DECISIONES ROTAE PROUINCIAE MARCHIAE AUCTORE...

Stato pontificio : Rota Marchiae, ...

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
30 G
17

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

14.30.G.17

DECISIONES ROTAE PROVINCIAE MARCHIAE

AVCTORE

MARCO ANTONIO DE AMATIS.

Patriçio Romano. I. C.

DVDVM ROTAE GENVENSIS, LVCENSIS, dictæ Prouinciæ Marchiæ, & Florentiæ nunc Pratore, & Auditore.

Hac poſtrema editione ab ipſo Auctore ſumma cura, & diligentia recognitæ, & collatæ, cum quingentis additionibus, nominibus ſingularum Ciuitatum, ac Terrarum d. Prouinciæ.

Quarum Deciſiones in hoc Volumine exiſtunt, initijs earundem Deciſionum, ac duplici Indice Argumentorum, ſcilicet ac rerum notabilium locupletiſſimo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SOC. IESV BIBL. SEC. COLL. ROM. IHS

FLORENTIAE MDCV.
APVD COSMVM IVNTAM.
Cum licentia Superiorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

CLAVDIO VSIMBARDIO
I. V. CONSVLTO
EXCELLENTISSIMO.

COSMVS IVNTAS S.

SOLENT plerique Typographi, qui honoris ſui, vtilitatisque publicæ rationem habent, ſi quod opus ſub typorum incudem denuò reuocent, illud politius limare. Ita enim res humanæ ſunt comparatæ, vt nihil adeò exactum, elaboratum, limatúmque ſit, quin cicatricis aliquid recrudeſcat, quod iterum medicare ſit neceſſarium. Cum autem medendi cura liberatus has DECISIONES, olim excuſas, nunc verò ab ipſo earum doctiſſimo Auctore diligentiſsime recognitas, editurus eſſem, tibique, mei ſtudioſo, propenſæ voluntatis ſignum iampridem indicare percuperem, nec vnquam licuerit, idcirco tibi has mendis purgatas dicare non puduit, quia non ingratum fore munus exiſtimabam, ſi artis eius, quam & profiteris, & optimè calles, terſa apud te inſtrumenta reponerem. Vale.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO D. HIERONYMO MATTHAEIO

S. R. E. Cardinali Ampliſsimo.

MARCVS ANTONIVS DE AMATIS.
S. P. D.

Liberalem gratificandi voluntatem, vel in munere rei familiaris, vel in opera, ac induſtria conſiſtere latiſſime patet; ſed illud ex arca, hæc ex virtute depromitur. Largitio, quæ fit ex re familiari, fontem ipſius benignitatis exhaurit; ea enim quo in plures vtimur, eo minus in multos vti poſſumus. Largitio vero, quę ex induſtria, & virtute manat, præſtantior, ac ſplendidior, & viro egregio dignior habetur; quia quanto virtus eſt præſtantior opibus, tanto præſtabiliora ſunt officia ex virtute profecta iis, quæ ab opibus manant. Quod cum me non lateat (Illuſtriſime, ac Ampliſſime Cardinalis) non conchylia, non tragemeta, non alia edulia, ac munera paucis diebus interitura; ſed induſtriam potius cum virtute coniunctam à te tantum diligi, quę eo ſunt pręſtantiora, quo anima corpore pręſtantior eſt. Ideo incitatus ſtudio declarandæ clarius ſingularis meæ erga te obſeruantiæ; has Deciſiones mea induſtria elaboratas, & ad mei ipſius commodum, & memorię adiumentum collectas, non eo tamen animo, vt in lucem vnquam prodirent, quas amicorum ſuaſionibus & præcipuè D. Horatij Sergardij Patritij Seneſis I. C. celebris, & in hoc gymnaſio Maceratenſi interpretis ordinarij primarij de mane, typis dare propoſui, tibi conſecro, ac nuncupo; quas non vereor te reiecturum: ſed egregia potius animi alacritate accepturum firmiter confido, cum tu ingenij fœtum pluris faciendum, magiſque diligẽdum eſſe quam omnia fortunæ bona putes: nec id cuiquam mirum videri debet: nam virtutibus affluit, qui alienas amat. Ipſe vero has meas elucubrationes aculeatos inuidorum morſus facile euitaturas eſſe ſpero: cum quia tui nominis vmbone tectæ ſecurę prodibunt: tum quia iſtis hominibus, qui in aliena opera inſpicientes lynceis (vt aiunt(oculis, & in ſuis cæcutientes labores alienos damnant, idem contingit quod ſtomacho vitiatis, ac deprauatis ſolet, qui quidem, quidquid edunt ciborum, vel ſalubrium in nutrimentum, & ſanguinem minime conuertunt, ſed potius in peſſimum, & pernicioſum ſuccum conflant, & quod quandoque Proculo, & Sabino euenit; quorum alter dum credidit reprehendere Labeonem, irriſus eſt à Celſo l. ſed an vltro §. 1. ff. de negoc. geſt. alter verò fuit correptus, dum Vulpianum corripere exiſtimabat gl. in l. quod ſeruus ff. depoſit. Hinc igitur eſt, vt nunquam fore putem, vt me has elucubrationes in lucem edidiſſe pæniteat; Quoniam memoria teneo alios, qui me doctrina, dignitateque lõge præceſſerunt, maleuolorum aculeos declinare, ac cauere non potuiſſe: cum nihil ſit, quod liuor ſuis dentibus non diſcerpat, & quando ego nihil cuiquam proficere

po-

potuiſſem:hac tamen vna re ſuſtentor,quod,& alijs propenſam voluntatem declaraui,& tibi (Cardinalis Ampliſſime(me in perpetuum deuinctum eſſe oſtendi;cui etſi plus præſtarem,quàm poſſem,minus tamē facerem,quàm deberem. Itaque iure quidem optimo tibi primitias frugum ab hoc agro deberi intelligo, vt quaſi riuulos licet tenuiſſimos ad eum vberrimum fontem referam,a quo curſus præſentis laboris emanauit. Tantulum dicet aliquis tanto viro? per puſillum eſſe fateor,ſed non vereor,quę tua in cęteris rebus erga omnes eſt humanitas,quin animum potius,quam munus perpendas.tu.n.cum omnem ante actæ vitę rationem varijs diſciplinis impenderis,nunc,& eruditos iuuas,complexuque excipis viros, & reliquos munificentia tua ad eandem virtutis imitationem inuitas,ac peramanter acceſſis. Verum in augendis,ornandiſq; viris non magis elaboras,quàm beneficij memoriam retinendo, gratiam referri tibi expectas,aut haberi vllo modo putes. Accipe igitur(benigniſſime Princeps) meum hunc laborem argumentum obſeruantiæ, teſtimonium grati animi,non quale velim, ſed quale poſſum:nec tam quid tuæ dignitati,quàm quid à mę præſtari poſſit expendas. Nunc igitur vnum reliquum eſt, vt Deum Optimum Maximum precer, ab eo que contendam, vt te ad Chriſtianæ Reipublicę decus atque amplificationem rebus omnibus florentiſſimum, & in columem quam diutiſſime tueatur.

Datum Lucæ Idib. Septem. 1599.

Digitized by Google

AVCTOR LECTORI.

Dicenas Deciſiones ſuſcipe ſtudioſe Lector, quas tibi meis lucubrationibus confectas, & iuris profeſſoribus tradere decreui, cuius rei molem viribus tenuiſſimis meis imparem aggredi auſus fui, tum ob Prouinciæ dignitatem, & amplitudinem, tum ob vrbis Maceratæ præſtantiam (quæ legatorum ſede, Rota dictæ Prouinciæ, celebrique Gymnaſio cum duplici Collegio Inſignium I C. Illuſtratur) quibus ob plurima in me beneficia nullum grati animi argumentũ melius dari poſſe exiſtimaui, quàm in eorũ Per Illuſtri, & celebri Rota deciſa, ac publicè prudentum virorum conſilio decreta, & illis, & immortalitati donare, quorum ſapientia, conſilio, ac prudentia infraſcriptæ ſpecies communiter, ſubtiliter ventilatæ terminabantur; à me tãdem ſelectæ, diſcuſſæ, & in lucem editæ, præter ad criminale forum ſpectãtes mihi ſpecialiter demandatas, ac minores cauſas, quas quiſque proprio marte, ac conſilio decernere poteſt.

Si quid autem minus eleganter ſcriptum ſit, corrige, & emenda humaniter, & non dedignare obſcura, ac incõcinna luci, & cõcinnitati reſtituere, & promptı animi affectionem hilari fronte excipere.

Digitized by Google

COSMVS IVNTA BIBLIOPOLA

STVDIOSO IVRIS VTRIVSQVE LECTORI. S. D.

VERA, ac illuſtris laus eſt (candide lector) quam vnuſquiſque propriis lucubrationibus, & vigiliis acquirit, aſſequiturque, & non ea (vt vere noſcis) quam quis aliunde petit, vel ab aliis carpit. Hanc veram itaque præclaramque laudem egregie eſt aſſecutus Doctiſsimus, & magni nominis I. C. D. M. ANTONIVS DE AMATIS in breuibus, & longe vtiliſsimis his ſuis Prouinciæ Marchiæ deciſionibus, quas multorum annorum ſpacio in variis Rotæ tribunalibus decidendo prompſit, ac pronunciauit. In præſentia vero eidem (quæ nullam videbatur pati poſſe acceſsionem) ingentem veluti cumulum hæ quingẽtum additionũ appoſitiones in corpore earundẽ ſuis congruis appoſitæ locis adiiciunt, eamque maxime exagerant. Si quidem ipſæ additiones maximè fuerunt in cauſa, vt ego præ aliis librorum impreſſoribus ſumma diligentia ab ipſo eodem met auctore nunc Florentiæ prætoria dignitate fungente eas inſtanter petierim, tandemque obtinuerim: pollicitus tamen præfatas Deciſiones antea Venetiis maculate impreſſas corrigere emendare & genuino reſtituere candori, prout ſic reſtitutas, & additionum ornamentis locupletatas tibi in tui maximam vtilitatẽ typis noſtris iam traditas promulgare. Læta igitur fronte illas accipe diuturnaque lectione vtere, meque vt ſoles foue, & ama cum tibi ſemper, & noua, & grauiora moliar, ac moneam. Vale. Calendis Auguſti 1605.

Digitized by Google

INDEX PRIMVS, IN QVO MATERIAE IN SINGVLIS HISCE deciſionibus contentæ per capita, & argumenta ſubiiciuntur.

AD MAIOREM COMMODITATEM Per ordinem Alphabeti.

A.

A Sententia, qua vir condemnatur ad reſtituendum dotem ob vergentiam ad inopiam, an detur appellatio, & inhibitio deſuper obtenta veniat moderanda. deciſ. 43. Super propoſita dubitatione.

Actio an detur pro pecunijs victis ad ludum alearum. deciſ. 87. Petrus Nicole.

Ad fundandam iuriſdictionem, an attendantur verba libelli, vel ſententiæ. deciſ. 5. In cauſa.

Agens ex una cauſa, an poſſit obtinere ex alia probata, licet in libello non deducta, etiam variata perſona. deciſ. 61. Ego dicebam.

Ageti Saluiano interdicto, an obſtet, quod res, cuius poſſeſsio petitur, ſit alteri hypothecata pro dote. deciſ. 27. Domini concorditer dixerunt.

Agenti de quo infra, an obſtet, quod opponitur de adiecto, cui, etſi ſolui poſſit, non tamen poteſt agere, & quod non probauit illam qualitatem hæredis iuncta allegata ſuſpicione falſitatis ex actis reſultante; demumq; ſubcubuiſſe dicatus ex eo, quod agendo ex duobus chirographis ad ſummam petitam, illam ex vna tantum probauit. deciſ. 80. Ioannes Dominicus de Magerijs.

Appellare an poſſit Procurator perſonaliter citatus ad audiendam ſententiam, ſi comparere neglexerit. Deciſ. 37. Dum fuit hæſitatum.

Appellari an poſſit in Prouincia Marchiæ, à ſententia delegati Papæ ad alium, quàm ad ipſum delegantem. deciſ. 47. A ſententia iudicis.

Appellatio interpoſita per coniunctum, an dicatur deſerta, quando non fuit ratificata infra decem dies. deciſ. 3. Ad euitandam.

Appellatio in poſſeſſorio an ſit permiſſa, & ad quem effectum. deciſ. 15. A ſententia.

Appellatio an detur in cauſis finium regũdorum. deciſ. 19. Appellationi.

Appellatio an dicatur deſerta, quando pars nimium ſe arctauit in fine anni, & ſententia, á qua fuit appellatum eſt nulla. deciſ. 32. dicebatur.

Appellatio in caſu, de quo agitur an potuerit per iudicem à quo declarari deſerta, & laudum homologari. deciſ. 58. Cum fuerit.

Appellatio an detur quando quis habet tres ſententias fauorabiles. deciſ. 55. Clarum eſt.

Appellatio quando eſt admiſſa ſi, & in quantum an dicatur, iudicem à quo perſeuerare in iuriſdictione. Deciſ. 65. Domini dixerunt.

Appellatio quando fuit admiſſa, an poſſit ab eodem iudice reuocari. deciſ. 68. Quando appellatio.

Appelatio an detur quando iudex pronunciauit, executionem eſſe reuocandam, & annullandam. DECIS. LXXV. A Sententia lata.

Appellatio an detur ab interlocutoria, in qua iudex declarat ſe competentem. deciſ. 86. In vna Fanenſi.

Appellatione interpoſita ab interlocutoria an poſſit dici de attentatis. Deciſ. 59. Dominus Petrus Ferretus.

Appellatione deſerta per proceſſum ad vlteriora, an prorogetur iuriſdictio: & poſſit aliquando per iudicem pronũciari. Deciſ. 83. Appellatione deſerta

Arboris appellatione, an veniant vites. Deciſ. 96. In contractu.

Aſcribens ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem quomodo puniatur. deciſ. 101. Secuta carceratione.

Aufugiens, an debeat citari. deciſ. 100. Et ſi regulariter citatione.

Aufugiente de carceribus capto, pæna an mitigetur. deciſ. 104.

B

BOna fideicommiſſo ſubiecta alienari prohibita, an poſſint alienari. deciſ. 20. Cæſar.

C

CAuſæ minores per appellationem ad Prætorem deuolutæ ex forma capitulorum Rotæ, an poſſint ventilari coram alio iudice, huiuſmodique iuriſdictio prorogari. deciſ. 9. Magiſter Paulus.

Cædens bonis, an poſſit agere. deciſ. 93. Salectus.

Ceſſionarius, an poſſit agere contra cædentem. deciſ. 6. Annis præteritis.

Clauſula Codicillaris in teſtamento poſita quando poſthumus fuit ignoranter præteritus, an inducat fideicommiſſum. deciſ. 10. Fuit dubitatum.

Compromiſſo pendente, an poſſit agi coram ordinario. deciſ. 90. Spreto compromiſſo.

Concluſio in cauſa an impediat productionem inſtrumentorum, & ſcripturarum. Deciſ. 95. In cauſa, quæ.

Condemnatio expenſarum ſimpliciter facta per iudicem ad quem, an intelligatur etiam de expenſis primæ inſtantiæ. deciſ. 73. Rota cenſuit.

Confeſſio extraiudicialis, an probet.

Probatio

Probatio per iuramentum, an admittatur ad probandum quantitatem. deciſ. 13. Proſperus.
Cõfeſſio teſtatoris facta ſub his verbis; Dechiaramo, che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al Signor Zãnobio, & vn ſeſto à meſſer Sãti Mannotto, & vn terzo, à eſſo meſſer Antonio teſtatore, ma perche il detto fitto è dato à cottimo à meſſer Santi Mannotto in queſta vltima locatione ſi dechiara eſſo teſtatore participare per la metà. An dicatur clara, vel dubia. Locatio, & conductio, an ſint vnum, & idem. Generalis obligatio, an poſſit reſtringi. deciſ. 41. Exiſtimabam.
Confeſſio, an poſſit pro parte acceptari, & pro parte non. deciſ. 82. Magiſter Ioannes Cerdo. Conſtitutio Marchiæ capitu. 23. lib. 6. de celebratione feſtiuitatum quomodo ſit intelligenda. deciſ. 22. gloſ. quædam.
Contractus celebratus ſine præſentia, & conſenſu propinquorum ad formam ſtatuti, an ſuſtineatur ſub prætextu, quod reuera propinqui interuenerunt, ſed eronee à notario non fuerunt ſcripti, vel vigore iuramenti in eo poſiti, & quomodo dicatur conſtare de aſſerto errore. deciſ. 7. In cauſa Dominæ Conteſſæ.
Contumax an appellet. deciſ. 36. In cauſa Petri.
Curator, an teneatur ſatiſdare de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo. deciſ. 63. Tam de iure.

D

De notorio non iure apparere quando dicatur; attentata prætextu notorij non iuris reuocari debere, an intelligatur de prophanis. dec. 53. An dicatur conſtare.
Donatio rogata à duobus notarijs. Quorum vnus non habet qualitatem à ſtatuto requiſitam, an valeat. deciſ. 21. Antonius.
Donatio facta pro puella maritanda; an poſſit impugnari ex defectu formæ ſtatuti non ſeruatæ. deciſ. 42. Diana Petri Leonis.
Donatio facta ex cauſa ingreſſus ad effectum ſeruiẽdi Deo Optimo Maximo, an ſit reuocabilis. deciſ. 46. In vna Fanenſi.
Donationis cõtractus, an dicatur validus ſi non fuit in eo poſitus locus loci, & concurrat aliqua alia ſuſpicio. deciſ. 60. fuit.
Dotis augumentum ſororibus factum, an poſſit detrahi de bonis fideicommiſſo ſubiectis. deciſ. 28. Aeques Angelus.
Dum dicitur à declaratione pœnæ facta per iudicem, appellationem dari, licet non detur à pœna legis, vel canonis an includantur ſpectantia ad viſitationem. dec. 25. A ſententia priuationis.
Duo quartæ hodie, an poſſint à Filijs grauatis detrahi. deciſ. 18. Trebellianica.

E

Emphyteoſis, de qua infra, an dicatur ad Eccleſiam deuoluta. deciſ. 70. Hæredes.
Executio conceſſa vigore tranſumpti non aboliti, cãcellati, nec in aliqua ſui parte vitiati, an debeat reuocari ex eo, quod Protocolum vnde fuit extractũ reperitur in aliquibus additum, caſſatum, & vitiatum? Deciſ. 29. fuit per Dominos concluſum.
Executio an poſſit concedi antequam cauſa declaretur deſerta, & à quo iudice ſit concedenda. Deciſio. 38. Executio ſententiæ.
Executio vigore publici inſtrumenti conceſſa an poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem non citatum. Deciſio. 48. Iulia Rogeria.
Executio in quibus bonis fieri nequeat. Deciſ. 86. Clarum, & ferè.
Exiſtens ſub poteſtate Patris, vel aui an poſſit facere teſtamentum. Deciſ. 71. Teſtamentum Petri Venantij.
Exiſtimans ſe continuare ſuam poſſeſsionem poſt inhibitionem quando dicatur attentare. dec. 30. Andreas.

F

Falcidia, an poſſit detrahi ex vſufructu omnium bonorum vxori relicto. Deciſ. 45. ex vſufructu omnium bonorum.
Fatalia in cauſis minoribus, an computentur prout in maioribus. Deciſ. 56. in cauſa Cæſaris.
Fatalia declarata à conſtitutione Marchiæ capitu. 9. lib. 6. An habeant locum in cauſis ſpiritualibus. Deciſ. 69. dubitatum fuit.
Feriæ an obſtent in cauſa attentatorum. Deciſ. 26. Reuerendus Canonicus Curtius.
Fundator iuris patronatus, an poſſit diſponere, quod poſt mortem vnius Rectoris alter ſuccedat. Deciſ. 4. In vna.

G

Gabellam qui ſoluere non tenetur, an cogatur denunciare, ne bona cadantiu commiſſum. Deciſ. 35 in cauſa.

H

Habens pecuniam ad cenſum à Rectore ſub titulo certi beneficij, an dicatur liberatus redimẽdo illum ab eodem expreſſo titulo alterius beneficij, cuius idem pariter Rector erat. Deciſ. 49. Reuerendus Cæſar Carbonus.
Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, an poſſit ſoluere de bonis hæreditarij, ſi ſolutio in pecunia fuerit promiſſa. Deciſ. 91. Dotis reſtitutio.
Honeſti viri apud quos appellatur, quam habeant auctoritatem. Deciſ. 101. Secuta carceratione.

I

Immiſſio in poſſeſſionem, an fieri debeat ante refectionem melioramẽtorum. Deciſ. 23. Super propoſita difficultate.
In poſſeſſorio an ſit, quo ad omnem effectum appellationi deferendum. Deciſ. 88. Fuit incidenter.
Iudex à quo creatus iudex ad quem, an poſſit iterum iudicare in cauſis ſibi per appellationem deuolutis. Deciſ. 14. in cauſis.
Iudex à quo, qui ſucceſſit iudici ad quem, an poſſit iterum iudicare in cauſis maioribus. Deciſ. 79. in Cauſa Philotiæ.

Iudicem

Digitized by Google

Iudicem competentem, qui adit, & competentem ſpernit, an puniatur. Deciſ. 9. Magiſter Paulus.

L

LAudum quando poſſit exequi appellatione non obſtante. Deciſ. 57. Laudum.
Legatum bonorum emphyteoticorum, an ſuſtineatur ſaltem, quo ad æſtimationem. Mulier vſufructuaria omnium bonorum, an teneatur detrahere ſuam dotem de fructibus. Deciſ. 39. Quia Io. Frãciſcus.
Legatum factum Titio, & Seio de centum, an ſemper intelligi debeat de quinquaginta pro quolibet. Deciſ. 44. Piera vxor.
Legatum annuum factum Eccleſiæ, an extinguatur ſpatio centum annorum. Dec. 54. Puccius.
Legatum vſusfructus vxori relictum vna cum filijs patruo ipſius teſtatoris inſtituto, an reſoluatur in alimentis iuxta Bulgari conſuetudinem. Dec. 84. in cauſa vertente.
Licentia alienandi nulla, an ſuſtineatur ex capite ob ſeruantię. Deciſ. 50. cum Reuerendus.
Locata domo, an veniant omnia in ea exiſtentia. Deciſ. 89. Ahenum.

M

MInori, an concedatur reſtitutio in integrum aduerſus lapſum fatalium. Deciſ. 77. Maior pars Dominorum.
Mulier an poſſit obligari pro redemptione ſui viri. Deciſ. 62. in propoſita dubitatione.

N

NVllitas affectata, an excuſet à deſertione. Appellatio interpoſita per coniunctum, an dicatur deſerta ex eo, quod non fuit ratificata infra decem dies. Deciſ. 3. Ad euitandam.
Nullitas Proceſſus de qua infra, an obſtet.
Dominus, an teneatur pro delicto famuli. Deciſ. 8. Quidam famulus.

P

PAter diuidens bona inter filios aſſignando cuilibet ſuam portionem, quem contractum facere dicatur, & an in eo requirantur ſolemnitates Conſtitutiones Marchiæ capit. 25. lib. 51. Contractus diuiſionis.
Pœna an poſſit mitigari ex probatione bonæ famæ. Deciſ. 103. In vna Maceratenſi.
Pœna eximentium de carceribus, quę ſit. Deciſ. 105. Dubitatum fuit.
Per lapſum termini à iudice aſſignati ad arripiendum iter, & comparendum coram iudice, à quo appellatio, an dicatur deſerta. Deciſ. 12. Super propoſita difficultate.
Poſitiones, an poſſint haberi pro confeſſis contra perſonaliter non citatum, & impeditum. Deciſ. 74. in vna Firmana.
Prætor Rotæ feſtiuis diebus, in quibus cauſis ius dicere valeat. Deciſ. 85. Prætor Rotæ.
Priuilegium alicui conceſſum, quod inuitus trahi nõ poſſit coram alio iudice, quam ſibi ſpecialiter deputata, an operetur quando fuit conuentum cum iuramento poſſe conueniri vbique, & coram quocunque iudice. Deciſ. 81. Dicebam.
Priuilegium in cuius reuocatione requiritur certa forma, an dicatur reuocatum ea non ſeruata. Dec. 17. Rota.
Probatio per iuramentum, an admittatur ad probandam quantitatem. Deciſ. 13. Proſperus.
Promiſſio de ſoluendo anterioribus creditoribus, an comprehendat creditorem canonum decurſorum poſt mortem ſpectantium ad hęredes, & ſucceſſores, ad quos ex forma contractus emphyteoſis eſt deuoluta. Dec. 31. Chriſtopharus Faber.

R

REceptatores quàm incurrant pœnam. Dec. 102. Receptans.
Reficiens Pontem ligneum de lapidibus poſt nunciationem noui operis, an dicatur attentare. Dec. 64. Notarius Ioſeph.
Regula, quod actor ſequatur forum rei, an procedat in cauſis miſerabilium perſonarum. Deciſ. 99. In vna Montis Granarij.
Reproductio diſdictæ, ſeu reuocationis beneplaciti, an ſit in ſocietate Officij neceſſaria infra, quãtum tempus fieri debeat, & quare. Deciſ. 1. Honorius.
Res quando eſt apud aliquem ſine cauſa, quę actio competat, an debeatur intereſſe, & ex quo dię. Deciſ. 24. Quod ſententia.
Reſtituens Rectori Eccleſię pecunias habitas ad cenſum, an dicatur liberatus ſi neglexerit eas in tuto ponere. Dec. 50. Cum Reuerendus.
Reſtitutio in integrum appellatione deſerta cum maiore quãdo ſuccedunt minores, an competat. Dec. 97. Iterum propoſita.

S

SAlarium, an debeatur pro tempore, quo, quis fuit abſens cum licentia. Dec. 52. Auditor Rotæ.
Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, an ſit interlocuturia, vel diffinitiua, & poſſit ab eodem iudice reformari, ac contrario imperio tolli. Dec. 66. Dominus iudex.
Sententia de exequendo inſtrumentum Camerali obligatione vallatum, an debeat retractari ſub prętextu ſimulationis, vel nullitatis, idque generaliter, & indiſtincte verum ſit. deciſ. 98. Recte.
Sententia nulla an poſſit ex nouis actis retractari. Dec. 94. Inſiſtendum non videtur.
Seruitus ſuper re emphyteotica, an poſſit imponi ſine conſenſu Domini directi. dec. 92. Magiſter Octauius.
Socer an teneatur vltra quàm facere poſſit. dec. 16. Antonius.
Solemnitas requiſita à Conſtitutione Marchiæ lib. 5. capitu. 25. an ſit ſeruanda in contractibus ſiue inſtrumentis dotalibus. dec. 34. In vna Recanatẽſi.
Statuta particularią, an præualeant conſtitutionibus Marchiæ. dec. 2. Non eſt dubium.
Statutum quando præfigit, terminum ad appellandum, &

ctum,& dicendum de nullitate,& cauſa m appellationis,& nullitatis , terminandum poſt lapſum termini,an,poſſit dici de nullitate.dec:33. Præſuppo nitur in facto .

Statutum requirens in actu certam ſolemnitatem , an habeat locum quando , quis contrahit cum Patre.dec.46.In vna Fanenſi.

Subhaſtatio de qua agitur ex defectu formæ Conſtitutionis Marchiæ non ſeruatæ,an impugnari poſſit,ſi ſeruatum fuit ſtatutum loci,in quo facta fuit . dec.67.Deliberatio .

T

Teſtator prohibens alienationem certarum' rerum , an dicatur prohibuiſſe Trebellianicam . dec.18.Trebellianica .

Teſtes poſt didicita teſtificata , an poſſint examinari ſuper eiſdem,& directo contrarijs, & quid in muliere petente reſtitutionem in integrum.dec.78. Poſt didicita .

Trebellianica , quod poſſit prohiberi filijs primi gradus,an ſit magis vera,& communis opinio,& quid vbi extaret aliqua conſuetudo.dec iſ.11.Trebellianica.

V

Viduæ quando competat remedium Authen.Præterea,C.vnde vir,& vxor.dec.72.Sanctiliæ.

Vir quando emit fundum pro vxore , cui dicatur ius quæſitum.dec.40.Matthiæ vxori.

Finis indicis argumentorum.

Digitized by Google

NOMINA CIVITATVM, ET TERRARVM Prouinciæ Marchiæ, cum initijs ſingularum Deciſionum diuiſa per ordinem Alphabeti.

ALTIDONAE COMItatus Firmi.

Deciſ. 75. in vna Firmana.

ANCONAE.

Deciſ.7. in cauſa D. Conteſſæ.
Deciſ. 11. Trebellianica.
Deciſ. 12. ſuper propoſita difficultate.
Deciſ. 15. à ſententia lata.
Dec. 18. Trebellianica an poſſit.
Dec. 20. Cæſar.
Dec. 23. ſuper propoſita difficultate.
Deciſ. 27. in cauſa vertente inter hæredes.
Dec. 28. Eques Angelus.
Dec. 29. fuit per Dominos.
Dec. 33. præſupponitur in facto.
Dec. 42. Diana Petri Leonis.
Deciſ. 53. an dicatur conſtare de notorio non iure.
Dec. 54. Puccius Petri.
Dec. 56. in cauſa Cæſaris.
Dec. 59. D. Petrus Ferrettus.
Dec. 65. Domini dixerunt.
Dec. 66. in eadem cauſa.
Dec. 68. quando appellatio.
Dec. 77. Maior pars.
Dec. 81. dicebam.
Dec. 87. Clarum, & ferè.
Dec. 88. fuit inciden.er.
Dec. 91. dotis reſtitutio.
Dec. 95. in cauſa.

ASCVLI.

Deciſ. 13. Proſperus, & Cæſar de Bracciis.
Dec. 16. Antonius.
Dec. 60. fuit communi omnium.

AVXIMI.

Dec. 25. à ſententia priuationis.
Dec. 69. dubitatum fuit an appellatio.
Dec. 70. hæredes Octauiani.

CAMERINI.

Dec. 19. appellationi interpoſitæ.
Deciſ. 38. executio.

CASTIGNANI.

Dec. 72. Sanctiliæ.

CINGVLI.

Dec. 90. ſpreto compromiſſo.

EXII.

Dec. 8. quidam famulus.
Dec. 9. Magiſter Paulus.
Dec. 14. in cauſis.
Dec. 36. in cauſa Petri Io. Aloyſij.
Dec. 37. dum fuit hæſitatum.
Deciſ. 67. deliberatio.

FANI.

Dec. 39. quia Io. Franciſcus de Bertozziis.
Dec. 45. ex vſufructu.
Dec. 46. in vna Fanenſi.
Dec. 58. cum fuerit.
Dec. 75. à ſententia.
Dec. 76. in vna Fanenſi.

FIRMI.

Dec. 24. quod ſententia.
Deciſ. 43. ſuper propoſita dubitatione.
Deciſ. 55. clarum eſt.
Dec. 74. in vna Firmana.
Dec. 78. poſt didicita.
Deciſ. 98. recte.
Frontalis comitatus Sancti Seuerini.
Dec. 102. Receptans ſcienter.

LAVRETI.

dec. 80. Io. Dominicus de Mageriis.
dec. 66. Dominus Iudex.

MACERATAE.

Dec. 1. Honorius.
dec. 3. ad euitandam.
dec. 5. in cauſa vertente.
dec. 6. annis præteritis.
dec. 17. Rota.
dec. 22. gloſſa quædam.
dec. 31. Chriſtopharus Faber.
dec. 35. in cauſa vertente inter Alexandrum.
dec. 41. exiſtimabam.
dec. 48. Iulia Rogeria.
dec. 49. Re. 9. Cæſar.
dec. 52. Auditor Rotæ.
dec. 57. laudum.
dec. 61. ego dicebam.
dec. 62. in propoſita quæſtione.
dec. 63. tam de iure communi.
dec. 64. Notarius Ioſeph.
dec. 73. Rota.
dec. 82. Magiſter Io. Cerdo.
dec 85. Prætor Rotæ.
dec. 86. clarum & fere.
dec. 87. Petrus Niccolæ.
dec. 89. Ahenum.
dec. 92. Magiſter Octauius.
dec. 93. Salleucus.
dec. 94. inſiſtendum.
dec. 97. in contractu.
dec. 100. & ſi regulariter.
dec. 101. ſecuta carceratione.
dec. 103. in vna Maceratenſi.
dec. 104. Pœna eximentis.
dec. 105. dubitatum fuit.

MONTIS BRANDONI Comitatus Aſculi.

dec. 60. fuit communi omnium dominorum.

MONTICVLI.

dec. 44. Piera vxor.

MONTIS VLMI.

dec. 47. à ſententia iudicis ſpecialiter delegati.
dec. 84. in cauſa vertente inter Petrum Burattum.

MONTIS FORTINI.

dec. 83. appellatione deſerta.
dec. 97. iterum propoſita.

MONTIS GRANARII.

dec. 99. in vna Montis Granarij.

MVRRI VALLIVM.

dec. 4. in vna dictæ Terræ.
dec. 32. dicebatur.
dec. 51. contractus diuiſionis.

RECHANETI.

dec. 2. non eſt dubium.
dec. 21. Antonius Angeluccius.
dec. 34. in vna Rechanatenſi.
dec. 40. Matthiæ vxori.

ROCCHAE CONTRADAE.

dec. 10. fuit dubitatum.

SANCTI ELPIDII.

dec. 26. Reuer. Canonicus.
dec. 30. Andreas Cicchij.

SARNANI.

dec. 79. cauſa Philotiæ.

VESTIGNIANI COMItatus Camerini.

dec. 71. Teſtamentum Petri Venanti.

DECISIO-

Digitized by Google

DECISIONVM SINGVLARVM capita, & principia.

A.

AD euitandam, dec.3.
Ahenum, dec.89.
An dicatur conſtare, deciſ.53.
Andreas, dec.30.
Angelus eques, dec.28.
Annis preteritis, dec 6.
Antonius Angeluccius, dec.21.
Appellatione deſerta, dec.83.
Appellationi, dec.19.
A ſententia, dec.15.
A ſententia priuationis, dec.25.
A ſententia iudicis, dec.47.
A ſententia lata, dec.75.
Auditor Rotæ, dec.52.

C.

CAeſar, dec.20.
Chriſtophorus Faber, dec.31
Clarum eſt, dec.55.
Clarum, & fere, dec.86.
Contractus diuiſionis, dec. 51.
Cum fuerit, dec.58.
Cum Reuerendus, dec.50.

D.

DEliberatio, dec.67.
Diana Petri Leonis, dec.42.
Dicebam, dec.81.
Dicebatur, dec.32.
Domini dixerunt, dec.65.
Domini concorditer dixerunt, deciſ.27.
Dominus Petrus Ferrettus, de.59
Dotis reſtitutio, dec.92.
Dubitatum fuit an Camillus, deciſ.105.
Dubitatum fuit an appellatio, deciſ 69.
Dum fuit heſitatum, dec.37.

E.

EGo dicebam, dec.61.
Et ſi regulariter citatio, deciſ. 100.
Executio ſententiæ, dec.38.
Exiſtimabam, dec.41.
Ex vſufructu omnium bonorum, dec. 45.

F.

FVit, dec.60.
Fuit incidēter introducta, deciſ. 89.
Fuit dubitatum, dec.10.
Fuit per Dominos concluſum, deciſ.29.

G.

GLoſſa quædam, dec.22.

H.

HAeredes Octauiani Polidori, dec.70.
Honorius, dec.1.

I.

IN cauſa, dec.5.
In cauſa D. Contelſæ, dec.7.
In cauſa philotiæ, dec.79.
In cauſa quæ, dec.95.
In cauſa vertente, dec.84.
In cauſa vertente inter Alexandrum, dec.35.
In cauſa Petri, dec. 36.
In cauſa Cæſaris, dec.56.
In cauſis, dec 44.
In contractu inito, dec.96.
In eadem cauſa, dec.66.
In propoſita dubitatione, dec.62.
Inſiſtendum, dec.94.
Iterum propoſita, dec.97.
In vna, dec.4.
In vna Maceratenſi, dec.103.
In vna Fanenſi, dec.76.
In vna Firmana, dec.74.
In vna Fanenſi quę vertitur, deciſ. 46.
In vna Montis Granarij, dec.99.
In vna Recanatenſi, dec.34.
Io. Dominicus de Mageriis, deciſ.80.
Iulia Rogeria, dec.48.

L.

LAudum, dec. 57.

M.

MAgiſter Ioannes Cerdo, deciſ.82.
Magiſter Octauius, dec.93.
Magiſter Paulus, dec.9.
Maior pars dominorum, dec.77.
Matthiæ vxori, dec.40.

N.

NOn eſt dubium, dec.2.
Notarius Ioſeph, dec. 64.

P.

POena eximentis, dec.104.
Petrus Niccolæ, dec.87.
Piera vxor, dec.44.
Poſt didicita, dec.78.
Præſupponitur in facto, dec. 33.
Prætor Rotæ, dec.86.
Puccius, deciſ.54.
Proſperus, dec.13.

Q.

QVando appellatio, dec.68.
Quia, dec.39.
Quidam famulus, dec 8.
Quod ſententia, dec.24.

R.

REceptans, dec.102.
Receptatores, dec.97.
Recte per Reuerendiſs. dec.98.
Reuerendus Canonicus Curtius, dec.26.
Reuerendus Cæſar Carbonus, deciſ. 49.
Rota cenſuit, dec. 73.
Rota, dec.17.

S.

SAlleucus, dec.94.
Sanctiliæ, dec.72.
Secuta carceratione, dec.101.
Spreto compromiſſo, dec.90.
Super propoſita difficultate, deciſ.12.
Super propoſita difficultate pars affirmatiua, dec.23.
Super propoſita dubitatione, deciſ.43.

T.

TAm de iure, dec.63.
Teſtamentum Petri Venantij, dec.71.
Trebellianica filiis primi gradus, dec.11.
Trebellianica, dec.18.

Digitized by Google

Præſentes Deciſiones Rotæ Prouinciæ Marchiæ Authore Excellentiſs. Domino Marco Antonio de Amatis I. C. & Patricio Romano licentiam & facultatem imprimendi concedimus, accedente conſenſu Admodum R. P. Inquiſitoris. Die 25. Auguſti. 1605.

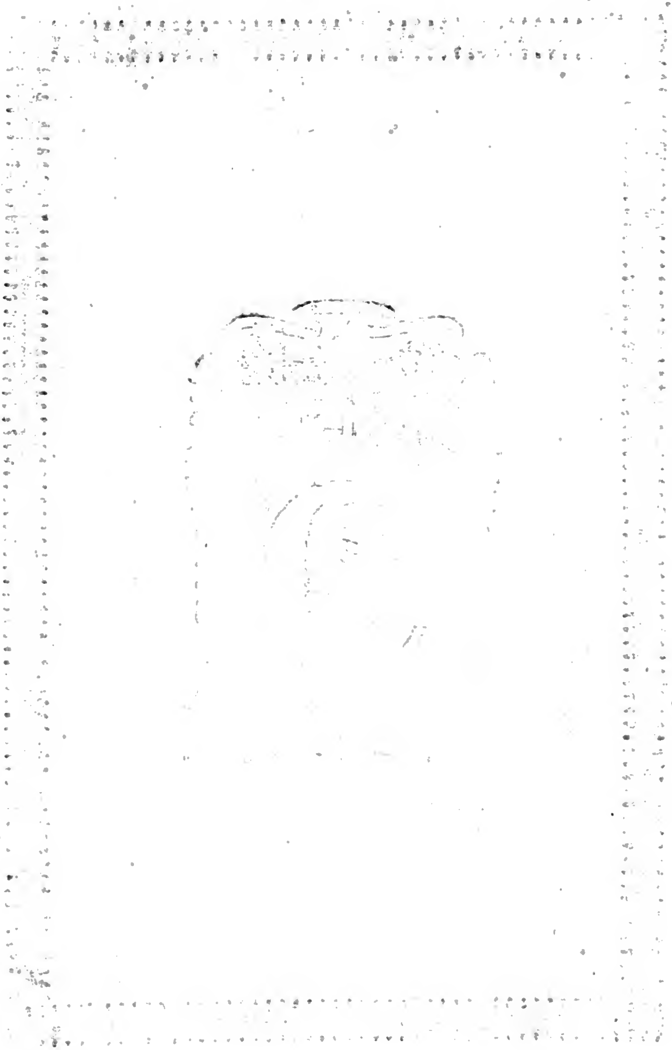
Geſmus Antellenſis Vicarius Generalis Florentiæ.

Ego Laurentius Capponius Canonicus Florentinus, vidi has Deciſiones Rotæ Prouinciæ Marchiæ Authore Domino Marco Antonio de Amatis I. C. Clariſſimo Patricio Romano. In quibus nihil Catholicæ Religioni repugnante reperi. In quorum, &c.

Ego Laurentius Capponius ſubſcripſi.

F. Lelius Placentinus Inquiſitor Generalis Florentiæ.

Baccius Valorius Senator.

Digitized by Google

Digitized by Google

DECISIONES ROTÆ PROVINCIAE MARCHIAE

AVCTORE MARCO ANTONIO de Amatis patricio Romano I.C. Clariſsimo eiuſdem Rotæ Auditore.

Hac vltima editione cum additionibus in lucem edita.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Reproductio diſdictæ, ſeu reuocationis beneplaciti, an ſit in ſocietate officij neceſſaria, infra quantum tempus fieri debeat, & quare.

SVMMARIVM.

Pactum eſt ſeruandum, num. 1.
Contractus à conuentione legem accipiunt, num. 2.
Verba contractus ſunt forma contractus, num. 3.
Animus ex verbis iudicatur, num. 4.
Diſdicta ſocietatis officij, an poſsit fieri extraiudicialiter, num. 5.
Reproductio diſdictæ ſocietatis officij eſt neceſſaria ad euitandas fraudes, num. 6. & 14.
Præſumitur de præterito in præſens, num. 7.
Allegāti rem non extare incumbit onus probandi, num. 8.
Diſdicta ſocietatum officiorum de ſtilo curiæ, an ſoleat reproduci, num. 9.
Stylus, quod adſit, an iudex poſsit ſe in camera informare, num. 10.
Stylus reſpiciens ordinem procedendi eſt modici præiudicij, ſecus quando reſpicit deciſionem, num. 11.
Stylus deciſorius eſt legitimè probandus, num. 12. & 56.
Conſuetum eſt ſeruandum, num. 13.
Diſdictæ ſocietatis officiorum non afficiunt, niſi à die illarum productionis apud acta notarij in cuius officio inſtrumentum eſt rogatum, num. 15.
Diſdictæ ſocietatis officiorum infra quantum tempus debeant reproduci, num. 16.
Facere extra tempus, & non facere idem eſt, num. 17.
Diſdicta infra quindecim dies non reproducta non poteſt fieri communis vtriq; parti, num. 18.
Diſdictā nō reproducens videtur declaraſſe nolle vti, nu. 19.
Commodum qui ſentit, debet ſentire incommodum, nu. 20.
Aequalitas inter ſocios eſt ſeruanda. nu. 21.
Societas eſt fraternitas, num. 22.
Verba illa, quod ſocietas intelligatur finita, poſita in inſtrumentis ſocietatum officiorum, quomodo intelligantur, num. 23.
Diuinare quis non debet, num. 24.
Citatio quomodo fieri debeat, num. 25.
Dictio etiam eſt implicatiua, & auget num. 26.
Scientia ad hoc, vt afficiat, qualis eſſe debeat, num. 27.
Citatio an debeat fieri, cum dimiſsione cedulę, num. 28.
Citatio minus ſufficiens an arctet, & deuoluat, num. 29.
Credendum non eſt cuilibet ſpiritui, num. 30.
Notario an credatur in extraiudicialibus ſine teſtibus, numero 31.
Notario an credatur dum dicit aliquid de mandato iudicis feciſſe, num. 32.
Diſdicta, quando dicatur effecta de actis, num. 33.
Actus non operatur vltra agentis intentionem, num. 34.
Quid requiratur, vt aliquid dicatur de actis, num. 35.
Dies quindecim diſdictæ currunt de momento ad momentum, num. 36.
Decedens poſt diſdictam infra quindecim dies amittit pecunias datas ad ſocietatem officij, quam lucratur officialis, num. 37.
Euentus ſubſequens eſt ponderandus, num. 38.
Exitus acta probat, num. 39.
Actus ſubſequens manifeſtat præcedentem voluntatem, num. 40.
Intuiliter, quod fuit idem, & hodie eſſe præſumitur, numero 41.
Notarij ſub certa pœna an teneantur litteras præceptorias, notificatoriales, citatoriales, executoriales, ſeu alio nomine nuncupatas conſignare computatori, & ad quem effectum, num. 42.
Notarius quilibet rogatus de actis debet eſſe diligens ne inſilzæ, & acta deperdantur, num. 43.
Relatio citationis, an ſufficiat, quod quandocunque ſuperueniat, num. 44.
Reproductio diſdictę ſocietatis officij debet fieri infra quindecim dies diſdictę, num. 45.
Conſequentia de præterito ad præſens an habeat locum, numero 46.
Probare Scripturam eſſe in manibus notarij an releuet, ſi non probetur apud eum eſſe tanquam ſcripturam de actis, num. 47.
Præſumptio ad hoc, vt releuet debet allegari, num. 48.
Producens an dicatur fateri omnia contenta in reproducta, num. 49.
Poſsidere eandem rem duo inſolidum non poſſunt, nu. 50.
Scriptura, quando incipiat eſſe de actis, num. 51.
Præſumitur actum, quod eſt conſuetum, num. 52.
Stylus nutritiuus doli, & fraudis non eſt ſeruandus, numero 53.
Obſeruantia eſt ſeruanda, num. 54.
Stylus contra rationem non eſt ſeruandus, num. 55.
Fides contra producentem probat, num. 57.
Ponens dicitur fateri, ſecus articulans, num. 58.
Contrarietas excludit ab agendo, num. 59.

DECISIO PRIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

HOnorius filius, & hæres q. Ga-
ſparis Galeotti Iuriſcõſulti ce-
lebris, cum repetijſſet à Laurẽ-
tio Pellicano de d. ciuitate Ma
ceratæ, & litis conſortibus cer-
tam ſummam pecuniarum, quã
d. eius pater dum erat in hu-
manis dedit, (vt dici ſolet) *à*
compagnia d'offitio modo, & forma, prout late in in-
ſtrumento, de quo in actis ad quod &c. ſententia
contra ipſum lata, & cauſa coram Rota introducta
per appellationem interpoſitam ex parte d. hære-
dis, & pluries diſcuſſa fuit non modice hæſitatum
de viribus, & iuſtitia d. ſententiæ, iuribuſq; dicto-
rum appellatorum, quaſi quod d. appellans ex in-
fraſcriptis bonum ius foueret. ratio dubitandi fuit
quia cum fuerit in d. inſtrumẽto conuentum, quod
ſocietas duret per ſex menſes proxime venturos, &
deinde ad beneplacitum ambarũ partium cum di-
ſdicta quindecim dierum præcedentium, quę poſsit
fieri etiam domi dimiſſa copia, & facta diſdicta ſo-
cietas hmõi intelligatur, & ſit oĩno diſſoluta; vide-
tur quoque dictum, quod cum liqueat de d. diſdi-
cta, ſocietas ſit finita: ſed de ea conſtat in proceſ-
ſu; ergo competit repetitio dictarum pecuniarum,
tametſi non conſtet de reproductione citationis,
ſeu intimationis factæ de ea, cum dictum pactum
nihil aliud requirat, niſi diſdictam, ſeu reuocationẽ
1 de qua, ã quo non poteſt, nec debet recedi Iaffred.
2 deciſ. 226. quia contractus à conuentione legem ac
cipiunt, l. 1. §. ſi conuenerit, ff. depoſ. l. legem, C.
de pact. Afflit. deciſ. 293. fuit declaratum, nu. 3. f.
3 232. corſet: in ſuis ſingularibus in verbo frequen-
tia fo 160. Rota Genuens: de. 14. quemadmodum
num. 8. fo. 52. & Laurent: depinu conſ. 113. Re-
uerendus nu. 3. fol. 144. & verba contractus ſunt
forma contractus, quæ propterea ſeruari, inſpici,
& ponderari debent, l. huiuſmodi ff. de verbor. obli
4 gatio. cum ex his animus contrahentium iudicetur
Rolan. conſ. 61. quoniam duæ, num. 9. lib. 2.
Et tanto magis, quia non eſt neceſſaria aliqua re-
productio, cum diſdicta, ſiue reuocatio de qua ſu-
5 pra potuerit fieri ẽt extra iudicialiter, vt per Ca-
ſtrcan. in ſuo trac. de ſociet. c. 60. n. 4. f 177. & vbi
6 eſſet neceſſaria id intelligitur, vt dicit Rota relata
per eundẽ Caſtracã. vbi ſupra, & Bocca. in ſuo tract.
ſociet. offic. n. 14. f. 12. reſpectu fraudum, quæ oriri
poſſunt ante reproductionem, dum citatio, ſeu inti
matio eſt penes creditorem, ſecus in caſu de quo agi
tur vbi ceſſat rõis ſuſpicio fraudum, cum dicta cita-
tio, ſeu intimatio diſdictæ, & reuocationis ſocieta-
tis præfatæ fuerit per baiulum ſub die 15. Februarij
1591. reportata notario, cui retulit perſonaliter exe
quutum fuiſſe, penes quẽ ẽt hodie eſſe præſumitur,
7 per ea, quæ hẽtur per Menoc. de pſumpt. q. 24. nu. 8.
14. 15. & ſeq. maxime, qñ agitur de rebus variabili-
bus ex ipſo tpis curſu, vel ex ipſius naturæ neceſsita-
te, vel ex veriſimilitudine, vel ex agendi qualitate,
vt dicit idem Menoch. vbi ſupra, nu. 17. & tradit Al
ciat. de præſumptio. præſumpt. 25. n. [illegible] & ſeq. reſpe-
8 ctiue f. 79. immo allegandi rem nõ extare incumbit
onus probãdi, vt dicit ibi additio in verbo probat.
9 Præſertim, quod de ſtylo curiæ diſdictæ ſocieta-
tum, & reuocationes beneplaciti earumdem non ſo
lent reproduci, qui ſtylus, præter id, quod videtur
plene probatus, potuerunt domini in Camera, vbi
10 opus fuiſſet ſe informare, cum non reſpiciat deci-
ſionem, ſed tantum ordinationem, vt probatur per
Pedemon. deciſ. 32. quoniam ex actis cauſæ, nume-
ro decimoſeptimo, in verſ. non obſtat, quod dice-
batur, Vant. in ſuo tracta. de nullita. ex defect. pro-
ceſſ. numero 85. ratio eſt, vt inquit Maſcard. de pro-
11 batio. concluſ. 423. num. 33. lib. 1. fol. 321. quia cõ
ſuetudo, ſeu ſtylus reſpiciens ordinem procedendi
eſt modici præiudicij, ſecus vbi reſpicit deciſionem,
nam tunc, quia tractatur de maiori præiudicio, re-
quiritur legitima probatio, & facit, quod per eun-
dem habetur in concluſ. 1338. numero tertio, lib. 3.
abſque eo, quod ſufficiat informatio iudicis, vt con-
cludit idem Maſc. concluſ. 423. numero 36. lib. 1.
fol. 317. & Rota in nouiſsimis deciſ. 331. fuit di-
ctum ſtylum, numero 1. lib. 1. fol. 106. vbi ad litte-
ram dicit, ſtylum deciſorium eſſe legitime proban-
dum, & non ſufficere extraiudicialem informatio-
nem, quæ ponere videntur d. hæredem in certo ca-
13 ſu victoriæ, cum factum appareat, quod fieri eſt cõ-
ſuetum, à quo recedi non debet.
Quam partẽ licet vnus ex Dominis ſecutus fue-
rit, maior tamen pars informante D. Sabello Tho-
lomæo I.C. eximio tenuit contrarium, quia cum re
14 productio diſdictæ ſocietatum officiorum de qua-
rũ origine ſcribit Io. Bapt. Leonell. Bart. ſuper Bulla
pij 4. de Societa. officior. Gloſs. 2. pro intelligen-
tia in verſiculo ideo vlterius procedendo ad euitan
das fraudes, quæ oriri poſſent ex non reproductio-
ne neceſſaria ſit, vt ſupra extitit probatum, præci-
pue, cum Pius Papa Quintus, de quo meminit Boc
cac. in d. ſuo tract. ſociet. offic. nume. 163. fol. 54.
15 ordinauerit diſdictas huiuſmodi ſocietatum non
afficere, niſi à die illarum productionis apud acta
notarij, in cuius officium ſocietatis inſtrumentum
eſt rogatum, non poterat, vt factum fuit, omitti.
16 Nec dicatur, quod de ea conſtat, quia non dici-
tur de ea apparere, niſi conſtet, eam infra quinde-
cim dies fuiſſe reproductam, vt in terminis termi-
nantibus concludit idem Boccac. vbi ſupra f. 53.
17 nam facere extra tempus, & non facere æquiperan
tur, per ea, quæ colligi poſſunt ex l. dotem, ff. ſolut.
matrim. l. nec vllam, ff. de petitio. hæredit. l. quod
ſi nolet, §. mancipium, ff. de ædil. ædict. l. qui clauũ,
§. item ſciendum, ff. de ædil. ædict. cap. 2. de tran-
ſlatio. epiſ. & Veronenſ. caut. 227. ſtatuta, quando-
que nu. 1. fol. 62.
Quam ſentẽtiam eo magis maior pars domino-
18 rum amplexa, & ſecuta eſt, quia diſdicta in actis
non reproducta infra quindecim dies, vt requireba-
batur, non potuit fieri communis vtrique parti, ita,
19 vt dicti Appellat. ea vti potuiſſent ſicut d. Appel-
lans, qui non reproducendo, videtur declaraſſe nol-
le vti, vt per Boccac. loco proxime citato, numero
14. fol. 12. ſeu velle vti, & non vti, prout ſibi vide-
batur, & ideo prodeſſe non debet, vt inquit Caſtra-
can. vbi ſupra capit. 60. numero 5. fol. 177. nam ſe
cun-

Digitized by Google

20 quondum naturam eſt, vt ſi prodeſſe potuit, potue-
rit etiam obeſſe l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur.
21 Ad hoc, vt æqualitas ſeruetur inter ſocios, l. ſi non
fuerit, §. ariſto, ff. pro ſoc. qui fratres vocari poſ-
22 ſint, cum ſocietas quæ finitur, vt per Valaſc. deciſ.
63. quidam conduxit num. 2. cum ſeq. fol. 142. ſit
ſraternitas. l. verum in princ. ff. pro ſoc. quæ non
patitur leoniam feritatem. Non officit dum primo
loco dicebatur pactum appoſitum in d. inſtrumen-
to ſocietatis officij eſſe ſeruandum, etiam ſi non li-
queat de productione citationis, ſeu intimationis
præfatæ diſdictæ, quia verba in eo poſita omnem
prorſus excludunt reproductionem.

Nam reſpondetur, quod illa verba contractus ex
23 quibus fuit conſtitutum dictum pactum, quod fa-
cta diſdicta ſocietas intelligeretur finita, & diſſolu-
ta debet intelligi, vbi diſdicta fuerit legitime inti-
mata, exequuta, & reproducta, ne quis diuinare co-
24 gatur contra regulam tex. in l. ſi prætor 31. ff. ad
leg. aquil. vbi Gloſſ. in littera i. in verbo non po-
tuerit de qua per Gerard. Mazzol. conſ. 30. nu. 37.
fol. 85. & conſil. 63. dico nu. 29. fo. 154. & ſeparet ad
fraudes. Sed ſic eſt, quod in caſu iſto non dicitur
conſtare de aliqua diſdicta ſaltem, quod releuet, er-
25 go. Antecedens probatur, quia dicta citatio licet
aſſeratur facta perſonaliter, non tamen intimatis,
& citatis fuit relicta copia d. citationis, ſeu intima-
tionis diſdictæ, vt requiri videbatur ex forma d. cō-
tractus in quo dicitur cum diſdicta quindecim die-
rum præcedentium, quæ poſsit fieri etiam domi di-
26 miſſa copia, nam dictio etiam, cum ſit implicatiua,
& augeat, vt dicit Pariſ. conſi. 46. Quoniā apud nu-
mero 30. & 31. lib. 4. & conſ. 36. conuentiones num.
9. & conſil. 65. & placent reſolutiones, num. 18. &
conſ. 98. circa præſentem conſultationem, num. 69.
lib. 1. & Roland. conſil. 27. ex concluſionibus, num.
19. lib. 4. & latè tradit Vulpel. in ſuo tracta. de præ-
poſit. aduerb. & coniunct. ſignifica. indictione etiā,
fol. 33. operatur, quod diſpoſitū de dimiſsione co-
piæ, & citatione, quæ fit domi ſit diſpoſitum in ci-
tatione, quæ fit pſonaliter ratione implicationis, &
vnionis, præcipue, cum ita æquitas, & ratio ſocieta-
tis ſuadeat, & nulla poſsit aſsignari diuerſitatis ra-
tio. Sed ſic eſt, quod dum ſociis, & alij cauſam ha-
bentes fuerunt, vt aſſeritur, citati, & intimati, eis nō
fuit relicta copia, ergo non potuerunt habere noti-
tiam contentorum in ea, quo fit, vt eis non noceat
27 d. prætenſa diſdicta, cuius tenor ignoratur, ſcientia
enim ad hoc, vt afficiat, non debet eſſe ſimplex, ſed
ſcientia facti, cū omnibus ſuis qualitatibus ad hoc,
vt perfecte res intelligatur, vt concludunt Nat. cō-
ſil. 162. perſpecto num. 33. lib. 1. Pedemon. deciſ.
174. verum quoniam numero 4. fol. 711. Galleſ. ad
form. camer. obligat. in rub. reliq. de proceſſ. ſum-
ma numero 9. fol. 135. & Surd. conſ. 251. quæ mo-
uentur, numero 2. & conſ. 262. non ſunt leues ratio-
nes, numero 70. lib. 2. maxime vbi agitur de ma-
gno præiudicio, vt per Galleſ. vbi ſupra. Quod alia
28 ſatis euidenti, & manifeſta ratione comprobatur,
nam ſi nuntius perſonaliter intimat, ſeu citat abſq;
dimiſsione cedulæ, de qua in eius relatione fidē fa-
cere tenetur; vt inquit gl. ſuper conſtitutione Mar-
chiæ, cap. 34. lib. 2. in glo. baiulus littera à verſic.
Relatio nuntij hoc continere debet citatus, & inti-
matus citantis, & intimantis culpa, & negligentia
de facili deciperetur, cum non teneatur, nec poſsit
diuinare coram, quo iudice, & notario comparere
debeat, & quid comparendo reſpōdere poſsit, quod
29 non eſt dicendum, nec tolerandum, nam citatio mi-
nus ſufficiens, vt videtur iſta non arctat, nec deuo-
luit, niſi fuerit lecta, aut ſaltem citato etiam nō pe-
tenti illius copia oblata expenſis citantis, maxime
quādo agitur de citatione prima, vt pluries fuit de-
ciſum in Rota teſte Lancillot. in ſuo tracta. de at-
tenta. capitu. 4. in titu. de attent. lit. penden. nu-
me. 102. & ſeq.

Non obſtat dum ſecundo loco dicebatur non eſ-
ſe neceſſe, quod fiat reproductio diſdictæ, cum illa
potuerit fieri etiam extraiudicialiter.

Nam reſpondentur duobus modis, primo, quod
prædicta habent locū vbi conſtat de diſdicta, & be-
30 neplaciti reuocatione, ſed in caſu noſtro de ea non
conſtat, nec cuilibet ſpiritui credendum eſt, vt in-
quit Card. in Clement. 1. de renuntia. nume. 14. ver
ſiculo quinto, quæro ergo. Nec quicquā facit, quod
dicit, & ſcribit notarius in aſſerta intimatione, & ci
tatione per quam nititur probari diſdicta, & reuo-
catio ſocietatis, nam præter id, quod, vt ſæpè dictū
fuit, non conſtat de eius legitima exequutione, nē-
pe, quod peruenerit ad notitiam citatorum, & inti-
31 matorum non, creditur notario in extraiudicialib⁹
* ſine teſtibus, vt ſecundum communem * opinionē
diſtinguendo tradit Maſcard. de probatio. concluſ.
1095. nume. 8. vol. 2. fol. 429. pront, nec creditur,
32 dū dicit in dicta citatione, ſeu intimatione de mā-
dato iudicis, vt tenet idem Maſcard. concluſ. 32. nu
mero 53. lib. 1. fol. 60. & cōcludit Afflict. deciſ. 317.
in cauſa cuiuſdam legati, num. 2. & ſeq. fol. 256. &
Guid. Pap. deciſ. 126. in hac curia parlamenti, num.
1. & ſeq. & vbi crederetur, idem eſſet, cum totū con-
ſiſtat in reproductione, de qua notarius non atte-
ſtatur, ſed ſolum ſimpliciter ſcripſit nuntij relatio-
nem ſine teſtibus, ſecundo, quod Caſtracan. in præ-
citato ca. 60. eodem num. 4. & 5. tenet contrarium,
nempe reproductionem eſſe faciendam, vt fuit di-
33 ctum, qua facta incipit eſſe communis, & de actis,
quia peruenit ad notitiā iudicis Cardi. in clem. fin.
vt lit. pend. nume. 19. & Bart. in l. ſi finita, §. Iulia-
nus, ff. de damno infect. & tanto magis eſt facien-
da, quia ante productionem d. diſdictæ de ea con-
ſtare non dicitur argumento eorū, quæ tradit Bald.
in l. 1. §. ſed excipiunt, numero 2. ff. de fer. ibi in ver
ſic. Item illa productio eſt probatio pacti.

Non obſtat dum tertio loco affirmabatur ceſſare
rationem fraudum, quæ commicti poſſunt ex nō re
productione, cum citatio ſeu intimatio d. diſdictæ
fuerit reportata notario per baiulum, qui eidem re-
tulit perſonaliter eam executam fuiſſe, penes quem
etiam hodie eſſe præſumitur.

Quia reſpondetur non valere conſequentiam ſi
animaduertitur, quod præfata baiuli reportatio fuit
ad alium finem, ſcilicet ad hoc, vt ſub eam notarius
34 ſcriberet, relationem, quæ non poteſt extendi vltra
agentis intentionem, l. ſi idem ſeruus de legat. 2. l.
ſi cui pure in fin. ff. ad Trebell. l. verbis vbi doct. ff.
de vulgar. & pupill. actus n. regulatur à fine, in quē
dirigitur, l. ſi is qui in aliena verſic. nemo. n. ff. de ac
quiren. rer. domin. l. verum, ff. de furt. nec inducere

 repro-

Digitized by Google

reproductionem, quæ ab ipſa parte intereſſe habē-
35 te faciēda erat,quia agitur de impoſsibili,cum an-
tequám oſtendatur perueniſſe ad notitiam iudicis,
non poſsit dici de actis Card.in d. Clement. fin. vt
lit.penden.numero decimonono,Barto.in d.l. ſi fi-
nita, §.Iulianus,numero decimonono,ff. de damn.
infect. licet aliquando actus nō factus coram Iudi-
ce poſsit dici Iudicialis Marſili ſingular. 550. licet
acta fo. 155.

Nec dicatur perueniſſe ad notitiam iudicis eo,
quod reperitur admiſſa, ſi & in quantum, ſed quod
incepit eſſe de actis tempore, quo fuit reproducta,
vt in term.dicit Veſtr.in ſua prax.Rotal. capit. vlt.
lib.7. numero decimo, in verſ. & hoc quia fol. 221.
quod tempus, cum fuerit ante quinque dies mortis
ſocij,non releuat ipſum reproducentem,cum ſocius
deceſſerit durante ſocietate,& ante finitos quinde-
36 cim dies,à die reproductionis, qui currunt de mo-
mento ad momentum,vt conſuluit Eugen.cōſil.48.
37 contracta, num.11.quo caſu quando qui dat pecu-
nias poſt diſdictam infra quindecim dies decedit,
officialis pecunias lucratur,vt probant Put.deci.68
die 15. Decembris lib.3.Eugen.d.conſil.48. cōtra-
cta ſocietate,num.22.cum ſeq. & Honded.conſ.38.
anno 1584. num. 11.

Et propterea non ceſſat ratio fraudum, ob quas
reproductionem neceſſariam eſſe affirmabatur,nec
reproductio aſſerta operatur, tanquam facta tem-
pore incongruo, ſed bene ex ea poteſt facile detegi
fraus,& indubiè credi, quod pars, ad quam ſpecta-
bat reproducere, non reproduxiſſet, niſi de timore
mortis ipſius Gaſparis, tunc tēporis infirmi cogi-
38 taſſet, vt poſtea ſubſecutus infra paucos dies euen-
tus mortis, qui mūltum à legiſtis ponderatur,vt in
quit Bald. in l.1.C.de furt. numero 13. comproba-
uit argumento eorum,quæ tradit Maſcard. de pro-
39 batio.concluſ.815.num.16.lib.2.fol.161.quia exi-
tus acta probat Crau.conſil.18.diuino ſubſidio,nu-
40 me.4.& ſubſequens actus manifeſtat præcedentem
volūtatem,l.ſi Iulianus,§.proinde.ff.ad Macedon.l.
quædam ff.de reb.dub.Roman.conſil. 291. cum iſti
fratres,num.2. Rot.Genuen. deciſ.14. quemadmo-
dum cauſa,numero 58.fol.56.Quo argumento etiā
tollitur alia cōſequentia dum dicebatur,fuit in ma-
nib.notarij ergo,& hodie idē præſumitur,vt in ter-
minis probatur in l.ſiue poſsidetis, C.de probatio.
& per Maſcard. conclu. 873. numero 22. lib.1. fol.
41 224.nam,cum ab initio id fuerit inutiliter idem,&
hodie eſſe præſumitur,vt habetur per Bal.in l. ex p-
ſona,col.1.nu.2. C. de probatio. Innoc.in ca.pro-
poſuit de cleric. excommu. & cæteros allegatos per
* eundem Maſc.vbi ſupra, n.1. & ſeq.qui teſtatur de
communi.*

Prout nec obſtat allegata cōſtitutio Marchiæ in
cap.13.lib.1.in verſ. in primis, fol.73. quia ex eius
42 lectura nihil,quod obſtet, colligitur, quid enim ad
rem iſtam attinet, quod notarij ſub certa pœna te-
neantur, quaſcunque litteras præceptorias, notifi-
catoriales,citatorias,executoriales, aut quouis alio
nomine nuncupatas ſub pœna ſuſpenſionis conſi-
gnare ſubſcribendas eorum computatori, ſi id non
43 fuit factūm,& quod quilibet notarius,qui eſt roga-
tus de actis, debeat eſſe diligens, ne infilzæ, & acta
deperdantur ſub certa pœna, ſi non cōſtat d. diſdi-
ctam fuiſſe effectam de actis? & ſi aliquid attinet,
quis non affirmabit hoc facere contra allegantem,
qui nititur citationi, ſeu intimationi, in qua non
fuit ſeruata forma d.conſtitutionis. Nec alia obie-
44 ctio dum dicebatur, quod ſicut in actis voluntariæ
iuriſdictionis ſufficit, quod relatio citantis quādo-
cunq; ſuperueniat ad effectum,vt principalis poſsit
proſequi citationem factam ad ſui inſtantiam alle-
gando Felin.in capitu.eccleſiæ ſanctę Marie de cō-
ſtitu.num.14.& Boccac. in d.ſuo tracta. de ſocieta.
offic.num.154. Ita ſufficit quandoque reproducere
diſdictam ſocietatis ad effectum eam exequēdi, cū
in poteſtate reuocantis ſit velle exequi, & non exe-
qui, quia conſequentia prædicta non trahitur à di-
ctis doctoribus modo,quo allegatur,& vbi trahere-
45 tur, dicitur debere intelligi de reproductione, quæ
fit infra quindecim dies diſdictæ, non autem poſt,
vt paulo infra idem Boccac.in d.ſuo tractatu ſocie-
ta.offic. numero 163. fol.53 ſe declarat.

Dicitur præterea redeundo ad id,vnde fuit facta
46 digreſsio,quod d. cōſequentia de præterito ad præ
ſens non habet locum in caſu de quo agitur; ad hoc
enim,vt talis argumentatio procedat,duo extrema
requirūtur,nempe prēteritum verum, & hoc eſt ex-
tremum, à quo,& præſens poſsibile,& hoc eſt extre
mum ad quod vt dicit Menoch.de præſumpt. q.24.
lib.1. num.8. fol.18.

47 Prout nec valet illa, quæ quandoque fit de præ-
ſenti ad præteritum,per ea quę ponit Alciat. in ſuo
tracta.de præſumpt.præſumpt.21.num. 15.fol.74.
& tradit idem Menoch.de præſumpt.lib.6. præſum
pt.65. num. 2. fol. 133. qui nempe Alciat. in verſi.
vbi dicit,& Menoch. num.4. locis prēcitatis decla-
rant id procedere dummodo ex poſſeſsione de præ-
ſenti non poſsit colligi aliqua ratio qua argui poſ-
ſit, quod etiam olim poſſederit. Sed in caſu de quo
agitur, non probatur, quod fuerit in manibus no-
tarij tanquàm ſcriptura de actis,ſed ſolum,quod ba-
iulus eam reportauit ad effectum, quod ſcriberetur
relatio in calce eiuſdem, ergo.

48 Secundo, quod dicta præſumptio non fuit alle-
gata,quo caſu non relevat eum pro quo prēſumitur
Franc. in capitulo ad hæc de appellatio. num.4. in
verſic.bene tamen eſt verum Alcia. de præſumptio
præſumpt.21. numero ſecundo,fol.72. & Menoch.
de præſumpt. quæſt. 48. numero vigeſimoſeptimo,
* lib. primo, qui teſtatur de communi.

Et quatenus fuiſſet allegata,qđ penitus negatur,
cum non conſtet in actis,idē eſſet,quia videtur ſub-
lata per prætenſam probationem aſſerti ſtyli, in
quo dicitur diſdictas ſocietatum conſeruari, à cre-
ditoribus non autem notarijs, quæ ex parte d. Ap-
pellantis tanquam acceptata per productionem fa-
49 ctam in actis poteſt præiudicare, cū producens re-
tenta diſtinctione,& opinione de qua per Graſ.de-
ciſion. 143. aliqui domini num. 1. 2. & 3. fol. 156.
Veſtr. in ſua prax. Rotal. in tit. de produc. iur.nu.
6.lib.6.fo.144. & ſeq. Anton. Grauati.ibi in addi-
tio. littera,e in verſiculo amplius quia num.19. fo.
150. Ferrant. Garger. patroc.17. videbatur nu.11.
fo.84. lib.1. & patrocin.23. de duobus num.9.cum
ſeq. lib.2.fol.100. Hondede.conſ.66. dubiū de quo
queritur num. 52. cum ſequen. lib. 1. conſ. 39. aliæ
principales num.68. & 69.& conſ. 78. ſuperiori an
no num.

Digitized by Google

no num.86. & ſeq.lib.2. dicatur fateri vera eſſe omnia, quæ in re producta continentur Iaſ. in l. certi cōditio §. ſi nummis num.34. ff.ſi cert.petat.& Felin. in capitu.cum venerabilis,nu.23.de exception. Moedan.deciſio.1. alias 192.cauſa nullitatis nu.1. de Regularib. fo.244. etiam ſi proteſtatus fuiſſet ſe in parte, & partibus pro ſe facientibus producere, vt dicit idem Iaſ.vbi ſubra,vbi etiam dicit nihil releuare practicam Procuratorum dicentium, produco inſtrumentum in paſsibus, pūctis,& articulis facientibus,pro me in alijs nō Paul.de Caſtr.in l.vnica,C.vt quæ deſunt aduocat,numero 5.& poſt plures habetur l.1. commun. opin. in titu. de tabellio. & fide inſtrumentorum,numero 162.fol.576. Crauet. de antiq. temp. in verſ. Ampliatur tunc num. 72.to.17.fol.131. Roman.conſ.433.quoad primū, num.11. & ibi Mandoſ. in verbo non releuat litte-
* ra H, vbi plures allegat, & hanc eſſe veriorem opinionem* profitetur,nam ſi conſeruabatur, à creditoribus nō potuit eſſe in manibus notarij; quia ean-
50 dem rem inſolidum duo poſsidere non poſſunt, l. poſsidere,§. ex contrario,& ibi Bart. in princ.ff.de acquiren.poſſeſſ.niſi,à die reproductionis,quæ fuit ſub die 18. Aprilis 1591. quo tempore incæpit eſſe
51 de actis, etiam, quod commiſſa fuerit, & relata, vt aſſeritur per duos menſes, & tres dies ante, nempe
52 die 15. Februarij d. anni, præcipuè cum id præſumatur actum,quod fieri conſuetum eſt,l.quod ſi nolit,§. quia aſsidua ff. de ædilict. ædict.

Non obſtat dum quarto loco opponebatur de aſſerto ſtylo curiæ,ſecundum, quem diſdictæ ſocietatum non ſolent reproduci,ſed conſeruari penes creditorem, non autem Notarium.

53 Quia reſpondetur huiuſmodi ſtylū non potuiſſe introduci tanquam nutritiuum doli, vel fraudis, vt notat.per tex. & ibi Doctor.communiter in cap.ex parte,& cap. vltimo de conſuetu, & nouiſsime per Valaſc. deciſ.8.circa vſuras,numero 7.fol. 25.& tāto magis, quia fuit ſeruatum cōtrarium tam in curia Illuſtriſsimi, & Reuerendiſs. Domini Gubernatoris quàm coram hac Rota tempore prædeceſſorū referente Admodum Illuſtr. ac Reuer. Patre d. Se-
54 baſtiano Medice in vna Recanetenſi die 14. Iuni. 1590. à qua obſeruantia non eſt recedendum, tum quia concordat cum iuris diſpoſitione Barto. in l.2 in princ.ff. ſolut.matrim.Ludouic. deciſ. Peruſ.96. Dominus Carolus, numero 11. tum etiam quia dictus ſtylus eſt contra rationem, quo caſu ſeruari nō
55 debet Iſern. ſuper vſibus feud. in rubr. ſi de feud. mili. contro. ſue. in verſic. mulier habens feudum, numero 2. fol. 57.
56 Secundo,quod vbi potuiſſet introduci, quod pariter negatur, non potuit per fidem à pluribus ſubſcriptam probari, ſed per teſtes iuratos,vt requiritur, quando allegatur prout in caſu iſto ad deciſionem cauſæ, quæ ab hoc articulo tota dependet Maſcar.de probation.concluſ.1339. num.3. lib.3.

Non obſtat dū quinto, & vltimo loco dicebatur d. Appellantem debere obtinere, quia fecit quod fieri eſt conſuetum.

Nam reſpōdetur, quod immo obtinere non poteſt, quia non docuit de dicto conſueto, & fundat ſe in contrarijs, tentauit enim probare per d.fidem aſſerti ſtyli,quæ contra producētem plene probat, quod reproductio ſæpe dictæ diſdictæ non ſolet fieri, & quod citationes,ſeu intimationes earundem ſolent conſeruari, à creditoribus, non autem à notarijs,& deinde affirmauit contrarium in poſitionibus, in quibus dicitur debito tempore reproduxiſſe diſdictam, quia ſi debito tempore reproduxiſſet, vtiq; fuiſſet conſeruata à Notario,non autem ab ipſa parte creditrice dictarum pecuniarum, prout fuit ten-
58 tatum probare per aſſertum ſtylum,qui nocet ſicut cōfeſsio,cum ponens dicatur fateri ſecus articulans Lanfranc. in capit. quoniā contra de probatio. nu. 34. fol. 51. Alexan. conſ. 71. clariſsime Domine, num.4. lib.3. & Hieron. de Monte in ſuo tracta.de finibus,cap.46.to.3. par.2.fol.343. [illegible]. Quæ cōtrarietas penitus eum excludit,cum non conueniat audiri, qui ſecum ipſe diſsidet l. titiæ, ff. de conditio. & demonſtratio.l.2.§.1.quand.appel.ſit l.1. C. de furt.l.ſin.C.eod. & Fulgoſ.conſil.20. Pro pleniori veritate in fin.Bald. in l.1.C.ſi ſeru.exter.num.1. verſ. octauo, nota præcipue iuncta cum d. defectu probationis.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO II.

RECANATENSIS.

ARGVMENTVM.

Statuta particularia an præualeant conſtitutionibus Marchiæ.

SVMMARIVM.

Statuta in loco ſeruantur pro lege num. 1. & ſeq. maximè quando quæſtio eſt de re ſita in territorio ſtatuentium, num. 8.

Species derogat generi, num. 2.

Lex vniuerſalis numquam ſe extēdit ad caſum ſuper quo particulariter facta fuit, per ſtat. prouiſio nu. 3. & 7.

Statuta particularia non habens debet regi ſtatutis Ciuitatis dominantis, num. 4.

Statutum particulare attenditur etiam cōcurrente ſtatuto generali, num. 5. & conſtitutione, num. 15. & 18.

Statutum ſpeciale derogat generali, num. 6.

Statuta an ſeruentur vbi diſponit generalis conſtitutio Marchię, num. 9. & 11.

Statutum an veniat appellatione iuris ciuilis, numero 10.

Clauſulę non obſtantibus conſtitutionibus, cęteriſque contrarijs quid operentur, num. 12.

Statuta loci dominantis, non locorum dominatorum ſeruari debent, num. 13.

Statuta contra conſtitutiones Marchiæ an valeant, num. 14. & 20.

Statutum Bononię pręualet Egidianæ, num. 16.

Statutum quādo ponit orationem negatiuam poſtea ſubdendo dictionem niſi, quid diſponere dicatur, num. 17.

Prioritas tribuit ius. num. 19.

Iuramentum eſt ſeruandum, num. 20.

Statutum loci inferioris non dicitur honeſtum, ſi contradicit legi ſuperioris, num. 21.

Quod intellige prout, num. 22.

Confirmatio generalis quid operetur, num. 23.

Confirmatio generalis cenſetur per obreptionem impetrata, numero 24.

Princeps

Digitized by Google

Princeps verisimiliter non confirmat ſtatuta iniuſta, numero 25.
Derogatio apparere debet clare, & expreſſe, num. 26.
Rector Prouinciæ non poteſt facere contra legem, num. 27.
Honeſtas adeſſe non dicitur, vbi adeſt repugnantia, numero 28.
Contrarietas non eſt intendentibus ad vnum finem, numero 29.
Contraria quę dicantur, num. 30.
Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, numero 31.
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, numero 32.
Rubricę verba quid operentur, num. 33. & 37.
Arguere licet ex rubrica, num. 34.
Præcedentia declarant ſequentia, & e contra, num. 35.
Verborum ex vi proueniens dicitur expreſſum, num. 36.

DECISIO SECVNDA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 NOn eſt dubium quod ſtatuta in loco pro lege obſeruari debent iuxta doctrinam Bar. in l. omnes populi quæſtio. ſec. princip. ff. de iuſt. & iur. & Alexan. conſ. 148. viſis, quæ in themate, num. 1. volum. 6. cum illa ibi iura cómunia dicantur ſecundum Socin. ſen. conſ. 81. In præſenti conſultatione num. 3. lib. 3. Iacob. Berett, conſil. 86 tamet ſi Articulus num. 5. fol. 150. tergo, & Peregrin. in ſuo tracta. de iuriſſc. lib. 5. tit. 1. num. 136. fol. 416. Idem nouiſsime tradit Addit. ad Diaz. in ſua pract. crimin. canon. cap. 147. in littera c. fol. 556. dum affirmat ius regni dici ius commune, etiã vbi adeſſent ſtatuta ciuitatis, vel comitatus principalis, de cuius diſtrictu, & iuriſdictione eſt locus, particulare habens ſtatutum. Corn. conſi. 151. In hac conſulatione videtur num. 6. lib. 3. qui dum loquitur de Ciuitate Peruſij, Piſarum, Florentiæ, & Piſtorij quæ ciuitas ſocia ciuitatis Florentiæ nuncupatur per Rot. Florentin. decis. 60. Dom. Bracciolini num. 8. fo. 193. dicit quod licet ſtatuta Principis trahantur ad omnes terras ibi ſubditas, non propterea trahuntur ad loca inferiora habentia ſpecialia ſtatuta contraria, quia iſta ſunt ſeruanda, immo vt inquit Marianus Soc. conſi. 7. nunc quæſitorum. nu. 7. lib. 1. de ſtatuto Arretij, quod debet ſeruari non obſtante ſtatuto Florentiæ, cui ſubiacet: non recurritur ad caput, quando membrum habet particulare ſtatutum. Caſt. conſ. 39. In cauſa præſenti non eſt tractandum lib. 2. qui loquitur de Prouincia Marchię Triuiſanæ, & in conſil. 129. Statuta Piſana, & in conſil. 140. viſa reformatione lib. 1. Mandoſ. in addit. ad Roma. conſ. 218. præſens caſus in verbo terminetur, qui dicit eſſe ſeruandum ſtatutũ,
2 loci quia ſpecies derogat generi Petr. de Anchar. in capitulo primo, prima repetit. numero 21. & 41. vbi loquitur de ſtatutis Piſarum quando fuit ſubiecta Ciuitati Florentię, quę retinet ſua ſtatuta, & optimè probatur per Hondede. conſi. 13. defuncto num. 51. Vol. 1. fol. 106. & per Rolan. conſ. 5. præſen. articulus, numero 25, & ſeq. lib. 4. dum dicit quod ſtatutũ de teſtamentis particulariter loquens magis attendi debet, quàm ſtatutum de errore notariorum generaliter loquens, non faciens ſpecialem, & indiuiduam mentionem de caſu, ſuper quo
3 per legem particularem fuit prouiſum, quia nunquàm lex vniuerſalis ſe axtendit ad casũ ſuper quo lex particulariter facta fuit, & quod lex ſi infanti C. de iur. de lib. recipit declarationem per alias leges; immo vt dicit Caccialup. in l. omnes populi, num. 9. in fi. ff. de iuſt. & iur. relat. per add. ad Rim. ſen. conſ. 9. viſo proceſſu agitato in littera A. Si lo-
4 ca non habent particularia ſtatuta, debent regi ſta-
5 tutis ciuitatis dominantis. Et quod attendatur ſtatutum particulare, etiam concurrente ſtatuto generali in terminis conſtitutionis Marchiæ, de qua agitur, & ſtatuti Gualdi dicit Gabr. cõſ. 29. Plures quæſtiones, num. 47. lib. 2. Ratio eſt vt inquit idem nu.
6 37. quia ſtatutum ſpeciale derogat generali, Rot. Lucan. per Ludouicum deciſio. 12. cum quædã nu. 5. fol. 63. & Deciſ. 61. Andreas num. 23. fol. 299.
7 & ſub generali lege nõ comprehenditur caſus alio ſtatuto ſpecialiter deciſus. Alb. conſi. 375. ſtatutum num. 9. lib. 1. & Honded. conſil. 13. defuncto num. 11. & 58. vbi ad literam dicit, quod quando caſtrum habet particularia ſtatuta, illa prius obſeruantur, & in defectum ad ſtatuta loci ſuperioris recurritur.

Et in tantum attenditur ſtatutum ſpeciale, quod nihil refert, an præcedat, vel ſubſequatur ſecundum. Carpan. in ſuis lucubrationibus ſtatu. Mediolan. in præl. ad omnia ſtatut. num. 321. Quòd procedit in omni diſpoſitione ſiue reſultet ex ſenſu directo ſiue ex ſenſu contrario, vt in ſtatuto Plebis S. Stephani non obſtante ſtatuto Florentiæ cõſuluit Gozzadin. conſ. 37. prima facie videtur per tot. & tradit Borgin. de tutor; & curator. num. 86. & 87.

8 Et quòd ſtatutum Recanetenſe loquens de donationibus ſecundum præfatorum ſententiam ſit ſeruandum, non obſtante quacunq; generali conſtitutione Marchię maximè q̃do queſtio eſt prout in caſu iſto de re ſita in territorio ſtatuentium, vt appellando hanc concluſionem in iure clariſsimã,
* & communem * conſuluit Illuſtriſsimus, & Reuerendiſsimus Cardinalis Alban. cõſi. 20. diuino numine num. 7. vbi inter cęteros allegat Paulũ de Caſtro conſi. 32. circa primum quæſitum num. 2. in ſecunda parte decidentem matrem à ſtatuto Recanatenſi excluſam a ſucceſsione filij extãtibus conſanguineis, non excludi a bonis quæ Paduæ ſita ſunt, & nouiſsimè cenſuit Rota deciſ. 452. Domini concluſerunt, nume. 4. par. prima, fol. 150. Licet aliquando ſeruetur ſtatutum ciuitatis dominantis, nõ autem ſtatutum loci dominati, vt in terminis ſtatuti Florent. & Sancti Miniati tradit Brun. Aſten ſ. in ſuo tract. de ſtatut. art. 8. num. 132. tom. 2. fol. 205. qui caſus non cõprehendit præſentẽ ſpeciem.

Sed bene dubiũ eſt an ſtante conſtitutione Marchiæ in cap. fi. lib. 6. in qua diſponitur, quod primo ſeruentur conſtitutiones Papales inſertæ, & regiſtratæ in volumine cõſtitutionum Marchiæ Secundo cõſtitutiones Aegidij, & Bertrandi. Tertio cõſtitutiones noſtræ. Quarto conſtitutiones Prouinciæ Marchię non aduerſantes his conſtitutionibus, & à iure non prohibitæ. Quinto iura Canonica, vltimo iura

Digitized by Google

ſtimo iura Ciuilia. Debeat ſeruari dictum ſtatutum Recanetenſe de donationibus loquens, cum adſit in indiuiduo alia conſtitutio Marchiæ cap. 25. lib. 5. diſponens circa formam ſeruandam in alienationibus, & contractibus Minorum, quę per Illuſtriſsimum, & Reuerendiſsimum olim Rodulphum Cardinalem de Carpo legatum fuit extenſa ad contractus mulierum etiam maiorum, & in quibuſcumq; contractibus donationum ad obuiandum fraudibus, quæ quotidie fiunt.

9 Et videbatur dicendum quod nō, quia ex forma d. conſtitutionis Marchiæ cap. fin. lib. 6. Statutum non ſeruatur vbi diſponit conſtitutio Gener. Mar-

10 chię, vt colligitur ex illis verbis (vltimo iura ciuilia) Nam appellatione iuris ciuilis venit ſtatutum ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur Becc. conſil. 1. quæſtio proponitur, num. 15. & tenet in terminis dictę cōſtitutionis Boccac. ſuper d. cōſtit. vt minor cap. 25. lib. 5. gloſſ. 10. nume. 4. per tex. in §. ſed ius inſt. de iur. natu. gent. & ciuil. & probat Decian. in ſuo tracta. crim. cap. 23. num. 2. to. 1. fo. 48. vbi vult id eſſe ex propria ſignificatione, & late habetur per Paul. de Cittad. in ſuo tract. de iur. patron. in 1. p. in titu. quæ ſint iurium genera, num. 4. qui latiſsime quid iuris ciuilis appellatione veniat, declarat.

11 Nec dicatur quod ſtatuta locorum Prouincię nō ſunt ſublata per conſtitutionem Marchiæ, quia Sixtus Quartus in earum confirmatione eis præiudicare noluit, vt legitur in Bullario Bulla 8. fol. 102. In illis verbis. (Abſq; tamen præiudicio ſtatutorū, & conſuetudinum vrbis, ciuitatum, terrarum, & locorū ſpecialis commiſsionis hmōi, & illorum cōitatibus vniuerſitatibus conceſſorum indultorum quorumlibet, quibus aliās non derogetur.)

Quia pluribus modis reſpondetur.

Primo, quod debet intelligi de confirmatis cū clauſulis derogatorijs conſtitution. ex his quę infra dicentur.

Secūdo, quod loquitur de ſtatutis contrarijs Cōſtitut. de quibus, vt infra eſt ſpecialiter prouiſum.

Tertio, quod dicta Bulla fuit ſublata per Bullam Pauli Tertij, de quā in principio Conſtitutionum Marchię ſub die 10. Decembris 1544. vigore ge-

12 neralis clauſulæ non obſtantibus Conſtitutionibus cęteriſque contrarijs, quę ſufficere videntur ad tollendam aliam Conſtitutionem, ſecundum ea quæ habentur in cap. dudum de ſepult. & per Caſſador. deciſ. 38. paſſus fuit dubius ſuper regul. num. 7. & Dyn. conſ. 8. Quæſtio talis eſt, nu. 16. dummodo non ſit iurata. c. conſtitutus de reſcript. Roman. ſing. 7. quod diſpoſitio to. 2. & ibi additio quę plures allegat, vel in ſtatuto, ſeu reſcripto dictum ſit generaliter non obſtante aliquo priuilegio nam tunc non intelligitur generaliter de omnibus priuilegijs, ſed ſolū de illis in corpore iuris ſcripti non clauſis Marſili. ſingular. 558. clauſula generalis fol. 147. tergo.

Quarto, quod vbi non fuiſſet ſublata propterea ſtatuta pręualere deberent, quia nihil de hoc dicit d. Bulla, ſed ſolum, quod confirmat ſine præiudicio ſtatutorum, quæ in caſu ſuo locum habere non negatur, ſecundum iuris diſpoſitionem, vt infra.

13 Secūdo, quia debent ſeruari ſtatuta loci dominantis, non ſtatuta locorum dominatorum, ſecundum Roman. conſi. 218. præſens caſus, nume. 4. & Boccac. in d. gloſſ. 10. num. 41.

14 Tertio, quia Conſtitutiones Marchię, vt apparet in cap. 36. lib. 2. auferunt, & irritant omnia ſtatuta contra Cōſtitutiones ſalubriter editas, vt affirmat idem Boccac. vbi ſupra, num. 42.

ROTA tamen contrariam ſententiam tanquā in caſu de quo agitur veriorem communi voto amplectendo dixit, Donationem factam ſeruata forma dicti ſtatuti Recanetenſis Validam, & generalē Conſtitutionem Marchię non obſtare, Quia quando adeſt ſtatutum loci particularis, ſeruatur magis ſtatutum, quàm generalis Conſtitutio Marchię, vt pręter ſuperius allegata in terminis dicti Recanatenſis ſtatuti voluit coram R. P. D. Seraphino Rot. in nouiſ. deciſ. 384. par. 1. per tex. in l. fin. C. de teſtam. & doctrin. Bald. conſ. 201. incip. in Prouincia Anconitana, nume. 2. lib. 1. qui in ſpecie loquitur de ſtatuto Fabriani, quod pręualet Conſtitutioni Marchię Socc. conſ. 79. ſi eſſemus in terminis, num. 24. lib. 4. quibus additur Borgn. de tutor. & curator. numero 93. & Moron. de tregu. & pac. quęſt. 24. nu. 8. Dec. conſ. 459. viſa inquiſitione formata, num. 11. Alexand. conſ. 151. viſo themate ſupraſcripto, num. 5. volum. 2. & quod dicit eadem Rota in nouiſſ. deciſ. 330. Reſoluerunt domini in caſu, num. 3.

16 par. 2. folio 156. dū loquitur de ſtatuto Bononiæ, quod preualet Aegidianæ Conſtitut. & Eug. conſ. 45. quod Dominus Ioan. Andreas, qui loquitur in terminis ſtatuti Peruſini, quod pariter pręualet Cōſtitutioni Marchiæ, etiam quod ſtatuta eſſent inui-

17 cem compatibilia, quia cum ſtatutum procedat ponendo orationem negatiuam, & ſubdendo dictionem niſi, videtur dictum donationes, ita factę valeant per doct. Bart. in l. actione, num. 1. C. de tranſact. vbi Dec. nu. 5. Grat. conſ. 126. in pręſenti cauſa, num. 19. lib. 2. Pedem. deciſ. 131. Decreto Aſtēſi, num. 2. & Vulpell. in ſuo tract. de præpoſitio. aduerb. & coniunct. ſignificat. in verbo, niſi.

18 Et tanto magis attendi debet ſtatutum particulare, non autem Conſtitutio Marchiæ generalis, quia in cap. Rotę, nume. 10. fol. 5. Auditores iurauerunt primo non contrauenire ſtatutis Ciuitatū, Terrarum, & aliorum locorum, nec non prouiſionibus, & Conſtitutionibus dictæ Prouincię, quo ſtante cum primo proponatur obſeruantia ſtatutorum, iſta cęteris conſtitutionib. preferri debet, quia prio

19 ritas cum tribuat ius nō poteſt poſtponi pręcipue ſtante iuramento, quod ad vnguem eſt ſeruandum,

20 & ſi id nō ſic generaliter intelligendum putem, ſed vbi ſtatuta locorum particularium nō eſſent de directo contraria Conſtitutionibus Marchię, vt ad literam probatur in capit. 36. lib. 2. ibi (tamen vt omnia &c.) & ibi (conſtituimus) folio 113. vbi quod eſt plus ſtatuta contra conſtitutiones annullantur, caſſantur, & viribus vacuantur, & in conſtitutione vltima, lib. 6. quę pariter loquitur, quoties iura, & conſtitutiones reperiuntur cōtraria, & aduerſa, ſub quo verbo iura comprehenduntur etiam ſtatuta, cū infra cōſtitutio poſt dictum verbum iura ad dat ad declarandum, de quo iure loquatur, ciuilia, ſub quo verbo, vt ſupra fuit dictum de propria ſignificatione, etiam ſtatuta veniunt.

Idem videtur de mēte capitulorum Rotę ſupra citatorum,

Digitized by Google

citatorum, num. 10. fo. 3. licet ex eis primo commiſſa ſtatutorum obſeruantia videatur, nam id limitate, vt in eodem capitulo legitur, factum fuit, nempe dummodo ſint Apoſtolica auctoritate cõprobata, licita, honeſta, & in vſu exiſtant, ac ſacris canonibus, & præſertim Concilij Tridentini decretis, atque Apoſtolicis conſtitutionibus contraria non ſint, Ratio præmiſſorum eſſe poteſt, ni fallor:

21 Quia ſtatutum loci inferioris non dicitur honeſtũ, ſi contradicit ſtatutis loci ſuperioris, Dec. conſilio 338. Viſo puncto diligenter, num. 13. facit doctr. Angel. de Nicolinis in ſubſcriptione ad conſ. Soccin. 302. videbatur primo aſpectu col. pen. verſ. prænãque lib. 2. & Socc. conſil. ſequ. placet cõcluſio ſupra firmata, & propterea qñ locus eſt coniũctus, & habet in omnibus ſtatuta particularia diuerſa à ſtatutis loci principalis non recurritur ad ſtatuta loci dominantis, ſed ad propria, quibus vti debet Ioſeph. Ludouic. de ſtatut. concluſ. 2. in verſic. quartus caſus eſt fo. 562. recenta diſtinctione, de qua infra videlicet, Quod aut ſtatuta ſunt confirmata à Papa, vel à Rectore Prouinciæ: ſi à Papa, aut ſunt cõfirmata cum derogatione conſtitutionum, & confirmationum Apoſtolicarum, & decretorum in ea appoſitorum, & tunc ſiue ſint contraria conſtitutionibus præfatis, ſiue non, ſemper in loco ſtatuentium præualere debent. Caſſad. deciſ. 38. ſuper regul. Boccac. ſuper dicta conſt. vt minorum, capit. 25. Gloſſ. 10. propè finem, aut ſine derogatione conſtitutionum ſupradictarum, & tunc præualent ſtatuta non generaliter, ſed tantum in his, in quibus conſtutio-

23 nib. contraria non ſunt. Ratio eſt quia per generalem confirmationem, & approbationem, non dicuntur confirmata ſtatuta ab rogata ſurd. conſil. 58. capitulum num 16. fo. 162. lib. 1. illicita, vel inhoneſta, vel contra leges, & conſtitutiones confirmantis, quę poſſunt aliquod ius nouum inducere, vt vo-

24 luit Socc. Sen. conſ. 81. in præſenti conſultatione, num. 3. in verſic. vbi concludit, lib. 4. cum talis confirmatio intelligatur per obreptionem impetrata, etiam vbi eſſet facta cum clauſula ex certa ſcientia. Surd. conſil. 47. primo aſpectu num. 19. lib. 1. fol. 124. [redacted], quę quandoq; validat ſtatutum Marſ. ſingular. 37. approbatio ſtatuti fo. 9. [redacted]. Quo-

25 niam non eſt veriſimile, Principem voluiſſe ſtatuta iniuſta confirmare, vt in terminis dicit Io. Gutter. in ſuo tracta. de contract. iurat. cap. 38. ſtatuta, nu. 2. & 6. tom. 6. parte 2. fol. 84. & conſtitutiones, & leges corrigere, vt poſt Anton. Butr. & Imolam in c. ex parte de off. de leg. Bar. in l. 1. §. & parui, colum. 2. num. 3. ff. quod vi, aut clam, & Dec. in d. c. ex parte, num. 5. conſuluit Eugen. cõſil. 20. Beatiſsime Pater, numero 11. facit Marſil. ſingu. 196. confirmatio ſuperioris fo 48.

26 Vnde clarè & apertè de mente derogare volentis conſtare debet Caſſador. d. dec. 38. num. 8. ſuper regulis, l. ſi quis in principio teſtamenti de legat. 3. capit. 1. de Conſtitut. in 6.

Aut ſunt confirmata à Rectore, qui habet auctoritatem confirmandi, prout in conſtitutione Marchię, cap. 36. lib. 2. in verbo, (Niſi ſint illa) & tunc dico, quod ſi ſunt contra conſtitutiones quod prçualent conſtitutiones, & talia ſtatuta non valent tãquam facta cõtra legem ſuperioris, & formam ſta-

27 tutam in dicta conſtitutione: quam Rector Prouinciæ excedere non poteſt, l. ſi quam, C. de off. Præf. Præt. orient. & Illiric. Clemen. ne Romani de electio. & elect. poteſt. Paul. de Caſt. conſil. 169. viſo quodam proceſſu, lib. 1. Marſil. ſingula. 567. omnia noſtra facimus in fin. fo. 149. [redacted] Rot. lucad. per aſsiſt. decis. 16. Bertus num. 22. fo. 50.

Si verò non ſunt contraria, & ſic de exceptis in dicta conſtitutione, tunc præualent in loco ſtatuentium, tam ex forma dictarum conſtitutionum, quàm de iure communi: nam vt inquit Dec. d. cõſ. 538. num. 13. viſo puncto locus qui alteri ſubijcitur, vtitur proprijs conſtitutionibus, quando honeſtę ſunt, & aliud non apparet de mente eius qui locum

28 occupauit, quę honeſtas nõ dicitur adeſſe, vbi adeſt repugnantia.

Non obſtat, dum dicebatur quod ſtatuta locorũ non ſeruantur, vbi diſponit conſtitutio Marchię vigore dictę conſtitutionis, lib. 6. cap. fi. quę diſponit vltimo loco ſeruari iura ciuilia, ſub quo iure ciuili, etiam ſtatuta comprehenduntur.

Quia nõ propterea de neceſſitate infertur, quod ſemper vltimo loco ſeruari debeant ſtatuta locorũ ſi conſideretur diſtinctio ſupra facta, quæ non ſolũ ſequẽda & amplectẽda eſt, per eã, quę tradit Crau. conſ. 70. in contractu matrimonij, numero 16. ſed penitus tollit omne dubium, Præſertim cum dicta conſtitutio loquatur in caſu limitato, nempe quoties inter conſtitutiones, & ſtatuta, ac alia iura reperiretur contrarietas, non autem in caſu, de quo agitur, in quo inter conſtitutionem dicti capit. 25. vt minorum, lib. 5. & dictum ſtatutum Recanetenſe

29 nulla reperitur contrarietas, cum ambo tendant ad vnum finem, & ad tollendas fraudes, qui finis vniformis cum contrarietate aliquo pacto conuenire non poteſt.

30 Quia contraria dicitur ea inter quę nulla eſt ſimilitudo Bald. in l. 1. C. de furt. num. 21. in verſic. & quia oportet. Item ea quorum finis eſt contrarius & incompatibilis Bald. in l. 1. C. ſi ſeru. extr. in verſic. octauo quero num. 1. non autem illa, quę ad eundem rei finem, & effectum tendunt, & ex eadẽ cauſa mouentur l. qui ſententiã C. de pœn. c. nichil obſtat de verbor. ſignif. ſurd. cõſil. 102. Giudettus Polla fo. 264.

Et licet aliquando audiuerim nonnullos ad fugiendum diſpoſitionem dictę conſtitutionis, lib. 6. capitu. fi. exponere illa verba conſti. (vltimo iura ciuilia) idest communia. quia ſic ſubiectę materię conuenire exiſtimabant.

31 Secundo, quia dicta conſtitutio, cum moueat in principio quęſtionem quoties iura, conſtitutiones, & eorum diſpoſitiones repeririuntur contraria abſq; eo quod aliquid dicat de ſtatutis, de eis intelle xiſ-

32 ſe minime dicendum eſt. Quia quod lex non dicit, nec alij dicere debent.

33 Tertio, quia verba Rubricę præfatę conſtitutionis videntur excludere ſtatuta, cum loquantur tantum de diuerſis iuribus conſtitutionum, quæ debent in obſeruantia præualere, non autem de iuribus ſtatutarijs, vel ſaltim declarare Nigrum Pede. deciſ. 20. ſtatuto Vercellenſi, num. 4. quia ex ea ſcitè argui poteſt, Iaſ. in l. 1. ſi cer. pet. num. 13. cũ pluribus ſimilibus.

Crede-

Digitized by Google

Crederem tamen, quod huiuſmodi expoſitio non ſit neceſſaria ſtante diſtinctione circa intelligentiam dictarum conſtitutionum de qua ſupra. Immo, quod ſubſiſtere non poſsit. Quia, quod dicitur de expoſitione fundata in ſubiecta materia tollitur ex verbis ſubſequentibus conſtitutionis, nam licet ſupra conſtitutio in principio ſimpliciter poſuerit verbum iura in fi. addit. ciuilia, vt legitur in illis verbis vltimo iura ciuilia. Quo demonſtratur non ſolum comprehendere etiam ſtatuta venientia ex propria ſignificatione dictorum verborum, vt ſæpè dictum fuit, ſed, quod ſtatuta ſunt de ſubiecta materia ipſius conſtitutionis in particulari.

35 Item quod licet aliquando præcedentia declarēt ſequentia Socc. conſil. 52. Dominus labia mea, numero 10. lib. 1. & ſequentia declarent præcedentia, in caſu, de quo agitur ſequentia declarant præcedentia, & non præcedentia ſequentia, quia, vt videtur ſequentia veniunt per viam expreſſæ declarationis, prout quoque tollitur, quod arguitur ex principio dictæ conſtitutionis, quę licet aliquid non ſpecificet de ſtatutis, non propterea poteſt dici, quod
36 non comprehendat ſtatuta ſecundum prædicta, quia quod prouenit ex vi illorum verborum (vltimo iura ciuilia) habetur pro expreſſo.

37 Nec quicquam facit, quod verba rubricæ videantur excludere ſtatuta, & declarare nigrum, cum loquantur tantum de diuerſis iuribus conſtitutionum, quæ debent in obſeruantia præualere, quia ſi nigro magis quàm rubro, tanquam magis deliberato, ſtandum eſt l. pacta nouiſsima, C. de pac. cap. 1. de cōſtit, in 6. eo quod in nigro conſtitutio prædicta ſpecificat omnes iuris conſtitutiones, de quibus generaliter tetigit in rubrica, inter quas vltimo ſpecificat iura ciuilia, appellatione quorum vt ſæpè dictum fuit, de propria ſignificatione veniunt ſtatuta; de ſtatutis quoque intellexiſſe dicendum eſt.

Non obſtat ſecundum obiectum dum dicebatur, quod debent ſeruari ſtatuta loci dominantis, non locorum dominatorum.

Quia talis opinio eſt reprobata, vt per Mandoſ. in addit. ad Roman. conſil. 218. Præſens caſus duplicem habet in verbo terminetur littera H, & Dec. conſil. 469. Viſa inquiſitione formata, num. 12. cum ſupra citatis.

Præterquàm quod id debet intelligi cum diſtinctione prædicta.

Non obſtat Tertium, & vltimum obiectum, in quo dicitur, quod per conſtitutionem Marchię, cap. 36. lib. 2. caſſantur, & annullantur omnia ſtatuta contra conſtitutiones ædita, quia non propterea ſequitur. Ergo ſemper præualent conſtitutiones, nam id debet intelligi ſecundum ſæpe dictam diſtinctionem, ad quàm, ne eadem cantilena repetatur, mę remitto.

DECISIO III.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Nullitas affectata an excuſet à deſertione. Appellatio interpoſita per coniunctum an dicatur deſerta eo, quod non fuit ratificata.

SVMMARIVM.

Coniunctus admittitur pro coniuncto, etiam ad appellandum, num. 1.

Nullitas affectata, & procurata allegari non poteſt, nu. 2.

Damnum, quod quis propria culpa ſentit ſibi imputare debet, num. 3.

Appellatio interpoſita per coniunctum an debeat ratificari infra decem, num. 4.

Ratihabitio ad hoc, vt trahatur retro, quid requiratur, n. 5.

Ratificatio non operatur, quādo res non eſt integra, nu. 6.

Appellatio interpoſita per coniunctum an poſsit ratificari poſt decem dies, nu. 7.

Appellatio interpoſita à negociorum geſtore non poteſt ratificari poſt decem dies, nu. 8.

Acquiritur per coniunctum mediante ratihabitione non ipſo iure, nu. 9.

DECISIO TERTIA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AD euitandam deſertionem appellationis, quam Curtius Cupinus opponit ad effectum, vt ſententia ad eius fauorē lata exequi valeat contra Hieronymam Beradram Allegabatur pro parte dictæ Hieronymæ nullitas ex defectu citationis, quia cum monitio fuerit facta ad audiendū ſententiam pro die 26. Iulij 1594. Sententia fuit lata ſub die 25.

Et vlterius dicebatur nullam extare deſertionem
1 appellationis, quia fuit appellatum à coniuncta perſona, quæ ſi admittitur pro coniuncto l. 3. §. ſed, etſi fortè vbi Bart. ff. iudi. ſolu. Crauet. conſi. 109. nu. 4. vol. 1. Capr. reg. 55. nu. 20. fol. 65. iuxta tradita per Marſili. ſingular 228. Agens in iudicio verſiculo ex quo dicto fo. 60. Ludouic. deciſ. Lucan. 41. Ioannes quidam nu. 1. & Magon: Deciſio: Lucan: 6. nu. 11. poterit quoq; pro eo appellare, vt probatur in l. 1. ff. de appellat. recip. & in terminis filij familias dicit Guid. Pap. deciſ. 203. filius familias.

2 Sed contrarium fuit concluſum, quia non poteſt pro parte dictæ Berardæ allegari dicta nullitas affectata, & procurata, l. ſpadonem, §. fin. ff. de excuſat. tut. & §. Item tria onera inſtit. eod. & l. qui data opera ff. ex quib. cauſ. maior. & l. 2. §. ſimili modo, & ibi Bart. ff. ſiquis caut. & Ferrat. caute. 18. Iudex maleficiorum nume. 1. & 2. fo. 91. Rot. Florentin deciſio 137. Domina clementia numero. 5. & ſequent. fo: 386. facit eadem Rot. deciſ: 94. Mortuo nu: 17. fo: 293. illa namque monitio ad audiendum ſententiam, quam fecit iudex pro die 26. fuit ipſa inſtante intimata pro die 25. & ſic reducta ad alium terminum breuiorem, quo caſu nō poteſt dici ſententia ſine citatione, & defenſione, ſed cum maiori feſtinatione, quæ ſi quandoq;, quod
3 noluiſſet, attulit, id ſibi tanquàm propria culpa proueniens imputare debet.

Prout, nec aliquod poteſt facere fundamentum in allegata appellatione, nam licet Antonius Adrianus appellauerit tanquàm coniunctus dictæ Hiero-
4 nymæ, talis appellatio non releuat, quia nec infra

Digitized by Google

terminum decem dierum datum ad appellandum aut, hodie C, de appell. fuit ratificata, vt videbatur faciendum ad euitandam rem iudicatam Rim. Iun, conſil. 139, lato laudo num. 2. lib. 2. & deſertionem Guid, Pap. deciſ. 13. ego retuli anno prædicto, num, 1. & deciſ. 436. cum materia appellationum, num. 193. Soc. conſ. 45, viſa appellatione, nume. 10. verſiculo quinimò lib. 1. Rimin, iun. conſi. 203. & prima conſideratione videtur num. 53. lib. 2 Vrſil, in addit. ad Affl. dec. 73, emptor cuiuſdam, num. 10. fol. 59, Rot. Floren. per Magon. deciſ. 136. in cauſa vertente, num. 3. & Marant. in ſuo ſpec. part, 6. in rubr. & quandoque appellatur, numero. 218, fol. 445. ratio
5 duplex eſſe poteſt, prima quia, vt ratihabitio trahatur retro, requiritur, quod tempore ratihabitionis actus potuerit geri, per ratificationem, vt dicit Alex. conſi. 78. viſo, & diligenter ponderato, nume. 22. lib, 5. Pedemon. deciſ, 119. tertius principalis articulus, num. 23. Crauet. conſ. 252. proponitur
6 num. 2. Secunda quia ratificatio nunquam operatur, quando res non eſt integra, & aliqua mutatio rei eſt facta, Alexan. dicto conſi. 78. num. 23. Pedemon. dicta deciſ. 119. nume. 24. & Pariſ, conſi. 77. ſcripſi ſimpliciter aliàs num. 39. lib. 1.
7 Nec poſt, quod ſufficere ſingulariter affirmat Bald, in ſua margarit, in verbo coniuncta perſona, dum dicit quod appellatio per coniunctum interpoſita poteſt ratificari, etiam poſt decem dies, ſe-
8 cus ſi interponatur ab alio negociorum geſtore, in quo ratificatio eſt de ſubſtantia, de quo meminit Rota Lucen. per Magon, deciſ. 6. Blaſius de Sandonnino nu. 24, & deciſion. 49. publico nume. 29. de qua Baldi opinione licet dubitari poſsit per præmiſſa, & ea quæ ſcribit Tiraq, de retract. lignag. §. 1, glo. 10, num. 88. fol, 176. dum dicit, quod ſi poſt annum cōſanguineus ratificet factum eius nomine à conſanguineo, talis ratificatio non retrotrahitur infra tempus anni, in quo erat facienda, quia per coniunctū non acquiritur ipſo iure, ſed per ratihabitionem l. fideiuſſor ff. de negoc. geſt. Alexan. conſi. 40. circa primum videretur, num. 11. in fi, lib. 5. quibus accedit Crot, in l. ſi quis pro emptore, num 55. ff. de vſu. cap. qui in terminis appellationis dicit, quod coniunctus pro coniuncto poteſt appellare, ſed requiritur ratificatio infra decem dies, tamen quia magna eſt Baldi auctoritas, & ratio, quæ militat in cōtrarium, non eſt ſpernenda, erit cogitandum.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO IIII.

MVRRIVALLIVM.

ARGVMENTVM.

Fundator Iuriſpatronatus an poſsit diſponere, quod poſt mortem vnius Rectoris alter ſuccedat.

SVMMARIVM.

Beneficii vacaturi diſpoſitio an valeat, nu. 1. & 7.
Voluntas probatur etiam ex actu nullo, nu. 2.
Diſpoſitio de conferendo beneficio ſolum illis de ſua conſanguinitate, & genere an valeat, nu. 3.
Diſpoſitio cap. 2. et vltimi de conceſ. preb. quandò habeat locum nu. 4.
Perſona incerta, quæ dicatur, num. 5.
Incertitudo, quid operetur, nu. 6.
Nullum eſt, quod fit contra inhibitionem, num. 7.
Patronus non poteſt promittere præſentationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare poteſtatem præſentandi, cum vacabit, nu. 8.
Collator non poteſt promittere beneficium vacaturam, nec alteri dare poteſtatem conferendi, nu. 9.
Ratio, quę militat in collatore, militat quoque in præſentatione, nu. 10.
Votum captandę mortis, quando inducatur, nu. 11.
Collatio beneficii non vacantis, facta per Papam, an valeat numero 12.
Papa non præſumitur voluiſſe facere contra ius commune, numero 13.
Diſpoſitiones, & gratiæ ad vacatura ſunt ſublatæ, nu. 14.
Quod non poteſt ſuperior, multo minus pōt inferior, nu. 15.
Princeps id præſumitur velle, quod ſua iura volunt nu. 16.
Patronus habet poteſtatem pręſentandi, ante vacationem, ſed ligatam, nu. 17.
Patronus, quare non poſsit præſentare ante vacationem, numere 18.
Proximum, quis diligere debet, ſicut ſe ipſum, nu. 19.
Cauendum eſt, ne præſumatur malum, nu. 20.
Voluntas ſola non ſufficit abſque pręſentatione, num. 21.
Præſentatio in iure patronatus quomodo fiat d. num. 21 in verſi. quæ fit.
Conceſsio in iure patronatus non operatur, niſi ſequuta fuerit præſentatio, nu. 22.
Patronus infra quantum tēpus teneatur præſentare, nu 23.
Terminus quatuor menſium ad pręſentandum in iure patronatus quando incipiat currere d. nu. 23. in verſi. à die.
Præſentatio Pręſentati à Patrono requiritur, nu. 24.
Diſpoſitio contra ius, quod valeat, nemò facere poteſt, numero 25.
Diſpoſitio de illicitis non valet, nu. 26.
Perſona certa, quæ dicatur, nu. 27. & ſeq.
Nomina ad recognoſcendum homines ſunt reperta, ſed ſi alio modo cognoſcantur, nihil intereſt, nu. 28.
Certum, quod dicatur, nu. 29. & ſeq.
Sententia lata prout quiſque eſt condemnandus, vel abſoluendus ex actis, an valeat. nu. 30.
Certitudo haberi poteſt, etiam per demonſtrationes, nu. 31. & aliis modis, vt ibi in verſi. 2. Item.
Votum captandæ mortis, an intret in conceſsione generali, numero 32.
Incertitudinis ratione toleratur conditio, quæ alias non toleraretur, nu. 33.

DECISIO IIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

In vna dictæ terræ Murriuallium iuris patronatus, in qua eadem Rota aliàs iudicauit, ſub die martis 20. Decebris anni præteriti 1594. per breue ſanctitatis ſuæ eiſdem Rotæ Auditoribus delegata, fuit dubitatum, an licuerit quondam Firmano collaterali de dicta terra fundatori dicti iuris patronatus poſt mortem R. Domini Hieronymi,

mi, Thomæ Porphyrij de eadem terra Rectoris in
eodem beneficio nominare, quemcunque filium
tunc temporis idoneum, tam natum, quam naſcitu-
rum ex Appollonia ipſius Firmani ſorore germa-
na & Curio Maſſuccio de Mõte luponum eius viro.
1 Ratio dubitandi fuit, quia licet non valeat diſpo
ſitio beneficij vacaturi ad euitandum votum captan
dæ mortis, cap. 2. & cap. vltim. de conceſſ. præbend.
2 non propterea ipſe nominatus contra voluntatem
patroni, quæ probatur etiam ex diſpoſitione nulla,
& inuallida, l. Paulus, ff. de reb. eor. qui ſub tut. Ro-
man. conſ. 179. ampliſsime doctor, numero 1. fol.
121. Royas in ſuo tracta. de hæret. part. 1. num.
539, fol. 290. tom. 11. part. 2. Marſil. ſingular. 274.
licet regulariter in verſiculo attamen teneas fo. 74.
Valaſc. deciſio. 61. Petrus in extremis agens nu. 15.
cum ſeq. fo. 139. Laurent. de pinu conſi. 6. præſens ar
ticulus num. 13. fo. 16. & Surd. deciſ. 152. Dominus
Aurelius, numero 18. fol. 338. debet excludi, vt in
terminis terminantibus conſuluit Dec. conſi. 172. in
cauſa venerabilis, numero 1. fol. 185. hoc enim ſi eſ-
ſet facile, homines ab huiuſmodi eccleſiarum, alta-
riumq; fundationibus alienarentur, quod non eſt
3 dicẽdum præcipue cum his adeo faueri ſoleat, quod
licet diſpoſitio de beneficio conferendo ſolum illis
de ſua conſanguinitate, & ſuo generi, & non alte-
ri non valeat, eo quod in eccleſia Dei non eſt exce-
ptio perſonarum, capitu. nouit. de iudic. cap. inde-
core de inſtit. cap. cum venerabilis de præbend. ali-
quando tamen permittitur cũ conſenſu ſcilicet Epi-
ſcopi. Lamberti. in ſuo tract. de iur. patron. 9. princ.
q. 1. p. lib. 1. nu. 79. amplia. 17. fo. 84. etiam tacito, vt
per Rocc. de Curt. in ſuo tract. de iur. patro. in §. pro
eo quod nu. 20. fol. 28.
4 Secunda ratio dubitandi fuit quia diſpoſitio d. c.
2. & vltim. de conceſs. præben. habent locum in di-
ſpoſitione certæ perſonæ vt ibi, & probatur per
5 Vgon. conſi. 8. Placet mihi ſubſcriptio, numero 2.
ſecus, vbi prout in caſu iſto agitur de perſona in-
certa, quæ dicitur quando teſtatur aliquem animo
ſuo incerta opinione ſubijcit, vt ad litteram probat
6 tex. in §. incertis inſtit. de legat. in verſ. incertum au
tem, nam tunc ceſſat diſpoſitio dictorum iurium ra-
tione incertitudinis, vt habetur per Anchar. in d. c.
2. de conceſſ. præben. vt quoque videtur in dicta di-
ſpoſitione, vt beneficium conferatur ſolum illis de
ſua conſanguinitate, & ſuo generi, & non alteri.
7 Sed cum maturitate diſcuſſo dubio Domini tenue
runt contrarium approbando, quod alias cenſuit
eadem Rota, quia cum agatur de diſpoſitione con-
cernente beneficium, non vacans, ſed vacaturum,
per quam inducitur votum captandæ mortis peni-
tus prohibita, vt per Dec. conſi. 541. viſa donatione
numero 1. 21. & 24. Lap. allegat 84. Dominus Papa,
nume. 7. & idem Dec. conſi. 542. retenta concluſio-
ne, num. 4. & late per Rebuff. in concord. Franc. in
verb. fat. in prohem. & in prax. benefic. in tit. de re-
prob. benefic. viuent. impetrat. nume. 19. cum plurib.
præcedent. & ſeq. Quicquid ſit in feudo, & emphy-
teoſi Rota Lucan. per Ludouic. deciſ. 63. eccleſia fo.
603. non potuit a dicto Firmano, vt factum fuit ſub
prætextu aſſerti iuris patronatus fieri, quia ex quo
Papa inhibet ne id fiat in d. cap. 2. cap. conſtitutus,
cap. fin. de conceſſ. præben. eſt in totum non ſolum
ſublata poteſtas, ſed factum contra talem inhibi-
tionem eſt ipſo iure nullum; etiam ſi epiſcopus con-
ceſsiſſet, vt in terminis dicit Abb. in dicto cap. con-
ſtitutus, numero 4. in verſ. in ea gloſſ. quia hoc eſt
odioſum propter votum captandæ mortis Lap. d.
alleg. 84. Dominus Papa, num. 7, Rebuff. vbi ſupra,
etiam ſi Epiſcopus eſſet Legatus de Latere, ſecun-
dum Abb. in d. capit. conſtitutus, numero 3. cum ſit
de reſeruatis Papæ, vt habetur per Gemin. nume. 2.
in verſ. nota quod ſolus, & Franc. numero 1. in verſ.
ſecundo nota in capit. ne captandæ de conceſſ. præ-
bend. glo. in clem. fina. de iure patro. Rebuff. ſuper
concordant. Franc. in prohem. in gloſſ. in verbo fati
8 poſt princ. Et tanto magis, quia in ſpecie ſancitum
reperitur patronum non poſſe promittere præſen-
tationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare
poteſtatem præſentandi, cum vacabit, quia dire-
cta vel indirecta promiſsio non tenet Abb. in dicto
capit. fin. in princ. de conceſſ. præben. num. 6. Rom.
conſi. 465. in præſenti in verſi. Primo quia, Paul. de
Citadan. in ſuo tract. de iur. patronat. in 5. part. art.
3. verſi. 11. quarto q. 41. nume. 73. fol. 67. Lambert. in
eod. tract. primo artic. 6. part. lib. 2. fol. 31. & in 18. &
19. art. 1. p. eod. lib. 2. fol. 57. nam ſicuti collator non
9 poteſt promittere beneficium vacaturum, nec alteri
dare poteſtatem conferendi, pariter nec patronus,
10 quia ratio, quæ militat in collatore, militat quoque
11 in præſentatione, cum tam in vno, quàm in alio ca-
ſu inducatur votum captandæ mortis Dec. dict. con-
ſil. 541. numero 1. 8. 23. & conſ. ſeq. num. 4. cum ſeq.
Caſſad. deciſ. 5. erat à patrono, numer. 3. de iur. pa-
tronat. Rolan. conſil. 47. viſis iuribus nume. 53. cum
ſeq. & numero 69. volum. 1. late Rebuff. in locis ſu-
pracitatis.
12 Immo, ſicut collatio beneficij non vacantis facta
per Papam non valet etiam, ſi facta fuerit motu pro
prio, quia non eſt intentionis Papæ velle conferre
13 beneficium, quod de iure communi conferre non
poteſt, nam præſumitur eſſe eius intentionis, vt non
velit facere contra ius commune adnotat. in capit.
cauſam, quæ de reſcript. prout firmauit Alexand. de
Neu. conſi. 49. nume. 3. licet poſsit, cum ipſe ſit ſu-
pra ius, Afflict. deciſ. 292. fuit appellatum Regi, nu.
14 5. ſtante præcipue diſpoſitione Concilij Tridentini
ſeſſ. 24. in decret. de reformatione, capit. 19. fol. 238.
expreſſe diſpoſitiones, & gratias ad vacatura tol-
lentis.
15 Ita, & multo minus non valet, quando fuit fa-
cta ab inferiore Cœphal. conſ. 90. Gulielmus de Roc
16 ca bruna, numero 48. lib. 1. qui loquitur de Epiſco-
po, ratio eſt, quia cum princeps ſit iuſtitiæ plenus
id præſumitur velle, quod iura ſua volunt Cęph. vbi
ſupra, num. 49. Crauet. conſi. 5. Tria ſunt principali-
ter, numero 2. Non obſtat prima ratio dubitandi,
quia non procedit in his, quæ ſunt contra ius, etiam,
quod fauore patronorum, & ad inuitandum homi-
nes ad fundandum eccleſias aliud eſſet dicendum,
vt ſupponitur in obiecto, nam id procederet de
17 poteſtate ligata, quia patronus habet poteſta-
tem præſentandi ante vacationem, ſed ligatam,
18 quia ſi patronus poſſet præſentare ante vacatio-
nem fieret fraus canoni, de quo in dicto capitu.
2. de conceſſ. præben, vt inquit Card. in dict. cap. fin.
eod. tit. & aperiretur via non ſolum contra Lateran.

Digitized by Google

Concilium ad beneficia vacatura, contra ea, quæ habentur in cap. cũ deliberatione prouida, §. prohibemus, de offi. & poteſt. iudi. deleg. in 6. ſed etiam contra diſpoſitionem Concil. Trident. dicta ſeſſ. 24. in decret. de reform. cap. 19.

Item inuitaretur quiſq; ad deſiderandum mortẽ
19 proximi, quem vnuſquiſque ſicut ſe ipſum diligere
debet Card. in dic. cap. 2. de conceſſ. præb. num. 1. in
20 verſi. 2. nota, quod penitus fugiendum eſt, ne ma-
lum pręſumatur Card. vbi ſupra, nu. 2.

Secundo reſpondetur, quod d. conſi. Decij 172. eſt
reprobatum, vt latè per Caſſad. deciſ. 5. de iure patr.
Itẽ, quod non valet dicere remanet voluntas ex actu
nullo ergo ſecundum iſtam voluntatem debet dari
21 ius patronatus, quia ſola voluntas nõ ſufficit abſq;
præſentatione, vt non negat Dec. dict. conſi. 172.
quæ fit non ſolum per ipſum met patronum, ſed ét
per alia legitima media Duenn. Regul. 283. exiſtens
in quaſi poſſeſsione præſentandi fol. 161. præcipue
22 mortuo concedente, quia cõceſsio in iure patrona-
tus non operatur, niſi ſecuta fuerit pręſentatio ſe-
cundum Rot. deciſ. 3. de iur. patro. in nou. fol. 89. quę
vult non ſufficere patronis eligere, vel nominare,
23 ſeu litteras de pręſentando mittere, niſi præſentent
electum ſuperiori, ad quem ſpectat inſtitutio reali-
ter, infra tempus quatuor mẽſium à die vacationis,
* & non ſcientiæ ſecundum cõmunem * opinionem
de qua per Rot. in antiq. deci. 1. alias 38. Not. quod
de iur. patron. & late per Lamber. in ſuo tract. de
iur. patron. 8. artic. 1. q. prin. 2. p. 2. lib. in fi. fol. 118.
& quandoque à die ſcientiæ, vt per medic. deciſ. 62.
Domini omnes nu. 2. fo. 140. quã ſequitur Lamber.
in ſuo tract. de iur. patron. in 11. & vlt. princ. quæſt.
1. par. 2. lib. num. 7. vbi dicit, quod ipſe in pract. in
præſentationibus ſemper conſueuit ponere hæc ver-
ba videlicet tales patroni præſentant R. D. Epiſco-
po talem actualiter pręſentem. & quod requiratur
24 præſentia preſentati in terminis dicit Eugen. conſ.
84. quod præſentatio, nam. 1. etiam alios allegando.
Nec aliquid facit aſſerta voluntas, de qua in eadem
ratione dubitandi, nam licet non conueniat, quod
quis contra mentem Domini aliquid conſequatur,
25 non propterea poteſt quis facere, quod ſua diſpoſi-
ſitio contra canones valeat Dec. conſi. 121. nume. 1.
prout quoque non poteſt facere, quod leges in ſuis
caſibus locum non habeant. l. nemo poteſt, ff. de leg.
26 1. §. fin. inſt. eodem, quia hoc eſt illicitum, & diſpoſi-
tio de illicitis non valet Couar. in cap. tua de teſta.
nu. 7. fol. 102.

Non obſtat ſecunda ratio dubitandi in qua dicebatur, quod diſpoſitio dicti cap. vltimi de conceſſ. præben. habet locum in diſpoſitione certæ perſonæ, non autem vbi perſona eſt incerta, prout in caſu iſto.

Quia præter id, quod Anchar. in dict. cap. 2. loqui
tur de vniuerſitate, in præſenti ſpecie agitur de per-
27 ſona certa, cum ſit demonſtrata per plures qualita-
tes, l. forma, ff. de cenſ. nempe per nomen patris, &
matris, germanę ipſius teſtatoris, & patriæ, quod
28 ſufficere videtur, nam licet nomina ad recognoſcen
dum homines reperta ſint, ſi tamen alio quolibet
modo intelligantur, nihil intereſt, §. ſi quis in nomi-
29 ne in fi. inſtit. de legat. prout dicitur certa etiam ſi
veniret certificanda ex futuro euentu Angel. Aretin
in §. incertis. inſtit. de legat. vbi citat text. in l. ſi quis
ita ſcripſerit, ff. de reb. dub. ſiue per relationem ad
aliud, l. certum, ff. ſi cert. pe. Pariſ. conſ. 78. Mag. Do-
minus Rubeus, num. 9. volum. 1. & conſi. 9. tex. in l. ſi
quando, nu. 17. volum. 3. Rim. iun. conſ. 23. Illuſtris,
& generoſus Comes, num. 300. in fi. cum ſeq. vol. 1. &
Ceph. conſi. 74. multa, & quidem, nu. 5. & 6. & nu. 20.
& 21. lib. 1. quamuis expreſsio requireretur pro for-
ma Bald. Angel. & Imo. in l. aſſe toto, ff. de hęred. in-
ſtit. l. vbi autem, §. illud verſ. ſed qui vinum. vbi etiã
Alex. ff. de verb. oblig. quod quandoque eſſet no-
tandum, & ponderandum à iudicibus, qui infra cer-
tum breue tempus ſub certa pœna cauſas expedire
coguntur, ſignando particulariter cautelam quam
tradit Ferrar. caute. 47. plerumque numero 1. fol.
30 102. dum dicit, quod ſententia lata, prout quiſque
eſt condemnandus, vel abſoluendus ex actis, valet
quia ex actis poteſt certificari, etiam quod relatio fa
cta fuerit ad caſum, qui poteſt certificari, l. 4. §. ſi iu-
dex, ff. de re iudic. Aym. conſi. 121. ſcripſi nu. 6. nam
non refert, an aliquid certum ſit ſpecifice, ſiue per re
lationem ad aliud Craſſ. de ſucceſſ. tam ex teſta. quã
ab inteſt. quæſt. 16. num. 3. §. inſtitutio, fol. 156. ſeu
vbi nominata eſſet vna incerta perſona de certis,
quia diſpoſitio tunc non dicitur incerta, l. quidam re
legatus, ff. de reb. dub. §. ſub certa inſtitut. de legat.
Aym. conſi. 162 nobilis Aubertus Riccheriæ verſic.
7. facit, nu. 6. cum certum quoque dicatur, quod pro-
babili ratione certum eſt, Marſil. ſingular. 205. vehe-
mens opinio in fin. fol. 52.
31 Et tanto magis, quia certitudo poteſt haberi per
demonſtrationes Eugen. conſi. 59. in cauſa fideicom
miſsi, numero, 2. fo. 167. reiectis exactis, & ſubti-
lib. expoſitionibus iuxta tradita per Pariſ. conſi. 61.
ad reſolutionem quæſtionis datæ, numero 44. & ſe-
quen. lib. 1.

Item per coniecturas. l. licet Imperator ff. de lega. 1. & alijs modis, vt per Hieronym. de cœuall. in ſuo Spec. opin. communi. contra commun. q. 501. Interdictũ vti poſsidetis nu. 7. 8. 9. 10. 11. & 12. to. 2. fo. 17.

Prout, nec facit, quod adducebatur de diſpoſitio-
ne, vt beneficium conferatur ſolum illis de ſuà agna
32 tione, & conſanguinitate, quia in conceſsione tam
generali non intrat votum captandæ mortis, nam
viuente primo Rectore ignoratur, quis ex domo ſit
ſucceſſurus, & præſentandus, cum poſsint inueniri
de domo plures idonei, & ſic ratione tantæ incerti-
tudinis toleratur huiuſmodi conditio cum conſen-
ſu Epiſcopi ſecundum Lambert. de iur. patro. quæſt.
princ. q. 1. part. lib. 1. num. 69. ampliat. 17. Secus in
præſenti caſu in quo teſtator ſe reſtrinxit ad vnum
filium idoneum ſuæ germanæ, qui dicitur certa
perſona.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO V.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Ad fundandam iuriſdictionem, an attendantur uerba libelli, vel ſententiæ.

SVM-

SVMMARIVM

Libelli verba ſunt attendenda, num. 1.
Fallit, num. 2.
Verba ſententiæ à qua fuit appellantum attendi debent, numero 3.
Iuriſdictio limitata limitatum producit effectum, nu. 4.
Iudex an poſſit pronunciare ſuper maiori ſumma. nu. 5.
Intereſſe quando poſsit excedere, quod petitum eſt dict. numero 5 in fine.

DECISIO QVINTA.

MAXIMO DEO AVCTORE

IN cauſa vertente inter Io. & Simeonem Bonacera appellãtem ex vna, & magiſtrum Chriſtophorũ Fabrũ appellatum ex altera ad cognoſcendum an cauſa pertineat ad Rotam, vel ad quemlibet auditorem corã quo introducitur, quia vigore conſtitutionis Rotalis cap. 28. fol. 7. Domini non iudicant de cauſis infra centum, ſed quilibet Auditor ſolus, an ſint attendenda verba libelli, vel ſententię, a qua extitit appellatum.

1 Videbatur primo aſpectu non eſſe à petitione recedendum, ſed attendi debere quid, & quantum fuerit petitum, l. pen. §. quoties, vbi Bald. nu. 1. ff. de iuriſd. omn. iudic. Iaſ. in l. ſi idem cum eodem nume. 6. ff. eod. Iafred. deci. 94. Iudex habens iuriſdictionem fo. 41. Affl. dec. 297. Pluries fuit diſcuſſũ, nu. 3. & Hieronym. de cquall. in ſuo Spec. opinio. comm. contra comm. quæſt. 60. Iudex qui nu. 5. fol. 71. & cauſam eſſe cum voto omnium dominorum terminandam. Quia ſumma petita excedit centum aureos.

2 Sed reſolutum fuit oppoſitum, nam in cauſa appel-
3 lationis, non attenditur petitio facta in prima inſtantia, ſed tenor ſententiæ a qua fuit appellatum, vt in terminis probatur in l. in offerendis, C. de appell. vbi glo. in verſi. decernendum in princip. Barto. nu. 2. in princ. & Caſtrenſ. nu. 2. in verſ. & nota hic poſt principium, facit Menoc. de Arbitrar. Iud. quæſtio. 82. nu. 4. & ſeq. fo. 65. at tenor ſententiæ prædictæ cantat de ſumma infra centum, ergo. Nec dicatur, quod ſi prędicta vera eſſent, iudex appellationis nõ poſſet reformare ſententiam iudicis à quo appella-
4 tur in maiori ſumma, nam qui habet limitatam iuriſdictionem in vna ſumma non poteſt vltra eam iudicare, l. 2. C. de ſport. & ibi Bald. num. 5. & probatur per ea quæ ſcripſi infra deciſ. 9. magiſter Paulus, nu. 17. 22. & ſeq. Nam reſpondetur, hoc non eſſe incon-
5 ueniens, quia regulariter iudex non impeditur pronunciare ſuper maiori ſumma ſi tempore ſententiæ ſumma reperitur maior, quam prima facie videbatur, vt in terminis probatur in l. ampliorem, quæ eſt finalis, §. ſed enim ſcimus, C. de appellat. vbi Barto. num. 1. qui dicit hoc eſſe notandum, & in l. ſi idem ff. de iuriſd. omn. iudic. num. 2. verſi. Sed quæro, vbi id ampliat etiam, quod cauſa creuerit per tex. in l. item veniunt, §. Cum prædiximus, ff. de petitio. hæred. & auth. contra, qui propriam vbi glo. in verbo facta, C. de non numer. pecun. Felin. in cap. 2, num. 18. verſi. intellige, colum. 7. de probation. & Bald. in l. ſi idem in §. ſi vna, nu. 2. verſ. circa primã materiam, & verſi. Secundo quæritur facit Rot. Lucan. per Aſsiſ. deciſ. 46. In cauſa nu. 5. Niſi incrementum etiam à principio in petitione cõprehenderetur, vt in actionibus arbitrarijs in quibus ex iudicis officio poſt intereſſe excedere id, quod petitũ eſt Iaffred. d. deciſ. 94. in fi.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO VI.

MACERATENSIS

ARGVMENTVM.

Ceſsionarius an poſſit agere contra cedentem ſibi rem non liberam.

SVMMARIVM.

Ceſsio eſt loco ſolutionis, nu. 1.
Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis actio, nu. 2.
Dominii translatio, an dicatur impedita per obligationem, & hypothecam, nu. 3.
Cenſus, an computetur inter immobilia, nu. 4.
Ceſſante cauſa, an ceſſet effectus, num. 5.
Cenſus conſtitutus ſuper re aliena, an valeat, nu. 6.
Pretium repeti, quando poſsit, nu. 7.
Ceſsio non debet eſſe inutilis, nu. 8.
Cedens ad quid teneatur, nu. 9.
Cedens rem non liberam, an teneatur pæna ſtellionatus, numero 10.
Ceſsio, an ſit nulla, quando aliud pro alio ceditur, nu. 11.
Paria ſunt non facere, & nulliter facere, nu. 12.
Ceſsibile non eſt, quod non eſt tranſmiſsibile, nu. 13.

DECISIO SEXTA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ANNIS præteritis Antonius Adrianus cũ eſſet debitor Ioſephi, Margharitæ, natorum, & hæredũ quõdam Ioſephi Adriani Maceratenſis occaſione cuiuſdam Adminiſtrationis per eum vti tutorem, & curatorem factæ in florenis ducentis, & vltra, in ſolutum eis dedit, ac ceſsit quendam annuum cenſuum florenorum ducentorum ſortis principalis impoſitum, & venditum per Marcellum Ferrum, & Lucam Guglielminum, & promiſit illum eſſe bonum, legalem, ac exigibilẽ, vt in inſtrumento, obligatione Camerali vallato plenius continetur. Poſtea dictus Ioſeph, & litis conſortes ſub prætextu, quod dictus annuus cenſus fuerit detectus nulliter impoſitus ſuper re nõ libera, & aliena Domino ignorante egit cõtra ſæpedictum Antonium, & Horatium eius fideiuſſorem ad reſtitutionem pręfatorum ducentorum floren.

Dubitatum fuit an potuerit agi per dictum Ioſephum, & litis conſortes contra dictum Antonium.

Vrgere. n. plurimum videbatur ad fauorem d. An-
1 tonij defectus actionis, quia ceſsio eſt loco ſolutionis

nis

Digitized by Google

nis,l.inter cauſas mandati,§.abeſſe,ff.mandat.Dec. conſil. 99. In cauſa Ioannis, numero. 4. Gozzad. conſi.38.in cauſa nobilium num. 8.& Rot. Auinion. deciſ.99.Ioannegues in princ. fol. 114. & ſolutione
2 eius quod debetur tollitur omnis actio,l.in numerationibus, ff. de ſolutionibus, Gozzadin. loco citato cum ſimilibus vulgatis.

Sed contrarium cenſuit Rota,quia cum fuerit facta ceſsio cenſus impoſiti ſuper re non libera, & inalienabili, eo quod erat obligata, & hypothecata
3 pro pretio venditori, & ſic impedita dominij tranſlatio Ferat.caut.48. ſi quis vendit,nume.4.fol.113. qui de hoc dicit eſſe caſum ſecundum veram litterã Piſanam in l.ſi creditor,vbi Bart.§.1.in princ.ff. de diſtractio.pignor.Tiraq de retract.conuent.§.3.Gl. 1.nu.6.fo.639.& Gabr.concluſ.1.de pignor. & hypothec.qui alios plures allegat num.3.fol.202.non potuit ſuper ea fieri aliqua impoſitio cenſus Rodoan. in ſuo tract.de cenſ.art.30.num.56.in fin.to.6.part. 2.fol. 169.

4 Ratio eſt,quia cenſus cum ſit perpetuus habetur pro re immobili,vt per text.in l.ſi quis inquilinos,ff. de legat.1.& in l.Iubemus nulli vbi glo.in verbo annonas littera N,Bald.Paul.de Caſt.& alij.C.de ſacr. ſanct.Eccleſi.dicit Rodoan.loco citato, nu. 26. Rot. Floren.deciſ.167.Domina Hypolitanum.9.fol 322. maxime cum pretium fuerit datum pro conſtituen-
5 do cenſu in re libera,quo caſu cauſa non ſequuta debet redire ad dantem tot.tit.C. de condit. cauſ. dat. non ſequut.vt habetur per Naua.in ſuo tract. de vſu. quæſt.26.num.116.in fin.& nouiſſ. per eruditiſsimũ Dom. Ioan.Baptiſtã Bartholinum in ſuis gloſſ. de cenſ.gl. 5. in verſ.vel diſtinguendo, qui fuit Collega
6 meus in Rota Lucana anno 1589. vbi dicit, quod ſi de facto fuerit conſtitutus cenſus in re aliena abſq; domini conſenſu,contractus eſt nullus, & iniuſtus, quia caret ſubſtantialibus; iniuſtus quia eſt contra
7 ea,quæ ſunt de iuſtitia, & poteſt pretium repeti,per tex in l.domum,ff.de contrahen.empt.

Et ſic ceſsionarij præfati potuerunt agere contra dictum cedentem;non ſolum quia ceſsio non debet eſ-
8 ſe inutilis,Gerard.ſing.35.dictum eſt vulgatiſsimũ, num. 2.fol. 413. ſed etiam quia cedens debet facere
9 debitorem verum,vt in terminis probatur in l.ſi nomen,& l.ſequent. ff. de hæred.vel action.vend.& per Bald.conſi. 72. Si quæritur de dotibus, num.2.lib.3. Pariſ.conſi.88.ad veritatem deciſionis,nu.13.lib.1. fol.159.& Rotam Genuen.deci. 156.Cum Paulus Cibo, numero 1.fol.212, quæ ad litteram dicit, quod cedens tenetur facere bonum nomen de iure, ideſt obligatum,& non de facto, ideſt eum eſſe ſoluendo, quod quoque videtur probari poſſe per text. in l.ſi plus, vel minus in fin.& ibi per glo.in verbo exigi littera H,ff.de euict.Rot.Floreut.deciſ.39. cauſa iſta inter dominos num.1.& Rot. in nouiſs.deciſ.123.in cauſa.nu.7.par.2.fo.80.

10 Immo,quod plus eſt forſan, cedens rem non liberam tenetur crimine ſtellionatus, vt in ſimili dicitur de vendente alteri rem obligatam aſſerendo illam eſſe liberam,& nemini obligatam diſsimulando Neguſ.de pignor.& hypothec.mem.1.3.par. nu.21. tom.6.par.1.fol.214.

Non obſtat quod ſupra opponebatur de defectu actionis, eo, quod cenſus ceſſus eſt loco ſolutionis, qua tollitur omnis actio.

Nam id procedit vbi non poſſet dubitari de viribus ceſsionis, vt in præſenti ſpecie,in qua, cum nul-
11 liter ceſsio facta fuerit, eo quod aliud pro alio ceſſum fuit,nempe ceſſum poſitum ſuper re non libera, pro poſito ſuper re libera, & ſic inexigibile,vt probatur in l.in venditionibus, ff. de contrhen.empt. Nihil datum,ceſſum,ſeu ſolutum dici poteſt,cum nulli-
12 ter facere, & non facere paria ſint iuribus vulgatis præſertim, cum illud, quod non eſt tranſmiſsibile, ceſsibile non ſit, vt videtur probari per Marzar.conſi.86.quod quæſitum eſt nu.9.fol.212.

Laus Deo,& B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO VII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Contractus celebratus ſine præſentia, & conſenſu propinquorum ad formam ſtatuti, an ſuſtineatur ſub prætextu, quod reuera propinqui interuenerunt, ſed erronee à notario non fuerunt ſcripti, vel vigore iuramenti in eo poſiti; & quomodo dicatur conſtare de aſſerto errore.

SVMMARIVM.

Contractus factus non ſeruata forma ſtatuti non valet, numero.1.
Error notarii, cum dicto vnius teſtis, an dicatur probatus, numero.2.
Notarii fides an habeat maiorem vim, quam vnus teſtis, numero.3.
Notarius habet vim duorum teſtium, & quandoq; trium, numero.4.
Error notarii poteſt probari coniecturis, numero.5.
Error à nemine melius probari poteſt, quam à ſuo auctore, numero 6.
Notarius quando computetur in numero teſtium, nu.7.
Teſtes debent ritè examinari etiam ſi eſſent recepti, a cardinalibus d.nu.7.in verſi.cum rite.
Dicto alicuius quando eſt ſtandum, an requiratur iuramentum, num.8.
Iuramentum in teſte, cum ſit de iure diuino, an poſſit ſuper eo diſpenſari, num.9.
Teſtes quando ſine iuramento admittantur d.num.9.in verſic.licet aliquando.
Affinem non probare, quomodo intelligatur, numero 10. & 12.
Teſtis deponens, per verbum, videtur, non probat, num.13.
Iuramentum an validet contractum nullum, numero 14.
Statutum quando inualidat obligationem, vel contractum factum abſque certa ſolennitate, an poſſit talis contractus iuramento firmari, num.15.
Abſolutio à iuramento quando contractus eſt nullus, an poſſit peti, & veniat concedenda, numero 16.
Actio nulla oritur ex contractu nullo, nu.17.
Dolus eſt contra ius gentium d. nu.17.in fi.

DE-

Digitized by Google

DECISIO SEPTIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa Dominæ Conteſſæ Euſredu-
tię,contra Dominum Io,Franciſcum
Marcheſinum,
Fuit communi omnium Dominorũ
ſententia concluſum, contractum,de
quo agitur,eſſe nullum, cum non fue
rit celebratus, cum præſentia,& con-
1 ſenſu propinquorum iuxta formam ſtatuti dictę Ci-
uitatis Anconæ de contract.mulier.rub.43.collat.2.
2 de ciuil. etiam quod aſſertus error notarii reſultans
ex eo, quod non annotauit in protocolo, & inſtru-
mento præfato nomina propinquorum, qui verè in-
teruenerunt; per aſſertionem eiuſdem cum dicto v-
nius teſtis diceretur, vt prætendit dictus Marcheſi-
nus probatus, iuxta doctrinam Bart.in l.ſi librarius
ff.de reg.iur.num. 14. quam ſequitur Paul. de Caſtr.
conſi.364.incipiendo ab vltimo num.2.lib.2.Maſc.
de prob.concluſ.664.nume. 20.par.1.Alexan.conſi.
105.in cauſa correctionis erroris.num.4.lib.2. Rim.
ſen. conſi.305.num. 11.& conſi. 456. lib.3.& com-
probatur ex his, quæ in fortioribus terminis haben-
tur per Boſſ.in titu. de falſ. nume. 32. mihi fol. 195.
Dec.conſil. 101. pro tenui numero 2. in verſic. vn-
3 de ſuccedit illud,& Alexan.conſi.94.in cauſa,& lite
nu.12.lib. 5, ratio duplex eſſe poteſt prima, quæ ſu-
mitur in fortioribus terminis, quia quando agitur
de ſuſtinendo,& coadiuuando inſtrumẽto, vt in iſta
ſpecie fides notarii validior eſt quam vnici teſtis di-
ctum vt poſt Imol. in cap. cum Io.de fid. inſtrumen.
colum.fin.Alexan.conſi. 93. In cauſa nu. 12. colum.
fin.lib.5.dicentem id non reperiſſe ſcriptum ab alio
quam per Io.de Imola, & eſſe verbum ſatis notandũ
in iſta materia,Dec.conſi. 101. pro tenui nume. 2.in
verſi.vnde ſuccedit,& Felin.in d.cap. cum Io. de fid.
inſtrumen.num.43. in verſi.quarto declarat num.51
in verſic.ſed ſi coadiuuantes dicit Boſſ.vbi ſupra nu.
4 33.& aliquando æquipollet duobus teſtibus, & quan
doque tribus, Io.Franc. Pata. in ſuo tract. de viſi-
ta.par.2.q.4.nu.36.to.14.fol. 197.
5 Secunda quia ſi error notarii poteſt probari conie-
cturis,vt per Soc.conſi.94.num.8.lib. 2. in verſic. er-
ror tabellionis Burſat.conſi.317. num.3.volum.3.&
Menoch.de præſum.præſ.22.num.8.lib.6. p. 2. Item
per iuramentum errantis, vt in terminis probat Ve
ronenſ.conſi. crim. 24. viſa accuſatione num. 12.&
Bertazz.in ſuis conſi.crim.conſi.8. quoniam nu. 56.
lib.1.fol.21.& Decian. conſi. 66. quæritur ergo nu-
mero 84. lib.3.fo.442. à fortiori poterit probari per
6 eundem notarium cum vno teſte, quia error à nemi-
ne melius, quam à ſuo auctore probari poteſt, ſtatur.
enim aſſertioni tabellionis ſecundum Bart.Soc.con-
ſi.94. præſtantiſsimi, & iuſtiſsimi iudices, num. 5.
lib. 1. facit Marſ. ſingul. 262. quod potui in verſic.
& magis fol. 79., quia dum dicitur errorem pro-
7 probari, per aſſertionem notarij, cum vno teſte, id
intelligitur, vbi notarius formiter iuraſſet & depo-
ſuiſſet. Rot. Lucan. in nouiſſ. deciſ. 123. deſerta eſt;
colum.1.in verſic. quo ſtante fol. 186. teſtibus enim
examinatis,& non iuratis licet aliquando ſtetur, vt
per Marſi. ſingular. 606. in pluribus locis fol. 157.
ſingulariter tamen nulla adhibetur fides, vt poſt
Aretin. Alexand. Iaſ.& alios dicit Lauren. de pinu.
conſi.120.Magnifici,& excellentiſsimi,nu. 8.Marſ.
ſing. 402. quanta vtilitatis fol. 112. cum rite, &
legitime examinari debeant etiam ſi eſſent recepti à
à cardinalibus Marſil. ſingul. 342. fol. 96. & fuiſ-
ſet examinatus per iudicem, cum alias notarius nõ
computetur in numero teſtium Afflict. deciſ. 25. in
cauſa petitionis hereditatis,num.4.Prout,nec cõm-
putatur, vbi agitur de probando actum per inſtru-
mentum, l.hac conſultiſsima, & ibi glo. & Doctor.
C.de teſtam.Bart.in l.Domitius,nume.3.ff. eodem,
★ & eſt comm,opin.* vt poſt Roland,conſi. 43.vt ſa-
tisfaciam voto,colum.fin.num.21.lib.3.habetur lib.
2.commu,opin.in titu.de teſtam.num.8. mihi fo. 46.
& in titul.de Tabell.& fid. inſtrum. nu.41. lib. 1. fol.
565.ſecus vbi agitur de probando actum per teſtes,
dicta l. Domitius, ff. de teſtamen.vbi Bart.qui nu. 3.
diſtinguit vt ſupra, & vbi fuerit ſibi delatum iura-
mentum de veritate dicenda, quorum neutrum ap-
paret in caſu, de quo agitur, nam vbicumque vel ex
8 conuentione partium, vel legis diſpoſitione ſtan-
dum eſt dicto alicuius, huiuſmodi dictum debet eſ-
ſe iuratum.Bald.in l.iuſiurandum, quod ex conuen-
tione in primo notab.ff.de iur.iurand.Alexand.con-
ſi.64.viſo proceſſu,nu.3.lib.6.Corn.conſi.40.nu.12.
lib.1.late Marſil.ſing.214.ad validitatem,& Seraph.
de priuileg.iuramen.priuileg. 30. num. 34. & priuil.
42.num.4.de quo in proceſſu exhibito non conſtat.
9 Ratio eſt,quia cum iuramentum in teſte ſit de iure
diuino,adeo requiritur, quod nec etiam Papa poſſet
ſuper hoc diſpenſare, ſi vera eſt Marſilij ſententia,
de qua in ſing. 214. vbi hoc pro mirabili reputat, li-
cet aliquando,nempe quando agitur de probãda in
famia admictantur ſine iuramento ſecundum Gloſſ.
in c.tua nos de cohabitatio.clericor.& mulier in ver-
bo teſtimonia de qua meminit Marſil. ſing. 109. in-
famis in verſi.ſcias fo. 26. vt quoque fit, quando iu-
ramentum, à parte remictitur, vt habetur per Lan-
cellot.in ſuis inſtitut.iur. canon. in §.ſed, & teſtium
de probatio.tit.14.fo.329. & Patian. de probat.cap.
47.num.31.lib.1.fo. 135. in teſtibus ab vtraque par-
te approbatis, vt poſt Bart.in l.Lucius in fin.ff. de fi-
deiuſſor.dicit idem Marſil. ſingul. 460. nouiſsimum
fore opinor in verſicul. attamen fol. 125. & coram
arbitro,ſeu iudice cui data eſt auctoritas procedendi
di de facto, ſed ſententiandi de iure iuxta tradita
per Bald.in cap.conſanguinei ad fin.de re iudicat.&
Iaſon.in l.admonend. colum. 3.ff de iur. iurand. de
quibus meminit Marſil.ſingul.434.alias mihi fo.119.
vltra quod non videtur conſtare de aliquo errore,
quia de tribus teſtibus examinatis pro parte dicti
10 Marcheſini, primus nomine Antonius Petrobellus
nihil facit, non ex eo, quod veniat repellendus tan-
quam cognatus ipſius Marcheſini, vt ipſemet fate-
tur ſuper vndecimo interrogatorio, nã licet Affinis
nõ probet pro Affine,id intelligitur,quando affinitas eſt
inter aſcendẽtes,& deſcẽdẽtes ſecus ſi inter tranſuer
ſales, vt in caſu iſto Maſcard. de probation.concl.
68.lib.1.num.2.Syluan.conſi.36.num.8. diuino inuo
11 cato ſuffragio,ſed quia deponit extra articulos, nã
dum articulatur tantum de interuentu duorum con
ſanguineorum, à ſtatuto requiſitorum ipſe deponit
de tribus, quo caſu non probat Maſcard. de probat.
concluſ.

Digitized by Google

concluſ.1365.num.1.lib.3.fo.367.præcipue dicta af-
12 finitate concurrente, quæ etiam ſi ſola nihil ad minuendam eius fidem, vt dictum fuit, operetur, cum præmiſsis coniuncta non modicum vrget.

13 Secundus teſtis deponit per verbum videtur, cuius teſtimonium non tanquam verum recipitur Crauet.conſi.6.plura videnda, num.123.cum ſimil. vulga.Rot.Bon.deciſ.67.Dubium fuit, nu.3, fol.100.

Tertius vero quidquid dicat, ad rem nō pertinet.

14 Et ſi opponeretur dictum contractum, vt ſupra celebratum ſine propinquorum conſenſu ſuſtineri, ſaltim vigore iuramenti, vt per Marſil. ſingul. 299. aduertas fo. 83. diſtinguentem inter iuramentum aſſertorium, & confirmatorium, & dicentem eſſe aduertendum ad vnum in quo vidit quamplures errare Soc.conſi.14. viſa facti contingentia, num.10. qui te-
* ſtatur de communi, * & conſi.80.de duobus principaliter quæritur, num.1.& 14.lib.1.Pariſ.conſi.16.circa præſentem conſultationem, num. 88. lib.2.Tob. conſi.14.viſo themate, num.5.& Rim.iun.conſi. 811. Dominus Ioannes Maria de Paulis, num. 38, lib. 7. fol.199.

15 Reſpondetur, quod quando ſtatutum inualidat obligationem, vel contractum factum abſque certa ſolemnitate, vt in caſu iſto, non poteſt talis contractus iuramento firmari, vt per Roman. conſi.13. viſo facto num.4. & per Mandoſ. ibi in addit. in littetera D, Alexand.conſi.196.Perſpectis, num. 6.lib.6. & Anchar.quæſt.20.num.3. lib. 1. Granut. theorem. 25. vigent per totam Italiam numero 22. fol.137. Rot.Genuenſ.per chartar.dec. 81. quędam nu.3.cum ſeq.fol.243.& 244.Seraph.de priuileg.iuram. priuil.
16 73.num.77.in verſ. Sexto limita, qui vlterius dicit, quod poteſt peti abſolutio, & debet concedi Corn. conſ.99.quanquam videatur in prin. vol.4. maxime, cum dictum ſtatutum vlterius dicat iuramentū præſumi dolo præſtitum, vt in terminis reſpondit. Idem
* Alexan.dict.conſ.196.nu.4.& eſt communis * opinio, de qua teſtatur ibi additio in verbo tanquam
17 per fraudem, ratio eſt, quia ex huiuſmodi contractu nulla oritur actio, nec ciuilis, nec naturalis, vt per Bart.in l.cum lex, num.4.ff.de fideiuſſ.& Rotam Auinionen.deciſ.78. Antonius Margues, nu.12. fol. 93. Caualcan. deciſ. 31. Marius Maſetus numero 24. fo.436.part.1.ratione doli, qui eſt contra ius gentium, & ſi oritur fingitur non oriri, quod notatu dignum reputat Bald.in l.non dubium num. 20. in verſic.& ex hoc infertur. C. de legib.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO VIII.

EXINA.

ARGVMENTVM.

Nullitas Proceſſus, de qua infra, an obſtet?
Dominus, an teneatur pro delicto famuli?

SVMMARIVM.

Teſtes examinati ſine iuramento, non probant, numero 1.
Iuramentum, quomodo dari debeat, numero.2.
Papa an poſsit diſpenſare, quod teſtes non iurati probent, numero.3.
Papa an poſsit tollere ordinem iudiciorum numero.4.
Papa omnia poteſt, numero.5.
Poteſtas abſoluta in Principe, an ad mittatur, numero 6.
Princeps, an poſsit derogare priuatorum voluntatibus, & teſtamentis, numero.7.
Princeps an poſsit cōmutare voluntates teſtatorum, nu.8.
Diſpenſare an poſsit Papa quod frater, fratris vxorem ſibi matrimonio coniugat remiſsiue d.num. 8. in verſiculo idem conſuluit.
Princeps an paſsim debeat concedere reuiſionem, & quando dicatur circumuentus nu.8.in verſi. qui expreſſe.
Cauſa quid operetur, d.nu.8. & 66
Princeps, quę facere non poſsit d.num.8.in verſ.ex quibus
Princeps, qui de facili commictit reuiſionem rei indicatę male facit d.nu.8.in verſi. dum dicit.
Venditor vendendo rem transfert omnem caſum fortuitum & violentum in emptorem d. num. 8. in verſiculo quia venditor.
Principis factum dicitur caſus fortuitus, qui re tradita imputatur emptori d.nu.8.in verſi.quia, vt ipſe.
Promittens etiam caſum fortuitum ad quid teneatur, & quomodo intelligatur huiuſmodi promiſsio etiam quando adſunt verba generalia, d.nu.8. in verſi. etiam, quod declarauerit.
Clauſula quomodocumque euincatur, & alio quouis modo, quid operetur in materia euictionis d.nu. 8.in verſic. vel in obligatione addiderit.
Ius ſpeciale tanquam incogitatum in conſideratione haberi non debet.d.nu.8.in verſi.quia vt inquit.
Iuri naturali, & gentium an poſsit derogari d.nu. 8. in fi.
Princeps non poteſt venire contra promiſſa etiam committendo cauſam.d.nu.8.in verſi. & pręcipue.
Sententia nulla ex defectu Proceſſus, an poſsit reformari in cauſa appellationis, numero.9.
Defectus citationis, & omiſsionis interrogatoriorum, an poſsit per Principem ſuppleri, numero.10.
Defectus mandati eſt inſanabilis, numero.11.
Dominus, non tenetur, ex delicto famuli numero.12. præſertim, quando erat vir probus, num.13. Contrarium, nu. 14.& 18.& 67.
Dominus an teneatur pro familiaribus, & domeſticis vilis conditionis, numero 15.
Ratio non tantum ſui reddenda eſt, ſed etiam eorum, qui in ſeruitio ſunt, numero 16.
Culpæ Domini adſcribitur, quod ſerui faciunt, numero 17.
Dominus an poſsit repetere, à famulo, quod pro delicto ſerui ſoluit, nu.20.
Captus pro repræſalijs poteſt repetere, quod ſoluit, nu. 21.
Domini in conductione ſeruorum debent illorum conditionem perſcrutari, deinde aduertere, ne aliquem lędant, numero 22.
Natio ſeruorum eſt conſideranda, numero 23.
Dominus an teneatur pro ſeruo, ſi dederit illum pro noxa, numero 24.
Notarius an teneatur pro delicto ſubſtituti in officio d.nu. 24.in verſiculo quando officium.
Relatum eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus, numero 25.
Teſtes ſine iuramento regulariter an examinentur nu. 25. in verſic. quia regulariter, & poſsint recipi d. nu. 25. in verſiculo nam tunc.
Iuramentum in teſtibus an ſit de iure poſitiuo d. nu.25. verſiculo quia iuramentum.

Dicho

Digitized by Google

Dictio, vt ſupra eſt relatiua omnium præcedentium d. nu. 25. in verſ. quia memorata.

Iuramentum non requirit expreſsionem verborum, & tactum ſcripturarum, ſed ſufficit, quod generaliter iurent teſtes dicere veritatem, numero 26.

Teſtes in cauſa ſummaria, an poſsint recipi, & examinari poſt concluſum in cauſa, nu. 27.

Appellari an debeat à pronuncia de examinandis teſtibus poſt concluſum in cauſa, nu. 28.

Monitio habet vim citationis, nu. 29.

Præſentatio non præſumitur, niſi probetur, nu. 30.

Præſentia in eodem loco, in dubio præſumitur, nu. 31.

Monitio facta per iudicem, an intelligatur facta partibus preſentibus, nu. 32. & 36.

Actus debent aliquid operari, nu. 33.

Monitiones iudicis ſolent fieri partibus preſentibus, nu. 34.

Verbum monuit an importet preſentiam nu. 35. & ſeq.

Monitio iudicis habet vim peremptorię citationis, nu. 37.

Citatio peremptoria reddit monitum contumacem expreſſum, nu. 38.

Contumax verus non poteſt appellare, nu. 39.

Mandatum quandocumque produci poteſt, nu. 40.

Ratificaſſe an dicatur omnia geſta per falſum Procuratorem in prima inſtantia, qui vtitur proceſſu in ea facto, numero 41.

Clauſula ſola facti veritate inſpecta, quid operetur num. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 62. 63. 64. & 65.

Probationes perſuaſiue, & minus concludentes quando ſufficiant d. nu. 42. cum aliquibus ſequent. nempe 45. et 55.

Iudex quando iudicet, vt Deus, & Princeps numero 43. 49. 61. & 64.

Clauſula ſola facti veritate inſpecta non tollit quin ſit iudicandum de iure nu. 44.

Probationes omnes ſunt arbitrarię nu. 46.

Iudex ex cauſa teſtibus, etiam plene non deponentibus fidem adhibere poteſt nu. 47.

Probatio per coniecturas, quando habeatur pro plena probatione nu. 48.

Iudex quando procedat manu Regia inſpecto iure gentium, & remoto penitus iure ciuili nu. 50. & 55.

Iudex quando ſit ſupra legem, nu. 51.

Papa, & Imperator Iudicant ſecundum eorum conſcientiam nu. 52.

Principis conſiſtorium iudicat ſecundum eius conſcientiam & de bono, & equo, abſque eo, quod curet de apicibus iuris num. 53.

Iudex quando habeat arbitrium, liberamq; voluntatem, & licentiam nu. 54.

Iudex quando poſsit recedere, à regulis iuris nu. 55. et 65.

Iudex quando poſsit procedere de facto nu. 56.

Gloſſæ opinio maxima eſt, & quantum ad veritatem præualet opinioni doctorum nu. 57.

Iudex habens arbitrium procedendi de iure, & de facto, quibus probationibus credere poſsit, vbi ſupra in verſiculo, vt primum probatur.

Arbitrator credit probationibus perſuaſiuis, & minus concludentibus nu. 58.

Iudex, qui procedit ſola facti veritate inſpecta dicitur arbitrator. d. nu. 58. in verſi. cum dicatur arbitrator.

Rota Florentina in cauſis comitatus quibus probationibus credat d. nu. 58. in verſic. pro qua.

Iudex iudicans contra communem, quę pericula ſubeat numero 59.

Probationes non ſunt Anguſtandæ nu. 60.

Probationes ſunt fauorabiles nu. 61.

Iudex quando poteſt credere probationibus perſuaſiuis de quibus intelligatur nu. 62.

Probationum Gradus ſunt tres nu 63.

Iudex quando poſsit credere cuilibet veriſimili probationi, etiam non concludenti, ſcripturę priuatæ ſine aliis adminiculis, & vnico teſti nu. 64.

Veriſimilitudo cum ſit cognata naturæ, & habeatur pro lege à iudicibus ſummopere in veritate apprehendenda ſequenda eſt, præcipue in materia probationum nu. 65.

Subſtitutus periculo eius, qui poſuit adminiſtrat nu. 66.

Electio mala eſt in culpa nu. 67.

Rex quod ſit dominus officiorum quomodo intelligatur d. nu. 67. in verſic. quamuis Rex.

Diſcipulus obligat magiſtrum nu. 68.

Dominus, qui poſuit famulum ad aliquod officium, an teneatur pro eius delicto quando ciuiliter agitur nu. 69.

DECISIO OCTAVA,

MAXIMO DEO AVCTORE

QVIDAM famulus magiſtri Paul. de Caſtr. Durantis Mareſcalchi Exini, conductus ad adaptandum pedes equorum, componendo ſoleas ferreas cuidam equo Iacobi Caſtri plani, in apotheca dicti magiſtri, ſecauit ei neruos pedis deſtri.

Dubitatum fuit an ſententiæ latæ occaſione præmiſſa ad fauorem dicti Iacobi ſubiacerent aliquo vitio nullitatis.

Secundo, an ſint reformandæ ex capite iniuſtitiæ, quaſi quod dominus non teneatur pro delicto famuli?

Et quoad primum dubium pro affirmatiua, quæ
primo aſpectu præualere videbatur, dicebatur. quod
1 dictæ ſententię fuerunt latæ ex proceſſu nullo, plu-
ribus capitibus, aliqui enim ex teſtibus fuerunt exa-
minati ſine iuramento, quod debebat dari manu dex
2 tera ſecundum Ioan Circer. in ſuo tract. de primoge
nitura quæſt. 3. 2. lib. num. 31. to. 10. par. 1. fo. 44. &
tactis ſcripturis, aliàs non valeret, vt per Galleſ. ad
form. camer. obligat. in ſexta part. obligat. camer. q.
2. num. 10. fol. 92. aliqui poſt concluſum in cauſa, &
aliqui parte non citata, & ſine interrogatorijs; præ-
ter id, quod obſtat defectus mandati, vt de primo
probat Felin. in cap. inſtitutus, num. 16. de reſcript.
Marſil. ſingu. 214. ad validitatem, qui dicit quod Pa-
3 pa ſuper huiuſmodi nullitate diſpenſare non poteſt,
& in ſua pract. in §. diligenter, num. 66. fol. 60. & Rot.
Lucan. per Magon. deciſ. 45. in cauſa illorum de puci
nellis, num. 10. Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 19. nu
mero 4. fol. 19.

4 De ſecundo Vant. de nullit. ex defe. proc. num. 4. qui
dicit proceſſum tali caſu adeo eſſe nullum, quod nec
etiam Papa, quoad forum laicorum talem ordinem
5 iudiciorum tollere poſſet, quod intelligo de pote-
ſtate ordinaria, non autem abſoluta, qua Papa omnia
poteſt, cap. 2. de conceſſ. præbend. num. 4. verſic. ſolue
Clemen. 1. vt lit. pendent. Abb. in cap. 1. vt eccleſ. be-
nefi. ſine diminu. confer. Habet enim vt inquit Ho-
ſtien. in ſumm. de auct. & vſu pall. §. fin. fol. 157. alas a

6 tas, & liberas, quia nulli ſubeſt, & vbique dominatur, licet, quod dicitur de poteſtate abſoluta Principis non admittatur per ea quæ tradit Rim. conſi. 18. diutius nu. 119. cum ſequen. lib. 1. fo. 83. qui num. 122. de mente card. & aliorum plenitudinem poteſtatis appellat plenitudinem tempeſtatis teſſaur. deciſ. 9. principis nu. 1. fol. 82. & Couarru. variar. reſolut. lib. 3. capit. 6. num. 8. fol. 232. qui propterea dicit
7 ibi, num. 9. non poſſe Principem derogate vltimis priuatorum voluntatibus, & teſtamentis, etiam quo ad partem, Vaſ. Controuerſ. lib. 1. capit. 45. fol. 84. Imo. Nec illas commutare, niſi ex iuſta, & neceſſaria cauſa, vt diſponitur per Sacr. Concil. Trident. ſeſſ. 22. cap. 6. fol. 178. etiam de poteſtate abſoluta quia huiuſmodi poteſtatis plenitudo eſt ſupra debitum Papalis officij, vt inquit Abb. in cap. 1. num. 11. vt Eccleſ. benefi. & ea generaliter vtendum non eſt ſine cauſa Innocen. in capitulo innotuit, num. 5. de elect. fol. 22. Abb. in cap. illa quotidiana, num. 1. eod. tit. & Card. Iacobat. in ſuo tracta. de concil. arti. 5. nume. 134. tom. 13. fol. 316. quia illa eſt tantæ importantiæ, quod vbi ſubeſt non ſolum receditur à diſpoſitione iuris, & ſtatutorum, vt dixi, infr, Deciſ. 20. Cæſar quondam Ludouici, nu. 14. ſed iuri naturali, & gentium in parte derogari poteſt, vt probatur in l. manumiſsiones, vbi glo. in verbo naſcerentur, ff. de iuſt. & iur. & per Cyn. in l. ſancimus, C. de nup. & alios citatos per Ioan. Bapt. Bartoli pronepotem in ſuo trac. de arbi. c. 15. nu. 8. to. 3. fol. 285. Rimin. Iun. conſi. 35. prætendunt nu. 16. lib. 1. fol. 160. Idem conſuluit Natt. conſi. 33. maximi ponderis num. 20. lib. 1. dum quærit an Papa poſsit diſpenſare, quod frater fratris vxorem ſibi matrimonio coniugat de quo late conſuluit Laurent. depin. conſi. 2. circa iſtam fo. 3. Ex quibus infero non poſſe Principem reuocare ius quod tranſiuit in contractum, vel quaſi etiam inter ſubditos l. quod ſemel. 5. ff. de decre. ab ordi. faciend. Marſil. in tractat. de Bannit. in verbo Papa Rubr. caſus in quibus Papa nullo modo diſpenſa. poteſt nu. 18. fol. 365. Nec ſtatuere vt detur fides priuatæ ſcripturæ in præiudicium tertij, vt notant Abb. in cap. 1. in 2. notab. num. 1. de fid. inſtrum. facit clemen. paſtoralis de re iudic. Marſil. vbi ſupra num. 60. fo. 368. Vel vt ſtetur dicto vnius teſtis in præiudicium alterius c. indicas 14. 3. quæſ. 9. Marſi. loco præcitato nu. 69. fo. 369. Aut tollere Ius quæſitum ex ſententia, vt poſt Aymon. conſi. 7. cinimondus Bieci num. 10. qui
* atteſtatur de cõmuni*, & alios atteſtantes de magis
* communi * conſuluit Bec. conſi. 3. tam docte nu. 51. fo. 8. ſeu alia facere, de quibus per Alber. de ſtatut. quæſt. 129. nu. 5. to. 2. fo. 18. Pari. de put. in ſuo tract. de ſynd. in Rubr. furcarum erectio in verſiculo fuit num. 2. to. 7. fol. 269. & de re aſſumptio. inſtrumentor. Rub. 8. nu. 5. to. 4. fol. 38. Zaſi. de feud. part. 7. in verſiculo nunc ad ſecundum punctum nu. 57. to. 10. part. 1. fol. 311. Melch. palaez. in tract. maiorat. 4. p. quæſt. 1. num. 63. & nu. 64. fo. 458. & quæſt. 20. num. 3. to. 10. part. 1. fol. 362. Gregor. Magal. de ſecuritat. & ſaluocon. 1. part. num. 59. to. 11. par. 1. fo. 233. Grau. de antiquit. temp. num. 17. 1. part. in verſiculo circa primam partem fo. 122. nu. 33. fo. 121. & in verſiculo non omicto nu. 9. to. 17. fo. 124. Petr. foller. de contract. cenſuar. in verſi. nunquid clericus nu. 15. to. 6. part. 2. fol. 155. Bon. de curtil. de Nobilit. 3. par. nu. 81. to. 16. fol. 7. Bonincontr. de appellat. §. 1. nu. 1. to. 5. fol. 47. laudens in ſuo tractat. de princip. quæſt. 9. fo. 264. quæſt. 350. fo. 209. q. 289. fo. 208. & q. 380. to. 16. fol. 210. & quæſt. 445. eod. to. & fol. & in tract. de confederat. pac. quæſt. 1. to. 16. fo. 302. Barbat. de teſti. in verſiculo contra iſtam cõmunem opinionẽ nu. 45. to. 4. fol. 134. Petr. Belli. de re militar. tit. 2. 2. par. princip. num. 7. fo. 342. & in tit. 5. par. 1. nu. 6. fo. 336. & tit. 7. num. 18. to. 16. fol. 344. Card. Iacobat. in d. ſuo tractat. de concil. lib. 7. art. 7. num. 19. part. 1. to. 13. fol. 324. Io. crot. de teſt. 7. part. nu. 23. to. 4. fo. 215. Gulielm. lecouil. de iuſt. & iniuſtit. cap. 7. num. 3. to. 1. fol. 376. & Alciat. de præſ. præſ. 8. nu. 6. to. 4. fol. 332. & Franciſ. Solbech. ad vſus feud. verſ. docuimus nu. 59. to. 10. part. 2. fol. 153. Hieronym. de ceball. in ſuo ſpec. opin. commun. contra comm. quæſtio. 175. citatio eſt de iure naturali num. 6. & 11. lib. 1. fo. 137. Decian. conſi. 2. ſereniſsimus Imperator num. 99. fol. 68 conſi. 5. primo igitur nu. 25. fo. 110. conſi. 18. ex prædicta num. 82. fol. 314. & num. 374. fol. 351. conſi. 23. Nunc Illuſt. filij num. 9. fol. 397. conſi. 24. quæritur ergo num. 16. fo. 415. conſi. 25. quæritur ergo nu. 51. fo. 438. num. 54. fol. 439. conſi. 35. ex prædicta facti num. 41. fol. 535. lib. 1. conſi. 41. pro fundamento nu. 66. & 84. fo. 321. conſi. 88. quæritur ergo num. 37. fo. 578. num. 63. fo. 581. conſi. 109. & prima fronte nu. 1. lib. 2. fol. 684. conſi. 19. quo ad primum nu. 88. fo. 143. conſi. 38. quæſtio modo num. 27. fo. 252. conſi. 123. & quo ad argumentum num. 76. lib. 3. fol. 683. conſil. 16. circa primum num. 72. lib. 4. fol. 102. Cephal. conſi. 23. feudum de quo num. 46. & ſequen. & num. 87. fol. 37. conſi. 58. proponitur num. 49. fol. 97. & num. 81. fo. 98. conſi. 133. Multa ſunt, quæ nu. 123. fo. 197. eod. lib. 1. conſi. 152. quamuis num. 11. fo. 4. conſi. 154. In cauſa Illuſtris num. 21. 25. fo. 14. conſi. 186. Magnificus Comes num. 37. fo. 66. & num. 72. fol. 68 conſi. 241. in cauſa nu. 39. fol. 138. conſi. 258. inueſtitura num. 14. fol. 166. conſil. 155. ſex in facto num. 2. & 5. lib. 2. fo. 15. conſi. 342. Nundine nu. 15. fo. 203. & num. 53. fo. 204. num. 54. 55. fol. 205. lib. 3. conſi. 451. multæ excitantur num. 351. fo. 22. conſil. 461. ſubſiſtente num. 39. fol. 61. conſil. 583. Illuſtriſsimi num. 30. fol. 445. lib. 4. conſi. 615. & ſi quandoque num. 87. fo. 8. conſi. 617. dimidium feudi num. 103. fo. 31. num. 139. fo. 32. num. 150. fo. 33. conſi. 694. in hac cauſa nu. 44. fol. 321. lib. 5. Burſatt. conſi. 16. multum magnificus num. 47. fol. 67. conſi. 78. viſis num. 6. fol. 246. num. 12. & 15. fol. 247. lib. 1. conſi. 200. quidam clariſsimus num. 31. fo. 397. & num. 132. lib. 2. fol. 299. conſi. 345. viſa facti num. 48 fo. 22. conſi. 350. Iam Magiſtraliter num. 19. fol. 39. lib. 3. Bertazzol. in ſuis conſi. ciuil. conſi. 21. cauſa hac num. 33. 34. fo. 70. conſi. 41. diſcuſsio num. 23. fol. 132. conſi. 106. Illuſtris comes num. 14. & 15. fo. 322. Zuccard. conſi. 3. in preſenti num. 8. fo. 24. conſ. 71. viſa ac bene intellecta nu. 74. fo. 195. Becc. conſi. 3. tam docte nu. 50. fo. 7. nu. 51. 55. 61. fo. 8. conſi. 56. In cauſa num. 8. 9. 11. fol. 100. Eugen. conſi. 1. Sixtus quartus num. 61. fo. 5. conſi. 14. Decretum Sereniſsimi Ducis nu. 21. fo. 47. conſi. 50. in cauſa num. 13. fo. 143. conſi. 89. licet verum num. 48. & 49. fol. 245. Tobi. noni. conſi. 89. conſideratis ijs num. 16. fo. 224. & 225. Cacheran. d. conſi. 26. num. 7. conſi. 27. ſpecies facti num. 9. cum ſeq. fo. 74. conſi. 31. In hac controuerſia

Digitized by Google

uerſia num.26.& 28.33.34 & 35.fo.79.conſi. 63. & ſi ex iuris allegationibus num.40.fo. 132. conſi. 68. Nunc ad merita nu 38.fo.167. Mar. Anguiſſol.conſ. 42.in controuerſia num.1 fol.85.num.20.& 30. fo. 86.conſi.43.primo videndum num.23 fol.93. conſi. 49.excellens num.7.& 8.fo 105.conſi. 90. circa merita num. 15 fo.205.conſi 126.Magnifice num.8 fo. 257.conſi.135.Magnifice.nu.7.fo.276 & conſi. 142. Reuerende,& excellens num.19.fo. 307 Surd.conſi.47.primo aſpectu num.11.& 15.lib.1.fo.129. conſi.127. Vaſall.nu 55.fo. 36 conſi. 203. bona omnia num.17.fo.143.& num.25. fol. 144. conſi.210.nequid deeſſet num.18.& num.21.fol.160.lib.2.conſi.321.ex decimo num.3.& 4.fo.143.conſi.395 Anceps eſt num.33.fo.625.conſi 419. ex multis num.45.fo.795.lib.3.Odd.conſi. 11. Viſis, & mature nu. 28.fo 37.& conſi.23. Beatiſsime Pater num.8.fo.73 Laurent.de Pinu conſi.114.In cauſa num.8.fo.145. Peregrin. conſi.4. in cauſa num. 8. cum ſequen.fol. 21.Marcabrun ab Anguill conſi. 23. quæſtio ardua num.263.fol. 91. conſi.55. tria ſunt num. 40. & 41. fol 223.conſi.99 quoniam difficultas num 9.& ſeq. fol.379.Turret.conſi.4.quamquam nu.17.18. fol. 8. lib.1.fab.de Ann.conſi.62. ex infraſcriptis nu. 25 & 26.fo 107.Cantiuncul conſi.27. quantum ad primū dubium num.101.fol.449.Rot. in nouiſs. deciſ.67. concluſum in caſu de quo agitur num.3.part.1. fol. 23.Deciſ. 101. Domini dixerunt num.7 fol. 64. Cæſar de Graſſ.deciſ. 46. Dubium propoſitum de conſiſſ num.26 fol 53. Rota Genuenſ. deciſ. 17. cum ex ſententia num 5.fol.72.Anton Gam.deciſ. 278. difficilis admodum num.13.fol. 117. Teſſaur.deciſ. 15.poſſeſſorij num.3.fo. 15.deciſ.16. furnos in ſuo facere nu.5.fol.16.deciſ. 86. Minor ſeu pubes num. 5. 6.& 7.fo.79 deciſ.131.Princeps nu.1 & 4.fo.114.& deciſ.270.num 6.fol.230.Pedem. deciſ. 101. in hac quæſtione num.13.fol.415. deciſ. 137. & ſi in quæſtione nu.18.fol 545.deciſ.139.continuando nu.26. fol. 563. Deciſ. Lituan. 5. Pater decedens numero 308.fol.211.

Prout nec poteſt quid aliud, ex quo quis incurreret periculum euictionis, exempli gratia non ſeruando promiſſa, qui caſus dicitur inſolitus ſecūdum Boſſ. in tit.de remiſsio.merced.conductor.nu.76. fo.400 Auferendo de facto rem alicui, committendo contra emptorem reuiſionem ſententiarum, quę fecerunt tranſitum in iudicatum, contra iuris regulas, per ea, quæ poſt Cuman.& Roland tradit Contard. in l. vnica C.ſi de moment poſſ.fuerit appellat. q.8. num.30.fo 274.dum dicit malefacere Principes, qui de facili concedunt litteras ſuper reuiſione rei iudicatæ; quia id non pendet a iure, ſed ex mera gratia Principis, vt per Valaſc.deci.51. materia iſta nu.37. in fin fol.101.qui non debet pro faciendo rem gratiam vni alterum lædere contra præcepta legis de quibus in l.Iuſtitia 10.ff. de iuſt.& iur. in §. Iuris præcepta inſtitut. eod. titu.& id quod pollicitus eſt Imperator in l.1.ff.de iuſti.& iur. dum dicit (Iuſtitiam namque colimus) hoc eſt, vt inquit ibi gloſſ. litteram, eius voluntatem ſeruamus, quæ eſt, vt ius ſuum cuique tribuatur; etiam, quod aliquando ſit locus gratificationi, nam ſecundum Tiraquel. in tractat.de iur primigenior.17.quęſt. prima opinio. nu. 93.in verſi.denique illud fol.525. id procedit in caſibus, à iure expreſsis,& præcipue vbi veniret contra fidem datam cum Principem nihil magis deceat, quam recta fides, vt latè habetur per Rim. Iun.conſi.13.ſuperioribus annis num 20 cum ſeq. lib.1.fol.57.& 58. qui expreſsè dicit non poſſe tūc committere reuiſionem, vt ibi d. num.20. fol. 57. Imò ſi committeret, præſumeretur circumuentus, vt poſt Bald. Dec. Curt. & alios dicit Bertazzol. in ſuis conſi.ciui lib.conſ.124.quia multa num 11. fol.367. vel contraueniret ijs, quæ per ipſum, vel eius anteceſſores geſta ſunt, Rim. Iun.conſi.18. diutius agitata num.119.fol.83 & conſi. 102. exorta fuit num.31 lib.1.fol.374. Decian. conſil.2.Et prima facie num.127.lib 1.fol.69. Chacheran.conſi 26 viſis actis num 11.fol.72. vel quid ſimile faciendo, nullus enim ex facto Principis tenetur de euictione, vt voluerunt Alex.in l. ſtipulatio iſta habere licere num.16.in fin.ff.de verb. oblig Barbat. in c.ſi.colum.pen.de emptio & vend. Ang.conſi.176 præmittendum eſt Gozadin conſi. 94 An Illuſtris num 41.& 42 fo.135. Natt. conſi. 181. viſo inſtrumento nu.2.lib.1 fo.146.qui expreſsè dicit, quod Florentini, quibus vendita fuerunt certa loca, & modicum poſt ablata per Piſanos, contra venditorem de iure nullum habent regreſſum, quia venditor vendendo rem, transfert omnem caſum fortuitum, & violentum in ipſum emptorem Roland conſi.45 ſtante inſtrumento nu.21.lib.3. fol. 101, Grauet.conſi 95. viſis his num. 5. fol. 186 & Bero.conſi.143.in cauſa nu.21.lib.1.fol.542. Qui generaliter inquit, quod vbicunque Princeps non ex aliqua cauſa a venditore proueniente, ſed ex mera ſua voluntate, etiam ex cauſa publicam vtilitatem concernente aliquid circa rem venditam ad præiudicium emptoris fecerit, ſeu diſpoſuerit, tūc venditor ad aliquid ipſi emptori præſtandum non tenetur per tex in l. Lutius.11.ff. de euictio. Idem tenet Sebaſtian. Medic.in tract de fortuit. caſib.p. 1.quęſt.13.num.6.to. 7. fol. 209. quia vt ipſe poſt pręcitatos inquit, factum Principis dicitur caſus fortuitus, qui retradita imputatur emptori tamquam domino Angel in l.ſi filius 25. §. ſi vir in quinquennium.num.3. ff. ſolut. matrim. cum alijs adductis per Natt.d.conſi.181.num.2.& 3. etiam quod venditor declarauerit in ſpecie ſe velle teneri de caſu fortuito, cuius obligatio, à iure non impugnatur, ſecundum ſtrac. de aſſecurat. Gloſſ. 21. fortuito. to.6.part.1.fo. 376. qui allegat pulchrum tex.in l.in rebus 15.ff.commodat. vel in obligatione addiderit clauſulam quomodocumque euincatur, de qua per Rot. Bononienſ. per Barz. deciſ. 27 tota difficultas num. 22. fo. 88. vel clauſulam alio quouis modo, de qua per ſtrac.in d. ſuo tract. de aſſicuratio. Gloſſ 15.nu.13. fo. 374. quia id debet intelligi ſecundum declarationem, quam ponunt Boſſ.in d.titul.de remiſs.merced. conductor. nu.66.Celſ. Vgon.conſi 18.viſis actis fol.32. Becc. conſ.82.In facti ſpecie nu.11.& 12.fo.145. & Surd. conſi.71.iuſta videtur num 65.cum ſeq.lib. 1. fol. 62.ſecundum quam non videtur comprehenſum factum Principis aliquem ſpecialiter tangens, quia vt inquit Grauett.d.conſi 95.nu.5.tale ius ſpeciale tanquam incogitatum in conſideratione haberi non debet. Imò redeundo ad id, vnde fuit facta di-

greſſio, vt dicit idem Vant. vbi ſupra num. 7. hæc nullitas ex defectu proceſſus ſubſtantialis adeo eſt & releuans, quod ſententia hac ratione nulla per iudicem appellationis reformari non poteſt, ſed duntaxat pronuntiari nulla.

De tertio Vant. de nullit. ſenten. ex defectu ci-
10 tat. num. 19 qui dicit dictum defectum citationis, & omiſſionis interrogatoriorum eſſe adeo de ſubſtantia, quod nec a ſtatuto, nec à ſupremo Principe ſuppleri poteſt.

11 De quarto idem Vantius de nullitate ex defectu mandati, nu. 26 & 63. & ſeq. qui hunc defectum appellat inſanabilem.

Quo ad ſecundum dubium dicebatur dictas ſententias, tanquam iniuſtas eſſe reuocandas ex infraſcriptis.

Primo, quia non videtur aliquid probatum de dicto famulo conducto, per dictum Magiſtrum Paulum ad dictum effectum.

12 Secundo, quia nemo tenetur ex delicto alterius, ſeu facto, niſi id fuerit lege diuina diſpoſitum vt dicit Corn. conſi. 1. in preſenti, nu. 25. verſi. non obſtant adducta in contrarium lib. 3. relat. per Vrſil. ad Afflict. deciſ. 82. dubitatur, nu. 4. quę non reperitur in caſu iſto.

13 Tertio quia Dominus non tenetur pro delicto famuli, quando famulus erat vir probus, & pro tali habitus Tiraq. de pen. tẽp. cauſ. 51. nu. 58. fol. 437.

Sed contrarium de iure in caſu de quo agitur
14 magis verum exiſtimabatur, quia Dominus tenetur etiam de facto famuli delinquentis, vt in terminis probat tex. in l. ſi merces 28. §. qui columnã traſportandam ff. loc. & conduct. & dicit Roncag. in l. eandem de duob. rei. num. 154. per text. in §. ſi igitur iuſſu. inſtit. quod cum eo, qui in alien. poteſta. præſertim vbi videtur inducta ratihabitio, vt per Affl. dicta deci. 82. num. 7. & vbi famulus fecit occaſione Domini, & ipſo ſciente, prout in caſu iſto, quia tunc cenſetur feciſſe de eius voluntate, * ſecundum magis communem * opinionem de qua reſtatur Curt. ſen. conſi. 41. ſuper proceſſu, num. 7. relat. per Clar. q. 86. in princ. in verſi. ſcias etiam, & imputatur domino Cagnol. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. nu. 8. ratio eſt quia cum ſciuerit, tenebatur prohibere. Rim. ſen. conſi. 3. nu. 10. in fi. lib. 1.

15 Idem eſt in familiaribus, ſeu domeſticis vilis cõditionis, quorum delicta in tantum Domino imputatur, quod non poteſt allegare ignorantiam, cum potuerit cogitare eos talia facturos, vt firmat Fel. in cap. Petrus de homicid. volunt. num. 7. ſeu in habentibus malam familiam, vt dicit Cravet. conſil. 220. Reſpondeo ad dubia, num. 19. Card. in Clem. ne in agro, §. porro in verſi. 4. nota, num. 2. de ſtat. monach. qui loquitur de habentibus peruerſam familiam, & Menoch. remed. 1. recup. poſſ. nu. 57. qui dum exemplificat de habentibus in familia homines malę conditionis, & famę, vt ſunt facinoroſi, homicidę, lenones, de quibus etiam meminit Alciat. de preſump. reg. 3. preſum. 40. nu. 4. fol. 146. fures, & agrorum depopulatores, dicit meminiſſe oportet, non ſui tantum reddendum eſſe rationem, ſed etiam eorum, qui in ſeruitio ſunt, quid quid. n.
16 ab eis agitur domini culpę adſcribitur, l. 1. §. ſeruo
17 rum, ff. naut. cap. ſtabul. Idem loquens de habentibus famulos, & conſanguineos in domo, qui eſſent homines improbi ſcripſit Duenn. Reg. 303. famulos in princip. fo. 176. etiam in foro conſcientię ſi eſt in culpa non corrigendo eam, nam tenetur verbo, & exemplo eam corrigere, & ſi aliquis eorum eſt incorrigibilis, tenetur eum expellere ſum. Angel. in ver. dominus, nu. 14. verſi. ſed quo ad conſcientiam, & tanto magis quia, vt inquit D. Paulus de quo meminit Lopez. in ſuo inſtructo. conſcien. cap. 55. de obligatione dominorum, erga ſeruos in princ. fo. 176. infidelis eſt, & infideli deterior Dominus, qui notabiliter eſt negligens circa famulos, ſeruorumq; conſcientiam, vt puta, ne aſſueſcant iurare, vt Chriſtianè viuant, Dei pręcepta cuſtodiant, confiteantur, & communicent, miſſam audiant, vel ſi eis, notabiliter negligant, procurare Confirmationem, Extremam vnctionem. Et quod
18 Dominus teneatur pro delicto famuli probat Barth. in leg. ne quid, ff. de incend. Ruinu. naufrag. numero 1. Pariſ. de Put. in ſuo tract. ſind. in verbo familiaris, ſeu familia poteſtatis, capit. 3. nu. 1. in verſic. refert. quod Dyn. dixit fol. 180. Boſſ. in tit. de damn. dat. nu. 7. & in tit. de furt. num. 55. Roman. conſi. 74. miror cui tanta, nu. 2. Iacobin. de S. Georg. in l. 1. nu. 1. ff. ne quis eum. Alciat. de præſumpt. regu. 3. preſump. 40. num. 6 fo. 147. ſum. Angel. loco citato. ſum. Silueſtrina in verbo dominũ, numero 7. fol. 206. & ſumm. Tabien. in verbo dominus, nu. 8. fol. 478. Menoch. conſi. 98. duo præcipua, num. 66. lib. 1. Afflict. dic. deciſ. 82. dubitatur, num. 7. fol. 56. & ibi Vrſil. in add. nu. 6. & deciſ. 53. illo die, nu. 9. fo. 49. Roland. conſ. 95. arguendo nu. 11. lib. 2. Cæphal. conſi. 361. conductor domus, nu. 23. lib. 3. & Gail. obſeruat. 21. nodoſa. & triſtis, nu
19 mero 6. lib. 2. fo. 118. præcipue, quando ex facto famuli Dominus ſentit commodum, nempe lucrum proueniens ex illo exercitio ad quod erat præpoſitus, per ea, quæ tradit Boſſ. in tit. de mandat. ad homicid. num 52. Vrſil ad Afflict. deciſ 80 dubitatur, numero. 7. fol 65. ſumm Tabien. loco citato Menoch conſi. 53. perpenſis num 15 Calcan. conſil 63. ventura, num. 1 nam tunc debet ſentire quoque incommodum, § fin Inſtitu. de legit patron. tutę §. cum autem in fin. inſtit. de empt & vend. l. cum qui, ff. de iuſt. & iur. l 2 C. de aluuion. & palu. & l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur.

20 Veruntamen eſt, quod Dominus, à famulo repetere poteſt quid quid ſoluit pro delicto famuli, vtendo ſcilicet retentione, vel aliter, vt dicit Felin. in d cap Petru, nu. 16 de homicid. volunt. vbi plu-
21 res allegat, ſicut dicitur de capto pro repræſalijs conceſsis ex facto alterius, qui poteſt repetere illud, quod ſoluit ab eo, cuius cauſa repræſaliæ ſunt conceſſæ, vt poſt Barto. in l. 2. §. Item in facto. ff. de verb. oblig. nu. 5. vbi Alex. dicit Boſſ. in dicto tit. de dam dat num 8.

22 Et propterea Domini in conductione ſeruorum debent illorum conditionem perſcrutari, deinde poſtquam illos receperit diligenter aduertere, ne aliquem ledant vt dicit Menoch. conſ 98. duo præcipua, nu. 6 lib. 1. in qua perſcrutatione, non inutile
23 erit conſiderare nationem, per ea quæ tradit text. in l. quod ſi nolit, § qui mancipia vendũt ff. de ædil.
24 ædic. & Veronen. in ſuo trac. de Imperat. milit. deligend.

ligend.in § pp rationẽ nu.2. & 3.& fere per tot. to. 26 fo.313.quod cũ factũ non fuerit, metito tenetur Dominus,niſi dederit ſeruum pro noxa ſecundum Alciatum præſumpt 40.nu.1.fol. 146. vel familiam exhiberet, vt inquit Afflict. deciſ. 57.illo die quo Rex.num.10.fol 49.Decian conſi.25. ſtantibus veris,num 15.lib.2 fo.205 quando officium eſt publicum & non agitur de Notario qui vigore bullarum tenetur pro delicto ſubſtituti delinquentis in officio ſecus ſi officium eſſet priuatum, vt in præſenti ſpecie nam tunc datur optio damnum paſſo Farinac.in ſuæ prax.criminal de delict & pen.queſt.24 nu 60.p.1.fo. 221.apud quem plura videri poſſunt facientia ad quæſt. de qua ſopra nu. 14. cum præced & ſeq.

Non obſtant oppoſita circa primum dubium nam ad id quod primo loco opponebatur de teſtibus examinatis ſine iuramento, quod debebat deferri,vt ſupra.

Reſpondetur, quod cum primus teſtis fuerit iuratus,vt legitur aperte in eius examine,ita,& iurati cenſeri debent teſtes poſtea per eundem examinati,cum in quolibet initio dicatur teſtis vt ſupra

25 quia relatum eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.l.aſſe toto, ff. de hæredib. inſtit. cum ſimil. vulgat.de quo licet dubitari poſſit per ea quę tradit, Marſil ſingu. 415. Iuramentum fo. 116. elidatur tamen iſtęc hæſitatio quia memorata dictio, vt ſupra eſt relatiua omnium præcedentium, vt per text.in l.1.§. deinde, & Barth ibi in §. hoc edicto.ff de poſtu.num. 2.dicit Dec conſil. 182.in cauſa occurrenti: nu. 11 fol. 198. & Gerard Mazzol. conſi.79.præmiſſo nu.7.fo.100 & regulariter teſtes ſine iuramento non examinantur,quo caſu pro expreſſo haberi debet, quod fieri eſt conſuetum, vt dixi infra deciſ 50 cum Reuer.nu 33 fo.73.& dec. 98.Recte nu.38 fo.121. maxime ad ſuſtinẽdũ quod nulliter factum aſſeritur, vbi prout in iſta ſpecie vigore c. Rot. 28 proceditur ſimpliciter de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſola facti veritate inſpecta,nam tunc licet pro affirmatiua, quod ſcilicet recipi poſſint teſtes non iurati, quia iuramentum in teſtibus eſt de iure poſitiuo ſit ſecundum Felin.in cap.dilecti num.5 de iudic. verior, & com- * munior opinio,& pro negatiua alia communis opinio de qua teſtatur Iaſo in l. bonæ fidei num 29. inſtitution de action.quam veriorem, & receptiorem dicit Hieronym. de cęuallos in ſuo Spec. opinio com.contra commu.quæſ 594. habens clauſulam fo 43 lib. 2. in dubbio tamen tenenda eſt illa opinio, quæ ſtat pro validitate actus l. quoties. 13, ff.de reb dub. Alciat de prẽſumptio.reg.3 prẽſump. 34 numero.1.fo 135.& Surd.conſi.44. dubitatur de duobus in fin. lib. 1.fo.122. præcipue cum veriſimile ſit,quod iuramentum interuenerit, & veriſimile habeatur, pro expreſſo, vt dixi infra deciſ 41. exiſtimabam num. 12. faciunt tradita per Gerard. Mazzol.conſi.90.contra conſilium num 91. fo. 212.

26 Necquicquam facit, quod teſtis non iurauit manu dextera & tactis ſcripturis,quia iuramentum non requirit expreſſionem, & tactum ſcripturarum, vt poſt Menoch conſi. 37 Mirari ſatis non poſſum,num 49.l.b.1 Didac. in cap. quamuis part. 2.in initio,num 4 extra de pact fol.258.Alciat.in Rubr.de iur.iur.nu.29.& Simoncell. de decret.iud. lib.3.tit.8.inſpect.15.num.187.& num. 188. dicit Ludo.concluſ.2.de iur.iurand.in verſi.contrarium * fo.497.qui dicit hanc eſſe veriorem,& communiorem opinionem, quæ ſeruatur in practica;ſed ſufficit, quod generaliter iurent dicere veritatem iudici,vel cui commiſerit,vt per Tancred.in ſuo tractat. de ord. iudic. de iuramento teſtium. to. 3. part. 1. fol. 64.

Ad ſecundum obiectum de teſtibus poſt concluſum in cauſa examinatis. Pluribus modis Reſpondetur.

Primo, quod de ea non conſtat, nec conſtare poterat, ſaltim quod obſtaret. Quia virtute cap.

27 Rotæ,dict.capit.28.fo.7. agitur de cauſa ſummaria in qua poterant teſtes recepi, & examinari poſt concluſum in cauſa, etiam ad partis inſtantiam Pedem.dec.1.quoniam ex forma.nu.10.

28 Secundo, quod vbi obſtaret concluſio in cauſa, idem eſſet,cum non fuerit appellatum ab illa pronuncia de examinandis teſtibus facta per Gubernatorem Exij in prima inſtantia, vt de iure ab illo qui ſentiebat ſe grauatum erat faciendum Barto. in l.à procedente,C. de dilat.num. 3. & 5. Aretin. conſi.20.In queſtione nu.5.verſi.1.qui.

Ad tertiũ obiectum de defectu citationis,& omiſsione interrogatoriorum. Reſpondetur, quod cum pars fuerit per dictum iudicem à quo monita ad videndum examinari teſtes, & dandum interrogatoria, defectus citationis, & examinatio ſine

29 interrogatorijs nõ vitiat, quia monitio habet vim citationis;in cuius termino ſi non fuerint data interrogatoria, culpa partis, id vitiare non debet.

Nec dicatur, quod id procederet quando moni-

30 tio fuiſſet facta partibus præſentibus, quod non præſumitur,cum non fuerit probatum ab allegante,Crau.conſi.240.Quando appellans, poſt multa ibi allegata, col. 2. nu. 3. Menoch.de præſum.præſ. 84.lib.2.num.13.lib.1.

31 Nam reſpondetur primo, præſentiam in dubio in eodem loco præſumi,vt concludit Maſc.de probat.concluſ.1178.nu.18.lib.3. prout quoque ſecundum eundem concluſ.1184.nu. 21. eod.lib.3.præſumitur quando eſt de ſubſtantia rei,nam tunc probatio abſentiæ debet eſſe liquida.

32 Secundo quod dum iudex monuit partes in iudicio arg.eorum, quæ tradit Barto. Soc. conſi.68.

33 num.3.lib.3.intelligitur id feciſſe partibus præſentibus ad hoc vt actus aliquid operetur, l.ſi quando, ff.de legat.1.& valeat.c.abbate extra de verb. ſign.

34 Non ſolum quia monitiones per iudices ſolent fieri partibus præſentibus, vt colligitur ex Paul. de Caſtr.in Auth.ceſſante,C.quomodo,& quando index,num.2. ibi (Sit ergo cautus aduerſarius quando iudex eſt in calculo ferendæ ſententię,quod faciat alteram partem ſi reperitur in palatio moneri per iudicem pro tali die, & hora compareat ad

35 audiendum ſententiam) Sed quia ex vi, & ſub-

36 ſtantia dict. verbi præſentia illa interueniſſe præſumitur, vt poſt Oldrad. conſi. 217. ſuper eo, quod fere per totum Bald. in rubr. de contrahend. empti.quæſtio. 18.num. 16. Rom.conſi.509.circa propoſitam,num 3. verſic. reſtat. ergo diſcutere tenet Maſcard.concluſ.1185.nu.13.lib.3.& Mandol.

Digitized by Google

doſ.in addit.ad Roman.conſi.509. ad propoſitam
conſultationem in verbo traditio littera I, fol.369
cum verbum monuit importet præſentiam, vt pro
37 batur ex vi verbi,& colligitur ex eo,quod monitio
iudicis habet vim peremptoriæ citationis Lanfr.
in ſua pract. in verbo citationes , num. 15. in ver-
38 ſic. 3. dicitur fol. 10. quæ reddit monitum contu-
39 macem expreſſum,qui non appellat Paul. de Caſt.
in dict.auth.ceſſante,C. quomodo, & quando iud.
in princ.niſi de ęquitate canonica,vt dixi infra de-
ciſ.36.in cauſa num.4. vel vbi veniret iudice ſeden
te pro tribunali l.diuus,ff.de in integr.reſtitut.Hie
ronym.de cæuallos in ſuo Spec.opin.communi.con
tra commu.quæſt.612. in verſi. verus autem , to. 2.
fol. 56. & quod dicatur verus contumax concludit
etiam Bar. ibi nu.5.

Ad quartum obiectum de defectu mandati re-
ſpondetur duobus modis.

Primo quod fuit productum ſtatim facta oppoſi-
tione in hac vltima inſtantia, quod de iure fieri po
tuit etiam,quod agatur de mandato primæ inſtan-
40 tiæ, cum mandatum quandocumque produci poſ-
ſit Vant. de nullitat. ex defect. inhab. ſeu mand.
num.118.

41 Et vbi productū non fuiſſet,idem eſſet,nam cum
pars vſa fuerit proceſſu facto in prima inſtantia in
cauſa appellationis dicitur ratificaſſe omnia geſta
in prima inſtantia per falſum Procuratorem , etiā
quod Rota aliquando tenuerit contrarium , vt per
Vant.de nullitat.in tit.qualiter ſententia,nu.103.
✱ Etenim magis vera,& communis * opinio eſt illa,
quam in hoc ſequitur ead.Rot.per Bellamer.deciſ.
29.ſententia lata in perſonam in tit. de re iud. vbi
dicit ita tenere Palatium.

Non obſtant oppoſita circa ſecundum dubium,
nam ad primum obiectum, dū dicebatur non pro-
bari dictum magiſtrum Paulum habuiſſe aliquem
famulum conductum ad adaptandum pedes e-
quorum.

Reſpondetur, quod ex proceſſu apparet con-
42 trarium , etiam quod probationes non eſſent ita
exactę, quia cum iſta ſit cauſa in qua proceditur
ſola facti veritate inſpecta,eo quod eſt infra 50.vi-
gore cap. Rotę non ſolum ſufficiunt probationes
perſuaſiue,vt dicit Marſil.ſingular. 494. probatio-
nes in verſic.teneas tamen menti fo. 134. Marant.
in ſuo Spec.part.4.diſt.9.nu. 34. fol. 137. Firman.
in verbo veritate inſpecta part.1.fo.323.Alb.con-
ſi.648.Videtur nu.2.fo.24.& conſi.740. contra nu.
20.fol.64.addit.ad Papin.in form. lib. act. real. in
verbo ſummarie in verſi.ſola facti fo.123. Pedem.
deciſ.1. num. 30.40.& ſequen. Sed minus conclu-
dentes Aretin.conſi.84. diligenter ponderant,nu.
3.colum.pen.Dec.in cap.dilecti, num. 3. de iudic.
Iaſ.in l.certi condictio.§.ſi nummos,nu. 31. & 32.
ff.ſi cert.pet,nu. 8. quia iudex procedit , & iudicat,
43 vt Deus,Grammat.deciſ.19.lata ſententia , nm.8.
& Pedem.vbi ſupra.nu.10. Nec dicatur,quod con-
traria opinio,quam ſequitur Natt.conſi.585. cre-
brò adducitur num.4.lib.3.fo. 125.& Ruin. conſi.
38.de duob.num.11.lib.5.fo.45. ſibi contrarius in
conſi.134.ex duobus in fi.eod.lib.5.eſt verior,quia
44 dicta clauſula,ſola facti veritate inſpecta non tol-
lit quin ſit iudicandum de iure , vt per Doct. Bart.
conſi.172.dubia num.8.fo.45. Roman. conſi. 248.
hæc ſententia numero. 3.fo. 172.Cotta in ſuis me-
morialibus in verbo Arbiter debet in fi.fol.36.cen-
ſuit Raudens.dec.Piſa.11.Reſtitutionis in integrū
nu.24.in verſi.nam clauſula fo.169. quia non pro-
45 pterea ſequitur , quod Iudex virtute dictæ clauſu-
læ ſola facti veritate inſpecta non poſſit credere
46 perſuaſiuis probationibus , cū probationes omnes
ſint arbitrariæ, vt probatur in l.3.§.1. ibi tu magis
ſcire potes,ff.de teſt.Rot.Genuenſ.deciſ. 36.Diui-
no piè implorato præſidio nu.3.fo. 114.deciſ.128.
quamuis probationes num.1.fol. 193.deciſio.191.
Galeatio Iuſtiniano nu.1.& nu. 3.fol.253.cum la-
tè traditis per Menoch.de Arbitrar.caſ.90.fol.128
& in terminis reſpondet Dec.conſil.595. pro reſo-
lutione dubiorum.num.8.fol.606. & pendeant ex
47 mero Iudicis arbitrio , qui ex cauſa teſtibus etiam
non plene deponētibus fidem adhibet,vt per Rot.
Genuenſ.deciſ.56.Hieronymum num. 2.fo.131,&
Gramat.conſi.27.tremendi Dei num. 13. & 14. fo.
66.inter cætera dicentem probationem per conie-
48 cturas quandoque haberi pro plena probatione,
& quandoque teſtibus ſingularibus , ſi ex eis indu-
catur ad credulitatem habita ratione integritatis,
legalitatis perſonarum, & veriſimilitudinis,vt per
Granett.in ſuo tracta.de antiqu. tempor. limit. 8.
nu.11.to.17.fo.141.etiam ſi diceretur , quod idem
eſt,vbi non adeſſet dicta clauſula , cum iudicet ſi-
49 cut Deus , & vt Princeps , qui iudicat ſola verita-
te inſpecta, nō attenta iuris diſpoſitione , vt per
Dec.in d.cap.dilecti filij colum.2. de iudic.in ver-
ſiculo vbi inquit fol.33.Gramat. d. deciſ.19.nu.4.
& 8.reſpectiuè fol.80.Aſin.in ſua prax. iudicial. §.
3.cap.3.num.13.& 14.reſpectiuè.fo.75.Crot.con-
ſi. 375. in hoc articulo numero 11. lib. 3. fol. 138.
Neuizzan.conſi. 80. benedictus es numero 39.fol.
667. Gerard. Mazzol. conſi. 90. contra conſilium
nu.137. in verſi.& per talem clauſulam Riminald.
Iun.conſi.42.Petit Illuſtris nu.40.lib.1.fo.191.vi-
uiu.deciſ.340 Iudex nu.1.lib.2.fol.456.Bertazzol.
in repetitio.l.ſi quis maior.C.de tranſaction.qu.4.
numero 60.fo.7.Ferran.Gargiar.patro.38.Inquit
tex.nu.12.fol.132.& Pat.60. multa fol.301.vbi nō
ſolum dicit , quod procedit vt Deus; ſed quod vir-
50 tute dictæ clauſulæ poteſt procedere manu regia
inſpecto iure gentium , remoto penitus iure ciuili,
51 ſitque propterea iudex ſupra legem , cum in iſta
ſpecie , in qua dicta clauſula dependet à conſtitu-
52 tione papali repreſentet ipſum Papam , qui iudi-
cat ſecundum conſcientiam ſuam, vt per Bart.in l.
vnica num.4.C.vt quæ deſunt aduoc. iud. ſuppleat
loquentem de Papa, & Imperatore , vt quoque fa-
53 cit Conſiſtorium Principis , qui iudicat de bono,
& equo, & non curat de iuris apicibus , vt per Ne-
uizzan.d.conſi.80.nu.39,in verſi.in qua , habeatq;
virtute dictæ clauſulę arbitrium , liberamque vo-
luntatem , & licentiam Aſin. in ſua praxi Iudicial.
§.3.cap.3.nu.13.fo. 75. vt quoque erat in caſu Bal.
in l.ſolam in fi. C. de teſt. qui tunc in ſpecie vult
Iudicem poſſe iudicare ex perſuaſiuis probationi-
55 bus , tandemq; totum reducat ad ius gentium , &
ad ipſam manum Regiam , vt optime comprobat
Rolan.conſi.53.quod legitime nu.14.lib.2.fo.115.
& Aſin.in ſua prax.iudiciorum.§.3.cap.26. nu.9.
fo.88.

Digitized by Google

fo. 88. quem ſequitur nouiſsimè Hortens. Caualc. in ſuo tract. de brach. reg. part. 1. nu. 137. fol. 365. Crot. d. conſi. 375. in hoc articulo nu. 10. in verſic. prӕterea, & nu. ſeq. lib. 3. fol. eod. & Ferrant. Gargiar. in locis prӕcitatis. Viuiu. d. deciſ. 340. num. 2. vbi dicit, quod poteſt procedere manu regia, modo partibus defenſionem non auferat Rimin. iun. d. conſi. 42. nnm. 40. lib. 1. dum dicit. quod talis Iudex non ſolum poteſt procedere manu regia in ſpecto iure gentium, & remoto iure ciuili, ſed etiam recedere à regulis iuris, vt ibi nu. 41. Roland. dict. conſi. 53. num. 13. lib. 2. & Bertazzol. in d. l. ſi quis maior quӕſt. 4. num. 61. C. de tranſactioni, qui dū loquitur de dicta clauſula affirmat importare, vt

56 iudex manu regia, & de facto procedere poſsit, allegando Bart. Aret. Iaſo. Imol. Io. delign. & Io. Bapt. Peruſin.

Secundo dicitur, quod opinio eorum, qui tenēt iudicem virtute dictӕ clauſulӕ non poſſe credere probationibus perſuaſiuis non eſt vera, nec tenendӕ ex infraſcriptis.

Primò, quia eſt contra opinionem Gloſſ. ſuper conſtitutio. March. cap. 13. in verſiculo ſola facti veritate inſpecta litterat. C, lib. 3. fo. 169. ob quam de illa in iſta Prouincia minimè videtur dubitan-

57 dum, cum maxima ſit glo. auctoritas, & quantum ad veritatem prӕualeat opinioni Doctorum, & cӕteros antecellat, vt late per Roland. conſi. 14. & 51. nu. 40. 41. 42. 43. & 44. lib. 3. fo. 48. vbi nu. 43. poſt Bald. dicit, quod ab ea in Curia Romana non receditur, & Hieronym. de cęballos in ſuo Spec. opinio. commun. contra commun. in prӕfation. num. 61. cum ſequen. reſpectiuè fol. 6. vbi inter cęterą dicit, quod melius eſt ſtare G. oſsis, quàm nouąs opiniones facere.

* Secundo quia eſt contra communem Doctorum ſententiam, vt in terminis doctiſsimè ſcribit Sigimund. in ſuo tracta. de cauſis ciuil. crim. & hӕretical. cap. 33. de petition. in cauſis ciuil. numero 38. in verſiculo, & hӕc eſt commu. opi. lib. 1. fo. 87.

Tertiò, quia repugnat rationi, quam ponit Bal. in d. l. ſolam in fin. de teſt. imò expreſsè, eſt contra ipſum Baldum, licet id non decidat per ſyllabas, & Alphabeta iuxta votum eorum de quibus per Sigiſmund. in d. ſuo tract. de cauſ. ciuilib. criminal. & hӕretical. lib. 2. cap. 9. ampliat. 2. nu. 4. fol. 309. vt primum probatur quia ſi iudex, vt inquit idem Bald. habens arbitrium procedendi de iure, & de facto, non poteſt credere teſtibus rędentibus malam, vel nullam rationē, quia debet eſſe bonus vir, & poteſt inhӕrere rationi unn plene, ſed perſuaſiuӕ ex ſua conſcientia, à fortiori id poterit iudex deputatus cum dicta clauſula ſola facti veritate inſpecta, vt cenſuerunt tot inſignes, ac excellentiſsimi iuriſconſulti per ſӕpe dictam Baldi doctr. pro qua bene facit Rot. Genuenſ. deci. 15. Thomas Iohannis Raguſei nu. 14. & 15. fu. 69. Secundum, quia

58 ſi arbitrator, vt inquit idem Baldus in d. l. ſolam poteſt credere probationibus perſuaſiuis, & minus concludentibus id quoque poterit Iudex deputatus cum dicta clauſula ſola facti veritate inſpecta, cum dicatur Arbitrator, vt in terminis dicit Papi. in forma libelli action. real. in verbo ſummariè nu. 8. fol. 120. quem ſequitur additio ibi in verbo inſpecta littera K, fol. 123. & Menoch. conſi. 180. cum grauiſsima num. 7. fol. 308. qui vt determinat Crauett. in d. dicto ſuo tract. de antiquit. tempor. dicta limita. 8. nu. 9. to. 17. eod. fo. 141. non ſolum poteſt credere probationibus perſuaſiuis; ſed leuioribus; Non eſt igitur à prӕfata Doctorum ſententia pro qua ſӕpe Rota Florentina in cauſis comitatus iudicauit in practica recedendum, niſi fortè quis iudicando contrà cōmunem velit pro tuendo nouam fantaſiam, vt inquit Marant. diſputa. 10. filia quӕdam nu. 38. fo. 549. ſubire pericula de quibus per Bart. Angel. in l. fin. C. de pœn. iudi. qui male iudican. Doctor. in c. 1. de conſtit. & Hieron. de ceball. in ſuo Spec. opiu. comun. contra commu. in prӕfatio. nu. 16. fo. 3. & nu. 34. fo. 4.

Nec durum, ſeu exorbitans videatur, quod Iudex tunc probationibus prӕfatis credere poſsit,

60 quia plus exorbitat, quod probationes ſint anguſtandӕ coutra tex. in cap. litteris 12, & c. tertio loco 13. de prӕſumptio. cum ſint fauorabiles ſecundum

61 Maſcard. de probation. conſi. 452. lib. 1. nu. 5. & 6. fol. 346. probabiliterq; innoteſcat, quod ille Iudex qui iudicat vt Deus, & Princeps, vt ſӕpe dictū fuit, tauquàm non alienus ab omni rectitudine, boni-

62 tate, ac perfectione, credet probationibus perſuaſiuis, at vero non omnibus tauquam pecus: ſed illis tantum veriſimile continentibus, ex quibus rationabiliter ad ita credendum inducitur, qui eſt

63 vltimus gradus probationis generatus ex ſuſpitione, quӕ eſt primus gradus, & ex opinione, quę eſt ſecundus gradus, vt per Rot. Genuenſ. deciſ. 28. cauſa num. 18. fol. 101. quòd tunc dependet ex eius arbitrio, ac conſcientia, cum de his non poſſit dari determinata regula; Nā prӕterquam, quod

64 Iudex, qui procedit ſola facti veritate inſpecta nō curat an teſtes fuerint minus ſolemniter examinati, vt dicit Hieronym. Pappon. conſi. 23. licet regula iuris nu. 14. fol. 14. & poteſt credere cuilibet veriſimili probationi etiam non concludenti, vt in terminis conſuluit. Idem Pappon. conſi. 14. in iſta cauſa nu. 16. fol. 36. & Panciro!. conſi. 108. cum Reuerendiſsimus nu. 8. fol. 175. qui vlterius dicit, quod poteſt credere ſoli ſcripturӕ priuatӕ ſine alijs adminiculis, nàm vt inquit Gerard. Mazzol. d. cōſ. 90. nu. 137. probatio veriſimilis, licet non concludat debet probare bono viro, immo ſecūdū eundem Gerard. Mazzol. vbi ſupra, tantӕ eſt efficaciӕ dicta clauſula ſola facti veritate inſpecta, quod Iudex non ſolum poteſt credere probationi perſuaſiuӕ non concludenti, & procedere manu regia, & non attendere ordinem iudiciorum. Sed meram veritatem, abſque eo, quod vis facienda ſit, an illa veritas appareat ex actis, vel non, ſed credere

65 vni ſoli teſti, & iudicare ſicut Deus, & Princeps, facit carrot. de locat. & conducto ſuper Rubr. de pӕcun. ſuper laboritio. q. 11. nu. 9. part. 5. fol. 235. dum vult leuiores probationes tunc ſufficere, veriſimilitudo eſt cognata Naturӕ ſecundum Bal. con ſi. 180. mortuo filio nu. 3. lib. 3. fol. 39. & habet. pro lege vt conſuluit Oldrad. conſi. 13. cum quӕſtio in fin. fol. 5. quam in veritate apprehendenda ſummoperè iudices ſequi debent Rolan. conſ. xj. omiſſo multiloquio nu. 70. lib. 3. & prӕcipuè in materia probationum l. ob carmen 21. ff. de teſt. l. ſi duo in

princ.

princ.ff.de iur iur.Rot.Genuenſ.deciſ. 58. Franciſcus nu. 10. fo. 133. etiam vbi recederetur à diſpoſitione Iuris, & ſtatutorum, & in parte derogaretur iuri naturali, & gentium, cum id ex cauſa permictatur, vt dixi ſupra num. 3. & infra deciſ. 20. num. 14. reſpectiuè. Ad ſecundum dum diceba-tur neminem teneri ex delicto alterius, niſi id fuerit diuina lege diſpoſititum. Reſpondetur, quod dictus Magiſter Paulus non tenetur ex alieno de-
66 cto, ſed ex proprio, cum elegerit minus idoneum, qui vti delegatus, & miniſter ſubſtitutus periculo eius, qui poſuit adminiſtrat Rot. Florent. deciſ. 56. Franciſcus. nu. 6. fo. 174. nam præter id quod mala
67 electio eſt in culpa, etiam reſpectu ſuperioris eligentis, quia, vt inquit Petrus de Aragona in ſuo tract. de iuſt. & iur. quæſt. 62. de reſtitutio. articu. 2. littera B, fo. 143. quamuis Rex, vel Princeps ſit dominus, officiorum publicorum peccat ſi ea conferat indignis, & eſt reus omnium damnorum, quæ ex mala illa gubernatione fuerint ſecuta tanquam ille, qui omnium eorum extitit moralis cauſa: tenetur Dominus pro delicto famuli etiam quod alias non teneretur, vt habetur per Clar. dict. quæſtio. 86. in verſiculo. Hinc infertur cum ſupracitatis, & facit Rot. Genuenſ. deciſ. 14. Quemadmodum, num. 4. Alexand. conſ. 44. viſo, & diſcuſſo nu.
68 1. & 5. lib. 2. qui loquitur de diſcipulo obligante magiſtrum Paul. de Caſtr. in l. 1. §. magiſtrum, num. 4. & ibi Bart. num. 2. ff. de execut. actio quia debebat proſpicere, qualem virum eligebat, & ſibi imputare ſi minus diligentem inuenerit, vt dicit eadem Rot. Genuenſ. dict. deciſ. 14. nu. 17. Bart. conſi. 79. quidam vendidit num. 3. Roncagal. in dicta l. eandem de duob. re. num. 157. & facit doctri. Paul. de Caſtr. in l. 1. §. quod nouiſsime, ff. de publican. & vectigal. num. 2. vbi dicit, quod ſi dominus fuit in culpa malæ electionis, vel deputationis, tenetur de ſuo Afflict. dict. deciſ. 82. num. 4. & 7. quod proprie conuenit caſui iſto, in quo dum dictus Magiſter Paulus tenebatur eligere famulum peritum in illo exercitio, præpoſuit, & elegit imperitum, qui vice adaptandi pedes equorum, eis incidebat neruos. Et quod dominus, qui præpoſuit famulum ad aliquod officium, quando ciuiliter agitur teneatur pro eius delicto ad intereſſe partis nouiſsime conſuluit Hondede. conſil. 96. ſtante falſitate num. 16. fo. 689. facit Annib. monterrent. ſuper ſtatut. Bonon. de pœn. homin. damn. dant. lib. 6. fol. 24. in verſic. compelli littera C, vbi etiam dicit quod ex forma dicti ſtatuti dominus tenetur pro famulo etiā ſi deliquerit extra officium ſibi commiſſum.

Licet huiuſmodi cauſa expedita per me non fuerit eo quod pro parte dicti Magiſtri Pauli fuit oppoſitum de incompetentia, vt in ſequenti deciſione dicetur ad quam, &c.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO IX.

EXINA.

ARGVMENTVM.

Qui adit Iudicem incompetentem, & competentem ſpernit, an puniatur Cauſæ minores, per appellationem ad Prætorem deuoluta ex forma capitulorum Rotæ, an poſsint ventilari coram alio Iudice, huiuſ modiq; iuriſdictio prorogari.

SVMMARIVM.

Pœna adeuntis iudicem incompetentem, quæ ſit, numero 1.

Iudex vetitus, quis dicatur, numero 2.

Pœna ſubtrahentium iura, & probationes alicui, quæ ſit, numero 3.

Pœna excommunicati per annum perſiſtentis in excommunicatione, quæ ſit, numero 4.

Error præſumitur ex imperitia, numero 5.

Error, an ceſſet in eo, qui conſuluit peritos, numero 6.

Aduocati dicuntur partiales, & eorum conſilia non excuſant. numero 7.

Appellare ad quem iudicem poſsit in cauſis à quinquaginta infra, numero 8.

Exceptio incompetentiæ tanquàm dilatoria debet opponi in principio, non autem poſt litis conteſtationem nu. 9.

Exceptio incompetentiæ, quando ſuperuenit, poteſt opponi, etiam poſt litis conteſtationem, numero 10.

Iuriſdictio poteſt tacitè, & expreſſe prorogari, nu. 11.

Iudex vnus pro alio aſſumi, an poſsit, numero 12.

Mulier Ruſticus, miles in tacita prorogatione iuriſdictionis an habeant priuilegium reuocandi uſque ad ſententiam d. nu. 12. in verſiculo licet in tacita

Iudex ſciēs cauſam ſuæ iuriſdictionis ventilari coram alio iudice, an dicatur prorogare iuriſdictionem, num. 13.

Iuriſdictio à magiſtratu an poſsit prorogari numero 14.

Cauſa per negligentiam eius ad quem ſpectabat dicitur effecta de iuriſdictione ordinaria, numero 15.

Negligens in exercendo eius iuriſdictionē punitur, nu. 15.

Rex ob inſignem negligētiam, à regno deturbari pōt nu. 16.

Iuriſdictione conceſſa Prætori ſuper certo genere cauſarum, an dicatur ablata poteſtas alterius Iudicis ſaltim vbi poſita ſunt verba taxatiua, numero 17.

Dictio dū taxat eſt taxatiua, & excludit omnes alios caſus præter expreſſos nu. 18. Exponitur negatiue nu. 19. & habet vim tacitæ prohibitionis, numero 20.

Item per ea videtur conceſſa iuriſditio Prætori tantum, & ſic prorogari non poteſt, nu. 21.

Iuriſdictio, quando eſt limitata non poteſt prorogari, nu. 22

Prorogatio iuriſdictionis de cauſa ad cauſam, an fieri poſsit, num. 23. & 41.

Notarius non poteſt ſcribere in cauſa, etiam de partium voluntate, quando adeſt vnus notarius deputatus, á ſuperiore, num. 24.

Officium ſibi commiſſum, quis excedere non debet, num. 25. 32. & 33.

Iudex, quando non habet iuriſdictionem niſi quo ad certam ſummam, an poſſit prorogari, nu. 26.

Conceſsio, quæ fit vni, alteri denegatur, num. 27.

Lex quando ad plura procedit ſtatuendo, quod vltra fit, dicitur fieri lege prohibente, num. 28.

Limitationis natura, & virtus, nu. 29.

Iuriſdictio datur pluribus modis, nu. 30.

Iuriſdictio, quando eſt data diſcretiuè, an poſsit prorogari, num. 31.

Iudex ſpecialis, quando adeſt actus non debet fieri coram alio iudice, nu. 41.

Prorogatio, an poſsit fieri, quando adeſt iudex limitatus, nu. 34. & 41.

Notarius

Digitized by Google

Notarius de conſenſu partium, ſine iudicis præſentia, an poßit recipere iuramenta teſtium, ſi id ſibi commiſſum non fuerit, nu.35.
Iuriſdictio voluntaria, an poßit prorogari, nu.36.& ſeq.
Iuriſdictionis voluntariæ, quæ ſint, nu.37.
Iuriſdictio, an poßit prorogari de conſenſu ſui iudici, nu. 38.& 48.
Iuriſdictio, quando eſt limitatum tempus arbitro per ſtatutum, an poßit prorogari.nu.39.
Terminus legalis non poteſt prorogari, nu.40.
Prorogatio debet fieri in his, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, nu. 42.
Dicto tantum, quid operetur vbi agitur de prorogatione iuriſdictionis, nu.43.
Iudex omnis eſt competens ad concedendum capturam contra Suſpectum de fuga.d. nu.43. in verſiculo ſed ubi
Exceptio incompetentiæ, quando dicatur tarde oppoſita, numero 44.
Iudex prohibitus non poteſt prorogari, numero 45.
Prorogari non poteſt, quod non eſt numero 46.
Scientia debet eſſe ſpecifica, nu.47.
Dictio taxatiua, quid operetur, vbi agitur de iuriſdictione proroganda, nu.49.
Prorogatio iuriſdictionis, ſicut non poteſt fieri ad parem, ita nec ad inferiorem, nu.50.
Delegatio facta Prætori eximit ipſum ab iuriſdictione inferioris, nu.51.
Prætor in Rota habet primum locum, nu.52.
Prorogatio in cauſa appellationis fieri non poteſt, nu.53.
Cauſæ appellationis ſunt micti Imperij, & pertinent ad auctoritatem ſuperioris, nu.54.
Cauſa appellationis in caſu neceſſariæ abſentiæ, vel infirmitatis poſſunt delegari, nu.55.
Delegantis verbis ſtatur.nu.56.
Mandatum ſpeciale requiritur ad prorogandum, nu.57.
Prorogari, nec negligi poteſt, quod ignoratur numero 58.
Conſenſus non trahitur ad ingnorata numero 59.
Voluntas ſuperioris eſt attendenda, numero 60.

DECISIO NONA

MAXIMO DEO AVCTORE

MAGISTER Paulus de Caſtro Durantis Mareſcalcus Eximus appellans in cauſa, quam habet cum Iacobo de Caſtro Plani, videns ſe in calculo ferendæ ſententiæ adductum, plurimum intentis ſubterfugijs, & dilationibus, & ad eā procraſtinandā, quaſi pro comperto haberet ſe penitus malum ius fouere, quod quale ſit in præcedēti deciſione merita cauſæ tangente ſcripſi; non aduertens ſe incidere in Scyllam, dum cupit euitare Caribdim, quia qui adit
1 iudicem incompetentem, & competentem contemnit poteſt puniri Bald. in l. ſciendum, C. de donatio.
2 in princ. num. 32. præſertim quando agitur de iudice vetito, vt in terminis conſuluit Eugen. conſi. 31. Quamuis primarij, num. 46. & vetitus dicitur, quem audire non licet lege prohibente, vt ibi num. 47. & cadit de actione ſua per textum, quem dicunt mirabilem Docto. ſecundum Bart. in l. ſi quis per diuinā liberalitatem de acquæ duc. lib. 10. vt notatur per
Barba. in addit. ad Bal. in d. l. ſciendum in littera F, & expreſſe tenet Gloſſ. in c. cum dilectis filijs 15. in fin. in verbo non defuerit ordinarius littera F, in fin. de purgatio. cano. & glo. in c. fin. de reſcript. in verbo ſuper vno negotio littera F, in v. etſi. immo videtur.
3 Prout quoque accidit ſubtrahenti iura, & probationes alicui, qui perdit cauſam, & excommunicato
4 per annum perſiſtenti in excommunicatione, qui vlterius priuatur beneficio, & habetur, vt hæreticus, vt de primo probat Veronenſis caut. 4. ſi vis impedire, num. 2. fol. 4. & de ſecundo caut. 80. volo tibi
5 dare, num. 3. fo. 27. nulla habita ratione imperitiæ, quæ forſan conſiderari poſſet in d. magiſtro Paulo, quæ facit præſumere per errorem fuiſſe litigatū coram incompetenti Specu. in §. 1. num. 7. in verſ. Sed nunquid præſumitur de competen. iudic. aditione. Bald. in l. eos, colum. fi. numer. 19. C. de appellatio. Alexan. conſi. 12. viſo. colum. 2. num. 8. lib. 6. Vāt. in
6 capitu. fin. quan. ſent. repar. num. 80. in fi. quia cum conſulerit peritos ceſſat omnis error, vt dicit Alex. d. conſ. 12. num. 9. lib. 6. & excuſatio, quæ ex huiuſmodi conſilio prætendi poſſet, aduocati enim, cum di-
7 cantur partiales, eorum conſilia non excuſant, vt poſt Barbat. in addit. ad Bald. in l. terminato, C. de fruct. & lit. expenſ. colum. 3. num. 3. in littera C, in verſ. puta quia habuit valentes aduocatos qui dicit ita vidiſſe Angelum decidere in ardua quæſtione, dicit Par. Tegi. in ſuo tract. crim. part. 14. num. decimotertio, to. 11. fo. 19. patuj facies, quod ſupra de amiſsione cauſæ perfunctorie fuit tactum, quia contra d. opinionem Bart. Bald. Barbat. ac Gloſſatum ſupra citatatum eſt gloſſ. in C. ex teno c 16. in verbo careat littera g. de reſcript. quam ibi ſequuntur
* communiter doctor. vt in eodem c. ex tenore nu. 7. de reſcript dicit Abb. & Annib. Montertent. Super ſtatut. Bononi. de mod. citation. faciend. lib. 2. in verbo non debeat littera c. in verſ. quod citatus eiuſdem pro eadem cauſa fol. 80. habuit recurſum ad ex
8 ceptionem incompetētiæ tanquam ad herbam Betonicam, de qua per Marſili. ſingular. 402. quantæ vtilitatis fol. 112. quam fundabat ſuper cap. Ro. 30. & 31. reſpectiuè diſponentibus quod in cauſis à quinquaginta infra, ſemel tantum ad Prætorem duntaxat appelletur.

Aduerſus quam exceptionem plura opponi poſſe videbantur.

9 Primo, quod exceptio incompetentiæ fuit tardè oppoſita, cum tanquam dilatoria opponi debuiſſet in principio cap. inter monaſterium de re iudic. Rube in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquiren. poſſeſ. nu. 310. lib. 1. fol. 300. Mar Soc. ſuper 5. decretal. in cap. ad petitionem de accuſatio. num. vigeſimoprimo, in verſicu. dicit enim, num. 50. part. 1 ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, id fuerit omiſſum, non autem poſt litis conteſtationem gl. in l. qui procuratorem in verb. omiſit, & ibi Bald. ſequitur, ff. de procurato. glo. in cap. Paſtoralis de except. idem tenet Angel. & Paul. de Caſtr. in l. de die, §. ſi ſeruus, ff. qui ſatiſd. conant. & Claud. Marmer. in d. l. naturaliter. §. Nihil commune, ff. de acquir. poſſeſſ. num.
10 169. lib. 5. fol. 273. niſi ſuperuenerit, poſt litis conteſtationem, de quo dic, vt per eundem, num. 170.
11 Secundo, quod iuriſdictio pro parte dicti Ma-

giſtri Pauli fuit tacitè, & expreſſe prorogata, quod
de iure non ſolum fieri poteſt, vt per Marian. Soc.
in d.cap. ad petitionem de accuſatio. nu. 19. ſuper
5. Decreta.part.1. Sed etiam præiudicauit, cum po-
tuerit ad ſui præiudicium in alium conſentire, vt di
cit idem Marian.Soc, vbi ſup.num.22.
12 Regulariter enim ex tacito, vel expreſſo partium
conſenſu iuriſdictio de perſona ad perſonam pro-
rogari poteſt, & vnus iudex pro alio aſſumi, l. 1. &
2. §.conuenit de iudic. l.1, de iuriſd.omn. iud.capit
ſignificaſti de for.cõpet. Spec.in §.generaliter verſ.
& nota quatuor eſſe neceſſaria de compet. iudi. ad-
dit.Capic.deciſ.nona, in cauſa vertẽte, nu.1. colum.
prima.Grauat.in addit. ad Veſtr, lib.8.cap.2.num.
14. Vant. in ſuo tract. de nullitat, cap, vlt. qualiter
ſententiæ nullæ reparari poſsint, nu.78. vbi poſſunt
videri omnes caſus, & præcipuè per Bald.in l.ſi quis
ex contractu, num.8. C.de epiſcop.audient. Licet in
tacita prorogatione ruſticus mulier, & miles ha-
beant priuilegium reuocandi vſque ad ſententiam,
vt poſt ſpeculato.in titul.de competent, Iudic, adi-
tio. §.1. verſic, ſed num quid Ang.in l.fina.C.de ex-
ceptio.habetur in lib.1. communi.opinion.in titulo
de Iuriſdiction.omni Iudic.in verbo prouocationis
reuocatio num.317.fo.396.
13 Tertio quod videtur quoque prorogata per Præ-
torem, qui dum ſciebat dictã cauſam ad ſe ſpectan-
tem ventilari coram incompetenti, id non prohi-
buit argumento eorum, quę tradit Alexand.conſil.
84.ſuper cõſultatione præmiſſa, num.2.lib.5. quod
an à prætore fieri potuerit, non ambigitur, cum poſ
14 ſit Magiſtratus prorogare iuriſdictionem in his,
quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, nẽpe ſi habet iuriſdictio-
nem in cauſis pecuniarijs vſque ad certam quanti-
tatem, in cauſis pecuniarijs poterit prorogare, non
in cauſis meri, & miſti imperij, quæ eſt alterius iuriſ
dictionis, niſi in his etiam iuſdictionem haberet, vt
ad litteram inquit Bart. in l. inter conuenientes, ff.
ad municipal. & incol.nu.1.
15 Im no per negligẽtiam eius, ad quem ſpectabat
videtur effecta de iuriſdictione ordinaria, & ſic ipſe
Prætor priuatus per ea quæ tradit Felin. in capitulo
cæterum de iud.num. 2. in verſ. not, text. ibi, quod
debet valde conſiderari ob multa, quæ ad iuriſdi-
ctionem prætoris ſpectant.
Et tanto magis, quia vt inquit Io. Longauallius
in repetitione, l.Imperium, ff. de iuriſdi. omn. iud.
16 num.282. volum.1. fol.326. Si quis iuriſdictionẽ
ſuam non exercet, cum poſsit, & debeat; non eſt
expectandus vnus, & alter annus, quinquennium,
aut decennium, ſed confeſtim cognita negligẽtia,
quæ ex arbitrio ſuperioris ex lapſu vnus diei, men-
ſis, aut breuioris temporis perpendi, & extimari po
teſt; iuriſdictione ſua priuandus venit, & à ſuo of-
* ficio deponendus; vt cenſent paſsim doctores poſt
glo.in l.mancipia, C.de ſeru.fugit & l.ſi quos, C. de
offic.præfect. prætor. orien. Dicens vlterius ob hoc
iure pontificio receptum eſſe, Regem ob inſignem
negligentiam, à Regno poſſe deturbari, & deſtitui
capitulo grandi de ſupp end neglig.prela, lib.6.
17 Quarto quia, etſi conceſſa ſit prætori iuriſdictio
ſuper certo genere cauſarum, non propter hoc di-
citur ablata poteſtas alterius iudicis ſecundum
Bart.in l.1.ff.de offi. præfect. vrb. & alios citat. per
Ludouic.concluſ.vnica de iuriſd. in prin. vbi teſta-
* tur de communi, * etiam ſi cõceſsio ſpecialiter ali-
cui iudici per verba taxatiua cõceſſa fuerit, vt poſt
Decian.conſi.118. Pro clariori, num.22, & ſeq.lib.
3. dicit idem Ludouic. vbi ſupra in verſi.ampliatur
hoc fol.498. & maxime habentis maiorem, vel or-
dinariam iuriſdictionem Surd.conſi.56. cum in pa
tria nu.22.lib.1.fo.155.
Sed contrarium habito verbo, cum Dominus li-
cet cauſa non ſpectaret ad totam Rotam, quia erat
infra centum, magis verum cenſui nam cum cauſa
ſit de iuriſdictione prætoris, & ad ipſum remicti
deberet prout feci non poteſt coram alio iudice
tractari ex infraſcriptis.
18 Primo ex natura dictionis duntaxat poſita in
d.cap.Rotę 31. Quę eſt taxatiua, & excludit omnes
alios caſus, præter expreſſos Barto. in l. 1. ff. ſi quis
ius dicent. non obtemp. Card. in Clement 1. verſi.
Nos igitur de ſumm.trinit, & in Clem. 1. in princ.
in 3.notab.de ſeq. poſſeſſ.& fruct. Paul.de Oriano,
in l.1.ff.de offi.eius cui mandat.eſt iuriſdictio. nu.
74.lib.1.fol.208. Roman.conſi.512. Quoad primũ,
nu.2. & ibi Mandoſ.in addit.in littera C, Gozzadi,
conſi.60. prima facie, num.7. & Corn.conſi.66. pla-
19 cet mihi num.3.lib.3. & exponitur negatiue l. Lu-
cius, §. qui habebat ad Trebel. Decian. conſi. 34.
20 Quæritur modo, num.61. volum.3. fol.220. & ha-
bet vim tacite prohibitionis Roman.conſi. 114. vi
ſis ſupra conſultis, num.5.
21 Secundo, quia per d.dictionem, dumtaxat vide-
tur conceſſa iuriſdictio Prætori tantum, non au-
tem aliis collegijs, & iudicibus, Rotæ quo caſu non
poteſt talis limitata iuriſdictio prorogari Roman.
conſi.132 vt retulit, nom.2. Capic. deciſ. 9. In cau-
22 ſa vertente, num.16, vbi dicit, quod quando Prin-
ceps limitat iuriſdictionem in certis caſibus non
habet locum prorogatio, etiam de conſenſu partis,
& facit Vant.in ſuo tractat. de nullitat. in titu. de
nullit.ſenten.ex defect.iuriſd. num. 51. dum dicit,
quod ſi ex forma ſtatuti, vel alias adeſſent iudices
ad certam ſpeciem cauſarum, puta mercantilium
vſurarum, ædificiorum, damni dati, viduarum, pu-
pillorum, Iudæorum, aut ſimilium deputatorum,
tales iudices etiam ex tacita, ſeu expreſſa partium
prorogatione, cauſas alterius ſpeciei iuriſdictio-
23 nis audire, & cognoſcere non poſſunt, ex quo pro-
rogatio, duntaxat, de cauſa, ad cauſam eiuſdem, nõ
autem diuerſæ ſpeciei, in qua is iudex nullam ha-
bet iuriſdictionem fieri poteſt, & in ſpecie Bald. in
l.teſtamenta in prin. in ver.ſecundo nota, C. de te-
ſtam.num.1. vbi dicit quod quando eſt certus, & li-
mitatus iudex, non habet locum prorogatio in alium
24 iudicem, ad exemplum tabellionis, qui non poteſt
ſcribere in cauſa etiam de partium voluntate, quã-
do adeſt vnus notarius deputatus per ſuperiorem,
per text, in l.in fraudem, §.quoties in verſ. commen
tarienſis, ff de iure fiſci, & in l.1. num.1. in verſ.quid
ergo, C.de ſport.idem Bal.in l.1. in fi.ff.de iudic. ra
25 tio eſt ſecundum eum quia non debet quis officiũ
ſibi commiſſum excedere, & de alterius officio tan-
gere, & in l.certa ratione, num.4. verſ.& per hanc le
gem terminatur, C. quando prouoc. non eſt neceſ.
26 vbi formaliter dicit, quod iudices villarum, ſi non
habeant iuriſdictionem, niſi à viginti ſolidis ſecun-
dum

Digitized by Google

dum formã ſtatuti, & ab inde ſupra ſit cognitio Poteſtatis,tunc talis iuriſdictio prorogari non poteſt, ratio eſt ſecundum eundem triplex .

27 Prima propter denegationem,& conceſsionem, quod enim vni aſsignatur, alteri denegatur,l. quod in rerum,§.ſi quis delegat. 1.

28 Secunda,quia quando lex ad plura procedit ſtatuendo, & diſtinguendo potẽtias, & per conſequẽs actum , quicquid vltra ſit , videtur fieri lege prohibente arg.l.qui alieno,§.libertos de negoc.geſt.

29 Tertia ex natura,& virtute limitationis, l. ex facto , §. Item quæro de vulgar. & pupil. Bald. in aut. habita, num. 32. colum.7.verſ.ſuper hoc diſtingue,
30 C.ne fil.pro patr.vbi diſtinguendo , quãdo iuriſdictio datur aggregatiue,dinumeratiue,vel diſtributiue, de quibus non tractatur , dicit , quod quando
31 iuriſdictio aſsignatur alicui diſcretiue,prout in caſu de quo agitur , ita quod vni tantum detur , puta certo magiſtratui,& iudici particulari;& tunc nullus eſt iudex competens etiam prorogatione,per
32 text.in l.conſulta diualia de teſtam.vbi non poteſt quis ſe intromittere de pertinentibus ad alium Innocen in capitulo per venerabilem,in princ. qui fil. ſint legit.l.repetita, C.de epiſc.& cleric.l. teſtamenta omnia,C.de teſtam.Sebaſt. Sapia in l.1 ff.de iudic.num.2.volum.1. fo.469. Idem voluit Bal. in d.
33 l.repetita,num.36. dum dicit, quod quando adeſt iudex ſpecialis , actus non debet fieri coram alio iudice, quia vnu s non debet ſe intromittere de iuriſdictione, & officio alterius, ſubdens , hoc eſſe verũ de iudice,notario, & quocunque alio officiali , per text.in l. quicunque vbi glo. C. de executo. & exacto.lib.12.Idem Bald.in l.illud,num.17.C.de ſacr.
34 ſanct. eccleſ. colum. 3. verſicu. illud eſt notandũ num.5.vbi dicit,quod quando eſt deputatus, vel limitatus aliquis iudex,partes non poſſunt in alium prorogare per text.notab.in l.ſecundum,C.de donatio.& Iaſ.in l.ſi per errorem,num.6. ff. de iuriſd. omn.iudic.

35 Hinc eſt,quod notarius de conſenſu partium ſine iudicis præſentia non poteſt recipere iuramenta teſtium nulla ſibi facta commiſſione, vt poſt Baldum in l.iudices,C.de fid.inſtrumen.num 2.dicit Pet.de Rau in ſuo tracta de feud in lib. de pac.
36 conſt.tit vnic colum 2.fo.42. Quę in tantum vera ſunt , quod procedunt , etiam in voluntaria iuriſdictione limitata alicui,quę neque de partiũ conſenſu poterit in alium prorogari Paul de Caſtr. in l.1.C.de iuriſdict omn. iud.nu.28 Bald. in d.l. illud C.de ſacr.ſanct. eccleſ.& in l. ſecundum C. de donat vbi loquitur de inſinuationibus faciendis co-
37 ram certo iudice,quę quidem ſunt voluntariæ iuriſdictionis,vt per Barba.in add. ad eund. Bald. in d. l.illud , & quod prorogatio in iuriſdictione voluntaria,vt ſupra fieri non poſſit , probat Felin.in capi.cæterum de iudic.num.2.in verſ.quarto limita,vbi dicit,quod licet prorogatio poſſit fieri in iuriſdictione voluntaria,id non procedit in inſinuatione allegando Baldum in d.l ſecundum,C.de donat quæ vt ſupra dictum fuit , eſt voluntariæ iuriſdictionis . Idem ſequitur eruditiſſimus d. Anton. de Matthæis in ſuo tracta. de iudi. in princ in verſic. ſecundum extremum, numero octauo tom 3. part. 1. fol. 107. vbi ait , quod quando taxatus eſt iudex, puta, ſi dicatur,quod ſolus poteſtas cognoſcere poſſit,tunc non habet locum,ſed omnimodo prohibetur iuriſdictionis prorogatio, tam in contentioſa , quàm etiam in voluntaria iuriſdictione, etiam ſi de tacita taxatione ageretur,nempe,quando eſſet diuiſa per quarteria,vel portas iuriſdictio, Iaſ.in d.l ſi per errorem, num. 7. ff.de iuriſd omn. iud quia vnus non poteſt cognoſcere in porta alterius,etiam conſenſu partium,& illatum prorogatione Bald.in l teſtamẽta omnia, num 3.verſiculo, Item facit hęc lex C.de teſtam. D Anton de Matthæi.in dicto ſuo tracta.de iudic.in princ in d.ver
38 ſic ſecundum extremum,num.8. ad fin. tunc enim dicitur ius prohibitorium adeo , quòd neque ſui iudicis cõſenſu tenet prorogatio Ang.in l. 2 § ſed ſi iudex.ff de iudic.& comprobat Dec conſil.18. viſo puncto pro tenui,colum.3.num.5 qui loquitur, quando ſtatutum limitate procedit Roman. in d. conſi.132.vt retulit, nu. 2. Capic.d.deciſ.9. in cauſa vertente,& mota fo.12.

39 Hinc eſt,quod quando eſt limitatum tempus arbitro, ſecundum ſtatutum non poteſt prorogari iuriſdictio de tempore ad tempus licet regulariter
40 poſſit,quia eſt terminus legalis Bal.in d l. 2. §.ſed, & iudicis ver. in gloſ.Sed adde, ff. de iudic.vt in l. ſi de meis, . fin.ff de arbitr.

41 Item quod quando adſunt iudices deputati ad certam ſpeciem cauſarum, puta mercantilium viduarum, pupillorum , & ſimilium non datur prorogatio diuerſæ ſpeciei , vt ſupra per doctrinam
42 Vant'j de nullit.in titu ex defect iuriſd nume 5 . fuit dictum nam prorogatio debet fieri in his,quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, vt declarat Bart in l. interconuenientes, ff.ad munic. & Iaſ. in l. ſi per errorem,nu 7. ff.de iuriſd. omn.iud.& Sebaſt ſapia in
43 d.l.1.ff de iudic.nume 2. vol.1. fol.469. præcipuè, quando adeſt dictio taxatiua tantum,vt in terminis dicit Paul.de Caſtr in l.1.C.de iuriſd.omn. iud. num. 27. Quia ſecundum eundem ibi præfata dictio continet tacitã prohibitionem, quo ad alios . Sed vbi ageretur de capiendo debitorem ſuſpectũ de fuga omnis Iudex eſſet competens ſecundum Viui.deciſ 341. Iudex nu.12 lib 1.fol.458.teſſaur. deciſ. 220. quidã mulio nu. 8. fol. 183. & coler. in ſuo tracta.de proceſſ.executi.part.2.c.1.nu. 87.fo. 399 quod intelligo,vt per Natt conſ.430 in cã capturæ nu.29.lib.2 fo 156. de quo meminit idem teſſaur. vbi ſupra , etiam reſpectu clerici quando fuga eſt inſtans, qui tunc poſt capi à laico , & duci ad Iudicem eccleſiaſticũ Vrſill.in addit. ad affl. deciſio.170.habuimus in facto nu.6.fo.126.

Non obſtat primum obiectum dum dicebatur exceptionem incompetentiæ fuiſſe tarde oppoſitam,cum id non fuerit factum in principio , & an-
44 te litis conteſtationem . Quia tunc diceretur tardè oppoſita, vbi per non oppoſitionem in tempore iuriſdictio eſſet prorogabilis, ſed in caſu noſtro nullo modo prorogari poteſt , vt ſupra pleniſſime fuit demonſtratum, ergo .

Non obſtat ſecũdum obiectum dum dicebatur potuiſſe magiſtrum Paulum ad ſui præiudicium in alium iudicem conſentire, cum regulariter, ex tacito,vel expreſſo conſenſu iuriſdictio , de perſona ad perſonam poſſit prorogari , & vnus iudex pro

Digitized by Google

alio aſſumi. Reſpondetur enim id pariter procedere in iuriſdictione prorogabili, non autem in caſu iſto, in quo iuriſdictio minime prorogari po-
45 teſt, nam iudex prohibitus non poteſt prorogari, vt in terminis reſpondet Eugenius d conſil. 31. nu. 51. & 52. fo. 94. & per plura fuit ſupra concluſum,
46 & patet, quia nullius iuriſdictionis ad aliquem impoſſibilis eſt prorogatio. Iaſ. in d. l. ſi per errorem, num. 1 ff de iuriſd. omn. iud Vant. de nullitat, in titu de nullitat. ſenten. ex defect. iuriſd. nom. 51.

Non obſtat tertium obiectum, dum dicebatur iuriſdictionem videri per Prætorem prorogatam, & non ſolum prorogatam, ſed per negligentiam eiuſdem effectam de iuriſdictione ordinaria.

Nam reſpondetur pluribus modis, Primo, quod non conſtat de aliqua ſcientia ipſius Prætoris, & quatenus conſtaret non videtur probari aliqua ſcientia ſpecifica cauſæ iuriſdictionem tribuens,
47 de qua omnino iudici conſtare debet. Vant. de nullitat, ex defectu iuriſd. num. 53. quælibet enim ſcientia ad alicui præiudicandum non ſufficit.

Quæ etiam vbi probata appareret, idem eſſet, nam
48 iudex, qui dicitur incompetens, non ſegeſſit tanquam delegatus prætoris, ſed tanquam ordinarius, quo caſu non poteſt dici prorogata, vt probatur per ea, quæ tradit Paul. de Caſtr. arguendo à contrario ſenſu, in l. 1. §. magiſtrum, nume. 4. & 5. de exercit. act.

49 Secundo quod iuriſdictio in præſenti ſpecie vigore dictæ taxatiuæ eſt improrogabilis, vt ſæpe fuit dictum, etiam de conſenſu ſui iudicis, per allegat. doctrin. Angel. in leg. 2. §. ſed ſi iudex, ff. de iudic.

50 Et quatenus poſſet, ſicut non poteſt dici facta prorogatio ad pares, vt colligitur ex dec. conſi. 3. & pro tenui facultate, nu. 3. in verſi. nec iſta reſpon-
51 ſio, ita nec ad inferiorem, nã delegatio facta Prætori per dictum cap. Rotæ 31, eximit ipſum ab iuriſdictione inferioris. Marian. Soc ſuper 5. decret, par. 1. in cap. ad petitionem, de accuſatio. num. 30, & quod in caſu iſto fieret prorogatio ad inferio-
52 rem patet, quia Prætor in Rota durante eius officio habet prærogatiuam, & primum locum.

53 Tertio, quod in cauſa appellationis, prout eſt iſta prorogatio fieri non poteſt, quia cauſæ appellationum ſunt miſti imperij, & pertinent ad au-
54 ctoritatem ſuperioris adeo, quod etiam vtraque parte conſentiente non poſſunt ventilari apud iudicem incompetentem. Bald. ſuper feud. de pac. conſtant. in §. hoc quod Nos num. 21. Marant. in ſuo ſpec. part. 4. diſtinct. 12. num. 22. fo. 184. & Petrus de Rauen. in ſuo tract. de feud. in lib. de pac. conſtan. titu. vnic. colum. 2. in verſic. nota ſecun-
55 dum tom. 10. part. 2. fol. 42. licet poſſint delega-
56 ri in caſu neceſſariæ abſentiæ, & longe infirmitatis, quo caſu ſtatur verbis delegantis Ferrat. caut. 60. decreto, num. 7. fo. 130. vel alterius iuſti impedimenti, & alijs caſibus de quibus per Iacobin. de S. Georg. in l. iubere cauere in prima lectura, numero 6. ff. de iuriſdictio. omn. iudic. qui id limitat octo modis.

57 Immo vbi fuiſſet prorogabilis, idem eſſet, quia non conſtat de aliquo ſpeciali mandato ad prorogandum iuxta tradita per Roman. conſ. 48. inſpectis ſupra, nu. 1. in verſ. aut dicitur vbi allegat Inn. in ede cauſis nu. 1. fo. 52. & in c. cũ olim Abbas, nu. 3. extra de offi. dele. fo. 59. & probant alij citat. per Mandoſ. ad dictum conſ. Rom. in littera E, fo. 36.

Quartò, quod ſtantibus præmiſsis, nec proroga-
58 tio, nec negligentia aliqua conſiderari poteſt, cum
59 nec prorogari, nec negligi poſsit, quod ignoratur ratione conſenſus, qui non trahitur ad ignorata iur. vulgat. & multo magis in d. Prætore, qui tunc temporis erat D. Berardinus Sfortia. I. C. quidem doctrina, ac diligentia nemini ſecundus.

Non obſtat quartum, & vltimum obiectum, quo affirmabatur per conceſsionem factam Prætori ſuper certo genere cauſarum non fuiſſe ablatam poteſtatem ordinariam alterius iudicis, etiam quod id ſit factum per verba taxatiua.

60 Nam reſpondetur, id non habere locum, vbi cõſtat de voluntate ſuperioris, vt per Lud. dicta concluſ. vnica de iuriſdictio, in verſic. fallit ſecundo fo. 498. vbi plures allegat, ſed de ea conſtat in dicta conſtit. Rotali. cap. 3. fol. 7. vbi Papa iubet ab eorũ terminationibus, ſemel tãtum ad Prætorem dumtaxat appellari. ergo alius ſe intromittere nõ põt.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO X.

ROCHAE CONTRATAE,

ARGVMENTVM.

Clauſula codicillaris in teſtamento poſita, quando Poſthumus fuit ignoranter præteritus, an inducat fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

Poſthumo ignoranter præterito clauſula codicillaris an inducat fideicommiſſum, nu. 1.
Filius ſine culpa priuari non debet bonis paternis, nu. 2.
Filij omnibus præferuntur, numero 3.
Clauſula codicillaris non operatur ad fauorem filij nu. 4.
Filij ſunt Domini bonorum Patris, licet exhæredari poſſint, nu. 5.
Hæreditas quibus ſit magis debita, nu. 6.
Filijs eſt magis fauendum, nu. 7.
Pater præſumitur amare filios ſuos & è contra, nu. 8.
Pater præſumitur voluiſſe præponere in dubio filios omnibus alijs, nu. 9
Præſumitur aſcendentes velle relinquere bona ſua deſcendentibus nu. 10.
Præſum per tacitã remiſsio natis liberis, nu. 11.
Conſcientiam ſuam quiſque conſiderare debet, ſecundum rationem naturalem, nu. 12.
Clauſula codicillaris, an ſtringat tantum hæredem in primo gradu ab inteſtato ſuccedentem, nu. 13. & 40.
Clauſula codicillaris poſita in teſtamento facto ab impetito, an operetur, nu. 14.
Tranſigentes, & compromittentes, quando ſunt ignari, quid agendum, nu. 15.
Clauſula codicillaris an dicatur poſita ex capite notariorum, vel de teſtatoris voluntate, nu. 14. 45. & 47.
Notarii ſunt ſimiles cantoribus d. nu. 16.
Articulum clauſulæ codicillaris poſita in teſtamento, in

quo

quo poſthumus fuit ignoranter præteritus, ob eius difficultatem, aliqui affirmant Principis deciſione iudicare, alii vero concordia terminari poſſe, nu.17.

Concordare partes, an cogantur, nu.18.

Clauſula codicillaris poſita in teſtamento, vbi Poſthumus fuit ignoranter præteritus quando operetur, numero 19.

Clauſula codicillaris concepta, per verba futuri temporis vbi Poſthumus fuit ingnoranter præteritus, ſecundum magis communem operatur, nu.20.*

Poſthumu ab inteſtato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti, nu.21.

Teſtator per clauſulam codicillarem dicitur, etiam cogitaſſe de ruptura teſtamenti, nu.22.

Iniquitas eſſet, videre filium contra naturalem rationem reſtituere hæreditatem extraneo, nu.23.

Eccleſia, quoad ſui vtilitatem non poteſt haberi pro extranea, numero 24.

Eccleſia æquiparatur Poſthumo, nu.25.

Opinio fauens Eccleſiæ in varietate opinionum eſt ſequenda, nu.26.

Clauſula codicillaris ſubintelligitur fauore piæ cauſæ, & in teſtamento facto inter liberos, nu.26.

Priuilegium non debet eſſe fruſtratorium nu.28.

Priuilegium, quod non operatur, idem eſt, quod nihil numero 29.

Paria ſunt non eſſe, et inutiliter eſſe, nu.30. & ſeq. vbi ponuntur plura ſimilia.

Eccleſia habens Epiſcopum inutilem appellatur vidua, nu.31.

Anima cunctis rebus eſt præferenda, nu.32. & 37.

Clauſula codicillaris quid operetur, quando Poſthumus deceſſit poſt mortem patris in pupillari ætate nullo facto teſtamento, nu.33.

Eccleſiam, qui vult inſtituere, & filium ex hæredare alium quærat conſultorem, quàm Auguſtinum, nu.34.

Filii quod præferantur eccleſiæ, quomodo intelligatur, numero 35.

Teſtamentum nutu factum ad pias cauſas valet, nu.26

Verſimile eſt teſtatorem voluiſſe potius inſtituere Eccleſiam, quàm extraneum virtute dictæ clauſulæ codicillaris nu.38.

Clauſula codicillaris non debet cenſeri poſita ſine effectu operandi, nu.39.

Notarius in dubio præſumitur idoneus, nu.41.

Interpretatio illa ſumenda eſt, quæ reprehendi non poteſt, nu.42.

Abſurdum eſt vitandum, nu.43.

Ignorantia iuris non poteſt allegari, nu.44 & ſeq.

Clauſula codicillaris per rogitum notarii dicitur facta verbum teſtatoris. nu.45.

Clauſula codicillaris, quando id importat, quod non poteſt dici rationabiliter contra mentem teſtatoris, quid operetur nu.46.

DECISIO DECIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

QVIT dubitatum in cauſa vertente inter Eccleſiam Sancti Martini ex vna, & Dominam Laudentiam olim Ceſaris Rodulphi de dicta terra Rocchæ contrata ex altera, an clauſula codicillaris appoſita in teſtamento dicti quond. Cæſaris inducat fideicommiſſum ad fauorem præfatæ Eccleſiæ contra Poſthumum ignoranter præteritum, etiam quod reperiatur ſcripta per illa verba ſi non valet, vel valebit iure teſtamenti, valeat iure codicillorum. Ratio dubitandi fuit.

1 Quia clauſula codicillaris præfata quando Poſthu
mus fuit ignoranter præteritus fideicommiſſum
non inducit, ſecundum opinionem Barto. in l.1.q.
6, num.10. ff. de iur. codicill. dicentis, quod quando
præteritio eſt ignoranter facta à teſtatore, qui non
cogitabat habere poſſe filios, tunc nato poſthumo,
teſtamentum iure codicillorum non ſuſtinetur,
quæ eſt communiter * recepta, vt atteſtatur Clar.
in §. teſtamentum quæſt.46. verſi. & hæc ibi, qui di-
cit eſſe magis communem *, & ſequendam ab his,
qui volunt recte iudicare Decian. conſi.37. Præſup
ponimus ergo num.10. lib.1. fo. 548. qui vltra plu-
res, quos allegat dicit hanc communiorem, * & ve-
riorem, nam eam tenuit Bart. auriga, & lumen
omnium, & pro ea conſuluit totum Collegium Pe-
ruſinum Michael Craſſ. in ſuo tract. ſent. §. Codicil
lus, nu.22. verſi. contrariam partem, fo.142. vbi di-
cit hanc hodie eſſe communiorem * rationabilio-
rem, & amplectendam, vt animæ conſulatur, hanc
pariter magis communem, * & æquam atteſtatur
Sim. de Præt. de interpret. vltim. volunt. fol. 11. nu.
8. lib.3. fol.104. & Panciro. conſi.113. Comes Por-
tiliæ, num.6. & ſeq. qui dicit tuta conſcientia aliter
iudicari non poſſe, & hanc eſſe magis communẽ, *
Menoch. de præſumpt. præſumpt. 32. grauis admo-
dum, num.6. lib. 4. qui dicit hanc tanquam huma-
niorem ſequendam, licet contraria opinio ſit ve-
2 rior, ne contra pietatem paternã filius, ſine aliqua
culpa priuetur bonis paternis, quam etiam ſequi-
tur, num.9. dum dicit confutatas rationes, & argu-
menta primæ opinionis conſ.498. lib.5. Hanc quo-
que communem * & veram dicit Add. ad Alexan.
conſi.26. circa primum dubium lib.1. in littera D,
non obſtante, quod ibi Alexan. num. 5. dicat ma-
gis communem * eſſe in contrarium, prout quo-
que dicit conſi.10. Ponderatis his quæ in themate,
num.1. & 2, lib.3. & quod hæc opinio ſit magis ſe-
quenda patet quia, vt inquit doctiſsimus Mantica
in ſuo tracta. de coniectur. vltim. voluntat. lib.1. ti-
tu. 10. num. 3. fol.11. hanc ſequuntur plures Do-
ctores ſaltim auctoritate maiores. Imo vt inquit
nouiſsime Hieronymus de ceuallos in ſuo ſpec.
opin. commun. contra commu. quæſt.180. clauſula
codicillaris in fin. fol.139. iſta eſt æquior, verior,
communior *, & magis in ſcholis recepta opinio.
Secundo, quia dicta opinio fauet filijs, qui omni-
3 bus alijs, & etiam eccleſiæ præferuntur capit. fin.
cauſ.19. queſt.4. & glo. in l. ſi quis ad declinandam,
C. de ſacr. ſanct. eccleſ. in verbo ſimili modo in lit-
4 tera K, maxime, quod dicta clauſula codicillaris
ad excluſionẽ filij non operat. Gabr. concluſ.4. de
conſuet. num.8. in fin. fol.909. Ratio eſt, quia cum
5 filij, etiam quod non ſint hæredes inſtituti Domi-
ni ſint bonorum patris, licet exhæredari poſsint, l.
in ſuis 11. ff. de lib. & poſth. non debent eorum do-
6 minio priuari, præcipue, cum hæreditas nullis alijs
ſit magis debita, quam filijs, l. ſcripto hærede, ff. vn
7 de liber. quibus ſecundum Auguſtini conſilium,
magis

Digitized by Google

magis fauendum eſt.Dec.conſi.391. In caſu propoſito,nu.6.verſi.& non videtur verum.

Tertio, quia dicta ſententia adhæret veriſimili nam ſi teſtator cogitaſſet de filijs naſcituris, vtiq;
8 non reliquiſſet eius bona eccleſię, ſed filiis, cum præſumatur, patrem amare filios ſuos, & econtra
9 Alciat.de præſumpt.reg.1.preſump.2. & in dubio, nedum cæteris eos præponere voluiſſe, ſed etiam Eccleſiæ Alexan.conſi. 92. ſuper eo de quo quæritur,num.1.lib.3.cum ratione quadam naturali parentum ſucceſsio adeo debita quodammodo ſit de
10 ſcendentibus,quod præſumitur ipſos aſcendentes velle illis relinquere bona ſua, Menoch. de præſumpt.libr.4.præſumpt. 33. Cum ratione quadam, num.1.& ſeq.fol.36. Hinc eſt ſecundum Bald.conſi.215.Punctus, quidam donauit num. 1. in verſic.
11 Item præſumitur lib.5. quod præſumitur tacita remiſſio natis liberis ex quadam æquitate,& obligatione antiquorum.
12 Præter, idquod vnuſquiſque conſiderare debet conſcientiam ſuam ſecundum rationem naturalem, & videre an ſit veriſimile patrem voluiſſe extraneum præferre,vt dicit Teſſaur.deciſ.141.clauſulam illam,nu.15.fol.121.
13 Quarto, quia dicta clauſula codicillaris in omnem caſum non aſtringit, niſi hæredem in primo gradu ab inteſtato ſuccedentem Beci.conſil. 107. quondam Antonius Alexius,num.26.Menoch. de præſumpt. præſump. 32. Grauis admodum nu. 18. lib.4.fol.36.vltra,quod non operatur, cum ſit po-
14 ſita in teſtamento facto ab imperito, niſi fuerit teſtatori declarata, vt in terminis tenet Anchar. regiens quæſtio. 10. Cornelius lib. 2. num. 13. fol. 64.& Mantich.de coniect.vltim.volunt.lib.1. titu. 19.allegando Ripam in l.ſi vnquam, num.2. C.de reuoca.dona.facit Veronenſ.caut. 120.ſi vis facere
15 prope fin. fol 58. dum dicit, quod quando tranſigentes, & compromittentes ſunt ignari, non ſolum debent apponi hæc verba videlicet, viſis inſpectis, & cognitis verbi teſtamenti,vel vltimæ voluntatis per iuris peritos de eorum mandato,ſed quod poſtea inſinuatio in eorum notitiam plenarie in vulgarem ſermonem ad eorum plenam, & claram intelligentiam facienda eſt. Idem videtur in contractu minorum,Veronenſ.caut.121.nu.17.fo.66.
16 verſi.tunc maxime,quod talis clauſula, potius dicitur poſita ex capite notariorum, qui ſunt ſimiles cantoribus, qui bene cantant per practicam, non per rationem,vt dicit Alexan.conſi.208.ponderatis narratis,num.3.lib.6. poſt Cyn. & Bald. in leg. iam hoc iure,ff.de vulg. & pupill. quàm de mandato teſtatoris Anchar.dict.quæſt.11.num. 13. lib.2. Rimyn.ſen.viſo priuilegio conſ.73. num.35.lib.1. quo ſit, vt non poſsit talis clauſula codicillaris haberi in conſideratione Brun.conſi.116. nu.70.
17 Quibus non obſtantibus licet aliud ſuper propoſito dubio quod arduum eſſe dicit Bald. conſi. 459. Proponitur quod Dominus Antonius, nu.2. & 3.lib. 5. & diffici iorem omnibus, quæ in teſtamentorum materia ſunt,appellat Theſau. dict.deciſ.141.clauſulam, num. 1. fol. 120. vbi ſecundum opinionem Alexan. dicit indigere Principis deciſione, & ſecundum Bald. locis ibi citatis eſſe concordia terminandum nam,vt inquit Curt. Iun. cōſil. 150. materia præſentis num.12.articulus eſt adeo diſputabilis,quod cum difficultate diſcerni poteſt,quæ ſit magis communis opinio,fuerit reſolutum dum maior pars de minorum concordia illud
18 eſſe terminandum cenſuit,ego Dicebam hoc non procedere quando partes inſtant pro ſententia, & nolunt concordare,quia præterquam,quod ita conſuluit Laurent.de Pinu conſi.56. Indiuiduę nu.11. fo. 71. non vidi aliquem ex Doctoribus dicentem, quod poſsint cogi ad concordandum, licet hortari ad id valeant,Felin.in rubr. de treg. & pac.num.1. vnde dicit Bald.in l.ex ſtipulatione, num. 1. ff. de ſent.& interloc.omn.iudic. quem nouiſsimè ſequitur Director.iud.eccleſ.for.c.9.num.7.fol.66. quod concordia ſuaderi poteſt, non tamen imperari, & tanto magis, quod quæſtio, non eſt propriè circa deciſ.præfatam Bart.Sed in caſu limitationis, quæ ad illam dari ſolet quę cum ſit ſatis clara,non indigebat aliqua iudicis iuſsione ad effectum, vt cōcordia terminaretur per ea, quæ habentur in præfato Director.iud.eccleſ.for.loco citato, nu. 10. & ſeq.fol.67 nempe,vbi pia cauſa concurrit, cum extraneo,& non cum liberis, quia vt videtur poſthumus eſt mortuus, & eccleſia litigat cum illis, qui ſuccedunt ab inteſtato ipſi poſthumo, & ſic cum
19 extraneis, quo caſu dicta clauſula codicillaris operatur contra dictam Bartoli opinionem, vt conſiderauit Put.deciſ.234.die 27. Februarij in fin. lib. 2.fo.367.& dicit Theſaur.dicta deciſione 141. nu. 17. fo. 122. dum affirmat talem limitationem ad dictam opinionem Bart. eſſe iuſtiſsimam, quia per illam iudicium teſtatoris; & communis ſuſtinetur opinio, nec aufertur hæreditas à filio, vt detur extraneo,& quod hac in re eſſet à principe perpetuo diſponendum, quod ſtante clauſula codicillari in teſtamento,in quo fuiſſet inſtitutus extraneus, vel ſuus hæres,hæreditas moriente poſthumo ignoranter præterito perueniret ad inſtitutos legitima detracta,ſi eſſemus inter ſuos,alias integraliter reſtitueretur.Immo, quod vbi intraret præfata Bart. opinio,ea nō eſſet tenenda in caſu, de quo agitur.

Primo,quia magis communis opinio doctorum
20 eſt,quod clauſula codicillaris concepta per dicta verba futuri tēporis operetur, vbi poſthumus fuit ignoranter præteritus, vt atteſtatur Roland. conſi.7.lib.4.num.17.& facta dinumeratione doctorum concludit Theſaur.d.deciſ.141.nu. 8. fo. 121. & Mandoſ. in addi. ad Rom. conſi. 122. circa id, quod in verbo cogitaui, littera A, qui non ſolum atteſtatur de magis communi,ſed eam à Rota fuiſſe ſecutam affirmat. Borgnin. in ſuo tracta. de cu-
* rat.num. 74. de communi * atteſtans contra Bart. fol.36.Rota in nouiſsim.deciſ.1285.Ioannes Paulus Forliuienſis in titu. de fideicommiſſ. fol. 270. num.1.& deciſ.1268.Idem in Forliuienſi in titu. de clauſula codicillari, lib. 3. fol. 269.Rim.iun.conſi. 279. in primis igitur numero 241. lib. 3.fol.113. qui allegando rationem, dicit hoc eſſe quia poſthu
21 mus ab inteſtato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti,vt voluit Bald.in aut.ex cauſa, C. de liber.præterit.num.11.Crot. conſil. 66. teſtator in teſtamento,num.6.& Rolan.à Va. dicto conſil.7.
22 num.24.lib.4.& ſic, cum dicatur cogitaſſe de poſthumo per dictam clauſulam codicillarem, dicitur

tur

Digitized by Google

tur etiam cogitaſſe de ruptura teſtamenti,& pro-
uidere voluiſſe contra cauſas rumpẽtes,inter quas
connumeratur cauſa poſthumi, quæ eſt vna cauſa
de cauſis rumpendi, vt dicit Bald.vbi ſupra. Hon-
ded.conſ.74.quæſtio propoſita num.24.vbi plures
allegat,& Anchar.q.11.Attilius,num.3.lib.1.fo.7.
qui loquitur in fortioribus terminis nempè in in-
ſtitutione turpis perſonæ.

* Nec dicatur,quod dicta magis communis opi-
nio contra Bart. debet limitari ſecundum eundẽ
Theſaur. vbi ſupra.n.14 quotieſcunque inſtitutus
eſt hæres extraneus,prout in caſu iſto,quia hoc ca
ſu verior,& humanior eſt opinio contra Bart. me-
23 ra enim iniquitas eſſet videre filium contra natu-
ralem rationem, & votum paternę pietatis reſti-
tuere hæreditatem extraneo per tex.in l.ſi mater,
in fi. C.de inoff.teſta. vbi ſi extranei hæredes ſunt
inſtituti,agit poſthumus in offic.quærela.

Nam reſpondetur, quod in caſu iſto agitur de
24 inſtitutione facta eccleſiæ,quæ quo ad ſui vtilita-
25 tem non poteſt haberi pro extranea, cum æquipa
retur poſthumo,ſecundum gl.in c.ſi qua mulier in
verbo nõ extantibus 19.q.3.in verſ. eccleſia enim,
& præfertur filijs, ut in eadem glo.in dicto verbo
non extantibus.

26 Secundo, quod in varietate opinionum illa eſt
ſequenda,quæ fauet eccleſiæ,argument.l. ſunt per
ſonæ 43. ff.de religioſ. & ſumpt.fune & cap. Reli-
gioſam 75.12.q.2.vt habetur per Claudi. cantiun
cul.conſ.28. Abbas Sanctæ Mariæ nu.20. fo 476.
Et probatur per Glo.quæ reputatur notabilis, &
communiter approbatur in capitulo ſciant 12 de
electio. in 6. in verbo alios littera L. Hieronym.
pappon.conſ.86.in iſto articulo nu.6.fo.173. Rau
denſ.deciſ 41. pro aliquali ſpecie part 3. nu.38.fo.
309. etiam ſi eſſet opinio ſingularis doctoris, &
adeſſet communis opinio in contrariũ Sylu. nupt.
non eſt nubeñ.fo.17.in verſ niſi dicas, quæ idem
dicit fauore dotis pro paupere,pro teſtamento, &
* alijs, vt ibi. At iſta fauet eccleſiæ, & eſt magis *
munis,vt ſupra fuit dictum, ergo iſta eſt ſequen-
da Paſet.conſ.21 in cauſa Reuerendarum Mona-
27 lium,nu.14. maxime, quod præter alia priuilegia
conceſſa fauore piæ cauſæ,& animæ clauſula codi-
cillaris ſubintelligitur, vt valeat teſtamẽtum, etiã
iure codicillorum, vt dicit eruditiſſ.Manti. de co-
niect.vltim.volunt,lib 1.tit.9.nu. 6.fo.10. & Me-
noch. de præſump.pręſum 31.cum poſt nu. 18.lib.
4. fo. 34.prout quoque eſt in teſtamento condito
per patrem inter liberos, vt dicit Craſſ. de ſucceſſ.
tam ex teſtam.quam ab inteſt.§. Codicillus,num.
26.fo.144. vbi non obſtante, quod talis articulus
* ſit controuerſus,dicit hanc partem eſſe iuri magis
conſonam,æquiorem,& veriorem.

Et ſi opponeretur, prout dicebat vnus ex Do-
minis quod fauore piæ cauſæ ſubintelligitur dicta
28 clauſula codicillaris,ſed non operatur in tali caſu.
Reſpondetur, quod ad tollendum, ne huiuſmodi
priuilegium dicatur conceſſum de vento, debet af
firmari totum oppoſitum, vel concludi, quod non
habeat tale priuilegium, quia habere priuilegium,
29 quod non operatur, & non habere,paria ſunt; cũ
quidem ſit non eſſe, & inutiliter eſſe,l.dotem, ff. ſo-
lut.matrim.non habere tutorem,& habere,ſed inu

tilem l.nec vllam,ff.de pet.hęr. non habere Epiſco
pum,vel habere inutilem, c.2.de transl. Epiſc. vbi
31 talis eccleſia appellatur vidua, non habere medi-
cum, vel malum adhibere, vt ad litteram probat
in l.quod ſi nolet, §. mancipium,ff. de ædil. edict.
non habere manum,& ſic eſſe mancum, vel habe-
re,ſed debilitatam, vel inutilem, vt probatur in l.
qui clauum,§.item ſciendum,ff.de ædil. ędict.non
habere exceptionem,vel allegare eam non poſſe.
Veron.caut.127 ſtatuta quandoque,num.1.fo.62
vltra alia ſimilia poſita per Iſern. in rubr. quæ ſit
prim.cauſ.benefic.amitten.§.Preterea ſi vaſſallus,
num.9.verſic.contra fiſcum fo 48.

Secundo principaliter mouebar ad tenendum,
vt ſuprà contra dictam Bart. ſententiam, quia ſu-
mus i caſu,in quo ſi pater cogitaſſet de morte poſt
humi,quę concurrit in præſenti ſpecie,idem teſta-
tor ad fauorem eccleſię,& animæ ſuæ diſpoſuiſſet,
32 cum anima cæteris rebus ſit præferenda, l. ſanci-
mus, C.de ſacr.ſanct.eccleſ in verſ. non abſurdum
eſt Barto.conſil 204 factum eſt tale,nu.4.Firman.
in verbo anima part.1.fol.109.

33 Tertio quia dicta opinio Bart.limitatur, quan-
do poſthumus deceſſit, vt in caſu iſto poſt mortẽ
Patris in pupillari ætate, nullo facto teſtamento,
quia tunc licet tranſmittat hæreditatem ab inte-
ſtato in proximiorem, nihilominus propter dictã
clauſulam codicillarem cenſetur ſaltem moriens
tranſmiſiſſe hęreditatem in eccleſiam, iam à Patre
inſtitutam per tex.in terminis in l.æquiſſimum,ff.
de bono. poſſeſſ. ſecundum tab. de quo memi nit
idem Theſau.dicta deciſ.141. num.17 fol.122. ſe-
quendo hanc opinionem, vt latius ibi videri po-
terit.

Non obſtat primum obiectum, dum dicebatur,
quod clauſula codicillaris,vt ſupra, per verba futu
ri temporis concepta, ubi poſthumus fuit ignoran
ter prętericus non importet fideicom miſſum,quia
ut ſupra fuit dictum, opinio contraria uidetur ma
gis uera, & ſequenda præcipuè in caſu de quo agi-
tur ſtantibus ſupra deductis.

Non obſtat ſecundum obiectum, dum diceba-
tur,quod dicta opinio tanquam fauens filijs, qui
omnibus alijs & etiam eccleſiæ præferuntur, eſt ſe
quenda.

Nam reſpondetur,quod hoc non dicunt iura al
legata, ut patet ex eorum lectura, nam text. in di-
34 cto cap.fin.cauſ.17. quęſt, 4. nihil aliud dicit niſi
quod qui eccleſiam uult inſtituere, & filium exhæ
redare, alium quærat pro conſilio,quam Auguſti-
num,prout quoque facit dicta glo.in dicta l.ſi quis
ad declinandum,C de ſacr.ſanct.eccl.quæ ſequitur
dictum Auguſtini.

35 Secundo quod vbi filij eccleſiæ eſſent præferen-
di,id eſſet in,elligendum, quo ad legitimam tan-
tum, vt in terminis dicit Iaſ. in aut. ſi qua mulier,
numero quinto, C. de ſacr. ſanct. eccleſ. & in l.
tale pactum, numero 11 in verſiculo non obſtat,
ff. de pact. vbi in ſpecie ſic intelligi debere di-
ctum Auguſtini affirmat,dicens vlterius, nu. 12.
36 Propterea teſtamentum nutu factum ad pias cau
ſas valere, ſecus inter filios, vt ibi num. 13. Rota
Lucan.per Ludouic.Deciſ. 28 egregius .num. 13.
fol.164.

Digitized by Google

Prout non obſtat, quod dicebatur de clauſ. la
codicillari, quæ non operatur ad excluſionem filij,
nam quid quid magis verum ſit modo non agitur
de excludendo filio, ſed extraneo, vt ſupra fuit
probatum.

Non obſtat tertium obiectum dum dicebatur,
quod d. opinio Bart. tanquàm proximior veriſi-
mili, eſt ſequenda, præſertim quod ſi teſtator co-
gitaſſet de filijs naſcituris, vtique non reliquiſſet
eius bona eccleſiæ, ſed filijs, cum præſumatur pa-
trem amare filios, & econtra.

** Quia cum habeamus magis veram, & commu-
nem opinionem, de qua ſupra, quæ fauet eccleſiæ
in caſu iſto ab ea non eſt recedendum, maxime
quod ſi veriſimili inhærendum eſt, abſque dubio
37 dicendum eſſet totum oppoſitum, nō ſolum quia
anima filijs, & omnibus rebus mundanis debet an
teponi, vt in ſpecie vltra ſupracitatos dicit Iaſ. in
d. aut. ſi qua mulier, num. 5. C. de ſacr. ſanct. eccleſ.
38 ſed quia in caſu de quo agitur ceſſat filiorum fa-
uor, quo caſu pluſquàm veriſimile eſt, quod volue-
rit eccleſiam potius, quam extraneum ſuccedere
virtute dictæ clauſulæ codicillaris, quę non debet
39 cenſeri appoſita ſine effectu operandi.

Non obſtat quartum obiectum dum dicebatur,
quod clauſula codicillaris non aſtringit, niſi hære-
dem in primo gradu ab inteſtato ſuccedentem,
40 Quia vt in terminis reſpondet Theſau. d. deciſ.
141. num. 11. fo. 122. ſatis reſti uitur à ſuccedente
in primo gradu, cum per mortem illius tranſeat,
tanquàm fideicommiſſaria in hæredem inſtitutū.

Prout nec obſtat dum dicebatur talem clauſu-
lam, tanquam poſitam in teſtamento facto ab im
perito non operari, niſi fuerit teſtatori declarata,
præcipuè cum potius cēſeatur poſita ex capite no
tariorum, quàm de voluntate teſtatoris.

41 Nam reſpondetur, quod in dubijs ſi præſumi-
tur notarius adeo artis ſue doctus, & peritus, quod
dicenti contrarium incumbit onus probandi Me-
noch. conſ. 37. mirari nu. 32. lib. 1. dēt quoque præ-
42 ſumi, quod fecerit omnia, quæ facienda erant prò
validitate actus, cum in dubio illa interpretatio ſu
menda ſit, quæ à ſapientibus, & prudentibus re-
prehendi nō poſsit, l. Saluianus Ariſto, ff. de legat.
preſtand. Menoch. de arbitr. caſ. 199. tanta eſt nū.
8. fo. 200. & in d. conſ. 37. num. 14. lib. 1. Crau. cōſ.
3. iudex habens, num. 23. maxime ad euitandum
43 abſurdum, de quo meminit idem Menoc. d. conſ.
37. num. 123.

44 Secundo, quod ignorantia iuris non poteſt al-
45 legari, maxime cum d. clauſula codicillaris, per ro
gitum notarij dicatur facta verbum teſtatoris Me
noch. d. conſ. 37. num. 123. lib. 1. Dec. cōſ. 450. aper-
tiſsimi iuris in fi. & conſil. 639. viſa conſultatione
nu. 9. & conſ. 653. caſus, de quo agitur, nu. 6. & cōſ.
490. viſis, & circamſpectis, nu. 10. qui veriſimiliter
non poteſt dicere ſe ignorare vim d. clauſulæ, ſal-
tim ex eo, quod ſcire tenebatur. ignorantia enim
iuris nocet, & neminem excuſat, vt in terminis
poſt alias reſponſiones reſpondet Menoch. d. cōſ.
37. num. 151. lib. 1. vnde num. 155. dicit Marſ. ſing.
18. quotidie ſiunt male fuiſſe interpretatum Bar.
dum vult, quod homines vulgares ignorent vim
clauſularum, & propterea ſibi non preiudicent.

46 Et ſic non eſt verum, quod d. clauſula codicilla-
ris cenſeatur potius poſita ex capite notariorum
quàm ex voluntate teſtatoris vt in terminis pro-
bat Dec. d. conſ. 490. num. 10. & habetur per Rol.
d. conſ. 7. lib. 4. num. 27. Strac. in add. ad Crau. cōſ.
34. Proponitur in facto, nu. 3. fo. 26. & Menoc. de
præſum. præſump. 31. cum poſt num. 1. lib. 3. fo. 33.
* vbi dicit hanc opinionem veram, & communem *
et ſi ſtylus, & vſus illius particularis notarij fuerit
ponere clauſ. codic. in teſtam. Menoc. d. cōſ. 37. nu.
* * 13. lib. 1. vbi teſtatur de magis * cōmuni, prout
quoque facit Gabr. concl. 4. de conſue. nu. 6. fo. 369.

Idem Meno. de arbitr. caſ. 144. circa contrahen
tes, num. 11. fo. 160. & de præſ. præſ. 79. diximus ſu
periore, num. 4. lib. 3. fo. 78. & add. ad Rim. ſen. d.
conſ. 73. viſo priuilegio in littera N, & in term.
dicit Honded. d. conſ. 74. num. 38. in verſ. nec reſi-
ſtit, & num. 43. vbi plures doct. allegat de commu
* ni, & magis * communi atteſtantes. Hieronym.
pappon. cōſ. 78. in iſta cauſa nu. 21. qui teſtatur de
* * magis * cōmuni, ac veriori in puncto iuris quia
partes, quæ audiunt notarium legere inſtrumenta
cenſetur ſaltim in genere intelligere uim clauſula
rum, & uelle in omnie euentum ualere actū quem
faciunt.

47 Quæ tanto magis procedunt in caſu noſtro,
quia cum d. clauſula codicillaris, id importet, quod
non poteſt dici rationabiliter contra mentem te-
ſtatoris ei ſtandū eſt ſecus ſi non cōtineret aliquid
quod veriſimiliter eſſet contra mentem teſtatoris.
Menoc. d. cōſ. 37. nu. 127. lib. 1. nā tunc forſan clau
ſula codicillaris poſſet dici appoſita potius de con
ſuetudine notariorum, quàm de uoluntate teſtato
ris, ut in terminis diſtinguendo dicit Gabr. dicta
conc. u. 4. de conſti. nu. 5. uerſ. Pro cōcordia. fo. 369.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Quod Trebellianica poſsit prohiberi filiis primi gradus, an ſit magis vera, & communis opinio, & quid vbi extaret aliqua conſuetudo.

SVMMARIVM.

Trebellianica vbi detrahuntur duæ quartæ filiis primi gradus an poſsit prohiberi, nu. 1. & 3.

Communis opinio, quando non obſtet, nu. 2.

Trebellianica, an poſsit prohiberi nepotibus nu. 3.

Trebellianica per non confectionem inuentarii, an amittatur, nu. 4.

Trebellianica, an poſsit prohiberi vbi hæreditas eſt reſtituenda filiæ deſcendenti, nu. 5.

Trebellianicam filii primi gradus an amittant quando eſt prohibita, ſi adiuerit hæreditatem ſine proteſtatione, & inuentarii confectionem, nu. 6.

Opinio æquior, & fauorabilior eſt ſequenda, nu. 7.

Opiniones duæ quando ſunt æquè communes, vel aliqua eſt magis communis, quæ ſit ſequenda, nu. 8.

Trebellianica, quod nō poſsit prohiberi filiis primi gradus, an habeat locum quando teſtamentum fuit approbatum

batum, & vbi eſt contraria conſuetudo, nu.9.
Conſuetudo eſt obſeruanda, & quare præſertim in articulo dubio, nu.10.
Sententię in iudicatum tranſactæ faciunt notorium, numero 11.
Conſuetudo an inducatur per binum actum, numero 12.
Sententia diffinitiua non profertur, niſi cum magno, & longo conflictu partium. nu. 13.
Conſiliarii totum populum repręſentant, nu.14.
Conſenſus tacitus an ſufficiat ad inducendum conſuetudinem, nu.15.
Conſuetudo circa materiam Trebellianicæ eſt ſeruanda, nu.16.
Trebellianicę quęſtio, circa probibitionem in filios primi gradus indigeret deciſione Cęſerea, vel ſententia ruſticorum, qui per medium decidunt lites, nu.17.
Doctores contrarii non faciunt numerum, nu.18.
Baldus habebat cerebrum, quod voluebatur ſicut quis in aere, & non ſemel locutus fuit ex capite, nu.19.
Opinio antiquior tutior eſt, nu.20.
Fauorabile eſt redire ad opinionem antiquorum, nu.21.
Doctores antiqui ſunt magna venęratione digni, numero 22.
Doctores in lecturis, an plus attendantur, nu.23.
Ratio pręualet, nu.24.
Aequitas non ſcripta, non tollit ius ſcriptum, numero 25.
Ratio æquitatis, & fauoris filiorum, quare non poſſit conſiderari in l.iubemus, C.ad Trebel.nu.26.
Fauor vnius, cum fauore aut præiudicio alterius compenſari debet, nu.27.
Teſtandi facultas eſt libera, nu.28.
Qui non poteſt, quod eſt plus, non poteſt minus, nu.29.
Correctio iurium non fit per argumenta, ſed expreſſis verbis, nu.30.
Falcidia, & Trebellianica æquiparantur.nu.31
Lex noua ſuperueniens loquens de vno, habet locum, etiam in reliquo, nu.32.
Opinio per quam ſuſtinetur teſtamentum, dicitur non ſolum humanior, ſed fauorabilior, nu.33.
Teſtamento plus fauetur, quàm filio exbaredato, nu.34.
Voluntati Patris, magis quàm filiis fauendum eſt, nu.35.
Opinio ſingularis doctoris quando præferatur communi, d.nu.35.
Doctori atteſtanti de conſuetudine, quando ſtandum ſit, nu.36.
Trebellianica ſecundum Comitinam conſtitutionem poteſt probiberi, nu.37.

DECISIO VNDECIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ARebellianica filijs primi gradus, an poſſit prohiberi.

In cauſa, quæ vertitur inter Federicum de Arcangelis ex vna, & Gabriellam Ferrettam exaltera.

Pro negatiua cuius caput fuit Bald. in l.iubemus, C.ad Trebell. numero ſecundo, adducuntur 39. Doctores atteſtanes de commnni * reſpectiuè, quorum quinque id affirmant in lecturis nempe.

Bald. in lococitato.

Iaſ. in l.Marcellus, ff. ad Trebell. num. 51. verſic. nunc iſtam communem vbi nu. 52. in verſic. quid. tenendum atteſtatur de magis * communi.

Ripa in l.nemo poteſt, ff. de legat. 1. nu. 52. in verſ. nunquid.

Cagnol. in l. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inofficioſo teſtam. numero 11. in verſic. ſed maior eſt difficultas, vbi dicit hanc opinionem eſſe magis æquam, veriorem, & communiorem *.

Didac. Couar. in capitulo Raynutius de teſtamen. §. 11. nu. 7. in verſicu. ad huius rei cognitionē, vbi teſtatur de veriori, & magis * communi.

Rimin. iun. in cap. quæ in eccleſiarum, nu. 312. de conſtitu. qui hanc negatiuam opinionem appellat magis æquam, veriore, & communiorem *.

Octo in tractatibus, nempe Gabriel. concluſ. 1. ad Trebell. num. 4. & 5. vbi hanc dicit eſſe communem *, etiam ſi duæ quartæ eſſent detrahendæ, vt ibi nume. 12.

Michael Graſſ. in §. teſtamentum, q. 67. nu. 5. & ſeq. qui teſtatur de magis * communi.

Clarus in §. teſtamentum, q 63. in verſ. ſed retenta indiſtincte, qui atteſtatur opinionem Baldi eſſe magis * communem.

Aſcanius Clemens in ſuo tracta. de patria poteſta. effect. 16. nu. 32. qui atteſtatur de cõmuni *, aſſerens hanc opinionem in palatijs, & ſcolis eſſe canonizatam.

Phanuc. in ſuo tracta. de inuenta. par 7. nu. 124. tom. 8. par. 2. fol. 314. vbi dicit hanc frequentius à doctoribus comprobari: & pro hac parte á Soccin. iun. loco infra citato multa ſolida argumenta adduci.

Eruditiſsimus Mantich. nunc Cardinalis meritiſſimus de coniect. vltim. volun. lib. ſeptimo, titu. vndecimo, numero ſeptimo, verſic. cum alioquin Trebellianica in filijs primi gradus, qui de communi * fidem facit.

Simon de præt. de interpræt. vltim. volum. lib. 3. dubita. 3. ſolut. 6. nu. 26. in verſ. liberis vero primi gradus, fol. 366., vbi pariter de communiori * & veriori teſtatur.

Et nouiſſimè Peregrin. in ſuo tracta. de fideicó. vniuerſ. art. 3. de Trebell. & Falc. nu 107. fol. 37. qui
1 reſpondet ad plura obiecta dicens; hoc habere locum, etiam vbi duæ quartæ detrahuntur, vt ibi nu. 112. fol 38.

Tres ſupra 20. in conſilijs nempe.

Curt. Iun. conſil. 100. Præſupponitur in facto. nu. 10. vbi atteſtatur de magis * communi, & dicit nu. 11. quod poteſt diſcedi ab opinione Baldi in l. filium, quem habentem, C. fam erciſcun ſicut po-
2 teſt à communi, quando opinio paucorum, vel iuribus fundatur, vel ſubtili, & meliori ratione, vt ibi late, num. 11.

Socc iun. conſil. 131. quæſtió propoſita, num 20. vbi etiam appellat probabiliorem, & æquiorem, & nu. 58. lib. 1. eam dicit veriſſimam per punctum iuris, & rationis, & communem * & conſil. 112. Negare non poſſum, nu. 3. lib. 4. vbi dicit eam magis * communem, & conſil. 50. pro vera nu. 18. lib. 4.

Gozzadin. conſil. 81. circa ea quæ nu. 15. verſicu. quarto quoties, vbi atteſtatur de communi *.

Dec.conſ.81.in caſu propoſito,nu.3.verſ.ſed re-
ctè conſideranti, vbi non ſolum atteſtatur opinio-
nem Baldi eſſe veriorem,ſed habere maiorem æqui
** tatem,& eſſe magis * communem, quia efficaciter
probatur in dicta l.iubemus,C.ad Trebell. quæ nõ
poteſt dici correcta, niſi id expreſſe appareat, iura
etenim noua,quæ generaliter loquuntur habent lo
cum in extraneis, in quibus Falcidia prohiberi po-
teſt,pariterque Trebell. Cæſ. Vgon. conſ.24. pro-
** ponuntur mihi,nu.18.vbi de magis * communi te-
ſtatur.
Rub.Alexan.conſ.143. ſubtiliter adeo nu.6. vbi
* teſtatur de communi *.
Mantua conſil.103.in præſenti caſu,num.10.vbi
** teſtatur de magis * communi.
Grat.conſ.106.cum non dici,nu.24 25.& 26.l.2
& facit quod dicit conſ.17. quoniam præſens cau-
ſa,nu.26.lib.1.fol.36.
Neuizzan.conſ.1. Domine labia mea per tot.ma
xime in verſ.ſexto,facit pro iſta parte,nu.nono, vbi
* de communi * 10.& 11.verſ.non obſtat.
Natt.conſ.145.vertente aliàs nu. 23. verſ quod
ſolet communiter, vbi pariter facit fidem de com-
** muni, & conſil.528. vltimo ſuo teſtamento, nu-
mero 35.
Abbas cõſ.7 in cauſa iſta quatenus,nu 6.in verſ.
& licet doctores in hoc varijs modis loquantur,vbi
** hanc vocat communem & notiſſimam.
Paul.de Monte Pico conſ.72. excellẽtiſsimè Do
ctor.nu 41.& conſ.104. videtur dicendum,nu.5. &
** ſeq.vbi atteſtatur de magis * communi.
Io.Botta,conſ.63.vidi teſtamentum,nu.6.vbi de
** magis * communi.
Quibus addo Gabr cõſ.121.Ludouicus inſtituit,
** nu. 52.vbi pariter teſtatur de magis * communi,&
conſil.93. ſuperioribus annis, nu.26.in verſ. his ſe-
gregatis lib. 1.
Roland.conſil.12.inſpectis iuribus numero 6.l.1.
** vbi teſtatur de magis * cõmuni,& conſil.26.quo-
niam in ſucceſsione, nu.24. lib.3. vbi allegat Socci
iun.dicto conſ.102.in fin,lib.3.dicentem errare,qui
dicunt communem in contrarium.
Burſat conſ.44 Nobilis Dominus Ioan.num.19.
verſic.quæ tamen legitima ſimul cum Trebell. vbi
** de magis * cõmuni atteſtatur lib.1. & conſ. 348.
teſtatur nu.28.lib 4 vbi de communiori * fidem fa-
cit,& dicit hanc hodie eſſe in vſu, & ſeruari in pra-
ctica & conſil,341. Plures difficultates in prin.eodẽ
** lib.4 vbi teſtatur de ęquiori, & cõmuniori * inter
moderniores aſſerendo ſe ſemper eandem in conſu
lendo ſecutum fuiſſe,& con.385.multum magnifi-
** cus,nu 4.eod.lib.4. vbi de pariter cõmuniori * aſ
4 ſerit,licet aliud ſit in nepotibus,vt ibi num 5.& vbi
hæreditas eſſet reſtituenda filiæ deſcendenti, vt in
eodem conſ.nu.6.& vbi eſſent duo quartę deducen
5 dę, vt ibi nu. 6. etiam non confecto inuentario ſe-
** cundum veriorem,& communiorẽ de qua per eun-
dem Burſa.conſil. 13.in omnibus autem,nu.34.l.1
Cæphal.conſil.188. Dominus Ambroſius,num 23.
lib. 2. in verſ. hæc tamen concluſio vbi atteſtatur
** pariter de magis * cõmuni, ſubdens quod aucto-
res allegati per ipſum ſimiliter de magis communi
atteſtantur.
Tiber.Decian.conſil.127.circa primum videba-
tur nu. 27. verſ. quo vero ad Trebellianicam lib.4.
** vbi teſtatur de magis * cõmuni,veriori,& æquio-
ri etiam, quando duas quartas filij vellent detra-
here conſil.64.capio ergo primum teſtamẽtum,nu.
18.lib.4.& conſ.57.circa teſtamentum,nu.12.lib.5
licet conſ.7.vt autẽ clarior, nu.107 & ſeq. eod.lib.
5 quando tota hæreditas prohibetur alienari, & re
ſtitui iubetur, & filius approbat teſtamentum, te-
neat contrarium.
Rymin.iun.conſ.9.onus non leue mihi,nu.118.
** vol.1. vbi de magis * cõmuni veriori, & æquiori
fidem facit,& conſ.379. Magnifici de Carandinis,
nu.100.lib.4.fol.121. vbi vlterius dicit ab ea in iu-
dicando non eſſe recedendum,& conſ.510. Domi-
nus Sigiſmundus,nu.56.lib.5.fol.102.vbi dicit ita
fuiſſe iudicatum in ſenatu Montis Ferrati,& quod
ob eius æquitatem, filiorumq; fauorem eſt paſſim
recepta, & conſ.595. Quod prima conſideratione,
nu.65.eodem lib.5.
Purpurat. conſ.248. viſo teſtamento, num.2. in
verſ. verum non aduertit, lib. 1. vbi atteſtatur de
* communi *.
Card. Alban.conſ.1.Maximas Deo, num.14.vbi
* hanc dicit veriorem,& communem *.
6 Turret.conſ.77.Redeundo ad primum dubium
** nu. 40. lib.1, qui etiam atteſtatur de magis * cõ-
muni,non obſtante,quod adierint hæreditatem ſi-
ne proteſtatione,& inuentarij confectione.& conſ.
100.quo ad primum nu.44. cum ſeq. lib.1. vbi late
diſputat hunc articulum, & hanc partem,vt ibi nu.
90. tanquam ſuo iudicio veriorem, & fere per om-
nes modernos ſecutam vti æquiorem, vt ibi nu. 91.
ac magis accurate per doctores examinatam, vt
ipſe ibi nu.93.arbitratur tuetur.
Eugen.conſ.34.Scripſi nu.4.& conſ.35.dubia no
uiter, num.13. vbi dicit Trebellianicam ſecundum
** magis * communem,æquiorem,& veriorem non
poſſe prohiberi liberis primi gradus fol. 108.
quod repetit, num, 15. dum vult hoc eſſe tam ex
verbis,quàm ex mente l. iubemus,fol.109.et conſ.
trigeſimo octauo,quia cauſa agitur,nu. quadrage-
ſimo ſexto,fol.112.
Et nouiſſime Odd.conſ.63.Magnifica D.Cathe-
** rina,nu.29. qui non ſolum hanc magis * cõmunẽ
eſſe profitetur, aſſerendo, quod hodie inter moder
niſſimos amplius non contrauerſatur, et quod pro
hac parte adſunt plures doctores numero, et aucto
ritate grauiores,ſed quod eſt magis æqua fauore fi-
liorum, vt ibi nu 30. et quod iſta de conſuetudine,
et in practica ſeruatur,et ſecundum hanc,vt ibi nu.
31. fuiſſe iudicatum Bergomi Montis Ferrati, Ve-
ronæ, Paduæ,Senis, Bononiæ, in Senatu Pædemon
tano, Neapolitano,et Florentiæ per Rot. Florenti-
nam, quæ teſtatur ita paſſim ſeruari in Curijs dictã
dominij, quæ forſan eſt Deciſ. Florent. 35.in cauſa,
nu.4 fol.118.et conſ.octauo,de tribus arduis,et vix
extricabilibus,nu.5. vbi reſpondendo contrarijs di
** cit hanc eſſe communem, et magis * communẽ
ſecundum, quam frequentius conſulitur et iudica-
tur,vt ibi num. ſeptimo, & quod vbi cõtraria opi-
* nio * eſſet æquè communis propter auctoritatem
7 Rotæ Romanę omnes admittunt,hanc eſſe ęquio-
rem,& fauorabilem ipſis filijs,vt ibi nu 8.& ſic ma-
8 gis amplectenda, quia quando ſunt duę opiniones
æquę

æquè communes, vel aliqua magis cõmnnis, quàm contraria, illa quæ eſt æquior, etiam quod ſit minus communis, in iudicando ſequenda eſt, vt dicit idem Odd. dicto conſ. 8. nu. 9. at æquitas eſt pro hac parte, ergo.

Vnus in addition. nempe Mando. ad Roman. conſ. 206. licet de communi concluſione nu. 6. ſuper verbo non poſſit, qui atteſtatur de magis * communi, & dicit hanc opinionem eſſe æquam, & filijs fauorabilem.

A quorum ſentẽtia licet vnus ex Dominis quandoque exiſtimauerit non fore, nec eſſe recedendũ, quia ſecundum dictam opinionem aliàs conſuluit, & iudicauit.

Contraria tamen opinio alijs Dominis magis placere videbatur, quam ſequor, pro qua vltra deciſiones de quibus infra adſunt quinquaginta duo doctores, quorum 25. eam approbãt in lecturis nẽpe Cyn. in l. iubemus, C. ad Trebell. fol. 418. poſt Odof. & Iacob. de Rau. relatis per eundem Cyn. in aut. ſed cum teſtator, Cad. leg. Falc. num. 7. folio 421.

Dyn.

Alberig. Comenſ.

Nicolaus de Neap. &

Imol. in l. Lucius, §. maritus ff ad Trebel.

Bar in l. Marcellus, ff. ad Trebel. nu. 7.

Bald. in l. quoniam in prioribus, nu. 7 ff. de inoſficio. teſtam. & alij citati per Iaſ in l. filium, quem habentem, ff famil erciſ. nu 11.

Alex. in l. Marcellus, ff ad Trebel.

Franc. Aret. in l. Centurio, ff. de vulg. & pupill. num. 10.

Cum. in l coheredi, §. cum filij, ff eodem.

Paulus in l. mulier, §. cum proponeretur ff. ad Trebell.

Iaſ. in l. filium. quem habentem, nu. 11. C. famil. erciſc.

Soc. Senior in dicta lege Marcellus, ff. ad Trebel.

Picus in l. in quartam, ff ad leg. Falci. nu 184 in verſic. ſed diſpoſuit, vbi teſtatur de communi * licet ipſe poſtea teneat contrarium.

Lancellot. Galliaul. in l. Centurio, ff. de vulgar. & pupillar. nu 397 qui teſtatur de communi, volum 3 fo 442 & n. 407 fol 443. vbi teſtatur de magis * communi.

Berengar. Fernand in d. l. in quartam, nu. 316. qui dicit, quod licet tenentes contrarium ſint magnæ auctoritatis, quod iſta eſt verior duabus rationibus, reſpondendo poſtea ad dictam l iubemus, C. ad Trebell. vt apud ipſum videri poterit.

Hercul in l ſi debitor, ff. ad leg. Falcid.

Arer in §. Sed quia, nu. 6. inſtit de fideicommiſſ. hæredit.

Crot in l qui Romę, §. duo fratres nu. 4. ff de verbo obliga & in ca. Raynutius de teſtam.

Eman Coſta in capit. ſi pater. de teſtam. in 6 Qui non ſolum, nu 11. hanc appellat communem *, ſed eam pluribus rationib. notabilibus defendit, vt ibi num. 12.

Io Anibal in l. nemo poteſt, nu. 249. ff. de legat. 1.

Tres in tractatibus nempe

Anton Corſet. in ſuo tracta de Trebell. §. 1. nu 3. vbi teſtatur de communi.* Vaſq. lib. 1 de ſucceſſioni, §. 8 nu 12.

Marzar. de fideicomiſſ queſt 49. in verſ ego aliàs.

Quatuor ſupra viginti in conſilijs nempe Bald. conſ. 349 ſuper eo, quod quæritur, nu. 5 lib. 3.

Aret. conſil. 37. ſequendo ordinem quęſitorum dub. 5 nu 10. & conſ. 67. Diligenter, & mature, nu. 11 in fine.

Alexander conſ. 67 Conſideratis his, quæ nu. 2. lib 1. vbi de mente Raffael. Cuman. dicit in hoc, concluſionem contra Bald. eſſe veriorem, & conſ. 19. Perſpectis, conſideratiſque n. 2. lib. 5. vbi atteſtatur de magis * communi.

Corn conſ. 22. in hac conſultatione nu. 34 & ſeq. lib. 2. vbi atteſtatur de communi *.

Bertrand conſ 152 Punctus quæſtionis, nu. 12. l 1 in par poſter. vbi atteſtatur de magis cõmuni, & conſ 144. ex themate, mihi exhi. nu 2 lib 3. ſecunda part. vbi dicit ab hac parte in iudicando, & conſulendo non eſſe diſcedendum.

Dec conſ 480. in caſu, qui num 13. vbi loquitur, quando detrahuntur duo quartæ.

Curt Iun. conſ. 120 præſupponitur in facto, nu. 12. vbi atteſtatur de magis * communi.

Alciat. conſ. 97. teſtamento, & tranſactione viſis, nu. 4. tom. 3 lib. 9. fol. 306.

Grat. conſ. 60. cum nullius tertius nu. 24. lib. 2.

Pariſ. conſ. 17. ex lectura teſtamenti. nu. 18. vbi teſtatur de magis * cõmuni, & conſ. 52. in hac conſultatione, vbi nu. 32. fidem facit de communi *, & conſ. 95. Potuit procul dubio nu. 50. lib. 2. & conſ. 21. Requiſitus infra ſcriptarũ, nu 42. cum ſeq. vol. 3. vbi nu. 43. non ſolum atteſtatur de communi *, ſed dicit vlterius, quod licet paſſus ſit arduus, hæc opinio adeo ſeruatur in practica, quod iudicando durum eſſet ab iſta opinione recedere.

Ruyn. conſ. 37. viſo, & maturè cõſiderato. nu. 15. lib. 1. & conſ. 115. caſus iſte num. vigeſimoquarto, communi. & conſ. 147. Quæſtio, quæ nu. 1. & conſ. 149. quamuis primum dubium, num. 2 lib. 2. ubi de cõmuni, & magis * cõmuni reſpectiuè fidẽ facit.

Soccin. iun. conſ. 170. circa primum dubium, nu. vigeſimoquarto, lib. 2. ubi teſtatur de magis cõmuni *, licet quam plurimi, & maximè auctoritatis tenuerint contrarium.

Gozzadin. conſ. 45 viſis allegationibus, num. 21. qui hanc dicit eſſe communem * allegando plures rationes.

Signorol. conſ. 253 in quæſtionibus præſentibus, num. 7 qui pariter atteſtatur de communi *.

Bellamer. conſ. 48. An Comes Geben habẽs, nu. 2. qui atteſtatur de magis communi *.

Bello conſ. 80. quondam Dominus Ioannes, nu. 19. & ſeq. qui hanc magis * communem profitetur.

Matius Anguiſ. conſ. 282. poſtquàm inficiari nõ poteſt, nu 4 & ſeq. qui atteſtatur plures allegando de magis * cõmuni præcipue quando detrahuntur duæ quartæ, vt ibi, nu. 5. & ſequen. Tob Noni. conſ. 32. viſo, ac diligẽter iuxta, nu. 24. & latius cõſ. 90. Duę ſunt, quæ in præſenti, nu. 21. & 24. vbi atteſtatur hanc eſſe magis * communem de mente Io. Pauli Lancellotti, & Marci Antonij Eugenij, qui cõmunicato cõſilio ſe ſubſcripſerunt dicto cõſilio.

Pancirol. conſ. 98. cum Dominus Hieronymus, nu 22. qui pariter teſtatur de communi *.

Digitized by Google

Barēſ.deciſ.3.ex quo B.teſtator,nu.1.fo.7.quia præterquā quod pro parte affirmatiua adſunt alij Doctores,ſupra citati,qui fidem faciunt de cōmuni *, & magis cōmuni, vt in eis poteſt videri, inueni quod de prædictis triginta nouem Doctoribus pro
18 opinione negatiua facientibus adſunt nouem,qui tanquam contrarij, non poſſunt facere numerum, nec aliquod afferre ſuffragium, vt per Crauet.conſ. 16. Poſt redditum, nu. 10. & in terminis doct. ſibi contrarij tradit Cephal.conſi.310. Pro Magnifico, num.1.lib.3.inter quos Bald.huius negatiuę auctor primus fuit,quia cōſ.349. ſuper eo, quod quæritur, numero. 5. libro 3.fol. 73. & in l.quoniam in prioribus,num.7.C.de in offic.teſta.& in aut.res quæ, C. cōmun. de legat. tenet affirmatiuam, quod ſcilicet Trebellianica filijs primi gradus prohiberi poſſit, & in dicta leg.iubemus,C.ad Trebell.num.2.& 8.te
19 net negatiuam, de quo non eſt mirandum per ea, quæ tradit Alexand. conſi. 133. vere crudelis videtur, num.7. lib.3. & Anto. in cap. conſultationibus de iur.patrona.de quo meminit Ferrat.caut. 22.ſolemnis doctor, num.4.verſic. quia licet Bald.fo.96. Iaſ.quia in l.filium,quem habentem, nu.11.C.fam. erciſc.tenet indiſtinctè poſſe patrē prohibere Trebellianicam atteſtando de magis cōmuni,* & in l.Marcellus,ff.ad Trebell.num.53.& 55.& conſ.84. Puto quod quemadmodum num. vigeſimoquinto, lib.1.tenet contrarium.

Roman.quia ſing.195.eſt dubium nunquid. tenet partem affirmatiuam, & dicto conſi. 206.licet de communi concluſione num.6.tenet negatiuā. Curt. iun.quia conſi.120.Pręſupponitur in facto,num.12 ſentit Trebellianicam filijs primi gradus prohiberi poſſe,& conſ.160.Præſupponitur in facto fuiſſe,nu. 10.tenet contrarium.

Gozzadinus quia,conſ.45.Viſis allegationibus, num.21. tenet Trebellianicam filijs primi gradus, reſpondendo contrarijs,poſſe prohiberi, atteſtādo de communi *, & d.conſi.81.circa ea, quæ nu.15.atteſtando pariter de communi * tenet contrarium.

Rube. Alexan.quia conſ. 2. facti ſeries ita ſe habet,num.decimoſexto,diſputando optimè hunc articulum ad partes per totum dictum cōſilium, vbi de communi * tenet affirmatiuam, & in conſi. 43. ex teſtamento,num.8.& in dicto conſi. 141. ſubtiliter adeo ſcriptum,num.6.tenet negatiuam. Purpurat.quia conſi. 375. viſo inſtrumento, num.7. lib.1. fuit in opinione,quod filijs primi gradus Trebellianica poſſit prohiberi,& dicto conſ.248. viſo teſtamento,num.2.& conſ.304. videbatur primo motu, num.11.& conſ.375.viſo inſtrumento,num.7.lib.1. tenet de directo contrarium.

Cæph.quia conſ.153. Magnificus de Brandeliſicis,num.67.lib.2.tenet partem affirmatiuā, quod Trebllianica filijs primi gradus poſſit prohiberi,& dicto conſ. 188. eodem lib.2.num.23. & conſ. 563. Præſentium,num.3.lib.4.tenet negatiuam.

Et Eugenius; quia dum ſe ſubſcripſit cui dā cōſ. Tobiæ 90.communicato conſilio, cū Domino Paulo Lancillotto, & d. Tobia tenuit affirmatiuam, & dicto conſilio 34.num.4.& conſ.35.num.13.tenuit negatiuam.

Non obſtant præſuppoſita, quæ facit Odd.dicto conſ. 63.

Nam ad primum dum firmat negatiuam opinionem * eſſe magis cōmunem, & inter moderniſſimos non contrauerti.

Reſpondetur, quod facta dinnumeratione Doctorum, de quibus,hinc inde eſt magna copia,non poteſt id manifeſtè firmari. Secundo,quod non deſunt dicentes affirmatiuam eſſe magis * cōmunem, vt patet, ex ſupraſcriptis: quo caſu tutius vi-
20 detur in hærere opinioni antiquorum, cum id ſit
21 magis fauorabile,vt dicit Gabr.conſ.100. In ſimili ſpecie,num.3.lib.2.per text.in l.ſi vnus, §.pactus ne peteret, ff. de pact. cum ibi notatis per Iaſ. quia ab antiqua opinione maiorum, & præceptorum noſtrorum non eſt recedendū,l.ſi ædibus, ff.de damn. infect.& not.in cap.1. de decim. & in capit. Paſtoralis eodem titu. in glo. cum difficile ſit, opinionē antiquorum reuoluere 35.quæſt.9.cap.veniam,Stephan.de Federic.de interpre.iur.vltim. part. nume 104.to.1.fo.225.

Sed ſic eſt, quod opinio affirmatiua, quam ſequitur Rota Romana eſt magis antiqua, ergo eſt ſequenda.

22 Et tanto magis,quia antiqui Doctores ſunt veneratione digni,vt inquit Bald.ī l.vlt.in pē.colum. 47.ī ver.aduerte ātiqui C.de ædict.D.Adr.toll. rel. p Catel.Cott.2.par.memor.in verb.nuptiarū cauſa, de quo meminit Sylu.nupt.li.5.quomodo iudicandum,num.6. inter commun.opin.diuerſ.fo.101.

23 Accedit, quod pro hac parte adſunt plures doctores in lecturis id firmantes, quod nō modice eſt ponderandum per ea, quæ tradit Magagn. inter commun.opinion.diuerſor.lib.3.cap.15.fol.98.

24 Præter id, quod efficaciorib. rationibus videtur comprobata, vt dicit Caualcan. in dicto ſuo repertorio primæ partis deciſ.in verbo Trebellianica,nume.5.fol.1227.qui vlterius dicit eſſe fauorabiliorē propter mentem teſtatoris,& habere pro ſe multos textus ſatis vrgentes, & auctores in iure Cæſareo primarios, & poteſt videri per Brenghar. Fernand. in dicta l.in quartam nu.316. Eman. Coſt. in dicto capitulo,ſi pater, num.11. & ſeq. de teſtamen. in 6. Corſet. in dicto ſuo tract. de Trebell.§.1. num.3.& ſeq.& Tobia d. conſilio 32. & 90. quæ faciunt hanc præferri etiam, quod negatiua eſſet magis communis, & pro ſe haberet maiorem numerum doctorū, etiam auctoritate grauiorum vt præſupponit Odd. vbi ſupra per ea,quæ tradit Stepha.de Federic.in dicto ſuo tracta.de interpret.iur.vltim.par.num.107. Gabr.dicto conſ.100. in ſimili ſpecie, num.2. lib.2.

25 Ad ſecundum præſuppoſitum,dum dicebatur, hāc negatiuam, quod filijs primi gradus Trebellianica non poſſit prohiberi eſſe æquiorem,& fauorabiliorem fauore filiorum.

Reſpondetur. Primo,quod dicta ratio æquitatis,& fauoris filiorum non poteſt conſiderari in terminis text.d.l.iubemus.C. ad Trebell. quoniam ibi
26 filius fuerat rogatus reſtituere hereditatem alteri teſtatoris filio,vel filiæ ſub conditione ſi ſine liberis deceſſerit, & ſic in preiudicium alterius fratris ſubſtituti,& æqualiter priuilegiati non potuit conſiderari fauor ipſius filij grauati, quo minus Pater propter ſolum filij grauati fauorem non poſſet prohibere deductionem Trebellianicæ, præſertim, quod textus ille loquitur principaliter,etiam eo caſu,quo

plures

Digitized by Google

Comitinam conſtitutionem de Trebell.rubr.18.in titu.de contract.& vltim.volun.fo. 102. hodie nullam habet dubitationem,licet auctoritas tenentiũ oppoſitum non ſit modici momenti, nam vt dicebat Ariſtoteles amicus Socrates amicus Plato, ſed magis amica veritas, quę cum omnibus bene conſultoq; penſatis ſit pro hac parte, vt ex præmiſsis manifeſtè patet, decipitur nuperrimè Borel. dum conſi.51. Antonella,num.9.& ſeq.fo. 96. dicit, tenentes hanc opinionem quam ſequor inconſideratè locutos fuiſſe.

Sed cum partes conuolauerint ad alia dubia,forſan ob articuli dubietatem, & varietatem opinionum,deciſ. eiuſdem,vt ſupra diſcuſſa,fuit omiſſa.

Laus Deo,& B.Marię ſemper Virgini.

DECISIO XII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Per lapſum termini, à Iudice aſsignati ad arripiendum iter coram Iudice à quo, appellatio, an dicatur deſerta.

SVMMARIVM.

Iudex poſt admiſſam appellationem ex interuallo, an poſsit præfigere terminum ad arripiendum iter, & comparendum coram iudice à quo, nu.1.

Iudex poſt admiſſam appellationem poteſt facere, quod tendit ad faciliorem cauſæ appellationis expeditionem, numero 2.

Dictio poſt hoc comprehendat,quod ſit ex interuallo,nu.3.

Dictio poſt non importat interuallum magnum, nu.4

Iudicis in arbitrio eſt iudicare; an interuallum ſit magnum, vel paruum, nu.5.

Iudex in dubio non extendit eius arbitrium ad deſtructionem actus, nu.6.

Actus in dubio cenſetur validus, nu.7.

DECISIO XII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SVPER propoſita difficultate. Videbatur Dicenendum, appellationem interpoſitam per æquitem Ludouicũ contra Nicolaum
1 Tellinum non eſſe deſertam,quia iudex nõ poterat poſt admiſſam appellationem ex interuallo præfigere dictum terminum, vt voluit Rota deciſ. 40. alias 356. ſi appellat.à diffinitiua de appella. in nouiſsi.fo.66.quæ in fine refert diſtinctioné Io.de Lignia. Veſtr.in ſua prax.Rot.c.vlt.li.7.n.4.fol.219.

Sed aliud fuit concluſum,per totam Rotam, nã
2 ſecundũ magis veram Doctorum ſententiam potuit iudex dictum terminum etiam ex interuallo præfigere, vt voluit Ioan.Andr.in cap.cordi.de appellat.in 6.num.4.quem ſequitur Card. in clem.1. de appella.num.5.& ibi Ancaran. nu. 5. idem Ancaran.in c.1.de appellatio.in 6.in 7.notab.num..6. & in cap.appellationibus,colum.2. num.4.eod.tit. Hoſtienſ.in cap.1.de appellat.in 6.col.3.circa med. verſ.poſt hoc,& facit gl.in cap. 2. de matrim. contract.contra interdict.eccleſ. gloſſ. 4. in verbo ſola delatio de appellat.& ibi Franc.num.9.& in cap.1. §.poſt hoc.in princ.de appellat. in 6. ratio eſt quia per admiſsionem appellationis circa dationem termini ex interuallo ſibi iudex non præiudicat, cum totum id tendat ad faciliorem expeditionem cauſæ appellationis, vt dicit Franc. in dicto cap. perſonas,num.9.præcipue cum illa dictio poſt hoc de
3 qua in d.cap.1. §. poſt hoc ſit apta comprehendere etiam actum,qui fit ex interuallo,vt dicunt Franc. & Felin.vbi ſupra cum cæteris ſequentib. opinionem Io.Andreę.

Non obſtat,quod dicit Rot.dict.deciſ. 40. alias 356. de appell. in nouis quam ſequitur Veſtr. dict. c.vlt.lib.7.nu.4. fo.219.

Quia Franc.in dic.cap.perſonas,nu.9.pro dicta ſua opinione inter cætera allegat Rot. deciſ. 356. quæ incipit item ſi appellatur, quam credo eſſe deciſionem in contrarium allegatam, licet non concordet initium,& Felin. vbi ſupra, num. 3. pariter allegat Rot.deciſ.40.de appellat.in nouis,& 23. in antiq.quarum videlicet deciſ. 40. puto eſſe prædictam ſupra in contrarium allegatam, quia concordat numerus, quamquam aliqua poſsit oriri ambiguitas ex illo verbo declinauerunt poſito, quaſi in fine dictæ deciſionis,in qua dicitur.

Et in hanc partem videlicet opinionem Io. Andreę, & ſequacium declinauerunt omnes domini, quod ni fallor deberet dicere, inclinauerunt, tum quia præcitati Doct. allegant Rot. cum quia Gemin.in cap.cum appellationibus,§.ſi vero,num.7. de appellat.in 6.ad litteram dicit quod Rot.ſequitur indiſtinctè d.Io.Andr.quod credit verum,quia probatur in cap.cordi de appella. in 6.in quo dicitur poſt hoc, quę dictio poteſt denotare actum, qui fit interpoſita diſtantia ipſorum plurium dierum.Item appellationem, quæ interponitur dierum poſt diffinitiuam.

4 Quod intelligerem dummodo interuallum non eſſet magnum,quia dictio,poſt, non importat interuallum, ſaltem magnum, vt dicit Iaſ. in l. ſi ita quis promiſerit,§.Sciacauit,num. 12.ff. de verbor. obligat. per tex. in l. iuriſgentium, §. quinimo in verſi. idem reſponſum ff.de pact. ibi, etſi poſt emptionem ex interuallo.

5 Sed quia decidere, an interuallum ſit magnum, vel modicum,reſidet in iudicis arbitrio per ea,quę in terminis tradit Innocen. in cap.veniens 38. in princ. de teſt. fol. 108. & glo. in l. is, à quo ff. vt in poſſ.legat.vbi Bart.nu.2. Neuizza,conſil.56.iuſtus,vt palma,num.4. Natt.conſi.502.ſuper præſenti controuerſia,num.7.lib.3.& Menoch. de arbitr. caſu.9.executio trium,nu.5.fo.84. poſt Afflict.deciſ.73.emptor cuiuſdam,num.2.fol. 58, facit Rota Lucan.per Aſsiſ.deciſio 24.in cauſa num.6.fo.140.
6 & deciſio.34.Ruſtici nu.16.fo.203.ad eum ſpecta-
7 bit huiuſmodi deciſio,qui bene facit, ſi non extendit illud ad actus inualiditatem, cum in dubio actus cenſeri debeat validus, & interuallum trium dierum,iuxta tex.in l.fin.C. de error.aduocato,aut quinque, & etiam plurium reputetur modicum tempus ſecundum Iacobin. de S. Georgio in leg.

etſi

Digitized by Google

ſi poſt tres, numero primo, ff. ſi quis cautio.

Prout nec obſtat allegata auctoritas Veſtrij, quia cum ſe ſundet in dicta deciſione 40, quam allegat, potuit facile decipi, cum locutus fuerit contra præfatorum Doctorum ſententiam.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XIII.

ASCVLANA.

ARGVMENTVM.

Confeſsio extraiudicialis, an probet.
Probatio per iuramentum, an admittatur ad probandam quantitatem.

SVMMARIVM.

Confeſsio extraiudicialis facit tantum ſemiplenam probationem, nu. 1.
Fallit de æquitate canonica, nu. 4.
Probatio ſemiplena, quando adeſt, an poßit quantitas probari per iuramentum, nu. 2
Iuramentum ad hoc, vt deferatur, an concurrere debeant coniecturæ, nu. 3. & 11.
Quantitas an poßit probari per iuramentum, nu. 5.
Ius canonicum prævalet iuri ciuili, nu. 7.
Fallit in vrbe, nu. 8.
Iura ciuilia ab vrbe originem habuerunt, nu. 9.
Roma appellatur à Iuſtiniano legum origo, & fons Sacerdotii, nu. 10.
Iudicis auctoritas in cauſis leuibus quæ ſit nu. 12.
Probatio facta per unum teſtem uel famam quando habeat uim plene probationis nu. 13.

DECISIO XIII

MAXIMO DEO AVCTORE.

PROSPERVS, & Cæſar de Braccijs de Caſcia probauerũt ſe creditores Antonij Paſcalis de Aſculo per duos teſtes deponentes de confeſsione extraiudiciali facta abſente parte abſque quantitatis ſpecificatione: dubitatum fuit,

An teſtes deponentes de confeſsione extra iudiciali plene probent.

Secundo, an vbi plenè probarent, admittatur ſuper quantitate non liquidata probatio per iuramentum.

Et ſuper vtraque dubitatione reſpondebatur ne-
1 gatiue. Quia confeſsio extraiudicialis ſemiplenam tantum facit probationem, vt plures allegando probat Franc. Curt. in repetit. l. admonendi, ff. de iur. iuran. num. 141. lib. 2. fo. 191. qui num. 299. id limitat pluribus modis, Corn. conſi. 113. circa primum, lib. 1. Marſil. In rubr. C. de proba. num. 89. Natt. Conſi. 10. viſo, & diligenter examinato nu. 18. lib. 1. Gabr. de confeſſ. concluſ. 1. per tot. Duen. reg. 120. qui id ampliat quatuor modis, & limitat treſdecim modis Surd. conſi. 188. ea opinio, num. decimo, lib. 2. Afflict. deciſ. 375. quidam Diome-
* des, num. 3. qui teſtatur de communi * vt quoq; facit Rot. Floré. deciſ. 135. cor tendebant num. 11. fol. 383. Vrſil. ad Afflict. vbi ſupra, nu. 5. etiam quod fuerit probata per duos teſtes, vt per Purpur. conſil. 202. Reſoluturus, nu. 14. lib. 1. licet de hoc non ſit leue dubium, quia multi tenent, quod non, nempe Bald. & Salic. in l. bonæ fidei, C. de reb. credit. de quibus meminit idem Purpur. conſi. 166. præmiſsis præſuppoſitis, num. 11. lib. 1. Sed communis eſt, cũ
* Curt. & doctoribus ſupracitatis, vt penes eos eſt videre, & teſtatur Maſcard. de probat. concluſ. 347.
2 num. 24. lib. 1. fol. 263 & c. quæ ſemiplena probatio non poteſt recipere ſuper quantitate probationẽ per iuramentum, cum de credito plenè non conſtet ex dicta extraiudiciali confeſsione, nam ſi hoc eſſet, duo ſpecialiter operaretur iuramentum. nẽpe ſemiplenam probationem quo ad crediti probationem, & plenam probationem, quo ad quantitatem, quod eſt impoſsibile; nam dum dicunt doctores quantitatem probari per iuramentum, id intelligunt, quando antea plene probatum eſt de credito, vt colligi poterit ex infra dicendis.

3 Et tanto magis quia ad hoc, vt iuramentum huiuſmodi deferatur concurrere debent aliæ coniecturæ, vt per Iaſ. in repetit. l. admonendi, num. 202. & ſeq. ff. de iur. iuran. & Stracc. in addit. ad Crauet. conſi. 198. num. 9. fol. 84. Carot. Deciſ. 11. celebre num. 4. fol. 30.

Maturius vero conſideratis dubiis contrarium
4 fuit per me iudicatum, quia licet regulariter confeſsio extraiudicialis non probet niſi in aliquibus caſibus enumeratis per Marſil. ſinguli 202. tu ſcis regulam fo. 51. & ſingul. 594. ſicut non veriſimilia nõ attenduntur in verſiculo ſed vltra alia. fo. 155. & Rot. Floren. deciſ. 135. nu. 10. quæ ponit caſum de eo, qui declarauit actum a ſe geſtum quorum aliquis non tangit præſentem ſpeciem, id tamen non procedit de æquitate canonica, quia huiuſmodi cõfeſsio plene probat, vt per Marſil. ſingul. 627. Materia confeſsionis in verſiculo, & teneas menti fol. 162. Corn. dict. conſi. 113. circa primum, num. 15. lib. 1. & latè deducit Maſcard. de probat. dicta concluſ. 347. num. 12. lib. 1. & latiſsime num. 57. vbi te-
** ſtatur de veriori, ac cõmunior * opinione. Ioſ. Ludouic. deciſ. Peruſ. q. Baſius Andreæ, num. 6. par.
** 1. vbi pariter de magis * cõmuni atteſtatur Put. deciſ. 52. fuit reſolutum in vna, num. 1. lib. 2. Rota Auinionen. deciſ. 62. nobilis Baptiſtina, num. 1. fo. 77. & nouiſsimè cenſuit Rot. in nouiſs. deciſ. 4. fuit cõcluſũ, n. 1. part. 2. fol. 3. Hieronym. Pappon. cõſ.
* 52. In reſolut. nu. 4. fo. 115. qui teſtatur de cõm. ratio eſt, vt inquit Butr. in ca. ſi cautio, de fid. inſtrũ. colu. 2. in ver. quod ſi confiteor, tuã eſſe puta, quia ſola mens, in illa ſufficit dummodo de ea quo quomodo conſtet, de qua non ſolum facit magnum feſtum Imo. in d. cap. ſi cautio, ſed dicit eſſe dictum multum ſingulariter notandum, vt refert Felin. ibi in dict. cap. ſi cautio de fid. inſtrum. num. 27. quem ſequitur Maſcardus, vbi ſupra, num. 58.

5 Qua probatione ſtante non eſt dubium, quod poteſt quantitas probari per iuramentum, vt habetur per Marſil. ſingula. 322. Iuramentum fol. 88. dicentem iſtum eſſe vnum caſum in quo defertur iura-

mentum

Digitized by Google

mentum in ſupplementum nulla præcedente ſemiplena probatione,& ſingul.689.Nuper interrogatus fol.177.Rot.Genuen.deciſ.141. viſum fuit Rotæ,num.2.Natt.conſil. 102. Veriſsima videtur nu. 2.lib.1.& Ioſ. Ludouic. in concluſio. vnica de lib. mercator.in verſi.10.requiritur,fol.509.ſtante maxime dicti crediti negatione, vt habetur per Maſcard. de probat. concluſ. 1080. numero 24. lib.2. fol. 417.

Non obſtat dum dicebatur dictam confeſsionem extraiudicialem non facere plenam probationem.

6 Quia id procedit de iure ciuili, ſecus de iure canonico,vt dicit Corn.d.conſi.113.nu.16.lib.1.

Secundo quia,vt reſpondet Ruin. conſi.141.viſo prolixo,ac laborioſo,num.9.lib.2. qui loquitur de ciuitate Rauennæ id procedit in terris imperij, non autem in terris Eccleſiæ ſecundum commu-

* nem * opinionem,à qua in conſulendo,& iudicando exiſtimat non eſſe recedendum Corn. dic. conſil.113.nu. 3. vbi loquitur de terra Fani Curt. iun. conſi.168.Sacratiſsimę Trinitatis,num.12.& Maſcard.dicta concluſ. 347. vol. 1. Secus in caſu iſto, in quo, pręter id quod agitur contra Aſculanum, qui eſt ſub imperio Sanctæ Romanę Eccleſię vigo-

7 re conſtitutionis Marchiæ.cap.fi.lib.7. ius canoni-

8 cum præualet iuri ciuili. Id tamen in vrbe nõ procederet quamuis eodẽ imperio S R.E.ſubiaceat vigore particularis ſtatuti dictę ciuitatis, lib. 1. cap. 42.quo diſponitur inter ciues,Incolas,& diſtrictuales vbique ſeruari debere ſtatuta vrbis, niſi in loco diſtrictus in caſu contingenti aliter per particularia ſtatuta fuerit prouiſum, & vbi ſtatuta non diſponunt ſeruari ius ciuile & vbi deficit ius ciuile fo-

9 re,& eſſe ad ſacros canones recurrendũ,nec immerito quidẽ poſtquã ortũ in vrbe iura ciuilia habuere ibiq; aucta ad alios populos defluxere, vt dicit idem ſtatutum,& probatur in auct.vt Eccleſ. Rom. in princ. col. 2. dum anterior Roma legum origo,

10 & patria,ac fons ſacerdotij per Iuſtinianum nuncupatur,& in terminis præfati ſtatuti per Magdalen. in ſuo tract. de num. teſt. in teſtam. requiſit. cap.3.nu.99. fol. 42. qui num.ſequ.dicit, id ſeruari vbiq; locorum vbi ſeruaretur ius ciuile.

Prout nec obſtat, quod obiicebatur de probatione facienda per iuramentum ſuper dicta quantitate crediti.

11 Quia cum plenè de credito per præmiſſa probatum fuerit; ſuper quantitate non probata potuit per ſuppra adducta deferri iuramentum Rot. Luc. per Aſsiſ.deciſio 42.Stefanus num.28.etiam,quod alię non concurrant coniecturæ, cum agatur de cauſa aureorum 14. quæ eſt modica per ea quæ dicit Ioſeph. Ludouic.in ſuis deciſionibus Peruſ. deciſ.100.Gregorius hoſpes,num.3.& ſeq.par.2.ma-

12 xima enim eſt iudicis poteſtas in cauſis leuibus, breuibus,ac paruis pręſertim circa delationem iuramenti, vt habetur in eadem deciſ. numero 5. & modum probandi cum in iſtis probatio per vnũ

13 teſtem, vel per famam habeatur per plena probatione, vt poſt Bart. in l. de minore in §. tormenta col. vlt.ff.de quæſtion. & Anton. in c. veniens el 1. de teſt.ſcribit Marſil.ſing.433.trita, & vulgaris fo. 119 Matheſil.ſing.1. num.2.fo.219.& ibi Addit.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XIIII.

EX INNA.

ARGVMENTVM.

Iudex à quo, creatus Iudex ad quem, an poßit iterum iudicare in cauſis ſibi per appellationem deuolutis.

SVMMARIVM.

Dictio, dumtaxat, non ſolum habet vim tacite prohibitionis, ſed expreſſe, nu.1.

Appellationes cauſarum, à quinquaginta infra ad quem deuoluantur, nu.2.

Iudex ſpecialis, quando adeſt, actus non debet fieri coram alio. nu.3.

Iudex non debet tangere iuriſdictionem alterius, nu.4.

Prorogatio fieri non poteſt, quando adeſt index particulariter datus nu.5.

Iudex, qui ſententiam tulit, ſi ſuccedit iudici appellationis põt iterum iudicare, nu.6. contrarium, nu.8.

Iudicand habitus eſt apud dignitatem ſed apud perſonam eſt actus tanquam apud vnum organum ipſius dignitatis, numero 7.

Iudex appellationis, qui iudicauit in prima inſtantia, an poßit hanc cauſam alteri delegare, nu.9.

Iudex ex cauſa poteſt alium ſubrogare, nu.10.

Iudici aſſerenti de cauſa, qua mouetur ad delegandum, an credatur, nu.11.

Iudex, qui allegatur ſuſpectus poteſt cauſam alteri non ſuſpecto delegare, nu.12.

In lites ſine ſuſpitione eſt procedendum.

Cauſa non debet redire ad iudicem grauantem, nu.4.

Litigare coram ſuſpecto Iudice periculoſum eſt, nu.15.

Appellatio eſt remedium commune, non autem particulare, nu 16.

Apellatio eſt defenſio ciuilis d.nu.16.

DECISIO XIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſis, à quinquaginta infra, in quibus vigore conſtitutionis Rotalis capit. 31. fo. 7. Appellatur ſemel tantum ad Pretorem duntaxat, an poſsit appellari ad alium Prætorem, qui antequam fuiſſet Prætor iudicauit in dicta cauſa,& ſic ad eum, qui cum fuiſſet iudex, à quo poſtea eſt effectus iudex ad quem.

Super propoſita difficultate, quæ vertitur inter Reuerendum Iacobum Baldinum ex vna & Reuerendum Philippum de Philippis ex altera, videbatur inclinandum pro affirmatiua vigore dictæ di-

1 ctionis, duntaxat, poſitæ in dicto cap. Rotæ, quæ non ſolum habet vim tacitæ prohibitionis Rom. conſi.114.viſis ſupra conſultis,num. 5. ſed expreſſe, cum per eam videatur dictum non in alijs, vt ad litteram dicit Bald. in l. ſi quis ex conſenſu, num.2.

verſic. Nota ſecundo, quod compromiſſum, C. de
2 Epiſco. & Cler. quo fit, vt ſolus Prætor, & non alius poſſit eſſe iudex, & quod coram eo tantum poſſit appellari. Ratio eſt, vt inquit idem Bald. in l. re-
3 petita, num. 36. C. de Epiſco. & Cler. quia quando habetur iudex ſpecialis, vt in caſu iſto, actus non
4 debet fieri coram alio iudice, quia vnus non debet
5 ſe intromittere de iuriſdictione, & officio alterius facit idem Bald. in l. illud, num. 17. C. de Sacr. Sanc. Eccle. colum. 3. verſ. illud eſt no andum, num. 5. vbi dicit quod quando eſt deputatus vel limitatus aliquis iudex partes non poſſunt alium prorogare.
6 Secundo, quia etiam remoto dict. cap. Rotæ apparet huiuſmodi caſus deciſus per gl. in l. filius non impeditur, ff. de inoffi. teſtam. in verbo cum non proprio in fi. vbi dicitur, quod ſi quis tulit ſententiam, & ſuccedit iudici appellationis, poteſt iterum iudicare, ratio eſt, vt inquit Bald. in l. eos, C. appellat. nu. 2. dum loquitur de Epiſcopo, qui peruenit ad Archiepiſcopatum, quia cognoſcit tanquam nouus homo, nam apud dignitatem eſt ha-
7 bitus iudicandi, ſed apud perſonam eſt actus tanquam apud vnum organum ipſius dignitatis.
8 Et licet de directo contrarium teneat Veronenſ. caut. 109. diffici'e, nu. 4. fol. 52. per gloſſ. in l. eos, in prin. in verbo prouocatum, C. de appell. & ibi doct. & Gloſ. in cap. querelam in princ. extra de electio.

Prætor tamen bene viſo, & penſato huiuſmodi articulo cauſam mihi delegauit, per doctrinā Bar. in l. eos, num. 6. C. de appellat. expreſſe hunc caſum decidentis, qui per text. in l. Prætor ſicut, ff. de iuriſd. omn. iudic. dicit quod ſi iudex à quo fuit appellatum ſucceſſit in locum iudicis ad quem fuit
9 appellatum, ipſe nō debet cognoſcere, ſed cauſam cognoſcendam delegare. Idem voluit Franc. in ca. ad hæc de appe. n. 7. & facit, quod dicit Ferrat. caut. 60. decreto iudicis, num. 7. fol. 120. dum dicit, quod
10 officialis ex cauſa poteſt alium ſubrogare, & quod
11 creditur ei de cauſa aſſerenti, & Veronenſ. caut.
12 105. ſæpiſſimè fol. 33. qui vult iudicem qui allegatur ſuſpectus poſſe cauſam alteri non ſuſpecto delegare, ratio eſt, quia ſic euitatur ambarum partiū
13 ſuſpicio, quod non modicè erat conſiderandum, cum cordi omnibus eſſe debeat in lites ſine ſuſpicione procedere iuxta text. in l. apertiſſimi, §. licet enim, C. de iudi. & gl. in dic. l. Prætor ſicut, ff. de iuriſdict. omnium iudic. in verbo cum iuſtam cauſam
14 in fin. præter id quod non conuenit, nec æquum eſt, quod cauſa redeat ad iudicem grauantem ſecundum Bald. in ſæpe dict. l. eos in princ. C. de ap-
15 pellat. cum periculoſum ſit coram ſuſpecto iudice litigare Aym. conſ. 132. Homines ſancti, num. 25. in fin. Vant. de nullita. in tit. coram quo nulli, num. 6. Magon. decif. Flor. 63. Valerius num. 8. fol. 199. quia triſtiſſimi euentus inde ſequi ſolent, vt inquit Crauet. loco citato vnde inquit Marſil. ſing. 293. Nihil eſt tam graue fol. 80. quod ſi princeps committeret cauſam recuſatione remota non valeret, quia recuſatio, quæ eſt de iure naturali. c. quod ſuſpecti. 3. quæſt. 5. non poteſt tolli niſi vbi appareret ipſum id facere voluiſſe de plenitudine poteſtatis, quæ m pleriq; non reperiri conſueuit.

Prout non obſtat dum ad corroborationem opponebatur, quod vnus iudex non poteſt ſe intromittere de iuriſdictione alterius, & ſic, quod ſolus Prætor iudicare debet.

Nam reſpondetur, id non procedere in iudice qui primo iudicauit, quia tunc ex cauſa iuſta, vt ſupra fuit dictum, poteſt alteri delegari, quod ſi non
16 eſſet appellatio, quæ vocatur defenſio ciuilis, vt allegando dec. in rubr. de appellatio colum. 5. dicit Claud. cantiuncul. conſ. 15. inuictiſſimus num. 10. fol. 201. & remedium commune, vt poſt Io. Andr. in reg. nullus tradit Macagnan. lib. 2. commun. opi. cap. 3. num. 13. fo. 76. proprio nomine nuncupari poſſet remedium partiale, quod non eſt dicendum cum æquitati, propter quam inuenta fuit appellatio, minime conueniat.

Non obſtat ſecundum obiectum, dum dicebatur dictum caſum eſſe deciſum, per dictam gloſſ. in l. filius non impeditur, ff. de inoffic. teſtam. & allegat. Doctrinam Bald. in dicta leg. eos, C. de appellat. num. 2.

Quia præter id quod dicta gloſſ. nihil allegat, & non eſt recedendum à dicto Barttho. & ſequacium, iuribus, & rationibus fundato, ex Bald. loco præcitato colligitur reſponſio, dum paulo infra dicit (æquè tamen facit ſi alteri committit, vt neutri parti ſit ſuſpectus.)

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XV.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Appellatio in poſſeſſorio an ſit permiſſa, & ad quem effectum.

SVMMARIVM.

Appellatio à ſententia Poſſeſſorii regulariter non datur, nu. 1. & 13.

Appellatio, in poſſeſſorio iuris datur ad omnem effectum, nu. 2.

Hæreditas quid ſit, nu. 3.

Hæres inſtitutus in vſufructu omnium bonorum nemine alio inſtituto, an dicatur hæres in proprietate, nu. 4. & 21.

Poſſeſſio dicitur iuris, quando tollit ius ſucceſſionis, nu. 5.

Appellatio datur à poſſeſſorio miſto, & alterato, num. 6. & 33.

Appellari an debeat in cauſa poſſeſſi fuerint propoſitæ, & admiſſæ exceptiones concernentes petitorium, nu. 7.

Hæreditas in codicillis, nec dari, nec adimi poteſt, minuſque confirmari, nu. 8. & quomodo hoc procedat, nu. 26.

Sententia lata contra expreſſum caſum legis, eſt ipſo iure nulla, nu. 9.

Appellari poteſt, quando conſtat de notoria iniuſtitia, numero 10.

Appellatio, an detur, quando actor, & reus prætendunt parem titulum, nu. 11.

Appellatio in dubio eſt admittenda, nu. 12.

Appellatio admittitur à ſententia lata ſuper poſſeſſorio quando libellus, & probationes reſpiciunt petitorium, nu. 14.

Appel-

Digitized by Google

Appellatio in poſſeſſorio, an dicatur prohibita, quo ad omnem effectum, nu. 15.
Opinio Rotæ eiusq; obſeruantia facit communem opinionem d. nu. 16. in uerſic. nam cum opinio Rotæ.
Stilus Romanæ curiæ quandoque eſt albus quandoque niger d. nu. 16.
Appellatio in poſſeſſorio, quo ad deuolutiuum admittitur, ſi extat conſuetudo, nu. 16.
Appellatio, quando datur in poſſeſſorio an impediat executionem, nu. 17.
Poſſeſſorium iuris à poſſeſſorio facti quomodo cognoſcatur nu. 18.
Bonorum poſſeſsio ſignificat merum ius hæreditatis, & poſſeſsio bonorum ſignificat merum factum, numero 19.
Bonorum poſſeſsio, & poſſeſsio bonorum inter ſe differunt, nu. 20.
Exceptiones requirentes altiorem indaginem an dicantur admißibiles, nu. 21.
Exceptiones omnes dicũtur requirere altiorem indaginem præter reſultantes ex actis dict. numero 21. in verſi. Rot. Luca.
Appellare non eſt opus, à non admißione exceptionis, quando ſtatutum reſeruat eas in fine cauſæ, nec ab admißione articulorum, quando admißio habet clauſulam ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum, nu. 22.
Iudex, an poßit pronunciare ſuper poſſeſſorio tantum, nu. 23.
Appellatio an debeat admitti, inſpicienda ſunt verba ſententiæ, nu. 24. & 36.
Iudex, qui ſuper vtroque pronunciare debet, an ſi pronunciat ſuper vno, nempe poſſeßorio, ſententia ſit nulla, nu 25.
Teſtator per codicillos, non videtur receßiße ab his, quæ non ademit, nu. 27.
Confirmatio inutilis, non vitiat, quod eſt validum numero 29.
Teſtamentum validum poteſt in codicillis cõfirmari nu. 29.
Titulus reuocatus, non eſt titulus, nu. 30.
Inſtitutio per confirmationem, & relationem, an fieri poßit, nu. 31.
Sententia vbi uenit exequenda, an diſcuti debeant merita, nu. 32.
Poſſeſſoriũ ſtatutariũ non competit, niſi vno hæredi, n. 33.
Titulus vbi agitur de mero poſſeßorio, non infert dominium, nu. 34.
Doctrina Bald. in l. eum de poſſeßione, C. ſi de moment. poſſeß. nu. 7. quando procedat, nu. 35.
Vitium viſibile impedit, non autem inuiſibile, nu. 37.
Exceptio impertinens an dicatur reiecta nu. 38.
Regulæ inhærendum eſt, nu. 39.
Præſumitur pro regula, donec exceptio probetur, numero 40.
Qui habet regulam pro ſe, habet intentionem fundatam, nu. 41.
Sententiandum eſt ſecundum regulam, nu. 42.
Sententia lata contra reg. eſt ipſo iure nulla, nu. 43.

DECISIO XV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

A SENTENTIA lata ad fauorem Hieronymi Cunei ſub die 10. Octobris 1574. In qua fuit pronunciatũ dictum Hieronymum fore, & eſſe immittendum in poſſeſsionem bonorum hæreditatis dicti Io. Cunei amota inde d. Conſtantia Grimalda, an detur appellatio.

Pro parte dictæ Grimaldæ, quæ ab ea appellauit videbatur reſpondendum affirmatiue, quia licet
1 regulariter à ſententia poſſeſſorij non detur appellatio, id non procedit, quando talis ſententia concernit poſſeſſorium iuris, ſed facti tantum, quia à
2 poſſeſſorio iuris datur appellatio ad omnem effectum, vt per Bald. in l. poſt ſententiam, C. de ſententiis, & inter omn. iudic. & in l. 1. C. de bon. poſſ. ſecundum tab. & in l. vnica, C. ſi de moment. poſſ. vbi latè Contard. limit. 5. Boccac. Ad Aegid. num. 128. Fedem. deciſ. 25. mortuo inteſtato ad fin. verſ. idem dicimus in poſſeſſorio iuris.

Sed ſic eſt, quod agitur de poſſeſſorio iuris, quia ſententia fuit lata de immitendo in poſſeſsionem hæreditatis, quæ nil aliud eſt, niſi ſucceſsio in
3 vniuerſum ius defuncti, l. nihil aliud, ff. de verbor. ſign. Contard. in d. l. vnica, C. de moment. poſſ. oppoſ. 2. num. 9. ergo.

4 Secundo, quia dicta D. Conſtantia hæres inſtituta in vſufructu omnium bonorum nemine alio inſtituto, ipſa viuente dicitur etiã hæres in proprietate iuris diſpoſitione Bald. in l. id quod pauperibus, num. 27. de Epiſcop. & Cleric. Alexand. conſil. 162 circa primum, num. 5. lib. 2. Decia. conſi. 120. negari non poteſt, nu. 65. lib. 3. & Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 141. nu. 27. & 28. item Menoch. conſi. 105. dubitationem, num. 6. lib. 1. Damians de arte teſtandi, titu. 6. caut. 39. num. 2. Rim. iun. conſi. 168. vo lum. 2. & 322. cum Dominus Andreas, nu. 24. lib. 3. Sim. de Pret. de interpræt. vltim. vol. lib. 3. inter 1. dub. numero octauo, quam ſen-
** tentiam tanquam magis * communem eſſe recipiendam in iudicando poſt multos firmat Mantic. de coniect. vltim. volum. lib. 4. titu. 5. artic. 7. ſub num. 4. verſic. ſed ego conſidero.

5 Quo fit, vt poſſeſsio petita, & per dictam ſententiam conceſſa ſæpe dicto D. Hieronymo, ſit etiam iuris ex eo, quod tollit ius ſucceſsionis ex teſtamento, cui quandiu eſt locus ceſſat ſucceſsio ex codicillis, & ſic ab inteſtato gloſſ. in l. 1. C. de bonor. poſſeſſ. ſecund. tab. in uerb. tex. in l. quandiu, ff. de acquir. hæred. quare locus erit appellationi interpoſitæ Contard. vbi ſupra limitat. 2. rationem ſtare, ſ. 7. num. 26. 27. 28.

6 Tertio quia fuerunt propoſitæ exceptiones concernentes petitorium, & admiſſæ parte non opponente, ac examinati teſtes hinc inde, & diſcuſsi, quo caſu cum per mixturam fuerit alteratum poſſeſſorium ab huiuſmodi ſententia poſſeſſorij potuit appellari, vt poſt alios tradit Menoch. in 4. remed.
7 adipiſcen. numero 201. ad fin. maxime, quod non fuit ab admiſsione appellatum iuxta Doctrin. Arc

tin. communiter * approbatam in l. Naturaliter §. nihil commune, ff. de acquiren. poſſeſſ. quem refert, & ſequitur Aymo. in conſ. 302. in hac cauſa Mariæ, num. 6. in verſ. reſpondeo fol. 648.

Quarto quia conſtat de notoria iniuſtitia dictæ ſententiæ, cum fuerit de immittendo in poſſeſsionem dictum Dominum Hieronymum vigore Co-
8 dicillorum, quibus dari, vel adimi hæreditas, ſaltem directo iure minime poteſt, lib. 2. C. de Codicill. §. pen. inſtit. eodem titu. Marſili. ſing. 49. hereditas directe fol. 11. etiam per prætenſam confirmationem in codicillis factam, quibus non poteſt teſtamentum confirmari, l. quod per manus, ff. de iure codicill. l. ex pupillari, ff. de vulgar. & pupill. & ſic
9 contra expreſſum caſum legis, ob quod redditur
10 ipſo iure nulla, & datur appellatio Contard. in dicta l. vnica limit. 9. & Menoch. dicto remed. 4. adipiſcend. num. 850.

11 Quinto, quia quando pretendit actor, & reus parem titulum, prout, in caſu iſto, datur appellatio, vt poſt multos, quos citat, tradit Menoch. vbi ſupra num. 856. cum ſequen. & probat Bald. in l. cum de poſſeſsione, C. ſi de moment. poſſ. num. 7. in verſic. quarto nos dicimus.

12 Sexto ratione dubietatis, quo caſu appellatio venit admittenda. Contard. de mom. poſſeſſ. limit. 27 ratione dubij. Arch. in cap. cordi, & in capit. ſi á iudice de appellat. in 6. Specu. eod. tit. §. nunc dicamus verſic. 1. Iaſ. in l. ad hæc, ff. de iudic. Dec. conſi. 28. protenui, num. 2. & 8.

Sed contrarium communiter per Dominos fuit concluſum.

13 Quia regulariter in quolibet poſſeſſorio, tam recuperandæ, quam retinendæ, & adipiſcendæ eſt prohibita appellatio, l. 1. C. ſi de momen. poſſeſſ. Lancill. de attentat. par. 2 cap. 12. limit. vigeſimaquinta num. 1. & 10. Idem loquens: de in interdicto quorum bonorum poſt alios tradit Menoch. remed. 1. adipiſc. num. 115. & in remed. l. fin. C. de ædict. Di. Adrian. toll. probat text in l. vlt ff. de app. recip. & commun. * poſt alios atteſtatur Couar. pract. quæſt. cap. 23. num. 8. verſic. tertia concluſio. Menoch. 4. remed. adipiſcen. num. 226.

14 Etiam quod libellus, & probationes reſpiciant petitorium, dummodo ſententia prout in caſu iſto ſit lata in mero poſſeſſorio. Corn. conſ. 10. præſuppoſito ſtatuto ciuitatis Firmanæ, nume. 4. volum. 4 Rot. Roman. in nouiſſ. deciſ. 34, concluſum fuit, nú. 9. & 10. part. 2. fo. 21.

15 Siue diſputetur, etiam quo ad effectum deuolutiuum, vbi enim in poſſeſſorio eſt prohibita appellatio, dicitur prohibita ad omnem effectum, ſecundum magis * communem opinionem, de qua teſtatur Contard. in dicta l. vnica, C. ſi de momént. poſſ. ſuper intellectu, num. 4, verſ ſunt, & alij fo. 4.

Horum licet plures poſsint allegari rationes, verior eſt, quam ſequitur Contard. in d. l. vnica, C. ſi de momen. poſſ. fuerit appellatum in tertia. & vltima ratione decidendi, numero 1. fol. 26. vbi dicit appellationem denegari in poſſeſſorio fauore litiú abbreuiandarum, ex eo, quod plenius poterunt ſingula retractari in petitorio, ſæpe in cauſa proprietatis, in qua damnum illatum in poſſeſſorio poteſt reparari, vt dicunt ibi doctor. citat. per eum.

Nec dicatur, quod immo ſecundum magis * communem opinionem de qua teſtatur Ludouic. deciſ. Peruſ. 20. Domina Martiana, nu. 16. in poſſeſſorio datur appellatio, quo ad effectum deuolutiuum, quia Rotæ magis placuit opinio contraria, quæ ſeruatur in vrbe, vt habetur per Contard. vbi ſupra,
16 quam approbat Gabr. conſ. 35. Terrenſius lib. 1. vbi tamen non eſſet conſuetudo in contrarium, vt per eundem Gabr. ibi nu. 1. Nec immerito, cum obſeruantia Curiæ Romanæ ab omnibus alijs curijs imitari debeat. Clar. quaſt. ſexta, num. 14. verſ. debet etiam fol. 57. quia Roma tãquam Magiſtra eſt ab omnib. ſequenda firma in verbo Romanæ curiæ ſtylus par. 4. fol. 331. Præſertim in hoc tribunali, cum ex forma capitulorum Rotæ, cap. 38. fo. 8. procedi debeat more Romano, & conſtitutiones generales Marchiæ non dedignentur, quandoque recurrere ad dictam obſeruantiam Romanæ Curiæ, vt legitur in cap. 30. li. 5. fo. 357. quidquid dicat Ferrett. conſi. 111. quærendum num. 8. verſic. non obſtat volum. 1. dum affirmat Rotæ ſtylum eſſe quandoque album, quandoque nigrum, qui alteratur ad mutationem noui Papæ, & Auditorú, vt ſubdit Patian. in ſuo tracta. de proba. cap. 49. num. vigeſimo octauo, lib. 1. fo. 149. nam cum opinio Rotæ eiuſque obſeruantia ob tot Illuſtres doctores in ea exiſtentes, ac præheminentem eorum dignitatem faciant communem opinionem ab alijs iudicibus regulariter obſeruãda, ac amplectenda eſt, vt poſt. Io. de Imol. & Barbat. in c. 51 olim il. 1. delit. conteſt. Vant. in ſuo tractat. de nullitat. in titu. de nullitat. ex defect. Iuriſd. deleg. nu. 10. & 20. & Grauat. in addit. ad veſtr. lib. 6. cap. 1. num. 18. conſtitut Hondede. conſi. 20. licet ex diſpoſitione num. 6. fo. 148. lib. 2. & nouiſsime ſcribit Hieronym de Ceuallos in ſuo ſpecul. opini. commun. contra commu. in præfation. nu. 25. fo. 4. qui vlterius dicit nu. 26. quod deciſio Rotæ eſt maioris auctoritatis, quam communis opinio.

17 Dato tamen ſine veri præiudicio, quod in poſſeſſorio detur appellatio, quo ad effectum habendæ poſſeſsionis, idem eſſet, quia non retardatur executio ſententiæ, ſecundũ magis * communem opinionem de qua teſtatur Marant. in ſuo ſpec. aur. vlt, part. 2. actu, num. 294. & grauati: ad Veſtr. in prax. Rotal. lib. 7. cap. 3. num. 30. Rot. Bononienſ. deciſ. 17. qua ſitum fuit, numero 5.

Nec obſtat primum obiectum, dum dicebatur, quod in poſſeſſorio iuris, datur appellatio.

Quia licet verum ſit, quod in huiuſmodi poſſeſſorio datur appellatio, non tamen verum eſt, quod tractetur de eo, quia agitur de poſſeſſorio facti, in quo, vt ſupra aliquando fuit dictum, non datur ap
18 pellatio, ut demonſtrant uerba præfatæ ſententiæ, ibi immittendum, & imponendum in poſſeſsioné bonorum hæreditatis, & probatur per originalem, diſtinctionem. Cyn. in l. prima, C. de bon. poſſ. ſecundum tabul. de quo meminit Contard. in repet. dictæ l. vnicæ, C. ſi de moment. poſſ. limit. decima-
19 quinta, dicens, quod bonorum poſſeſsio ſignificat merum ius hæreditatis, & poſſeſsio bonorum ſignificat merum factum.

Immo vt dicit Petr. á Bell. Pert. in repet. l. bono-
20 rum, C. qui admitt. num. decimotertio. Bonorum poſſeſsio, & poſſeſsio bonorum inter ſe differunt, quia

quia bonorum poſſeſsio eſt nomen iuris, & poſſeſſio bonorum eſt nomen facti, vt etiam probatur ex definitione bonorum poſſeſsionis, de qua in l.tertia, §.bonorum, ff.de bonor. poſſeſſ. & per gloſſ. & Barto.& alios ibi,& per Doctor.in rubr. C. qui admitt.& ibi per Azon.

21 Non obſtat ſecundum obiectum, quia licet dicta Conſtantia fuerit inſtituta hæres vſufructuaria omnium bonorum, non tamen poterat dici hæres in proprietate, tam ex geminatis, & reiteratis uerbis teſtatoris inferentibus ad ſolum uſum fructum, ex quibus apparet de enixa, & clara uoluntate ipſius, uolentis dictam Conſtantiam ſolum, & duntaxat uſufructum conſequi ſuorum bonorum, non autem proprietatem, iuxta notat. per Simon.de Præt, loco præcitato, numero quadrageſimo.

Tum etiam, quia in alia parte teſtamenti alius fuit nominatus heres, ex qua nominatione pariter colligitur uoluntas teſtatoris fuiſſe, quod dicta eius uxor non eſſet hæres in proprietate, ſed in uſufructu tantum ea uiuente, ut per eundem Symon. de de Præt.lib.3.interpret.1.dub.1. numero quadrageſimoprimo.

Non obſtat tertium obiectum, dum dicitur fuiſſe propoſitas exceptiones concernentes petitorium, quæ fuerunt admiſſæ abſque eo, quod ab admiſsione fuerit appellatum, & ſic per mixturam, & alterationem poſſeſſorij cauſam fuiſſe effectam appellabilem.

Nam Reſpondetur, quod de dominio nihil fuit exceptum, ſed tantum de inualiditate teſtamenti, ut per Eugen.conſi.72.num.12.uerſic. ſecundo dato, & quod exceptiones ex aduerſo propoſitæ non erant admiſsibiles, cum requirerent altiorem indaginem, ut per doctores in l.1 §.condemnatum ff de re iudicat & poſt Imol.Bellamer.franc.Bart.& Roman.late tradit contard in l vnica. C. ſi de momẽt poſſeſſ.fuerit appellatum limit 19 num 24. fo 225. Rot.in nouiſſ dict.deciſ.44 num 10 verſ aut vero quartimus part. 2. & Rot lucan. per aſſiſ. deciſ 24. In cauſa in principio vbi num 2 dicit, quod omnes exceptiones dicuntur requirere altiorem indaginẽ præter illas, quæ reſultant ex actis licet in effectu totum remaneat in iudicis arbitrio, ut expreſſe determinat Roman.conſ.244.pro euidentia num. 6. fo.173. & ibi man.Ioſ in addit. littera G. Menoch. de arbitrar.iud caſ 20.notiſſimum eſt lib 2. cent 1 fo.87.& Rot.in nouiſſim deciſ 57.Domini, quo ad caput num.3 part.2.fo.. facit contard.in d. l. vnica limit.12.nu 17 cum ſeq fo.192.

Secundo quod cum vigore ſtatuti Anconæ rub. 5. colla. 2. de ciuilibus reſeruentur, & fingantur reſeruatæ omnes exceptiones in fine cauſæ cognoſcendæ, cum negotio principali, non erat opus op-
22 ponere, & appellare, etiam ab admiſſione articulorum, cum fuerint admiſſi ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum, & ſic habentur pro non admiſſis, vt per Conſtit Marchiæ, l quinto, cap 12 & tradit Dec. conſ. 84 excellentiſſimi Doctores, num 2 & con 162 in cauſa quæ per tot.

Tertio, quod ſiue ab actore, ſiue à reo fuerint fa-
23 ctę probationes ſuper meritis nihil obſtat, cum iudex poſſit pronunciare ſuper poſſeſſorio tantum,
24 & attendantur verba ſẽtẽtiæ ad cognoſcendum, an appellatio ueniat admittenda nec ne Contard. in dicta limitatione 2 ratione multa 2 § 5 num 19. cum ſeq.Eugen dicto conſi 72 cum ſententi num
25 20. & 21. fo. 197 Immo vbi iudex ſuper vtroq; iudicio pronunciare deberet, ſi ſuper vno pronunciaret, ex hoc non diceretur ſententia nulla, vt probata ſuper poſſeſſorio ſolum, vt firmat Eugen. dicto conſi 72. num 24

Non obſtat quartum obiectum de notoria iniuſtitia, quia licet hæreditas non poſſit dari, neque
26 adimi in codicillis per iura ſupra in obiecto allegata, illa tamen procedunt, quando id fit ad fauorem alicuius extranei ſecus, quando in codicillis eſt inſtitutus ſucceſſurus ab inteſtato prout in caſu iſto, l.hac conſultiſſi nu.1. §.fin vbi etiam Doctor C de teſtamen vbi Bart nu 3 inquit ſe ita obtinuiſſe, Franc. Mar.quæſt.319 quærit, an per codicillum, num 5. part. prima, Boer. Deciſ.241. pro iſta num. 2 fo. 573 qui teſtatur de communi, & dicit hanc opinionem eſſe veriorem & magis ſuſtentabilem Guliel. de Benedict in c. Rainutius num. 57. de teſta. qui fidem facit de magis communi Mar. deciſ. Flor.4 Benedictus num.decimoſecundo, & ſic a ſauorem dicti Hieronymi venientis etiam ab inteſtato potuit per codicillos dictum teſtamentum confirmari. Immo etiam ſine confirmatione in primo
27 teſtamento diſpoſita valet, quia teſtator per codicillos non videtur receſſiſſe ab his, quæ non ademit, ſed tantum à reformatis, & ademptis, cętera enim firma manent Rolan. poſt alios conſi. integrauit ab hoc ſæculo, num vigeſimotertio, volum.
28 4. Si ergo inſtitutio, vel ſubſtitutio facta de dicto D Hieronymo de per ſe valida eſt non vitiatur per confirmationem inutiliter factam in codicillis, l quidam cum teſtamentum, ſed cum veteres vbi Bal & Paul.de Caſtr.num 2 C.de neceſſ. hæredib. inſtit.

29 Vltra quod ſecundum opinionem Cyn in l.primæ, verſi. item C de codicil teſtamentum validum poteſt in codicillis confirmari

Non obſtat quintum obiectum de pari titulo

Quia titulus, quo nititur dicta Conſtantia, nem-
30 pe inſtitutio de ipſa facta non eſt amplius titulus, cum fuerit reuocatus in codicillis, vt ſupra l. nec vllum, §. item ff de petit hæredit. Menoch. in 3 remed retinen num 637 Ex qua reuocatione neceſſario inferebatur inſtitutio dicti Hieronymi, per con-
31 firmationem dicti teſtamenti. & per relationem ad illud, quod ſatis fuit implicite fieri, vt per Paul. de Caſtr.in l.hæredes palam.num 2 ff de teſta ...Alex.conſi.176 ... pro eſtu inter Dominam ... 6.uol 5.Pari.conſi.19 conſideratis ... nu. 12.cum ſeq.& nu 16 uol 3. de magis communi & eius obſeruantia.Gabr. concluſ ... num 4 ... de teſtam. lib.4 Clar. teſtamentum q 4 uerſ ſed ponę aliquis, ubi pariter de magis cõmuni fidem facit, & q.36.& Lud Zu ... in reſponſ. pro uxor. n. 72.85.cum ſeq & num 226. Sim de Præt de interpræt.ultim uolunt.lib.3 nu.12 fo.187.

32 Quæ licet merita cauſæ tangant, Domini uoluerunt diſcutere ante executionem ſententiæ, ſicut facere ſolet Rota Romana, quando tractat de executione alicuius ſententiæ extra vrbem, vt attenatur Contard. vbi ſupra, quæſt. 1. nu.47.& ſeq.

Secundo

Digitized by Google

Secundo, quod id non procedit in interdicto, quorum bonorum, quia cum illud detur contra titulo poſsidentem, & pro hærede, vtique titulus, quo ad hunc effectum habetur pro non titulo. Idē Menoch. remed. 1. adipiſcen. num. 49. cum ſeq.

Tertio quod Menoch. in dicto quarto remed. adipiſcen. num 856. & ſequen. debet intelligi ſecundū iura, quæ allegat Bart. in l. non ſolum, §. liberationis verba, ff. de liber. legat. Sed ſic eſt, quod Bald. in conſ. à Menoch. citatus videlicet conſ. 330. & 331. volum. 1. loquitur in caſu, quod agebatur principaliter de hæreditate, & de poſſeſsione incidenter vigore ſtatuti diſponētis poſſeſsionem defuncti cō-
33 tinuari in hæredem, ergo non eſt mirum ſi datur appellatio, quia cum poſſeſſorium ſtatutarium nō competat, niſi vero hæredi, dicitur miſtum cum iure dominij, quę miſtura cauſam facit appellabilem, & quod ſic intelligi dēat dict. Bal. tenuit Rot. Ro. teſte Cantuc. in nouis dicta deciſ. 34. concluſū fuit num. 21. cum ſeq. volum. 2. & tradit Contard. vbi ſupra limit. 2. ratione miſturæ in princ.

34 Sed in caſu iſto agitur de mero poſſeſſorio, & non miſto, quia titulus non infert dominium, vt in interdicto, quorum bonorum, quorum legatorū, quæ ſunt interdicta mere poſſeſſoria, ī quibus principaliter cauſa poſſeſsionis deducitur, incidenter verò qualitas hæredis. Bald. in l. incerti, num. 16. C. de interdict. Contard. d. limit. 2. ratione miſturæ in prin. nu. 6. & Rota dicta deciſ. 34. nu. 17. vol. 2.

35 Quartò, quod doctrina Bald. in d. l. cum de poſſeſsione, C. ſi de moment. poſſ. num. 7. non obſtat, quia procedit, quando appellatur à ſententia notoriè iniuſta. vt declarat Sa yc. in dicta l. vnica column. fi. verſ. quaro ſecundo ab extra, quando appellaretur à ſententia notorie iniuſta.

Sed vbi ſuper dicto titulo, & ſic ſuper petitorio fuiſſet cognitum plene, non autem incidenter; vbi de mero poſſeſſorio fuiſſet actum, quia ab eo, de quo non fuit cognitum, & pronunciatum non datur appellatio & propterea, cum ſententia nihil de
36 petitorio contineat non poteſt appellari, & tanto magis, quia tali caſu inſpici debent verba ſententiæ tantum Contard. in dicta l. vnica C. ſi de mo-
37 ment. poſſ. fuerit app. limit. 2. §. quinto, num. 13. 14 & 15, vitiū. n. viſibile impedit miſsione inpoſſeſsionem non aūt inuiſibile. Curt. Iun. in l. fi. C. de edict. diui Adrian. tollen. num. 3. Menoch. num. 216. q. 8.

Quibus ſtantibus prætextu dicti aſſerti tituli imparis non poteſt dicta conſtantia intricare poſſeſ-
38 ſorium merum parte, & iudice inuitis, quia dicta exceptio, tanquam imperti nens, vel debet dici reiecta, cum non tangat petitionem, argumento eorum, quæ ponit Dec. conſ. 84. num. 2. vel reſeruata, vt ſupra in fine, in quo manifeſte apparet reiecta, cū ſuper mero poſſeſſorio tantū fuerit pronunciatū.

. Niſi velimus, quod de facili deludantur omnia iura, quæ prohibeat appellari in cauſis poſſeſſoriis, vt in terminis dicit Menoc. remed. 3. adipiſcen. d. poſſ. num. 188. & 139.

Non obſtat ſextū obiectum, dum dicitur, quod ſaltem ob dubietatem appellatio poteſt admitti.

Quia ex præmiſsis ſumus in Claris.

Secundo quia id debet intelligi niſi ageretur de materia, in qua regulariter appellatio non admittitur, nam tunc regulæ inhærendum eſt, vt declarat
39 Dec. in cap. ut debitus, num. 13 de app. Iaſ. in l. 1 Diuo Pio in princ. nu. 7. ff. de re iudic. nam ſemper
40 præſumēdum eſt pro regula iuris, donec exceptio probetur cap. 2. de coniug. lepro. & capitu. ad decimas de reſtit. ſpoliat. lib. 6. Didac. Couar. lib. 2. uar. reſolut. cap. 12. num. 4. quod uerum eſt etiam ſi innumeræ darentur inſtantiæ, dummodo non dentur in caſu, de quo agitur, ut per Hieron. Grat. conſ. 12. & ſi ſubtiliter num. 3. lib. 2.

41 Qui enim habet regulam pro ſe habet intentionem fundatam. Barto. in l. quoties, ff. ſi quis cautio. & in l. 2. ff. ſi quis in ius uocat. non uen. ubi etiam Iaſ. Dec. in l. 1. de reg. iur. & conſ. 8. uiſo puncto in
42 princ. quia ſecundum regulam pronunciandum eſt, niſi contrarium probetur Bald. in l. 1. colum. 2. C. de alien. iud. mut. cauſ. fact. per tex. in l. qui reſtituere, ff. de rei vendic. & alibi, vt per Dec. vbi ſupra nu. 6. d. l. 1. ff. de reg. iur.

43 Et hinc eſt, quod ſententia lata contra regulam eſt ipſo iure nulla, ſicut quando eſt lata contra ius. l. 1. & 2. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. & cap. 1. de re iudic. Dec. d. conſi. 8. in princ. Grat. cōſi. 116. quæſtio ſatis trita num. 10. lib. 2.

Cum igitur Regulæ ſtandū ſit ſecundum gl. in l. omnis diffinitio, ff. de reg. iur. & Gabr. conſi. 12. 44 quamuis nu. 6. lib. 2. qui teſtatur de communi, non eſt contra regulam appellatio admittenda.

Laus Deo, & Beatę Marię ſemper Virgini.

DECISIO XVI.

ASCVLANA.

ARGVMENTVM.

Socer an teneatur vltra, quam facere poßit.

SVMMARIVM.

Socer habet priuilegium, ne conueniatur, vltra quam facere poßit, nu. 1 fallit, vt ibi nu. 2.

Iurans, non poteſt ſuum iuramentum impugnare, niſi petita abſolutione, nu. 3.

Pater non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, nu. 4.

Pater ſpiritualis an poßit conueniri vltra quàm facere poßit d. nu. 4.

Patris loco, qui habentur, non poſſunt conueniri niſi in id quod facere poſſunt d. nu. 4.

Mater non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, nu. 5. etiam ſi eſſet tutrix nu. 6.

Auus, auia, proauus, & alii ſuperiores vtriuſque ſexus non tenentur, vltra quam facere poſſunt, nu. 7.

Parentum appellatione, qui veniunt, nu. 8.

Filius emancipatus, an teneatur vltra, quam facere poßit, nu. 9.

Frater non tenetur niſi in quantum facere poteſt, nu. 10.

Maritus an teneatur vltra quam facere poteſt, nu. 11.

Priuilegium ne quis conueniatur niſi in quantum facere poteſt, an competat ei qui propria culpa factus eſt pauper, nu. 12. vel ex delicto, nu. 13.

Mulier non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, nu. 13. fallit nu 14.

Clericus non tenetur niſi in quantum facere poteſt, nu. 15.

Iudex condemnatus in ſyndicatu an vtatur priuilegio, quod

quòd non poßit conueniri vltra quàm facere poßit, nu.16.

Doctor licentiatus & baccalaurus an utatur d. priuilegio nu.17.

Mil[illegible]s an poßit conueniri vltra quam facere poteſt nu.18.

Patronus, liberique eorum, & parentes, an teneantur vltra, quam facere poßint. nu.19.

Donatores non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, nu.20.

Socii non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, nu.21.

Coloni partiarii non tenetur, niſi in quantum facere poſſunt, nu.22.

Fauori ſuo poteſt vnuſquiſque renuntiare, præſertim cum iuramento, nu.24.

Socer an poßit cum iuramento renuntiare priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere poteſt, nu.25. & 43.

Carcerari non poteſt, qui habet priuilegium, ne conueniatur, vltra quam facere poteſt, nu.26.

Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, quare eſt introductum, nu.27.

Reuerentia, quare debetur ſocero, nu.28.

Reuerentia erga ſocerum apud veteres, qualis erat, nu.29.

Nobilis debet melius tractari, nu.30.

Fauori, ſuo quod quiſque poßit renunciari, quo modo intelligatur, nu.31.

Reuerentia eſt iuris naturalis, & non poteſt pacto remitti, nu.32.

Gratitudo eſt iuris naturalis, nu.33.

Socer habetur loco parentis, nu.28.34 & 42.

Reuerentia, quæ debetur ſocero, quo iure ſit introducta, nu.35.

Vir, & vxor ſunt vna caro, nu 36.

Pater viri dicitur pater vxoris, & pater vxoris dicitur Pater viri, nu.37.

Reuerentia, quæ debetur patri, eſt de iure diuino, naturali, canonico, & ciuili, nu 38. & ſeq.

Gratitudo eſt demonſtranda erga eos, à quibus eſſe, nutrimentum, & documentum habetur, nu 39.

Æquiualent quibus reddi non poßit, nu.40.

Filii honeſte faciunt ſi paternæ uoluntati minimè reluctentur d. nu.40. in uerſic. non ex neceſſitate.

Filii ſine conſenſu parentum uxorem non poterant, nu 41.

Iuramentum contra bonos mores iuris ciuilis, iuris diuini, & naturalis non operatur, nu.44.

Iuramentum debet intelligi ſecundum communem, et veriſimilem mentem iurantis nu. 45.

Iuramentum an obliget ſocerum vltra quam facere poſſit, nu.46.

Iuramentum licet addat maius robur actui non tamen aliquid vltra intentionem dat, nu.47.

Iuramentum non tollit authoritatem legis quia in ea ſemper intelligitur excepta, nu. 48.

Exceptio, quod ſocer non tenetur, niſi in quantum poteſt, an poßit opponi contra inſtrumentum, nu.49.

Clauſula omni iuris & legum auxilio, an tollat priuilegium, ne quis conueniatur, vltra quàm facere poteſt, nu.50.

Renunciatio generalis, an ſufficiat, nu.51.

Priu legio conceſſo miſerationis cauſa, an poßit renunciari, nu.52.

Renunciatio poſita in executiuis verbis inſtrumenti, an alteret diſpoſitionem, nu.53

Exceptioni, ne quis conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, an poßit renunciari, nu.54.

DECISIO XVI.

MAXIMO DEO AVCTORE

ANtonius Scudellinus de Aſculo, cum pro certa ſumma pecuniaru obtinuiſſet à D. Iudice, à quo ſententiam fauorabilem de exequendo quoddam inſtrumentum contra Siluium Ferri m[illegible] eadem ciuitate eius ſocerum, & nõ obſtante appellatione interpoſita ad Rotam, quæ fuit admiſſa ſaluo iure exequendi fecerit carcerare dictū Siluium de eadem ciuitate, fuit dubitatum de validitate d. capturæ; quia ſocer eſt perſona, quæ non tenetur, niſi in quantum facere poteſt.

1 Ratio dubitandi fuit, quia licet ſocer habeat dictum priuilegium, vt probatur per tex. in terminis in l. rei iudicatæ, §. ſocero quoque, ff. ſolu. matrim. Afflict. deciſ. 420. dicitat conſuetudo num. 2. fo. 171 Franc. deciſ. 164. contra [illegible], num. 1. Gail. obſeruat. 87. ex communi, num. 6. fol. 202. [illegible] in ſuo tractat. de ceſſion. bono. queſt. 23. quartæ q. princ. num. 2. fo. 73 & Campeg. in ſuo tracta. de do. p. 3. q. 250. quid e contra, num. 1. fo. 290. [illegible] volunt

2 vtrunque ſocerum habere dictum beneficium, tam conſtante matrimonio, quàm eo diſſoluto, niſi interuenerit dolus à principio in obligatione, vt di-

3 cit idem Campeg. loco citato, vel iuramentum, quia tunc iurans non poteſt ſuum iuramentum impugnare, niſi petita abſolutione, vt [illegible] vbi ſupra.

Prout quoque illud habent omnes [illegible]

4 Et primo pater [illegible] indica. Vaſqu. controuerſ. cap. 97. [illegible] 191. quãm ſpiritualis [illegible] habentur per [illegible] num. 11. Iaſ. num. 2 [illegible] lati vnquam in verbo [illegible] 227. & in ſpecie [illegible] per. ca. [illegible] 362. [illegible] concluſ. 332. [illegible] de a [illegible] num. 11 [illegible] quibus addo, quod nouiſſime ſcripſit D. Fr. Franc. [illegible] legamens in hac Rota in ſuis doc[illegible] ad Iaſ. in l. ſunt, qui in id ff. de re iudica. [illegible] verſ. [illegible], quod priuilegium, cum cæteris, qui loco parentis habetur, per ea, quæ tradit in locis præcitatis Aret. & Iaſ. num. 69. cum ſeq. nam pari [illegible] vt loquens de patre [illegible] tradit Marſil. ſingular. 215. [illegible] eſt argument [illegible] fo. 55.

5 Secundo Mater Brun. de ceſſio. bon. [illegible] quar-

6 tæ q. prin. nu. [illegible] fo. 21. Duenn. regul. 312. limitatio 2. in verſiculo dico tamen fol. 164. etiam ſi [illegible] ſet tutrix ſecundum præcitatos, & præcipue per eundem Duenn. vbi ſupra, qui loquitur ne cum de matre ſed auia [illegible] cuius tutelam [illegible]

7 Tertio auus, auia, proauus, & alij ſuperiores vtriuſque ſexus, vt probatur in l. ſunt, qui in id ff. de re iudicat in verbo, Item parens, nam appella-

8 tione parentum omnes maiores vtriuſque ſexus ſignificantur, l. appellatione 51. ff. de verbor. ſignificat.

9 Quartò filius familias emancipatus, vt ponendu.res

do tres limitationes dicit Veronenſ. caut. 14. fcis quod fo. 7.

20 Quinto frater, vt in terminis probat Theſaur. deciſ. 119. frater fratrem.num.2.fol 104. licet contrarium teneant plures citati per Iaſ. in d. l. ſunt, qui in id nu.4. quorum ſententia non placet, quia non eſt conſentanea rationi, l. verum in prin. ff. pro ſoc. vt ibi dicit idem Iaſ. & Soc. in d. l. ſunt, qui in id, & Alexan. conſ. 133. ſuper quæſitis in princ. libro quinto.

21 Sexto maritus, vt probatur in l. 1. §. cũ autem C. de rei vxor. action. in l. patronus ff. de re iudic. & per Gloſſ. in §. ſed ſi inſtitu. de legat. in verbo plenius littera A. Aflict. dicta deciſ. 222. dictat conſuetudo num. 1. & Veronenſ. caut. 241. legimus hodie, num. 2. fo. 67. ſi non renunciauerit omni iuris, & legum auxilio, quia vbi adeſt talis renuntiatio, poteſt conueniri vltra quàm facere poteſt, vt in terminis probat Corn conſil. 128. circa hanc, num. 7. lib. 3. Brun. in d. ſuo tracta. de ceſſio. bono. quæſt. 20. quartæ q. princ. nu. 34. fo 71. & Rolan. de lucr. dot. quæſt. 42. maritus, nu. 22. fo. 42. vbi ponit treſdecim effectus dictæ renunciationis, vel fuerit contra ipſum actum rei vendicatione, vt per eundem Veronenſ. d. caut. 241. nu. 2 in verſic. ſecus ſi conueniatur per text. in l. Neſenius, §. fundum ff. de re iudicat. & in l. ex diuerſo. ff ſol. matr. ſiue dolo ma-lo ſuam diminuerit ſubſtantiam iuxta text in d. l. 1. §. cum autem. C. de rei vxor. action. & propria

22 culpa factus fuerit pauper, nam tunc non compe- tit dictum beneficium ne conueniatur pluſquàm poſſit Feli. in cap. quæ in eccleſiar. num 67. de conſtitutio.

23 Septimo mulier, vt dicit Bart. in d. §. ſocero in princ Couar in cap. quamuis pactum de pactis in 1 initio ſecundæ relationis, numero ſeptimo, fo 296

24 niſi tẽpore promiſſionis dotis in dolo fuiſſet Brun. vbi ſupra q. 21. quartæ q. princ num. 1. fo 71. & ſeq. & renunciauerit omni iuris, & legum auxilio, & fauore Soccin. conſ. 126. diligenter puncti num. 1. & 3. lib. 1. qui in ſpecie loquitur de muliere tutrice.

25 Octauo clericus, vt probat Capell. Thol. deciſ. 245. & ibi Aufrer. in addition. vbi hanc veriorem appellat, & cęteri relati per Couar. variar. reſol. libro 2. cap 1. num. 9. fo 110. Menoc. de arbitrar. caſ. 183. cum de bonorum, num. 19. qui inter cętera allegat text. in cap. Odoardus de ſolution. Neuizzā * qui teſtatur de communi * conſ. 59. Saluatoris noſtri, num. 2. Farinac. in titul. de delict & pœn par. 1. quæſt. 26 num. 11. & hoc ad inſtar militis armatæ militiæ Brun. in ſępe d. tract. ceſſion. bonor. in 3. queſt. princ. num 11. fo. 12 quibus addo Io Gutter. in ſuo tract. de contract iurat. cap. 17. num 7. tom. 6. part. 2. fo. 64.

26 Nono iudex in cauſa ſyndicatus condemnatus Becc. conſi. 1. quæſtio proponitur nu 28. licet aliud ſeruetur de conſuetudine vt teſtatur Bald. relatus per Put. in ſuo tracta. de ſyndic in §. Aſſeſſor. c. 1. An Poteſtas num. 12. fo 129. & Scap. in ſuo tracta. de iur non ſcrip. lib 3. in Rubr 1. de iudic tam ord. quàm delegat cap 17. num 2. fo. 34. & Doctor, vt * concludit atteſtando de communi * Brun. q. 10. quartæ q. princ. num. 7. fo. 40. qui num 10. id limi-

27 tat in doctoribus, qui aduocationis officium non exercent, nec in publico legunt, ſed ſolo nomine doctores ſunt Item licentiati & baccalauri vt per Hieronym. de cęuallos in ſuo ſpec. opinion. com. contra commun. queſt. 477 ſicut miles in princ. & nu. 3. lib. 2. ubi ad fauorem eorũ, quæ ſupra dicta ſunt de doctoribus aduocatis licentiatis, & baccalauris dicit eſſe communem opinionem licet aliud ſecundum Alberi. in d lege miles ſeruetur de facto.

18 Decimo miles, vt probatur in l. miles, qui vbi glo. & Bart & in l. item miles, ff de re iudica & per Aufred ad Capel. Tholoſ. d. deciſ. 245 & Brũn. de ceſſio. bonor q 11. quartę q princi. num. 1 fo. 44.

19 Vndecimo Patronus, liberique eorum, & parentes, vt probatur in d. l Patronus, ff. de re iudica. Idẽ de eo qui conſtituit Ius patronat. tenet Paul. at huiuſmodi opinio reprobatur à lamberteng. in ſuo tracta. de Iur. patronat. octauo art 5 q. princi. 1. part 1 lib nu 4 fo. 38.

20 Duodecimo Donatores, vt probatur in d. l. inter eos, ff. eod. tit. & per Brun. in dicto ſuo tracta. de ceſſio bonor q. 27. quartæ q. princ. num 1 fo. 79. vbi in ſeq. numeris ponit ſex limitationes.

21 Decimotertio ſocii d l. verũ ff. pro ſoc. Honded. conſ 85. ſententia aliàs num. 23.

22 Decimoquarto coloni partiarij, vt per Hond. vbi ſupra, qui allegat Fulg. in l ſi merces, §. vis maior, ff. locat. Petr de Vbald in ſuo tract. de duob fratrib. 11. par num. 34. & Brun de ceſsio. bonor. q. 33 trigeſimo tertio 4. princ. fo 86.

Et alij de quibus per Surd. in ſuo tract. de Aliment q. 78. his relinqui debet nu. 15. 16 17. 19. 22. & ſeq apud quem poſtea aliquos de prædictis caſib. tactos inueni, cum pluribus alijs in quib. ceſſat d. beneficium, vt num 26 & ſeq. fo. 72.

Id tamen non videtur generaliter, nec particulariter uerum, nam ſi inſpicitur generale pro notorio vltra præmiſſa adducitur, quod ex proprio de-

23 licto in inopiam incidentes non utuntur d. beneficio ſecundum Dec. conſ. 121. quia contra ea, quæ num. 21 volu 3. fo 666 etenim, qui ratione delicti conuenitur, non gaudet priuilegio. Brun. in dicto ſuo tracta. ceſſ bonor. quæſt prima quartæ q princi. nu. 2. fo. 20 Idem in terminis ſoceri ſcribit Couar. uariar. reſol. lib. 2. cap. 16. num 9. in uerſ. 2. illud fo. 180 & Campeg loco citato, qui loquitur de utroque ſocero quibus addo nouiſsime Hieronym. pappon. I. C. celeberrimum conſ 99 pro D. Hyppolito num. 4. cum ſeq. fo. 195. optime de iſta materia loquentem.

24 Si ſpeciale obijcitur, quod potuit d. ſocer, ſicut vnuſquiſque poteſt fauori ſuo renunciare, l. ſi iudex circumuento, ff. de minor. l. ſi quis in conſcribẽdo, C. de pact, prę ſertim cum iuramento, vt videtur factum in caſu iſto, cuius vigore priuilegio introdu-

25 cto propter reuerentiam ſoceri de quo in l. quia pa rentis, ff. ſolut. matrim. renũciari poteſt per ea, quæ habentur in capitulo quamuis pactum de pact. in ſexto, & tradit ibi Gemin. in 2. notab. & Veroneſ. caut. 112. donatio, num. 4. fo. 35. quibus in terminis ſoceri addo quod conſuluit Albert. Brun. conſ. 89. viſo inſtrumento iurato dotis, num. 4. & præcipue num. 8. vbi ad litteram dicit ſocerum quando iurauit poſſe exigi pro dotibus promiſsis non obſtante exceptione deductionis ne egeat. Et d. cap- turam

Digitized by Google

turam ſuſtineri ſaltem in vim admiſsionis factæ
per Rotam, cum præfata clauſula ſaluo iure exe-
quendi, ne impugnetur inſtrumentum, & retarde-
tur executio eiuſdem.

Sed contrarium fuit concluſum, quia non eſt
26 premendus carcere, qui habet beneficium ne cõue-
niatur, niſi in quantum facere poteſt, vt fuit reſo-
lutum per Rot. Genuen. ſub die 18. Nouemb. 1587.
in cauſa cuiuſdam magnauaccæ contra ripagnam
ſocerum referente Excellentiſsimo D. Vincentio
oſcaſalio Cremonenſi I.C. peritiſsimo tunc tempo-
ris in eadem Rota collega meo, & dicit Gaſp. Beat.
in ſuo tracta. de inop. debito. cap. decimoſeptimo,
num. 34. tom. 3. par. 2. fo. 240. vbi plures allegat, qui
bus addo Marſi. in ſua prax. criminali in §. attin.
27 gam, num. 65. & Theſau. deciſ. 153. debitor pecu-
niæ, num. 4. fo. 129. quod eſt introductum ne egeat
Brun. de ceſsion. bonor. quæſt. 23. quartæ q. princ.
num. 1. fo. 72. & miſerationis gratia, vt inquit Cœ-
phal. conſi. 193. qui ſemel bonis, num. 14. & ſeq. lib.
2. Aretin. in §. ſi. num. 12. verſiculo quæro, quid ſi à
28 principio inſtitu. de actio reuerentia enim quæ
debetur ſocero, qui parentis locum obtinet, l. quia
parentis, ff. ſol. matrim. nõ patitur carcerationem,
detentionem, ſeu compulſionem ad ceſsionem bo-
norum, introductam ad temperandum antiqui iu-
ris, & duodecim tabularum duritiem Magon. deci-
ſion. lucen. 87. Publico num. 7. & ſeq. fo. 230. vt per
29 Theſaur. vbi ſupra. Immo apud veteres tanta erat
reuerentia erga ſocerum, quod ipſum cum genero
lauari nefas eſſe crediderunt, vt legitur apud Cice-
30 ron. 1. offic. & in Apoſtill. ad d. l. quia parentis, ff. ſo
lu. matrim. præſertim vbi agitur cum perſona no-
bili, prout in præſenti ſpecie, quæ melius tractari
debet, l. 3. §. tutor, qui repertorium, ff. de ſuſpect. tu
to. Couar. in ſuis relectio. in dicto capito. quamuis
pactum. in initio ſecundæ partis, num. 5. verſic. iura
ſanguinis fol. 295. nobilis autẽ quis dicatur tradũt
Bon. de curtil. in ſuo tractat. de nobilitat. par. 1. nu.
4. to. 16. fo. 1. Pari. de Pute. de re milita. lib. 7. de pu-
gn. nobil. nu. 4. d. to. 16. fo. 405. chriſtophor. Lanfran
chin. in ſuo tracta. vtrum præferendus ſit Doctor,
an miles nu. 57. to. 18. fo. 23. qui dicit quod vera no
bilitas ea eſt, quæ ex ſcientia virtute, & bonis mo-
ribus pollet Sebaſt. Medici. de diffini. diffin. 42. nu.
20. eodem tom. 18. fo. 302. Veronenſes. de Impera-
tor. Milit. deligẽd. in §. nobilitatis. d. to. 16. fo. 310.
cum ſeq. qui recitat ſex opinio. ſupra viginti, Pa-
leott. de not. ſpur. quæ fil. cap. 61. to. 8. part. 2. num. 8
fo. 72. qui in hac re ſpectandam eſſe conſuetudinẽ
vniuſcuiuſque loci, ac ciuitatis affirmat ex qua quis
quandoq; nobilis, quandoq; ignobilis exiſtima-
tur, & Anton. Gomez. ſuper leg. taur. l. 79. nu. 6. fo.
290. qui dicit nobilem eſſe, qui ex antiquo, & priui
legiato ſanguine deſcendit, qui eſt exemptus ab
oneribus, & tributis plebeiorum dignitate officio,
vel ſcientia allegando tex. in l. 1. & tot. tit. C. de di-
gnitat. lib. 12. & ibi odofr. Bart. Plate. & Luc. de pẽn.
& atteſtando de communi, etiam ſi mater, vel li-
nea materna ſit vilis, & plebeia, quia potentior eſt
ſubſtantia, & materia, quam forma, & ab ea deno-
minatur tanquam à potentiori cauſa, & effectu.

Non obſtat dum ſpecialiter pro ratione dubitan
di adducebatur, quod quiſque poteſt renunciare
fauori ſuo, præcipue cum iuramento, & d. capturã
ſuſtineri in vim admiſsionis ſaluo iure exequendi,
ne inſtrumentum remaneat ſine ſuã effectuali exe-
cutione.

31 Nam ad primum de renunciatione reſpondetur
id habere locum in fauore mere introducto. à iure
ciuili, vt habetur in dicto capitulo quamuis pactũ,
32 nõ autem in caſu iſto in quo, cum reuerentia, quæ
debetur ſocero, ſit introducta à natura ſecundum
Bald. in l. liberti, libertique nu 6. C. de oper. libert.
non autem à dicto iure ciuili, vt probat Bald. in l.
fi. in fi C. de bon. liberto. non poteſt pacto remitti,
& conſequẽter ei renunciari, vt voluit. idem Bald.
33 in d. l. liberti, libertique prout quoque eſt gratitu-
34 do etiam quod ius ciuile diſpoſuerit, vt in obiecto
ſocerum haberi loco parentis, quia per hanc diſpo
ſitionem non dicitur introductum aliquid de no-
uo, ſed quod antea etiam de iure diuino erat diſpo
35 ſitum, vt legitur Thobiæ, capitulo decimo, in fi. dũ
dicit (Honorare ſoceros,) & late apud Quintilia.
Mandoſ in ſuo tracta. de ingratitud. cap. trigeſimo
octauo, in Rubr de ingratitu. gen. & nur erga ſo-
cer. & capitul. trigeſimonono, in Rubr. de ingrati-
tud. ſocer. ac ſocrus erga gener. & nur.

36 Ratio eſſe poteſt, quia cum vir, & vxor ſint vna
caro, vt habetur Matt 19. & per Apoſt. 1. ad Co-
rint. cap. 6. & in ca ſunt qui 27. quæſt. 2. & in cap. ad
monere 33. quæſt. 2. vbi pars corporis viri appella-
tur, ca debitum, de bigam. ca. ad Apoſtolicam de
conuerſio. coniugato. capit. gaudemus. de diuort.
& capitulo fraternitatis, & ſeq. 35. quæſt. decima.
Item vnum corpus, & vna anima l prima, ff. de rit.
nuptia. ac ſocij diuinæ, humanæq; ſe domus gloſſ. in
l. hæres, ff. de negoc. geſt. Pater viri erit pater vxo-
37 ris, & pater vxoris erit pater viri, cõſiderando eos
tanquam vnam carnem. vnum corpus, vnam ani-
mam, ac ſocios diuinæ, & humanæ domus, vt con-
ſiderant dicta iura.

38 Et ſic reuerentia, quæ omni iure debetur patri,
vt de iure diuino probat Dominus dicens honora
patrem tuum, & matrem tuam, & eris longæus ſu-
per terram, præter illud Pauli dicentis filij obedite
parentibus veſtris in domino Sot de iuſt. & iur art.
4 verſi. reſtat fo. 51. & late Quintilian. Mandoſ. in
dicto ſuo tracta. de ingratitu. capitulo tertio, in ru-
br. de ingratitu. filior. & parent. in verſi. contra ve-
ro filij.

De iure naturali. Fortun. de vlt. fin. num. 120. to.
1. fo. 112. maxime, quod his, à quib. eſſe, & docu-
39 mentum ceptum fuit, omnes grati eſſe debent, vt
40 per Mandoſ. vbi ſupra, & Philoſophum dicentem
Dijs, magiſtris, & parentibus non poſſe reddi æqui
ualens.

De iure canonico te t in capit. non omnis, & ca
pitu. ſeq 32. quæſt. 2. ubi filiæ ob paternam reueren
tiam debent nubere paterno arbitrio, uel aui quã
do pater eſt ſeruus, ca. patrem puellæ, 32. q. 3. non
ex neceſsitate ſed quia honeſte faciunt filij ſi paternæ
uolontati minime reluctentur § nuptiis in fin.
inſtitut. Iur. canon. lib. 2. titul. 11 de nupt. fo. 161.

Et de iure ciuili, l. parentes, l. adoptiuum. ff. de
in ius vocand. & in l. fi. C. eod. titu. & l. veluti. ff de
41 iuſt. & iur. vbi gloſſ. in uerbo parentibus. Immo
talis, & tãta erat iſta reuerentia de iure ciuili, quod

Digitized by Google

filij ſine conſenſu parentum nubere non poterant, vt probatur in . maſculi inſtitu. de nupt. & ibi glo.
42 in verbo debeat. Debita quoque adeo erit ſocero qui vt ſupra probatum fuit loco parentis habetur, generumque filiali affectione proſequitur, ut inquit Cæph. conſi. 492. mihi quoque numero
43 decimoquinto lib quarto, fo 176. quod etiam cũ
44 iuramento to'li, ac remoueri non poteſt, quia huiuſmodi iuramentum eſt non ſolum contra bonos mores iuris ciuilis, ſed etiam iuris diuini contra quos nõ operatur d. cap. quamuis pactum de pact. in 6 Beat. in dicto ſuo tractatu de inop. debitor. capi decimoſeptimo, num. 37 & ſeq. immo iuris naturalis, cum tendat ad deſtructionem paternę reuerentię, contra quos pariter non operatur, ut per Veronenſ. d. cautel. 112. Donatio num 4. fo. 3. Beat. vbi ſupra, & Couarru in dicto c. quamuis pactũ. nu. 2. in uerſi. unde illud in initio ſecundæ par., fo. 293.

Et quod tale iuramentum non ſit obligatorium in terminis ſoceri probat Capel. Tholoſa. deciſ. 238. Item fuit quæſitum cui magis, quam his quę conſuluit Albert Brun d. conſi. 89 num. quarto, & ſeq ſtandum eſt; præcipue, cum eius ſententia iuribus, & rationibus ſupra adductis penitus deſtruatur, quibus addo, quod cum iuramentum debeat
45 intelligi ſecundum communem, & veriſimilem mentem iurantis, capitu quemadmodum 25. de iur. iurand. capitu. ex parte 13. il ſecundo. de cleric. non reſident. Seraphin de priuile. iur. priuileg. 73.
46 num 15 fo. 73. non poteſt per illud dici ſocerum teneri vltra quam facere poteſt, nam non eſt veri-
47 ſimile, quod iurando voluerit tollere introducta ad eius fauorem, & facere contra dictos bonos mores iuris ciuilis, canonici, naturalis. & diuini, maxi-
48 me, quod iuramentum licet addat maius robur actui, non tamen ei aliquid vltra intentionem tribuit Seraph loco citato, num 27 fo. 37. nec tollit auctoritatem legis, quæ ſemper intelligitur excepta, vt per eundem Seraph. vbi ſupra, numero trigeſimotertio, recipit enim eas qualitates, & conditiones, quas recipit contractus ſuper quo interponitur, & ad plus non extenditur, quàm extendatur actus ea. quemadmodum de iur iurand l final C. de non numerat pecun Corbol. in ſuo tractat. de iur emphyteot. de cauſ priuation. ob renunciat. numero vigeſimo, & ſequen vt quoque videtur in obligatione in forma cameræ. quę licet addat maius vinculum obligationi, præcedenti non tamen auget affectum obligationis, vt per tex in l. titiæ textores, ff de leg 2. voluit Gabr. conſi 173 arbitror num 2 lib. 2

Ad ſecundum Reſpondetur, quod licet Rota admiſerit appellationem, vt ſupra, non propterea dicitur conceſſiſſe, nec approbaſſe executionem perſonalem in caſu prohibito, etiam quod executio fuiſſet conceſſa vigore publici inſtrumenti in forma cameræ, in quo in ſpecie dictæ exceptioni fuiſſet renunciatum, quia cum per dictam exceptio-
49 nem, quod ſocer non teneatur, niſi in id quod facere poteſt, non impugnetur inſtrumentum, ſed mitetur, & reſtringatur executio ad modum habilem, vt in terminis probat Canar. de execution. inſtr. quæſt. 28 num 62. fo 309 & Galleſ ad form. cameral obligation quæſtion 3 tertio queritur numero 1. fol 70. huiuſmodi exceptio ſemper poteſt opponi, & locum habet, vt in ſpecie ſcribit Bartho. Socin in l miles num 3. ff de re iudica. etiam quod
50 cum clauſula omni iuris, & legum auxilio de qua late ſcribit Corbol. in ſuo tract. de iur. emphyt de cauſ priuation. ob non ſolut Canon. limit. 41. nu. 3. & ſeq. fo 284 ei fuerit renunciatum quid quid dicat Roland a Vall conſi 13 viſa tranſactione, numero decimo, lib 1 ex infraſcriptis &

Primo quia de aſſerta renunciatione in dicto inſtrumento conſtare non uidetur, niſi per quædam verba concernentia generalem renunciationẽ, quę
51 non ſufficit, tum quia debet eſſe ſpecialis & expreſſa, non autem in genere, immo ſpecialiſsima, vt in terminis dicit Roman conſi 269. non eſt dubium, num. 3 & Ruyn conſi 98 viſa renunciatione, num. 22 lib. 1 qui in ſpecie loquitur de beneficio conceſ
52 ſo miſerationis cauſa, cui non poteſt renunciari ſecundum Rebuff in ſuo tractat de ſenten. prouiſional articu tertio, numero trigeſimooctauo, fo 199. quia tolleret miſericordiam quod eſt contra bonos mores vt ibi, etiam ſi iuratum fuerit ut per Aſſin. in ſuo tract de execut cap 33 num 18 fo 418. tum etiam quia eſt poſita in uerbis executiuis quę non alterant diſpoſitionem Gemin. conſi. 86 in
53 cauſa Traiectenſi, num ſexto, Alexan con 14. circa primum, numero ſecundo, lib primo, Iaſ in l quæ dotis, ff ſolut matrim num 40 Natt conſi 582 verba inueſtituræ, num quarto, & ſeq lib 3 Celſ Vgõ. conſi. 26 cum ex facto, num 49 fo 72 & Rym iun. conſi 268 vana ſanè, num 62 lib tertio, & conſil. 575. quæritur à me num 53. lib. 5 Rota luca per ludou deciſ. 29 Nicolaus nu. 78 fo. 186. In executiuis autem tum poſita dicitur quando reperitur in clauſola, quæ omnia. & ſingula, vt in ſpecie habetur per Deci. conſ 305 Iuridicã eſſe arbitror nu 6 fo. 335. Craſſ. in ſuo tract. de ſucceſſ. tam ex teſtam quàm ab inteſt. in §. donatio q. 1. nu 6 fo. 125 facit Manſ. in ſuo tract. vlt. volunt lib. 1. tit. 13. nu 7 fo. 13.
54 Secundo quia idem eſſet etiam vbi ſpecifice dicta exceptio oppoſita appareret, nam pręfatæ exceptioni, quod quis non teneatur, niſi in quantum facere poteſt nõ poteſt renunciari Affl. ĉt. dicta deciſio 221 numero primo, l alia §. eleganter, ff ſolut. matrimon Canar in ſuo tracta de execution inſtrument. quæſt decimaoctaua numero quadrageſimo tertio, fo 296. maxime quando huiuſmodi beneficium eſt, prout in caſu iſto introductum propter reuerentiam gloſſ. in l. ſi conuenerit, ff. de re iudicat. quæ inquit aperte beneficio conceſſo propter reuerentiam perſonæ non poſſe obijci pactum, ſecus ſi iure contractus, quam ſequitur ibi Bart. num. tertio, Paul de Caſtr num 1. & Alex Idem clarius dicit Barto. in d l alia cauſa, eleganter, num 5. etiã ſi dictæ exceptioni fuerit renunciatum cum iuramento, ut per eundem Bartho ibi num 9 qui dicit huiuſmodi iuramentum non eſſe obligatorium, neque de iure ciuili, neque de iure canonico Brun. de ceſſion. Bonor quæſt 20 quartæ quæſtion principal numero uigeſimoſecundo, fo. 68 & Gaſp. Beat. in ſuo tractat de inop. debitor, ca. decimoſeptimo, numero trigeſimoſeptimo, to tertio, par. ſecunda, fo. 241. ubi teſtatur de communi reprehendendo Vaſquium, qui tenuit contrarium.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

AR.

Digitized by Google

DECISIO XVII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Priuilegium, in cuius reuocatione requiritur certa forma an dicatur reuocatum ea non ſeruata.

SVMMARIVM.

Rota an ſit competens in cauſis Ieſuitarum, nu. 1.
Forma certa, quando requiritur in priuilegii reuocatione, ea ommiſſa non dicitur priuilegium reuocatum, nu. 2.
Expreſſe, quod fieri debet, alio modo factum non releuat, numero 3.
Priuilegium, de quo debuit fieri ſpecialis mentio, non tollitur per clauſulas generales, nu. 4.
Papa non pōt tollere id quod probabiliter ignorat, nu. 5.
Conſenſus ad ignorata non trahitur, nu. 6.
Clauſula de plenitudine poteſtatis, non operatur in his, quæ ſunt facti, num. 7.
Clauſula generalis derogatoria, non operatur, quando requiritur inſinuatio, nu. 8.
Idem eſt, quando priuilegium à pluribus Pontificibus confirmatum reperitur, & priuilegium eſt conceſſum fauore piæ cauſæ, & religionis, nu. 9.

DECISIO XVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ROTA an ſit iudex competens in cauſa, quæ vertitur inter Reuerendum D. Nicolaum, & D. Antoniū de Capitoſtis ex vna, & venerabile Collegium Societatis Ieſu.

Videbatur dicendum, quod nō vigore Conſtitutionis Rotalis c. 16. & 17. fo. 4. & ſeq. præcipue ſtante derogatoria. Priuilegiorū de qua in eadē conſtitutione c. 91. & 92. f. 18. quæ eſt ampliſsima, & cū pluribus clauſulis per quas omnia obſtantia reiecta exiſtimabantur.

Sed contrarium communiter per Dominos fuit reſolutum, quia cum in priuilegio dicto Venerabili Collegio conceſſo per Gregorium XIII. Pontificē Maximū reperiatur infraſcripta verba videlicet. (Quod ei nunquam, etiam cum derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & per quas earundem litterarum tunc deſuper conficiendarum tenor, ac ſi de verbo ad verbum in eis inſertus foret, pro expreſſo haberetur quibuſcunq; perſonis, ſeu in eorum fauorem etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine conceſſas, & factas, ac faciendas, & concedendas, nullatenus derogatum cenſeatur, aut derogari poſsit, niſi tenor earundē tunc deſuper conſiciendarum literarum de verbo ad verbum nihil penitus ommiſſo foret in illis inſertus, & derogatio pro tempore facta huiuſmodi per trinas diſtinctas literas eundem tenorem continentes tribus ſimilibus diſtinctis vicibus eidem ſocietati intimata, & inſinuata foret, & quod aliter earundem literarum tunc deſuper conficiendarum pro tempore facta derogationes nemini ſuffragantur.) per dictam Rotalem conſtitutionem ei derogatum non cenſetur, ex defectu formæ ibi
2 poſitæ non ſeruatæ, quia quando datur certa forma reuocandi priuilegium non intelligitur derogatū, niſi ſit forma ſeruata, etiam quod in derogatione eſſet clauſula non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs in contrarium facientibus, & de quibus eſſet facienda mentio ſpecialis, & indiuidua, etiam ſi talia eſſent de quibus mentio de verbo ad verbū fieri deberet, & illa clauſula pro expreſsis habentes quicquid dicat Mocdan. decif. 1. alias 20. fuit concluſum de reſcript. nu. 1. fo. 3. vt poſt gloſſ. ſingularem in c. inquiſitores in verbo expreſſe littera D, de hæretic. in 6. Alexan. conſi. 122. viſo puncto nu. 13. & ſequen. lib. 4. fo. 94 in terminis conſuluit Bero. conſi. 148. In cauſa nobilis viri, num. 8. lib. 3. fo. 421. qui atteſtatur de comm. vt quoque facit Dec. conſi. 165. viſo tenore Priuilegii, num. 2. in verſic. ex quibus omnibus, & latè Decian. conſi. 51. Quæritur ergo num. 29. lib. 3. fol. 344. Ratio duplex eſſe poteſt. Prima quia vt inquit Feder. de Sen. conſi. 233. Caſus talis, nu. 4. fol. 101. & Alex. dict. conſ.
3 122. nu. 13. quando aliquid expreſſe fieri debet ad ſatisfaciendum alter modus, quàm expreſſus non ſufficit, vt etiam clarius videtur fuiſſe de mente Dec. dicto conſi. 165. viſo tenore priuilegij, num. 2. In verſicul. in præmiſſo dubio fol. 178. dum dicit,
4 quod priuilegium, de quo debuit fieri mentio ſpecialis, non tollitur per clauſulas generales, in quibus de priuilegio, & loco priuilegiato ſecundum formam priuilegii ſpecialis mentio facta non reperitur eiuſdem ſententiæ fuit Calder. conſi. 11. Habet ordo Sanctæ Claræ de priuil. de quo meminit idem Dec. loco citato, qui loquitur de priuilegio, in quo requirebatur mentio ordinis S. Claræ, & nominis Cardinalis Protectoris.

Secunda ratio eſt, quia ſi per clauſulas generales derogatorias primum priuilegium ſublatum dici poteſt, ſequeretur vnum inconueniens videlicet.
5 Quod Papa tolleret id, quod probabiliter ignorare poſſet, cum priuilegia ſint facti, & in facto cōſiſtant, vt in terminis preſentis queſtionis conſuluit Roman. conſi. 227. Iſte ſunt rationes, nu. 1. vbi approbat dictum Federici, quem aſſerit maturius fuiſſe locutum conſi. 233. caſus talis eſt.
6 Sed cōſequens eſt falſum, quia conſenſus ad ignorata non trahitur, ergò, quod verum eſt, etiam ſi
7 eſſet poſita clauſula de plenitudine poteſtatis, nā iſta non operatur in his, quæ ſunt facti, de quibus Princeps informatus non fuit Crauet. conſi. 119. inter alia priuilegia, nu. 3. fo. 237.
8 Quæ puto tranſire ſine aliqua dubietate, non ſolum, quia requiritur inſinuatio, quo caſu clauſula generalis derogatoria nō videtur ſufficiens per ea, que ſcribit Federic. dicto conſi. 233. vbi num. 7. dicit conſiderandas eſſe clauſulas, conceptum, & intentionem Principis, vt etiam voluit Crau. dicto conſi. 119. num. 5.
9 Sed quia plura alia concurrunt, videlicet, quod dictum priuilegium eſt à pluribus Pontificibus confirmatum, cui tanto minus dicitur derogatum ſecundum Dec. dicto conſi. 165. num. 3. & conceſſum piæ cauſe, quo caſu ei derogatum fuiſſe minime dici poteſt per ea, quæ tradidit idem Dec. ibi num. 5.

Digitized by Google

præſertim fauore religionis, quę reſpicit publicam vtilitatem per ea, quę ſcribit Cin. in l. 1. num. 3. C. quan. Impera. in pupil. vel vid. Viu. opin. 641. Alexan. conſi. 123. Scripſit Eccleſiaſticus, num. 16. lib. 4. & Decian. dicto conſi. 51. nu. 28. lib. 3. vbi plures allegat. Immo cum Papa nullam de priuilegio Ieſuitarum faciat mentionem, videtur voluiſſe illud remanere in ſuo robore, argumento eorum, quę tradit Crauet. dict. conſi. 237. num. 5.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Teſtator prohibens alienationem certarum rerum, an dicatur prohibuiſſe Trebellianicam.

Duo quartæ hodie, an poſsint à filiis grauatis detrahi.

SVMMARIVM.

Trebellianica an poſsit detrahi ex rebus non prohibitis, num. 1.

Quarta non poteſt eſſe maior fideicommiſſo, nu. 2.

Pars non poteſt eſſe maior ſuo toto, num. 3.

Ius ciuile ſeruatur in ciuitate Anconæ, num. 4.

Quarta vna tantum de iure ciuili detrahitur, nu. 5.

Quartæ duo detrahuntur de iure canonico, nu. 6.

Trebellianica per particularem prohibitionem de non alienando certas res non dicitur prohibita, nu. 7.

Legitima, an capi poſsit ſuper certis bonis alienari prohibitis, num. 8.

Trebellianica detrahenda eſt integra, nu. 9.

Trebellianicæ detractio non importat detractionem corporum, ſed iuris hæreditarii, nu. 10.

Fideicommiſſarius vniuerſalis in quibus ſuccedat, numero 11.

Filii grauati ſub conditione, an poſsint detrahere duas quartas, nu. 12.

Quartæ duo aſcendunt ad ſemiſſem hæreditatis, nu. 13.

Quartæ debentur abſque onere, & de eis ad libitum diſponi poteſt, num. 14.

Ius detrahendi duas quartas, an poſsit tranſire ad hæredes, & cedi, nu. 15.

Conſuetudo venit appellatione iuris ciuilis, nu. 16.

Conſuetudo, quæ ſit, num. 17.

Quando aliquid reperitur deciſum de iure ciuili, & canonico cui ſtandum ſit, nu. 18.

DECISIO XVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

TREBELLIANICA, an poſsit detrahi, quando teſtator particulariter prohibuit alienationem certarum rerum.

1 Negatiua præualere videbatur; Quia præter id, quod nulla ratio ſuadet totam Trebellianicam detrahi debere ex rebus non prohibitis in damnum eorum, ad quos bona erant reſtituenda, vt conſuluit Gabr. conſi. 87. reſpondendo dubiis in fin. lib. 2. Si in Trebellianicæ detractione reſpectus haberetur ad totam hæreditatem, fideicommiſſum non ſolueretur ſecundum inten-
2 tionem teſtatoris, quia forte quarta eſſet maior ip-
3 ſo fideicommiſſo, & ſic pars maior eſſet ſuo toto, quod videtur monſtruoſum, vt ad literam dicit Crauet. conſi. 16. Poſt redditum, num. 3. fol. 53.

4 Secundo, quia præſuppoſito ſtatuto dictæ ciuitatis Anconæ rubr. 77. col. 7. quo diſponitur cauſas ciuiles terminandas eſſe primo ſecundum ius
5 ciuile, ſecundo iuxta ius canonicum, per filios grauatos dicto iure non poteſt detrahi, niſi vna quarta, ſecundum gloſſ. in capitulo Raynutius de teſtamen. in verbo legitimam littera D, quã teſtatur de communi opinione legiſtarum ibi Abb. num. 25. Barto in l. quamquam num. 1. C. ad leg. Falcid. Bero. in capitu. in præſentia de probat. licet ſecus dit
6 de iure canonico, cuius opinio æquior eſt, vt inquit eadem gloſſ. loco citato.

Huiuſmodi tamen difficultate mature per Do-
7 minos perſpecta, fuit communiter concluſum per dictam particularem prohibitionem de non alienando, Trebellianicam non cenſeri prohibitam, quo ad alia bona alienari non prohibita, quia ex illis ſecundum veram Doctorum ſententiam detrahi poteſt ſecundum Pariſ. conſi. 43. In huiuſmodi controuerſia, num. 24. lib. 3. Roman. dicto conſi. 206. num. quinto, Bero conſi. 93. viſis teſtamẽto, num. 15. lib. 2. Socc. iun. conſ. 170. circa primum dubium, nu. 4. lib. 2. Neuizzan. conſi. 7. Deus in adiutorium meũ, nu. 43. & 52. Eugen. conſ. 6. cum per obitum, num. 46. Burſat. conſi. 13. in omnibus autem, num. 48. & conſ. 102. tanta eſt num. 16. lib. 1. Odd. con. 165. Dominus Leonardus, num. 75. & Menoch. de præſumptio. lib. 4. preſumpt. 198. num. 28. verſ. quando certa res, fo. 306. & nu. 30. in fi. fo. 361.

8 Idem eſt in legitima, quando ſuper alijs bonis haberi poteſt ſecundum Odd. d. conſi. 65. num. 79. folio 203.

Ex quibus ceſſare videtur prima obiectio, præſertim, cum non valeat dicere, teſtator prohibuit alienationem certarum rerum, ergo in alijs non
9 prohibitis non poterit cõſequi Trebellianica, quia ſi illa detrahitur, detrahenda eſt integra, alias daretur quarta diminuta, quod non eſt dicendum, vt voluit Soc. in l. Marcellus, §. idem Pomponius, colum. 3. ff. ad Trebell. relatus per Ruyn. conſ.

84. Vl-

9 Vltimum dubium, num ſeptimo, lib. 3. ratio eſt
10 quia deductio Trebellianicæ non importat detra-
ctionem corporum, ſed iuris hæreditarij, ut proba-
tur in l. 1. & per tot. tit. ff. ad Trebell. & per Soc.
iun. conſ. 131. quæſtio propoſita, num. 61. lib. 1. Et
Eugen. conſ. 6. cum per obitum Marci, num. 46. fo.
11 24. tranſeunt enim in fideicommiſſariam uniuer-
ſalem, nedum res, ſed etiam iura, & actiones acti-
uę, & paſsiue dicta l. 1. ff. ad Trebel. ubi Alexan. in
princ. & Iaſ. in rubr. ff. eod. tit. num. 10.

Prout nec obſtat ſecunda obiectio, nam Reſpon
12 detur, quod hodie filij grauati ſub conditione poſ
ſunt detrahere legitimam, & Trebellianicam, quæ
13 aſcendunt ad ſemiſſem hæreditatis, hoc eſt ad me-
dietatem bonorum reſtituendorum, vt communi-
ter receptum eſt Capr. conſ. 65. & ſi viſo, num. 5. Ce-
phal. conſ. 188. Dominus Ambroſius a Turre num.
31. lib. 1. & Gayl. obſeruatione 119. & ſi pater, nu.
30. & fo. 235. & obſeruat. 121. filius hæreditatem,
num. ſeptimo, lib. 2. fo. 237. de qua diſponere po-
14 teſt ad libitum, cum debeatur abſq; aliquo one-
re, vt per Gailum in locis citatis, ſecundum com-
* munem opinionem approbatam in iudicijs, &
in Scolis, vt conſuluit Dec. conſi. 238. Proponitur,
quod nobilis Domina Lucretia, num. 4. verſ. ſecun
do præmiſſi hæredes, quæ cum de generali conſue-
tudine ſequetur per totum mundum etiam in ter-
ris Imperij, vt teſtatur Cagnol. in l. Papinianus, ff.
meminiſſe, num. 10. de inoff. teſtam. Soc. iun. conſi.
115. circa primum, num. 16. lib. 5. Guid. Pap. deciſ.
52. licet Doctores in iure ciuili, num. 1. fo. 79. ab ea
in iudicando non eſt recedendum, ſiue attendatur
ius ciuile, ſiue ius canonicum Pariſ. conſi. 25. vidi
teſtamentum quondam num. 55. & 56. lib. 3. Soc.
iun. conſi. 131. quæſtio propoſita, num. 59. & num.
65. lib. 1. [illegible] an. conſ. 9. & ſi clariſsimi iuris, num. 3.
lib. 4. Rimin. iun. conſ. 9. onus non leue. num. 115.
lib. 1. qui dicunt hanc ſententiam ſeruari per totum
mundum, ſicut Euangelium, vnde Riminald. ibi
* dicit hodie eſſe indubitatam, & communem, ſal
tem in via deciſiua, & quod vbique ſeruatur in pra
ctica Bec. conſ. 23. Illa indubitata eſt, numero pri-
mo, Gayl. dict. obſeruat. 119. & 51. Pater numero
octauo, lib. 2. fo. 235. Simon de Pręt. de interpret.
vltim. voluntat. lib. 3. dub. 5. ſolut. 6. numero quar-
to, fo. 363. qui dicit hanc hodie eſſe canonizatam,
& ita tenere totum mundum & Iadeich. Imolen.
conſ. 26. legitima olim nu. [illegible] fo. 107. qui pariter di-
cit hodie paſsim eſſe receptam, & diuturno vſu cō-
firmatā etiam in foro ſecularis, [illegible] hoc fallat in aſcē
dentibus, qui ſolum detrahunt vnam quartam, vt
per eundem loco citato, & Michael Crail in ſ. Tre-
bellia. quæſt. 3. num. 1. in verſ. fatetur tamen om-
nes fo. 336. qui diſtinguunt de filio grauato pure,
vel ſub conditione, prout quoque facit Gail. obſer
uat. 121. filius hæreditatem, nume. 1. & ſeq. libro 2.
fo. 237.

15 Et non ſolum poſſunt duę quartæ detrahi, vt di
ctum fuit, quod fit non in rebus melioribus, neque
deterioribus ſed mediocribus, vt poſt Doctor. in l.
Marcellus ſ. res, quæ ff. ad trebell. cenſuit Rota Lu
ca. per Ludouic. deciſio 64. Chriſtophorus nu. 25.
fo 316. ſed iſtud ius poteſt trāſire ad hæredes Boer
deciſ. 250. breuiter dico numero ſexto, in uerſic. ad
ſecundum, quod ius deducēdi, fo. 608. & extraneos
Doctor. omnes in l. iubemus, C. ad Trebel. & in l.
qui de bonis, ſ. quod vnus, ff. ad leg. Falcid. & in ca
pitulo Raynutius, de teſtam. Pariſ. conſi. 43. In hu-
iuſmodi controuerſia, num quinto, lib 3. Decian.
conſi. 99. quæſtio ſupraſcripta, nu. 7. lib 3. Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib. 7. titu. 11. numero de-
cimo, Eugen. conſi. 15. Ioannes Baptiſta Marcelli
nus, nu. 18. præter [illegible] quod poteſt cedi ab ipſo filio
cuicunque, vt habetur per Tiraquel. de vtroque re
tract. titu. [illegible] 26. gl. [illegible] numero 15. & firmat Clar.
in ſ. teſtamentum quæſt. 2. verſiculo circa pri-
mum.

Secundo quod cum dicta opinio vbiq; ſit de con
ſuetudine recepta non pōt dici cōtra ius ciuile ſed
16 huiuſcemodi iuri conformis, ac conſentanea, quia
appellatione iuris ciuilis venit etiam conſuetudo,
vt probatur in ſ. conſtat autem ius noſtrum inſtit.
de iur. nat. gent. & ciuil, & in l. ius ciuile, & in l. om-
17 nes populi. ff. de iuſtit. & iur. quæ eſt ius non ſcri-
ptum, ſ. ex non ſcripto inſtit. de Iur. nat. gent. &
ciuil.

18 Tertio, quod dictum ſtatutum Anconæ non ha-
bet locum, quando aliquid reperitur expreſſe deci-
ſum, à iure canonico, nam tunc huiuſmodi iuri ſtan
dum eſt, etiam in foro ciuili argumēto eorum, quæ
habentur in cap. pri[illegible] de nou. oper. nunc. & in l.
per hanc, C. de temp appellat. Guid. Pap. dicta de-
ciſ. 52. licet Doctores, nu. 1. in verſ. quia vbi id, ma-
ximè ſtante generali conſtitutione Prouinciæ Mar
chiæ in c. 38. lib. 6. fo. 411.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XIX.

CAMERINENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio, an detur in cauſa finium Regundorum.

SVMMARIVM.

Iudicium finium regundorum de ſui natura eſt declarato-rium, num. 1.
Declarans, nihil de nouo inducit, nu. 2.
Actio finium regundorum continet in ſe cauſam proprie-tatis, nu. 3.
Actio finium regundorum habet latiſsimam interpreta-tionem, num. 4.
Appellatio, quando non reperitur prohibita dicitur per-miſſa, num. 5.
Appellatio eſt fauorabilis, num. 6.
Præſumitur potius pro appellatione, quam pro ſententia numero 7.
Appellari poteſt in cauſa finium regundorum, nume-ro 8, & 13.
Radix, & origo eſt attendenda, num. 9.
Iudicium finium regundorum, an ſit diuiſorium, nume-ro 10.
Appellari poteſt, à ſententia diuiſoria, nu. 11.
Cauſa diuiſionis habet adiunctam cauſam poſſeſſionis, & proprietatis, nu. 12.

Cauſa

Digitized by Google

Cauſa finium regundorum tangit etiam intereſſe partium, num. 14.

Agens actione finium regundorum quid probare debeat, num. 15.

DECISIO XIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

APpellationi interpoſitæ pro parte Communitatis Serræ Petronæ cõtra Communitatem Caſtri Sancti Venantij à quadam ſententia lata per Reuerendiſsimum D. Gubernatorem ciuitatis Camerini, an ſit deferendum.

Videbatur dicendum quod non, quia ſententia, à qua appellatur eſt de-
1 claratoria confinium, vt quoque de ſui natura eſt iudicium finium regundorum. Bald. in l. ſi quis C. fin. regund. nu. 3. verſic. nota, & ſic ſuper non graua-
2 mine, quia, qui declarat, nihil de nouo inducit. Car. in clem. conſtitutionem 6. 1. nu. 2. de election. & in clementi n. ſtatutum. num. 4. eod. tit. Fulgoſ. conſi. 147. in fi. & Gabr. concluſ. 3. de reg. iur.

3 Sed contrarium fuit concluſum, quia actio finiũ regundorum continet in ſe cauſam proprietatis d. l. ſi quis, C. fin. regund. vbi Bald. in princ. & Paul. de
4 Caſtr. & Rot. Bononien. deciſ. 86. quę præter id, quod numero primo, dicit latiſsimam habere natu-
✱ ram, num. 2. atteſtatur de communi, * quando ap-
5 pellatio non reperitur in ſpecie prohibita dicitur permiſſa. Franc. in rubr. de appellat. nume. 18. cum
6 ſimilib. vulgat. ratio eſt vt ibi, quia appellatio eſt fa-
7 uorabilis, & potius præſumitur pro appellatione, quàm pro ſententia.

Non obſtat dum dicebatur, quod a ſententia declaratoria non datur appellatio.

Quia dupliciter Reſpondetur.

Primo, quod id non procedit, quando iudicium
8 de ſui natura eſt appellabile, pro vt eſt iudicium finium regundorum ob proprietatis continentiam,
9 à qua non poteſt recedi, cum radix & origo ſit illa, quæ attenditur. Bald. in cap. quæ in eccleſiarum, num. 51. de conſtitut.

Secundo, quod dicta ſententia à quà fuit appellatum potius poteſt dici mere diuiſoria, quàm de-
10 claratoria. prout quoque dicitur iudicium finium regundorum in caſu de quo agitur, non obſtante dicta doctrina Baldi in dicta l. ſi quis num. 3. C. fin. regund. qui licet dicat iudicium finium regundorum eſſe declaratorium, non tamen negat eſſe diuiſorium, vt demonſtrãt illa verba ibi. (Iudicium finium regundorum, de quo hic loquitur non ſemper eſt diuiſorium, maxime in præſenti caſu, in quo dum confirmat laudum, ſeu ſententiam latam pro parte Caſtri Sancti Venantij exhibitam, in qua interdictas Communitates fuit facta diuiſio cum expreſſione confiniũ, & deinde ad euitandã dubietatem ſpecificatã confinia, tangitur quoque proprie-
11 tas, quo fit, vt pars, quæ prætendit ex hoc graua-
12 men ſibi illatum, poſsit appellare, quia cauſa diuiſionis habet admiſtam cauſam poſſeſsionis, & proprietatis. Bald. in dicta l. ſi quis, num. 3. C. fin. regun. Ceph. conſ. 63. ſententia diſponit, num. 8. libro 1. Contar. in l. vnica, C. ſi de moment. poſſ. 9. 13. petitorium quid ſit, num. 99. fo. 293.

13 Prout quoque poteſt in terminis actionis finiũ regundorum, vt dicit idem Contard. vbi ſupra nu. 119. fo. 294. quia vltra finium quæſtionem agitur
14 de intereſſe partis territorij, & ſic de proprietate.
15 Vnde agens actione finium regundorum tenetur ſe probare dominum, vt poſt longam diſputationẽ concludit Fab. in §. quædam actiones num. 32. inſtit. de actio. quem ſequitur Ange. ibi num. 11. per l. 3. C. fin. regund. & ibi Iaſ. nu. 72. relati per Hiero. de Mont. in ſuo tract. de finib. reg. cap. 4. num. 3. to. 3. part. 2. fo. 342.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XX.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari prohibita an poſſunt alienari.

SVMMARIVM.

Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, an nulla num. 1. fallit num. 7. 19. & 21.

Taciturnitas in iudicialibus inducit conſenſum, nu. 2.

Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt, numero 3.

Indignum eſt venire contra factum proprium, nu. 4.

Alienata, an imputentur in legitima, nu. 5.

Venditio, quando eſt facta de re non libera, an valeat, numero 6.

Alienatio fraudolenta, non valet, nu. 8.

Alienatio, quę fit lege permittente, non poteſt dici nulla, nec contra mentem teſtatoris, nu. 9.

Legis diſpoſitio ſemper intelligitur [illegible], nu. 10.

Teſtator non poteſt facere, quod [illegible] non habeant locum in ſuo teſtamento, nu. 11.

Teſtator in dubio præſumitur ſe conformare voluiſſe cum diſpoſitione iuris communis, nu. 12.

Domus non ita commodè, ſicut pecuniç diuidi poſſunt, numero 13.

Cauſa an operetur, quod poſſit recedi à diſpoſitione iuris & ſtatutorum, nu. 14.

Lites non ſemel in his quæ communiter poſſidentur oriuntur, nu. 15.

Nemo cogitur ſtare in communione, nu. 16.

Scandala ſunt fugienda, nu. 17.

Generalitas reſtringitur, ne ſequatur inconueniens, dicto numero 17.

Cenſus connumerantur inter immobilia, num. 18.

Mens teſtatoris eſt attendenda, etiam quod fiat contra verba, num. 20.

Verba quod non demonſtrant ſupponi non poteſt, numero 22.

Limitata prohibitio, limitatum producit effectum, numero 23.

Emptor

Emptor, an poſsit dicere de nullitate cont. actus ſub prætextu, quod res libera ſibi tradita non fuerit, nu. 24.

DECISIO XX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

CAESAR quondam Ludouici de
Ludouicis de Vrbino ciuis, & ha
bitator Anconæ, in ſuo teſtamẽ-
to inter cętera inſtituit ſuum hæ
redem generalem, & vniuerſalẽ
æquitem Aſcanium eius filium
legitimum, & naturalem, eique
quandocunque decedenti ſine filijs maſculis, legiti
mis, & naturalibus ſubſtituit vulgariter, & pupilla-
riter expreſſe, & per fideicommiſſum filias eius nu-
ptas, & nubendas, prout in eodem teſtamento; &
iuſsit omnia, & ſingula eius bona ſtabilia, tam pre
ſentia, quàm acquirẽda, per ſe, & eius tutricem nõ
poſſe quouis modo vendi, vel alienari, vetans, &
prohibens venditionem, & alienationem bonorũ
prędictorum tam hæredi, quam poſteris, & deſcen-
dentibus in perpetuum, vt in proceſſu fo. 12. & ſeq.
Dictus Aeques Aſcanius vendidit vnam domũ
poſitam in dicta ciuitate Anconæ in Parocchia Sã-
cti Petri in loco *detto la via grande* iuxta ſua notiſ
ſima latera Domino Nicolao Tellino V. I. Doct.
quæ pratẽditur ſub iacere præfato fideicommiſſo.
Dubitatum fuit de viribus dictæ alienationis,
quia ſi eſt vt prætenditur ex parte dicti Tellini fidei
1 commiſſo ſubiecta cum prohibitione pręfata, alie-
natio eſt nulla, vt per text. in l. fin. C. commu. de le-
gat. & Doct. in l. filius familias, §. 1. ff. de legat. pro
bat Grammat. deciſ. 93. in cauſa Illuſtriſ. Ducis, nu
me. 1. fo. 460. Benincaſ. in ſuo tract. de pauper. in
rubr. decimum ſpeciale in contractibus, num.
11. tom. 18. fol. 162. Petrus à Petra in ſuo tracta.
de fideicommiſſ. q. 3. num. 4. & ſeq. fo. 13. & Tiraqu.
de leg. connubial. gloſ. 7. num. 57. fo. 442. qui non
ſolum dicit, quod expreſſa hominis, vel teſtatoris
prohibitio alienandi reddit alienationem ipſo iu-
re nullam, ſed alienantem tanquam indignum re-
pellit, à reuocatione rei alienatæ, vt quoque voluit
Phanuc. in ſuo tract. de inuentar. par. ſeptima, num.
149. tom. 8. part. 2. fo. 315. dum id, quod ſupra di-
ctum eſt de nullitate pro qua parte aſſerit eſſe om
nium ſententiam, intelligit reſpectu inuitatorum
ad fideicommiſſum, non reſpectu alienantis, qui
non poteſt venire contra factum proprium etiam
nullum. Immo ſtante huiuſmodi expreſſa prohi-
bitione ſecuta alienatione poteſt propria auctori-
tate is ad cuius fauorem fuit facta alienatio, appre
hendere bona alienata, vt poſt Iaſ. Crauet. & Zan-
chi dicit idem Petrus à Petra loco citato, num. 47.
fo. 16. in verſic. Octaua erit differentia.
Etiã ſi diceretur, quod põt ſuſtineri dicta aliena
tio ex capite legitimę, & Trebellianicæ dicto æqui
ti competenti, quia cum legitima, & Trebellianica
ei fuerint aſsignatę in a. i. s bonis, & per eundem
ſaltem tacitè acceptatæ, cum a decreto aſsignatio-
nis huiuſmodi non appellauerit, vt de iure facien-
2 dum videbatur per ea, quæ poſt Io. Monac. Ioan.
Andr. Feli. Crauett. conſ. 302. in hac cauſa num. 7.
tradit Menoch. in ſuo tract. recup. poſſeſſ. remc. 1.
num. 167. fo. 41. & ante eum Anchar. conſi. 192. in
auxilium veritatis, nu. 4. & nouiſs. Medic. deciſ. 26.
Domini nu. 2. fo. 102. de conſenſu dubitari non põt
cum taciturnitas illum inducat l. cũ oſtendimus, §.
fin. ff. de fideiuſſ. & nominato. & hæredibus tutor.
& curator. non potuit poſtea dictus eques recede-
re, à dictis bonis aſsignatis, & vendere dictam do-
3 mum pro ſua legitima, quia præter id quòd illud,
quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt,
4 indignum nimis eſt venire contra factum propriũ,
l. generaliter in fi. C. de non numerat. Bart. in l. poſt
mortem de adopt cum ſimil. Præſertim, quando à
princ. filius eligit aliquam rem pro legitima, nam
5 alienata imputantur in legitimam ipſius, non ſo-
lum ipſo volẽte, ſed inuito vt poſt Ang. in l. in quar
tam, num. 3. in verſ. ad diem ff. ad leg. Falc. dicunt
Gabr. de legitima concluſ. 4 num. 15. fo. 373. & Cæ
ph. conſi. 189. Vnus ex filijs num. 20 lib. 2.
6 Et tanto magis quia ſupponitur in facto non fuiſ
ſe venditam rem liberam, etiam ex alio capite nẽ; e
quia in dicta domo alienata reperiuntur plures hy
pothecæ, & obligationes ad fauorem creditorum
dicti equitis; quo caſu venit abſque aliqua dubie-
tate declaranda ipſo iure nulla.
Vlterius tamen põderatis deductis Domini cõ-
7 corditer dixerunt, de æquitate ratam eſſe habendã
dictam alienationem, quia continet iuſtam cauſã,
nẽpe detractionis legitimæ, & Trebellianicæ, quæ
ſufficit ad ſuſtinendam alienationem per ea quæ
tradit Bald. conſi. 217 quæritur lib. 1 Aretin. conſ.
18. Viſa, & diſcuſſa, num. 4. 5. & 6. Dec. conſ. 236.
Non paruus difficultas, num. 1. & Rolan. conſi. 78.
circa primum, num. 20 lib. 1. & poſſunt per grata-
tum non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione
præfata bona ob dictam cauſam alienari, vt ad lit-
teram probatur in l. Marcellus, §. res quæ. ff. ad Tre
bell. Alexan. conſi. 178 attentis verbis num. 4. lib. 1
& Paris conſ. 17. ex lectura teſtamenti num. 35. in
** fi. lib. 3. vbi atteſtatur de communi, & tradit Pe
regrin in ſuo tract. de fideicommiſſ. art. 39 num. 4.
fo. 355. qui dicit iſt. ſeruari in iudicijs, præſertim,
quando prout in caſu iſto non apparet fuiſſe factã
alienationem de bonis melioribus, quæ eligere nõ
poterat, ſed de mediocribus, neque fuiſſe alienatã
rem, quæ plus valeret quàm ſua legitima, vt con-
ſiderauerunt Dec. num. decimoſeptimo, & Rolan.
num. 19 in locis præcitatis, & Gabr. concluſ. 4. de
legit. num. 3 & 10. fo. 373. nam ſi fideicõmiſſo gra-
uatus meliores, & digniores res ex hæreditate alie-
naſſet retentis infructuoſis, & minus vtilibus, huiu
8 ſmodi alienatio, tanquam fraudulenta, & in dam-
num fideicommiſsi poſſet reuocari Peregrin. in d.
ſuo tractat. de fideicommiſſ. articu. 39. num. 11. fo-
lio 356.
Non obſtat qnod ſupra opponebatur de nulli-
tate dictę alienationis prętextu ſępe dictæ prohibi
9 tionis, & fideicommiſsi, quia cum illa ſit facta lege
permittente, non poteſt dici nulla, & contra men-
10 tem teſtatoris, quia in qualibet diſpoſitione intel-
11 ligitur ſalua diſpoſitio legis Iaſ. in l. fi. ff. qui ſatiſ-
da. cogant. præcipue cum teſtator, ei derogare non
poſsit, nec facere, quod leges non habeant locum
12 in ſuo teſtamẽto, & in dubio prçſumatur ſe voluiſ-

ſe con-

ſe confirmare cum iuris communis, vel municipalis diſpoſitione, vt poſt Ruy. Bart. Raph. & alios dicit Corn. conſ. 276. viſo ſupraſcripto themate numero 3. lib. 3.

Et tanto magis, quia cum conſtet in actis, quod dicta domus in parte fuit empta de pecuniis dicti equitis, non poteſt dici comprehenſa in dict. fideicommiſſo, nam teſtator non cogitauit de re emenda pro medietate de ſuis pecuniis, & d. equitis, præcipue quod ſicut licuit eidem emere, vt ſupra, ita eidem licere debet vendere, præcipue cum
13 agatur de domo, quæ non ita commode ſicut pecunia diuidi poteſt, ob quam cauſam tanquam rationabilem, poſſet etiam recedi à dicta teſtatoris diſpoſitione, quatenus præſens queſtio contra eam ob verborum vniuerſalitatem dici poſſet, cum ex
14 cauſa à iuris & ſtatutorum diſpoſitione recedatur, vt probatur in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de ijs qui notant. infam & tradunt omnes in l. hodie. ff. de pœn. & in d. §. pœna grauior Rom. conſi. 429. conſidero in propoſita conſultatione num. 3. & 4. Marſil. ſingular. 182. Iudex non debet, qui alios allegat Rota Lucan. per Aſſiſ. deciſ. 15. Illuſtres, & multum num. 58. etiam ſi eorum obſeruantia iurata fuerit, l. ſi hominem 30. ff. mandat. Bald. in rubr. C. qui admittit. num. primo, verſic. quandoque Roman. loco citato num. 4. Corſet in ſuis ſingularibus in verbo iuramentum Cotta in verbo armorum offenſibilium in verſic. & notabis fo. 43. vbi plures allegat, & Farinac. in ſua prax. crim. in tit. de delict. & pœn. q. 17. fo. 158.

Et tanto magis, quod teſtator qui totum fecit fauore ſuæ agnationis, idem veriſimiliter diſpoſuiſ-
15 ſet ad fugiendas lites, & quæſtiones, quæ non ſemel ſurgunt ex his, quæ dum commode diuidi non poſſunt, communiter poſſidentur. Præſertim cum
16 dicere oppoſitum eſſet cogere aliquem ad ſtandum in communione contra ius, quod eſſe non poteſt, l. finali, C. commun. diuidund. niſi in caſibus ibi exceptis per glo. in littera C,
17 Immo vnum nutrire ſcandala, quę pro viribus fugienda ſunt, etiam ſtante quacunque verborum generalitate, cum iſta reſtringatur, ne aliàs inconueniens ſequatur. Caſtrenſ. conſi. 50. viſo codicillo facto, num. 2. lib. 2. Soc. conſi. 84. viſa prędicta facti narratione num. 3. verſiculo principaliter moueor lib. 1. & Crauet. conſi. 70. in contractu matrimonij, num. 21. & 26. Preſertim, quod conſtat dictam domum fuiſſe in cenſibus ſubrogatam, cum pacto, quod ſemper debeant ſtare firmi, & permanentes, & quatenus redimantur debeant reinueſtiri in alijs
18 cenſibus, prout in inſtrumento de quo in actis, qui cum conſiderentur, vt immobilia, Clement. exiui de paradiſo in §. cumque annui redditus, de verb. ſignifi. cum ſimil. vulgat. & ſint maioris vtilitatis
19 reſpectu fructuum, permutatio potuit fieri, ſaltem
20 propter vtilitatem fideicommiſſ. cum inſpiciatur mens teſtatoris, licet fiat contra verba prohibitiua alienandi. Angel. conſi. 169. ſuper puncto Iaſ. in l. filiusfamilias, §. Diui, num. 78. in ſecunda lectura ſeptimo nota fo. 151. Corn. conſi. 178. circa primā conſultationis dubitationem, nu. 2. lib. 1. Dec. conſi. 511. viſo teſtamento Matthæi Baliardi, nu. 6. & Felin. conſil. 42. Cantor Eccleſiæ cathedralis. nu. 4.

Nec dum ſecundo loco dicebatur, quod legittima, & Trebellianica fuit aſſignata in aliis bonis quæ aſſignatio fuit expreſſe, vel ſaltem tacitè per dictum equitem Aſcanium acceptata, quia cum potuerit appellare non appellauit.

Nã nõ propterea ſequitur aſſerta nullitas alienationis, cum ſæpe dicta aſſignatio in legittima non operetur, quo ad illa, quę iam ipſe filius habuit pro legitima, & eo inuito ſunt imputanda, ſed ſolum erit intelligenda, quo ad complemētum legitimæ, & Trebellianicæ computatis dictis bonis alienatis, & pro legitima detractis, & ſic dicta aſſignatio operabitur effectum ſuum pro eã parte, quæ ſibi competit, præter dicta bona alienata, quæ ipſo inuito computanda ſunt: ſupponitur enim in facto, quod tempore dictæ alienationis, ſeu permutationis, legitima dicto equiti Aſcanio non fuit conſignata, nec ab eodem detracta, & ſic potuit per ea, quæ ſu-
21 pra dicta ſunt permutare, & alienare, quaſi dicatur pro legitima bona alienata elegiſſe.

Secundo dicitur quod dicta prohibitio alienandi non ſe extendit ad dictam domum, nam vt colligitur ex themate, de quo ſupra, cum teſtator prohibuerit alienationem bonorum ſuorum, tam præſentium quam acquirendorum, per ſe, & eius tacti-
22 cè, nõ dicitur prohibuiſſe acquiſita per dictũ equitem eius filium, cum id ex prædictis verbis neceſſa-
23 rio non inferatur, & limitata prohibitio limitatum producat effectum. l. in agris. ff. de acquir. rer. dom. l. cancellauerat. ff. de his, quæ teſtamen. delent. Decian. conſi. 8. contra Reuerendiſsimum nu. 252. lib. 1. fo. 193.

Prout nec obſtat, quod vltimo loco opponeba-
24 tur de re libera non tradita. Nam non propterea ſequitur nullitas alienationis, quia emptor poteſt agere, vt res à venditore liberetur, non autem ad reſciſsionem contractus, & pecuniarum reſtitutionem: Vnde ſufficit, quod res liberetur ab obligatione, vel ſi ille cui res eſſet obligata, nollet conſentire, ſatiſdetur ab eo, qui tenetur ad liberandum, ita vt damnum pati non poſſit, vt probatur per tex. in l. ſi pater cum glo. in verbo liberentur littera E. & Bald. in l. ſi pater, C. de colla. de quibus meminit Alex. conſi. 65. omiſsis argumentis, nu. 5. lib. 5. & ibi addit. in verbo liberam, Neguſant. in ſuo tract. de pign. & hypotec. 5. par. memb. 1. num. 28. to. 6. par. 1. fo. 223.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXI.

ARGVMENTVM.

Donatio rogata à duobus notariis, quorum vnus non habet qualitatem à ſtatuto requiſitam, an valeat.

SVMMARIVM.

Clauſula conſtituti, quid operetur, nu. 1. & 24.
Præſumptio eſt pro inſtrumento publico, nu. 2.
Inſtrumentum præſumitur verum, & ſolenne, nu. 3.
Neganti, an incumbat onus probandi, nu. 4.
Notarius, quod ſe geſſerit pro habili, et pro tali fuerit habitus

Digitized by Google

- bitur, quid operetur, numero 5.
Probationis virtus magis dependet à publica fide, quàm à titulo, nu. 6.
Contrahentes non debent decipi, ſub publica fide nu. 7.
Obſeruantia eſt ſequenda, nu. 8.
Fama, & communis opinio notariatus dat robur officio, numero 9.
Notarii, quaſi poſſeſsio circa confectionem inſtrumenti, an ſufficiat ad validitatem inſtrumentorum, de quibus eſt rogatus, vel transferat onus probandi in aduerſarium, num. 10.
Notarii perſona, quando dicatur approbata, nu. 11. et 66.
Qualitatis non probatæ negatio, an dicatur inammiſsibilis tanquam ſerotina, & facta poſt concluſum in cauſa, vel ſaltem talis, quod poſsit probari aduerſus eam numero 12.
Aequalitas eſt ſeruanda, nu. 13.
Probare ſe talem, quis non tenetur parte non opponente, nu. 14. & 18.
Notarius, quando debeat probare ſe talem, nu. 15.
Exceptio, quæ non ineſt, & venit extrinſecus debet de neceſsitate probari, nu. 17.
Contractus rogatus à notario, an ſuſtineatur ſaltem, quamdiu toleratur in dicto officio, nu. 19.
Pluralitas an poſsit reduci in ſingularitatem, numero 20. & 91.
Dictio ſeu, quam vim habeat, nu. 21. 92.
Statuti verba ſunt ſtrictè interpretanda, nu. 22.
Qualitas, à ſtatuto requiſita eſt probanda, nu. 23.
Inſtrumentum quando deficit ratione ſolemnitatis probatoriæ non iuuatur iuramento dict. num. 23. in verſiculo etiam.
Poſſeſsio vera, & corporalis non poteſt dici tradita per clauſulam conſtituti, nu. 24.
Conſtitutum, quod liberet à traditione, quomodo intelligatur, nu. 25.
Negligens accipere poſſeſsionem ab eo, qui conſtituit ſe poſsidere, quando cenſeatur eam amiſiſſe, nu. 26.
Conſtitutum non operatur, ſicut vera traditio, quando conſtituens remanet in poſſeſsione, nu. 27.
Conſtitutum vt operetur, quid ſit probandum, nu. 28.
Traditio rei, quæ non poſsidetur, auferri non poteſt, numero 29.
Probatio veriſimilis ſufficit ob difficultatem probandi, numero 30.
Negatiua probatur per inſpectionem actorum, nu. 31.
Lex quando requirit actum qualificatum, non ſufficit probare actum ſine qualitate, nu. 32.
Qualitas, cum conſiſtat in facto non poteſt præſumi, niſi probetur, nu. 33.
Qualitas extrinſeca, ſiue ſit affirmatiua, ſiue negatiua ſemper eſt probanda ab eo, qui in ea ſe fundat, nu. 34.
Diues aſſerens ſe talem probare debet, nu. 35.
Paupertatem deducens probare debet, nu. 36.
Qualitas requiſita à quo articulari, & probari debeat, num. 37.
Statuti beneficio non vtitur, qui non probat qualitatem ab eo requiſitam, nu. 38.
Notario aſſerenti cum iuramento ſe talem, an credatur, num. 39.
Habilitas eſt probanda, nu. 40.
Lex Barbarius, quando habeat locum, nu. 41.
Paria ſunt ſcire, & ſcire debere, num. 42.
Argumentum à ſimili valet, nu. 43.
Aequiparatorum eadem eſt diſpoſitio, nu. 44.
Ignorantia ſtatuti non poteſt allegari, nu. 45.
Ignorantia ſupina, an excuſet, nu. 46.
Electio mala eſt in culpa, nu. 47.
Culpoſis, & negligentibus iura non ſubueniunt, nu. 48.
Communis opinio, quomodo probari poſsit, nu. 49.
Error communis facit ius, nu. 50.
Opinio quando præferatur veritati, nu. 51.
Veritas regulariter opinioni præfertur d. nu. 51. in verſiculo etiam, quod.
Vtilitas priuata, an ſufficiat ad ſuſtinendum inſtrumentum, nu. 52. & 54.
Communis opinio non operatur, quando defectus eſt in forma, nu. 53.
Communis error, & tolerantia, ſine auctoritate ſuperioris nihil operatur, nu. 55.
Notarij quaſi poſſeſsio quælibet non ſufficit, nu. 56.
Notarius præſumitur, qui fuit in poſſeſsione notariatus longo tempore, nu. 57.
Habilitas perſonæ ex quibus probetur, nu. 58.
Articulari quomodo debeat quaſi poſſeſsio, nu. 59.
Notariatus quaſi poſſeſsio, an ſufficiat ſine ſuperioris auctoritate, nu. 60.
Agens ſine auctoritate ſcienter, an iuuetur quaſi poſſeſsione notariatus, nu. 61.
Inſtrumentum factum à notario non habente qualitatem à ſtatuto requiſitam non valet, nu. 62.
Agens ſine auctoritate æquiparatur tyranno, nu. 63.
Gerens ſe pro notario, præter id, quod nihil agit tenetur partibus ad intereſſe nu. 64.
Fundamentum, quando deficit corruunt omnia ſupra ædificata, nu. 65.
Actus non debet operari vltra agentis intentionem, numero 67.
Priores non habent iuriſdictionem, nu. 68.
Notarius in matricula notariorum non ſcriptus, an dicatur talis, nu. 69.
Matricula, quam probationem faciat, nu. 70.
Exceptiones generales, an releuent, nu. 72. & ſeq.
Libellus generalis, an admittatur, nu. 72.
Simulatum, an dicatur, quod non eſt verum, nu. 73.
Cauſa, quando eſt vnica, & alia aſsignari non poteſt habetur pro expreſſa, nu. 74.
Generalis diſpoſitio, quando in vno tantum poteſt verificari habetur pro ſpeciali, nu. 75.
Expreſsio, quando nominatim eſt facienda, ſi adſunt verba, quæ nihil operentur, niſi trahantur ad illud, nominatio an habeatur pro expreſſa, nu. 76.
Exceptio tangens defectum conſenſus, & habilitatis, an ſemper opponi poſsit, nu. 77.
Exceptio falſi Procuratoris, an poſsit opponi poſt concluſum in cauſa, nu. 78.
Exceptio defectus mandati, an poſsit á iudice opponi, numero 79.
Iudicium ne reddatur eluſorium iudex, an poſsit ſupplere de facto, nu. 80.
Inſtrumentum dicitur approbatum, quando pars non opponit, nu. 81.
Negans ea, quæ ſunt de neceſsitate actus non tenetur probare, nu. 82.
Neganti, an incumbat onus probandi, nu. 83.
Articuli poſt concluſum in cauſa an poſsint admitti, numero 84.
Teſtes, an poſsint examinari poſt concluſum in cauſa, nu-

Digitized by Google

numero 85.
Teſtes ſua ſponte deponentes non probant, nu.86.
Qualitas certo tempore requiſita debet probari interueniſſe tempore limitato, nu.87.
Qualitas requiſita certo tempore ſi ſuperuenerit ex poſt facto, an ſufficiat, nu.88.
Qualitas requiſita etiam parte non opponente probanda eſt, nu.89.
Toleratio, quid operetur, & an præſumatur, nu.90.
Interpretatio ampla ſit in fauorabilibus, nu.93.
Inhabilitas vnius notarii non ſuppletur per habilitatem alterius quando ex diſpoſitione ſtatuti requiruntur duo notarii cum certis qualitatibus nu.94.
Statutum iubens contractum fieri a duobus notariis cum certis qualitatibus an valeat vbi forma non eſt ſeruata d.nu.94.

DECISIO XXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ANTONIVS Angeluccius de Belforte volens recuperare ſummam ſcutorum 300. datorum, vt vulgo dicitur *à compagnia d'offitio*, de menſe Auguſti 1567. prout late in inſtrumento deſuper celebrato, de quo in actis, &c. In quo Antonius Ceccholus de Rechaneto vti principalis principaliter, & in ſolidum fideiuſsit, egit contra bona fideiuſſoris poſſeſſa per Bartholomæum eius filium, qui cum ſe oppoſuerit vigore cuiuſdam donationis ſibi factæ per dictum Antonium Cecculum eius Patrem ſub die 23. Octobris 1586.

Et dubitatum fuerit de viribus d. donationis, quia licet in ea interuenerint duo notarii ad formam ſtatuti Rechanat. rub. 43. de donatio. lib. 2. vnus tamen de eis non habet illam qualitatem ab eo requiſitam, videlicet quod ſit de collegio iudicum, & notariorum d. ciuitatis.

Pro parte dicti Bartholomæi dicebatur dictam donationem eſſe validam, & ex pluribus ſuſtineri.

Primo quia dictum ſtatutum, vt patet ex eius lectura in illis verbis (& hęc non intelligantur) non
1 habet locum, quando fuit tradita poſſeſsio rei donatæ, vt in caſu iſto, in quo per clauſulam conſtituti poſitam in dicta donatione omnis dicitur translata poſſeſsio, vt probat Bart. in l. interdum, num.2.ff.de acqu.poſſeſs. & dicit Tiraq.de iur.conſtit. num. 2. vbi plures allegat fol.170.& numero. 4.fol.171.

2 Secundo quia, cum ſit præſumptio pro inſtru-
3 mento publico ex quo duo oriuntur præſumptiones, vna quod ſit verum, alia quod ſit ſolenne, vt inquit Natt.conſi.194.Magnificus Dominus, nu. 2.lib.1.fol.151.Bal. in cap.1.§.ſi inſtrumentum de
4 nou. feud. onus probandi videbatur translatum in
5 negantem dictam qualitatem, præcipue cum ſe geſſerit notarius pro habili in rogitu d. inſtrumenti donationis vna cum alio notario, & pro habili fuerit ſemper reputatus, ſaltem ex his, quæ habentur in l.Barbar.Philippus,ff. de offic. Prætoris, & in l. 1.C.de teſt.& in §.ſed cum aliquis ibi per gl.in verbo libertate inſtit.cod.tit.cum cæteris adductis per Gabr.concl.8.de prob.nu.1. vbi valent acta, quæ alias non valerent, vt per Bald. in d. l. Barbar. num. 3.& Iaſ.num.1. in verſ. & ſecundum iſtum intellectum, cum ſupracitatis, & per Alexand.conſi.138. opportune conſideratis num.2.volum.1.qui loqui-
6 tur in ſpecie de tabellione: ratio eſt quia virtus probationis magis dependet à publica fide, quàm
7 à titulo, vel collatione officij, ſub qua publica fide non debent contrahentes decipi; vt in terminis dicit addit.ad Alexan.conſ.138. in verbo valeant, in littera B, vbi vlterius dicit, quod ita ſemper obſeruare vidit, & ab antiquo ſemper obſeruatum fuit
8 à qua obſeruantia non eſt recedendum. Hinc dicebat Bald. in d.leg. Barba. de quo meminit Afflict.
9 deciſ.251.determinatum fuit, nu.3. fol. 194. quod fama, & communis opinio quod eſt notarius dat robur officio, & hoc per tres rationes, quas ponit Bald. vbi ſupra nu.2.

Tertiò quia dictus notarius reperitur in quaſi
10 poſſeſsione conficiendi ſimilia inſtrumenta, quæ ſufficit ad validitatem inſtrumenti, vt inquit Afflict. d.deciſ.251.num.4.& Natt.in addit.ad conſi. Alexand.dict. conſi. 138. in verbo tabellionatus, facit Bald.in d.l.Barb.num.5.vltra, quod transfert onus probandi in aduerſarium Gozzad.conſi.50. prima facie videtur, nu.16.Menoc.de præſump.lib.1.præſumpt.33.nu.24.fo.25.

11 Quartò, quia conſtat dictum notarium ſe exercuiſſe tanquam talem coram magiſtratu Dominorum Priorum Rechanatenſium, in quorum conſpectu d.donatio inſinuata fuit, quo caſu eius perſona videtur approbata arg. eius, quod dicit Bald. conſil. 119. quia pleniſsime allegatum, numero. 1. in verſic. immo plus dico lib. 3. præcipue; quod in
12 omnem caſum d. allegatio, ſeu negatio qualitatis non probatæ videtur inueriſimilis tanquam Sorotina, & oppoſita poſt concluſum in cauſa, vel ſaltem talis, quod poteſt aduerſus eam probari, nam ſi licet negare dictam qualitatem poſt concluſum in cauſa, licet quoque probare oppoſitum per ea, quæ tradit Rota Lucan. in nouiſs. deciſ.111.confirmauimus, colum.2.in verſi. vnde f. dl. 175. ne vna pars ſit melioris conditionis, quam
13 altera, & ſeruetur æqualitas, ante enim oppoſitionem, & negationem non videbatur neceſſaria,
14 cum quis parte non opponente ſe talem probare non teneatur, vt poſt Bart. & Doct. in l. licet vbi Iaſ.col.pen. in 3. fallent. de procurat. & alios dicit Alex.conſi.166.viſo puncto mihi, nu.3.lib. 2. Maſcad.de probat.concluſ.1247.num. 11.& ſeq. lib.2. fo.218.vbi dat exemplum de aſſerente ſe notarium
15 qui tunc ſe talem probare debet, vbi fuerit oppoſitum, & non alias, vt plenius dicit concluſ. 1092. nu.5.fo.423.lib.2.Matheſila.ſingul.12.in verſiculo & eodem modo.fo. 230. Ferrant. Gargierei patrocin.47.quando quis.fol.267. vbi inter cæteros allegando Paul.de Caſtr.conſi. 178.ſuper eo nu. 1.lib. 2.fo.78.& Alex.conſi. 60. viſa legitimatione num. 17. lib. 2. dicit hanc opinionem eſſe veriſsimam, etiam in his, quæ ſunt iuris. Guid. Pap. deciſ. 404. licet de iure inſtrumentum, num. 2. quod intelligo de oppoſitione, quæ fieret in proceſſu, non autem

de illa

Digitized by Google

deilla, quæ fit in allegationibus iuris, quia iſta
non releuat. Guid. Pap. deciſ. 221. Item dicta
die 14. num. 6. Crauet. conſi. 150. in cauſa benefi-
cij, num. 2. fo. 298. cum in proceſſu fieri debeat, ra-
tio eſt, vt inquit Bar. in l. eum qui ita, §. qui ita, nu.
17 4. ff. de verb. obli. quia quando exceptio non ineſt
ſed venit extrinſecus, de neceſsitate debet fieri
oppoſitio.
18 Et quod parte non opponente, quis non tenea-
tur probare ſe talem dicit Duen. reg. 277. executio
poteſt fieri ampl. 5. fo. 158. Ludouic. concl. 1. de hæ-
red. in verſi. infertur. 42. fo. 483.
19 Quinto quia cum dictus notarius ſe rogauerit de
d. inſtrumento donationis, ratione ſui officij, con-
tractus valet, & tenet, quandiu toleratur in illo of-
ficio. Lap. alleg. 89. nu. 11. & 13. verſi. & ea quæ facit
fo. 100. Sed ſic eſt, quod notarius fuit toleratus, &
toleratur, ergo.
20 Sexto quia pluralitas notariorum, à dict. ſtatuto
requiſita poteſt reduci in ſingularitatem, & res no-
ua non erit Tiraq. in l. ſi vnquam in verbo ſuſcepe-
perit liberos num. 241. & 244. C. de reuocand. do-
donat. fol. 284. & 285. Mantic. de coniect. vlti.
volunt. titu. 5. lib. xi. num. 17. fol. 297. Cephal. conſ.
711. Illuſtris comes nu. 6. fol. 375. lib. 5. & Peregrin.
in ſuo tract. de fideicommiſs. art. 21. nu. 40. fol. 190.
& art. 28. nu. 37. fol. 259. etiam in terminis ſtatuti
loquentis de pluribus Tiraq. vbi ſupr. num. 248. fol.
086. vt fit in pluribus caſibus, de quibus per Mari.
Socin. conſi. 43, viſa prouiſione facta, nu. 1. & quan-
do iuſtum, & æquum eſt eam fieri, vt poſt Bald. in
l. pen. col. fi. C. de impuber. dicit Rim. iun. conſi. 512.
videtur igitur num. 60. lib. 5. & generaliter tam in
relictis vniuerſalibus, vt in l. hæredes mei. §. cum ita
ff. ad Trebel. quam in particularibus nempe legatis
de quibus loquitur text. in l. falſa demonſtratio 33.
§. ſi. ff. de condict. & demonſt. l. ſi plures. 6. c. de con
dict. inſert. l. cui fundus 55. & l. tales conditiones
111. ff. de condict. & demonſt. & in ſpecie quando
conſiderantur diuerſi effectus Cacheran. conſi. 22.
in teſtamento nu. 36. fo. 68. & vbi agitur de fauore
animæ Tiraq. in ſuo tracta. de priuileg. piæ cau. pri-
uileg. 166. fo. 528. quæ iuſtitia, & æquitas euidens
ſatis conſtare videtur, cum dict. ſtatutum loquatur
de donat. ſcripta manu notarii, ſeu notariorum, nā
21 ex perſona vnius notarii habilis contractus pote-
rit ob illam dictionem, ſeu ſubſtineri, cum ſit di-
ſiunctiua, l. 1. §. ſublata. ff. ad Trebell. l. generali, C.
de ſacr. ſanct. Eccl. & eius vigore ea iniungantur,
quorum alterum non vtrumque affirmatur, & etiā
probat Bald. in c. inter cæteras de reſcrip. num. 14.
dum dicit, quod ſi lego Sempronio equum meum
album, ſeu nigrum, vnus tantum debetur, non am-
bos, cum ſimil.
22 Quod tanto magis in caſu de quo agitur eſt di-
cendum, quia dicta dictio, ſeu, eſt poſita in ſtatu-
to, cuius verba ſtricte ſunt interpretanda, vt in ter-
minis dicit. Alex. conſi. 193. lib. 2. nu. 4. ex thema-
te præmiſſo.
Sed contrarium per Dominos nullo penitus di-
ſcrepante fuit concluſum, non ex eo, quod exiſtima
uerint fundamentum, in quo aliàs fundarunt eo-
rum ſententiam, non ſubſiſtere, quia illud pro ve-
ro, ac conſtanti adhuc habent rationibus de qui-
bus in deciſ. aliás facta, ad quam, &c. Sed quia
nouiter fuit deductum non fuiſſe probatam dict.
23 qualitatem ſtatuti circa perſonam dict. notarii, qui
ſe rogauit de ſępe dicta donat. quæ omnino pro-
banda erat. Bart. in l. 1. §. ait prætor, ff. ne quid in
flum. pub. Dec. conſi. 18. viſo puncto pro tenui,
numero quarto, col. 3. Marſil. ſingul. 187. quali-
tas appoſita fol. 45. & ſequen. Maſc. de prob. con-
clu. 1141. numero 11. fol. 40. vol. 3. Eman Sorez. lib
3. comm. opin. in titu. de probat. & præſump. nu. 43.
* fol. 450. vbi teſtatur de communi. * Rim ſen. conſi.
427 viſa facti narratione, nu 42 lib. 3. Soc conſi. 27.
viſis inſtrumentis, num 14. conſi. 65 conclu. num. 4.
& conſi. 104. viſis compromiſſo nu. 15. lib. 4. Dec.
conſi 514. viſis his quæ plene nu. 1. Boſſ. de captur.
nu. 46. & de delic. num 4. Roland. à Val. conſil. 63.
Perſpectis diligenter num. 2. & 9. lib. 1. Ludou de-
ciſ Lucan 12. Cum quidam iuuenis, nu. 7. & deciſ
17. Ioannes Baptiſta, num. 33. Burſat. conſi. 402 an
Dominus Clemens, nu. 4. lib. 4 & Odd. conſi. 88.
ex Illuſtriſsima, nu. 13. etiam, quod contractus ſit
iuratus, quia quando inſtrumentum deficit ratio-
ne ſolemnitas probatoriæ non iuuatur prætextu
iuramenti in eo poſiti, vt in terminis ſtatuti man-
dantis, quod ad vtilitatem contractus requirantur
duo notarii ſcripſit Marſil. ſigular. 700. quamuis iu
ramentum fol. 178.
Non obſtat primum obiectum, in quo dicebatur
dictum ſtatutum Rechanetenſe non habere locum
vbi fuit tradita poſſeſſio per clauſulam conſtituti,
de qua in dicto inſtrumento donationis, quæ
transfert omnem poſſeſsionem.
Nam pluribus modis Reſpondetur.
Primo, quod ſtatutum præfatum non loquitur
ſimpliciter de poſſeſsione, ſed de poſſeſsione vera
24 & corporali, vt ibi legitur ad literæm, quæ non
poteſt dici tradita per clauſulam conſtituti, vt no-
uiſsi nè ſcripſit D. Hieron. Marilian. I. C. celeberri-
mus in rep. l. quoties, nu. 67. C. de rei vendic. Surd.
conſ. 13. caſus numero 13. lib. 1. per quam poſſeſſio
transfertur ficte ſine traditione. Tiraq. in ſua tract.
de iur. conſtit. nu. 1. verſi hic enim eſt fo. 170.
25 Hinc eſt, quod licet per conſtitutum quis libere-
tur à traditione poſſeſſionis, id intelligitur de tra-
ditione iuris, & ſic poteſt agere rei vendicatione,
vel publiciana in rem actione, aut interdicto vti
poſſidetis, non autem de traditione facti, quia te-
netur tradere poſſeſſionem, prout eſt facti, ſecun-
** dum magis * communem opinionem, de qua per
Alex. conſi. 28. viſo, & præhabito, nu. 7. lib. 2. Tiraq.
in d. ſuo tract. de iur. conſtit. in. 1. par. nu. 20. fo. 174.
& in p. 3. limit. 20. fo. 236. & Anch. q. 2. Sempronius,
26 à Caio, numero 13. lib. 2. fol. 56. & quod negli-
gens accipere poſſeſſionem realem ab eo, qui con-
ſtituit ſe poſſidere, cenſetur per negligentiam ami-
ſiſſe poſſeſſionem, vt dicit idem Tiraq. in d. ſuo
tract de iur. conſtit. p. 3. limit. 21. fo. 238.
27 Secundo reſpondetur, quod conſtitutum, non
operatur ſicut vera traditio, quando conſtituens
remanet in poſſeſſione ob præſumptionem ſimula-
tionis. Tiraq. vbi ſupra limit. 9. nu. 1. & ſeq. fol. 226.
& ſeq. ſed talis eſt præſens caſus, quia donans re
manſit in poſſeſſione ergo.
28 Tertio Reſpondetur, quod vbi clauſula conſti-

tuti importaret veram, & corporalem poſſeſſio-
nem, de qua loquitur d. ſtatutum, idem eſſet, quia
dictus Bartholomæus Ceccolus non probauit, quod
tempore donationis, & conſtituti bona donata,
de quibus agitur, eſſent in bonis donantis, vt
probare tenebantur ſecundum Tiraquell. in dict.
ſuo tract. de iur. conſt. part. 3. limit. 1. numero 8.
& 11 fol 206. & ſequen. vbi plures allegat, Marſil.
ſing. 521. illequi vult fo. 539. & ſeq. & Anchar. Re-
gien. dict. qu. 2. lib. 2. num. 15. fo. 55. etiam ſi ius ſu
perueniſſet ei ad cuius fauorē fuit poſitum conſtitu
tum Rot. Lucan per Ludouic. Deciſio. 63 Eccleſia
nu. 13. fo. 311 cum agatur de præiudicio tertii, non
autem conſtituentis, vel hæredum, aut habentium
ex poſt cauſam ab ipſo conſtituente, per ea quæ ſcri
bit Plot. in l. ſi quando §. 4. num 56. fo. 49. Surd.
conſi. 28. conantur num 48 fo. 78. & nouiſsimè cen
ſuit Rot. Lucan. deciſ. 106. ſtatutum intentatum
29 col 6. fo. 164. ratio eſt ſecundum Tiraquell vbi ſu-
pra, num. 1. fol. 205. quia traditio eius rei, quæ non
poſſidetur, auferri non poteſt, maxime cum non
agatur de aliqua antiqua poſſeſſione. Marſil. vbi ſu-
pra. Natt. conſi 235. Superioribus menſibus ſcripſi,
num. 11. lib 2. Soc. conſi. 187. in controuerſia quæ,
30 num. 11. col 4. verſi. 3. probatur lib. 2 ratio eſt quia
ob difficultatem probandi ſufficit veriſimilis pro-
batio, l. non omnes §. à Barbaris, ff. de re milita.

Non obſtat ſecundum obiectum dum dicebatur,
quod cum ſit præſumptio pro inſtrumento, onus
probandi videbatur translatum in negantem di-
ctam qualitatem ſtatuti, pręcipue cum ſe geſſerit
notarius pro habili, & pro tali ſemper fuerit habi-
tus, & reputatus.

Quia quo ad dictam præſumptionem, vbi ope-
raretur dictum effectum, reſpondetur dictam nega
31 tiuam eſſe probatam per inſpectionem actorum, in
quibus cum de ea non appareat, dicitur non eſſe
per ea quæ tradunt Dec. conſi. 218. in caſu, num. 6.
Crauet. conſi. 138. deceſſit Martinus, num. 5. & alii
relati per Patian. in ſuo tract. de proband. lib. 1. ca.
44. num. 1. fo. 124. Crot. conſi. 7. in cauſa vertente
num. 18. fol. 11. lib. 1. Decian. conſi. 76. quare in du-
bium. num. 37 & conſi. 119. videndum eſt, num. 7.
& conſi. 124. poſt abſolutum conſilium, nu. 69. lib.
32 3. præcipue in caſu iſto, nam quando lex requirit
actum qualificatum non ſufficit probare actum ſi-
ne qualitate, vt dicit Paul. de Caſtr. in l. ſi per alium
§. docere, nu. 3. ff. ne quis eum, cum ſimilibus.

33 Immo talis qualitas, cum conſiſtat in facto, non
poteſt præſumi niſi probetur iur. vulg. & tanto ma
34 gis quia dicta qualitas, à ſtatuto requiſita eſt ex-
trinſeca, quæ ſiue ſit affirmatiua, ſiue negatiua ſem
per debet probari ab eo, qui in ea ſe fundat, ſiue ſit
actor, ſiue reus, ſecundum theoricam, quam men-
ti tenendam eſſe tradit Bald. in l. ſi vero, §. qui pro
rei in fi. ff. qui ſatiſd. cogant. cum qua concordant
plures citat. per Patian, in ſuo tract. de proband. c.
54. nu. 9. fo. 570. lib. 1. idem videtur de mente Bald.
in l. ſi pręſidi prouinciæ, nu. 3. C. de dona. ante nup.
35 vnde dicebat Paul. de Caſtr. in d. l. ſi vero, §. 1. qui
ſe fundat in diuitiis debet probare ſe diuitem, qui
36 ſe fundat in paupertate probare ſe pauperem, vt
etiam conſuluit Rol. conſi. 92. Magnifica domina.
37 nu. 23. lib. 3. Et quod talis qualitas debeat probari,
& articulari per illum, cui ſauetur poſt Angel. in l.
vel necare, ff. quemadmod. teſt. aper. Marſ. late in
pract. crim. §. quoniam, nu. 54. & 55. Alex. conſi. 88.
in cauſa Dominæ Bartolomeæ, num. 2. vol. 4. dicit
Rot. Lucenſ. per Aſsiſ. deciſ. 57. emanauerat num. 2.
fo. 288. & deciſ. 2. Reuerendus num. 15. & 16. etiam
quod illa qualitas adſit præſumptiue, vt ibi d. num.
16. & Anchar. q. 55. ſtatutum Regii num. 1. lib. 2. fo.
* 98. vbi nu. 2. atteſtatur de communi * & dicit, quod
quando qualitas eſt fundamentum intentionis ali-
cuius, quod non ſolum intentio eſt probanda, ſed
etiam qualitas ipſa, quia quando duo copulatiuè
requiruntur, non eſt locus diſpoſitioni, niſi copula-
ta concurrant. Pariſ. conſi. 31. ommiſſa diſcuſsione
num. 129. vnde dicit Bec. plures allegando conſil.
53. decreto Marchionali cauetur, quod non po-
38 teſt vti beneficio ſtatuti, qui non probat qualita-
tem ab eo requiſitam. Idem loquens de notario
probat Annib. Monterrent. ſuper ſtatut. Bononi. de
exception. lib. 2, in verſ. probari littera F, fol. 130.
quia notariatus eſt quædam qualitas adherens ho-
39 mini ex accidenti, etiam quod notarius aſſeruiſſet
cum iuramento eſſe talem, quia ei non creditur.
Ferrat. caut. 60. decreto num. 5. fo. 120. vel ageretur
de ſpecie in qua quis pro ſe iuris præſumptionē ha-
beret, vt per text. in l. ſi filius ff. de probatio. & in
l. titia. ff. ſolut. matr. conſuluit Caatiuncul. conſi. 19.
iſtis pręmiſsis nu. 2. fo. 299.

Quo verò ad illud, quod ſe geſſerit pro idoneo, &
pro tali fuerit habitus, rñdetur pluribus modis.

40 Primo, quod non ſufficit ſe geſsiſſe pro habili, ni-
ſi probetur habilitas.

Secundo, quod dicta habilitas, quæ in hominum
opinione conſiſtit, dupliciter conſiderari poteſt.
Primo ex eo, quod videbatur quemlibet notarium
eſſe idoneum ad conficiendum dictum inſtrumen-
41 tum donationis, & tunc non intrat lex Barbatius
cum cæteris allegatis, quia agitur de errore iuris
ſtante diſpoſitione ſtatutaria de qua ſupra, quo ca-
ſu non habet locum eadem lex Barbarius, quæ tan-
tum procedit, vbi agitur de errore facti Federic. de
ſen. conſi. 112. Amice cariſs. nu. 5. fo. 58.

Prout nec habet locum, vbi procedit ſcientia in-
habilitatis. vt in terminis probat Mar. in ſuo ſpe.
par. 6. in verbo actorum æditio. nu. 4. fo. 378. quod
42 ſi verum eſt, cum paria ſint ſcire, & ſcire debere, vt
probatur ad litteram in l. Iulianus ſcribit, ff. ad Se-
nat. Conſult. maced. & per illum tex. no. Bald. in l. ſi
duo, ff. de acqu. hæred. ſicut d. iura non procedunt,
vbi interuenit ſcientia, ita vbi quis ſcire tenebatur,
43 valet enim argumentum à ſimili, maxime, quando
44 duo, à lege, vel canone æquiparantur, nam tunc di-
ſpoſitum in vno extenditur ad reliquum, etiam in
pęnalibus, & exorbitantibus, à iure communi ſecun
cum. Euer. in ſua top. iur. loco, à ſimili, nu. 7. f. 135.
adducendo circa pœnalia gl. not. in c. poſtquā, §. 1.
& §. fi. de elect. in 6. circa exorbitantia gl. in verſi. fa-
cile in l. ſi quis ſeruo alieno ſuaſerit, C. de fur. & in l.
quod vero contra, ff de leg. & quod iſto caſu cōtra-
hētes, & qui interuenerunt tenerētur ſcire probatur
45 quia cū nō poſsit allegari ignorantia ſtatuti publi
cati requirentis dictam qualitatem, quod ſit de col
46 legio eo quod agitur de re quam omnes ſciunt, &
de ſupina ignorantia, quæ non excuſat. Iſern. ſuper

vſib.

Digitized by Google

vſib.feud. in rubr. de pac. tenen.in verbo ſupina fo.
61.Gaill.lib. 2. obſeruatio. 48. ignorantiam nu.18.
fol. 165. cum non ſit omni ex parte excuſabilis, vt
eſſe debet Rot.deciſio.387.domini tenuerunt in no
uiſsim.part.1.fo.130.Surd.deciſio.4.num 7 fol.12.
Honded. conſi. 61. præſuppoſito prælegato nu. 16.
fo.493.Gaill.vbi ſupr.nu.15.cum ſeq. reſpectiue te-
nebantur inueſtigare, an dictus notarius eſſet ta-
lis,ſi optabát facere actum validum, quod cum non
fecerint, ſibi imputare debent hanc malam electio-
47 nem,quæ cum ſit in culpa, vt dicit Bald.in l.3.C.de
naut.fæno.& Rolan. conſi. 42. quod merces num.3.
lib.3.nec recipit excuſationem,nec poteſt ei ſubue-
niri, quia culpoſis, & negligentibus iura non ſub-
48 ueniunt.
Secundo ex eo,quod dictus notarius,qui ſcripſit,
vt ſupra dictam donationem,reputabatur commu-
niter notarius de dicta confraternitate, & collegio
notariorum ciuitatis Rechanatenſis, & tunc dicta
lex Barbarius cum cæteris allegatis pariter non in-
trat in caſu, de quo agitur, cum agatur de errore
49 facti non apparente; quia non fuit articulatum,
& probatum de aſſerta communi opinione,quę pro-
bari poterat; probando, quod omnes d. Ciuitatis
ita credebant, & dicebant l.ſi vicinis,C.de nupt.ca.
quanto de præſumpt.gloſſ.in l.cum quidam, §.quod
dicitur, ff. de acquir. hæred.ſeu quod ſaltem maior
pars eorum ita exiſtimabat, l.3.ff.ad Maced.l.2.C.
eod.vt notant omnes in dicta l.Barbarius, & in l.1.
C.de teſtam.Rot Auinion.deciſ.139.Ludouica Mo
linia, numero. 1. fol. 162. vel per confectionem
plurium iuſtrumentorum,nam per plura inſtrumen
ta probatur communis opinio, vt dicit Maſcard.de
probat.concluſ.394.nu.12.lib.1. fol.299.vt require
batur,quia dicta iura ſe fundant in errore reſultan-
50 te ex communi opinione hominum, qui facit ius,
& videbatur de iure faciendum, per ea quæ ponit
Abb.in ca.cum in iure nu.8. de offic.& poteſt.iudic.
deleg.& Vant.de nullit in rubr.qualiter ſententia,&
proceſ. qui dicunt.nul. nu.38. fol.422. Lap.in alle-
gat.89.In Dei nomine Amen, nu.15.fol.100.
Tertio Reſpondetur,quod.caſus iſte valde deffert
à terminis dictorum iurium, nam ſæpe d.l. Barb.ff.
de offic. Præſid. ſe fundat vnica ratione, quæ ex
concurſu trium cauſarum probatur, nempe erro-
ris communis, de quo vt ſupra fuit dictum non con
ſtat, publicę vtilitatis, & auctoritatis ſuperioris,vt
inquit Bald. in dicta l.Barbarius, ff.de offic.prætor.
nu.tertio, alia vero iura in habilitate reſultante ex
communi opinione,vt ad litteram legitur in d.l.teſ
tes ſerui, C. de teſtam. in §.ſed cum aliquis in ſtit.
51 eod. quę operantur vt plus valeat,quod eſt in opi-
nione, quàm quod eſt in veritate, vt inquit glo.in
d.§.ſed cum aliquis in verb.libertate,& probat Lap.
d.alleg.89.In Dei nomine Amen, nu.13.& ſeq.fo.
100 etiam quod, regulariter veritas opinioni pręfe
ratur §.Si quis rem ſuam inſtitu.de legat.In caſu ve-
ro iſto preſupponitur contrarium, & rectè quidem,
poſt quam, nec aliqua apparet auctoritas notarij cir
confectionem dicti inſtrumenti,vt ſæpe dictum fuit,
nec cōſtat de aliqua publica vtilitate conſiderata in
dictis iuribus, ſed bene de oppoſito, cum agatur de
52 vtilitate vnius priuati, quæ non eſt ſufficiens ad
53 dictum effectum, & ſic nihil operatur communis

opinio, cum defectus ſit in forma, nempè circa au-
ctoritatem,vt in term.dicit Crot.in l.1.§. ſi quis ita
num.39.ff.de verb oblig.lib.6.fol.81.
54 Nec dicatur, quod etiam vtilitas priuata debet
eſſe in conſideratione per text.in §.ſi vero Prætor.in
aut.de tabell.collat. 4. ibi (ipſis tamen documentis
propter vtilitatem contrahentium nō infirmando)
Nam ibi text.loquitur de his,quæ fiunt preter le-
55 gem,& vbi aderat auctoritas ſuperioris,ſine qua to
lerantia, & communis error nihil operatur, vt per
Innoc. in c. nihil de electio. vt inquit Bart. in 2. le-
ctura. l.Barbarius nu.19.& Bal.nu.5. in verſ. ſed ra-
tio eſt,& in l.1.C.de teſtam.nu.12 vbi non interue-
nit factum ſuperioris,nedum error populi, ſed etiā
error totius mundi non pareret ius aliquod ſe-
cus vbi agitur de geſtis contra legem, nempe con-
tra formam ſtatuti, & vbi deficit auctoritas confi-
cientis,vt ſæpe dictum fuit.
56 Non obſtat tertium obiectum de quaſi poſſeſsio-
ne notarij, quia præter id, quod iſta non probatur
cum qualitate requiſita, nec quelibet ſufficit,cum re
cens non habeatur in conſideratione ſecundū Bal.
57 conſi.118.quia pleniſsime.nu.1.lib. 3.quia ille, qui
fuit in poſſeſsione notariatus longo tempore ge-
rendo ſe pro tali,præſumitur talis.Iaſ.in l.qui aliena
ff.de acquir.hęr.num.40.Gab.de prob.concl.8. nu.
24.& Paſeth.conſi. 164. pro reſolutione, vbi teſta-
** tur de magis * communi. Secus ſi pro minori
tempore, quàm decem annorum Affl. deciſ. 251.
determinatum fuit num. 4. non apparet aliquid ex
quo poſsit ad ea inferri, nempe, quod multa geſſe-
rit publicè,& cum pluribus perſonis,& quod proip
58 ſo militaret fama publica, nam ex his facile pro-
batur habilitas perſonæ, vt de primo probat text.
in l. 1. C. ad maced. & declarat Ang. in §. Item ſi.
col. 10. in princip. Inſtit. de except. De ſecun-
do in leg.ſolemnitas, C. de fid. inſtrumen. vt per
Vant. de nullit. in rub. qualit. ſent. & proceſſ. qui
dicunt. nul. repar. poſſ. numero 39. to. 4. fol. 422.
59 Vbi etiam allegat doctores docentes articulare
dictam quaſi poſſeſsionem,qui videri poſſunt, quod
60 debet intelligi,vbi ſcilicet interuenit auctoritas ſu-
perioris per ea, quæ dicit Bart.in l.Barbarius, nu.5.
&.7.in ſec. lect. Secus in his, quæ ſui natura non
deſiderant auctoritatem ſuperioris, vt per eundem
Barto.vbi ſupra nu.5.in verſiculo ſolue ibi
61 Vlterius dicitur, quod cum ipſe, qui ſe geſsit pro
habili ſciens ſe nullam funditus habere auctorita-
tem ſimilia conficiendi inſtrumenta dicatur in ma-
la fide,quod non iuuat quaſi poſſeſsio de qua ſupra,
vt in terminis decidit Barto.in dicta l.Barbarius,
62 nu.8.& vbi probaretur nō releuaret, quia donatio-
nis inſtrumentum, in quo interuenit dictus nota-
rius non habens illam qualitatem,quod ſit de dicta
confraternitate, & collegio iudicum, & notariorū
ciuitatis Rechanatenſis ad formam dicti ſtatuti nō
valet, vt probat ad litteram text. in l. actuarios. C.
de numer.& actua.lib.12.ibi (Profecto irritis his, quæ
veri.a contractauerint, etiam congruam indigna-
tionem incurrant) tanquam factus ab eo,qui ſe in-
63 tromiſit, & inuaſit ſicut Tirannus. Bart.in l.Barba-
rius,num.4. Ratio eſt ſecundum eundem nu. 8. qui
64 in ſpecie loquitur de illo, cui ſe geſsit pro notario,
quia non ſolum ad eſt defectus formæ, ſed [illegible] litas

ob quam talis ſe gerens pro habili tenetur partibus
ad intereſſe , Bart.in l.generali , nu.6.C.de tabell.
ſcrib.lib. 10.quem ſequitur Io. de Anan. in c.ſi ad-
65 uerſus.11. nu.6. cum deficiat fundamentum , ſine
quo omnia , quæ ſupra ædificantur corruunt.

Non obſtat quartum obiectum dum dicebatur
dictum notarium ſe exercuiſſe coram magiſtratu
Dominorum Priorum tanquam talem, & ſic, quod
eius perſona dicatur approbata per allegat.conſ
Bal.119.lib.3.præcipuè , cum negatio dictæ quali-
tatis tanquam ſerotina , & poſt concluſum in cauſa
videatur inammiſsibilis, vel ſaltem talis , quod po-
teſt aduerſus eam probari.

66 Nam, quoad prætenſam approbationem.

Reſpondetur , Bald.loco citato loqui de eo , qui
fecit aliquas ſcripturas in iudicio nullo iure repu-
gnante , quod non eſt in caſu pręſenti , in quo inſi-
67 nuatio facta coram Prioribus ad alium effectum
nempe ad ſeruandã formam ſtatuti Rechanatenſis
68 non poteſt operari vltra intentionem , & tanto ma
gis coram magiſtratu non habente iuriſdictionem,
prout eſt ille dictorum Dominorum Priorum, per
ea quæ tradit Rom.conſ.501.vt declarationem nu.
8.& ſeq.adeſt.n.ordinarius loci, nempe Prætor ciui-
tatis,& iudex ſupremus prouincię nun cupatus Gu-
bernator qui præeſt etiam dictæ ciuitati.

Secundo Reſpondetur , quod Baldus loquitur,
quo ad faciendam præſumptionem , non quo ad
veram probationem , quæ pręſumptio remanet
69 ſublata in caſu iſto , in quo conſtat dictum nota-
rium tempore confecti inſtrumenti donationis nõ
eſſe deſcriptum in libro, & matricula notariorum
dictæ Confraternitatis , & Collegij , vt infra de-
monſtrabitur , quo fit , vt ceſſet non ſolum om-
nis præſumptio , quę pro ipſo allegari poteſt ,
ſed quod verè dicatur non eſſe talem, nam ſicut
probaretur talis ſi in ea reperiretur ſcriptus, ita di-
citur non eſſe talis vbi in ea ſcriptus non reperitur
70 nam matricula adeo probat in ea deſcriptos eſſe
de collegio , vt faciat haberi pro priuatis eos , qui
non ſunt in ea ſcripti ſecundum Accurſ.in l.eos,C.
de offi.magiſtr.milit.in l.matriculam, C.de agent.
in re lib.12.& in l.ſcriniarios, C. de teſtam. milit.&
in l.petitionem, C.de aduocat.diuerſ.iudic. Maſca.
de probat.concluſ.1033.nu.1. lib 2. fo. 366.& ad-
dit. ad Alex. conſi. 138. opportune conſideratis
lib.2.in verbo tabellionatus.

Quo ad illud de allegatione, ſeu negatione dictę
qualitatis, tanquam Serotinæ, & poſt concluſum
in cauſa , quo caſu dicitur inammiſſibilis , vel ſal-
tem, quod recipit probationem in contrarium.

Reſpondetur , aliud apparere ex exceptionibus
datis pro parte dicti Antonij Angeli de Belforte,
in quibus opponitur non ſolum de ſimulatione ,
& quod donatio fuit facta in fraudem creditorum,
ſed allegantur omnes , & ſingulæ exceptiones, tam
contra ſtatutum , quam contra dictum inſtrumen-
tum quomodolibet competentes ex forma iuris
& ſtatutorum, & conſtitutionum, vt late in pro-
ceſſu, fol.16.

71 Quæ, etſi generales ſint ſufficiunt, cum non fue-
fuerit aduerſus eas replicatum, & oppoſitum ,
72 quia, quicquid ſit in cauſis criminalibus per tex.in
l.libellorum.ff.de accuſatio. & doctrinam Bald. de
qua meminit Alex.conſi.29.clariſsime doctor lib.7.
fol.27.in ciuilibus , etiam generalis libellus admit-
titur contra non excipientem, vt poſt Felin. in c.pa
ſtoralis de exceptio.num.14. Corn. conſi. 55. viſis,
& diligenter num.27.volum.3. Ruin. conſi.119.vi-
detur fortaſſis num. 15. vol. 5. late Pariſ.conſi.67.
capitulum de quo nu.2.vol.4. tradit pract. capit. in
tit.de iur.product.num.14.lib 2.fol.67. Marſil. ſin-
gular.248.libellus fo.98.præſertim, cum in eis fue-
rit facta mentio omnium , & ſingularum exceptio-
num, tam contra ſtatuta , quam contra dictum in-
ſtrumentum quomodolibet competentes, vt in for
tioribus terminis nempe de opponente generalia
contradicit Granut.theorem.20. Producens inſtru
mentum, num.23.& facit Caput aquen. decii. 330.
excuſatio ſententiæ, nu.4.fol.46. par.1.

Imò cum fuerit oppoſita ſimulatio , quæ non
poteſt trahi niſi ex eo, quod dictus notarius non
eſt de confraternitate ad formam dicti ſtatuti di-
ſponentis inſtrumenta donationis facta à notariis
73 dictam qualitatem non habentibus haberi pro nõ
veris , cum illud, quod non eſt verum poſsit dici ſi-
74 mulatum, huiuſmodi cauſa ſimulationis debet ha-
beri pro expreſſa, cum alia aſſignari non poſſit ſal-
tem, quod ſubſiſtat. Alexan conſ.100.viſa parte te-
ſtamenti, nu.8.lib.4.Aimon.conſi.201.præſupponi
tur, nu.28.& conſi.118.in hac cauſa , num 8. Becc.
conſi 62.quod conſtitutio Regia, nu.10. Dec. con-
ſi.15.Pro tenui facultate, num. 2. in verſic. reſpon-
det,& in conſi.372. viſis & diligenter num. 5. & 6.
Petrus Gerard.ſing.7.quando rubrica num. 6 Pe-
dem.deciſ.22.quoniam ex actis cauſæ num.8.& fa-
cit, quod in ſimili dicitur de diſpoſitione generali,
quæ quando in vno tantum poteſt verificari, habe-
75 tur pro ſpeciali , ac ſi ille caſus eſſet expreſſus, l. 2.
ff.de lib.& poſthu.l.fundus qui locat.ff de fund. in-
ſtruct. Crau.conſi 294.verba tranſactionis, num.3.
in verſic.quia diſpoſitio fo.620.& Oldr. conſi. 300.
factum tale eſt.

76 Et quod dicta exceptio debeat haberi pro ex-
preſſa,& nominata patet.quia vbi aliquid nomina-
natim, aut in iudicio exprimi debet, ſi ad ſunt ver-
ba, quę nihil operarentur , niſi trahantur ad illud,
perinde eſt , ac ſi nominatim , & in ſpecie illud ex-
preſſum eſſet. Dec.conſi.27. Pro virili mea feculta-
te, col. 2. Crau.d.cõſi.294.nu.7.verſi.& pro his opti
me fol.623. ſed in caſu iſto verba dictarum exce-
ptionum nihil operarentur ſi non diceretur ſpeciali
ter comprehenſa exceptio ſimulationis reſultans
ex dicto ſtatuto, ergo.

Secundo Reſpondetur , quod cum d. exceptio,
quod dictus donatarius non ſit de con fraternitate,
& collegio prędicto ad formam ſtatuti fuerit vltimo
loco oppoſita , non poteſt dici ommiſſa , agitur
77 enim de exceptione tangente defectum conſenſus,
& habilitatis perſonæ , quæ quandocunque opponi
poteſt Galleſ.ad formul. cam. oblig.q.3. nu.61. fo.
31. facit Iaſ. in l.licet, C.de procur. nu.7.& 8 & ibi
Franc.Aret.nu.4.verſ.nunc opponi poteſt , et poſt
78 concluſum in cauſa vt in terminis exceptionis falſi
procur.dicit Iaſ.vbi ſup.nu.2.& vbi non poſſit op-
poni poterit ſaltem iudex ſupplere.arg.eorum.quæ
79 dicit Franc.Aret.in d.l.licet in fin.alleg.gl. notab.

in c.1.

Digitized by Google

in c. 1.de elect.lib 6.in verbo impugnat, dum dicit,
quod ſi pars non excipit de defectu mandati poteſt.
80 iudex opponere ne iudicium reddatur eluſorium,
licet id facere non teneatur poſtquam pars non facit,
vt in terminis de inſtrumento notarij, contra
quod non fuit oppoſitum dicit Bellamer.deciſ.540.
81 ſi pars non opponit contra in rubr.de fid.inſtrum.
fo.254 nam vbi pars non opponit contra inſtrumentum
dicitur approbare Aym.conſ.10.in cauſa
benefic.nu.1.p.1.Maſcard.de probat.concluſ.1092.
nu.5.lib. 2.fol.423.

Qua oppoſitione præſuppoſita intrat illa conclu-
82 ſio, quod negans, ea quæ ſunt de neceſſitate actus
non tenetur probare. Hercu.de proban.negat.nu.
100.tom.4.fol.18.

Quod tranſire videtur abſque aliqua dubitati-
83 one, cum dictus opponens, & negans habeat præ-
ſumptionē pro ſe reſultantem ex copia matriculæ,
de qua infra, nam etiam vbi neganti incumberet
onus probandi, id intelligitur, niſi negans habeat
pręſumptionē pro ſe. Herculan.vbi ſup.nu.44.f.16.

Et ſic nō pōt dici Serotina nec poſt concluſū in
cā, vel ſaltem talis, quod poſſit aduerſus eāprobari.

84 Nam licet ex magna ęquitate poſſint ad mitti
articuli, & teſtes etiam poſt concluſum in cauſa, vt
dicunt Menoch.de arbitr. q.35.Quæro trigeſimo
quinto, nu.22.lib.1.& alij citati per Maſcar.de probat
concluſ.1229.nu 19.lib 4.fol.193. Id non proce
85 dit in caſu, de quo agitur, in quo ſi bene conſideran
tur capitula ſuper quibus petitur examinari, fides
teſtium inductorum, & copia libri matriculæ de
qua in actis nulla æquitas, nec aliqua cauſa, quæ ad
id mouere debeat conſiderari poteſt; præcipue,
quod ex eis reſultat magna præſumptio cōtra ipſū
petentem examinari poſt concluſum in cauſa, quo
caſu recipi non poſſunt. Bellamer.deciſ 55. Conclu
ſio etiam facta in rubri.de iudic.quia teſtes in dicta
fide dicunt medio eorum iuramento, quod dictus
notarius fuit matriculatus, licet in libro non ſit de
ſcriptus, eo quia liber erat amiſſus, & in articulis
intenditur probari, quod Doctores anni 1562.
vſq; ad annum 1590.admiſſi in dicto collegio iudi
cum, & notariorum non potuerunt deſcribi in
dicto libro, aut matricula, in quā conſueuerunt de
ſcribi, quia erat amiſſus, nam ſi fuit matriculatus,
vt dicunt teſtes, liber matriculę non poterat dici
amiſſus, vt articulatur, nam deſcriptio ſeu matriculatio
conſueuit fieri in dicto libro, ſi non fuit
matriculatus, ſuſpecta, & periculoſa eſt admiſſio
dd. teſtium. & capitulorum, maxime, quod ſponte,
& non vocati fecerunt dictam fidem, vt legitur in
ea, & tanto magis quia conſtat ex dicto libro confraternitatis
dictum Notarium fuiſſe Scriptum in
eo de anno 1594. ſub die 20. Auguſti non autem
86 de tempore articulato, & ſic, nec dicti teſtes probant
tanquam ſua ſponte deponentes, vt ſcribit gl.
& Bar. in l.poſt legatum, §. his quibus vt in dign.
Ruyn.conſi.146.Magniſice, ac clariſſime, nu.1.lib.
5.Marſ.conſi.2.Altiſſimum refugium, nu.41.& con
ſil.12. Cor mundum, nu.8. & ſing. 140.teſtis qui
offerret ſe Neuizan.conſil.25.quoniam ſaluos facit,
nu.17.Menoch de arbitrat.caſ 474.non prætcribo
hic nu.57.fol.111.niſi eſſent fide digni. Tiraq.
in ſuo trac.de pœn.temp.nu.132.fol.450.

87. Nec talis matriculatio prodeſt.quia quando
qualitas certo tempore requiritur, debet probari,
quod tempore limitato interuenerit, lex enim
vbi ponderat qualitatem, illa eſt de ſubſtantia pro
bationis. Nouell. in ſuo tractat ad defenſ in titu.de
excuſ.à reo facien.nu. 27.20.21.fol.229,

88 Quare cum in ipſo actu probari debeat. Bero.
conſ.29.Seruato ordine dubiorum, num.6. lib. 2.
Rota Genuen in nouiſs.deciſ. 16. ex ſtatu o nu 6.
fol.42.non ſufficit quod ſuperuenerit ex poſt facto.
Bero.conſi.167.diligenter conſideratis, num 6.eo.
lib.2.Rot. Genuen. in nouiſs. loco proxime citato
nu.7.8 9.10.& 11. & ſic, quod mō ſit de cōfraterni
tate, cū non eſſet tēpore rogitus dictæ donationis.

89 Prout nec facit, quod vltimo loco in eodem
obiecto tangebatur, nam qualitas requiſita etiam
parte non opponēte probanda eſt, quando agitur
de principio intrinſeco, ex quo oritur actio, vt poſt
Zaba conſi.72.ſigillatim ad ſingula dub.5.num.11.
Pariſ.conſi.16.ſi attendimus, num.21.22 & 23. lib.
1.dixit Decian.conſi.24.quæritur ergo, nu. 53. lib.
1.fol.410. & conſi. 37. quæritur ergo ex præmiſſa,
num.64.lib 3.fo.245.poſt Baldum conſi.374. quæritur
vtrum captura nu.3 lib.4.fol.61.& Dec. conſ.
61.pro tenui, nu.1 fo.69.Bec.conſi.75. Remedium
canonis reintegrandæ, nu.6.fol.135.Angel.de Cam
bilio.conſ.81.in themate, nu.34 fo.313.Pedemon.
deciſ.108.Cæſar de Albertis, nu 8.& 9.& Ludouic.
deciſ. Lucan. 2 Reuerendus numero 11. fol. 14.
Hondede conſ. 4 viſo ſtatuto nu.103. lib. 1.Rot.
gen. in nouiſſ deciſ 33. Domina Domenichina nu.
8.fo.89.& Feran. cargia patrocinio 24 plura Scrip
ſit numero 33.fo.113.vbi licet non recedat a contraria
ſententia quam tenuit d.patrocin.47.conſtat
tamen ex ibi deductis nu 31.quod qualitas
huiuſmodi etiam ſi negata non fuerit probanda eſt
✠ ſm̄ communem & magis communem doctorum
ſententiam. quod intelligo vbi quis non haberet
iuris præſumptionem pro ſe. Veronens.caut 118.
quis nu.2.fol.38.& vbi opinio contraria verior eſſet,
non eſſet ita ſimpliciter intelligenda, ſed vbi
eſſet ſaltem facta fides ſum matim, quod ille talis.
qui agit vt hæres eſſet talis. ſecus vbi de hoc nihil
penitus appareret, vt conſiderauit Bald.in d.conſi.
374.nu.3.lib.3. & etiam ſenſit Bec.loco citato.

90 Non obſtat quintum obiectum dum dicebatur
valere, quod geſtum eſt, à dicto notario ex eo ſaltem.
quod fuit toleratus, & toleratur per dictam
Alleg. Lapi. 89. num. 11. nam præter id quod debet
intelligi ſecundum diſpoſitionē capituli non
ne 8 q.4.per ipſum allegati, in quo præſupponitur
habilitas, & titulus prelati, qui aliquid geſſit, prout
quoq; pręſupponitur in iuribus per eandem allega
tis, nu.13.quæ habilitas non adeſt in præſenti ſpe
cie, non probatur aliqua toleratio, quæ cum ſit facti
non pręſumitur.

Non obſtat ſextum, & vltimum obiectum dum
creditur pluralitatem notariorum in ſingularitatē
reduci poſſe ſaltem ex vi illius dictionis ſeu poſitæ
in pręfato ſtatuto, quæ eſt diſiunctiua.

91 Nam reſpondetur, quod pluralitas non poteſt
reduci in ſingularitatem, quando aliquid eſt introductum
pro forma, vt in præſenti ſpecie Tiraquel.
in l.ſi vnquam in verſicul.ſuſceperit liberos nu.164.
C.de reuoca.donatio.fo.289.Becc. conſi.39 ſi per
reſponſum

Digitized by Google

reſponſum num. 17. Honded. conſi. 60. Dominus
Nicolaus num. 23. fol. 482. quando ſequitur abſur-
dum Crauet. conſi. 383. Ioannes Raunis num. 7. lib.
3. fo. 153. & fit contra mentem alicuius diſpoſitio-
nis, vt poſt Bald. & Salic. in l. quamuis, C. de im-
pub. & aliis ſubſtitu. glo. in l. hoc articulo, ff. de hæ-
red. inſtit. Bart. in l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig.
in princ. Bald. in l. pen. in primo nota. C. de impub.
dicit Marian. Socc. conſi. 43. viſa prouiſione facta,
num. 11. lib. 1. prout nec reducitur in aliis caſibus
de quibus per Alexandrin. in c. oẽs leges 1. diſt. col.
1. & ſeq. in verſ. Gemin. hic tenet contrarium Natt.
conſi. 667. de viribus nu. 13. lib. 4. fo. 22. Ruin. conſi.
172. quęſtio. quę proponitur nu. 5. cum ſeq. & conſi.
180. quamuis copioſe nu. 11. lib. 2. purpur. conſ. 116.
difficultas nu. 5. lib. 1. Decian. conſi. 63. videbatur
nu. 13. & ſeq. lib. 4. Honded. conſ. 65. prima ſe offert.
dubitatio nu. 21. & ſeq. lib. 2. fol. 457. Berrett. conſi.
99. circa primum nu. 3. fo. 172. Burſat. conſi. 19. ma-
gnificus Dominus Antonius num. 16. lib. 1. fo. 75.
Zanch. in repetitio. §. cum ita. l. hæredes mei ad tre-
bell. num. 230. & 902. 1321. & 1327. Laderch. Imo-
lenſ. conſ. 10. ſi diligenter num. 4. fo. 38. Peregrin.
conſi. 62. Petrus in fin. nu. 28. & conſil. 42. circa pri-
mum nu. 12. & in ſuo tracta. de fideicomm. art. 13.
nu. 35. fol. 117. Ang. conſi. 266. punctus talis eſt nu.
1. Rim. Iun. conſi. 412. textatrix, quædam num. 44.
Crauett. conſi. 985. biennium prope eſt num. 125,
lib. 6. fol. 44. Honded. d. conſi. 60. num. 31. cum ſeq.
eod. fo. 482. & ſeq. Pancirol. conſi. 59. orta contro-
uerſia nu. 48. fo. 41. caualcan. deciſ. 17. ſubſequitur
nu. 9. & 17. fo. 130. part. 3. Sed in caſu iſto reſoluen-
pluralitatem in ſingularitatem deſtrueretur diſpo-
ſitio dicti ſtatuti Rechanatenſis rubr. 43. de inſtr.
dona. in quo ſpecialiter cauetur, quod inſtrumen-
ta donationis ſint, & eſſe debeant ſcripta, & publi-
cata manu notarij ſeu notariorum, qui ſint de col-
legio, & fraternitate iudicum, & notariorum de
92 Rechaneto, quia dictio ſeu in eo poſita ſtat amplia
tiue, non autem diſiunctiuè, vt idem ſtatutum in
ſubſequentibus verbis declarat dum dicit (quod ip
ſis inſtrumentis, ſeu contractibus ipſorũ inſtrumen
torum interſit, & intereſſe debeant duo notarij,
qui ſint de dicto Collegio, ſeu fraternitate, aliter
dicta inſtrumenta, ſeu inſtrumentum non valeat)
& obſeruantia ſubſecuta comprobat manifeſtè,
quo caſu pluralitas nunquam reſoluitur in ſingula-
ritatem, vt per Zanch. in d. §. cum ita part. 8. num.
327. fo. 272.

Nec mirum, nam etiam de iure communi dictio
ſeu, quæ eſt diſiunctiua ampliandi gratia ponitur,
vt ad literã probat text. in l. ſi quis ita legauerit, ff.
de aur. & argent. legat. l. generali vbi Bart. C. de ſa-
croſ. eccleſ. Curt. iun. in l. precibus, nu. 47. C. de im-
pub. & aliis ſubſtit. vbi dicit quod dictio ſeu diſtin-
guit verba, ſed ſenſum coniungit, & habet vim co-
pulæ, dicta l. ſi quis, ita Bertra. conſi. 141. num. 8. &
conſi. 181. nu. 7. lib. 1. Cremens. ſing. 57. lego dige-
ſtum Alciat. in l. ſæpe verſic. at cum ff. de verb. ſign.
cum cæteris citatis per Couarru. pract. quæſt. cap.
5. lib. 2. num. 10. fol. 130. & ſeq. vbi hanc ſecundum
Socc. in l. ſi quis ducenta. §. vtrum 6. opp. ff. de reb.
* dub. colum. 2. dicit eſſe communem * præcipue
vbi agitur de materia fauorabili prout hic, vbi ſta-
tutum diſponit, vt ſupra ad euitandas fraudes, vt
clarè demonſtrant illa verba poſita in principio di
cti ſtatuti ibi (Materia ſuſpitionis, & falſitatis tol
lere volentes, quæ ſæpius fieri contingit in dona-
tionibus inter viuos) Quo caſu dictio ſeu ſtat am-
pliatiue, vt dicit Alex. conſi. 193. ex themate num.
93 4. lib. 2. quia, vt ibi in fauorabilibus non ſtricta ſed
ampla fit interpretatio etiam, quod alias inhabi-
litas vnius notarii per habilitatem alterius ſupple-
ri poſſet nam id non habet locum quando ex diſpo
ſitione ſtatuti requiruntur duo notarii cum certis
qualitatibus vt in terminis decidit Marſil. ſingular.
676. Dixi tibi fol. 174. & ſeq. & optime comproba-
tur ex traditis per Anchar. q. 9. Matre defuncta. nu.
5. cum ſeq. lib. 1. fol. 6. & Caualcan. in ſuo tract. de
curat. nu. 270. fol. 149. niſi eſſet tempus peſtis per
ea quæ tradit Lamberteng. in ſuo tract. de contrac.
in §. finis nu. 270. fol. 499.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

*Conſtitutio Marchię caput 23. lib. 6. de celebratione feſti-
uitatum quomodo ſit intelligenda*

SVMMARIVM.

Gloſſę Ceruoti non admittuntur, nu. 1.
Informari an poſſit diebus feſtiuis, nu. 2.
Pœna patrocinantium diebus feſtiuis, quæ ſit nu. 3.
*Conſtitutio Marchię dict. capitu. 23. lib. 6. generaliter,
prout loquitur ſemper fuit intellecta, & obſeruata nu-
mero 4.*
*Peccat mortaliter, qui audit litigantes diebus feſtiuis,
nu. 5. fallit nu. 6.*
Auaritia eſt omnium malorum radix, nu. 7.
Lex an tollatur per non vſum, nu. 8.
Dierum feſtiuorum tempus Deo tribuendum eſt, nume. 9.

DECISIO XXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

GLOSSA quædam, ſeu potius
abuſus eorum, qui dicebant Con-
ſtitutionem Marchiæ cap. 13. lib.
6. fo. 394. de cœlebrat. feſtiuitatum
& regiſtris fiendis debere intelli-
gi ſolum, quo ad exercitium acto-
rum, non autem, quo ad infor-
mantes in cauſis occurrentibus diebus feſtiuis in
dicta conſtitutione ſpecificatis per Dominos non
1 fuit admiſſa, quia videbatur ſimilis gloſsis, quas fa-
cere ſolebat Ceruotus Accurſii filius, cuius poſt
Imol. in l. Modeſtin. ff. de ſolut. meminit Ca-
gno. in l. ſingularia, ff. ſi cert. pet. num. 61. lib. 1. fol.
323. vt melius apparet ex verbis dictæ Conſtitu-
2 tionis, quæ comprehendunt omnes caſus, preter
tres ibi limitatos, & præcipuè informantes, etiam
abſque actorum confectione, vt cõprehenditur ex
illis verbis in eadẽ cõſtitutione poſitis dũ dicitur.

Item

Item quod nullus aduocatus, procurator, ſeu alter quiſpiam curialis, ſeu prouincialis pro altero in aliqua cauſa ciuili, vel criminali iudicialiter, vel extra, verbo, vel in ſcriptis aduocationem, vel procurationem audeat, vel præſumat præſtare alicui, vel extraiudicialiter interceſsionem præbere, vnde quomodocunq; vel qualitercunque directè, vel indirectè aliquod pecuniarum commodum emolumentum conſequi poſſe ſperet coram ipſo Rectore Prouinciæ, & eius ius dicentibus, nec coram Domino Theſaurario, vel aliis iuriſdictionem aliquam in curia exercentibus ſub pœna excommunicationis, & duorum aureorum pro quolibet, & qualibet vice, qua contra factum fuerit.)
3

4 Sed generaliter prout loquitur ſemper intellecta
5 & obſeruanta fuit, nam ſi inſpecto iure communi peccat mortaliter iudex, qui audit litigantes diebus feſtiuis capitulo fin. de fer. niſi ex miſericordia,
6 vel neceſsitate, ſecus factum fuerit, vt per Nauar. in ſuo Manual. confeſſ. de 3 precept. decalo. cap. 13. num. 13. fol. 163. & Ludouic. Lopez. in ſuo inſtructori. conſcientiæ in cap. 52. de obſeruat. feſtorum in verſi. non licet iud. fol. 168. vbi dicunt excuſari iudices Ruſticorũ qui diebus feſtiuis ius dicunt Ruſticis. Quanto magis id eſt affirmandum ſtante dicta conſtitutione imponente pœnam excommunicationis, & pecuniarum.

Vnde male faciunt Aduocati, Procuratores, & Notarii, qui & ſi ſciant conſtitutionis præfatę diſpoſitionem, prout ſcire tenentur contra eam ſæpe bonorũ pace non ſine ſcandalo, ob auaritiam, quæ omnium malorum eſt radix, tentare audent, & quandoque aliquid extorquent, præcipue in initio nouorum Auditorum, & officialium, aſſerendo ſæpe dictam conſtitutionem non eſſe in vſu, & quod non eſt peccatum inſtruere, ſeu informare iudicem verbo, aut in ſcriptis, etiam ob pecuniam, per ea quæ in terminis tradit Nauar. vbi ſupra, nu. 12. fo. 163. nam præter id, quod conſtitutio præfa-
8 ta iſta omnia excludit, & lex non tollitur per non vſum, ſed per contrarium vſum. Fel. in. in capit. treguas, nu. 10. de tregu. & pac. obtentum in contradictorio iudicio, vt dicit Alex. conſi. 132. viſa facti narratione, nu. 4. lib. 1. quia, vt inquit Roc. Curt. in ſuo tract. de ſtatu. ſectio. 7. nu. 26. to. 2. fo. 369. Vſus non derogat legi, nec inducit conſuetudinem, de qua mihi non conſtat.

Et certe, quod magna auiditas lucri, ne dicam in reuerentia, & iniquitas videtur eorum, qui dum poſſunt ſine peccato, & proprio damno, congruo tempore ſua iura deducere, quod bene aduertit conſtitutio præfata in limitatione dictorum caſuum, id differunt in diebus feſtiuis, contra textum apertum in l. dies feſtos, C. de fer. in quibus
9 tempus diuino cultui conſecratum Deo tribuendum eſt. Caieta. in ſumm. in verbo in feſto licita, & Ioan. Bapt. Peruſin. in ſuo tract. de arbitr. cap. 10. verſi. & quia tom. 4. fol. 284.

Quibus ſtantibus licet petita fuerit moderatio dictæ conſtitutionis præcipue in hoc feliciſsimo aduentu Sanctiſsimi Clementis Papæ VIII. Pontificis Maximi qui fuit Lunæ 19. Aprilis 1598. adhuc tamen non fuit, quod viderim obtenta.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Immiſsio in poſſeſsionem, an fieri debeat ante refectionem melioramentorum.

SVMMARIVM.

Executio retardari non debet occaſione melioramentorum non liquidorum maxime data cautione, nu. 1.

Melioramenta, qui facit, an habeat pro eis retentionem numero 2.

Melioramentorum retentio an detur quando ſunt facta in re ſubiecta fideicommiſſo vel agitur de aliquo caſu ſpecialiter priuilegiato d. num. 2. in verſic. etiam ſi facta fuerit

Pignori incumbere melius eſt, quàm habere fideiuſſorem obligatum, numero 3.

Tempus ad liquidandũ melioramenta an detur antequam fiat immiſsio in poſſeſsionem rei melioratę, nu. 4.

Melioramenta ſecundum quod tempus ſolui debeant, nu. 5

Executio retardatur, quando melioramenta poſſunt liquidari etiam data fideiuſſione, nu. 6.

Compenſatio opponi poteſt, quando agitur de re liquida, vel quæ facile liquidari poteſt, nu. 7.

Paria ſunt aliquid eſſe liquidum, vel de breui liquidandum, numero 8.

DECISIO XXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SVPER propoſita difficultate pars affirmatiua ad fauorem Federici de Archangelis, contra Gabriellam Ferrettam videbatur ſequenda.

1 Quia prætextu meliorамentorum non liquidorum, non debet retardari executio, l. 4. §. 1. & §. ſeq. ff. de re iudicat. Alciat. conſi. 63. teſtatoris inſpecta, num. 14. to. 3. lib. 9. fol. 287.

Præſertim data cautione per ea quæ tradit Put. deciſ. 471. die 15 Octobris lib. 2. nu. 1. & 5. fo. 503. Rot. Bonon. deciſ. 77. Capta fuit num. 3. fo. 12. & Rot. Genu. in nouiſsim. Deciſ. 15. cum in cauſa nu 16. cum ſeq. fo. 37.

Licet Domini communiter aliud cenſuerint, nam & ſi clarum ſatis videatur, quod faciens meliora-
2 menta habet retentionem rei donec illa ſibi ſoluantur, l. ſi in area, ff. de cond. indeb. l. Paulus, ff. de dol. excep. l. qua ratione, §. habet, ff. de acquir. rer. dom. cum notat. per gl. & Doctor. in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit. indeb. Afflict. deciſ. 87. magnum eſt dubium num. 5. fo. 69. Capic. deciſ. 17. in cauſa Reuerendiſs. Cardinalis de Sancto Seuerino, nu. 7. fo. 20 etiam ſi ſint in liquida, vt ibi. Neguſ. in ſuo tract. de pignor. 4. memb. 3. part. princ. num. 20. to. 6. par. 1. fo. 239. Lud. in. deciſ. 7. in iſtis cauſis ſindicatus nu. 10. fo. 47. Cuman. conſi. 57. monaſteriũ iure locationis nu. 5. qui hanc partẽ ratio-

rem, & æquicrem appe'lat. Dec. conſi. 518. viſo inſt umento, nu. 2. vbi teſtatur, de communi,* & Decian.conſi. 29. circa primum num. 5. fol.234. & conſi. 58. quæritur num. 67. in fin. lib. 2. fo. 453. Borgn. Deciſ. 28 aduertendum eſſe num. 5. & ſequ. fo 404. & deciſ. 44. Canonichinus Volateranus nu. 66. p. 1. fo. 646. etiam ſi facta fuerint in re ſubiecta fideicommiſſo, vt de eo, qui fecit melioramenta ignoranter ſcribit Marzar. de fideicommiſſ. q. 66. nu. 20. fo. 19. & de eo qui fecit melioramenta ſcienter quando ſunt neceſſaria in fi. tradit Menoch. 15. remed. recupera. poſſeſſ. num. 507. fo. 290. maxime vbi non agitur de aliquo caſu ſpecialiter priuilegiato nempe dotis in qua non datur nec conceditur aliqua retentio, vt probatur in l. 1. §. ſed nec retentio. C. de rei vxor. actio. & clar. per Neguſan. in ſuo tracta. de pigno. & hypotec. 4. membr. 5. part. nu. 8. to. 6. part. 1. fo. 238. facit Peregrin. in ſuo tract. de fideicommiſſ. artic. 50. numero octauo in verſic. ego. fo. 482. ne tamen perpetuo huiuſmodi

3 prætextu retardaretur præfata executio, cum melius, ac tutius ſit incumbere pignori; quàm habere fideiuſſorem obligatum, §. furti autem actio inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcunt. & l. plus cautionis ff. de reg. iur. parian. de proban. cap. 66. nu. 138. lib. 1. fo. 231. aſsignauerunt dict. D. Gabrielle

4 tempus vnius menſis ad liquidandum prætenſa

5 melioramenta, quo elapſo ſolutis illis ſecundum tempus liquidationis iuxta tradita per text. in l. domos 61. ff. de legat. 1. Cæphal. conſi. 311. ſcripſi annis elapſis numero. 93. lib. 3. Roland. conſi. 28. Quoniam nemini dubium, num. 14. lib. 1. Gayl. pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 121. filius hæreditatem, num. 12. fo. 238. qui teſtatur de communi * & Theſaur. deciſ. 251. meliorament orum exiſtimatio num. 2. fo. 210. Borgnin. d. deciſ. 44. Canonichinus Volateranus num. 62. & ſeq. par. 1. fol. 646. & Carrot. in ſuo tract. locat. & conduct. in rub. melioramentorum q. 2. nu. 22. & 24. fol. 221. mandauerunt dictum Federicum de Archangelis immitti in poſſeſsionem dictorum bonorum ad inſtar eius, quod cenſuit Rota per Put. dict. deciſ. 471. die 15. Octobris in cauſa Parmenſ. in fin. lib. 2. fo. 503 facit Aluar. Valeſc. de iur. emphyteot. q. 25. nu. 23. fo. 143. vbi de alijs iuſtis decretis ſenatus quibus ſimilis hæſitatio tempera a fuit meminit.

Non obſtat dum dicebatur, quod prætextu dictorum melioramentorum non liquidorum non debet retardari executio, præſertim data fideiuſſione.

6 Quia quando melioramenta poſſunt liquidari, vt in caſu iſto, quod relinquitur arbitrio iudicis ſecundum Bald. conſ. 309. quæritur vtrum in fin. lib. 2. & alios citat. per Medic. deciſi. 22. & Domini num. 15. fo. 89. poteſt retardari executio, vt in terminis terminantibus dicit Borgnin. dicta deciſ. 44. num,

7 67. part. 1. fol. 647. quia poteſt opponi compenſatio, quando agitur de re liquida, vel quæ facile poteſt liquidari. Bald. in conſi. 92. Pactum tale eſt, nu. 3. lib. 2. & Fab. de Anna conſi. 62. ex infraſcriptis, num. 5. fo. 107. cum paria ſint aliquid eſſe liquidum vel de breui liquidandum, l. fin. cum ibi nota, C. de compenſat. Capicc. deciſ. 48. in cauſa magnificæ Camillæ, num. 3. fo. 45. & Galleſ. ad form. Camer. obligat. in ſi mm. de vi inſtrument. oblig. camer. num. 6. fo. 100. Federicus deciſ. 92. Franciſcus Varletus nu. 36. fo. 358 Vrſil. ad Affl. deciſ. 221. fuit dubitatum nu. 5. fo. 91. Rot. Genuenſ. in nouiſs. dec. 11. decluratum fuit nu. 7. fol. 26. & Contard. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ. quæſt. 24.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXIIII.

FIRMANA.

ARGVMENTVM.

Res quando eſt apud aliquem ſine cauſa, quæ actio competat, an debeatur intereſſe, & à quo die.

SVMMARIVM.

Mutuum quando præſumatur nu. 1. & 29.
Intereſſe an debeat probari ante ſententiam nu. 2. & 22.
Valor quomodo probetur, & conſideretur numero 3.
Valor conſideratur in ſuctto loco publici fori etiam ſi res vendi poſſit multo plus vel multo minus d. nu. 3. in verſ. Vin deciſ. 70.
Producens an dicatur fateri, & quid ſi proteſtetur; nu. 4.
Intereſſe oritur ex mora, nu. 5.
Mora æquiperatur dolo, nu. 6.
Quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt, nu. 7.
Contractus ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, nu. 8.
Traditio præſumitur facta ex cauſa præcedenti, nu. 9.
Veriſimile habetur pro expreſſo, nu. 10.
Soluens creditori, nihil ab eo repetere poteſt, nu. 11.
Intereſt noſtra potius non ſoluere, quam ſolutum repetere, nu. 12.
Liquidatio intereſſe an poſſit fieri in executione, nu. 13.
Victus Victori condemnatur in expenſis, nu. 14.
Libri Gabellæ plene probant, nu. 15.
Res mea ſi peruenit ad aliquem, qua actione debeat reſtitui, nu. 16.
Intereſſe quatenus plurimi ſuccedit loco rei, & debetur ex mora, nu. 17.
Interpellatio quid operetur d. nu. 17. in fi.
Intereſſe an debeatur, à die petitionis, vel litis cōteſtatæ, nu. 18.
Petitio dupliciter ſumitur, nu. 19.
Litis conſtatio an requiratur ad hoc, vt quis teneatur ad intereſſe, nu. 20.
Intereſſe à quo die debeatur, nu. 21.
Teſtis vnius probat contra producentem, nu. 23.
Intereſſe an poſſit liquidari in executione, nu. 24.
Aequitas non ſcripta, non facit recedere, à iure ſcripto, numero 25.
Beneficia non conferuntur in inuitum, nu. 26.
Exceptionē habere, et nolle vti, idē eſt, quod nō habere, nu. 27.
Cauſa, quando dicatur reducta ad non cauſam, nu. 28.
Metus ſemel illatus an præſumatur perſeuerare, nu. 29.
Paria ſunt compelli, vel ſcire ſe poſſe compelli, nu. 30.
Coacte quando dicatur aliquid factum, nu. 31.
Metus ordinatus ad executionem iuſtitia, non dicitur metus, nu. 32.
Metu laudabili, quod fit, non reſcinditur, nu. 33.
Proteſtatio conſeruat iura ambarum partium, nu. 34.
Facta pro infectis haberi non poſſunt, nu. 35.

Exigere

Digitized by Google

Exigere & non ſoluere, an conueniat. nu. 36.
Proteſtatio contraria facto, nihil operatur, nu 37.
Proteſtatio contraria facto, an ſuſtineatur ex tacito conſenſu, nu. 38.
Soluere ſponte non dicitur, qui poteſt compelli, nu. 39.
Voluntas coacta dicitur voluntas, nu. 40.
Voluntas libera in actu ſpontaneo requiritur, nu. 41.
Voluntatis eſſe eſt, quod ſit libera, nu. 42.
Iuriſdicio per voluntatem coactam an poßit prorogari d. numero 42.
Negatio an impediat compenſationem, nu. 43.
Compenſatio, quid ſit, nu. 44.
Exceptio per malitiam in prima cauſa non oppoſita, an poßit opponi in cauſa appellationis, nu. 45.
Exceptio an poßit opponi poſt litem conteſtam nu. 46.
Negligentia, quando aliquid ommittitur, an poſsit ſuppleri, nu. 47.
Compenſationis exceptio debet in ſpecie allegari, nu. 48.
Dubius eſt litis euentus, nu. 49.
Compenſatio non fit de liquido, ad non liquidum, nu. 50.

DECISIO XXIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE

QVOD ſententia Domini iudicis, à quo lata ad fauorem Florelli de Florellis contra Antonium Mariam Azzolinum ſit reuocanda ex pluribus deducebatur.

Primo quia obſtat defectus non probatæ intentionis, tam circa prætenſam pro parte D, Florelli mutuationem ſalmarum treſdecim Olei factam dicto Domino Antonio Mariæ Azzolino, quam quo ad prætenſum intereſſe dicti olei ad rationem quanti plurimi, quantum enim attinet ad dictum mutuum, nec aliquis eſt teſtium, qui de eo loquatur, nec eſt probatum ſaltem ſufficienter de prætenſa quantitate
1 ſalmarum treſdecim olei, ex qua ſaltem poſsit recurri ad præſumptum mutuum, de quo loquitur Rota Genuen. deciſ. 72. iudicamus, num. 2. fol. 145. & Rota Lucenſ. per lepid. Deciſ. 12. fundatam col. 2. fol. 15.

2 Quo verò ad prefatum intereſſe idem pariter videtur affirmandum cum liquidatum non appareat iuxta tradita per Roland. conſi. 30. viſo proceſſu inquiſitionali. num. 20. lib. 2. fo. 65. dicentem intereſſe probari debere antequam feratur ſententia, etiam ſtante aſſerta fide pro parte Florelli producta, a quatuor ſubſcripta, & recognita, in qua dicitur, *che l'oglio del meſe di Luglio & Agoſto dell'anno 1592. valſe ſcudi nouantacinque il migliaro, chiaro, giallo, & ſpacciato, & condotto al porto di Fermo, & che per tanto da eſſi ſi è compro, & venduto.* quia præter id, quod fides regulariter non facit fidem dicti in ea ſubſcripti, etiam vbi formiter id de
3 poſuiſſent, nihil probant, cum non dicant aliquid de communi valore, quod vendi potuit et dictum oleum Cagno. in l. 2. C. de reſcind. vendit. nu. 233. in verſ. quia res lib. 2. Rodo. de reb. eccl. nõ alien. q. 20. nu. 145. Boer. deciſ. 68. dicõ male fuiſſe iudicatum num. 6. Vrſi deciſ. 70. pretium iuſtum, & verum nu. 1. & 2. lib. 1. fo. 129. inſpecto loco publici fori qui in hoc debet attendi, etiam ſi res, poſſit vendi multo plus, vel multo minus alibi conſec. in ſuis ſingular. in verbo venditio 2. fo. 218. & ita me referente fuit concluſum per Rotã Genuen. in cauſa hæredum quon. Iacobi Cirelli contra hæredes Antonij Rolandelli, & alios litis conſortes die 1. Februarij 1588. qui defectus præter id, quod videtur magnus coadiuuatur, etiam ex alio capite, nempe æquitate, quæ non ſuadet, dictum oleum ſolui debere ad dictam rationem quanti plurimi, cum ab initio non videatur traditum animo re habendi ad rationem quanti plurimi, ſed vt iuxta extimationem illius temporis excomputaretur cum frumento habito per dictum Florellum ab ipſo Azzolino, vt dicit Ottinellus teſtis dicti Florelli, qui licet non plene probet contra dictum Azzolinum, probat tamen cõ-
4 tra ipſum Florellum producentem, cum producẽs dicatur fateri vera eſſe omnia quæ in re producta continentur Iaſ. in l. certi condictio, §. ſi nummos, num. 39. ff. ſi cert. petat & Felin in ca. cum venerabilis num. 23. de except. etiam ſi proteſtatus fuiſſet in parte, & partibus pro ſe facientibus producere, vt dicit idem Iaſ. in dicto §. ſi nummos num. 19. & tanto magis quia ex præmiſſis non videtur poſſe conſiderari aliqua mora, ex qua oritur intereſſe, vt dicunt Doct. in l. vinum ff. ſi cert. petat. & Bald. column. in verſ. ſed in re iam ſoluta, cum non poſſit
5 dici moroſus ille, qui aliqua exceptione, ſeu excuſatione ſe tueri poteſt Rot. Lucan per Magon. deciſ. 69. Per obitum, num. 4 & 21. in qua allegatur tex. in l. ſciendum, ff. de vſur. de quo etiam meminit Alber. in ſuo dictionario in verbo mora non admittatur l. quod te in ſi ff. ſi cert. pet. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 3. caſu 2[illegible]0 num. 26 & ſeq. & Hieronym. Papponi conſ. 33 præſuppoſitum nu. 9 & 10. fol. 75. qui loquitur de iuſta cauſa, & iuſta dubitatione facit Rim. ſen. conſ. 72. videretur prima
6 facie, num. 13. lib. 1. præcipue cum præter id, quod quælibet cauſa, vt inquit idem num. 7 excuſat a mora, quę an adſit, facile poteſt colligi infra in tertio
7 fundamento, & ex præmiſſis, quod ab initio ſemel dicto Florello placuit non poteſt diſplicere, per illam vulgatam regulam quod ſemel placuit, maxime ad damnum tertij, & in contractibus, qui licet
8 ab initio ſint voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, l. ſicut, & ibi notatur C. de action. & obligation Rot. Bononienſ. per Barz. deciſ. 23. Moti ſumus num. 18. fo. 72. & deciſ 36. reſolutum num. 9. fol. 103.

Secundo quia videtur omnis præſumptio mutui penitus excluſa non ſolum per ſæpe dictam depoſitionem Fabij Ottinelli teſtis dicti Florelli, de qua ſupra, qui alternatiuè deponit de ſalmis decem, aut duodecim olei, & ſic contra producentem, qui prætendit conſequi ſalmas treſdecim olei, ſed etiam quia tempore traditionis olei, vt aſſeritur factæ dicto Azzolino dictus Florellus erat debitor dicti Azzolini propter granum ancta conſignatum, vt ex actis conſtat quod debitum facit magis præſumere traditionem fuiſſe factam animo ſatisfaciendi de-
9 bitum, & ſic ex cauſa pręcedenti quam mutuandi, arg. eorum quæ tradit Maſcard de probat concluſ. 1319. volum. 3. num. 1. fo. 3[illegible]2. maxime cum iſtud
10 ſit veriſimile, & veriſimile habeatur pro expreſſo, l.

ſi Titius, §. 1. & ibi doct. ff. de lib. & poſthum. & eſt gl. fin. in l. tale pactum, §. fin. ff. de pact. & ſic intrat Doctrina Baldi in l. ſi quidem, num 3. C. de
11 tranſact. in qua habetur, quod ſi reus ſoluit creditori, nihil ab eo recipere poteſt.

Tertiò, quia vbi intentio dicti Florelli eſſet fundata, adhuc idem dicendum foret, quia cum dictus Azzolinus tempore dictæ aſſertæ traditionis olei eſſet creditor dicti Florelli pro certo frumento de Floren. 288 & vlterius de ſalmis ſex grani, de quibus tantum hodie reperitur creditor, poteſt retinere dictum oleum, ſaltem tanquam in compenſa
12 tionem, ſeu ſolutionem ſui crediti, quia ſua intereſt potius non ſoluere, quàm ſolutum repetere, l. 3. ff. de compenſat.

Rota tamen bene viſo, ac penſato proceſſu cenſuit, dictum Azzolinum teneri, & obligatum eſſe ad ſoluendum dicto Florello ſalmas treſdecim olei
13 ad extimationem quanti plurimi iuxta liquidationem in executione faciendam, per ea, quę tradit Cagn. in l. quatenus de reg. iur. lib. 3. nu. 21. & 22. Afin. in ſuo tractat. de execution cap. 176. in fin. num. 215 Afflict. deciſion. 25. ſi actum fuit fol. 25. Gaill practic. obſeruatio lib. 1. c. 68 num. 7. fol. 54. & Bertazzol. in ſuis conſ. ciuil. conſ. 26 non obſtantib copio
14 sè, num. 35. fol. 89 & expenſas ad quas de iure victus Victori iuxt. text. in l. properandum, §. fin autem alterutra, vbi gl. & omnes C. de iudic. & temere, & calumnioſe appellans condemnandus venit iuxta tradita per Franc in cap. inter cætera de app. num. 3. & ſic reſpectiue, bene, & male fuiſſe per Dominum iudicem, à quo iudicatum, dum dixit dictũ Azzolinum teneri ad intereſſe quanti plurimi, ſi nõ ſoluerit dictas ſalmas 13. olei intra certum tempus de quo in dicta ſententia, quia cum ex libro gabel
15 læ, & partitis in eo deſcriptis de quibus in proceſſu, quę plenè probant, vt poſt Bart in l. quædam. §. nummularios, ff. de edendo num. 3. tenet ibi Alex. num. 2. Iaſ. num 8. Maſcar de probat. concl. 357. num. 1. & 2. & in concl. 973. num. 39 volum. 2. vbi teſtatur de communi, & Rot. Genuen deciſ. 122 Vincentius Bucellerius num 2. fol. 189 puncto in quo partes concordarunt teſtibuſque pro parte dicti Florelli examinatis colligatur quod dictæ ſalmæ treſdecim olei peruenerunt ad dictum Azzolinum, æquum non videbatur, quod penes ipſum remane
16 rent ſine cauſa, ſed quod ex æquitate l. ſi me & Ti
17 tio. ff. ſi cert. pet. ſeu ex officio, vt declarat ibi Dec. numero tertio, deberent reſtitui actione ex mutuo, vt me referente fuit iudicatum 19. Ianuarii 1588. per Rot Genuenſ. in cauſa Ioan. Petri de Riccardis contra Catettam Lercariam, & aliàs cenſuit eadem Rota d. deciſ. 72. num. 2. vna cum dicto intereſſe quanti plurimi, quod ſuccedit loco rei, etiam ſi momento temporis duraſſet Rot Gen. deciſ 177 num 4. & 8. cauſatum etenim conſtat ex mora dicti Azzolini, qui non ſolum ſemper ſoluere recuſauit, ſed voluit expectare tres ſententias contra, vt concludunt doctores in l. vinum ſi certum petat. nempe Bart. Bald. Paul. de Caſtr. in princ. dictæ legis, & Iaſ. num 7 Cagn. num 29. lib. 1. Rot. Genuenſ. deciſ. 154. num. 7. & dicta deciſ. 177 viſo, ac diligenter cõſiderato, num. 8. & Matan. conſ. 65. num. 6. cum ſimil. à die litis conteſtatę, vt dicit Cagnol. in dicta l. vinum, num. 32. præſertim cum non præceſſerit interpellatio, vt dicit Paul. de Caſt. in ead. l. vinum, num. 9.

18 Nec dicatur, quod debuiſſet condemnari ad intereſſe à die petitionis vt dicit Boer. deciſ. 63. nu. 5. non autem litis conteſtatæ.

Nam licet id alio modo euitari poſſit, & pro reſponſione ſufficiat quod dicit Paul. de Caſt in dicta l. vin in num. 9. magis in ſpecie reſpondendo dicitur cum Bald. in d. l vinum in princ verſ. ad euidentiam, quod petitio dupliciter ſumitur, vno modo pro ea, quæ continet formam iudicij, vt in caſu iſto,
19 & tunc intelligitur petitio per litis conteſtationem, alio modo per interpellationem factam coram iudice, vel ſine iudice, nam quando contrahitur mora per interpellationem, tunc ex die interpellationis dicitur peti, & talis non eſt caſus iſte.

Secundo quod cum dictus Azzolinus tunc temporis potuiſſet probabiliter prætendere ſe non teneri ad reſtitutionem olei petiti, eo quod erat creditor dicti Florelli de dictis Florenis 288. & etiam prætendebat ſe creditorem eiuſdem de ſalmis ſex grani, de quibus adhuc ſub iudice lis eſt requireba
20 tur litis conteſtatio, vt dicit Bald. in dicta l. vinum.
21 ff. ſi cert. pet. in verſ. ſi autem non contrahitur mora prope princip. quia intereſſe prouenient ex mora debetur, à die litis conteſtatæ. Rym. iun. conſil. 653. Dominus Iſac num 29. lib 6. maxime quando agitur de magno præiudicio, vt conſiderauit quoque ibi idem Rym. num. 32.

Non obſtat primum obiectum de non probata intentione, tam quo ad prætenſam mutui quantitatem, quam quo ad prætenſum intereſſe quanti
22 plurimi, quod non apparet liquidatum ante ſententiam, vt requiritur iuncta æquitate, ob quam non deberi ſuadetur, cum fuerit conſignatum, vt computaretur cum frumento habito per ipſum Florelum ab Azzolino iuxta extimationem illius tem
23 poris, vt dicit Ottinellus teſtis dicti Florelli, qui contra producentem plenè probat, non autem, vt tanquam mutuatum reſtitui deberet.

Nam diſtinctè, & breuibus reſpondendo dico intentionem mutui, & quantitatis dicti olei eſſe probatam, vt ſupra demonſtratum fuit; & quod potuit pronunciari ſuper intereſſe non liquidato non obſtante allegato conſi. Rolan. 30. nu. 20. lib. 2.
24 Cum liquidatio circa intereſſe quanti plurimi ſecundum magis veram opinionem, quam ſecuta fuit Rota, poſſit fieri in executione, vt dicit Cagnol. in dicta l. quatenus. ff. de reg. iur. num. 21. & 22. lib. 3. & habetur per Afflict. deciſ. 87. magnum eſt num. 5. & per Rot. Genuen. deciſ. 163. Ambroſius Taruſus, num. 4. & 5. & deciſ. 161. petit Garatius, num. 13. fol. 216. Secundum quam die 19. Octobris 1587. me referente in eadem Rota fuit concluſum in quadã cauſa P. Claræ Vinſmaris actricis ex vna, & Scipionem Fliſcum, & alios reos conuentos ex altera, & in cauſa Dominici & Antonij fratrum de Frittalis contra Ioannem Franciſcum Abum curatorem hæreditatis iacentis quon. Antoniæ, & Antonium Amichettum curatorem hæreditatis quon. Io. Baptiſtæ de Frittalis 20. Februarij 1587. præcipue cum fuerit petitum intereſſe incertum per doctrin. Bart. in l. quanquam, C. de ſent. quæ pro eo,

quod

Digitized by Google

quod inter. in princ.& facit deciſ.Rot.Genuenſ.21.
num.7. non obſtante dicta æquitate, quia ob æqui-
25 tatem non ſcriptam non receditur à iure ſcripto, vt
probatur in l.1. C.de legib. ſecundum lecturã Bart.
Paul. de Caſt. & Salyc. iubente dictum intereſſe, vt
fuit demonſtratum ex mora deberi.

Nec quicquam facit dictum Ottinelli, quia licet
deponat contra producentem, non tamen opera-
tur, quod ſit locus extimationi olei de qua ipſe lo-
quitur, cùm id Azzolinus non acceptauerit, vt ex
ſupradictis bene colligitur, & beneficia non confe-
26 rantur in inuitum.

Prout nec facit, quod ipſe Azzolinus potuerit ſe
à mora excuſari, eo quod habebat exceptionem ſui
crediti aduerſus dictum Florellum, vt tangitur ſu-
27 pra in dicto obiecto, quia habere excuſationem, &
exceptionem, & nolle vti, paria ſunt, prout vide
tur factum in caſu iſto, in quo dictus Azzolinus ne
ganit habuiſſe dictas ſalmas treſdecim olei, poſtea
probatas, ex qua ſibi parabatur exceptio, per illam
vulgatam regulam ceſſante cauſa.

Non obſtat ſecundum obiectum dum diceba-
tur ceſſare prætenſum mutuum, quia conſtat de
alia cauſa, nempe quod dictum oleum fuit conſi-
gnatum pro extinctione eius quod erat creditor di
ctus Azzolinus ipſius Florelli, non autem pro con-
trahendo mutuo, quia cum Azzolinus id non acce-
28 ptauerit, talis cauſa fuit redacta ad non cauſam,
culpa, & defectu ipſius Azzolini, nam ſi acceptaſ-
ſet, vtique poſtea non petijſſet florenos 288. & ob-
tinuiſſet contra dictum Florellum mandatum e e-
cutiuum pro dicta ſumma, ob quod fuit coactus ſol
29 uere, & ſic intrat ob defectum cauſæ præſumptum
mutu m & reſtitutio præfata ex æquitate dictæ l.
ſi me, & Titio, ff. ſi cer. peta. ſeu ex iudicis officio
vt ſupra dictum fuit.

Nec dicatur, quod immo ſponte ſoluit dictus
Florellus dictos florenos 288 quia cum antea depo
ſuiſſet dictam ſummam non poterat dubitare de
aliqua executione.

Reſpondetur enim, quod eodem metu mandati
30 executiui, quo fuit factum depoſitum, eodem fuit
facta ſolutio, quia paria ſunt compelli, & ſcire ſe poſ
ſe compelli, l nouiſſime, ff quod falſ tut. aut. 161
(quid enim ſi compulſus, aut metuens ne compel-
leretur, auctoritatem accommodauerit, non ne de
bebit eſſe excuſatus? Dec in terminis ſolutionis in
cap cum m.Ferrarienſis col 13. in verſ.vel 2.& me-
lius fol 27. Immo ex quo fecit actum, ad quem
31 compelli poterat, cenſetur fuiſſe coactè, & non vo-
luntariè, vt dicit Ruyn.conſi. 61, num 32. lib.5 In
lite, quem refert, & ſequitur Ludou deciſ. Peruſ 2.
Sebaſtianus nu 7 fo 5 licet vt ibi num.8 & ſeq me-
32 tus ordinatus ad executionem iuſtitiæ non poſſit
33 dici metus, & factum ex metu laudabili non reſcin
datur, ſeu quod ſolutio fuit acceptata ab Azzolino
ſine præiudicio vtriuſque partis, & litis pendentię,
tam in vrbe, quàm in curia Firmana, quia pluribus
modis poteſt reſponderi.

34 Primò, quod dicta proteſtatio conſeruat iura am
barum partiũ, l.fin ff quib. mod.pign vel hypoth.
ſol. gloſſ.in cap. plerunque in fin.de reſcript. Bart in
l.non ſolum, §.morte, nume.3 ff de nou oper nunc.
& Franc.Marc.deciſ.208.qua vtitur an exceptio, nu.
10 par.1.fol.119 prout quã loque facit reſeruatio,
vt per Bald.conſ. 100.egregie numero 1 lib 1.Cra
uet conſ.29 pro clariori numero 8 & conſ 45. nobi-
lis num.2 & nouiſſime per Rot Lucan deciſ.28 vbi
concurrit identitas in princ fol 34 Sed non operatur,
quod floreni 288. ſoluti habeantur, ſeu ſint non
ſoluti, & quod debitum præfatum extinctum ſit n
35 extinctum, quia facta pro infectis haberi non poſ-
ſunt Dec. conſ 171 nu m 1 in verſ.quia res facti.

36 Nec quod videatur honeſtum dictum Azzoli-
num potuiſſe exigere dictum ſuum creditum abſq,
eo, quod ſolueret illud debitum, quia vt dicit Gal
le.in ſuo tracta ad form Camer oblig. q 2 nom 8.
fol 67 hoc non conuenit, nec iudices permittere de
bent, & tantum non conuenit, quod iniquos homi
nes appellat, qui hoc faciunt.

37 Secundo quod dicta proteſtatio eſt contraria
facto, & propterea, nihil operatur, vt in terminis
caſus de quo agitur concludit Mileus in ſuo repert.
in verbo proteſtatio præcedens factum, dum loqui-
tur de eo, qui proteſtabatur ſe non velle aurum, &
argentum in horreo ſuo recipere, nec de eis ſe velle
teneri, tandem poſtea recepit, maxime quod nulla
iuſta cauſa veſtitur, vt dicit ibi idem Milleus, & col
ligitur ex ſupra deductis.

38 Nec obſtat tacitus conſenſus dicti Florelli, cui
ſæpe dicta proteſtatio facta fuit, per quē ſaltem ſub
ſtineri poſſe videtur Ancharan.conſil.33 per ſtatu
tum num.3.

Quia vt inquit Milleus in præcitato loco, ta-
citus conſenſus non ſufficit, & quatenus ſufficeret
idem eſſet, quia ſæpe dicta ſolutio per Florellum nõ
fuit facta ſponte, vt ſupra fuit tactum, cum non di-
39 catur ſponte ſoluere, qui ad ſoluendum poteſt co-
pelli, vt in terminis dicit Dec. in dicto ca cum M.
Ferrarienſis de conſtit. colum 13 verſ.2 refert fol.
27 Paſeth conſ 111. in cauſa magnificorum, nu m.
5 cum ſeq etiam quod compulſus non fuerit. De-
cian conſ 68 præſuppono primo, num 20. fol.509.
40 lib. 2. & quod voluntas coacta dicatur volunt s
15 queſt 1 cap merito quęritur, quia licet ſit volu
41 tas, nõ tamen eſt voluntas libera, quæ in actu ſpon
taneo requiritur, vt dicit idem Dec paulo infra in
dicto capitu cum M Ferrarienſis col. 14 verſ ſed
tamen his non obſtantibus fo. 28 eſſe enim volun-
42 tatis eſt quod ſit libera, & quod non poſſit cogi ne
ceſsitate præciſa. Bart. in extrauag ad reprimend.
in verbo videtur, num 2.fo.81.& facit glo in cap.no
tificaſti 33 q. 5. & propterea inquit Iacob n de S.
Georg in l conſenſiſſe num. 5. ff de iudic. quod illa
non eſt apta ad prorogandum iuriſdictionem.

Prout nec obſtat allegata doctrina Baldi in l ſi
quidem, C de tranſact. nam licet reus ſoluens cre-
ditori nihil ab eo accipere poſsit, id non procedit
vbi creditor nulla habita ratione eius, quod rece-
pit, & ſibi ſolutum fuit coegit ſuum debitorem ad
ſoluendum, quia de hoc caſu non dicit Bald. ibi.

Non obſtat tertium, & vltimum obiectum, in
quo dicitur, quod vbi intentio Florelli eſſet funda-
ta, oleum debet cenſeri compenſatum cum ſalmis
ſex grani, de quibus tam tempore conſignationis
olei vltra florenos 288. ſolutis pro frumento,
quàm hodie eſt debitor, quia pluribus modis re-
ſpondetur.

Primo

Digitized by Google

43 Primo, quod negatio olei facta per dictum Azzol. in prima inſtatia non ſolum impedit compen-
44 ſationem, cum compenſatio ſit debiti, & crediti inter ſe contributio, l.1.ff.de compenſatio, ſeu communis penſatio, quæ in ponderibus, & quantitatibus tantum locum habet, l.ſi conſtat, ff.de compenſat.

45 Sed etiam facit præſumere, quod talis exceptio non fuerit oppoſita in prima cauſa per malitiam, quo fit, vt opponi non poſsit in cauſa appellationis. Abb. in capit.1.de except. & facit illud quod di-
46 cit Salyc. in l.ita demum, C.de procurat.nu.6. dum dicit quod ille qui eſt tutus aliqua exceptione, ſi potuit eam opponere ante litē conteſtatam, & non opposuit, non poteſt ea amplius ſe tueri, quem ſequitur Foller. in ſua pract.crim.in rubr. Item quod com
47 miſit falſitatem, nu.17.fo.129. Prout etiam accidit quando ſcienter, & per negligentiam fuit aliquid ommiſſum in prima inſtātia, vt poſt Anto.de Butr. in c.ad audientiam il ſecundo, nu. 12. de reſcrip. & ibi Fel.num.14. Bart. in aut.at qui ſemel nu.12.C.de probat. & Hypp.ſingul. 360. tradit Petr. Duen. regula 48 nu.4. & habetur per Pedemo. deciſ. 14. quæritur an num.10. & in alio notabili caſu de quo poſt Paul.de Caſtr. in l.ſi fideiuſſor.ff.de fideiuſſor ſcribit Marſi.ſingul.281. ſocius ſo.76.

48 Secundò, quod talis exceptio nunquam fuit in ſpecie allegata in proceſſu, vt neceſſarium erat ſecundum Doctor. in l.ſi conſtat de compenſat. Iaſ. in §.bonæ fidei de action nu.71. Zaſ.num.6.

Tertiò, quod prætenſum creditum non eſt liquidum, cum ſuper eo lis pendeat, dubius eſt enim li-
49 tis euentus, vt notatur in l.quis ergo caſus, ff. de pe
50 cul. & ſic non poteſt compenſari, quia de liquido ad non liquidum non fit compenſatio ſecundum Doctor. in l.fin.C.de compenſat.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXV.

AVXIMANA.

ARGVMENTVM.

Dum dicitur à declaratione pœnæ facta per iudicem appellationem dari licet non detur à pœna legis, vel canonis an includantur ſpectantia ad viſitationem, & morum correctionem.

SVMMARIVM.

Appellatio, an detur quando quis eſt declaratus incidiſſe in aliquam pœnam. nu.1.

Appellari an poſſit à pœna legis, nu 2.

Appellatio dum interponitur ab aliqua condemnatione, quæ cautela vtenda ſit, nu.3.

Appellare an liceat à qualibet declaratione rei, & pœna ipſo iure, à lege, vel ab homine fulminata, & quare, numero.4.

Appellatio licet detur à pronuncia de exequendo, non tamen datur ab executione ſententiæ, vel ab executione facti, nu.5.

Appellatio in ſpectantibus ad viſitationem, & morum correctionem, an detur, & ad quem effectum, num.6.

DECISIO XXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ASENTENTIA priuationis Canonicatus facta ob nō paritionem cuiuſdam præcepti facti in viſitatione, an detur appellatio.

1 Dicebatur quod ſic, quia à declaratione pœnę factæ per iu-
2 dicem datur appellatio, licet nō detur à pœna legis, vel canonis, vt probatur per Gloſ. ſingularem in cap.cupientes, §.quod ſi per viginti in verſic.priuatos litera V.de elect.in 6.quam refert Rom.Singu.216. à pena legis non poteſt, fol.
3 33. ſequitur Felin. in c. cum non ab homine de iudic.num.12. vbi inter cætera pro cautela dicit in appellatione non eſſe dicendum appello ab iſta pena, ſed appello, quia non ſum culpabilis, vel quia nō eſt probatum. Marſil. in l.vnica, C.de rapt.virg.nu.166. & Abb. in c.peruenit de appellat.num.6. & Bald. in ſua Margarit. in verbo appellari non poteſt; & Rot.
4 in nouiſs. deciſ.100. ex nouem votantibus, num.3. par.1. quæ voluit licere appellare à qualibet declaratione rei, & pœnæ ipſo iure à lege, vel ab homine fulminatę, quia infertur nouum grauamen, & poteſt iudex decipi allegando Card. Zabar. poſt gloſſ. & Lap. in clem.1.§. ſi quis autem, q.1. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. Franc. in ca. is cui, §. ſane verſ.3. limit. num.2. de ſent. excommunicat. lib.6. Feli. in c. Rodulphus col.pen.nu.39. de reſcript. & alios.
5 Idem in ſimili videtur in pronunciatione de exequendo, à qua datur appellatio, licet non detur ab executione ſententiæ videlicet ab executione facti Veronen. caut.44. nota, quod licet in princ. fo.15
6 Sed contrarium viſum fuit, quia non datur appellatio de ſpectantibus ad viſitationem, & morum correctionem, nec de iure communi, vt probat text. in cap. reprehenſibilis 26. de Appell. & lap. allegat. fo.73. prælatus regularis nu.6. fo.72. nec vigore ſacri Concilii Tridentini, ſeſſ. 24. c. 10. Epiſcopi fol. 224. vt colligitur ex verbis eiuſdem ad quę, &c.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVI.

SANCTI ELPIDII.

ARGVMENTVM.

Feriæ an obſtent in cauſa attentatorum.

SVMMARIVM.

Feriarum tempore non cogitur quis litigare, nu.1.

Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorii, nu.2.

Poſſeſſorii in cauſa proceditur ſimpliciter, & ſummariè, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, nu.3.

Cauſa attentatorum ſapit naturam meri poſſeſſorii, nu.4.

Feriæ

Feriæ in cauſa ſpolij non obſtant, nu.5.
Cauſa attentatorum eſt magis priuilegiata, quam ſpolium, nu.6.
Feriæ non obſtant vbi agitur de cauſa Eccleſiaſtica, nu.7.
Feriæ non obſtant in cauſis fiſcalibus, & publicis, nu.8.
Cauſæ fiſcales, publicæ, & eccleſiaſticę pari paſſu ambulant, nu.9.
Cauſę eccleſiaſticæ tractantur ſimpliciter de Plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nu.10.

DECISIO XXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

REVERENDVS Canonicus
1 Curtius Guerrerius dicebat ob
ferias Meſsium cogi non poſſe ad
comparendum in iudicio, vt inſtatur pro parte Reuerendi Preſbyteri Magnalbo. per tex. in l.1. ff. de fer.

Sed Domini dixerunt contrarium, quia non ſolum agitur de cauſa attentatorum, contra quam feriæ non obſtant, ſed de cauſa eccleſiaſtica, quæ habet idem priuilegium.

2 Vt de primo patet, quia ſicut in poſſeſſorio feriæ
non obſtant, vt probatur in cap. fin. de iudic. & per
Cappel. Tholoſ. deciſ. 159. & in conſtitutione Marchie cap. 8. lib. 5. fo. 335. quæ dum mandat in eo procedi ſimpliciter, & ſummarie, ſine ſtrepitu & figura iudicij, videtur quoque diſpoſuiſſe, quod in poſſeſſorio poſsit procedi tempore feriarum, vt probatur ad litteram in clem. ſæpè de verbo. ſignif. etiam
ſi intentaretur petendo aſſociationem ad euitandum ſcandala quia, & tunc pariter feriæ non obſtant Alex. conſi. 130. in cauſ. ſtrazarolorum nu. 2.
lib. 4. fol. 103. ita obſtare non debent in cauſa atten
4 tatorum, quę ſapit naturam meri poſſeſſorij Rota
in nouiſs. deciſ. 1. alias. 13. ſi iudex reuocat. nu. 1. in
titu. vt lit. pen. fo 33. & dec. 2. alias 13. tres ſententiæ de re iudic. in nouiſs. fo. 54. & deciſ. 28. alias
516. nota, quod tres ſententiæ de ſentent. & re
iudicat. in antiqu. fol. 43. & Lancillot. de attentat. in prędat. numero 79. nam eadem ratione,
5 quod feriæ in cauſa ſpolij non obſtant, vt dicit
Bald. in vlt. addit. ad Spe. in tit. de petit. & poſſ. &
ſpoliat in §. quoniam in verſ. vbi allegat. eadem ratione immo fortiori in cauſa attentarum obſtare
6 non debent, quia cauſa attentatorum huiuſmodi eſt
magis priuilegiata, vt inquit Alex. conſi. 99. viſis
proceſsibus num. 9. lib, 5. fo. 90. & fauorabilior ſpolio, vt dicit Achil de Graſſ. in ſuis recollect. deciſ.
24. attentatorum cauſa ſub rubr. de attentat. de quo
meminit Lancellot. de attentat. in 3. par. cap. 24. in
tit. de reo. & except. contra attentat. compet. q. 28.
nu. 7. fo. 510. & Rot. in nouiſs. deciſ. 68. in vna Bononienſi, nu. 3. par. 2. fo. 42.
7 De ſecundo quia tractatur de eccleſiaſtico beneficio Clement. diſpendioſam de iudic. & ibi Card.
36. q. A ſin. in ſua prax. §. 3. cap. 31. nu. 2. fo. 91. quo
caſu feriæ pariter non obſtant ſecundum opinionē
Abb. in d. c. fi. de iudic. nu. 19. relati, per Fel. in eod.
8 loco nu. 11. ratio eſt ſecundum eundem ibi, quia ſicut in cauſis fiſcalibus, & publicis feriæ non obſtant, pu licas, C. d fer. ita obſtare non debent in
cauſis eccleſiaſticis, quæ à pari procedunt, c. quid
9 ergo. 13. q. 4. Crederem tamen aliam magis in ter-
10 minis adduci poſſe, nempe quia in cauſis eccleſiaſticis proceditur ſimpliciter, & de plano, ac ſine
ſtrepitu, & figura iudicij d. Clemen. diſpendioſam
de iudic. ob quod tolluntur impedimenta feriarum
ob neceſsitatem hominum inductarum à iure, vt
probatur in ſæpe dicta Clem. ſæpe de verb. ſig.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Agenti Saluiano interdicto an obſtet, quod res, cuius poſſeſsio petitur ſit, alteri hypothecata pro dote.

SVMMARIVM.

Saluiani interdicti requiſita, quæ ſint remiſsiue, nume.1.
Saluianum interdictum competit cuilibet creditori, et tamquam pinguius magis frequentatur in palatijs num.2.
Bona dotalia, nec obligari poſſunt, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum, nu.3.
Augumentum dotis dicitur dos, nu.4.
Dos quid ſit, nu.5.
Hypothecæ diſcuſsio, an poſsit tractari in iudicio Saluiani interdicti, nu.6.
Petitorium nihil habet commune cum poſſeſſorio, nu.7.
Saluianum interdictum eſt mere poſſeſſorium, nu.8.
Hypoteca tribuit ius in re & quando que eſt magni momenti d. nu.8. in verſic. per quam
Poſſeſsio non tollitur per hypothecam, nu.9.
Nemo dat, quod non habet, nu.10.
Mulier vendens vna cum viro, an dicatur pro viro fideiuſſorio nomine interueniſſe, nu.11.
Præſumitur pretium perueniſſe ad manus viri, quando mulier vendit vna cum viro, niſi aliud probetur, nu.12.
Augumentum dotis factum à viro dicitur donatio propter nuptias, nu.13.
Augumentum dotis vxore mortua, ad quem reuertatur, nu.14.
Augumentum dotis, ſeu donatio propter nuptias an poſſit alienari conſentiente vxore, nu.15.
Lucrum dotis debetur ex forma ſtatuti Anconę, num.16.
Reſoluto iure datoris an dicatur reſolutum ius accipientis, numero 17.

DECISIO XXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa vertente inter hæredes q. Sanctis Bonarelli ex vna, & Alexandrum Leonardi Lu ato li ex altera.

Domini concordit r dixerūt dictos hæredes e B narellis ſe immittendos in poſſeſsionem domus; de qua agitur detinendam, prout in ſententia, & bene appellatum, & ma-

& male iudicatum per D. iudicem à quo, ad fauorem D. Alexandri,

Quia cum docuerint fuiſſe coactos dare inſolutũ D. Petro ſtaurengo vnũ petium terre laboratiuæ, & oliuatę, cum domo pro ſcutis 830. occaſione cuiuſdam domus cum apotheca venditæ per q. Antonium Maninum Petro Staurengo, in qua Sanctes Bonarellus eorum Pater ſe obligauit de euictione per publicum inſtrumentum, de quo in actis, in quo d. Maninus cum obligatione omnium ſuorum bonorum præſentium, & futurorum promiſit conſeruare indemenem ipſum Sanctem, vt in proceſſu, fol. 2.

1 Et probauerint requiſita in intentato Saluiano interdicto iuxta tradita per Neguſãt. in ſuo tract. de pignor. & hypotec. 8 par. 3 memb. & Rolan. conſ. 14.

2 lib. 1. quod competit cuilibet creditori Veronenſ. caut 81. num. 1. quando quis, & tanquam pinguius hodie magis frequentatur in palatijs Rolan. vbi ſupra, nu 2. debebant pro dicta ſumma, vt ſupra in poſſeſſionem d. domus immitti,

Nec obſtat, quod domus, de qua agitur eſſet obligata, & hypothecata vxori d. Manini meliora, & potiora iura habenti, quàm dicti hæredes pro eius dote aureorum 900. & augumento aureorũ 400. & quod nõ potuerit per dictum Maninum d. Bonarello obligari in damnum ipſius mulieris, quia bona

3 dotalia, nec obligari poſſunt l. 1. C. ne vxor pro marito, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum Neguſ. in d. ſuo tract de pignor & hypothec. 2. p 2. membr. num. 5 etiam quo ad dictum

4 augumentum, quod dicitur dos, l. ſi proprietatem, ff. de iur. dot. l. etiam vbi Bald. c. eod Rolan. de lucr. dot. queſt 100. Mench. de præſumpt. lib. 3. præſumptio. 29. numero 78. & præſumptio. 45. numero 16. & dos quidem ſubſtantialiter cum dos. ſit vnuerſale quodam, l. quod dicitur vbi gloſſ ff de impen-

5 ſis in reb. dotal. fact l. ſi. marito ſi. ff. ſolut. matrimon. & l. 1 ſed quod domus ff. de dot. prælegat. ibi non ad ſingula corpora ſed ad vniuerſitatem erit referendum quod recipit diminutionem, & incrementum Borgni. de tutor. & curat. numero 150. fo. 100.

6 Quia diſcuſſio d. hypothecę, mulieris & anterioritatis iurium eiuſdem in bonis dicti Antonij eius viri non eſt præſentis ſpeculationis, nec poteſt in

7 hoc iudicio merè poſſeſſorio tractari, cum concer-

8 nat petitorium, quod nihil habet commune cum Saluiano interdicto merè poſſeſſorio. Bart. in l. 1. C. de præcar. & ſalui interdict Rolan. d. conſ. 14. nu. 3. lib. 1. Contard. in l vnica. C. ſi de moment. poſſeſſ. limit. 14. ex contractu, nu. 10. mihi fol. 202. Veronenſ. d. caut. 81. nu. 1. quando quis.

Secundo quia dicta aſſerta hypotheca per quam acquiritur ius in re & quandoque eſt magni momenti Marſ. ſin. ul. 321. credo te ſcire in verſiculo attamen credo fo. 88. et vbi adeſſet, non propterea

9 à viro poſſeſſio ſublata diceretur, cum per eam poſſeſſio minime transferatur l ſi rem la 1. §. proptie l. cum fortis, §. pignus ff. de pigno actio.

Prout non obſtat allegata ſententia ad fauorem dictæ vxoris Manini contra dictum q. Sanctem de Bonarellis, quæ fecit tranſitum in iudicatum, per quam declaratur ipſam immittendam in poſſeſſionem bonorum mariti, tanquam anteriorem iure facto eo, quod Alexander habet cauſam a dicta vxore, & ſic iura eiuſdem, quibus optime ſe tueri poſſe videbatur.

Quia hæc veniunt diſcurienda in petitorio.

Secundo, quod dictus Alexander non habebat cauſam ab vxore dicti Manini, vt profitetur, quia præter quam quod Maninus vendidit, & non vxor vt colligitur ex verbis inſtrumenti de quo fuit rogatus Dominicus Vaſculus 1580. 5. Octobris, cum mulier in d. inſtrumento reſeruet ſibi iura ſuarum dotium in alijs bonis, non poteſt dici, quod vendi-

10 derit vna cum viro, quia cum nullum in ea habuerit ius niſi pro dote. non poterat vendere, quod ſibi in alijs bonis viri reſeruabat, & quod in re vendita non habebat.

Immo ſi mulier vna cum viro vendidiſſet, vt prima facie videntur inuere verba inſtrumenti, idem eſſet, quia tunc non dicitur ipſam vendidiſſe, ſed

11 pro viro fideiuſſorio nomine interueniſſe. Bart. in l. reos, numero primo ff. de duob. reis Corn. conſi. 124. viſo puncto numero quarto volum. 1. Crauett. conſil 91. nobilis Ioan. numero ſecundo Pedemon. deciſ. 43. num 16 etiam ſimil etiam quod mulier vti principalis ſe obligauerit cum viro, nam etiam tunc fideiuſſiſſe dicitur Theſau. deciſ. 222. n 1. 14 & deciſ. 223. nu. 2. cum ſ. q. Rota in nouiſsimis deciſ. 53. nu 8. par. 2. ſeu vna cum viro confeſ-

12 ſa fuerit habuiſſe pretium, rei dotalis, quia præſumitur totum pretium perueniſſe ad manus viri, niſi realiter probetur medietatem perueniſſe ad vxorem Bald in aut ſi qua mulier, nu. 1. C. ad Velleia. Affl ct. deciſ. 219 nu 3 in cauſa Sutoris. Capic. deci. 78 nu. 9. in cauſa Iuliani. Boer deciſ 25. nu. 6. &

✱✱ quo ad primum. Idem atteſtando de magis communi conſuluit Honded. conſ. 45. Magnifica domina nu 12. & ſeq fo. 134 etiam ſi mulier in inſtrumento fateatur pecunias ad eam perueniſſe, quia vt ibi nu. 13. mulieri non e credendum cum eadem facilitate confiteatur qua ſe obligat.

Præterquàm quod etiam vbi haberet cauſam à dicta muliere dictus Alexander, quo ad dictum augumentum dotis ſcut 400. debitum viro poſt mortem mulieris remaneret excluſus.

13 Quia augumentum factum à viro cum dicatur donatio propter nuptias Burſat conſil. 178. lib. 2. numero ſecundo, etiam vbi verba inſtrumenti eſſet concepta per verba denotantia dotem, vt in terminis concludit. Natt conſil. 253 volum ſecundo, numero ſeptimo. Abb. conſil. 22. numero quarto. Crauett conſ. 280. numero quarto, vol. 5 eo quod omne quod datur per maritum vxori ſuæ habito reſpectu ad dotem cenſetur donatio propter nuptias, l. cum multæ in princ. & ſancimus, & in §. ſi igitur dote iam præſtita, C. de donat ante nupt.

Per mortem vxoris dicti Manini dicitur reuerſum ad dictum Maninum, vt poſt gl. in aut ſiue à me in prima gl. in ſi. C. ad Velleian & gl. in aut dos data, C. de donat ante nupt. Bart. in §. 1. in aut. de ęqual dot. & donat propter nup. in ſecundo nota. Bald. in l. 2 C. de bon. quę lib. Ang. in eſt & aliud Inſtit. de donat & Pariſ. conſil. 59. col. fin volum. 2. conſuluit Rolan conſi 62. lib. 1. num. 1. Hondede. conſ. 48. Dominus vbaldus nu. 2. lib. 1. Carrot. Deci

Digitized by Google

ſion. 60. occurrit nu.5.fo.274.niſi aliter vt ibi pactum ſit Medic.Deciſio. 54.Domini fuerunt nu.1. fol.181.

15 Quod adeo verũ eſt, quod nec etiam conſentiente vxore poteſt dictum augumentũ, ſeu donatio propter nuptias alienari ad hoc, vt reuertatur ad virum ipſa mortua, ſicut dos ad vxorem mortuo viro, vt in terminis dicit Burſat.dicto conſ.178.lib.2.nu.9. per text.in aut.ſiue à me, C.ad Velleian.aut.dos data, C.de donat.ante nup.aut.de non eligendo, §.fi.

16 Prout quoque excluditur, à lucro dotis, quod debetur viro mortua vxore ex forma ſtatuti Anconæ.

Propterea quod etiam vbi durante vita vxoris potuerit eſſe anterior cæteris creditoribus, id non videtur habere locum in dicto augumento, & lucro poſt eius mortem, nam tunc, vt ſupra dictum fuit, dotis augumentum, & lucrum præfatum ex forma ſtatuti Anconæ prouenienis pertinent ad virum iuris diſpoſitione quo caſu non amplius agitur de 17 rebus vxoris, ſed de rebus viri, & ſic reſoluto iure dictæ vxoris dicitur quoque reſolutum ius dicti linaroli, qui putabat ſe tueri, ex eo quod ab ea cauſam haberet prout non habet l. lex vectigal fundo, ff.de pign.l.ſi res, ff.quib.mod. pign. vel hypothec. ſolu.cum ſimil. Et hæc ex abundanti. Quare, &c.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Dotis augumentum ſororibus factum an poſſit detrahi de bonis fideicommiſſo ſubiectis.

SVMMARIVM.

Pater melius, quam alius conſilium capit pro liberis, nu.1
Dos congrua, & honeſta præſumitur à Patre relicta nu.2.
Dos ſcutorum mille, an dicatur congrua numero 3.
Patri non poteſt moueri quæſtio incongruæ dotis, num.4.
Dotis augumentum dicitur proprie dos, nu.5. & 8.
Dos, quid ſit, nu.6.
Donare dicitur frater dotans ſororem, nu.7.
Dotes quotidie creſcunt, nu.9
Confeſſio Procuratoris an probet contra Dominum, & noceat quo ad appellandum numero 10.
Confeſſio facta in exceptionibus, an noceat, nu.11. & ſeq.
Excipiens an dicatur fateri, nu.12.
Dotes ſunt conſtituendæ ſecundum qualitatem temporis, numero 13.
Dotes non ſolum mutantur ex tempore ſed ex qualitate ſponſi d.nu.13. in verſi. qui vlterius
Bona fideicommiſſo ſubiecta pro dote poſſunt alienari, numero 14.
Dotes filiabus à patre dotatis an poſſint augeri d.nu.14. in verſiculo quod.
Dotis augumentum an dicatur factum de mente teſtatoris, nu 15.
Dotes non ſemper currunt vno modo, quia variantur, numero 16.
Argumentum de tempore ad tempus, an valeat, nu.17.
Dationis tempus attendi debet, nu.18.
Dotata non dicitur filia ante nuptias, etiam quando dos ſibi in teſtamento à Patre fuerit relicta, nu.19.
Dotem magnam quærunt non ſolum mercatores, ſed nobiles, & inferiores, nu.20.
Dotes magnæ quare petantur, nu.21.
Mulierum pro ornatu non ſufficit vniuerſum, nu.22.
Artifex quilibet petit florenos mille pro dote, nume.23.
Obligationis conditio non mutatur ex perſona hæredum, numero 24.
Hæredes adeundo hæreditatem obligantur ex quodam quaſi contractu, nu.25.
Datum ab hæredibus an præſumatur donatum, num.26.
Donare non dicitur, qui neceſſarijs oneribus ſuccurrit, numero 27.
Donare non dicitur debitor, nu.28.
Donatio non præſumitur, quando alia coniectura capi poteſt, nu.29.

DECISIO XXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AEQVES Angelus, & Federicus de Archangelis an poſſint detrahere augumentum dotis ſororibus factum de bonis eorum Patris, fideicommiſſo ſubiectis.

Dicebatur, quod non, quia filiæ, à Patre dotatæ non indigebant præfato augumento, nam pater, qui melius, quam alius
1 conſilium capit pro liberis, vt probatur in l.nec in
2 ea lege in fi.ff.de adulter. præſumitur eis dotem congruam, ac honeſtam reliquiſſe per ea, quæ tradunt Alexan.conſ.33.videtur ſuper dicto nu.4.lib4.Dec. conſi.26.pro tenui nu.2.Catel.Cott.in ſuis memor. in verb.dos conſtituta filiæ, à patre. Menoch.de arbitrar.caſ.149.in vniuerſa ferè Italia, nu.5.lib.2. centu.2. Gramm.decif. 101. Magnifica Franciſca, nu.68.& ſeq.fol.502.Burſat.conſ.48. Dominus Ludouicus Berinus, nu.6.in verſ.dos enim à Patre conſtituta lib.1.& Maſcar.de probat.concluſ.570.dos aſſignata filiæ, nu.1.lib.1.fo.429.prout reuera reliquit, nam dos taxata ab eo in ſumma ſcutorum
3 mille pro qualibet filia dicitur congrua etiam pro magno Comite, vt poſt Fulgoſ.conſil.22. ex facto proponitur columna ſecunda, Dec.conſil.26.diligenter pro tenui, numero tertio, dicit Siluan.conſil.2.Chriſti Virginiſque nu.39.fo.40.vini deciſio. 260.dos nu.4.lib.2.fo.349.& Burſat.conſil.223.facili negotio, nu.18.lib.2.quia dicitur magna re, & nomine ſecundum Dec.loco citato, & tanto magis, quia patri non poteſt moueri quæſtio de incon
4 grua dote filiæ data, quæ dicitur talis, quando aſcendit ad legitimam argumento text. in l.cum poſt §.gener.& in l.filiæ pater. ff. de legat. 3. vbi ex numero filiorum debet boni viri arbitrio dos arbitrari, vt in caſu ſtatuti Florentini conſuluit Angel. conſi. 357.ſi ſtatutum Alex.conſi.69.ſuper primo dubio num.2.lib.1.fo.76.& conſi.7.Viſis diligenter nu.8.lib.2.fo.10.& conſi.83.Viſo ſtatuto lib. 4. fol.

Digitized by Google

rem, & æquirem appe"at. Dec. conſi. 518. vi-
4 ſo inſt umento, nu. 2. ubi teſtatur, de communi,*
& Decian. conſi. 29. circa primum num. 5. f. l. 234.
& conſi. 58. quæritur num. 67. in fin. lib. 2. fo. 453.
Borgn. Deciſ. 28 aduertendum eſſe num. 5. & ſequ.
fo. 404. & deciſ. 44. Canonichinus Volateranus nu.
66. p. 1. fo. 646. etiam ſi facta fuerint in re ſubiecta
fideicommiſſo, vt de eo, qui fecit melioramenta
ignoranter ſcribit Marzar. de fideicommiſſ. q. 66.
nu. 20. fo. 19. & de eo qui fecit melioramenta ſcienter
quando ſunt neceſſaria ut ſ. tradit Menoch. 15.
remed. recupera. poſſeſſ. num. 507. fo. 290. maxime
vbi non agitur de aliquo caſu ſpecialiter priuilegiato
nempe dotis in qua non datur nec conceditur
aliqua retentio, vt probatur in l. 1. §. ſed nec
retentio. C. de rei vxor. actio. & clar. per Neguſant.
in ſuo tracta. de pigno. & hypotec. 4. membr. 5.
part. nu. 8. fo. 6. part. 1. fo. 238. facit Peregrin. in ſuo
tract. de fideicommiſſ. artic. 50. numero octauo in
verſic. ego. fo. 482. ne tamen perpetuo huiuſmodi
3 prætextu retardaretur præfata executio, cum melius,
ac tutius ſit incumbere pignori, quàm habere
fideiuſſorem obligatum, §. furti autem actio inſtit.
de oblig. quæ ex delict. naſcunt. & l. plus cautionis
ff. de reg. iur. Farian. de proban. cap. 66. nu.
138. lib. 1. fo. 231. aſſignauerunt dict. D. Gabriellæ
4 tempus vnius menſis ad liquidandum prætenſa
5 melioramenta, quo elapſo ſoluturis illis ſecundum
tempus liquidationis iuxta tradita per text. in l.
domos 61. ff. de legat. 1. Cephal. conſi. 311. ſcripſi
annis elapſis numero 03. lib. 3. Roland. conſi. 28.
Quoniam nemini dubium, num. 14. lib. 1. Gayl.
pract. obſeruat. lib. 2 obſeruat. 21. filius hæreditatem
num. 12. fo. 238. qui teſtatur de communi * &
Theſaur. deciſ. 251. meliramentorum exiſtimatio
num. 2. fo. 210. Borgnin. d. deciſ. 44. Canonichinus
Volateranus num. 62. & ſeq. par. 1. fol. 646. & Carrer.
in ſuo tract. locat. & conduct. in rub. melioramentorum
q. 2. nu. 22. & 24. fol. 221. mandauerunt
dictum Federicum de Archangelis immitti in poſſeſſionem
dictorum bonorum ad inſtar eius, quod
cenſuit Rota per Put. dict. deciſ. 471. die 15. Octobris
in cauſa Parmenſ. in fin. lib. 2. fo. 503 facit Altar.
Valeſc. de iur. emphyteot. q. 25. nu. 23. fo. 143.
vbi de aliis iuſtis decretis ſenatus quibus ſimilis hæſitatio
temperata fuit meminit.

Non obſtat dum dicebatur, quod prætextu dictorum
melioramentorum non liquidorum non
debet retardari executio, præſertim data fideiuſſione.

6 Quia quando melioramenta poſſunt liquidari,
vt in caſu iſto, quod re'inquitur arbitrio iudicis ſecundum
Bald. conſ. 309. quæritur vtrum in fin. lib. 2.
& alios citat. per Medic. deciſ. 22. & Domini num.
15. fo. 89. poteſt retardari executio, vt in terminis
terminantibus dicit Borgnin. dicta deciſ. 44. num.
7 67. part. 1. fol. 647. quia poteſt opponi compenſatio,
quando agitur de re liquida, vel quæ facile poteſt
liquidari. Bald in conſi. 92. Pactum tale eſt, nu.
3. lib. 2. & Fab. de Anna conſi. 62. ex infraſcriptis,
num. 5. fo. 107. cum paria ſint aliquid eſſe liquidum
vel de breui liquidandum, l. fin. cum ibi nota, C. de
compenſat. Capicc. deciſ. 43. in cauſa magnificæ
Camillæ, num. 3. fo. 45. & Galleſ. ad form. Camer.
obligat. in ſi mm. de vi inſtrument. oblig. camer.
num. 6. fo. 150. Fedemon deciſ. 92. Franciſcus Varletus
nu. 36. fo. 358 Vrſil. ad Affl. deciſ. 221. fuit dubitatum
nu. 5. fo. 91. Rot. Genuenſ. in nouiſs. dec. 11.
decluratum fuit nu. 7. fol. 26. & Contard. in l. vnica,
C. ſi de mom. poſſ. quæſt. 24.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXIIII.

FIRMANA.

ARGVMENTVM.

Res quando eſt apud aliquem ſine cauſa, quæ actio competat, an debeatur intereſſe, & à quo die.

SVMMARIVM.

Mutuum quando præſumatur nu. 1. & 29.
Intereſſe an debeat probari ante ſententiam nu. 2. & 22.
Valor quomodo probetur, & conſideretur numero 3.
Valor conſideratur in ſpecto loco publici fori etiamſi res vendi poſſit multo plus vel multo minus d. nu. 3. in verſ. Vin decis. 70.
Producens an dicatur fateri, & quid ſi proteſtetur, nu. 4.
Intereſſe oritur ex mora, nu. 5.
Mora æquiperatur dolo, nu. 6.
Quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt, nu. 7.
Contractus ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, nu. 8.
Traditio præſumitur facta ex cauſa præcedenti, nu. 9.
Veriſimile habetur pro expreſſo, nu. 10.
Soluens creditori, nihil ab eo recipere poteſt, nu. 11.
Intereſt noſtra potius non ſoluere, quam ſolutum repetere, nu. 12.
Liquidatio intereſſe an poſſit fieri in executione, nu. 13.
Victus Victori condemnatur in expenſis, nu. 14.
Libri Gabellæ plene probant, nu. 15.
Res mea ſi peruenit ad aliquem, qua actione debeat reſtitui, nu. 16.
Intereſſe quatenus plurimi ſuccedit loco rei, & debetur ex mora, nu. 17.
Interpellatio quid operetur d. nu. 17. in fi. (18.
Intereſſe an debeatur, à die petition s, vel litis cõteſtatę, nu.
Petitio dupliciter ſumitur, nu. 19.
Litis conteſtatio an requiratur ad hoc, vt quis teneatur ad intereſſe, nu. 20.
Intereſſe à quo die debeatur, nu. 21.
Teſtis vnius probat contra producentem, nu. 23.
Intereſſe an poſſit liquidari in executione, nu. 24.
Aequitas non ſcripta, non facit recedere, à iure ſcripto, numero 25.
Beneficia non conferuntur in inuitum, nu. 26. (27.
Exceptionẽ habere, et nolle vti, idẽ eſt, quod nõ habere, nu.
Cauſa, quando dicatur reducta ad non cauſam, nu. 28.
Metus ſemel illatus an præſumatur perſeuerare, nu. 29.
Paria ſunt compelli, vel ſcire ſe poſſe compelli, nu. 30.
Coacte quando dicatur aliquid factum, nu. 31.
Metus ordinatus ad executionem iuſtitiæ, non dicitur metus, nu. 32.
Metu laudabili, quod fit, non reſcinditur, nu. 33.
Proteſtatio conſeruat iura ambarum partium, nu. 34.
Facta pro infectis haberi non poſſunt, nu. 35.

Exigere

Digitized by Google

Exigere & non ſoluere, an conueniat nu.36.
Proteſtatio contraria facto, nihil operatur, nu 37.
Proteſtatio contraria facto, an ſuſtineatur ex tacito conſenſu, nu.38.
Soluere ſponte non dicitur, qui poteſt compelli, nu.39.
Voluntas coacta dicitur voluntas, nu.40.
Voluntas libera in actu ſpontaneo requiritur, nu.41.
Voluntatis eſſe eſt, quod ſit libera, nu.42.
Iuriſdicio per voluntatem coactam an poſſit prorogari d. numero 42.
Negatio an impediat compenſationem, nu.43.
Compenſatio, quid ſit, nu.44.
Exceptio per malitiam in prima cauſa non oppoſita, an poſſit opponi in cauſa appellationis, nu.45.
Exceptio an poſſit opponi poſt litem conteſtam nu.46.
Negligentia, quando aliquid ommittitur, an poſſit ſuppleri, nu.47.
Compenſationis exceptio debet in ſpecie allegari, nu.48.
Dubius eſt litis euentus, nu.49.
Compenſatio non fit de liquido, ad non liquidum, nu.50.

DECISIO XXIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE

QVOD ſententia Domini iudicis, à quo lata ad fauorem Florelli de Florellis contra Antonium Mariam Azzolinum ſit reuocanda ex pluribus deducebatur.

Primo quia obſtat defectus non probatæ intentionis, tam circa prætenſam pro parte D. Florelli mutuationem ſalmarum treſdecim Olei factam dicto Domino Antonio Mariæ Azzolino, quam quo ad prætenſum intereſſe dicti olei ad rationem quanti plurimi, quantum enim attinet ad dictum mutuum, nec aliquis eſt teſtium, qui de eo loquatur, nec eſt probatum ſaltem ſufficienter de prætenſa quantitate
1 ſalmarum treſdecim olei, ex qua ſaltem poſſit recurri ad præſumptum mutuum, de quo loquitur Rota Genuen. deciſ.72. iudicamus, num.2. fol.145. & Rota Lucenſ. per lepid. Deciſ. 12. fundatam col. 2. fol. 15.

2 Quo verò ad præfatum intereſſe idem pariter videtur affirmandum cum liquidatum non appareat iuxta tradita per Roland. conſi.30. viſo proceſſu inquiſitionali num.20. lib.2. fo.65. dicentem intereſſe probari debere antequam feratur ſententia, etiam ſtante aſſerta fide pro parte Florelli producta, à quatuor ſubſcripta, & recognita, in qua dicitur, *che l'oglio del meſe di Luglio & Agoſto dell'anno 1592. valſe ſcudi nonantacinque il migliaro, chiaro, giallo, & ſpacciato, & condotto al porto di Fermo, & che per tanto da eſſi ſi è compro, & venduto.* quia præter id, quod fides regulariter non facit fidem dicti in ea ſubſcripti, etiam vbi formiter id de-
3 poſuiſſent, nihil probant, cum non dicant aliquid de communi valore, quod vendi potuit et dictum oleum Cagno. in l.2. C. de reſcind. vendit. nu.233. in verſ. quia res lib.2. Rodo. de reb. eccl. nō alien. q.20. nu. 145. Boer. deciſ. 68. dicō male fuiſſe iudicatum num.6. Viui deciſ.70. pretium iuſtum, & verum nu. 1. & 2. lib. 1. fo. 129. inſpecto loco publici fori qui in hoc debet attendi, etiam ſi res, po... vendi multo plus, vel multo minus alibi conſect. in ſuis ſingular. in verbo venditio 2 10.218. & ita me referente fuit concluſum per Rotā Genuen. in cauſa hæredum quon. Iacobi Cirelli contra hęredes Antonij Rolandelli, & alios litis conſortes die 1. Februarij 1588. qui defectus pręter id, quod videtur magnus coadiuuatur, etiam ex alio capite, nempe ęquitate, quæ non ſuadet, dictum oleum ſolui debere ad dictam rationem quanti plurimi, cum ab initio non videatur traditum animo re habendi ad rationem quanti plurimi, ſed vt iuxta extimationem illius temporis excomputaretur cum frumento hab... per dictum Florellum ab ipſo Azzolino, vt dicit Ottinellus teſtis dicti Florelli, qui licet non plene probet contra dictum Azzolinum, probat tamen cō-
4 tra ipſum Florellum producentem, cum producēs dicatur fateri vera eſſe omnia quæ in re producta continentur Iaſ. in l. certi condictio, §. ſi nummos, num. 39. ff. ſi cert. petat. & Felin. in ca. cum venerabilis num.23. de except. etiam ſi proteſtatus fuiſſet in parte, & partibus pro ſe facientibus producere, vt dicit idem Iaſ. in dicto §. ſi nummos num. 39. & tanto magis quia ex præmiſſis non videtur poſſe conſiderari aliqua mora, ex qua oritur intereſſe, vt dicunt Doct. in l. vinum, ff. ſi cert. petat. & Bald. colum... in verſ. ſed in re iam ſoluta, cum non poſſit
5 dici moroſus ille, qui aliqua exceptione, ſeu excuſatione ſe tueri poteſt Rot. Lucan. per Magon. deciſ. 69. Per obitum, num. 4 & 11. in qua allegatur tex. in l. ſciendum, ff. de vſur. de quo etiam meminit Alber. in ſuo dictiona. in verbo mora non admittatur l. quod te in h. ff. ſi cert. pet. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 3. caſu 210 num. 26 & ſeq. & Hieronym. Papponi conſ. 33 præſuppoſitum nu. 9 & 10. fol. 75. qui loquitur de iuſta cauſa, & iuſta dubitatione facit Rim. ſen. conſ. 72. videretur prima
6 facie, num. 13. lib. 1. præcipue cum præter id, quod qualibet cauſa, vt inquit idem num.7 excuſat à mora, quę an adſit, facile poteſt colligi infra in tertio
7 fundamento, & ex præmiſſis, quod ab initio ſemel dicto Florello placuit non poteſt diſplicere, per illam vulgatam regulam quod ſemel placuit, maxime ad damnum tertij, & in contractibus, qui licet
8 ab initio ſint voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, l. ſicut. & ibi notatur C. de action. & obligation. Rot. Bononienſ. per Barz. deciſ. 23. Moti fuimus num. 18. fo.72. & deciſ. 36 reſolutum num. 9. fol. 103.

Secundo quia videtur omnis præſumptio mutui penitus excluſa non ſolum per ſæpe dictum depoſitionem Fabij Ottinelli teſtis dicti Florelli, de qua ſupra, qui alternatiuè deponit de ſalmis decem, aut duodecim olei, & ſic contra producentem qui prætendit conſequi ſalmas treſdecim olei, ſed etiam quia tempore traditionis olei, vt aſſeritur factæ dicto Azzolino dictus Florellus erat debitor dicti Azzolini propter granum ancta conſignatum, vt ex actis conſtat quod debitum facit magis præſumere traditionem fuiſſe factam animo ſatisfaciendi de-
9 bitum, & ſic ex cauſa pręcedenti quam mutuandi, arg. eorum quæ tradit Maſcard. de probat. concluſ. 1319. volum. 3. num. 1. fo. 3.2. maxime cum iſtud
10 ſit veriſimile, & veriſimile habeatur pro expreſſo, l.

Digitized by Google

ſi Titius, §. 1. & ibi doct. ff. de lib. & poſthum. &
eſt gl.fin. in l.tale pactum, §. fin.ff.de pact. & ſic in-
trat Doctrina Baldi in l ſi quidem, num 3. C. de
11 tranſact.in qua habetur, quod ſi reus ſoluit credi-
tori,nihil ab eo recipere poteſt.

Tertiò, quia vbi intentio dicti Florelli eſſet fun-
data,adhuc idem dicendum foret, quia cum dictus
Azzolinus tempore dictæ aſſertæ traditionis olei
eſſet creditor dicti Florelli pro certo frumento de
Floren. 288 & vlterius de ſalmis ſex grani, de
quibus tantum hodie reperitur creditor, poteſt re-
tinere dictum oleum, ſaltem tanquam in compenſa
12 tionem, ſeu ſolutionem ſui crediti, quia ſua inte-
reſt potius non ſoluere,quàm ſolutum repetere,l 3.
ff.de compenſat.

Rota tamen bene viſo, ac penſato proceſſu cen-
ſuit, dictum Azzolinum teneri, & obligatum eſſe
ad ſoluendum dicto Florello ſalmas treſdecim olei
13 ad extimationem quanti plurimi iuxta liquidatio-
nem in executione faciendam,per ea, quę tradit Ca
gn. in l.quatenus de reg.iur.lib.3.nu.21.& 22. Aſin.
in ſuo tractat.de execution cap.176.in fin.num.215
Afflict.deciſion.25.ſi actum fuit fol. 25. Gaill pra-
ctic.obſeruatio lib.1.c 68 num.7.fol.54. & Bertaz-
zol.in ſuis conſ.ciuil.conſ.26 non obſtantib copio-
14 sè,num.33.fol. 89 & expenſas ad quas de iure vi-
ctus Victori iuxt.text.in l. properandum, §. ſin au-
tem alterutra,vbi gl. & omnes C.de iudic. & teme-
re, & calumnioſe appellans condemnandus venit
iuxta tradita per Franc. in cap. inter cætera de app.
num. 3. & ſic reſpectiue,bene, & male fuiſſe per Do
minum iudicem, à quo iudicatum, dum dixit dictũ
Azzolinum teneri ad intereſſe quanti plurimi, ſi nõ
ſoluerit dictas ſalmas 13. olei infra certum tempus
de quo in dicta ſententia, quia cum ex libro gabel-
15 læ, & partitis in eo deſcriptis de quibus in proceſ-
ſu,quę plenè probant,vt poſt Bart in l. quædam. §.
nummularios, ff.de edendo num. 3. tenet ibi Alex.
num. 2. Iaſ. num 8. Maſcar de probat. concl. 3"7.
num.1.& 2. & in concl. 973. num. 39 volum. 2. vbi
* teſtatur de communi, * & Rot. Genuen deciſ. 122
Vincentius Bucellerius num 2. fol. 189 puncto in
quo partes concordarunt teſtibuſque pro parte di-
cti Florelli examinatis colligatur quod dictæ ſalmæ
treſdecim ole peruenerunt ad dictum Azzolinum,
æquum non videbatur, quod penes ipſum remane-
16 rent ſine cauſa, ſed quod ex æquitate l. ſi me & Ti-
17 tio.ff.ſi cert.pet.ſeu ex officio, vt declarat ibi Dec.
numero tertio, deberent reſtitui actione ex mutuo,
vt me referente fuit iudicatum 19. Ianuarii 1588.
per Rot Genuenſ. in cauſa Ioan. Petri de Riccar-
dis contra Catettam Lercariam, & aliàs cenſuit
eadem Rota d. deciſ.721 num.2. vna cum dicto in-
tereſſe quanti plurimi, quod ſuccedit loco rei,etiam
ſi momento temporis duraſſet Rot Gen. deciſ 177
num 4.& 8.cauſatum etenim conſiat ex mora dicti
Azzolini, qui non ſolum ſemper ſoluere recuſauit,
ſed voluit expectare tres ſententias contra, vt con-
cludunt doctores in l. vinum ſi certum petat.nempe
Bart.Bald.Paul.de Caſtr.in princ.dictæ legis,& Iaſ.
num 7 Cagn. num 29. lib. 1. Rot. Genuenſ. deciſ.
134.num.7.& dicta deciſ.177 viſo,ac diligenter cõ-
ſiderato,num.8.& Maran. conſ.65. num.6. cum ſi-
mul. à die litis conteſtatę, vt dicit Cagnol. in dicta
l. vinum, num. 32. præſertim cum non præceſſer't
interpellatio,vt dicit Paul.de Caſt.in ead. l. vinum,
num. 9.

18 Nec dicatur, quod debuiſſet condemnari ad in-
tereſſe à die petitionis vt dicit Boer.deciſ.63.nu.5.
non autem litis conteſtatæ.

Nam licet id alio modo euitari poſsit, & pro re-
ſponſione ſufficiat, quod dicit Paul.de Caſt in dicta
l.vinum num.9. magis in ſpecie reſpondendo dici-
tur cum Bald.in d.l vinum in princ verſ. ad euiden
tiam, quod petitio dupliciter ſumitur, vno modo
pro ea,quæ continet formam iudicij,vt in caſu iſto,
19 & tunc intelligitur petitio per litis conteſtationem,
alio modo per interpellationem factam coràm iu-
dice,vel ſine iudice,nam quando contrahitur mora
per interpellationem, tunc ex die interpellationis
dicitur peti,& talis non eſt caſus iſte.

Secundo quod cum dictus Azzolinus tunc tem-
poris potuiſſet probabiliter prætendere ſe non te-
neri ad reſtitutionem olei petiti, et quod erat cre-
ditor dicti Florelli de dictis Florenis 288. & etiam
prætendebat ſe creditorem eiuſdem de ſalmis ſex
grani, de quibus adhuc ſub iudice lis eſt requireba-
20 tur litis conteſtatio, vt dicit Bald.in dicta l. vinum.
21 ff. ſi cert.pet in verſ. ſi autem non contrahitur mo
ra prope princip. quia intereſſe proueniens ex mo-
ra debetur, à die litis conteſtatæ. Rym. iun. conſil.
653.Dominus Iſac num 29. lib 6. maximè quando
agitur de magno præiudicio, vt conſiderauit quo-
que ibi idem Rym.num.32.

Non obſtat primum obiectum de non probata
intentione, tam quo ad prætenſam mutui quanti-
tatem, quam quo ad prætenſum intereſſe quanti
22 plurimi, quod non apparet liquidatum ante ſen-
tentiam, vt requiritur iuncta æquitate, ob quam
non deberi ſuadetur, cum fuerit conſignatum, vt
computaretur cum frumento habito per ipſum Flo
relum ab Azzolino iuxta extimationem illius tem
23 poris, vt dicit Ottinellus teſtis dicti Florelli, qui
contra producentem plenè probat, non autem, vt
tanquam mutuatum reſtitui deberet.

Nam diſtinctè, & breuibus reſpondendo dico
intentionem mutui, & quantitatis dicti olei eſſe
probatam, vt ſupra demonſtratum fuit, & quod
potuit pronunciari ſuper intereſſe non liquidato
non obſtante allegato conſi.Rolan.30.nu.20. lib.2.
24 Cum liquidatio circa intereſſe quanti plurimi ſe-
cundum magis veram opinionem, quam ſecuta
fuit Rota, poſsit fieri in executione, vt dicit Ca-
gnol.in dicta l.quatenus.ff.de reg. iur. num. 21. &
22.lib.3. & habetur per Afflict. deciſ. 87. magnum
eſt num.5. & per Rot. Genuen. deciſ. 163. Ambro-
ſius Tarufus,num.4. & 5. & deciſ. 161. petit Gara-
tius,num.13.fol.216. Secundum quam die 19.Octo
bris 1587. me referente in eadem Rota fuit conclu-
ſum in quadã cauſa D. Cataræ vlusmaris actricis ex
vna,& Scipionem Fliſcum, & alios reos conuentos
ex altera, & in cauſa Dominici & Antonij fratrum
de Frittalis contra Ioannem Franciſcum Abum cu-
ratorem hæreditatis iacentis quon. Antoniæ, & An
tonium Amichettum curatorem hæreditatis quon.
Io.Baptiſtæ de Frittalis 20. Februarij 1587. præci-
pue cum fuerit petitum intereſſe incertum per do-
ctrin. Bart. in l. quanquam, C. de ſent. quæ pro eo,

quod

Digitized by Google

quod inter. in princ.& facit deciſ.Rot.Genuenſ.21.
num.7. non obſtante dicta æquitate, quia ob æqui-
25 tatem non ſcriptam non receditur à iure ſcripto, vt
probatur in l.1. C.de legib. ſecundum lecturã Bart.
Paul. de Caſt. & Salyc. iubente dictum intereſſe, vt
fuit demonſtratum ex mora deberi.

Nec quicquam facit dictum Ottinelli, quia licet
deponat contra producentem, non tamen opera-
tur, quod ſit locus extimationi olei de qua ipſe lo-
quitur, cum id Azzolinus non acceptauerit, vt ex
ſupradictis bene colligitur, & beneficia non confe-
26 rantur in inuitum.

Prout nec facit, quod ipſe Azzolinus potuerit ſe
à mora excuſari, eo quod habebat exceptionem ſui
crediti aduerſus dictum Florellum, vt tangitur ſu-
27 pra in dicto obiecto, quia habere excuſationem, &
exceptionem, & nolle vti, paria ſunt, prout vide
tur factum in caſu iſto, in quo dictus Azzolinus ne
gauit habuiſſe dictas ſalmas treſdecim olei, poſtea
probatas, ex qua ſibi parabatur exceptio, per illam
vulgatam regulam ceſſante cauſa.

Non obſtat ſecundum obiectum dum diceba-
tur ceſſare prætenſum mutuum, quia conſtat de
alia cauſa, nempe quod dictum oleum fuit conſi-
gnatum pro extinctione eius quod erat creditor di
ctus Azzolinus ipſius Florelli, non autem pro con-
trahendo mutuo, quia cum Azzolinus id non acce-
28 ptauerit, talis cauſa fuit redacta ad non cauſam,
culpa, & defectu ipſius Azzolini, nam ſi acceptaſ-
ſet, vtique poſtea non petijſſet florenos 288.& ob-
tinuiſſet contra dictum Florellum mandatum e e-
cutiuum pro dicta ſumma, ob quod fuit coactus ſol
29 uere, & ſic intrat ob defectum cauſæ præſumptum
mutuum & reſtitutio præfata ex æquitate dictæ l.
fin.e, & Titio, ff. ſi cer. peta ſeu ex iudicis officio
vt ſupra dictum fuit.

Nec dicatur, quod immo ſponte ſoluit dictus
Florellus dictos florenos 288 quia cum antea depo
ſuiſſet dictam ſummam non poterat dubitare de
aliqua e ecutione.

Reſpondetur enim. quod eodem metu mandati
30 executiui, quo fuit factum depoſitum, eodem fuit
facta ſolutio, quia paria ſunt compelli, & ſcire ſe poſ
ſe compelli, l nouiſſime, ff quod falſ tut. aut. 161
ſquid enim ſi compulſus, aut metuens ne compel-
leretur, auctoritatem accommodauerit, non ne de
bebit eſſe excuſatus? Dec in terminis ſolutionis in
cap cum m.Ferrarienſis col 13. in verſ.vel 2.& me-
lius fol. 27. Immo ex quo fecit actum, ad quem
31 compelli poterat, cenſetur fuiſſe coactè, & non vo-
luntariè, vt dicit Ruyn conſi. 61.num 32. lib.5. In
lite, quem refert, & ſequitur Ludoui deciſ. Peruſ 2.
Sebaſtianus nu 7 fo 5 licet vt ibi num. 8 & ſeq me-
32 tus ordinatus ad executionem iuſtitiæ non poſſit
33 dici metus, & factum ex metu laudabili non reſcin
datur, ſeu quod ſolutio fuit acceptata ab Azzolino
ſine præiudicio vtriuſque partis, & litis pendentię,
tam in vrbe, quàm in curia Firmana, quia pluribus
modis poteſt reſponderi.

34 Primo, quod dicta proteſtatio conſeruat iura am
barum partiũ, l.fin ff quib. mod.pign vel hypoth.
ſol.gloſſ.in cap. plerunque in fin.de reſcript.Bart in
l.non ſolum, ſ.morte, nume.3 ff de nou oper nunc.
& Franc.Marc.deciſ.208.qua titur an exceptio, nu-
10 par.2.fol.219 prout quã loque facit reſeruatio,
vt per Bald.conſ.100.egregie numero 1 lib 1.Cra
uet conſ.29 pro clariori numero 8 & conſ 43. nobi-
lis num.2 & nouiſſime per Rot Lucan deciſ.28 vbi
concurrit identitas in princ fol 34 Sed non opera-
tur, quod floreni 288. ſoluti habeantur, ſeu ſint non
ſoluti, & quod debitum prefatum extinctum ſit n
35 extinctum, quia facta pro infectis haberi non poſ-
ſunt Dec. conſ 171.num 1 in verſ.quia res facti.

36 Nec quod videatur honeſtum dictum Azzoli-
num potuiſſe exigere dictum ſuum creditum abſq,
eo, quod ſolueret illud debitum, quia vt dicit Gal
le. in ſuo tracta ad form Camer. oblig. q 2 nom 8.
fol 67 hoc non conuenit, nec iudices permittere de
bent, & tantum non conuenit, quod iniquos homi
nes appellat, qui hoc faciunt.

37 Secundo quod dicta proteſtatio eſt contraria
facto, & propterea, nihil operatur, vt in terminis
caſus de quo agitur concludit Mileus in ſuo repert.
in verbo proteſtatio præcedens factum, dum loqui-
tur de eo, qui proteſtabatur ſe non velle aurum, &
argentum in horreo ſuo recipere, nec de eis ſe velle
teneri, tandem poſtea recepit, maxime quod nulla
iuſta cauſa veſtitur, vt dicit ibi idem Milleus, & col
ligitur ex ſupra deductis.

38 Nec obſtat tacitus conſenſus dicti Florelli, cui
ſæpe dicta proteſtatio facta fuit, per quẽ ſaltem ſub
ſtineri poſſe videtur Ancharan.conſil.33.per ſtatu
tum num.3

Quia vt inquit Milleus in præcitato loco, ta-
citus conſenſus non ſufficit, & quatenus ſufficeret
idem eſſet, quia ſæpe dicta ſolutio per Florellum nõ
fuit facta ſponte, vt ſupra fuit tactum, cum non di-
39 catur ſponte ſoluere, qui ad ſoluendum poteſt co-
pelli, vt in terminis dicit Dec. in dicto ca cum M.
Ferrarienſis de conſtit. colum 13 verſ.2 refert fol.
27 Paſeth conſ 111. in cauſa magnificorum, nu n.
5 cum ſeq etiam quod compulſus non fuerit. De-
cian conſ 28 præſuppono primo, num 20. fol.509.
40 lib. 2. & quod voluntas coacta dicatur voluntas
15.queſt 1 cap merito queritur, quia licet ſit volun
41 tas, nõ tamen eſt voluntas libera, quæ in actu ſpon
taneo requiritur, vt dicit idem Dec paulo infra in
dicto capitu cum M Ferrarienſis col. 14 verſi ſed
tamen his non obſtantibus fo. 28 eſſe enim volun-
42 tatis eſt quod ſit libera, & quod non poſſit cogi ne
ceſſitate præciſa. Bart. in extrauag ad reprimend.
in verbo videtur, num.2.fo.81.& facit glo in cap.no
tificaſti 33 q. 5. & propterea inquit Iacob n de S.
Georg in l conſenſiſſe num.5. ff de iudic quod illa
non eſt apta ad protogandum iuriſdictionem.

Prout nec obſtat allegata doctrina Baldi in l ſi
quidem, C de tranſact nam licet reus ſoluens cre-
ditori nihil ab eo accipere poſſit, id non procedit
vbi creditor nulla habita ratione eius, quod rece-
pit, & ſibi ſolutum fuit coegit ſuum debitorem ad
ſoluendum, quia de hoc caſu non dicit Bald. ibi.

Non obſtat tertium, & vltimum obiectum, in
quo dicitur, quod vbi intentio Florelli eſſet funda-
ta, oleum debet cenſeri compenſatum cum ſalmis
ſex grani, de quibus tam tempore conſignationis
olei vltra florenos 288. ſolutis pro frumento,
quàm hodie eſt debitor, quia pluribus modis re-
ſpondetur.

Primo

Digitized by Google

41 Primo, quod negatio olei facta per dictum Az-
zol. in prima inſtantia non ſolum impedit compen-
44 ſationem, cum compenſatio ſit debiti, & crediti
inter ſe contributio, l. 1. ff. de compenſatio, ſeu co-
mmunis perſtrio, quæ in ponderibus, & quantita-
tibus tantum locum habet, l. ſi conſtat, ff. de com-
penſat.

45 Sed etiam facit præſumere, quod talis exceptio
non fuerit oppoſita in prima cauſa per malitiam,
quo fit, vt opponi non poſsit in cauſa appellatio-
nis. Abb. in capit. 1. de except. & facit illud quod di-
45 cit Salyc. in l. ita demum, C. de procurat. nu. 6. dum
dicit quod ille qui eſt tutus aliqua exceptione, ſi po
tuit eam opponere ante litẽ conteſtatam, & non op
poſuit, non poteſt ea amplius ſe tueri, quem ſequi-
tur Foller. in ſua pract. crim. in rubr. Item quod com
47 miſit falſitatem, nu. 17. fo. 129. Prout etiam accidit
quando ſcienter, & per negligentiam fuit aliquid
ommiſſum in prima inſtãtia, vt poſt Anto. de Butr.
in c. ad audientiam il ſecundo, nu. 12. de reſcrip. &
ibi Fel. num. 14. Bart. in aut. at qui ſemel nu. 12. C. de
probat. & Hypp. ſingul. 360. tradit Petr. Duen. re-
gula 48 nu. 4. & habetur per Pedemo. deciſ. 14. quæ
ritur an num. 10. & in alio notabili caſu de quo poſt
Paul. de Caſtr. in l. ſi fideiuſſor. ff. de fideiuſſor ſcribit
Marſi. ſingul. 281. ſocius ſo. 76.

48 Secundò, quod talis exceptio nunquam fuit in
ſpecie allegata in proceſſu, vt neceſſarium erat ſe-
cundum Doctor. in l. ſi conſtat de compenſat. Iaſ. in
§. bonæ fidei de action nu. 71. Zaſ. num. 6.

Tertiò, quod prætenſum creditum non eſt liqui-
dum, cum ſuper eo lis pendeat, dubius eſt enim li-
49 tis euentus, vt notatur in l. quis ergo caſus, ff. de pe
50 cul. & ſic non poteſt compenſari, quia de liquido ad
non liquidum non fit compenſatio ſecundum Do-
ctor. in l. fin. C. de compenſat.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXV.

AVXIMANA.

ARGVMENTVM.

Dum dicitur à declaratione pœnæ facta per iudicem appellationem dari licet non detur à pœna legis, vel canonis an includantur ſpectantia ad viſitationem, & morum correctionem.

SVMMARIVM.

Appellatio, an detur quando quis eſt declaratus incidiſſe in aliquam pœnam. nu. 1.

Appellari an poſſit à pœna legis, nu. 2.

Appellatio dum interponitur ab aliqua condemnatione, quæ cautela utenda ſit, nu. 3.

Appellare an liceat à qualibet declaratione rei, & pœna ipſo iure, à lege, vel ab homine fulminata, & quare, numero. 4.

Appellatio licet detur à pronuncia de exequendo, non tamen datur ab executione ſententiæ, vel ab executione facti, nu. 5.

Appellatio in ſpectantibus ad viſitationem, & morum correctionem, an detur, & ad quem effectum, num. 6.

DECISIO XXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

A SENTENTIA priuationis Canonicatus ſecuta ob nõ paritionem cuiuſdam præcepti facti in viſitatione, an detur appellatio.

1 Dicebatur quod ſic, quia à de-
claratione pœnę factæ per iu-
2 dicem datur appellatio, licet
nõ detur à pœna legis, vel canonis, vt probatur per
Gloſ. ſingularem in cap. cupientes, §. quod ſi per vi-
ginti in verſic. priuatos littera V. de elect. in 6. quam
refert Rom. Singu. 216. à pena legis non poteſt, fol.
3 33. ſequitur Felin. in c. cum non ab homine de iu-
dic. num. 12. vbi inter cætera pro cautela dicit in ap
pellatione non eſſe dicendum appello ab iſta pena,
ſed appello, quia non ſum culpabilis, vel quia nõ eſt
probatum. Marſil. in l. vnica, C. de rapt. virg. nu. 166.
& Abb. in c. peruenit de appellat. num. 6. & Bald. in
ſua Margarit. in verbo appellari non poteſt, & Rot.
4 in nouiſs. deciſ. 100. ex nouem votantibus, num. 3.
par. 1. quæ voluit licere appellare à qualibet declara
tione rei, & pœnæ ipſo iure à lege, vel ab homine
fulminatę, quia infertur nouum grauamen, & po-
teſt iudex decipi allegando Card. Zabar. poſt gloſſ.
& Lap. in clem. 1. §. ſi quis autem, q. 1. de ſequeſtr.
poſſ. & fruct. Franc. in ca. is cui, §. ſane verſ. 3. limit.
num. 2. de ſent. excommunicat. lib. 6. Feli. in c. Ro-
dulphus col. pen. nu. 39. de reſcript. & alios.
5 Idem in ſimili videtur in pronunciatione de
exequendo, à qua datur appellatio, licet non detur
ab executione ſententiæ videlicet ab executione fa
cti Veronen. caut. 44. incipit quod licet in princ. fo. 15
6 Sed contrarium viſum fuit, quia non datur appel
latio de ſpectantibus ad viſitationem, & morum
correctionem, nec de iure communi, vt probat text.
in cap. reprehenſibilis 26. de Appell. & lap. allega-
tio. 73. prælatus regularis nu. 6. fo. 72. nec vigore ſa
cri Concilii Tridentini, ſeſſ. 24. c. 10. Epiſcopi fol.
224. vt colligitur ex verbis eiuſdem ad quę, &c.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVI.

SANCTI ELPIDII.

ARGVMENTVM.

Feriæ an obſtent in cauſa attentatorum.

SVMMARIVM.

Feriarum tempore non cogitur quis litigare, nu. 1.

Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorii, nu. 2.

Poſſeſſorii in cauſa proceditur ſimpliciter, & ſummarie, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, nu. 3.

Cauſa attentatorum ſapit naturam meri poſſeſſorii, nu. 4.

Feriæ

Feriæ in cauſa ſpolij non obſtant, nu.5.
Cauſa attentatorum eſt magis priuilegiata, quam ſpolium, nu.6.
Feriæ non obſtant vbi agitur de cauſa Eccleſiaſtica, nu.7.
Feriæ non obſtant in cauſis fiſcalibus, & publicis, nu.8.
Cauſæ fiſcales, publicæ, & eccleſiaſticæ pari paſſu ambulant, nu.9.
Cauſæ eccleſiaſticæ tractantur ſimpliciter de Plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nu.10.

DECISIO XXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 REVERENDVS Canonicus Curtius Guerrerius dicebat ob ferias Meſsium cogi non poſſe ad comparendum in iudicio, vt inſtatur pro patre Reuerendi Presbyteri Magnalbo. per tex. in l. 1. ff. de fer.

Sed Domini dixerunt contrarium, quia non ſolum agitur de cauſa attentatorum, contra quam feriæ non obſtant, ſed de cauſa eccleſiaſtica, quæ habet idem priuilegium.

2 Vt de primo patet, quia ſicut in poſſeſſorio feriæ non obſtant, vt probatur in cap. fin. de indic. & per Cappel. Tholoſ. deciſ. 159. & in conſtitutione Marchie cap. 8. lib. 5. fo. 335. quæ dum mandat in eo procedi ſimpliciter, & ſummarie, ſine ſtrepitu & figura iudicij, videtur quoque diſpoſuiſſe, quod in poſſeſſorio poſsit procedi tempore feriarum, vt probatur ad litteram in clem. ſæpè de verbo. ſignif. etiam ſi intentaretur petendo aſſociationem ad euitandum ſcandala quia, & tunc pariter feriæ non obſtant Alex. conſi. 130. in cauſ. ſtrazarolorum nu. 2. lib. 4. fol. 103. ita obſtare non debent in cauſa atten-
4 tatorum, quæ ſapit naturam meri poſſeſſorij Rota in nouiſs. deciſ. 1. alias. 13. ſi iudex reuocat. nu. 1. in titu. vt lit. pen. io 33. & dec. 2. alias 13. tres ſentententiæ de re iudic. in nouiſs. fo. 54. & deciſ. 28. alias 516. nota, quod tres ſententiæ de ſentent. & re iudicat. in antiqu. fol. 43. & Lancillot. de attentat. in præfat. numero 79. nam eadem ratione,
5 quod feriæ in cauſa ſpolij non obſtant, vt dicit Bald. in vlt. addit. ad Spe. in tit. de petit. & poſſ. & ſpoliat in §. quoniam in verſ. vbi allegat. eadem ratione immo fortiori in cauſa attentarum obſtare
6 non debent, quia cauſa attentatorum huiuſmodi eſt magis priuilegiata, vt inquit Alex. conſi. 99. viſis proceſsibus num. 9. lib. 5. fo. 90. & fauorabilior ſpolio, vt dicit Achil de Graſſ. in ſuis recollect. deciſ. 24. attentatorum cauſa ſub rubr. de attentat. de quo meminit Lancellot. de attentat. in 3. par. cap. 24. in tit. de reo. & except. contra attentat. compet. q. 28. nu. 7. fo. 510. & Rot. in nouiſs. deciſ. 68. in vna Bononienſi, nu. 3. par. 2. fo. 42.

7 De ſecundo quia tractatur de eccleſiaſtico beneficio Clement. diſpendioſam de iudic. & ibi Card. 36. q. Aſin. in ſua prax. §. 3. cap. 31. nu. 2. fo. 91. quo caſu feriæ pariter non obſtant ſecundum opinionē Abb. in d. c. fi. de indic. nu. 19. relati, per Fel. in eod.
8 loco nu. 11. ratio eſt ſecundum eundem ibi, quia ſicut in cauſis fiſcalibus, & publicis feriæ non obſtant, publicas, C. de fer. ita obſtare non debent in cauſis Eccleſiaſticis, quæ à pari procedunt, c. quid
9 ergo. 13. q. 4. Crederem tamen aliam magis in ter-
10 minis adduci poſſe, nempe quia in cauſis eccleſiaſticis proceditur ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij d. Clemen. diſpendioſam de iudic. ob quod tolluntur impedimenta feriarum ob neceſsitatem hominum inductarum à iure, vt probatur in ſæpe dicta Clem. ſæpe de verb. ſig.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Agenti Saluiano interdicto an obſtet, quod res, cuius poſſeſsio petitur ſit, alteri hypothecata pro dote.

SVMMARIVM.

Saluiani interdicti requiſita, quæ ſint remiſsiue, num. 1.
Saluianum interdictum competit cuilibet creditori, & tanquam pinguius magis frequentatur in palatijs num. 2.
Bona dotalia, nec obligari poſſunt, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum, nu. 3.
Augumentum dotis dicitur dos, nu. 4.
Dos quid ſit, nu. 5.
Hypothecæ d ſ uſsio, an poſsit tractari in iudicio Saluiani interdicti, nu. 6.
Petitorium nihil habet commune cum poſſeſſorio, nu. 7.
Saluianum interdictum eſt mere poſſeſſorium, nu. 8.
Hypoteca tribuit ius in re & quando que eſt magni momenti d. nu. 8. in verſic. per quam
Poſſeſsio non tollitur per hypothecam, nu. 9.
Nemo dat, quod non habet, nu. 10.
Mulier vendens vna cum viro, an dicatur pro viro fideiuſſorio nomine interueniſſe, nu. 11.
Præſumitur pretium perueniſſe ad manus viri, quando mulier vendit vna cum viro, niſi aliud probetur, nu. 12.
Augumentum dotis factum à viro dicitur donatio propter nuptias, nu. 13.
Augumentum dotis vxore mortua, ad quem reuertatur, nu. 14.
Augumentum dotis, ſeu donatio propter nuptias an poſſit alienari conſentiente vxore, nu. 15.
Lucrum dotis debetur ex forma ſtatuti Anconæ, num. 16.
Reſoluto iure datoris an dicatur reſolutum ius accipientis, numero 17.

DECISIO XXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa vertente inter hæredes q. Sanctis Bonarelli ex vna, & Alexandrum Leonardi Liuatoli ex altera.

Domini concordiſ r dixerũt dictos hæredes de Bonarellis eſſe immittendos in poſſeſsionem domus; de qua agitur detinendam, prout in ſententia, & bene appellatum, & ma-

& male iudicatum per D. iudicem à quo, ad fauorem D. Alexandri,

Quia cum docuerint fuiſſe coactos dare inſolutũ D. Petro ſtaurengo vnũ petium terræ laboratiuæ, & oliuatę, cum domo pro ſcutis 830. occaſione cuiuſdam domus cum apotheca venditæ per q. Antonium Maninum Petro Staurengo, in qua Sanctes Bonarellus eorum Pater ſe obligauit de euictione per publicum inſtrumentum, de quo in actis, in quo d. Maninus cum obligatione omnium ſuorum bonorum præſentium, & futurorum promiſit conſeruare indemenem ipſum Sanctem, vt in proceſſu, fol 2.

1 Et probauerint requiſita in intentato Saluiano interdicto iuxta tradita per Neguſãt. in ſuo tract. de pignor. & hypotec. 8 par. 3 memb & Rolan. conſ. 14.
2 lib. 1. quod competit cuilibet creditori Veronenſ. caut 81. num. 1. quando quis, & tanquam pinguius hodie magis frequentatur in palatijs Rolan. vbi ſupra, nu 2. debebant pro dicta ſumma, vt ſupra in poſſeſſionem d. domus immitti,

Nec obſtat, quod domus, de qua agitur eſſet obligata, & hypothecata vxori d. Manini meliora, & potiora iura habenti, quàm dicti hæredes pro eius dote aureorum 900. & augumento aureorũ 400. & quod nõ potuerit per dictum Maninum d. Bonarello obligari in damnum ipſius mulieris, quia bona
3 dotalia, nec obligari poſſunt l. 1. C. ne vxor pro marito, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum Neguſ. in d. ſuo tract de pignor & hypothec. 2. p 2. membr. num. 5 etiam quo ad dictum
4 augumentum, quod dicitur dos, l. ſi proprietatem, ff. de iur. dot. l. etiam vbi Bald. c. eod Rolan. de lucr. dot. queſt 100. Mench. de præſumpt. lib. 3. præſumptio. 29. numero 78. & præſumptio. 45. numero 16. & dos quidem ſubſtantialiter cum dos, ſit vniuer
5 ſale quodam, l. quod dicitur vbi gloſ. ff de impenſis in reb. dotal. fact l. ſi marito, §. fi. ff ſolut. matrimon. & l. 1 §. ſed quod domus ff de dot. prælegat. ibi non ad ſingula corpora ſed ad vniuerſitatem erit referendum quod recipit diminutionem, & incrementum Borgni. de tutor. & curat. numero 450. fo. 100.

6 Quia diſcuſſio d. hypothecę, mulieris & anterioritatis iurium eiuſdem in bonis dicti Antonij eius viri non eſt præſentis ſpeculationis, nec poteſt in
7 hoc iudicio merè poſſeſſorio tractari, cum concer-
8 nat petitorium, quod nihil habet commune cum Saluiano interdicto merè poſſeſſorio. Bart in l. 1. C. de præcar. & ſalui interdict Rolan. d. conſ. 14. nu. 3. lib. 1. Contard. in l vnica. C. ſi de moment. poſſeſſ. limit. 14. ex contractu, nu. 10. mihi fol. 202. Veronenſ. d. caut. 81. nu. 1. quando quis.

Secundo quia dicta aſſerta hypotheca per quam acquiritur ius in re & quandoque eſt magni momenti Marſ. ſing. ul. 321. credo te ſcire in verſiculo attamen credo fo. 88. ẽt vbi adeſſet, non propterea
9 à viro poſſeſſio ſublata diceretur, cum per eam poſſeſſio minime transferatur l ſi rem la 1. §. propriè l. cum fortis, §. pignus ff. de pigno actio.

Prout non obſtat allegata ſententia ad fauorem dictæ vxoris Manini contra dictum q. Sanctem de Bonarellis, quæ fecit tranſitum in iudicatum, per quam declaratur ipſam immittendam in poſſeſſionem bonorum mariti, tanquam anteriorem iure facto eo, quod Alexander habet cauſam à dicta vxore, & ſic intra eiuſdem, quibus optime ſe tueri poſſe videbatur.

Quia hæc veniunt diſcutienda in petitorio.

Secundo, quod dictus Alexander non habebat cauſam ab vxore dicti Manini, vt profitetur, quia præter quam quod Maninus vendidit, & non vxor vt colligitur ex verbis inſtrumenti de quo fuit rogatus Dominicus Vaſculus 1580. 5. Octobris, cum mulier in d. inſtrumento reſeruet ſibi iura ſuarum dotium in alijs bonis, non poteſt dici, quod vendi-
10 derit vna cum viro, quia cum nullum in ea habuerit ius niſi pro dote. non poterat vendere, quod ſibi in alijs bonis viri reſeruabat, & quod in re vendita non habebat.

Immo ſi mulier vna cum viro vendidiſſet, vt prima facie videntur innuere verba inſtrumenti, idem eſſet, quia tunc non dicitur ipſam vendidiſſe, ſed
11 pro viro fideiuſſorio nomine interueniſſe. Bart. in l. reos, numero primo ff. de duob. reis Corn. conſi. 124. viſo puncto numero quarto volum. 1. Crauett. conſil 91. nobilis Ioan. numero ſecundo Pedemon. deciſ. 43. num 16 cum ſimil etiam quod mulier vti principalis ſe obligauerit cum viro, nam etiam tunc fideiuſſiſſe dicitur Theſau. deciſ. 222. nu. 14 & deciſ. 223. nu. 2. cum ſ. q. Rota in nouiſsimis deciſ. 53. nu 8. par. 2. ſeu vna cum viro confeſ-
12 ſa fuerit habuiſſe pretium, rei dotalis, quia præſumitur totum pretium perueniſſe ad manus viri, niſi realiter probetur medietatem perueniſſe ad vxorem. Bald in aut. ſi qua mulier, nu. 1. C. ad Velleia. Affl ct. deciſ. 219. nu 3 in cauſa Sutoris. Capic. deci, 78 nu. 9. in cauſa Iuliani. Boer deciſ 23. nu. 6. &
✻ quo ad primum. Idem atteſtando de magis communi conſuluit Honded. conſ. 45. Magnifica domina nu 12. & ſeq fo. 154 etiam ſi mulier in inſtrumento fateatur pecunias ad eam perueniſſe, quia vt ibi nu. 13. mulieri non eſt credendum cum eadem facilitate confiteatur qua ſe obligat.

Præterquàm quod etiam vbi haberet cauſam à dicta muliere dictus Alexander, quo ad dictum augumentum dotis ſcut 400. debitum viro poſt mortem mulieris remaneret excluſus.

13 Quia augumentum factum à viro cum dicatur donatio propter nuptias Burſat conſil. 178. lib. 2. numero ſecundo, etiam vbi verba inſtrumenti eſſet concepta per verba denotantia dotem, vt in terminis concludit. Natt conſil. 253 volum ſecundo, numero ſeptimo. Abb. conſil. 22. numero quarto. Crauett conſ. 880. numero quarto, vol. 5 eo quod omne quod datur per maritum vxori ſuæ habito reſpectu ad dotem cenſetur donatio propter nuptias, l. cum multæ in princ. & §. ſancimus, & in §. ſi igitur dote iam præſtita, C. de donat ante nupt.

Per mortem vxoris dicti Manini dicitur reuerſum ad dictum Maninum, vt poſt gl. in aut ſiue à me in prima gl. in ſi. C. ad Velleian & gl. in aut dos data, C. de donat ante nupt. Bart. in §. 1. in aut. de equal dot. & donat propter nup. in ſecundo nota. Bald. in l. 2 C. de bon. quę lib. Ang. in c. eſt & aliud Inſtit. de donat & Pariſ. conſil. 59. col. fin volum. 2. conſuluit Rolan conſi 62. lib. 1. num. 1. Hondede. conſ. 48. Dominus vbaldus nu. 2. lib. 1. Carrot. Deci

ſion. 60. occurrit nu.5.fo.274.niſi aliter vt ibi pa-
ctum ſit Medit.Deciſio. 54.Domini fuerunt nu.1.
fol.181.
15 Quod adeo verũ eſt, quod nec etiam conſentien
te vxore poteſt dictum augumentũ, ſeu donatio pro
pter nuptias alienari ad hoc,vt reuertatur ad virum
ipſa mortua, ſicut dos ad vxorem mortuo viro, vt
in terminis dicit Burſat.dicto conſ.178.lib.2.nu.9.
per text.in aut.ſiue á me, C.ad Velleian.aut.dos
data, C.de donat.ante nup.aut.de non eligendo,
§.fi.
16 Prout quoque excluditur, á lucro dotis, quod
debetur viro mortua vxore ex forma ſtatuti An-
conæ.
Propterea quod etiam vbi durante vita vxoris
potuerit eſſe anterior cæteris creditoribus, id non
videtur habere locum in dicto augumento, & lucro
poſt eius mortem, nam tunc, vt ſupra dictum fuit,
dotis augumentum, & lucrum præfatum ex forma
ſtatuti Anconæ prouenięns pertinent ad virum iu-
ris diſpoſitione quo caſu non amplius agitur de
17 rebus vxoris, ſed de rebus viri, & ſic reſoluto iure
dictæ vxoris dicitur quoque reſolutum ius dicti li-
naroli, qui putabat ſe tueri, ex eo quod ab ea cau-
ſam haberet prout non habet l. lex vectigal fundo,
ff.de pign.l.ſi res,ff.quib.mod. pign. vel hypothec.
ſolu.cum ſimil.Et hęc ex abundanti. Quare,&c.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Dotis augumentum ſororibus factum an poſſit detrahi de bonis fideicommiſſo ſubiectis.

SVMMARIVM.

Pater melius,quam alius conſilium capit pro liberis,nu.1
Dos congrua,& boneſta præſumitur à Patre relicta nu.2.
Dos ſcutorum mille, an dicatur congrua numero 3.
Patri non poteſt moueri quæſtio incongruæ dotis, num.4.
Dotis augumentum dicitur proprie dos, nu.5.& 8.
Dos, quid ſit, nu.6.
Donare dicitur frater dotans ſororem, nu.7.
Dotes quotidie creſcunt, nu.9
Confeſſio Procuratoris an probet contra Dominum, & noceat quo ad appellandum numero 10.
Confeſſio facta in exceptionibus,an noceat, nu.11.& ſeq.
Excipiens an dicatur fateri, nu.12.
Dotes ſunt conſtituendæ ſecundum qualitatem temporis, numero 13.
Dotes non ſolum mutantur ex tempore ſed ex qualitate ſponſi d.nu.13.in verſi.qui vlterius
Bona fideicommiſſo ſubiecta pro dote poſſunt alienari,numero 14.
Dotes filiabus à patre dotatis an poſſint augeri d.nu.14. in verſiculo quod.
Dotis augumentum an dicatur factum de mente teſtatoris, nu.15.
Dotes non ſemper currunt vno modo, quia variantur,numero 16.
Argumentum de tempore ad tempus, an valeat, nu.17.
Dationis tempus attendi debet, nu.18.
Dotata non dicitur filia ante nuptias, etiam quando dos ſibi in teſtamento à Patre fuerit relicta, nu.19.
Dotem magnam quærunt non ſolum mercatores, ſed nobiles, & inferiores, nu.20.
Dotes magnæ quare petantur, nu.21.
Mulierum pro ornatu non ſufficit vniuerſum, nu.22.
Artifex quilibet petit florenos mille pro dote, nume.23.
Obligationis conditio non mutatur ex perſona hæredum, numero 24.
Hæredes adeundo hæreditatem obligantur ex quodam quaſi contractu, nu.25.
Datum ab hæredibus an præſumatur donatum, num.26.
Donare non dicitur, qui neceſſarijs oneribus ſuccurrit,numero 27.
Donare non dicitur debitor, nu.28.
Donatio non præſumitur, quando alia coniectura capi poteſt, nu.29.

DECISIO XXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AEQVES Angelus, & Federicus
de Archangelis an poſſint detra
here augumentum dotis ſorori-
bus factum de bonis eorum Pa-
tris, fideicommiſſo ſubiectis.
Dicebatur,quod non, quia filiæ, á
Patre dotatæ non indigebant præ
fato augumento,nam pater,qui melius, quam alius
1 conſilium capit pro liberis, vt probatur in l.nec in
2 ea lege in fi.ff.de adulter. præſumitur eis dotem con
gruam, ac honeſtam reliquiſſe per ea, quæ tradunt
Alexan.conſ.33.videtur ſuper dicto nu.4.lib4.Dec.
conſi.26.pro tenui nu.2.Catel.Cott.in ſuis memor.
in verb.dos conſtituta filiæ, á patre.Menoch.de ar
bitrar.caſ.149.in vniuerſa fere Italia, nu.5.lib.2.
centu.2. Gramm.deciſ. 101. Magnifica Franciſca,
nu.68.& ſeq.fol.502.Burſat.conſ.48. Dominus Lu-
douicus Berinus,nu.6.in verſ.dos enim á Patre con
ſtituta lib.1.& Maſcar.de probat.concluſ.570.dos
aſſignata filiæ, nu.1.lib.1.fo.429.prout reuera re-
liquit, nam dos taxata ab eo in ſumma ſcutorum
3 mille pro qualibet filia dicitur congrua etiam pro
magno Comite, vt poſt Fulgoſ.conſil.22. ex facto
proponitur columna ſecunda, Dec.conſil.26.dili-
genter pro tenui, numero tertio, dicit Siluan.con
ſil.2.Chriſti Virginiſque nu.39.fo.40.vini deciſio.
260.dos nu.4.lib.2.fo.349.& Burſat.conſil.223.fa-
cili negotio, nu.18.lib.2.quia dicitur magna re, &
nomine ſecundum Dec.loco citato; & tanto ma-
gis, quia patri non poteſt moueri quæſtio de incon
4 grua dote filiæ data; quæ dicitur talis, quando
aſcendit ad legitimam argumento text. in l.cum
poſt §.gener.& in l.filiæ pater. ff. de legat. 3. vbi ex
numero filiorum debet boni viri arbitrio dos arbi-
trari,vt in caſu ſtatuti Florentini conſuluit Angel.
conſi. 357.ſi ſtatutum Alex.conſi. 69.ſuper primo
dubio num.2.lib.1.fo.76.& conſi.7.Viſis diligenter
nu.8,lib.2.fo.10.& conſi.83.Viſo ſtatuto lib. 4.fol.

K 70.Curt.

70.Curt.ſenio.conſi.16.clarus vir.nu.11.in verbo,&
ideo alias conſului fo. 13.conſi. 27. Magnificus nu.
29.in verſi.quia,vt dixerunt fo.33.& conſi.38. Do-
mini fo. 43. Idem tradit Fulgoſ. in aut. Res quæ C.
commun.de legat.per illum text. vbi Salic.in 2.no-
ta. Iaſ.in aut.nouiſs.num. 59.& ſeq. C. de inoff.teſt.
fo.141.Dec.conſi. 180: Viſa renunciatione num. 2.
fo.194.& conſi.181.ſatis nota eſt nu.5. fol.195.vbi
* teſtatur de communi præcipue quando dos debet
conſtitui poſt mortem patris , vt conſuluit idem
Dec, conſi.276. proponitur numero ſecundo, fol.
301. poteſt enim dare dotem minorem legitima
ſecundum Rym. iun. conſil.608. vt proponitur,
num.33.lib.6. fol. 36.Crauet. conſil.236. extat du-
plex numero quarto , fol.471.Ancharan.Regien.
queſt.50.Pater num. 9. & ſeq.lib.1.fo.32. Laurent.
de.pinu. conſi. 67. viſis. num. 6. fol. 90.qui expreſ-
ſe dicit in patre ceſſare illam ſcrupuloſam inquiſitio
nem dotis incongrue quia vt ibi nu.7.quod viſum
eſt patri congruum non debet videri alteri incon-
gruum.l.ſi.furioſo puberi 16.in fin.ff.de curator.fu-
rios.& marant.diſputat.10 filia quædam nu.21.cum
ſeq.fol.545.

Et vbi præfacto indiguiſſent incremento cum il-
5 lud dicatur dos,l.ſi proprietati, ff.de iur.dot.& l.
etiam vbi Bald.C.eodem , & idem æque principa-
liter , quod ipſa dos , vt per Menoch.de præſumpt.
præſumpt.45.cum vini,nu.16.lib.3.fol.160.nam pro
cedunt à pari , vt per eundem Menoch.dicto lib.3.
preſumpt.29.eſt vera,nu.78.fol.140.Theſaur decis.
223.vxor pro marito , nu.14.

6 Inimo ſubſtantialiter , cum dos ſit vniuerſale
quodam recipiens diminutionem, & incrementum
Caualca.in ſuo tract.de tuto.nu.160.fol.100.& ſicut
7 frater dotans ſororem dicitur donare , l.vltima, C.
de iur.dot.Barto.in l.quæ dotis , nu.6.ff.ſolut.ma-
trim.Menoch.de arbitrat.caſ.88.nu.36.lib.2.cent.1.
Bald.& Salyc.in l.fi.nu. tertio C. de dot. promiſſ.
Rip.in l.1.nu.94.ff.ſolut.matrim.& Maſcard.de pro
bat.concluſ.571.numero ſeptimo, lib.1.fol.430.Ita
8 faciens eidem augumentum , cum idem iudicetur
de augumento quod de dote.Ceph.conſi.156.fru-
ctus agri nuncupato *battaglia* , numero 25.lib. 2.
Hondede.conſil.64.ſtante teſtamento nu.38.lib.2.
Sed contrarium conſuit Rota , nam cum quotidie,
9 & indies dotes creſcant , vt experientia rerum ma-
giſtra ſatis notoriè comprobatur , ac apparere vi-
deatur per confeſsionem Procuratoris dicti Fede-
ricidum ad excludendum Franciſcum fratrem ipſi-
us, fatetur, quod dicta Eleonora,& Eliſabetta poſt
mortem eorum Patris fuerunt nuptui traditæ , &
dotatæ in maiori ſumma,quam relicta à Patre,vt col
locarentur iuxta temporum qualitatem ac propriã
10 conditionem,& gradum ſecundum terminos l.quę
ro 61. ff. de iur. dot. de qua per Laur.de pinu conſ.
5. in cauſa numero 83.fol. 14. & Viui. dict. de-
ciſ. 260. numero 1. quæ licet ei non præiudicet,
quo ad appellandum Marſil. ſingular. 290. confeſ-
ſio procuratoris in verſiculo tamen nunquam fol.
80. l.iſi procurator haberet generale mandatum,&
feciſſet illa quæ dominus eſt ſolitus facere Roma.
ſingular.10.an ſicut fo.3.& ibi addit.quę plures al-
legat. probat tamen contra Dominum , niſi oſten-
datur rem aliter ſe habere gloſſ. in capitulo primo,
in verſ.nõ negauit de poſtul. Prælato. Spec. de con-
feſſ. §. nunc viden.verſicu. ſed nunquid confeſsio
num.quarto, & 5.poſtremo verſic. ſi vero per Pro-
curatorem num.2.Franc.in c. cum ſpeciali in fi nu.
14.verſ.vltimo quæritur de appella. Bellamer. de-
ciſ.164.confeſsio. Oldrad.conſ.116. Natura cuiuſ-
que mandati,num.1.cum ſeq.& Maſcar de probat.
qui alios allegat conclu. 369. confeſſio Procurato-
11 ris,num.1.lib.1.fo.288.etiam quod ſit facta in ex-
12 ceptionibus,nam licet excipiens non dicatur fateri
cap. exceptionem de reg iur. in 6. l. non vtique de
exceptio.& Guid.Pap.in ſuo tract.de compulſorijs
litteris q.21.num.3.& ſeq.to.3.p.2 fo.72. vbi atte-
* ſtatur de communi opinione legiſtarum & canoni-
ſtarum , id non habet locum , quando in exceptio-
nibus ponitur aliqua confeſſio expreſſa , vt in caſu
iſto, nam tunc nocet confitenti,vt percipitur ex re-
ſcripto Imperatoris Archad.& Honor.in l. 1.C de
his qui poten.nom.& ibi notant Bart. & alij, & idẽ
Bar.in l.2.§.ſi quis abſenti in fi. ff.de confeſſ. Rom.
conſ.59.ad diſcutiendum veritatem,num.9.in vlti-
mo dubio . Barba. conſ. 3. Et quidem viſo puncto,
col.pen.in verſic.Item ſicut quis lib.2. Lanfranc.in
ſuo tract de except colum 2.num.5.to 3.p.1.fo.163
verſiculo iſtud quoq; eſt notandum, qui teſtatur de
* communi *, & Maſcard. de probat. concluſ. 368.
confeſſio facta in precibus,numero octauo, lib.1.fo
lio 287.

13 Et auctæ fuerint erant conſtituendæ ſecundum
qualitatem illius temporis, vt per Soc. conſ. 57. in
cauſa reſtitutionis num.30.& 31.vol.4. Menoch.de
arbitr iud. caſu.149. num. 39. fo.163. Peregrin.in
ſuo tracta.de fideicommiſſ. art. 42.num.40 fo.38.
qui plures allegat,& Hondede.d conſi.64.ſtante te-
ſtamento num.35. qui vlterius dicit non ſolum ex
tempore mutari, ſed etiam ex qualitate ſponſi lau-
rent.de pinu conſil.109. Venio ad reſponſionem n.
5.fo. 141.ratio eſt ſecundam eundem d conſ 67.nu
me. 12 quia dos fuit introducta , vt mulieres inue-
niant virum, & ſequantur ea de quibus in l. 1.ff.ſo-
lut.matr. vt factum fuit, non obſtante præfata taxa
tione à patre facta in aſſerto fideicommiſſo , quia
14 pro huiuſmodi dotium augumento bona fideicom
miſſo ſubiecta poſſunt vendi. vt conſuluit Port.cõſ.
92.magnificus, & excellens,num 102.verſ. 9. quæ-
ritur Crauet.conſ.291.Ioannes num.4.verſ.quinto
nos habemus Marzar.in ſua Epit.fideicomm.q 48.
num.76.qui dicit ita fuiſſe iudicatum Vicentiæ , &
in Rot. Florentina tempore quo ipſe erat Auditor
ipſius Rotæ, Ludouic. deciſ. Lucan. 28. egregius vir
ſer Ioannes nu.95.Petr.à Petr.in ſuo trac.de fidei-
com.q.8.nu.456 & Menoc.de præſumpt.preſ.189.
num.156.lib.quarto,fo.940.

Et quod huiuſmodi filiabus, à patre dotatis po-
ſint dotes augeri nouiſsime ſcripſit carrot . Deciſ.
16. primo videbatur num. 1. cum ſequen. fo. 41.
etiam ſi d. augumentum faciendum veniret de bo-
nis fideicommiſſo ſuppoſitis, vt ibi num.8. ſo.43.

15 Ratio eſt,quia idem diſpoſuiſſet teſtator ſi viue-
ret, ad hoc, vt filiæ congruam & decentem dotem
haberent, quæ ſit pro modo honeſtati perſonarum
congruo etiam iudicis arbitrio ſecundum Petr. à
Petra in ſuo tracta de fideicommiſſ. quæſt. 8 num.
* 465.vbi teſtatur de communi * fo.161.Seraphin.de

priuileg.

Digitized by Google

priuileg. Iurament.priuileg.21.num.29. fo.115. ex præſumpta teſtatoris mente cenſendum eſt huiuſmodi augumentum factum eſſe quaſi ipſe viueret per text in terminis in l.cum ſeruus, §. propè fi. de cond. & demonſtrat.ibi (nam quod ipſe viuus facturus erat, ab heredibus ſuis fieri iuſſiſſe intelligitur) Couar.var.reſol.lib.3. cap. 6.num. 10. verſ.4. non tantum fo. 234.

Non obſtat dum dicebatur filias à patre dotatas non indiguiſſe præfato augumento, tanquam congruenter dotatas in ſumma Scutorum mille, quæ dicitur cógrua etiam pro magno comite cum dicatur magna re, & nomine, & vbi indiguiſſent quod dictum augumentum tanquam factum, à fratribus dicitur donatum:

16 Quia cum dotes non ſemper currant eodem modo, quia variantur inſpecta conſuetudine regionis, & temporum. Aemilian. conſ.98. quoniam præſens num.7. Menoc.de arbitrar.iud.caſ.149. num 39 fo. 163.Seraphin.de priuileg. Iurament.d.priuileg.21. num 29.in verſiculo, vt ergo dos ceſſat adeo præſup
17 poſitum in obiecto, quod non valet arguere de tépore ad tempus. Soc. d. conſi. 57. in cauſa reſtitu
18 tionis, num 29 lib. 4. cum attendi debeat tempus dotationis, vt in terminis dicit. Ceph. conſ.502. in præſenti caſu, num. 11.lib.4.fo.209. quia ante nu
19 ptias filia non dicitur eſſe dotata, etiam quod ſibi in teſtamento dos fuerit aſſignata, vt per text. in l. ſi Titio centum, §. Titio genero verſic. hoc enim de condit. & demonſtrat dicit Mantica nunc Card. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. in ſuo tracta. de coniect. vltim. volun. tit.22. nunc autem, num.40. lib.11. folio
20 356. præſertim his temporibus, in quibus, nedum mercatores audent peteré ſummam duorum millium ſcutorum, & nobiles quatuor, & quinque millia, vt dicebat Rolan. con. 25. Primo quidem num.19.lib.4. ſed inferiores longè maiorem reſpectiuè petere audent. Cauſa verò, quę ſit, ſciunt mu
21 lieres pro quorum ornatu haud quaquam ſufficeret vniuerſum. Vnde ſi dos tempore dictorum ſupracitatorum de ſcutis 1000. dicebatur magna hodie ſecus eſt, vt inquit Sym. de Præt. in ſuo tract. de interpret. vltimar. vol. interpreta. 1. dub. 10 num. 24.
22 lib. quarto, fo.410. cum quilibet artifex petat florenos mille.

23 Nec quod fratres voluerint donare, quia illud debitum dotandi neceſſarium in perſona patris hodie eſt translatum in heredes, ex quorum perſona
24 non mutatur conditio oblig. principalis licet ſponte ſe obligétur adeundo hæred. l.2. §. ex his de verb.
25 oblig. ex quodam quaſi cótractu, vt per Alex. conſ. 98. viſo & conſiderato, num.4. lib.2. Anch. conſ.26. in queſt. ſupra dicta, nu.4. Bened. de Bar. i ſuo tract. de quarantig. q.9. deſcendam in verſ ſed ſolum, col4. fol.214. & Crauett. conſ.131. ad primum, nu.14. Menoch. de præſumpt. lib.4. præſ.110. de ſecundo, nu. 5. fol.214.

26 Et ſic datum ab hæredibus non poteſt dici donatum, ſed animo tollendi debitum neceſſarium in perſona defuncti per ipſos repræſentati, l. Titia cum teſtamento 35. §. qui in uita, ff. de legat.2. Anchar. conſ.7. in quæſtione agitata, nu.4. & conſil.26. in q. ſupradicta ſubtiliter, nu.5. Crauett. d. conſ.131. ad primum quæſitum. Couar. in cap. officij, nu.2. de te ſtam. Alban. conſ.6. factum de quo quęritur, nu.6.7. & 8. & Menoch. de præſum. lib.4. præſ.109. eſt fre
27 quens, nu.26. fol.210. præſertim cum non dicatur donare, qui neceſſarijs oneribus ſuccurrit, l. ſi quis pro vxore, ff. de donat. inter vir. & vxor.

Quidquid dicant doct. in contrarium citati, nam
28 fratres cum dicto reſpectu dicantur debitores nullo pacto donaſſe cenſentur per ea, quæ tradit Menoch. d. caſu 88. iuris propoſitio num.43. fol.123. & Maſcard. de probat. concluſ.571. dos data ab extraneo nu.12. lib.1. fo.430. vbi n. alia coniectura capi poteſt, nunquam præſumitur donato, l. cum de indebito in princ. ff. de donat. Menoch. de præſumpt. lib.3. preſ.71. qui abſentis, nu.2. fol. 183. & Hieron. Burigella in l. cú quid, ff. ſi cer. pe. nu.35. lib.2. fo.50.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXIX.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Executio conceſſa vigore tranſumpti, non aboliti, cancellati, neo in aliqua ſui parte vitiati, an debeat reuocari ex eo, quod Protocolum, vnde fuit extractum reperitur in aliquibus additum, caſſatum, ac vitiatum.

SVMMARIVM.

Falſitatis ſuſpicionem inducunt additiones caſſaturæ, & vitia inſtrumenti, nu.1.
Status productionis attenditur, nu.2.
Tranſumpto ſtatur, quando in ſubſtantia non differt ab originali nu. 3. Idem quando non fuit oppoſitum nu.5.
Inſtrumentū non vitiatur licet contineat aliquid falſum, quod non tangat id de quo agitur, nu.4.
Approbare an dicatur, qui non opponit; contra inſtrumentum, nu. 6.
Actus inualidus in iudicialibus ſuſtinetur parte non opponente. d. nu.6. in verſi. in iudicialibus enim.
Copia inſtrumenti minus ſolemniter ſumpti probat parte non opponente, nu.7.
Cautela eius contra quem petitur executio, quę ſit, nu.8.
Originali ſtatur, nu.9.
Obſeruantia quid operetur, nu.10.
Obſeruātia quomodo probari poſſit, nu.11.
Raſura, an vitiet inſtrumentum, nu.12
Statutum Anconæ, an debeat intelligi ad litteram, nu.14.
Additiones, caſſaturæ, & vitia non ſubſtantialia inſtrumenti an noceant, nu.14. & ſeq.
Interpretatio, an admittatur ſtante ſtatuto, quod eius verba intelligantur ad litteram, nu.15.
Interpretatio reſtrictiua eſt à iure permiſſa, nu.16.
Diſponere nemo præſumitur ſuper his, quæ non releuant, numero 17.
Interpretatio ſe reſtringens ad ſubſtantialia eſt laudabilis, nu.18.
Statutum recipit reſtrictiuam interpretationem, nu.19.
Reſtrictio ex mente non eſt interpretatio proprie, ſed quędam declaratio ex mente ſtatuti, nu.20
Statutum, quod ex diſpoſitione alterius ſtatuti debet intelligi ad litteram abſque aliquo extriſeco intellectu, non excludit interpretationem ſignificatiuam, nu.21.

Digitized by Google

Interpretatio ſignificatiua eſt neceſſaria, nu.22.
Statuta, & omnes diſpoſitiones ſemper recipiunt interpretationem, à iure communi, nu.23.
Statuentes non tollunt legitimas interpretationes, nu.24.
Executio ad hoc, vt poßit obtineri, quid ſufficiat, nu.25.
Notari us tranſumptans inſtrumentum, an debeat facere mentionem de cancellationibus, & additionibus, in originali exiſtentibus, nu.26.
Notarii ſimplicitas nocere non debet, nu.28.
Notariorum imperitia eſt periculoſa, nu.29.
Notarii multi ſunt nomine pauii vero re & intelligentia d.nu.29.in verſiculo quia multi item ſunt vt Pica & Pſittacus Gallus vt ibi d.nu.29.in verſiculo dicit.
Epiſcopus, quam in notarios habeat auctoritatem, nu.30.
Falſitatis inſtrumenti prꝫſumptio eliditur probata veritate, & cognito, quod falſitas non eſt in ſubſtantialibus, nu.31.
Obſeruantia an præiudicet, ſcientia non probata, nu.32.
Subſtantialis defectus nocet, non autem accidentalis. numero 33.
Cancellationes, & additiones, quando in inſtrumento ſunt plures, an vitient, quando ſunt in non ſubſtantialibus, numero 34.
Declaratio iuſta, & rationabilis eſt amplectenda, nu.35.
Subſtantia eſt illa quæ remanet, & conſideratur, nu.36.
Accidens adeſt, & abeſt præter ſubiecti corruptionem, numero 37.
Inſtrumentũ conditionale nõ meretur executionem, nu.38
Statutum concedens executionem intelligitur de liquidis, non autem inliquidis nu.39.
Executio inſtrumenti non liquidi, an peti poßit, nu.40.
Verba caſu quò, an importent modum, vel conditionem, nu.41.& 43.
Conditio non inducitur quando aliquid adiungitur diſpoſitioni perfectæ, etiam per verba futuri temporis, nu.42.
Conſignatio probatur per inſtrumentum, aduerſus quod non fuit probatum oppoſitum, nu.44.
Exactio de qua non conſtat, quid exactum, nihil operatur, nu.45.
Appellatio, an detur, quando iudex pronunciat inſtrumentum liquidum, & liquidatum, nu.46.
Appellatio non datur, quando ſuper liquidatione non eſt dubium, nu.47.
Appellatio an detur, quando in inſtrumento adeſt Cameralis obligatio, nu.48.
Iudex, qui cognoſcit liquidationem eſſe factam debet reijcere appellationem, nu.49.
Coditionẽ eueniße probandũ eſt antequã exequatur n.50
Sententia debet eſſe conformis libello, nu.51.
Clauſula quatenus opus ſit, & expediat, vtuntur boni, dectique cauſarum patroni, nu.52.
Clauſula ius, & iuſtitiam, quid operetur, nu.53.

DECISIO XXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

FVIT per Dominos concluſum executionem, de qua agitur eſſe validam, quia cum fuerit conceſſa vigore tranſumpti non aboliti, non cancellati, nec in aliqua ſui parte vitiati, non poteſt de eius validitate dubitari ſub prætextu, quod ori-
1 ginale vnde fuit dictum exemplum extra[illegible] in pluribus additum, & in multis, ſeu aliquibus caſſatum, & vitiatum, quę falſitatis ſuſpicionem inducunt, vt conſuluit Decian. conſi. 91. His præſup-
2 poſitis, nu.9.lib.3. quia attenditur ſtatus productio-
3 nis. Bal. in l. ſi vnus, num. 5. C. de teſtam. maximè cum in ſubſtantia non differat à ſuo originali, quo caſu ſtatur releuato, & ſumpto. Bertaz. conſi. 41 1. inſtrumento teſtamenti, nu.16. Ruin. conſi. 15. viſo themate, & his, nu. 22. lib. 2. & non vitietur inſtrumentum, licet contineat aliquid falſum, quod non tangat id de quo agitur, Paul. de Caſtr. conſil. 314.
4 omiſſo primo, & ſecundo nu.1. in verſi. vbi dicit inſtrumentum lib.2.

5 Et tanto magis, quia cum non fuerit in primo iudicio petitum exiberi originale, vt tradunt Doct. Rot. Genuen. decíſ. 15. Thomas nu.15, fo. 69. Non
6 poteſt poſtea impugnari, quaſi, quod pars ipſa non opponens illud in ſui prima figura non abolitum, cancellatũ, nec in aliqua ſui parte vitiatum approbauerit, Abb. in c. cum in iure, nu.6. de offic. delega. Dec. in aut. ſi quis in aliquo, nu.27. C. de edend. & facit Alex. ibi nu.2. In iudicialibus enim actus inualidus ſuſtinetur parte non opponente ſecundum
* communem opinionem, de qua teſtatur Rebuff. relatus per Magon. deciſion. Lucan. 52. Hoſpitale Incurabilium nu. 20.

7 Immo, quod eſt plus, copia inſtrumenti minus ſolemniter ſumpti, parte non opponente eandem faciet, vt inquit Crauet. conſi. 150. in cauſa, num. 2. vbi allegat Dec. in dict. aut. ſi quis in aliquo colum. 4. & Guid. Pap. deciſ. 224. Item ait in a die, nu.5. & deciſ. 404. licet de iure nu.1. Magoni. deciſ. Lucan. 96. per mortem, nu. 21. vnde dicit Zuccard. relatus per
8 Menoch. remed. 4. adipiſc. en. nu. 702. quod pro cautela eius contra quem petitur executio, bonum erit, rectè atque diligenter inſpicere originale curando
9 illud exiberi, quatenus ipſum vitiatum inuenerit, cum ad illud ſemper recurratur, vt poſt Bart. in l. Sempronius, ff. de legat. 2. & alios dicit Rimin. ſen. conſi. 50. Duorum in præſenti, num. 11. lib. 1. & ſic non eſt opus tangere illam quæſtionem de dicto originali, nempe an ſit additum, & caſſum in ſubſtantialibus, vel accidentalibus, præſertim cum per ſub-
10 ſecutam obſeruantiam, de qua conſtat per publicum inſtrumentum exhibitum pro parte dicti Angeli in dict. primo iudicio, ſub rogatu ſer Dominici Maſculi die 19. Auguſti 1588. non parum clarificata dicatur præſens quæſtio, per eam enim inſtrumentum alias inualidum, & minus ſolemne conualidatur, & fidem facit, vt tradunt Bald. conſi. 402. quæritur in fi. lib. 5. Crauett. conſi. 101. Nobilis Guido. nu.4. & conſi. 158. viſis actis ſindici, nu. 1. conſi. 277. In hac cauſa, nu. 2. verſi. per hoc, quod ex obſeruantia, & Bece. conſi. 103. ex facti ſpecie nu.26. & latiſsime Ludouic. conclu. vnica de conſuetu. in verſ. infertur lib.3. comm. opin. fol. 522. Rot. Flor. deciſ. 58. conſtitutus, nu.21. fol. 187. & Sim. de Prȩt. conſ. 77. dubium excitatur, nu. 10.

Immo talis obſeruantia ſubſecuta ſupplet probationem actus, & eius effectus. Bec. conſ. 6. reuocatur num. 7. & omnem prorſus remouet dubitationem, quę poſſit eſſe in præcedentibus, vt per eundem Bec. conſ. 101. in propoſita facti, num. 49. Rot.

bon.

Digitized by Google

Bono. in nouiſſ. deciſ.125. Mandatum generale nu-
10.fo 3.5
11 Et tanto magis quia ad probandam dictam ob-
ſeruantiam fuerunt quoque oſtenſa alia quamplu-
ra inſtrumẽta, quæ licet non ſint producta in actis,
potuerunt de eis Domini ſe in camera extraiudi-
cialiter informare, vt in terminis dicit Ludouicus
d.concluſ vnica de conſuetu. in verſ. ampliatur 6.fo.
522. ſicut potuiſſent ſe informare de conſuetudine
notoria. Butr in capitu fi. de conſuetu. Bald. in l.1.
C.vt quæ deſ. aduoca.num.12. Doctbr. in l.4.§. hoc
autem iudicium ff.de damn. infect. Aretin. cõſ.159
longa eſt iſta conſultatio, num.18. verſ. de conſuetu
dine notoria. Soc.iun. conſ.65. cum in præſenti caſ-
ſu, num.38.39.40.&41.lib.1. Hinc dicebat Iaſ. con
ſil.114. Ad obiecta num.25.lib.1. quod Raſura in
12 inſtrumento non vitiat illud, quando de eo, in quo
eſt raſura adſunt plura alia inſtrumenta, per doctri
nam Baldi in l.falſus, C.de fur.colum.8.num.25.&
aliam doctrinam eiuſdem Baldi in l. ſi veritas in
princ. num.4. C.de fideicom. quam appellat ſingu-
larem.
Prout non eſt neceſſe videre, an ſtante ſtatuto
Anconæ rubr. 8. col. 2. dante executionem inſtru-
mentis non abolitis, non cancellatis, nec in aliqua
ſui parte vitiatis debeat interpretari ſecundum ius
13 commune, quia licet ſtatutum prædictum vigore
alterius ſtatuti in rubr. 87. collat. 2. de ciuilibus de-
beat intelligi ad litteram, & prout verba ſonant
nullo extrinſeco intellectu, non propterea debet ge
14 neraliter intelligi de omni additione, caſſatura,
& vitio, ſed tantum de his, quæ tangunt ſubſtantia-
lia ipſius inſtrumenti, cum pro hac parte ſtet ma-
** gis * communis doctorum ſententia Menoch. re-
med. 4. adipiſcen. num. 712. in verſ. erit tamen co-
gitandum, pro qua plures allegãdo conſuluit Rim.
Iun.conſ.41.exorta fuit num. 30.cum ſeq. lib. 1.fol.
1.6.&187.
15 Nam etiam ſtante præfato ſtatuto admittitur in
terpretatio reſtrictiua alterius ſtatutis ſecus exten-
ſiua, vt in terminis dicit Cott. in ſuis memoria. in
verbo ſtatuto cautum eſt. in verſ. idem dicit Andr.
Sicul. & Aſin. de execu. c.71 num 20. fo. 164.
16 Vnde à dicta interpretatione de ſubſtantialibus
non erit recedendum, cum quia eſt reſtrictiua, &
ſic a iure permiſſa, tum quia abſurdum eſſet dicere,
quod ſtatuentes voluiſſent de additionibus, & vi-
17 tijs non ſubſtantialibus intelligere, immo inueriſi-
mile, cum quis non preſumatur voluiſſe diſponere
ſuper his, quæ non releuant, tum etiam quia talis
interpretatio ſe reſtringens ad ſubſtantialia eſt lau
dabilis, & commendanda, cum tendat ad eſſentiam
rei, non autem ad fruſtrationes, & non releuantia;
18 quam laudabilem interpretationem in terminis
huiuſmodi ſtatuti eſſe permiſſam inquit Bald in l.
omnes popu i, num.22. ff.de iuſt.& iur. in verſ. ſed
quid ſi cauetur.
19 Præcipuè in caſu iſto, in quo cum mens ſtatuti
ſit clara, abſque dubio recipit reſtrictiuam inter-
pretationem. Bal. de Peruſ.in ſuo tract de ſtatu. in
verbo interpretatio num.5.tom.2.fo 124. ratio eſt
20 vt ibi, quia reſtrictio ex mente non eſt propriè in-
terpretatio, ſed potius quædam declaratio ex men-
te ſtatuti.

21 Et tanto magis quia per dictum ſtatutum non re
mouetur interpretatio ſignificatiua, ſed extrinſeca,
alias eſſet dicere, quod ſtatutum non eſſet intelli-
gibile, ſi verba non poſſent interpretari ſignificati-
22 ue, nam illa interpretatio eſt neceſſaria l.2.§.dein-
de.ff.de orig. iur. Bar. in l. quamuis, C. de adulter.
Bald. vbi ſupra num.9. Alex. and. conſ.192. Perſpe-
cta facti narratione, num.4. lib.6. quia ſtatuta, om-
23 neſque diſpoſitiones ſemper recipiunt interpreta-
tiones à iure communi, vt probatur per tex. cum
gloſſ.& Salyc. in l.2. C.de noxal. gloſſ. & Doct. in l.
§.6. in computatione, C. de iur. delib. Bart. in l.1.§.
lex Falcidia, & ibi doctor. ad leg. Falcid. num. 2. Fa-
rinac. in titu. de delict. & pen. q.19 penarum quo-
que, num.5, part.1. Gayl. obſer. 10. Tertio requiri-
tur, num, 8.lib, 1.fo 41.
Immo, vt dicit Gabr. conſ. 14. negare nemo po-
teſt, num.5 lib. 1. ſtatuentes non tollunt legitimas
24 interpretationes, & eas maximè quæ ex mente ſta-
tuentium proficiſcuntur.
Et vbi verum eſſet, quod ſtatutum prædictum
Anconæ de executio. pub. inſtr. rub 8. col. 2. de [illegible]
lib. deberet intelligi de caſſaturis, additionibus, &
vitiis ſubſtantialibus, & non ſubſtantialibus prout
non debet, non propterea executio veniret annul-
landa, quia licet dictus Angelus petierit executio-
nem vigore dicti ſtatuti, non tamen ſe arctauit ad
hoc tantum, ſed ad eam habendam, prout aptius,
& melius conuenit intentioni ſuæ, prout in libello
in quo pariter petijt ſibi ius, & iuſtitiam mini-
ſtrari.
25 Sed ſic eſt, quod ſublato ſtatuto præfato execu
tio ei veniebat concedenda vigore cameralis obli-
gationis, de qua in eodem inſtrumento, in quo ad
eam habendam ſufficit continere omnia publici in
ſtrumenti requiſita, & quod non ſit abolitum ne-
que cancellatum, nec in aliqua ſui parte ſuſpectum,
& diminutum in ſubſtantialibus, vt in terminis di-
cit Galleſ. ad form. Cam. publicat. part 3. de inſtr.
quæſt.1. num.2. & fo 93 & 94.
26 Non obſtat dum dicebatur dictum tranſumptũ
fuiſſe factum nulla facta mentione per Archiuiſtam
de cancellationibus, & additionibus in originali
* exiſtentibus contra communem practicam nota-
riorum de qua teſtatur Bertazz dicto conſil. crim.
4. 1. inſtrumentum teſtamenti, num. 1.
27 Quia imperitia. & defectus notarii non debet no
cere partibus. Cagnol. in l. librarius, num. 35. verſ. ta
men. Alex. ff. de reg. iu lib. 3 fo.706. nec error, vt in-
quit Pariſ. de Put. de reaſſump. inſtr rubr.29. num.
2. to.4. fo.46. Rot. lucan. per iudo. deciſ. 33. Nota-
rius num. 5. f. 199.
28 Prout, nec nocere debet ſimplicitas eiuſdem glo.
in l. fin. C de fideicomm. in verbo ſimplicitas, & Bald
in ead. l. fin. num.4. & Calcan. conſ. 70. ſuper eo
quod num.8. & Cephal. conſ. 196. ſubſtitutionum
num. 11. lib. 2. qui loquitur de greſſaria, & ſimplici-
29 tate notarii, licet eorum imperitia ſit periculoſa,
& mundum deſtruat, ponatque conſcientias pro-
borum virorum in magno diſcrimine. Cagnol in
dicta l. ſi librarius, num. 2. fol. 702. quia multi ſunt
notarij nomine pauci vero re, & intelligentia Mar-
ſil. ſing. 466. quoniam multi fol. 126. quos me-
mo Roman. ſingu. 52. quid operatur fol. 9. de quo
memi-

Digitized by Google

meminit Bertaz.in ſuo tract.de clauſul. in prohem.
num.1.fo.2.dicit eſſe, vt pica,& pſitacus gallus,qui
ſtant in palatio dominorum, & loquuntur ſine intel-
lectu ob quod non immerito ſacra Tridentina ſino-
dus iuſſit. Epiſcopum tanquam ſedis Apoſtolicæ
30 delegatum poſſe quoſcunque notarios,etiam ſi A-
poſtolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatus
fuerit, examinare, & eorum ſufficientiam ſcrutari;
& illis non idoneis repertis, aut quandocunque in
officio delinquentibus officij eius in negotijs, liti-
bus, & cauſis eccleſiaſticis, & ſpiritualibus exercen
di vſum perpetuo, aut ad tempus prohibere, vt ad
literam legitur ſeſſio.22.in decreto de reforma. ca-
pit.10.fo.179.

Secundo, quia dictę additiones, & cancellatio-
nes ſunt in non ſubſtantialibus, & ſic tales, quod
etiam ſi de eis fuiſſet facta mētio per notarium, idē
diſpoſuiſſet iudex, quod diſpoſuit ſuper dicta exe-
cutione, de qua agitur, maximè probata veritate
dicti inſtrumenti per præfatam obſeruantiam, nam
31 licet inſtrumentum interlineatum,& additum præ-
ſumatur falſum, vt dicit addit. ad Bertazzo. dicto
conſ.crim.411.in littera A, Decian.dicto conſ.91.n.
9.lib 3. eliditur talis præſumptio probata veritate.
Bald.conſ.444.ad euidentiam,num.3.lib.1. & 402.
quæritur an per ſolam lib. 5. Ancharan. conſi. 431.
premiſſa ſine, & cognito quod non ſunt in ſubſtan-
tialibus, vt ſupra,& loco ſuſpetto Lancellot. in ſuis
inſtitu.iuris canonic §.exhibeantur lib. 3. titol. 14.
fo:345.de probation.

32 Nec dicatur, quod dicta obſeruantia non præiu-
dicat, niſi probata ſcientia dictarum cancellatio-
num, & additionum in originali ſeu Protocolo exi-
ſtentium per ea, quæ in terminis dicit Rot. in no-
uiſſ.deciſ. 104.cum Domini die Lunæ.numero 16.
par. 2.

33 Quia loquitur, quando defectus ignoratus per
obſeruantem vertitur circa ſolemnitatem ſubſtan-
tialem inſtrumenti, non in accidentalibus, vt patet
ex eius lectura, at nos non ſumus in ſubſtantiali-
bus ergo.

34 Nec dicatur, quod præmiſſa non procedunt,
quando ſunt plures cancellationes,& additiones in
inſtrumento,nam tunc vitiatur inſtrumentum, etiā
quod non ſint in ſubſtantialibus per ea, quę tradit
Socin.ſen.conſ.219.primo aſpectu concludendum,
num.6.verſ,vnde me lib.2.

Quia duobus modis reſpondetur, Primo, quod
loquitur quando iudex ex apoſtillis poteſt de faci-
li inſpicere varietates, & contrarietates, vt ibi le-
gitur ad litteram, & talis non eſt præſens quæſtio,
nam ex caſſaturis, & additionibus,de quibus agitur
nulla oritur varietas,minuſque tangitur contractus
in aliqua ſui ſubſtantia.

Secundo, quod in omnem caſum per præmiſſa
non eſt recedendum à doctoribus diſtinguentibus
circa ſubſtantialia,& accidentalia,præſertim,quod
dictum conſilium Soc. poteſt ſecundum præmiſſa
35 declarari, & intelligi, quæ declaratio tanquam iu-
ſta, & rationibus firmata videtur magis conſide-
randa, & amplectenda, & tanto magis quia nititur
36 ſubſtantiæ,quæ eſt illa quæ remanet, & conſidera-
tur, vbi agitur de executione inſtrumenti. Franc.
Marc.deciſ.213, quęriturſuper,num. 2.part.2.non
37 autem accidentibus, quę poſſunt adeſſe, & abeſſe
præter ſubiecti corruptionem.

38 Non obſtat, dum dicebatur inſtrumentum, ſeu
tranſumptum, de quo agitur eſſe conditionale, &
non mereri executionē ob illa verba eiuſdem tran
ſumpti in quo dicitur (& pro clariori intelligentia,
caſu quo reſtituenda prædicta bona de iure veni-
39 rent) quia ſtatutum dans executionem inteligitur
de liquidis non autem de illiquidis. Roman. conſ.
211. allegationes doctoris, num. 5. in fi. Galleſ. ad
form.camer.obliga.de liquid.num. 1.fo.128.ſtan-
te maxime dicto ſtatuto Anconæ rub.8. collat.2.in
verſ.& eodem modo; vbi conditio inſtrumenti de
bet in primis purificari. alliàs eſſet nulla vigore alte
rius ſtatuti in rub.77.coll.2.de ciuilibus circa med.

40 Nam reſpondetur communem* opinionem eſſe,
* quod poſſit peti executio inſtrumenti non liquidi,
ſi poſtea in executione fiat liquidatio, vt poſt gloſ.
in l.1.vbi Barto nu. 8. Iaſ.num.31.qui plures alle-
gat, licet ipſe teneat contrarium,tradit Marius An-
guiſſ.conſ.207.Reſpondeo num 4.& ſeq.quod poſ-
ſet intelligi ſecundum conciliationem, quam ponit
Myſing.obſer.6.quādo producitur centu.2 fo.421

Secundo quod ceſſat obiectum ex defectu præ-
41 ſuppoſiti,quia dicta verba caſu, quo de iure reſti-
tutio facienda venirent adiecta poſt pactum de re-
ſtituendo bona recepta per dictam Lucretiam in
alijs præcedentibus capitulis inſtrumenti non im-
portant conditionem, ſed modum, nam quando
aliquid adiungitur diſpoſitioni perfectę etiam per
42 verba futuri temporis, non inducitur conditio.
Bero.conſi.66.facti pręſentis num. 5. lib.2. Bar.in l.
quibus §.Termilius,col.1.nu.1.ff. de cond. & dem.

43 Tertiò, quod ſæpedicta clauſula caſu, quo vt in
terminis tradit Soc.con.21.viſo teſtamento, nu.18.
viſo,& pro certo lib.3. importat modum, & non
conditionem.

Non obſtat dum dicebatur dictum Giptium di-
cto nomine, quo conuenitur non teneri ad ali-
quam reſtitutionem, nam licet pro medietate ſint
aſsignata bona valoris ſcut. 8566. in ea aſsigna-
tione fuerunt comprehenſ.ſcut. 4840. forte ſelect.
de creditis quæ non peruenerunt ad manus dictæ
Lucretię,ſed conuentum fuit, vt deberent eligi per
dictum Dominum Angelum.

Nam reſpondetur, quod cum conſignatio, & li-
quidatio dictorum bonorum conſignatorum pro-
betur ex præfato inſtrumento, quod non poteſt ſub
tali colorato prætextu dici de inualiditate execu-
44 tionis, nam ſufficit iudici ſibi conſtare ex facie in-
ſtrumenti de ſæpe dicta conſignatione, & quod nō
fuit probatum oppoſitum,per ea,quę habentur per
Bart.in l.creditores, nu. 14.& 26. verſ. prædicta in-
45 telligo vera,C.de pignor.& ſic aſſerta exactio, de
qua non conſtat,quid exactum ſit,nihil impedit.

Non obſtat dum dicebatur executionem, de qua
agitur eſſe reuocandam tanquam attentatam, quia
ex eo,quod prius iudex primus prounnciauit inſtru
46 mentum liquidum,& liquidatum, à tali pronuncia
datur appellatio.

Quia, quidquid magis verum ſit, Reſpondetur
47 appellationem non dari, quando ſuper liquida-
tione non eſt dubium.Menoch.remed.3.adipiſcen.
poſſ.numer.190.at in caſu iſto liquidatio eſt cla-
ra per

Digitized by Google

ra per inſtrumentum, & acta ergo.

48 Et tanto magis, quia præter id, quod ſumus in inſtrumento celebrato cum obligatione Camerali argumento eorũ, quæ habentur per Galleſ. ad form. camera, obliga. in cap. de liquidatio. nu. 20. fol. 130.
49 iudex, qui cognoſcit liquidationem eſſe factam, debet reiicere appellationem per ea, quæ habentur in l. quiſquis C. quor. appell. non recipiantur, & facit in arg. le. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, ff. de re iudic.

Quæ in caſu iſto nullam habent difficultatem ſtante dicto ſtatuto Anconæ rubr. 8. col. 2. in verſi. & eadem, in quo mandatur eandem executionem fieri per omnia in inſtrumento conuentionali;
50 dummodo priuſquam fiat executio probetur condictionem aduenisse, & inſtrumentum purificatum eſſe, maximè cum in ſententia dicatur inſtrumentum liquidum, & liquidatum, & exequendum, quæ omnia ab vno verbo inſeparabiliter reguntur.

51 Non obſtat, quod opponebatur de ſententia, quę non eſt conformis libello, quia id in facto non videtur probatum, ſtante præſertim calculo facto partibus præſentibus, in quo fuit viſum, quod ſumma ſpecificata in ſententia concordat, cum ſummis de quibus in inuentario producto, quod eſt inſertum in corpore dicti inſtrumenti.

Prout non obſtat, dum dicebatur dictum Angelum in ſua petitione ſe reſtrinxiſſe ad certa capita, quę facto pariter calculo continent minorem ſummam, quam ſententia, quia vt patet ex eodem libello non ſe arctauit ad tantũ, ſed petiit executionẽ
52 inſtrumenti ad formã ſtatuti, cũ clauſula quatenus opus ſit, & expediat, qua voti ſolent boni, doctique cauſarum patroni, teſte Vrſillo in addit. ad Afflic. deciſ. 235. An tertius veniens, nu. 3. immitti in tenutam, & corporalem poſſeſſionem, vel quaſi, & concedi familiam ad ingrediendum vigore pacti ad euitandum rixas, Item circa expoſita, & narrata ius, & iuſtitiam fieri non ſolum prout narrantur, & petuntur, ſed prout aptius, & melius competit, & conuenit intentioni ſuæ, ſingula ſingulis, &c. Et ſic ſufficit, ſententiam concordare cum inuentario in dicto inſtrumento inſerto.

Et tanto magis ſuſtinetur ſententia, quia vigore dictæ clauſulæ ius, & iuſtitiam, poteſt ferri ſen-
53 tentia ex cauſa probata licet non deducta, præſertim quando pars non ſe arctauit ad certum quid. Patian. in ſuo tract. de prob. lib. 1. c. 67. num. 23. & ſequ. fo. 236.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXX.

SANCTI ELPIDII.

ARGVMENTVM.

Exiſtimans ſe continuare ſuam poſſeſſionem poſt inhibitionem, quando dicatur attentare.

SVMMARIVM.

Attentare an dicatur, qui continuat ſuã poſſeſſionem, numero 1. & 12.

Iure ſuo vti vnicuique licet, nu. 2.

Poſſeſſionis commodo quis priuari non debet, nu. 3.

Attentari an dicatur, quando alter non poſſidet, ſed tantum detinet, nu. 4. & 18.

Attentare an dicatur miſſus in poſſeſſionem auctoritate iudicis, nu. 5. & ſeq. & 20.

Iuſte poſſidet, qui auctore Prætore poſſidet, nu. 6.

Attentatum dicitur, quod fit lite pendente, & reuocandum numero 7.

Attentata quomodo reuocentur, nu. 8.

Attentata offendunt legem, iudicem, & partem, num. 9.

Facta poſt inhibitionem ſunt irrita, nu. 10.

Coloni expulſi per viam attentati in priſtinum ſtatum reponendi ſunt, nu. 11.

Expulſio colonorum ad hoc, vt poſſeſſio capta dicatur, debet fieri cum tota familia, & bonis, nu. 13.

Attentata dicitur omnis poſſeſſio ſubſecuta poſt inhibitionem, nu. 14.

Immiſſio in poſſeſſionem facta auctore prætore idem operatur, quod expulſio, nu. 15.

Immiſſus in poſſeſſionem auctore prætore, quando conſtituatur verus poſſeſſor nu. 16.

Ritè facere non dicitur, qui contra iuſtitiæ regulam facit, numero 17.

Officium iudicis datur pro detentatione, qua quis fuit priuatus, nu. 19.

DECISIO XXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ANDREAS Cicchi de dicta terra, cum promiſiſſet pro dote Cleliæ eius filiæ ſcuta mille, & pro ſumma florenorũ centũ quinquaginta dediſſet non nullos pannos, & pro reſiduo promiſiſſet Horatio Medalia viro præfatæ Cleliç vnam poſſeſſionem *detta della Staneta*, quam antea præfatus Andreas locauit Cornelio Guerrerio pro certa annua florenorum reſponſione, ac pacto expreſſo, quod dicta poſſeſſio non poſſit alicui dari, ac obligari in præiudicium dicti Conductoris. dicto Medalia in poſſeſſionem dictæ terræ immiſſo vigore litterarum Illuſtriſsimi, & Reuerendiſsimi Domini Gubernatoris, directarum Prętori prædictæ terrę Sancti Elpidij, & ſibi poſtea præſentata quadam inhibitione ad inſtantiam dicti Guerrerij exiſtimans ſe poſſe poſſeſſionem ſuam continuare captis clauibus domus dicte poſſeſſionis, indeq; expulſis bonis, & perſonis cum prohibitione ne ibidem amplius accederent.

Dubitatum fuit an pro parte dictæ Medaliæ poſſit dici aliquid attentatum.

Prima facie videbatur dicendum, quod non, quia
1 qui continuat ſuam poſſeſſionem non dicitur attentare. Innocen. in capitulo venerabili, nu. 3. de cenſib. fo. 185. vbi epiſcopus exiſtens in poſſeſſione viſitandi, non obſtante contradictione, & appellatione Abbatis prætendentis exemptionem, ac prohibitionem poteſt continuare ſuam viſitationem Rot. in antiq. deciſ. 10. aliàs 89. nota quod vbi poſt appellatonem in antiq. fol. 45. & Caſtrenſ. conſ.

Digitized by Google

346.formæ capituli, num.2.lib.1.vbi capitulum exi ſtens in poſſeſsione eligendi poteſt eligere non obſtante lite, vel appellatione, etiam ſi ius non haberet. Dec.conſi.103.in cauſa poſſeſsionis, numero 1.
2 ratio eſt, quia licet vnicuique vti iure ſuo, l.ſi fundum, C.de rei vendic.& etiam quia non debet quis
3 commodo poſſeſsionis priuari. Franc.in capit.cum teneamur de appellat.num.1.fol.21.& Caſt.vbi ſupra, etiam ſi huiuſmodi continuatio fieret per modum recuperationis ſecundum Innoc. in dict. capitulo venerabili, nu.4.folio 185.& Faſtolus cauſa 20. eodem die dub.40.primum an videatur, fol.115.
4 Præſertim cum dictus Cornelius eſſet ſimplex detentor, non autem poſſeſſor l. ſi quis ante, ff. de
5 acq. poſſeſſ. & Medalia ſæpe dictus fuerit miſſus in poſſeſſionem auctoritate iudicis, quæ excludit om-
6 ne vitium attentatorum, cum iuſte poſſidere dicatur qui auctore Prætore poſſidet, l.iuſtè poſſidet, ff. de acquir.poſſeſſ.
7 Sed contrarium cenſuit Rota. Nam cum expulſio colonorum præfata facta fuerit per dictum Medaliam lite pendente, & cauſa introducta ſuper præcepto præſentato dictis colonis, vt diſcederent de poſſeſſione de qua agitur, dicitur pro parte dictæ Medaliæ fuiſſe attentatum, quod in primis, & ante omnia debet reuocari ſecundum Rot. in nouiſſ.deciſ. 2.fuit dubitatum, num.1.de reſtit.ſpoliat.fo.56.
✱ & communem * opinionem, de qua per Viui. p. 2.opin.30.attentata Pedemon. deciſ.5.certa die, à Iudice, num 1.cum ſeq.Couarru.pract q. capit.23. nume.2.verſ.tertia interpretatio fo.462. Duen Regul.42.in princ.fo.22.& Regula 273.fo.154 Aſin.in ſua Praxi iudicial.§.31.cap.2.limit.2.colum.1. & limit.3.fo.375.cum ſeq & Lancellot.de attētat. in 2. par cap.11.num.14.& ſeq.& capit.12.num 75.cum
8 ſequen. etiam ex puro, & mero iudicis officio, & nullo iuris ordine ſeruato, vt cenſuit Rot.in nouiſſ. d.deciſ. 2.aliàs 13 de reſtit.ſpoliat.& d.deciſ.1 aliàs 474.nota ſi attentata, num.1. in antiquis fol. 17. & non docto de intereſſe petentis, vt cenſuit Rot. in nouiſſ.deciſ.48.par.3. non conſtito de innouatione vigore conſtitutionis, c.31.lib.6. fo.405.propè fin.
9 quia offendunt legem, iudicem, & partem. Alexād. conſ.99.viſis proceſsibus, num. 9. lib. 5.Rot. Auinio.deciſ.8.poſſunt, num.2.& plus iudicem, quam partem, immo legem prohibentem, ne lite pendente aliquid innouetur, vt in dicta deciſ.2.aliàs 13. nu.1.de reſtit.ſpoliat.& deciſ.1.aliàs 474.& Bellamer.deciſ.101. Si conſtat vt lit. pendent.fol. 87.

Et tanto magis debet fieri dicta reuocatio eius, quod fuit attentatum, quia receptio clauis, & eie-
10 ctio colonorum fuit poſt inhibitionem, & ſic irrita, & nulla cap.non ſolum in fin. de appellat.in 6.Rot. deciſ.20.aliàs 130.ſi poſt inhibitionem eodem titu. in nouis, fol.62. & retractanda ſecundum Roman. conſi. 330. circa primum, numero 4. & coloni ex-
11 pulſi per viam attentati in priſtinum ſtatum reponendi, quia hac via facilius ſuccurritur, quam alio remedio recuperandæ poſſeſsionis. Dec.conſil.103. In cauſa poſſeſsionis, numero primo.

Non obſtat dum dicebatur, quod Medalia continuando dictā poſſeſsionem non dicitur attentaſſe.
12 Nam reſpondetur id procedere, quando quis poſſidebat, & quando continuatio poſſeſsionis fit eodem modo quod ante, vt inquit Francus in dicto capitulo cum teneamur, nu.1.

Secus in caſu iſto, in quo Medalia cum ante inhibitionem, nunquam habuerit poſſeſsionem fundi, de quo agitur, eo quod non fuerunt eiecti coloni,
13 cum tota familia, & bonis, vt de iure faciendum erat per doctrinam Bart.& aliorum in l.peregre §. quibus de acquir.poſſeſſ Dec.d.conſ.103.In cauſa poſſeſsionis, nu.1.in fi.in verſ.& Dominus qui retinet, & Gozzad.conſil.86.videtur prima facie per tot.Crauett.conſ.5.tria ſunt principaliter nume.11. Natt.conſ.538. fuit quæſtio agitata, num.10.lib.3. Bero.q.47. magna olim quæſtio fuit, nu.4.& ſeq.Burſat.conſ.60.fuit aliàs in rerum natura, num.19.lib.1. Rot.lucan.per ludouic.deciſ.20 ſpectalibis paulinus nu.7.fol.122.Honde.conſ.20.cotenditur nume.15. etiam ſi mortuus eſſet dominus & coloni voluntariè vel coactè recognouerint aliquem in dominum ciq; de fructibus reſpōdiderint Rot.lucan.per aſſiſ. d.deciſ.20.nu.9.cum ſeq.vt patet ex eius confeſsione, licet eam cepiſſe arbitratus fuerit mediantibus baiulo, & executore virtute dictarum literarum, non potuit eam continuare niſi eo modo, quo fuit capta, quod cum fuerit inutiliter, quia remanſerunt in ea ſæpedicti coloni, inutiliter, & fruſtatoriè dicitur continuata, & ſic continuatio huiuſmodi tanquam inanis, & vacua non releuat, præſertim, quod
14 lite mota, & poſt inhibitionem omnis poſſeſsio ſubſecuta dicitur attentata, per ea, quæ tradit Lancellot.in ſuo tractat.de attentat, lit.pendent.limit. 1.nu.14.& 26.tom.5.fo.321.& 322.

Nec dicatur, quod expulſio colonorum cum tota familia non eſt neceſſaria, quando poſſeſsio fuit capta de mandato iudicis, vt in præſenti ſpecie, nam tunc acquiritur poſſeſsio abſque expulſione coloni,
15 cum idem operetur immiſsio auctore Prætore, quod operatur expulſio ſecundum Angel.in l.qui vniuerſas, §.item cum prætor in fi.ff.de acquiren.poſſeſſ. Honded.dicto conſ.20.nu.15.
16 Quia id habet locum quando ritè fuit facta immiſsio nā tunc ingrediens poſſeſsionem alicuius de mandato iudicis ciuilē & naturalem acquirit ſecun- Angel. in l.clam poſsidere §.qui ad nundinas de acquirend.poſſeſsion. ſocc.conſ.15.inſignis doctor nu.6.lib.4.Craue.conſ.5.tria ſunt nu.10.& Rot.florentin.deciſ. 120.Franciſcus nu.3.fol.352.ſecus ſi non citato poſſeſſore, vel aliàs non ritè iudex id fecerit, quia tunc immiſſus non conſtituitur verus poſſeſſor, vt in term.dicit Bal.conſ.135.in cauſa egregij Medicinæ Doctoris, nu.2.lib.2.Gabr.conſ. 52.Puto Liciniæ eſſe ſuper prætenſo num.13.lib.2. & Honded.dicto conſ.20.nu.19.& conſil.21.in cauſa nu.2.lib.2. Rot.florentin.loco proxime citato nu.5.& 6.

Sed in caſu iſto immiſsio prætenſa fuit facta pendente lite ſuper validitate, & inualiditate præcepti Colonis facti, qui contra dicebant, & ſic in caſu prohibito per ea, quæ tradit Socc.conſi. 78.licet pendeat, nu.7.& ſeq.lib.3.& Lancellot.de attentat.lit.pendent limit.1.num.14.tom.5.fo.321.ergo nō poteſt
17 dici ritè facta, nā non dicitur ritè facere, qui cōtra iuſtitię regulam facit, vt in terminis probat text.in cap.poſt electionem de conceſsio.præbend.in illis verbis (non potuit, nec debuit in alium ritè transferri

Digitized by Google

ſferri.memorato R.qui contra iuſtitiæ regulam in Archidiaconatum alterius prouehiſſe conſenſit) . Prout minime obſtare videtur,dũ opponebatur ſæpe dictum Cornelium eſſe ſimplicem detentorem, non poſſeſſorem.

18 Nam reſpondetur , nonrequiri probationem poſſeſsionis, ſed ſolam detentionem, & ſtatum, in quo, quis erat tempore attentationis,vt per Innoc. in cap.dilecti, nume.2. & ſeq. de maioritat.& obedien. Rot. in antiqu. deciſ.11.aliàs 56.nota, quod vbi aliquis de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.fol.26.& Lancellot.de attentat.in tit.de probat.attenta,cap. 25.nu.31.to. 5.fol.440.quia ſtatus lite , vel appellatione pendente, vt inquit Bellamer.d.deciſ.101.ſi conſtat fol.87.ſiue ſit legitimus, vel illegitimus non debet mutari,immo poſt Paulũ de Caſtr.in l.Aquilius, nu.5.ff.de donation. Luca de Pen.in l.ſi coloni, quæſt.21.C.de agric.& cenſi dicit Neuizzan.conſil.80.Benedictus es Domine,nu.3.relat per Lancellot.loco citato,num.32. quod pro huiuſmodi deten
19 tatione, qua quis fuit priuatus, competit officium iudicis, vt reſtituatur ſibi detentatio ablata.

Nec obſtat dum dicebatur iuſte poſſidere, qui auctore Prætore poſſidet, nam prҫter id, quod ſupra fuit dictum de iudice , qui non ritè proceſſit, Reſpondetur non iuſte poſſidere, qui attentat aũctore prætore, nam tenetur reſtituere, vt probatur, ad literam in l.meminerint, C.vnde vi ibi (ſed illico quidem poſſeſsio ei à quo eſt ablata reddatur).

Etiam, quod ſicitè iuiſſet ad dictũ iudicem, quia ratione exceſſus omnia tanquam atentata veniunt reuocanda, vt per Lancellot.in dicto ſuo tracta.de attentat. vt lit.pẽdent. limit.1.nu.37.& ſeq.fol.312.

Laus Deo , & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Promiſsio de ſoluendo anterioribus creditoribus , an comprehendat creditorem canonum decurſorum poſt mortem ſpectantium ad hæredes, & ſucceſſores, ad quos ex forma contractus empyteoſis eſt deuoluta.

SVMMARIVM.

Actione perſonali, an teneatur quis ex contractu emphyteotico , nu.1.

Emphyteota dicitur perſonaliter obligatus ad canonem numero 2.

Actio perſonalis non ſequitur fundum ſed perſonam , numero 3.

Promiſsio facta per mulierẽ vicino de non edificando per ſe vel alium feneſtram in quodam pariete tanquam perſonalis non arctat ſingularem ſucceſſorem nec egieditur perſonam ipſius promictentis 6.nu.3.in verſ.dum dicit

Penſio, ſeu cenſus , quando imponitur ad certum tempus, non cenſetur obligata res, ſuper qua imponitur,ſed perſona ,nu.4.

Obligata an ſit perſona, vel res pro tributo Principis,numero 5.

Promiſsio de ſoluendo creditoribus, de quibus intelligatur, num.6,

Dominus directus emphyteoſis durante vita ipſius emphyteotæ dicitur ipſum acceptare pro debitore canonis,poſtea verò ſucceſſores in ea nu.7.

Emphyteoſis ſolutio , ad quem ſeu quos ſpectet , nume.8.

Onus ſoluendi canonem dicitur realis , nu 9.

Poſſeſſor emphyteoſis,an teneatur, adſolutionem canonis, nu.10.

Soluenti pro aliquo, quæ actio competat, numero 11.

Ratum haberi non poteſt,quod meo nomine non eſt geſtum numero 12.

Debitor poſt mortem non dicitur amplius debitor, nu.13.

Mortuus Thomas non dicitur amplius Thomas d.nu.13. in verſiculo nec Thomas

Hęredes ex aditione obligantur ex quodam quaſi contractu creditoribus , nu.14.

Solutio debiti dicitur facta proprio nomine,non alieno,numero 15.

Vendens ſimpliciter in dubio dicitur vendere proprio nomine, nu.16..

Solutio an dicatur facta in vim præcedentis obligationis etiam quando ſolutio, & traditio non conuenit ſummæ præcedentis obligationis , & obligatio præcedens eſſet inutilis , nu.17.

Soluens nulla habita ceſsione , an poſsit agere , nu.18.

Hæredes , & ſucceſſores emphyteotæ tenentur inſolidum, nu.19.

Obligationis conditio ex perſona hæredum non mutatur, nu.20.

Vendens emphyteoſim, cum conſenſu directi Domini liberatur ab omni ſolido, nu.21

Creditor conſentiens alienationi , an videatur remittere ius ſuum , nu.22.

Cautela pro creditoribus conſentientibus alienationibus, nu.23.

Actio perſonalis non oritur ex contractu Emphyteotico; ſed; in rem ſcriptam, quæ concomitatur quem libet poſſeſſorem , nu. 24.

Obligatio, an ſit perſonalis, vel realis, quomodo cognoſcatur, nu.25.

Solutio , quæ dicitur propter rem , dicitur onus reale, numero 26.

Perſonalis , obligatio, an ſe extendat ad fundi poſſeſſores, nu.27.

Contractus factus ad tertiam generationem, an dicatur perpetuus , vel ad certum tempus , nu.28.

Perpetuum , quod dicatur, nu.29.

Prędium emphyteoticum,an dicatur hypotecatum pro canone ,nu.30.

Poſſeſſor quilibet rei emphyteoticæ tenetur ad canonem, nu.31.

DECISIO XXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

CHRISTOPHORVS Faber, appellatus , creditor Petri Antonij Buſalini de certa ſumma florenorum , cum ſibi innotuerit d. Buſalinum vendidiſſe certam portionem melioramentorum cuiuſdam petij terræ emphyteoticæ cũ conſenſu Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Epiſcopi Mace-

Digitized by Google

ratenſis Io. Bonaceræ, & Simeoni fratri pro pretio florenorum 260. & quod dicti emptores appellantes remanebant debitores dicti Petri Antonij de d. pecuniarum quantitate, egit contra eos, qui cum inficiarentur teneri ad petita ſaltem reſpectu petitionis dictarum pecuniarum, quas ſoluerunt dicto Epiſcopo Maceratenſi tanquàm anteriori creditori q.Thomæ Buſalini patris dicti Petri Antonii venditoris ad formam conuentionis initę in d. inſtrumento venditionis, in quo ſpecialiter fuit promiſſum ſoluere dictas pecunias anterioribus creditoribus dicti q.Thomæ.

Dubitatum fuit, an ſolutum præfato Epiſcopo diceretur, vt aſſeritur debitum ſæpedicti Thomæ.

Et dicebatur, quod ſic non ſolum, quia conſtat per inſtrumentum, de quo in actis dictum Thomã vna cũ Simeone, & d.Ioanne Bonacera inſolidum ſe obligaſſe pro ſe,ſuiſque hæredibus maſculis, vſq; ad tertiam generationem maſculinam dare, menſurare,& conſignare d.Epiſcop.in ædibus, ſeu magazino Epiſcopat. quolibet anno tempore recollectionis frumenti certam grani quantitatem,& alia, vt in d.inſtrumento,fo. 41.

1 Sed quia ex huiuſmodi contractu dictus Thomas videtur obligatus actione perſonali,vt in terminis emphyteotæ priuati dicit Cyn.nu.7. & Bart. in l.fin.C.de iur.emphyt.& Corbol.in ſuo tract.de iur. emphyt.in tit.de cauſ.priuatio.ob non ſolut.canon.

2 limit.31.nu.1.verſ.vel qui,quia emphyteota obligatus ex contractu,vt in caſu iſto, dicitur perſonaliter obligatus ad canonem conuentum, l. vlt. in fin. ff.de contrahen. empt. vt dicit Corbo. vbi ſupra limit.18.in d.tit.de cauſ.priuat.ob non ſolut. canon.

3 num.10.fo.259.quæ non ſequitur fundum,ſed perſonam, vt probatur in l.fin. §. Lucius Titius, ff.de contrahen.empt.& per Guid.Pap. deciſ.9.quidam homo,nu. 1. & per d.rationem voluit Alberic. in l. fin.nu.5. C. de iur. emphyt. vt inquit idem Corbo. d.limit.18.nu.10.& ampliat. 49. de cauſ. priuat. ob aliena.nu.9.fo.135.facit Marſil.ſingu. 334.Pendet nunc fo.93. dum dicit quod obligatio facta per mulierem vicino de non edificando per ſe, vel alium ſeneſtram in quodam pariete tanquam perſonalis non arctat ſingularem ſucceſſorem, nec egreditur perſonam ipſius promictentis.

4 Nec mirum,vt cum petitio, ſeu cenſus imponatur ad certum tempus,non cenſetur obligata res ſuper, qua imponitur,ſed perſona l. Caius Seius, ff. de annu.legat.Guid.Pap.deciſ.9.quidam homo, nu. 1.& deciſ.42.licet de iure in princip.fo.62. qui in ſpecie in verſic.ſed eadem eſt,dicit idem eſſe in contractu

5 emphyteotico,ſecus in tributo Principis,l. Imperatores,ff. de vectigal.& commiſſ.& in rubr.& nig.C. ſine cenſ.vel reliq.vt per eundem Guid.Pap.d.deci. 42.in princ. ſed contrarium fuit deciſum informante D.Iulio Antello I. C.egregio, quia d.promiſsio

6 de ſoluendo creditoribus ſæpe dicti q. Thomæ intelligitur de debitis, ad quę tenebatur ipſe Thomas, dum viuebat, non de maturatis poſt mortem ſpectantibus ad ſucceſſores, & poſſeſſores nominatos

7 in contractu emphyteotico, quia vita Thomæ durante Epiſcopus videtur acceptaſſe debitorem ipſum Thomam,& obligatos cum eo inſolidum, poſt

8 mortem verò ſucceſſores,& poſſeſſores,adquos iure ſucceſsiuo ſpectat ſolutio emphyteoſis,vt in terminis habetur per Alexand. conſi. 129. perſpectis his,quæ in themate. nu.3.lib.5.fo.112. Aſflict.deciſ. 95.Angel.Galiota.nu.5.fo.74. & Vrſil. ibi in addit. nu.3.qui inter alios alleg. Alex. conſi. 79. circa primum nu.9.lib.1.Socin.conſi.119.circa hanc quęſtionem num.4.vol.1.Pariſ.conſi.52. tenetur.dominus, nu.1.& ſeq.qui nu. 4. dicit quod in tantum poſsidẽs tenetur ſoluere, quod non poteſt ſe iuuare per conuentionem contrariam ratio eſt,vt ibi num.5. quia

9 cum onus ſit reale,rem ipſam, & poſſeſſorem adeo

10 ſequitur,quod alius, quam poſſeſſor ad ſoluendum aſtringi non poteſt;& Aim.conſi.217.fuit in rerum natura,nu.5.faciunt tradita per Couar.pract.q.c.7. lib.3.num.7.fo.240. etiam vbi ageretur de canone præterito.Aſflict.d.deciſ.95.nu.3.& ob id non teneri d.venditorem,qui non poſsidet,eo magis, quod aſſeritur d.Bonaceram ſoluiſſe dicto Epiſcopo, q.d ſpectat ad Achillem Ruffum ſucceſſorẽ Dominici filii d.q. Thomæ, & fratris d. venditoris pro, quo

11 vbi haberet aliquam actionem contra d. Ruffum nempe negociorum geſtorum, vt per Bar.in l.ſi pupilli,§.item quæritur,nu.6. ff. de nego.geſt. de quo etiam dubitari poteſt per ea, quæ tradit ibi gloſſ.in verbo ſed fuit, dum inquit ratum haberi non poſſe

12 quod meo nomine non eſt geſtum,de cuius veritate videri poteſt Petr.de Bellaper.in l.ei qui, C.quod cum eo,nu.5.lib.7.fo.463. cum haberet contra eum ad quem ſpectat ſolutio d. canonis, nempe contra d.Achillem Ruffum, & non contra d. q. Thomam,

13 vt de directo prætenditur, nam nec Thomas mortuus, dicitur amplius Thomas Marſil. ſing. 373. vt noſtri in verſi.& ratio,fo.105.nec debitor poſt mortem dicitur amplius debitor, l.qui heredi, & l. Meuius in princ.ff.de reg.iur.ſed debuiſſe.Pau.de Caſt. & alii in l.qui Romæ,§.Augerius, ff. de verb.oblig. transfertur.n.in hæredes,qui ex aditione hæredita-

14 tis obligantur ex quodam quaſi contractu creditoribus,vt per Benedic. de Barz. in ſuo tracta. de quarantig.q.9,deſcendam in verſ. ſed ſolum,col. 4. fol. 214.qui allegat tex.in l.3.§. idẽ ſcribit, ff. de pecul. qui tenentur actione perſonali, cum ex hæreditatis aditione dicatur quaſi contrahere.Alex.conſi. 98.viſo,& conſiderato.nu. 4. lib. 2.& Rot. Lucan.in nouiſs.deciſ.120.moti quia col.2.in verſ.quia per aditionem fol.184.

15 Secundo,quia dictus Ioannes Bonacera ſoluit debitum proprium, non autem debitum d.q.Thomæ, vt prætenditur, quia in d. contractu emphyteotico etiam ipſe Bonacera ſe obligauit inſolidum, vt ſupra, quo fit vt ſolutum dicto Epiſcopo dicatur ſolutum proprio nomine, vt in terminis ponit Bart. in l.ſi pœnæ cauſa §.Quamuis de condit.indeb.& in l.1.§.nunciatio,num.3.ff.de nou.oper. nunciatio, & gl.in l.Papinian. ff.mand. in verb. & ſuo nomine in fi.quam Bald.in l.1.C.de actio. & obligat.num.3. appellat meliorem glo. quæ ſit in iure.Rym. iun. conſ. 344.dubitatur in primis,num. 68. lib.3. per text.in l.& magis,ff.de ſolut.facit Veronenſ.caut.225.quan

16 do quis emit, num.1.fo.61.dum dicit, quod vẽdens ſimpliciter in dubio dicitur vendere iure proprio,

17 & in vim præcedentis obligationis, quam ipſe bonacera fecit, vt probat gl.in l.quędam mulier in verbo ſufficiebat,ff.de rei vendic.& text.in l.2.C.de acquir.

Digitized by Google

quir.poſſeſſ.Cæphal.conſi.156.fructus agri,num.14.
lib.2. qui dicit id procedere etiam quod ſolutio, &
traditio ſubſequens non conueniat ſummę præce-
dentis obligationis. Cęphal. vbi ſupra num. 16. &
etiam ſi præcedens obligatio fuiſſet inutilis & conſ.
198.clarè conſtat,num.12. eodem volum. Pancirol.
conſ.30.& ſi dilucidè ſatis,num.17.& conſi.36.cum
Domina Hyppolita,nu.3.vol.1.Alex. conſi. 90. vi-
ſo inſtrumento celebrati contractus,num.11.vol.3.
Pedemon.deciſ.58.mater ſuſcepta num. 18.fo.210.
Crauect.conſi.158.viſis actis ſindici nu. 13.fo.317.
& latè per Maſcard.de proba..concluſ.1239. nu. 4.
& conclu.1319.nu.1.lib.3.

Qua propter cum ſoluerit dabitum proprium,
non ſolum ceſſat ius repetendi,ſed retinendi, quod
18 prætenditur iam ſoluti & vbi remaneret eo, quod
ſolutio facta fuit nulla habita ceſsione non poſſet
exerceri, nec contra correos, per ea quæ tradit
Barto. in l. Modeſtinus, ff. de ſolution. num. 4. &
Menoch.de præſumpt. præſumpt. 143. egregia eſt
diſputatio.num.4.lib.3 fo. 272.nec contra aliquem
ex hęredibus, & ſucceſſoribus Correorum, qui cen-
19 ſentur teneri inſolidum per ea, quæ tradit Afflict.
deciſ.153.venditur domus,num. 3. fo.114.Corb.in
ſuo tract.de iure emphyteot.de cauſ.priuat.ob non
20 ſolutio.Can.amplia.8.nu.8. fo. 194.quia ex perſo-
na hæredum conditio obligationis non mutatur,
vt ad literam dicit text.in l. 1. §. ex his igitur ſtipu-
lationibus, ff. de verb. obli. & particulariter contra
dictum Petrum Antonium.

21 Nam,cum vendiderit,vt ſupra, eius portionem
rei emphyteoticæ,cum conſenſu d.Reuerendiſsimi
Epiſcopi Maceratenſis dicitur liberatus ab omni
ſolido per ea,quæ tradit Affl.d.deciſio.153.num.5.
fo.115,&.ibi Vrſill.in addit.ex dictis,nu.1.&.2.quia
22 videtur creditor remittere ius ſuum,vt probatur in
l debitor cuius §.fi.ff. quibus mod. pig.vel hypothe.
ſoluat.& in l.ſicut,§.ſi voluntate, ff.eo. Alex. conſi.
189.viſo,& maturè nu.12.lib.2,Rot.Genuen.deciſ.
190.nomen debitoris,num.13.fo.251. quæ dicit ob
conſenſum venditioni præſtitum videri renuncia-
tum hypothecæ etiam, quando quis fuerit præſens,
✻ & tacuerit ſecundum communem opinionem, de
qua ibi,num.20.fo.252.in verſ ad ſeptimum,& late
per Neguſan.in ſuo tract.de pig.3.memb.6.par.nu.
12.l.2.C.de remiſſ.pignor.etiam ſi talis res emphy
teotica alienata per debitorem, cum conſenſu Do-
mini poſtea fuerit per debitorem reacquiſita, nam
etiam tunc non reincidit in obligationem, & hy-
pothecam, vt per eund.Neguſan.vbi ſupr.num.21.
ampliat. 9. & propterea bonum eſt tali caſu ſibi re-
23 ſeruare ius ſolidi, & vti cautela, quam ponit Vero.
caut.257.quando quis fol.73.

Non obſtat primum obiectum factum in allegato
pacto de ſoluendo anterioribus creditoribus Tho-
mæ,ex quo inferebatur recte fuiſſe ſolutum d. Epi-
ſcopo, quia agebatur de debito ſxpedicti Thomę,
quia vt ſupra dictum fuit,non probatur fuiſſe ſolu-
tum debitum d.Thomæ, vt erat neceſſarium ad do-
cendum de obſeruantia aſſerti pacti.

Nec refragatur, dum ſucceſsiuè dicebatur pro-
prerea teneri d. Thomam actione perſonali, quæ
non ſequitur fundum,ſed perſonam.

Quia vltra alias ſolutiones adductas per Vrſil. in
ſicut

adurt.ad Affl. d. deciſ.95.nu. 3. & ſeq.verſ. quibus
24 non obſtant fo.74,poſſet ſecundum eundem,nu.7.
dici ex huiuſmodi contractu emphyteotico non
oriri actionem perſonalem, ſed in rem ſcriptam,
quæ concomitatur quemlibet poſſeſſorem. ✻ ſ. quæ-
quædam inſtitu.de actio.nu.22, fol.196. & D.D. in
✻ rub.ff.de reb.credi.comuni ſuffragio inſiſtunt.

Quin etiam non oriri actionem perſonalem ex
dicto contractu, vt ſit manifeſtum ex traditis per
Veronenſ.de ſeruitu.vrban.predio.cap.2.nu.6.10.6.
25 pa.2 fo. 177. dum dicit, quod ad cognoſcendum
an obligatio ſit perſonalis,videndum eſt,an forma
obligationis contineat cauſam, nam perſonalis
obligatio apparet ex eo, quod cauſa non exprimi-
tur, qui allegat.Bart. & Doctio.in l.fi.ff.de nou ope.
nunc. Sed in caſu iſto promiſsio canonis fuit facta
occaſione rei traditæ in emphyteoſim, & ſic cum
26 cauſa ergo realis dicitur, quia ſolutio, quæ fit pro-
pter rem, dicitur onus reale, vt in terminis contra-
ctus emphyte.conſuluit Cephal. conſi. 260. pro re-
ſolutione lib.2.nu.2. ſubdens propterea nu. 3. gra-
uari non poſſe, qui rem non habet, facit Annibal
Monterent.ſuper ſtatut.Bono. in rub. quo,& quali
ter forenſibus agentibus ius reddatur lib. 2. in §. vo-
lumus in verſi.realia littera b.fo.388.nu.2.& ſic con
tra ſingularem ſucceſſorē da[illegible] actio[illegible] hypoth.vt per
Affl.d.dec.95.nu.6.Achil.Pedr. conſi. 2. Iuris q.nu.
81.fo. 26. quæ opinio licet non careat difficultate,
vt per Corbol. in ſuo tract.de iur.emphyteot. in tit.
de cauſ.priuat.ob non ſolu.cano.q.6.nu.9. cum ſeq.
fol.296,Aluar Valaſc.in eod.tracta q.4.nu.7,fo.15.
& Surd.deciſ.32.quod res nu.1. cum ſeq. fol. 74.qui
contrariam partem tuentur, tamen cum [illegible] deci-
✻ ſione Affl. concurrat communis opinio de qua at-
ſtatur Doctiſs. Amede.de Ponte in ſuo tract. de ea-
dem. q. 45. nu.21 .fo.166.qui pulchre ad partes di-
ſputat hanc quæſtionem, quem ſequitur Menoch.
conſi.444.cum interrogatus nu. 20. cum ſeq. lib.5.
fo.169.& Rotæ Romanę opinio de qua per Caſſad.
de Locat.deciſ.3.Item fuit concluſum nu.2.fo.197.
✻ quę pariter facit communem opinionem, imo eſt ma-
ioris auctoritatis, quam communis opinio, vt per
Hieronym.de Caball.in ſuo Spec.opinio.commun.
contra commu.in præfatio.nu.25.& 26.ab ea non
videbatur recedendum,maxime in iſto tribunali in
quo vigore conſtitutionis Rotalis,c.39.cauſæ more
Romano examinantur, & deciduntur.

Inſuper non facit ad negocium dum vltimo lo-
co dicebatur, quod quando cenſus, ſiue penſio im-
ponitur ad certum tempus, non cenſetur obligata
res, ſuper qua imponitur,ſed perſona,etiam in con
tractu emphyt.

Quippe reſpondetur pluribus modis. Primo eſto
quod vera ſint præſumpta in dictis obiectionibus,
quod d.Bonacera non poteſt obtinere,quia aut ſol-
uit d. Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Epiſcopo proprio
nomine,vt preſumitur ex ſupra deductis, & tunc ex-
cluditur, quia non habet ceſsionem, de qua ſupra
fuit dictum,aut fecit nomine d.Thomæ,quem d.Bo
nacera aſſerit perſonaliter eſſe obligatum, & tunc
27 dicitur, quod illa perſonalis obligatio non ſe ex-
tendit ad fundi poſſeſſores, niſi in certis caſibus
enumeratis per Guid.Pap.deciſ.573. actio perſona
lis fo. 865. & d. deciſ.9. quidam homo in verbis

tamen fateor, inter quos non comprehenditur caſus, de quò agitur. Aut ſe extendit ad fundi poſſeſſores, & tunc obſtat, quod non ſoluit debitum Thomæ, vt ſæpe fuit dictum; vnde patet omni caſu ipſum perperam laboraſſe.

28 Secundo, quod d. contractus factus ad tertiam generationem dicitur perpetuus, ſiue perpetuum dica
29 tur, quod longo tempore durat, vt notatur in rubr. & in §. 1. inſtit. de perpet. & temp. actio. & in l. 1. ff. pro ſoc. ſiue quod durat vſque ad centum annos, vt per Dec. conſi. 378. viſo motiuo in fin. in verſ. 4. & vlt. notandum, & Duran. de art. teſtan. caut. 57. nu. 2. nam vtroque caſu nemo negabit huiuſmodi contractum dici ad longum tempus, cum id totum in
* iudicis arbitrario conſiſtat ſecundum communem* opin. de qua teſtatur. Alex. in d. l. ſi vir, nu. 25. ff. ſol. matr. relat. per Men. de arbit. caſ. 5. in fi. nu. 12. fo. 82. nec quod dictæ tres generationes veriſimiliter non poſſint durare vſq; ad dictum tempus centum annorum per ea quæ tradit Menoch. de præſumpt. præſ. 49. cum multa lib. 6, nu. 28. fo. 108. cum perpetuum dicatur etiam, quod eſt in potentia perpetua, vt probat Card. in Clem. 2. de reſcrip. & facit text. in c. clericos, & ibi glo. in verb. perpetuam de cohabit. cleric. & mul. relat. per Io. de Sylu. in ſuo tract. de benefi. q. 1. p. 1. nu. 63. to. 15. p. 1. fo. 15. & huiuſmodi dictio diuerſimodè interpretetur ſecundum ſubiectam materiam l. 1. cum ibi notat. ff. pro ſoc. aut. perpetua, c. de ſacr. ſan. Eccl & Io. de Annibal. in l. nemo poteſt, nu. 567. ff. de leg. 1.

30 Quo fit vt res tunc dicatur hypothecata, & quod
31 quilibet poſſeſſor teneatur, vt poſt Hoſti. in ſumm. in tit. de loca. §. quæ actio, nu. 13. in verſi. ſed ſi dixit fo. 954. & Spec. in tit. de emphyteoſ. §. nunc aliqua de iure, nu. 109. verſ. 86. quęritur, fol. 207. in terminis dicit Guid. Pap. deciſ. 432. ſupra quæſt. 108. retigi, nu. 17. maxime hodie, quod communiter quis in omnibus ferè contractibus obligat ſe, & omnia bona ſua pro obſeruatione contractus, vt dicit Vrſil. ad Affl. d. deciſ. 95. nu. 2. quæ hypotheca, vt dicit idē allegando Aret. conſil. 70. in cauſa quæ vertitur 1. col. & conſi. 104. in cauſa magnifici, 1. col. operatur quod res huiuſmodi onere affecta mediante hypotheca pro redditu in tantum afficiat nouum poſſeſſorem, quod teneatur ad dredditum, ſeu canonis ſolutionem, vt quoque voluit Amedeus de ponte d. q. 45. nu. 24. d. fo. 166.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXII.

MVRRI VALLIVM.

ARGVMENTVM.

Appellatio an dicatur deſerta, quando pars nimium ſe arctauit in fine anni, & ſententia, à qua fuit appellatum, eſt nulla.

SVMMARIVM.

Pars quando nimium ſe arctauit in fine anni ad proſequendum, an releuetur probato legitimo impedimento, numero 1.

Fatalia dantur non ſolum ad proſequendum appellationem, ſed finiendum, nu. 2.

Iudicis impetratio an ſufficiat, niſi etiam pars citetur ante lapſum fatalium, nu. 3. & 24.

Inhibitio obtenta ante lapſum fatalium, non releuat, niſi fuerit infra dictum tempus executa, nu. 4.

Iudicium incipit à citatione non à commiſſione de citando, num. 5.

Appellatio an debeat proſequi infra viginti dies à die, qua fuit appellatum, nu. 6. & 25.

Acta faciunt notorium, nu. 7.

Sententia notorie iniuſta eſt nulla, nu. 8.

Sententia lata ſine cauſę cognitione, an valeat, nu. 9.

Ponderatum non dicitur, quod eſt feſtinatum, nu. 10.

Iudicis præcipitata voluntas eſt nouerca iuſtitię. d. nu. 10. in verſic. maxime.

Sententia nulla non eſt ſententia, nu. 11.

Iudicans nulliter non dicitur iudicaſſe, nu. 12.

Sententia nulla non poteſt exequi, nu. 14.

Iudex ſæcularis, an teneatur exequi ſententiam iudicis eccleſiaſtici nullam, ſiue iniquam, et pręceptum de cuius iniuſtitia ſcit, vel ſuſpicatur, nu. 15.

Sententia non poteſt exequi, quando poſt confeſſionem, & condemnationem liqueret de innocentia rei, nu. 16.

Bonum ius fouens præſumitur non exercuiſſe cauſam ob aliquod impedimentum, nu. 17.

Impedimenta ante bienn.um poſſunt interuenire, nu. 18.

Impedimenti probatio, & reprobatio conſiſtit in facto, nu. 19.

Appellatio in dubio non debet pronunciari deſerta, numero 20.

Veriſimilitudo eſt cognata naturę, & habetur pro lege, nu. 21.

Annus ſecundus an detur probato impedimento, nu. 22.

Agere non valenti tempus non currit, nu. 23.

Stylus Rotę circa reproductionem inhibitionis, num. 26.

Stylus habetur pro lege, nu. 27.

DECISIO XXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DICEBATVR appellationem interpoſitam pro parte Angelę Ceſanellæ v. oris Petri Aromatarij contra Franciſcum, & Cæſarem de Portirijs eſſe deſertā, ſiue, agatur de iure communi, ſiue ex forma conſtitutionis Marchiæ, c. 9. lib. 6.

1 Nam ſi agitur de iure communi, obſtat, quod dicta Cæſanella nimium ſe arctauit in fine anni ad proſequendum, quo caſu, etiam probato legitimo impedimento non releuatur, maxime vbi non remanſit tantum tempus, quod cauſa potuerit expediri Ferret. conſil. 202 Reuerende Pater. nu. 1. & 3.

2 ratio eſſe poteſt, quia fatale, de quò agitur, videtur datum non ſolum ad ad proſequendum, ſed etiam ad finiendum ipſam appellationis cauſam, Franc. in ca. ex ratione, nu. 5. de appellat fol. 121.

3 Secundo quia non ſufficit impetratio iudicis, niſi etiam pars citetur, & ſic appellans incipiat cauſam appellationis exercere intra annum, vt per Voſtrium in ſua praxi Rotal. cap vlt. lib. 7.

4 Prout non ſufficit coram iudice impetrato obtinuiſſe

uiſſe inhibitionem, & citationem infra annum, vt
ſuit factum tali caſu, niſi inhibitio, & citatio parti
infra dictum tempus fuerit præſentata, quia iudici
5 um incipit à citatione, §. omnium inſtit. de pœn. te
mer. litig. & ibi gloſſ. Rolan. conſil 53 inſpectis his,
nu. 16. lib4. non autem à commiſſione de citando,
vt dicit Veſtr. vbi ſupra, nu. 10 fol. 221.

Si agitur ex forma dictæ conſtitutionis pariter
6 obſtat, quod dicta Cæſanella non fuit proſecuta
cauſam appellationis infra viginti dies, vt teneba-
tur ex forma dicte conſtitutionis; infra quod tem-
pus, quod connumeratur à die appellationis, vt ibi,
tenebatur procurare cauſæ commiſſionem, vt inter
minis dicit Gratt. conſ. 100. & ſic in deciſiuis, nu.
44, lib. 1. fo. 123. nō autem poſt infra annum allegan
do Alex in. conſil. 164. viſo proceſſu, nu. 6. in verſic.
quia dico lib. 2.

Sed contrarium fuit coclusum, quia agitur de
ſententia uulla ex capite notoriæ iniuſtitię & defe-
ctus cognitionis cauſæ, vt de primo patet quia dum
Ceſanælla ex probationibus factis in intentato re-
medio re integran. debebat obtinere fauorabilem
ſententia, iudex pronuociauit oppoſitum.

De ſecundo quia poſt monitionem factam ad ſibi
exhibedum acta adeo feſtinanter protulit ſententi-
am, quod verſimiliter, non potuit illo tempore in
termedio videre proceſſum, & omnia diligenter
ponderare, vt de his omnibus clariſſimè apparet
7 ex actis, quæ faciunt notorium. Grammat. deciſ. 56.
Solon ex ſeptem ſapientibus, nu. 57. Maſcard de
probat. concluſ. 1102. nu. 13. & 17. lib. 2. Franc in c.
dilecto nu. 140. de de appellat. & Rym. iun. conſil.
798. Reuerendus, nu. 3 lib 7. fol. 267.

8 Quod autem ſententia notoriè iniuſta ſit nulla,
in terminis dicit Franc in dicto c. dilecto de appel-
lat nu. 154. verſ. tu aduerte, & nu. 155. verſ. ſed cer-
tè hoc non videtur verū, fol. 190. & ſeq Veronens.
caut. 8. ſi ſententia. nu. 1 fol. 5. & ſeq. Sigiſmun. Lo
fred. conſ. 32. Quondam Dominus, nu. 19. Anchar.
conſ. 6. viſo Themate, nu. 6. Marſili. ſingular. 473.
memini me fol. 129. ſurd. conſ 61. iuſta viderur nu.
50 fol 69. lib. 1. etiam quod notoria iniuſtitia verte
tur circa acta probatoria vt ibi n. 51. & conſet in ſu
is ſingular in verbo ſententia ſing. 6. vbi alternatue
loquitur profiteatur eſſe nullam vel ſaltim reuoca-
bilem non obſtante quod appellatum non fuerit.

9 Prout quoque nulla eſt ſententia lata ſine cauſæ
cognitione, Decian. conſ. 38. quæſtio nu. 69. vol. 3.
fol. 257. Gabr. conclu. 6. de ſent nu 5. Ferrat. caut.
60. decreto iudicis, nu primo, & ſecundo, fo. 120.
Maſcard de probat. concluſ. 1296. nu. 36 lib 3 fol.
183. Rot. Bon. deciſ. 36. cauſa ſuſpecta, nu. 2. quaſi
10 quod non poſsit eſſe ponderatum, quod eſt nimis
feſtinatum vt ibi, & ſit omiſſum, quid eſt de iure
diuino Rot. Bonon. deciſ. 2. dubitatum fuit nu. 7.
fol. 3. Decian. conſil. 14. ex præmiſſis ergo, nu 87.
vol. 3 fol 113 & cōſ. 37 quæritur ergo, nu. 34. eod.
vol. maxime cum præcipitata voluntas iudicis ſit
nouerca iuſtitiæ Marſi. ſing. 680. duos uulgare fol.
680 quicquid ſit quandoque in criminalibus ſecun
dum Dulcet in ſuo tractat. de ſindica nu. 47. to 7.
fol. 362 poſt felin. in c. quærenti col. 2. verſiculo quin
to fallit de offic. delegat.

Et ſic ſententia huiuſmodi non potuit, nec deſe
ri, nec facere tranſitum in iudicatum, quia ſententia
11 nulla non eſt ſententia vt notat. Rip. in l. 4. §. con-
demnatum, nu. 3. ff. de re iudic. & qui nulliter iudi-
12 cauit, dicitur non iudicaſſe, l. 1. §. fin. ff. quod quiſ
que iur Grat. conſil. 163. requiſitus, nu 47. lib. 2.
Rymin. iun. conſ. 282. & prima conſideratione, nu.
61. & 63. lib. 3. fo. 221. Io Botta cōſ. 69. credidiſſem,
nu. 24. & 26. Rot in nouiſſ. deciſ. 247. repetij p. 3. fol.
138. etiam ſi cauſa fuiſſet commiſſa appellatione re
mota Cæſar de Graſſ. deeciſ. 147. Reſolutum fuit, nu.
7. & 8. de ſolutio. fol. 163.

Et vbi tranſitum in iudicatum facere potuiſſet,
idem eſſet, quia ſi ſuperuenit cauſa, per quam con
ſtet de iniquitate ſententiæ non poteſt exequi, vt
probant Innoc. in c. 2. in fi. de purgatio. vulgar. Feli.
in c. inter ceteras, nu. 11. in verſiculo amplia etiam
de ſenten. & re iudicat. Affl. deciſ. 28. latè fuerint,
nu. 6. fo. 26. & caput. Aquens. deciſ. 114 ſententia po
teſt, nu. 1. & ſeq. p. 3. fol. 33.

13 Hinc eſt quod ſentētia nulla non poteſt exequi,
vt per eundem Cæſ. de Graſſ. deciſ. 107. licet reg. ſit
nu. 6. de appellat. fol. 115. & deciſ. 97. ſi valor, prout.
fuit reſolutum, nu. 1. de ſent. & re iudicat. fol. 104
Rot. in nouiſſ. deciſ. 1378. Romanus in Vercellenſi
de ſeq. & re iud. p. 3. f. 275. etiam quod tractaretur
de executione trium conformium, ſi tamen nulli-
tas eſt euidens, & manifeſta ex actis Rolan. conſ. 29.
quæritur an à ſententia, nu. 44. lib. 1. Rym iun. conſ.
467 circa primum, nu. 112. lib. 4 & Viu. in ſuis de-
ciſ. barens. deciſ. 304. executio iuſtrumenti, nu. 6.
lib. 2. fol. 412.

14 Prout nec exequi poteſt, quando eſt notoriè in
iuſta ex actis, vt poſt Anch. conſ. 11 de iure com-
mu. nu. 4. Calder. conſ. ſentētia lata in fi. de re iud.
f. 23. Franc. in c. dilecti, q. 12. & 54. de appe Dec in c.
ex parte il, 2. nu 5. verſ quinto fallit circa med. cen-
ſu c Rot. in nouiſſ dec 85 pro deſertione, nu 1 p. 1.
f. 30, vbi dicit ita ſeruari in Rota, facit quod dicit
Marſil. ſingular 367 nemo prudens fol. 104. Ferrat.
15 caut. 53 ſi coram, nu. 2 fol. 115 dum vult, quod iu
dex ſecularis non tenetur exequi ſententiam iudicis
Eccleſiaſtici, quando videt eam nullam, ſeu iniquā,
vel præceptum, de cuius in iuſtitia ſcit, vel ſuſpica
16 tur, & Veron. caut 255. ſimilem cautelam, nu. 5. cū
firmat ſententiam non poſſe exequi, quando poſt
confeſſionem, & condemnationem liqueret de in-
nocentia rei, aſſerendo hoc ſe habuiſſe de facto, &
eſſe perpetuo notandum. Marſil. ſingular. 72. per to
tam ferè italiam in verſiculo ſcias etiam fo 15. & ſin
gul. 158. Iudex vnius territorij in verſ. & teneas men
ti fol 31. & ſingular. 349. in his in quibus in verſ. ta
men hoc fallit fo. 99. & in l. 1. §. cū quis latrones nu.
7 ff. ad ſeq. ff de quæſtion fol. 50. & ſi aliud vid a-
tur in ſentētia Delegati, cui ordinarius obſequi te-
netur, per tex, in cap. Paſtoralis 28. §. quia vero,
de off. & poteſt. iud. deleg. quod intellige, vt per
Feli. ibi, qui plures tradit limitationes, vide tamen
& conſidera quæ docte ac perite ſcribit Marant. di-
ſputa. 1. plerunque nu. 15. cum ſeq. in verſiculo pro
parte vero contraria negatiua fol 483.

Et tanto minus cauſa appellationis poteſt dici
deſerta contra dictam Cæſanellam, quia præſuppo
ſito notorio bono iure eiuſdem facile credi poteſt
dictam Cæſanellam litem non exercuiſſe, cauſamq;

Digitized by Google

ad finem produxiſſe, vt tenebatur l. fin. §. illud, C. de temp. appellat. ob aliquod impedimentum in primo anno, cum non habeat verſimile, quod euidenter bonum ius fouens, abſque impedimento fuiſſet negligens, præſertim, quod ante biennium
38 potuerunt interuenire impedimenta, quorum pro
39 batio, vel reprobatio conſiſtit in facto, & ſic eſt dubium, vt ad literam dicit Bal. in l. eos, nu. 7 verſ. ſcias tamen de Appellat. quem ſequitur ibi Salyc. nu. 6 & alij citat. per Pedemon. deciſ. 28. dubitatũ fuit, nu 4 verſ. in contrarium, in quo dubio nunquam cauſa poteſt pronũciari deſerta, vt dicit idẽ Bal. vbi ſupra, & fatentur omnes, quia in dubio pro non deſertione eſt inclinandum.

Nec dicatur, quod opinio Baldi, & ſequacium, de qua ſupra eſt reprobata, vt latè per Pedemon. dicta deciſ. 28. num. 12. in verſ. quid dicendum.

Quia non loquitur quando concurrit verſimilitudo, quia verſimilitudo eſt cognata naturæ Bald. conſ. 180 mortuo filio, nu. 3. lib. 3. & habetur pro lege Oldrad. conſil. 13. cum quæſtio eſſet in fine, & ſummopere à iudicibus ſequenda. Rolan. conſ. 11. omiſſo multiloquio nu. 70. lib 3.

Nec quando ſententia eſt notoriè iniuſta, cum iſta executioni mandari ex ſupra deductis minime poſſit.

Ex quibus licet omnia in contrarium adducta poſſint dici ſublata.

Ad primum tamen obiectum poſſet repondeti,
42 quod probato impedimento paſſim datur ſecũdus annus etiam abſq; aliqua declaratione. Pedemon.
43 dicta deciſ. 28 nu. 11. quia non valenti egere non currit tempus.
44 Ad ſcundum, quod quidquid ſit de rigore, aliud tamẽ eſt, amplectendo benigniorem partem, vt per Veſtr. in d ſua prax Rota c. fi. lib 7 nu 11. qui non he gat in huiuſmodi ſpecie eſſe mitius agendum.
45 Ad tertium, & vltimum, quod dicta conſtitutio Marchiæ capit. 9. lib. 6. loquitur de cauſis deuolutis ad rectorem, & ſuam curiam, non autem de cauſis deuolutis ad Sanctiſſimum prout erat dicta cauſa Cæſanella, quæ appellauit ad Papam, vn e inole-
46 uit Praxis, & ſtylus, quod dicti 20. dies, infra quos debet fieri citationis, & inhibitionis reproductio, computantur à die aditi iudicis impetrati, ſeu ad quem ex forma capit. Rotæ. capitu. 21. fol. 6. Cauſa eſt deuoluta, à quo ſtylo non videbatur diſcedendum, cum habeatur pro lege, c. quã graui de crim.
47 falſ & ſtylus omnium curriarum ſit ſeruandus l. fi. & ibi Angel. C. de iniur. Angel in repet. l. tale pactũ, §. qui prouocauit, ff de pact Marſili. ſing. 118. ſtylus curæ fol. 28. & Marc. Anguiſſ. conſ. 98. nu. 1. & ſeq. Gigas de penſion eccleſiaſ q. 22. nu. 14. col. 15. part. fo. 338 & q 58. nu 2 fol. 3 o Viui. in ſuis Deciſion. Barens deciſ. 291. ſtylus obſeruantiæ nu. 1. lib 3. fol. 403. Quia adeo vera ſunt quod ſi iudex faceret oppoſitum diceretur inique agere ludouic. deciſion. luã. 86. Reuerendus Dominus nu. 34. fol. 211.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Quando ſtatutum præfigit terminum ad appellandum, & dicendum de nullitate, & cauſam appellationis, & nullitatis terminandum poſt lapſum termini, an, poſſit dici de nullitate.

SVMMARIVM.

Statutum quando præfigit terminum ad appellandum, & dicendum de nullitate, & appellationis cauſam & nullitatis terminandum elapſo termino, an de nullitate amplius dici poſſit, nu. 1. & nu. 2.

Negligens in non faciendo expedire cauſam in dicto termino, an dicatur renunciare iudicio nullitatis, & eius allegationi, nu. 2.

Renuncians tacitè nullitati non poteſt contrauenire, numero 3.

Cauſa habens initium ordinarium, an potuerit in cauſa appellationis fieri executiua, nu. 4.

Voluntas principali agentium ſpectanda eſt d. nu. 4. in verſic. cum præſentibus.

Origo, & initium attendi debet, nu. 5.

Principium, quando ſuadet vnum, & finis aliud iudicatur ſecundum principium, nu. 6.

Cauſa primæ inſtantiæ non poteſt fieri coram iudice appellationis, nu. 7.

Iudex appellationis de quibus cognoſcat, nu. 8.

Iudex appellationis quando iudex à quo condemnauit in quinque de quantitate centũ petita & appellatum fuit ab eo qui pretendit condemnationem fieri debuiſſe in dictis centum an poſſit abſoluere etiam in dictis quinque in quibus minime fuit appellatum, dic quod ſic. d. nu. 8. in verſiculo quod eſt.

Sententia nulla non poteſt deſeri, nu. 9.

Non entium, nullæ ſunt partes, nu. 10.

Iuriſdictio in cauſa appellationis non, poteſt prorogari, etiam vtraque parte conſentiente, nu. 11.

Exceptio defectus iuriſditionis reo non opponente, an poſſit per iudicem opponi, nu. 13.

Iudex debet prouidere, ne iudicium remaneat eluſorium, nu. 14.

Nullitas ex defectu iuriſdictionis cenſetur oppoſita per petentem executionem ſententiæ nullæ, nu. 5.

Iurans non dicere ſententiam, nullam, an poſſit opponere nullitatem ex defectu iuriſditionis, nu. 16.

Iuramentum generaliter præſtitum non debet extendi, numero 17.

Sententia nulla non poteſt conſenſu partium ratificari, numero 18.

Digitized by Google

DECISIO XXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

PRAESVPPONITVR in facto, quod iudex primæ inſtantiæ
tiæ de anno 1593. pronunciauit
Fiordiliſam filiam, & hæredem q.
Hyppolitæ Muſcardæ de Sarnano
fore, & eſſe immittendam in poſ-
ſeſsionem fundi petiti donec, &c.
pro ſcut. 100. & fructibus contra Io. Mariam Parig.
& Mazzolenum, & litis conſortes. Item, quod cau-
ſa huiuſmodi introducta coram iudice appellatio-
nis, qui tenebatur pronunciare ſuper cauſa ad ip-
ſum deuoluta, nempe an bene, vel male iudicauerit
iudex à quo, pronunciauit ſuper noua cauſa coram
ipſo introducta vigore cuiuſdam inſtrumenti exhi-
biti contra Petrum Dominicum aliàs *Nanino de
Monte acuto*, declarando ipſum teneri de euictione
d. Io. Mariæ, & Mazzoleno, à qua ſententia cum fue
rit appellatum, & per iudicem à quo declaratum di
ctam ſententiam feciſſe tranſitum in iudicatum,
quia appellatio non fuit proſecuta infra quindecim
dies ad formam ſtatuti Anconæ rub. 37. colla. 2. du-
bitatum fuit, an dicta ſententia debeat confirmari,
vel infirmari, quia de lapſu d. termini ſtatutarij aper
1 tè conſtat, ex calculo exhibito etiam ſi per viam re-
plicationis opponeretur de nullitate ſententiæ nã
præfatum ſtatutum, cum præfigat d. terminum ad
appellandum, & dicendum de nullitate, & cauſam
appellationis, & nullitatis terminandum, vt ibi in
verſ. quas cauſas, & in verſic. cauſæ vero nullitatis,
elapſo dicto termino de nullitate amplius dici non
poteſt, etiam ſi nullitas eſſet notoria Alexan. conſ.
105. ponderatis narratis, nu. 7. verſi. quia reſponde-
bo, vol. 5. Papienſ. in forma executionis ſententiæ
in verbo ſapiens, nu. 11. fo. 430. Achill. de Craſſ. de-
ciſ. 15. nullitas etiam ex eiſdem actis, num. 2. fo. 7.
Rolan. conſi. 83. videtur prima facie, nu. 16. verſi. 2.
reſpondetur. Cepha. conſi. 395. in præſenti caſu, nu.
43. vol. 3. Crauet. conſi. 179. In cauſa appellationis,
nu. 4. vbi dicit hoc procedere tam agendo, quam ex
cipiendo Burſat. conſi. 73. Dominus de Thedoldis
nu. 4. lib. 1. & Contard. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ.
limit. 7. ratione nullitatis, nu. 67. fo. 192. præſertim
vbi pars cæpit dicere de nullitate, vt in caſu iſto,
idem Contard. loc. citato, & Gab. de ſtatut. lib. 6.
conclu. 3. nu. 18. ratio eſt, vt dicit Rolan. præcitatus
2 quia negligens in non faciendo expedire cauſam
appellationis, & nullitatis in termino ſtatutario di
citur renunciare, nedum tacite, ſed etiam expreſſe
iudicio nullitatis, & eius allegaiioni, idem ſentit
Lancell. & in ſuo tract. de attentat. c. 17. de attentat.
nullitat. pendent. num. 130. to. 5. fo. 398. præter id,
3 quod non debet operari infinitatem, nec quod ta-
citè renuncians nullitati de nouo poſsit tali renun-
tiationi contrauenire, vt dicit Burſ. qui plures alle-
gat d. conſi. 73. nu. 5. lib. 1.

Sed Domini dixerunt contrarium, quia dicta
4 cauſa, quæ habebat initium ordinarium non potuit
per productionem inſtrumenti fieri executiua in
5 cauſa appellationis cum principalis agentium in-
tentio ſpectanda ſit. l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cert.
petat. & origo, & initium cuiuſque entis tanquam
radix futuri inſpici debeat Bald. in c. quæ in Eccle-
ſiarum, nu. 51. de conſti. Franc. deciſi. 415. exiſtens
6 nu. 4. fo. 202. par. 2. quia quando principium ſuadet
vnum, & finis aliud, eſt iudicandum ſecundum
principium, & non ſecundum finem. Io. de Anan.
in c. tantum 4. nu. 15. in verſ. Adde etiam de Col-
luſio. Rota deciſ. 13. aliàs 465. extra Rotam, num. 4.
de probatio. in nou. fol. 48. quia principium poten-
tiſsima pars eſt, vt tradit text. in l. 1. ff. de orig. iur
& late habetur per Tiraq. in l. ſi vnquam. C. de reuo
cand. donat. in verſi. omnia, vel partem aliquam nu.
9. fo. 113. & in tract. primigen. in præfatio. num. 64.
fo. 423. Idem in alijs notabilibus ſpeciebus accura-
te ſignandis tradit. Marſil. ſingular. 225. In delictis
ad ſaniorem rei. fol. 58. In quo licet non poſsit dari
certa regula cum ſecundum varietatem caſuum, &
ſubiectam materiam caſus ſint decidendi, tamen
quando finis habet neceſſariam dependentiam à
principio, vt in iſta ſpecie tunc attenditur princi-
pium Alciat. de præſumpt. præſumption. 33. num. 2.
fo. 87. Caſſad. deciſ. 3. de præbend. ſuper gratia nu.
18. fo. 140.

Sed ſecundum principium cauſa non erat deſer-
ta, quia regulabatur ſecundum naturam cauſarum
ordinariarum, non autem executiuarum, ergo non
intrat præfatum ſtatutum loquens de cauſis merè
7 executiuis, præſertim cum loquatur de cauſa appel
lationis, quę non poteſt verificari, quo ad dictum
Naninum, contra quem nulla præceſsit prima in-
ſtantia, ſed ex abrupto fuit conuentus coram iudi
ce appellationis, qui nulliter contra ipſum pronun
8 ciauit, cum iudex appellationis non ſit iudex nouæ
cauſæ, ſed ſolum cognoſcat, an iudex primæ inſtan
tię bene, vel male iudicauerit. Barto. in l. 1. nu. 3. C.
ſi aduerſ. libert. Caſtren. in l. ab executione, nu. 3. de
appellatio Robert. Marantan. in l. is poteſt, num.
151. ff. de acquit. vel omitt. hæredit. nu. 151. lib. 3. fol.
461. Aym. conſi. 273. nobilis Domine commiſſarie,
nu. 7. Duen. regul. 48. appellatio à diffinitiua, nu. 2.
fo. 28. Natt. conſil. 573. verus extat decretum, num.
35. lib. 3. & Rot. Flor. deciſ. 9. decoxerat Bernardus,
nu. 18. & hoc, ex cauſis comprehenſis, & deductis in
prima inſtantia non ex nouis, vt per Marſil. ſingu-
lar. 240. regula legis fol. 63. & Rot. Lucan. per Ma-
gon. deci. 26. ſpectabilis Ioſephus Guazzellus, nu-
mero 37. & propterea ſi iudex condemnauit in quin
que de quantitatę centu petita & appellatum fuerit
ab eo qui prætendit condemnationem fieri debuiſ
ſe in dictis centum iudex appellationis poteſt abſ-
ſoluere etiã, à dictis quinque in quibus minime fuit
appellatum vt cenſuit Rot. Florent. 11. Aprilis.
1534. vt ex libr. motiu. 9. fo. 9. per Doctrin. Bald. in
l. ampliorem nu. 5. c. de appellat.

9 Et ſic huiuſmodi cauſa non potuit deſeri, quia
ſententia nulla non confirmatur per deſertionem
niſi cum Iudaica interpretatione. Præpoſit. in cap.
dilecto, nu. 62. in verſiculo, & hoc expreſſe de ap-
pellatio quæ in hæret verbis & non curat de ſenſu &
vi ſeu poteſtate legis, vt inquit Gerard. Mazz. conſ.
49. Res Agitur num. 24. fol. 127. etenim quod non
eſt, non deſeritur. & non entium nullæ ſunt partes,
10 præſertim, quod nullitas ex defectu iuriſdictionis
etiam

Digitized by Google

-ſis ſcripturis,num.57.Burſat.conſ.32. D.Io.Petrus
** num. 10.lib.1.qui teſtatur de magis * communi.
3 Etiam quod agatur de augumento, quod eadem habet priuilegib, l.etiam vbi gloſſ.& Bald. in prin. C.de iur. dot. Rub. conſ. 25. Præſupponitur in facto,num.8.& Tiraq.de retrac.ligniag.§.1.gloſſ.18, num.51.fo. 251.& in l. ſi vnquam verſ. donatione,
4 num 181.C.de reuocand.donat. quia augumētum dotis eſt vere,& proprie, ac ſubſtantialiter dos, vt dixi ſupra deciſ. 27. in cauſa vertente, numero quarto.

5 Licet in pręſenti ſpecie aliud ſemper ſenſerim, & exiſtimauerim rectè fuiſſe iudicatum per D. Iulium Leonellum locumtenentem in ciuilibus meritiſſimum Illuſtriſſimi,& Reuerendiſsimi Rectoris prouinciæ,nam etiam præſuppoſito, quod dicta conſtitutio non habeat locum in dote, cuius oppoſitum voluit Dec.conſi. 301. In cauſa, quę num.3. & car rot deciſion. 25. Illuſtris ciuitas tudertina num.1. fol. 70. niſi eo caſu reperiatur ſpecialiter priui-
** legiata atteſtando de communi,& magis * communi. Præſertim quando ſtatutum,vel conſtitutio fingit contractum fuiſſe extortum per dolum, & fraudem,nam tunc dicere, quod dos ſit priuilegiata, eſſet dicere, quod dos in cauſa doli, & fraudis deberet habere priuilegium, quod non eſt dicendum, & conſiderauit idem Dec loco citato,nu.11. in verſi.ſi cauſa dotis, & in conſ.536.in cauſa, quæ num.9.vbi dicit, quomodo debeat intelligi dictum Salyc.in dicta l.fin.Tiraq.de vtroq.retract. gloſ.14. num. 56.& ſeq.fo.229. Anchar queſt. 81. maxima. quæſt io,lib 3.num 41. fo.215.vbi allegando Tiraq. vbi ſupra,& Gozzad.conſi.103. videtur primo, nu. 3.dicit id habere locum in omni materia ſiue ſit fauorabilis,ſiue odioſa,& pęnalis,cum cæteris nouiſſime allegatis per Bertazz. in ſuo tract. de clauſul. clauſ.7.gloſſ.19.num.19. verſiculo, ſed contrariam opinionem, vbi allegat Vbertinum Zuccard atte-
** ſtantem de communi, & magis communi *,maxime quando contractus dotis non poteſt dici celebratus propria cauſa, vt in præſenti ſpecie, nam tūc quando ſtatutum loquitur per verba generalia, & pręgnantia,comprehenditur etiam caſus dotis, ſecus ſi loquitur per verba ſimplicia,& ſic non geminata,vel generalia, vt in terminis diſtinguendo habetur per eundem Bertazz. loc.cit.nu.20.Non pro-
6 pterea habet locum in augumento dotis dato poſt contractum matrimonium, cum congrua, & competenti dote prout in caſu iſto factum fuit, vt conſtat per publicum inſtrumentum celebratū 4 Feb. 1564.fo.37. in quo apparet Baldum Petri Thomæ Traſſichini, & d. Petrum Thomam eius filium habuiſſe à Domina Franciſca olim Laurentij, & Bartholomæo eius filio florenos 500.monetæ pro dote d. Nicolinæ filiæ, & ſororis reſpectiuè, & die 13. Maij 1568. pro augumento d.dotis actualiter ſcuta 750.prout fo.45. vt in terminis terminantibus decidit Bald.Nouel.de dot. priuil. 8. p 7. in verſ. ſed quatenus,num.3.fo 79.& Gabr.conſ.10. ſtante ſtatuto num.3.& ſeq.lib. 1. quia, tunc cum habuerit antea dotem congruam ſecundum qualitatem perſonæ,& conditionem domus, vt expreſſe fatentur dicti Baldus, & Thomas in primo contractu receptionis dictorum florenorum 500. monetæ fo.40. quod poſt quatuor annos in circa fuit auctum,non dicitur ex cauſa dotis, ſed donationis, & ſimulate in fraudem conſtitutionis ad euitandas ſolennitates eiuſdem fuiſſe appoſitum titul.dotis,vt poſt Socin.conſ.66.fruſtra plenitudini, colum. 3. num.16. volum. 1.Aret.conſ. 68. viſo puncto, num.3. dicit idem Gabr.vbi ſupra,num.3. & 4.

Et vbi diceretur ex cauſa dotis factum augumētū, idem eſſet, quia vbi eſt fraudis ſuſpictio, quod extra dotem datur, dotis priuilegio non gaudet ſecundum Anton. Gubert. conſtan. in ſuo tracta. de matrimon.in rub.dotium ſingularia,num.24 to.9. fol.61.

Et tanto magis, quia dictum augumentum eſt exceſſiuum, & ter maius dote antea conſtituta,
7 quod non habet veriſimile, cum cauda non ſoleat eſſe maior capite, præſertim cum agatur de perſona,quæ non tenebatur dotare,nam cum iſta ſit prohibita donare non ſeruatis ſolennitatibus dictæ cōſtitutionis, nec potuit facere dictum augumentum
8 habens vim donationis tanquam nulla neceſſitate vrgente factum, vt conſiderauit idem Gab. dicto conſil.10.nu 6.& ſeq.lib.1.

Nec conſtitutio præfata venit ita generalitèr in-
9 telligenda, nam dum quæritur an habeat locum in contractibus, ſeu inſtrumentis dotalibus, vt ſupra, poſſet ſic diſtingui. videlicet, quod aut mulier eſt minor, & tunc non ſeruata forma dictæ conſtitutionis, etiam in dote contractus eſt nullus, nam in huiuſmodi ſtatutis prohibentibus minores obligari comprehenditur abſque aliqua dubietate cauſa dotis, vt poſt Ancharan conſi 93.Iſta Domina Ioanna,num.2. Corn conſ.181. circa primum conſultationis,num.57.lib.1. Dec dicto conſ 301. In cauſa quæ, num.12. Rymin.ſen. conſi. 63. viſo themate prædicto,num.17.& 18.& conſi 447 ſupponitur in facto,num. 16.lib.1.& conſ. 498. in præſenti difficultate,num.1.lib.3.Alexan.conſ 66.viſo themate, num. 2.lib 4.Rymin.iun conſi.260. Dicam ego requiſitus,num.5.lib.3.conſuluit Gabr.conſi.10.pro vera reſolutione, num.22 lib. 2. vbi dicit hanc eſſe
* veram,& communem * opinionem ratio eſt vt ibi,
10 num. 42. Quia cauſa dotis quo ad minores non eſt priuilegiata.

Et tanto magis prædicta vera ſunt in terminis ſæpe dictæ conſtitutionis, quia ipſamet conſtitutio dicit (id ſeruari debere in omnibus, & quibuſcunque inſtrumentis fiendis quomodocunque, & qualitercunque per dictos minores vigintiquinque annis,etiam cum duplici iuramento appoſito ſuper
11 dictis inſtrumentis per dictos minores pręſtito.) quæ verba ne remaneant eluſoria ob eorum generalitatem vniuerſalitatem, ac geminationem comprehendunt etiam cauſam dotis virtute verborum generalium,& vniuerſalium,de quibus ſcripſi infra deciſ.104.dubitatum fuit,nu.52.& 55. vt per Dec. dicto conſ.131.num.11.in fin.conſ. 301. in cauſa, quę Ferrariæ num 3. fo. 330. Grauetta conſ. 234. verba num. 1. in verſic. illud tamen non procedit folio 619.& Natta conſ. 410. totum controuerſię pondus, num 6. lib. 2. & videtur voluiſſe Boccac. ſuper dicta cōſtitutione vt minor.gloſ. 7.num.56. fo.166.& Pedroc. conſ. 25. ſtudebo num. 37. cum ſeq. fo. 174.

M Et

Et tanto magis quia dicere oppoſitum eſſet affirmare quod conſtitutio Marchiæ, cap.9.lib.6.fol. 276.loquens de fatalibus non habeat locum in cauſa dotis per ea, quæ tradit Vrſil. ad Afflict. d.deciſ. 111.num. 2. quod non videtur verum nam præter quam quod cauſa dotis eſt priuilegiata, vt dilationes breuientur,non tamen, vt inſtantia minus duret, vt habetur per firman. in ſuo repertorio in verbo dotis cauſa,& poſt Bart. Imol.& alios tradit lo. campeg.in ſuo tractat.de dot.quæſt.87.c 9.fo.290. quotidie quia conſtitutio vniuerſaliter loquitur, practicatur contrarium.

Idem crederem quando ſtatutum procedit per modum regulæ ponendo poſtea limitationes per ea quæ tradit Bald. in l. 1.§. ſed excipiuntur in fin.ff. de ſer.

12 Aut mulier eſt maior, & tunc, aut promiſit dotem, aut aliquid donauit pro dote, ſi promiſit dotem, non ſeruata forma conſtitutionis valet promiſſio, quia tunc dos reperitur ſpecialiter priuilegiata, vt ſcilicet poſsit pro ea obligari iuxta text. in l.fi.& l ſi dotare,C.ad Velleian.vt in terminis ſtatuti vrbis conſiderauit. Put.deciſ.160. Aloyſ.de Gadez.lib.3.fo 616.Dec conſ.c.in cauſa num. 1. cum ſeq fo.7.& conſi 391. in cauſa quę Ferratignum.7. cum ſeq fo 330. Gerard Mazzol. conſ.15. in cauſa dominæ lauræ num.26.cum ſeq. fo.53. Gabr conſ. 20. pro vera num. 2.cum ſeq. fo 34. vbi non ſolum teſtatur de communi ſed dicit ita fuiſſe iudicatum & Neuizzan.conſ.77.bene etenim nu.16.in verſic. eſt verum fo.638 qui in ſpecie dicit hoc modo tolli fundamenta Iaſonis, & Salic. & ita fuiſſe indicatum Florentiæ in conſilio Regni Neapolitani, & etiam in conſ. audientiæ taurini. Achill. Pedroch. d.conſ.25.num.40. & ſcripſit Surd. deciſ.364. cum patre dotante,num.3.& 4. fo.367. facit Dec. dicto conſi.536.In cauſa, quæ num.8.fo.559. & hoc caſu puto procedere iura adducta ad probandum, quod cauſa dotis ſub conſtitutione non comprehendatur vt videtur de mente Rimi. Iun.conſ.3. cum Illuſtriſs.B.Franciſcus nu.11.lib.1.fo.9. & Iacob. Berr.

13 conſ.23.non videtur ſuper themate num.5. fo.57. quia cum priuilegium fauoris dotium ſit clauſum in corpore iuris per quęcumque verba pro lata à lege, vel, à teſtatore non intelligitur derogatū Rot. Lucenſ. per Ludouic. Deciſ. 28. egregius num. 83. fo. 172. Et etiam quia dum conſtitutio dicit (eadem forma ſeruari volumus, & mandamus in contractibus mulierum, etiam maiorum) non adſunt illa verba generalia, & vniuerſalia geminata poſita ſupra in ca. loquente de minoribus, in quo vlterius præſumit contractum celebratum per dolum, & fraudem.

Nec dicatur cenſeri repetita per illa verba eadē forma, quia forma prædicta non poteſt referri ad verba, ſed ad ſolennitates ſupra in eadem conſtitutione requiſitas reſultantes ex verbis, nam ſi relatio eſſet facienda ad verba, omnia verba in ea poſita,in huiuſmodi contractibus eſſent de neceſsitate regiſtranda, quod eſſet ridiculum, & ſine pro-

14 portione,& ſic forma pro ſolennitate erit accipienda, & non pro verbis.

Si verò non promiſit, ſed donauit non ſeruatis ſolennitatibus dictæ conſtitutionis, tunc iterum

15 eſt diſtinguendum videlicet, quod aut tenebatur dotare, & valeat quia ceſſat ſuſpictio fraudis conſideratæ à conſtitutione.

Aut non tenebatur, & tunc non valet,quia vltra ſupra deducta,ſic videtur colligi ex illis verbis conſtitutionis ibi (& in quibuſcunque contractibus donationum bonorum, & iurium quorumcumque per quoſcumque tam maiores, quàm minores ad obuiandum fraudibus,quæ quotidie fiunt.)

Laus Deo, & Beatę Marię ſemper Virgini.

DECISIO XXXV.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Gabellam, qui ſoluere non tenentur, an cogantur denunciare, ne bona cadant in commiſſum.

SVMMARIVM.

Gabellam ſoluere, qui non debet, an teneatur denunciare, nu.1.2.& ſeq.& 10.

Dolus requiritur ad hoc vt quis incidat in commiſſum, numero 3.

Denunciatio, quando non ſit neceſſaria, nu.4.

Statutum, & pactum æquiperantur, nu.5.

Conuentio, quæ eſt ex cauſa oneroſa, late eſt interpretanda, nu.6.

Immunitas conceſſa per contractum eſt fortior, nu.7.

Conſuetudo an excuſet à denunciando, nu.8.

Conſuetudo attenditur in vectigalibus, nu.9.

Præſumptio fraudum ceſſat, quando agitur cum probo viro, nu.11.

Certus certiorari non debet, nu.12.

Certioratio quando eſt facienda ad alium finem quam certiorandi an facienda ſit ei qui certus eſt d.nu.12.in verſiculo quicquid ſit.

Conſuetudo excuſat à dolo, nu.13.

Denunciatio non requiritur, quado eſt data libera facultas deferendi, nu.14.

Teſtis vnicus, quando releuet, nu.15.

Suſpiciones non ſufficiunt ad aliquem puniendum, nu.16.

Gabellarij regulariter non ſunt homines omni exceptione maiores, nu.17.

Gabellarij ſunt, vt plurimum homines peruerſi vulgo canes publici nuncupati, nu.18.

Pronunciatur in dubio contra gabellarios, nu.19.

DECISIO XXXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa vertente inter Alexandrum Varengum appellatum ex vna, & Publicanes dictæ ciuitatis appellantes, ex altera.

Præſuppoſito tenore Apodixę inter eos celebrato, de quo in actis, in qua duo principaliter continentur videlicet. *Che detto Varenghi paghi ſcudi quaranta per tutte le robbe meſſe, & da mettere,* co

Digitized by Google

da cauarſi da Macerata, & ſuo territorio duranteli tre anni della gabella di eſſo Gabelliero. Et queſto pagamento ſia per tutto quello, che poſſi pretenderſi del ſuo negotiare per le robbe della ſua Bottega ſolamente.

Dubitatum fuit, an dicta bona Publicanis non aſſignata inciderint in commiſſum, vt pro dictorum Publicanorum parte prætenditur.

Et dicebatur, quod ſic, quia quando quis non tenetur ſoluere gabellam, prout profitetur dictus Va
1 rengus vigore ſæpedictæ Apodixæ, tenetur tamen nunciare, ne collaudatur, & fraus fiat gabellæ appoſitis aliorũ mercibus, vt in terminis probat Bald. conſi. 79. *dauanti da voi*, num. 4. lib. 2. Boſſ. in titu. de fraud. vectigal. num. 10. fo. 385. & Cæphal. cõſi 451. multę excitantur num. 260. lib 4. Zabarel. in clem. fin. de cenſ. Ruin. conſi. 111. circa primum, num. 8. lib. 5. & Ioſ. Lud. in concluſ. vnica de gabell. verſ. iſti tamen, fo. 479. lib. 3 qui loquitur de clericis, ſcolaribus, & alijs priuilegiatis. Maximè quod Varengus prædictus videtur feciſſe contra pacta, dum retinuit in domo merces, quæ erant pro ſeruitio Apotecæ, & ſic dediſſe non modicam fraudis ſuſpicionem.

Sed contrarium verius eſſe exiſtimabatur, nam, aut prætenditur, quod merces dicti Varenghi inciderint in commiſſum ex capite non denunciationis, & tunc non valet dicere, non denuntiauit, ergo bona ceciderunt in commiſſum, quia non omnis, qui
2 non denunciat, incidit in dictam pœnam, ſed tan-
3 tum ille, qui dolo omittit id facere, vt probat Abb. conſ. 68. videtur primo, num. 2. verſ. ſed ijs non obſtanti bus, lib. 1. Rolan. conſi. 42. quod merces, num. 15. lib. 3. Becc. conſi. 96. viſo proceſſu, num. 10. Menoch. conſ. 98. duo præcipue, num. 22. lib. 1. Bertaz. conſ. crim. 193. ſententia, num. 1. lib. 1. Sed in caſu iſto nullus adeſt dolus, nullaque adeſt fraus, nec aliqua verſimiliter poteſt conſiderari, cum dictus Varengus ſit probus vir, vt fuit articulatum, & probatum. Bertazzo. dicto conſi. 193. num. 25.

Secundo quia, cum dicti Publicani eſſent tuti vigore præfatæ apodixæ, non erat neceſſaria aliqua denuntiatio, quia iam erat conuentum non ſolum de eo, quod erat ſoluendum pro gabella mercium ipſius Varenghi; ſed de omni eo, quod poterant prætendere occaſione præmiſſa, quo fit, vt iniuſte ſine actione, & cauſa prætendatur dicta bona, & merces incidiſſe in commiſſum, quia quãdo Publicanus
4 eſt certus de eo, quod habere debet, vt in caſu iſto, tunc denuntiatio, ſeu profeſſio non eſt neceſſaria, vt probant Bart. in l. interdum, §. diuus, & ibi Paul. de Caſtr. num. 1. ff. de public. & vectigal.

Prout, nec eſt neceſſaria, quando quis non tenetur ad ſolutionem gabellę. Ferret. in ſuo tractat. de gabell. num. 172. to. 12. fo. 87. & Firman. p. 9. quæſt. 29. Ancharan. in clem. præſenti de cenſ. Horat. Lut. de priuileg. ſcolar. priui. 55. to. 18. fo. 81. Bertaz. conſi. 336. Dominus Zaccarias, nu. 9. lib. 2. & conſi. 193. ſententia, nu. 8. lib. 1. etiam vbi prout in caſu iſto, quis vigore conuentionis, & pacti talem haberet immunitatem, nam ſicut diſponente ſtatuto, quod quis non teneatur ad gabellam, non tenetur aliquis denunciare, vt per Ferrettum vbi ſupra: ita
5 ſtante pacto, quia ſtatutum, & pactum equiparantur. Gloſſ. in rub. de decur io. lib. 10. præcipue, quod
6 huiuſmodi conuentio, præter id, quod habet verba ſatis clara, & generalia latè eſt interpretanda, cum ſit ex cauſa oneroſa. Dec. conſi. 48. mature, nu. 5. verſi. item hoc non debetur. Natt. conſi. 397. Perſpectis nu. 9. & 10. lib. 2. Bellon. conſi. 20. inſpectis verbis
7 tranſactionis, nu. 8. Immunitas enim conceſſa per contractum eſt fortior, & ſic magis ſeruanda Bertazzol. dict. conſi. 336. nu. 5. lib. 2.
8 Tertiò quia conſuetudo, vt non teneatur denunciare illi, qui conuenerunt, vt ſupra cum Publicanis de qua fuit plenè per tres teſtes probatum, excuſat ab onere denunciationis. dictum Varengum, nam
9 in vectigalibus attenditur conſuetudo, vt in terminis probat tex. in l. ſi publicanus, §. fin. ff. de publica. & vectigal. Bal. conſi. 340. ſi pater, nu. 4. vol. 5. Becc. conſi. 96. viſo peoceſſu, nu. 1. Dec. conſi. 48. mature, nu. 2. & Bertazz. d. conſi. 193. nu. 5 lib. 1.
10 Non obſtat, dum dicebatur, quod qui non tenetur ſoluere gabellam, tenetur ſaltem denunciare, quia contraria opinio verior videtur ſecundũ Doct.
11 ſupracitatos: præſertim quando agitur cum probo viro, in quo ceſſat præſumptio fraudum, & Publicani ſciunt, vt in caſu iſto, quod merces ipſius Varenghi non tenebantur ad aliud, quam ad dictam ſummam ſcut. 40. in apodixa ſpecificatam, quia tunc ceſſat omnis dolus, & fraus præcipuè cum non ſit credendum publicanos ſeſe decepiſſe inconuenienendo de minori ſumma, quam ad rigorem ſoluere debuiſſet de mercibus, quas ipſe Varenghus remittere, & extrahere ſolet pro cõmodo ſuæ appotechæ, quo fit, vt denunciatio tanquã ſuperflua potuerit omi-
12 mitti quia certus certiorari non debet niſi qñ notificatio eſſet facienda ad aliũ finem quam certiorandi nam tunc præter ſimplicem ſcientiam neceſſaria eſt notificatio, & intimatio, vt plene tradit Iaſ. in l. denunciaſſe §. 1. per illum text. ff. de adult. & in l. quidam decedens, in fi. ff. de admin. tutor. l. 1. in fin. ff. de actio. empt. & in l. item veniunt. §. petitam ff.
13 de petit. hæredit. ſtantibus maxime præfata conſuetudine, quæ excuſat ab omni dolo, & fraude. Bald. conſi. 211. proponitur poſt medium in verſi. prima opinio lib. 3. Bertazz. d. conſi. 193. nu. 5. & verbis vltimis dictę conuentionis, quæ cum demonſtrent dictam ſummam ſcut. 40. ſolui pro omni eo, quod prætendere poſſent dicti gabellarij, data videtur libe-
14 ra deferendi facultas, quæ penitus excludit omnem profeſsionem, & denunciationem, vt per Ruin. dic. conſi. 112. circa primum, lib. 5. nu. 8. in verſi. iſta autem denunciatio precipuè, cum probetur per vnum teſtem dictum Varengum feciſſe dictam conuentionem pro ſe exonerando ab onere denunciandi merces in gabella, abſque eo, quod ſic plus ſoluerit, qui
15 etſi tanquam vnicus non probet, concurrentibus tamen præfatis verbis apodixæ, & ſæpedicta conſuetudine non eſt ſperuendus per ea, quæ dixi infra deciſ. 61. nu. 17. facit arguendo Afflic. deciſ. 253. Dno Regij conſiliarij nu. 11. fo. 197. vbi legato principis ſine litteris legationis creditur, quando eſt vir ſummæ virtutis.

Prout non obſtat prætenſa ſuſpicio ex eo, quod bona, quæ debebant ſeruire pro apotheca, fuerunt reperta in domo, quæ non parum diſtat ab apotheca; quia hoc non eſt contra conuentionem, cum in ea non prohibeatur, quod merces, quæ debent ſer-

Digitized by Google

nire pro apotheca, non poſsint cuſtodiri in domo ad effectum, vt poſtea vendantur in apotheca, nam contra conuentionem eſſet vbi bona reperta in domo ipſius Varenghi eſſent pro alio, quam pro apothecæ commodo, immo cum clare appareat merces repertas in dicta domo eſſe de comprehenſis in apodixa, hoc eſt pro vſu apothecæ ipſius Varenghi, euidenter aparere dicitur non fuiſſe aliquid frandis, immo quod fuerit ſaltem tacite permiſſum, quod poſsint retineri dictæ merces in ſua domo, cum non ſoleant detineri per domus alienas, ſeu per plateas ad aerem, & pluuias, preter quam quod non videtur
16 quempiam poſſe puniri per ſuſpiciones, maxime,
17 quod Gabellarij regulariter nō ſunt homines omni
18 exceptione maiores, ſunt enim, vt plurimum homines peruerſi vulgo canes publici nuncupati ſecundum opinionem Ludou. concluſio vnica de gabell. verſi. ſed iſti lib. 3. fo. 478. procedentes ſecundum morem ſuum ſine iuſtitia, vel colore iuris, vt dicit Anch. conſi. 264. præmittendum in fin. contra quos
19 in dubio eſt pronunciandum. Craue. conſi. 231. circa præſentem in fin. & Becc. conſi. 96. viſo proceſſu. in fin.

Cauſa tamen ſuper huiuſmodi articulo non fuit terminata, quia nulliter dicebatur fuiſſe coram Rota actum vigore Breuis, de quo in actis, cum fuerit extortum ſub die 18. Maij. 1595. vt in proceſſu, fol. 9. quo tempore ſicut ipſi narrabant Pontifici ſententia ad fauorem dicti Varenghi non erat lata, vt legitur in proceſſu, fol. 8. in quo apparet fuiſſe pronunciatum poſt diem vnum ſupra 20. à die datæ dicti Breuis, nempe ſub die 8. Iulij 1595.

Licet aliquando per dominum Relatorem propoſita maior pars, nempe duo ex tribus votantibus informante D. Alexandro Cenſio I.C. probatiſsimo pro parte d. Varenghi tenerent dictas merces non incidiſſe in commiſſum.

Laus Deo, & B Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXVI.

EXINA.

ARGVMENTVM.

Contumax an appellet.

SVMMARIVM.

Contumax verus non appellat, nu. 1. & 7.
Fallit de æquitate canonica, nu. 4.
Contumax verus non dicitur, qui ſemel domi fuit citatus, numero 2.
Contumax verus qui dicatur, nu. 3. & 8.
Obſeruantia Rotæ eſt fundata in æquitate canonica, nu. 5.
Terminus datus ad appellandum, quando currat, à die latæ ſententiæ non ſcientiæ, nu. 6.
Apoſtoli reuerentiales à quo dentur, nu. 9.
Iudex quando functus eſt officio ſuo, an poßit alicui præiudicare, nu. 10.
Appellationes interpoſitæ ad Papam, an intelligantur deuolutæ ad Rotam, nu. 11.
Quid de querelis, recurſibus, nullitatibus, & in integrum reſtitutionibus, vide nu. 12.

DECISIO XXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa vertente inter Petrum Io. Aloyſij appellantem ex vna, & Antonium de Fabris, & litis conſortes appellatos ex altera dicebatur pro parte dictorum appellatorum appellationem, de qua agitur eſſe reijciendam, & nullo modo ad-
1 mittendam, quia agitur de cauſa veri contumacis, cui appellare non licet, Franc. in c. Nicolao militi in fin. de appella. Maran. in ſuo Spec. p. 6. in Rub. & quandoque appellatur nu. 234. fo. 457. Marſil. in L vnica, nu. 162. C. de rapt. virg. & Boer. deciſ. 206. & videtur, quod non, nu. 10. fo. 458. Annib. Monterr. ſuper ſtatut. Bonon. de Appellatio. lib. 2. in verſic. tacite, vel expreſſe littera b. fo. 274. vbi etiam dicit, quod verus contumax non ſolum dicitur ille, qui dicit nolle venire, ſed alijs modis, vt notatur in l. ex conſenſu §. cum qui per Bart. & in l. 1. C. quor. appellat. non recip. & quod verus contumax
* non appellet, eſt communis opin. de qua per claud. cantiunc. conſi. 27. quantum ad primum dubium num. 147. fo. 458. Præſertim, quia cum fuerit ad Papam appellatum per Gubernatorem. Exij iudicem, à quo fuerunt dati Apoſtoli reuerentiales, & denegata appellatio, quo ad alios iudices; quo fit, vt Rota dicatur incompetens.
2 Sed contrarium fuit concluſum, quia non poteſt dici verus contumax ille, qui ſemel domi fuit citatus, vt in term. dicit Cramat. conſi. 45. in cauſa ſantilli nu. 26 fo. 118. & Marant. in dict. ſuo ſpec. par. 6. in dict. rubr. & quandoque appelletur, num. 188. fol. 457.
3 Et tanto magis, quia ſi attendimus ius commune trina citatio requirebatur. l. contumacia, ff. de re iud. Miſing. obſer. 9. trinu, & vulgare cent. 6. fo. 548. vel vna peremptoria cū contumax ille dicatur, qui citatus tribus edictis, vel vno peremptorio ſui præſentiam facere cōtendit, vt per tex. in d. l. contumacia, & l. conſentaneum C. quomodo, & quand. Iud. inquit carauit, in nouiſs. Add. ad Affict. deciſ. 133. in verſ. quis autem fo. 33. Teſſaur. deciſ. 11. ſi aſsignata nu. 1. fo. 9. qui allegat text. in auten. qui ſemel iuncto corpore vnde ſumitur C. quomodo, & quando Iud. & Doct. in l. ſancimus C. de iudic. niſi eſſet citata perſona potens, quia tunc ſufficit vnica citatio, etiam non peremptoria, vt ſingulariter poſt. Io. And. Bald. & Felin. ſcripſit Marſil. ſingular. 91. Regulariter fo. 21. Si ius municipale Exij bina citatio erat neceſſaria, vt ad literam probatur in ſtatut. Exij rubr. 2. de in ius vocan. lib. 2.
4 Quinimo, vt dicebat vnus ex Dominis idem eſſet vbi de vero contumaci ageretur, quia de æquitate canonica etiam verus contumax appellat, Ferret.
5 conſi. 216. vertiturq. nu. 3. in qua æquitate videtur fundata obſeruantia Rotæ de qua deciſ. 16. alias 364. cum iura clamitent in fi. de dol. & contumac.
6 in nou. fo. 42. intelligendo, id de decem diebus datis ad appellandum, à die latę ſententiæ, non ſcien-

tiæ

tiæ, vt habetur per Lancillot. de attent. appella.
pendent. limit. 50. nu. 146. to. 5. fo. 380.
9 Id tamen non placuit, quia ex forma conſtitutio-
nis Marchiæ c. 2. lib. 6. fo. 365. manifeſtè contumax
non poteſt appellare.

Non obſtat primum obiectum, dum dicebatur
verum contumacem non appellare, quia vt ſupra
8 fuit dictum, non agitur de vero contumaci, qui di-
citur ille, qui fuit perſonaliter citatus Rot. deciſ. 16
aliâ 364. nu. 1. de dol. & contum. in nou.

Prout non obſtat cautela, qua vſus fuit d. Guber-
nator, quo ad dictam appellationem, quia ſi dando
reuerentiales, qui ſolum dantur, à iudice, à quo ha-
bente etiam authoritatem dandi refutatorios,
cum huiuſmodi Apoſtolos nullus alius dare poſ-
ſit, c. ab eo. & cap. vt ſuper de appell. Caſſador. de-
ciſ. 8. appellauerat. de appellat. fo. 125. dicitur ad-
miſſa appellatio, vt per Veſtr. in ſua Prax. Rotal. c.
vlti. nu. 1. lib. 7. fo. 219. Rotæ in aliquo præiudicare
10 non poterat, cũ iam functus eſſet officio ſuo, & vi-
gore c. Rotæ, vt legitur in c. 21. ſo. 6. Appellationes
11 interpoſitæ ad Sanctiſsimum, intelligantur deuo-
12 lutæ ad Rotam, prout quoque ex forma eiuſdem
capituli deuoluuntur quærelæ, recurſus, nullitates,
& in integrum reſtitutiones.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXVII.

EXINA.

ARGVMENTVM.

Appellare an poßit Procurator perſonaliter citatus ad audiendum ſententiam, ſi comparere neglexerit.

SVMMARIVM.

Terminus ad appellandum currit à die ſcientiæ, non latæ ſententiæ. nu. 1. fallit, nu. 8.

Scientia vera ad excluſionem appellationis requiritur, numero 2.

Sententia ad cautelam debet intimari, nu. 3. fallit nu. 4.

Contumax verus an appellet, nu. 5. 7. 8. & 16.

Contumacia, quæ committitur in non comparendo tantũ, an impediat appellationem, nu. 6.

Citatus perſonaliter dicitur verus contumax, nu. 9.

Citatus perſonaliter, non poteſt allegare ignorantiam ſententiæ latæ, nu. 10.

Ruſticus perſonaliter citatus non comparens, an poßit appellare, nu. 11.

Appellare, an poßit Dominus à die ſcientiæ, nu. 12. & 15.

Contumacia Procuratoris an ſemper noceat Domino, numero 13.

Actio de dolo contra Procuratorem ad damna, & intereſſe, an detur, nu. 14.

Conſtitutio Marchiæ præfertur iuri canonico, nu. 16.

DECISIO XXXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DVM fuit hæſitatum an à ſententia
lata contra Franciſcum Stephani
ad fauorẽ Pauli, Procuratore per-
ſonaliter citato ad audiendum ſen
tentiam non comparente. Reſpõ
debatur affirmatiuè, quia termi-
nus ad appellandum currit, à die
1 ſcientiæ, non latę ſententiæ. gloſſ. in c. concerta-
tioni in verbo ſciuerit de appell. in 6. franc. in c. Bo
næ memoria nu. 20. eod. titul. nu. 20. Grauat. in ad-
dit. ad Veſtr. de appell. Apoſt. ac eiuſdem appell.
proſecut. c. 3. nu. 52. lib. 7. fol. 211. etiam in perſona-
liter citato, vt voluit Ange. in l. à ſententia, §. 1. ff.
de appell. quem ſequitur Angel. Aretin. in l. 1. §. ſi.
ff. quand. appell. ſit, colum. 2. de quo meminit
Capic. deciſ. 139. in cauſa Hieronymi, nu. 1. fol. 120.
quia vt ibi per eum duo copulatiuè requiruntur ad
hoc, vt terminus datus ad appellandum currat,
nempe, vt ſciat quis ſententiam fuiſſe latam, & te-
norem eiuſdem, vt ad literam probat text. in clem.
cauſam de electio. in illis verbis (Porrecto videlicet
ſibi ſub ſcriptura autentica, vel perlecto illius te-
nore, & copia modo conſimili ſi petita fuerit in-
de facta) & per Franc. in d. c. bonæ memoriæ, nu.
2 22. dum dicit ad excluſionem appellationis requi-
ri veram ſcientiam, quæ eſt illa, quæ factum cum
omnibus ſuis qualitatibus demonſtrat, vt in termi
nis probat glo. in dicto ca. concertationi in verbo
bo ſciuerit. Natt. conſ. 162. reſpecto num. 33. lib. 1
Pedemon. deciſ. 174. Verùm nu. 4. fo. 711. vndè di-
3 cit Franc. in d. c. Bonæ memoriæ, num. 22. in verſic.
ideo cautelam eſſe intimare ipſam ſententiam ad
4 domum, vel perſonaliter; licet id non ſeruetur in
vrbe vigore ſtatut. lib. 1. ca. 166. fo. 73. quo tempus
octò dierum datum ad appellandum currit, à die
ſententiæ, & non ſcientiæ, nulla habita ratione ve-
ri, vel ficti contumacis.
5 Nec dicatur, quod dictus procurator, tanquam ve
rus contumax non poteſt appellare tam ex diſpo-
ſitione iuris communis, quam ex forma conſtitu-
tutionis Marchiæ, c. 2. lib. 2. fo. 365.
6 Quia contumacia, quæ tantum committitur in
non comparendo, quando profertur ſententia,
non impedit appellationem, vt voluit Dec. conſi.
34. Pro tenui facultate, nu. 2. in verſic. quia reſpon-
detur vbi allegat Raph. Cuma. in l. ex conſenſu, §.
fi. de appell. & Fulgo. in l. Properandum, §. & ſi qui
dem, C. de iudic. & nu. 3.
7 Et vbi impediret, admitteretur ad appellandum
ſaltèm de æquitate canonica, qua etiam verus con-
tumax appellare poteſt. Ferret. conſi. 216. vertitur
quæſtio. nu. 3.
8 Sed contrarium fuit concluſum, nam licet termi-
nus ad appellandum currat, à die ſcientię, vt etiam
voluit glo. ad conſtit. Marchiæ, c. 1. glo. 1. nu. 5. fol.
362. id non procedit in citato perſonaliter, vt in ca-
ſu, de quo agitur, nam tunc terminus ad appellan-
dum intelligitur, à die latæ ſententiæ, non autem
ſcientiæ, vt in terminis dicit Felin. in c. quo ad con
ſultationem

Digitized by Google

ſultationem,nu.24.de re iudi. Affli. deciſ. 344. fuit dubitatum, nu.2.fo.280.& ibi Vrſil.in addi.nu.4. Capic.dicta deciſ.139.Lancill.de attent. appellat. pende.limit.50.nu.147.to.5.fo.380. & Grat.conſi. 100.& ſi in deciſiuis nu.8.lib.1.fo.122.qui ex profeſſo defendit hanc partē, reſpondendo ad omnia obiecta.facit Rot.in nouiſs. de dol. & contu. deciſ. 16.aliàs 364.cum iura clamitent, fo.42.& deciſ.46 aliàs 500.nota ſi feratur de app.in antiq. fo. 48.licet ſecus ſit in muliere, ruſtico, & minore, vt per Marſi.ſing.377.contumax.& Vrſil.vbi ſupra,nu.5.
9 fo.281.Ratio eſt; quia citatus perſonaliter dicitur verus contumax, qui nec appellat, l.1.C. quor. appella.non recip.Rot.in noui s.deciſ. 220. Domini hac propoſitione,nu.4.p. 1. fo. 74. nec prout quoque dicitur monitus per iudicem.Veron.cautel.45 Si vis illaqueare,nu.1 fo.16. poteſt allegare aliquā probabilem cauſam ignorantiæ, præſumitur enim habuiſſe notitiam ſententiæ licet contrarium voluerit.Angel.in dict.l.à ſententia,§.fi. ff.de appel. vt dicit Franc.in d.c.bonę memorię, de appell.nu. 22.in verſi.ſi vero, quis fuiſſet citatus, ad audiendam ſententiam,Pręter ea quę inqui. Capic.d. de-
10 ciſ.139.nu.1.talis perſonaliter citatus ad audiendam ſentētiam cōgitare debuit, quod iudex illam ferret contra ipſum contumacem,etiam ſi eſſet ru-
11 ſticus,dummodo ſit ſagax, & ſquadratus glo. in l. athleta,§.de ruſticis,ff.de excuſat.tuto.quam ſequitur Iaſ.in l.ſi quis id in 8.col. num. 32. ff. de iuriſd. om.iud.Ferrat.caut.17.magna eſt, nu.10.fo.91.
12 Nec refragatur, quod ſaltem Dominus poterit, à die ſcientiæ appellare pro euitando grauamine,
13 cum Procuratoris contumacia non ſemper noceat Domino,vt latè per Veronenſ.caut.57.iſte articulus fo.19.& ſeq. quia id non habet locum, quando Procurator eſt ſoluendo prout in caſu iſto, vt in terminis voluit idem Veronen. dict. caut. 57. iſte articulus,nu.5.fo.20.Affl.d.deciſ.344.num. 3. fol. 480. Alex.conſ. 95.viſis proceſsibus,num.10.lib.2. & Iaſ.in l.1.§.ſi Procurator,nu.13.in verſi.ſecundo
14 limita, ff. ſi quis ius dicenti non obtemper. nam tunc datur actio de dolo contra Procuratorem ad damna,& intereſſe. Caph.conſi. 185. in cauſa,nu. 37.lib.2.fo.65. Hoc tamen ſanè intelligendum inquit Iaſ.vbi ſupra, nempe petita prius reſtitutione in integrum,& obtenta, non autem ipſo iure,vt etiam dicit Cœpha. loco citato.
15 Secundo quod vbi Dominus poſſet appellare,vt voluit idem Iaſon.vbi ſupra,nu.14.in verſi. ſed tene contrarium, qui hanc partem æquiorem appellat,& Vrſil.in addit.ad Afflict. dicta deciſ.344.nu.
16 6. fol. 280. qui atteſtatur de magis * communi, Idem eſſet in præſenti caſu, quia non conſtat de aliqua ipſius Domini appellatione.

Non obſtant allegata in contrarium, & præcipuè quod vltimo loco opponebatur de æquitate canonica,qua etiam verus contumax appellat.

Nam præterquàm, quod ex ſup. adictis remanet ſublata, reſponſiones magis in ſpecie poſſunt colligi per Grat.dicto conſi.100. nu.25.& ſeq.& ex conſtitutione Marchiæ predicta, c.2.lib.6. penitus ex-
16 cludente verum contumacem ab appellando, quæ vbi diſponit preſertur Iuri canonico, vt legitur in eadem conſtitutione Marchiæ, cap.38. lib. 6. in verſiculo (quantò iura canonica) fol. 411. Quare. &c.

Laus Deo,& B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XXXVIII.

CAMERINENSIS.

ARGVMENTVM.

Executio an poſſit concedi, antequam cauſa declaretur deſerta, & à quo iudice ſit concedenda.

SVMMARIVM.

Executio ſententiæ poteſt obtineri etiam antequam cauſa declaretur deſerta,nu.1.& 18.

Pronunciatio ſuper deſertione, an ſit neceſſaria, numero 2. 6.& 20.

Executio ſententiæ debet peti coram iudice à quo,non coram iudice ad quem,nu.3.fallit,nu.21.

Appellatione deſerta finitur effectus inhibitionis,nu. 4.

Iudex appellationis cauſa deſerta non eſt amplius iudex numero 5.

Tempora vtilia requirunt inquiſitionem facti,& non currunt ignoranti,vel impedito, nu.7.

Stylus debet attendi, nu. 8.

Iudex non petenti non tenetur ſuum officium impartiri, numero 9.

Fatuus eſt iudex,qui pronunciat ſuper non petentis, numero 10.

Iudex an poſſit pronunciare appellationem deſertam ſi petitum non fuerit,nu. 11.

Iudex de facto an poſſit ſupplere nu. 12.

Vtilitas publica reſultat ex fine litium, nu.13.

Termini ad finiendum lites quare inuenti fuerint, nu. 14.

Petitio intelligitur facta cum omni eo, ſine quo res petita obtineri non poteſt,nu.15.

Ratio quando eſt vnica,habetur pro expreſſa,nu.16.

Expenſarum condemnatio eſt facienda, quando appellatio declaratur deſerta nu.17.

Doctor debet intelligi ſecundum iura, quæ allegat,nu.19.

Sententia declaratoria,an requiratur, quando aliquid inducitur ipſo iure,nu.26.

DECISIO XXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

EXECVTIO ſententię petita pro parte Reueren.Camilli Mazzutelli contra Sanctem Speran-dei, & litis conſortes,ſub prætextu,quod appellatio ſit deſerta, an poſſit concedi, antequam declaratum ſit illam eſſe talem.

Et vbi poſſit,an id à Rota obtineri valeat, Cir-
1 ca primum reſpondebatur affirmatiue per eà quæ tradunt Innoc.in c.ex ratione in princ. de appell. Card.in clem.1.q.23.de app.Roma. ſing.163.Hoc neſciunt legiſtæ, nu. 3. fo.25.Guid. Pap.deciſ.436. cum materia appellationum,nu.24. fo. 642.& Triuiſ.deciſ.27. iudex, qui ſententiam tulit, num.4.fo. 36. qui dicit ſe obtinuiſſe executionem ſententiæ antequam cauſa fuerit declararata deſerta.

Digitized by Google

2 Et tanto magis, quia ex forma conſtit. Marchiæ cap.9.lib.6.ia:alibus elapſis appellatio intelligitur omnino deſerta, etiam ſine alia pronunciatione.

Circa ſecundum Reſpondebatur negatiuè quia
3 executio ſententiæ debet peti coram iudice à quo, non coram Rota, quæ eſt iudex ad quem per ea, quæ in terminis tradit Bald. in aut, ſi quis litigan. nu.2.C.de Epiſ.audien.in verſ. quartus, & vltimus eſt caſus.Veſtr. in ſua prax. in tit. de execu. rei iudicat. expenſ. taxa. ac fruct,liquida. lib. 8.nu.9.fo.
* 265.qui teſtatur de communi * Rot.Gen.per Chartar.deciſ.10.fuit coram me nu.7.fo.24. etiam quod
4 fuerit inhibitum, quia deſerta appellatione finitur effectus inhibitionis,vt dicit Bero q. 120. apertiſsimi iuris eſt,nu.1.& tenent Doct.in c. vt debitus in glo.fin.de appell.& ſequitur Marzar. conſi. 17. tameſi in cauſa matrimoniali,num.37.licet contra-
5 rium teneat Afflict.ſuper conſt Regn.lib. 2.de appell.rubr.45.nu.14.verſ. & hoc credo verum fo.95. & iudex appellationis non dicitur amplius iudex, ſed ille, qui tulit primam ſententiam Franc. in c. non ſolum,nu.8.de appell.fo.119.

6 Sed cõtrarium cenſuit Rota. Nam tam de iure, quam de ſtylo non poteſt aliqua executio occaſione præmiſſa concedi, niſi in primis, & ante omnia declaratum fuerit appellationem eſſe deſertam, vt primum probat Barto.in l.eos, nu.8.C.de appell. Bald conſil.301.Præponitur, quod Petrus, nu.2. lib.1.maximè quando dies ſunt vtiles prout in præſenti ſpecie, quia tempora vtilia requirunt inquiſi-
7 tionem facti, & etiam quia tempora vtilia regulariter non currunt ignoranti, vel impedito Franc. in cap ex ratione, nu 101 de appell.qui dicit hoc eſſe notabile dictum Bald in dicta l eos, nu.7.C.de appellat.ſingulariter menti tenendum, quia alibi non reperitur, & Feli. in cap ex parte il 2.nu.10. in verſ.2.nota de reſcriptis,dũ expreſſe dicit,quod ſi per ſtatutum omnia tempora appellationis ſunt vtilia, nunquam ſententia poteſt executioni demandari niſi primo pronũcietur appellatio deſerta, etiam ſi eſſent decurſa multa tempora, quia tempora vtilia requirunt inquiſitionem facti, id eſt calculationem, & computum dierum non computandorum, & facit ratio,qua vtitur Bal.dicto conſi.301.nu 1 lib 1.

Secundum obſeruantia ſeu ſtylus eiuſdem Rotæ, vt eſt videre in ſimilibus ſententijs aliàs per Præceſſores latis de quibus in Cancellaria, a qua rece-
8 dendum non videbatur.

Nec dicatur id fieri non poſſe,quia petitum fuit, concedi executionem, non declarati appellationem deſertam.

9 Nam reſpondetur, quod licet iudex ſuum officium, non petenti impartiri non teneatur l.fin. C. de fideicomm.Paul.de Caſt.in l.vnica, C.vt quæ des.aduocat.nu.., Corſet.ſingu. 1.in verbo iudex. Natt.conſ.477.de quatu r, nu. 2.lib.2 Crauett. conſ.160.verba ſtatuti, nu 6. Matthe ſila.ſingular. 12.in add.in verſ.pro quibus fo 230.& Rot.deciſ. 57. aliàs 599. licet iudex appellationis in antiquis in titu de appellatio fol 56.quæ loquitur in termi-
10 nis deſertionis quia fatuus eſt ille iudex, qui pronunciat ſuper non petitis, l.fin.C.de fideicom. libertat.

Id non procedit quando de deſertione conſtat
11 ex actis, quia tunc iudex, etiam ſi petitum non fuerit, poteſt ex officio declarare appellationem deſertam.Franc.in ca.ex ratione, nu 68.de appellat.& Grauat.in addit.ad Veſtr in dict. tit.de execut.rei iudicat. expen. taxar.& fruct. liquid l.b.8.
12 nu.32 fol.275.etiam quod aliàs de facto ſuppleri non poſſit, nam vt cenſuit Rota in nou deciſ.23. aliàs 365.iudex ad quem in fin fol 58.dum dicitur iudicem de facto ſupplere non poſſe,intelligitur de illo facto, quod iudici notum non eſt unde ſi videt aliquē defeciſſe in ſibi incumbentibus poteſt ſupplere etiam ſi oppoſitum non fuerit vt dixi ſupra Deciſio 21.Antonius Angeluccius nu 79. fo.36.& nu.89.fo eod.vt quoque facit dum prouidet ne iudicium remaneat eluſſoriu vt ſcripſi ſupra deciſ. 33.præſupponitur in facto nu.14 fo.51.quando repellit teſtes in habiles productos quos ex ſuo officio etiam parte non petente reicere poteſt vt poſt Innoc.in c.contumauit de teſt.quem communiter ſequuntur doct.ſcribit Corſet in ſuis ſingularib in verbo teſtis.1.fo.211.qui dicit. id eſſe verum etiam ſi partes cõſentiant quando obſtat exceptio rei non traditæ Cepha.conſ 4 7 Magnificus Dominus nu. 20.fo.426 & conſ 312 Illuſtriſ nu 148.lib.3.fo.88 & Rot.Lucens pro Aſſiſ.deciſ.2.Reuerendus nu.5 fo.13 & quando ſubeſt æquitas nec petat ius partis. vt dixi infra deciſ 96 nu 10 & ſeq idem eſt in executione, quæ etiam ſi oppoſitum non fuerit ſuppleri Iudex Bald.in l.2 nu 23. verſiculo ex hoc infert Bart C.commun.diuidund.Paul.de Caſt nu 2. & ſalij,ibi nu.6 quos ſequitur Blanc.de compromiſſ.q.1.nu.48 in verſicul . vero fo.3 fol.147.eiuſdem ſententiæ clariſſ fuit D.Benedictus de Barzis in ſuo tractat.de diſcuſſion.nu 21 to.3 part.2. fol.141.cautela tamen eſt, quod opponatur quia. ſi iudex non vellet ſupplere, non facit itemſtam, nec tenetur Dec.in l.non videtur 13.nu.5.ff de reg.iur.

13 Ratio eſt publica vtilitas reſultans ex fine litiũ,
14 ob quam fuerunt inuenti, & ſtatuti termini ad finiendum l.Properandum.C de iudic.cuius fauore poteſt iudex ſupplere de facto.Barto.in l.vnica,nu. 3 C vt quæ de.aduoc & ibi Paul. de Caſtr.nu.3 &. 5.in fi.

Et vbi iudex non potuiſſet à ſemetipſo declarare dictam appellationem deſertam, & de neceſſitate neceſſaria fuiſſet petitio,eſt aduertendum, quod & id in præſenti ſpecie factum dicitur nam cum petita fuerit executio præfatæ ſententiæ quæ fecit tranſitum in iudicatum, cuius ratio nulla alia aſſignari poteſt.niſi ex capite deſertionis ſæpe dictæ
15 appellationis, dicitur quoque petitum eam debere declarari deſertam, cum ſine huiuſmodi declara-
16 tione executio obtineri non potuerit; nam quando ratio eſt vnica, habetur pro expreſſa Alexan.conſ. 100 viſa parte, nu 8 lib 4. Dec.conſ.15 proteoui facultate nu 2.in verſic.reſpondet Aym. conſ 201. Præſupponitur nu 28.& conſ.218 in hac cauſa,nu. 8.Bec.conſ.6 2 quod conſtitutio regia,nu. 10.Petr. Gerard ſingu.7 quando Rubrica,num.6.& Pedemon. deciſ 22.quoniam e actis, nu.8.

Et propterea cum facto calculo dierum vtilium de deſertione præfata conſtet in actis.merito ſuper ea fuit

alijs legatis per ipſum factis, ſoluantur per ipſam vſufructuariam ex fructibus, per eam percipiendis ita quod hęres inſtitutus in dict.teſtamento in nihilo teneatur, ſed tantum onus ſoluendi debita ſit dictæ vſufructuariæ.

De duobus principaliter dubitatum fuit in cauſa, quæ vertitur inter dictam Margaritam, & Vincentium Bertotium, nempe.

An legatum dictorum bonorum emphyteoticorum valeat.

Secundo, an debeat capere ſuam dotem de vſufructu omnium bonorum ſibi relicto, ſtantibus verbis pręfati teſtamenti.

Et circa primum Domini permanendo in deciſis per Rotam præcedentem coram R.P.D.Formicino fuerunt pro affirmatiua, quod ſ. dictum legatum bonorum emphyteoticorum valeat, quo ad extimationem tantum; quia pro hac parte, vt late * in dicta deciſione ſtat communis * opinio.

Circa ſecundum reſpondebatur negatiuè, nam cum verba teſtamenti ſint clara, non eſt ſuper eis inſiſtendum, præcipuè cum iubeat heredem in ni-
2 hilo teneri, quæ dictio cum ſit vniuerſalis, & omnino neget, & omnem auferat differentiam, vt poſt glo. in verbo nihil littera A, Authen. de hæred. & Falcid. in princ. Roman. conſil. 379. circa primum nu.2 fo.272 Crauett.conſi. 294. verba tranſactionis, nu.6.& alios tradit Cephal.conſi. 86. Magnificus Comes, nu.13.lib. 2. apertè demonſtrat, hæredem ad aliqua debita non teneri, ſed quod vſufructuaria illa trahere, & ſoluere debet ex fructibus, vt clarius in ſubſequentibus verbis demonſtratur, dum dicit, quod totum onus ſoluendi debita ſit di-
3 ctæ Margharitæ, nam verbum totum demonſtrat, quod illud, quod debet fieri, eſt faciendum ſine diminutione alicuius partis, quæ comprehendi quomodocunque poſſit, vt probatur per text. in l. 2. §. ad filiorum, C. quando, & quibus lib. 10. Alexan. conſi.5. circa primum dubium, nu. 14. & ſeq. lib. 3. & alios citatos per Tiraqu. in l. ſi vnquam, C. de reuocan.donat. in verbo totum, nu. 1. fo. 290. Rolan. de lucr.dot.quæſt.38.quid ſi maritus nu. 1. fo.420. & Michael.Graſſ.in §.Trebellianica q.8.num.4.fo.
* * 342 qui atteſtatur de magis * communi.
4 Et tanto magis, quod dictum legatum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non vt ad litteram probat tex. in l. legatarius pro parte 38.ff. de lega. 1. etiam, quod in legato ſit minus, quam in ſuo credito. Alex. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater, nu.2.ff.ſolut.matri.& quod onus legati emolumentū excedat, vt probatur in l. Imperator Antoninus 72.ff.de legat.2.Ruin.conſi.79. viſo eleganti conſilio nu.6. lib. 2. Præſertim, quando onus prout in
5 præſenti ſpecie fuit impoſitum ſolu. matr. quia mulier vidua ſui iuris poteſt acceptare legatum, & ſibi in dote ſua præiudicare, ſecundum Rolan.conſi. 74. quia de pluribus quæritur nu.27.lib. 2.fol.170.
6 & Eugen.conſ.93.verba teſtamenti, nu.20.fo.255. Nam ſi acceptauit legatum vſusfructus, & ſic vtile, onus recuſare non debet. Dec. conſi. 536. in cauſa, quæ agitur nu.5. in verſi. vnde cum ipſa.
7 Præter id quod ſæpe dicta teſtatoris diſpoſitio loquens de pluribus debitis, non poteſt contentari de vno debito l. ſi ſeruus, §. ſi plurib. ff. ſi quis caut. Corn. conſi. 276. viſo ſupraſcripto themate. lib. 3. cum ſimilibus vulgaris.

Sed communi omnium Dominorum ſuffragio contrarium fuit concluſum.

8 Nam cum dos conſideretur, vt æs alienum, vt poſt Bart. in l. à fi ia, nu. 3. ff ad Trebellian. & alios tradit Tiraq. in l. ſi vnquam in verſ. ſuſceperit liberos, nu.114.C. de reuocan. donat. Guid. Pap. deciſ. 96. Nobilis Antonius, num.1. fo. 154. & Petr. à Petra in ſuo tract. de fid. commiſ. q.8. nu.340 fo.141. eſt de-
9 ducenda de omnibus rebus hæreditariis, ita vt vſufructuarius omnium bonorum ad illius ſolutionē de ſolo vſufructu, non teneatur, l. vſusfructus bonorum lagat 69.ff. ad leg. Falc. Paul. de Caſtr. in l. §. ſin autem es, nu. 1. C. de bon. quæ liber. qui loquitur in terminis mulieris relictæ vſufructuariæ, & appellat hanc determinationem mirabilem. Addit ad Mattheſil. ſingul. 4. in verſi. onus ſatisfaciendi fo, 224. Dec. dict. conſ. 536. in cauſa, quæ agitur, num. 13. Crauett. conſi. 187. teſtator reliquit nu. 1. f. 364. Gualdens in ſuo tract. de arte teſtan. titu. 6. de legat. caut. 41. num. 6. fo. 367. qui atteſtatur de
* communi *. Couar. variar. reſol. c. 2. lib. 2. nu. 4. fol. 113. & Roland. conſi. 74. Quia de pluribus, nu. 26.
10 lib. 2. fo. 170. qui dicit quod vxor tali caſu poteſt conſequi vltra alimenta, & vſumfructū dotes ſuas,
11 niſi contrarium diſpoſitum fuerit per teſtatorem, Hierony. de Ceballos in ſuo ſpec. opinio. commun. contra commun. q. 191. onus legatorum, qui rei. itatis opinionibus nu. 5. fo. 143. dicit hanc opinio-
* nem eſſe veriorem, & communiorem, quæ diſpoſitio debet eſſe ſpecialis, cum alias non præſumatur, teſtatorem voluiſſe compenſare legatum vſusfructus omnium bonorum cū dote, vt inquit Dec. d. conſi. 536. num. 13. in verſi. nec etiam dicendum
* eſt, & licet Bart. qui communiter * reprobatur, teneat contrarium in l. ſi. ff. de vſuſ. legat. vt per Add. ad Matheſil. Guald. Crauett. & Couar. in locis citatis poſſet dici iuxta conſiderationem Corn. con-
12 ſil. 195. circa quod nu. 3. lib. 4. videlicet, quod ſolue re teneatur tanquam procurator proprietarij, quē refert, & ſequitur Bellon. conſi. 7. deſideraſſem vehe
13 menter, nu. 11. nam tam de legato vſusfructus par tis bonorum, quàm de legato vſusfructus omnium bonorum detrahitur æs alienum. Corn. conſi. 195. circa quod, licet nu. 2. lib. 4. præſertim ad euitan-
14 dum, quod huiuſmodi legatu non reddatur damnoſum, & inutile contra ea, quæ tradit text. in l. 1. in fi. C. commun. de legat. & ibi gloſſ. in verbo aliquid littera D. & Alex. conſi. 248. Ponderatis narratis, nu.6. lib.6. fo. 168.

Non obſtat dum primo loco dicebatur, quod teſtatoris verba ſunt clara, & vniuerſalia, & ſic auferre omnem ambiguitatem, & ſi ei addetur, quod conſtante matrimonio maritus debitor dotis verè, & proprie non dicatur per ea, quæ tradunt Bart. in l. 1. ff. ſi cert. pet. nu. 32, & ibi Doctor & Med. in ſuo tract. de definitio. definitio. 53. nu. 7. & in verſi. debitor part. 2. fo. 351. nàm, vt dicit Ruin. conſi. 120. circa caſum num. 11. lib. 2. hæres grauatus ſoluere omnia debita tenetur etiam ad conditionalia ſi debitum, vt in ſpecie de qua agitur eſſet dotale, vt conſuluit Io. And. relat. per Paul. de Caſtr. in l. ſi ita ſcripſiſſet 47. ff. de legat. 2. num. 2. fo. 189. nam

N præterquam

Digitized by Google

præterquam quod idem Paul. de Caſtr. ibi de dicto Io. Andreæ conſilio ſemper dubitauit propter d.l. ſi ita ſcripſiſſet, quæ contrarium probare videtur cum teſtator nihil particulariter de dote dicat, eam non comprehendit, quia caſus priuilegiati,
15 prout eſt dos, cuius priuilegium durat quouſque remanet dos, & eius cauſa ſemper, & vbique præcipua eſt hoc eſt omni tempore. & omni caſu, vt exponit gl. in l.1.ff. ſolu. matr. in verbo ſemper littera
16 E, non comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, vt probat Salic. in l.fin.C. de iur. dot. cum cæteris adduct. ſupra deciſ. 34. in vna Rechanatenſi nu. 1. etiam in diſpoſitione hominis, quæ minus late accipitur, & non ita facile extenditur ſicut illa legis, quæ longe plura comprehendit. l. Paulus. §. patroni filius 47. ff. de bon. liberto. Achil. Pedroc. conſi. 6. etſi nu. 56. cum ſeq. fo. 64. arguendo, à fortiori, vel ab equiparatis cum agatur de diſpoſitione teſtatoris, quæ pari paſſu ambulat cum diſpoſitione legis. §. diſponat in aut. de nupt. Achil. Pedroc. conſi. 5. in hoc conſultationis artic. nu. 30. fo. 52. & ſtante dicto verbo, totum quod non poteſt
17 operari vltra intentionem ipſius teſtatoris, quæ fuit non comprehendere dotem, cum loquatur particulariter de ſumptibus funeris, impenſis, & alijs legatis per ipſum factis, in quibus non cadit, nec cadere poteſt dos, cum illa, vt dictum fuit, in ſermonis generalitate non comprehendatur, præſer-
18 tim cum etiam clauſula generalis reſtringatur ad rem, ſeu cauſam expreſſam, vt in terminis probat Alexand. conſi. 11. viſo, ac vt oportet conſiderato, nu. 2. lib. 2. quando ſalua ratione recti ſermonis id fieri poteſt, vt dicit Corn. conſil. 144. licet in hac conſultatione, nu. 11. lib. 3. & Gabr. de reg. iur. conclu. 4. nu. 22. fo. 329. qui plures allegat.

Et tanto magis, quia cum dos eſſet ſcutor. mille,
19 veriſimiliter non poterat extingui per ſummam florenorum 120. quæ aſſerebat habere in arca, prout poterant ea debita, quæ proportionabiliter, & veriſimiliter conueniunt dictæ ſummæ argu. l. Meuia nepotem. §. fin. in fin. ff. de annu. legat.

Nec dum opponebatur ſecundo loco legatum non poſſe pro parte acceptari, & pro parte non, quia etiam eo acceptato, prout iacet expreſſis nihil nocet.

Prout non obſtat quod tertio, & vltimo loco allegabatur de diſpoſitione teſtatoris loquẽte de pluribus debitis, quę non pôt in vno debito verificari.

Nam non propterea ſequitur, quod comprehendatur dos, cum etiam iſta ommiſſa verificetur teſtatoris diſpoſitio in alijs debitis conſiſtentibus in conſtructione ſepulchri, & ſatisfaciendo mercatoribus, & alijs, quibus ſi non in totum, ſaltem in maiori parte correſpondet ſæpedicta pecuniarum quantitas in arca per teſtatorem relicta.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XL.

RECHANATENSIS.

ARGVMENTVM.

Vir quando emit fundum pro vxore, cui dicatur ius quęſitum.

SVMMARIVM.

Vir emens pro vxore, ſi in poſſeſſionem rei emptæ miſſus fuit, ſibi acquirit, & nomen vxoris ſimulate appoſitum dicitur, nu. 1.

Simulatio præſumitur, quando titulus eſt in perſona viri, nu. 2.

Res empta de pecunia viri, quando nomen vxoris eſt in inſtrumento poſitum, perti et ad virum, nu. 3.

Contractus factus abſente vno de contrahentibus, an valeat, nu. 4.

Conſtitutum ſequitur naturam contractus, nu. 5.

Conſtitutum ratione incertitudinis nihil operatur, nu. 6.

Conſtitutum ad hoc, vt operetur tranſlationem poſſeſſionis, quid requiratur, nu. 7.

Poſſeſſio abſenti per clauſulam conſtituti, cum non acquiratur ante ratihabitionem poteſt interim ad alium tranſire, nu. 8.

Tria ſunt aliquid facto, vel verbis facere, nu. 9.

Agens ex veteri ratificatione, an poſſit obtinere ex noua, nu. 10.

Ratificatio debet eſſe ante litem motam, nu. 11.

Ratificatio debet fieri re integra, nu. 12.

Remedium reintegrandæ non competit, quando quis culpa, & facto ſuo cecidit, nu. 13.

Donaſſe an præſumatur mulier, quando tacet, & permittit virum ſuum alicui dare rem ſuam, nu. 14.

Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, nu. 15.

Poſſeſſio quando præſumatur iure familiaritatis, nu. 16.

Præſumitur in dubio pro marito, nu. 17.

Vxor non præſumitur habere proprium, nu. 18.

Poſſeſſio, an præſumatur vxoris, vel viri, nu. 19.

Lex Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor. an habeat locum, quando lis eſt cum extraneo, nu. 20.

Dominium cui acquiratur, quando res emitur, num. 21.

Traditio, tam in coniunctis, quam in extraneis operatur tranſlationem dominij, nu. 22.

Ratificatio poteſt fieri facto, & verbis, nu. 23.

Poſſeſſio citra ratihabitionem fieri non poteſt. nu. 24.

Scientia eſt probanda, nu. 25.

Mulieres vitam quandam ſellulariam, & otioſam degunt, nu. 26.

Mulier permittentes bona ſua à viro alienari an ſibi præiudicet, nu. 27. & ſeq.

Donatio expreſſa quando non valet ex defectu conſtitutionis non ſeruatæ, nec etiam valet donatio tacita, numero. 28.

Taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, nu. 29.

DECISIO XL.

MAXIMO DEO AVCTORE.

MATTIAE vxori Iacobi Franciſci de Candelata, an competat remedium reintegrandæ in poſſeſſione ſibi empta à Iacobo eius viro.

Videbatur dicendũ, quod non, quia pro huiuſmodi emptione dicitur ius quæſitum ipſi viro in poſſeſſionem rei immiſſo, non autem vxori, vt probat Paul. de

Digitized by Google

de Caſt.in l.multum, C.ſi quis alteri vel ſibi, nu.4. & 5.vbi Bald in princ.Bero conſ.178.legitimatus ex reſcripto principis, nu.9.lib.2 & hab. tur in l.1. comm.opin in titu ſi quis alter, vel ſibi, nu.4.fol. 644.& nomen vxoris ſimulatè oppoſitum, vt in ter minis conſuluit Dec conſi.544.in caſu propoſito primo conſiderandum eſt,nu.15.fol.569.poſt Soci. conſil.129.tota difficultas, nu.12.lib.4.& voluit Bald.in l.ſi filij ſui, C.de donat.inter vir.& vxor. vbi ad litteram dicit, quod vbi adeſt tantum titulus in perſona mulieris, & traditio in perſona viri emptoris, quod præſumitur ſimulatio, Rot.Floren
2 tin.Deciſi.77 Carolus nu 2.fol.255.& Riminal. iun.conſi.776.Data fuit & inſolutum conſignata, nu.9.lib.7.qui in huiuſmodi caſu concludit rem emptam de pecunia viri pertinere ad virum, licet nomen vxoris fuerit in inſtrumento appoſitum.

3 Nec dicatur, quod traditio poſſeſſionis fuit facta dictæ vxori per clauſulam conſtituti in dicto inſtrumento emptionis poſitam.

4 Nam reſpondetur dictum inſtrumentum fuiſſe factum abſente dicta Matthia, & abſq; eo, quod aliquis pro ea acceptauerit, quo caſu cum non valeat, vt in fortioribus terminis nempe in donatione facta loco, pio, tenent glo.& Doctor.in l.illud, C.de ſacr.ſanct.eccleſ.Dec. conſil.35.Præſtantiſſime doctor, nu.1.& Rymin.iun d.conſi.776. Data
5 fuit, & inſolutum conſignata, nu.2 lib.7.nec valebit conſtitutum, quod ſequitur naturam contractus.Curt iun.conſ.131.circa ingenioſam dubitationem, nu.12.vt quoque faciunt omnes clauſulę in inſtrumento appoſitæ. Roman.conſ.42. viſis quæ egregie, nu.3.Tiraq.in ſuo tracta.de iur.conſtitu.limita 6.nu.28.fol.120.& Mandoſ.ad Roman. d.conſ 42.in littera C nam ratione in certitudinis
6 non poteſt conſtitutum ſecum aliquid trahere, vt dicit addit.ad Dec.conſil.226. Magiſter Ioannes, nu.8.in littera C. in verbo eligit, prælertim, cum
7 ad hoc, quod conſtitutum operetur tranſlationem poſſeſſionis requiritur ratificatio ſecundum Alex. in l.quod meo in princ.ff.de acquir.poſſeſ.verſ illud, quod hic dicitur, dicentem, quod quis conſtituendo ſe poſſidere nomine alicuius, tunc intelligitur transferre poſſeſſionem,quando eſt præſens ille, cuius nomine fit conſtitutum.& ille conſtitu-
8 it ſe poſſidere nomine præſentis, ſecus ſi quis conſtituit ſe poſſidere pro abſente, quia illi abſenti non acquiritur poſſeſſio antequam habeat ratum, & Dec.dicto conſ.226 nu.8.& ſeq.& ſic interim potuit interuerti poſſeſſio, & in alium tranſire, vt ibi dicit addit.in littera F.in verbo antequam.

Et ſi diceretur, quod agendo dicta Matthia vigore dicti inſtrumenti dic tur illud ratificaſſe, quia
9 paria ſunt aliquid facto, vel verbis facere l.Paulus, ff.rem rat.

10 Reſpondetur dictam Matthiam non egiſſe ex noua ratificatione, ſed ex veteri dum dixit, & articulauit ſe habuiſſe poſſeſſionem ſtatim ſecuta dicta venditione abſque eo, quod id probaret, & ſic non poteſt obtinere ex noua ratificatione, vt in ter minis reſpondet Ancharan.conſ.318.In quæſtio-
11 ne, quæ vertitur,nu.4.quæ vt ibi debet eſſe ante litem motam, ſed aſſerta ratificatio reſultans ex pro du... fuit facta lite mota, ergo non releuat,

quia tunc temporis poſſeſſoribus ius quæſitum erat,
12 & res non erat integra, Alexan.conſ.78.viſo, & diligenter ponderato, nu.23.lib.5.& Pedem.deciſ. 119.tertius principalis, nu.24.fol.481.qui plures ellegant.

13 Secundo quia dictum remedium reintegrandæ non competit, quando quis culpa, & facto ſuo cecidit, vt poſt Innoc.& doct.in c.ſæpe de reſtitut. ſpoliato.Alex.conſ.6.circa proceſſum,nu 10.lib.3. Dec.conſ.302.& pro tenui, nu.24.& conſ.449.viſis nu.21.dicit Dec.conſ.13.conſideratis ijs, nu.3. fol.26.Bald.in ſuo tract.de præſcriptio.in verſ.celſus, nu.48.to.17.fo.115.& Rym iun.conſ.779.Dominus Hyſidorus, nu.87.lib.7.fol.124.

Sed dicta Matthia culpa, & facto ſuo cecidit, quia dum habuit notitiam diuiſionis factæ inter dictum Iacobum eius virum, & Marinum eius fratrẽ de petita poſſeſsione, & conſignatione facta per eundem Iacobum dicto Marino, tacuit, & id fa-
14 cere permiſit, quo caſu dicitur donaſſe dictam rem alteri traditam ipſi viro, vt probat Bald.& Bart.in l.de his quæ,C.de donat.inter vir.& vxor.ergo non poteſt reintegrari.

Sed contrarium cenſuit Rota, quia apparent probata omnia requiſita in intentato remedio r ëp.,de antiquiori,& moderna rei conuenti poſſeſſione, vt poſt Innoc.& alios communiter in d.cap. ſępe de reſtitutio.ſpoliato Lap. allegatio.61.Iteratus,nu.6fol.44.& alios tradit Alexan.circa proceſſum, nu.5.lib.3.Anchar.conſ 42.circa recuperandam num.2.& Caſſador. deciſ.3. petens reſtitutionem nu.3.de reſtitu.ſpoliato.fol.70.

Etiam quod teſtes deponant de poſſeſsione triũ perſonarum, nempe,Iacobi,Marini,& d.Matthiæ,
15 quia cum in perſona d.Matthiæ ſit titulus præam-
16 bulus emptionis,poſſeſsio adeo præſumitur ex titulo,quod aliorum poſſeſsio cenſetur iure familiaritatis, & conſanguinitatis, non autem in præiudicium dictæ mulieris, per ea, quæ habentur in l. qui in iure, ff.de acquir.poſſ.vbi Bart.& Paul.de Caſtr.niſi fuerit probatum, quod poſſederint iure proprio,vel ſibi debito,vt per eundem Pau.de Caſ. vbi ſup.nu.2.ſeu ageretur de caſu dubio nam tunc
17 præſumitur pro marito,cum vxor nõ præſumatur
18 habere proprium, l.quintus,ff.de donat.inter vir. & vxor.quia cum agatur de poſſeſſorio, in quo poſ-
19 ſeſsio præſumitur eſſe uxoris, vt per tex.in l.fi.C. quor.bonor.dicit Bal.in l.ſi vxor tua, nu.7.C.de do
20 nat.infert.& quæſtio ſit cum extraneo poſſeſſore ſecundum Alex.relat. in addit. ad Bart. in dicta l.qui in iure ff.de acquiren.poſſeſ.quo caſu non habet locum lex Quintus Mutius, ff.de donat.inter vir.& vxor.vt poſt Alex.conſi.101.ſub dubio,nu.3. lib.7.Neuizzan.in Silu.nupt.lib. 4. limi. 11.nu.23. Io.Lup.in repet.rubr.de donat.inter vir.& vxor. in §.operatur alium,& quartum effectum limit 3.nu. 20.in fi.Rimin.iun.in §.1.nu.137.& ſeq. inſtit. per quas perſon.nob.acquir. Thob. Noni. conſi. 66.in cauſa domine Pieræ,nu. 4. dicit Granut. theorem 14.non me latet,num.3.in verſ.contrarium tamen fol.70.

Non obſtat primum obiectum, dum dicebatur per dictam emptionem à viro factam nomine vxo

pis eſſe ius quæſitum ipſi viro in poſſeſsionem im-
miſſo, non autem mulieri.

Quia vt legitur in præfato inſtrumento veritas
alio modo ſe habet, nam conſtat traditionem non
ipſi viro, ſed dictæ Matthiæ fuiſſe factam, cum con
ſtituerit venditor ſe poſsidere nomine dictę mu-
lieris. ex quo ceſſat omnis ſimulatio, per ea, quæ
habentur in d.l. multum intereſt, C. vbi quis alter,
vel ſibi, & per Bero. d. conſi. 178. nu. 9. lib. 3. dicentē
21 quod licet res quando emitur ab vno alterius no-
mine contractus poſsit dici nullus, tamen Domi-
22 nium illius rei acquiritur illi, qui poſſeſsionem ha
buit, non emptori, & ſic traditio, tam in coniun
ctis, quam extraneis operatur translationem do-
minij, & alios ſupracitatos.

Prout nec obſtat dum replicando dicebatur di-
ctum inſtrumentum fuiſſe factum abſente dic. Mat
thia, & nemine pro ea acceptante, quo caſu clau-
ſula conſtituti, ante ratihabitionem non opera-
tur, & quod d. mulier agit ex veteri, non noua ra-
tificatione, ex qua non poteſt obtinere, quia de ea
non probauit.

Nam ad primum reſpondetur, quod vir accepta
uit pro d. Matthia eius vxore. vt in d. inſtrumento.

Secundo quod ſi dicta mulier non habuiſſet
ſcietiam dicti inſtrumenti emptionis factę e-
ius nomine per eius virum, quod non egiſſet dicto
remedio reintegrandæ, nec produxiſſet prefatum
inſtrumentum venditionis facte eius nomine per
23 eius virum, quo dicitur facto inducta ratificatio,
quæ vt dixi perinde operatur, ac ſi verbis facta fuiſ
ſet, demumque verbis expreſsis illud ratificaſſet,
prout fecit, dum dixit ſibi fuiſſe ius quæſitum ex
prefato inſtrumento in dominio, & poſſeſsione.

Ad ſecundum Reſpondetur. Primo quod d.
Matthia non ſe reſtrinxit præcisè plus ad veterem,
quam nouā ratificationem, nam eius intentio erat
obtinere in intentato remedio reintegrandæ.

Secundo, quod licet teſtes non dicant præcisè
de eius poſſeſsione ſtatim ſecuta venditione, de-
ponunt tamen de ea, vt ſupra tantum quod ſuffi-
cit ad obtinendum, cum etenim huiuſmodi poſſeſ-
ſio fuerit ex titulo preambulo, mediante ea dicitur
24 etiam probatum de veteri ratihabitione, cum ci-
tra ratihabitionem talis poſſeſsio fieri non potue-
rit, & ſic ceſſat dictum conſi. Anch. 318. n. 4.

Non obſtat ſecundum obiectum, dum dicceba-
tur ceſſare remedium reintegrandę in eo, qui ceci-
dit culpa, & facto proprio.

Quia reſpondetur dictam mulierem non poſſe di-
ci cecidiſſe, ex eo quod tacuit, & promiſit facere di
25 ctam diuiſionem, quia in primis & ante omnia nō
apparet probata aliqua ſcietia dictæ mulieris, quæ
cum ſit fundamentum intentionis dictorum Tho-
26 mę, Marini, & litis conſortium omnino probanda
erat regulariter .n. præſumitur ignorantia præſer-
tim in mulieribus perpetuo domi, vitam quandam
ſellulariam, & otioſam degentibus.

27 Et vbi probata fuiſſet, idem eſſet, quia ſicut mu-
lier præfata non poterat expreſsè donare non ſer
uata forma Conſtitutionis Marchiæ cap. 25. lib. 5.
28 ita nec tacitè, vt ſupra conſentire, vt in terminis di
cit Boccac. ſuper d. Conſtitutione Marchiæ glo. 8.
Poſtquam nu. 24. fo. 160. Rim. ſen. conſi. 63. viſo thę
mate nu. 27. lib. 1. & Rim. iun. conſ. 260. dicam ego
requiſitus, num. 4. lib. 3. quia taciti, & expreſsi ea-
dem eſt virtus, & non poteſt reddi ratio, quod ma-
gis valeat donatio preſumpta, quàm tacita, vt poſt
Corn. conſi. 185. tria principaliter, nu. 5. & 7. lib.
2. Tiraq. de leg. Conubia. gl. 5. nu. 57. & ſeq. in 3. q.
dicit idem Boccac. loco citato. facit Marſi. ſing. 12.
Noſti, quod nemo poteſt fol. 3.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Confeſsio teſtatoris facta ſub his verbis. Dechiaramo che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al ditto Sig. Zanobio, et vn ſeſto à Meſſer Santi Mannotto, & vn terzo à eſſo Meſſer Antonio teſtatore: Ma perche il detto fitto ſi è dato à cottimo à Meſser Santi Mannotto in queſta vltima locatione ſi dichiara eſſo teſtatore participare per la metà, an dicatur clara, vel dubia locatio, & conductio, an ſint vnum, & idem. Generalis obligatio, an poſsit reſtringi.

SVMMARIVM.

Dubium, quod dicatur, nu. 1.
Clarum nihil adeo eſt, quin impugnari aliquo modo non valeat, nu. 2.
Veritas eſt certa, & immutabilis licet poſsit per ſubtilitates obumbrari, nu. 3.
Subtilitates plerumq; faciunt errare, nu. 4.
Confeſsio reſiſtens obiectis dicitur clara, nu. 5.
Veritas per obiecta fit clarior, nu. 6.
Conſideratio circumſtantiarū dat notitiam veritatis, nu. 7.
Confitentis intentio colligitur ex verbis, nu. 8.
Præcedentia declarant ſequentia, nu. 9.
Expreſſum, quod dicatur, nu. 10.
Tacitum, & expreſſum an differant, nu. 11.
Veriſimile habet vim expreſsi, nu. 12.
Lucrum conductionis ad quem ſpectet, nu. 13.
Particeps in locatione, non poteſt dici talis in conductione, nu. 14.
Locator dicitur, qui recipit mercedem conuentam, conductor autem qui ſoluit, nu. 15.
Obligatio omnium bonorum quomodo intelligatur, num. 16. & 26.
Verbum omnia nullam recipit reſtrictionem, nu. 17.
Voluntas declaratur ex ſequentibus, nu. 18.
Verbum locatio, an poſsit ſumi pro conductione, nu. 20.
Locatio vltima non poteſt dici, niſi reſpectu primæ. nu. 21.
Verba quando plures habent ſenſus, quæ ſignificatio ſit accipienda, nu. 22.
Verba ſunt accipienda in ſuo proprio ſignificatu, nu. 23.
Verba ſilent conſtito de intentione, nu. 24.
Verba ſeruiunt intentioni, non econtra, nu. 25.
Generalitas non debet intelligi, vt alicui parti ſit damnoſa, ſeu captioſa, nu. 27.
Scientia ad hoc, vt afficiat, qualis eſſe debeat, nu. 28.
Factum debet intelligi eo modo, quod de iure fieri poterat, num. 29.
Conſenſus non cadit ſuper ignoratis, nu. 30.

Sententia

Sententia iuſta non eſt reuocanda,ſed confirmanda nu.31.
Commodum,qui ſentit debet ſentire incommodum.nu.32
Confeſsio facta abſente parte licet plenam probationem non inducat,vbi tamen agitur in foro in quo non rigor iuris, ſed æquitas ſeruatur talis confeſsio plene probat nu.33.
Hæres cogitur ſtare confeſsioni eius cuius eſt hæres n. 34.
Confeſsio quando eſt facta in extremis præſumitur vera nu.35.
Confeſsio adminiculata, quid operetur deciſ.41.nu.36.
Perſona duplex inſeparabilibus repreſentari poteſt numero 37.

DECISIO XLI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

EXISTIMABAM in propoſita dubitatione confeſsionem factam per D. Antonium Lentium in ſuo teſtamentum, de quo in actis, eſſe claram, non dubiam, vt prætenditur pro parte heredum D. Antonij, & ſententiam Domini iudicis, à quo, qui declarauit D. Antonium Lentium fuiſſe participem pro medietate, cum D. Sancte Mannotto in conductione terrarum Montis Miloni,& lucrum,& damnum paſſum in d.affictu pro parte d.Sanctis, & eius hæredum ſpectare pro medietate ad d.Lentium, & eius hæredes, & pro alia medietate ad heredes dicti Sanctis, eſſe confirmandam,& non annullandam,& reuocandam, vt prætenditur pro parte dictorũ hæredũ d. D. Antonij.

Motus, quia cum verba confeſsionis factæ per D.Antonium Lentium in eius teſtamento ſint talia,vt ex eis percipi poſsit eius voluntas,vt melius dignoſcitur ex earum lectura, quæ ſit huiuſmodi verbis (*dechiariamo,che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al d. Signor Zanobio, & vn ſeſto à Meſſer Santi Manotto, & vn terzo à eſſo Meſſer Antonio teſtatore, ma perche il detto fitto ſi è dato à cottimo à Meſſer Santi Mannotto in queſta vltima locatione ſi dichiara il detto teſtatore participare per la metà*) clara, & non dubia dicitur præfata confeſsio, etiam ſi plura de quibus infra mentio fiet obſtare videãtur, quia dubium dicitur id quod vtramque partem comprehendat,dignoſci non poteſt,vt toto tit.de reb.dub.Grat.conſi. 1. ſpecies facti, nu.1. lib.2.qui nu.2.dicit idem eſſe, quando ſunt hinc inde doctorum opiniones,& conſilia,non autem aduerſus, quod aliquid obiici poteſt, nihil enim eſt tam clarum quin aliquo modo impugnari valeat, etiam ſi de mera veritate ageretur, qua nihil certius,& immutabilius, cap. conſuetudo 8.d.cum ſecundum Socin.conſi.157.præſens conſultatio, nu. 7.vol.2.relat.per Petr.à Petr.q.9.nu 8.de fideicom miſſ.fol. 177. poſsit obumbrari per ſubtilitates iuris per quas plerumque contingit errare,l.ſi ſeruus §.ſequitur ff.de verb.oblig. vbi late Iaſ.nu.4. inter cætera dicens quod debet cauere doctor,& aduocatus,ne iuris rigorem ſequatur, nam potius debet æquitatem ſequi, ne veritas confuſa remaneat, vt

1 (margin at "ſtare videãtur")

inquit Gerar.Mezzol.conſi.1. Nanna.num.2 fo.2. conſi.95.veritas nimia nu. 1 fo. 221.& conſi.102. contra nu.153 fo.242.Et tamen ſemper eſt eadem quia vti res ſolidiſsima & veritas ineſpugnabilis,vt dicitur,in 2.lib.Eſdræ c.3. & notat Bald. in c. ſicut de proba.& Afflict.dec.253.Duo Regii conſiliarij nu.7. fo. 197. non mutatur per cuiuſpiam affirmationem,uel negationem l.falſa demonſtratio,C.de iur.& fact.ignor.

5 Immo cum huiuſmodi confeſsio reſiſtat obiectis, vt demonſtrabitur, nedum clara, ſed clariſsima appellari poteſt ad inſtar veritatis,quæ ſæpius

6 agitata clarius eniteſcit,vt in terminis probatur in c.graue. 35.q.9.& facit text.in l.numerum, §.fin. ibi,& notando, & diſputando ff.de muneri.& honor. nam conſideratio circumſtantiarum dat notitiam veritatis, vt probatur.23.quæſt.8.in c.occidit Phinees hominem.

Et tanto magis, quod defendere oppoſitum ſub prætextu, quod illa participatio dimidiæ, quam fatetur dictus Lentius, poſsit intelligi reſpectu D. Zenobij Carneſecha, de quo in eadem confeſsione pariter ſit mentio nihil aliud eſt, niſi dicere, quod ipſe Antonius Lentius, qui fecit dictam confeſsionem, non haberet medietatem, quam confitetur habere quia retenta medietate Zenobij, & ſexta ipſius Sanctis d.Lentius haberet tantum tertiam partem. Sed hoc non eſt dicendum, quia verba confeſsionis loquuntur clare de dimidia, ergo.

Nec dicatur, quod licet certa ſit confeſsio circa id, quod d. Lentius declarauit in vltimo contractu locationis, dum aſſerit ſe participare pro medietate, quod non propterea eſt certum, cum quo participet, nempe an cum d. Zenobio, vel d. Sancte.

Quia etiam, quo adhoc eſt certa dicta confeſsio, nam cum non poſsit intelligi de participatione dimidiæ cum d.Zenobio, debet neceſſario intelligi de participatione dimidiæ, cum ipſo d.Sancte in dicto fictu Montis Milonis,ne d.confeſsio remaneat

8 fruſtratoria, & contraria interdictis contrahentis quæ colligitur, non ſolum ex verbis eiuſdem, præcipuè ſi ponderantur illa verba (*in queſta vltima locatione*) quæ cum fuerit inter ipſum d.Antonium Lentium, & d.Sanctem non poteſt dici, quod participatio medietatis aſſerta ſit inter alios, quam inter ipſos vltimo loco cõtrahentes.tum quia ex præ

9 cedentibus declarantur ſequentia, l.ſi ſeruus plurium 53.§.fi.ff.de lega.1.Gerard. Mazzol.conſ.51. pro defenſione nu.15.fo.129. tum etiam quia hoc habet magis veriſimile non ſolum ex præmiſsis,ſed etiam ex verbis Apodixæ ſub quarto c.celebratæ inter dictum Lentium, & Sanctem ſub die 25.Iunij 1584.in qua apparet non ſolum, quod Sanctes participat pro ſexta parte, ſed etiam de lucro, & damno; quod certe non mittet diſpoſitum, ſi ſolus Sanctes, vt prætenditur eſſet in effectu, quo ad totum conductor.Vnde duo reſultare videbantur.

10 Primum, quod illud dicatur expreſſum, cum ex verbis ſequatur, & ex illis inferatur rationabiliter etiam ſi virtualiter colligeretur arg.notatorum, & relatorum in c.tranſlato de conſtit.col.1.& 2. Bal. in l.ad probationem,la.1.C.de probatio.nu.1.Rota in nouiſs.decis.634.die Martis nona Iunij 1534.

Par-

part.tertia, nu.3.fol.308.& expreſsio requireretur
pro forma actus, vt poſt Bal.in l.fin.C.de hæred.in
ſtitu.nu.9.in 10.oppoſit.dicit Ruyn.conſ.56.quam
uis teſtator nu.10.& conſ 122.de duobus principa-
11 liter nu.11.volum.2.ratio eſt, quia nihil intereſt in
ter tacitum, & expreſſum, quando ex verbis colli-
gitur, & ſequitur tacitum l.vni, C.qui ante apert.
tabu.Rot.Lucan.per ludouic.deciſ.28.egregius nu.
54.fol.169.

Secundum, quod cum ambo ſint conductores,
quiſque ſcilicet pro dicta ſua rata conuenit diſpoſi
tio, de qua in dicta confeſsione, nempe quod dimi
dia intelligatur, & ſit ipſius Lentij cum d.Sancte,
quod conueniens auget, & confirmat penitus iſ-
12 tud veriſimile, immo habet vim expreſsi non ali-
às acſi d.D.Antonius Lentius particulariter dixiſ
ſet, ſe participare pro medietate cum d.Sancte.cũ
veriſimile idem, quod expreſsio operetur, l.Titius,
§.1.& ibi doct.ff.de liber.& poſt glo. notab.in l.tale
pactum, §.1.ff.de pact. Afflict.deciſ.44.de tribus mi
hi, nu.26.fol.40.

Sed Domini pro maiori parte tenuerunt contra
rium, quia cum ad fauorem hæredum dicti Lentij
ſit Apoca clarara, & aperta, in qua dictus Sanctes
ſub die 21.Iunij 1584.conducit à dicto D.Anto-
nio Lentio bona Mõtis Milonis, de quibus agitur,
vt latè in eadem Apoca, ad quam omne commo-
13 dum ſeu lucrum conductionis debet ſpectare ad
eum, qui conduxit, & ſic ad d.Sanctem, vel eius
hæredes, non autem ad alium ſeu alios, quam, vel
quos talis locatio non tangit, vt in d.ſententia l.
damnum, C.locat.Bald.in l.licet oppoſit.2.C.eo-
dem etiam ſtante dicta confeſsione, ſeu declara-
tione facta per dictum Antonium Lentium ſub die
16.Iulij 1586.qua prætenditur per hæredes d.San-
ctis fuiſſe declaratum d. Sanctem participem pro
medietate in conductione dictorum bonorum, nã
dicta confeſsio non videtur adeo aperta, & clara,
vt hæredes ipſius Lentij teneantur pro medietate
conductionis dictorum bonorum, teſtator enim
14 cum declarauerit ſe participem in locatione, non
poteſt dici participes in conductione facta per d.
15 Sanctem, cum locator dicatur, qui recipit merce-
dem conuentam, conductor autem, qui ſoluit, &
ſic adſit inter iſtos differentia Bart.in l.1.§. ſi quis
ſeruum. ff. depoſit.& in l.ſi uno, §.cum quidam,
ff.locat.

Et tanto magis, quia dum D. Baccius admini-
ſtrator hereditatis d.Sancti Manotti obligauit D.
Zanobio Carneſecca, & D. Vincentio eius procu-
ratori omnes fructus recolligendos in bonis per d.
Sanctem conductis à ſæpedicto D. Antonio Len-
tio, & omnia animalia ibidem exiſtentia, prout la-
tè in inſtrumento ſuper hoc celebrato ſub die ſepti
ma Februarij 1590.videtur declaraſſe nullam me-
dietatem ſpectare ad d. D. Antonium, cum om-
nia obligauerit, vt ſupra, nam per huiuſmodi obli-
16 gationem oſtenditur nihil voluiſſe excludere ob
17 vim dicti verbi, ſui natura nullam recipientis limi
tationem, c.ſolitæ de maiorita.& obed. cap. ſi Ro-
Romanorum 27.diſt.Plot.de in lit.iur.nu.4. 127.

Quæ ſine aliqua difficultate tranſire videbantur
cum poſt notitiam omnium ſupradictorum per
plures annos permanſerint in d.conduct.quod pro
18 iudicat; quia actus ſequens adeo declarat volunta-
tam præcedentem, l.ſed Iulianus, §. proinde, ff. ad
Macedonian.§.pauonum, Inſtit.de ter. diuiſ. Bart.
in l.cætera, §.fin.de leg.1.Natt.conſi. 192. lata fuit
olim arbitramentalis, nu.4.lib.1.fo.15.& Ludo.de
conſuet. concluſ. vnica in princ. quod non poteſt
ad aliam recurri interpretationem per ea, quę tra-
dunt Rom.conſi.271.vis tota, nu. 4.fol. 285. & ci-
tati per Mandoſ. ibi in verbo declaratur littera K,
& Decian.conſi.87.perpenſa nu. 20. & 21.lib.2.

Licet æſtimauerim ad primum fundamentum
poſſe reſponderi, quod de iure communi promi-
19 ſcue vti poſſunt huiuſmodi verbis locationis, & cõ
ductionis l.veteres, & l.idem eſt, ff. de actio. empt.
vbi ſæpe ponitur conduxit pro locauit, & econ-
uerſo gloſſ. in l. 2. §.ſi conſeruatis in verbo loca-
uit, ff.ad leg.Rod.de iact.gl.in l.ſi dandi, C.de vſu-
20 fruct.Bart.in l.2.nu.2.C.locat. quia contractus lo-
cationis, & conductionis adeo ſimiles ſunt, & tan-
tam inuicem habent familiaritatem, quod vnus ab
alio vix diſcerni poteſt, l.2.§.1.ff.locat. §.adeo in-
ſtitu.de locat.& conduct.in princ.Carrot.in ſuo tra
cta.locat.& conduct.q.3. nu. 1.de ſimilitu.locatio.

Quo ſtante non erit inconueniens, quod verbũ
locatio poſitum in dicta confeſsione facta per d.
D.Antonium ſumatur pro conductione, ſed illud
idem, quod voluit ſignificare ipſemet teſtator, nẽ-
21 pe quod verbum locatio ſtet pro conductione, ut
demonſtrant illa verba (*in questa vltima locatione*)
nam cum non poſsit dici vltima locatio niſi reſpe-
ctu primæ, ſeu alterius antecedentis locationis ar-
gu.l.qui ſoluendi, ff.de hær. d. inſtitu. & l. creditor,
§.ſi pignus, ff. qui potior in pigno. habeant, eo
quod in prima fuit poſtea vigore dictæ confeſsio-
nis vltimo loco factę declaratum medietatem ſpe-
ctare ad Zanobium, tertiam ad ipſum Lentium, &
Sextam ad ſæpe dictum Sanctem, erit conductio tan-
tum, non autem locatio, quia ſolus locator fuit Ca
pitaneus Antonius Narduccius, idem dicendum
eſt de ſecunda ex voluntate d. Antonii Lentii; nam
eam ultimam locationem non vocaſſet, ſi vere eam
non accepiſſet pro conductione ad inſtar primæ,
22 idque clare demonſtrare voluiſſet, vbi enim verba
plures habent ſenſus conſtito de uoluntate, accipi-
tur illa ſignificatio, qua magis conuenit voluntati,
vt declarat Bart. in l. in ambiguo, ff. de reb. dub.
Petr. à Petr. in ſuo tracta. de fideicomm.q.9. num.
45.fol.181.

Et tanto magis, quia plus conuenit participare
in conductione, & ſic in dicto affictu, quàm in lo-
23 catione accipiendo uerba in ſuo proprio, & uero
ſignificatu.

Dato tamen ſine ueri præiudicio, quod illa uer-
ba *in questa vltima locatione* deberent intelligi de
mera locatione, quis defendet dictum Antonium
Lentium non ſubintraſſe ad participandum pro
medietate, ſi ipſe Lentius expreſſe fatetur in dicta
ultima locatione participare pro medietate, & cer
24 te cum conſtet de intentione circa participatio-
nem medietatis, ut ſupra, non eſt facienda uis in
uerbis, nempe an id ſit in locatione, uel conductio-
ne, quia uoluntas prævalet uerbis, & tanquàm re-
gina dominatur, l. in conditionibus primum locũ
in princ.ff.de condi.& demonſt.l.cum q.in fi. ff.de
legat.

Digitized by Google

legat.1.Mantic.in ſuo tract.de coniect.vlt.volunt. tit.3.nu.1.fo.39 Petr.à Petr.in ſuo tract. de fideicomm.q.9.nu.26.fo.179.& eſt tex.in l.nuper 83 ff. de legat.3.ibi (magis ſententiam legantis, quam hoc uerbum meum reſpiciendum eſſe) in omnibus diſpoſitionibus quia lingua cedit cordi, & ſub iu-
25 go mentis uerba conſtituit Eugen. conſ. 81. Nicolaus,nu.14.& uerba ſeruiunt intentioni, non autem intentio uerbis, ſicut corpus cedit animæ, quæ illud dominatur.c.ſedulo 38.diſtinct.

Ad ſecundum fundamentum,quod d.D.Baccius non poterat præiudicare hæredibus dicti Sanctis, & quod per obligationem omnium fructuum, & animalium non dicuntur obligata omnia, ſed tantum portio ipſius Sanctis que poterat obligari nempe dimidia, nam licet, qui omnia dicit, nihil excludat iur vulgar.hoc tamen non ſe extendit ad ea, quæ quis veriſimiliter non conceſsiſſet, vt late deducit Gabr.cóclus.12.de uerb.ſignificatio.fol.334. ſpecialiterq; mandaſſet c.generali de regul.iur.in 6.c. cum in generali de offici. Vicar. Bertazz.de clauſul.clauſul.5. Gloſſ.2.nu.6.fol.42.ſeu vbi obligans incideret in pœna Corſet.in ſuis ſing.in verbo obligatio fol.182.nec vbi deficit poteſtas. quia ſi hoc eſſet, quiſque per dicta verba poſſet obligare
26 bona mea me inuito,quod eſt falſum.Et propterea illa verba obligauit omnes fructus, & omnia animalia ſunt intelligenda de portione, quæ poterat obligari, vt probatur in l.1.ff.de aliena.iudi.mutand.cau.fact.vbi verba omnibus modis non intelliguntur generaliter, ſed illis modis, quibus poteſt, vt ad litteram dicit ibi gloſ.in verbo omnibus littera D.quia generalitas non debet intelligi, vt
27 alicui partium ſit damnoſa, ſeu captioſa, l.cum aquiliana, ff.de tranſact quo fit, vt non procedat, quod dicebatur de d.Sancte, ad quem totam conductionem ſpectare affirmabatur.

Et vbi d.D.Baccius dictis hæredibus præiudicare potuiſſet, vel aliter dicta verba eſſent intelligenda.Idem eſſet, quia non fuit probatum aliquid de aſſerta notitia ſaltem veriſimiliter,& eo modo,quo probanda erat; etenim ſi inhæremus veriſimili, quis dicet, d.Baccium, & heredes d.Sanctis fuiſſe tam ſtultos,quod voluiſſent participare totum,vbi non haberent, niſi medietatem, cum tanto eorum damno.

Immo vbi aliqua fuiſſet probata ſeu colligeretur notitia, prout non probatur, nec colligitur, non propterea poterit dici in aliquo dictis hæredibus
28 præiudicatum, nam quælibet notitia non ſufficit, niſi ſit ſcientia facti cum omnibus ſuis qualitatibus, Pedemon.deciſ. 174. Verum quoniam, nu.4.cum ceteris ibi allegatis fo.711.Sed iſta nó adeſt,ergo.

Et licet dictus Sanctes, & hæredes aliquo tempo-
29 re in dicta conductione permanſerit, ſibi non præiudicarunt, quia id debet intelligi factum eo modo, quod de iure fieri poterat, nempe pro eorum medietate.

Prout nec præiudicat, quod dicebatur de obſeruantia allegata, cum fuerit adducta ad interpretationem dubiæ teſtatoris voluntatis, de qua non eſt præſens caſus, ſumus .n.ſuper confeſsione clara, vt demonſtratum fuit, aduerſus quam non oportet inſiſtere.

30 Et tanto magis, quia non reperitur aliquid, quod noceat obſeruatum, præcipuè p[illegible] iſta n[illegible] confeſsionis factæ per Lentiú in [illegible] eius teſtamento, ſed bene, quod poſt habitam notitiam dictæ confeſsionis hæredes dicti Sanctis ceperunt agere, quo fit, vt ma'e poſsit dici obſeruatum, quod ignoratur, nam ſuper ignora[illegible] non cadit conſenſus, neque voluntas. Eiuſdem ſententiæ ſupra per me firmatæ in cauſa appellationis fuit Rota Romana coram Reuerendo Patre D.Lita Veneris 20. Decembris 1596 cuius deciſionis tenor eſt huiuſmodi.

Maceratenſis Affictus,

Veneris 20.Dicembris 1596.

Vna parte tantum informante Domini tenuerunt ſententiam Rotæ Maceratenſis eſſe infirmandam. Et quia eſt reuocatoria ſententiæ Gubernatoris Prouinciæ Marchiæ, qua inter cætera ad fauorem heredum Sanctis condemnatur reſ les Antonij Lentij medietatem da [illegible] Sanctem eius [illegible] d. occaſione ſublocationis [illegible] bonorum & terrarũ Capitanei Antonij Nadutij exiſtentium in Territorio Montis Miloniſ, que condemnatio vti iuſta de iure non conuenie bat reuocari, ſed confirmari nam de iuſtitia ipſius ſatis conſtat ex declaratione per ipſum Lentium facta in articulo mortis, cum ſi licet in dicta ſublocatione facta [illegible] ipſe participabat pro ſue
31 dietate quo fit vt iure merito medietatem damni quod in dicto affictu ſentire ipſe debeat, ſicut, & medietatem lucri, ſi quod deueniſſet ad eum de iure
32 ſpectaret per tex. in l.ſecundum naturam ff.de reg. iur nec impugnari poteſt dicta Lentij declaratio,
33 ſeu confeſsio ſub eo prætextu, quod tanquam facta parte abſente plenam probationem non inducat ſecundum Barr.in l.cum quis decedens §.codicillis nu.3.ff.de leg.3. Felin.in c.ſi cautio nu.24.de fid.inſtrum.& alios, de quibus per Gabrielem tit. de confeſſ.concluſ 1.nu.20.Primo quia vbi agitur in foro in quo non rigor. iuris, ſed æquitas ſerua-
34 tur, talis confeſsio plenè probat, & hæres cogitur ei omnino ſtare, ita Bald.in l.generaliter q.10 C. de non numerat.pecun. per tex. in l. ſi ego §.1.ff. de iur.dot.& no.in c.quoties cordis 1.q.7.& in c. parochiani de ſepul. quam limitationem amplectitur in d.c.ſi cautio.nu.25.in uerſi. Quintus caſus eſt de fide inſtrum. qui ibi ſub. nu. 27. dicit indubitabile
35 eſſe quando tamen talis confeſsio emanauit in extremis, prout hoc in caſu euenit ea ratione, quia tunc teſtator non præſumitur mentiri, ſed eam facere pro exoneratione cóſcientiæ ſuæ iuxta notata
36 in d.c.parochiani de ſepulturis. Secundo, quia dicta confeſsio eſt multum adminiculata ex litteris miſsiuis ipſius Lentii, & ex intitulatione libri [illegible] adminiſtrationis factæ per Venturinum Adminiſtratorem partis bonorum contentorum in dicta ſublocatione, de quibus in ſummario nu. 5. Ex quorum omnium lectura non obſcurè conuincitur dictum Lentium verè fuiſſe participem dicti affictus, & ſocium præfati Sanctis, nec poteſt dicta con-

Digitized by Google

confeſsio tergiuerſari ſub prætextu, quod referenda ſit ad precedentem affictum, ſiquidem quia hoc impoſsibile redditur, ſtante, quod pars Lentii in dicto affictu non erat medietas, ſed tertia tantum ſexta ipſius Sanctis, & medietas Zenobii, vt ex eadem declaratione conſtat.

Nec illud inconueniens videtur, quod dicta ſublocatio fuerit facta per ipſum Lentium Sancti, & nihilominus voluerit ſimul cum eo eſſe ſubconductorem dictorum bonorum, ſtante quod dictam ſublocationem non fecit proprio nomine, nec ad
37 ſui propriam vtilitatem, ſed Zenobii, Sanctis, & ipſius, & duplicem perſonam quis repreſentare poteſt inſeparabilibus l. Pater §. ſi duo vbi Glo. & Bal. ff. de adop. cum aliis per Aym. de antiquit. tempo. par. 4. nu. 142.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Donatio facta pro puella maritanda, an poſsit impugnari ex defectu formæ ſtatuti non ſeruatæ.

SVMMARIVM.

Conſenſus proximiorum non præſumitur etiam ex diuturnitate temporis nu. 1.
Donatio facta ſine interuentu proximiorum, etiam iurata, an valeat, d. nu. 1. & 7.
Executionem petens contractus, in quo non fuit ſeruata forma ſtatuti, quam pœnam incurrat, nu. 2.
Trebellianica an poſsit detrahi, quando teſtator iuſſit debere reſtitui omnia bona ſua poſt mortem primi hæredis, num. 3.
Trebellianica an poſsit compenſari cum fructibus perceptis, nu. 4.
Fructus, quo temporis curſus coequant ſortem, nu. 5.
Precium variatur reſpectu locorum, rerum, & bonorum d. nu. 5. in verſi. conſiderando.
Expenſe funeris, teſtamenti, inuentarii, & aliarum cauſarum neceſſariarum an debeantur, quę ſint, & quo vtantur priuilegio, nu. 6.
Donatio facta pro dote non poteſt impugnari ex defectu ſolemnitatis ſtatutariæ non ſeruatæ, nu. 8.
Statuta generaliter loquentia non comprehendunt dotem, nu. 9.
Donatio facta pro dote, an dicatur facta ex pia cauſa, numero 10.
Datum puelle pauperi dicitur Deodatum, nu. 11.
Iura prohibitiua cenſentur remiſſa fauore pia cauſa numero 12.
Cauſa Redemptionis captiuorum dicitur pia, nu. 13.
Legitima competit iure naturæ; Trebellianica vero iuris diſpoſitione, nu. 14.

DECISIO XLII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DIANA Petri Leonis, cum petierit executionem cuiuſdam inſtrumenti donationis ſibi factæ à q. Domina Gineura in curia Illuſtriſ. & Reuerendiſs. Domini Gubernatoris dictæ ciuitatis, & ſententiam fauorabilem obtinuerit contra Hieronymum, & litis conſortes de Scalamontibus, quæ poſtea coram iudice delegato per Breue Sāctitatis ſuæ commiſſa, fuit reuocata prout in ſententia deſuper lata. & ipſa Diana appellante iterum per Breue Sanctitatis ſuæ huius Rotæ Auditoribus commiſſa.

De duobus fuit principaliter dubitatum. Primo an dicta donatio dicatur valida ex defectu formę ſtatuti Anconæ de contractu mulierum rubr. 43. collati. 2. nu. 2. non ſeruatæ circa interuentum & præſentiam proximiorum.

Secundo præſuppoſita validitate, an remaneant tot de bonis dictæ Geneuræ donatricis, quod poſſit dicta Diana in bonis eiuſdem obtinere prætenſam quantitatem pecuniarum ſibi, vt in dicto inſtrumento donatarum.

Et circa primum dubium videbatur dicendum, quod non, nam in dicto inſtrumento donationis non interuenit conſenſus duorum proximiorum à
1 dicto ſtatuto requiſitus, nec præſumitur etiam ex diuturnitate temporis Marſil. ſingul. 323. diuturnitas temporis in fin fo. 89 quo caſu ipſo iure non ſolum contractus irritus eſt, aliquo iuramento nō obſtante, cum illud cenſeatur dolo extortum, ſed
2 petens executionem eiuſdem vel ipſum allegans, incidit in pœnam ducatorum quinquaginta, vt aperte diſponitur in præfato ſtatuto.

Circa ſecundum pars negatiua pariter amplectenda videbatur, quia deductis bonis fideicommiſſo ſubiectis ad ipſos hæredes ſpectantibus iuxta formam teſtamenti q. Domini Alexandri Thodini in actis exhibiti. prout fo. 48. de quibus nulla poteſt detrahi Trebellianica ad fauorem dictæ Gineuræ, & hæred. nam etiam quod ex iuſſu reſtituen-
3 di omnia ſua bona poſt mortem primi hæredis a dict. teſtatore facto poſſet dici prohibita omnis Trebellianicę detractio, vt voluerunt plures citati per Gabr. in titu ad Trebell. concluſ. 3. to. 160. & videtur de mente Michael. Graſſ. in §. Trebellian. nu. 6. f. 342. licet hoc minime ſuſtineri valeat, quia
** magis communis* eſt in contrarium vt per Gab. & Graſſ. in loc. cit. dicitur extincta de fructib. perceptis per d. Geneuram iux. tradita in l. in fideicommiſſariam hæreditatis reſtitutionem 18. ff. ad
4 Trebellian. vbi gl. & ſic per hæredes præfatos, nec peti, nec retineri poteſt, præſertim cum fructus dictæ fideicommiſſariæ hæreditatis fuerint percepti maiori ſpatio quam viginti annorum, quo tēpore
5 non ſolum coequant valorem bonorum, ex quibus fructus percepti fuere ſecundum glo. in aut. perpetua littera C, in verbo iuſta, C. de ſacr. ſanct. Eccl. Roman. conſi 423. pro pleniori diſcuſsione num 4. Iaſ. in l. ſi fundum, la 2. nu. 5. ff. de lega 1. & Ant. Pinel. in repet. l 2. in 3. par. c. 4 & vlt. num. 2. C. de reſcind. venditio. conſiderando pretium iuſtum re-

rum

Digitized by Google

rum, vel bonorum, vt inquit Aſin. in ſuo tract. de
execution.c.175.licet id non ſit tutum,& ſæpe de-
cipiat cum ſecundum eundem reſpectu locorum,
rerum & bonorum pretium variari ſoleat fo. 214.
Sed minori tempore cum intereſſe poſsit etiam ta-
xari ad ſex pro centenario,& quandoque ad ratio-
nem decem,vel octo ſecundum quod frequentatur
in regione,licet fructus,vel vſus minus valeãt Rot.
Gen.deciſ.194.agitato iudicio,nu 3.fo.257.Coua.
variar.reſolut.lib.3.c.1.in verſi 7.fo. 203. Crauet.
conſi.189 quando fœmina num.6 fo.366. Magon.
deciſ.Florent.83.fuit obiter num.3.fo.262.qui lo-
quitur de taxatione fructuum ad ſeptem, vel octo
per centenario,& expenſis funeris,quæ,quæ dican
tur, & quo vtantur priuilegio tradit Viu. in ſuis
deciſ.Baren deciſ.307 expenſæ funeris, nu.1. lib.2.
fo.415.teſtamenti,inuentarij,& aliarum cauſarum
neceſſariarum iuxta tradita in l.fin.§ in computa-
tione,C.de iur.deliberan.vbi Bart. Paul. de Caſtr.
numero 1 nihil remanet ex quo per dictos de Sca-
lamontibus hæredes cum beneficio legis, & inuen
tarij poſſit dictæ Dianæ ſatisfieri.

Sed Domini communiter ſuper vtraq; dubita-
tione tenuerunt partem affirmatiuam, nempe di-
ctum inſtrumentum donationis eſſe validum,& re
manere tantum de bonis dictæ Geneuræ, quod po
teſt ſatisfieri d.Dianæ, etiam computatis omnibus
prætenſis pro parte dictorum hæredum; vt de pri-
7 mo patet, quia licet contractus ſæpedictæ dona-
tionis fuerit factus abſentibus Stephano, & Ale-
xandro de Benincaſis proximioribus, non dicitur
propterea contractus nullus, nam dicti proximio-
res fuerunt citati ad formam ſtatuti, & interuenire
non curauerant, quo caſu contractus prefatus cele
bratus cum præſentia viri, & iudicis decreto valet,
& tenet, vt legitur in dicto ſtatuto Anconæ rubr.
43.col.2.in verſicu.hoc in ſuper.Immo vbi aliquis
8 formę defectus ſæpedicti ſtatuti opponi poſſet, nõ
propterea huiuſmodi contractus eſſet nullus, cum
ſit factus cauſa dotandi dictam Dianam, quia ſta-
9 tuta etiam generaliter loquentia non comprehen
dunt quod fit ex cauſa dotis per ea,quę tradi Salic.
in l.fi.in princ.per illum text.C.de iur. dot.Ruin.
conſ.194.In cauſa vertente, nu.5.lib.1 Bal.Nouel.
in ſuo tract.de dot.in 6.part.priuil.48.Paſeth.con-
ſil.163.& ſi lex hęc municipij Firmani, nu.14. &
Eguen.conſil.9.caſus qui proponitur nu.26.fol.32.
& in caſu magis dubitabili, nẽpe in terminis Con-
ſtitutionis Marchiæ c.25.lib.5.quæ loquitur per
verba vniuerſalia, aliàs cenſuit eadem Rota pro
maiori parte in vna Rechanatẽſi 15.Maij 1596,ver
tente inter Nicolinam vxorem q. Petri Traſſichini
de ciuitate Rechanati, & Bartholomæum Berna-
bò de Macerata, & Iacobam eius vxorem, vt dixi
ſup.deciſ.34.in vña Rechanatenſi, nu.1.quæ in præ
ſenti ſpecie videtur ſatis clara, cum dicta dos fue-
rit data pro puella paupere maritanda, & ſic ex
pia cauſa per ea quæ in terminis voluit Nouell.in
ſuo tractat.de dot. p.5.nunc me transfero, num. 3.
10 & 4.fol.14.ratio eſt, quia datum puellæ pauperi
11 dicitur Deo datum,vt poſt Bald.in l.poſt mortem,
nu.10.ff.de fidei.Alexan.in l.cum his, §.ſi mulier
de cond. indeb.& in l.ſi cum dotem, §.eo autem,
nu.10.ff.ſol.matrim.dicit addit. ad Nouel.in verbo
12 paupere, fol.15.cuius fauor talis eſt, quod iura pro
hibitiua in contractibus cenſentur remiſſa, vt in ſi
mili videtur in contractibus, qui fiunt fauore ca-
ptiuorum, de quibus in l.quamuis, & ſequen.ff.ſo
lut.matri. Rom.conſ. 316.circa propoſitam con-
ſultationem, nu.7.Tiraq.in ſuo tracta.de leg. con-
nubial.Gloſſ. 8.nu 285.fo.508. Micha p'az.in ſuo
tractat.de maiorat.p.4.q.1.limit.quarta, nu. 2.to.
13 decimo, part. prima, fol.461.quorum cauſa pa-
riter pia eſt,vt probatur in l.ſi quis pro redemptio-
ne in illis verbis pijſsimam adminiſtrationem,C.
de donat.cum cæteris deductis per Tiraq.loco ci-
tato nu.286.fol.509.

Et de ſecundo probatur, quia detractis bonis di
cti fideicommiſsi abſque alicuius Trebellinicæ de-
tractione, expenſis funerum aſcendentium ad ſcu
ta triginta, cum tertia parte eorum, quæ conſiſtunt
in auro, & argento, prout in inuentario aſcenden,
ad ſcuta trigintaquinque, & tertia pars dotis di-
ctæ Geneuræ ſoluta poſt eius mortem viro, quæ
aſcendit ad ſummam ſcuto 153.remanent, etiam
vbi dicta Geneura aliud non habuiſſet niſi pro-
priam dotẽ, quæ fuit ſcutarũ 400.auri ad rationem
Paulorum vndecimo pro quolibet ſcuto, vt appa-
ret ex inuentario hereditatis dictæ q.Geneuræ fol.
24.& ſeq.producto pro parte dictorum hæredum.
ſcuta 306.de quibus poteſt dicta Diana ſatisfieri
Quo ſtante inanis eſt omnis oppoſitio fundata in
debitoris inopia, præſertim cum dicta Geneura in
dote Franciſcæ ſuæ matris, quæ fuit ducatorum
quingentorum debeat non obſtante quocunque te-
ſtamento facto per dictam Franciſcam ad fauorem
dictorum hæredum de Scalamontibus, caſu quo di
cta Geneura deceſſerit, prout deceſsiſſe aſſeritur
ſine Filijs, habere legitimam, & Trebellianicam,
& ſic medietatem dictæ dotis; nam legitima ſibi
14 competit iure naturæ, Trebellianica vero iuris di-
ſpoſitione.

Quibus ſtantibus inſtrumentum præſatum vide
batur exequendum prout Domini exequi manda-
uerunt confirmando ſententiam primi iudicis pro
ut in pronuncia deſuper lata.

Non obſtant deducta in contrarium quia ex ſu-
pradictis remanent ſublata.

Laus Deò, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLIII.

FIRMANA.

ARGVMENTVM.

A ſententia, qua vir condemnatur ad reſtituendam dotem ob vergentiam ad inopiam, an detur appellatio, & inhibitio deſuper obtenta veniat moderanda.

SVMMARIVM.

Appellatio non datur, quando agitur vigore publici inſtrumenti, & tractatur de cauſa dotis, nu.1.

Reſtitutio dotis, quæ petitur per vergentiam viri ad inopia petenda eſt per habentem ſpeciale mandatum, & probanda d.nu.1.in verſiculo quæ allegenda

Teſtes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam

Digitized by Google

quæ concurrere debent, nu.2.& ſeq.

Citatio ad examinandum teſtes ad perpetuam rei memoriam eſt neceſſaria, quando non ſubeſt aliqua iuſta cauſa, nu.3.

Teſtes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, an requiratur aliqua interlocutoria, nu.4.

Appellatione prohibita, an poſsit appellari ex capite iniuſtitiæ, nu.5.

Dotis reſtitutio, quę fit ex vergentia viri ad inopiam, non dicitur propria reſtitutio, nu.6.

Priuilegia non trahuntur ad ficta, & impropria, nu.7.

DECISIO XLIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SVPER propoſita quęſtione Reſpondebatur inhibitionem obtentam pro parte Fabij Ricij appellantis contrà Bartolomæam
1 Peruſini debere moderari, quia agitur vigore publici inſtrumenti, & de cauſa dotis, à qua non datur appellatio ſaltem, quo ad ſuſpenſiuum, vt in terminis probat Nouel. in ſuo tract. de dot. par. 12. nu.68. ſo.193.

Licet cauſa huiuſmodi propoſita Domini eſſent in contraria ſententia, quæ nó fuit publicata, quia pars, quæ petebat dictam moderationem, amplius pro ea non inſtetit, ratio autem, qua mouebantur, erat, quia cum fuerit quæſtio ſuper decoctione Ludouici Peruſini viri d. Bartolomeæ, & ex iſto capite dos de qua in d. inſtrumento per dictam mulierem repetita, non poteſt dici, quòd cauſa eſſet executiua, nam dicta aſſerta decoctio, ſeu vergentia ad inopiam, ex qua pendet reſtitutio, quæ alleganda erat per habentem ſpeciale mandatum, vt poſt Aretin. cenſuit Rot. Lucan. in nouiſs. Deciſio. 95. pronunciauimus nu.5. ſo. 81. ſimulq; probanda iuxta tradita per text. in l. ſi conſtante in princ. ff. ſol. matri. Aſsiſ. deciſ. Luccan. 22. domina Iacobina nu.15. ſo.136. & Rot. Luc. d. deciſ. 95. nu.1. ſo. eod. non probatur per inſtrumentum, nec in proceſſu, quod peius eſt, etiam quod non nulli teſtes ſuper
2 hoc examinati reperiantur, nam huiuſmodi examen cum fuerit factum ad perpetuam rei memoriam, non concurrentibus requiſitis, de quibus per Felin. in c. ſignificauit de teſt. Socc. in ſuis Fallentiis reg. iur. in verbo teſtes examinari ſol.56. Papi. in form. capitulorum, quando teſtes producuntur ad æternam rei memoriam in verſ. coram vobis, nu.1. & ſeq. ſo.270. Menoch. de arbit. caſ. 60. 61. & 62. Miſin. cent. 4. obſer. 71. quoniam multis ſo.498 dicitur nullum, prçſertim cum inter cætera deficiat
3 citatio, quæ omnino requirebatur ſecundum Felin. in d. c. ſignificauit, nu.3. & Papienſ. loco citato, nu. 3. vbi non apparet de aliqua iuſta cauſa, per quam huiuſmodi citatio potuiſſet omitti iuxta tradita
4 per Marſil. in l. de vno quoque. nu.102. & requiſita interlocutoria iudicis, per quam prius pronunciari debebat teſtes valetudinarios, ſenes, vel debiles, & propterea recipiendos, vt poſt glo. Bar. & Doc. in l. Aquilia, § ſi deletum. Rolan. conſi. 23. ex teſtibus, nu.21. lib.4. & Maſuer. in Add. ad Papie. loco citato in verbo timeat, ſol. 270. col. 1. nam id non creditur niſi probetur, vt per Rolan. vbi ſup. nu.20

Nec quod fauor dotis faciat cauſam inappellabilem, nam etiam vbi cauſa non fuiſſet talis, ex ſo-
5 lo capite præfatæ iniuſtitiæ dicitur effecta talis, per ea quæ tradunt Angelus in l. quiſquis, C. quor. appella. non recip. Rimin. iun. conſi. 358. igitur ad primum, nu.6. lib.4. & Ludouic. deciſ. Peruſ. 20. Domina Martiana, nu.24. ſo.25.

Et ſic ceſſant omnia quæ ſupra opponebantur, præſertim cum repetitio dotis fiat, ex capite ver-
6 gentis viri ad inopiam, ex qua non propria, ſed ficta reſtitutio dotis oritur, vt in terminis probant Bar. in l. ſi conſtante, nu.55. ff. ſolut. matri. Alexan. conſi. 142. viſo proceſſu, nu.13. & ſeq. lib. 5. Grammat. deciſ. 92. in cauſa honeſtæ mulieris Beatricis, nu.1. Abb. conſi. 70. quamuis ſit diſputabilis, nu.3. lib.1. qui hanc aſsignat pro vna ratione, ad decidendum illam magnam quæſtionem de iure offerendi aduerſus vxorem poſsidentem vel petentem aliqua bona mariti in ſolutionem ſuæ dotis, quando maritus vergit ad inopiam. Vrſi. ad Affli. deciſ. 9. Pater, & Filius nu.9. Rolan. conſi. 9. in præſenti, nu.39. lib.1. Afflict. deciſ. 199. vxor habens num.2. Pedem. deciſ. 135. Quæſtio difficilis, num.9. & Rot. Lucan. per Magon. deciſ. 55. Ioannes q. Bernardini, nu.3. ratio eſt ſecundum Alex. vbi ſupra, quia de fructibus debent ſuſtentari, vxor, maritus, & filij, & ſic non poteſt dici propria, & vera reſtitutio cum non fiat plenè. Rot. Floren. deciſi. 125. Vergente nu.3. ſol. 363. quę non videtur habere priuilegiũ præfatum ne poſsit appellari; nam priuilegia non
7 trahuntur ad ficta, & impropria, vt per Io. Campeſ. in ſuo tracta. de ſtatut. q. 4. to. 2. ſol. 269. In hoc tamen non facio aliquod fundamentum, nam & ſi reſtitutio ficta ſit, agitur tamen de dote, vera, quæ ſemper & vbiq; præcipua eſt.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO XLIIII.

MONTICVLI.

ARGVMENTVM.

Legatum factum Titio, & Seio de centum, an ſemper intelligi debeat de quinquaginta pro quolibet.

SVMMARIVM.

Teſtamentum, vt valeat an requiratur, quod relictum ſit iure inſtitutionis nu.1.

Legans duobus centum, quinquaginta cuilibet legaſſe dicitur d. nu.1. fallit nu.18. & ſequen.

Interpretatio ſtricta fit in legatis, nu.2.

Legata ſororum debent eſſe æqualia, nu.3.

Dotes inter ſorores debent eſſe æquales, nu.4.

Diſcordiæ, & ſeditiones ſuſcitantur ex inæqualitate, nu.5.

Inæqualitas eſt mater diſcordiæ, & bellorum, nu.6.

Clauſula vna teſtamenti declaratur per aliam, nu.7.

Filij omnes debent habere eandem legitimam, nu.8.

Dictio (cuilibet) eſt diſtributiua, & non recipit reſtrictionem, nu.9.

Mater dicitur habere eandem poteſtatem, quam pater

habet

Digitized by Google

habet, licet poteſtas ſit inæqualis, numero 10.
Aequalitas eſt ſeruanda inter filios, nu. 11.
Iudex in dubio debet ſeruare æqualitatem, nu. 12.
Aequalitas ſæpe ampliat, & reſtringit teſtatoris diſpoſitionem, nu. 13.
Mater an poſſit vni ex filiis plus relinquere, quàm alteri num. 14.
Prioris denominationis ordo maiorem affectionem demonſtrat, nu. 15.
Filii præſumuntur omnes æqualiter dilecti, nu. 16.
Voluntas teſtatoris eſt ſequenda, nu. 17.
Verba non cenſetur poſita ſine effectu operandi, nu. 19.
Legatum, quando eſt ambiguitas verborum, latè interpretatur, nu. 20.
Legatum late interpretatur, quando agitur de modico præiudicio, nu. 21.
Legatum late interpretatur, quando concurrunt aliæ coniecturæ, nu. 22.
Legatum late interpretatur, quando fit interpretatio ſecundum propriam verborum ſignificationem, nu. 23.
Legatum latè interpretatur, quando eſt factum perſonæ, ad quem teſtator habet magnam affectionem, prout ſunt filiæ, nu. 24.
Legatum factum vxori de vſufructu cum cõditione, quod nequeat dotes repetere quomodo interpretatur d. num. 24. in verſi. quando vxori.
Legatum fauore piæ cauſæ late interpretatur d. nu. 24. in verſic. quando legatum eſt factum piæ cauſæ.
Legatum vniuerſale an late interpretetur d. nu. 24. in verſiculo quando legatum eſt vniuerſale.
Legatum late interpretatur, quando militat ratio ſeruandæ æqualitatis, nu. 25.
Legatũ late interpretatur, quando filius eſt hæres vniuerſalis, & filiabus eſt factum particulare legatum, n. 26.
Legatum dotis late interpretatur, nu. 27.
Dos hodie non datur in modica ſumma, nu. 28.
Interpretatio lata fit fauore dotis, nu. 29.

DECISIO XLIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

PIERA vxor quondam Chriſtophori Secchiarij, cũ in ſuo vltimo teſtamento reliquiſſet iure legati Iacobæ eius filię natæ ex primo matrimonio florenos centum pro eius legitima portioneque hæreditatis in his ipſam inſtituendo, & Ginebriæ, & Ioannæ filiabus ſuis natis ex ſecundo matrimonio florenos centum de bonis ſuis pro earũ, & cuiuslibet ipſarum legitima, & portione hæreditatis in ipſas, & quamlibet ipſarum inſtituendo ad validitatem teſtamenti in quo regulariter relictum debet eſſe iure inſtitutionis §. aliud quoque capitulum in aut. de appellation. iuxta tradita per Marſil. ſingul. 547. clariſsimum fol. 145. qui id limitat in patre relinquente dotem filię cum declaratione, vt in dicto teſtamento, quod pro ſeruanda æqualitate inter dictas filias Caneſtrum ipſius teſtatricis æqualiter diuidatur inter dictas filias caneſtrum ipſius teſtatricis æqualiter diuidatur inter ipſos Orta controuerſia inter hæredẽ dictæ Pieræ, & dictas filias ſecundi matrimonij, fuit dubitatum an huiuſmodi legatum debeat intelligi de centum pro qualibet filia, vel de centum inter omnes.

1 Ratio dubitandi fuit quia dictum legatum videbatur intelligendum non de centum, ſed de quinquaginta pro qualibet per text. in terminis in l. ſi quis teſtamento 82. ff. de lega. 1. l. ſi pluribus 45. ff. de verb. obligat. & ſi per verba in dicto teſtamento poſita aliqua oriri poſſet dubitatio, quia in legatis
2 ſtricta fit interpretatio Menoc. de arbitr. q. 99. quæro nonageſimonono nu. 14. & quod minimũ eſt, cenſetur legatum l. ſi ita ſit adſcriptum 14. ff. de legat. 1. l. qui concubinam, 29. §. cum ita, & l. nummis 63. ff. de legat. 3. Natt. conſ. 379. verba teſtamenti, nu. 1. fo. 92. & conſ. 420. quamuis controuerſia, nu. 27. lib. 2. fo. 127 & Crauet. conſil. 86. diuino ſubſidio, nu. 7. fol. 174.

Sed ponderatis, & conſideratis verbis teſtamenti licet primo aſpectu quæſtio valde difficilis viſa fuerit maxime per tex. in §. ſi eadem res inſtitut. de legat. contrarium fuit determinatum, quia per dicta verba dicta teſtatrix nil aliud videtur voluiſſe diſponere, niſi quod omnes filiæ haberent centum pro qualibet, & non quod filia nata ex primo matrimonio haberet centum, & aliç filię natæ ex ſecũdo matrimonio haberent quinquaginta pro qualibet,
3 quia id non conueniret æqualitati requiſitę in legatis ſororum, quæ debent eſſe æqualia iuxta legẽ vt liberis, C. de collatio. ne contingat vnam habere maiorem dotem, quàm aliæ contra ea quæ poſt Dec. conſ. 26. diligenter nu. 1. fo. 32. & conſ. 59. licet in caſu nu. 3. fol. 68. & conſi. 536. in cauſa nu. 10. fo. 560. ponit Decian. conſil. 32. tametſi putem, nu 66. volum. 2. fol. 256 nam dotes, vt ibi debent eſſe
4 æquales ad euitandas diſcordias, & ſeditiones,
5 quæ ex inæqualitate excitantur, l. cum pater, §. euictis, ff. de legat. 2 & in l. 2. C. commun. diuid. Mantic. conſil. 286. in caſu pręſentis dubitationis. Inæqualitas. n. eſt diſcordiarum, bellorumq; mater vt colligitur ex Plato. 6. de legi. & Ariſt. lib. Ethi. 9. c. 8. & capitu. dicimus 16. quæſt 7. de quibus meminit Eug. conſil. 62. requiſitus, nu. 47. fo. 175.

7 Et tanto magis, quia præter id quod vna clauſula teſtamenti declaratur per aliam Alex. conſil. 155. viſis, & accurratè conſideratis, nu. 4. lib. 2. tantum videtur colligi ex verbis, nam ſi legitima portio primę filiæ eſt de florenis centum, vt per d. teſtatricem fuit declaratum, eadem debet eſſe legitima portio aliarum filiarum, cum omnes de-
8 beant habere æqualem legitimam, §. 1. in aut. de trient. & ſem. & in aut. vt liceat matr. & au. in prin. & præcipue ex illa dictione cuiuslibet bis repetita,
9 quæ adeo eſt diſtributiua, & tribuit cuilibet rem inſolidum, vt probat gloſſ. in dicta leg. ſi pluribus hæredibus ff. de legat 2. in verb. ſed omnes coniuncti Vulpel. in ſuo tracta. de propoſit. ad verbior. & coniunct. ſignificatio. in dictione quilibet Tiraq. de retract. lignag. §. 31. gloſſ. 1. nu. 11. fol. 469. Craſſ. de ſucceſſ. tam ex teſtam. quam ab inteſtat. in §. inſtitutio, 16. q. 20. fo. 164. Decian. conſ. 73. circa primum igitur, nu. 16. volum. 2. fol. 534. & conſi. 4. ſubtiliter adhuc nu. 6. fol. 80. quod non recipit reſtrictionem Anchar. q. 9. Minor quidam, nu. 10.

Duran.de art.teſt.in tit.de legat.caut.10.fo.301.&
addit.ad Roma.ſing.503.in verſi. 4. limita.fol. 83.
facit Decian.conſi.57.& certe fo.666.lib.1.Berret.
conſ.144.ſcribendo aliqua nu.2.fo. 236.Ruin.con
ſi.150.in cauſa nu.12.lib.3.fo.236.Rim. iun.conſi.
676.In hoc modo nu.44.lib.6.fo. 246. Surd.deciſ.
93.quidam de Pallauina,nu. 24.& 31.in fi.fo.212.
Franciſcus Milanenſis deciſ. 1. & quod articulum
nu.129.lib.2.fol.9.Raudens deciſ.20.in cauſis co-
ram num.18.& 28.cum ſequ.fo. 260.ſed quia hu-
iuſmodi limitatio in practica poſſet aliquando ha
bere difficultatē per ea quæ tradunt Cephal.conſ.
316.teſtator poſt mortem lib.4.fo.244. Mantic.de
coniectur.vlt.volunt. lib.9. titu.6.nu.8.in verſ.ſed
cum hæc.bona fo.244. Peregrin.in ſuo tractat.de
fideicom.art.6.nu.9.cum ſeq.fo.57.Caualcan.deciſ.
23 condemnaui nu 20.cum ſeq. par.4.fo.94. Alb.
conſ.73 in præſenti caſu nu.6.lib.1.fo.77.& Achill.
Pedroch.conſ.7.circa primum nu.120.fol.74.recur
re ad coniecturas, vt per Mantic.de coniect.vlt.vo-
luntat.d titu.6.lib.9.nu.8.in verſ.ego opinor cuius
ſententia approbata fuit totā per Rotā Florentinā
Sabati 26. Februarij 1604.in vna Volaterana ver-
tēte inter DD.de Inghiramis ex una,& DD.de Ric
cobaldis ex altera videlicet per Ill.vt celeberrimos
I.C.DD.æquitem Antonium Curinum Apuanum
Prætorem, æquitem Alexandrum Zilocchium de
corrigio Carolum Lunardum de Rauenna, Fran-
ciſcum de Piccolominibus Senenſem, Ludouicum
Gomes Luſitanum, & me.
25 Quando militat ratio æqualitatis ſeruandæ, quia
tunc, vt inquit Ruin.conſi.212.nu.13. lib. 1. ſicut
ratione æqualitatis ſeruandæ aliquando in legato
non venit, quod aliàs veniret, ita econuerſo ea-
dem ratione in eo venire, quod aliàs non veniret.
26 Et quando vnus filius eſt hæres vniuerſalis, & fi-
liabus eſt factum particulare legatum, prout in ca-
27 ſu iſto.Surd.d.conſi.112.nu. 79.lib.1.& tanto ma-
gis lata debet fieri interpretatio, quia dicta legata
debent ſeruire pro dote, quæ cum hodie non detur
in modica ſumma, ſtrictam non patitur interpre-
29 tationem, etiam ex coniecturata mente teſtato-
ris præter id quod fauore dotis non attenditur,
quod eſt minimum ſed lata ſit interpretatio Surd.
d.deciſ.298.nu.12.

Laus Deo, & Beatę Marię ſemper Virgini.

DECISIO XLV.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Falcidia an poſsit detrahi ex vſufructu omnium bonorum vxori relicto.

SVMMARIVM.

Falcidia, an detrahatur de legato vſufructus omnium bonorum, & quando, nu.1.
Dodrans ideſt quarta pars, nu. 2.
Computatio ad cognoſcendum, an vſusfructus omnium bonorum excedat dodrante, quomodo ſit facienda.nu.3
Vſufructuaria omnium bonorum an poſsit accipere legatum propria auctoritate, nu.4.
Interdictum ſeu remedium, quorum legatorum, an competat contra vſufructuariam omnium bonorum, nu.5.

DECISIO XLV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

EX vſufructu omnium bono-
norum relicto Margharitæ
Amianæ falcidiam petita
per Vincentium Bertocciū
detrahi poſſe affirmabatur,
per doctr. Bart. in l. vxori
1 meæ, nu.2.ff.de vſufr.leg.
Sed contrarium communi
ter per Dominos fuit con-
cluſum, quia de vſufructu omnium bonorum non
2 detrahitur falcidia, niſi excedat dodrantem ideſt
quartam partem Borgn.de vſufruct.nu.225.Natt.
conſi.297.nu.6.lib.2.Picus in l. Titia, §. Titia cum
nuberet de lega.2. numero 86. qui in ſpecie loqui-
tur de vxore relicta vſufructuaria. Menoch.de adi-
3 piſcen.remed.2.nu.67. quem ex facto cum de mu-
liere quinquagennaria agatur facta computatio-
ne iuxta text.in l.hæreditatum, ff.ad leg.falcid.ex-
cedere minime repertum fuit.
4 Quo ſtante poterit dictum legatum ex ſe conſe-
qui, abſque eo quod contra ipſam competat reme-
5 dium quorum legatorum, etiam ſi propria auctori
tate dictum vſumfructum occupaſſet, cum à teſta-
tore nullus alius factus ſit hęres, à quo legatum pe
tere poſsit niſi poſt mortem ipſius.Iaſo. in l.extra-
neum, nu.4.vbi Bald.C.de hæred.inſtit. Rom.conſ.
71.nu.1.& 5.Rip.in l.1.in princ.nu. 18. ff. quorum
legat.Socc.conſi.131.in præſenti conſultat. nu.8.
Nec obſtat allegata doctr.Bar.in d.l. vxori meę.
ff.de vſufruct. legat. quia debet intelligi vbi lega-
tum vſusfructus omnium bonorum excederet do-
drantem,& vltra pracitatos Doctores habetur per
text.in terminis in l.omnium, ff.de vſufruct.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLVI.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Statutum requirens in actu certam ſolemnitatem, an habeat locum quando quis contrahit cum Patre.
Donatio facta ex cauſa ingreſſus religionis ad effectum ſeruiendi Deo Optimo Maximo, an ſit reuocabilis.

SVMMARIVM.

Contractus minorum ſolemnitas, nu.1.
Forma ſtatuti eſt ſeruanda, aliàs actus non valet, nu.2.
Decretum irritans inducit formam, nu.3.
Contractus donationis, quando quis ignorat valorem eius quod donat, an reſcindatur, nu.4.
Donatio inueriſimilis præſumitur fraudulenta, nu.5.
Conſenſus non trahitur ad ignorata, nu.6.
Scientia valoris bonorum donatorum, an præſumatur,
numero

Digitized by Google

numero 7.
Mulieres, minores, & ruſtici ſunt certiorandi, nu.8.
Mulieres minores, & ruſtici, an exuſentur per generalem renunciationem, nu.9.
Metus reuerentialis cum enormi læſione, quid operetur, nu.10. & an ſufficiat ad reſciſſ. actus geſti ibi d.nu.10. in verſ. licet.
Donatio an poſſit reuocari ex defectu cauſæ finalis, num. 11. & 32.
Delegatio cauſa facta per iudicem in caſu neceſſariæ abſentiæ reuerſo delegante ceſſat, nu.12.
Monachus profeſſus ſi licitè receſſit, an recuperet bona, nu.13.
Donans ex cauſa ingreſſus religionis, videtur donaſſe cauſa mortis, nu.14.
Mulier poteſt dici non ingreſſa monaſterium, quando non fecit profeſſionem, nu.15.
Beneficium eius, qui eſt infra annum probationis, non poteſt alteri conferri, nu.16.
Donans ex cauſa ingreſſus religionis ſi crediďiſſet remanere in ſæculo, an veriſimiliter donaſſet, nu.17.
Pater, quando contrahit cum filio, an requiratur ſolemnitas ſtatutaria, nu.18.
Lex multum confidit de patre d.nu.18.
Fraus inter patrem, & filium, ac coniunctos non præſumitur, nu.19.
Ceſſante cauſa ceſſat effectus. nu.20.
Donatio inter patrem, & filium quando ſuſtineatur nu.21.
Proximiorum defectus quando obſtet, nu.22.
Donatio quando fuit intitu ingreſſus religionis an poſſit recedi d. regulis iuris, & forma requiſita pro earum validitate in alijs donationibus d.nu.22 in verſ. præter quam quod.
Remedium læſionis vltra dimidiam non habet locum in donatione, nu.23.
Læſio non conſideratur in ingredientem religionem, ſed magna vtilitas, maximè quando donatio eſt facta ad fauore venientis ab inteſtato, nu.24.
Ingrediens monaſterium veriſimiliter non cogitat de bonis temporalibus, nu.25.
Clauſula ex certa ſcientia, & nullo iure, vel errore ducta, quid operetur, nu.26.
Remedium reciſſorium non datur vbi præſumitur ſcientia, nu.27.
Iurans dicitur veniſſe certioratus, & deliberatus, numero 28.
Minor donans cum iuramento an reſtituatur, nu.29.
Mulier iurans non venire contra ex capite enormis læſionis, an poſſit allegare ſe enormiter læſam, nu.30.
Dolus, metus, & fraus an præſumatur in donatione, in qua interueniunt conſanguinei, & iudicis decretum, numero 31.
Ingreſſa religionem per lapſum anni, an dicatur profeſſa alio non probato, nu.33.
Cauſa quę durat non poteſt dici ceſſata, nu.34.
Habiti nouitiorum ſola delatio annalis, an inducat profeſſionem, nu.35.
Concilium Tridentinum c.17. ſeſſio.25. an loquatur de tacita, vel expreſſa profeſſione, nu.36.
Profeſſio tacita quando fiat, nu.37.
Cauſa finali ceſſante an ceſſet contractus quando agitur de contractu innominato, & quid in contractu nominato d.nu. 37. in verſ. præterquam, quod. l. cum te c. pact. declaratio d.nu.37. in verſ. & non obſtat.
Contractus fauore piæ cauſæ cenſetur nominatus, & non reſoluitur ex defectu cauſæ finalis. d.nu.37. in verſ. & non obſtat.
Cauſa finalis fauore piæ cauſę habetur pro impulſiua nu.37. verſ. ſed magis.
Mors, & ingreſſus Religionis æquiperantur, nu.38.
Monachus, quo ad comedendum & alimenta non habetur pro mortuo d.nu.38. in verſ. ſed quo.
Donatio cauſa mortis, quando eſt inreuocabilis, numero 9.
Clauſula ad habendum, poſſidendum, fructuandum, vendendum, alienandum, & quid quid perpetuo placebit faciedum, inducit translationem Dominij, nu.40.
Donatio inter viuos quando facta dicatur, nu.41.
Donatio cauſa mortis non tranſit ad hæredes, nu.42.
Donatio in dubio cenſetur inter viuos, non cauſa mortis, numero 43.
Donatio videtur cauſa mortis quando non poteſt valere vt donatio inter viuos d. nu.43 in verſiculo non recederem.
Ingreſſus religionem, quando præſumatur voluiſſe vitã mutare, & cogi poſſit ad ingrediendum aliam religionem, nu.44.

DECISIO XLVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Fanenſi, quæ vertitur inter alexandrum de Piſcis tutorem Andreæ Pilei infantis, & Vincentium Dinum illius Actorem appellantes ex vna, & Camillã Vgolinam de Pileis appellatam exaltera, quæ poſt ingreſſum Religionis nuncupata fuit ſoror Magdalena.

Dubitatum fuit, an donatio facta per dictam Cammillam patri ſuo ante dicte religionis ingreſſum ad effectum ſeruendi Deo Optimo maximo reſiduum vitæ ſuę ſit valida.

Et dicebatur ex pluribus, quod non. Primo
1 quia non interuenit conſenſus duorum proximiorum ad formam Statuti Fani capit.29. lib. 2. in rub. de modo, & forma obſeruanda in contractibus minorum, aderat .n. Franciſcus auus maternus d. Cammillæ, qui ſi fuiſſet adhibitus ad conſentiendum, potuiſſet informare d. Cammillam de magno præiudicio ſibi, ex d. donatione proueniente.

Secundo quia d. Camillæ non fuit datus curator ad formam d. ſtatuti, & ſic quod geſtum eſt,
2 non tenet ex defectu formæ, à ſtatuto non ſeruatæ, vt conſuluit Anchar. conſ. 6. viſo themate nu.4. Dec. conſil. 528. pro reſolutione caſus, nu.12 & cõſ. 612. concluſionem nu.3. Ruin. cõſi. 107. viſo prius teſtamento, nu.12. lib.1. ſtante maxime decreto irritante, quod inducit formam Mandoſ. in addi.
3 ad Roman. conſil. 402. in propoſita verſ & non aliter. Gabr. de clauſul. concluſ. 3. nu.57. & ſeq.
4 Tertiò quia d. Camilla donauit, vt ſupra abſque eo, quod ſciuerit valorem eius, quod donabat, & læſionem, quam patiebatur donando, quo caſu contra-

Digitized by Google

contractus non tenet, ſed tanquam nullus reſcindi tur. Gramat. deciſ. 103. Illuſtris Marchioniſſa Padulæ, num. 54. & 55. Guiliel. de Benedictis in ca. Rain in verbo. duas habens filias, nu. 165. de teſtam. Ruin. conſ. 170. De tribus eſt per ordinem, nu. 21. & ſeq. lib. 1. & conſ. 60. De re quidem ardua nu 24 lib. 3. quem ſequitur Ceph. conſ. 142. Magnifica Domina, nu. 26 Rot. in nouiſſ. deciſio. 101. Domini die lunæ nu 2. part. 2. fol. 64. Immo tanquam
5 inuériſimilis præſumitur fraudulenta ſecundum eundem Ceph. ibi num. 52. ratio eſt, quia de-
6 ficit conſenſus, qui non trahitur ad ignorata.

Et quod dicta Camilla donauerit id cuius valo-
6 rem ignorabat patet, quia non fecit donationẽ certæ rei, vel quantitatis, ſed vniuerſitatis iurium, & bonorum paternorum, & maternorũ & tamen non conſtat habuiſſe notitiam valoris eorumdem, vt habere debebat, ad hoc, vt contractus valeret cùm
7 iſta non præſumatur. Corn. conſ. 124. multum diffusè num. 4. qui loquitur in ſpecie de ſcientia bonorum maternorum. Ruin. d. conſi. 170. nu. 21. & conſi. 60. nu. 24. & Iaſo. conſi. 133. nu 10. lib. 4. cum pluribus ſimilibus uulgar.
8 Vnde dicta mulier erat certioranda, vt conſul uit Curt. iun. conſ. 141. Habita diligenti, nu. 16. & Hondede. conſ. 29. Magnifica Domina filuagia nu. 44 libr. 1 fol. 127. quia vt inquit Rot. in nouiſſ d. deciſion. 101. nu 11. potuit ignorare dotem maternam fuiſſe tantæ quantitatis, vt repertum fuit cum ignorantia in ea præſumatur. Prout quoque certiorari debent minores & ruſtici, vt inquit, Alex. conſ. 42. ſuper præmiſſo themate, nu. 5 qui non ex-
9 cuſantur per generalem renunciationem, etiam iuratam, vt ibi, & per addit. ad Alex. conſ. 125. viſis, & cõſideratis lib. 1. in verſ. curato. quæ loquitur de minoribus donantibus rem in vniuerſum, allegando Ruin. d. conſ. 107. viſo prius inſtrumẽto, nu. 16. lib. 1. & Alex. in quodã conſ. nõ impreſſo diſtinguentẽ inter donantẽ vniuerſa bona, & rem particularem.
10 Quartò quia concurrit metus reuerentialis cum enormiſſima læſione, vt probatur ex eo, quod dos materna aſcendit ad ſummam ſcut. 3300. & bona paterna ad longe maiorẽ ſummã, & dos ibi aſſignata pro monaſterio tantum ad ſummam ſcut. 200. quę reſcindunt contractum, tanquam metu ſolum ſecundum Gramm. d. deciſ. 103. nu. 49. etiã quod non probarentur minæ, & verbera, vt ibi nu. 50. Præſertim quando renunciatio eſt facta ad præſentiam Patris, matris, vel fratris, per mulierem, nam tunc concurrente læſione præſumitur facta metu reuerentiali. Eug. d. conſ. 29. nu. 76. fo. 88. licet aliàs ſola Reuerentia viri, vel epiſcopi vel etiam patris ſolus eorum timor Reuerentialis & ſola eorum præſentia non ſufficeret ad reſciſſionem geſti actus Bartol. in l. 1. §. quę onerandæ in fin. ff. quarum rerum act. non det. & in l. ad inuidiam C. quod met. Roland. conſ. 95. ab hoc ſæculo num 27. lib. 1. & communiter Doctor. vt per Add. ad Bart. loco proximæ citato.
11 Quintò quia vbi dicta donatio eſſet valida, venit ſaltem reuocanda ex defectu cauſæ finalis, nã licet dicta mulier donauerit ex cauſa ingreſſus monaſterii, non tamen ingreſſa voluit facere profeſſionem, vt requirebatur ad eſſentiam, & validitatem dictæ donationis per ea, quæ in terminis tradit. Curt. iun. conſ. 141. habita diligenti, nu. 13. Socin. conſ. 183. eleganter nu. 3. lib. 2. Dec conſ 86. viſo puncto nu. 5. in verſ. & iſta donatio, vbi additio in verbo reſoluatur Allegat. Purpur. in l. fin nu. 194. C. de pact. Natt. conſ. 180. pro deciſione nu. 2. lib. 1. Cagnol. in l. 1. nu. 57. ff. de reg. iur. Becc. conſi. 74. Don Paulus Maliſa, nu. 11. & ſeq. fol 32. & ſumma Tabie. in verbo nouitius. nu. 13. part. 2. fo. 417. facit Honded. conſ. 29. Magnifica Domina nu. 71. cum ſeq. lib. 1. & quod notat Ferrat cant. 21. multoties nu. 2. fol. 94. dum dicit, quod delegatio cauſæ
12 facta per iudicem in caſu neceſſariæ abſentiæ per reuerſionem delegantis ante cauſę expeditionem expirat iuriſdictio delegati abſque aliqua reuocatione, etiam ſi ingreſſus fecerit profeſſionem, ſi li-
13 citè receſſit, nam tunc ſi recuperat bona eccleſiæ collata cõtemplatione ingreſſus, vt per Natt. d. cõſ. 180. nu. 3 recuperabit quoq; collata Patri huiuſmodi contemplatione cum ratio diuerſitatis aſſignari non poſſit. ratio præmiſſorum multiplex eſſe pòt.
14 Prima, quia talis donans, vt ſupra videtur donaſſe cauſa mortis, quæ non ſequuta profeſſione reuocatur, vt in terminis poſt Abba Hoſtien & alios in c. ſtatuimus in fi de regula tradit Dec d. conſ 86. nu. 5. in verſ. nam dum inquit. & ſumma Tab. vbi ſupra.
15 Secunda quia dicta mulier poteſt dici nõ ingreſſa, cum non fecerit profeſſionem, vt probatur per gl in ca. 1. in verbo dedicanda ext. de religio. domi, & tex. in c. ad apoſtolicam, ibi, & vere monachus eſt cenſendus extra de reg. Barto in aut. ſi qua mulier col. vlt. nu. 20. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. Dec conſ. 330. concluſio nu. 4 & alios citat. per Tiraquel. de retract Ligniger. §. 1. gl. 7. nu 34. fol 88. & ſic ſibi interim in aliquo præiudicaſſe non dicitur, nam ſi quis non eſt propriè religioſus ante profeſſionẽ expreſſam, nec perdit dominium neq; poſſeſſionẽ bonorum ſuorum ſecundum omnes, vt tradit nouiſſimè Thomas Zerul. in ſua Praxi Epiſcopali, in verbo profeſſio, fol 58 prout, nec præiudicare poterat per ea, quæ tradit Caſtr. conſ. 443 cum ſtatu tum, nu. 4. lib. 1. dum dicit, quod beneficium eius,
16 qui eſt intra annum probationis non poteſt alteri conferri, nec confirmari, etiam, quod poſtea profiteatur.
17 Tertia quia non eſt veriſimile, quod ſi crediſſet remanere in ſæculo, donaſſet, ſeu renunciaſſet, ſed tantum ſi fecit tranſitum ad religionem, vt inquit Soccin. d. cto conſi. 183. nu 3. lib. 2.

Licet ſecus ſit in donatione facta eccleſiæ, quæ ob conditionem non impletam non reuocatur, niſi ſpecifice id fuerit dictum, vt probat text. in c. verum, & ibi glo. de cond appoſi.

Sed contrarium fuit iudicatum. Quia ſublatis aſſertis nullitatibus, & quod opponebatur de aſſerto defectu cauſę finalis, quæ nullo modo obſtat, vt infra in ſolutione obiectorum demonſtrabitur, donatio, de qua agitur remanet valida.

Non obſtat primum, & ſecundum obiectum dum dicebatur dictam donationem eſſe nullam ex defectu aui materni proximioris, ac curatoris non dati.
18 Nam reſpondetur pręlicta non procedere quã- de

do quis contrahit cum Patre, vt in præſenti ſpecie Boccac.ſuper Conſtitu. Marchiæ c 25.glo.3.num. 117.fol.57.& gloſſ.8. Poſtquam nu. 53.fo.165.pro
19 pter illam maximam confidentiam quam habet lex in patre erga filiam vt poſt Alex.conſ.29.præclare, & ſubti.Col.pen nu.15 lib.3.& Dec.conſ.26. diligenter pro tenui conſuluit Laure.de pinu conſ. 67.viſis nu.8.fol 90.& facit Rim.ſen. conſ.55.viſo proceſſu inquiſitionis, nu.17 lib.1.Quia cum ceſſet ratio fraudum inter patrem, & filium, & coniunctos.Bal.in l.pactum quæſ.21.C.de collat.quem ſequitur ibi Iaſ.nu.1.Roman.conſ.277.non eſt dubium teſtamentum, colum.3.nu.4.Aym conſ.39. Proponitur in facto in fi.Cæphal.conſ.467.in præſenti, nu 66.lib.4.ob quas ſtatutum ſolemnitates
20 inuenit, ceſſare quoque debet diſpoſitio, & ſic do
21 natio huiuſmodi ſuſtinebitur, præcipuè cum in effectu fuerit memorato ſtatuto ſatisfactum quia in dicta donatione interuenerunt duo conſanguinei, videlicet Franciſcus Neguſantius,& Hieronymus Lauri, & decretum iudicis.

Nec dicatur adhuc vrgere, quod de proximiorũ defectu opponebatur, cum auus, qui proximior erat non interuenerit,quia hoc nihil facit, niſi fue-
22 rit in ſpecie probatum, quod aderat, & interuenire poterat vt per Corn.conſi.241.de duobus,nu. 7.lib. 2. Tiraq.in tract.de leg.connub.glo 8.quæſt. 7.nu.51 fol 471.& Paſeth.conſi 147 Crauet.conſ. 80.Nobilis Aliſia Policardæ nu.14.fol 163.caualcan.in ſuo tractat de tuto.& curator.nu.131.fol. 80.Boccac.ſuper conſtitutio, vt minorum 25.lib. 5.conſt March.Gl.3.nu. 116.& ſeq.fol.52.& Rot. Genueſ. per Chartar. Deciſio 123. In cauſa mota nu.13.quoniam in cauſa, nu.4. & videtur de mẽte dicti ſtatuti, in quo fundatur obiectio, & conſtitutionis, vt colligitur ex illis verbis ibi (ſi aſsiſtant, vel ſaltem affinium ſi conſanguinei non aſsiſtant)

Præterquam quod in huiuſmodi donationibus intuitu ingreſſus religionis receditur à regulis Iuris abſque eo, quod ſeruanda ſit forma requiſita pro earum validitate in alijs donationibus, vt in ſpecie conſuluit Deci. conſ. 31. per tenui facultate
✱ mea num.3.vbi teſtatur de communi,& magis late in iſtis terminis ſcribit Bero.in c. in præſentia de probationi num 155. vbi poſt multa fundamenta, & leges dicit hanc opinionem eſſe veram & illam defendit ab obiectis, quæ fieri poſſunt quia tunc non poteſt conſiderari dolus, nec læſio aliqua nec ſiniſtra ſuſpitio, ſiue deceptio.

Non obſtat tertium obiectum dum dicebatur, donationem eſſe reſcidendam,quia facta ab ignorante valorem eius, quod donatum fuit abſque vlla certificatione aſſertæ læſionis,
23 Nam reſpondetur, remedium læſionis vltra dimidiam non habere locum in donatione,vt in terminis dicit Craueſ. conſi. 166. in cauſa, num. 1. & conſi.114.Ioanna filia,num. 12. Anchar. conſ.433. in fi. Eugen. conſ.16. cum capitaneus, num. 58. & ſeq.qui dicit idẽ eſſe i legato, & alijs cõtractibus in quibus adeſt clauſula, & quod plus valet donatur.

Nec dicatur id habere locum in donatione rei certæ,non autem incertæ,vt dicit Eug.conſ.29.ſuppoſitis ſtatu.num.73.fo.88.

Nam pluribus modis reſpondetur.

24 Primo,quod in ingrediente religionem non poteſt conſiderari læſio, ſed magna vtilitas, vt in terminis dicit Dec.conſ.31.pro tenui facultate in fin. Crauet.conſi.160.in hac cauſa,num.1. Couar.in 3. par.relectio,§.2.num. 5. fo.319. facit Lap. allegat. 106.quidam mercatores, num.2. fo. 132. præcipuè cum donatio, & renunciatio bonorum fuerit facta ad fauorem venientis ab inteſtato,vt per Dec.loco citato: ratio eſt ſecundum eundem Dec. ibi, quia
25 ingrediens monaſterium veriſimiliter non cogitat de bonis temporalibus, quibus ipſe priuatur cap. cum ad monaſterium de ſtatu monachorum, quia hoc eſſet committere actum cõtinentem in ſe repugnantiam,vt dicit Ferrat. caut. 9. Riccard.nu. 1.in verſ.quia vt dicit fo.70.

Secundo quod cum in dictæ donationis contra-
26 ctu adſit clauſula ex certa ſcientia, & nullo iure, vel errore ducta, ceſſat omnis erroris præſumptio, & ſic non poteſt allegari dolus, vel læſio per ea, quę dicit Alex.conſ.42. ſuper premiſſo lib. 1. num.
27 7.nam vbi præſumitur ſcientia nõ datur remediũ reſciſsionis, vt per Alex. vbi ſupra, num. 9. & in d. conſ.125.viſis,& conſideratis,num.7.& 10.co. lib. 1.vbi in ſpecie d.num.7.dicit,quod clauſula ex certa ſcientia in iſtrumento poſita facit ceſſare d. remedium reſcindendi. Maxime quod vltra præmiſſa dixit Domina Camilla ſe id facere animo deliberato, & ſpontaneo, quo caſu ceſſant quæ opponebantur de certioratione non facta, quia virtute
28 iuramenti non ſolum ad id deliberatè veniſſe præſumitur. Alex.dicto conſi.42.ſuper præmiſſo. num.
✱ 9.17.vbi teſtatur de communi & 22.lib.1.ſed quod fuerit certiorata,vt ibi d.num.9.vbi allegat Archidiac.in ca. quamuis de pact.in 6. quod probat etiã tex.in c.ex reſcripto iuncta Gloſſ. pen. ibi de Iur.Iura.cum pluribus citatis per Tiraquel. in. l.ſi vnquã in præfa.num. 136. de reuocand. donat. fol. 47. & Alex.conſ. 27. viſo libello num. 3. lib. 1. qui dicit, quod hoc ſequuntur omnes. Idem tenet ibi Addit. in littera d.vbi plures allegat Curt. Iun.cõſ.57.habita diligenti num.10.fo.65. vbi dicit hanc eſſe commu
✱ nem opinionem, quam communis ſtylus approbat & Maurit.in ſuo tract.de reſti. in integr. cap. 114.
✱ nu.10.vbi non ſolum teſtatur de communi, ſed dicit ab ea non eſſe diſcedendum nec in conſulendo nec iudicando.
29 ✱ Vnde concludunt Doctores cõmuniter* quod vbi minor cum iuramento donat, non reſtituitur, licet fuerit læſus, quando donatio eſt pura, & non correſpectiua ad aliquid, quod ſibi datur, vel promittitur, vt videtur iſta Alex. qui teſtatur de com-
✱ muni * conſ.125. viſis, & conſideratis num. 6. & 8. lib. 1. Petr. de Anch. conſ.434. Poſtquàm iſta col. pen.in fi.num.3.Socin.ſen. qui pariter de commu-
✱ ni * fidem facit conſ.279.viſa donatione facta, nu. 1.lib.2.Ruyn.conſ. 60. De re quidem ardua, num. 24.lib.3.Meno.conſ.29.non parum ſubſtiti num.8 lib.1. Gabr.conſ. 127. Cornelius Gratianus, num. 29. & Honded.conſ. 42. Dominus Vbald.num. 27.
30 Tertio, quod vbi aliqua læſio conſiderari poſſet, illa in caſu præſenti non poteſt allegari; nam dicta mulier iurauit nõ venire contra ex capite enormis læſionis,vt in terminis probat Alex. d.conſ.42 ſuper præmiſſo,num.6.lib.1.& Lamberteng. in ſuo tract.

Digitized by Google

tractat.de contract.Gloſſ.8.in verſic.mariti fo.195
num.111.in fi.qui teſtatur de communi.
Non obſtat quartum obiectum de metu reueren
tiali; concurrente cum enormiſsima læſione.
Quia reſpondetur neutrum præmiſſorum pro-
bari,nam præter id quod Pater conceſsit dictę filiæ
ante d. contractum liberam facultatem diſponen-
di de rebus ſuis, dicta donatio fuit facta abſente
Patre, notario tamen prò eo ſtipulante, cum con-
31 ſenſu conſanguineorum,& iudicis decreto, qui pe
nitus excludunt omnem ſuſpitionem metus, doli,
& fraudis, vt in term. probat Veronenſ. caut. 221.
maiores ſemper num.4.fo.59. Bar. Bald. & Doctor.
in l.tranſactionem. C.de tranſactio. Barto.in l.fra-
ter à fratre in princ.ff.de cōd.indeb.immo ſolum iu
dicis decretum ſuſtineret contractum, cum exclu-
dat omnem doli præſumptionem. Veron.caut.181
ſemper allegatur fo. 47. & eiuſdem vigore præſu-
mantur omnia ſolemniter acta.Caſtrenſ.conſ.433.
cum ſtatutum,num.2.lib.1.nullumque metum fuiſ-
ſe illatum iudici in cuius arbitrium totum reſidet l.
metus autem cauſa ff. quod met. cauſ. Menoch. dę
Arbitrar.caſ.135.num.3.lib.2.cent.2.fo.156.Ludo
uic.deciſ.lucan.18. num.22.fo.116. penitus oſten-
dat.
32 Non obſtat quintum, & vltimū obiectum, dum
dicebatur dictam donationem ex defectu cauſæ fi-
nalis eſſe reuocandam, quia licet donauerit ex cau
ſa ingreſſus monaſterij, non tamen ingreſſa voluit
facere profeſsionem.
Nam reſpondetur ex hoc non probari defectum
33 cauſæ finalis,quia cum non ſolum vltra annum di
cta Camilla permanſerit in monaſterio, quo caſu
alio non probato dicitur tacitè profeſſa cap. 1. de
regular.in 6. Alciat. conſ.193. quam plurimis alle-
gationibus,num.8.to.3.lib.9. Io.Bott.conſ.52.viſa
contingentia facti, num.33. & Hond. conſ. 94. in
cauſa num.22.Sed adhuc in eo deferendo habitum
34 monachalem permaneat, non poteſt dici ceſſata
cauſa, quę de præſenti durat, ſed quod cauſa, qua
mota fuit ad donandum habuerit ſuum effectum,
& quod ipſa voluerit eidem monaſterio ſe obliga-
re, & illius religionem profiteri, per ea, quæ tradit
Abb. in cap.conſulti in fi.de regular.& Menoch.de
pręſum præſumpt.83.num.26.lib.6.& tanto magis
cum menſurando tempus, à die ingreſſus, nedum
ſemel,ſed quater, & plus tacitam profeſsionem fa-
cere potuiſſet, ſi id pluries facere permiſſum foret,
35 maxime conſideratis his de quibus per Hondede.
conſ.78.ſuperiori anno num.48. & 49. lib.2. vnde
ob lapſum tanti temporis, cum delatione habitus
monachalis de ea aliquo pacto dubitari nō poteſt,
nam ſola habitus nouitiorum delatio annalis eam
inducit c.ex parte de regula,& d. ca.1. eodem titu.
etiam ſi habitus ſit indiſtinctiſsimus. gl. in clemēt.
eadem de regular. ob quam ad aliam probationem
de qua per Rot.Flor.deciſ.131.ad fauorem num.5.
cum ſeq.fo.392.recurrendum non videbatur.
Nec dicatur quod d. mulier non poteſt dici pro
feſſa, quia non fuit ſeruata forma Conc. Triden. c.
17.ſeſs.o.15.fo.256.
36 Nam reſpondetur dictum Concilium loqui dę
profeſsione expreſſa, non autem tacita, quę quo-
37 modo fiat tradit ſumma Tabien. in verbo noui-
tius,num.6.& ſeq.fo.415.& Nauar. in commentar.
4. de regular. vigeſimo quærentur illa num.73. &
ſeq.in qua militat diuerſa ratio: nam tacita profeſ-
ſio poteſt tolli per mentem expreſſam in contra-
rium, vt poſt Soc.conſ.270. conſideratis,nu.3. lib.
2.dicit Decianus conſi.18.ſuppoſito in facto, nu.
5.lib.3.fol.127.
Secundo, quod fruſtra inſiſtitur ſuper defectu ſæ
pedictæ cauſæ nam præterquam quod id procedit
in contractu innominato in quo ceſſante cauſa fi-
nali ceſſat contractus,non autem in contractu no-
minato, qui per defectum cauſæ finalis non reſol-
uitur, vt in ſpecie voluit Bald. in l.cum te.6. C.de
pact.inter empto.& venditor. num.1. quem ſequi-
tur Tiraq. in ſuo tractat.ceſſante cauſa limita. 36.
nu.1.fo.84.pro vt eſt donatio habens ſpecificum &
elegans nomen, vt poſt Bart.& alios in l. iuriſgen-
tium in princ.ff.de pact.dixi infra deci.51.contra-
ctus diuiſionis num.11. & non obſtat tex.in d.l.cū
te C.de pact.inter empto, & vendito. cum traditis
per Crauet.conſ.246.Iacobus perotti nu.2.fo.496.
& Becc.conſ.45.reuocatur in dubium num.29. fol.
77. quia loquuntur quando alteri parti obſtat exce-
ptio non implementi, vt etiam clarius conſtat ex
d. l.cum te in qua omnes ſe fundant, non autem in
iſta ſpecie in qua nihil pro parte eius cui fuit dona
tum eſt implendum, vnde non eſt recedendum ab
opinionē Baldi, & Tiraquelli de qua ſupra loquen
tium in terminis ſæpedictæ legis cū te vt bene præ-
dicta comprobari videntur ex his, quæ in termi-
nis ſimilis donationis conſuluit Hierony.Pappon.
conſ.120.mouentur dubia num.6.cum pluribus ſe-
quentibus fol.224. vbi in ſpecie reſpondet ad obie
ctionem de qua agitur,& propterea cautè a eſt pro
ipſo ingrediente, quod proteſtetur qualiter con-
ditionaliter donat v3 ſi & caſu quo ingreſſus po-
ſtea religionem in ea profeſsionem faciat nam tūc
donatio huiuſmodi reputatur ſimilis donationi
cauſa mortis, vt poſt Hoſtienſ. in c. ſtatuimus col.
2.poſt med.in verſiculo,quid de his, quę legauerat
extra de regularib.& Abba. ibi num.4. dicit idem
Pappo.d.cōſ.120.nu.8.& 11. præcipue cum habito
reſpectu, quod principaliter tractatur de ſeruitio
Dei,quia donatio fuit facta per ſeruiendo deo op-
timo maximo, qui cunctis rebus eſt præferendus,
& quod intereſt pietati, ac diuino cultui plures ha
bere moniales, ac ſeruientes manifeſte conſtat agi
de donatione tendente ad fauorem piæ cauſæ per
ea quæ tradit poſt baldum firmau. in verbo fauo-
re alicuius part. 2. fol. 219. qui operatur, quod
contractus cenſeatur nominatus, & non poſsit agi
ad eius reſolutionem propter modum non ſerua-
tum cura talis modus tunc non importet cauſam fi
nalem,ſed magis impulſiuam, vt determinat Bald.
Nouell. in ſuo tracta. de dot. part. 6. priuilegi 50.
num. 1.in verſic. nam illud procederet fol. 54. cum
tractetur de donatione irreuocabili,ſiue velit quis
eam appellare cauſa mortis, vt pretenditur, quia
38 mors, & ingreſſus religionis æquiparantur l. Deo
nobis, & ibi Bart.C.de epiſc.& cle.& in l.1.ff.de te-
ſtam.Alex.conſ.139.Viſo themate num.4.lib.2 qui
id dicit verum non generaliter, ſed quo ad ea in
quibus hoc reperitur expreſſum quia vt ibi num. 5.
39 quo ad comedendum, & alimenta per mortuo mo
i nachus

Digitized by Google

nachus non habetur ſiue inter viuos, nam ſi eſt cauſa mortis, quia fuit donatum, vt ſtatim tranſeat dominium, non poteſt reuocari. Hoſtienſ. in ſumm. in titu. de donat. cauſa mort. num. 7. verſ. quis ſit effectus.

Quod fuerit donatum ad effectum transferendi dominium colligitur ex illis verbis in donatione poſitis, dum dicitur (donauit Vgolino Patri ſuo
40 ad habendum, poſsidendum, fructandum, vendendum, alienandum, & quidquid dicto Vgolino, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus perpetuo placebit faciendum) quæ ſui natura important Dominij translationem per ea, quæ tradit Alex. conſ. 189. viſo, & maturè diſcuſſo, num. 10. lib. 2. Menoch. cõſ. 87. quæ adhuc in controuerſiam num. 15. & ſeq. lib. 1. Crot. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obligat. Rolan. a val. conſ. 61. quoniam num. 4. lib. 2. fo. 134. & Men. preſ. lib. 3. preſ. 35. num. 38. fol. 150. car. decis. 84. pater in fi. num. 24. fo. 221.

41 Si eſt inter viuos, vt ex pluribus probari poſſe videtur, & tunc pariter eſt irreuocabilis.

Primò, quia promiſit dictam donationem, quacunque cauſa non reuocare, quo caſu videtur irreuocabiliter inter viuos donatum non cauſa mortis, vt ad litteram probat tex. in l. vbi ita donatur, ff. de donat. cau. mor. & ibi Bart. Ang. & caſtrenſ. cum alijs pluribus relatis per Mãtic. in ſuo tractat. de coniectur. vltimar. vol. titu. 13. lib. 1. num. 5. fol. 13. & per Menoch. de preſump. lib. 3. d. preſ. 35. nu. 21. fo. 150. carrot. d. dec. 48. num. 22. fo. 221. vbi teſtatur de magis cõmuni * Burſat. conſ. 136. conuenerunt nu. 48. lib. 2. fo. 67. qui non ſolum teſtatur de cõmmuni * ſed dicit in hoc neminem reperiri contradicentem, & quod ita terminauit Auditoriũ Rotæ Romanæ Pancirol. conſ. 59. orta alias controuerſia num. 91. cum ſeq. fo. 95. qui nu. 93. fidem facit de veriori, & magis communi *.

Secundo, quia promiſit etiam non contrauenire, quo fit, vt donatio dicatur pura inter viuos, & ſic irreuocabilis, vt in terminis probat Dec. conſ. 305. iuridicam num. 5. lib. 1. fo. 335. Mantic. de coniect. vltim. volunt. d. titu. 13. lib. 1. num. 4. verſ. Prima igitur eſt coniectura fol. 13. inter cęteros allegans Natt. conſ. 104. Omnipotẽtis Dei, num. 6. lib. 1. dicentem in hoc non reperire contradictorem, de quo meminit etiam Clar. lib. 4. in §. donatio q. 4. in fin. verſ. Sed pone fol. 59. atteſtando de communi *, præſertim quando interuenit iuramentum ſecundum magis * communem opinionem, de qua atteſtatur Rol. conſ. 61. quoniam duæ, num. 44. lib. 2. relatus cum pluribus alijs per Mantic. vbi ſupra.

Et quod vtroque caſu dicatur donatio inter viuos, dicit Alex. conſ. 78. viſis quam eleganter, nu. 3 libro 4.

42 Tertiò quia donauit dicto Vgolino eius Patri, & hæredibus, quo caſu virtute dictæ clauſulę de qua per Bertaz. in ſuo tractat. de clauſul. clau. 17. Gloſſ. 5. num. 2. fo. 84 qui ponit duas limitationes. donatio dicitur inter viuos cum mortis cauſa donatio ad hæredes non tranſeat, vt poſt Bal. & Salyc. in l. 2. C. de iur. dot. Ancharani. conſ. 22. & circa iſtam numero 5. & dicto conſ. 78. viſis quam eleganter, nu. 4. lib. 4. Boer. deci. 353. Premitto aliqua, n. 12. fo. 874. Didac. in Rubr. de teſt. in 3. par. num. 25. verſ. erit & alius caſus fol. 22. dicit Mantic. de coniect. vltim. volunt. titu. 13. lib. 1. nu. 15. fol. 141. Rol. cõſ. 8. in præſenti num. 20. lib. 1. fo. 80. Craſſ. in §. donatio cauſ. mor. q. 1. nu. 7. fo. 125. & Carrot. d. deciſ. 48. num. 15. vbi teſtatur de magis communi *.

43 Quartò quia vbi res eſſet dubia, donatio cenſetur inter viuos, & non cauſa mortis, vt per Iaſ. in l. quæ dotis, num. 26. ff. ſolut. matrimo. Dec. in l. nõ omnes, num. 5. ſi cert. pet. Rim. Inſtit. de donation. in princ. num. 319. & Alfan. in ſuis collect. iur. ciuil. in l. Seia, §. fin. ff. de donat. cauſ. mort. Burſat. dict. 136. conuenerunt numero 45. lib. ſecundo. fol. 67. qui teſtatur de communi *, ſicuti cenſetur talis.

Quandò donator aliquid ſibi reſeruat pro teſtando Bald. conſ. 107. Anno domini num. 2. verſ. præterea retentio lib. 2. Alm. conſ. 214. donationem de qua agitur num. 12. & 13. fol. 431. Roland. d. conſ. 61. num. 42. lib. 2. & Menocch. de pręſumptio d. præſump. 35. num. 33.

Quandò vult eſſe dominus vſus fructus bonorũ donatorum toto tempore eius vitæ Bald. d. conſ. 107. anno domini 1365. num. 2. fo. 18. & conſ. 270. quædam mulier circa finem lib. 2. fo. 56. Alex. conſ. 14. circa fin. num. 2. lib. 1. fo. 22. & conſ. 78. viſis quã eleganter numero 1. lib. 4. fol. 67. Afflict. deciſ. 275. teſtator quidam num. 2. fo. 210. Roland. in ſæpedicto conſ. 61. num. 42. fo. 133. poſt plures quos allegat, & Simon de pret. de interpreta vlt. vol. lib. 2. interpreta 1. dub. 1. fol. 14. nu. 7. fo. 110. quicquid dicat Additio ad alex. d. conſ. 14. in verbo vſus fructus littera C, dum aſſerit huiuſmodi limitationem eſſe contra caſum in l. ſeia 42. ff. de mort. cauſ. donat.

Quando diſtulit effectus donationis poſt eius mortem quo caſu ſibi vſum fructum reſeruare videtur, vt per Ruin. conſ. 51. primo videndum num. 24. verſ. 2. lib. 1. fo. 84. ſurd. conſ. 450. non caret maxima num. 54. & 55. lib. 3. fo. 1015.

Quando iurauit Iaſ. conſ. 169. Redemptoris crucifixi num. 17. verſ. 3. lib. 4. fo. 107. Simon. de pret. d. ſolut. 14. num. 31. fo. 111. & ſurd. d. conſ. 450. nu. 14. fo. 1009. vbi teſtatur de communi * & 25. lib. 3. fo. 1011.

Quando facta eſt donatio reciproca l. quod autem 9. ſi vir. & vxor ff. de donat. cauſ. mort. emanuel. coſt. in l. cum in bello. §. cum filio num. 15. ff. de reb. dub. Gabr. conſ. 70. Vincentius, & Proſper per tot. lib. 1. Simon. de pret. in ſæpedict. ſolut. 14. num. 14. & 15. fo. 110. Rot. Bonon. per Barz. deciſ. 66. In Iudicio moto nu. 9. fo. 178.

Et in alijs caſibus enumeratis per Rolan. in ſæpedicto conſ. 61. a num. 37. vſque ad 49. Burſat. d. conſ. 136. num. 49. cum præceden. & ſeq. Magon. deciſ. luca. 87. venerabilis fo. 217. & carrot. d. deciſ. 84. num. 9. cum ſeq. fo. 210. & ſeq.

Sed vbi donatio inter viuos non valeret tunc nõ recederem ab opinione quæ actum huiuſmodi cauſa mortis ſuſtineret iuxta tradita p Paul. de caſtr. conſ. 75. notandum num. 3. lib. 2. fo. 34. Afflict. deciſ. 338. Nobilis Petrus num. 6 fo. 277. & Vrſill. ibi in addit. nu. 3. fo. 277. vbi dicit ita fuiſſe iudicatũ ſub die 18. Martij 1559. in cauſa illorum de domo coronæ Dec. conſ. 305. Iuridicam eſſe arbitror nu. 8. fo. 335.

Digitized by Google

fo.335. qui dicit, quod ſi cauſa eſſet ſibi commiſſa ita iudicaret ſoccin. conſ. 137. multum eleganter num. 1. lib. 1. fo. 162. & conſ. 130. viſa contingentia num. 7. eod. lib. 1. fo. 157. Grat. conſ. 70. & themate num. 6. lib. 1. fo. 94. Ruin. d. conſ. 51. num. 16. lib. 1. fo. 84. Bero. conſ. 53. In præſenti nu. 14. lib. 1. fo. 195. Rol. conſ. 8. in præſenti num. 23. lib. 1. fo. 80. Duen. Regul. 217. in prima limitatione fo. 114. Gabr. de Iur. Iur. concl. ſ. 9 nu. 8. lib. 2. fo. 121. Rimin. in titul. de donat. in princ. num. 364. Boer. deciſ. 353. Premiſſo aliqua per tot. & præcipue num. 13. fo. 871. & 874. Craſſ. in §. donatio cauſa mortis nu. 5. fo. 124. & ſeq. vbi hanc opinionē dicit eſſe equiorem & menti contrahentium magis conſonam, & carrot. d. deciſ. 84. num. 17. fo. 221. Purpurat. conſ. 58. donatio cauſa mortis num 3. & 4. lib. 2. fo. 171. allegando text. in l. apud celſum §. 1. ff. de dol. mal. & met. except. per quem dicit ita tenere Roman. in l. quæ dotis ff. ſol. mat. vbi in dubio donatio Iudicatur cauſa mortis, quando non poteſt valere, vt donatio inter viuos canalcan. deciſ. 42. Reuerendus D. Io. num. 8. part. 1. fo. 121. idem in terminis conſuluit Marcus Solon. de pace cōſ. 2. In cauſa de qua num. 47. cum ſeq. in verſ. tum quia Bald. & probatur per Molin. in ſuo tract. de primigen. hiſpaneor c. 2. lib. 4. num. 44. fo. 458. conſiderando, quod nullitas contractus donationis inter viuos in quem tranſiret donatio cauſa mortis impedit tranſitum etiam ex veriſimili contrahentium mente.

44 Et ſic cum præter cauſam ingreſſus monaſterij alia verba in dicta donatione fuerint apposita, vt ſupra, non poteſt per pœnitentiam dicta donatio reuocari, cum præſumatur abſolutè voluiſſe vitam mutare per ea quæ tradit Hoſt. eſ. Io. And. & Card. in cap. ſtatuimus de regular. etiam per ſolam ſuſceptionem habitus nouitiorum ſecundum Lap. allegat. 129. facitum ſuper num. 7. fol. 157. qui vlterius dicit, quod vbi huiuſmodi donans poſſet exire de monaſterio non propterea poſſet redire ad Seculum, quia mendicantes poſſunt illum cogere ad intrandam aliam religionem.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLVII.

MONTIS VLMI.

ARGVMENTVM.

Appellari an poſſit in Prouincia Marchiæ à ſententia delegati Papæ ad alium, quam ad ipſum delegantem.

SVMMARIVM.

Delegatus Papæ, an ſit maior quolibet ordinario, numero 1. & 15.
Appellatio non poteſt interponi ad inferiorem, nu. 2.
Delegatus tenet vices Papæ, nu. 3.
Delegato non rite procedenti an poſſit reſiſti d. num. 3. in verſic. nec de nullitate.
Sententia delegati, à ſolo Papa retractari poteſt, d. nu. 3.
Cauſa non debet redire ad iudicem grauantem, nu. 4. licet poſſit redire ad eandem Rotam, nu. 17.
Appellatur à ſententia delegati Papæ ad Rotam, nu. 5.
Verum prædicti eſt relatiuum, nu. 6.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus verè, & propriè, nu. 7.
Mundus non debet reuangari, nu. 8.
Conſuetudo an poſſit introducere, quod à maiori appelletur ad minorem, nu. 9. & 12.
Corrigere non poteſt inferior facta ſuperioris, nu. 10.
Honeſtas eſt ſeruanda, nu. 11.
Tacens dicitur conſentire, nu. 13.
Quod non ſuſtinetur in vim conſuetudinis, ſubſtinetur in vim confirmationis, nu. 14.
Iudex ad quem eſt maior iudice à quo, nu. 16.

DECISIO XLVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

A SENTENTIA iudicis ſpecialiter delegati à Papa an poſſit appellari ad Rotam.

Dicebatur pro parte Fiordeliſæ, & litis conſortis hæredum Marinæ Quiriacæ in cauſa, quam habent contra Benignatum Quiriacum de d. terra Montis Vlmi, quod non, quia cum
1 delegatus Papę ſit maior quolibet ordinario, etiam legato de latere ca. cum ſtuduiſti de offic. lega. non
2 poteſt ab eo appellari ad inferiorem cap. 2. de conſuet. in 6. gl. in c. non putamus in verbo officiali de conſuet. ſed ad ſolum Papam per ea, quæ tradit Pet. de Ancha. conſi. 132. in pri. dubio, nu. 2. & 4. fo. 49. Ruin. conſi. 3. circa illud nu. 2. lib. 4. facit Marſi. ſingul. 301. Dixi tibi fo. 83. Vant. de nullit. in rub. coram quo nullit. proceſſ. poſſ. nu. 21. & Rot. Luca. in nouiſs. deciſ. 55. in cauſa, col. 1. & 2. fo. 71. vnde di-
3 cit Abb. in d. c. ſtuduiſti, quod cum delegatus teneat Vices Papæ, ſolus Papa poteſt ſuam ſententiam retractare. Nec de nullitate dici licet delegato huiuſmodi non rite procedenti iuriſdictionē ſuam excedenti contra regulas iuris reſiſti poſſit, vt inquit idem Vant. loco proxime citato.

4 Et tanto magis, quia dicebant non conuenire, quod cauſa redeat ad iudicem grauantem, nempe ad Rotam, quę aliàs in eadem cauſa iudicauit contra ipſam Fiordiliſam.

Sed in contrariam partem communiter inclina-
5 bant omnes vigore priuilegij Rotæ, de quo in conſtitutione Rotali c. 21. fo. 6. vbi appellationes, querelæ, & recurſus, nullitates, & in integrum reſtitutiones ad quemcumque interponendæ, ad eoſdem Auditores Rotæ deuoluuntur, & ipſo iure deuolutæ eſſe intelliguntur, etiam ſi ad Romanum Pontificem interpoſitæ fuerint, quod debet intelligi etiā de cauſis delegatis, nam cum ſupra ſummus Pontifex in eadem conſtitutione Rotali c. 20. fol. 5. locutus fuerit de quauis cauſa, à Sede Apoſtolica delegata, vt demonſtratur ex illis verbis (Ita tamen, quod iudices Rotales prædicti in quauis cauſa etiā à Sede Apoſtolica delegata.)

6 Et deinde in d. cap. 21. ponat illa verba. In prædictis cauſis dicitur expreſſe, & clarè diſpoſuiſſe etiā de cauſis delegatis, nam cum dicta verba ſint relatiua ad præcedentia. Bart. in l. 1. §. hoc edicto, nu. 2. ff. de poſtulan. Dec. conſ. 465. ſeruatis. Crauet. conſ.

cupari poſſet, idem eſſet, quia præterquam, quod ſatis clarum eſt, quod conſuetudo poſt tribuere iuriſdictionem, vt dixi ſupra deciſio. 11. Trebellianica nu. 11. iura in contrarium allegata non loquã tur de conſuetudine à ſuperiore approbata, & tolerata, vt in præſenti ſpecie proculdubio affirmari poſſet, nam cum præfatum ſummarium, dum venit caſus fuerit ad ſacram conſultam tranſmiſſum, quæ ei acquieuit, tacitè approbatum fuiſſe dicitur,
13 & id, quod ſuſtineri non poteſt, in vim conſuetudinis, quæ ſola, vt dictum fuit ſufficit ſuſtinetur
14 in vim confirmationis.

15 Non obſtat, quod delegatus Papæ ſit maior quolibet ordinario, etiam legato de Latere, quia debet intelligi de ordinario non habente auctoritatem iudicandi in cauſis appellationum interpoſitis à delegatis, nam tunc cum Papa declaret eum iudicẽ,
16 dicitur etiam eum declarare ſuperiorem, cum appellatio ſemper interponatur ad maiorem dicto c. ſtuduiſti de offic. legat.

Prout non obſtat, quod vltimo loco opponeba-
17 tur, nam cauſa licet ſit reuerſa ad eandem Rotam, quod eſt permiſſum vigore Conſtitutionis Rotalis ca. 12 fol. 16. non tamen cauſa fuit reuerſa ad eundem iudicem, qui in alia iudicauit, ſed ad aliũ ſorte extractum ad formam, eiuſdem conſtitutionis.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLVIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Executio vigore publici inſtrumenti conceſſa, an poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem non citatum.

SVMMARIVM.

Cameralis obligatio continet plura fauorabilia, nu. 1.
Executio contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam à debitore, an fieri poſſit, nu. 2. & 7.
Clauſula conſtituti, & precarii quid operetur, nu. 3.
Executio pro debito vxoris quando fieri poſſit contra virum non citatum, nu. 4.
Bona dicuntur deducto ære alieno, nu. 5.
Executio non impeditur, quãdo aliquid eſt factum in fraudem, vel paratæ exceptionis, vel miſſionis, nu. 6.
Tertius non dicitur habens cauſam à debitore d. num. 6. in verſi. licet in effectu. Sed ſingularis ſucceſſor in quem non poteſt plus iuris transferri nu. 27. in verſiculo tertio dicitur.
Poſſeſſor ſemper eſt citandus, nu. 8. & 25.
Executio facta in bonis alterius, quam debitoris non valet, num. 9.
Sententia lata contra mulierem non poteſt exequi in bonis dotalibus per meritum poſſeſ. d. num. 9. in verſ. & quod executio.
Pactum de ingrediendo propria auctoritate, quando dicatur renunciatum, nu. 10.
Via vna ſemel electa non poteſt deſeri, nu. 11.
Iudicium non debet eſſe ludibrio, 12.
Variare an liceat habenti cameralem obligationem, numero 13.
Variare quando licet, de qua variatione intelligatur, numero 14.
Executio, quod poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem vigore clauſulæ conſtituti, & precarii quomodo intelligatur, nu. 15.
Aſſociatio poteſt concedi ſine citatione, nu. 16.
Matrimonium turbari non debet, nu. 17.
Mulier non præſumitur dare omnia ſua bona in dotem d. nu. 17. in verſ. duo concurrunt.
Qui omnia dicit, nihil excludit, nu. 18.
Vir non tenetur pro vxore, nu. 19.
Cameralis obligatio continet promiſſionem de non alienando, nec faciendo aliquem contractum, ſeu aliquem actum præiudicialem ſub pœna nullitatis, nu. 20.
Nullum, quod eſt; a quo non parit effectum, nu. 21.
Contractus nullus an firmetur iuramento, nu. 22.
Contractus nullus non transfert neque dominium, neque poſſeſſionem, nu. 23.
Clauſulæ corruunt vna cum inſtrumento, & nihil operantur, quando eſt nullum, nu. 24.
Litigioſi vitium ceſſat in cauſa dotis, & aliis caſibus exceptis nu. 26.
Liquidum cum debitore non poteſt dici liquidum cum ſingulari ſucceſſore nu. 28.
Partium aſſertione merita cauſarum panduntur nu. 29.

DECISIO XLVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IVLIA Rogeria, de Ferris olim vxor D. Octauij Rogerij I.C. Maceratenſis, cum obtinuerit vigore cuiuſdam inſtrumenti cenſus pro certa florenorum ſumma in eo ſpecificata mandatum executiuum contra Eugeniam vxorem Franciſci Balzanetti, quod poſtea fuit executum in quadam domo dictæ Eugeniæ poſſeſſa titulo dotis per dictum eius virum.

Dubitatum fuit, an potuerit huiuſmodi executio fieri contra dictum tertium poſſeſſorem non citatum.

1 Et videbatur dicendum, quod ſic, quia in dicto inſtrumento adeſt Cameralis obligatio, quæ inter cætera plura capitula fauorabilia continet.

Primo quod poſſit propria auctoritate, & ſine alicuius curiæ, & iudicis licentia, ſeu decreto, & citatione, ſeu vocatione ingredi, & capi poſſeſſio,
2 quod extenditur etiam contra tertium poſſeſſorẽ habentem cauſam à debitore, ſi debitum fuerit li-
* quidum, vt poſt Barto. & Bal. communiter * in l. 3. C. de pignor. tradit Turzan. in ſuo teſſa. commu. opin. in verbo pactum de ingrediendo, præſertim quando adeſt clauſula conſtituti, de qua infra ſecundum Io. Gutter. in ſuo tractat. de contract. iura c. 23. tom. 6. par. 2. fol. 72.

Secundo, quod id poſſit fieri, etiam manu armata ſi opus eſt.

Tertio clauſulam conſtituti, & precarij, vt latè in formula, de qua per Galleſ. in ſuo tractat. camer. 3. obligat. fol. 106. & ſeq. quæ operetur, quod contra

tertium

Digitized by Google

tracta.camer.obligat.fo.166. inter cętera continet
13 hæc verba videlicet (ita tamen, quod proceſſus
etiam ordinaria via, ſeu executiuè in vna ex curijs
prædictis inchoatus, quo minus in eadem, vel alte-
ra ex dictis curijs etiam executiuè, & ſimili, & di-
uerſis vijs executiuis procedi poſsit non impediat,
nec retardet iure dicente, quod vbi iudicium ce-
ptum eſt, ibi finem accipere debeat, & quod cauſa-
rum continentiæ non diuidantur.)

Pluribus modis reſpondetur. Primo, quod non
conſtat de animo variandi, nec de aliqua variatio-
ne, ſed ſolum, quod illa executio, quę erat facienda
in bonis Eugenię, fuit facta in domo per Balzanet
tum eius virum dicto titulo poſſeſſa, & ſic fruſtra de
variatione diſputatur.

Secundo, quod per dicta verba non dicitur con-
ceſſa facultas agendi propria auctoritate extra iu-
14 dicium, ſed bene in iudicio variãdi, vt ſupra, nam
dicta auctoritas agendi extra judicium propria au
ctoritate, quando eſt electa via iudiciaria, nõ con-
uenit dictis verbis, (in eadem, vel altera ex dictis
curijs) & iſtud non generaliter ſecundum Paul. de
Caſtr. in l. ſi ſe non obtulit, num. 5. ff. de re iudic. qui
illud, quod dicitur de variatione intelligit in his,
quę tendunt ad electionem remediorum tenden-
tium ad executionem actionis, non in electione
actionum, nam vna electa, alia eligi non Poteſt.
Aduertendum tamen eſt, quia ſi ſemel facta eſſet
executio vno modo, vel ſuper vna re creditor poſ-
ſet variare, quando per huiuſmodi executionem ſi-
bi non eſſet conſultum, ſecus ſi eſſet conſultũ Rot.
Gen. per cartar. deciſ. 105. Reuocatur nu. 6. fo. 289.

Præter quam quod eſſet contra formã ſententiæ,
ac mandati executiui relaxati à qua non erat rece-
dendũ Rot. Floren. deciſ. 126. Frãciſcus. nu. 9. f. 353.

Non obſtat ſecundum obiectum de clauſula cõ-
ſtituti, & præcarij, quæ operatur quod poſsit exe-
qui contra tertium poſseſsorem.

15 Nam id procedit vbi pars habuiſſet intentionẽ
exequendi contra tertium, non quando credens fa-
cere executionem in bonis principalis contra quẽ
fuit relaxata executio, illam fecit in bonis alterius,
vt in præſenti ſpecie, nam huiuſmodi factum vltra
intentionem operari non debet, præſertim contra
non citatum ex ſupra deductis, & ubi pars in pri-
mis, & antę omnia coram teſtibus & notario reuo-
cauit præcarium, & declarauit ſe uelle ingredi, &
poſsiderę vigore dicti pacti, & deinde ingreditur
16 implorando officium iudicis, vt ſibi concedat aſ-
ſociationem ſi eſt timor ſcandali, ut in terminis di
cit Galleſ. in dicto ſuo tract. Cameral. obligat. in
ſumm. 4. poſt proceſsum incidentium, nu. 41. uerſ.
ſupereſt, vt ponamus fo. 163. & Vrſill. ad Afflict. de
ciſ. 326. fuit notatum num. 1. cum ſequen, quæ po-
teſt concedi etiam partę non citata ſecundũ Alex.
conſ. 131. In cauſa num. 4. lib. 4. Afflict. d. deciſ. 326
nu. 2. Galleſ. & Vrſil. in locis præcitatis Magoni. de
ciſio. Lucan. 87. Venerabilis nu. 14. & Marcabrun.
ab Anguill. conſi. 11. ſit difficultas num. 24. fo. 29.
quod in caſu iſto cum factum non appareat, ſed
aliud penitus diuerſum, ceſsat argumentum.

Non obſtat dum tertio loco dicebatur potuiſse
agi contra uirum tertium poſseſsorem non citatũ,
tum quia mulier poſt contractum debitum nupſit,
& dedit omnia bona ſua in dotem, cum etiam quia
dicta mulier dedit particulariter dicto viro ſuo in-
ſolutum pro dote dictam domum lite pendente,
quo caſu poteſt exequi contra tertium poſseſſorem
non citatum.

Nam ad primum caput, dum dicebatur dictam
Eugeniam dediſſe omnia bona ſua in dotem. Re-
ſpondetur, id non eſſe generaliter verum reſpectu
bonorum, quæ extabant tempore dicti debiti con-
tracti, nam antequam dicta Eugenia dediſſet om-
nia bona ſua in dotem dicto ſuo viro in tranſactio
ne, quam fecit, cum D. Victoria eius ſorore, de-
bita non ſolum remãſerunt dictæ Victorię, ſed ea-
dem Victoria ſe obligauit dare dictæ Eugeniæ in
tot ſtabilibus florenos bis mille quingentos, quæ
cum eſſet omne id, quod poſtea viro ſuo dare po-
tuiſſet, non poteſt dici, quod dederit omnia bona
ſua in dotem, quo ad damnum ipſius creditoris,
ſed particulariter dictam ſummam, quam dare po
terat. quo fit, vt cum remaneat ſolutio dicti cre-
diti, & bona penes dictam Victoriam, etiam inſo-
17 lidum obligatam, quod nõ potuerit nec poſſit tur
bari matrimonium agendo contra virum ſub præ-
textu, quod ei omnia bona data fuerint, nam duo
concurrunt primum quod mulier non præſumitur
in dubio dare omnia ſua bona in dotem l. fin. C. de
repud. Marſil. ſing. 588. De iure communi mulier
fo. 52. ſecundum quod in effectu apparet, pro do
te habuiſſe tantum dictam domum, in qua non
conſiſtebant omnia bona, licet ſecus eſſet, quando
reuera omnia bona ſua mulier dediſſet in dotem
viro ſuo abſque eo, quod adeſſet aliqua promiſsio,
& reſeruatio pro dicto credito, nam quando ali-
quid remanet, non poteſt dici, quod omnia fuerint
18 data in dotem, quia qui omnia dicit nihil excludit
iur. vulga. nec quod intret allegata deciſio Capic.
128. num. 4. & Guid Papæ 447 num. 2. vt colligitur
ex ratione ibi allegata, ære enim alieno, vt ſupra
excepto, dos data erit viri ſecundum gl. in l. in re-
bus in verſ. naturali iure, C. de iur. dot. qui non te-
19 netur pro vxore toto tit. ne vxor pro marit.

Nec quicquam facit quod in dicto cõtractu fiat
mentio omnium bonorum, quia ex precedẽtibus,
& ſequentibus conſtat, quod aliud dare non pote-
rat, niſi dictam ſummam pro dote, pro qua poſtea
fuit data in ſolutum dicta domus, in qua domo nõ
poteſt dici, quod conſiſtant omnia eius bona, cum
remaneant alia penes dictam Victoriam, quæ pro-
pterea promiſit ſoluere dictum debitum, & dictæ
Eugenię relinquere, & dare dictã ſummã pro dote.

Secundo reſpondetur, quod cum dicta Iulia ſit
creditrix habens pro ſe obligationem Cameralem,
20 quę inter cætera continet promiſſionem de non
alienando, nec faciendo aliquem actum, ex quo
poſsit huiuſmod. obligationi & contẽtis in ea præ
iudicium aliquod generari, item quod ſi aliquid ta
le fieri contingat; id ſit omnino irritum, & inane, vt
per Galleſ. in dicto ſuo tractat. Cameral obligat. in
nouella formula dictę obligationis in verbo pro-
miſit fol. 167. d. inſtrumentum dationis omnium
bonorum d. Balzanetto poſtea factum per Euge-
21 niam eſt nullum, quo caſu ex eo aliquis effectus re
ſultare non poteſt. Decian. conſ. 8. grauia ſunt, nu.
108. lib. 1. fo. 186. cum pro non facto habeatur ſecun
dum eundem Decian. conſ. 10. ſequendo ordinem
num. 4.

Digitized by Google

num. 34. eodem lib. 1. fo. 207. Feli. in cap. ex teno-re, num. 5 cum pluribus ſeq. de reſcript. l. quoties, ff. qui ſatiſd. cogant. l. non putauit, §. non quamuis, ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab. l. 4. §. condemnatū, ff. de re iudic. Alexan. conſ. 33. viſo themate ſuper
22 quo lib. 1. Dec. conſ. 499. in cauſa quæ Proponi, nu. 14. fo. 207. etiam ſi adeſſet iuramentum, quia contractus nullus non firmatur eo. Anch. q. 20. cum quidam, num. 1. lib. 1. fo. 13. prout quoque ex iſto capite videtur nullum aliud inſtrumentum poſtea factum d. aſſignationis domus inſolutum pro dicta domo promiſſa.

23 Immo ex huiuſmodi contractibus non videtur translatum, neque dominium, neque poſſeſsio, vt in terminis probat Curt. ſen. conſ. 70. ſuper contro
24 uerſia, num. 2. fo. 129. etiam ſtante clauſula præcarij, & conſtituti, & alijs clauſulis, quæ corruunt, & vna cum inſtrumēto nullius ſunt momenti, vt ibi.

Nec dicatur, quod ſi id eſt verum executio facta ad inſtantiam dictæ Iuliæ eſt valida cum ob prędictam nullitatem dicantur bona eſſe dictæ Eugenię, & penes eam, non autem dicti Balzanetti eius viri.

Nam quid quid de iure magis verum ſit, reſpondetur, quod cum dictus Balzanettus tempore executionis factæ fuerit in poſſeſsione, vt per plures te
25 ſtes fuit probatum, quod reſpectu ſuæ poſſeſsionis ipſo non citato non poterat expelli per allegatam doctrinam Bald. in l. ob maritorum, C. ne vxor pro marit. num. 1.

Ad ſecundum caput dum dicebatur, quod potuit exequi contra tertium non citatum, quia dicta datio inſolutum fuit facta lite pendente, vltra reſponſionem præfatam, per quam quoque præſens obiectio ſublata remanet, dicitur quod intentio dictæ Iulię non fuit agere contra tertium, vt ſępe fuit dictum, & ex proceſſu conſtat.

26 Secundo, quod vitium litigioſi ceſſat in cauſa dotis, & aliis caſibus exceptis in l. cenſemus in verſi. exceptis, C. de lit. vt quoque voluit Abb. in c. fin. col. pe nu. 6. de aliena. iu. mut. cauſ. fact. & Capic. d. deciſ. 128. in cauſa Dominæ Ramundettæ, num. 7. fol. 101.

27 Tertio dicitur, quod licet habens cauſam, à debitore non dicatur tertius, ſed ſingularis ſucceſſor in quem non potuit plus iuris transferri, quam haberet ipſe principalis per text. in d. l. ſi ſuperatus in §. per iniuriam ff. de pignor. & Hipotec. cum cęteris ſupra allegatis, quod non propterea ſe
28 quitur concluſio de qua ſupra in obiectione, quia liquidum cum debitore non poteſt dici ita liquidum cum ſingulari ſucceſſore, & poſsit eſſe dubiū an habeat cauſam ab eo, vt in terminis ſingularis ſucceſſoris conſiderauit capic. in ſæpedicta deciſ. 128 nu. 12 d. fo. 102.

Præter quam, quod poſsit in termino citationis plures opponere exceptiones, nempe ſe emiſſe ante contractum debitum, quo caſu non intrat, quæ dicuntur de ſingulari ſucceſſore, vt probatur in d. l. ſi ſuperatus. §. per iniuriam ff de pign. nam tunc via ordinaria eſt agendum, nempe actione in factum ad reſciſsionem alienationis probata fraude, vt poſt Gloſſ. in l. Fulcinius. §. ſi aduerſus ff. ex quib. cauſ. in poſſeſ. eat ſcribit. Aſin. in d. §. 31. limita. 30. in verſic. aut vero debitor ante motam litem * fo. 386. vbi tunc opinionem Bart. eſſe communiter approbatam dicit, quia vt alienatio in fraudem creditorum valeat opus eſt reuocatoria, vt ibi, & ſententiā, vel ex defectu iudicis, vel peremptæ inſtantiæ, vel alio quolibet modo quo ſententia impugnari poteſt deſtruere, petendo eam declarari nullam, vel aliam ob offuſcationem illius iuris proponere defenſionem, vel forte allegare conſuetudinem, vel priuilegium, vel quid ſimile, vt in ſpecie conſuluit Natt. conſi. 529. Iudex Eccleſiaſticus nu. 14 & 15. lib. 3. fo. 67. ſeu dicere, quod executio fuit in aliis rebus, boniſque ſuper quibus non fuit iudicatum, quo caſu cum requiratur, cauſæ cognitio, vt uoluerunt Domini de Rota deciſ. 24. Nota quod in titul. de ſententiis in antiq. ſecundum nouiſsimam impreſsionem, & ſecundum veterem deciſ. 73. fo. 43. de qua poſt Bar. Pau. de Caſt. & Angelum meminit Aſin. in ſua prax. Iudicior. §. 31. cap. 14 num. 1. fol. 396 de neceſsitate pars eſt citanda cum male cognoſci poſsit parte de cuius intereſſe agitur non audita, nam partium aſſertione merita cauſatum panduntur l. fi. C. ſi per vim vel alio modo Natt. vbi ſupra in dicto conſi. 579. nu. 14.

Quarto, & vltimo dicitur, quod vbi tenenda eſſet illa opinio, qđ ſingularis ſucceſſor victi in executione pro ſuo intereſſe non eſſet citandus qđ deberet intelligi, quando iudici conſtat defenſori nullum ius competere, vt poſt Sapian in l. fi. nu. 69. C. de edict. diui Adrian. tol. Abbat. in c cum olim de re iudicat. Dec. conſi. 191. in cauſa col. 4. nu. 9. fol. 211. tradit Aſin. in ſua prax. iudicior. §. 7. limit. 89. nu. 1. fo. 175. Crot. conſi. 127. Viſo puncto nu. 11. fo. 353. lib. 2. vbi dicit, ſic limitari omnia iura, quę dicunt illum de cuius præiudicio agitur fore citandum. Vel notorium eſſet eidem nullam competere defenſsionem, vt eſt Glo. in c. ad noſtram il. 3. & ibi doct. de iur. iurand. & in c. cum ſit de appellat. Duen. reg. 94. limita. 2. fo. 51. quę ſpeciei de qua agitur minime adaptari poteſt, & propterea tutius erit in omni executione citare partem ſecūdum Socci. in tract. de dilatio. art. 7. q. 19. Alex. Iaſ. in d. §. in uenditione, & Duen. d. reg. 94. Ampliat. 4. fo. 51.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLIX.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Habens pecuniam ad cenſum, à Rectore ſub titulo certi Beneficii, an dicatur liberatus redimendo illum ab eodem expreſſo titulo alterius beneficii, cuius idem pariter Rector erat.

SVMMARIVM.

Soluens alteri, quàm vero creditori, an liberetur, nu. 1.
Relatum eſt ſpecifice, & vere in referente, nu. 2.
Relationis natura, quæ ſit, nu. 3.
Relatio, quæ fit ad aliquid certum ſecundum id intelligitur, nu. 4.
Solutio facta reſpectu vnius perſonæ, an trahatur ad aliam, quando quis repræſentat duas perſonas, nu. 5.

Relatio

Relatio an operetur, quo ad ſpecificata, & diſpoſita in re-ferente, nu.6.
Relatum an ſit in referente ſi alio modo referatur, quàm ſit in relato, nu.7.& 11.
Interpretatio eá ſumenda eſt, quę includit auctoritatem faciendi, non autem illa, quæ excludit, nu.8.
Fruſtra quis ſibi proſpexiſſe non dicitur, nu.9.
Actus quando non poteſt in eſſe produci, niſi certo modo, ſi ſimpliciter factus reperitur, an præſumatur factus eo modo, quo fieri debuit, nu.10.

DECISIO XLIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

REVERENDVS Cæſar Carbonus, cum narrauerit in quodam inſtrumento celebrato ſub die 14. Septembris 1570. in actis exhibito ſe Rectorem Cappellaniæ Sancti Franciſci, & dediſſe ad cenſum Ceccho Capponо de Monte Caſsiano florenos 222. & baioc. 8. pro dicto beneficio prout ſub rogitu Io. Franciſci Reſtorii 5. Ianuarii 1566 in quo apparet ab eo dictas pecunias fuiſſe datas d. Ceccho pro beneficio ſanctorum Petri, & Pauli, & non Sancti Franciſci, vt erroneè fuit narratum, & reuendiderit dictum cenſum ſæpedicto Ceccho.

Dubitatum fuit, an ex huiuſmodi retrouenditione cenſus Capponus præfatus ſit liberatus à dicto cenſu.

1 Et videbatur dicendum, quod non, quia dicti hæ-
redes non docent dictum Cecchum redimiſſe di-
ctum cenſum à dicto Cæſare Rectore altaris San-
ctorum Petri, & Pauli, à quo dictas pecunias ha-
buit, & ſic à vero creditore, ſed à Cæſare Rectore
Cappellaniæ Sancti Franciſci, qui pecuniarum præ
fati cenſus creditor non erat, l. eius, qui in prouin-
cia vbi glo.& Bart.ff.ſi cert. pet. l. qui hominem.§.
ſi nullo, ff. de ſolu. l. vero Procuratori, ff. eodem Bec.
conſi.19. prima facie in princ.& Surd. conſi.43. Ra-
ra olim, nu.1 lib.1.

2 Nec quicquam facit, quod dictus Cæſar erat Re-
ctor vtriuſque beneficii, & Capellaniæ, & quod vir-
tute dictæ relationis factæ ad dictum inſtrumen-
tum Notarii Franciſci Reſtorii contentum in in-
ſtrumento relato dicatur ſpecificè, & verè in refe-
rente contineri, vt in terminis probat Rim. iun. con
ſi.652. quoniam tota nu.14. lib 6. fol.161. Gail. ob-
ſeruat.82. reſponſiones nu.25. lib.1. fo. 64. vnde di-
citur naturaliter veritatem patentem continere ex
coniunctione duarum ſcripturarum, vt ait Bald.
conſi.348. ea quæ veniunt lib.2. etiam quod aliquid
in hoc ſit immutatum, vel additum, quia cum par-
tes ad aliquid ſe referunt, illud eſt oſtendendum.
3 Decia. conſ.7. in hac nu.99 lib.1. fo.151. quia natura
relationis eſt, vt quidquid continetur in termino
ad quem fit relatio, contineatur in termino refe-
rente, vt dicit idem Rim. iun. conſi.669. Illuſtris D.
Iulius Boiardus, nu.12. fol. 210. & conſi. 790. cum
proponatur, nu.14. lib.7. fo.154. Decian. conſi.128
dico nu.8. lib. 3. & propterea quando duo extrema
reperiuntur in actu, ſi vnum eſt verum, vel falſum,
neceſſe eſt, quod & aliud tale ſit, Decian. conſi. 30.
4 & breuiter lib. 3. fo. 192. & ſic relatio huiuſmodi,
quæ fit ad aliquid certum ſecundum id intelligi-
tur l. ait Prætor, §. ſi iudex, ff. de re iudic. l. aſſe toto
ff. de hæred. inſtit. l. inſtitutio talis. ff. de cond. inſti-
tu. Signo. de homede. in l. ſi inſulam. ff. de verbor.
oblig. nu.28. Franciſ. Milanenſis in ſuis deciſioni-
bus Regni Siciliæ deciſ. 8. executione cauſata nu.
50. lib.2. fo.43. qui id limitat quando eſt data for-
ma, quæ non poteſt adimpleri per relationem ad
aliud ſecundum opinionem Angel. Alex. & alio-
rum per eundem citatorum.

Nam ad primum poteſt reſponderi conſequen-
tiam non eſſe veram, quia non ſequitur erat Re-
ctor, vtriuſque Cappellaniæ ergo reſtitutio facta
Rectori Altaris Sancti Frãciſci operatur quo ad li-
berationem debiti, quod ſoluens habet cum alta-
5 re, ſeu Cappellania SS. Petri, & Pauli, quia etiam
quando quis repræſentat duas perſonas, ſolutio fa-
cta reſpectu vnius perſonę non trahitur ad aliam
ſecundum Mandel. Albenſ. conſi. 3. pro declaratiõ-
ne, nu.12.& ſeq. qui allegat tex. in l. ſi vnus, §. ante
omnia, ff. de pact. & l. qui cum tutoribus in princ. ff.
de tranſact.

Ad ſecundum, quod cum conſtet ex inſtrumento
aſſertæ ſolutionis, ſeu redemptionis cenſus aliud,
nempe quod dictus Reuerendus Cæſar Carbonus
dedit ad cenſum dictas pecunias dicto Ceccho ſub
titulo S. Franciſci, & eam recepit ſub eodem titulo,
6 relatio aſſerta non operatur, quo ad ſpecificata, &
diſpoſita in referente, vt in terminis tradit Alex.
conſi.56. Viſo proceſſu, col 3. & 4. in verſ. probatur,
& in verſ. & ſi dicatur, & in verſ. quinimo li.2. Pariſ.
conſ.39. non poſſunt, nu.18. lib. 1. dum vult, quod
relatio Leonis X. ad conſtitutionem Pauli ſecundi
non intelligatur de expreſsè diſpoſitis per ipſum
Leonem, & Decian. conſi.62. & quamquam nu. 51. &
conſi.95. poſt redditum, nu.5. lib.2. fo. 477. vbi dicit
7 relatum eſſe in referente, niſi alio modo referatur,
quam ſit in relato, ratio præmiſſorum ſecundum
Alexan. vbi ſupra, eſt ad hoc, vt tollatur contrarie-
tas, & repugnantia, & ne videatur quis ſibi ipſi con
trariari.

Sed non obſtantibus ſupra deductis, & allega-
tis in contrariam ſententiam inclinabant omnes.

Et ad primam oppoſitionem reſpondebatur,
quod licet in narratiua ſæpedicti inſtrumenti cen-
ſus dictus Reueren. Cæſar appelletur Rector Cap-
pellaniæ S. Franciſci, non tamen eidem tanquam ta
li ſolutio facta fuit, quia facta mentione inſtrumen
ti cenſus præcedentis, cum die, anno, ſumma, &
nomine notarii, & ad illud habita relatione, in
quo apparet dictum Reuerendum Cæſarem tan-
quam Rectorem dicti altaris SS. Petri, & Pauli e-
miſſe dictum cenſum, à dicto q. Ceccho, eidem tan-
quam tali reſtitutio facta dicitur virtute relationis
de qua ſupra, de qua etiam ſcribit Peregrin. in ſuo
tracta. de fideicommiſſ. art.16. nu. 111. to. 156. Et
tanto magis, quia in diſpoſitiua dicti inſtrumenti
non dicitur, quod dictus Rector Cappellanię San-
cti Franciſci retrouendat, ſed dictus Reuerendus
Cæſar, quod cum poſsit intelligi dupliciter, nem-
pe tanquam Rector S. Franciſci, & SS. Petri, & Pau-
8 li, ea interpretatio ſumenda eſt, quæ includit pote-

ſtatem, & auctoritatem faciendi, non autem illa, quæ excludit, & ſic quod eſt vtilius, & diligens homo feciſſet per ea, quæ ponit Barto. in l. gerit, nu. 21. ff. de acquir. hæredit. facit Corne. conſi. 45. licet hoc iudicium, num. 2. lib. 4. præcipuè, ne quis ſibi
9 fruſtra proſpexiſſe dicatur, l. vlt. vbi Iaſ. ff. ſi cert. pet. Soc. iun. conſi. 94. num. 21. lib. 3. poſt. Iaſ. conſ. 84. conſideratis diligenter verbis, num. 8. & 9. lib. 3 & Menoch. de præſum. præſumpt. 4. num. 25. lib. 6. fo. 63.

10 Immo quando actus non poteſt in eſſe produci, niſi certo modo, & certa forma, ſi ſimpliciter factus reperitur, præſumitur ſub illa forma factus, ne pereat, vt inquit idem Menoch. vbi ſupra num. 13. fo. 62. etiam in eo caſu, in quo aliàs interpretatio deberet fieri contra eum, qui legem apertius dicere potuit, quia ſumitur cõtraria interpretatio, vt poſt gloſſ. in l. veteribus, ff. de pact. & Iaſ. in l. ſtipulatio iſta habere in princ. col. 1. num. 3. verſ. confirmatur, quia de verbor. obligat. inquit idem Menoch. dicta præſumpt. 4. num. 36. fol. 63. & ſic ceſſat oppoſitio de eo, qui duas repræſentabat perſonas ob caſus diuerſitatem, ex quo diuerſificatur etiam ius ex eo oriens, immo in aliquo non obſtat, cum quo reſpectu ſæpedicta ſolutio facta fuerit, ex præfata relatione ad inſtrumentum liquido appareat.

11 Prout quoque reſponſum fuit ad aliam oppoſitionem in qua dicebatur, quod relatio non operatur, quo ad ſpecificata, & diſpoſita in referente, dũ affirmabatur id debere intelligi, vbi referens facta relatione alio modo, quam continentur in relato declarauit intentionem ſuam. Decian. conſ. 62. & quãquam, num. 5. lib. 2. fo. 477. & conſ. 95. poſt redditum, num. 5. eod. lib. fo. 624. vel vbi haberet auctoritatem diſponendi, vt in terminis tradit Dec. conſi. 325. in caſu propoſito nu. 2. vbi dicit, quod quãdo in contractibus aliquid diſponitur ab eo, qui habet auctoritatem diſponendi, & illud certum ſit, attendi debet, nec alteratur per relationem factam ad aliam diſpoſitionem & Odd. conſ. 64. quidam Auſelm. num. 77. fo. 194.

Immo quod plus eſt, tali caſu non videtur neceſſaria productio inſtrumenti relati. Dec. conſ. 169. diligenter per tenui fo. 180. & ſeq. Rim. iun. conſi. 387. in cauſa monachorum, num. 27. lib. 4. fo. 144. non autem quando inſtrumentum redemptionis dicti cenſus habet relationem ad actum geſtum de quo conſtat, vt in caſu iſto, quia tunc potius debet attendi relatum, quam referens, etiam in his, quæ pendent à ſolo conſenſu referentis, etiam ſi referens aliter diſponat, quia errore labitur cogitans, quod ita ſe habeat veritas, vt in terminis conſuluit Dec. conſi. 63. pro tenui facultate mea, num. 6. & 7. Alex. conſ. 9. ponderatis his lib. 5. nu. 22. Curt. iun. conſ. 92. habita diligenti num. 19. & Pariſ. conſi. 7. alias viſis conſilijs, num. 5. lib. 3. Ripa in l. admonendi, num. 36. verſ. vltimo intellige præmiſſa, ff. de iur. iur. & cenſuit Rot. in nouiſſ. deciſ. 121. licet 17. Iunij, num. 6. part. 1. fo. 45. & deciſ. 40. cum ego num. 7. & deciſ. 27 in lib. num. 3. par. 2. fo. 16. quibus addo Rot. Lucan. in nouiſſ. deciſ. 94. in cauſa ſpectabilium colum. 7. in verſ. nec. refert. fo. 145.

Qua difficultate cognita pro parte dicti Lactantij Carboni hæredis dicti Reuerendi Cæſaris conuenti ab hæredibus d. Cecchi allegabatur non eſſe propterea contra ipſum pronunciandum ſuper petitis, quia etiam vbi ſolutio vero creditori facta dici poſſet, non ſufficit, cum præfatæ pecuniæ non fuerint conſeruatæ pro dicta Cappellanis Sanctorum Petri, & Pauli ad formam pacti, vt in dicto inſtrumento cenſus, de quo in ſequenti deciſione tractabitur.

DECISIO L.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Reſtituens Rectori Eccleſię pecunias habitas ad cenſum, an dicatur liberatus ſi neglexerit eas in tuto ponere.

Licentia alienandi nulla, an ſuſtineatur ex capite obſeruantiæ.

SVMMARIVM.

Defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, nu. 1.

Licentia alienandi bona Eccleſię eſt de reſeruatis Papæ, numero 2.

Licentia alienandi bona eccleſiæ conceditur prout, numero 3.

Priuilegia cameræ circa alienationes bonorum eccleſiarum ſunt reuocata, nu. 4.

Pactum contra naturam contractus, an teneat num. 5.

Dictio dummodo, quid operetur, nu. 6. & 34.

Res, quæ ſub aliqua conditione auocari poteſt, minus valet, nu. 7.

Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis actio, nu. 8.

Pecuniæ eccleſiarum, an debeant reinueſtiri in vtilitatem eccleſiæ, nu. 9. & 37.

Emens ab eccleſia, an teneatur probare pecunias eſſe verſas in vtilitatem Eccleſiæ, nu. 10.

Prælatus quando conſueuit bene adminiſtrare præſumitur in vtilitatem eccleſiæ precium rei conuertiſſe d. nu. 10. in verſ. prout nec generaliter

Præſumitur factum ex titulo præambulo, nu. 11.

Ratio quando eſt vnica, & nulla alia aſsignari poteſt habetur pro expreſſa, nu. 12.

Exceptio non implementi, quid operetur, nu. 13. & ſeq.

Agens ex contractu debet adimplere contenta in contractu, tam circa ſubſtantialia, quàm naturalia, & accidentalia, nu. 14.

Nullitas non implementi, quid operetur, nu. 15.

Exceptio non implementi, an operetur ſi oppoſita non fuerit, nu. 16.

Statutum prohibens exceptiones opponi, an comprehendat exceptionem non implementi, nu. 17.

Obligatio qualibet eo vinculo, quo ligatur, diſſoluitur, nu. 18.

Verbum conſeruare, quid operetur, nu. 19. & 24.

Remiſsio non operatur vbi obſtat defectus iuriſdictionis, numero 20.

Eccleſiæ præiudicare an poſsit Rector, nu. 21.

Factum non ita facile tollitur, ſicut impeditur, nu. 22.

Bona quæſita à quærendis differunt d. nu. 22. in verſ. differunt.

Pecuniæ translatæ in alterius dominium, an habeantur pro conſumptis, nu. 23.

Confeſsio facta in precibus plene probat, nu. 25.

Con-

Conſeſsio inducitur per ſolam porrectionem precum, numero 26.
Producens dicitur ſateri contenta in reproducta, nu.27.
Licentia alienandi nulla per ſubſecutam obſeruantiam ſuſtinetur, nu.28.& ſeq.
Contrarietas, quid operetur, nu.29.
Obſeruantia, quid operetur, nu.30.
Legati an poßint concedere licentias alienandi bona eccleſiæ, nu.31.
Argumentum ab obſeruantia, an valeat, nu.32.
Conſuetum fieri præſumitur factum, nu.33.
Conditio in primis, & ante omnia eſt implenda, nu.34.
Lex, ſeu conſtitutio, an reſpiciat futura, vel præterita, numero .35.
Actus debet intelligi de prima vice, nu.36.
Cauſa, ob quam fuit facta alienatio, durare debet, numero 37.

DECISIO L.

MAXIMO DEO AVCTORE.

CVM Reueren.q.Ceſar Carbonus olim Rector altaris SS. Petri, & Pauli poſiti in Eccleſia S.Io.Montis Caſsiani, & Altaris Sancti Franciſci ſiti in eadem terra in Eccleſia nuncupata Plebe, habita licẽtia alienandi, de qua in actis ſub die 13.Martij 1562. vendiderit nonnulla bona ſtabilia dictorum altarium, & die 27. Iunij 1562. emerit duos annuos perpetuos cenſus, alterum uẽpe florenorum 22. pro pretio florenorum ducentorum viginti duorum, ad rationem decem pro quolibet centenario ab Antonio Antonij Franciſci Buratti, alterum vero viginti ſex florenorum, ad eandem rationẽ à Petro Auguſtino Nicolai, & deinde ſub die quinta menſis Ianuarij 1566. vti Rector dicti Altaris ſanctorum Petri, & Pauli d. cenſum ducentorum vigintiduorum florenorum vt ſupra emptum retrouẽdiderit eidem Antonio Buratto pro eodem pretio ducentorum viginti duorum florenorũ, quo quidem pretio eadem die nomine eiuſdem altaris, & Cappellaniæ emit alium ſimilem cenſum, à dicto Ceccho Capponio, ac ſubſequẽter die 14. Septembris 1570. illum rurſus vendiderit dicto Ceccho pro equali pretio. Hac venditione ſtante fuit vltimo loco in preſenti cauſa vertente inter heredes q. Cecchi Bartolomæi Capponi actores ex vna, & Lactantium Carbonum de ciuitate Maceratæ hæredem q. Horatij Carboni reum conuentũ ex altera, dubitatum an dictus Cecchus fuerit liberatus à dicto cenſu, & dictus reus conuentus teneatur propterea reſtituere fructus poſtea indebitè exactos aſcendentes ad ſummam florenorũ quadrigentorum trigiuta duorum, & trigiuta ſex bolendinorum, & ſolutos per dictos actores, nam licet conſtet eundem Cecchum redemiſſe, vt ſupra d.cenſum, non tamen conſtat ipſum adimpleuiſſe contenta in d.licentia alienandi, qua expreſſe mãdatur cenſum non debere, nec poſſe extingui, niſi per emptionem aliorum bonorum ſtabilium, ſeu alterius cenſus perpetui fundati ſuper re ſtabili, & tanto magis, quia vltra præmiſſa videbatur valde vrgere pactum factum inter dictum Rectorem, & Cecchum Capponum à principio conſtitutioni d.cenſus, quo apparet promiſſa retrouenditio eiuſdem cenſus, dummodo pretium conſeruaretur pro dicto altari, quod factum non reperitur, ſed benè oppoſitum, cum pretium huiuſmodi, quod dandũ erat ad cenſum pro dicto altari SS. Petri, & Paul. ſub die 14.Septembris 1570.fuerit per eundem Rectorem datum ad cenſum Angelo Valerij incaſtri, & Tullio Liliano de d.terra Montis Caſsiani pro d.altari, & Cappellania Sancti Franciſci.

Et dictum pro parte præfatorũ hæredum, quod
ſic, quia ſicut non obſtat d.licẽntia ob vitium nul-
litatis ex defectu iuriſdictionis, qui eſt inſanabilis,
1 eo quod fuit conceſſa auctoritate legati, qui nullã
2 in hoc habebat facultatem, cum ſit de reſeruatis Pa
pæ, vt probatur in cap.ambitioſè in extraua.de reb.
eccl. non alien. tanquàm Domino omnium eccle-
ſiarum.Rodoan. de reb.eccl. non alien. q. 19. num.
120.fol.90. qui conſueuit eam concedere per tripli
cem viam, videlicet per breue ſupplicatione intro-
cluſa, per reſcriptum in forma dilectus, & per Bul
lam ſacræ Pænitentiariæ, vt per eundem Rodoan.
vbi ſupra quæſt.20.num.97.fo.97.& aliquando per
4 litteras Cameræ Apoſtolicæ in vim priuilegiorum,
& indultorum Apoſtolicorum, quæ ſunt reuocata,
vt ibi num.104. fo.98. non autem, vt reperitur fa-
ctum in caſu de quo agitur.

Ita, & pariformiter non obſtat dictum pactum,
quia in eo tanquam impeditiuo reſtitutionis, & re
demptionis eiuſdem cenſus nullum poteſt fieri fun
damentum, libera namque eſſe debet facultas redi-
mendi non reſtricta, & reducta ad aliquam condi-
tionem contra naturam cenſus, de qua in conſti-
tutione Pij Quinti, quæ in Bullario eſt Bulla 80.fo
lio 1042.vt videtur factum in caſu iſto per illam di
6 ctionem dummodo in d. pacto appoſita, quia ſi
hoc eſſet minus retrouenderet d.Rector, quàm nõ
7 emit, quia res, quæ ſub aliqua conditione auocari
poteſt, minus valet, l. 1.§. ſi hæres ex precepto ad
Trebell.l.idem Labeo iuncta l.ſeq.fam.erciſc.Boc-
cac.in ſuo tracta.de cenſ.art. 81. in fi. to.6. part. 2.
ſo. 175.

Quibus ſic ſtantibus videbatur poſſe concludi,
quod firma manente prædicta cenſus retrouendi-
tione dicatur apparere de prætenſa liberatione. ſo
9 lutione enim eius, quod debetur tollitur omnis
actio.l.nihil intereſt, & ibi Bald.num. 2. C.de ſolu-
9 tion.etiam non probato, quod dictæ pecuniæ pro
dicto altari non fuerint cõſeruatæ, nam quid quid
ſit in contractu mutui, depoſiti, & dum res eccleſiæ
venditur, in quibus, vt inquit Bal.in aut. hoc eius
porrectum num.7.C.de ſacr.ſanc.eccleſ.Rom. con-
ſil.440.non eſt dubium, num.5.ſol.318. contrahẽs
cum eccleſia debet eſſe ſolicitus de conuerſione rei
in vtilitatem eiuſdem (licet Innocen. in cap. 1. de
depoſ.vt refert ibi Abb. num. 9. poſtquàm dixit id
eſſe ſpeciale in contractibus, qui fiunt gratia conce
dentis tantum, vt in depoſito, item in contractu
10 mutui, ſe reſtringendo affirmauerit ſolummodo id,
eſſe ſpeciale in mutuo) quãdo agitur de alienatio-
ne rerum eccleſiarum concordant omnes, quod nõ
tenetur quis probare pecuniam eſſe verſam in vti-
litatem eccleſiæ, vt preter ſupracitatos doctores tra
dit Mandoſ.in addit.ad Roman.d.conſ.440. in vl-

fo.287.vbi dicit,quod per ſolam porrectionem præ
26 cum factam Principi cenſetur inducta confeſsio omnium in eo contentorum. Quæ videntur
27 tranſire ſine difficultate, cum huiuſmodi breue fuerit in iudicio productum per dd. Actores contra d.reum,& ſic ratificatum, & approbatū in omnibus, & per omnia, nam producens dicitur fateri omnia, & ſingula in re producta contenta ſecundum Iaſ. in l. certi conditio, §.ſi nummos nu. 39.ff.de except.& veriorem opinionem de qua per Mandoſ.in addit.ad Roman. conſ.433.quo ad primum littera H, in verb.non releuat, etiam ſi productio fuiſſet cum proteſtatione Iaſ.vbi ſupra.
28 Quo fit, vt prætenſa inualiditas ſæpedictæ licentiæ non ſubſiſtat,præcipuè cum iam habuerit effectum per ſpatium triginta ſex annorum in circa,&
29 tanto magis, quia modo prætendere oppoſitum nihil aliud eſt, niſi fundare ſe ſuper contrarijs, in quibus, qui ſe fundat non poteſt obtinere l. Titiæ, ff.de condit.& demonſtr.& Bal.in l.1. C.ſi ſeru.exter.num.5.verſ.octauo nota. Item vnum vnum de-
30 ſtruere obſeruātiam tanti temporis per quam poteſt approbari, quod eſt minus ſolemne.Bece.conſ. 6.reuocatur in dubium,num.17.fo.14.& remoueri omnis ambiguitas c.cum dilectus de conſuet.l.minime, & l.ſi de interpretatione de leg.Bec.cōſ.101 in propoſita nu.49.fo.188. & Rim. iun. conſ. 413. Domini Conſeruatores,nu.24.lib.4.fo.232.

Immo vbi d. licentia ſi in euidentem poſſet dici nulla, ratione obſeruantiæ debet attendi perinde, ac ſi valeret,per ea,quę tradit Alexan.conſ.8.& aduerte num. 2. lib.6.vbi ad hoc reputat mirabile dictum gl.in l.qui habebat num. 1. de manumiſſ. teſtam,& Rim. iun. conſ. 500. & in primis num. 31. lib.5.fol.65. obſeruantia enim tollit vitium nullitatis, vt in terminis probat Crau.conſi. 187. Magiſter Robertus num.9.fo.27.& Sim. de Præt. conſi. 77.dubium excitatur, num.16. præcipuè cum con-
31 ſueuerint Summi Pontifices eorum legatis dare auctoritatem cōcedendi licentias huiuſmodi,quas ſi in euidentem vocant, vt de legato Prouinciæ Marchiæ apparet ex conſtitutione Pauli III.vndecimo Kalendas Maij 1539.quæ in Bullario eſt Bulla 19.fo.383. in verſ. ac quibuſuis perſonis fo.384. & conſtitutione Iulij III.duodecimo Kalend. Martij 1550. quæ in Bullario eſt Bulla octaua fo. 501. vbi concedit Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo Cardinali de Sabellis Romano d. Prouinciæ legato omnia ſpectantia ad huiuſmodi legationis officium, quæ de iure,vel de conſuetudine pertinent, & quæ alij legati, & Vicarij exercuerunt, & de alijs Legatis de Latere legitur in conſtitutione Pauli IIII.tertiodecimo Kalendas Ianuarij 1556. in verſ.ac quibus vis fo.608. quę loquitur de legatione Illuſtriſs. & Reuerendiſs.Cardinalis Carraſę ad omnes Italię Principes, & in conſtitutione Pij IIII.octauo Kal. Nouem.1564.quæ in Bullario eſt bulla 117.fo.836 in verſ.litteraſq; in forma, quæ loquitur de legatione Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Cardinalis de Altemps
32 totius ſtatus Eccleſiaſtici Legati de Latere, à qua
33 conſuetudine, & obſeruantia licitum eſt arguere, cum id,quod eſt conſuetum fieri, factum præſumatur Bal.in l.neque la 1.num.1. C.de nupt. Soc.iun. conſ.61.inſpectis, & diligenter conſideratis, num. 34.lib.2. Ludou.concl.vnic.de conſuet.in verſ.infertur 68.fo.525.& præcipuè citra id,quod quis eſt ſolitus obſeruare,vt in terminis probat Sim.de Prætconſ.151.omnis actio,num.78.& Ludou.vbi ſupra in verſic.infertur 127.fo.527.quibus Addo. Marſili.ſingular.495.in contractibus fo 35.in iſta materia dicentem,quod ſi Papa cōſueuit in inueſtituris quas facit rectoribus temporalibus locorum Eccleſiæ puta Marchiæ Anconitanæ concedere iuriſdictionem mortis, & vltimi ſupplicij, & publicationis bonorum, quod iſta duo veniunt.

Non obſtat,quod ſecundo loco opponebatur de nullitate d. pacti reducentis ad conditionem, redemptionem d. cenſus contra propriam eius naturam,de qua in ſæpedicta conſtitutione Pij Quinti.

Nam reſpondetur non valere conſequentiam, quia poterat Capponus ipſum cenſum redimere ad ſui libitum, & eſſe diligens in curando, quod d. pecuniæ conſeruarentur pro d. altari abſque eo, quod eſſet ſublata facultas redimendi, vt melius colligitur ex præfata conſtitutione Pij Quinti,quæ in Bullario eſt Bulla 80.fo.143. in illis verbis (Poſtremo cenſus omnes) quæ præciſè loquitur de pacto auferente directè, vel indirectè facultatem redimendi, non autem de pacto hoc permittente, & approbante,ſed aliquid iuſtum, & honeſtum,quod vtrique ex contrahentibus prodeſſe poteſt diſponente, & excitante. At pactum prædictum eſt huiuſmodi,ergo potius laudandum, & approbandum eſt, quàm paruifaciendum, & annullandum, maxime quod concordat cum d. licentia alienandi, quæ voluit prouidere indemnitati d.altaris SS. Petri, & Pauli.
34 Et tantò magis, quia illa dictio (dummodo) in eo appoſita regulariter non facit, vt ſupponitur conditionem,l.cum ab eo, C. de contrahen. empt. Bart.in l.quibus diebus, §. Termilius nu.4. in verſ. quid de dictione dummodo, ff. de conditionib.& demonſtrat. Alexan.conſ.20.viſo Proceſſu lib.2.fo. 20.Bertran.conſi.201. conſideratis dubijs, num.5. lib.primo. Menoch.conſi.134.Inter multa,quæ nu. 36.lib.2. licet quando iungitur ei, quod venit implendum antequàm actus perficiatur ſignificet cōditionem,non modum l.thais,§.Sticus ff.de manumiſſ.teſtam.cum cæteris allegatis per Crauett. conſi.decimo,Antonia. Menoch.conſ.60. longo ſtudio,numero quadrageſimoſeptimo, li.1. & Vulpel. in ſuo tracta.de præpoſit.aduerb.& coniunct. ſignificat. in dictione dummodo, & talis non eſt caſus, de quo agitur,quia non poſſunt dictę pecunię reinueſtiri,& ſic conſeruari pro dicta Cappellania, niſi prius præceſſerit retrouenditio, quod non eſſet ſi ageretur de conditione, quæ in primis, & ante om
35 nia debet impleri.

Dato tamen ſine veri præiudicio,quod dicta cōſtitutio annullaret penitus dictum pactum, prout reuera non annullat,non propterea aliquid nocet, quia præterquam,quod quælibet lex,ſeu conſtitutio
36 reſpicit futura Innocen. in cap.cum omnes de conſtitu.num.1.in verſic.quia conſtitutio, non autem præterita,l.leges C.de legib.& conſtit. c.fi. de conſtit.claud.cantiuncul. conſ.12. in præſenti quæſtione num.22.fo.167.niſi de præteritis expreſſe fuerit facta mentio, vt poſt Dec.in cap.fin.de conſtit. qui

hoc tra

Digitized by Google

DECISIO LI.

MAXI MO DEO AVCTORE.

CONTR ACTVS diuiſio-
nis, & aſſignationis, quem fe
cit q Andreas Cæſanellus de
d.terra inter Io. & Sanſonem
filios ſuos, cum pactis, & con
d tionibus, de quibus in in-
ſtrumento deſuper celebrato,
quo nomine nuncupari debe-
at, & an valeat ſub prętextu, quod non fuerunt ſer
uatæ ſolemnitates conſtitutionis Marchiæ in c.25.
vt minorum lib 5.fol.154.
1 Dicebatur eſſe contractum innominatumdo, vt
des, quia dum dictus Andreas fecit dictam aſſigna
tionem, filij præfati promiſerunt eidem non ſolum
dare certam quantitatem farinæ, olei, vini, & pecu
niarum, ſed ſoluere debita per ea, quæ habentur
in l.naturalis, §.1.ff.de præſcript.verb. Bart.in l.
Ariſto.ait, nu.1.in verſ.vides ergo, ff.de donat. Iaſ.
in l.iuriſgentium nu.9.ff.de pact.& Corn.conſ 349.
in hac conſultatione, nu.4.& ſeq.lib.1.qui contra-
2 ctus cadere poteſt.inter Patrem, & filium, cum fie
3 ri inter ipſos poſſit omnis contractus citra dona-
tionem, & valeant conuentiones inter eos initæ,
præſertim ſtante iuramento, vt inquit Alexander
conſ.20.ponderatis his nu.1 & 2 lib.3.qui d.nu.2.
loquitur in terminis inſtrumenti diuiſionis dicens
non poſſe infringi ſub prætextu, quod ſit donatio
excendens ſummam quingentorum aureorum, in
qua requiritur inſinuatio, præſertim cum agatur de
commodo Patris, vt poſt Oldrad d.conſil 139.&
alios dicit idem Alexan. loco citato, nu.3.non au-
4 tem donationem, quia prædicta non conueniunt
donationi, quę fit ex mera liberalitate l.1.ff.de
donat.
5 Nec dicatur, quod non poteſt eſſe dicta aſſigna-
tio contractus innominatus, nec donatio ob cauſam
per ea, quæ tradit Corn conſ.228.quod dictus ſer
Antonius, nu.11 & 15.lib.4.quæ etiam dicitur cō
6 tractus innominatus ſecundum gloſſ.in l.ſi vt pro
ponis in verbo reſoluuntur, & ibi Bartol. nu.9.C.de
condit. ob cauſ.vigore ſtipulationis in dicto con-
tractu aſſignationis appoſitæ, quæ facit contra-
7 ctum nominatum, vt voluit Bart.in dicta l ſi vt pro
8 ponis, nu.11.qui propterea dicit raro reperiri con-
tractum innominatum, cum notarij in omni publi-
co inſtrumento opponant ſtipulationem.& Lau-
rent.de pinu.conſi.137.in cauſa nu.6.fol.169.
9 Nam reſpondetur, quod ſtipulatio interpoſita
ſuper contractu innominato aſſumit naturam ipſius
contractus innominati ſuper quo interponitur, vt
notabiliter ſcripſit Bart.in l. cum mota. nu.6.C.de
tranſact. Angel.& Imo.in l.ſtipulationes non diui-
duntur, ff.de verb.obligat.qui id reputant ſingula-
re relati per Alex conſ 76.viſis dubitationibus, nu.
2.lib.5.& Natt.conſ.609.ex inſtrumento nu.16.lib.
3.fol.146.
10 Et propterea non fuit neceſſe adhibere ſolemni
tates requiſitas in dicta conſtitutione quia contra
ctus innominatus non comprenditur ſub conſtitu-
tione loquente de contractibus nominatis, etiam
quod dicta diuiſio, & aſſignatio poſſet vocari do
natio ob cauſam, & conſtitutio prædicta loquatur
de donationibus per verba vniuerſalia quia cum
11 donatio ſit contractus nominatus habens ſpecifi-
cum. & elegans nomen, vt tradunt Bart.& alij in l.
iuriſgentium in prin.ff.de pact non poteſt extendi
12 ad donationem ob cauſam, quæ dicitur contra-
ctus innominatus, vt in terminis dicit Natt.conſ.
609.ex inſtrumento, nu.15 16.& 20.lib.3.Signo-
rol.conſ 8.quęſtio præſupponitur. Alex .conſil.26.
viſo, & conſiderato in fi ..lib.2.Corn. conſ.45.licet
in hoc iudicio nu.2.in verſ.& ſic lib.4.Tiraq.in l.ſi
unquam in verſ.don tione largitus. C.de reuocan.
donatio nu 11.& ſeq. & nouiſſ. Surd. deciſ 290.
Epiſcopus nu.20 fol 6-1 ratio eſt ſecundum Alex.
d.conſil 16. nu.5.lib.2.quia verba ſtatuti debent
proprie intelligi.
13 Sed Domini comuniter dixerunt, dictā diuiſio-
nem, & aſſignationem eſſe ſimplicem, & meram
donationem, non autem ob cauſam quamuis, con
ſideratis verbis ſæpedictæ conſtitutionis, quæ lo-
quitur de quibuſcunque contractibus donationū
ad obuiandum fraudib.poſſit dici comprehenſa
etiam donatio ob cauſam, vbi talis iſta foret nun-
cupanda.
Vt primum probari videtur ex pluribus.
Primo quia licet Pater dum diuidit bona inter
filios in poteſtate exiſtentes, nihil agat, quia dici-
tur donare, vt habetur latè per Marſil.ſing.674.
Aliqui ſunt patres qui, fol 174 Natt conſ.273.in
cauſa, & queſtione lib.3.fol.26.Socc.reg.incip.do-
natio facta à Patre Duen.reg.223.donatio facta in
princ.fo.122 Menoch.conſ.84.hæc propoſita du-
bitatio, nu 10.lib.1 & Cæph conſ.4 4.bona ſer
Benuenuti, nu 18.lib.4.fol.183 quæ non cadit in
ſeipſo, hoc eſt in filio, qui natura vna, & eadem
14 perſona cum patre dicitur l.fi. C.de impuber.cum
nemo ſibi ipſi donare poſſit l.ſi quis pro eo, §.1.ff.
15 de fideiuſſ.& debeat eſſe differentia inter dantem,
& accipientem Gail pract.obſeru.obſeruat 38.do
16 natio nu.3. validatur tamen huiuſmodi donatio vi
gore iuramenti in ea interpoſiti, vt per Natt.loco
citat. Alexan.conſ.181.perſpectis inſtrumentis, nu.
5.lib.5.Socc.conſ.107.in cauſa mota nu.1.lib 3.qui
* atteſtatur de communi * Ruy.conſ 96 viſis.& bene
ponderatis, nu.8.lib.5.Pedem.deciſ 126. Pater bo-
* na ſua nu.3.fo.503.qui teſtatur de communi, * pro
ut quoque facit Gail.dicta obſeruat.38.nu.7.fol.
150.Grat.conſ.7 in hac cauſa, nu 7.lib.2.& Cæph.
* qui d.conſ.494 nu. 20.atteſtatur de magis * com-
muni, facit Gabr.conſi.3 donationis in genere,
nu.4.lib.1.Ludouic. Deciſio Lucan. 66.in cauſa nu
mero 16;
Et quod huiuſmodi donatio valeat vigore iura-
menti dicit Rim.iun conſ.239.prima tamen nu 9.
lib.3.fol.46.& Seraph.de priuil.iuram priuil.112.
licet ipſe in fine dicat communem * opinionem nō
* eſſe veram ratio eſt ſecundum Gail.d.obſeruat.38.
nu.8.& ſequen.quia inter Patrem, & filium oritur
17 naturalis obligatio, quæ redditur efficax per iu-
ramentum ca.quamuis de pact.in 6.Bar.in l.ſi quis
pro eo nu.12 ff de fideiuſſ.item quia donatio facilè
18 inter coniunctos præſumitur, quando adeſt iura
mentum

Digitized by Google

34 vult ſubconſtitutione comprehendi donationé cauſa mortis, quæ non eſt proprie donatio Curt. iun. conſ. 183. præſupponitur in facto num. 6. lib. 2. qui pariter propter vniuerſalitatem verbi quibuſcunq;
35 dicit comprehendi etiam legatarium, qui largo modo dicitur hæres, ſeu quodammodo quaſi hæres l. id tempus, §. 1. ff. de vſucapio. vnde ſecundum gloſſ. in verbo hæres eſt vſu capit. iacente hæreditate, ſicut hæres, & non ſolum legatarium, vt etiá voluit Ruy. conſ. 52. ex his, quæ per iudicem, nu. 6. lib. 1. ſed extraneum hæredem, ſi dictum eſt de hæredibus quibuſcumque, vt poſt Bal. in l. 1. num 47. ff. de rer. diuiſ dicit idem Curt. iun. dicto conſ. 183. in fin. & etiá cauſam dotis, vt in terminis voluit Dec. conſil. 301. in cauſa quæ Ferrarię, nu. 3. & ſeq. Tiraqu. de vtroq. retract gloſ. 14. nu. 56. & ſeq. fol. 229. Ancharan. Regienſ. q. 81. nu. 42. lib. 3. fol. 215. Crauet. d. conſ. 294 verba tranſactionis, nu 1. in verſ. videmus etiam.

36 Vnde non ab re dici poterit comprehendi donationem ob cauſam, quæ vt dictum fuit impropria eſt donatio, vt in terminis donationis ob cauſam conſuluit Ruyn d. conſ. 52. ex his, quæ per iudicem num. 6. lib. 1. præſertim cum dicta conſtitutio intro
37 ducta fuerit ad obuiandum fraudibus, nam tunc recipit extenſionem, & ampliationem, etiam ſi materia eſſet odioſa, vt in terminis dicit Dec. dict. cóſ. 301. num 1. per text in l. 1 §. pecunia de calumniat. & in l. ſed Iulia in princ. & l. mutui datio, ff. ad Macedon. vt in cap quanto de priuil. & ca. ſi ciuitas de ſentent. excommun. in 6. & conſiderauit Ruyn. dicto conſil. 52. num. 6. lib. 1.

38 Nec dicatur ceſſare fraudes in donatione ob cauſam in qua datur, & accipitur maxime dum pater cum filio contrahit, vt primum in his terminis probat Medic. deciſ. 17. In quo Domini, nu 10. fol. 70. ſecundum vero Bald. in l. pactum q. 21. nu. 16. C. de collat. Roman. conſ. 277. non eſt dubium, col. 2. nu. 4 & ſeq. Crauet. conſ. 39 proponitur in facto nu. 14. & Ceph. conſ. 467. in pręſenti, nu. 66. lib. 4. Granut. theorem. 25. vigent per totam italiam num. 38. fol. 139. & Carrot. Deciſ. 112. extat in caſtro numero 10. fol. 180. qui loquitur de matre donante filiis. & conſequenter dictam conſtitutionem in caſu iſto, in quo Pater contraxit cum filio locum non habere, vt poſt plures quos allegat ſcribit Marſil. ſinguli 447. faciens contractum fol. 122. Prout, nec locum habet in aliis caſibus de quibus per Granut. loco citato tradentem limitationes ſex ſupra viginti a num. 27. fol. 138. vſque ad nu. 53. excluſiue fol. 143.

Nam ad primum dicitur fundamentum Medic. in memorata deciſione non concludere per neceſſe, etiam vbi donatio præfata eſſet prout non eſt mera donatio ob cauſam, cum etiam in huiuſmodi donatione poſſit aliqua excogitari malitia, & fraus ad fugiendas conſtitutionis ſolemnitates, quę omnino euitari debent ne indebite quis ledatur ſumendo d. interpretationem verbis conſonam.

Ad ſecundum reſpondetur, quod cum conſtitutio conſiderauit etiam fraudes, quæ quotidie fiunt contra Cameram Apoſtolicam, & alias quaſcúque
39 priuatas perſonas, non excipitur pater, nec alius quiſpiam, præſertim cum loquatur vniuerſaliter de quibuſcunque perſonis per ea, quæ dicit dicta gl. in clement. 1. de iudic. in verbo quibuſcumque, & in terminis poſt Barbat. conſ. 41. immortalem col. 2. in verſ. & ſi bene lib. 4. tradit Dec. in l. pactum in fin. C. de collatio.

Non obſtat, dum dicebatur dictam diuiſionem & aſsignationem bonorum factam per Patrem filiis ſuis eſſe contractum innominatum.

Quia & ſi aliud pateat ex præmiſsis, probatú quoque videtur etiam contractum innominatum comprehendi ſub conſtitutione ſæpedicta, dum probatum fuit donationem ob cauſam vigore vniuerſalis ſermonis comprehendi.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Salarium an debeatur pro tempore, quo quis fuit abſens cum licentia.

SVMMARIVM.

Salarium dicitur ſolatium, & honor Doctorum, nu. 1.
Salarium dicitur etiam honorarium, nu. 2.
Honor ſumitur pro honorario, nu. 3.
Honorarium datur ad remunerandum, nu. 4.
Salarium, quod Rotę Auditoribus datur quolibet menſe, an dicatur datum ex cauſa laboris, nu. 5.
Qui non laborat non manducat, nu. 6.
Salariú datum Rotæ Auditoribus, an cenſeatur datum tátum pro tempore, quo laborauerint, nu. 7. vel ratione peritiæ, & dignitatis, nu. 12. & ſeq. ſeu ex cauſa laboris nu. 19.
Salarium abſenti, cum licentia debetur, nu. 8.
Doctores dicuntur legere, dum vacant de licentia ſuperiorum, nu. 9.
Famulus conductus an debeat habere ſalarium temporis, quo fuit abſens cum licentia, nu. 10.
Salarium an debeatur abſenti ſine licentia, nu. 11.
Officium aduocationis, vel aſſeſſoris, legationis, & doctoratus an reſpiciat laborem, vel ſcientiæ probitatem, num. 12.
Locatio, & conductio cadit in Doctore, aduocato, Prætore, & ſimilibus, num. 13.
Legere, docere, & conſulere non ſunt opera ſeruilia, nu. 14
Locari non poteſt probitas animi, & intellectus, num. 15.
Legalis ſapientia precio nummario æſtimari non poteſt, num. 16.
Scientia, & dignitas haberi non poteſt ſine magnis laboribus, num. 17.
Scientia, & probitas intellectus omnem meretur prorogatiuam, num. 18.
Auditores Rotæ quales eſſe debeant, num. 20,
Salarium Rotæ Auditoribus fuit datum pro alimentis, num. 21.
Abſens cum licentia habetur pro præſente, num. 22.
Lex quod non dicit, non poteſt ab alio ſuppleri, num. 23.
Mors, & ceſsio non indigent aliqua licentia, num. 24.
Verbum diſcedere an importet licentiam, num. 25.
Salarium amittit negligens redire in termino ſibi præfixo à licentiante, num. 26.

R *Verbum*

Digitized by Google

Verbum diſcedere de ſui natura intelligitur ſine animo redeundi, num. 27.

DECISIO LII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AVditor Rotæ abſens pro certo tē-
pore, cum ſuperioris licentia, an
poſsit habere ſalarium.
Præſens quæſtio pluries diſpu-
tata tēpore ſolutionis eiuſdem,
quæ poteſt nuncupari deſolatio,
& honore Doctorum, accipien-
do ſolatium pro ſalario, vt expoſuit glo. in l. reſti-
tuendę in verſ. ſolatijs littera K, C. de aduocat. di
uerſ. iudic. & ſalarium pro honore, nam ſalarium di
citur honor, vt poſt Alberi. in l. 1. in princ. ff. ſi
menſ. falſ. mo. dix. dicit Bolognin. in aut. habita, C.
ne fil. pro patr. num. 261. lib. 7. fo. 429. & etiam ho-
norarium, vt probatur in l. 3. C. de poſtulando, &
exponit ibi gloſſ. in verbo honorarij, vnde honor
ſumitur pro honorario apud Vulpianum in l. ſi re-
3 munerandi ff. mandati, quod datur ad remuneran
4 dum, vt probatur in dicta leg. 1. ff. ſi mēſ. falſ. mod.
dixer. & in dicta l. ſi remunerandi.
Videbatur decidenda ad fauorem Communita-
tis debentis præfatum ſalarium, nam cum illud Au
5 ditoribus Rotæ ſit datum quolibet menſe, vt legi-
tur in conſtitutione Rotali cap. 70. fol. 13. videba-
tur datum ex cauſa laborum, qui fiunt in illo men-
ſe, quo fit, vt non debeatur pro tempore abſentiæ,
in qua nihil fuit laboratum, vt voluerunt Caccia-
lup. in l. diem functo, num. 45. in fi. ff. de offic. aſſeſſ.
Cæph. conſi. 70. in facto præſupponitur, num. 7. lib.
1. & Surd. conſ. 42. in hoc ducatu, num. 20. lib. 1. nā
6 qui non laborat, non manducat, vt inquit glo. in l.
quamuis alienus in verbo deneganda littera T. ff.
de damn. infect. & Bal. in cap. 1. num. 2. in verſ. ad-
de quod. de teſti.
7 Et tanto magis quia expreſſe diſponitur in cap.
Rotę 74. fol. 13. ſalarium non deberi Auditoribus
niſi pro tempore, quo laborauerint, vt ibi legitur
ſub his verbis (& ad tollendum omne dubium, ſa-
larium ſiue publicum ſtipendium prædictum ipſi
Auditores percipere debeant pro eo duntaxat tem
pore, quo officiū huiuſmodi exercuerint, ita quod
adueniente caſu, vel mortis, vel ceſsionis, diſceſſus
alicuius ipſorum Auditorum, nec ipſe, nec eius hæ
redes prætendere, nec petere poſsint huiuſmodi ſa
larium, niſi pro tempore, quo officium exercuerint,
niſi forte aliquid deberetur pro reſiduo.
8 Licet contrarium verius viſum fuerit per ea, quæ
in terminis tradit gloſſ. in l. deſertorem, ff. de re mi
lit. §. ſi ad diem commeatus in littera K, in verbo ſi
ad diem, quæ ad litteram dicit, quod rediens infra
tempus ſtatutum à licentiante, vel à lege percipit
interim ſalarium, quod perdit, ſi negligit redire,
Bald. in l. ſi ea conditione, C. de condition. inſert.
in fin. Barto. in l. hac lege, C. de proxi. ſacr. ſcrin. lib.
12. in princ. & ibi text. in verſ. vt qui liberam. Ro-
man. ſing. 453. Doctor fol. 72. qui miratur de Bal-
do non allegante text. in dicta l. hac lege, C. de pro
xim. ſacr. ſcrin. lib. 12. ſed tantum dicta glo. Dec.
conſi. 70. pro tenui, num. 2. in verſ. nam certum eſt
Bologn. conſi. 71. viſa, & diligente, num. 5. Catal-
din. de Boncomp. in ſuo tract. de ſindicat. num. 71.
tom. 7. fo. 354. Pariſ. de Put. in ſuo tractat. ſindicat.
in verbo licentia, num. 3. tom. 7. fo. 283. Cephal. cō-
ſil. 71. ad fauorem præſtantis Medici, num. 12. &
conſ. 70. in facto præſupponitur, num. 4. lib. 1. Ron
cagal. in l. quinta. Nemo eſt, num. 30. de duob. rei.
fo. 386. Surd. dicto conſ. 42. in hoc ducatu, num. 5.
lib. 1.
Et quod abſens cum licentia pro tempore abſen
tiæ debeat habere ſalarium, dicit nouiſsimè Fab.
de Ann. conſ. 42. hæc de qua agitur, num. 25. fo. 62.
Rip. in ſuo tracta. de peſt. in titu. de priuileg. con-
tract. cauſ. peſt. num. 121. fo. 50. vbi dicit, quod do-
9 ctores dicuntur legere eo tempore, quo vacant de
licentia ſuperiorum, & Io. Baptiſta de Sanct. Seue-
rin. in l. diem functo, num. quadrageſimoquinto,
ff. de offic. aſſeſſor. lib. 1. fo. 251. ſubdens aliud eſſe in
10 famulo ſolum conducto pro reſpectu laboris, & o-
perarum, nam huic quando datur licentia pro ali-
quo tempore fit defalcatio ſalarij, vel dictum tem-
pus repletur per tantundem temporis, quod ab
fuit prout in ſimili dicit Barto. in l. ſi vno, §. item
cum quidam circa fi. ff. locat. Immo ſecūdum d. Io.
Bapt. vbi ſupra ita debet cenſeri tacitè actum tem-
pore petitę licentiæ. Idem quod ſupra citati Do-
ctores cenſuit Cagnol. in l. diem functo, ff. de offic.
11 aſſeſſor. nu. 189. fo. 206. lib. 1. dicens vlterius, quod
quando non impeditur per abſentiam, ſeruitium,
vt accidit tempore vacationum, quod debet habe-
re ſalarium etiam ſi fuerit abſens ſine licentia, vt
ſeruatur Paduæ, ubi doctores tempore vacationum
pro libito diſcedunt, & habent ſalarium. Immo ſe-
cundum Bal. in l. ea conditione, nu. 1. C. de condit.
inſert. & in l. liberti, libertiq; nu. 15. C. de oper. li-
bert. illud habere debet, etiam pro tempore in eun
do, & redeundo, etiam ſi recederet hora tarda, quia
tota dies ſibi cedit, ut uidetur de mente Bart. in l.
de diuiſione in fi. ff. ſolut. matri. & Bald. in d. l. liber-
ti libertique d. nu. 15. in uerſ. non tamen ſi quis, C.
de oper. libert.
Præſertim cum pręmiſſa, quæ de iure ſine aliqua
dubitatione tranſire uidentur de conſuetudine re-
cepta, ac approbata fuerint, dum uenit caſus huiuſ
modi pluries, & pluries.
Quam partem ſecutus Perilluſtris & Reueren-
diſsimus D. Iacobus Seuarolus Vice Legatus huius
Prouinciæ Marchię meritiſsimus, & nunquam ſa-
tis laudatus iuſsit ſalarium, de quo quęſtio erat, mi
hi cum effectu ſolui debere prout ſolutum fuit. Ma
xime, quod omne impedimentum deſuper illatum
per Dominos priores communis fuit de facto, &
non de iure, cum nullam haberent iuriſdictionem
id faciēdi per ea quę in terminis ſalarij ſcribit Mar
ſil. ſingular. 312. Illi qui non poſſunt diſponere
folio 86.
12 Non obſtat, dum primo loco opponebatur, ſala
riū huiuſmodi auditoribus conſtitutum eſſe ex cau
ſa laboris, quia vt dicit Bart. in l. 1. §. diuus, num. 5.
ff. de uar. & extraord. cognit. officium aduocatio-
nis, uel aſſeſſoris, & legationis & doctoratus reſpi-
cit nedum laborem, ſed probitatem ſciētiæ, uel in-
tellectus. Immo reſpicit principaliter probitatē
intel-

Digitized by Google

intellectus, ut dicit Cæphal. dicto conſ. 70. num. 7. lib. 1. & conſ. 71. ad fauorem præſtantis Medici, nu. 3. eodem lib. 1. Rip. in dicto ſuo tracta. de peſt. in titu. de priuileg. contract. cauſ. peſt. nu. 117. fol. 50. num. 115. ubi dicit, quod ueteres non crediderunt
13 inter doctorem, aduocatum, Prætorem, & ſimiles locationem, & conductionem eſſe. Sed magis operam beneficij loco prębere ut probatur in dicta l. 1 ff. ſi menſ. falſ. mód. dix.

14 Hinc eſt, quod legere, aut docere, aut etiam cõſulere ſub tertio præcepto decalogi obſeruationis feſtorum non continetur, quia opera ſeruilia non ſunt ſecundum Iacob. de Graffijs cap. 34. de tertio pręcepto decalog. nu. 16. fo. 136. & ſic cum id, quod datur, detur ád remunerandum, honorarium appellari, ſubdens poſtea eodem, nu. 117. abſit, quod
15 honoris conſecutio dicatur operarum locatio, & quod probitas animi, & intellectus locari poſsit,
16 maxime noſtra legalis ſapientia, quæ pretio nummario neque æſtimari, neque dehoneſtari debet. Cagnol. in d. l. diem functo, num. 166. fo. 203. qui dicit, quod licet ſalarium dicatur fructuum laborum
17 principaliter, tamen debetur propter dignitatem, uel ſcientiam, quæ non poſſunt haberi ſine magnis laboribus, l. unica, in fi. C. de profeſſo. qui in urb. conſtant. lib. 12. l. fi. C. ubi Senat. uel Clariſſ. ibi ſudoribus magiſteriæ poteſtatis factus clarus. Et ꝙ ſalarium debeatur propter dignitatem loquens de Præſide dicit Sapia in dicta l. diem functo, nume. 5. ff. de offic. aſſeſſ. uol. 1. fo. 260.

18 Quare ſcientia, & probitas intellectus omnem meretur prærogatiuam. Aut habita, C. ne fil. pro patr. Cagno. in dicta l. diem functo, num. 165. folio 203.

19 Et quod ſalarium prædictum non poſsit, nec debeat cẽſeri debitum ex cauſa laboris ultra ſuperius deducta in terminis iuris communis, manifeſtè colligitur ex conſtitutione Rotali c. 7. fo. 2 & 3. in illis
20 verbis (ſtatuimus, mandamus, & ordinamus, quod dicti Auditores debeant eſſe iuris vtriuſq; Doctores excellentes, ac inſignes vſu, & peritia iudicandi præſtantes clerici, & non vxorati, qui in eadem ciuitate Maceratenſi per integri anni ſpatium cum eorum familia non habitauerint.)

Quibus ſi ſalarium debitum foret ex cauſa laboris, fruſtra fuiſſent apposita d. verba reſpiciẽtia probitatem intellectus, cũ ſatis fuiſſet eos fuiſſe aptos ad laborandum, vt ſunt bauli, fabri, murarij piſtores, & cæteri eorum operam locantes, quod profecto non ſine infamia, & dedecore affirmari poſſet, præſertim cum non exigua eſſet metamorphoſis videre auditores cum dictis qualitatibus vocatos reductos ad inſtar pręfatorum

21 Et ex eadem conſtitutione Rotali, cap. 7 fol. 13. in qua declaratur ſalarium aſſignatum Prætori, & Auditoribus quolibet menſe dari, vt habeant vnde ſuſtentari poſſint, & ſic cum appareat de cauſa expreſſa, non eſt recurrendum ad cauſam laborum oppoſitam, quia iſta tanquam mendicata, & nouiſſimè nummaria auiditate introducta, nec iuri communi, nec Rotalibus Conſtitutionibus, nec dignitati clericali, ac Auditorum perſonis conuenit. Licet huiuſmodi capitulum circa tempus ſolutionis ſalarij ex quodam abuſu fuerit male interpretatum, ne dum quia ſalarium quod debetur pro alimentis eſt ſoluendum in principio, l. in. ff. de liber. agnoſc. Bart. in ſuo tract. de aliment. nu 31. & Soc. conſ 10 quamuis quæſtiones ſupradictæ, num. 14. lib 1 cum ſimil. vulgat. ſed quia quando ſalariũ debetur ex diſpoſitione legis, vel ſtatuti, debet ab initio præſtari, vt tradit Bart in l. 1 § diuus, nu 5. ff. de var. & extraord. cognitio. & Alexan in l diẽ functo, nu. 6. ff. de offic aſſeſſo Idem ibi num. 5. tenent Iacob. de S. Georg. & Cagno. in d. l diem functo num.
✻ 123 lib 1 fol 196. vbi teſtatur de communi licet ipſe teneat contrarium.

Prout nec obſtat allegat cap. Rotæ. Quia illud
22 non habet locum in eo qui abeſt cum licẽtia; quia præter id, quod iſte tali, vt ſupra fuit dictũ, habetur pro pręſente, & ſequente Bart in d. l. hac lege nu 2. C. de proxim. ſacr. ſcrin. li. 12. & Rip. in d. ſuo tract. de peſt. in tit de priuil. contract. cauſ. peſt. nu. 121. fol. 50. vt etiã de ſupra memorata conſuetudine fuit comprobatum, cum nulla mentio licentię in eo fiat, ea ſubintelligi non poteſt; quia quod lex nõ di-
23 cit, ab alio ſuppleri non dẽt, præſertim cum illa verba (ita, quod adueniente caſu, vel mortis, vel ceſſionis, diſceſſus alicuius ipſorum auditorum) non poſſit ſine admiratione, & forsã riſu recipere dictum ſupplementum, cum mors, & ceſsio non indigeant
24 aliqua licentia, & verbum diſcedere aliquam non
25 importet licentiam, vt de ſe patet.

Secundo dicitur quod vbi dictum Capitulũ Rotæ haberet locum etiam in diſcedentibus cum licẽtia, quod illud deberet intelligi de diſcedentibus
26 non redeuntibus in termino licentiæ; nam negligẽs redire in termino ſtatuto à licentiante, vel à lege amittit ſalarium ſecundum d. gl. in l. deſertorem, §. ſi ad diem commeatus in littera k in verbo ſi ad diẽ
27 ff. de re milit. nam verbum diſcedere de ſui natura intelligitur ſine animo redeundi, vt colligi poteſt per illud Ciceronis in Caton. (ex iſta vita ſic diſcedo tanquam ex hoſpitio, non tanquam ex domo, commorandi enim natura diuerſorium nobis, non habitandi dedit.)

Sed ſic eſt, quod agitur de redeunte in termino licentiæ, ergo.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

De notorio non iure apparere quando dicatur, attentata prætextu notorii non iuris reuocari debere, an intelligatur etiam de profanis.

SVMMARIVM.

Bona Eccleſiæ non poſſunt detineri ſine licentia Papę, nu. 1
Bona eccleſiæ ſine præfata licentia alienata libere ad eccleſiam reuertuntur, num. 2.
Dictio libere quomodo interpretetur, num. 3.
Dictio libere operatur ſine aliquo extrinſeco, num. 4.
Dictio libere eſt ab omni neceſsitatis obſeruantia, & ſolennitate abſtracta, & non excludit exceptionem proue-

nientem ex natura actus, nec iuris ordinem nu. 5.

Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere libere ſine aliqua exceptione non dicitur renuntiaſſe beneficio de fideiuſſoribus d. num. 5. in uerſic. vbi in ſpecie.

Iudex non debet aliquem auctorizare in ſuo delicto, nu. 6.

Attentata, quando conſtat de notorio non iure, an debeant reuocari, nu. 7. etiam in prophanis, nu 9. & 21.

Attentatorum reuocatio non eſt facienda ad inſtantiam eius, cuius non intereſt, num. 8.

Notorium ius non habenti poſſeſsio non reſtituitur, ſed ſequeſtratur, num. 10.

Notorium non ius, an poſsit dici probatum per inſtrumentum, num. 11.

Negatio an excludat notorium, num. 12.

Notorium non ius alicuius ante concluſum in cauſa, an conſtare dicatur, num. 13.

Confeſsio partis in iudicio admiſſa facit notorium, nu. 14.

Solennitates omnes interueniſſe an præſumatur, nu. 15.

Licentia, & beneplacitum Apoſtolicum, an præſumatur ex curſu quadraginta annorum, num. 16.

Certum, & clarum non dicitur id, in quo cadit diſputatio, num. 17.

Notorium quid ſit, num. 18.

Confeſsio eſt interpretanda ad fauorem confitentis, nu. 19.

Confeſsio non nocet, niſi fuerit clara, & manifeſta, nu. 20.

Notorietas qualibet, an ſufficiat, num. 22.

DECISIO LIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AN dicatur conſtare de notorio non iure DD. Appellantium de Ferrettis ad effectum reuocandi attentata pro parte Reuerend. Canonicorum Regularium S. Ioan. Baptiſtæ de Antona, & vbi conſtaret, an id habeat locum in prophanis.

Circa primum dubium videbatur dicendum pro parte dictorum Reuer. Canonicor. conſtare de notorio non iure dictorum de Ferrettis ex pluribus.

1 Primo quia detinent bona præfatæ eccleſiæ nulla præuia licentia Pontificis, & Sedis Apoſtolicæ, quo caſu conceſsio facta eiſdē per d. Canonicos, de
2 qua in actis dicitur nulla, & bona libere ad eccleſiā reuerſa, vt probatur in c. ambitioſe in extrau. ad re-
3 prim. hoc eſt ſine contradictione, & aliquo impedimento, vt per Alex. conſ. 12. viſo themate num. 2. & conſ. 14. viſo, & conſiderato, nu. 3. lib. 2. & alios citat. per Vulpell. in ſuo tract. de præpoſit. aduerb. & coniunct. ſignific. in dictione libere in princ. nu. 56. ſeu ipſo iure, vel ipſo facto, vel abſq; alicuius iudicis licentia, vt voluit Corn. conſ. 165. circa primū,
4 nu. 13. lib. 2 quia dictum verbum libere operatur ſine aliquo extrinſeco, vt inquit Philoſoph. 1. Methaphiſices, & Beat. Tho. ſecunda ſecundæ q. 19. c. 24.
5 de quibus meminit Corn. loco citato, num. 4. & ab omni neceſsitatis obſeruantia, & ſolēnitate eſt aſtractum, vt uoluit Bal. in c. quæ in eccleſiarum col. 2. nu 4 ver. ibi liberā extra de conſtit. per text. in l. 1. ff. de teſtam milit. & Tiraq in l. ſi vnquam in uerbo reuertatur nu. 135. C. de reuocand. donat. fol. 321. licet aliquando non excludat exceptionem prouenientem ex natura actus, & ſubiecta materia Alex. conſ. 80. viſo, & oportune nu. 12. li. 1 Gozzadi conſ. 58. Prima facie nu. 22. prout nec excludit iuris ordinem Marſil. ſingul. 328. Multi ſunt in verſic. vbi dixit fol. 90. & ſingular. 332. credo te ſcire fol. 92. vbi in ſpecie dicit, quod ſi fideiuſſor promiſit ſoluere libere ſine aliqua exceptione non propterea intelligitur renūtiaſſe beneficio de fideiuſſorib. quod non eſſet ſi ſub dicto attētatorum prætextu dicti de Ferrettis bona de quibus agitur, retinere poſſent.

Secundo, quia non conſtat fuiſſe obtētum beneplacitum Apoſtolicum infra tēpus ſpecificatum in conceſsione eiſdem de Ferrettis per dd. Reuer. Canonic. facta, vt erat neceſſarium ad docēdum de eorum bono iure, et excludendum eorum notorium non ius, euidenter apparens.

Circa ſecundum dubium videbatur, dicendū attentata eſſe reuocanda, etiam in prophanis, quādo
6 conſtat de notorio non iure, quia iudex non debet aliquem auctorizare in ſuo delicto, vt poſt gl. tenet Innoc. in c. ſignificaſti de diuort num. 2. Rot. deciſ. 13. alias 348. nota quod ſi conſtat de reſtit. ſpoliat. in antiq. Aegid deciſ 101. ſi conſtat de nō iure Caſſad. deciſ 3 petens, num. 4. de reſtit. ſpoliat. et Lancellot. de attentat. par 3 in tit. de rep. & exceptio. contra attent. compet. cap. 24. q. 1. nu 22. fol. 428. ſaltem ad euitandum occaſionem peccati quod cōmitteret petens reuocationem percipiendo fructus rei reſtitutæ indebitē, & ſine aliquo iure Rot deciſ. 2. alias 55. ad inſtantiam il ius vt lit. penden in nouis fol. 33. & d. deciſ. 2. alias 13 Fuit dubitatum. de
7 reſtit ſpoliat. in nouis fol. 36. nam propter periculū animę notorius defectus iurium impedit reuocationem attentatorum Franc in cap. bonę de appellat. nu. 15. Pariſ. conſ 12. in iſto nu 7. & 8. lib. 4. Didac. cap. 23. pract. q. nu 4. in fi. fol. 464. & Lancellot. vbi ſupra. num. 27 fol. 428.
8 Nec facere reuocationem ad inſtantiam eius, cuius non intereſt, quia iſte eſt repellendus cap. cum inter Canonic. de elect. c. veniens li. 2. de teſt. Inno. in cap. conſtituti de fil presbyter. vt per Lancellot. in d. cap 24 q. 1. num. 24. fol eodem.
9 Et quod attentata etiam in profanis non debeāt reuocari in terminis voluit Franc. Marc. deciſ. 80. quæritur an princeps, num. 61. part. 1. qui loquitur quando obſtat notorius defectus tituli, & erudítiſſimus D. Anton. de Matth. in repet. §. nihil commune l. naturaliter, ff. de acquir. poſſeſ. in 16 fallēt. nu. 49. & quidem recte, cum etiam in prophanis militet eadem ratio.

Sed Domini pro maiori parte dixerunt nō conſtare de notorio prætenſo non iure dictorū de Ferrettis ad effectum impediendi prætenſam attentatorum reuocationem, & vbi conſtaret, id non habere locum in prophanis, in quibus reuocantur atten-
10 tata, licet notorium ius non habenti poſſeſsio non reſtituatur, ſed ſequeſtretur.

Vt primum videbatur probari ex pluribus.
11 Et primo, quia per dictum inſtrumentum nō poteſt dici probatum notorium aſſertum non ius per ea, quæ tradit Lancellot loco citato, nu. 72. in verſ. contrarium tamen, & numero ſeq.
12 Secundo quia cum Ferretti negauerint conſtare de aſſerto notorio bono iure dictorum RR. Canonicorum, non poteſt dici conſtare de eorum malo

iure

Digitized by Google

iure, cum huiuſmodi oppoſitio fuerit ante concluſum in cauſa, vt poſt gloſſ. in ca. ſignificauerunt, & ibi Abb. de teſt. num. 4. dicit Alex. conſ. 99. viſis proceſsibus, num. 8. lib. 5. & ante concluſum in cau-
13 ſa non dicatur conſtare de notorio alicuius non iure. Alexan. conſ. 99. num. 4. Put. deciſ. 24. notoriè ſub rubr. de reſtit. ſpoliat. cum poſsit de ſuo bono iure doceri, & probari de prætenſia Apoſtolica approbatione, vt per Lancellott. in ſuo tractat. de attentat. in dicta 3. p. q. 1. cap. 24. num. 78. tom. 5. fo. 429.

Nec dicatur hoc eſſe impoſsibile, quia fatentur in precibus datis Summo Pontifici, de quibus in actis, hodie non conſtare de dicto Apoſtolico beneplacito, quod ſufficit ad docendum de notorio
14 non iure, quia confeſsio partis in iudicio admiſſa facit notorium cap. cũ olim de verb. ſignificat. cap. ex parte eodem titu. cum ſimil. vt per gl. fin. in dicto cap. & ibi Innocen. Ferrett. conſ. 4. dirigat verba mea num. 5. in verſ. ſeu per confeſsionem Bald. in l. à procedente, C. de dilat. num. 2. Feli. in rubr. extra de probat. & in cap. ſignificauerunt, num. 4. de teſtib. Afflict. deciſ. 176. quędam mulier, num. 4. & deciſ. 372. fuit lata ſententia in fi. num. 8. Grammat. deciſ. 36. Solon. ex ſeptem ſapientibus, nu. 37. & Maſcar. de probat. concluſ. 1102. num. 2. lib. 2. quia non propterea dicunt, quod de eo ante concluſum in cauſa non poſſet doceri, quia ſi omnes
15 ſolennitates pręſumuntur interueniſſe Matheſilan. ſingular. 12. in addit. fo. 22. niſi probetur contrarium Decian. conſ. 41. Pro fundamento, num. 99. lib. 2. fo. 323. præcipuè quando allegatur ab eo in cuius fauorem oritur, ſecus ſi negetur Rot. in nouiſſ. deciſ. 67. die 29. Aprilis, num. 5. p. 2. fo. 42. & adeſt curſus quadraginta annorum, quo benepla-
16 citum, & licentia predicta præſumitur, & concurrunt requiſita, ac notata per Hond. conſ. 31. dubitatur num. 35. 36. 37. & 38. apud quem conſ. 80. ſatis plene num. 23. & ſeq. lib. 2. quo iure id procedat videri poteſt poſsibile quoque eſt, quod reperiri poſſet, & tanto magis quia cum forſan ſe poſsint defendere ex titulo præſumpto, ceſſat aſſerta notitia non iuris, quæ verificatur, quando res eſt ita clara, quæ non habet aliquam oppoſitionem, quod non poteſt affirmari in caſu iſto, in quo Feretti plura ſe defendendo adducunt, penitus dictum aſſer-
17 tum notorium excludentia, nam ſicut non dicitur clarum, & certum illud, in quo cadit diſputatio Felin. in capitu. inter cæteras colum. ante pen. num. 8. verſ. tertia declaratio. de re iudicat. ita nec notoriũ
18 dici poteſt, quia notorium eſt probatio indubitata, & finita nulla egens diſcuſsione vt latè per Maſcard. concluſ. 1101. num. 3. lib. 2. quæ non recipit dubitationem, nec poteſt impugnari vt ibi, numero 7.

Præterea eſt conſiderandum, quod dicti Ferrettii in precibus præfatis præſupponunt beneplacitũ interueniſſe, dum petunt dictam conceſsionem bonorum de nouo quatenus opus ſit confirmari, quo fit, vt iſta confirmatio noviter petita ad cautelam, nõ poſsit nocere, etiam vbi poſſet dici dubia, quia
19 confeſsio in ciuilibus venit ſemper interpretanda ad fauorem confitentis, non autem contra. B. trius in capitu. ex litteris il. 1. in fin. de ſponſal. Alexan. conſ. 183. viſo puncto, num. 7. lib. 5. Dec. conſ. 403 viſo tenore, num. 16. Socin. iun. conſ. 39. perſpectis, num. 71. lib. 1. Rimin iun. conſ. 23. Illuſtris, & generoſus comes, num. 307. lib. 1. & conſ. 204. & primo
20 ſuper allegato, num. 55. lib. 2. & non nocet niſi fuerit clara, & manifeſta. Roman. conſ. 321. in caſu ad fi. Aym. conſ. 9. Accuſatur titius num. 34. conſ. 157. Nobilis Bertrandus, num. 9. verſ. Quarto reſpondeo Burſat. conſ. 197. conſiderãdo ea quę in facto, num. 19. lib. 2. Alb. conſ. 14. Præſuppoſita communi concluſione, num. 3. etiam in criminalibus Farinac. de indit. & tortur. q. 50. nu. 20. fol. 517. licet id non careat difficultate per ea, quæ tradit Marſil. ſingular. 218. Regulam habemus in verſ. Item adde aliũ caſum fo. 57. prout nec nocet in aliis caſibus de quibus per eundem Marſil. ſingul. 329. plures ſunt caſus fol. 91.

21 Secũdum per diſtinctionem, quam facit Caſſad. deciſ. 3. petẽs reſtitutionem, nu. 5. in verſ. & per hoc de reſtitut. ſpoliat. fol. 70. inter beneficialia, & prophana, quam refert, & ſequitur Lancellot. in d. ſuo tract. de attent. in ca. 24. de reo. & except. con. attentat. compet. qu. 1. nu. 10. to. 5. fol. 427. Lap. & alij in c. ad decimas de reſtit. ſpoliat. in 6. Couar. pract. qu. cap. 23. nu. 3. verſ. quamobrem fo. 464. vbi dicit hãc
* teneri frequentiori doctorum conſenſu, & Lancell. loco citat. num. 51. & ſeq. fol. 428. & facit Rot. deciſ. 3. aliàs 47. nota, quod vbi aliquis de ordine cognitionum in antiq. fol. 25. Mille. in ſuo repert. in verbo poſſeſſorio reintegrandæ, fol. 335.

Tertium per ea quæ dicit Caſſador. d. deciſ. 3. nu. 5. & Couar. pract. q. d. c. 23. nu. 3. dum volunt attentata, quando conſtat de notorio nõ iure in prophanis eſſe per iudicem ex officio reuocanda, abſq; reſtitutione poſſeſsionis, & deinde faciendum ſequeſtrum, vt quoque voluit Lancellot. d. cap. 24. qu. 1. num. 58. fol. 428. & ſeq.

Non obſtant primum, & ſecundum obiectum, quia vt ſupra fuit dictum, non conſtat de aſſerta notitia non iuris.

Et vbi conſtaret, non quælibet notitia ſufficeret, ſed illa, quæ non requirit altiorem indaginem, vt per Ferrett. conſ. 4. dirigat verba mea, num. 5. & Pedemon. deciſ. 116. ex actis agitatis, num. 8. fol. 468.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LIIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Legatum annuum factum eccleſiæ, an extinguatur ſpatio centum annorum.

SVMMARIVM.

Legatum annuum factum ciuitati, vel eccleſiæ non finitur ſpatio centum annorum ſed perpetuo durat, num. 1. 3. & 12. contrarium num. 2.

Quid quando ſumi poteſt aliqua coniectura voluntatis teſtatoris, num. 4.

Animas quorundam, & ſi breui tempore de purgatorio liberatas fuiſſe legatur, quorundam tamen pœnæ duratura

Digitized by Google

tura ſunt vſque ad diem iudicii, num. 5.
Perpetuum durat pluſquam centum anni, num. 6.
Perpetuum, & ſpacium centum annorum differunt, nu. 7.
Dictionis perpetuo aliqua remiſsiue. nu. 8.
Dictio perpetuo quomodo ſecundum propriam naturam intelligi debeat, nu. 9.
Infinitas eſt euitanda, nu. 10.
Verba quando ſunt apta ad infinitatem toleratur infinitas, nu. 11.
Verba apta ad infinitatẽ reſtringuntur ſecundũ mentem, & ſecundum ſubiectam materiam, nu. 11.
Anima cunctis rebus eſt praeferenda, nu. 13.
Opinio Soti, qui dicebat neminem in Purgatorio vnquam fuiſſe viginti annis, immo forte nec decem eſt reprobata, nu. 14.

DECISIO LIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

PVccius Petri de Agugliano ciuis Ancone cum de anno 1485. ſub die 5. Octobris fecerit teſtamentum, in quo inter cętera legauit Eccleſiæ S. Auguſtini dictæ ciuitatis ſa mas tres grani quolibet anno cum pacto, quod fratres dictæ Eccleſiæ tenerentur in anno dicere officium mortuorum pro anima ipſius teſtatoris.

Dubitatum fuit, an poſt curſum centum annorũ pro parte d. Eccleſiæ potuerit agi contra Hieronymum Giachelli, & litis conſortes pro prætenſa frumenti quantitate, vt factum fuit.

1 Et dicebatur, quod ſic, quia legatum annuum etiã ſimpliciter, vt in caſu iſto ciuitati, vel eccleſiæ relictum non finitur ſpatio centum annorum, ſed perpetuum eſt, vt poſt Ruger. Accurſ. Alberic. & Cuman. in l. annuam. ff. de annu. legat. Dyn. in l. in ſingulos num. 2. ff. eod. tit. Panor. in c. vlt. ad fin. de teſtam. Rip. in l. 2. nu. 4. ff. ſolut. matrim. Alber. in l. annuus vſusfructus, ff. de vſufruct. qui dicit vidiſſe in praxi frequentiſsime hanc opinionem ſeruari, voluit Couar. variar. reſol. lib. 3. c. 9. nu. 10. in uerſ. 3. infertur
* fol. 251. qui dicit ſibi hanc videri ueriorem, quem in terminis poſtquam plures, quos allegat ſequitur Simon. de Præt. de interpret. vlti. volunt. dubit. 2. fo. 8.
* lib. 4. nu. 12. fol. 476. vbi atteſtatur de communi * ſẽtentia Modernorum, vt per Rim. iun. cõſ. 219. exorta fuit quæſtio, nu. 9. & ſeq. lib. 2. qui nu. 14. non ſolũ
* atteſtatur de magis * communi, ſed num. 40. miran do ſe de doctoribus dicit, quod cõtraria opinio ſtare non poteſt.

2 Sed contrarium verius videtur, nam poſt lapſum centum annorum dicitur extinctum huiuſmodi legatum, vt facta dinumeratione doctorum conſuluit Turrett. conſ. 26. præſuppoſito pro uero fol. 59. qui num. 6. pro parte affirmatiua allegat decem, & nouem doctores, & pro negatiua viginti octo atteſtã-
* do de communi *, & æquiori inter quos adeſt Alexan. conſ. 60. omiſſo multiloquio, num. 1. lib. 1. Cephal. conſ. 268. bona quæ remanſerunt nu. 26. lib. 2. Surd. conſ. 123. exigeret pręſens conſultatio, nu. 16. lib. 1. Idem obiter ſenſit Vulp. in ſuo tract. de perpoſitio aducib. & coniunct. ſignificat. in dictione perpetuo, num. 1. fol. 76.

3 Licet mihi prima opinio affirmatiua magis placeat, quia eſt fundata in l. annuam, & in l. annua, §. Attia fideicommiſſum, ff. de annuis legat. quæ loquuntur in terminis terminantibus, & non poſſunt niſi cum magna cauillatione, & falſa interpretatione euitari, vt habetur lib. 6. commun opin. in tit. de annu. legat. num. 7. p. 2. fol. 152. vbi etiam dicitur, quod ad omnia ferè obiecta reſpondetur per Rimi. iun. dicto conſil. 219.

4 Nec dicatur hoc non habere locum, quando poteſt ſumi aliqua coniectura in contrarium, vt in pręſenti ſpecie in qua cum teſtator fecerit dictum legatum præfatæ eccleſiæ ad hoc, vt tentatur in anno dicere officium mortuorum pro anima ipſius teſtatoris, videtur voluiſſe, quod huiuſmodi legatum nõ ſit ſempiternum per ea, quæ tradit Simon. de Prat. in d. ſuo tract. de interpret. vltim. vol. dub. 2. fol. 8. li. 4. nu. 13. fo. 476. qui dicit tali caſu poſſe forſan procedere opinionem glo. & Bart. in l. ſi vſusfructus municipibus, ff. de vſufruct. legat. & ſequa. de cuius dicto valde dubito, tam & ſi legatur, vt dicit idẽ Sim.
5 loco præcitato, quod cuiuſdam anima ſpatio triginta dierum, & alia 15. dierum ſpatio liberatæ fuerunt de Purgatorio, legitur quoq; in ſumm. Theolog. moral. lib. 7. de indulgent. ca. 16. nu. 1. fo. 355. quorundã animarum pœnas duraturas eſſe ad diem vſq; iudicij vbi gl. in littera I, refert Adam in ſermone pro defuncto dicentem quoſdam detineri in Purgatorio centum aut 300. anni, & Surium in vita Sancti Luzbergę dicentem, quod quidam Innocentius Papa eſt in Purgatorio detinendus vſq; ad diem Iudicij, & facit, quod dicit Bellarm. c. 9. de Purgat. li. 2, in rubr. de tep. quo durat Purgat. propè fin. fo. 1943 dum refert Bedam lib. 5. hiſtor. c. 13. dicentem cuidã oſtenſa fuiſſe Purgatorij pœnas, dictumq; illi eſſe animas, quæ in Purgatorio degunt, ſaluandas omnes in die iudicij, licet aliquæ orationibus, & eleemoſynis viuentium, & præcipuè altaris ſacrificio iuuentur, vt etiam ante diem iudicij liberentur.

Vel, quod illa verba perpetuitatis poſita in d. l. annuam, & l. annuam, & l. annua. §. attia. ff. de annu. legat. poſſunt intelligi de ſpatio centum annorum,
6 nam perpetuum durat pluſquam centum anni ſecundum Parpal. in l. 2. num. 8. ff. ſolut. matrim. qui propterea dicit Bart. male fuiſſe locutum, dum ſen-
7 ſit contrarium, eſt enim differentia inter perpetuũ, & ſpatium centum annorum, vt pulchrè ſcripſit Barbat. conſil. 20. quare viſo puncto, col. 1. lib. 4. in vers.
8 & ſic apparet, vbi plura dicit de dictione perpetuo,
9 Et quod verbum perpetuo debeat intelligi in infinitum ſecundum propriam naturam d. verbi poſt Alber. in ſuo dictio. in verbo perpetuo Bald. conſil. 275. factum tale eſt col. 1. num. 3. lib. 1. Butr. conſ. 48 in nomine Ieſu, num. 3. qui exponit d. verbum ſine fine dicit Rimin. iun. d. conſ. 219. num. 32. lib. 2. & Roland. conſ. 23. cum in præſenti nu. 39. lib. 4. dum iſtud exponit in ſecula ſeculorum. ſeu quod infini-
10 tas eſt euitanda, capit. cum in multis de reſcript. in
11 6. l. 1. ff. de vſucap. quia quando verba ſunt apta ad infinitatem, toleratur infinitas Bero. conſ. 155. circa id num. 1. lib. 1. licet aliquando reſtringantur ſecundum mentem ad certum tempus Bero. d. conſil.

155. nu.

Digitized by Google

155.nu.22.& ſeq.lib.1.vel ſecundum ſubiectam ma-
teriam,cephal.conſ.400. cauſa iuſta num. 21.lib.3.
Rimin.iun.d.conſ.219.num.33.lib.2.Vulpel. in ſuo
tract.de præpoſit. aduerbio & coniunct. ſign. in di-
ctio. in infinitum in princ. fol. 49.
12 Et propterea magis cautum fauore animæ, & ve
rum puto dicere legatum præd.durare vltra centum
annos abſque temporis præfinitione, cum iſta via
ſit tutior, & habeat pro ſe tacitam teſtatoris volun-
tatem,qui veriſimiliter ſi fuiſſet interrogatus, idem
13 dixiſſet fauore animæ ſuæ, quæ cũctis rebus eſt præ
ferenda, & tanto magis, quia præter id, quod hæc
pars eſt æquior,& benignior ſecundum Rim. d.con
ſil.219.num.38. anima teſtatoris ſemper indiguit,
indiget, & indigebit oblationibus, & ſacrificiis di-
ctorum frattuum,donec in extrema die iudicij ſen-
tentia ſalutaris,vel horrenda proferatur, quibus per
d.reſtrictiuam interpretationem priuari nõ debet,
nam eodem tempore duo orirentur inconueniẽtia,
primum quod verba legis apta ad infinitatem re-
ſtringerentur; ſecundum quod tacita voluntas de-
ſtrueretur,quod non eſt dicendum, nam ceſſante di
cta præſtatione ceſſabit d.officium, quo teſtator pri
uari non debet. Immo vt melius dicam non poteſt,
nam ſi ipſa obligatio dicendi officium fauore redẽ-
ptionis animę durat in ſæcula ſæculorum; idem de
ipſo annuo legato cenſendũ eſt, ne remaneat obli-
gatio ſine ſua annua præſtatione contra mentẽ te-
ſtatoris,& inæqualitas ac iniuſtitia inter eos, qui te
nentur, vt ſup.ad celebrationem d.officij,& eos qui
ad annum legatũ grauati fuere à teſtatore. Et ubi
circa hoc aliqua poſſet oriri dubitatio,non propte-
rea eſt recedendum ab opinione, quæ fauet piæ cau-
ſæ, vt poſt Bald. in cap. in præſentia, col. penult. in
verſ.ex hoc pono talem concluſionem. de prob. vo-
luit Tiraqu.in ſuo tract.pię cauſę, priu.98. in fi. & ſi
diceretur hoc eidem non nocere,quia ſecũdum opi-
nionem Soti nemo fuit in Purgatorio vnquam vi-
ginti annis.immò fortè, nec decem, de quo memi-
nit Iacob.de Graffijs in ſuis deciſion. lib.4. c.15. in
rubr.quis ab excom.abſol.poſ.& de Iubilæo, nu.63.
fol.467.
14 Reſpondetur dictam opinionem eſſe reprobatã,
vt per Belarmin.in cap.9. de Purgat. lib. 2. in rubr.
de tempore,quo durat Purgatorium in verſ. præter
hos errores,fol.1943. & in d. ſumma Theolog. mo-
ral.paulo ante locum ſupra citatum.

Rota tamen licet non pronunciauerit quia par-
tes deuenerunt ad concordiam,hæc ſcripſi,quia ſen
tiebam,vt ſupra.

Laus Deo,& B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LV.

FIRMANA.

ARGVMENTVM.

Appellatio an detur, quando quis habet tres ſententias fauorabiles.

SVMMARIVM.

Sententiæ tres conformes habenti executio negari non poteſt,nu.1.

Sententiæ,quando dicantur conformes, nu.2.

Appellatio à tribus ſententiis datur,quando ſunt diffor-mes,nu.3.

DECISIO LV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

CLARVM eſt, quod ſi Florellus
de Florellis haberet tres ſenten-
tias conformes, vt prætenditur,
1 quod illæ eſſent iuxta petita con-
tra Antonium Mariam exequen-
dæ Per text.in l.1.C.ne liceat tert.
prouocare.in verſi.eiſdem capitu-
lis, cap.ſua nobis extra de appell. Alexa. conſi. 77.
in cauſa,& lite,nu.1.lib.2.Dec.conſi.385.iuridicam
eſſe arbitror nu.2.Crauett. conſi. 183. diuino ſubſi-
dio,nu.1.vbi plene declarat; quando ſententiæ di-
2 cantur conformes, vt quoque facit Ludou.in tit.
de ſenten.concluſio.vnica in verſic.poteſt contra fir
mari in fin.fo.543.Theſau:deciſ.122.tertio prouo-
care,num.
3 Sed quia hoc non videtur verificari in facto, con
trarium fuit reſolutum; nam licet adſint tres con-
formes,quo ad creditum ſalmarum treſdecim olei,
non tamen verificatur conformitas trium, quo ad
modum exequendi circa valorẽ ad rationem quan-
ti plurimi, vt vltimo loco fuit pronunciatum; tunc
enim ratione difformitatis prædictę datur appella-
tio per ea, quæ in terminis tradit Couar. pract. q.
cap. 25. nu. 6.in verſi. ego vero quoties poterit, &
Crau.d.conſi.183.nu.1.& ſeq. Afflict.deciſ.362.fuit
maximè excitatum,& ibi Vrſil.in addi. nu.1.& ſeq.
Gabr.de execut.rei iudi.concl.1.nu.5.fo.143.& alii
citati per Strac.in addi.ad Crauet.d.conſ.183.f.79.

Non obſtat,quod ſupra obiicebatur,quia ceſſan-
te cõformitate ex diuerſitate prædicta reſpectu ſen-
tentiæ nouum grauamen inferentis appellatio de
neceſsitate erat admittenda, prout admiſſa fuit ſe-
cundum opinionem Angeli in d.l.1. ne liceat. Ter-
tio prouocare, de qua meminit Couarru. vbi ſupra
poſt Bartholom.Soccin.conſ.39.capio primum,nu.
18.lib.4.Franc.in c.directè de appell.nu. 6.Maran.
de ord.iudic.p.6.in rub.& quandoq; appelletur,nu.
281.fo.456.& Crauett.d.conſi.183. nu. 4. in verſic.
rurſus,Theſaur.d. deciſ. 122. nu.7.Ratio eſt ſecun-
dum Angelum loco citato, quia tunc ab illo graua-
mine nunquam extitit appellatum, & ſic eſt opus
appellatione.

Laus Deo, & B.Marię ſemper Virgini.

DECISIO LVI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Fatalia in cauſis minoribus an computentur, prout in maioribus.

SVMMARIVM.

Dies tantum, in quibus Rota ſedet, an calculari ſoleant, quando opponitur appellationem eſſe deſertam, nu.1.

Rota

Rota quando ſedere ſoleat, nu.2.
Cauſis in minoribus quotidie procedi poteſt, nu.3.
Dies vtiles, qui dicantur nu.4.
Annus conſiſtit ex 365. diebus, nu.5.
Menſes tres fatales in cauſa appellationis dati non capiũt nonaginta duos dies vtiles, nu.9.
Negligentia probatur ex lapſu fatalium, nu.7.
Conſuetudo an operetur vbi adeſt lex, nu.8.
Capitula Rotæ ſunt ſeruanda, nu.9.
Correctio debet nõ ſolũ fieri verbis expreſsis, ſed vt euitetur, dantur variæ ſolutiones, & varij intellectus, nu.10.
Cauſæ maiores, & minores, an pari paſſu ambulare poſſint, nu.11.
Cauſæ minores citius expediuntur, nu.12.

DECISIO LVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa Cæſaris Turloni appellantis ex vna, & Dionoræ Tuſcanæ, & litis conſort. appellatorũ ex altera. Appellatio interpoſita per dictum Cæſarem, an ſit deſerta.

Præſuppoſito calculo exhibito, in quo á die decimanona menſis Auguſti 1593. Vſque ad trigeſimam diem menſis Octobr. incluſiuè ſunt decurſi inter dies Rotales, & vtiles dies 232 & ex computatis diebus feriatis in honorem Dei, ac meſsium, & vindemiarum, dies centum, & quinquaginta,

1 Videbatur reſpondendum affirmatiuè, quia de conſuetudine, & ſtylo Rotæ currunt tantum dies,
2 in quibus Rota ſedere ſolet, & non alij dies vtiles; quæ regulariter ius reddit alternis diebus videlicet Lunæ Mercurii, & Veneris, vt latè in conſtitu. Rot. cap. 52. fol. 10.

3 Licet negatiua verior eſſet, quia cum agatur de cauſa, cuius ſumma eſt infra centum aureos, in qua quotidie procedi poteſt, vt ad literam legitur in cõſtit. Rotal. cap 28. fol. 7. per lapſum dictorum centũ quinquaginta dierum appellatio remanet deſerta,
4 præſertim cum de iure cõmuni omnes dies in quo iudex ſedet, & copia eius haberi poteſt dicãtur vtiles, prout quoque vigore conſtit. Marchiæ dicuntur omnes termini, vt de primo probatur in l. iure mariti, C. de adult. l. 1. in prin. ff. de diuerſ. & temporal. præſcriptio. & interdum dies ſeſsionum, vt per glo. ad conſtit. Marchiæ, cap. 16. lib. 5. in uerbo utilium, num. 1. fol. 344. & Rodoan. in ſuo tract. de reb. eccl. non alienan. q. 23. de reſtit. in integ. quæ ob læſion. compet. eccleſ, verſ. & poſſet nu. 6. to. 15. p. 2. fol. 514. de ſecundo in conſtit. March. c. 10. lib. 6. fol. 377.

Immo cum ex forma conſtitutio. Marchiæ cap. 9 lib. 6. fol. 176. cauſa huiuſmodi debuerit expediri infra tres menſes, qui ſiue intelligantur de diebus triginta, vel 31. pro quolibet mẽſe, vel pro quarta par-
5 te anni vtilis, qui annus conſiſtit ex trecentum ſe-
6 xaginta quinque diebus, quæ non capit nonaginta duos dies vtiles, vt in terminis dictæ conſtit. habetur per Alex. conſil. 104. viſa ſcripturarum num. 9. & ſeq. reſpectiue lib. 5. non ſolum confirmatur de-
7 ſertio, ſed augetur, cum vltra eam conſtet eſſe decurſos dies quinquaginta, & octo non mediocriter probantes ipſius appellantis negligentiam.

Non obſtat allegata conſuetudo, & ſtylus Rotæ, quia non fuit probatus, prout nec probari poterat,
8 cum ſit contra formam d. cap. Rotæ 28. nam vbi adeſt ſcripta lex, non operatur conſuetudo, quæ tunc pro lege ſuſcipitur, quando deficit lex, cap. conſue-
9 tudo diſt. 1. Præſertim cum fuerit iurata obſeruãtia capitulorum Rotæ, à quibus ſine periurio iudex nõ diſcederet.

Et ubi aſſerta obſeruantia, ſeu ſtylus probatus dici poſſet, eſſet intelligendus de cauſis ſupra, & nõ infra centum, ad euitandam correctionem d. cap. Rotæ loquentis de cauſis infra centum, nam præter id, quod ubi agitur de materia correctoria correctio illa debet fieri verbis expreſsis l. præcipimus, C. de appellat. vt euitetur variæ ſolutiones, & varij intellectus dari poſſunt ſecundum Marian. Socin. in cap. accedentibus, num. 26. de priuileg. part. 2. fol. 116.

Et tanto magis, quia ſecundum hanc intelligen. cap. Rotæ remanent illæſa, & in ſuo robore, & oſtenditur differentia, quæ ex mente eorundem eſt inter cauſas maiores ad Rotam ſpectantes, & minores, de quibus quilibet Auditor ſolus ius dicit, quæ pari
11 paſſu nequaquam ambulare poſſunt, niſi cum deſtructione manifeſta dictorum capit. Rotæ, nam ſi illorum vigore in cauſis maioribus, vt nõ ſemel fuit dictum ter tantum Rota qualibet hebdomada ius dicere ſolet, & quotidie in minoribus quilibet Au-
12 ditor, neceſſario fatendum eſt, quod breuiori tempore expediantur cauſæ minores, quàm maiores, quia antequam de cauſis maioribus labantur tres dies fatales, in cauſis minoribus labuntur ſex.

Sed in huiuſmodi cauſa non fuit pronunciatum, quia obmiſſa hac diſceptatione dicebatur per dictũ appellantem cauſam computatis fructibus petitis eſſe ſupra centum, & ſic de maiorib. ad Rotam ſpectantibus, quod pendet ex facto.

Laus Deo, & Beatę Marię ſemper Virgini.

DECISIO LVII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Laudum quando poſsit exequi appellatione non obſtante.

SVMMARIVM.

Laudum pendente appellatione, vel recurſu non poteſt exequi, nu.1.
Recurſum ſi fuerit per calumniam pendente appellatione an poſſit exequi d. nu. 1. in verſ. etiam ſi recurſum fuerit.
Reductio ad arbitrium boni viri, & appellatio æquipollent, nu.2.
Appellatio an detur, quando appellationi, & reductioni fuit in compromiſſo renunciatum, nu.4.
Pactum in compromiſſo poſitum, quod exequatur laudum, & deinde appelletur, an ſit ſeruandum, nu.5.
Iuramentum eſt ſeruandum, quando ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, nu.6.
Relatum eſt in referente, nu.7.

DECI-

Digitized by Google

DECISIO LVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

LAudum latum ad fauorem D. Io. Baptiſtæ Ceccholini, & litis conſortum, cuius executio petitur cõtra D. Hieronymam Ceccholinã de Berardis an poſsit exequi.

1 Videbatur dicẽdum quod non, quia pendente appellatione, & recurſu non poteſt de eius executione tractari Prapoſit. in cap. dilecto, num. 74 in uerſic. 4. & ult. de appellat. Franc. in cap. dilecto, num. 39. de appellat. Lanfranc. in deciſ. 461. Arbitramentalis, fol. 166. Alexand. cõſ. 43. quia ſubtiliter, nu. 9. lib. 6. Boer. deciſ. 284. Sed magis dubium, num. 24. & 261. qui dicit ita ſeruari in praxi, & de ſtylo curiarum, Aemilia. conſil. 47. in cauſa Galeotti num. 18. Rot. Lucan. per Magon. deciſ. 98. ſpectab. 9. Ludouicus num. 33. vbi teſtatur ** de magis * cõmuni. & per Aſsis. deciſ. 27. Ludouicus num. 27. & Lancellott. in ſuo tract. de attent. cap. 16. de attent. reduct. ad arbitr. boni viri pendent. num. 10. tom. 5. fol. 393. qui hanc appellat ve- ** riorem, & magis * communem, etiam ſi recurſus fuiſſet per calũniã interpoſitus Marſil. ſing. 384. Dixi tibi in verſ. tene menti fol. 108. ratio eſt quia

2 reductio habet inſtar appellationis, vt per Lãfrãc. & Boer. num. 24. in locis citatis, etiam ſi ageretur

3 de confirmatoria laudi Franc. in d. cap. dilecto, nu. 39. de appellat. Pariſ. conſ. 45. ſatis concludenter ** nu. 93. lib. 1. qui teſtatur de magis * cõmuni pro ut quoque facit Rot. Bononienſ. quæ vlterius hanc dicit eſſe veriorem deciſ. 15. dubi. atum fuit fol. 19. in verſ. fuit concluſum, & Lancillot. d. c. 16. nu. 28.

4 & ſeq. fol. 393. & d. appellationi, & reductioni fuerit renunciatum in compromiſſo, quod de iure fieri poteſt ſecundum Dyn. conſ. 19. tholomæus marcentis, nu. 19. fol. 30. & Vrſill. ad Affict. deciſ. 91. Iterũ in cauſa nu. 12. fol. 73. vigore conſtitutionis Marchiæ lib. 6. cap. 14. fol. 385. qua cautum eſt, appellationi, & reductioni ad arbitrium boni viri non poſſe renunciari etiam cum iuramento. Idem eſt, ſi adeſſet obligatio Cameralis ſecundum Galleſ. ad form. Camer. obligat. in quarta partic. q. 3. num. 5. & ſeq. fol. 71.

Sed Rota cenſuit contrarium quia cum in breue S. D. N. Commiſsionis præſentis cauſæ adſit clauſula (ita tamen quod ſi quid hinc inde exequendum fuerit eadem auctoritate exequamini) & in primo compromiſſo inter dictas partes facto ſit appoſitũ

5 pactum, quod ſententia in omnem caſum appellationis, vel recurſus prius debeat exequi, & deinde appelletur, petita executio interim retardari non poterat per ea, quæ tradit Boer. dict. deciſ. 284. fol. 706. nu. 29. in verſ. uel niſi, cui addo contard. in l. vnica. C. ſi de moni. poſſeſs. fuerit app. limit. 7. ratione nullitatis nu. 52. fo. 160. qui poſt Vant. in ſuo tract. de nullit. in tit. quot, etiam quibus modis nu. 30. in terminis terminatibus decidit hanc ſpeciem. facit Veſtit in ſua prax. Rotal. de reſtit. in integ. li. 8. nu. 10. cum ſeq. fo. 245. Caualcan. deciſ. 26. Dominus Horatius nu. 5. part. 2. fo. 131. & Rot. in nouiſſ. deciſ. 230. eadem die part. 3. fol. 104. preſertim cũ huiuſmodi conuentio ſit iurata, iuramentum enim

6 quando poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, eſt ſeruandum capit. cum contingat de iur. iur. cum ſimilibus vulgat.

Nec dicatur, quod clauſula prædicta non reperitur in vltimo compromiſſo facto inter dictas partes, etiam attenta relatione de qua in eo, quia dictum inſtrumentum compromiſsi ſe refert ad ſecundum compromiſſum, in quo non adeſt d. clauſula, quod ſententia poſsit exequi, quæ fuit appoſita tantum in primo compromiſſo.

Nam reſpondetur eſſe aduertẽdum, qualiter reperitur aliud compromiſſum eadem die factũ per d. Hieronymam, de quo in actis ſub rogitu ſer Marini Saxi, in quo cum relatio fiat ad primum, & ſe-

7 cundum compromiſſum contentum in eis dicitur contineri in ipſo referente l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. cum ſimil. vulgat.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LVIII.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio in caſu, de quo agitur, an potuerit per Iudicem, à quo declarari deſerta, & laudum nullum homolgari.

SVMMARIVM.

Terminus datus à ſtatuto Fanenſi ad appellandum, reductionem petendum à laudo, ſeu alio modo reclamandum, qualis ſit, nu. 1.

Defectus iuriſdictionis, citationis, & mandati ſunt inſanabiles, nu. 2.

Sententia nulla non poteſt deſeri, nu. 3.

Teſtis contra producentem probat, nu. 4.

Ponens dicitur fateri, nu. 5.

Negans expoſitione negata commodum an reportare poſſit, nu. 6.

Negari quando poſsit tota poſitio, nu. 7.

Arbitratorem, quem eſſe, quomodo cognoſcatur, nu. 8.

Arbitrator an poſsit pronunciare parte non citata, nu. 9.

Nullitas quando opponi non poſsit, nu. 10.

Citationis defectus, quando non obſtet, nu. 11.

Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora, nu. 12

Petens ſententiam videtur declarare ſe nolle aliam proponere defenſionem, nu. 13.

Nullitas per approbationem laudi dicitur ſublata, nu. 14. & 18.

Subſcriptio eſt attendenda, nu. 15.

Negatiua eſt ſuſpecta de falſo, & improbabilis, nu. 16.

Laudum nedum latum, ſed ferendum approbari poteſt, nu. 17.

Laudum ſuſtinetur in uim pacti quando adeſt Iuramentum nu. 19.

S DL

Digitized by Google

DECISIO LVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

CVM fuerit latum laudum ad fa-
uorem Aſcanij de Setis contra
Ioannem Mariam, & Hierony-
mum de Coltellis, qui ab eo ap-
pellando dixerunt de nullitate,
& iniuſtitia, & declaratum fue-
rit appellationem prædictam de
1 ſertam ob lapſum termini ſtatutarij dictę ciuitatis
Fani, ſub rubr. de appellat. cap. 83. lib. 2. in verſic.
item vt finis, quo aſsignantur decem dies ad appel
landum, petendum reductionem ad arbitriũ boni
viri, dicendum de nullitate, & de dolo redarguen-
dum, vel aliquo quolibet modo reclamandum, &
ſexaginta dies continuos ab ipſo decimo die infra
ad proſequendum. Appellatione interpoſita à di-
2 cta ſententia deſertionis. Dubitatum fuit de viri
bus eiuſdem, quia cum dictum laudum eſſet nullũ
ex defectu iuriſdictionis, & citationis, quæ ſunt in-
ſanabiles, vt quoque eſt nullitas mandati, non po-
3 tuit deſeri nec talis declarari per ea quæ ſcripſi ſu-
pra deciſ. trigeſimatertia præſupponitur in facto,
num. nono.

Sed informante pro parte d. Aſcanij de Setis D.
Fuluio Alaleona I. C. præſtanti contrarium verius
videbatur, nam quod de iuriſdictionis defectu op-
ponitur, ceſſat ex teſtibus examinatis, & in ſpecie
ex depoſitione ipſius iudicis, in quo compromiſsũ
factum fuit, qui & ſi tanquam deponens de propria
4 iuriſdictione ſibi data probare plene nõ videatur,
probat tamen in his, quæ ſunt contra dictos de
Coltellis, qui eum produxerunt per ea, quæ conſul-
uit Roman. conſi. 104. Reuerende Pater cum ſimil.
vt quoque probat quando eſt examinatus de geſtis
coram ſe ſi pars ad cuius fauorem latum eſt laudum
iurauerit in ſupplementũ probationis vt poſt card.
& felin. ſingulariter, & egregie dicit Marſil. ſingu-
la. 197. fo. 49.

Quod comprobatur etiam ex prima poſitione
dictorum de coltellis, dum ponunt illum fuiſſe ele-
5 ctum arbitrum ad decidẽdum eorum differentias,
nam ponens dicitur fateri Franc. in cap. 1. de con-
feſſ. nu. 11. fo. 92. non obſtante, quod huiuſmodi po
ſitio fuerit pro parte dicti Aſcanij de Setis nega-
6 tà, quia licet ex poſitione negata commodum ne-
gans reportare non debeat, l. 2. §. quod obſeruari
oportet, C. de iur. iur. propter calum. l. Papinianus,
§. meminiſſe, ff. de inoffi. teſta. Marſil. ſingular. 522.
opponẽs exceptionem ſolutionis in verſic. pro quo
facit fo. 140. id locum non habet, reſpectu iudicis,
vt poſt Alexandr. conſi. 183. Viſo puncto num. 4. li
bro 5. Ruin. conſi. 21. lecto, & bene intellecta num.
6. lib. 1. nouiſsime tradit Rot. lucan. per lepid. deciſ.
33. In nomine col. 5. fo. 42. quod ne beneficium cõ-
feratur in inuitum intelligo vbi negans non per-
ſeuerat in negatione nec quando poſitio eſt impli-
cita habens plura capita, quorum vnum eſt verum,
7 aliud falſum, nam tunc ratione partis poteſt nega
ri totum l. ſi is qui ducenta, §. vtrum ita concipias,
ff. de reb. dub. l. 1. §. Trebatius ait ff. de aqua. quotid.
& æſti. & Iaco. de Arena. in ſuo tracta. de poſitio. in
verſic. vndecimo attendendum eſt num. 29. tom. 4.
fol. 5.

Sed ſic eſt, quod dicta poſitio eſt huiuſmodi,
quia inter cætera in ea ponitur, *che due meſi auanti
ſaluo più vero tempo, che publicaſſe detto laudo, gli ri
cercò, & esortò Leonardo Floridi arbitre, à douere tut
ti quattro fratelli reſpectiue ſottoſcriuere vn foglio cõ-
firmando, & approuando quanto di ſopra era ſtato
dechiarato*, cuius contrarium ex eiuſdem depoſitio
ne abſque eo quod aliud fuerit probatum, conſtat,
ergo.

Quod vero, de citationis defectu opponebatur,
facile remouetur, nam, vt dicebat vnus ex dominis
8 agitur de ſententia arbitratoris, vt colligitur ex fa-
cultate eidem data, quæ fuit non ſolum de iure, &
de facto, ſed cũ promiſsione *di douere ſtare di quan-
to ſarebbe giudicato taciti, & contenti à piacere di eſſo
Giudice*, per ea, quæ tradit Baptiſta de Sancto Bla-
ſio in ſuo tracta. de compromiſſ. in titu. de arbitr. &
arbitrat in prefat. num. 11. in verſ. nono quando, &
in verſic. vigeſimo ſexto quando to. 3. part. prima,
fo. 268. & etiam ex modo procedẽdi, quem tenuit,
9 qui poteſt pronunciare etiam parte non citata, ſed
quia de hoc magna eſt inter ſcribentes controuer-
ſia, & forſan verior, eſt opinio, quod requiratur ci-
tatio, vt late deducit Io. Baptiſta Peruſinus Bartol.
pronepos in ſuo tractat. de arbitr. cap. decimoquin
to, to. 3. fo. 284. & ſeq. & ſi in nonnullis caſibus, de
quibus per Baptiſtam de Sãcto Blaſio in dicto ſuo
tractat. loco citato quæſt. ſeptuageſima num. trige-
ſimo quinto, fo. 306. Laudum parte non citata pro-
ferre poſsit, quorum aliquis pręſentem ſpeciem
non tangit. aliter reſponderi poſſe crederem, vi-
delicet.

10 Quod cum laudum fuerit latum ad inſtantiam
dictorum de Coltellis, qui pluries rogauerut dictũ
arbitratorem, vt illud ferret, vt colligitur ex eius
depoſitione, cui vt dictum fuit plene creditur cõ-
tra producentem, non poſſunt modo dicere de nul
litate eius, quod ipſis, non citatis factum fuit, quia
11 huiuſmodi inſtantia ſupplet defectum citationis.
quo ad eius pręiuditium, vt ſimile videmus in nul
liter citato, qui non poteſt de nullitate citationis
huiuſmodi opponere l. 1. in princ. ff. de fer. & ibi
Iaſ. num. 2. in 3. notab. Ruin. conſ. 117. in lite nu. 5.
lib. 5. fo. 137. & Natt. conſ. 18. Viſo & diligẽter exa
minato, deſtruit nullitatem quæ allegari poſſet ab
auctoribus ipſius nullitatis, vt in terminis poſt. Io.
Andre. in addition. ad ſpeculator. in titu. de ſenten.
prolatio. §. quoniam verſ. quod ſi procurator quem
ſequitur Iaſ. in l. Ius iurãdum, quod ex conuentio-
ne §. vltimo nu. 29. ff. de Iur. Iurand. & Crauett. in
quæſt. de indemnitat. mulier. quę impreſſa eſt poſt
trac. de antiquitat. tempor. fo. 244. conſuluit Ro-
land. conſ. 52. duplici ex capite num. 16. lib. 4. fol.
93. & Menoch. dict. conſil. 366. numer. 3. lib. 4. fol.
153. quibus propria culpa in aliquo opitulari
non debet capit. damnum de reg. Iur. in 6. Surd.
conſil. 141. ad tollendam numer. 3. lib. 1. fol. 384.
12 demumque prohibet fieri. Per plura, quod poteſt
fieri per pauciora.

Et tanto magis, quod ceſſat ratio, per quam re-
quiritur citatio, quæ cum ſit, vt quis ſe defendere
poſsit,

poſsit, non eſt neceſſaria in eo, qui petit ſenten-
13 tiam, quia eam petendo videtur declarare ſe nolle a iam proponere defenſionem.
14 Præter id quod omnis nullitas ſublata dici poteſt ex approbatione ipſius Laudi, de qua deponit Matthæus Anedutus ſuper interrog. fo. 40. Iacobus Ianzius ſuper interrogatorijs fo. 48. & ipſemet Leonardus Floridus arbitrator ſuper inter. fo. 54. omnes teſtes examinati ad inſtantiã dictorum de Coltellis, & etiam conſtat per ſubſcriptionem dictarũ partium, quę & ſi prętendatur fuiſſe facta in quodã folio albo, vt aſſeritur pro parte dictorum de Coltellis probatum, huiuſmodi probatio non tranſit ſine dubietate, per ea, quę poſita fuerunt in præfata poſitione ipſorum de Coltellis, ſi recte ponde-
15 retur, vnde à ſubſcriptione non videtur recedendum, nec dicere releuat, quod folium eſſet album, & propterea non probare, vt in terminis ſubſcribentis folium album cenſuit carrot. dec. ſ. 5. occurrit in facto num. 11. fo. 14. & quod laudum tunc nõ erat latum, quia cum in contrarium cantet ſubſcriptio dictarum partium, huiuſmodi negatiua tan-
16 quam de falſo ſuſpecta, & improbabilis per rerũ naturam l. actor, C. de probat l. aſſeueratio, C. de non numerat. pecu. cap. fin. 9 quæſt. 5. capitu. bonæ 1. extra de electione, cap. cũ eccleſia Sutrina extra de cauſ. poſſeſsio. & propriet. cap. quoniam contra de probat. Hercul. in ſuo tracta. de neg it. num. 124. tomo quarto, fo. 19. non poteſt eſſe releuãs, nec cõ-
17 ſiderabilis, & tanto magis, quod partes poſſunt ratificare laudum, ne dum iam latum, ſed ferendum, quia illud, quod operatur pactum in iure competenti, id operatur in iure competituro in futurum, vt per text. in l. 1. C. de pact. l. & hæredi, §. filia, ff. eod. & l. 4. §. ſi quid minori, ff. de minor. probat Dyn. conſi. 19. Tholomęus Manenſis, num. 19. folio 30.
18 Quod vero nullitas laudi per approbationem, vt dictum fuit, ſuppleatur, patet, quia in huiuſmodi caſu laudum ſuſtinetur in vim pacti ſecundum gloſſ. & doct. in l. 2. C. commun. vtriuſque iudic. Angel. conſi. 198. teſtator quidam nomine Aug. num. 3. in fi. Roman. conſi. 175. dictum vltimum, num. 4. fo. 117. & ibi Mandoſ. in verbo patri litera C. Pariſ. conſi. 24. licet Dominus nainus num. 162. lib. 2 fo. 787. Corn. conſil. 140. viſo puncto, num. 7. lib. 4. fo. 107. Deci. conſi. 475. In cauſa, quę inantuę nu. 33. fol. 499. Afflict. deciſ. 117. Promiſsio facta, nu. primo fo. 88. & ibi Vrſil. in addit. num. 1. qui num. 4 dicit idem eſſe in ſententia nulla, quę poteſt à partibus approbari renunciando appellationi, & nullitati, & nouiſsimè Surd. deciſ. 53. diſpoſitio facta, num. vigeſimoſecundo, fo. 120. facit tex. in l. non dubium 16. C. de teſtam. & ibi Gloſſ. & Alex. Bald. conſ. 356. ſi vaſſallus nu. 3. lib. 5. fo. 65. Iaſ. conſ. 82. viſo teſtamento nu. 15. lib. 3. fo. 137. Socc. Iun. conſ. 3. ad veram num. 7. & 8. lib. 4. fo. 13. Crauett. conſ. 200. Auus habet nepotes num. 9. fo. 395. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. tit. 20. lib. 4. in fi. fo. 62. Pariſ. conſ. 35. Abſoluto conſilio nu. 42. lib. 2. fo. 104. Dec. conſ. 488. In cauſa, & lite num. 21. fo. 513. Decian. conſ. 50. & quidem prima fronte num. 26. lib. 1. fo. 632. Crot. conſ. 328. circa primum num. 12. libro 3. fo. 74. Peregrin. conſ. 67. In cauſa diu controuerſa nu. 7. & 8. fo. 181. Surd. conſi. 382. nõ tamen nu. 70. in verſic. adde vero fo. 510. lib. 3. Rot. in nouiſſim. deciſ. 637. cum præſuppoſito num. 5. & ſeq. parte prima fo. 215. & Rot. Florent. per Magon. Deciſ. 58. conſtitutus num. 33. fo. 183. qui loquuntur de teſtamento nullo quod ſuſtinetur in vim pacti. Nec dicatur quod Rimin. Iun. conſ. 748. in hac cauſa numero 15. 16. & 17. lib. 7. fo. 48. & 49. Gui l. Pap. conſ. 234. Non valuit num. 1. & 2. & 3. fo. 262. & ſeq. & Honded. conſ. 66. dubium nu. 6 fo. 554. lib. 1. tenent contrarium, quia conſideratis terminis in quibus doctores loquntur, & an agatur de ſucceſsione vniuerſali, vel de re ſingulari, & particulari, ſeu de ſpecie in qua quis priuaretur hæreditate propter rigorem Iuris conſeruandum, vt per Gulielm. de Benedict. in c. Raynutius de teſtament. in verſic. duas habens filias nu. 217. & ſeq. fo. 31. facile tollitur omnis difficultas, ac repugnantia preſertim vbi adeſt Iuramentum ſecundum Decian. vbi ſupra Marcabrun. ab Anguill. conſ. 19. ſuper verbis inſtrumenti num. 129. fol. 118. & Gulielm. de Benedict. in d. c. Raynutius in verſ. duas habens filias de teſta. num. 247. fo. 33. quaſi tranſactum fuerit, nam laudum approbatum habet vim veræ tranſactionis, vt probãt Alexan. conſi. 22. viſo inſtrumento, num. 3. lib. 1. fo. 32. Dec. conſi. 60 viſo themate num. 3. fo. 69. & cõſ. 198. Pro tenui facultate, num. 4. fo. 218. & Decian. conſi. 33. nunc Illuſtris filij Domini Caroli, nu. 84. fo. 406.
19 Prout quoque ſuſtinetur in vim pacti quando adeſt iuramẽtum Rot. florent. deciſio 119. deceſſerat num. 7. fo. 351.

Licet Domini ſuper hoc non votauerint, quia partes die Lunæ 16. Iunij 1568. deuenerunt ad cõcordiam.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LIX.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Appellatione interpoſita ab interlocutoria, an poſsit dici de attentatis.

SVMMARIVM.

Ius ciuile ſeruatur in ciuitate Anconæ, nu 1.
Appellari an poſsit de iure ciuili ab interlocutorijs, nu. 2.
Appellari poteſt de iure canonico ab interlocutoria, nu. 3.
Cauſa grauaminis in appellatione ab interlocutoria exprimi, & probari debet, nu. 4.
Appellatione deficiente, vel ea nulla exiſtente an obſtent attentata, num. 5.
Aedificari non poteſt ſuper eo quod non eſt, num. 6.
Non entium nullæ ſunt qualitates, num. 7.
Appellationi quando dicatur renunciatum, num. 8.
Procurator an poſsit appellationi renunciare, num. 9.
Procurator quando dicatur tacitè appellationi renunciari, num. 10.
Attentatum an dicatur quando appellatur ab interlocutoria, ſi non fuerit inhibitum, nu. 11.
Appellari non poteſt ab interlocutoria etiam habente vim diffinitiua ſecundum ſtatutum Anconæ, num. 12.

Digitized by Google

DECISIO LIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Dominus Petrus Ferretus V. I. D. eximius in cauſa quam habet cōtra Felicem Bartholomæi de Syrolo dicebat eſſe reuocanda omnia attētata poſt appellationem ab ipſo interpoſitam à Pronunciis Domini locūtenētis dictæ Ciuitatis Anconę ſub die vigeſimoprimo Iunij 1596. qui contra ipſum pronunciauit eſſe præciſè reſpondendum quibuſdam poſitionibus aliàs haberi pro confeſsis, vel negatis ad commodum ponētis, quia pendente appellatione, nihil abſque vitio attentatorum nouari poterat.

Sed Domini communiter dixerunt totum oppoſitum ex infraſcriptis.

Primo quia dicta appellatio non ſubſtinetur, neque de iure ciuili, quod ſeruatur in dicta ciuitate
1 Anconæ vigore ſtatuti dictæ ciuitatis rubr. 77. collat. 7. neque de iure canonico, nam de iure ciuili ab
2 interlocutoria non datur appellatio l. ante C. quor. appellat. non recip. niſi in quibuſdam caſibus enumeratis per Guid. Pap. deciſ. 75. ſed circa hoc num. 1. fo. 108. qui non tangunt præſentem ſpeciem.
3 Et de iure Canonico, quo appellari ab ea poteſt, vt in cap. cum ſit Romana & cap. ſuper eo. de appellat. & per Eguinarium Baron. in l. intra vtile num. 39. in verſic. ſed an ex omni interlocutione, ff. de minor. fo. 475. cum ſimilibus, obſtat quod in ea nō
4 fuit expreſſa cauſa grauaminis, vt requirebatur per text. in dicto cap. cum ſit Romana de appellat. & doctrinam Bart. in l. eius, qui num. 2. de appellat. recipiend. & Ioan. de Annibal. in rubr. ff. ſolut. matrim. num. 300. quæ poſtea probanda erat iuxta tradita per Guid. Pap. deciſ. 436. cum materia appellationum num. trigeſimoſecundo, fol. 643. ex cauſis inſertis in ipſa appellatione, non ex alijs, ſecundum Barto. in dicta l. eius qui numero tertio, de appellat. recipien. vbi num. 8. docet modum iuſtificandi, & impugnandi appellationem, quem vide, & Lancellot. de attentat. cap. 12. limit. 1. num. 104. to. 5. fo. 360.
5 Quo fit, vt nulla poſſint conſiderari attentata, nam deficiente appellatione, vel ea nulla exiſtente, quod idem eſt, deficiunt quoque attentata, quæ ab
6 ea dependere affirmabatur, nam ſuper eo, quod nō eſt, nihil ædificari poteſt, capi. cum paulus, 1. quæſt. 1. Azo in prohem. ſuo ſuper inſti. num. 2. & Abb. in rub. extra de iur. iur. in princ. cum non entium nullæ ſint qualitates.
7 Secundo, quia vbi appellatio legitimè facta dici poſſet idem eſſet, cū ei per Procuratorem dicti Ferretti renunciatum fuerit eo, quod poſt d. appellationem interpoſitam pluries comparuit coram iudice, à quo, qui ſub die 13. Septembr. 1596. ei conceſsit dilationem ad primam ad reſpondendum.
8 Ille enim, qui redit ad iudicem à quo ſuæ appellationi renuntiare dicitur, vt probatur in capit. gratum gerimus in fi. de offic. & poteſt. iudic. delegat. vbi Felin. nu. 7. & in c. ſolicitudinem de appellat. & per Innoc. in ca. quæſtioni eod. tit. Franc. in d. c. ſolicitudinem num. 10. & ſeq. fo. 55. & Gabr. concluſ. 2. de appellat. num. 15. fol. 140. præſertim quādo prout in præſenti ſpecie petiit, & obtinuit terminum Paul. de Caſtr. in l. ad ſolutionem, nu. 1. C. de re iudic. & Gabr. loco citato, num 8.
9 Nec dicatur, quod Procurator non potuit id facere in præiudicium Domini, cum appellationi renunciare non poſſit, etiam ſi fuerit effectus Dominus litis, nam eſſet donare, vt dicit Bald. in l. fin. §. ſin autem, nu 7 C. de temp. appellat. & Franc. in ca. interpoſita §. ille denique, num. 9. fol. 85.

Nam reſpondetur id intelligi de renunciatione expreſſa non tacita, tacitè enim Procurator appellationi renunciare poteſt, vt dicit Franc. loco citato. Marſil ſingul 186. tu ſcis in verſic. ſed quid fol. 45. & ſingular. 290. confeſsio procuratoris in fin. fol. 80. & hoc modo ſuo principali præiudicare ne vlterius appellare valeat & cōtra ipſum habere regreſſum etiamſi ſit ſoluendo quando ſcilicet bona fide ceſſauit appellare, vt inquit idem Marſil. ſing. 287 tetigi tibi alias fol 79.
10 Sed ſic eſt quod Procurator proſequendo appellationem coram iudice à quo, dicitur tacitè ei renunciare, vt colligitur ex Franc. in capit. Nicolao militi, num. 14. fol 75 qui dum tractat de tacita renunciatione appellationis dicit id conſiſtere non appellando, vel proſequendo.
11 Tertio quia cum quæſtio ſit ſuper mera interlocutoria, non poteſt dici aliquid attentatum ante inhibitionem, nam iudex, quando appellatur ab interlocutoria, poteſt procedere ad vlteriora abſque vitio attentatorum quouſque ſit inhibitus, capit. non ſolum de appellat in 6 Guid. Pap. deciſ. 536. circa materiam appellationis, num 1. verſ. 2. quæro fol 639 Lancellott. de attentat. c. 12. limit. 1. num 2. tom 5. fol 358.

Sed ſic eſt, quod in caſu de quo agitur, nulla fuit facta inhibitio ergo.

Et vbi non requireretur inhibitio, cum in hoc
12 ſint opiniones, vt per Lancelloit. loco citato. Dicitur quarto, & vltimo loco quod ex forma ſtatuti d Ciuitatis Anconæ collat ſecunda de ciuilibus rubr. 73. de appellationibus in verſ. & quod ab aliqua fol. 62. non datur appellatio ab interlocutoria etiam habente vim diffinitiuè.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LX.

ASCVLANA MONTIS *Brandoni.*

ARGVMENTVM.

Donationis contractus, an dicatur validus ſi nō fuit in eo poſitus locus loci, & concurrat aliqua ſuſpicio.

SVMMARIVM.

Locus loci in contractibus, an de neceſsitate poni debeat, num. 1. & ſeq.

Conſuetudo, quod in contractibus non ponatur locus loci an valeat, num. 2.

Veritas

Digitized by Google

Veritas, vel falſitas per locum loci comprobatur, nu. 3.
Ciuitas Neapolitana inter ciuitates populoſas non tenet vltimum locum, num. 4.
Suſpitio falſitatis in ciuilibus habetur pro ueritate, nu. 5
Notarius Apoſtolicus an poſſit ſe rogare in Regno, nu. 6.
Veriſimile quod non eſt, falſitatis habet imaginem, nu. 7.

DECISIO LX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

FVit communi omnium Dominorum ſententia nullo penitus diſcrepãte reſolutum donationem factam per Villanum de Villano, & Quintium eius filium in ciuitate Neapolis Dionorę Caraphę, non ſolum eſſe nullam quia non
1 fuit appoſitus locus loci, vt de iure faciendum videbatur ſecundum Bald. in l. optimam, num. 10. C. de contrahen. empt. Ruin. conſ. 154. in caſu de quo quæritur num. 3. lib. 3. Rot. in antiq. deciſ. 5. alias 739. nota quod tabellio de fid. inſtrum. fo. 340. & deciſ. 6. alias 440. nota vtrum nu. 1. de conſuetud. fol. 361. ſecundum impreſſ. Lugdunenſ. & commu-
* nem * opinionem de qua per Natt. conſ. 329. non poteſt, nu. 1. lib. 2. & late per Meno. de præſumpt.
2 præſ. 84. de ſexta nu. 2. lib. 2. fol. 82. vbi dicit quod contraria conſuetudo non valeret fidem faciendo
* de magis * communi, Idem cenſuit Rot. in antiq. d. deciſ. 6. alias 440. nu. 2. de conſuetud. allegando bonam rationem, licet aliud cenſuerit Put. deciſ. 336. conſuetudo lib. 1. qui d. concluſionem de loco loci in inſtrumentis requiſito limitat, niſi adeſſet conſuetudo in contrarium. Et quod locus loci requiratur pluries cenſuit Rota, vt eſt videre in nouiſſ. deciſ. 1156. cum poſt mortem Alphonſi p. 3. lib. 3. num. 2. fol. 258. & per Cæſar. de Graſſ. deciſ. 45. videbatur alicui, num. 9. fol. 49. qui loquitur de vna Neapolitana Sancti Georgetelli deciſa Veneris 24. Februarii 1576. ratio eſt, quia per locum lo-
3 ci ueritas, vel falſitas comprobatur, vt euenit in teſtib. Suſannæ. Rim. iun. conſ. 723. dubitatur nu. 87. fol. 364. facit Rot. Auinion. deciſ. 74. eo tẽpore nu. 1. fol. 89. & tanto magis in ciuitatibus populoſis, vt inquit Bal. vbi ſupra inter quas Neapolitana ci-
4 uitas non vltimum habet locum.

Sed etiam de falſo ſuſpectam, quia cum dictus Villanus die octaua Octobris 1594. eſſet infirmus in terra Pontis Corui, vt de hoc extat publica fides, & atteſtatio Phyſici d. terræ cum legalitate d. communitatis, & etiam atteſtatio Ioan. Anton. teſtis fol. 100 ſuper 23. interrogatorio, veriſimiliter ex his, quæ deponunt Rodulphus Monaci in proceſſu fol. 185. 193. & 195. Ioſeph Muſtaccius fol. 222. & 226 & Io Bapt. Muſtaccius fol. 251. ſuper 4. artic. die 10. Octob. 1594. quo aſſeritur facta d. donat. non potuit eſſe in d. ciuitate Neapolis propter loci diſtantiam, & tanto magis, quod Notarius rogatus de donat. præter omiſſionem loci aſſerit ſe de eo rogatum tãquam publicum per totum Regnum Apoſtolica auctoritate Notarium, & tamen in legalitate appoſita in eodem inſtrumento fit fides eſſe Notarium publicum Regia auctoritate fidelem, & legalem, ex quo duo oriri videntur, videlicet vel quod Inſtrumentum non ſit ſolemne, quia non conſtat ipſum eſſe Notarium apoſtolicum per totum Regnum, vt ſe facit, vel quod ſit præſumptio falſitatis, & falſi-
5 tatis ſæpe dictæ, quæ cum agatur de cauſa ciuili habebitur pro ueritate, ſecundum Clarum in §. fal-
* ſum, in verſ. veritas, vbi atteſtatur de communi. * Crauet conſ. 28. Aſſertum teſtamentum, num. 9. & pedem. deciſ. 117. quoniam in hac, num. 7. fol. 470
6 quibus accedit alia ſuſpicio, quod in regno vigore conſtitutionis, quæ incipit, inſtrumentorum rub. in fi. vbi Afflict. nu. 12 & deciſ. 248. Magnifici Nobilis ſedilis montanæ num. 2. Boer. deciſ. 242. & videtur nu. 3 non poteſt notarius Apoſtolicus de prophanis rogare, ſed de ſpectantibus ad Eccleſiã ſolum, etiam ſine ſolemnitatibus ſecundum Vrſi. ad Afflict. vbi ſupra nu. 1. licet contraria opinio, quam tenet Lucas de Penna in l. fi. in 4. q. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. quæ de conſuetudine, ſeu melius de facto non ſeruatur, ſit verior de iure etiam in dicto Regno Neapolis, quia Papa eſt Dominus directus, vt dicit Boer. d. deciſ. 242. & videtur nu. 3. fol. 578

Item, quod d. donatio fuit facta Ioſepho Millei fratri conſobrino, & nepoti reſpectiuè dictorum Villani, & Quintii, quo caſu cum dictus Villanus haberet proximiores, nempe duos alios filios præter dictum Quintium & Quintius haberet dictos duos fratres, & dictum Villanum eius Patrẽ, quibus donare potuiſſent non eſt veriſimile, quod voluerint propter dictum Ioſephum eos excludere, quia ordo charitatis, & affectionis hoc non dictat,
7 vnde de directo intrat falſitas, quia quod non eſt veriſimile falſitatis habet imaginem, vt nouiſſime cenſuit Io Aloyſ. catalan in ſuo tract. abolition. & indult. limitation. 9 cap. 36. nu 37 fol. 198. & Rot. Bon. n. per Bairi. deciſ 120. Dominus Ioan. num. 14 fol. 311. præcipue habita ratione prauæ admodum conſuetudinis falſorum teſtium & viſus ſubornandi loci in quo aſſeritur facta ſæpe d. donatio de qua per gramat. Vot. 1. in cauſa Regi. fiſci nu. 11. fol. 196. vbi plura etiam dicit de teſtib. contra veriſimile deponentibus nu. 8. 9. 10. 11. & 12.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virginis.

DECISIO LXI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Agens ex vna cauſa, an poſſit obtinere ex alia probata, licet in libello non deducta, etiam variata perſona.

SVMMARIVM.

Agens ex vna cauſa, & probans de alia, an ſuccumbere dicatur, nu. 1.
Fallit in poſſeſſorio, nu. 2.
Spoliator poteſt condemnari etiam ad fructus perceptos, etiam ſi in libello id non fuerit petitum d. nu 2. in verſiculo facit Marſil.
Agens tanquam talis de neceſſitate debet probare ſe, talem

lem,nu.3.

Variatio perſonæ,an noceat,quando reintegratio venit effectuanda in vna,eademque perſona,nu.4.

Filius an debeat probare ſe talem,nu.5.

Hæres an debeat probare ſe talem,nu.6.

Filius agendo præſumitur hæres, ſcius ſi conueniatur, nu.7.

Hæreditatis aditio an probetur ex poſſeſſione hæreditariarum rerum,nu.8.

Poſſeſſio pro credito ut euitetur hæreditatis arditio dibet eſſe correſpectiua d.num.8. in uerſic.nam ſi quod poſſidetur.

Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo,nu.9.

Vir non præſumitur poſſidere titulo dotis præambulo, ſed iure familiaritatis,nu.10.

Mater an teneatur dotare filias, nu.11.

Dotandi onus ſpectat ad patrem d.nu.11.in uerſiculo cum huiusmodi.

Acta ad vnum finem non extenduntur vltra agentis intentionem,nu.12.

Solutionis negatiua,an ſit probanda,nu.13.

Solutio præſumitur ex temporis aiuturnitate,nu.14.

Dotes à communiter accidentibus ſolent ſolui, & exigi, nu.15.

Veriſimile eſt, quod quis voluerit euitare infamiam periurij,nu 16.

Teſtis de uiſu cum vno de auditu,an probet in poſſeſſorio, nu.17.

Productio quid operetur, num. 18.

Variare in proſecutione cauſæ an liceat, num. 19.

Actione incompetenti expreſſa, an quis poſſit obtinere ex competenti,num.20.

L. habebat,an habeat locum in variatione perſonæ,nu.21

Variatio perſonæ,an variet actionem, num. 22.

Iudex delegatus iudicat ſuper facto probato ſicut Princeps,num.23.

Clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicii, quid operetur, num. 23.

Princeps poteſt pronunciare ultra contenta in libello,numero 25.

Princeps poteſt ſequi ſolam veritatem omiſſo iuris ordine,num.26.

Iudex quando poſſit iudicare, vt Princeps, & ut Deus, num. 27.

Iudex quam auctoritatem habeat in ſummariis. nu.28.

Libellus quando continet contraria,an procedat. nu.29.

Circuitus in Rota,& magnis Curiis ſunt euitandi, nu.30.

Veritas eſt ſequenda in magnis curijs reiectis ſubtilitatibus,nu.31.

Poſſeſſorij in cauſa proceditur ſimpliciter de plano, ſine ſtrepitu,& figura iudicij. num.32.

Clauſula ſoli facti ueritate inſpecta an plus operetur, quam clauſula ſimpliciter de plano, ſine ſtrepitu,& figura iudicij,nu.33.

Clauſula ſummariè, & de plano, æquiperatur clauſulæ mera ueritate inſpecta, & clauſulæ ſecundum meram voluntatem,nu.34.

Clauſula ſola facti veritate inſpecta,& clauſula ſimpliciter de plano,& ſine ſtrepitu, & figura iudicij,in quo differant,nu.35.

Veritas eſt adeo ſequenda,quod non curatur de actionibus iuris,nu.36.

Malum minus eſt contra ordinem iuris,pro veritate iudicare, quam ſeruato ordine contra veritatem, & iuſtitiam,nu.37.

Scandalum facilius naſci permittitur,quam veritatis oppreſſio,nu.38.

Libellus an detur in cauſis poſſeſſorij, nu.39.

Libellus quando requiritur agens,an poſſit obtinere ſuper probatis,& in libello non deductis vigore clauſulæ,ſola facti veritate inſpecta,nu.40.

Teſtis de auditu plene probat contra producentem,nu.41

Teſtes deponentes contra auctorem, an præiudicent ſingulari ſucceſſori, nu.42.

Spoliatus dicitur ille,qui ſemel poſſedit,nu 23.

Spoliatio re ipſa apparet, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione,nu.44.

Pater,& filius natura reputantur vna eademq; peſſona, nu.45.

Vox Patris dicitur vox filij.& e contra,nu.46.

Idem in matre,cum militet eadem ratio,nu.47.

Hæres dicitur vna eademque perſona cum defuncto, nu.48.

Declaratio defenſiua libelli eſt ſequenda etiam ſi fieret groſſo modo, vel per improprietatem, nu.48.

Funiculus duplex eſt fortior, nu. 50.

Repræſentatio non cadit in iure actiuo, & paſſiuo non formato in perſona defuncti,nu.51.

Producens dicitur fateri omnia contenta in ſcriptura producta,nu. 52.

Practica illorum, qui producunt inſtrumentum in paſſibus, & punctis pro ſe facientibus eſt inutilis, nu.53.

Confeſſio ſuccedit loco libelli,nu.54.

Confeſſio ſpontanea validat proceſſum nullum,nu.55.

Confeſſio facit notorium,nu.57.

Proceſſus ordinatus non requiritur in notorijs, nu.57.

Confeſſus in ciuilibus habetur pro condemnato, ſecus in ciriminalibus d. nu.57.

Confeſſio operatur, quod condemnatio poſſit fieri etiam perempta inſtantia,nu.58.

Generalitas libelli debet intelligi eo modo, quo euitatur contrarietas,& ad fauorem libellantis,nu 59.

Articuli,ſeu poſitiones ſuccedunt loco libelli,nu.60.

Verbum recuperare præſupponit anteriorem poſſeſſionem,nu.61.

Extenſio non fit vltra intentionem,num.62.

Confeſſio facta à Procuratore male informato poteſt reuocari,etiam non docto de errore,nu.63.

Confeſſio Procuratoris an Domino noceat,nu.64.

Variatum non dicitur, quod prouenit ex declaratione, nu.65.

Declarans nihil de nouo inducit,nu 66.

Libellus licet lite conteſtata non poſſit variari,& mutari,poteſt tamen declarari vſque ad ſententiam, nu.67.

Declaratio eius, quod tacitè ineſt,an det nouam formam, nu.68.

Virtualiter quæ inſunt, conſiderari debent,nu.69.

Clauſula omni alio melior modo, quid operetur, nu.70. & 75.

Clauſula,omni meliori modo,quid operetur,nu.71.

Libellus ſaluatur ab omni ineptitudine per clauſulam ius, & iuſtitiam,nu.72.

Clauſula,ius & iuſtitiam, quid operetur, nu.73.

Clauſula,& quodcunque aliud remedium, ad cuius inſtar ſit,nu.74.

Clauſula, ſaluis alijs,non ſe aſtringens,deducens, proteſtans & c.quid operetur.67.

DECI-

DECISIO LXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

EGo dicebam in cauſa vertente inter Vincentium Rufinum hæredẽ, quõdam Iacobæ ſuæ matris actorem ex vna, & Reuerendos Patres Ieſuitas, & Dominum Fabiũ Ridolphũ reos conuentos ex al[illegible] cra per Breue Sanctitatis ſuę commiſſa, quod etiam vbi ipſe Ruffinus non probaſſet illam cauſ m in libello deductã de aſſerto matris ſpolio, cuius ſe hæredem aſſerit, ſed ſolum ſpoliationem in perſonam ſuam, vt patet ex teſtibus examinatis, & etiam ex reorum exhibitione, nempe ex decreto de eos mittẽdo in poſſeſsionem, & ex miſsione ſubſecuta licet nulliter, vt iam ſatis plenè ſuper hoc fuit diſcuſſum & reſolutum; & cum iſto pręſuppoſito ad deciſionem præſentis cauſæ deuentum quod non propterea rema-
1 net excluſus, nam & ſi regulariter deducens vnam cauſam, & probans de alia ſuccumbere dicatur & quod illa cauſa deducta in libello cõpetat, vt probatur in l. habebat, ff. de inſtit. actio. & dicit Alex. conſil. 150 in cauſa nu 24. lib. 5. & conſ 184. in cauſa & lite nu. 1. lib 6. Anchar conſil. 34. in hac cauſa, nu 4 fol. 15. Corn conſ. 138. viſis ſcripturis lib. 1. & conſ. 18 in præſenti, num. 4 volum. 3. Crott cõſ. 198. viſis, & inſpectis num. 25. lib 2. fol. 99. & conſ. 87. ſi vera ſint nu. 3 lib 1. fol. 110. & conſ. 72. nu. 9. eodem lib 1. Ferret. cõſ. 192 in cauſa matrimoniali, nu. 4. vol. 1. Tiraquel. de retract. conuentio. ad finit num. 110. fol. 708 Crauet. conſ. 80. diuino ſubſidio, nu. 17 fol. 164 & conſil. 198 videtur eſſe, nu. 7. Rota Genuen deciſ 5 cum Io. num 9 fol. 18. Cephal conſil. 441. ſententiæ latæ nu. 8. lib 3. & conſ. 586. conductores num. 21 lib 4. & conſ 627. vt oſtẽdit, num 5 lib 5 Surd. conſ. 2 4 intentio num. 15. lib. 2 & conſ. 12. pręſens quęſtio nu 22. lib. 1.

2 Non tamen prædicta procedunt in cauſa poſſeſſorij, prout eſt iſta, de qua tractatur, vt in terminis probat Innoc. in cap querelam de electio. & elect. poteſta. in fin. fol. 25 Bald in l. fin. C. de anna. exceptio num. 1 & ibi Angel num. 1. Bald. in l. ſolent §. fin. in vltim. quęſt. ff. de offic. proconſul. & legat. Iaſ. in § omnium inſtitut. de action. nu. 19. fol. 31. Dec conſil. 62. in cauſa quę num. 2. in verſic. quia hoc eſt, & in conſil. 664 in cauſa mota per d. Iacobinam num. 5 Felin. in cap. ex parte il 1. num. 38. in verſ. reſtringe quarto hanc tertiam limitationẽ de reſcript. Mille in ſuo repert. in uerbo libellus procedit in quo pero ver & prędicta fol. 246. Contard in l vnica C. ſi de moment. poſſ. q. 15. num. 7. & ſeq. fol 291. Boer deciſ. 42. dico quod n 17. fol. 111. Ponian. in ſuo tract. de ſpolio, cap 16 de probat in ſpolio miſto, nu. 168. tom 14. fol. 28. Gigas de penſion q. 47. num. 6. tom. 15. pat 2. fol 346. & Robert. Marantan. in l. ſi poteſt, ff. de acquir. vel omitt. hæred. num. 152 in verſ limita tamen, lib. 3. fol. 46. vltra Crot. conſ 375. in hoc artic. num. 11. & ſeq adductum per Dom. Relatorem. facit Marſil ſingular 629. tres ſunt regulæ in uerſic. attamen fo. 563. dum in fortioribus terminis vult ſpoliatorem condemnari poſſe ad fructus perceptos etiam ſi in libello id fuerit minime petitum per ipſũ ſpoliatum.

Nec aſſeri poteſt prædicta non facere ad negocium, cum aliud ſit, quod in poſſeſſorio non ſit neceſſaria probatio cauſæ in libello deductæ, aliud velle obtinere ex variatione perſonæ, vt videtur de directo fieri per dictum actorem, cum primum ſit permiſſum, vt ſupra fuit probatum, aliud vero pro-
3 hibitum, cum agens tanquam talis neceſſario debeat probare ſe talem, l. actor C. de probatio. Dec. conſ. 321. in cauſa, quæ num. 2. fol. 340. Paris conſ. 12. tranſactio iſta, nu. 240. vol. 2. Maſcar. de prob. concl. 128. num. 3. lib. 2.

4 Nam reſpondetur, quod ex defectu probationis dictæ cauſæ non oritur aliqua variatio perſonæ, vt reipſa patet, preſertim cum reintegratio petita veniat effectuanda in eadem perſona, quę parum refert, quod obtineat ex ſpolio facto in perſona matris, vel propria, cum nõ ſolum probauerit funda-
5 mentum principale, nempè quod ipſe actor ſit filius iuxta tradita per Maſcard. concl. 787. lib. 2. folio 136. vt probãt omnes teſtes examinati pro parte ipſius Rufini ſuper tertio articulo, ſed quod eſt
6 hæres dictę ſuæ matris, vt demoſtratur ex eo, quod egit tanquam talis, l. pro hærede. in princ. l. gerit, ff. de acquir. hæred. Crauet. conſ. 128. Nobilis Antonia, num. 10. fol. 295. Maſcard. de probat. concluſ.
7 864, num. 7. lib 2. fol. 154. filius enim agendo præſumitur hæres, vt poſt Dec. conſil. 7. Reuocatur in dubium, num. 6. Soc. iun. conſ. 119. viſo teſtamento num. 14 lib. 1. Burſat. conſ. 61. dicitur breuiter, nu. 14. Bologn. conſ. 50. & in preſentia, nu. 2. Cephal. conſ. 479. Dominus Ioannes, num. 25. lib. 4. cõſuluit Io. Bott. conſil. 75. decretũ m, num. 10. licet ſecus ſit, vt ibi, nu. 11. dum conuenitur vbi atteſtatur de
* communi, * Alex. in l. ſi cum dotem, § tranſgrediamur, num. 10. in fi. ſolu. matrim. & Iaſ. in l.
8 ei qui ſe, ff. de acquir. hæred. & per probationem poſſeſsionis bonorum de quib. agitur, de qua deponunt omnes teſtes ipſius Actoris, videlicet primus nomine Felix Virdignæ ſuper quarto capitulo, & Nicolaus Nardellus, licet quo ad carnetum deponãt de auditu, vt in d. cap. 4. & 8. reſpectiuè, & Antonius Antonelli, Venantius Macinantis, qui ſuper quarto capitulo deponunt de vinea, per quam dicitur inducta aditio hæreditatis, niſi probetur, quod ex alia cauſa fuerit poſſeſſa, vt per Alexand. conſ. 32. viſo proceſſu, num 1. lib. 3. & conſ. 126. viſo proceſſu cauſæ, num. 4. lib. 7. Paris conſ. 16. circa præſentem num. 39. & ſeq. lib. 2. & per eundem Maſcardum, vbi ſupra, nu. 18. quæ debe. eſſe correſpectiua nam ſi quod poſſidetur plus valeret quã importat creditum dicitur inducta hæreditatis aditio, vt poſt Bald. conſil. 272. In cauſa egregie nu. 2. lib. 5. & Crauett. conſil. 33. Nobiles Camicellæ nu. 14. lib. 1. tradit Rot. Genuenſ. per chartar. Deciſ. 124. Reuerendus Ioann. nu 4. fol. 317. ſed etiã ſpoliationem ipſius matris, & ſic cauſam, quam ſupra deficere affirmabatur, vt clare infra demoſtrabitur.

Et licet plura obſtent cõtra præmiſſa, primo quod dicti teſtes non dicuntur probare præcisè de poſſeſſione d. Vincentij, ſed quod poſſedit idem Vincẽtius, Honofrius, & Auguſtinus, quo fit vt ipſe actor non

Digitized by Google

non poſsit obtinere, & vbi poſſet il ud procedit
reſpectu tertiæ partis tantum eius quod probauit.
Secundo quod vbi probarent id, non eſſet gene-
raliter intelligendum, ſed ſolum reſpectu vineæ,
cum de dictis quatuor teſtib. pro parte actoris exa
minatis adſint tantum duo teſtes probãtes de can
neto, nempe primus, & ſecundus, qui plenam pro-
bationem facere non uidentur, cum vnus ex eis né
pe ſecundus teſtis deponat de auditu.
Ad primum tamen reſpondetur, quod cum con-
ſtet de titulo d. Vincentii, nempè quod eſt hæres
dictæ Iacobæ, quod poſſeſsio Honofrii, & Augu-
ſtini præſumitur iure familiaritatis, & affinitatis,
cum probatum ſit ipſos fuiſſe, & eſſe cognatos di-
9 cti Vincentii, omnis enim poſſeſsio præſumitur ex
titulo prçambulo Bart in l. 2. num 3. C de acquir.
poſſeſſ. Crauet conſ. 216 licet, num. 15. Menoch. de
præſumpt. lib 6. præſump 67. num. 1. fol. 134 Ceph.
conſ 4. Illuſtris num 4 lib. 1.
Et ſi diceretur, quod poſſeſſio pr dictorum fuit
pro dote, nam Honofrius habuit vxorem Marthã,
& Auguſtinus Antoniã, omnes ſorores d Vincẽtii.
10 Reſpondetur, quod vir non præſumitur poſsi-
dere titulo dotis præambulo, cum non præſumatur
habuiſſe in dotem bona illa, Gloſ in l. 2 de acquir.
poſſeſſ. iure enim familiaritatis potius præſumitur
poſsidere maritus, quam titulo dotis, l. ob marito-
rum, C. ne vxor pro marito. Soc. ſenio conſ. 131. in
prçſenti conſultatione. num. 1. lib. 1. Alciat. de præ-
ſump reg. 2 prçſ. 13. in fi. & Menoch. de prçſumpt.
lib 6 præſump 67 num 10. & 11. fol. 134.
11 Et tanto magis, quia agitur de hæreditate, & bo
nis matris, quæ regulariter non tenetur dotare fi-
lias, l. neque mater, C de iur. dot. cum huiuſmodi
onus ſpectet ad patrem Hond. conſil. 1 plene num.
45. & 46. lib. 2. niſi quando non haberent vnde ſe
alerent, nec mater vellet poſtea eam alere, Cãpeg.
de dot. q. 22. par. 1. num. 1 fol. 200 quod non gene-
raliter verum exiſtimat Ripa in l. 1. nu. 79. ff. ſolut.
matr. ſed in matre diuite, & idoneas facultates ha-
bente. Anton. de Gama deciſ. 376. In cauſa An-
dreæ num 3. & Hieronym pappon. conſ 44. in iſta
cauſa num 4. fo. 99. & in ſubſidium ad auum cuius
officium pendet ab officio filii, vt ibi nu 5.
Nec dicatur aliud eſſe in caſu iſto ſaltem reſpe-
ctu Honofrii, cui dicta Iacoba mater ipſius Acto-
ris promiſit dotem Marthæ vxoris dicti Honofrii
nempè florenos 350. prout late in inſtrumẽto de-
ſuper celebrato ſeptima Aprilis 1571.
Quia pluribus modis reſpondetur. Primo Quod
mater fecit d. promiſsionem tutorio nomine, &
tanquam curatrix, vt conſtat ex principio d. in-
ſtrumenti, & etiam ex verbis obligatoriis, de qui-
bus in eo, vbi declarat, ſe id facere modis quibus
ſupra, quo caſu nõ dicitur aliquid de ſuo obligaſſe,
ſed bona patris dictæ Marthæ, qui dotare teneba-
12 tur, nam facta ad vnum finem nõ poſſunt, nec de-
bent extendi vltra intẽtionem per regulam, quod
actus agentium non operatur vltra eorum inten-
tionem.
Secundo quod vbi mater proprio nomine pro-
miſiſſet, non propterea poſſeſſio Honofrii dicere-
tur ex tali credito, & titulo præambulo dotis, quia
præter id, quod talis exceptio in actis non reperi-
13 tur, vbi ſuiſſet oppoſitano n releuaret niſi prob
ta huiuſmodi ſolutionis negatiua, vt in terminis
probat L. p. alleg 94 quidam presbyter, nu 4 col 5
fol. 117. Cephal conſ. 47 tres ſunt principales, nu.
5. lib. 1. fol 77. & Maſcard. de prob. concluſ 1318.
nu. 4. lib. 3 fol. 311. vbi valde differt exceptionem
14 non ſolutionis proponi a creditore vel a tertio, nã
quando proponitur a creditor, debitor probare
tenetur ſoluiſſe, quando proponitur ab alio, ipſe
tertius ſuam negatiuã probare tenetur, ſtante præ-
ſertim temporis diuturnitate per quam præſumi-
tur ſolutio, Maſcard de prob. dicta concluſ 1318.
num. 27 lib. 3. fol. eodem, & Menoch de præſũpt.
prçſump. 135. cum dubitatur, num. 1. lib 3. fol. 264.
15 & veriſimilitudine ſolutionis eo quod a commu-
niter accidentibus viri ſolent exigere dotes, & de-
bitores ſoluere ſaltem ob metum periurij, quod
ex non ſolutione quis incurrere poſſet, cum dicta
dos medio iuramento promiſſa fuerit in duabus
pa his, quarum prima florenorum 300 maturauit
de menſe Auguſti anni 1571. & alia florenorum 50
16 de eodem menſe Auguſti ſequentis anni 1572. eſt
enim veriſimile quod quis infamiam prædictam
periurij euitare voluerit. l hæc enim, § quid ergo,
ff. de ſuſpect tuto & l. ſi quid de ſolut. & l. 5 ff. de
ſolut. Menoch de præſumpt præſumpt. 136. quan-
do multis num 1. & ſeq. lib. 3 fol. 26.
17 Ad ſecundum reſpondetur quod vnicus teſtis
de uiſu, in poſſeſſorio facit plenam probationem
concurrente uno teſte de auditu, & ſupplemento
probationis reſultante ex verbis ſententiæ, & man
dati executiui, & nũcii relatione pro parte reorum
conuentorum exhibiti in quibus præſupponitur
dictum Vincentium, Honofrium, & Auguſtinum
tunc temporis extitiſſe in actualem, & corporalem
poſſeſſionem dictorum bonorum vt melius legi-
tur in eis ad quæ, &c. quæ plene plobant inter eaſ-
18 dem partes, & præcipuè contra producentem vt
etiam ex infra notatis colligi poteſt. ratio præmiſ-
ſorum eſſe poteſt non ſolum illa, quæ ſumitur ex
doctrina Barth. in l. 1. §. idem cornelio nu 3. verſ.
vltimo vides. ff de quæſtion dicentis dictum vnius
teſtis cum aliis indiciis facere plenam probationẽ,
* quam communiter eſſe receptam inquit Marian.
Socc inter conſ. Gerard Mazzol. conſ. 7. Accurate
num. 16. fol. 32. pro qua optime facit Bald conſ.
136. proponitur num. 5 lib 2 Hieron papo. conſ.
3 Illuſtris D Iulius nu. 6. fol. 73 dum firmãt per-
ſuadentes præſumptiones cum vno teſte de ueri-
t te concludere iudici & tradita per Valaſc. deciſ.
51. materia nu. 45. fo 103. Sed quia dicti teſtes co-
adiuuantur ex prefatis ſcripturis quibus ſtandum
eſt per ea, quæ conſuluit Bero c f 102 omiſſis hinc
inde num. 34. lib. 3 fol. 310. & Burſart conſ 99 ex
meritis, nu 4. verſic. quinimo fol. 303. lib. 1. & ſcri-
bit Caualcan. deciſ. 45. Reuerendus d. Gaſpar. nu.
95. fol. 151. & deciſ. 46. per inſtrumentum nu 351.
fol. 176. part. 1.
Secundo reſpondetur, quod cum conſtet ex in-
fra dicendis petitionem non eſſe reſtrictam, quod
non ſolum licita eſt variatio in proſecutione cauſæ
iuxtà tradita per Rot. in nouiſſ. deciſ. 44. articul.
num. 1. p. 2. fol. 28 & deciſ. 257. fuit tentum. nu 5.
part. 1. maximè in curiis ſupremis Boer. deciſ. 42.
non

Digitized by Google

20 non nocet, quia expreſſa actione in competenti actor poteſt obtinere ex competenti, (vt inquit Rot. dicta deciſ. 251. num 4.) etiam reſpectu variationis perſonę, vt bene probat Corn. conſ. 302. viſa petitione, num. 11. lib. 1. dum dicit, quod licet, quis narret in libello hæreditatem Ioan. ad ſe ſpectare, quia ſuccedit ſubintrando locum Patris, & hoc modo non poſsit obtinere, quod poteſt obtinere ſi talis hæreditas ad eum ſpectet alio modo, puta quia Pater tranſmiſerit hæreditatem, vel Michaelangelus repudiauerit, vel ſit inſucceſsibilis, & in terminis dictæ l. habebat de inſtitor. actio. conſuluit Ruin. cōſ. 12. in quæſtione propoſita nu. 8. & 9 lib. 4. vbi vult, quod dicta l. habebat, non ha
21 bet locum in variatione perſonæ; quia per uaria-
22 tionem perſonæ non fit variatio circa actionē, uel cauſam, ſed tantum circa perſonam, à qua dicitur ius oriri, & peruenire, etiam ſi ſuperueniat pendente appellatione, vt latè per eum, ad quem, etc.

Nec quando cauſa fuit commiſſa à Principe, nā
23 tunc iudex delegatus iudicat ſuper facto probato, vt per Rot. Lucan. in nouiſſ. deciſ. 137. iſtæ nullitates nu. 2. fol. 111. et ſicut ipſe Princeps eſſet iudicaturus Rimin. iun. conſ. 42. Petit. Illuſtris num. 4. lib. 1. Cephal. conſil. 654. cum illa num. 29. lib. 5. facit Bertazz. in l. ſi quis maior quæſt. 4 num. 54. & ſeq. C. de tranſact. fol 7.

24 Seu vbi cauſa venit terminanda ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nā tunc deducens vnam cauſam, & probās de alia debet obtinere; quia dictæ clauſulæ operantur, quod iudex poſſit expedire cauſam eo ordine, quo po-
25 teſt Princeps. Sed Princ. poteſt pronuntiare vltra contenta in libello, vt dicit Capic. deciſ. 10. in cauſa d. Rogatiæ, nu. 25. fol. 14. & ſequi ſolam verita-
26 tem omiſſo ordine iuris, vt probat Bald. in cap. 1. in §. inueſtitura num 3. in verſ. & propterea de noua forma fidelitatis, ergo eodem modo iudex per dictam clauſulam ex permiſſu principis, vt in terminis decidit Marant. in ſuo ſpeculo p. 4. in verſ. & an iudex ſit competens nu. 8. fol. 135. & Mylinger. obſeruatione 70. num. 4. fol. 446. & quod vbi adeſt
27 d. clauſula ſummariè &c. iudex poſſit iudicare, vt princeps & etiam, vt Deus in terminis conſuluit Honded. conſ. 94. in cauſa num. 51. & ſeq. immo vt inquit Rota in nouiſſ. deciſ. 256 Domini pro maiori parte, num. 3. par. 1. fol. 88. & Caput aquen. deciſ. 126. ſententiam part 2. fol. 37. idem eſt in cauſis
28 ſummariis, vt quoque voluit Rota Genuenſ. deciſ. 7. Nicolaus Pinellus num. 13. fol. 34. etiam ſi li-
29 bellus contraria contineret, vt per eādem Rotam deciſ. 257. fuit tentum par. 1. fol. 89. & vbi proceditur ſola facti ueritate inſpecta, vt per Pedemōt. deciſ. 1. quoniam num 21. fol. 10. vbi plures allegat, & Surd. conſil. 273. nu. 2. lib 2. fol. 310.

Vel quando cauſa ventilatur coram Rota, in qua
30 ea interpretatio ſumenda eſt per quam euitantur circuitus, vt voluit Rota in nou. deciſ. 16 alias 104 capitulum oblatæ in fin. de appella. fol. 61. & de-
31 ciſ. 256. num. 3. & quoque fit in aliis magnis curiis in quibus veritas eſt ſequenda reiectis ſubtilitatibus, vt ad litteram probat Tiraquel. de retract. conuentio. ad fin. titu. num. 61. fol. 699. Boer. d. deciſ. 42. num. 14. pręſertim cum ſubtilitates frequenter à iudicibus debeant æquitate, & veritate ſuadente conſperni ſecundum Paulum de Caſtr. conſ. 193. in cauſa, & quæſtione in fin. p. 1.

Sed vnum quodque præmiſſorum verificatur in præſenti caſu, vt de primo conſtat per Breue S. ſuę, quæ hanc cauſā Rotæ Auditoribus delegauit prout in actis.

32 De ſecundo ex conſtitutione March. cap. 8. li. 5. fol. 335. quæ mandat in cauſis poſſeſſorii procedi, vt ſupra, ſimpliciter de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicii.

33 Nec opponatur, quod ſi prędicta vera eſſent, nulla conſtitueretur differentia inter clauſulam ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicii. & clauſulam ſola facti veritate inſpecta cuius vigore limitatur diſpoſitio d. l. habebat vt in terminis dicit Marſil. ſingu. 272. in hac inclita ac Regia fol. 72. Roland. conſil. 53. quod legitime nu. 11. lib. 2. & tamen videtur quod iſta vltima clauſula plus operatur, vt in terminis dicit Pedem. deciſ. 1. quoniam numero 20. fol. 10.

Nam reſpondetur, quod conſequentia non ſequitur de neceſsitate, quia poteſt ſtare ſimul, quod plus operetur, & tamen quod ſit verum, prout ſupra fuit probatum, quod etiam vigore dictæ clauſulæ ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſententia poſsit ferri ſuper cauſa probata, licet in libello non deducta, & ſic ſecundum
34 veritatem, nam clauſula ſummariè, & de plano æquiperatur clauſulæ, mera veritate inſpecta, & clauſulæ, ſecundum meram voluntatem, vt in terminis habetur per Firman. in clauſula ſummarie par. 1. folio 322. & Lanfranc. in clement. ſępe de verb. ſignific. num. 3. fo. 103.

35 Secundo dicitur, quod differentia poſſet in hoc ſaltem conſiderari, videlicet quod quando adeſt clauſula ſola, facti veritate inſpecta, cogitur iudex iudicare ſecundum veritatem, ſecus quando adeſt ſepedicta clauſula, ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nam, tunc poteſt, ſed non cogitur, & ſic habet arbitrium, in quo tutius eſſe puto vti poteſtate conceſſa fauore veritatis, de
36 qua ſola, & non de actionibus iuris curandum eſt. ſpecula. in §. 1. de action. Seu petitio part. ſecunda, fol. 4. nume. 4. vnde dicit Io. à Capeſt. in ſuo ſpecu. conſc. num. 174. tom. 1. fo. 347. quod minus
37 malum eſt contra ordinem iuris pro veritate iudicare, quam ſeruato ordine contra veritatem, & iuſtitiam, ętiam ſecundum intellectum, l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. præſid. ratio eſt ut ibi, num. 175. quia facilius ſcandalum naſci permittitur, quā ve-
38 ritas relinquatur cap. qui ſcādalizauerit de reg. iur.

39 Minuſque, quod adeſt alia conſtitutio Marchiæ cap. 16. lib. quinto, fo. 342. diſponens, quod etiam in cauſis poſſeſſorij detur libellus, & ſic non poſſe pronuntiari ſuper cauſa in libello nō deducta, etiā
40 vbi eſſet procedendum ſola facti veritate inſpecta per ea, quæ in terminis probat Rota Genuenſ. deciſ. 6. Io. Baptiſta num. 20. fo. 30.

Nam reſpondetur primo, quod per dictum Breue S. ſuæ fuit derogatum conſtitutionibus, quo fit, vt iudici remaneat intactum priuilegium iudicandi ſumariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, quia Papa eſt dominus cōſtitutionū,

Digitized by Google

Secundo, quod pronuntiando ſuper cauſa probata, non poteſt dici, quod pronuntiatum fiat ſuper cauſa in libello non deducta, quia aut id conſideratur reſpectu cauſæ in libello ſpecificatæ, aut cauſæ, quæ virtualiter, & ex vi verborum, & clauſularum ineſt.

Primo caſu dico, quod licet prima fronte videatur ſententia ferri ſuper cauſa in libello non deducta, quod ſi diligenter conſideratur mens libellantis & quod in effectu etiam ſecundum veritatem libellans dicere voluit apparebit, quod etiam tali caſu pronunciatum non poterit dici ſuper non deductis in libello, quia vt legitur in proceſsibus antiquis productis in iſto iudicio manifeſtè cõſtat qualiter bona, de quibus agitur, erant Proſperi filij dictæ q. Iacobæ, prout, nec rei conuenti negant, cum tanquam creditores eiuſdem, licet nulliter pro certo eorum credito ingreſsi fuerint huiuſmodi poſſeſsionem. Item quod dicta Iacoba poſt mortem dicti ſui filij habuit eius hæreditatem ab inteſtato, & fuit miſſa in poſſeſsionem vigore decreti Illuſtriſsimi & Reuerendiſsimi Cardinalis Albani ſub die Veneris 16. Decembris 1566. prout in veteri proceſſu fol. 1. & die 11. Iuli 1576. per Reuerendiſſimum D. Philippum Segam Gubernatorem fuit pronunciatum dictam Iacobam manuteneri debere in poſſeſsionem dictorum bonorum, prout in proceſſu veteri fo. 26. & ſic quod dicta Iacoba poſſedit dicta bona, vt quoque videtur probari per cõfeſsionem dicti Pauli Alexij auctoris dictorum reorum reſultantem ex productione capitulorum productorum in proceſſu veteri fol. 23. vbi in ſpecie inter cætera ponit qualiter fuit & eſt verum, quod in præſentiarum prefata Iacoba detinet dictas duas petias terre licet indebitè, & iniuſtè, & per exhibitionem teſtium in eodem proceſſu examinatorum plenè probãtium contenta in dicto capitulo, vt patet ex depoſitione Michonis Bartholomæi ſuper 27. articulo fo. 44. & Magiſtri Colæ Bonacquiſti de
41 Macerata ſuper eodem capitulo fo. 52. qui etiam, quod deponat de auditu, tamen plenè probat contra producẽtem, vt cenſuit Rot. lucan. in nouiſsim. deciſion. 83. ex duplici cauſa fol. 70. num. 3. Iaſ. in Rubr. de Iur. Iur. num. 9. Cephal. conſi. 65. in preſenti num. 55. lib. 1. Burſ. conſil. 57. cognitum fuit nu. 11. lib. 1. Tobi. non conſ. 99. cum contra num. 10. &. 18. & Hondede. conſ. 15. Viſis ſtatutis num. 37. quicquid dixerit Rota in nouiſsim. deciſ. 594. opponebatur num. 2. part. 3. fo. 174. Granut. theorem. 20. perducens num. 9. fo. 109. & Hond. ſibi contrarius cõſ. 4. ſuperiori anno num. 73. lib. 2. fo. 41. Nã vt inquit Iaſ. loco proxime citato num. 10. & Hondede. d. conſ. 15. num. 38. in omni caſu in quo teſtes de credulitate probant admictuntur, etiam de auditu, & è contra precipue cum coadiuuetur ex depoſitione alterius teſtis plene deponentis qui ſolus ſufficeret ad probandum contra ipſum producen-
42 tem, quæ præiudicat etiã ſingulari ſucceſſori Paul. de Caſtr. in l. facta, §. ſi hæres, ff. ad Trebell. num. 3. quo fit, vt docto de poſſeſsione dictorum reorum circa bona petita, vt plenè fuit in proceſſu probatum, dicatur quoque apparere de ſpoliatione di-
43 ctæ Iacobæ, cum ſpoliatus dicatur ille, qui ſemel poſſedit l. 1. §. deijcitur ff. de vi. & vi armat. Menoch. in tracta. de recup. poſſ. in prælud. num. 1. Cæphal. conſi. 685. quamuis numero 6. libro 5. fol. 291.

Immo ſecundum Ruy conſil. 12. in queſt. propo-
44 ſita, nu. 10. lib. 4. eo ipſo, quod probatur antiquior poſſeſsio, dicitur apparere de ſpoliatione reipſa, vt quoque voluit Alex. citat. per eundem conſil. 6. circa proceſſum, num. 6. lib. 3. & Dec. conſ. 252. agitur cauſa, num. 1. in verſ. & ad hoc facit. & Alciat.
* de præſumpt. præſumpt. 21. num. 16. fol. 74. qui atteſtatur de communi.

Etſi diceretur tractari de impoſsibile, quia rei conuenti ingreſsi fuerunt dictam poſſeſsionẽ poſt mortem d. Iacobæ, reſpondetur non propterea ſequi matrem non fuiſſe ſpoliatam, & petitam reintegrationem fieri non debere eo meliori modo, quo fieri põt, ſtantibus præmiſsis præſertim, quod dum actor dixit ſe debere reintegrari, quia mater ſua fuit ſpoliata, potuit intellexiſſe de ſpolio cauſato in perſona matris mediante eius perſona, &
45 quidem probabiliter cum eo modo, quod pater & filius natura reputantur vna, eademque perſona, vt
46 in terminis probat tex. in l. fin. C. de impub. & vox patris dicitur vox filij, & econtra, §. & qui tuo iuri
47 inſtitut. de inutil. ſtipul. idem in matre, in qua nõ eſt diuerſa ratio, cenſendum eſt ſecundum gl. in l. cum à matre in verb. non prohiberi de rei vendic. & tanto magis quia etiam ex alio capite ipſe ma-
48 trem repræſentabat, nempe tanquã hæres ob quod etiam cum ea dicitur vna, eademque perſona l. hæredem, ff. de reg. iu. & §. 1. in aut. de iureiur. à mor.
49 præſt. quæ declaratio vbi neceſſaria foret pro d. libello ſuſtinendo, non eſt ſpernenda, ſed ſequenda, & amplectenda per ea, quę tradit Bald. in l. Polla, num. 9. C. de his. qui vt indign. etiam ſi fieret groſſo modo loquendo, vt inquit idem Bald. in l. fin. C. de compenſatio. num. 3. vel per impropriationem verborũ, l. ſi vno, ff. locat. l. inſulam. ff. de præſcript. verb. & Marian. Socc. conſ. 146. viſo proceſſu nu. 4. lib. 2. præcipuè accedente bono iure actoris reſultante ex probatione antiquioris poſſeſsionis matris, cuius eſt hæres, & ſuæ, nec non modernæ reorum conuentorum.

Quę cum comprehendant ius formatum in perſona defunctę matris & propria magis ſtringere debent; cum duplex funiculus ſit fortior cap. 1. vbi
50 docto de tregu. & pac. Dec. conſ. 373. viſo conſilio,
51 num. 8. & excludatur ſic omne id, quod poſſet opponi de iure actiuo, & paſsiuo non formato in perſona matris, in quo non cadit repræſentatio per ea quæ poſt Aretin. conſil. 123. in cauſa nu. 4. col. 2. Cagnol. in l. hæredem eiuſdem num. 16. ff. de reg. iur. Rolan. conſil. 50. in hoc remedio num. 8. lib. 2. tradit Ludouic. concluſ. 1. de hæred. in uerſ. declara ſecundo fol. 481. & Rot. Lucen. per Magon. deciſ. 4. Albertus q. Iuliani, num. 14.

Immo cum ex productione immiſsionis in poſſeſsionem dictorum bonorũ facta per dictos reos reſultet confeſsio, quod dictus actor fuerit ſpoliatus quia producens dicitur fateri omnia, & ſingula
52 contenta in ſcriptura producta ſecundum Iaſ. in l. certi conditio, §. ſi numinos, num. 39. ff. ſi cert. pet. Felin. in cap. cum venerabilis, num. 23. de except.
* & veriorem opinionem, de qua per Mandoſ. in ad

dit. ad

Digitized by Google

dit.ad Roma.conſil.433.quo ad primum in littera H,in verbo non releuant,& Crauett.de antiq. tẽp. in verſ. amplector nunc, num.72. tom.17.fol.131. etiam ſi proteſtatus fuerit ſe in parte, & partibus id facere,vt per Iaſ.vbi ſupra, qui dicit, practicam

54 notariorum dicentium produco inſtrumentum in paſſibus, punctis, & articulis pro me facientibus eſſe inutilem,& non releuare, & Paul. de Caſtro in l. vnica, C.vt quæ deſunt aduocat.nu.5.& poſt plures habetur lib.1.comm.opin.in tit de tabellio. & fid.inſtrum.num.161 fol.575. poteſt iudex non curando de aliqua ineptitudine libel i pronunciare, vt per Soc.conſil.146.viſo pro.eſſu, num.15.lib 1. & text. in capit.1.de accuſat.Bal.in l 1. num.7.C.

55 de iu lic.in verſ.item quia per confeſſionem, nam huiuſmodi confeſſio ſuccedit loco libel i, cum per eam ſolam p. ſſit ſequi cond. mnatio etiam ſi facta eſſet in iudicio ſummario Marſil.ſingul 257.nemo audiendus fol.68.& proceſſus eſſet nul us, Att ict. deciſ.191.Abbas Rutilus num 9.fol.152 ratio eſſe poteſt quia ſpontanea confeſſio validat proceſſum nullum.facit Rot Florent. deciſ.126 de mandato num.3.fol.3 4.Innoc in ca.qualiter, & quando 2. de accuſat. Bald in l properandum in princ. C.de iudic.gloſ ad conſt. March. cap.30. num. 3. lib.4 in verbo exbanniti fol.250 etiam ſi eſſet tacita Bart.conſil. 100. a domino Cino de Bononia, & Marſil ſingul.387.taciti & expreſſi fol.109 quãdo ſcilicet non eſt extorta ſub ſ, e gratiæ & remiſſionis Marſil ſingul 201. in confeſſum in verſic. tenes tamen fol. 51. & nullitas huiuſmodi nõ prouenit ex deſectu iuriſdictionis quia tunc non releuat Marſil loco it to in verſ potes tam.n 10. 50. Paſeth conſil. 7.in cauſ.Domini Michaelis.nu.5 & confeſſio emanauit principal ter Brun. in ſuo tract.de ind.& tort q 6.2 par num to p 1.

56 fol.259. Item quia confeſſio facit notorium Bald. in l properandum. num 10. C. de iudic. in quibus non requiritur ordinarius proceſſus cap euidentia de accuſation. Præpoſ. in cap debito,nu 6. de ap-

57 pell & confeſſus in ciuil bus habetur pro condẽnato.ſecus in criminalibus. Bartol.in l ſi confeſſus

58 nu.1.ff.de cuſto.& exhib. re r vnde dicit Bald in d.l.properandum inquiſitum,& accuſatum,ſi confeſſus fuerit maleficium, poſſe condemnari etiam perempta inſtantia tanquã ex notorio, vt quoque probat Præpoſit in d. cap. dilecto, num 6. de appellat.& Rot Lucan. per aſſiſ. deciſ 5. Veneranda num.59. fol.41.

Et ſi opponeretur non poſſe fieri fundamentum circa prætenſam probationem poſſeſſionis ipſius actoris eo quod ipſe articulauit in 9 articulata poſitiõne,qualit r ipſe toto tempore ſuæ vitæ fuit, et eſt pauper,et nunquã habuit aliquid n bonis quia nunquam poſſedit aliqua bona ſtabilia, vel mobilia, aut ſe mouentia.

59 Reſpondetur quod dicta generalitas debet intelligi preter bona petita ad euitandam contradictionem, et ſic ad fauorem libellantis,cum ipſi ar-

60 ticuli, ſeu poſitiones, eo quod ſumus in cauſa ſũmaria, ſuccedant loco libelli per ea quę ponit Oldrad conſ. 8.quidam Pater fol. 4.

Secundo, quod articulata poſitio fuit facta non ad docendum, quod ipſe non poſſedit dicta bona, ſed ad docendum de ſua magna paupertate, vt demonſtrant uerba ſubſequentia, ibi, vnde nunquam habuit commodum ſe alendi, nedum litigandi, et ſua ætate, et paupertate oppreſſus non potuit agere pro recuperatione dictę vineæ, et arundineti; licet ſi habuiſſet modum egiſſet,nam dictũ verbum recuperare præ ſupponit anteriorem poſſeſ-

62 ſionem,et ſic non debet extendi vltra intẽtionem, l.ſi is quis nec cauſam, et ibi Bald.et alij ff ſi cert. pet.Rot Florent deciſ.23 ex duobus fol. 114.

63 Tertiò quod dicta confeſſio reſultans ex dicta articulata poſitione vbi obſtaret, quod tanquã facta à procuratore male informato potuit reuocari, etiam non docto de errore, vt in terminis dicit Caput.quen deciſ 198. confeſſio præſens part. 1. fol. 55. et Rot in nouiſſ deciſ.615. fuit dubitatũ, nu 9.

64 fol.258. part. nam confeſſio voluntaria, et facta ſponte à Procuratore non ad interrogationem, vt per modum contentioſæ iuriſdictionis habet inſtar donationis, et conſequenter Dom no non nocet Bald.in l.1 nu n 32. C.de confeſſ. Pariſ. conſil. 47.intentio Dom norum,num.91.lib.1.Aufrer. in addit.ad Cappell Tholoſ.deciſ 391.Item fuit quæſitum Honded conſil 6 dubium de quo num. 72. Rot. Lucan. per aſsis. deciſ 5. ueneranda num. 31. fol.40.

Etſi opponeretur,quod ſic libellus remaneret al

65 teratus et ſeruiret de vento. Reſpondetur per dictam declarationem non tolli, nec alterari, quia

66 quod prouenit ex declaratione non dicitur variatum nec in itatum, cum declarãs nihil de nouo inducat Card.in clemen.litarum num 4 eod titu. et in clement.conſtitutionum §.2.nu.n 2.de electron. et in clementin.exiui de num num 22. de verb. ſignific.Gabr.latè con luſ 3. de reg. iur. et Rimin. iun conſil 158 viſa mihi num 13 lib 1 fol.149 Sed faciat ſicut ille qui exuit prauã exspicis, qui non dicitur nouam ſpeciem facere, ſed eam, quæ erat declarare Cuman conſil 47 in fin cum ſimil. vul-

67 garis, et propterea libellus licet lite con eſtata nõ poſſit variari, et mutari,poteſt tamen declarari ſeque a ſ. ſententiam, vt in tex.in l.ec. in l. edi a,nu.24. C. de eden.fol. 122.ratio eſſe poteſt,

68 quia declaratio eius quod tacite ineſt,non dat nouam formam,licet excitet,& moueat ſecundũ gloſ. in verbo reperirent in clement.1.& ibi per ſcrib.de offic.delegat.Anchar conſil.404.tria dubia, nu. 5.& Vant.in ſuo tract.de nullit. in tit. quib. mod. ſent.null.defend.poſſ. num.63. fol.268. nec conſtituit nouam ſententiam, ſed fingi ur emanaſſe vna cum ſententia declarata Bald. in l. cum teſtamento per illum tex. C.de manumiſſ. teſtam. Roma. conſ. 45.ſuper eo.nu.1 .fol. 34. & conſ. 65. viſo themate. num.3.fol,46.Mandoſ.in addit.ad eund.d.conſil, 45. in verbo emanaſſe littera B. & Rot. Genuenſ. per chartar.deciſ.129. In decreto nu.5. fol.323.

69 Secundo caſu dico,quod ſi cõſiderantur ea, quæ virtualiter inſunt,& quę ex vi verborum, & cauſarum proueniunt, non poteſt dici de aliqua libelli ineptitudine,cum ex eis tantum debeat dici deductum, & petitum, quãtum reperitur probatum per ea,quæ in terminis reſpondendo huiuſmodi obiectioni deducit,ac nouiſsime conſiderauit Rot. Bononienſ. per Lazzi. deciſ. 70. Dum præfatus num.

T 2 38.fol.

98. fol. 196. Et quod hoc ſit verum, patet, quia in
d. articulata petitione non ſolum reperitur diſpo-
ſita clauſula omni meliori modo, ſed clauſula om-
70 ni alio meliori modo, quę nihil aliud demonſtrare
videtur, niſi quod actor vult obtinere omni melio-
ri modo poſsibili. Quod ſi tranſit ſine difficultate,
71 quando adeſt clauſula omni meliori modo, vt vo-
luit Corn. d. conſil. 302. viſa petitione, nu. 11. lib. 1.
& Rolan. conſil. 41. habita num. 29. fol. 93. lib. 3. quę
habet in ventre ſuo clauſulam petens ius, & iuſti-
tiam miniſtrari, vt per eundem Roland. vbi ſupra,
& idem quod ipſa operatur Contard. in l. vnica, C.
ſi de momentan. poſſeſſ. q. 13. num. 51. fol. 289. cu-
72 ius vigore præter id, quod libellus ſaluatur ab om
ni ineptitudine Marant. in ſuo ſpec. part. 6. rectè
concipiatur libellus num. 15. fol. 293. poteſt pro-
73 nunciari ſuper non deductis in eo. Alex. conſ. 91.
in cauſa & lite, num. 1. Capic. dicta deciſ. 10. in cau-
ſa, num. 22. Dec. conſil. 252. agitur cauſa, nu. 3. Fer-
rett. conſil. 47. in cauſa matrimonij, num. 19. lib. 1.
& Cephal. conſ. 400. cauſa iſta num. 1. lib. 3. fol. 403.
qui in ſpecie loquitur, quando in libello adeſt clau
ſula omni meliori modo, vel iuſtitiam miniſtrari;
immo talis, & tanta eſt uirtus d. clauſulæ ſecudum
Grat. conſil. 156. quoniam, num. 4. & ſeq. li. 2. quod
licet actor contraria petierit tamen debet obtine-
re ſuper eò, quod habet iuſtitiam, vt quoque dicit
Soc. conſil. 128. in cauſa Thomaſij num. 1. lib. 1. de
quo meminit idem Grat. vbi ſupra, & conſ. 70. ex
74 multitudine num. 29. lib. 2. fol. 80. vbi dicit hoc eſ
ſe ad inſtar clauſulæ, & quodcunq; aliud remediu,
vbi num. 35. dicit non obſtare, quod poſſet opponi
de incertitudine rei conuenti, quia certificatur ex
proceſſu Ludouic. dec. Lucan. 46. in cauſa nume. 7.
fol. 248. Caualcan. de vſufruct. num. 107. fol. 287. &
Rota Genuen. deciſ. 7. Nicolaus num. 15. fol. 34.
quanto magis id procedet in caſu iſto, vbi non ſo-
lum adeſt geminatio dictæ clauſulæ, & repetitio cũ
75 illo verbo omni alio meliori modo, q[illegible] nõ ſolum
refertur ad expreſſa, ſed ad non expreſſa, vt colli-
gitur ex vi d. verbi alio, de quo habetur in cap. 1.
de præben. & dignitat. lib. 6. & per gloſſ. 3. in cap.
ſedes de reſcript. in uerbo quas perſonas, Idem eſt
quando dicta clauſula ponitur cum dictione vel, &
coppula & ſecundũ Achill de graſſ. deciſ. 373. alias
vnica clauſula omni meliori modo de verbor. ſi-
gnifica fol. 145. ſeu ei addita eſt clauſula, & alias,
quod propriè facit ad hanc ſpeciem nam tunc, vt
inquit Rot. in nouiſſim deciſ. 329 fuit reſolutum
num. 2. & 3. part. 1. fol 105. d. clauſula omni melio-
ri modo ſemper auget alios modos præter expreſ-
ſos & nõ ſtat reſtrictiue maxime in caſu iſto, in quo
reperitur additũ verbũ vniuerſale per ea, quæ lat. ſ-
ſimè, & pulchre ſcribit Fel. in d. c. ſedes de reſcript.
nu. 5. licet de proprio ſignificatu dictum verbu im-
76 plicet ſimilia, vt ibi nu. 6. ſed quoque reperiuntur
poſitæ infraſcriptæ clauſulę videlicet. Saluis alijs,
non ſe aſtringens, deducens, proteſtans &c. Quę
cum ponderentur per Corn. d. conſil. 302. lib. 1.
ad ipſum breuitatis cauſa me remitto.

Sed maior pars Dominorũ informante pro par
te dd. Reuerendorum Patruum Ieſuitarum D. Ma-
tiente Coſta. I. C. inſigni, contrariæ parti aſſentie
fuit, per ea, quæ referet in deciſione ſua Doctiſsi-
mus Dominus relator, quæ miſſa faciam, ne videar
pugnam ſuſcipere cum dominis meis, præſertim
cum præmiſſa pro ſuſtentatione dicti mei uoti, &
opinionis rectius ſentientis ſemper ſaluo iudicio
ſufficere videantur.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Mulier an poſsit ſe obligare pro redemptione ſui viri.

SVMMARIVM.

Vxor pro liberando viro à carceribus, an poſsit ſe obligare, nu. 1. 7. & 28.
Contractus celebratus fauore captiuorum an valeat ſine ſolemnitatibus, num. 2.
Obligationes, quæ fiunt pro maritis, magis prohibentur, quam cum alijs, nu. 3.
Subueniendum non eſt his, qui communiter ſtant in carceribus pro ſua culpa, nu. 4.
Iura loquentia de redemptione captiuorum non habent locum in carceratis ex maleficio, nu. 5.
Bona alienari prohibita, & præcipuè mulierum, pro quibus erogari non debeant, nu. 6.
Mulier an poſsit vendere pro liberando viro, & pro eo liberaliter ſoluere, nu. 7.
Cauſa honeſta dicitur, quando mulier facit aliquid pro redimendo viro, nu. 8.
Mulier facilius inducitur ad fideiubendum, quam ſoluendum, & donandum, nu. 9.
Mulieres ſunt auariſsimæ, nu. 10.
Redemptio captiuorum an differat à redemptione carceratorum, nu. 11.
Decreta interponuntur ex aliqua iuſta cauſa, nu. 12.
Modicum, & nihil æquiperantur, nu. 13.
Læſio an ſit conſiderabilis, quando mulier ſe obligat pro redemptione viri, nu. 14.
Iuramentum an operetur, vbi eſt enormis læſio, nu. 15.
Dolus præſumitur ex enormi læſione, nu. 16.
Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, nu 17.
Dolus interuenire re ipſa, vel ex propoſito paria sũt, n. 18.
Mulier ex æquitate non debet remanere indotata, nu 19.
Mulier quando poteſt habere regreſſum in bonis viri non dicitur in totum læſa, nu. 20.
Quæ ſunt in ſpe, an dicantur debita, & in conſideratione, nu 21.
Diſpoſita de carcerato ob æs alienum an procedat in carcerato pro criminali, nu. 22
Culpa propria conſiderari poteſt etiam in carcerato pro debito ciuili, nu. 23.
Culpa viri carcerati quando toleretur, nu. 24.
Altare vnum diſcooperiri non debet pro cooperiendo alio, nu. 25.
Alienatio fundi dotalis, an ſemper ſit prohibita, nu. 26.
Liberatio carceratorum, an ſit opus pium, & pro hac cauſa poſsit alienari fundus dotalis, nu. 27.
Viri & vxoris vnitas in quo conſiſtat. nu. 29.
Iuramentum non habens in ſe turpitudinem eſt ſeruandum, nu. 30.
Iuramentum an operetur validitatem alienationis nu. 31.

DECI-

DECISIO LXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN propoſita quæſtione, quæ nõ
ſemel accidere ſolet corã Præ-
1 tore videbatur dicendũ, quod
mulier non poſsit ſe obligare
pro redemptione ſui viri Ve-
ronenſ. conſil. 27. ſuper cauſa,
num 3.
Et vbi poſſet, quod quæſtio
huiuſmodi, ſit hunc modum diſtinguenda videli-
cet. Aut agitur de redimendo viro à captiuitate:
aut à carceribus, in quibus, vel pro debito, vel pro
maleficio ex propria culpa detinetur.
2 Primo caſu poteſt etiam ſine ſolẽnitatibus quia
iura prohibitiua in contractibus, quę ad captiuorũ
redemptionem celebrantur, relaxantur, vt proba-
tur per text. in l.quamuis, ff. ſolut.matrim. & Rom.
conſ.316. circa propoſitam conſultationem, nu.7.
3 licet huiuſmodi obligationes, quæ pro maritis fiũt,
magis prohibeantur, quam cum aliis aut. Si qua
mulier, C.ad Senat.conſult. Maced. vt in term. vo-
luit Tiraq. in ſuo tract.de leg.connubia gl.8. num.
285. fol.508. vbi in præcedentibus, & ſequentibus
num. plura ponit priuilegia introducta fauore re-
demptionis captiuorum. Mich. Palaez. in ſuo tract.
de maiorat.part.1.q.1. limit.4 nu.2.tom.10.par.1.
fol.461. vbi plures allegat. & fit etiam, vbi pericu-
lum eſt in mora ſecundum Ancharan.conſ.288. ex
prædicta col.vlt. & Marſil.ſingular.543. Maleficiis,
& delictis in fi. fol.145. & ſingular.421. quando pe
riculum eſt in mora fol.117.
4 Secundo vero caſu non, quia non eſt ſubuenien-
dum his, qui communiter ſtant in carceribus pro
ſua culpa Salic. Ange. Paul.de Caſtr. in aut. res quę
C.commun.de legat. Couar.variar.reſol.lib.2.c.16.
num.9. Mech. Palaez. vbi ſupra, num. 29. fol. 462.
Felin. in capit. quæ in eccleſiarum num.67. de cõ-
5 ſtitutioni. vbi in ſpecie dicit, quod iura loquentia
de redemptione captiuorum, non habẽt locum in
6 carceratis ex maleficio, & quidem rectè, ne bona
alienari prohibita, & præcipuè à mulieribus ero-
getur ad fauorem eorũ, qui propria culpa, luxuria,
& prauis moribus, vel propter crimen in pauper-
tatem, & inopiam, demumque in carceribus inci-
derunt. licet aliquando ſecus ſit de æquitate, quæ
præualet rigori Viui. deciſ. 268. Paupertas excuſat
num.8. lib.2. fol.366.
7 Et licet indiſtincte contrarium uideatur tenen-
dum per ea, quæ in terminis tradunt Bald. conſ. 5.
Conſiderata cauſa lib.5. Caſſane. in cõſuetud. Bur-
gund.rubr.4.§.1. in gloſ. in verſ. contra, & entre les
viſz. verſic. ſed iuxta prædicta num.29. fol.510. Ti
raq. de leg. connub. gloſ. 8. num.285. incip. quid
quod Bald. Lamberteng. in ſuo tract.de contractib.
gloſ.10. in uerſic. cum ipſo marito nu.27. fol. 305.
Ludouic. in tit.de aut. & conſenſ. concluſ.1. fal.12.
fol.448. & cenſuit Theſau. deciſ.223. vxor pro ma-
rito num.7. & Surd.deciſ.86. detinebatur in carce-
ribus, num.4. & ſeq. fol.193. Plura tamen obſtant,
Primo quod Bald. d. conſil.5. lib.5. fuit in d.opin.
quia in illo contractu, ſuper quo conſuluit, aderat
iuramentum.
Secundò quod Caſſan. loquitur ſecundum Ro-
man.d.conſ.316. qui loquitur de redemptione ca-
ptiuorum, & ſecundum terminos aut. ſine á me, C.
ad Velleia. quæ, & ſi dicat probare, quod mulier,
quæ aliàs dotem alienare non poterat, poteſt alie-
nare pro redemptione ſuorum: hoc tamen nõ di-
cit in meo codice, & vbi id diceret non propterea
ſequitur, idem eſſe in uiro, de quo non loquitur, &
vbi mulier tractat de ſemetipſa obliganda pro eo,
8 quia & ſi mulier poſsit uendere pro redimendo vi-
ro à carceribus, vt in terminis probat Hyppolit.
Rimin. inſtit.de dotat.§.1. num. 378. quia hæc re-
putatur honeſta cauſa Crot. conſil. 74. extat ſtatu-
tum in ciuitate Mutinæ, num. 12. lib.1. & pro eo
liberaliter ſoluere, quia hoc non reperitur prohibi-
tum, ſed permiſſum, non tamen poteſt pro eo ſe
obligare, vt dicit Veronenſ. d.conſil.27. num. 3. &
9 4. & tanto magis, quod facilius mulier inducitur
ad fideiubendum, quam vendendum, ſoluendum,
10 & donandum ob maximam auaritiam, quę regnat
in eis, l.verum, C.de donat. ante nupt.
11 Tertio quod Tiraq.d.gloſ.8. num.285. loquitur
de redemptione captiuorum, quæ differt à redem-
ptione carceratorum; ut ex vi uocabuli Patet, &
etiam quia dum loquitur de carceratis propria cul
pa, adducit plures tenentes negatiuam, vt nu.289.
Quarto, quod Lamberteng.d.gloſſ.10. num. 27.
debet intelligi ſecundum iura, quæ allegat, hoc eſt
ſecundum Bald. loco citato, in quibus terminis etiã
loquuntur Ceph. & Ludouic. & Theſaur. in locis
præcitatis.
Quinto, quod Theſaur.d.deciſ.27.num.7. loqui-
tur de muliere, quæ fideiuſsit pro uiro in cauſa cri-
12 minali cum iudicis præſentia, quæ proculdubio
non interueniſſet niſi cum aliqua iuſta cauſa, nem-
pe quod ageretur de modica ſumma, vel tali, in
qua non poſsit enormis læſio conſiderari, quia vir
promiſit eam conſeruare indemnem, & habebat,
vel in ſpe habere poterat, ſeu ipſa erit talis, quod
ſine eius operibus, & perſona ipſa, vir, & filij, etiã
cum ſua dote viuere non poterant, in quibus caſi-
bus tolerabilis adeo eſt cõtractus huiuſmodi, quod
iudex, qui ſuper eo ſuam interpoſuit auctoritatẽ,
non poteſt reprehendi.
13 Vt primum probari poſſe videtur, quia modi-
cum, & nihil æquiperantur.
14 Secundum, quia vbi adeſt enormis læſio, quod
15 poſſet cõſiderari, vbi mulier remaneret indotata,
vel læſa in maiori parte etiam cum iuramento ob-
ligatio, & contractus non ſubſiſteret ſecundũ com-
* munem * opinionem dè qua per Gayl. obſeru.77.
communis eſt doctorum opinio, nu.11. & ſeq.lib.2.
fol. 193. & Theſaur. d. deciſ. 223. num. 9. qui & ſi
tenuerit contrarium, tamen Senatus tenuit, & te-
* net d. communem * Ratio eſt, quia ex enormi læ-
16 ſione dolus præſumitur, l. omnes, §. Lucius. ff. quæ
in fraud.cred. & in l. ſi ſuperſtiti, §. fi. C.de dol. mal.
qui per iuramentum ſuſtineri non debet etiam do
nec petatur abſolutio Surd. conſil. 37. viget pluri-
mum num.21. lib.1. Peregrin.conſil.73. In cauſa Il
17 luſtris Domini num.40. & 41. lib.1. cum iuramentũ
18 non debeat eſſe vinculum iniquitatis, & paria ſint
uolum

Digitized by Google

dolum interuenire re ipſa, vel ex propoſito Gayl. vbi ſupra num.12.& ſeq. ſed cum hoc temperamẽto videlicet. Quod ſi mulieri remaneret dimidia pars dotis, tunc teneret obligatio inrata pro me-
19 dietate, & hoc ex æquitate ne mulier omnino indotata remaneat, vt ibi num.14.

20 Tertium, quia quando mulier eſt conſeruata indemnis, non poteſt dici in totũ læſa per ea, quæ tradit Bald. in l.1. in princ. C. ad Velleian. Ang. in l.1.§.fi.ff.de pigno. & not. in l.2.C.de ſentent. quæ ſine cert. quantit. proferunt,

21 Quartum quia quæ ſunt in ſpe etiam debita dicuntur, & ſunt in conſideratione per ea, quæ tradit Couar. variar. reſolut. lib.2.cap.16.prope fi.fol.180.
22 qui & ſi loquatur de detento ob æs alienum, in quo res nõ habet regulariter illam dubietatem, quæ eſt in carcerato ex proprio delicto, cum iſta ratio poſſit aliquãdo cadere in carcerato pro criminali, idẽ
23 in eo dicendum eſt, præſertim, quod propria cul-
24 pa, etiam in carcerato pro debito poteſt conſiderari, quæ licet ipſum indignum faciat ab omni ſubuentione, ac auxilio ſecundum Rodoan. in ſuo tractat. de reb. eccleſ. non alienand. Rubr. 20. de cauſ. pietat. num.76. to.15. part.2. fol.429. tamen toleratur ex cauſa vtilitatis reſultantis ex ſua perſona pro filiorum, & vxoris alimentis prouenientibus, ex labore, & induſtria ipſius viri facit in fortioribus terminis Marſil. ſingular. 602. ex delicto fol.157. licet ſecus eſſet in idoneo ad nihil boni
25 agendum, quia tunc non deberet detegi (vt ita dicam) vnum altare pro alio tegendo, hoc etenim eſſet damnum euidens, & notabile, in quo nulla caderet iuſta cauſa, præcipuè vbi totam dotem amitteret.

Et tanto magis quia ſic mulier quæreret recuperationem eius, quem non habere melius eſſet, nam vt inquit Bald. in l. cum ita legatum in verſ. 2. nota prope finem, ff. de condi. & demonſtra. melius eſt vxori carere marito, quàm malum maritũ habere,

Sextò quod Surd. dicta deciſ. 86. loquitur de alienatione partis fundi dotalis pro uiro excarcerando præter id, quod ſibi huiuſmodi Senatus deciſio non placuit, vt legitur ibi num.10.& ſeq. quia
26 certi ſunt caſus, in quibus permiſſa eſt dotalis fundi alienatio, extra quas ſemper cenſetur prohibita, etiam ſi facta ſit in cauſam piam, vt per Specul. in
27 tit. de emptio. & venditio. §.3. loco, nu.11.& tamen quamuis liberatio carceratorum ſit opus piũ, non legitur ob eam cauſam conceſſam licentiam alienandi fundum dotalem generaliter prohibitũ §.1. inſtitut. quib. alien. licet, uel non. Quæ in contingentia facti iudex melius ponderare poterit, vt mulierum indemnitati conſulatur.

28 Et ſi re vera putem mulierem pro uiro ſuo obligare ſe poſſe, nam ſi mulier pro ſe ipſa, à captiuitate, & carceribus aliquare, & ſe obligare poteſt vt per Rimin. iun d.§.1 Inſtit. de donat. nu. 378. Idẽ
29 fauore viri dicen. eſt, cum ſint vna caro, vna anima, & ſocij diuinæ atque humanæ domus, vt quoque conſiderauit Crot. dicto conſ.74. extat ſtatutũ nu.1.& ſeq. lib.1. præſertim accedente iuramento,
30 quod, cum non habeat in ſe turpitudinem, eſt ſeruandum, & obligatorium Fed. de Sen. conſil. 140. Punctus quæſtionis talis eſt fol. 63. & iſta eſt vna de differentiis inter ius ciuile, & ius canonicũ, quæ aſſignari ſolet dũ quæritur an fundus dotalis alie-
31 nari poſſit nam Iuramentum operatur validitatẽ alienationis c. cum contingat de iure iurando Iure ciuili prohibitę l.1.ff. de fund. dotal. vt explicat Hieron. Zane. in ſuo tractat. de different. iuris ciuil. & cano. num.176. to.1. fol.205.

* Sed quia communiter Doctores, vt dictum fuit, vbi eſt enormis læſio tenent oppoſitum ab ipſa cũ temperamento, de quo ſupra non eſſet recedendũ, & ita in contingentia facti ſeruaui, dum uenit caſus.

Laus Deo, & Beatę Marię ſemper Virgini.

DECISIO LXIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Curator, an teneatur ſatiſdare de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo.

SVMMARIVM.

Curator an debeat dare fideiuſſorem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittẽdo, etiam ſi fuerit ad vnum actum tantum. nu. 1.

Cautio de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo de conſuetudine, an detur à curatore deputato ad vnum actum tantum, nu. 2. & ſeq.

Curator ad vnum actum tantum dari poteſt, nu. 3.

Curator quando eſt idoneus, an debeat fideiubere, nu. 4.

Ceſſante cauſa ceſſat effectus, nu. 5.

Statutum quando requirit fideiuſſorem de vtilia faciẽdo, & inutilia prætermittendo, an poſſit omitti, nu. 6.

Idoneus quis dicatur, relinquitur arbitrio iudicis, nu. 7.

Cura data in perſona nõ idonea ſine cautione, an ſit nulla, nu. 8.

Iudex debet admittere idoneum, nu 9.

Conſuetudo quæ poteſt intelligi dupliciter, quomodo ſit intelligenda, nu. 10.

Conſuetudo eſt concordanda cum iure communi, quando fieri poteſt, nu. 11.

Iura iuribus concordanda ſunt, nu. 12.

Conſuetudo pernicioſa non eſt tolerabilis, nu. 13.

Conſuetudo an ſit rationabilis remittitur arbitrio iudicis, nu. 14.

DECISIO LXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

TAm de iure communi, quam ex forma iuris municipalis curator tenetur cauere de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, vt primum probatur in l. de creat. omnibus, C. de Epiſcopal. aud ent. & per Bart. in l. & ſi ſpecies in princ. ff. rem pupill. ſal. for. & Nepot. de Montalbano in ſuo tract. de except. in rub. cõtra curatorem dat. adult. nu.3. to.3. par.1. fol.113. Alex. conſil. 80. viſo themate num.14. lib.5 Cappel. Tholoſ. deciſ.246 l. & fuit quæſitum fol. 87. Neuizzan. conſ. 17 Chriſti Redem-

Redemptoris, num. 64. fol. 141. & Menoch. de arbitr. iudic. caſu 150. dubitari ſæpiſsimè num. 25. lib. 2. cent. 2. fol. 164. Etiam ſi ageretur de curatore dando ad vnum actum tantum, nam vt inquit Alexan. conſil. 164. alias conſultus reſpondi, nu. 2. lib. 5. curator datus ad certum actum debet cauere, ſicut etiam alius generalis curator.

Secundum vero in ſtatuto Maceratenſi rubr. 20. de ciuil. fol. 15. ſed quia de conſuetudine
3 quando datur curator ad vnum actum, quod fieri poteſt ſecundum Bald. in l. mulier in princ. C. de iur. dot. & Paul de Caſtr. in d l. & ſi ſpecies in principio, non dari cautionem præfatam affirmabatur.

4 Dicebam, quod aut curator eſt idoneus, & tunc actus valet, & tenet, quia quando, à lege exigitur fideiuſſio ex cauſa ſolum, vt res ſalua ſit idoneus non tenetur fideiubere, l. teſtamento 17. ff. de teſtam. tute. & Rimin. iun. conſil. 812. controuerſia vertitur, num. 11 & ſeq. lib 7 fol. 201. & ſeq.

5 Nam ceſſat cauſa propter quam l ex fideiuberi iubet, vt probatur in l. legitimos tutores, ff. de legit. tut & in l. quicunque ad emphyteoſim, C. de fund. patrim. la 2. lib. 11. & per Rip. in l. ſi quis ab alio, num. 4. & ſeq. ff. de re iud. fol. 51. etiam ſtante ſtatuto requirente ſatiſdationem, Bartol. in d. l.
6 quicunque ad emphyteoſim, num. 1. qui autem in
7 his terminis dicatur idoneus relinquitur arbitrio iudicis ſecundũ Bald. in d. l. mulier in prin. in verſ. vnde videtur de ſubſtantia, C. de iure dot. qui propterea dicit non eſſe de ſubſtantia ſatiſdationis tutelæ, & curæ neceſſe, quod patrimonium tutoris, vel curatoris, & fideiuſſoris valeat quantum valẽt bona adulti, vel pupilli in quibus per modum alienationis interuenit auctoritas.

8 Aut non eſt idoneus, & tunc actus non valet tã quam factus contra formam iuris, & ſtatuti etiam ſtante pręfata conſuetudine, quæ debet intelligi de
9 curatore idoneo, ne eodem tempore dicatur iudicem admiſiſſe non idoneum, & feciſſe litem ſuam,
10 et conſuetudinem quæ poteſt intelligi ſecundum ius commune debere intelligi contra ad damnum pupillorum, et minorum, quibus plurimum iura fauent.

11 Nam quando conſuetudo poteſt cõcordari cum iure communi illud eſt faciẽdum, vt probat Rocc. Curt. in ſuo tract. de ſtatut. ſection. 7. num 27. to. 2.
12 fol. 369. Nam iura iuribus concordanda ſunt cap. cum expediat de electio. et elect. poteſtat. l. vnica,
13 C. de Inoffic. dot præſertim, quod huiuſmodi conſuetudo tanquam pernicioſa eſſet intolerabilis, et
14 ſic à iudice plurimum ponderanda, cum de hoc eius ſtetur arbitriũ. Rocc. Curt. in d. ſuo tracta. de ſtatu. ſection. 7. num. 24 to. 2. fol. 2. fol. 369.

Et cum, vt ſupra ſemper interpretatus fuerim dictam aſſertam conſuetudinem idoneos tantum ad tutelam admittere conſueui facta ſcilicet per eos prius promiſsione de vtilia faciendo, et inutilia prætermittendo ad formam iuris.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXIIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Reficiens pontem ligneum de lapidibus poſt nunciationem noui operis, an dicatur attentare.

SVMMARIVM.

Nũciatio proueniens à iudice inhibito poteſt ſperni, nu. 1.
Lis non dicitur pendere coram iudice incompetenti, nu. 2.
Lis coram incompetenti non facit attentata, nu. 3.
Nunciatio noui operis minus legitima non eſt in conſideratione, nu. 4.
Reficienti nouum opus nunciari non poteſt, nec opponi de attentatis, nu. 5.
Nunciatio noui operis habet vim inhibitionis, nu. 6.
Nunciatio noui operis eſt quædam prouocatio, ſeu extra iudicialis appellatio, nu. 7.
Nunciatio noui operis ſiue iuſtã, ſiue iniuſta eſt timenda, nu. 8.
Aedificans ſpreta nunciatione noui operis tenetur demoliri proprijs expenſis, nu. 9.
Nunciatio quando conſtat de non iure nunciantis debet remitti, nu. 10.
Dilatione pendente nihil eſt innouandum, nu. 11.
Appellatione pendente nihil eſt innouandum, nu. 12.
Attentata offendunt iudicem, legem, & partem, nu. 13.
Receſſum quando dicatur ab inhibitione, nu. 14.
Præſentia, patientia, & taciturnitas, an inducant conſenſum, nu. 15.
Approbare, & confirmare, qui dicatur, nu. 16.
Conſenſus expreſſus requiritur in re graui, nu. 17.
Aedificari aliquid non poteſt in loco publico, nu. 18.
Inhibitio debet intelligi rebus ſic ſtantibus, nu. 19.
Nunciatione noui operis ſuccurritur aduerſus futura opera ne fiant, nu. 20.
Quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, nu. 21.
Intentio cognoſcitur ex verbis, nu. 22.
Verba ſunt notæ paſsionum animæ, nu. 23.
Animus ex loquela iudicatur, nu. 24.
Non entium nulla ſunt partes, nu. 25.
Inhibitio quælibet, an tollat iuriſdictionem, nu. 26.
Præceptũ quodlibet iudicis, an tollat iuriſdictionẽ, nu. 27.
Præceptum, an reſoluatur in vim ſimplicis citationis, nu. 28.
Index, an dicatur attentare appellatione pendẽte, nu. 29.
Opponi an poſsit de vitio, quo quis laborat, nu. 30.
Dolus incipiens à reo conuento, quid operetur, nu. 31.
Nunciatio noui operis poteſt fieri etiam per partẽ, nu. 32
Voluntas probatur etiam ex actu nullo, nu. 33.
Quod non ſubſtinetur vno modo, valet alio, nu. 34.
Quod non valet de rigore, valet de æquitate, nu. 35.
Reficere quis dicatur, nu. 36.
Refectio, quando eſt vtilis communioni non poteſt prohiberi, nu. 37.
Aedificatio noua, & non refectio dicitur, quando deſtructo Ponte ligneo efficitur lapideus, nu. 38.
Forma noua dat nouum eſſe, nu. 39.
Sagimen comedere, an liceat illis diebus, quibus licitum eſt comedere oua, nu. 40.

Lega-

Legatum quadrigæ, quando pereat, nu. 41.
Statuta, qui facere non poſſit, nu. 42.
Reficere quid ſit, nu. 43.
Nunciatio noui operis quando non procedit, nu. 44.
Fauor publicus quid operetur, nu. 45.
Iudex reducens præceptum ad viam iuris videtur dicere ſe competentem, nu. 46.
Præcepto nunciationis noui operis reſoluto, an poſſit agi coram eodem iudice, nu. 47.

DECISIO LXIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

NOtarius Ioſeph de Hieronymis, cum refeciſſet certum Pontem ligneum, quẽ habebat inter duas eius domus ſuper via publica ſpreta nunciatione noui operis ſibi facta ad inſtantiam filiorum, & hæredum q. Fabij Compagnoni, & litis conſortis fuit dubitatũ, an ſibi licuerit abſq; vitio attentatorum id facere.

Et videbatur dicẽdum, quod ſic; quia vt ex actis
1 apparet huiuſmodi nunciatio tanquam proueniẽs à iudice inhibito per A. C. & ſic nulliter, capit. non ſolum de appellat. in 6. potuit ſperni, cum coram
2 iudice incompetenti non dicatur cauſa pendere. Ang. conſ. 195. Domina Guiglielma col. 2. verſic. deſcendo ad ſecundum, & Lancellott. de attentat.
3 lite pend. cap. 4. nu. 50. to. 5. fol. 302. nec litem facere attentata, vt tradit Ferrett. conſil. 25. viſis in princ. lib. 1. & Lancellott. vbi ſupra, num. 52. præſer
4 tim cum nunciatio noui operis minus legitima nõ ſit in conſideratione ſecundum gl. in l. 1. ff. de oper. nou. nunciat. in verbo legitimam in littera G.
5 Et reficienti, vt in caſu iſto nouum opus nũciari non poſſit l. 1. §. ſi quis ędificium vetus vbi Bart. in princ. & in l. de pupillo, §. ſi quis riuos vel cloacas, ff. de nou. oper. nunciat. Veronenſ. de ſeruit. vrban. præd. cap. 59. de referente tom. 6. p. 2. num. 203. & Brun. in ſuo tractat. de refect. concluſ. 3. nume. 13. to. 17. fol. 386. nec opponi de attentatis, & innouatis, vt per Lancellott. d. cap. 4. limit. 1. num. 39. fol. 322. Quia de iure pons ligneus potuit refici lapideus, vt factum fuit, per ea, quæ habentur in l. Seruius, §. 1. ff. de riu. vbi ad litteram dicitur (Seruius, & Labeo ſcribunt, ſi riuum, qui ab initio terrenus fuerit, qui aquã non continebat cementitiũ velit facere, audiẽdum eſſe, ſed & ſi eum riuũ, qui ſtructilis fuit, poſtea terrenum faciat, aut partem riui, æque non eſſe prohibendum mihi uidetur vrgentes & neceſſarias refectiones eſſe admittendas.)

Et vbi dictum nouum opus nunciari potuiſſet, obſtat reuocatio talis præcepti nunciationis factæ per eundem iudicem, qui illud conceſsit ad inſtantiam d. rei conuẽti, prout in actis, & ſic ceſſant omnia attentata, quæ prætendi, & allegari poſſent.

Sed contrarium informante pro parte dd. de Cõpagnonibus, D. Gabriele Pelicano I. C. excellenti cenſuit Rota, quia in caſu iſto poſſunt conſiderari attentata tribus capitibus, nempe nunciatione pendente, dilatione pendente, & appellatione pendente.

Vt de primo patet ex d. noui ope. nunciatione legitimè, & per competentem Iudicem facta, vt
6 infra dicetur, quæ cum habeat vim inhibitionis, vt dicit Lancellott. de attentat. cap. 28. in tit. de ſententiæ in cau. attentat. forem num. 63. tom. 5. fol. 447. ipſa pendente, ſi quid fuerit innouatum, venit retractandum per uiã attentati, Bal. conſ. 245. proponitur num. 2. lib. 2. & Lancellott. vbi ſupra num. 64.
7 cum nunciatio noui operis ſit quædam prouocatio; ſeu extraiudicialis appellatio, vt in terminis ſcribit Ferrat. cautel. 58. num. 1. & 6. textus ſunt ex-
8 preſsi fol. 118. quæ, vt ibi d. num. 1. per text. in l. 1. ff. de nou. oper. nunc. ſiue iuſta, ſiue iniuſta ſemper eſt timenda, & ligat Iaſ. in l. 1. §. hoc autem edictũ ff. de nou. oper. nunc. licet vt ibi ex poſt facto de-
9 beat remitti quatenus appareat de nunciantis nõ iure, intantum, quod ſi quis ea ſpreta ędificet; cogitur demoliri ſiue iure, ſiue non iure ædificauerit,
10 etiam antequam cognoſcatur, an iure, vel non iure id fecerit. Paul. de Caſtr. in l. 1. §. hoc autem edictũ, ff. eod. num. 4. & Iaſ. in d. l. 1 num. 20. expenſis, ſcilicet ipſius, qui tenetur ad demolitionem, vt inquit Paul. de Caſtr. vbi ſupra.
11 De ſecundo, quia pendente termino, ſeu dilatione octo dierum aſsignat. in d. aſſerta inhibitione A. C. præſentata Domino iudici, de cuius mandato fuit d. reo nunciatum nouum opus, nihil poterat innouari, vt fuit factum fabricando d. Pontem Franc. in cap. perſonas num. 16. de appell. Lancellott. de attenta. dilat. pend. c. 7. nu. 1. to. 5. fo. 341 etiam de conſenſu partium, vt ibi num. 5.

De tertio, quia introducta lite coram aſſerto iudice inhibito, qui poſtea pronunciauit in tali cauſa ſub die 10. Iunii 1597. ad fauorem d. rei conuenti prout late in ea, ad quam &c. pendente appella-
12 tione interpoſita à d. ſententia pro parte dd. actorum ædificauit d. pontem attentando, & innouando, quod fieri non poterat d. c. non ſolum de appellat. in 6. Franc. in rubr. de appellat. in princ. cum
13 ſimil. vulg. quia ſic oſtenditur, lex iudicium, iudex & pars, Rota Auinion deciſ. 8. Poſſunt num. 2. immo, vt cenſuit Rota in nouiſ. decis. 2. alias 13. fuit dubitatum vtrum, num. 1. de reſtit. ſpoliat. fol. 36. licet oſtendatur pars maior, tamen eſt offenſio iudicis, cuius officium contemnitur, & legis, quę prohibet, ne lite pendente aliquid innouetur.

Ex quo poteſt conſiderari vnum fundamentum non parui ponderis in præſenti cauſa, videlicet qđ
14 per introductionem huiuſmodi cauſæ coram aſſerto iudice impedito per d. inhibitionem, ſeu præceptum, & per expeditionem ſubſecutam, vt ſupra reo non reclamante, dicatur in totum receſſum, à prætenſa inhibitione, ſeu præcepto A. C. & quidẽ expreſſe cum ipſe reus conuentus ſua iura allegãdo fuerit præſens dictæ ſententiæ, per ea, quæ ponit Franc. in cap. cum teneamur de appellat. nu. 5. fol. 21 præcipue, quod cum aduerſus eam aliquid
15 dicturus eſſet præſens non oppoſuerit, videtur illam approbaſſe, quoniam præſentia, patientia, & taciturnitas tacitum conſenſum excerantur, l. qui patitur. ff. manda. l. 2. C. de remiſſio. pign. l. quid. ni, ff.
16 de euict. quia quotieſcunque quis contradictione ſua actum, de quo tractatur impedire poteſt, & nõ impedit, eundẽ in dubio approbaſſe, & confirmaſſe cenſetur,

Digitized by Google

cenſetur, etiam ſi taceat, dolo, vel in fraudem Iaſ.
17 in §.item ſeruiana inſtit. de action. num. 550. fol. 100. licet in re graui expreſſum conſenſum requiri affirmet Corſet. in ſuis ſing. in verbo cõpromiſſum, nu. 2. fol. 143. ſaltem ex eo, quod continebat eius vtilitatem, & fauorem gloſ. in l. qui patitur in verbo non dicas, ff. de mandat. Alexan. conſ. 80 viſo proceſſu num. 11. lib. 4. & Cagno. in l. ſemper 60. ff. de reg. iur. in princ. Præter id quod fabricatio prætenſa videbatur habere de directo contra ędictum Prętoris, de quo in l. 1. ff. ne quid in loc. pub. quod tanto magis auget uitium eius, quod fuit attentatum, & innouatum.

Non obſtat primum obiectum dum dicebatur nunciat. noui operis obtentam à dd. actoribus de mandato aſſerti iudicis inhibiti, vt ſupra &, ſic incompetentis, non afficere d. reum conuentum, cui opus nouum fuit nunciatum, quia pluribus modis reſpondetur.

Primò, quod per aſſertam inhibitioné, ſeu præceptum intimatum d. iudici de mandato d. A. C. ſub die 23. Maij 1597. in qua pręcipitur eidem, & dd. actoribus, cęteriſque in ea nominatis ſub pęna 500. ducatorum auri, & quatenus opus ſit excommunicationis, vt deſiſtant ab omnibus, & ſingulis moleſtationibus, & imped. métis ipſo inſtãti ſuper d. Ponte, ac illius reſtauratione, accõmodatione, ac fabricatione, vſu, & gauiſu de facto, & extraiudicialiter illatis, & factis, dandiſque & inferendis in futurum, & non moleſtent quoquomodo de cætero ſuper d. Ponte, illiuſque reſtauratione, fabricatione, & reaptatione, non dicitur d. Iudici ſublata facultas nunciandi nouum opus, quia de eo nulla ſit mentio in d. aſſerta inhibitione Auditoris Ca
19 meræ, præſertim, quod d. inhibitio debet intelligi rebus ſic ſtantibus, quibus alteratis prout factum
20 fuit per d. reum ædificando ſuper d. Pontem nõ poteſt dici clauſa via nunciandi nouum opus, per quã ſuccurritur aduerſus futura opera ne fiant Paul. de Caſtr. in d. l. 1. §. hoc autem edictum, num. 11. ff. de nou. ope. nunc. & ſic prouidendi indemnitati d.
21 actorum, nam quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio c. paſtoralis de except. l. 1. ff. de inſpic. ventr. cum ſimilib. vulgat.

Et tanto magis, quia intentio A. C. inhibentis, ſeu pręcipientis, vt ſupra fuit ne d. reus moleſtare-
22 tur, vt demonſtrant uerba ipſius, ex quib. intétio cognoſcitur, cum nullum ſit magis mentis humanæ teſtimonium, quam qualitas inſpecta verborũ
23 Bald. in c. 1. de teſt. num. 1. quia uerba ſunt notæ paſsionum animę l. Labeo. ff. de ſupel. lega. & ex lo
24 quela animus indicatur. Rol. à Val. conſil. 61. quoniam duæ factæ lib. 2. num. 9. fol. 131. quæ non poteſt extendi ad nunciationem nouum opus, qui nihil aliud quæſiuit, & implorauit, niſi quod ſibi ſuccurretur de d. remedio iuris aduerſus futura opera, quę comprobari uidentur ex illis uerbis inhibitionis, ſeu præcepti, dum concedit mandatum de manutenendo, quod non poteſt verificari, nec extendi reſpectu eius, quod non erat in rerum natura, ſed ſolum reſpectu illius poſſeſsionis Pontis lignei
25 in qua exiſtebat, quia non entium nullę ſunt partes l. eius qui in prouincia ff. ſi cert. pet.
26 Præſertim, quod ad tollendam iuriſdictionem non ſufficit, quælibet inhibitio, ſed illa tantu, quæ canonicè obtenta fuit nempè preuia cauſæ cognitione, & citata parte Couar. pract. quæſt. cap. 24. num. 3. fol. 469. Pariſ. conſ. 172. in cauſa nume. 15. lib. 4. Ruin. conſil. 61. in lite, nume. 28. lib. 5. Rol. conſ. 77. viſo num. 24. lib. 2. Pedem. deciſ. 5. certo die num. 7. verſ. non obſtat, cum ceteris allegatis per Lancellott. de attent. cap. 20. de attentat. poſt inhibitionem limit. 1. tom. 5. fol. 413. & Eug. conſ. 75. ex his quæ num. 69. & ſeq. fol. 205. qui latè declarat, quę dicatur canonica inhibitio.

27 Nec quodlibet præceptum iudicis, etiam cum clauſula, ſi ſenſeris te grauatum, quando fuit conceſſum abſque cauſæ cognitione & ex abrupto, niſi certis caſibus, vt eſt quando eſſet fundatum in iure communi, vt in caſu l. de pupillo, §. meminiſſe, ff. de oper. nou. nunc. Quintil. Mando. in ſuo tract. de monitor. q. 17. nu. 7. tom. 3. p. 2. fol. 62. Imò vt ibi, nec poterit tanquam inualidum à principio reſolui in ſimplicem citationem. Innoc. in cap. tua, num. 7. ff. de cohabita. clericor. & mulier, fol. 144. Marſil. ſing. 643. magnæ operationis in verſic. et circa fol. 167. quia eſſet præpoſterare ordinem, & ponere currum ante boues.

Et ſic quocunque nomine appelletur d. obſtaculum Auditoris Cameræ vtroque caſu apparet non eſſe attendendum, nec recipere tantam exorbitantem, ac extrauagantem extenſionem in damnum tertij de qua non cogitauit, nec cogitare poterat, cum eius intentionis ſit, prout eſſe debet cuiuſlibet recti iudicis non tollere alicui ius ſuum.

29 Secundo dicitur d. iudicem in cõceſſione d. nunciationis noui operis ad fauorem dd. actorum non attentaſſe, & innouaſſe, cum id fecerit ad fauorem eorum, quibus iam erat conceſſa dilatio, de qua in d. inhibitione, ſeu precepto A. C. per ea. quæ tradit Bero conſil. 116. pendente appellatione, nume 5. lib. 3. fol. 336 & Lancellott. de attentat. dilat. penden. d. c. 7 num. 14. & ſeq. attamen ſuper hoc non inſiſto, cum in huiuſmodi fundamẽto videatur latere neſcio quid æquiuoci. Et vbi attentaſſet, quia in eam foueam incidit d. reus conuentus ædifican
30 do in ſpretum d. nunciationis nõ poteſt modo per
31 cum opponi de vitio quo ipſe laborat, & auctor fuit. Imò cum dolus inceperit ab ipſo reo conuento, qui ſtatim habita d. inhibitione, & precepto cępit ędificare dicitur penitus excluſus per ea, quæ tradit gloſ. fin. in cap. dilecti de except. & text. in c. intelleximus de adult. & ſtupr. ſiue id contingat agendo, ſiue excipiendo. Rodo. in ſuo tract. de reb. eccl. non alien. q. 77. cap 6 nu. 8. fol 405 præcipuè cum reſpectu huius incidentis eſſet iudex ordinarius, & competens, & fecerit actum qui etiam po-
32 terit fieri per partem, quæ abſque Prętoris aditione poteſt nunciare nouum opus l. 1. §. nunciatio, ff. de oper. nunc. & ibi Bald. & Paul. de Caſt. num. 1.
33 quo caſu conſtito de voluntate eius, qui nũciauit, quæ etiam ex actu nullo probari poteſt l. Paulus ff. de reb. eor. quæ ſub tutel. Rom. conſ. 179. ampliſsime Doctor, num. 11 Dec. conſ. 172. in cauſa venerabilis, num. 1 in verſic. Idem tamen eſt, & in iſta
34 fol 184. quod nõ ſubſtinetur vno modo, ſubſtinetur alio Bar. in l. de pupillo nu. 4 ff. de no. ope. nũc. vbi quod non valet de rigore, valet de ęquitate.

V Non

Digitized by Google

Non obſtat ſecundum obiectum de reficiente,
cui nouum opus nunciari non poteſt, nec moueri
iudicium attentatorum.
36 Nam reſpondetur, quod non dicitur reficere,
qui pontem ligneum facit lapideum, ſed de nouo
ædificare, vt in terminis probat text. in l. 1. §. ſi quis
ff. de riu. & Seyſel in l. ius ciuile, ff. de iuſt. & iur.
nu. 3. vbi dicit, quod cum duo fratres haberēt tur-
rim communem factam, à media parte infra ex la-
teribus, & lapidibus, & vellet vnus fratrum illā to-
tam facere lateritiam, quod ſecundum opinionem
Bald. per eum relati, non poteſt inuito ſocio, quia
dicitur nouam turrim facere, licet ipſe in terminis
37 ſocij eam non approbet, quia quando refectio eſt
vtilis comunioni non poteſt prohiberi ſecundum
* gl. communiter * approbatam in l. Sabinus in ver-
bo not. regulam littera L, ff commun. diuidun.
38 Et quod dicatur noua ædificatio, & nō refectio,
eo quod penitus deſtructo Ponte ligneo fuit ædi-
ficatus Pons lapideus, in terminis probat text. in l.
quid tamen 10. ff. quibus mod. vſusfruct. amitta-
tur, & in l. ſeruitutes 19. §. ſublatum, ff. de ſeruit. vr-
ban. præd. Iaſ in l quo minus, ff. de flumin. nu. 184.
Abb. in c conſuluit nu. 3. de iud. Fel. in cap. cum ac
ceſsiſſet de conſtit. in uerſ. hæc, & ſimilia nu. 33. &
Brun in ſuo tract. de refect. concluſ. 2. nu. 7. & ſeq.
to. 17. fol. 386. vbi num 8. reprehendit Io. de Anan.
in d. c. conſuluit de iud. dum voluit illum textum,
qui prohibet nouas ſynagogas fieri à Iudæis, & ve
teres refici, intelligi, quando veteres ſunt ex toto
deſtructæ, puta quia ſolum fuit occupatū aqua flu-
minis, vel ſubmerſione in abyſſū. ratio multiplex
eſſe poteſt.
39 Prima, quia noua forma dat nouum eſſe, l. qui
vſumfructum, ff. de vſufruct. Cephal. conſ. 615. & ſi
quandoque num. 94. cum ſeq. lib. 5. fol. 9. & muta-
ta forma mutatur ſubſtantia ſecūdū Abb. & Doct.
in d. c. conſuluit ad illud, quod dixit gl. in cap. ad-
40 monere 33. q. 2. & in cap. presbyter. 82. q. dum di-
cunt licitum eſſe comedere ſagimen illis diebus,
quib. licitum eſt comedere oua, licet tunc non ſit
licitum vti carnibus, quaſi mutando formā, videa-
tur rei ſubſtantia mutata, vt per Io. de Ana. in cap.
conſuluit 7 num. 2. de iud. & Brun. vbi ſup. num. 2.
& 3. & perempta forma perit ipſa rei ſubſtantia, &
conſequenter diſpoſitio, quo ad eā, quæ ſunt in po
teſtate, & arbitrio diſponentis l. peculium, §. qua-
drigæ, ff. de legat. 2. vbi mortuo vno equo quadri-
41 gæ definit eſſe quadriga, et perit legatum quadri-
gæ, nam vt ibi poſt gl. dicit Bald. quilibet æquus
quadrigæ dat ei formam, et remanentibus illis tri-
bus tantum equis, vel minoris numeri non eſt am-
plius quadriga, vt per Brun. vbi ſupra, qui dat etiā
alia exempla concl 1. 2 memb nu. 35. fol. 392.
42 Secundo quia natura non poteſt facere, vt id
quod eſt deſtructum, et tandem reparatum, ſit idē
numero, et quod accidentia reſtituta non ſint eadē
numero, vt inquit Bald. in l. homo liber ff. de ſtat.
hom. et per Brun. in d. ſuo tract. de refect. concluſ.
4. num. 17. tom. 17. fol. 386 nam natura recipit fa-
cilius propriū eſſe, quod notabile dicit Bal. loc. cit.
43 Præter id, quod huiuſmodi noua ædificatio re-
fectioni conuenire impoſsibile eſt, cum reficere ſit,
quod corruptum eſt, ad priſtinum ſtatum reduce-
re, l. 1. ff. de riuis l. 3. ff. de itin. act. quæ priuat. §. pe-
nult. l. 1. §. reficit, ff. de vi. pub. vt bene ex loci inſpe
ctione fuit viſum eo quod huiuſmodi Pons non ap
paret ędificatus ſub eadem forma, et in illomet ſpa
tio, in quo apparebant ueſtigia alterius, ſaltē quo
ad altitudinem, vt demonſtrat fabrica arcus, quæ
antea per pontem ligneum non repræſentaba-
tur, prout nec repræſentari poterat, cum eſſet in
trabibus poſitis ſuper via pub. inter vnā domum,
et aliam ipſius rei conuenti, vt videbatur neceſſa-
rium ſecundum dicta iura, et tradita per Bero. cōſ.
144. in cauſa, quam habet, num. 15. lib. 3. vbi refi-
cere importat quod opus ſub eadem forma altitu-
dine, latitudine, et longitudine fieri debeat, et pro-
ut antea erat conſtructum, non autem, vt dilatet,
aut perducat, aut deprimet, aut exageret, et ſic vbi
Pons poſſet dici refectus, refectio huiuſmodi debet
intelligi de illa, per quam prior forma non muta-
tur l. Seia, ff. de aur. et arg. legat. capit. propoſuiſti
82. diſtinct. Brun. in d. ſuo tract. de refec. concluſ. 5.
num. 54 fol 388. cum propriè refectio ſecund. eūd.
d. concluſ. num. 52. ſit de re non deſtructa, qui vl-
terius dicit ſic procedere iura dicentia reficientem
non dici nouum opus facere, et quod impropria
eſt locutio, quādo aliter reperitur, quo fit vt valeat
nunciatio noui operis ſecundum Iaſ. in d. l. quo mi
nus, nu. 184. & Brun. in ſæped. eius tract. de refect.
concluſ. 4. num. 16. fol. 386. Ceph. conſ. 732. extra
num. 19. lib. 5.
44 Non obſtat tertium obiectum de allegata l. ſer-
uius, §. 1. ff. de riu. quia loquitur de riuis, in quibus
non datur nunciatio Iaſ. in l. 1. §. hoc autē edictū,
ff. de nou. oper. nunc. Immo hoc eſt ſpeciale, prout
quoque eſt in refectione cloacarum propter inte-
reſſe publicæ vtilitatis, vt in terminis reſpondet
Iaſ. in d. l. quominus, ff. de flumin. num. 183. & ſeq.
45 nam huiuſmodi publicus fauor, & intereſſe ope-
ratur, quod facta contra publicam vtilitatem non
ſint timenda, ſed ſpernenda, vt inquit Bald. in d. l.
de pupillo, §. ſi quis riuos, ff. de nou. ope. nunc.
Non obſtat quartum, & vltimum obiectū dum
opponebatur de aſſerta reuoc. d. nunciat. per iudi-
cem factæ, quia iudex, vt ex lectura d. decreti legi-
tur, non ſimpliciter reuocauit, ſed d. præceptū re-
46 duxit ad viam iuris, quo caſu videtur dixiſſe ſe iu
dicem competentem, & velle videre cauſam, prout
ſubſequens euentus comprobauit, quia comparen
tibus d. partibus coram eo fuit lata ſententia ad fa
uorem d. rei conuenti, vt ſæpe fuit dictum.
Ex quo pariter colligitur non poſſe reuocari in
dubium competentia d. iudicis, cum d. decretū re-
uocatorium cum d. clauſula reductoria ad viam iu-
47 ris fecerit tranſitum in iudicatum, & potuerint
actores cauſam hanc agere coram d. iudice, prout
fecerunt etiam reſoluto d. præcepto nunciationis,
per ea, quæ tradit Paul. de Caſtr. in l. de pupillo, §.
meminiſſe, ff. d. nou. oper. nunciat. num. 5.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECI.

Digitized by Google

DECISIO LXV.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Appellatio quando eſt admiſſa ſi, & in quantum, an dicatur iudicem à quo perſeuerare in iuriſdictione.

SVMMARIVM.

Appellatio ab interlocutoria, an detur in ciuitate Anconana, nu. 1.

Iudex admittendo appellationem abdicat à ſe omnẽ iuriſdictione, nu. 2.

Clauſula ſi & inquantum, quid operetur in admiſſione appellationis, nu. 3.

Interlocutoria an poſſit reuocari, poſt quam fuit ab ea appellatum, nu 4.

Iuriſdictio an ſuſpendatur, quando appellatur ab interlocutoria, nu. 5.

Sententia, quę non habet perpetuam cauſam abſolutionis dicitur interlocutoria d. nu. 5. in verſiculo quia non habet.

Appellatione ab interlocutoria admiſſa, an poſſit interlocutoria reuocari, nu. 6.

Sentẽtia ab obſeruatione iudicii de ſui natura habet uim reſeruationis d. num. 6. in verſic. non ſolum.

Appellatur à pronuncia lata contra caſum legis, nu. 7.

DECISIO LXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DOmini dixerunt eſſe inhibẽdum iuxta petita per Marinũ Gũdulæ Anconitanũ contra Chriſtopho-
1 rum Forenſem, quia licet ab interlocutoria, etiam habente vim diffinitiuæ, non detur appellatio ex forma ſtatuti dictæ ciuitatis
2 cap. 73. collat. 2. lib. 2. id non procedit quando iudex eam admiſit, quia tunc abdicat à ſe omnem iuriſdictionem, capit. cum appellationibus de appellat. in 6.

3 Nec dicatur, quod ſaltem virtute illius clauſulæ, ſi & inquantum dicatur perſeuerare iudex à quo in iuriſdictione, quãdo appellatio de iure nõ erat admittenda per ea quę tradunt Roman. conſ. 101. vt declarationem num. 3. fol. 36. Rolan. conſ. 77. viſo, & bene intellecto, nu. 18. lib. 2. fol. 176. Natt. conſ. 566. tulit ſententiam, num. 5. lib. 3. fol. 105. Grat. conſil. 103. in præſenti cauſa, num. decimoſeptimo, lib. 1. fol. 120. Pedemon. deciſ. 5. certa die, num. 9. & 10. fol. 38. Lancellott. de attentat. appellat. pendent. limit. 1. num. 83. tom. 5. fol. 359. & Cõtard. in l. vnica, C. ſi de moment. poſſeſſ. limit. 13. num. 17. fol. 195. quia id non procedit in interlocutoria Rot. Bononienſ. deciſ. 1. in fi. vnde practici
4 iudices, vt ibi vtuntur verbis negatiuis, ratio eſt quia poterat illud grauamen reuocari cap. cũ ceſſante de appellat. etiam partibus contradicentibus interpoſita appellatione, ac elapſis decẽ die-
5 bus, quia per appellationem ab interlocutoria non ſuſpenditur iuriſdictio iudicis à quo in reuocãdo; vt primum probat Franc. in d. cap. cum ceſſante de appellat. num. 4. fol. 66. & ſecundum num. 8. fol.
6 eodem. Et ſi adeo ſuſpendatur eius iuriſdictio poſt appellationis admiſſionem, quod non poteſt ſuã interlocutoriam amplius reuocare, cum iuriſdictio totaliter ſit transfuſa in iudicem ad quem d. cap. cum appellationibus de appellat. in 6. Franc. in d. cap. cum ceſſante nu. 14. fol. 67. Rot. deciſ. 49. alias 363. ex hoc inſurrexit num. 4. fol. 67. etiam de conſenſu, & volũtate partium, niſi per ſuperiorem remittatur, vt per Rotam ibi.

7 Præterea vbi appellationi locus non fuiſſet, illa videbatur admittenda, ex eo, quod prima facie dicta pronuncia apparet lata contra caſum ſtatuti dictæ ciuitatis Anconę lib. 2. cap. 103. quo forenſes ad fideiubendum arctantur, notorietate enim iniuſtitiæ fit appellabile, quod aliàs non eſſet tale, vt dicam infra deciſ. 76. à ſententia lata num. 18. & ſeq.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO LXVI.

LAVRETENSIS.

ARGVMENTVM.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, an ſit interlocutoria, vel diffinitiua, & poſſit ab eodem iudice reformari, ac contrario Imperio tolli.

SVMMARIVM.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, vt plurimum eſt diffinitiua, nu. 1.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij præſumitur lata ex defectu probationis, nu. 2.

Expenſarum condemnatio quando fuit omiſſa, victus dicitur ad expenſis abſolutus, nu 3.

Sententia interlocutoria, ſi non fuit petita reuocatio eadem die vel ſequenti, an poſſit contrario Imperio tolli, nu. 4. & 18.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij regulariter eſt interlocutoria, licet aliquãdo poſſit eſſe diffinitiua, nu. 5.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, ſi ab ea fuit appellatum, poteſt contrario Imperio tolli, nu. 6.

Iuriſdictio non ſuſpenditur per appellationem ab interlocutoria, nu. 7.

Coniecturis non eſt opus in claris, nu. 8.

Victus victori an debeat condemnari in expenſis, quando quis abſoluitur ab obſeruatione iudicii d. nu. 1. & 9.

Notoria iniuſtitia parit nullitatem, nu. 10.

Sententia quando eſt nulla, an poſſit de nouo pronunciari, nu. 11.

Sententia nulla non eſt ſententia, & qui nulliter iudicauit, dicitur non iudicaſſe, nu. 12.

Sententia an ſit nulla quando ſit abſolutio ab expenſis ſine expreſſione cauſæ, n. 13.

Et quid quando fuit omiſſa expenſarum cõdemnatio ſine cauſa, nu. 14.

Appellatio ad quid fuit inuenta, nu. 15. & ſeq.

Sententiæ bene latè quandoque in peius reformantur, nu. 16.

Sententia nulla quando eſt confirmata, an ceſſet vitiũ nullitatis, & quid quãdo conſtat de iuſtitia cauſæ, & ſumma eſt infra centum, nu.17.

Conſtitutio Marchię cap.12.lib.6.quando habeat locum, nu.19.

Verba conſtitutionis cui non conueniunt, nec etiam conuenit eius diſpoſitio, nu.20.

DECISIO LXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DOminus iudex à quo die 25. Iunii 1598. abſoluit ab obſeruatione iudicii Franciſcum de Ambroſinis in cauſa quam habebat cum Reuerendo D. Nicola Micochio omiſſa expenſarum condemnatione, a qua pronuncia cum fuerit per d. Franciſcum appellatum, & pręuia repoſitione per eundem Iudicem, à quo die 27. dicti menſis Iunij confirmata dicta abſolutoria ab obſeruatione iudicii cum condemnatione expenſarum iuxta tradita per Dec. conſil. 34. Pro tenui facultate mea in fi. & alios, de quibus per Borg. deciſ. 7. num. 3. & ſic reparatum pręcenſum grauamen, ob quod fuit appellatum appellatione interpoſita pro parte d.Reuer. Nicol. ab huiuſmodi repoſitione, & expenſarum condemnatione.

Dubitatum fuit an de iure ſuſtineri poſſit.

1 Ratio dubitandi fuit, quia ſi dicta pronuncia,
vt plurimum eſt diffinitiua, non interlocutoria Pariſ. conſ. 67. ſi tenemus num.1. lib.1. fol.152. quia
præſumitur lata ex defectu probationis gloſ. ſingu-
2 laris in l. ſi quis ad exhibendum 18. littera R, ff. de
except. re. iud. Lanfr. in capit. quoniam, contra de
probat. in verbo interlocutoria, num.43. fo.78. Co-
uar. var. reſolut. lib.1. cap.1. in verſic. tamen ſenten-
✻ tia abſolutoria, num.8. fol.5. qui teſtatur de com-
muni, & Magon. deciſ. Lucan. 32. Saluator nu. 56.
fol.119. non potuit, vt factum fuit alterari, nec in
aliquo mutari, quia ex eo quod victus non fuit cõ-
3 demnatus in expenſis cenſetur abſolutus, l. termi-
nato, vbi Doctor. C. de fruct. & litium expen. Lan-
fr. in ſuo tract. de expen. num. 15. fol. 99. Iaſ. in l.
properandum, §. ſin autem alterutra nu.7. C. de iu-
dic. & Aſin. in ſua prax. iudicial. §. 32. limit. 22.
fol. 453.

4 Si eſt interlocutoria cum non fuerit petita reuo-
catio eadem die, vel ſequenti ad form. Conſtitut.
March. c.12. li.6. fol.382. Idem Firman. videbatur.

5 Licet contrarium magis verum viſum fuerit, nã
cum abſolutio ab obſeruatione iudicij quę duobus modis conſideratur Anchar. q.18. filius num. 6. in verſ. hæc ſentia lib.3. fol. 131. regulariter ſit interlocutoria quemadmodum placuit Paul. de Caſtr. in l. Iulianus, num.8. ff. de condict. indeb. Franc. in cap. cum ceſſante, num.60. de app. fol.69. Firm. in verbo ſententia interlocutoria, Marcabru. ab Anguill. conſil.107. appellatio interpoſita num. 39. & Marant. in ſuo ſpec. par.6. & demum fertur ſententia num.33. fol. 396. nouiſſimeq; conſuluit excell. D.Bernardinus Nerettus Nobilis, ac inſignis aduocatus Florentinus ad fauorem Illuſtr. d. Vincentij de Podio filij Illuſtr. D. Iacobi de Baldouinettis Florentini contra Illuſtrem d. Franciſcum de podio lucenſem in verſic. in iure aliud ſupponendum ſubſcriptum, ac pluribus comprobatum ab excellentiſſimis, ac doctiſſimis Dominis equite Alexandro Zilocchio de corrigio, Hieronymo Cerretano Senenſi, Carolo Lunardo de Rauenna, equite Antonio Curino Apuano, & Ludouico Gomez Luſitano collegis meis in alma Rota Florentina, cui ego quoque me ſubſcripſi & non poſſit in præſenti ſpecie eſſe diffinitiua, quia non habet perpetuã cauſam abſolutionis, vt per tex. in §. fin. inſtit. de perpet. & temporal. action. dicit Bald. in l. properandum. §. & ſi quidem num. 6. C. de iudic. nec imponit finem cauſæ. Franc. in d. cap. cum ceſſante, num.60. de app. Iaſ. in l. admonendi, nu.8. ff. de iur. iuran. fol.101. Mago. d. deciſ.32. num. 55. Borgn.
deciſ. 7. fuit motum iudicium, nume. 4. vt clarius
6 demonſtratur non ſolum quia de ſui natura habet
vim reſeruationis Paul. de Caſtr. conſil.219 In cau-
ſa num.2. lib.2. fol.101. Rot. Genuenſ. deciſ. 124. ſicuti Silueſter num.5. fol.191. & Borgn. loco proxime citato nu. 7. & ſic non tenetur iudex expreſſe reſeruare ius agenti, vt in d. cauſa lucenſi pro dicto Illuſtri D. Vincentio de podio in verſic. dum generaliter, docte, ac perite conſuluit excell. D. Petrus Caballus Apuanus I.C. celebris militarium legionum Sereniſſ. Magni Ducis Hetruriæ Auditor, atque ſacræ, & Illuſtriſſimæ Religionis diui Stephani Præſes, licet ad cautelam id facere poſſit, vt inquit Paul. de Caſtr. conſil.219. in cauſa num.2. in fin. lib. 2. fol. 101. Sed quia expreſsè reſeruat ius melius agendi, potuit contrario Imperio tolli, l. quod iuſſit ff. de re iudic. cum fuerit ab ea appellatum, Bellamera deciſ.424. ſi iudex appellationis, & Felin. in cap. ex parte, nume.10. in verſ. quia fallit
7 de reſcript. fol.95. quia vt dixi ſupra deciſ. 65. Do-
mini dixerunt num.5. per appellationem ab interlocutoria non ſuſpenditur iuriſdictio iudicis à quo in reuocando.

Non obſtat, quod pro ratione dubitandi primo loco opponebatur, quia cum ex facto clare conſtet, vt ſupradictum fuit dictam abſolutionem ab obſeruatione iudicij eſſe meram interlocutoriam ceſ-
8 ſat allegata pręſumptio in contrarium, maximè
quod in claris non eſt opus coniecturis.

Et tanto magis, quia etiam vbi eſſet diffinitiua idem dicendum foret, nam cum abſoluendo ab obſeruatione iudicij ſaluo iure melius agendi abſque condemnatione expenſarum dicatur feciſſe noto-
9 riam iniuſtitiam, quia de iure Victus Victori, vt
dictum fuit condemnari debet in expenſis, quę pa-
10 rit nullitatem, vt dixi ſupra deciſ. 32. num.8. Po-
11 tuit huiuſmodi ſententia, licet aliud de legato lo-
quens ſenſerit Rot. Florentin. deciſ.90. Illuſt. nu.17 fol.276. mutari, & etiam contrarium pronunciari, vt dicit Bald. in l. hæc ſententia, num.4. in ſecunda lectura, C. de ſent. quæ ſine cert. quantit. quiid notatu dignum reputat cum ſimilibus. Ratio eſt
12 quia ſentnetia nulla non eſt ſententia, & qui nul-
liter iudicauit dicitur non iudicaſſe, vt pariter dixi d. deciſ.32. nu.11. & 12. Præſertim cum nulla ſubeſſet cauſa id faciendi, ob quam dici poſſet voluiſſe
13 abſoluere, nam ſicut ſententia eſt nulla quando

fit ab-

Digitized by Google

ſit abſolutio ab expenſis non inſerta cauſa,§.oportet in aut. de iudic.Bald.in l.generaliter num.9. in verſ. dum tamen in ſententia, C. de epiſc. & cler. Iaſ.in l.properandum,§.ſinautem alterutra nu.10. C.de iudic. fol.128.& Marſ.ſing. 545. litigantes
14 plurimum fol.145.ita debet cenſeri talis, quando fuit facta omiſsio ſine cauſa ſaltē ex actis apparēte,cum ratio diuerſitatis aſsignari non valeat.

Et vbi D.Iudex dictam ſententiam mutare non potuiſſet potuit D. iudex à quo qui vidit tantum de iure fieri, debuiſſe illam cōfirmare, cum reme-
15 dium appellationis fuerit inuentum, vt iniquitas iudicantium, vel imperitia corrigatur, licet non
16 nunquam benè latæ in peius reformentur, l. 1. ff. de app. recipien. & poſt confirmationem ceſſabit
17 vitium nullitatis Bartol.in l.ſi expreſſum, num.2. ff.de app. & relat.Innocent.in capit. 2. nume.1. de confirmat. vtili vel inutil. Felin. in cap. ea quæ de ſent.& re iud. num. 2.& ſeq.fol.72.Pariſ. conſ.109. omiſſo pronunc.num.2.lib.4.fol.127.quod & ſi intelligatur, vbi fecit ſententia confirmatoria tranſitum in iudicatum, vt per Felin. & Pariſ. in locis citat.& Ber. conſ.60. in hac conſultatione nu. 16. libr. 2.idem crederem quando conſtat de iuſtitia cauſæ per ea quæ tradit Felin. in d. cap. ea quę de ſent.& re iud.in fi.& queſtio eſt infra centum,vt in præſenti ſpecie,in qua ex forma c. Rotæ 28. fol. 7. debet procedi ſummariè ſimpliciter,de plano,ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta. quia tunc poteſt iudicare,vt Princeps,& vt Deus,vt dixi ſupra deciſ.61.ego dicebam nu. 27. & probat Pedemon.deciſ.1.quoniam ex forma,nu. 29.fol.10.
18 Prout nec obſtat,quod ſecundo loco opponebatur,nam ſiue dicta Conſtitut.Mar.cap.12.lib.6.habeat locum in præſenti ſpecie, ſiue non vtroq; caſu præfata ſententia reuocari non poteſt,vt primum probatur,quia cum huiuſmodi cauſa non fuerit terminata infra octo dies ex forma eiuſd. Conſt.habetur perinde,ac ſi non fuiſſet appellatum,& ſic firma remanet ſententia, & appellans tenetur ad expenſas antequam audiatur in cauſa, à qua appellauit.
19 Secundum verò quia, vt ad litteram legitur in rubro,& nigro d. Conſtit. illa non habet locū quādo appellatur ab alio quam Rectore, vel eius iudicibus, vt in hac controuerſia factum reperitur?
20 Nam cui non cōueniunt uerba d. conſtit. nec etiā conuenit eius diſpoſitio, quæ ex verbis percipitur. l.4.§.toties ff.de damn. infect.l hos accuſare §. omnibus ff.de accuſation.Marſil. ſingul. 339. cui non conueniunt fol. 94.

Laus Deo & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXVII.

EXII.

ARGVMENTVM.

Subbaſtatio,de qua agitur ex defectu formæ Conſtitutionis Marchiæ non ſeruatę an impugnari poſſit ſi ſeruatum fuit ſtatutum loci in quo facta fuit.

SVMMARIVM.

Subbaſtatio debet fieri plus offerenti,num.1.
Pauper an dicatur idoneus ad licitandum, nu.2. & ſeq.
Licitator qualis eſſe debeat,num.3. & ſeq.
Idoneus non dicitur,qui conueniri nequit, nu. 4.
Subbaſtatio an dicatur domino rei uenditæ damnoſa, numero 4.
Deliberatio rei, quæ ſubbaſta uenditur quomodo fieri debeat, num.5. & quæ forma in ea ſit ſeruanda, vt ualeat, num.6. 9. & 10.
Forma à lege requiſita, an poſsit adimpleri per æquipollens, num.7.
Forma tradita,à ſtatuto præſumitur ſubſtantialis, & ab ea recedi non poteſt etiam de conſenſu partium d. nu. 7. in verſic. quia præſumitur.
Lex prohibitiua,an dicatur annullare, quod in contrariū fit ſi non procedit ulterius annullando actum,num. 8.
Subbaſtatio quando fit,qui terminus detur ad reluēdum, num.11.
Oblatio facta ad diuerſum finem non eſt admiſsibilis,numero 12.
Subbaſtata res apud quem remanere debeat d.nu.12.
Oblatio debet eſſe pura non conditionalis, num.13.
Oblatio ſerotina an valeat, num.14.
Pauper, qui exiſtimatur an poſsit habere pecunias, numero 15.
Probatio debet de neceſsitate concludere, aliàs non releuat,num.16.
Subbaſtatio,quando fit debet eligi magis idoneus,nu.17.
Creditor,vel alius pro eo, an admittatur ad licitandum, num.18.
Forma,quæ ſit ſeruanda in ſubbaſtationibus, num.19.
Statutum Exii capitu. 13. lib. 2. quomodo intelligatur, num.20.
Statuta in loco ſtatuentium præualere debent, num.21.

DECISIO LXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Deliberatio, ſeu tranſactatio facta Matthæo Bononienſi pro ſcutis 1720. de bonis in tenutam captis contra hæredes quondā Antonij de Amicis tanquam plus offerenti iuſſu Domini locūtenentis dictæ ciuitatis Exij in vim mandati executiui Illuſtriſs. & Reuerendiſſ. A.C.obtenti ad fauorem hæredum quondam Angeli Ghiſillerij ad hoc, vt de dictis pecuniis ſatisfiat dictis de Ghiſilleriis occaſione eorum prætenſi crediti, & reſiduum ſoluatur aliis creditoribus, facto eidem Matthæo inſtrumento iure creditoris, an ſubſiſtat,ſeu aliquo modo impugnari poſsit.
1 Videbatur dicendum, quod non, quia non fuit facta plus offerenti, vt iuſſum fuit, & fieri debebat iuxta tradita in aut.hoc ius porrectum, C. de ſacr. ſanct.eccleſ.& per Bart.in l.ſi tempora 4.C. de fid. inſtr.& Iur. haſt.fiſcal.lib.10.num.4.in verſ. quæro vtrum ſed ei,qui obtulit minus,cum adſit inter cęteras oblationes oblatio Ioan.Baldaſsini de ſcutis 1735.monetæ Marchiæ fol.63.quæ præter id,quod eſt maior

Digitized by Google

eſt maior omnibus aliis, excedit etiam in idonei-
2 tate, cum dictus Matthæus ſit villicus pauper, vt
ex fide Communitatis dictæ Ciuitatis qui veriſi-
militer ſoluere non poteſt oblatam ſummam, quo
caſu ei concedi non poterat, nam requiritur, quod
3 licitator ſit talis, quod poſſit obligari, & conueni-
ri l. qui ſatiſdare 1. reſpon. ff. de fideiuſſ. cum ido-
4 neus non dicatur, qui conueniri nequit l. quod au-
tem, §. fi. ff. de in diem adiect. vbi ſecundum Iodoc,
in ſuo tract. de ſubhaſtat. cap. 4. nume. 10. tom. 6,
par. 1, fol. 81. ad hoc, vt licitator admittatur, & di-
catur plus offerre, requiritur facultatum idonei-
tas, maior promiſsio, vtilitas, & conueniendi faci-
litas, ne dominus bonorum, quæ ſubhaſtantur, præ
ter damnũ, quod incurrit ex ſubhaſtatione in qua
res venduntur viliori prætio ſecundũ Sot. de Iuſt.
& Iur. lib. 2. q. 2. art. 3. Caietan. in 2. 2. q. 77. art. 1.
& Molin. in ſuo tract. de contract. diſp. 348. col. 2.
ſub littera E. fol. 386. grauiori plaga de qua ſupra
plectatur.

5 Secundo quia cum dicta deliberatio trinis ſub-
haſtationibus præcedẽtibus, quęlibet ſcilicet cum
termino trium dierum fieri debuiſſet ad formam
Conſtitution. Marchiæ capit. 6. lib. 5. fol. 331. facta
ſolum fuit tribus diebus continuis, vt conſtat ex
relatione baiuli de qua in proceſſu, fol. 13. quo ca-
6 ſu ex defectu formæ conſtitutionis non ſeruatæ
non valet, nec tenet, vt probatur in l. cum tã. §. ſi
prætor, vbi Bartol. ff de tranſact. cap. cum dilecta,
vbi gloſſ. in verbo tranſponentes littera C. de re-
7 ſcript. Bald. & communiter * Doct. in l 1. ff de lib.
& poſthu & Pariſ conſil. 98. circa præſentem con-
ſultationem, num. 76. lib. 1. fol. 181. vbi nume. 77.
dicit idem eſſe, ſi ſolemnitas huiuſmodi fuiſſet ad-
impleta per ęquipollens, cum illa ſit ad vnguẽ ſer-
uanda, quia præſumitur ſubſtantialis, vt notat Bal,
in l. comparationes opp. 3. C. de fide inſtrument,
Dec, conſil. 110. vere vt puto col. 2. num 6. fol. 119.
Decian. conſ 72. & licet cum num. 27 l. b. 2. fo. 527.
& conſil. 46. & prima facie num. 25. fol. 354 eod,
lib. 2. & ab ea recedi non poteſt etiam de conſenſu
partium Aretin. in §. tripli. nu. 11. inſtit. de action.
fol. 231 Barbat. in cap. de cauſis col. 3 de offic. de-
leg. Felin. in c. fin. col 1. de probat. Iaſ in l non du-
bium col. 4. ff. de legat. Alexand conſ. 41. Viſis li. 5.
& Decian. d. conſ. 46. num. 2. etiam, quod præfata
conſtitutio non procedat vlterius annullando actũ
quia quando lex ſtat in finibus prohibitionis, ta-
8 citè videtur habere clauſulam de nullitate, vt pro-
bat Bald. in l. non dubium, num. 2. in verſic. 4 nota
Paul. de Caſtr. num 2. Fulgoſ. num. 4. & Iaſ. nu. 17.
C. de legi. qui nume. 18. & ſequen. ponit quinquę
limitationes.

9 Et tantò magis non valet, nec tenet dicta ſub-
haſtatio, quia prouenit ab inſtrumento Camerali
obligatione Vallato, cuius vigore D. A. C. conceſ-
ſit dictum mandatum, quo caſu ſeruanda erat for-
ma præfatæ conſtitutionis, vt particulariter fuit
ſancitum, à ſtatuto d. Ciuitatis Exii cap 13. in rub,
de execut. inſtrumenti in fin. fol. 22.

10 Sed cauſa per me propoſita communi omnium
dominorum ſuffragio, Contrarium fuit reſolutũ,
nam cum in ſæpedicta Ciuitate Exii extet ſtatutũ
ſub rub. de tenut. author. iud. captis cap. 17. lib. 2.
fol. 23 cuius verba ſunt huiuſmodi (addẽtes, quod
creditoribus liceat res in tenutas acceptas vẽdere
factis tribus bannimentis plus offerenti, & quod
creditori liceat offerre, & cum aliis creditoribus
concurrere) opus non erat ſeruare dictam conſti-
tutionem Marchiæ, nec dubitare de viribus dictæ
ſubhaſtationis, & deliberationis factæ ad formam
ſtatuti ipſius ciuitatis, quia in loco ſtatuentium, vt
aliàs in Rota plenè in vna Recanetenſi fuit diſcuſ
ſũ & tentũ vt dixi ſup. dec 2. non eſt dubiũ, quod
ſtatuta. præualet ſtatutum particulare, non gene-
ralis conſtitutio Marchiæ. Præſertim in ſubha-
ſtationibus, in quibus ſtatuta, locique conſuetu-
do, vſus, ac ſtilus modis omnibus, vt actus valeat,
obſeruari debent, vt per Iodoc. in d. ſuo tract. de
ſubhaſt. cap. 2 num. 4. & 5. fol. 78.

Nec dicatur, quod ſicut pars acceptauit Conſti-
tutionem Marchiæ circa dationem termini ad re-
luendum, idem de reliquis dicendum eſt, ne ſit in
poteſtate vnius partis, modo vti conſtitutionibus
generalibus, & modo ſtatuto particulari, quia ea-
dem res non poteſt diuerſo iure cenſeri.

Nam reſpondetur, quod cum ſtatutũ Exii præ-
fatum nihil diſponat de termino ad reluendũ, de
neceſsitate erat recurrendum ad conſtitutionem
Generalem Marchiæ, de qua in cap. 7. li. 5. fol. 335.
11 qua quindecim dies ad reluendum dãtur per ea,
quæ habentur in eadem conſtitutione cap 38 li. 6.
fol. 411. prout factum fuit, & ſic argumentũ, quod
primo aſpectu repræſentabat figuram veram, in
ſubſtantia remanet cum facie picta ad inſtar mu-
lierum laruatarum.

12 Nõ obſtat, quod primo loco opponebatur, quia
præterquam quod, etiam vbi in contrarium addu-
cta intrarent, quæ in certis caſibus ſpecialibus tan
tum procedere inquit Gloſſ. in d l. ſi tempora litte-
aa H. C. de fid. inſtr. & Iur haſt. Fiſcal. lib. 10. quæ
declaratur ibi à Bart num. 2. in verſic. quarto num
quid; & ſecundum eius declarationem praticatur
haud quaquam probatũm fuit, quod alius plus ob
tulerit, vt ex infra dicendis comprobatur quo ca-
ſu res uendita remanere debet apud illum empto-
rem, qui fuit acceptatus & admiſſus per idoneo
iuxta conſil. Bald. 191. factum ſuper quo nume. 1.
lib 3. fol. 41. dicta oblatio Baldaſsini non fuit ad
illum finẽ, pro quo fiebat ſubhaſtatio, vt illa Mat-
thęi, qui obtulit, & promiſit ſoluere dictis hęredi-
bus de Ghiſilleriis in contanti facto ſibi inſtrumen
to iure creditoris vt fol. 51. ſed ad alium, nẽpe pro
ſoluendis anterioribus creditoribus, quo caſu ad-
mittenda non videbatur per ea, quæ tradit Caput
Aquen deciſ. 269. Oblatio pretii, p. 2. fol. 89. Præ-
ſertim cum videatur habere in ſe conditionẽ ſol-
uendi ſummam oblatam quatenus dicti hæredes
13 de Ghiſilleriis eſſent anteriores, quæ conditio in
oblationibus non eſt tolerabilis cum pura eſſe de-
beat per ea, quæ tradit Bald. in l. acceptam, nu. 14.
C. de vſur. & Neguſ. in ſuo tract. de pignor. & hy-
pothec. 2. par. 3. memb. 5. p. principalis, num. 10. &
ſeq. tom. 6. p. 1. fol. 235.

14 Et tanto magis, quia fuit poſt monitionem ad
ſententiam, quo caſu, tanquam ſerotina uideba-
tur inadmiſsibilis, cum illa ante concluſum in cau
ſa, et congruo tempore fieri debuiſſet.

Prout

Prout nec obſtat, quod ſubſequenter adducebatur de paupertate dicti Matthæi, nam omiſſo pro nunc an probet, præcipuè cum non ſit iurata, nec facta parte citata, dicitur ex ea intentionem producentis non probari, quia ex illa rationis redditione dum dicitur eſt pauper, quia viuit de ſuis induſtriis, & laboribus, & non poſsidet niſi cuppas duas vineæ, & paulum Beſtiaminis, non cōcluditur neceſſario paupertas, quia habens dicta bona, & vineas de ſuis induſtriis, & laboribus poteſt
15 veriſimiliter habere pecunias argum. eius, quod conſiderat Rimin. iun. conſil. 752. Poſtquam in hac cauſa, num. 1. lib. 7. fol. 57. & non ſemel apud plures etiā pro pauperrimis reputatos viſum fuit
16 & ſic huiuſmodi probatio, tanquam de neceſsita-
17 te non concludens, non releuat, l. non hoc, C. vnd. cognat. quare nihil vetat, quin ipſe, à venditore tāquam magis idoneus eligi non potuerit, vt probatur in l. Sabinus, ff. de in diē adiect. & per Iodo. in d. ſuo tract. de ſubhaſtat. cap. 4. num. 14. etiam ſi in effectu dictus Matthæus non pro ſe; ſed pro dictis de Ghiſilleriis obtuliſſet, & emiſſet, quia id
18 non annullat dictam ſubhaſtationem, nam quando executor vendit bona in tenutam capta, vel pignora, poteſt ipſe creditor, & etiam alius pro eo offerre l. 2. & ibi Bald. in fi. & Salic. C. ſi in cauſ. indicat. pign. Bald. in l. ordo, num. 1. C. de execut. rei iudic. & ibi Saly. num. 1. in verſic. quaro primo, gloſ. in l. à diuo Pio. §. ſi pignora in verbo abdicantur littera E, Bart. num. 3. Paul. de Caſt. num. 1. in verſic. uel poteſt dicere. Alex. num. 11. & Iaſ. num. 8. in fi. ff. de re iudic. ſed ſi non executor, ſed ipſe creditor vendat pignus, tunc, nec ipſe, nec per interpoſitam perſonam poteſt ſibi emere, l. ei qui, ff. de diſtrac. pign.

Et ſic cum res in tenutam capta fuerit vendita ſub haſta, potuerunt d. hæredes de Ghiſilleriis creditores offerre per ſe, vel aliam interpoſitam perſonam, licet id re vera non conſtet.

19 Non obſtat, quod ſecundo loco opponebatur, nam ad primum de defectu formę conſtitutionis non ſeruatæ circa terminos ſubhaſtationis reſpondetur, quod iſta forma non erat neceſſaria ſtāte dicto ſtatuto Exij, quia ſtatuta locorum, vt dictum fuit, præualent in loco ſtatuentium.

20 Ad aliud vero dicitur, dictum ſtatutum Exij ca. 13. lib. 2. per quod mandatur obſeruantia conſtitutionis, vbi adeſt inſtrumentum in forma Cameræ, habere tantum locum in productione inſtrumenti facta ad effectum obtinendi executionem, & circa formam petendi, de qua loquitur Conſtitutio Marchiæ cap. 5. lib. 5. non in præſenti ſpecie, in qua ſolum de dicta ſubhaſtatione quæſtio eſt, nam tunc, cum dicta conſtitutio loquens de executione, & productione inſtrumentorum in forma Cameræ, nihil dicat de ſubhaſtatione, & alia conſtitutio loquens de ſubhaſtationibus d. cap. 6. lib. 5. fol. 231. nullam faciat mentionem de inſtrumentis in forma Cameræ de neceſsitate fatendum eſt, dictū ſtatutum Exij cap. 13. lib. 2. in fin. nullo modo cōprehendere caſum ſubhaſtationis, de quo non loquitur, ſed ſolum caſum eorum, qui petunt in palatio Poteſtatis, vel logia ipſius Palatij executionē alicuius publici inſtrumenti puri, vel purificati, & ſic præfata diſpoſitio continens materiam ſubhaſtationis remanet ſub diſpoſitione alterius ſtatuti de ea loquentis, quod, vt ſæpe dictum fuit, in loco ſtatuentium præualere debet.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Appellatio quando fuit admiſſa, an poſsit ab eodem iudice reuocari.

SVMMARIVM.

Iudex, quod iubet, contrario Imperio tolli poteſt, nu. 1.
Iudex, qui detulit appellationi etiam friuolæ, non poteſt amplius eam reuocare, nu. 2.
Lex, quod iuſsit ff. de re iudicata habet locum in interlocutoria, nu. 3.

DECISIO LXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Qvando appellatio fuit admiſſa, an detur repoſitio.

Dicebatur, quod ſic quia quod iuſsit, vetuitve Prętor, contrario imperio tolli poteſt, l. quod iuſſit, ff. de re iudicat.

Sed contrariū fuit in cauſa, quæ vertitur inter Petrum Ferrettum I. C. Anconitanum, & Ioſephum Fantinum de eadem ciuitate, reſolutū, quia poſtquam iudex appellationi, etiam
2 friuolæ detulit, non poteſt amplius eam reuocare, vt in terminis probat Geminian. in capit. cum appellationibus, §. ſi uero iudex, num. 6. de app. in 6. Petrus Antonius Anguiſ. conſ. 47. Gerens negotium alienum, num. 3. lib. 3. & Lancillott. de attentat. appellat. per d. limit. 1. num. 80. tom. 5. fol. 359. Ratio eſt ſecundum Geminian. loco citato, quia cum abdicauerit à ſe iuriſdictionem, nō poteſt ex defectu iuriſdictionis, qui eſt inſanabilis, eam amplius exercere.

3 Non obſtat text. in d. l. quod iuſsit, quia dicta lex non habet locum in interlocutoria inducente reuocationēm iuriſdictionis, vt probatur in ca. ſignificantibus de offic. delegat. & per Gemin. in d. §. ſi vero, nume. 7. nec in aliis caſibus de quibus per Rot. Florent. deciſ. 131. Agebat num. 3. & ſeq. fol. 372.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO LXIX.

AVXIMIANA.

ARGVMENTVM.

Fatalia declarata à Conſtitutione Marchiæ capitu. 9. lib. 6. an habeant locum in cauſis ſpiritualibus.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Cauſa ſpiritualis, quę dicatur, nu.1. & 5.
Fatalia cauſarum ſpiritualium, quomodo regulantur, nu.2.
Annus, quot ſit dierum nu.3. & 9.
Dies biſextilis quomodo componatur, & cui tribuatur, nu.4.
Cauſa poſſeſsionis, an dicatur temporalis, nu.6.
Fatalia Conſtitutionis Marchiæ habent locum, etiam in cauſis ſpiritualibus, nu.7.
Relatũ eſt in referẽte cũ omnibus ſuis qualitatibus, nu.8.
Tempus in dubio intelligitur continuum, & non vtile, nu.10.
Tempus continuum currit de momento ad momentum, nu.11.

DECISIO LXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DVbitatum fuit, an appellatio interpoſita pro parte Reuer. Claudii Trauaglini contra Reuerendum Petrũ Philippum de Florentiis omnes de dicta ciuitate Auximi dicatur deſerta ob lapſum 126. dierum Rotalium, de quo in calculo exhibito ſtante Conſtitutione Marchiæ, capit. 9 lib. 6. fol. 376. quæ ſolum tres menſes aſſignat.

Ratio dubitandi fuit, quia præſens cauſa nõ videbatur comprehenſa ſub d. conſtitutione loquen-
1 te ſolum de fatalibus appellationum cauſarum ciuilium, & criminalium, non autem ſpiritualium, prout eſt iſta de qua agitur, in qua quæſtio eſt de officio, adminiſtratione eccleſiæ, prębenda, & dignitate, quæ ſpiritualitatẽ concernunt clem. diſpendioſam de iudic. Io. de Ana. & Abb. num 3. in cap. conſuluere de Simon. Marant in ſuo Spec. in 13. diſt iudic. num. 4. fol. 185. & gloſ. ad Conſtit. Marchiæ cap. 1. in verbo ſpiritualium lib. 3. nu 3. quo fit, vt appellatio prælata non remaneat deſerta vi-
2 gore d. conſtitutionis, ſed quod vtenda ſit diſpoſitio iuris Canonici ſecundum quod d. cauſę ſpirituales regulantur, quo cum detur annus vt probat tex. in cap. cum ſit Romana de appellat. Felin. in cap. venerabilis de iudic. num. 1. in verſ. fallit autem, & Veſtr. in ſua praxi Rotal. c. vlt lib. 7. num. 8.
3 fol 220. per ſpacium d. temporis non potuit deſeri, quia annus & ſi ſecundum Galen. in comment. ad Hippolit. lib. 6. de vulgar. morbo nu. 29 de quo meminit excellens D. Claudius Iardinus aduocatus celebris in hac curia in ſuo reſponſo ad defenſam humani partus, nu. 13. computãdo menſes ſecundum communem vſum 30. dierum, aliquando ſit 360 dierum, de iure tamen communi eſt ex tercentis ſexaginta quinque diebus, vt ad litterã demonſtrat text. in l. ita vulneratus, §. extimatio in verſ. tercentis ſexaginta quinque diebus) & ibi gl. & Bart. num. 5. ad leg. Aquil. l. cum hæres. §. Stichus, ff. de ſtatu. libe. & ſex horis, quæ ſimul collectæ in quatuor annis faciunt vnum diem naturalẽ, qui biſextilis appellatur, & attribuitur Februario, vel ſecundum canones Martio, vt poſt gl. in l. 3. §. minore verſ. (bis ſexto) ff. de minor. & gloſ. in l. cum biſextus ff. de verb. ſignific. tradit Iaſ. in §. rurſus inſtit. de actio. num. 60. fol. 72.

Sed pars affirmatiua, quod ſcilicet dicta appellatio ſit deſerta præualuit.

Et ad oppoſita pro ratione dubitandi exiſtima-
5 batur poſſe reſponderi prædictam cauſam, vt demonſtrant verba ſententiæ, non eſſe ſpiritualem, quia in ea non tractatur ſimpliciter de officio, & adminiſtratione eccleſiæ, præbenda, & dignitate, quę ſpiritualitatem concernunt, ſed de mera earũ
6 poſſeſſione retinenda, quæ faciunt cauſam tẽporalem, vt in terminis habetur per gloſ. & Abb. nu. 11. in capit cum dilecti de electio. Marant. in d. ſuo ſpec. 13. iudicio. diſt. nu. 5 fol 185. & magis in terminis per Abb. in cap. litteras de iuram. calumn. num. 8. Vitalin. in clement. diſpendioſam de iudic. num 61. fol 50. Afflict. deciſ. 2. Sereniſs. Rex, nume. 4. & ibi Grammat. in vlt. addit. Guid. Pap. deciſ. 1 in manibus, num 1. addit. ad Marant. par. 4. iudicio 11. diſtinct in rub. 77. fol. 179. Stephan. Autrer. in ſuo tractat. de poteſtat. ſecula. ſuper eccleſ. perſon. Regul. 2. num. 24 tom 16. fol. 290. & Gayl. obſeruat 37. clericus coram iudice num. 5. lib. 1. fol. 35. & tanto magis cum agatur de poſſeſſorio retinendæ, vt ibi nume. 3. Quibus licet contrariari videatur Vrſill. in addit. ad Afflict. d. deciſ 2. num. 1. fol. 4 & quæ habentur per Thom. Zerul in ſua praxi Epiſcop. p. 1. in verbo poſſeſſoriũ, fol 57. & ingenue credam cauſam non eſſe temporalem quia cauſa poſſeſſorij etiam ſimplex indiſtincte dicitur eccleſiaſtica, vt per tex. in clement. vnica de cauſa poſſeſſion. & proprietat. & clement. vnica de ſequeſt. poſſeſſio. & fruct. tradit Couarr. pract. q. cap. 35. num. 1 in verſic. verum ſi diligenter fol 504. qui propterea dicit contrariam opinionem eſſe falſam, vbi tamẽ agitur de iudicio poſſeſſorio retinendę, vel recuperandæ non autẽ adipiſcendæ verior ac magis communis opinio eſt in contrarium, vt nouiſſime habetur per Hieron. de Cæuallos in ſuo ſpecul. opinio commun. contra commun. quæſt. 504. in verſic. prima tamen opinio tom. 2. fol. 18. Sed quicquid magis verum ſit in præſenti ſpecie non intrat pręfata difficultas quia cauſa eſt coram iudice eccleſiaſtico habente iuriſdictionem in ſpiritualibus, & temporalibus.

7 Et vbi cauſa eſſet ſpiritualis, quod appellatio eſt deſerta tam ex forma ſæpe dictæ conſtitutionis Marchiæ cap 9. lib. 6. quæ non ſolum habet locum in cauſis ciuilibus, & criminalibus; ſed etiam in omnibus cauſis ſpiritualibus vigore alterius conſtitutionis d. Prouinciæ cap. 3. lib. 3. fol 155. ſe referentis ad dictam conſtitutionem loquentem de fatali-
8 bus appellationum, quia cum relatum ſit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit cum ſim l. vulgat. quod continetur in dicta conſtit. relata dicitur contineri in cõſtitutione referente; quam de iure canonico, quia lapſus dictorum 126 dierum Rotalium non ſolum conſtituit vnum annum, ſed menſes ſex, & dies 18.
9 Nec dicatur, quod huiuſmodi annus debet intelligi de anno vtili, qui eſſet de tercentis ſexaginta ſex diebus Rotalibus, & ſex horis, quia in du-
10 bio omne tempus intelligitur continuum, & non vtile,

11 vtile, & ſic currit de momento ad momentum. Franc.in cap.ſuper eo,de appellat.num.21.fol.20. Iaſ.in d.§.rurſus inſtit.de actio.num.61.in verſ.an autem,& quando.fol.72.Crau.conſ 271.verba ſta tuti Sauiliani.num.5 gloſ.ſuper conſtitutione Marchię in capit. 16. in verbo vtilium litt. D. fol 344. Bocc.de ſtatuta. verb.pręſcript. gloſſ.2. num.19. fol.12.Lanfranc.in ſuo tract.de dilat.nu. 13. to.3. p.2. fol.101.

Et ſic quoquomodo res ſe habeat, omni iure prædicta appella tio remanet deſerta.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXX.

AVXIMANA.

ARGVMENTVM.

Emphyteoſis, de qua infra, an dicatur ad eccleſiam deuoluta.

SVMMARIVM.

Periurus, quis dicatur, & quam pœnam incurrat, nu.1.
Pœna l.ſi quis maior, habet locum in omni contractu iurato, & irrogatur ipſo iure, nu.2.
Periurium, quam graue ſcelus ſit, nu.3.
Periurium principaliter committitur ad Dei iniuriam: homicidium vero non, nu.4.
Iusiurandum quid ſit, nu.5.
Periurus occidit animam, nu.6.
Peierans negat nomen Dei, nu.7.
Prouocans ad iurandum aliquem ſciens eum falſum dicturum grauius peccat quam homicida. nu.8.
Periurii peccatum ponitur in prima tabula decalogi, homicidium vero in ſecunda, nu 9.
Pœna grauiori punitur homicida, quam periurus, nu.10.
Pactum reſolutiuum in Contractu, quid operetur. nu.11.
Mora in quibus caſibus purgari non valeat. nu.12. & ſeq.
Contractus ſine partium conſenſu ſubſiſtere non poteſt, nu.13.
Clauſula, cadãt, & cecidiſſe intelligantur, quid operetur, nu.14.
Succeſſor caducitatem declarare, quando poſſit, nu 15.
Verbum cadant, quid operetur, nu.16.
Iurãs ſoluere canonem quolibet anno ſi defecerit per unũ annum tantum an priuetur d. nu.19. in uerſiculo bene & nu.40. in uerſiculo etiam.
Mandati defectus an obſtet agenti ad caducitatem, nu.17
Pater an poſſit agere ſine ſpeciali mandato, nu.18.
Caducitas non incurritur niſi domino volente, nu.19.
Pater quando eſt legitimus adminiſtrator bonorum filii recipiendo canonem, an ei præiudicet, nu.20.
Pater dicitur legitimus adminiſtrator filii in illis, in quibus habet vſumfructum, non autem in aliis, nu.21.
Pater in bonis feudalibus non habet vſumfructum, nu.22 idem eſt in emphyteoſi, nu.23.
Feudum, & emphyteoſis æquiperantur, & ſunt eiuſdem naturæ, nu.24.
Pater in bonis filii clerici non habet vſumfructum, nu.25
Filius in beneficialibus eſt extra patriam poteſtatem. nu.26.
Beneficia eccleſiæ in filio familias indicantur peculium quaſi caſtrenſe. n.27.
Pater in caſtrenſi peculio, vel quaſi nullam habet adminiſtrationem, nu.28.
Mora de Iure Canonico an purgari poſſit. nu.29. & .41.
Moræ purgatio non tollit obſeruantiam Iuramenti. nu.30
Dictio libere quid operetur in contractu ceſſionis. d.nu.30 in uerſic. etiam,
Mora celeri ſatisfatione quando dicat purgata. d nu.30 in verſic. & ſi ego.
Verbum celeri ſatisfactione an poſſit ſignificare magnum tempus d.nu.30. in verſ. cum nouum non ſit.
Iudicis in arbitrio eſt declarare quando mora dicatur celeri ſatisfactione purgata d.nu.30. in verſ. cum totum.
Verbum incontinenti quid importet d.num.30. in verſ. vt loquens.
Hæres an poſſit declarari cecidiſſe ab emphiteoſi propter culpam ſui prædeceſſoris, cuius eſt hæres. nu.31.
Hæres Domini, an poſſit declarare aduerſus emphyteotam caducitatem, quam defunctus dominus declarauit. nu.32.
Delictum morte extinguitur. nu.33.
Scientia præſumitur inter conſanguineos, nu.34.
Qualitas perſonarũ, & id quod eſt veriſimile, eſt conſiderandum. nu.35.
Veriſimile non eſt, quod frater declaret caducitatem contra fratrem, nu.36.
Carnem ſuam nemo odio habet, nu.37.
Veriſimile attendi debet, nu.38.
Falſitatis imaginem habet quod non eſt veriſimile, nu.39
Caducitatem ſucceſſor, quare declarare non poſſit, nu.40.
Emphiteota quando cadat ab emphiteoſi ob lapſum ſex menſium d.nu.40 in uerſiculo, & tamen.
Caducitas, quando non ſit in conſideratione, & habeatur pro remiſſa, nu.42.
Canonem recipiens, etiam pro tempore futuro, hoc eſt decurſo poſt caducitatem, an dicatur eam remiſiſſe, ſi proteſtatus fuerit recipere ſine præiudicio incurſæ caducitatis, nu.43.
Apodixæ priuatæ habent executionem paratam, nume.44.
Negans incidit in pœnam dupli, nu.45.
Concluſio in cauſam, quo ad iudicem non obſtat, nu.46.
Reo in dubio eſt fauendum, nu.47.
Minorum bona, an poſſint cadere in commiſſum, n.48.
Minoribus præſcriptiones extraiudiciales non currunt, num.49.
Minor in præſcriptionibus iudicialibus reſtituitur, nu.50
Minor excuſatur à pœna, nu.51.
Caducitas non dicitur incurſa ante declarationem, nu, 52 & 54.
Paria ſunt non agere, & nulliter agere. nu.53.
Mora ſola non ſufficit ad caducitatem, niſi fuerit facta declaratio, nu.54.
Iuramentum, quo ad pœnam non tranſit ad hæredes, n.55
Hæres mortuo iurante an teneat petere abſolutione à uinculo iuramenti d.nu.55. in uerſiculo, & propterea.
Vinculum Iuramenti finitur morte Iurantis d.nu.55. in uerſiculo quia.
Iuramenti uinculum eſt ſpirituale d.nu.55. in uerſiculo quia uinculum.
Aequitas canonica omnibus eſt communis, nu.56.
Mora purgari poteſt, etiam ſtante iuramento indiſtinctè, nu.57.
Pœna omnis hodie non exigitur, nu.58.

Pœna ab eccleſiaſticis perſonis non ita de facili exigitur, nu. 59.

Minorum protectio tenenda eſt, nu. 60.

DECISIO LXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

HAeredes Ottauiani Polidori appellati, an dicantur cecidiſſe ab emphyteoſi de qua agitur ſub prætextu, quod pro eorum parte non adimpleuerint cõtenta in inſtrumento deſuper celebrato, in quo promiſerũt inter cætera plantare arbores centum cum vitibus, nec non facere arundinetum cupparum duarum aratiuarum, & domunculã ſcutorum quinquaginta, nec ſoluerunt debitum canonem, vt prætenditur pro parte Reuerẽdi D. Clementis Stellæ Rectoris beneficij ad altare S. Mariæ Miſericordiæ ſitum in Eccleſia beatę Mariæ mercati appellantis.

1 Videbatur dicendum quod ſic, quia ille qui promiſit ſoluere, & non ſoluit dicitur periurus ſecundum Bald. in l. ſi quis maior, num. 3. C. de tranſac. Federic. de ſen. conſil. 300. factum tale eſt, num. 2. Afflict. deciſ. 30. fuit dubitatum, num. 5. & ibi Vrſil. in addit. num. 5. fo. 28. incidit in pœnam legis ſi quis maior, C. de tranſact. & cadit ab omni cõmodo contractus. Alexan. conſil. 85. non puto lib. 1. & conſ. 105. magnifice Prætor, num. 15. lib. 3. & Caſ-
2 ſador. deciſ. 2. quod cadat, num. 7. de iure iuran. nu.
* 107. quæ vt communiter * tenetur habet locum in omni contractu iurato, vt per Caſſador. ibi, & voluit Dec. conſil. 452. viſa inſtructione caſus propoſiti, num. 10. & dicit Corn. conſ. 121. quanquam videatur, num. 14. lib. 1. allegãdo Sali. in l. ſemel mora, ff. ſolut. matrim. & doct. in l. ſi inſulam, ff. eodem dicentes, quod pœnæ dictæ l. ſi quis maior irrogatur ipſo iure in odium ipſius periuri, cuius pecca-
3 tum adeo grande ſcelus in l. in Prophetis, & Euangelio reputatur ſecundum Ludouic. Montal. de reprob. ſentent. pilat. 1. dubio, num. 23. tom. 14. fol. 9 cap. prædicandum cauſ. 12. quæſt. 1. quod & ſi multi dubitauerint, an deteſtabilius homicidio eſſet, quia enorme grauiſſimum, & atrociſſimum crimẽ appellatur, & inter horribilia reputatur Rot. Lucan. per Ludouic. deciſion. 62. Notarus num. 12. fol. 303. affirmatiuam ſequutus fuit Bart. vt refert, & ſequitur Marian. & Bart. Soci. conſil. 7. nũc quæſitorum, num. 9. Bart. conſil. 217. ad declarationẽ. Angel. in aut. de nupt. §. minorem, & Afflict. deciſ. 404. fuit per Illuſtrem, nume. 23. fol. 350. Aſcan. Clemens in ſuo tract. de patr. poteſt. effect. 4. num. 43. tom. 8. p. 2. fol. 109. & Bauer. de virib. iura. in verſic. quod autem ſi ſtatutum nume. 121. tom. 4. fol. 370. licet id non ponat pro conſtanti quia cõtrarium tenet gloſſ. in capit. ille, qui hominem 22. quæſt. 5. & 13. diſtin. cap. 1. Seraph. de priuil. iura. priuil. 137. num. 6. qui concordando opiniones dicit iuramentum eſſe maius, quo ad Deum, homicidium vero, quo ad hominem, ratio eſt quia periu-
4 rium principaliter committitur ad Dei iniuriam, homicidium vero non, vt dicit Bart. d. conſ. 217. ex illo dicto Cicero lib. 3. de offic. relato per Ancharan. conſil. 226. legitur in canone, & Petr. de Aragon. in ſuo tract. de iuſt. & iur. quæſt. 89. de iuramento art. 10. in littera D, fol. 796. dum ait (iu-
5 ſiurandum eſt affirmatio religioſa, quod ſeruandũ eſt, quaſi Deo teſte promiſeris, nec maius vinculũ ad aſtringendum fidem iureiurando maiores arctius eſſe voluerunt, id iudicant leges in 12. tabulis, indicant ſacra, indicant fœdera) narrando deinde de Regulo, quem, nec caritas Patriæ, nec ſuorum retinuit, quin apertè reuerteretur ad exquiſita ſupplicia, ne tranſgreſſor eſſet iuramenti etiam hoſtibus præſtiti: & habetur per Marcheſa. in ſuo tractatu commiſsio. ſeu reſcripto. vtriuſq; ſignatur. cap. 1. de relaxatio. Iuram. num. 19.
6 Et etiam quia periurus occidit animam, vt dicit Ioan. à Capiſt. de quodam matrimonio q. 3. nu. 9. tom. 9. fol. 84. quæ eſt præſtantior corpore gla-
7 dio acutiſsimo, cum peierans deneget nomẽ Dei, quod tenet ſecundum locum poſt idololatriã ſum. Tabbi. in verſ. periurium, num. 5. Seraph. de priuil.
8 iur. priuil. 137. num. 7. fol. 708. & ſeq. vnde, qui aliũ prouocat ad iurationem, & ſcit eum falſum dicturum grauius peccat, immo vincit homicidam ſecũ-
9 dum eundem Io. à Capiſtrano, & Bauer. de virib. iuran. in locis citatis, vnde non ſine miſterio peccatum periurij in prima tabula decalogi ſcriptum reperitur, homicidium verò in ſecunda tabula, licet quo ad punitionem grauiori pœna plectatur
10 homicida, quam periurus gloſſ. in capitulo prędicandum in verbo qualem in littera B, 12. quæſt. 1. de quo, ſceleris grauitate penſata, non abre, quis mirari poſsit.
11 Secundo, quia in dicto contractu emphyteotico adeſt pactum reſolutiuum, quod operatur caducitatem non intentatam propter non obſeruantiã pactorum poſſe intentari per ſucceſſorem, vt voluit Card. in cap. fin. quæſt. 14. de donat. Salic. in l. fin. C. de donat. & ibi Rip. qu. vlt. Iſer. in cap. 1. §. porrò col. 5. num. 12. in verſ. item quia aliter quæ ſit prima cauſ. benefic. amitten. fol. 50. Bald. in cap. Imperialem, §. inſuper de prohibit. feud. alien. per Federic. Barbat. in cap. fin. de donat. Gabr. lib. 7. de crim. concluſ. 35. num. 14. vbi atteſtatur de cõmu-
* ni * Borgn. deciſ. 43. Reuerendus presbiter nu. 12. p. 1. fol. 597. Caputaquen. deciſ. 230. in mora, nu. 3. p. 2. fol. 77. etiam non obſtante aliqua prętẽſæ mo-
12 ræ purgatione, quia plures ſunt caſus in quibus nõ purgatur, qui omnes cõueniunt caſui de quo quęritur. Primus eſt, quando per inobſeruantiam fit reſolutio contractus l. cõmiſsio, C. de pactis. Grat. conſ. 49. in cauſa magnifici Nobilis Scutiferi, nu. 23. & conſil. 93. viſo inſtrumento, nume. 61. lib. 1. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 48. nu. 29. Rodoan. de reb. eccleſ. non alien. 14. q. 79. nu. 6. fol. 450.

Ratio duplex eſſe poteſt, prima quia deficit con-
13 ſenſus partium, ſine quo contractus ſubſiſtere nõ poteſt, contractus enim à conuentione legem accipiunt, ob quem ceſſat purgatio moræ, præſertim cum lex de nouo contractu inducere non poſsit ſine conſenſu vtriuſque quia id non eſt æquum, vt in terminis dicit Grat. d. conſ. 93. nu. 77. lib. 1.
14 Secunda quia uerba cadant, & cecidiſſe intelligantur

Digitized by Google

gantur in dicto pacto reſolutiuo poſita importaut pœnam priuationis ipſo iure etiam ſi prolata fuerint per verba futuri temporis, & non requirunt ſententiam, vt poſt Andr. Sicu. in cap. Rodulphus in verſ. verba latæ ſententię col 11. num. 24. de re. ſcript conſuluit Crot. conſ 72. in cauſa vertente, num 36. lib. 1. quo caſu ſucceſſor caducitatem de-
15 clarare poteſt, vt in terminis emphyteoſis conſuluit Honded conſil. 51. Reuerendus, nam 25 & ſeq. fol. 394.

16 Et licet contrarium de verbo cadant teneat Roman conſil 212. quo ad primum, nume. 7. fol. 148 & ibi Mandoſ. in littera k, Matthesil. ſing. 111. fol. 321. & in hoc adſint doctores pro, & contra, in materia tamen emphyteoſis ſecundum propriam naturam eſt latæ ſententiæ Tiraq in l. ſi vnquam, C. de reuocan. donat. in verbo reuertatur, nu. 186. & ſeq. fol 331. viden.

Secundus eſt quando ius partis eſt factus deterius. Dec. conſ 138 dil genter pro tenui, num. 7. Rom conſ. 352. quæritur primo, nu. 5. Gozzadin. conſil. 57. multa fuerunt num. 18 Grat. conſil. 49. in cauſ. magnifici num 22. lib. 1. vt in præſenti ſpecie ob non plantationem arundineti, & arborum centum cum ſuis viribus, quæ facienda erant de anno 1588. à quo tempore lapſi ſunt anni nouem, & vltra.

Tertius poſtquam eſt facta declaratio de emphyteoſi ad eccleſiam reuerſa ob pacta nō adimpleta. Roman conſil. 103 viſo propoſitæ quæſtionis, nu. 4. Gozadin d. conſil. 57. num 18. in verſ. 3. reſpondeo Grat dict. conſil 40. num 25. & Seraph. in d. ſuo tract de priui iur. priuil 48. num 17.

Quartus quando in contractu eſt appoſita dies, & pœna l magnam, C. de contrah. ſtipulat. l. traiectitię, ff. de il o, ff de action & obli ai. Dec. conſil. 22. pro tenui, num. 2. Pariſ. conſ. 19 ad reſolutioné nu. 199. lib. 2. vbi atteſtatur de cōmuni prout quoque facit Sy nan. conſ. 85. Materia purgationis moræ, num. 4 fol 147 Rota Florent. deciſ. 61. nobiles de Maphæis in princ. fol. 194. Guid. Pap. dec. 171. Reperio, num. 1. in verſ. & ſic fol 275.

Quintus quando in contractu adeſt iuramentū, nam tunc pariter non admittitur moræ purgatio. Rolan. conſil 6. quoniam certo, num. 46. lib. 2. fol. 69. Ludouic. deciſ. 90. confraternitas, nume. 13. & ſeq. in verſic. immo etiam par. 2. fol. 85. Guid. Pap. deciſ. 123. licet de iure ſint variæ opiniones, nu. 3. fol. 143. Gabr. de tranſact. concluſ. 1. num. 10. fol. 156. Afflict. deciſ. 174. quidam Ruſticus nume. 5. fol. 128. Alexand conſil 158. in cauſa, & lite nu. 5. lib. 2. Sed bene in odium iurantis, qui promiſit ſoluere quolibet anno deficiens ſoluere per vnum annum tantum omni iure priuatus remanet, vt poſt Bald. Crot Natt Go zad. Seraph. & alios conſuluit Honded. conſil. 56. Illuſtriſſ. Dom. Pariſ nu. 4. lib. primo.

17 Sed contrarium cenſuit Rota. Nam & ſi defectus mandati agētis ad dictam caducitatem, quod obſtare aſſerebatur per ea, quæ poſt Curt. Iunior. Angel. Ruin. & Rolan. cenſuit Rot. Lucan per Aſſfli. deciſ. 43 in eadem met cauſa nu. 1. fol. 232. non obſtet per ea, quæ tradit Gozadin. conſil. 57. multa
18 fuerunt, num. 14 Præſertim, quod pater potuit etiam in requirentibus ſpeciale mandatum agere ſine mandato, vt probat Roman. ſing. 619. tu audiſti per text. in c p accedens de procurat. non tamen hæc indiſtinctè ſunt intelligenda, ſed ratificatione ſubſecuta vt voluit gl fin. in d. capit. accedens in verbo reſpondetur littera A, de qua non
19 conſtat. caducitas enim non incurritur niſi domino volente, & ſuam voluntatem declarante l 2. vbi doctor. C de iur. emphyt. Caſſador. deciſ. 2. apertiſsimi iuris eſt, num. 2. de locat. Gabr. conſil. 67. viſis actis num 6. lib. 2. & Capic. deciſ. 181. mandatum num. 3 par. 2.

Et ſi diceretur Patrem potuiſſe id facere ſaltem tanquam legitimum filij adminiſtratorem, quia ſi
20 quando eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij recipiendo canonem domino pręiudicat, Socc. Sen. conſil 66. viſa donatione facta c olum fin. nu. 20. verſic. nec obſtat ſi dicatur li. 3. Corb. de cauſ. priuat. ob non ſolut canon. lim t. 21. nume 16 fol. 269. Honded. conſil 55. Franciſcus nu 87. fol. 4 9. poterit à fortiori facere, quod eſt vtile, & ſic agere ad caducitatem.

21 Nam reſpondetur, quod pater dicitur legitimus adminiſtrator ſi in illis, in quibus habet vsūfructum non autem in aliis Bart in l. lis nulla num. 1. ff. de iudic. Capic. deciſ. 56. in cauſa Pinti de Laudiniis num. 4. & deciſ. 57. in cauſa Domini Petri, num. 10 fol. 61. lib. 1. C de bon. mater. & in aut excipitur & l. cum oportet, C. de bon quæ lib. Pariſ. conſ. 157. Nob lis olim Franciſcus, num. 15 & 32. & 43. par. 4. Aſcan. Clemens in ſuo tract. de Patr. P teſt. effect. 12. num. 11. tom 8 p 2 fol. 115 Crot in l. frater a fratre, ff. de cond. in deb nume 48. lib. 2. fol. 234 Roland. de conſil. inuent. qu 27. num. 1. to. 8. par. 2. fol 171.

22 Sed Pater in bonis feudalibus non habet vſumfructum Andr in c. 1. Valuaſſores, num. 7. in uerſic. ſed ſi filiusfamilias de his qui feud dar poſſ fol. 5. Franc. Curt in ſuo tract feud. in ſec. memb. tertiæ partis. num 46 tom. 10 par 2. fol 69. Boer. deciſ. 199 Et videtur, quod ſic, num. 5 fol 429 & Vrſil. ad Aff ict d. deciſ. 241 quidam notarius, num 2.
23 fol 184 ergo, nec in emphyteoſi cum æquiperen-
24 tur, & ſint eiuſdem naturæ, vt dicit Hoſtienſ. in ſua ſumma in tit de feud in princ. fo. 964 Bald in cap quæ in eccleſ extra de Conſtit. & in l. voluntas, C. de fideicomm. & Franc. Curt in d. ſuo tract. de feud. in 3. q. cap 13. num 6 fol. 41.

25 Et tanto magis quia emphyteoſis eſt eccleſiaſtica, & filius eſt clericus, in cuius bonis pater nō habet vſumfructum Aut. presbyteros vbi Bald nu. 1. C. de epiſc. & cleric. idem Bald. in l. ſacroſanctæ, num 4. C eodem titu. Innoc. Hoſtien. Abb. in cap. quia nos de teſt in Abb. in cap. præſentia, nu. 56. de probation. & in cap. conſtit. in ſi de in integ reſtit. Iaſ. in l. fin. num 4. & 5. C qui teſta. facere poſſ. & in l. licet, num 6 C. de collat & Boer. in ſuo tractat. de ſt t. & vit heremit. cap 7. num 5. tom 8. part. 1. fol. 407. vnde ſi illam perciperet teneretur ad reſtitutionem iuxta tradita per Abbat in capit. quia nos de teſta & ibi Zabarell. vt in terminis dicit Bart. in l litis fin. nume 1. ff. de negoc. geſt. Boer. d. deciſ. 199. nume. 4. Aſcan. Clem effect. 9. num. 8. fol. 113. tom. 8. par. 2. Afflict. deciſ. 241.

Digitized by Google

26 quidam notarius,num.2. fol. 184. quia in beneficialibus filius,vt ibi eſt extra patriam poteſtatem. Item quia vt ibi num. 3. in filio familias beneficia
27 eccleſiæ iudicantur peculium quaſi Caſtrenſe, vt per Hoſtienſ. in ſumma de pecul.clericor. nume.3. Abb.in d.cap.quia nos, num. 5. de teſtam. Aſcan. Clem. loco citato, & Guter. in ſuo tract. de contract.iurat.cap.4. num.19. tom.6.part.2.fol.48. in
28 quo Caſtrenſi peculio, vel quaſi pater nullam habet adminiſtrationem l.2.ff.ad Maced. Crot. in d. l. frater à frate,nu.48.ff.de condit. indeb. fol. 234. nec vſumfructum Borg.in ſuo tractat. de vſufruct. num.181.fol.374.

Licet ego in ſententia Dominorum meorũ alio fundamento venerim, nẽpe quia mora de iure ca-
29 nonico, & eius æquitatẽ purgari poteſt, vt latè per Corb. de cauſ.priuat.ob.nõ ſolut.canon. limit. 41.vbi dinumeratis opinionibus,num.25.fol.292. dicit id fieri poſſe infra duos menſes, vt in ſpecie iudicauit Dominus iudex á quo Seraph. de priui.
30 iuram.priuil.48. num.8. fol.277. (& ſi ego credã huiuſmodi moræ purgationem fieri poſſe,etiã poſt duos menſes non obſtãte, quod Couar. & Corbol. num.9.fol.285. in locis proxime citatis dicant celeri ſatisfactione id fieri debere, quia celeriter mora purgata dicitur, etiam poſt lapſum dicti tẽporis cum totum reſideat in iudicis arbitrio, vt affirmant Couarr. vbi ſupra ex Gloſſ. in cap. potuit de locat.quam ſequuntur ibi Abb. & alij, & per text. in l.1.§.qui preſens.ff.de verb.oblig. & in l.3. §. cũ igitur ff.de vi,& vi armat. conſulit Gramat. in ſuis conſil.ciuil. conſil. 107. Redemptoris gentium nu. 9.fol.465.quem ſequitur Seraſin.de priuileg. Iurament.priuileg.84.num.19. fol.522. quod cum adſint minores, qui vt infra dicetur num. 48. ſunt in iſta materia priuilegiati debet eſſe fauorabile non autem odioſum præcipue cum nouum nõ ſit iſtud verbum celeri ſatisfactione poſſe ſignificare magnum tempus,etiam decem annorum, vt loquens de verbo in continenti poſt Imol. conſuluit Aemilian.conſ.2.quo ad primum nu.59. fo.13.)abſq; eo qđ in aliquo obſtet Iuramẽtũ quia vt per Seraph.d. priuil.48. nu.8. dũ tractatur de purgatione moræ, in neceſſariam cõſequentiam tractatur de obſeruãtia iuramenti, præſertim quando cõtractus fuit celebratus in terris Eccleſiæ. Corn.d.conſ.121. quanquam videatur, num.5. lib. 1. etiam ſi inſtrumento cõceſsionis huiuſmodi eſſet appoſitum verbum libere Carrot. deciſ.9.ſæpius in facto nume. 10. in verſic.contrarium tamen credo fol. 25.

Et tanto magis poteſt purgari in caſu iſto, in quo ante latam ſententiam fuit petita moræ purgatio ab his,qui in dolo,& culpa non fuerunt,nec in poſſeſsione bonorum tempore caducitatis erãt. Bero.conſ.98.viſa facti ſpecie,nu.23.lib.1. fo.413.

Etiam non obſtantibus ſupra in contrariũ adductis, quia cum ſucceſſor eius, qui dedit d. bona in emphyteoſim agat ad caducitatem incurſam tẽpore prædeceſſoris contra hæredes eius,cui fuit data emphyteoſis,tempore quorum res non cecidit, fruſtra,& nulliter agit cum deficiat poteſtas, nam hæres emphyteotæ non poteſt declarari incidiſſe propter ceſſationem ſolutionis ſui prædeceſſoris, vt tradit Caſſador.deciſ.2. apertiſsimi iuris eſt de locat.num.2. fol. 194. de quo etiam ſcribit Burſat. conſil 102 tanta eſt copia,num.4. & conſ.91. Illuſtriſsimus quondam Dominus,num.18. volum. 1.
* qui teſtatur de communi * Franc. Curt. de feud. part.4.num.157. in verſ. tertia principalis quæſtio tom.10.par.2.fol.88.Rimin.conſil.16.viſis dubitationibus,nu.27. lib.1. & conſil. 269. præſens caſus,
** nu. 11. lib. 2. vbi atteſtatur de magis cõmuni * & conſil.429.viſa facti expoſitione,num.66. lib.3. Bero.conſil.98.viſa facti ſpecie,num.31.& ſeq.li.1. fol.414.& conſil.49.viſis diligenter,num.17.lib.3. fol.162. Sebaſt.Medic. in tract. mors omnia ſoluit 2.par.concluſ.100.num.279. Corb.de cauſ.priuat. ob non ſolut.cano.ampliat.45.nu.17.fol.242. Menoch.conſ.155. Reſpondendum videbatur, nu.17. lib.2.Rot.Bonon.deciſ.37.in cauſa mota,num.15. fol.53. Pedem.deciſ.32. in dubium vertitur, nu.6. Ludouic. concluſ. 1. de hæred.in verſ. infertur 58. fol.485. Andr.Gambar.de offic. & poteſtat. legat. de lat.lib.6.num.198. vol.2.

32 Et tanto magis quia ne dum ſucceſſor, ſed nec etiam hæres Domini poſſunt declarare pœnam aduerſus emphiteotam, quam defunctus dominus non declarauit vt primum loquens de Archiepiſcopo Succeſſore probat Honded. conſil. 80. ſatis plene num.8.lib.2.fol.564.& Hieron.Pappon. conſil.52.in reſolutione num. 32. fol.117. qui teſtatur
* de * communi ſecundum vero Burſat. d. conſil. 91. d.num.18. cum ſeq. & conſil.225.ſecũdum ea, quæ num. 147.lib.2.Anchar.Regienſ. q.45. in inſtrum. venditionis,num.4.lib.2.fol.88. Rimin. iun. conſ. 305. ſtant in primis,num.39.lib.3.fol.283. Caualcan.1.par.deciſ.43.Reuerendus Presbyter, num.3.
** fol. 594. qui teſtatur de magis * cõmuni Anton. Gab.lib.3.commun.opin.in tit.de iur. emphyteot. concluſ. 3. Caſſad. deciſ. 3. item fuit concluſum de locat.fol.197.ratio eſt quia caducitas emphyteoſis ſoluitur morte non ſoluentis, aut morte Domini ſcientis,& non contradicentis,& ſic, nec per hæredes Domini talis declaratio fieri poteſt, nec contra hæredes emphyteotæ procedi, vt latè tradit Sebaſt.Med.in d.tract.mors omnia ſoluit 2.par.concluſ.38.num.102. & Clar. in §. feudum q. 64. concluſ.43.num.111.& gloſ. fin. in cap. fin.de donat. & conſiderauit Gab.conſil.67. viſis actis, num.11. lib.2. qui etiam dicit, quod quando hæres domini directo agit cõtra eum, qui culpam commiſsit requiritur ſcientia Domini defuncti ex qua colligitur remiſsio, ſecus ſi dominus agat contra hæredẽ eius, qui culpam commiſit nam tunc non requiritur ſcientia, quia deciſio non fundatur in remiſ-
33 ſione,ſed in eo, quod delictũ morte extinguitur, & pœna non tranſit in hæredem.

Nec obſtant Doctor. tenentes oppoſitum, quia etiam vbi contraria ſententia eſſet uerior illa non procedit, quando Dominus ſciuit contrauentionem, & caducitatem, & illam non declarauit ſed quando eam ignorauit, vt in terminis dicit Becc. in conſ.9.explorati iuris eſt, num.13. fol.19. atte-
* ſtando de communi *, Honded. d.conſil.80. num. 70.lib.2. nam vt inquit Burſat.d.conſil.91. nu.23.
* lib.1.qui atteſtatur de communi * cenſetur remiſſa caducitas, & amplius contra hæredes agi non poteſt quando Dominus ſciuit, vel ſcire potuit cadu-

citatem

Digitized by Google

34 citatem, vt in caſu iſto, ratione præſumptæ ſcien-
tiæ ex capite conſanguinitatis, quæ erat inter Re-
uerend. Dominum Germanum, & Octauium eius
fratrem Patrem dictorum heredum, qui aſſeritur
cecidiſſe ab emphyteoſi de qua agitur ſibi à dicto
Germano conceſſa ob pacta non ſeruata, & tanto
magis, quod rigor huiuſmodi non menſuratur
35 ſemper vno modo, ſed conſideratur qualitas per-
36 ſonarum, & id, quod eſt veriſimile; & ſic cum
non ſit veriſimile etiam præſuppoſita ſcientia,
quod dictus Polidorus declaraſſet caducitatem
37 contra fratrem, cum nemo carnem ſuam odio
habeat, iuxta illud Eſaiæ capitulo 58. carnem
tuam ne deſpexeris de quo dum meminit Duran.
de arte teſta. tit. 1. de tuto. & executo. teſta. caut. 10
nu. 4. fol. 435. firmat executorem teſtamentarium
conſtitutum ad diſtribuendum bona inter paupe-
res poſſe eligere ſeipſum, ſed potius, quod eam ta-
38 cendo remiſerit, veriſimilitudini eſt inhærendum,
39 vt euitetur inveriſimile habens falſitatis imagi-
nem, & quod à communiter accidentibus euenire
non ſolet, & tanto magis ſucceſſor non poteſt de-
40 clarare, quia veriſimiliter non poteſt eſſe infor-
matus, quod intentio prædeceſſoris fuerit in ten-
tare dictam caducitatem per ea, quæ tradit Rol.
conſil. 66. in hac quæſt. num 18. & ſeq. lib. 4. fol. 114.
Ludouic. concluſ. 1. de hæred. in verſ. inſertur 54.
fol. 485.

Non obſtat, quod ſupra opponebatur de periu-
rio primo loco, qui incidit in pœna dictæ leg. ſi quis
maior, C. de tranſact. & cadit ab omni commodo
contractus. & ſic ab emphyteoſi etiam ſi defeciſ-
ſet ſoluere pro vno anno quando ſcilicet emphy-
teota eccleſiæ cum iuramento promiſit ſoluere ſin
gulo anno vt per Rotam in nouiſſim. deciſ. 3. ſolū
* nu. 1. part 2. quæ de communi teſtat. & poſt Bald.
in cap. quarelam extra de Iur. Iur. gloſſ. 1. & Alex.
conſ. 85. non puto lib. 1. vbi Addit. in littera à plu-
res allegat & alios ſupra citatos tradit Marſil. ſin-
gul. 226. emphyteota priuati in verſic. & tamen
intellige fol. 59. qui in fine idem dicit in citato per
eccleſiam ad ſoluendum canonē facta enim huiuſ-
modi citatione non erit neceſſarius curſus bienij,
ſed ſufficit lapſus ſex menſium in quo ſi non ſolue-
rit cadet ab omni iure liuelli.

41 Nam reſpondetur, quod aliud eſt de æquitate,
qua mora purgari poteſt, vt ſupra dictum fuit, &
etiam in terminis d. l. ſi quis maior, C. de tranſact.
& dicetur infra num. 57.

Non obſtat, quod ſecundo loco opponebatur de
pacto reſolutiuo poſito in d. emphyteoſis contra-
ctu, nam aut id adducitur reſpectu plantationis ar
borum, & vitium non factę, ac domunculæ nō con
ſtructæ infra triennium, de quibus per Aluar. Va-
laſc. in ſuo tract. de iur. emphyteotic. q. 25. num. 1.
fol. 137. aut reſpectu emphyteoſis, ſeu canonis per
biennium non ſoluti.

Primo caſu cū non adſit aliqua reſolutio cōtra-
ctus, nec aliqua pœna, vt ex tenore eiuſdē inſtrumē
ti melius apparet ad quod ex facto ceſſat obiectio.

Secundo caſu dico, quod & ſi reſolutio contra-
ctus dicti pacti appareat, non tamē propterea rei
42 conuenti ab emphyteoſi cecidiſſe dicuntur cum
agatur de caducitate incurſa tempore prædeceſſo-
ris dicti Stellæ, qui eam non declarauit, & contra
hæredes ipſius Octauij, qui deliquit non ſoluendo
dictum canonem in præfato biennio, quo caſu ca-
ducitas aſſerta non poteſt eſſe in conſideratione,
quaſi remiſſa fuerit per ea, quæ dicta ſunt. Et tan-
to magis quia cum ex pluribus Chyrographis ex-
hibitis appareat pro parte dicti Stellæ fuiſſe rece-
43 ptum canonem etiam pro tempore futuro, ideſt
decurſo poſt cauſatam caducitatem, etiam ſtante
proteſtatione, quod recipitur ſaluo iure caducita-
tis cenſetur caducitatem remiſiſſe ſecundum Cla-
rum in §. emphyteoſis quæſt. 10. fol. 82. Corb. qui
plures allegat de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon.
limit. 21. num. 2. & ſeq. fol. 26 & ſeq. Riminald. iun.
conſil. 22. Illuſtris num. 12. lib. 1. fol. 100. Honded.
d. conſil. 55. num. 8. & Surd. deciſ. 6. agente, nu. 7.
de quibus licet maior pars Dominorum non cura-
uerit, contra ea, quæ tradit Rum. conſil. 177. viſis, &
intellectis num. 16. lib. 1. fol. 241. quia fuerunt pro-
ductæ poſt concluſum in cauſa ego dicebam, quod
44 non erant ſpernendæ, quia ex forma Conſtitutio-
nis Marchiæ, cap. 4. lib. 5. fol. 328. Apodixæ priua-
tæ habent paratam executionem, præſertim cū po
tuiſſent de facili recognoſci, & veriſimiliter nega-
tæ nō fuiſſent, nam ſi extraiudicialiter dictus agēs
nomine filij eas dictis Auditoribus, & mihi parti-
culariter oretenus faſſus fuit eſſe veras, ſed ſibi non
obſtare, quia fuerunt factæ ſine præiudicio caduci-
tatis, vt etiam id colligitur ex ſuis allegationibus
idem dixiſſet in iudicio ſuper earum recognitione
45 ſaltem metu pœnæ, cum negans incidat in pœnā
dupli, aut. qui propriam, C. de non numer. pecu. &
gl. ad dictam Conſtit. in uerbo Apodixis, num. 2.
fol. 329.

46 Et tanto magis, cum quo ad iudicem nulla ob-
ſtet concluſio in cauſa, & vbi obſtaret, cum ex illis
47 oriatur præſumptio ad fauorem dictorum hæredū
circa eorum bonum ius, & dubietas ex parte agen
tis ad reorum fauorem inclinandū uidebatur præ-
48 cipuè cum ſint minores, quorum bona non poſſūt
cadere in commiſſum, vt in terminis emphyteoſis
probat Guido. de Suz. in ſuo tract. de iur. emphyt.
num. 13. to. 6. par. 1. fol. 189. per text. in l. 2. C. de
fund. patri. lib. 10. & l. fin. C. in quib. cauſ. in integ.
reſtitut. & poſt gloſ. in l. ſi tutoris 23. C. de admi-
niſtrat. tutor. inquit ibi Bald. in princ. qui dici id
eſſe notatu dignum, & menti tenendum ſēper. &
vbi caderent, vt late diſputando hanc queſtionem
concludit Corbol. in ſuo tract. de iur. emphytheot.
de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon. Amplia. 28. nu.
1. cum ſeq. fol. 224. quod reſtituuntur in integrum
vt per tex. in l. ſi creditor 7. §. & ſi quidem ita ve-
nierit ff. de diſtract. pignor. dicit idem Corbol. lo-
co proxime citato num. 6. in verſic. licet ei ſubue-
niatur.

49 Hinc eſt, quod minoribus pręſcriptiones extra-
50 iudiciales non currunt, & quod in præſcriptioni-
bus iudicialibus reſtituuntur in integrum ſicut, &
eccleſia Balb. in ſuo tract. de præſcr. par. 5. p. 4. q. 6.
num. 3. to. 17. fol. 87.

51 Et quod excuſantur à pœna, vt per Beat. in ſuo
tract. de inop. debit. cap. 8. num. 7. etiā in his quo-
rum punitio ſpectat ad publicam vtilitatem, vt ibi
num. 8. tom. 3. p. 2. fol. 222. ſuper quibus ſtantibus
præmiſ-

Digitized by Google

præmiſsis haud quaquam eſt immorandum.

Nec dicatur agi de caducitate incurſa per auctorem dictorum minorum, qui erat maior, quia
52 ante declarationem non poterat dici incurſa ex his, quæ ſupra dicta ſunt, & dicentur infra.

Prout non obſtant primus, ſecundus, & tertius caſus, in quibus moram purgari non poſſe affirmabatur, quia cum vt ſupra dictum fuit declaratio nō fuerit facta per prædeceſſorem, nec potuit fieri per ſucceſſorem contra hæredes eius, qui deliquit, præcipuè cum ſint minores vt ſæpe dixi, & ille, qui egit non potuerit agere; aliqua pactorum inobſer-
53 uantia conſiderari non poteſt ad damnum dictorum hæredum, quia nulliter agere, & non agere idem eſt. Iurib. vulgatis.

Nec quartus, quia & ſi mora purgari non poſſit quando adeſt dies, & pœna id debet intelligi, vbi non obſtant ſupradicta, nam caducitas non incur-
54 ritur, vt pariter dictum fuit, niſi domino uolente, vnde non ſufficit ſola mora, niſi etiam fuerit facta declaratio domini directi. vt poſt Alex. conſ. 72. viſo themate, num. 7. lib. 2. Dec. conſ. 160. in cauſa monaſterii in fin. fol. 172. & conſ. 206. quęritur an diuiſio num. 8. fol. 425: Pariſ. conſ. 108. de bono iureipſorum, num. 33. lib. 1. qui teſtatur de commu-
* ni. * Bero. d. conſ. 98. num. 32. lib. 1. Crauet. conſil. 212. Diuino ſubſidio, nume. 1. fol. 428. tradit Rot. in nouiſſ. deciſ. 28. pro reſolutione dubii, nu. 1. par. 2. fol. 17.

Nec quintus, & vltimus caſus, nam reſpōdetur id poſſe habere locum contra iurantem, non autē
55 contra ipſius hæredes, quia iuramentum quo ad reatum, & pœnam periurij ad hæredes, ſeu filios nō tranſit, ſed ſolum iurantem afficit, vt in terminis reſpondet Bero. d. conſil. 98. viſa facti ſpecie nu. 25 & ſeq. lib. 1. Fanucc. de inuentar. part. 7. num. 176. in verſ. ſecūdo modo Seraphin. in ſuo tract. de priuil. Iurament. priuileg. 59. nu. 25. & Surd. conſ. 165. ad impediendum nu. 7. & ſeq. lib. 2. & propterea, vt inquit Marſil. ſingul. 546. licet hæres fol. 145. mortuo iurante hæredi non eſt neceſſaria aliqua abſolutio, vel relaxatio iuramenti quia vinculum iuramenti, quod eſt ſpirituale finitur morte iurantis. Idem poſt Innoc. & Bald. voluit Surd. conſ. proxime citato num. 8.

56 Secundo quod de æquitate canonica, quæ omnibus eſt communis. Rot. Florent. deciſ. 60. Nobiles de Maphæis, num. 31. fol. 196. Iudeis exceptis, quibus non conuenit nec ſeruatur, vt poſt gloſ. in cap. 2. extra de Iude. & Iaſon. in repetition. l. admonendi col. 108. de Iur. Iur. tradit Marſil. ſingular. 463. Rigor iuris ciuilis in fin. fol. 126. etiam ſtante
57 iuramento mora purgari poteſt. Dec conſ. 452. viſa inſtructione, num. 5. Caput Aquenſ. deciſ. 230. in mora non fuit Georgius, num. 3. p. 2. & Rot. in nouiſſ. deciſ. 207 tres fuerunt, num. 5. in verſ. præterea de iure canonico par. 2. fol 141. quibus addo Add. ad Alexan. conſil. 158. in cauſa & lite in uerbo iuramentum littera B, lib. 2. fol. 132. dicentem id indiſtincte eſſe uerum etiam in foro ciuili, &. Vrſill. in addit. ad Afflict. deciſ. 174. quidam Ruſticus, num. 2. fol. 128. qui dicit vidiſſe in practica
58 obſeruari moram purgari uſque ad ſententiam de ſtylo, ſeu obſeruantia Sacri Cōſilii, quia hodie omnis pœna non exigitur niſi quatenus cum intereſ-
59 ſe concurrit. Ratio eſt quia ab eccleſiaſticis perſonis non ita de facili exigitur pœna: quia lucrū inhoneſtum cum iactura alterius reputatur, vt probat text. in capit. ſuam ad nos in verſic. quia agitur de pœna, de quo meminit Dec. conſil. 138. diligenter pro tenui, num. 7. fol. 146. quem ſi ponderarent Eccleſiarum Rectores proni forſan non ita eſſent ad has caducitates, & pœnas præcipuè contra pupillos, & minores, quorum protectionem ne
60 opprimantur potius ſumere deberent, capit. 1. de poſtuland. in fi. aliàs in die iudicij aduerſus eos clamabunt ad Dominum prout facient ceteri relati per multum Illuſtrem, & Reuerendiſ. D. Rutilium Benzonium Epiſcopum Lauretanum, & Rechanatenſem virum quidem ingenio præſtantem, ac peritiſſimum in ſuo tract. de fuga lib. 2. quæſt. 2. art. 3 littera D, fol. 23.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXI.

VESTIGNANI COMITATVS Camerini.

ARGVMENTVM.

Exiſtens ſub poteſtate Patris, vel aui, an poſſit facere teſtamentum.

SVMMARIVM.

Nepos, Pronepos, & cęteri an ſint in poteſtate aui paterni, nu. 1.

Teſtamentum facere non poteſt, qui eſt in alterius poteſtate, nu. 2.

Teſtamentum non poteſt pendere ex alieno arbitrio, n. 3.

Quid ſi ageretur de profectitiis, & aduentitiis, ſeu de illud ſuſtinendo in uim codicillorum, ſeu donationis d. nu. 3 in verſiculo vel ageretur.

DECISIO LXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

TEſtamentum Petri Venantij exiſtētis ſub poteſtate Io. Dominici aui paterni, an de iure validum ſit.

Reſolutum fuit dictum teſtamentū
1 eſſe nullum, quia cum mortuo Patre, ac etiam Patre viuo, nepos, pronepos, & cæteri in poteſtate aui paterni ſint l. nam ciuium, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iur. §. 1. inſtit. de patr. pote-
2 ſtat. non potuit dictus Petrus Venantius in poteſtate dicti Ioannis Dominici exiſtens, facere teſtamentum ante remedium emancipationis introductum ad id valide diſponendum ſi congruo tēpore fiat non autem in vltimo vitæ ſpiritu, vt primū probat text. in l. filiusfamilias, ff. de teſtam. l. pen. C. qui teſta. fac. poſſ. quia ſublata eſt teſtandi facultas per tex. in terminis in l. qui in poteſtate, ff. de teſtam. & inſtit. quib. permiſſ. eſt fac. teſta. in princ. & lex non approbat eius perſonam clar. in §. teſtamentum q. 8. fo. 10. in verſ. ſed quia lex etiam ſi pa-

rentis

Digitized by Google

rentis conſenſus interueniret d. l. qui in poteſtate Io.dile &.de art.teſtan.in titu. de his, qui habēt te-
3 ſtamenti factionem, capit. 1. vbi de cōmuni; quia
4 teſtamentum ſecundum communem * opinionem non poteſt ex alieno arbitrio pendere clar. in d. §. teſtamentum in verſic. quia teſtamentum vel ageretur de profectitiis,& aduentitiis Rimin.iun.conſil.159.queritur an teſtamentum in prin. vol.2. ſeu de ipſo ſubſtinendo in vim codicillorū Panc.conſ. 184.nuptui locata eſt,num.2. & Honde. conſil.32. præſens nume. 78. ſeu donationis, vt per eundem Honded.loco citato num. 121. & ſeq. ſeu de dote, nam filia non habet in dote priuilegium teſtandi, quod habet filius in Caſtrēſi peculio, vel quaſi Alexand. conſil. 16. viſis, & opportune conſideratis num.1. lib.2. & in ſpecie clerici omnes, etiam primæ tonſuræ, qui poſſunt facere teſtamentū, etiam ſi filii familias ſint. Abb.in cap. quia nos num. 5. de teſtam.Veronenſ.caut.113.filius familias,nu.2. fol.35.& Durans in ſuo tract.de art.teſtan.caut.1. tit.1. num.5. fol. 7. quia vt ibi peculium etiam aduentitium clerico eſt quaſi Caſtrenſe, aut presbyteros,C.de epiſc.& cleric.Abb.loco citato.

Secundum vero Honded. in ſæpedicto conſ. 32. num.28.& 49.reſpectiue.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXII.

CASTIGNANENSIS.

ARGVMENTVM.

Vidua quando competat remedium Aut. Præterea, C.vn de vir,& vxor.

SVMMARIVM.

Aut. Præterea,C.vnde vir,& vxor ad hoc,vt locum habeat,quæ probanda ſint,nu.1.
Dos congrua,quæ dicatur,nu.2.
Qualitates quando ſunt variabiles,non poteſt dari certa determinatio,nu.3.
Paupertas ex quibus probetur,nu.4.
Pauper,quis dicatur in terminis dictæ aut.Præterea,nu.5
Remedium dictæ aut. Præterea,C.vnde vir,& vxor,an locum habeat, quando mulier cum ſuis operibus viuere poteſt,nu.6.
Remedium dictę aut. Præterea locum habet non ſolum, quando mulier nullam habuit dotem,ſed etiam quando illam habet,ſed paruam,nu.7.
Dos parua dicitur,quæ non ſufficit ad alimenta,nu.8.
Paruum,& nihil æquiperantur,num.9.
Diuitiæ probantur per famam,nu.19.
Diues quis nuncupari poſſit,nu.11.
Paupertas probatur per famam,nu.12.
Pauper quis dicatur,nu.13.
Aeſtimatio prædiorum ſit ad quinque pro centenario,numero.14.
Probatio dubia non releuat,nu.15.
Fructus conſiſtentes in pecunia vino uel oleo facile poſſunt conuerti in frumento dicto nu.15.in uerſiculo quá do fructus.
Vxores ciuium non ſolent exercere uilia officia,nu.16.
Mulier uidualiter uiuens cenſetur in primo matrimonio, nu.17.
Vidua non tenetur exercere vilia officia, nu.18.
Hęres efficitur indignus hæreditate defuncti,ſi eius opera uxor prædefuncti cogitur alteri ſeruire,nu.19.
Senex,quis dicatur,nu.20.
Senectus quando incipiat,nu.21.
Senex non eſt aptus ad ſeruiendum,nu.22.
Senectus eſt ueneranda,nu.23.
Salarium pediſſequæ in his partibus eſt florenorum decem quolibet anno,nu.24.

DECISIO LXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Sanctiliæ viduę relictæ quondam Archangeli Paganelli, an competat contra hæredes d. Paganelli intentatum beneficium Authen.
1 Præterea, C. vnde vir, & vxor.

Videbatur reſpondendum negatiuè.

Primò quia inter cętera requiſita,vt ſit locus dictæ Authen. debebat probari matrimonium fuiſſe ſine dote cōtractum, diuitiæ viri tempore mortis, & paupertas vxoris non habentis vnde viuat per ea, quę tradunt in dicta auth. præterea Doctores, & præſertim Paul.de Caſtr.num.1 Fabian de Pep. num.7.Curt.iun.num.3.& ſeq.Simon de Prat. cōſ. 9.D.Pacifica contra ſer Paternianum,num.2. lib.1. qui dicit non habere locum diſpoſitioné d. Auth. quando vnum ex dictis requiſitis ceſſat Gabr. cōſ. 142.arbitror Antoninę quartam, nume.1.lib.1.& Honded. conſil. 93. prætendit nume. 18. Et tanto magis, quia videbatur probatum Sanctiliam habuiſſe in dotem duas poſſeſſiones valoris florenorum centum ſiue 90. & ad minus 70. vt deponunt teſtes quatuor ſuper 12 cap. fol. 38. 42. 47. & 51.
2 quę cenſeri debet dos congrua reſpectu qualitatis ipſius, cum iſta menſuretur ſecūdum quantitatem patrimonij, qualitatem, & honeſtatem perſonarum, numerum liberorum, & conſuetudinem regionis, & familiæ, ac iudicis arbitrium l.cum poſt, §.gener,ff.de iure dot.l.3.C.de dot.promiſ. Afflict. dec.337.in cauſa, num. 9. Menoch. de arbitr. caſu 149. in vniuerſa fere, nume.34. & ſeq. fol.163. & Becc.conſ.12.extat in oppido,num.6. fol.223.qui plures allegant. Ratio eſt, ſecundum Men. loc. cit.
3 quia cum qualitates ſint variabiles,non poteſt dari certa determinatio, præſertim cum per tres teſtes dictorum hæredum ſuper 13.cap.fol.44. & 48. & 49. probetur dictam Sanctiliam fuiſſe competéter dotatam cum florenis 50. attenta eius conditione, quibus accedit Philippus teſtis ipſius Sanctiliæ ſuper 9. interrogatorio fo.29. qui plenè probat contra producentem Rom.conſ.104. Pater Reueren.in fin.cum cæteris per me allegatis deciſ.61. ego dicebam in cauſa, num. 41.

Item habere ſuper vna domo florenos 38.vt conſtat per pub. inſtrum. in actis exhibitum.

Et vlterius dictum Paganellum eſſe pauperem, vt colligitur ex depoſitione Aurelij Philippi ſuper 8. interrog.fol.46.dicentis,quod non habebat bona ſuf-

Digitized by Google

na ſufficientia pro eius uictu, & aliis teſtibus contra dictam Sanctiliam examinatis prout fo. 38. 42. 45. 47. 50. & 51. iuncta depoſitione Beliſarii teſtis ipſius Sanctiliæ ſuper 14. cap. fol. 64. expreſſe probantibus, quod Archangelus cogebatur quolibet anno emere frumentum pro eius victu, quia ex poſſeſsionibus non recolligebat fructus ſufficientes,
4 proculdubio paupertatem probare videntur cum
5 in terminis dictæ Authenticæ. Præterea ille dicatur pauper cuius ſubſtantia non ſufficit ad uictum & veſtitum hæred. & coniugis ſuperſtitis, vt inquit Natt. conſil. 405. manifeſta eſt nume. 12. lib. 3. fol. 143. nam ſi dicta bona non ſufficiebant pro defuncto, multo minus pro pluribus hæredibus, & dicta Sanctilia.

6 Secundo quia dicta authentica. Præterea nõ habet locum, quando mulier cum huiuſmodi parua dote iunctis ſuis operibus eſt apta ad ſe ſuſtentandum ſine mendicitate, vt aſſeritur apta d. Sanctilia Soc. conſil. 121. præmittenda eſt, num. 46. lib. 4. & Corn. conſil. 249. viſo ſupraſcripto puncto lib. 3. quibus addo quod nouiſsimè cenſuit Rot. Bonon. in materia dict. Auth. Præterea quæſt. 4. num. 24. cum ſeq. fol. 80. quæ plures adducit. Vel aliunde poteſt habere alimenta, vt in his terminis in ſpecie conſuluit Honded. conſil. 79. dubitatur nu. 19. cum ſeq. lib. 2. fol. 558.

Sed pars affirmatiua ad fauorem d. Sanctiliæ informante pro parte eiuſdem Domino Mario Antonino I. C. probatiſsimo communi omnium Do-
7 minorum ſuffragio ſecuta fuit, quia diſpoſitio d. authen. Præterea procedit non ſolum, quãdo vxor nullam habuit dotem, ſed etiam, quando habuit paruam dotem, vt ibi voluerunt. Bald. Salic. Caſtrenſ. Roman. Aretin. Franciſ. de Rampon. Dec. nu. 4. & ſeq. Curt. iun. col. pen. in fin. Picus colum. 3. in fin. verſic. limita tamen Tiraq. in tract. de iudic. in reb. exigu. verſ. 9. ex hoc infertur, num. 19. fol. 575. Barbat. conſil. 74. ſcripſit pſalmiſta, col. 4. lib. 4. Burſat. conſil. 92. Dominus Ioan. Franciſcus, num. 22. lib. 1. Honded. conſ. 93. prætendit Domi-
✱ na Agnes, num. 4. & eſt communis * opinio, pro qua ſemper fuit iudicatum, vt in terminis poſt plures, quos allegat conſuluit Rimin. iun. conſ. 657. Domina Catherina, num. 40. lib. 6. fol. 192. & Decian. conſ. 70. & prima facie, num. 12. verſ. 3. & vlti-
✱✱ mo lib. 2. immo magis cõmunis * opinio, quæ in iudicando eſt tenenda ſecundum Ludouicum concluſ. 1. de ſolut. matrim. ampliat. 1. in verſ. prima tamen opinio, fol. 520.

8 Et parua dos dicitur quæ non ſufficit ad alimẽta ſecundum Bald. in dicta authent. præterea, & ibi
✱ Dec. nume. 5. qui teſtatur de communi * Michael Graſſ. in ſuo tract. de ſucceſſ. in §. ſucceſſio q. 39. num. 4. fol. 225. Rim. & Decian. vbi ſupra, qui dicit, quod ſalua conſcientia non poteſt aliud iudicari, ratio eſt quia ſtante parua dote habito intuitu ad virum, qui erat diues perinde eſt, ac ſi fuiſſet indotata Sur. conſil. 112. Ambroſius Saluatus, nu-
9 me. 84. nam paruum, & nihil æquiperantur, vt dixi ſupra deciſ. 62 in propoſita dubitatione, num. 13. & infra deciſ 78. maior pars, num. 17 & probatur in l. quamuis. ff. de condit. & demonſtrat. & per gl. in auth. minoris debitor, C. qui dat. tutor. poſ. Nat. conſil. 346. ſtatutum Caſtelletti Molinæ, nume. 6. fol. 71. Quæ vera puto etiam vbi vxor ageret ad reuocationem alienatorum titulo lucratiuo à viro, vt quarta ſibi debita ſuppleatur per ea, quæ conſuluit Laderch. Imolenſ. conſ. 167. difficillima eſt per tot. fol 547.

Non obſtat primum obiectum, in quo dicebatur non fuiſſe probatum de matrimonio cõtracto ſine dote, diuitis viri tempore mortis, & paupertate vxoris, vt erat faciendum.

Quia ad primum dè matrimonio contracto ſine dote. Reſpondetur quod cum dos fuerit parua, vt de ſe patet, quia fructus eiuſdem vix ſufficerent ad eam alendam pro vno menſe, quod d. Sanctilia poteſt dici indotata per ea, quæ ſupradicta ſunt.

10 Ad ſecundum, quod de diuitiis viri conſtat nõ ſolum per famam, qua diuitiæ plene probantur, gloſ. in l. vbi adhuc, C. de iur. doti. Bald. in authẽt. quod locum, num 13. C. de collat. & Dec. conſ. 47. Primo ergo num. 6. lib. 4. fol. 204. ſed etiam per illos teſtes qui deponunt de valore bonorum ipſius Paganelli aſcendente ad ſummam florenorũ 3564
11 cum quibus poterat diues nũcupari, quia fuit per duos alios teſtes probatum, *Che chi ha fiorini tre millia in Caſtagnano, è ricchiſsimo, & per tale ſi tiene in detta terra.*

12 Ad tertium quod præter id, quod paupertas dictæ Sanctiliæ fuit per teſtes plene probata, ac per famam, & communem vulgi opinionem, qua etiã probari poteſt, Maſcard. de probatio. concluſ. 1154 in 19. lib. 3. fol. 71.

Re ipſa de huiuſmodi paupertate apparere dicitur, cum ex dicta dote alimenta percipi non poſſint, & pauper dicatur, qui non reperitur habere
13 centum aureos, gloſ. in §. fin. in verbo pauper authen. de exhib. rei. Honded. conſil. 93. prætendit Domina, num. 30. fol 675. Item qui ſua induſtria, & labore victum ſibi querit, & qui tot bona nõ habet, quæ ſufficiant ad congruum victum, & veſtitũ Achill. Pedroch. conſil. 11. poſthabita diſputatione nume. 9. cum ſeq fol. 101. ſeu ille, qui talis videtur iudicis arbitrio, vt poſt Affl. deciſ. 115. vt plurimum inter Nobiles num. 3. fol. 254. Menoch. de Arbitrar. iud. caſ 65. num. 7. lib. 2. cent. 1. fol. 108. & alios dicit Achill Pedro. d. conſ. 11. nu. 12. vbi te-
✱✱ ſtatur de magis * cõmuni, ex quo dicitur ſublatũ, qđ ſubſequenter dicebatur de cõgruitate d. dotis.

Prout nec obſtat dum dicebatur fuiſſe probatũ dictum Paganellum non habere bona ſufficientia pro eius victu, & quod cogebatur quolibet anno emere frumentum.

Nam primũ nõ probatur niſi ab vno teſte ipſorum hæredum, cui ſtandum non eſt, cum ſit ſingularis, & contrarium appareat ex aliis teſtibus, & tãto magis, quia cum probetur bona eiuſdem aſcendere ad dictam ſummam florenorum 3654. ſufficiebant ad eius, & vxoris victum etiam ſecundum
14 communem extimationem prediorum, quæ fieri ſolent ad quinque pro quolibet centenario ſecundum Neuizzan. conſil. 74. Deo ſubiecta erit anima mea, num 5. & 13. & ſic in eis nullum poteſt fieri fundamentum.

Prout nec facit ſecundum quia non concludit de neceſsitate cum poſsit eſſe, quod vnus ſit diues, & quod

Digitized by Google

15 & quod cogatur emere frumentum quolibet anno, quando fructus conſiſtunt in pecunia, vino, vel oleo, quia facile poſſunt conuerti in frumento Bal. conſil. 30. ſicut dixi lib. 2. Rol. conſil. 55. ſiue conſideremus, num 6. lib. 2. fol. 121. quare talis probatio dubia non côcludit, l. non hoc, C vnde cognat.

Non obſt t dum diceb tur d. ctam Authent. Præterea non habere locum quando mulier iunctis ſuis operibus poteſt viuere vel al ûde ſcalere.
16 Nã id debet intelligi de illis operibus quæ præſtare ſolebat vxor viuente marito, vt in ſpecie loquitur Rot Bonon d. quæſt 4 num 24 & 25. item vbi in proceſſu fuiſſet probatum d. mulierê poſſe ſic operari, & lucrari: & huiuſmodi lucrum eſſe ſufficiens iunctum cum redditibus dotis ad congrua alimenta vt exinde viuere poſsit vt in terminis apparet deciſio D. Io Vincen Condiui, de qua inter conſ. diuerſorum in materia præfatæ Auth. Præterea incipiens D. Catherina num. 3. fol 241. non autem in præſenti ſpecie, in qua cum vxores ciuiũ non ſoleant exercere vilia officia, vt deponunt plu
17 res teſtes dictæ Sanctiliæ, quæ vidualiter viuens cenſetur in primo matrimonio quouſque maritata ſit, l. quoties in verſ. in viduitate permanens, C. de priuileg. ſcolar l. b. 12. l. fi. C. de bon. mater non tenebatur tentare hanc viam inſolitam in vi uperium ipſius mariti vt fuit de mente Soc. d. conſil. 121 num. 45. & d. Rotæ Bonon. d q 4. num 27. fol. 82. eſſet enim dedecus huic mulieri quæ hactenus nobiliter vixit vel nunc vilem artem inchoare, vt conſuluit D. Biſcia I. C. celeberrimus conſ. 5 D. Catherina num. 3. fol. 222. inter conſil. diuerſorum in materia d. Authent Præterea, & cenſuit Condiuus in d. deciſ. num 6. fol. 242. vt in terminis reſpondet. Rolan. conſil 14 & ſi ambigui, num 43. lib 3 & Rimin. iun. conſil 657. Domina Catherina, nu 55 & ſeq lib. 6 qui in ſpecie re
18 ſpondent ad dictum conſil Soc 121. quia non tenetur, nec debet ad viliores operas deſcendere, præter quam ad illas quas viuente marito poterat ſalua dignitate & honore familiæ mariti facere ſecundum Decian. con. 111 deceſsit maritus, nu 19. lib. 3. nec alteri inſeruire, ſeu artem exercere. Menoch. conſ. 433. cum præſtantiſsimo nu 14 & 1.
19 lib 5. Hond. d conſ 93. pratendit nu 13. immo hæres efficitur indignus hæreditate defuncti, ſi eſt in cauſa, vt vxor eiuſdem cogatur alteri ſeruire ſecundum Barbat d conſil. 74. colum. 5. in verſic. quinimo plus videtur lib. 4. Rolan d. conſil. 14. nu 49. lib. 3 & Decian. d. conſil. 111. num. 20. lib. 3.
20 Et tanto magis, quia probatur per duos teſtes dictam Sanctiliam eſſe quinquagenariam, & ſic ſenem per ea quæ tradit Innoc. in capit quoniam
21 frequenter, num. 3. vt lit non conteſt & Oldrad. conſil. 93. Magiſter ordinis, num 20. fol 32. & etiã quia tuo tempore incipit ſenectus ſecundum gl. in
22 prohem ſexti Decretal, quo caſu, nec videtur apta ad ſeruiendum, vt quoque tetigerũt. Rolan. nu 55. & Rimin. iun. nu. 57 in locis citatis, nec teneri ad id faciendum cum ſenectus, quę ſemper eſt vene
23 randa l. ſemper in princ. ff. de iure immunitatis, & Anl. Gell. us lib. 11. cap 9. non debeat in hunc modum vituperari, hoc enim non eſt de priuilegiis eiſdem conceſſis; vnde recte inuehitur Barbat. d. conſil. 74. ſeq; lit pſalmiſta, colum. 4. in verſic. nec obſtat ſi opponatur lib. 4 relat. per Rimin iun. vbi
24 ſupra contra dicentes mulierem teneri poſſe eſſe p diſſequam præcipuè in his partibus in quibus dantur floreni decem quolibet anno, qui vix ſufficiunt pro tertia parte veſtium. & aliorum neceſſariorum quod nouum videri non debet per ea, quæ tradit Decian. conſ 83 ex propoſita, num. 19. lib 5. fol. 161:

Præterquam quod nullibi conſtat ſæpedictam mulierem aliunde poſſe conſequi alimenta, vt requiri videbatur ſecundum terminos memorati conſil Honded. 79.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Condemnatio expenſarum ſimpliciter facta per iudicem ad quem an intelligatur etiam de expenſis primæ inſtantiæ.

SVMMARIVM.

Expenſarum condemnatio facta per iudicem ad quem intelligitur etiam de expenſis factis in prima inſtantia, niſi habuerit iuſtam litigandi cauſam, nu. 1.

DECISIO LXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Rota cenſuit ſuper propoſita dubitatione condemnationem expẽſarum factam per Dominum iudicem, à quo in cauſa Octauij Cherubini appellat, & Ludouici Matthæi de dicta ciuitate ap
1 pellantis debere intelligi de omnibus expenſis tam cauſę appellationis, quam cauſæ principalis per ea, quæ tradunt Felin. in capit. ſignificauerunt de exception. num. 7 Dec. in cap. ſæpe num. 15 de appell. & Marſil. ſingul 684 circa materiam expenſarum Put. deciſ 246. in vna Cæſaraguſtana lib 2. fol. 373. & Aſin in ſua pract. ciuil. §. 31. cap. 2. ampliat. 7 num. 32. fol. 417. & Granut. Theorem. 6. Decius num. 6. fol 29. niſi appareat, iuſtam cauſam habuiſſe, vt poſt Felin. vbi ſupra, & Hippol. Marſil. in l. patre, vel marito, num 71. ff. de quæſt. dicit idem Aſin. loco citato, nume. 1. & Granut. d. Theorem. 6. Decius, num. 13.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXIV.

FIRMI CASTRI ALTIDONAE.

ARGVMENTVM.

Poſitiones, an poſſint haberi pro confeſſis contra non perſonaliter citatum, & impeditum.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Mora in non reſpondendo poſitionibus, an poſsit purgari, nu. 1.
Contumax ad hoc, vt habeatur pro confeſſo circa poſitiones productas, quid requiratur, nu. 2.
Citatio Procuratoris ad reſpondendum poſitionibus, an ſufficiat, nu. 3.
Verba conſtitutionis, quando reſpiciunt perſonalitatem, an poſſit Procurator reſpondere poſitionibus, nu. 4.
Procurator, quando poſsit reſpondere poſitionibus, nu. 5.
Principalis poſitionibus quomodo reſpondere teneatur, nu. 6.
Metus an excuſet à contumacia, nu. 7.
Impeditus, an habeatur pro confeſſo, ſi non reſpondet poſitionibus, nu. 8.

DECISIO LXXIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vrã Firmana Caſtri Altidonæ vertente inter D. Marcum Antonium Mauritium, artium, & Medicinæ Doctorẽ appellantem ex vna, & Ioannem Baptiſtam Alexandrinũ appellatum ex altera; dicebatur poſitiones productas pro parte D. Domini Marci Antonij Mauritij haberi pro confeſsis ipſo facto ad fauorem ipſius producentis, cum poſt bina monitionem eis reſponsũ non fuerit ad formã conſtitutionis Marchiæ c. 19. lib. 5. fol. 348. & D. Ioannem Baptiſtã poſt lapſum termini comparentem ad reſpondendum admitti
1 non poſſe, etiam per viam purgationis moræ, nam vbi lex ipſo iure facit executionem, nõ admitti ur purgatio moræ, vt poſt Bart. in l. ſi inſulam, nu. 19. ff. de verb. oblig. conſuluit Neuizan. conſ. 6. viſis verbis Ducalis decreti, num. 12. fol. 51.
2 Sed aliud fuit reſolutum, quia ad hoc vt contumax habeatur pro confeſso, quia non reſpõdit poſitionibus, requiritur quod ipſe ſit monitus perſo-
3 naliter, non autem eius procurator, vt in præſenti ſpecie factum fuit, nam monitio in perſonam procuratoris non ſufficit, vt notatur in cap. 1. de confeſſ. lib. 6. & probat Iaſ. in auth. hoc amplius, num. 3. C. de fideicom. Alexan. conſil. 188. viſo proceſſu, num. 3. lib. 2. fol. 152. & Crauet. conſ. 254. decreto principali, num. 3. fol. 514.
Et tanto magis, quod præfata conſtitutio loquitur, quando fuit bis citatus principalis, non autem Procurator, vt colligitur ex illis verbis ibi (ſtatuimus, quod ſi quis) & recte quidem, nam cu ſuprà iuſſerit in principio, partem aduerſam teneri ad reſpondendum, & compelli debere per iudicem non obſtante, quod allegaretur, vel opponeretur poſitiones eſſe impertinentes, quę verba reſpiciunt
4 perſonalitatem, vt quoque id melius comprehenditur ex ſubſequentibus uerbis, in quibus expreſſe diſponit Procuratorem non poſſe cogi ad reſpon-
5 dendum, licet quatenus voluerit ad id faciendum tanquam principalis, & habens ſufficiens, & ſpeciale mandatum auctoritate dictæ conſtitutionis facta prima citatione admittatur, non autem poſt
6 nam tunc, vt ibi debet citari principalis, qui tenetur reſpondere per verbum credit, vel non credit ſimpliciter ſine aliquo adiumento, non poterat procurator, etiam in terminis iuris communis eis reſpondere per ea, quæ tradit Pedemon. decif. 113. ſtante decreto, num. 5. fol. 458. & gloſ. ad dictã conſtitutionem Marchię capit. 19. lib. 5. in littera C. num. 1. in verſ. fallit, vbi fol. 350.
Immo vbi aliqua contumacia ipſius reſpondere debentis conſiderari poſſet, idem eſſet ob impedimentum, quod habuit in accedendo cum militibus contra bannitos coacte, & metu pœnæ, qui me
7 tus præter id, quod excuſat etiam ſi fuiſſet leuis, & non cadens in conſtantem virum à contumacia, vt voluit Bald. in l. ea, quæ num. 8. col. 2. verſic. quæro nunquid qualibet occaſio, C. quemod. & quan. iud. & conſuluit Crauett. conſil. 319. Proponitur in facto, num. 20. in verſ. 7. Reſpondeo fol. 685. huiuſ-
8 modi probabilis cauſa non reſpondendi ipſum penitus eximit ab omni damno, & ſic pro confeſſo haberi non potuit, vt expreſsè, & verbis clariſsimis conſuluit Bald. conſil. 315. ſtatuto cauetur in fine in verſic. & iuſſus lib. 2. & Crauet. loco citato.
Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXV.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio, an detur quando iudex pronunciat executionem eſſe reuocandam, & annullandam.

SVMMARIVM.

Appellatio, an detur in executiuis, nu. 1. & 18.
Aequalitas inter litigantes eſt ſeruanda, nu. 2.
Interpretatio qualibet tendere debet ad æquitatem, nu. 3.
Expenſas quãdo unus ex litigantibus ex priuilegio ſoluere non tenetur idem an de alia parte dicendum ſit d. nu. 3. in verſiculo ubi dicit.
Inæqualitas, an toleretur inter reum, & actorem, nu. 4.
Appellatio an detur, quãdo pronunciatur inſtrumentum non eſſe exequendum, nu. 5.
Appellare, quod vnus poſſit, & alter non eſt abſurdum, nu. 6.
Cedens iura, quę habet cum affine non liberatur à compromiſſo d. nu. 6. in verſiculo facit.
Executionis reuocationem, an debeat obtinere, qui obtinuit in cauſa nullitatis, num. 7.
Iudex nullitatis, an poſſit annullata reuocare, nu. 8.
Iudex appellationis reuocat attentata, nu. 9.
Sententia quando eſt pronuntiata nulla & irrita eſt poſſeſſio cum inde ſequutis, nu. 10.
Appellatio ſuſpendit, & retardat, nu. 11.
Appellatio datur quando eſt connexa cauſa nullitatis, nu. 12. & 20.
Miſtura nullitatis proceſſus reſpicit petitorium, nu. 13.
Sententiæ capitula, ſi plura ſunt, an plures dicantur ſententiæ, nu. 14.
Verba quando ſunt poſita in vna, eademque oratione, an
conſti-

Digitized by Google

conſtituant vnum capitulum, vel plura, nu. 15.
Verba correſpectiua, quid operentur, nu. 16.
Iudicium dicitur ordinarium non executiuum, quando eſt introducta quæſtio nullitatis, nu. 17.
Appellatio in caſibus prohibitis an detur, nu. 19.
Appellare, an liceat ratione modiciſſimi præiudicij. d. numero. 19.
Tertius comparens pro ſuo intereſſe in executiuis an appellet d. nu. 19. in verſiculo, & vbi.
Sententia quando profertur verbis negatiuis, an militet eadem ratio, nu. 21.
Appellatio an detur, quando pronunciatur actorem non eſſe immittendum in poſſeſſionem, nu. 22.
Appellatio in ambiguis eſt admittenda, nu. 23.
Appellatio quando non reperitur prohibita cenſetur permiſſa, nu. 24.
Verbum quodlibet cum effectu operandi debet cenſeri appoſitum, nu. 25.
Ius ex facto oritur, nu. 26.
Appellatio vbi eſſet prohibita, an concedatur ratione noui grauaminis, nu. 28.
Gloſſ. 1. Clem. 1. de re iudicat. quomodo ſit intelligenda, nu. 28.
Supplicatio proprie non inducit litis pendentiam, nu. 29.
Appellatione pendente, an dicatur quis obtinuiſſe, nu. 30.
Verbum obtinere præſupponit ius. nu. 31.
Sententiam vnicam pro ſe habens, an dicatur obtinuiſſe, nu. 32.
Appellatio reſcindit iudicatum, nu. 33.
Appellatione pendente, an præſumatur pro ſententia, nu. 34.
Res iudicata pro veritate habetur, nu. 35.
Appellatio, an detur in cauſa attentorum, nu. 36.
Attentatorum remedium quando ceſſet, nu. 37.
Relator cauſæ in Rota non habet votum, nu. 38.

DECISIO LXXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

A Sententia lata ad fauorẽ D. Aloyſij Seueri I.C. de Saxo Ferrato cõtra Baptiſtam eius patruũ de eadem terra incolam d. ciuitatis Fani, in qua dictum fuit executionem reuocandam, & annullandã, an potuerit appellari, & appellatio huiuſmodi admitti, vt factum fuit.

1 Dicebatur quod non, quia in executiuis regulariter non datur appellatio.

2 Secundo, quia ſicut licuit d. Baptiſtæ exequi ſuũ
inſtrumentum in vim ſententiæ primi iudicis appellatione non obſtante, ita d. Aloyſio licere debet exequi ſententiam reuocatoriam, & annullatiuam dictæ executionis abſque aliquo vitio attentatorum, vt ſeruetur requiſita æqualitas inter litigantes, & vna pars non ſit plus priuilegiata, quam alia, cap. 1. de re iudicat. in 6. l. non debet ff. de reg. iur. & ff. quod quiſq. Iur. in Rubr. & Nigr. Marſil. ſingul. 168. equalitas ſemper fo. 38. Neuizzan. cõſ. 44. conditoris omnium num. 12. fol. 379. vbi dicit, quod ſi vna pars habet priuilegium non ſoluendi iudici, & notario quod idem de alia parte dicendũ eſt vt ſeruetur æqualitas in iudiciis, quia præter id,
3 quod quælibet interpretatio tẽdere debet ad æquitatem. Roma. in l. quod ſi poſſeſſor, §. aptanda, nu-
4 me. 1. de petit. hæred. inæqualitas non toleratur inter reumq́, & actorem niſi adſit aliqua præſumptio pro actore. Contard. in l. vnica, C. ſi de moment. poſſ. limit. 17. in verbo ſequeſtrum, num. 15. fo. 215 vnde dicebat Bal. nouel. in ſuo tract. de dot. par. 6.
5 priuil. 2. num. 12. fol. 18. quod ſicut non datur appellatio, quando mandatur inſtrumentum exequi ita non debet dari quando pronunciatur inſtrumentum non eſſe exequendum, vt pluries vidit ſeruatum Peruſii, quem ſequitur Marſil. ſingul. 389. tuſcis Rui. conſ. 85. lib. 5. & Magon. deciſ. Lucan. 62. ſtat ſtatutum. num. 8. fol. 205. eſſet enim valde ab-
6 ſurdum, quod vnus poſſet appellare, & alter non. Franc. in cap. ſi duobus, §. denique, num. 3. de appellatio. Contard. in d. l. vnica, C. ſi de moment. poſſeſ. limit. 17. in verbo ſequeſtrum, num. 14. fol. 15. facit Marſil. ſingul. 335. communiter fol. 93. dum in propoſito huiuſmodi æqualitatis ſeruandæ dicit quod ſi affinis cedit iura ſua, quæ habet cum affine non propterea liberatur à compromiſſo inter affines faciendo.

7 Et tanto magis quia obtinens in cauſa nullitatis obtinere debet etiam reuocationem executionis ſecundum gloſ. in clem. 1. in verbo donec Io. de
8 Imol. num. 11. & Vital. num. 27. fol. 84. de ſentent. & re iudic. præſertim cum iudex nullitatis poſſit omnia intentata prætextu illius ſententiæ reuocare ad inſtar iudicis appellationis, qui omnia atten-
9 tata appellatione pendente ex ſuo officio reducit in priſtinum, vt voluit Bartol. in l. 1. num. 18. C. quando prouocare non eſt neceſſ. & Alexan. conſ. 2. conſideratis his, num. 15. lib. 3. ratio eſt ſecundũ Innocentium in cap. ex inſinuatione, nume. 2. de procurato. fol. 70. quia ſententia pronunciata nulla
10 irrita erit poſſeſsio, & quidquid ex ea ſequutum
11 eſt l. non dubium, C. de leg. quod non eſſet ſi daretur appellatio, quæ omnia ſuſpendit, & retardat.

12 Sed contrarium cenſui, quia quando eſt connexa cauſa nullitatis prioris ſententiæ, vt in præſenti ſpecie datur appellatio. Bald. conſil. 141. præmiſſis verbis nume. 7. lib. 1. Contar. in l. vnica, C. ſi de mom. poſſ. limit. 25. ratione complicationis num. 22. cũ pluribus precedentibus, & ſequentibus optime facietibus ad deciſionem huius articuli fo. 240. Turret. conſ. 68. ego ordinatè procedendo, num. 2.
13 fol. 122. ratio eſt quia miſtura nullitatis proceſſus reſpicit petitorium. Contard. loco citato, num. 14. fol. 239. & totam cauſam deuoluit per ea, quæ tradit Matth. Brun. conſ. 73. breuiter concludo. Nec dicatur appellationem non afficere ſaltem reſpectu verbi reuocandam in dicta ſentẽtia poſiti, quia
14 tot capitula tot ſententiæ.

15 Quia d. verbum reuocandam, cum ſit coniunctum cum dicto verbo annullandam, & poſitum in vna, eademque oratione vnum capitulum, & non plura dicuntur per ea, quæ cenſuit Rot. deciſ. 13. alias 465. extra Rotam, num. 4. de probat. in nou. fol. 48. & Contard. d. limit. 24. num. 16. fo. 240. cum
16 ſint correſpectiua, & vnum poſitum propter aliud per ea, quæ ſcribit Aym. conſil. 11. tria principaliter videnda, num. 3. & 179. in cauſa appellationis in fi. & conſil. 245. Stephanus Bergadani, nume. 2.

Digitized by Google

verſ. rurſus, & conſ.298. terminins Didali, nu.13. verſ.5.Rot.Bonon.deciſ.29.in cauſa. Rim.iun.con ſil.23.Illuſtris,& Generoſus Comes nume. 132.& conſil.61. agit camera fiſcalis,nu.23. cum ſeq. lib. 1. nō poterit vno ommiſſo ſuper alio pronūciari, quia poſito vno ponitur, & alterum, ſublato vno tollitur,& alterum, l.etiam §. ex cauſa,ff.de mino. l.fin.ff.de acceptil. Crauet. d. conſil. 179. in fin.& conſ.245 num.2.in verſ.ſed in correſpectiuis.

Non obſtat dum primo loco opponebatur in executiuis non dari appellationem. Quia quando
17 eſt introducta quæſtio nullitatis iudicium non di citur executiuum, ſed alteratum, cum nullitas in inſtrumento ſcripta non reperiatur, & factum appellabile per ea, quæ tradit Contard. d. limit. 24. num.1. 2. 11. 16. cum plur. ſeq.

Et vbi executiuum nuncupari poſſet idē eſſet,
18 quia dum dicitur appellationem in executiuis nō admitti intelligitur de temeraria, & calumnioſa, non autem honeſta & probabili, vt poſt Angelum in l.quiſquis, C.quor. appellatio. dicit Rimin. iun. conſil.358.igitur ad primum,num.6. lib.4.& Turrett.d.conſil.68. num.5. puta quando allegatur aliqua iuſta cauſa ex qua appellatio deberet admitti, vt dicit Marſil.ſing.289. dolus futurus in verſ. attamen fol.79. Duen. regu. 42. appellatione l imit. 10.fol.23.vel conſtaret de notorio grauamine, nā
19 tunc etiam in caſibus, in quibus appellare non licet admittitur appellatio Ferrant. Gargiarei patrocin.7.Deus illuminet nu.9.in verſ.4.li.2. fo 33. etiam in terminis Aegidianæ, vt per Ludouic. deciſ.Peruſ.20. Domina Martiana,num.24 fol.25. & vbi tertius per ſuo intereſſe compareret Marſ. ſingular 295.in verſic.& idem fol. 82. quod quoq; verum puto in minimis, cūratione modiciſsimi præiudicij permittatur appellare l. ſi perluſorio, ff. de app. Ang.in l.1.ff.de app.recip.cap. cum ſuper de re iud & Vaſq. in ſuo tract.controuerſ.lib.1. c. 41. num.16.fol.78. Sed appellatio interpoſita per Dominam Baptiſtam, à dicta ſententia reuocationis, & annullationis eſt iuſta, honeſta, & probabilis,
20 quia conatur defendere, quod executio nō ſit nulla, ſed valida, & quod ſit exceſſum in declaratione nullitatis memoratæ de qua nullibi in proceſſu cōſtat argumento eorum, quæ ponit Lanceliott. in ſuo tractat.de attentat. cap. 17. de attentat. nullitat. pendent.nu.127.to.5.fo.398.

Non obſtat, quod ſecundo loco opponebatur, nam opinio Doctorum ſupra allegatorum non videtur tuta; quando enim ſententia profertur ver-
21 bis negatiuis non militat eadem ratio, qua militat,quando profertur verbis affirmatiuis, vt notabiliter multoties practicaſſe dicit Angel.in l.quiſquis quor.appella.non recip.Iacob.de ſāct.Georg. in l.fi.C.de ædict.Diu. Adria.tollen. nu. 56. Duen. reg.44.appellare à ſenten.limit.1.fol.26. Tiraq.in tract.le mort Saiſit Le uif par.6.declaratio 6.nu.3 fol.157.& Menoch.adipiſcen. remed.4. num.870.
22 fol.73. vnde ſecundum præcitatos ſi fuerit in remedio adipiſcendę lata ſententia pro reo contra actorem,in qua fuit dictum,actorem non eſſe mittendum in poſſeſſionem datur appellatio, & ſi regulariter ſit prohibita ad omnem effectum.

Secundo quod vbi procederet opinio Doctorū in contrarium allegatorum, quæ ex præmiſſis non
23 tranſit ita de plano, ſeu vt melius dicam ſuſtineri non poteſt, quia quando iudex pronunciat inſtrumentum exequendum agitur de actu poſitiuo, ac affirmatiuo,quando dicitur inſtrumentum nō exequendum de actu negatiuo, qui cum differant, eo quod affirmatiua regulariter pręualet ſecundum gloſ.in l diē proferre,§.ſi plures ff.de arbitr. Bart. Bald.& Angel. in l. hæredes palam, ff. de teſtam. Firman.in verbo affirmatiuam & Franc. Curt. in ſuo tract de teſtam concluſ 2 num 8 tom.4. fo.26. & concluſ.26.num.56.fol.128.& eſt dignior,& pręſtantior,nam vt inquit Saly.in l.1.C.rei vxoriæ, nume.6.verſic.& ſic nota,de quo meminit Patian. in ſuo tracta. de probat.cap.16 num 6. li.1 fol 8 ens quodlibet eſt nobilius,& eligibilius,quàm nō ens, ratione ambiguitatis reſultantis tam ex præcedentibus quam ſequentibus appellatio erat admittenda,vt poſt l. l ſ. in capit.vt debitus in verbo rationabili cauſa de appellat. Bart.in l.1.colum. 2 nu.6. ff.nil.nouar.appellat pend & alios tradit Tiraq. in dict.tractat.le mort Saiſit le vif. par.6. declarat.6. num. 10 fol.158 præſertim cum in terminis de quibus agitur vbi negatiua non eſt ſimplex, ſed alterata per d. verbum annullandam in ſpecie prohi-
24 bita non reperiatur, quo caſu cēſetur permiſſa ſecundum gl in l qui reſtituere in gloſſ. vlt ad fin & ibi Bar & Angel. ff de rei vendic.& Tiraq loco citat.num 9.& quidem neceſſario cum aliàs ſequeretur abſurdum,nempe quod idē eſſet dicere executionem reuocandam,& annullandam, quod ſim-
25 pliciter dicere reuocandam quod eſſe non poteſt, cum quodlibet verbum cum effectu operandi de-
26 beat cenſeri appoſitum,& ex variatione facti dicatur ius, quod ex eo oritur variari l. ſi ex plagis, §. in cliuo,ff ad l Aquil. maximè, quod dum dicitur
27 annullandam, inducitur nouum grauamen penitus diuerſum à reuocatione executionis,quæ petebatur,ob quod etiam vbi appellatio eſſet prohibita,licitum eſt appellare, vt poſt Ruin conſil. 78. in quæſtione in princ.li.5.Gabr.de appellat. concluſ. 4 num.2.in nu.fol.142 tradit Lancellott. de atten tat cap.11. de attentat pendente temp. ad appell. limit.53.num 35.tom 5.fol.384.

Prout nec obſtāt in oppoſitum adducta ad corroborationem. Primo quia ex his non infertur ap-
28 pellari non poſſe. Secundo quia allegata gloſ. in d.clemen.1.de re iudicat. quam ibi ſequūtur Imo. & Vital in locis citatis, non habet locum quando eſt appellatum,ſed quādo facta executione,eſt ſuo iudici ſupplicatum ſuper nullitate, vt probat Guiliel.de Monte Laudano in dicta Clemen.1. de re iud. num 2. quia & ſi tunc obtinens in cauſa nullitatis debeat habere reuocationem executionis ſecundum dictam glo. non tamen idem eſt quando
29 fuit appellatum, quia ſupplicatio propriè non inducit litis pendentiam, nec reſcindit iudicatum, quod erat terminus litis, ſicut appellatio, vt pulchre probat gloſ.in c.ex litteris 4. de in integ. reſtitut in verbo ſupplicauit littera H. & inquit Bal. in authent.quæ ſupplicatio,num.3.C de præc. imper.offeren quem ſequitur Rot. Bonon. per Barz. Deciſ.7. lata ſententia num. 11. fol.129. & tanto magis,quod prælata gloſ.loquitur de eo, qui obtinuit,

Digitized by Google

uit, quod propriè non poteſt verificari quando
30 fuit appellatum, quia ea pendente non poteſt dici
31 quempiam in cauſa nullitatis obtinuiſſe, cum obtinere præſupponat ius, vt poſt Archid. in capit. ſi gratioſe de reſcript. in 6. dicit Alberic. in verbo ob
32 tinere, de quo per vnicam ſententiam apparere non dicitur, quia præter id quod appellatio reſcindit iudicatum etiam ſi per calumniam appelletur,
33 vt per Bald. in dicta Auth quæ ſupplicatio nu. 3.
34 de precibus imp. offeren. tūc non præſumitur pro ſententia, quo ad effectum executionis, nam talis ſententia non poteſt exequi l. 1. §. vlt. ff. ad Senat. Conſult. Turpil. Præpoſit in cap. dilecto, num. 65. de appellat. Dec. in cap. quoniam contra num. 33. verſ. non obſtat, quod appellatio de probat. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 67. lib. 2. nume. 40. fol. 61. niſi illa fecerit tranſitum in iudicatum, vt ſcribunt omnes in cap. quoniam de probat. & hoc
35 ex præſumptione iuris, & de iure, quia res iudicata pro veritate habetur l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. l. res iudicata, ff. de reg. iur. Menoch. vbi ſupra, num. 46. & ſeq. nam tunc propriè, & verè dicitur quis obtinuiſſe cum id propriè iudicatum dicatur Gemin. num. 11. & Franc. in cap. non ſolum, nume. 9. de appell. in 6.

Nec quicquam facit allegata Doctrina in d. l. 1. num. 18. C. quan. prouoc. non eſt neceſſ. & Alexan. d. conſil. 2. in fin. lib. 3. nam loquuntur de attentatis appellatione pendente, de quibus non tractatur in præſenti ſpecie, circa quæ Rota iſta ſē
36 per tenuit illam opinionem, quod detur appellatio, quam ſecuta fuit. Rot. in nou. deciſ. 2. aliàs 113 tres ſententiæ ſuper attentatis fol. 54. de re iudic. & deciſ. 28. aliàs 517. eod. tit. in antiq. fo. 43. & Bellamer. deciſ. 37. vbi appellatur. de appellat. de quibus meminit Lancellot. de attent. cap. 28. de ſent. in cauſ. attentat. feren. num. 47. tom. 5. fol. 447. licet ipſe teneat contrarium, num. 95. fol. 448.

37 Et vbi aliquid pendente appellatione poſſet dici attentatum, idem eſt.

Primò quia remedium attentatorū ceſſat quando appellatio à lege, vel ſtatuto eſt prohibita, vt poſt Gemin. in cap. non ſolum, num. 10. verſ. tu ſolue, & ibi Franc. num. 7. in verſ. 3. limita de appell. in 6. dicit Manfred. in ſuo tractat. de attent. p. 7. num. 3. tom. 5. fol. 237. vt quoque ceſſat in aliis caſibus de quibus per Marſil. ſingul. 258. plures conceduntur in verſic. attamen fol. 68. ſed de iure non dabatur appellatio, quia cauſa erat executiua vigore publici inſtrumenti, vt præſupponebatur in prima obiectione ergo.

Secundo quia contra conuentum actione perſonali, vt in præſenti ſpecie, in qua executiuè fuit actum, vt ſupra non reuocantur attentata, vt poſt Vitalin. in clauſula nil nouari in verbo. Item fallit ſi agatur actione perſonali, num. 1. fol. 57. dicit Manfred. loco citato, num. 11. fol. 237.

Cauſa tamen per appellationem introducta coram Rota informante pro parte d. Domini Aloyſij D. Ottauio de Nigris I. C. acutiſſimi ingenij duo ex votantibus, qui tunc temporis maiore partem faciebant, dixerunt male fuiſſe per me iudicatum circa admiſſionem dictæ appellationis, vt in eorum deciſione, ad quam.

38 Etſi D. Relator, qui votum in Rota non habebat vigore conſtitutionis Rotalis cap. 18. fol. 5. in hoc cum eis non conueniret, quia ſentiebat, vt ſupra.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXVI.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio an detur ab interlocutoria, in qua iudex declarat ſe competentem.

SVMMARIVM.

Appellari, an poſſit quando iudex declarat ſe iudicem competentem, nu 1.

Et quid ſi tacitè per proceſſum ad vlteriora id fecerit, n. 2

Iuriſdictionis defectus cætera omnia excedit. nu. 3.

Iudex dum pronunciat ſe incompetentem non ſperatur alia pronuncia, nu. 4.

Iudex dum pronunciat ſe competentem grauamen, an per appellationem, à diffinitiua reparari poſſit, nu. 5.

Appellari an poſſit, à pronuncia legitimationis perſonæ, nu. 6.

Lex quæ præbet occaſionem perperam interloquendi tanquam iniqua attendi non debet, nu. 7.

DECISIO LXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Fanenſi vertente inter Franciſcum Panetium appellātem ex vna, & Panetiam quondam Dominici Ludouici Panetij vxorem Roberti Biſcigotti appellatam ex altera, in qua dubitatum fuit, an à pronuncia Domini iudicis, à quo, qui ſciens huiuſmodi articulum de iuriſdictione priuſquam ad alia procedatur eſſe neceſſario & ex ordine diſcutiendum, vt poſt Io. Andr. & Doctor. in c. 1. de ord. cogn. & in regul. ſingul. poſſeſſ. de reg. iur. in 6. in Mercurial. & c. præterea de dilatio. dicit Hieron. Pappon. conſil. 10. admodum Reuerend. num. 1. fol. 29. abſque eo, quod poſſit reſeruatis exceptionibus ad merita cauſæ in cauſa procedere per rationem, quā ibi de mente Gramat. deciſio 65. excellens comitiſſa num. 82. allegat declarauit ſe iudicem competentem aſſignando partibus tempus ad iuſtificādum, & impugnandum detur appellatio.

1 Domini concorditer dixerunt quod ſic per ea, quæ tradunt gl. finalis in authent. habita, C. ne fil. pro patr. & ibi Bald. num. 38. Ruin. conſ. v. viſis omnibus, quæ proponuntur, num. 4. lib. 4. Rom. ſingu. 130. ſi iudex num. 1. fol. 20. Natta. conſil. 172. in cauſa & quæſtione, num. 1. lib. 1. fol. 138. Bolognet. in dicta authent. habita, num. 289. Becc. conſil. 31. quod appellari num. 3. qui num. 6. fol. 52. dicit idē
2 eſſe, quando iudex tacitè ſe declarat competentem per proceſſum ad vlteriora Guid. Pa[illegible] deciſ. 10. nume. 1.

Digitized by Google

26 quidam notarius,num.2. fol. 184. quia in beneficialibus filius,vt ibi eſt extra patriam poteſtatem. Item quia vt ibi num. 3. in filio familias beneficia
27 eccleſiæ iudicantur peculium quaſi Caſtrenſe, vt per Hoſtienſ. in ſumma de pecul.clericor. nume.3. Abb.in d.cap.quia nos, num. 5. de teſtam. Aſcan. Clem.loco citato, & Guter. in ſuo tract. de contract.iurat.cap.4.num.19.tom.6.part.2.fol.48. in
28 quo Caſtrenſi peculio, vel quaſi pater nullam habet adminiſtrationem l.2.ff.ad Maced. Crot. in d. l. frater à frate,nu.48.ff.de condit. indeb. fol. 234. nec vſumfructum Borg.in ſuo tractat. de vſufruct. num. 181.fol.374.

Licet ego in ſententia Dominorum meorũ alio fundamento venerim, nẽpe quia mora de iure ca-
29 nonico, & eius æquitatẽ purgari poteſt, vt latè per Corb. de cauſ.priuat.ob.nõ ſolut.canon. limit. 41.vbi dinumeratis opinionibus,num.25.fol.292. dicit id fieri poſſe infra duos menſes, vt in ſpecie iudicauit Dominus iudex á quo Seraph. de priui.
30 iuram.priuil.48. num.8. fol.277. (& ſi ego credã huiuſmodi moræ purgationem fieri poſſe,etiã poſt duos menſes non obſtãte, quod Couar. & Corbol. num.9.fol.285.in locis proxime citatis dicant celeri ſatisfactione id fieri debere,quia celeriter mora purgata dicitur, etiam poſt lapſum dicti tẽporis cum totum reſideat in iudicis arbitrio, vt affirmant Couarr. vbi ſupra ex Gloſſ. in cap. potuit de locat.quam ſequuntur ibi Abb. & alij, & per text. in l.1.§.qui preſens.ff.de verb.oblig. & in l.3.§.cũ igitur ff.de vi,& vi armat. conſulit Gramat. in ſuis conſil.ciuil. conſil. 107. Redemptoris gentium nu. 9.fol.465.quem ſequitur Serafin.de priuileg.Iurament.priuileg.84.num.19. fol.522. quod cum adſint minores, qui vt infra dicetur num. 48. ſunt in iſta materia priuilegiati debet eſſe fauorabile non autem odioſum præcipue cum nouum nõ ſit iſtud verbum celeri ſatisfactione poſſe ſignificare magnum tempus,etiam decem annorum, vt loquens de verbo in continenti poſt Imol. conſuluit Aemilian.conſ.2.quo ad primum nu.59.fo.13.)abſq; eo qđ in aliquo obſtet Iuramẽtũ quia vt per Seraph.d. priuil.48. nu.8. dũ tractatur de purgatione moræ, in neceſſariam cõſequentiam tractatur de obſeruãtia iuramenti, præſertim quando cõtractus fuit celebratus in terris Eccleſiæ. Corn.d.conſ.121. quanquam videatur, num.5. lib. 1. etiam ſi inſtrumento cõceſsionis huiuſmodi eſſet appoſitum verbum libere Carrot. deciſ.9.ſæpius in facto nume. 10. in verſic.contrarium tamen credo fol. 25.

Et tanto magis poteſt purgari in caſu iſto, in quo ante latam ſententiam fuit petita moræ purgatio ab his,qui in dolo,& culpa non fuerunt,nec in poſſeſsione bonorum tempore caducitatis erãt. Bero.conſ.98.viſa facti ſpecie,nu.23.lib.1. fo.413.

Etiam non obſtantibus ſupra in contrariũ adductis, quia cum ſucceſſor eius, qui dedit d. bona in emphyteoſim agat ad caducitatem incurſam tẽpore prædeceſſoris contra hæredes eius,cui fuit data emphyteoſis, tempore quorum res non cecidit, fruſtra,& nulliter agit cum deficiat poteſtas, nam hæres emphyteotæ non poteſt declarari incidiſſe propter ceſſationem ſolutionis ſui prædeceſſoris, vt tradit Caſſador. deciſ.2. apertiſsimi iuris eſt de locat.num.2. fol. 194. de quo etiam ſcribit Burſat. conſil 102.tanta eſt copia,num.4. & conſ.91. Illuſtriſsimus quondam Dominus,num.18.volum. 1.
✲ qui teſtatur de communi * Franc.Curt. de feud. part.4.num.157. in verſ. tertia principalis quæſtio tom.10.par.2.fol.88.Rimin.conſil.16.viſis dubitationibus,nu.27. lib.1. & conſil. 269. preſens caſus,
✲✲ nu. 11. lib. 2. vbi atteſtatur de magis cõmuni * & conſil.429.viſa facti expoſitione,num.66. lib.3. Bero.conſil.98.viſa facti ſpecie,num.31.& ſeq.li.1. fol.414.& conſil.49.viſis diligenter,num.17.lib.3. fol.162. Sebaſt.Medic. in tract. mors omnia ſoluit 2.par.concluſ.100,num.279. Corb.de cauſ. priuat. ob non ſolut.cano.ampliat.45.nu.17.fol.242. Menoch.conſ.155. Reſpondendum videbatur, nu.17. lib.2.Rot.Bonon.deciſ.37.in cauſa mota,num.15. fol.53. Pedem.deciſ.32. in dubium vertitur, nu.6. Ludouic. concluſ. 1. de hæred in verſ. infertur 58. fol.485. Andr.Gambar.de offic. & poteſtat. legat. de lat.lib.6.num.198. vol.2. *

32 Et tanto magis quia ne dum ſucceſſor, ſed nec etiam hæres Domini poſſunt declarare pœnam aduerſus emphiteotam, quam defunctus dominus non declarauit vt primum loquens de Archiepiſcopo Succeſſore probat Honded. conſil. 80. ſatis plene num.8.lib.2.fol.564.& Hieron.Pappon. conſil.52.in reſolutione num. 32. fol.117. qui teſtatur
✲ de * communi ſecundum vero Burſat. d. conſil. 91. d.num.18. cum ſeq. & conſil.225.ſecũdum ea, quæ num. 147.lib.2.Anchar.Regienſ. q.45. in inſtrum. venditionis,num.4.lib.2.fol.88. Rimin. iun. conſ. 305. ſtant in primis,num.39.lib.3.fol.283. Caualcan.1.par.deciſ.43.Reuerendus Presbyter, num.3.
✲✲ fol. 594. qui teſtatur de magis * cõmuni Anton. Gab.lib.3.commun.opin.in tit.de iur. emphyteot. concluſ. 3. Caſſad. deciſ. 3. item fuit concluſum de locat.fol.197.ratio eſt quia caducitas emphyteoſis ſoluitur morte non ſoluentis, aut morte Domini ſcientis,& non contradicentis,& ſic, nec per hæredes Domini talis declaratio fieri poteſt, nec contra hæredes emphyteotæ procedi, vt latè tradit Sebaſt.Med.in d.tract.mors omnia ſoluit 2.par.concluſ.38.num.102. & Clar. in §. feudum q. 64. concluſ.43.num.111.& gloſ. fin. in cap. fin. de donat. & conſiderauit Gab.conſil.67. viſis actis, num. 11. lib.2. qui etiam dicit, quod quando hæres domini directo agit cõtra eum, qui culpam commiſsit requiritur ſcientia Domini defuncti ex qua colligitur remiſsio, ſecus ſi dominus agat contra hæredẽ eius, qui culpam commiſit nam tunc non requiritur ſcientia. quia deciſio non fundatur in remiſ-
33 ſione,ſed in eo, quod delictũ morte extinguitur, & pœna non tranſit in hæredem.

Nec obſtant Doctor. tenentes oppoſitum, quia etiam vbi contraria ſententia eſſet uerior illa non procedit, quando Dominus ſciuit contrauentionem, & caducitatem, & illam non declarauit ſed quando eam ignorauit, vt in terminis dicit Becc. in conſ.9.explorati iuris eſt, num.13. fol.19. atte-
✲ ſtando de communi *, Honded. d.conſil.80. num. 70.lib.2. nam vt inquit Burſat.d.conſil.91. nu.23.
✲ lib.1.qui atteſtatur de communi * cenſetur remiſſa caducitas, & amplius contra hæredes agi non poteſt quando Dominus ſciuit, vel ſcire potuit caducitatem

citatem

Digitized by Google

34 citatem,vt in caſu iſto, ratione præſumptæ ſcien-
tiæ ex capite conſanguinitatis, quæ erat inter Re-
uerend. Dominum Germanum, & Octauium eius
fratrem Patrem dictorum heredum, qui aſſeritur
cecidiſſe ab emphyteoſi de qua agitur ſibi à dicto
Germano conceſſa ob pacta non ſeruata, & tanto
magis, quod rigor huiuſmodi non menſuratur
35 ſemper vno modo, ſed conſideratur qualitas per-
36 ſonarum, & id, quod eſt veriſimile; & ſic cum
non ſit veriſimile etiam præſuppoſita ſcientia,
quod dictus Polidorus declaraſſet caducitatem
37 contra fratrem, cum nemo carnem ſuam odio
habeat, iuxta illud Eſaiæ capitulo 58. carnem
tuam ne deſpexeris de quo dum meminit Duran.
de arte teſta.tit.1.de tuto.& executo.teſta.caut.10
nu.4.fol.435. firmat executorem teſtamentarium
conſtitutum ad diſtribuendum bona inter paupe-
res poſſe eligere ſeipſum, ſed potius,quod eam ta-
38 cendo remiſerit,veriſimilitudini eſt inhærendum,
39 vt euitetur in veriſimile habens falſitatis imagi-
nem, & quod à communiter accidentibus euenire
non ſolet, & tanto magis ſucceſſor non poteſt de-
40 clarare, quia veriſimiliter non poteſt eſſe infor-
matus, quod intentio prædeceſſoris fuerit in ten-
tare dictam caducitatem per ea, quæ tradit Rol.
conſil.66.in hac quæſt.num 18.& ſeq.lib.4.fol.114.
Ludouic. concluſ. 1. de hæred. in verſ. infertur 54.
fol.485.

Non obſtat, quod ſupra opponebatur de periu-
rio primo loco,qui incidit in pœna dictæ leg.ſi quis
maior, C.de tranſact. & cadit ab omni commodo
contractus. & ſic ab emphyteoſi etiam ſi defeciſ-
ſet ſoluere pro vno anno quando ſcilicet emphy-
teota eccleſiæ cum iuramento promiſit ſoluere ſin
gulo anno vt per Rotam in nouiſsim. deciſ. 3. ſolũ
* nu.1.part 2.quæ de communi teſtat. & poſt Bald.
in cap.querelam extra de Iur.Iur. gloſſ.1.& Alex.
conſ.85.non puto lib.1.vbi Addit.in littera à plu-
res allegat & alios ſupra citatos tradit Marſil. ſin-
gul. 226.emphyteota priuati in verſic. & tamen
intellige fol.59. qui in fine idem dicit in citato per
eccleſiam ad ſoluendum canonẽ facta enim huiuſ-
modi citatione non erit neceſſarius curſus bienij,
ſed ſufficit lapſus ſex menſium in quo ſi non ſolue-
rit cadet ab omni iure liuelli.

41 Nam reſpondetur, quod aliud eſt de æquitate,
qua mora purgari poteſt, vt ſupra dictum fuit, &
etiam in terminis d.l. ſi quis maior, C.de tranſact.
& dicetur infra num. 57.

Non obſtat,quod ſecundo loco opponebatur de
pacto reſolutiuo poſito in d. emphyteoſis contra-
ctu,nam aut id adducitur reſpectu plantationis ar
borum, & vitium non factę, ac domunculæ nõ con
ſtructæ infra triennium, de quibus per Aluar. Va-
laſc.in ſuo tract.de iur. emphyteotic. q.25. num.1.
fol.137.aut reſpectu emphyteoſis, ſeu canonis per
biennium non ſoluti.

Primo caſu cũ non adſit aliqua reſolutio cõtra-
ctus,nec aliqua pœna,vt ex tenore eiuſdẽ inſtrumẽ
ti melius apparet ad quod ex facto ceſſat obiectio.

Secundo caſu dico, quod & ſi reſolutio contra-
ctus dicti pacti appareat, non tamẽ propterea rei
42 conuenti ab emphyteoſi cecidiſſe dicuntur cum
agatur de caducitate incurſa tempore prædeceſſo-
ris dicti Stellæ,qui eam non declarauit, & contra
hæredes ipſius Octaui, qui deliquit non ſoluendo
dictum canonem in præfato biennio, quo caſu ca-
ducitas aſſerta non poteſt eſſe in conſideratione,
quaſi remiſſa fuerit per ea,quæ dicta ſunt. Et tan-
to magis quia cum ex pluribus Chyrographis ex-
hibitis appareat pro parte dicti Stellæ fuiſſe rece-
43 ptum canonem etiam pro tempore futuro, ideſt
decurſo poſt cauſatam caducitatem, etiam ſtante
proteſtatione, quod recipitur ſaluo iure caducita-
tis cenſetur caducitatem remiſiſſe ſecundum Cla-
rum in §.emphyteoſis quæſt. 10. fol. 82. Corb. qui
plures allegat de cauſ.priuat.ob non ſolut..canon.
limit.21.num.2.& ſeq.fol.26.& ſeq. Riminald.iun.
conſil.22.Illuſtris num.12.lib.1.fol.100. Honded.
d.conſil.55.num. 8.& Surd. deciſ. 6. agente, nu.7.
de quibus licet maior pars Dominorum non cura-
uerit,contra ea,quæ tradit Rum.conſil.177.viſis,&
intellectis num.16.lib.1.fol.241.quia fuerunt pro-
ductæ poſt concluſum in cauſa ego dicebam, quod
44 non erant ſpernendæ, quia ex forma Conſtitutio-
nis Marchiæ,cap.4.lib. 5.fol.328. Apodixæ priua-
tæ habent paratam executionem, præſertim cũ po
tuiſſent de facili recognoſci, & veriſimiliter nega-
tæ nõ fuiſſent, nam ſi extraiudicialiter dictus agẽs
nomine filij eas dictis Auditoribus, & mihi parti-
culariter oſtendens faſſus fuit eſſe veras,ſed ſibi non
obſtare,quia fuerunt factæ ſine præiudicio caduci-
tatis,vt etiam id colligitur ex iuris allegationibus
idem dixiſſet in iudicio ſuper earum recognitione
45 ſaltem metu pœnæ, cum negans incidat in pœnã
dupli,aut.qui propriam, C.de non numer. pecu. &
gl. ad dictam Conſtit. in uerbo Apodixis, num.2.
fol.329.

46 Et tanto magis, cum quo ad iudicem nulla ob-
ſtet concluſio in cauſa, & vbi obſtaret, cum ex illis
47 oriatur præſumptio ad fauorem dictorum hæredũ
circa eorum bonum ius, & dubietas ex parte agen
tis ad reorum fauorem inclinandũ uidebatur præ-
48 cipuè cum ſint minores, quorum bona non poſsũt
cadere in commiſſum, vt in terminis emphyteoſis
probat Guido de Suz. in ſuo tract. de iur. emphyt.
num.13.to.6.par.1.fol.189. per text. in l. 2. C. de
fund.patri.lib.10.& l.fin. C.in quib. cauſ. in integ.
reſtitut.& poſt gloſ. in l. ſi tutoris 23. C. de admi-
niſtrat.tutor. inquit ibi Bald. in princ. qui dici id
eſſe notatu dignum, & menti tenendum ſẽper. &
vbi caderent, vt late diſputando hanc quæſtionem
concludit Corbol.in ſuo tract.de iur.emphytheot.
de cauſ.priuat.ob non ſolut.canon. Amplia.28.nu.
1.cum ſeq.fol.224. quod reſtituuntur in integrum
vt per tex. in l. ſi creditor 7.§.& ſi quidem ita ve-
nierit ff. de diſtract.pignor. dicit idem Corbol.lo-
co proxime citato num.6. in verſic. licet ei ſubue-
niatur.

49 Hinc eſt,quod minoribus præſcriptiones extra-
50 iudiciales non currunt, & quod in præſcriptioni-
bus iudicialibus reſtituuntur in integrum ſicut, &
eccleſia Balb.in ſuo tract.de præſcr.par.5.p.4.q.6.
num.3.to.17.fol.87.

51 Et quod excuſantur à pœna, vt per Beat. in ſuo
tract.de inop.debit.cap.8. num.7.etiã in his quo-
rum punitio ſpectat ad publicam vtilitatem,vt ibi
num.8.tom.3.p.2. fol. 222. ſuper quibus ſtantibus
præmiſ-

Digitized by Google

præmiſsis haud quaquam eſt immorandum.

Nec dicatur agi de caducitate incurſa per auctorem dictorum minorum, qui erat maior, quia
52 ante declarationem non poterat dici incurſa ex his, quæ ſupra dicta ſunt, & dicentur infra.

Prout non obſtant primus, ſecundus, & tertius caſus, in quibus moram purgari non poſſe affirmabatur, quia cum vt ſupra dictum fuit declaratio nõ fuerit facta per prædeceſſorem, nec potuit fieri per ſucceſſorem contra hæredes eius, qui deliquit, præcipuè cum ſint minores vt ſæpe dixi, & ille, qui egit non potuerit agere; aliqua pactorum inobſer-
53 uantia conſiderari non poteſt ad damnum dictorum hæredum, quia nulliter agere, & non agere idem eſt. Iurib. vulgatis.

Nec quartus, quia & ſi mora purgari non poſſit quando adeſt dies, & pœna id debet intelligi, vbi non obſtant ſupradicta, nam caducitas non incur-
54 ritur, vt pariter dictum fuit, niſi domino uolente, vnde non ſufficit ſola mora, niſi etiam fuerit facta declaratio domini directi. vt poſt Alex. conſ. 72. viſo themate, num.7.lib.2. Dec.conſ.160. in cauſa monaſterii in fin.fol.172.& conſ.206. quæritur an diuiſio num.8.fol.425. Pariſ. conſ.108. de bono iureipſorum, num.33. lib.1. qui teſtatur de communi. * Bero.d.conſ.98.num.32.lib.1.Crauet. conſil.212. Diuino ſubſidio, nume.1. fol.428.tradit Rot.in nouiſſ.deciſ.28.pro reſolutione dubii,nu.1. par.2. fol.17.

Nec quintus, & vltimus caſus, nam reſpõdetur id poſſe habere locum contra iurantem, non autẽ
55 contra ipſius hæredes, quia iuramentum quo ad reatum, & pœnam periurij ad hæredes, ſeu filios nõ tranſit, ſed ſolum iurantem afficit, vt in terminis reſpondet Bero.d.conſil.98.viſa facti ſpecie nu. 25 & ſeq.lib.1.Fanucc.de inuentar. part.7. num.176. in verſ.ſecũdo modo Seraphin.in ſuo tract. de priuil. Iuramẽt.priuileg.59.nu.29.& Surd.conſ.165. ad impediendum nu. 7. & ſeq. lib. 2. & propterea, vt inquit Marſil. ſingul. 546. licet hæres fol. 145. mortuo iurante hæredi non eſt neceſſaria aliqua abſolutio, vel relaxatio iuramenti quia vinculum iuramenti, quod eſt ſpirituale finitur morte iurantis. Idem poſt Innoc.& Bald.voluit Surd. conſ.proxime citato num.8.

56 Secundo quod de æquitate canonica, quæ omnibus eſt communis. Rot.Florent.deciſ.60.Nobiles de Maphæis, num.31.fol.196. Iudeis exceptis, quibus non conuenit nec ſeruatur, vt poſt gloſ. in cap.2.extra de Iude.& Iaſon.in repetition.l.admonendi col. 108. de Iur. Iur. tradit Marſil. ſingular. 463. Rigor iuris ciuilis in fin.fol.126. etiam ſtante
57 iuramento mora purgari poteſt. Dec conſ.452. viſa inſtructione, num.5. Caput Aquenſ. deciſ. 230. in mora non fuit Georgius, num.3.p.2.& Rot. in nouiſſ.deciſ.207 tres fuerunt, num.5. in verſ. præterea de iure canonico par.2.fol 141. quibus addo Add.ad Alexan.conſil.158. in cauſa & lite in uerbo iuramentum littera B, lib.2. fol.132. dicentem id indiſtincte eſse uerum etiam in foro ciuili, &. Vrſill.in addit. ad Afflict. deciſ. 174. quidam Ruſticus, num.2. fol.128. qui dicit vidiſse in practica
58 obſeruari moram purgari uſque ad ſententiam de ſtylo, ſeu obſeruantia Sacri Cõſilii, quia hodie omnis pœna non exigitur niſi quatenus cum intereſ-
59 ſe concurrit. Ratio eſt quia ab eccleſiaſticis perſonis non ita de facili exigitur pœna: quia lucrũ inhoneſtum cum iactura alterius reputatur, vt probat text.in capit. ſuam ad nos in verſic. quia agitur de pœna, de quo meminit Dec. conſil.138. diligenter pro tenui, num.7. fol.146. quem ſi ponderarent Eccleſiarum Rectores proni forſan non ita eſſent ad has caducitates, & pœnas præcipuè contra pupillos, & minores, quorum protectionem ne
60 opprimantur potius ſumere deberẽt, capit.1. de poſtuland.in fi. aliàs in die iudicij aduerſus eos clamabunt ad Dominum prout facient cęteri relati per multum Illuſtrem, & Reuerendiſ. D. Rutilium Benzonium Epiſcopum Lauretanum, & Rechanatenſem virum quidem ingenio præſtantem, ac peritiſsimum in ſuo tract.de fuga lib.2.quæſt.2.art.3. littera D, fol.23.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXI.

VESTIGNANI COMITATVS Camerini.

ARGVMENTVM.

Exiſtens ſub poteſtate Patris, vel aui, an poſſit facere teſtamentum.

SVMMARIVM.

Nepos, Pronepos, & cęteri an ſint in poteſtate aui paterni, nu.1.

Teſtamentum facere non poteſt, qui eſt in alterius poteſtate, nu.2.

Teſtamentum non poteſt pendere ex alieno arbitrio, n.3.

Quid ſi ageretur de profectitiis, & aduentitiis, ſeu de illud ſuſtinendo in uim codicillorum, ſeu donationis d. nu.3. in verſiculo vel ageretur.

DECISIO LXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

TEſtamentum Petri Venantij exiſtẽtis ſub poteſtate Io. Dominici aui paterni, an de iure validum ſit.

Reſolutum fuit dictum teſtamentũ
1 eſſe nullum, quia cum mortuo Patre, ac etiam Patre viuo, nepos, pronepos, & cæteri in poteſtate aui paterni ſint l. nam ciuium, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iur.§.1.inſtit. de patr.pote-
2 ſtat.non potuit dictus Petrus Venantius in poteſtate dicti Ioannis Dominici exiſtens, facere teſtamentum ante remedium emancipationis introductum ad id valide diſponendum ſi congruo tẽpore fiat non autem in vltimo vitæ ſpiritu, vt primũ probat text.in l.filiusfamilias, ff. de teſtam. l. pen. C.qui teſta.fac.poſſ. quia ſublata eſt teſtandi facultas per tex. in terminis in l. qui in poteſtate, ff. de teſtam.& inſtit.quib.permiſſ.eſt fac.teſta. in princ. & lex non approbat eius perſonam clar.in §. teſtamentum q.8.to.1o.in verſ. ſed quia lex etiam ſi parentis

Digitized by Google

ſentis conſenſus interueniret d. l. qui in poteſtate
Io.dilc&t.de art.teſtan.in titu. de his, qui habēt te-
3 ſtamenti factionem, capit. 1. vbi de cōmuni; quia
4 teſtamentum ſecundum communem * opinionem
non poteſt ex alieno arbitrio pendere clar. in d. §.
teſtamentum in verſic. quia teſtamentum vel age-
retur de profectitiis, & aduentitiis Rimin.iun.con
ſil.159.queritur an teſtamentum in prin. vol.2. ſeu
de ipſo ſubſtinendo in vim codicillorū Panc.conſ.
184.nuptui locata eſt, num.2. & Honde. conſil.32.
præſens nume. 78. ſeu donationis, vt per eundem
Honded.loco citato num. 121. & ſeq. ſeu de dote,
nam filia non habet in dote priuilegium teſtandi,
quod habet filius in Caſtrēſi peculio, vel quaſi Ale
xand. conſil. 16. viſis, & opportune conſideratis
num.1. lib.2. & in ſpecie clerici omnes, etiam pri-
mæ tonſuræ, qui poſſunt facere teſtamentū, etiam
ſi filii familias ſint. Abb.in cap. quia nos num. 5.
de teſtam. Veronenſ.caut.113.filius familias, nu.2.
fol.35. & Durans in ſuo tract.de art.teſtan.caut.1.
tit.1. num.5. fol. 7. quia vt ibi peculium etiam ad-
uentitium clerico eſt quaſi Caſtrenſe, aut presby-
teros, C.de epiſc.& cleric.Abb.loco citato.

Secundum vero Honded. in ſæpedicto conſ. 32.
num.28.& 49.reſpectiue.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXII.

CASTIGNANENSIS.

ARGVMENTVM.

Viduæ quando competat remedium Aut. Præterea, C.vn de vir, & vxor.

SVMMARIVM.

Aut. Præterea, C.vnde vir, & vxor ad hoc, vt locum habeat, quæ probanda ſint, nu.1.
Dos congrua, quæ dicatur, nu.2.
Qualitates quando ſunt variabiles, non poteſt dari certa determinatio, nu.3.
Paupertas ex quibus probetur, nu.4.
Pauper, quis dicatur in terminis dictæ aut. Præterea, nu 5
Remedium dicta aut. Præterea, C.vnde vir, & vxor, an locum habeat, quando mulier cum ſuis operibus viuere poteſt, nu.6.
Remedium dictę aut. Præterea locum habet non ſolum, quando mulier nullam habuit dotem, ſed etiam quando illam habet, ſed paruam, nu.7.
Dos parua dicitur, quæ non ſufficit ad alimenta, nu.8.
Paruum, & nihil æquiperantur, num.9.
Diuitiæ probantur per famam nu.19.
Diues quis nuncupari poſſit, nu.11.
Paupertas probatur per famam, nu.12.
Pauper quis dicatur, nu.13.
Aeſtimatio prædiorum fit ad quinque pro centenario, numero.14.
Probatio dubia non releuat, nu.15.
Fructus conſiſtentes in pecunia vino uel oleo facile poſſunt conuerti in frumento dicto nu.15.in uerſiculo quādo fructus.
Vxores ciuium non ſolent exercere uilia officia, nu.16.
Mulier uidualiter uiuens cenſetur in primo matrimonio, nu.17.
Vidua non tenetur exercere vilia officia, nu.18.
Hęres efficitur indignus hæreditate defuncti, ſi eius opera uxor prædefuncti cogitur alteri ſeruire, nu.19.
Senex, quis dicatur, nu.20.
Senectus quando incipiat, nu.21.
Senex non eſt aptus ad ſeruiendum, nu.22.
Senectus eſt ueneranda, nu.23.
Salarium pediſſequæ in his partibus eſt florenorum decem quolibet anno, nu.24.

DECISIO LXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SAnctiliæ viduę relictæ quondam
Archangeli Paganelli, an compe
tat contra hæredes d. Paganelli
intentatum beneficium Authen.
1 Præterea, C. vnde vir, & vxor.
Videbatur reſpondendum ne-
gatiuè.

Primò quia inter cętera requiſita, vt ſit locus di-
ctæ Authen. debebat probari matrimonium fuiſſe
ſine dote cōtractum, diuitiæ viri tempore mortis,
& paupertas vxoris non habentis vnde viuat per
ea, quę tradunt in dicta auth. præterea Doctores,
& præſertim Paul.de Caſtr.num.1 Fabian de Pep.
num.7.Curt.iun.num.3.& ſeq.Simon de Prat. cōſ.
9.D.Pacifica contra ſer Paternianum, num.2. lib.1.
qui dicit non habere locum diſpoſitionē d. Auth.
quando vnum ex dictis requiſitis ceſſat Gabr. cōſ.
142.arbitror Antoninę quartam, nume.1.lib.1.&
Honded. conſil. 93. prætendit nume. 18. Et tanto
magis, quia videbatur probatum Sanctiliam ha-
buiſſe in dotem duas poſſeſsiones valoris floreno-
rum centum ſiue 90. & ad minus 70. vt deponunt
teſtes quatuor ſuper 12.cap. fol. 38. 42. 47. & 51.
2 quę cenſeri debet dos congrua reſpectu qualitatis
ipſius, cum iſta menſuretur ſecūdum quantitatem
patrimonij, qualitatem, & honeſtatem perſona-
rum, numerum liberorum, & conſuetudinem re-
gionis, & familiæ, ac iudicis arbitrium l.cum poſt,
§.gener, ff.de iure dot.l.3.C.de dot.promiſ. Afflict.
dec.337.in cauſa, num. 9. Menoch. de arbitr. caſu
149. in vniuerſa fere, nume.34. & ſeq. fol.163. &
Becc.conſ.12.extat in oppido, num.6. fol.223.qui
plures allegant. Ratio eſt, ſecundum Men. loc. cit.
3 quia cum qualitates ſint variabiles, non poteſt da-
ri certa determinatio, præſertim cum per tres te-
ſtes dictorum hæredum ſuper 13.cap.fol.44. & 48.
& 49. probetur dictam Sanctiliam fuiſſe competē-
ter dotatam cum florenis 50. attenta eius condi-
tione, quibus accedit Philippus teſtis ipſius San-
ctiliæ ſuper 9. interrogatorio fo.29. qui plenè pro
bat contra producentem Rom.conſ.104. Pater Re
ueren.in fin.cum cæteris per me allegatis deciſ.61.
ego dicebam in cauſa, num. 41.

Item habere ſuper vna domo florenos 38.vt con
ſtat per pub. inſtrum. in actis exhibitum.

Et vlterius dictum Paganellum eſſe pauperem,
vt colligitur ex depoſitione Aurelij Philippi ſuper
8. interrog.fol.46.dicentis, quod non habebat bo-
na ſui-

na ſufficientia pro eius uictu, & aliis teſtibus contra dictam Sanctiliam examinatis prout fo.38.42. 45.47.50.& 51. iuncta depoſitione Beliſarii teſtis ipſius Sanctiliæ ſuper 14.cap.fol.64. expreſſe probantibus, quod Archangelus cogebatur quolibet anno emere frumentum pro eius victu, quia ex poſ ſeſsionibus non recolligebat fructus ſufficientes,
4 proculdubio paupertatem probare videntur cum
5 in terminis dictæ Authenticæ. Præterea ille dicatur pauper cuius ſubſtantia non ſufficit ad uictum & veſtitum hæred.& coniugis ſuperſtitis, vt inquit Natt.conſil.405.manifeſta eſt nume. 12. lib.3. fol. 143. nam ſi dicta bona non ſufficiebant pro defuncto, multo minus pro pluribus hæredibus, & dicta Sanctilia.

6 Secundo quia dicta authentica. Prętereà nõ habet locum, quando mulier cum huiuſmodi parua dote iunctis ſuis operibus eſt apta ad ſe ſuſtentandum ſine mendicitate, vt aſſeritur apta d. Sanctilia Soc.conſil.121.præmittenda eſt, num. 46. lib. 4. & Corn. conſil. 249. viſo ſupraſcripto puncto lib. 3. quibus addo quod nouiſsimè cenſuit Rot. Bonon. in materia dict. Auth. Præterea quæſt. 4. num.24. cum ſeq. fol. 80. quæ plures adducit. Vel aliunde poteſt habere alimenta, vt in his terminis in ſpecie conſuluit Honded. conſil.79. dubitatur nu. 19. cum ſeq.lib.2. fol.558.

Sed pars affirmatiua ad fauorem d. Sanctiliæ informante pro parte eiuſdem Domino Mario Antonino I. C. probatiſsimo communi omnium Do-
7 minorum ſuffragio ſecuta fuit, quia diſpoſitio d. authen. Præterea procedit non ſolum, quãdo vxor nullam habuit dotem, ſed etiam, quando habuit paruam dotem, vt ibi voluerunt. Bald. Salic. Caſtrenſ. Roman. Aretin. Franciſ. de Rampon. Dec. nu.4.& ſeq. Curt.iun.col.pen. in fin. Picus colum. 3.in fin. verſic. limita tamen Tiraq. in tract. de iudic.in reb. exigu. verſ.9. ex hoc infertur, num. 19. fol.575.Barbat.conſil.74. ſcripſit pſalmiſta, col.4. lib.4.Burſat.conſil.92. Dominus Ioan. Franciſcus, num.22.lib.1.Honded. conſ. 93. prætendit Domi-
✻ na Agnes, num.4. & eſt communis * opinio, pro qua ſemper fuit iudicatum, vt in terminis poſt plures, quos allegat conſuluit Rimin. iun. conſ. 657. Domina Catherina, num.40.lib.6. fol.192.& Decian.conſ.70.& prima facie, num.12.verſ.3. & vlti-
✻✻ mo lib.2.immo magis cõmunis * opinio, quæ in iudicando eſt tenenda ſecundum Ludouicum concluſ.1. de ſolut. matrim. ampliat. 1. in verſ. prima tamen opinio, fol. 520.

8 Et parua dos dicitur quæ non ſufficit ad alimẽta ſecundum Bald. in dicta authent. præterea, & ibi
✻ Dec. nume. 5. qui teſtatur de communi * Michael Graſſ. in ſuo tract. de ſucceſſ. in §. ſucceſſio q. 39. num.4.fol.225.Rim. & Decian. vbi ſupra, qui dicit, quod ſalua conſcientia non poteſt aliud iudicari, ratio eſt quia ſtante parua dote habito intuitu ad virum, qui erat diues perinde eſt, ac ſi fuiſſet indotata Sur.conſil. 112. Ambroſius Saluatus, nu-
9 me.84.nam paruum, & nihil æquiperantur, vt dixi ſupra deciſ. 62 in propoſita dubitatione, num. 13. & infra deciſ 78. maior pars, num. 17 & probatur in l. quamuis.ff.de condit. & demonſtrat. & per gl. in auth. minoris debitor, C.qui dar.tutor. poſ.Nat. conſil.346. ſtatutum Caſtelletti Molinæ, nume.6. fol.71. Quæ vera puto etiam vbi vxor ageret ad reuocationem alienatorum titulo lucratiuo à viro, vt quarta ſibi debita ſuppleatur per ea, quæ conſuluit Laderch. Imolenſ. conſ.167. difficillima eſt per tot. fol 547.

Non obſtat primum obiectum, in quo dicebatur non fuiſſe probatum de matrimonio cõtracto ſine dote, diuitis viri tempore mortis, & paupertate vxoris, vt erat faciendum.

Quia ad primum de matrimonio contracto ſine dote. Reſpondetur quod cum dos fuerit parua, vt de ſe patet, quia fructus eiuſdem vix ſufficerent ad eam alendam pro vno menſe, quod d. Sanctilia poteſt dici indotata per ea, quæ ſupradicta ſunt.

10 Ad ſecundum, quod de diuitiis viri conſtat nõ ſolum per famam, qua diuitiæ plene probantur, gloſ. in l.vbi adhuc, C.de iur.doti. Bald. in authẽt. quod locum, num 13. C.de collat.& Dec. conſ.47. Primo ergo num.6.lib.4. fol. 204. ſed etiam per illos teſtes qui deponunt de valore bonorum ipſius Paganelli aſcendente ad ſummam florenorũ 3564
11 cum quibus poterat diues nũcupari, quia fuit per duos alios teſtes probatum, *Che chi ha fiorini tre millia in Caſtagnano, è ricchiſsimo, & per tale ſi tiene in detta terra*.

12 Ad tertium quod præter id, quod paupertas dictæ Sanctiliæ fuit per teſtes plene probata, ac per famam, & communem vulgi opinionem, qua etiã probari poteſt, Maſcard.de probatio.concluſ.1154 in 19.lib.3. fol.71.

Re ipſa de huiuſmodi paupertate apparere dicitur, cum ex dicta dote alimenta percipi non poſ ſint, & pauper dicatur, qui non reperitur habere
13 centum aureos, gloſ. in §.fin. in verbo pauper authen. de exhib. rei. Honded. conſil. 93. prætendit Domina, num.30.fol 675. Item qui ſua induſtria, & labore victum ſibi quęrit, & qui tot bona nõ habet, quæ ſufficiant ad congruum victum, & veſtitũ Achill. Pedroch. conſil. 11. poſthabita diſputatione nume. 9. cum ſeq. fol. 101. ſeu ille, qui talis videtur iudicis arbitrio, vt poſt Affl.deciſ.115.vt plurimum inter Nobiles num. 3. fol.254. Menoch. de Arbitrar. iud.caſ 65.num.7.lib.2. cent 1. fol. 108. & alios dicit Achill Pedro.d.conſ.11.nu.12. vbi te-
✻✻ ſtatur de magis * cõmuni, ex quo dicitur ſublatũ, qđ ſubſequenter dicebatur de cõgruitate d. dotis.

Prout nec obſtat dum dicebatur fuiſſe probatũ dictum Paganellum non habere bona ſufficientia pro eius victu, & quod cogebatur quolibet anno emere frumentum.

Nam primũ nõ probatur niſi ab vno teſte ipſorum hæredum, cui ſtandum non eſt, cum ſit ſingularis, & contrarium appareat ex aliis teſtibus, & tãto magis, quia cum probetur bona eiuſdem aſcendere ad dictam ſummam florenorum 3654. ſufficiebant ad eius, & vxoris victum etiam ſecundum
14 communem extimationem prædiorum, quæ fieri ſolent ad quinque pro quolibet centenario ſecundum Neuizzan. conſil.74. Deo ſubiecta erit anima mea, num 5.& 13. & ſic in eis nullum poteſt fieri fundamentum.

Prout nec facit ſecundum quia non concludit de neceſsitate cum poſsit eſſe, quod vnus ſit diues,

& quod

Digitized by Google

15 & quod cogatur emere frumentum quolibet an-
no, quando fructus conſiſtunt in pecunia, vino, vel
oleo, quia facile poſſunt conuerti in frumento Bal.
conſil. 30. ſicut dixi lib. 2. Rol. conſil. 55. ſiue conſi-
deremus, num 6. lib. 2. fol. 121. quare talis proba-
tio dubia non cõcludit, l. non hoc, C vnde cognat.
Non obſt t dum diceb tur d ctam Authent.
Præterea non habere locum quando mulier iun-
ctis ſuis operibus poteſt viuere vel alũde Scalere.
16 Nã id debet intelligi de illis operibus quæ præ-
ſtare ſolebat vxor viuente marito, vt in ſpecie lo-
quitur Rot Bonon d. quæſt 4 num 24 & 25. item
vbi in proceſſu fuiſſet probatum d. mulierẽ poſſe
ſic operari, & lucrari: & huiuſmodi lucrum eſſe ſuf
ficiens iunctum cum redditibus dotis ad congrua
alimenta vt exinde viuere poſsit vt in terminis ap
paret deciſio D. Io Viucen Condiui, de qua inter
conſ. diuerſorum in materia præfatæ Auth. Præ-
terea incipiens D. Catherina num. 3. fol 241. non
autem in præſenti ſpecie, in qua cum vxores ciuiũ
non ſoleant exercere vilia officia, vt deponunt plu
17 res teſtes dictæ Sanctiliæ, quæ vidualiter viuens
cenſetur in primo matrimonio quouſque marita-
ta ſit, l. quoties in verſ. in viduitate permanens, C.
de priuileg. ſcolar l.b. 12. l. fi. C. de bon. mater non
tenebatur tentare hanc viam inſolitam in vi uperium
ipſius mariti vt ſuit de mente Soc. d. conſil.
121 num. 45. & d. Rotæ Bonon. d q 4 num 27.
fol. 82. eſſet enim dedecus huic mulieri quæ ha-
ctenus nobiliter vixit velle nunc vilem artem in-
choare, vt conſuluit D. Biſcia I. C. celeberrimus
conſ. 5 D Catherina num. 3. fol 222 inter conſil.
diuerſorum in materia d. Authent Præterea, &
cenſuit Condiuius in d deciſ num 6. fol. 242. vt in
terminis reſpondet. Rolan. conſil 14 & ſi ambi-
guo, num 43. lib 3 & Rimin. iun. conſil 657. Domi-
na Catherina, nu 55 & ſeq lib. 6 qui in ſpecie re-
18 ſpondent ad dictum conſil Soc 121. quia non te-
netur, nec debet ad viliores operas deſcendere,
præter quam ad illas quas viuente marito poterat
ſalua dignitate, & honore familiæ mariti facere ſe-
cundum Decian. con. 111 deceſsit maritus. nu 19.
lib. 3. nec alteri inſeruire, ſeu artem exercere. Me-
noch. conſ 423. cum præſtantiſsimo nu 14 & 1 .
19 lib 5. Hond d conſ 93 prætendit nu 13. immo hæ
res efficitur indignus hæreditate defuncti, ſi eſt in
cauſa, vt vxor eiuſdem cogatur alteri ſeruire ſecun
dum Barbat d conſil. 4. colum. 5 in verſic. quimi-
mo plus videtur l.b. 4. Rolan d. conſil. 14. nu 49.
lib. 3 & Decian. d. conſil. 111. num. 20. lib. 3.
20 Et tanto magis, quia probatur per duos teſtes
dictam Sanctiliam eſſe quinquagenariam, & ſic
ſenem per ea quæ tradit Innoc. in capit quoniam
21 frequenter, num. 3. vt lit non conteſt & Oldrad.
conſil. 93. Magiſter ordinis, num 20. fol 32. & etiã
quia iſto tempore incipit ſenectus ſecundum gl. in
22 probem ſexti Decretal, quo caſu, nec videtur apta
ad ſeruiendum, vt quoque teſigerũt. Rolan. nu 55.
& Rimin. iun. nu. 57 in locis citatis, nec teneri ad
id faciendum. cum ſenectus, quę ſemper eſt vene-
23 randa l. ſemper in princ. ff. de iure immunitatis. &
Aul. Gellius l.b. 11. cap 9. non debeat in hunc mo-
dum vituperari, hoc enim non eſt de priuilegiis
eiſdem conceſſis; vnde rectè inuchitur Barbat. d.
conſil. 74. ſcri; ſit pſalmiſta, colum. 4. in verſic. nec
obſtat ſi opponatur lib. 4 relat. per Rimin iun. vbi
24 ſupra contra dicentes mulierem teneri poſſe eſſe
pediſſequam præcipuè in his partibus, in quibus
dantur floreni decem quolibet anno, qui vix ſuf-
ficiunt pro tertia parte veſtium, & aliorum neceſ-
ſariorum, quod nouum videri non debet per ea,
quæ tradit Decian. conſ 83 ex propoſita, num. 19.
lib 5. fol. 261:

Prætérquam quod nullibi conſtat ſæpedictam
mulierem aliunde poſſe conſequi alimenta, vt re-
quiri videbatur ſecundum terminos memorati
conſil Honded. 79.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Condemnatio expenſarum ſimpliciter facta per iudicem ad quem an intelligatur etiam de expenſis primæ inſtantiæ.

SVMMARIVM.

Expenſarum condemnatio facta per iudicem ad quem intelligitur etiam de expenſis factis in prima inſtantia, niſi habuerit iuſtam litigandi cauſam, nu. 1.

DECISIO LXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

ROta cenſuit ſuper propoſita du-
bitatione condemnationem ex-
penſarum factam per Dominum
iudicem, à quo in cauſa Octauij
Cherubini appellat, & Ludouici
ci Matthæi de dicta ciuitate ap-
1 pellantis debere intelligi de om-
nibus expenſis tam cauſę appellationis, quam cau
ſæ principalis per ea, quæ tradunt Felin. in capit.
ſignificauerunt de exception. num. 7 Dec. in cap.
ſæpe num. 15 de appell. & Marſil. ſingul 684 circa
materiam expenſarum Put. deciſ 246. in vna Cæ-
ſaraguſtana lib 2. fol. 373. & Aſin in ſua pract. ciuil.
§. 32. cap. 2. ampliat. 7 num, 32. fol. 417 & Granut.
Theorem. 6. Decius num. 6. fol 29. niſi appareat,
iuſtam cauſam habuiſſe, vt poſt Felin. vbi ſupra,
& Hippol. Marſil. in l. patre, vel marito, num 71. ff.
de quæſt. dicit idem Aſin. loco citato, nume. 1: &
Granut: d. Theorem. 6. Decius, num. 13.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXIV.

FIRMI CASTRI ALTIDONAE.

ARGVMENTVM.

Poſitiones, an poſſint haberi pro confeſſis contra non perſonaliter citatum, & impeditum.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Mora in non reſpondendo poſitionibus, an poſsit purgari, nu.1.
Contumax ad hoc, vt habeatur pro confeſſo circa poſitiones productas, quid requiratur, nu.2.
Citatio Procuratoris ad reſpondendum poſitionibus, an ſufficiat, nu.3.
Verba conſtitutionis, quando reſpiciunt perſonalitatem, an poſſit Procurator reſpondere poſitionibus, nu.4.
Procurator, quando poſsit reſpondere poſitionibus, nu.5.
Principalis poſitionibus quomodo reſpondere teneatur, nu.6.
Metus an excuſet à contumacia, nu.7.
Impeditus, an habeatur pro confeſſo, ſi non reſpondet poſitionibus, nu.8.

DECISIO LXXIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Firmana Caſtri Altidonæ vertente inter D. Marcum Antonium Marritium,
artium, & Medicinæ Doctoré
appellantem ex vna, & Ioannem Baptiſtam Alexandrinū
appellatum ex altera; dicebatur
poſitiones productas pro
parte D. Domini Marci Antonij Mauritij haberi
pro confeſsis ipſo facto ad fauorem ipſius producentis,
cum poſt bitam monitionem eis reſponſū
non fuerit ad formā conſtitutionis Marchiæ c. 19.
lib.5. fol.348. & D. Ioannem Baptiſtā poſt lapſum
termini comparentem ad reſpondendum admitti
1 non poſſe, etiam per viam purgationis moræ, nam
vbi lex ipſo iure facit executionem, nō admittitur
purgatio moræ, vt poſt Bart. in l. ſi inſulam, nu.19.
ff. de verb. oblig. conſuluit Neuizzan. conſ.6. viſis
verbis Ducalis decreti, num.12. fol.51.
2 Sed aliud fuit reſolutum, quia ad hoc vt contumax
habeatur pro confeſso, quia non reſpōdit poſitionibus,
requiritur quod ipſe ſit monitus perſo-
3 naliter, non autem eius procurator, vt in præſenti
ſpecie factum fuit, nam monitio in perſonam procuratoris
non ſufficit, vt notatur in cap. 1. de confeſſ. lib.6.
& probat Iaſ. in aut. hoc amplius, num.3.
C. de fideicom. Alexan. conſil. 188. viſo proceſſu,
num.3. lib.2. fol.152. & Crauet. conſ. 254. decreto
principali, num.3. fol.514.
Et tanto magis, quod præfata conſtitutio loquitur,
quando fuit bis citatus principalis, non autem
Procurator, vt colligitur ex illis verbis ibi (ſtatuimus,
quod ſi quis) & recte quidem, nam cu ſupra
iuſſerit in principio, partem aduerſam teneri
ad reſpondendum, & compelli debere per iudicem
non obſtante, quod allegaretur, vel opponeretur
poſitiones eſſe impertinentes, quę verba reſpiciunt
4 perſonalitatem, vt quoque id melius comprehenditur
ex ſubſequentibus uerbis, in quibus expreſſe
diſponit Procuratorem non poſſe cogi ad reſpon-
5 dendum, licet quatenus voluerit ad id faciendum
tanquam principalis, & habens ſufficiens, & ſpeciale
mandatum auctoritate dictæ conſtitutionis
facta prima citatione admittatur, non autem poſt
6 nam tunc, vt ibi debet citari principalis, qui tenetur
reſpondere per verbum credit, vel non credit
ſimpliciter ſine aliquo adiumento, non poterat
procurator, etiam in terminis iuris communis eis
reſpondere per ea, quæ tradit Pedemon. deciſ.113.
ſtante decreto, num.5. fol.458. & gloſ. ad dictā conſtitutionem
Marchię capit. 19. lib. 5. in littera C.
num.1. in verſ. fallit, vbi fol.350.
Immo vbi aliqua contumacia ipſius reſpondere
debentis conſiderari poſſet, idem eſſet ob impedimentum,
quod habuit in accedendo cum militibus
contra bannitos coacte, & metu pœnæ, qui me-
7 tus præter id, quod excuſat etiam ſi fuiſſet leuis, &
non cadens in conſtantem virum à contumacia, vt
voluit Bald. in l. ea, quæ num.8. col.2. verſic. quæro
nunquid quælibet occaſio, C. quemod & quan. iud.
& conſuluit Crauett. conſil.319. Proponitur in facto,
num.20. in verſ.7. Reſpondeo fol. 685. huiuſmodi
probabilis cauſa non reſpondendi ipſum penitus
eximit ab omni damno, & ſic pro confeſſo
haberi non potuit, vt expreſsè, & verbis clariſsimis
conſuluit Bald. conſil. 315. ſtatuto cauetur in
fine in verſic. & iuſſus lib.2. & Crauet. loco citato.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXV.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio, an detur quando iudex pronunciat executionem eſſe reuocandam, & annullandam.

SVMMARIVM.

Appellatio, an detur in executiuis, nu.1. & 18.
Aequalitas inter litigantes eſt ſeruanda, nu.2.
Interpretatio quælibet tendere debet ad æquitatem, nu.3.
Expenſas quādo unus ex litigantibus ex priuilegio ſoluere non tenetur idem an de alia parte dicendum ſit d.nu. 3 in verſiculo ubi dicit.
Inæqualitas, an toleretur inter reum, & actorem, nu.4.
Appellatio an detur, quādo pronunciatur inſtrumentum non eſſe exequendum, nu.5.
Appellare, quod vnus poſſit, & alter non eſt abſurdum, nu.6.
Cedens iura, quę habet cum affine non liberatur à compromiſſo d.nu.6. in verſiculo facit.
Executionis reuocationem, an debeat obtinere, qui obtinuit in cauſa nullitatis, num.7.
Iudex nullitatis, an poſſit annullata reuocare, nu.8.
Iudex appellationis reuocat attentata, nu.9.
Sententia quando eſt pronuntiata nulla irrita eſt poſſeſſio cum inde ſequutis, nu.10.
Appellatio ſuſpendit, & retardat, nu.11.
Appellatio datur quando eſt connexa cauſa nullitatis, nu.12. & 20.
Miſtura nullitatis proceſſus reſpicit petitorium, nu.13.
Sententiæ capitula, ſi plura ſunt, an plures dicantur ſententiæ, nu.14.
Verba quando ſunt poſita in vna, eademque oratione, an

conſu-

conſtituant vnum capitulum,vel plura,nu.15.
Verba correſpectiua,quid operentur, nu.16.
Iudicium dicitur ordinarium non executiuum,quando eſt introducta quæſtio nullitatis,nu.17.
Appellatio in caſibus prohibitis an detur,nu.19.
Appellare, an liceat ratione modiciſſimi præiudicij.d.numero.19.
Tertius comparens pro ſuo intereſſe in executiuis an appellet d.nu.19.in verſiculo,& vbi.
Sententia quando profertur verbis negatiuis, an militet eadem ratio,nu.21.
Appellatio an detur, quando pronunciatur actorem non eſſe immittendum in poſſeſſionem,nu.22.
Appellatio in ambiguis eſt admittenda,nu.23.
Appellatio quando non reperitur prohibita cenſetur permiſſa,nu.24.
Verbum quodlibet cum effectu operandi debet cenſeri appoſitum,nu.25.
Ius ex facto oritur,nu.26.
Appellatio vbi eſſet prohibita,an concedatur ratione noui grauaminis,nu.28.
Gloſ.1.Clem.1.de re iudicat. quomodo ſit intelligenda, nu.28.
Supplicatio proprie non inducit litis pendentiam,nu.29.
Appellatione pendente,an dicatur quis obtinuiſſe,nu.30.
Verbum obtinere præſupponit ius.nu.31.
Sententiam vnicam pro ſe habens, an dicatur obtinuiſſe, nu.32.
Appellatio reſcindit iudicatum,nu.33.
Appellatione pendente, an præſumatur pro ſententia, nu.34.
Res iudicata pro veritate habetur,nu.35.
Appellatio,an detur in cauſa attentorum,nu.36.
Attentatorum remedium quando ceſſet,nu.37.
Relator cauſæ in Rota non habet votum,nu.38.

DECISIO LXXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

A Sententia lata ad fauorē D.Aloyſij Seueri I.C. de Saxo Ferrato cōtra Baptiſtam eius patruū de eadem terra incolam d.ciuitatis Fani, in qua dictum fuit executionem reuocandam,& annullandā, an potuerit appellari, & appellatio huiuſmodi admitti, vt factum fuit.

1 Dicebatur quod non,quia in executiuis regulariter non datur appellatio.

2 Secundo,quia ſicut licuit d.Baptiſtæ exequi ſuū inſtrumentum in vim ſententiæ primi iudicis appellatione non obſtante, ita d. Aloyſio licere debet exequi ſententiam reuocatoriam,& annullatiuam dictæ executionis abſque aliquo vitio attentatorum, vt ſeruetur requiſita æqualitas inter litigantes,& vna pars non ſit plus priuilegiata, quam alia,cap.1.de re iudicat.in 6.l.non debet ff. de reg. iur. & ff. quod quiſq. Iur. in Rubr. & Nigr. Marſil. ſingul.168.equalitas ſemper fo.38. Neuizzan. cōſ. 44.conditoris omnium num.12.fol.379. vbi dicit, quod ſi vna pars habet priuilegium non ſoluendi iudici,& notario quod idem de alia parte dicendū eſt vt ſeruetur æqualitas in iudiciis,quia præter id,

3 quod quælibet interpretatio tēdere debet ad æquitatem. Roma.in l.quod ſi poſſeſſor, §.aptanda,nu-
4 me.1.de petit.hæred.inæqualitas non toleratur inter reum,& actorem niſi adſit aliqua præſumptio pro actore. Contard. in l.vnica,C.ſi de moment. poſſ.limit.17.in verbo ſequeſtrum,num.15.fo.215 vnde dicebat Bal.nouel.in ſuo tract.de dot. par.6.
5 priuil.2. num.12. fol.18. quod ſicut non datur appellatio, quando mandatur inſtrumentum exequi ita non debet dari quando pronunciatur inſtrumentum non eſſe exequendum,vt pluries vidit ſeruatum Peruſii,quem ſequitur Marſil.ſingul.389.tu ſcis Rui.conſ.85.lib.5.& Magon. deciſ. Lucan. 62. ſtat ſtatutum,num.8. fol.205. eſſet enim valde ab-
6 ſurdum, quod vnus poſſet appellare, & alter non. Franc.in cap.ſi duobus, §.denique,num.3.de appellatio.Contard.in d.l.vnica,C.ſi de moment. poſſeſ. limit.17.in verbo ſequeſtrum,num.14.fol.15.facit Marſil.ſingul.335.communiter fol.93. dum in propoſito huiuſmodi æqualitatis ſeruandæ dicit quod ſi affinis cedit iura ſua, quæ habet cum affine non propterea liberatur à compromiſſo inter affines faciendo.

7 Et tanto magis quia obtinens in cauſa nullitatis obtinere debet etiam reuocationem executionis ſecundum gloſ.in clem.1.in verbo donec Io.de
8 Imol.num.11.& Vital.num.27. fol.84. de ſentent. & re iudic. præſertim cum iudex nullitatis poſſit omnia intentata prætextu illius ſententiæ reuocare ad inſtar iudicis appellationis, qui omnia atten-
9 tata appellatione pendente ex ſuo officio reducit in priſtinum,vt voluit Bartol.in l.1.num. 18.C. quando prouocare non eſt neceſſ. & Alexan. conſ. 2.conſideratis his,num.15.lib.3.ratio eſt ſecundu Innocentium in cap. ex inſinuatione, nume.2. de procurato.fol.70.quia ſententia pronunciata nulla
10 irrita erit poſſeſſio, & quidquid ex ea ſequutum
11 eſt l. non dubium, C. de leg. quod non eſſet ſi daretur appellatio,quæ omnia ſuſpendit,& retardat.
12 Sed contrarium cenſui, quia quando eſt connexa cauſa nullitatis prioris ſententiæ,vt in præſenti ſpecie datur appellatio. Bald.conſi.141. præmiſſis verbis nume.7.lib.1. Contar. in l. vnica,C. ſi de mom.poſſ. limit. 25. ratione complicationis num. 22.cū pluribus precedentibus,& ſequentibus optime facientibus ad deciſionem huius articuli fo.240. Turret.conſ.68.ego ordinatē procedendo,num.2.
13 fol.122.ratio eſt quia miſtura nullitatis proceſſus reſpicit petitorium. Contard.loco citato,num.14. fol.239. & totam cauſam deuoluit per ea, quæ tradit Matth. Brun.conſ.73. breuiter concludo. Nec dicatur appellationem non afficere ſaltem reſpectu verbi reuocandam in dicta ſentētia poſiti, quia
14 tōt capitula tot ſententiæ.
15 Quia d.verbum reuocandam, cum ſit coniunctum cum dicto verbo annullandam,& poſitum in vna, eademque oratione vnum capitulum, & non plura dicuntur per ea, quæ cenſuit Rot. deciſ.13. alias 465. extra Rotam,num.4. de probat. in nou. fol.40.& Contard.d.limit.24.num.16.fo.240.cum
16 ſint correſpectiua,& vnum poſitum propter aliud per ea,quæ ſcribit Aym. conſil.11. tria principaliter videnda, num. 3. & 179. in cauſa appellationis in fi.& conſil.245. Stephanus Bergadani, nume.2.

Digitized by Google

uit, quod propriè non poteſt verificari quando
30 fuit appellatum, quia ea pendente non poteſt dici
31 quempiam in cauſa nullitatis obtinuiſſe, cum obtinere præſupponat ius, vt poſt Archid. in capit. ſi gratioſe de reſcript. in 6. dicit Alberic. in verbo ob
32 tinere, de quo per vnicam ſententiam apparere non dicitur, quia præter id quod appellatio reſcindit iudicatum etiam ſi per calumniam appelletur,
33 vt per Bald. in dicta Auth quæ ſupplicatio nu. 3.
34 de precibus imp. offeren. tũc non præſumitur pro ſententia, quo ad effectum executionis, nam talis ſententia non poteſt exequi l. 1. §. vlt. ff. ad Senat. Conſult. Turpil. Præpoſit in cap. dilecto, num. 65. de appellat. Dec. in cap. quoniam contra num. 33. verſ. non obſtat, quod appellatio de probat. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 67. lib. 2. nume. 40. fol. 61. niſi illa fecerit tranſitum in iudicatum, vt ſcribunt omnes in cap. quoniam de probat. & hoc
35 ex præſumptione iuris, & de iure, quia res iudicata pro veritate habetur l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. l. res iudicata, ff. de reg. iur. Menoch. vbi ſupra, num. 46. & ſeq. nam tunc propriè, & verè dicitur quis obtinuiſſe cum id propriè iudicatum dicatur Gemin. num. 11. & Franc. in cap. non ſolum, nume. 9. de appell. in 6.

Nec quicquam facit allegata Doctrina in d. l. 1. num. 18. C. quan. prouoc. non eſt neceſſ. & Alexan. d. conſil. 2. in fin. lib. 3. nam loquuntur de attentatis appellatione pendente, de quibus non tractatur in præſenti ſpecie, circa quæ Rota iſta ſẽ
36 per tenuit illam opinionem, quod detur appellatio, quam ſecuta fuit. Rot. in nou. deciſ. 2. alias 113 tres ſententiæ ſuper attentatis fol. 54. de re iudic. & deciſ. 28. alias 517. eod. tit. in antiq. fo. 43. & Bellamer. deciſ. 37. vbi appellatur. de appellat. de quibus meminit Lancellot. de attent. cap. 28. de ſent. in cauſ. attentat. feren. num. 47. tom. 5. fol. 447. licet ipſe teneat contrarium, num. 95. fol. 448.
37 Et vbi aliquid pendente appellatione poſſet dici attentatum, idem eſt.

Primò quia remedium attentatorũ ceſſat quando appellatio à lege, vel ſtatuto eſt prohibita, vt poſt Gemin. in cap. non ſolum, num. 10. verſ. tu ſolue, & ibi Franc. num. 7. in verſ. 3. limita de appell. in 6. dicit Manfred. in ſuo tractat. de attent. p. 7. num. 3. tom. 5. fol. 237. vt quoque ceſſat in aliis caſibus de quibus per Marſil. ſingul. 258. plures conceduntur in verſic. attamen fol. 68. ſed de iure non dabatur appellatio, quia cauſa erat executiua vigore publici inſtrumenti, vt præſupponebatur in prima obiectione ergo.

Secundo quia contra conuentum actione perſonali, vt in præſenti ſpecie, in qua executiuè fuit actum, vt ſupra non reuocantur attentata, vt poſt Vitalin. in clauſula nil nouari in verbo. Item fallit ſi agatur actione perſonali, num. 1. fol. 57. dicit Manfred. loco citato, num. 11. fol. 237.

Cauſa tamen per appellationem introducta coram Rota informante pro parte d. Domini Aloyſij D. Octauio de Nigris I. C. acutiſsimi ingenij duo ex votantibus, qui tunc temporis maiore partem faciebant, dixerunt male fuiſſe per me iudicatum circa admiſsionem dictæ appellationis, vt in eorum deciſione, ad quam.

38 Etſi D. Relator, qui votum in Rota non habebat vigore conſtitutionis Rotalis cap. 18. fol. 5. in hoc cum eis non conueniret, quia ſentiebat, vt ſupra.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXVI.

FANENSIS.

ARGVMENTVM.

Appellatio an detur ab interlocutoria, in qua iudex declarat ſe competentem.

SVMMARIVM.

Appellari, an poſſit quando iudex declarat ſe iudicem competentem, nu. 1.

Et quid ſi tacitè per proceſſum ad vlteriora id fecerit, n. 2

Iuriſdictionis defectus cætera omnia excedit. nu. 3.

Iudex dum pronunciat ſe incompetentem non ſperatur alia pronuncia, nu. 4.

Iudex dum pronunciat ſe competentem grauamen, an per appellationem, à diffinitiua reparari poſſit, nu. 5.

Appellari an poſſit, à pronuncia legitimationis perſonæ, nu. 6.

Lex quę præbet occaſionem perperam interloquendi tanquam iniqua attendi non debet, nu. 7.

DECISIO LXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Fanenſi vertente inter Franciſcum Panetium appellãtem ex vna, & Panetiam quondam Dominici Ludouici Panetij vxorem Roberti Biſcigotti appellatam ex altera, in qua dubitatum fuit, an à pronucia Domini iudicis, à quo, qui ſciens huiuſmodi articulum de iuriſdictione priuſquam ad alia procedatur eſſe neceſſario & ex ordine diſcutiendum, vt poſt Io. Andr. & Doctor. in c. 1. de ord. cogn. & in regul. ſingul. poſſeſſ. de reg. iur. in 6. in Mercurial. & c. præterea de dilatio. dicit Hieron. Pappon. conſil. 10. admodum Reuerend. num. 1. fol. 29. abſque eo, quod poſsit reſeruatis exceptionibus ad merita cauſæ in cauſa procedere per rationem, quã ibi de mente Gramat. deciſio 65. excellens comitiſſa num. 82. allegat declarauit ſe iudicem competentem aſsignando partibus tempus ad iuſtificãdum, & impugnandum detur appellatio.

1 Domini concorditer dixerunt quod ſic per ea, quæ tradunt gl. finalis in authent. habita, C. ne fil. pro patr. & ibi Bald. num. 38. Ruin. conſ. v. viſis omnibus, quæ proponuntur, num. 4. lib. 4. Rom. ſingu. 130. ſi iudex num. 1. fol. 20. Natta. conſil. 172. in cauſa & quæſtione, num. 1. lib. 1. fol. 138. Bolognet. in dicta authent. habita, num. 289. Becc. conſil. 31. quod appellari num. 3. qui num. 6. fol. 52. dicit idẽ
2 eſſe, quando iudex tacitè ſe declarat competentem per proceſſum ad vlteriora Guid. Pa. deciſ. 10. nume. 1.

Digitized by Google

quod minor ita de iure ſuo in proceſſu probauit, quod pro eo ſententia ferri debuit, & nihilominus iudex ſententiam tulit contra, ſpretis probationibus ipſius minoris, immo vt ibi num. 30. & ſeq. non ſufficit ita petere, ſed requiritur, quod ſummarie
4 doceatur de laſione antequam ita petês audiatur, & poſtea dum ſuper reſtitutione auditur debet de
* ea plene doceri atteſtando de communi, * & allegando inter cæteros Rot. Bonon. deciſ. 85. dubitabatur in quadam cauſa, num. 1. ratio eſt ſecundum Rolan. dicto conſil. 53. num. 42. quia potuit ſententia eſſe iuſta, & ſic, quod in aliquo non fuiſſet læſus per deſertionem appellationis.

Res tamen apud me non tranſibat ita de plano,
5 cum plurimum vrgere videretur contraria obſeruantia, de qua fidem facit Ludouic. de mino. concluſ. 2. fol. 519. dum dicit ſimiles reſtitutiones ob allegatam tantum minoritatem alio non edocto concedi, & ita ſeruaſſe in hac Prouincia Marchiæ Anconitanæ, & aliis locis, & non minus doctè quã ſubtiliter adducta pro fideicommiſſo ad fauorem dicti Bernabei per Eruditiſsimum I. C. Dominum Ioannem Baptiſtam Ferretum in cõſilio deſuper dato; cuius ſcripta ſemper mira elegantia, & eruditione abundant, licet auſus non fuerim tenere
6 contrarium quia durum videbatur recedere à com
* muni * opinione ob dictam obſeruantiam non allegatam in proceſſu, de qua fidem facit Pedemon. d. deciſ. 157. nu. 13. & Lud. vbi ſupra, & etiam quia in hac crabroſiſsima fideicommiſſorum materia multa adduci, ac replicari poſſent, quę de pręſenti ſaltem non ta erent ita rem claram, & notoriam vt fortè requiritur, & per aliquem ex Dominis cõ
7 ſideratum fuit, pręſertim cum adſint minores hinc inde, qui faciunt ceſſare omnem prætenſam reſtitutionem in integrum, cautum enim iure commu-
8 ni reperitur, priuilegiatum non vti priuilegio contra priuilegiatum l. ſi it. ex quib. cauſ. maior. Iaſ. in aut. qui rem, C. de ſacr. ſanct. eccleſ. Marſil. ſingul. 99. priuilegiatus fol. 22. Afflict. deciſ. 56. fuit, & ibi Vrſil. niſi eſſet vnus magis priuilegiatus alio vt ibi per Afflict. & Vrſil. immo ſecundum Bart. in aut.
9 quas ruinas, C. eod. num 3. in pariter priuilegiato melior eſt conditio rei conuenti, vt inquit Bald. in l. iubemus, num. 1. C. ad Trebell. & l. ſi ſeruus, §. illo de verb. oblig. & in cap. in pari lib. 6. de reg. iur. ad quod facit dictum Pari. de Put. in ſuo tract. de Lud. num. 16. to 7. fol. 152. dicentis, quod ſi minor mutuat minori perdituro melior eſt conditio perdentis, quia non tenetur ad reſtitutionem. idem poſt Caccialup amade de Syndicat. Angel. de maleſici. Summ. Angeli: & Summ. Silueſtrin. dicit Farinac. in ſua prax. crim. ſub rubr. de var. & diuerſis quæſt. crim. q. 109. part. 5. nume. 218. fol. 800. par. 2. tom. 1.

De quo licet poſſit dubitari per ea, quæ tradit Mandol. in ſuo tracta de priu. ad inſtar. q. 1. deci-
10 mo quarto num. 5. to. 18 fol 27. quia ſicut ibi eccleſia reſtituitur contra eccleſiã eo modo, & minor
11 contra minorẽ reſtitui debet, cum æquiparentur.
12 Communis * tamen doctorum ſententia eſt,
* quod minor non reſtituatur in integrum aduerſus minorem, quando vterque prout in præſenti ſpecie tractat de damno euitando, vt in terminis probat Alex. conſil. 55. quoniam nu. 18. lib. 5. Paul. de Caſtr. conſ. 37. vt bene num. 5. volum. 2 Ceph. conſil. 7. Reuerendiſs. Epiſcop. num 12. in fi. volum. 1. Lud. deciſ. Peruſ. 54. d. Paris, num 8 & Oddo de reſtitu. in integr. q. 18. artic. 5. num. 35. vbi teſtatur
* de communi, * & eſt text. in l. verum. . ſi. & in l. ſi minor 25. annis filio fam. ff. de mino quod etiam per Dominos fuit comprobatum.

Nec dicatur quod cum duo ſint ſententiæ, nempe vna in qua ad fauorem dd. minorum fuit pronunciatum d. Io. Baptiſtæ non competere ius diuidendi, & alia in qua fuit pronunciatum, Zachariam Cæſararum manuteneri in poſſeſſione bonorum emptorum, in tenutam captorum à dd. minoribus reis conuentis, & ſubhaſta eidem Cæſarano venditorum, quod ſaltem d. Io. Baptiſta debeat reſtitui, à præfata ſententia lata contra ipſum ad fauorem d. Cæſarani, quia tunc ceſſat, quod dicebatur de priuilegio minoris, quod non operatur contra alium minorem pariter priuilegiatum, cum d. Cæſaranus ſit maior, non autem minor.

Nam reſpondetur primo, quod cum Cæſaranus emerit bona vendita ſubhaſta ad inſtantiã dd. minorum de Cretiis reorum conuentorum pro aſſerto eorum credito, de quo conſtat per publicũ in-
13 ſtrumẽtum, in actis exhibitum dicitur tractari de eorum præiudicio, ob quod, cum militet eadem ratio, militare quoque debet eadem iuris diſpoſitio iuribus vulgatis.
14 Secundo quia à d pronuncia tanquam lata in poſſeſſorio ſummariiſſimo non datur reſtitutio in integrum, vt poſt Capic deciſ 13. in cauſa Illuſtriſ. Marchionis Laini, num 10. & ſeq fol. 16. Rot. Bonon deciſ 79. mota lite, num 8. Didac lib. 1. pract. quæſt. capit. 17 num. 4. verſ 6. ad hæc fol. 440. tradit Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed. vltimo, nume. 54. fol. 160. ratio eſſe poteſt qu a agitur de mo
15 dico præiudicio ſuper quo reſtitutio in integrum non conceditur l. Scio, ff. de reſt t. in integr. vbi Bartol. num 1. Gayl obſeru. 102 condemnatum
16 num. 4 fol. 216. & modica læſione, quæ non habetur in conſideratione Burſat. conſ. 168 Prophanata fuit aliàs, num 31. lib. 2. quia modicum æquipa-
17 ratur nullo cap. licet cauſam de probat. in verbo nulla, vel modica eſt fides adhibenda cap. cum te. de re iudic. ibi conſiderantes, quod nulla fuerit, vel minima Rodo. quæſt. 9. nume. 57. de reb. eccl. non alien. fol. 55.
18 Hinc eſt, quod pro modico non datur actio iniuriarum, ſicut nec actio de dolo gl in d. cap. cum te in verb. minima & quod pro modica iniuria
19 quis non efficitur infamis, & quod de minoribus
20 non eſt ſienda ſcrupuloſa inquiſitio, & quod qui
21 parum tranſgreditur non vituperatur, vt volunt
22 aliqui ſcrupuloſi, qui aliorum paleas, & non pro-
23 prios trabes vident, & quod bona eccleſiæ parui momenti poſſunt alienari ſine ſolennitate canonica, vt quoq; accidit in pluribus ſimilibus, de quibus per Corſe. in ſuo tract. de mini. p. 1. Limita tamen d regulam, vt per Marſil. ſingular. 276. Parũ, & nihil in verſic attamen ſcias fol. 75.
24 Et tanto magis quia pro modico non itur ad Præſidem l. placet, C. de pedan. iud.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECI.

Digitized by Google

DECISIO LXXVIII.

FIRMENSIS.

ARGVMENTVM.

Teſtes poſt didicita teſtificata, an poſſint examinari ſuper eiſdem, & directo contrariis.
Et quid in muliere petenee reſtitutionem in integrum.

SVMMARIVM.

Teſtes poſt didicita teſtificata ſuper eiſdem, & directo contrariis examinari poſſunt, num. 1. Contrarium, numero 4.
Mulier debet reſtitui ad effectum, quod poſſit examinare poſt didicita teſtificata ſuper eiſdem, & directo contrariis, num. 2. Contrarium, num. 7.
Idem eſt in minore, & eccleſia, num. 3.
Opiniones quando ſunt hinc inde inter Doctores iuris ciuilis, recurritur ad ius canonicum, num. 5.
Ius Ciuile non dedignatur ſequi ſacros canones, nu. 6.
Mulieri, & Ruſtico an ſuccurratur in his, quæ inducta ſunt ad iuris rigorem, num. 8.

DECISIO LXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

POſt didicita teſtificata, an poſſint examinari teſtes ſuper eiſdem, & directo contrariis.

Dicebatur pro parte Diamantis Puccolinæ de dicta ciuitate Firmi in cauſa, quã habet cũ Puccolino de Buccolinis de eadem ciuitate, quod ſic, non ſolum quia ſecundum communem *
1 opinionem legiſtarum, de qua meminit gloſſ. in Clem. 2. de teſt. in verbo appellationis cauſa littera H, ideſt permiſſum, cum non præſumatur teſtes dicere falſum coram ſuperiore iudice, ſicut coram minore, vt dicit Guid. Pap. in ſuo tract. de præſumpt. num. 119. tom. 4. fol. 304. & deciſ. 586. quæ-
2 ritur vtrum vbi opinionem legiſtarum veram appellat; ſed etiam quia in omnem caſum tanquam mulier debet habere reſtitutionem in integrum. Afflict. deciſ. 216. quotidie habemus, nume. 2. qui dicit, ſemper fuiſſe practicatum, quod minor, eccleſia, & mulier per viam reſtitutionis in integrũ poſſint ponere idem, & cõtraria articulis alterius
3 partis. Idem de minore, & eccleſia ſcribit Crot. in ſuo tract. de teſta. in Rub forma in teſtiũ examinatione, quæ ſit obſeruanda nu. 58. to. 4. fol. 218.

Sed communi omnium Dominorum ſuffragio
4 contrarium fuit reſolutum, nam quantum attinet ad primum caput de communi * opinione legiſtarum, dicebatur veriorem opinionem eſſe in contrarium, quæ probatur in dicta clement. 2. de teſt. v. probant Bartol. in l. per hanc. num. 5. C. de tempo. appellar. qui dicit eſſe ſtãdum decretali, de qua in ca. auctoritatis extra de teſt. Guid. Pap. dec. 14. licet inter doctores fol. 25. & deciſ. 347. tã de ſtylo fol. 499. Corn. conſil. 27. in præſenti, num. 1. lib. 3. Io. de Amic. conſil. 111. ad demonſtrandum nu. 7. Didac. Conar. lib. 1. pract. quæſt. cap. 18. nume. 6. in verſ. 6. præceteris fol. 443. & alios citat. per Rolan. conſil. 45. artic. iſte num. 14. lib. 1. & Miſing. obſeruat. 41. Magna eſt inter legiſtas num. 3. fol. 405. qui hanc appellant veriorem, & magis * communem. Ratio eſt ſecundum Rolan. d. conſ. 45. nu. 8.
5 lib. 2. quia in controuerſia opinionum, quæ eſt inter iuris ciuilis interpretes, recurrendum eſt ad ius
6 canonicum, nempe ad dictam Clement. 2. de teſt. qua id deciſum reperitur, cum ius ciuile non dedignetur ſequi ſacros canones, cap. 1. de oper. nou. nunciat. Idem nouiſſime cenſuit Hieron. de Ceuallos in ſuo ſpecul. opin. commu. cõtra com. queſtio. 350. quæſtio hæc num. 10 cum ſequent. libr. 1. fol. 231. aſſerendo hanc eſſe veriorem opinionem.

Quo vero ad ſecundum caput de prætenſa reſtitutione in integrum, affirmabatur, allegatam de
7 ciſionem Afflict. 216. qua huiuſmodi fundamentũ defendebatur eſſe communiter * reprobatam, vt per Pedemont. deciſ. 87. quæſitum fuit, num. 9. in verſic. non obſtat, qui miratur, quod Afflictus loquutus fuerit contra communem concluſionem, imo vt poſt Purt. conſil. 72. viſis allegationibus num. 2. dicit idem Pedemon. loco citato, num. 10.
8 Non ſuccurritur mulieri, vel ruſtico in his, quæ sũt inducta ad rigorem iuris conſeruandum, niſi vbi ſubeſt iuſta, vel probabilis ignorantia, quæ non cadit in præſenti ſpecie. Idem ſentire videtur Tiraquell. de retract. conuentional. §. 4. Gloſſ. 7. nu. 16. & 18. fol. 662.

Et quod mulieribus, & ruſticis non ſuccurratur ex capite ſimplicitatis ruſticanæ, vel ſexus fragilitatis dicunt Bartol. in l. 1. §. numeratio ad fin. ff. de nou. oper. nunc. Iacob. de Sancto Georg. in l. vbi exigitur, num. 7. ff. de eden. & Soccin. de teſt. num. 124. Afflict. ſuper conſtitut. Regn. de in integr. reſtitut. mulier, num. 3. lib. 2. rub. 40. fol. 84. vbi dicit, quod reſtitutio de iure communi nõ reperitur cõceſſa mulieribus, & Odd. in ſuo tract. de reſtitut. in integr. quæſt. 10. art. 6. num. 32. in verſic. contra tamen fol. 104. vbi alios plures allegando atteſtatur de magis * communi, & quæſt. 05. art. 11. nu. 19. in verſic. & breuiter fol. 109. vbi de communi * idem facit. Seraphin. de priuileg. Iurament. Priuileg. 4. num 21. fol. 24. Idem dicit nouiſſime Surd. deciſ. 104 impugnando, num. 25. fol. 239.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXIX.

SARNANI.

ARGVMENTVM.

Iudex à quo, qui ſucceſſit iudici ad quem an poſſit iterum iudicare in cauſis maioribus.

SVMMARIVM.

Iudex appellationis quando debeat cauſam delegare, nu. 1. & 3.
Cauſa ſub eodem iudice reuideri non poteſt, nu. 2.

Iudex

Digitized by Google

Iudex qui proponit cauſam in Rota, an habeat votũ, nu. 4
Ex diuerſis non fit illatio, nu. 6.

DECISIO LXXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa Philotiæ Bartholomei appellantis ex vna, & Chriſtophori Petri Antonii appellati ex altera, cũ ſorte fuerit extractus vnus ex Dominis, qui alias dum erat iudex à quo iudicauit, dicebatur nõ poſſe cauſam
1 huiuſmodi à dicto iudice terminari, ſed eſſe alteri delegandam per ea, quæ dixi ſupra deciſ. 14. in cauſis num. 8. & ſeq.

2 Præſertim cum non conueniat, ſub eodem iudice, qui veriſimiliter non eſt reuangaturus propriã ſententiam, parte reclamante, & timente iterũ grauari, vt dixi ſupra dicta deciſ. 14. in cauſis, nu. 14. & deciſ. 47. à ſententia iudicis, num. 4. cauſam appellationis reuideri.

3 Sed Domini communiter dixerunt contrarium, quia cum tẽpore quo in dicta cauſa fuit extractus iudex, proceſſus eſſet completus, partibus accommodatus & pluries facta citatio ad ſententiam, & aliud non remaneret niſi ipſa ſimplex prolatio ſententiæ, ceſſetque propterea omnis ſuſpicio, quæ prætendi poſſet tam circa confectionem proceſſus, quo ad votum per eundem dandum, vt primũ pro-
4 batur ex premiſsis, ſecundum verò, quia cauſã proponens non habet votum, vt legitur in conſtitutione Rotali cap. 18. fol. 5. ſed tantum iudicat de voto aliorum Dominorum fruſtratoria videbatur petita delegatio, cum ſine ea dicta pars appellans habeat intentum.

Nec dicatur quod proponens licet regulariter non habeat votum, illud tamen habere poteſt, quãdo vota ſunt paria ex forma eiuſdem conſtitutionis & capituli ſupracitati, quia & hoc per Dominos videntes Rotam modo non habere niſi quatuor Auditores, conſideratum fuit, quorum cũ tres tantum habeant ius votandi, impoſsibile eſt, quod proponens votum habeat & intret caſus, de quo in d. cap. 18. qui ſolum eſſet conſiderabilis quando in Rota adeſt ordinarius numerus quinque Auditorũ, vel in ea remanent tres, vt aliquando non ſemel euenit.

Non obſtant deducta in allegata deciſione 14. Quia ibi agebatur de cauſa infra centum, in qua
5 cum quilibet Auditor Rote ſolus potuiſſet iudicare, vrgebat ſuſpicio, quod ille iudex à quo, poſtea effectus iudex ad quem non confirmaret ſuam ſententiam, ſecus in præſenti ſpecie, in quã cum agatur de ſumma ſupra cẽtum ceſſat per præmiſſa om-
6 nis ſuſpicio, & oppoſitio, & tanto magis, quia ex diuerſis non fit bona illatio l. Papinianus exuli, ff. de mino.

Lau. Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXX.

LAVRETANA.

ARGVMENTVM.

Agenti de quo infra, an obſtet quod opponitur de adiecto, cui, & ſi ſolui poſſit non tamen poteſt agere, & quod non probauit illam qualitatem hæredis iuncta ſuſpicione falſitatis ex actis reſultante, demumque ſuccubuiſſe ... atur ex eo, quod agendo ex duabus apodixis ad ſummam petitam illam ex vna tantum probauit.

SVMMARIVM.

Adiecto ſolutioni rectè ſoluitur, ſed agere non poteſt ſine mandato, nu. 1.
Adiectus in rem ſuam agere poteſt d. nu. 1. in verſiculo vel ageretur.
Agens, vt hæres an debeat probare ſe talem. nu. 2. & 8.
Acta cum additionibus diuerſi atramenti, & caſſaturis reperta, an probent, nu. 3.
Petitor pecuniarum, quando dicatur amiſiſſe cauſam, n. 4
Falſi ſuſpicio, an habeatur pro plena probatione, nu. 5.
Notarius ad tollendum dubium, quod oriri poſſet ex additionibus, & caſſaturis, quid facere teneatur, nu. 6.
Qualitas, quod quis non ſit hæres, an debeat allegari, & ſufficiat ſi id in iuris allegationibus factum fuerit, n. 5.
Agens ex pluribus chirographis ſi probat ex vno, obtinere debet, nu. 9. & ſeq.
Effectus vbi habetur non quæritur de modo, nu. 10.
Vtile per inutile non vitiatur, nu. 11.
Copulatiua quando reſoluatur in alternatiuam, nu. 12.
Adiectus ſolutioni, quando præſumatur procurator, n. 13
Obſeruantia eſt attendenda, nu. 14.
Cauſæ mercatorum tractantur de bono, & æquo, nu. 15.
Procurator quando fieri poſſit, & quibus verbis, nu. 16.
Malum non debet præſumi, nu. 17.
Mandati fines nemo tranſgredi præſumitur, nu. 18.
Verba non ſufficiunt vbi facto opus eſt nu. 19.
Productio facta poſt concluſum in cauſa, an releuet, n. 20
Impugnatum, quod eſt an iuuare poſsit, nu. 21.
Calculus inter mercatores, an præſumatur tranſmiſſus, nu. 22.
Fruſtra petitur quod habetur, nu. 23.
Oblatio uerbalis, an releuet, nu. 24.
Oblatio faciendi omnia ad quæ, quis tenetur, an aliquid operetur, nu. 25.
Illiquidum an dici poſsit aliquid prætextu calculi, nu. 26.
Liquidum quid dicatur, nu. 27.
Executio an dicatur iniuſta prætextu liquidationis non factæ, nu. 28.
Liquidatio cuius expenſis ſit facienda, nu. 29.
Exceptio calculi non impedit executionem, nu. 30.
Executio rei non liquidæ, an peti poſsit, nu. 31.
Falſitas actorum quando non noceat, nu. 32.
Subſtantialia, & non accidentalia attendi debent, nu. 33.
Iuramentum dum dicitur regulari ſecundum naturam cõtractus intelligitur in ſubſtantialibus, nu. 34.
Falſificans in non ſubſtãtialibus, an puniatur pœna falſi, nu. 35.
Notarius non poteſt præiudicare partibus, nu. 36.

Digitized by Google

DECISIO LXXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IOannes Dominicus de Mageſiis Mediolanenſis pro Iulio Cæſare Iordano de eadem ciuitate produxit contra Ioannem Dominicum Riccardum duo chirographa eorumq; vigore petiit ſcu. 140. prout in proceſſu fol. 12. & ſuper præmiſsis obtinuit fauorabilem ſententiam corá Domino Iudice, à quo.

Dubitatum fuit an dicta ſententia debeat confirmari, vel infirmari ex pluribus, &

Primò quia obſtat defectus mandati, etiam, qđ tam in primo chirographo celebrato 23. Maij 90. in Loreto, in quo conſtituit ſe Io. Dominicus Riccardus debitorem dicti Iulij Cęſaris Iordani de ſumma librarum bis mille quingentarum viginti ſex, & ſolidorum decem imperialium, quam in ſecũdo celebrato ſub die 21. Ianuarii 1589. Mediolani, in quo idem Io. Dominicus conſtituit ſe debitorem heredum Franciſci Iordani de libris quinque mille tercentum ſexaginta quatuor Imperialium: adſit etiam promiſsio de ſoluẽdo ei, qui
1 præſentauerit dicta chirographa, nam ſolutioni adiecto licet recte ſoluatur §. plane inſtit. de inutil. ſtipulat. l. eum, qui ita §. qui ſibi, ff. de verbor. obligat. & ibi Bart. in princ. & l. ſed ſi filio, §. 1. ff. de conſtit. pecu. Rot. Florent. deciſ. 106. Antonius nume. 1. fol. 320. Surd. deciſ. 229. verum eſt quod ſoluens nu 27. fol. 513, non tamen poteſt agere, vt inquit gl. in dicto §. plane inſtit. de inutil. ſtipul. in verbo Seia littera B. Strac. in ſuo tract. de adiect. par. 1. de iure, ſeu poteſtate adiecti, nume. 46. tom. 6. par. 1. fol. 385. Rot. Genuen. ſuper Chartar. deciſ. 126. Hæredes Nicolai num. 1 fol. 319. & deciſ. 54. vertente num. 4. fol. 128. niſi habuerit mandatum, vt ibi nume. 48. & propterea ſecundum eundem eſt bona cautela, vt ille conſtituatur Procurator ad agendũ cum ea poteſtate, quæ creditori expedire videbitur, vel ageretur de adiecto in rem ſuam, qui agere poteſt, vt per eandem Rot. Genuen. per chartar. loco ſupra citato.

Et vbi non obſtaret, clarum eſt, quod virtute dicti ſecundi chirographi præfatus Magerius nõ poteſt agere pro dicto Iulio Cæſare Iordano, cum nõ probauerit dictum Iulium Cæſarem hæredem dicti Franciſci Iordani, cui fuit facta dicta promiſ-
2 ſio, nam quando, quis agit, vt hæres, debet probare ſe talem etiam parte non opponente Zab. cõl. 72. ſigillatim ad ſingula dub. 5. nume. 11. Bald. conſil. 374. quæritur vtrum captura num. 3. lib. 4. fol. 61. Dec. conſ. 61. pro tenui num. 1 fol. 69. Decian. conſil. 24. quæritur ergo num. 53 lib. 1. fol. 420. & conſil. 37. quæritur ergo ex præmiſſa num. 64. lib. 3. fol. 245. Angel. de Combil. conſil. 8. in themate, num. 34. fol. 313. Becc. conſil. 75. remedium canonis reintegrandæ, num. 6. fol. 35. Pedemont. deciſ. 108. Cæſar de Albertis, nume. 8. & 9. & Ludouic. deciſ. Lucan. 2. Reuerendus, num. 11. fol. 1.

Secundo quia dictus Magerius non exhibuit computa tranſmiſſa, vt tenebatur, nam Cæſar Iordanus, cuius nomine agitur in litteris dicto Magerio tranſmiſsis, de quibus fol. 10. ponit hæc verba videlicet. *Magnifico honorando cugino mando l'incluſa al magnifico Riccardo acciò habbiate più occaſione di farui pagare le polize, che mi deue conforme al conto mandato.* & tamen reperitur dictum Riccardum reum conuentum inter cætera fo. 34. feciſſe proteſtationem de computis non exhibitis, & datis. Item obtuliſſe ſe paratum facere omne id, ad quod tenetur factis computis, prout fol. 11.

3 Tertio quia d. ſententia fuit lata ex actis de falſo ſuſpectis ob additiones, & caſſaturas in eis repertas, quibus propterea, ne dum vlla venit adhibenda fides ſecundum Maſcardum de probat. concluſ. 740. Multæ ſunt, num. 7. lib. 2. fol. 107. præſertim cum dictæ additiones reperiantur ſcriptæ diuerſo atramento per ea, quę ſcribit idem Maſcard. vbi ſup. num. 18. Ceph. conſil. 287. cum dictus Io. Marcus num. 27. lib. 2. fol. 203. & Menoch. de arbitrar. caſ. 187. num. 35. lib. 2. cent. 2. fol. 192. ſed il-
4 le qui petiit dictas pecunias dicitur amiſiſſe cauſam, vt probat Bart. in l. fraudem, §. quoties ff. de iure fiſc. Dec. in cap. cum venerabilis, num. 21. extra de exception. Ruin. conſil. 15. de duobus videndum eſt, num. 3. lib. 5. qui dicit hanc opinionem eſſe indiſtinctè veram, & communem. * Boer deciſ. 291. & videtur, quod ſic num. 2. fol. 722. & Clar. in §. falſum in verſ. item propter falſitatem, vbi teſtatur de communi, * quia cum huiuſmodi ſuſpiciones oriantur ex vitio viſibili ipſius ſcripturę, procedit illa communis * opinio quod ſuſpicio falſi ha-
5 betur pro plena probatione ſecundum Maſcard. concluſ. 730. falſitas communis num. 6. lib. 2. fol. 106. & Aſin. in ſuo tract. de execution. cap. 268. num. 4.
6 fol. 82. præſertim cum notarius ad tollendum dubium à quo proceſſerint cancellationes, & additiones non ſeruauit communem practicam, quæ vt inquit Alexan. in l. ſi vnus num. 8. C. de teſtam. eſt, vt notarius addat hæc verba, videlicet illud quod ſupra cancellatum, vel inductum eſt in tali loco feci ego manu propria.)

Sed Domini pro maiori parte dixerunt bene iudicatum per d. Dominum iudicem, à quo (licet vnus fuerit in contrario voto, quia cum pro parte d. Iordani fuerint probata incumbentia ad obtinendum circa petitam ſummam ſcut. 140. vt ex actis iuri, & rationi conſentanea erat d. ſententiæ approbatio, & confirmatio etiam, quod circa d. ſecundum chirographum poſſet affirmari d. agẽtem ſuccubuiſſe ex eo, quod non probauit ſuum princi-
7 pale eſſe hæredẽ d. Franciſci Iordani, vt tenebatur, præſertim cum id fuerit oppoſitum, quę oppoſitio, & ſi tanquam facta in allegationibus iuris inefficax videatur per ea, quæ ſcribunt Guid. Pap. deciſ. 221. item d. dic 14. num. 6. Crau. conſil. 150. in cauſa beneficij, num. 2. fo. 298. calere productionis factæ coram iudice primæ inſtantiæ, vt in proceſſu fol. 25 ad euitandam opinionem Duen. reg. 277. executio poteſt ſeri ampliat. 5. fol. 158. & Ludouic. concl. 1. de hæred. in verſ. infertur num. 42. fol. 483. & Maſcard. concluſ. 1245. num. 11. lib. 3. fol.
8 218. dicentium quod agens, vt hęres non tenetur

probare

probare ſe ta'em quando pars non opponit, quæ an vera ſit, poterit conſiderari non ſolum ex dinumeratione doctorum hinc inde adductorum, ſed ex rationibus ab eiſdem allegatis, quæ pro nunc
9 omittuntur, videtur facta efficax, quia producens chirographia, ſi probat eius creditum ex vno, non venit repellendus ſub prætextu quod non proba-
10 uit ex alio, quia præter id, quod vbi habetur effe-
11 ctus, non quæritur de modo, non debet vtile per inutile vitiari, l.1.§. ſed ſi mihi Pamphilū vbi Bar. in prin.& doct.ff.de verb. obligat. l. inter omnes, C.famil.erciſc.& l.hac conſultiſsima, §. ex imperfecto, C. de teſtam. præcipue, quod quando, quis agit ex pluribus cauſis coppulatiuè nō tenetur om
12 nes cauſas probare ſed vnam tantum, quia illa copulatiua reſoluitur in alternetiuam ſecundū Bart. in l.Fulcinius, §.cum hoc edictum, num.3. ff.quib. ex cauſ.in poſſ eat.& conſ 193. commune Liſignani Bald.in l.ſi mater tua, C.de rei vend.& Dec.cōſ. 212.Magnifici Domini, num.4. Crauett. conſ. 16. poſt redditum, num.7.fol.53.& Decian. conſil. 13. duo ſunt pro perfecta, num.2.lib.2. fol.135. Idem tenet Alexandr.in cap. omnes leges col. 3. in verſ. vtrum quādo producūtur plura coppulatiue optime in iſta materia loquentem, ac diſtinguentem, & Franc.in c.ſignificauit num.8. de appell. fol. 47.
13 qui id limitat niſi vna cauſa veniat qualificatiue ad alteram, vel quis ſe aſtrinxerit ad probandum, quod non eſt in præſenti ſpecie. Etiam ſi facta expreſsione plurium cauſarum vna eſſet vera, & aliæ omnes falſæ per ea, quæ tradit Aret. in §. ſed quia num.3. inſtit.de fideicommiſſ. hære. per gl. ſingularem in l. ſi quis ad exhibendum, ff. de except. rei iud.& Præpoſit. in cap.dilecto, num.15. in verſic. & ideo etiam in ſimili, qui id limitat in decreto. Sed ſic eſt, quod ſumma petita probatur ex primo chirographo, ergo.

Et non obſtare primum obiectum, quia adiectus ſolutioni per d. verba, *& à chi preſentarà la preſente*, præſumitur procurator per ea, quę in terminis tradit. Rebuff.in tract.de litt.obligat. art.1. gloſ.9.num.33. & ſeq. tom.1. fol.73. Strac. in ſuo tract.de adiect.q.8.num.9.& ſeq.to.6.p.1. fol 400. vbi nu. 10. dicit ita ſeruari in Curia Anconitana,
14 in qua cum adſit magnus numerus mercatorum, non eſt ab huiuſmodi obſeruantia diſcedendum,
15 cum res agatur inter mercatores, inter quos proceditur de bono, & æquo, ac ſine iuris ſcrupuloſitate Roman.conſ.94.viſis, num.2.in verſic.& maxime fol.68.& conſil 193.negari num.1.verſic.& maximè fol.132.Curt.ſen.conſil.6.primo aſpectu, nume. 1. in verſic. quod eſt iſte fra Pillonus, fol. 4.& Mandoſ.ad Roman.d.conſil.193. in verbo mercantiæ littera A, & Raynal. Corſ. in ſuo tractat. de indag.iur.ciuil.capit.27.huiuſmodi lis, num.3. to.1. fol.285. Laurent.de pinu conſil. 155. in cauſa nume.5. fol. 195.

Et vbi non præſumeretur, vel tenenda eſſet opinio Bart.in l.3.§.cauſæ, num.2.ff.de Carbon.edict.
* quam ſequitur & communem * dicit Alciat.de præſumpt.regu.1.præſ.33. num.3. fol.39. & nouiſsimè tenet Meno.de præſ.lib.2 præſ.34. num.9. fol.31. quam intelligerem procedere non, quo ad effectum agendi, ſed quo ad effectum recipiendi pecunias, tam, tunc non tenebitur debitor ſoluere portitori illius obligationis vigore cuius petit, niſi reddat litteras obligatorias, & cautionem indemnitatis præſtet, vt videtur fuiſſe de mente Rebuff. in d.ſuo tract.de litt.obligat.art.2.gloſ.1. num.75. fol.94. abſque eo quod aliquid ſit dubitandum de memorato mandato, cum illud ſatis probatum dicatur per litteras dicti Iulij Ceſaris in actis exhibitas fol.20.ſaltem, quo ad contenta in primo chirogra-
16 pho nam procurator poteſt fieri per nuncium, & per epiſtolam. l. 1. ff. de procuratoribus in princ. Item per verbum rogo, mando, ſupplico, & ſimilia; ſecundum opinionem gloſſ. in §. 1. in verbo mandatum inſtit.de mandat.quam ſequuntur addit. ad Port.in rubr.cod.& ibi Ioann. Faber. & Rebuff. de mand. num. 748. fol.409.

Nec, quod ſubſequenter opponebatur concernens dictum ſecundum chirographum, nam & ſi non fuerit probatum dictum Iulium Cæſarem Iordani eſſe hæredem dicti Franciſci Iordani in chirographo præfato nominati, non tamen id ei nocet, cum creditum petitum ex primo chirographo iuſtificari poſsit, vt ſupra dictum fuit.

Prout nec obſtat ſecundum obiectum, nam non poteſt dici dictum Magerium non egiſſe iuxta calculum tranſmiſſum, eo, quod illud non exhibuit, nam aut fuit tranſmiſsum dicto Magerio, vt prætenditur ex parte dicti Riccardi, & tunc alio non probato, cum calculauerit iuxta ſummam petitam, quæ colligitur ex præfato chirograpgo ille debet
17 cenſeri calculus, quia aliàs eſſet præſumere malū,
18 & quod ipſe Magerius voluerit tranſgredi fines mandati, quod non eſt dicendum, & tanto magis, quia iuxta illud Ciceronis de C. Graccho non ſunt
19 attendenda verba, vbi videntur facta, ibi, quid verba audiam, cum facta videam.

Nec dicatur quod hoc eſt falſum, quia vltimo loco pro parte dicti Iulij Cæſaris fuit productus dictus calculus.

20 Nam reſpondetur, quod huiuſmodi productio
21 fuit poſt concluſum in cauſa, & ſic non releuat, & vbi releuaret, cum exhibitio huiuſmodi fuerit impugnata ab ipſo Riccardo nō poteſt in ea ſe iuuare, & tanto magis, quod nihil ad fauorē ipſius Riccardi continetur, nec aliquid, quod obſtet petitæ executioni, nam calculus memoratus idem, quod antea fuit calculatum continet, aut fuit tranſmiſ-
22 ſus ipſi Riccardo, vt eſt veriſimile, à communiter
23 accidentibus inter mercatores, & tunc fruſtra cōqueritur de calculo tranſmiſſo non producto, quaſi quod petat, quod præ manibus habet, vt faciebat quidam Villicus quærens Aſellum que æquitabat.

Quare non obſtat ſæpedicta proteſtatio de computis non exhibitis ex prædictis, nec oblatio fa-
24 ciendi id ad quod tenetur factis computis, nā huiuſmodi verbalis oblatio non releuat cum debeat eſſe realis l.decem, ff.de ſolut. Bart. in l. acceptam, C.de vſur. & Alexan. conſ. 130. in cauſa Strazarolorum, num.11. lib.4. qui refert Bart. in l. prætor, §. ſi reus paratus, ff. de oper. nou. nunciat. dicentem omnes leges, quæ dicūt debitorem debere eſſe paratum ſoluere ſunt intelligendæ, quod debitor debet ire cum denariis in manu alias nō dicitur obtuliſſe, vt etiam dicit Carrott. in ſuo tractat. de

obl'at. in tit. de oblat. verbal. num. 1. fol. 147.

25 Immo d. oblatio faciendi omnia ad quæ, quis tenetur tanquam confuſa, & indeterminata eſt inutilis, & non releuat ſecundum Imo. in l. prætor ait, §. ſi quis paratus, ff. de nou. oper. nunc. Aret. conſil. 142. ex facto proponitur num. 26. & Caroc. loc. cit. in 1. q. num. 8. fol. 148. niſi quando quantitas non eſt liquida, nam tūc ſufficit facere dictam oblationem offerendo partem liquidam, & pro reſiduo fideiuſſorem iuxta tradita per addit. ad Bar. in l. creditor, quæ eſt lex finalis, ff. de diſtract. pign. in littera C.

26 Et tanto magis, quia prætextu aſſerti calculi non facti non redditur debitum inliquidum, cum de eo ex ſæpepicto primo chirographo clare conſtet, nā
27 liquidum in iure dicitur illud, de quo clare cōſtat, vt probat text. in l. 1. C. ſi ſecun. nupſ. mulier. & Galleſ. in ſuo tract. camer. obligat. de liquidat. num. 1. fol. 126. vel de facili poteſt liquidari, vt per Bald. in l. 1. C. de his, quæ pen. nu 23. & Claud. cantiuncul. conſ. 23. quod prætenſi articuli nu. 106. fol. 361

28 Nec executio iniuſta, ſeu retardanda ſub prætextu, quod nūquam deueniatur ad executionem, niſi prius liquidato omni iure exequi petentis, vt per Gall. lo. citat. num. 6. fol. 127. Bart. in l. 1. ff. de adeu. & in l. proinde, §. notandum, ff. ad leg. Aquil. Natt. conſ. 60. pro ſpectabili nume. 2. lib. 1. fol. 45. Boer. deciſ. 52. & videtur num. 8. fol. 151. Pedem. deciſ. 129. Girardus, num. 6. fol. 519. Ceph. conſil. 204. Nobilis Dominus Antonius, nume. 5. lib. 2. Rol. conſil. 20. in præſenti conſultatione, nume. 8. Afin. in ſua praxi iud. in §. 31. c. 58. vigeſimo prin-
29 cipaliter, num. 2. fol. 410. propriis expenſis ipſius qui tenetur ipſam liquidationem facere, vt inquit Ceph. conſil. 296. primo quæritur num. 51. lib. 2.

30 Quia exceptio calculi non impedit executionē ſummę expreſſæ, vt poſt Dec. in l. pecuniam, quam num. 8. in 4. not. ff. ſi cert. pet. & in l. quibus diebus, §. quidam Titio in fi. ff. de condit. & demon-
* ſtrat. per gloſſ. communiter approbatum in l. 2. ff. de in diem adiect. Grammat. deciſ. 58. Magnifica Margarita num. 10. & 11. fol. 269. dicit Galleſ. in ſuo tract. Camer. oblig. in ſum. de vi inſtr. oblig. camer. conſid. 2. num. 3. fol. 100.

31 Præſertim, quod executio etiam rei non liquidę peti poteſt, quando illa in executione fieri intenditur ſecundum Cagnol. in l. vnica, C. de ſent. quæ pro eo, quod inter. & Pedem. d. deciſ. 129. nu. 14. fol. 521. & facit Cagnol. in l. quatenus, ff. de reg. iur. num. 22. lib. 3. fol. 619.

Et vbi præfata oblatio obſtaret, prout reuera nō obſtat, eſt aduertendum, quod illa non fuit facta in præſenti iudicio, nec occaſione præfatorum Chirographorum, ſed in cauſa cuiuſdam ſequeſtri occaſione alterius Chirographi antea exhibiti, vt ex actis manifeſtè conſtat, in quibus non reperitur, quod poſt earum productionem, & aduerſus d. petitionem facta fuerit, vt erronee creditur.

Nec quod tertiò loco opponebatur de falſitate
32 actorum, quia cum aſſerta falſificatio non fuerit in citatione, libelli oblatione, litis conteſtatione, iuramento de calumnia, & prolatione ſententiæ, quæ vt inquit Alb. in cap. cum I. & A, nume. 11. de ſent. & re iudic. ſunt de ſubſtantia iudicij, nec in recognitione dictorum Chirographorum, quæ apparet facta ſub die 19 Septembris 1596. per dictum Riccardum in præſentia iudicis, & notarij, non videbatur conſiderabilis, nec impeditiua, ſeu obſtatiua per ea, quæ in terminis tradit Alexand. conſil. 14. viſis, & conſideratis num. 10. & ſeq. lib. 6. fol. 11. & in l. ſi vnus defectus, num. 6. C. de teſtam. facit Roman. conſil. 369. circa primum, nu. 36. fol. 265. & Maſcard. concluſ. 742. falſitas in vna parte, num. 8. & ſeq. lib. 2. fol. 100. & aliàs cenſuit Rota, vt dixi ſup. deciſ. 29. Fuit per Dominos, nu. 31.
33 & 33. nam ſubſtantialia debent conſiderari, non autem accidentia, & acceſſoria, & propterea dū dicitur iuramentum regulari ſecundum naturā con-
34 tractus, intelligitur in ſubſtantialibus, non autem accidentalibus, & acceſſoriis. Marſil. ſingul. 226. emphyteota priuari fol. 59. & Couar. variar. reſol. lib. 3. c. 17. num. 5. in verſ. at iuramentum fol. 283.
* qui atteſtatur de communi.*

35 Hinc eſt, quod falſificans in non ſubſtātialibus, non poteſt puniri pœna falſi ordinaria ſecundum Boſſ. in titul. de fal. num. 90. fol. 200. & commu-
* nem * opinionem de qua teſtatur Clar. in §. falſū in verſ. item excuſatur fol. 12. ſed Stellionatus Vrſill. ad Afflict. deciſ. 404. fuit per Illuſtriſsimum, num. 14. fol. 351.

Vnde ceſſat non ſolum præfata obiectio, ſed quod conſequenter dicebatur de amiſsione cauſæ, quia cum loquantur de notario falſificante, & de-
36 linquente, non debent extendi ad partem nō delinquentem, cui notarius præiudicare minimè poteſt, præcipuè in falſitate non ſubſtantiali, vt dictum fuit.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXXI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Priuilegium clerici conceſſum, quod inuitus trahi non poſſit coram alio iudice, quam ſibi ſpecialiter deputato, an operetur, quando fuit conuentum cum iuramento poſſe conueniri ubique, & coram quocunque iudice.

SVMMARIVM.

Priuilegium conceſſum, ne quis conueniri poſſit citra mare, an comprehendat eum, qui certo loco ſoluere promiſit, nu. 1.

Cameralis obligatio, an contineat pactum, quod quis poſſit ubique, & coram quocunque iudice conueniri, nu. 2.

Iuramentum non tollitur abſque ſpeciali mentione, nu. 3. fallit, nu. 4.

Matura deliberatio non cadit ſuper ignotis, nu. 5.

Geminatio, quam uim habeat, nu. 6.

Clauſula motu proprio idem operatur, quod clauſula ex certa ſcientia, nu. 7.

Clauſula motu proprio an operetur, ubi adeſt cameralis obligatio, nu. 8.

Inhibitionis moderatio debet fieri ex eiſdem actis, nu. 6.

Statutū concedens executionem omiſſo ordine iuris locum habet etiam in inſtrumentis factis extra territorium ſtatuen-

Digitized by Google

Statuentium.d.nu.9.in verſiculo,& propterea.
Statutum quando ſeruari debeat etiam fauore forenſis d. nu.9.in verſiculo,& principaliter.
Statutum an ſit ſeruandum coram iudice appellationis, nu.10.
Priuilegia an debeant regiſtrari, & infra quantum tempus,nu.11.
Terminus ad aliquid agendum quando eſt datus quod faciendum,nu.12.

DECISIO LXXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DIcebam priuilegiũ cõceſſum Georgio Marmoretto Conſtantinopolitano, à Sanctiſsimo D. Clemente VIII. Pontifice Maximo, quod ſine expreſſa ſui, & pro tempore exiſtentis in dicta ciuitate Anconæ Gubernatoris licentia, nominatim obtinenda, à nemine coram quibuſcunque iudicibus ordinariis, & delegatis in iudicium trahi, aut ſub prætextu cuiuſcunque cauſæ, tam ciuilis, quàm criminalis citari, aut moleſtari poſsit non impedire appellationem interpoſitam ad hanc Rotam, à ſententia lata contra Capitaneum Merellum, & litis conſortes, & ſic inhibitionem prout petitur non eſſe moderandam, cum illud non comprehendat præſentem ſpeciem, in qua partes ante conceſſionem dicti Priuilegij conuenerunt pro obſeruatione contentorum in inſtrumento, de quo agitur poſſe conueniri vbique locorum, & coram quocunque iudice, vt in terminis probat Abb. in cap. dilecti filij in princ. de for. competen. qui dicit priui-
1 legium à Sede Apoſtolica conceſſum omnibus Anglicis, vt ſuper cauſis pecuniariis citra mare conueniri non poſsint, non comprehendere caſum de eo, qui certo loco ſoluere promiſit, præſertim cum dictum pactum ſit geminatum vigore Cameralis obligationis in eodem inſtrumento poſitæ, pari-
2 ter idem pactum ex propria ſui natura cõtinentis, vt per Galleſ. in ſuo tractat. Cameral. obligat. in nouella obligat. formula in verſic. & promittit. fol.
3 165. & iuratum; quod ſine ſpecifica mentione ſublatum non dicitur gloſſ. fin. in cap. cum non deceat de elect. in 6. Bart. in l. ſi quis in princ. teſtamenti de legat. 3. Afflict. deciſ. 111. fuit dubitatum, nu.13. fol.84. & ibi Vrſil. in addit. nu.17. fo.85 & Seraph. de Priuil. iuram. priuil. 22. num.38.

Sed Domini communiter tenuerunt contrariũ informante D. Antenore Caballo Senogallienſi I. C. præſtantiſs mo, ac diligenti legum interprete ob vniuerſalitatem verborum ſæpedicti priuilegij aſſerendo allegata in contrarium non obſtare, quando Papa aliquid, prout in caſu iſto facit motu proprio per ea, quæ tradunt Franc. in cap. 1. nume. 9. de iur. iuran. in 6. verſ. idem ſi dictæ clauſulæ in fin. fol. 98. Felin. in cap. conſtitutus, num.6. limit. 3. de reſcript. fol. 110. Gabr. concluſ. 5. nu. 28. de iur. iuran. fol. 118. & Seraphin. de priuileg. Iuramenti. priuil. 22. num. 25. fol. 132. & ex certa ſcientia, ac cauſæ cognitione, vt per Alexan. conſil. 59. viſo inſtrumento num.6. lib.1. Grat. conſil.41. quæritur an preſcriptio num 21. lib. 1. fol. 62. Grad. conſil. 16. in hac cauſa videtur num.5. fol.37. Curt. iun. conſil. 170. habita diligenti conſideratione nume.32. fol. 110. Gabr. concluſ. 11. num. 12. in fin de ſtatu. fol. 364. & Seraph. d. priuil. 22. nume. 40. de qua cauſæ cognitione an bigendum non videtur, cum Papa in dicto priuilegio dicat ſe totum feciſ-
5 ſe matura deliberatione, quę non cadit ſuper his, in quibus cognitio non interuenit, maximè cum ſæpedicta clauſula ex certa ſcientia poſsit dici ge-
6 minata, quę multo magis operatur, vt id proba-
7 tum videtur ex eo, quod clauſula motu proprio idem operatur, quod clauſula ex certa ſcientia Rebuff. in ſuo tract. de ſupplicat. ſeu error. propoſit. gloſſ. 10. num. 14. fol. 524. tom. 1.

8 Nec dicatur, quod ſtante obligatione Camerali in dicto inſtrumento poſita clauſula motu proprio non operatur, quia ex forma eiuſdem Cameræ de qua per Galleſ. loco citato dicitur promiſſum aliquam moratoriam, ſaluum conductum, inhibitionem, ſignificationem, priuilegium, vel gratiam quamcunque non impetrare, neque illis, aut illorum aliqua, ſeu aliquo etiam motu proprio Principis, ſeu alias quomodolibet conceſſis vti.

Nam respondetur, quod in inſtrumento, cuius vigore fuit obtenta à dicto Marmoretto præfata ſententia nulla aderat obligatio Cameralis, licet poſtea in alio inſtrumento nouiter producto illa reperiatur extenſa per eundem notarium, quod nec fieri poterat, parte, de cuius intereſſe agitur, non vocata. Nec factum releuaret, cum præſens quæ-
9 ſtio moderationis inhibitionis decidi debeat ex eiſdem actis, non autem ex nouiter deducendis, vt ad litteram iubet ſtatutum Anconæ in rubr. 73. de appellationibus in verſ. quas cauſas appellationis
10 teneatur. quod in deciſoriis etiam coram iudice appellationis ſeruari debet, l. ſi fundus, ff. de eui. Rolan. conſ. 48. in præſenti num. 16. lib. 3. fol. 109. licet ſecus ſit, vt ibi in ordinatoriis. vt atteſtando
✻ de communi probat Ancharan. quæſt. 3. Mercator num. 4 & ſeq. lib. 2 fol. 57. & late deducit Surd. conſil. 204 contra proceſſum num. 7. lib. 2. amplian tes id non ſolum quo ad ordinem proceſſus, ſed quo ad ordinem executionis, & tam coram delegato, quam coram ordinario, vt ibi per Surd. poſt Contard. in l. vnica in 4. limit. C. ſi a momen. t. poſſeſſ. fuerit appellat. Et propterea ſi ſtatutum concederet executionem inſtrumentis omiſſo ordine iuris locum haberet etiam in inſtrumentis factis extra territorium ſtatuentium ſi pro illorum executione ageretur in loco ſtatuti Bald. in l. 1. C. ne fil. pro patri. Doctor. in l. a diuo pio §. ſententiam ff. de re iudic. Iaſ. in l. cunctos populos num. 44. C. de ſumm. trinitat. & fid. cathol. & ibi Io. Rapt. à ſanct. ſeuerin. num. 107. Rolan. d. conſil. 48. nu. 6. & ſeq. lib. 3. Decian. conſil. 109. & prima fronte, num. 40. lib. 2. fol. 689. maxime quando ſtatutum continet rationabilem, ac fauorabilē diſpoſitionem Bart. in l. cu-
✻ ctos populos nu. 32. Dec. in l. fin. num. 13. ff. de Iuriſdict. omn. iud. vbi de communi fidem facit Rot. Genuenſ. Deciſ. 93. Nomine Ioannis num. 4. fol. 167. & princi. alter reſpicit bona ſui territorii nam tunc ſeruari debet etiam fauore forenſis Alb. conſ. 50. ſtatutum num. 5. lib. 1. fol. 50. vbi hanc eſſe magis com-

gis communem * opinionem affirmat, & conſil. 170 præſuppoſito num 19. lib. 2. fol. 181. vbi teſtatur de communi Decian conſil 81 quæritur nu 57 & ſeq. fol. 33. vbi loquitur de ſtatuto veneto, & d. conſil. 109. num. 25. & 36. & ſeq. lib 2. dum loquitur de ſtatuto Piſauri. Et Iacob Berret conſil. 123. Viſis actis nu. 7 fol. 205. qui loquitur de decretis & le ibus municipalibus, ſeu moribus, & conſuetudinibus Auſtriæ Hieron. de Cæball. in ſuo ſpecul. opinion. commun contra commun. quæſt. 724 difficilis num. 2. vbi teſtatur de magis communi cum ſeq. lib 2. fol. 99. & num 5. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe in cauſa Stephani gētilii Genuēſis. Et Hieron. Pappon. conſil. 158. præſupponitur nu. 1. & 2. fol 262. vbi teſtatur de communi.

11 Seu, quod dictum priuilegium ex defectu regiſtrationis non factę ad formā Bullæ Pii Papæ IIII. quæ in Bullario eſt Bulla 138. fol. 683. ſit nullum, & habeatur pro non conceſſo.

Quia cum loquatur de concernētibus intereſſe ipſius Papæ, & Cameræ de quo non apparet, nihil facit, & vbi aliquid faceret idem eſſet, cum non ſit lapſus terminus trium menſium, à dicta bulla aſſignatus ad faciendum dictam regiſtrationem, quo caſu interim valet, nam præfata conſtitutio illud irritat, & pro non facto haberi vult elapſis tribus menſibus Rot Florent. deciſ. 137. Domina Cle-

12 mentia num. 11. fol. 3 6 vbi tamen aliquid eſſet agendum ſine præfinitione termini dic, vt per Marſil. ſingular 489. quando à lege fol. 33.

Laus Deo & B. Mariæ ſem. per Virgini.

DECISIO LXXXII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Confeſſio an poſſit pro parte acceptari, & pro parte nō.

SVMMARIVM.

Debitor ſi confeſſus fuerit partem debiti, an poſſit peti pars confeſſata, & reſiduum, nu. 1.

Confeſſio rei, an poſſit diuidi per actorem, nu. 2.

Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari nu. 3. fallit, nu. 8.

Acceptatio actus debet fieri cum ſua qualitate adnexa, nu. 4.

Confeſſio certæ partis debiti, an dicatur ſimplex, uel qualificata, nu. 5.

Dictio taxatiua non qualificat, ſed diuidit, nu 6.

Diuiſum an dicatur de qualitate eius, à quo fuit facta diuiſio, nu. 7.

DECISIO LXXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

MAgiſter Io. Cerdo petit condemnari D. Menicam Lucæ dictæ ciuitatis ad ſibi dandum certam pæcuniarum ſumm am vigore cōfeſſionis ab eadem in actis factæ, ſed quia confeſſio huiuſmodi eſt cū iſta qualitate videlicet quod dicta ſumma fuit ad computum certæ ſuę mercedis occaſione nonnullarum ſubucularum, & reticularum per eam inſutarum.

Dubitatum fuit an poſſit dicta mulier condemnari ad dictam ſummam alio non probato pro parte dicti Cerdonis.

Ratio dubitandi duplex fuit.

1 Prima per textum in l. ſi quidem, C. de transact. in fin. vbi dicitur quod debitor confitendo partē debiti creditori ſuo poterit ab illo peti tām pars confeſſata, quam reſidua pars debiti.

2 Secunda quia confeſſio rei poteſt diuidi per actorem acceptando, quod pro ſe facit, & repellendo, quod contra ſe facit ſecundum Bald in l. ſi preſidi, num 2. C. de donatio. ante nupt. & Pet. de Rauenn. ſing. 94 confeſſio rei.

Sed contrarium cenſui, quia confeſſio facta certo modo, & cum certa qualitate prodeſt confiten-

3 ti in hoc, quod non poteſt pro parte acceptari & pro parte impugnari, vt notabiliter voluit Salic. in l 1 num. 7. in quarta oppoſitione verſiculo, aut cōfeſſio eſt implicita. Angel in l. 2. col. 1. verſic. ſi vero poſitio continet vnum, C. de donat ant. nupt. in ſ. Item ſi quis poſtulante, num 4 verſ ſi autem denegatio col. 3. inſtit. de action. Iaſ. in l contra iuris, ſ. ſi filius, num. 12. ff. de pact. Gomeſ. in ſ. ſi quis poſtulante, num. 17 inſtit. de action Alexan conſ. 87. in cauſa Ludouici in verſ. & ideo ſi confiteor lib. 1. fol. 94 Roman conſ 167. Antonius accuſatus, num 6. in verſic 4. quia verba, & conſil. 353. Quo ad primum, num. 11. Dec. conſ 510. in caſu de quo agitur in verſic. quia Laurentius Anchar. conſil 146 in prædicta quęſtione nu 6 Ferdinand Gomez ſuper l 74. tauri nume. 9. fol. 323. Ferret. conſil. 74. in caſu de quo quæritur nume. 3 qui atteſtatur lib. 1. fol. 73. de magis communi * Mandoſ in addit ad Roman. d. conſil. 353. in vltima additione, & nouiſſimè Surd. deciſ. 258. confeſsio rei eius, num. 4. fol. 186. etiam ſtante aduerſatiua, vt

4 ibi num 8. fol. 587. Ratio eſt, vt dicit ibi Roman d. num. 11. quia acceptans vnum actum debet illum acceptare cum qualitate ſibi annexa.

Non obſtat prima ratio dubitandi quia, vt re-

5 ſpondent Bald. & Salic in d. l. ſi cum dos, ff. ſol. mat. de quibus meminit Io. Anton Trigona ſingul. 5. tu habes doctrinam num. 3 præfata confeſ-

6 ſio non dicitur qualificata, ſed ſimplex. Quia apponendo taxatiuam cenſentur duæ orationes vna affirmatiua, & alia negatiua, quo caſu taxatiua nō qualificat, ſed diuidit.

Nec ſecunda, quia nō propterea ſequitur quod confeſsio poſsit acceptari ſine ſua qualitate, nam quando confeſsio per reum eſt diuiſa, & per actorem aliquid de diuiſis acceptatum non poteſt dici, quod confeſsio habeatur ſine ſua qualitate reſpectu eius, quod diuiſum, & acceptatum eſt, quia di-

7 uiſum non dicitur de qualitate eius, à quo fuit facta diuiſio, & vbi dici poſſet, cum dependeat ex conſenſu ambarum partium nihil nocet reſolutioni ſupra firmatæ.

8 Secundo reſpondetur, quod quando deducuntur plura ſæperata poteſt fieri acceptatio vnius capituli cæteris reiectis, vt voluit Bald. in conſ. 156.

Cauſæ

Digitized by Google

Cauſę duæ, num. 3. & Ferret.d.conſil.74 num.2.in criminalibus autem dic vt per Gabr. concluſ. 19. num 6 de malefic. fol.430. Ludouic. deciſ. Lucan. 19. Pamphil. fol.118. Menoch.caſ.93.num.37 fol. 133.& caſ. 79.nu.6.& ſeq. fol.253 & ſeq. & Rot. Lucan.in nouiſſ. deciſ.70. confeſſus fuit, col.2.fol. 98. quæ teſtatur de communi. * Marſil.ſing.22.cōfeſſio offenſi fol.6. & ſeq.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO LXXXIII.

MONTIS FORTINI.

ARGVMENTVM.

Appellatione deſerta per proceſſum ad ulteriora, an prorogetur iuriſdictio, & poſſit aliquando per iudicem pronunciari.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio per proceſſum ad ulteriora appellatione deſerta dicitur prorogata, nu.1.
Contrarium, nu.4.
Inſtantia eſt introducta fauore publico, nu.2.
Inſtantia an poſſit prorogari de conſenſu partium, nu.3. & 7.
Appellatio quando eſt deſerta non reuiuiſcit niſi ex Principis gratia, nu.5.
Quiſque poteſt ſuo fauori renunciare, & ſibi praiudicare, nu.6.
Iuriſdictio pacto priuatorum andari poſ it, nu.8.
Calculatio dierum utilium antequam cauſa declaretur deſerta an ſit facienda, nu.9.
Appellatione deſerta ſententia licet reuocari non ualeat poteſt tamen confirmari, nu.10.

DECISIO LXXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

APpellatione deſerta ſi ad vlteriora proceſſum fuit, an dicatur iuriſdictio prorogata.

In vna, quæ modo vertitur inter Iulianum, & Capitaneū Nicolaum Aurelij appellantes ex vna, & Liberatum Pauoniū appellatum ex altera vnus ex Dominis erat in voto
1 affirmatiuo per ea, quæ tradit Alex.conſil.63.ſtantibus his quæ ſupra narrata sūt, nu.21.lib.4. Quod in terminis comprobari poſſe mihi videbatur non ſolum per ea, quæ ſcribit Afflict.ſuper cōſtit.regni. lib.2.de appellat. rubr.45. num.13. fol.94. vbi dicit, quod & ſi Andr.ſuper dicta conſtit. teneat contrarium, non tamen vidit eius opinionem ſeruatā in practica per tex. in l. fin. §. ſin autem partes, C. de temp.& reparat. appellat. ſed etiam, quia dum
2 dicitur inſtantiam, quæ eſt introducta fauore publico, vt poſt gloſ. & doct. in l. properandum in princ.ff.de iudic.dicit Alexan. conſil.50. viſis actis num.8.lib.2.fol.42. non poſſe prorogari, nec taci-
3 tè, nec expreſſè Vant. in ſuo tract.de nullit. de nullit. ex defectu iuriſdict. num. 127. tom.4. fol.390. id non extenditur ad inſtantiam abbreuiatam per conſtitutionem, ſeu ſtatutum quia iſta de conſenſu partium prorogari poteſt, vt in terminis poſt Salic.in d.l.properandum in prin. ff. de iudic. Marant.in ſuo Spec.p.5. num.26. fol. 221. qui id probat per tex.& ibi doct.in cap.de cauſis de offic.delegat.& Felin.in cap.venerabilis, nume. 10. de iudic.dicit Roland.conſil.21.Sententia lata, num.11. lib.3.fol.59.

4 Licet veritas ſit in contrarium quam omnes fere Domini ſequebantur, nam elapſis fatalibus appellationis ipſo facto perinde eſt, ac ſi non fuiſſet appellatum, cum omnis iuriſdictio redeat ad primum iudicem, etiam ſi poſt deſertam appellationem appellās,& appellatus eam proſecuti fuerint, vt in terminis terminantibus conſuluit Alexand. conſ.114.viſa ſcripturarum, & proceſſuum multiplicatione nume.1. fol.101. Neuizzan. conſil. 41. Sciunt etiam noſtri num.19.in verſ. quia reſpondetur,& Gabr.conſ.54. receptum eſt nume. 1. & ſeq.
5 lib.1.fol.69. appellatio enim poſt quam eſt deſerta, non reſuſcitatur, niſi ex gratia Principis, qui in eā mortuam, quaſi terreſtris Deus inſufflat ſpiritum vitæ, vt dicit Angel.in l.2. C.de temp. appellat. de quo meminit Capic. deciſ. 155. in Cauſa Domini Comitis, num.2.& Vant.in d.ſuo tract.de nullitat. ex defect.iuriſd. d.nume.137. in verſic. talis igitur prorogatio.

Ex quibus præter id, quod Alexan. d. conſil. 63. num.21.lib.4.loquitur de re iudicata, quæ concer-
6 nit fauorem priuatum ipſius renunciationis, circa quam ſibi præiudicare poterat,& ſic in diuerſis terminis exiſtimabant eſſe primum obiectum ſublatum.

7 Prout quoque idem dicebant de ſecundo obiecto, quod affirmabant habere tantum locum, quando prorogatio fuiſſet facta ante lapſum inſtantiæ, ſecus ſi poſt, vt in præſenti ſpecie, nam tunc prorogatio fieri nō poteſt, vt in terminis declarat Rolan. d.conſ.13. Ratio eſt, quia non poſſunt partes
8 per eorum proceſſum ad vlteriora dare iuriſdictionem iudici ad quem l.priuatorū, C.de iuriſd. omn. iudic.ſecus eſt quando nondum eſt deſerta, ſed durant fatalia, quia tunc bene poſſunt ſuam iuriſdictionem prorogare, vt per Neuizz. d. conſ.41. nu. 30. & ſic debet intelligi tex.in d.l. fin. §.ſin autem, C.de temp.& reparat.appellat. allegat. per Afflict. loco ſupra citato, ratio duplex eſſe poteſt, prima quia ante lapſum fatalis eius prorogatio remanet in poteſtate partium virtute prorogatiuæ ſibi à dicta lege traditæ, poſt uero lapſum eiuſdem in poteſtate ipſius legis, quæ non poteſt, niſi per Principem, qui eſt lex animata in terris alterari, nec inſtantia aliqua, poſtquam eſt mortua, amplius reuiuiſci, vt ſupra dictum fuit, & ſic intrat illa regula, quod potui, nolui; & quod volui, adimplere nequiui.

Secunda quia quod non eſt, prorogari non poteſt, cum non entium nullæ ſint partes l. eius qui in prouincia, ff.ſi cert.pet. ſed inſtantia poſtquam eſt lapſa dicitur non eſſe, cum iuriſperiti eam mortuam arbitrentur. Ergo.

9 Sed cum diſcuſſo huiuſmodi articulo Domini

viderius

viderint hucuſque non fuiſſe factam requiſitã calculationem dierum vtilium informante pro parte dd. appellantium D. Antonio Liſio I. C. excellenter docto. & valde practico, omiſſa fuit hæc diſputatio non ſolum iuridice, ſed etiam abſque aliqua iactura ipſius opponentis deſertionem, nam ſi conſtat de eius bono iure, poteſt ſententia ad eius fauorem lata quacunque deſertione non obſtante
10 confirmari, vt conſuluit Gabr. d. conſil. 54. num. 2. lib. 1. facit Aſin. in ſua prax. Iudicial. §. 2. c. 15. nu. 16. & 22. cum ſeq. fol. 64. ſi appareret de malo iure, æquitas non ſuadet, quòd ſub prætextu deſertionis exequatur, quod eſt iniquum.

Laus Deo, & B. Maria ſemper Virgini.

DECISIO LXXXIV.

MONTIS VLMI.

ARGVMENTVM.

Legatum vſusfructus vxori relictum vna cum filijs Patruo ipſius teſtatoris inſtituto, an reſoluatur in alimẽtis iuxta Bulgari conſuetudinem.

SVMMARIVM.

Conſuetudo Bulgari habuit ortum Bononiæ, nu. 1. & ſeruatur vbique, nu. 3.

Bulgarus fuit Vicarius Imperialis, nu. 2.

Conſuetudo Bulgari, an procedat quando ſunt inſtituti extranei, nu. 4.

Extranei, qui dicantur, nu. 5.

Conſuetudo Bulgari, quæ habet tantum locum liberis inſtitutis non debet extendi ad alios d. nu. 5. in verſiculo ratio eſt.

Hæreditas eſt magis debita filijs, quam extraneis, nu. 6.

Verborum à proprietate, an recedatur, nu. 7.

Legatum vſusfructus vna cum filijs factum uxori, an reſtringatur ad alimenta, nu. 8. & 29.

Dictio vna quid ſignificet, nu. 9.

Determinatio reſpiciens plura determinalia debet æqualiter determinare, nu. 10.

Dictio cum quam vim habeat, nu. 11. & 34.

Legatum vſusfructus omnium bonorum vxori relictum cum liberatione, à confectione inuentarij & alijs de iure requiſitis an reſtringatur ad alimenta, nu. 12. & 13

Liberatio à redditione rationis in legato vſusfructus mulieri relicto, quid operetur, nu. 13. & 34.

Legatum factum per verba vſufructuariam, Dominam, & maſſariam quid importet, nu. 14.

Legatum vſuſfructus mulieri relictum quãdo non reſtringatur ad alimenta, nu. 15.

Præſumptio vna tollit aliam, nu. 16.

Mens attenditur magis quam verba, nu. 17.

Verborum à proprietate, quando recedatur, nu. 18.

Legatum omnium bonorum factum vxori per verba Dominam, & vſufructuariam reſtringitur ad alimenta, nu. 19.

Verba Domina, & vſufructuaria, quid ſignificent, nu. 20.

Verbum vſufructuaria facilius alteratur, quãdo alia verba alterantur, nu. 21.

Amor paternus non patitur quod proprii filii excludantur à ſucceſſione ſibi debita propter uxorem d. nu. 21. in verſiculo ſecunda.

Verba adiecta in vltima voluntate, quando ſunt contra naturam vſusfructus, & importantia proprietatem nunquam videtur legatus uſusfructus, nu. 22.

Verbum Dominii non capit vſumfructum, nu. 23.

Legatum vniuerſale quando reſtringatur ad alimenta, nu. 24. in verſiculo, nam ex.

Legatum uſusfructus factum uxori, cum conditione, quod non poſſit expelli de domo, an reſtringatur ad alimenta, nu. 25.

Vſusfructus plus habet, quam uſus, nu. 26.

Vſum, qui habet poteſt habitare, nu. 27.

Legatum uſusfructus factum vxori inſtituto patruo, & legata dote filiabus, an reſtringatur ad alimenta, nu. 28.

Argumentum ex idemptitate rationis ualet, nu. 29.

Mens teſtatoris declaratur uerbis, & coniecturis, nu. 30.

Conſuetudo Bulgari quando uxori eſt relictus uſusfructus una cum filiis an operetur, nu. 31.

Verba Dominam, & uſufructuariam, quid importẽt, n. 32

Verba vna cum filiis important diminutionem, nu. 33.

Dictio cum an reſtringi poſſit ſecundum mentem teſtatoris, & ſubiectam materiam, nu. 35.

Conſuetudo Bulgari an ceſſet, quando uxori relinquitur uſusfructus omnium bonorum eam liberando à confectione inuentarii, & aliis de iure requiſitis, nu. 36.

Præſumptio una tollit aliam, nu. 37.

Funiculus duplex eſt fortior, nu. 38.

Vxor relicta uſufructuaria, vt ſupra, & liberata à redditione rationis, quid ex hoc conſequatur, nu. 39.

Teſtator quando liberat uſufructuariam à confectione inuentarii an ſufficiat inuentarium non ſolemne, & ſic ſimplex deſcriptio, nu. 40.

DECISIO LXXXIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa vertente inter Petrũ Buractum, & Dominam Penelopem de Nobilibus corã Rota de conſenſu partiũ introducta occaſione cuiuſdam legati vſusfructus facti eidem Penelopæ, per quon. Tiburtium Buractum eius virum, qui reliquit eam vſufructuariam vna cum D. Victoria, & aliis filiis naſcituris inſtituto patruo
1 ipſius teſtatoris prout &c. Clarum eſt antiquiſſimam, & vulgatam conſuetudinem Bulgari, de qua meminit gloſ. in aut. hoc locum cap. ſi ſeru. nu. & ibi Cyn. Odofr. Alber. Bart. Bald. Ang. & alii Bo-
2 noniæ perfectam in curia Bulgari Imperialis Vicarij, qua diſponitur vſumfructum vxori relictum vna cum filiis reſolui in alimentis vbique per Ita-
3 liam communiter eſſe receptam, vt per Manticam nunc Cardinalem meritiſsimum in ſuo elegãti trãctatu vlt. volun. lib. 9. tit. 7. nume. 1. in princ. Dec. conſ. 418. viſa iterum, nume. 1. & alios citatos per Simon. de Præt. de interpret. vlt. volun. lib. 4. dubi. 10. num 45, fol. 411. ſed ambigitur, an præſentem ſpeciem dicta conſuetudo amplectatur.
4 Ratio dubitandi fuit, quia patruus pro extraneo habetur, cum omnes excepti filij, nepotes, & alij, qui filiorum locum obtinent in ſucceſsione te-
5 ſtatoris dicantur extranei. Menoch. de præſump. præ-

2 præſump.140. nu.2. lib.4. fol.251. quia tui.c vxori relictæ vſufructuariæ debetur plenus vſuſtructus, non autem alimenta tantum, vt prætenditur ſ 10 paete dicti Beracti. Alexand. conſil.57. ponderatis verbis, num.2. verſic. ſed circa hoc lib. 3. Corn.
4 conſ.5 in hac conſultatione, num.1 & 2. Gabr. de vſufruct concluſ 2.num.54.& concluſ. 3 nume.1. fol.314. vbi plures allegat Iaſ. conſil. 44. ad dubia mihi tradita num 13 lib.1. Rolan. conſil. 74. quia de pluribus, num.7. lib 2. Menoch. de præſumpt. lib 4. dicta præſump. 140. num.3. fol.252 Simon. de Præt. de interpret. vltim. volunt lib.4. dubitat. 10.num 57 & ſeq. fol 413. Natt. conſil.297. nu.1. ex teſtam. lib 2. Cardinalis Mantic de coniect. vltim. volunt lib 9 tit 7. num.14. fol.250 qui atte-
* ſtatur de communi, * & Gabr de vſufruct. concluſ.
5 *3.num 2.fol.314. qui eam dicit magis * communem, & Iaſ d conſil.44 in verſ nec in hoc puncto, qui dicit ſuper hoc non inueniſſe aliquem diſcrepare, & Io. Bott. conſ. 44. Dominus Ludouicus, num.4. qui indiſtincte num.5. dicit, quod vxor extraneo inſtituto habet integrum vſumfructu, ratio eſt quia ſæpedicta Bulgari conſuetudo, quæ habet tantum locum liberis inſtitutis non debet extendi ad alios caſus vt per Alex d. conſil.57 num.2. lib.1. Iaſ dicto conſ.44 maximè cum non poſſit eſſe eadem ratio quando ſunt inſtituti hæredes tranſuerſales ſicut quando ſunt inſtituti filii proprii teſta-
6 toris quibus magis debetur hæreditas, vt quoque dicit Card Mantic loco citato, qui identidem affirmat illud verbum vſufructuariam impropriè nō
7 debere intelligi quia à proprietate verborum receditur ſolum quando liberi ſunt inſtituti hæredes, non autem ſi a cendentes, vel trāſuerſales ſcripti fuerint hæredes.

8 Prout non procedit dicta conſuetudo Bulgari, quando vſuſtructus eſt relictus vna cum filiis, vt euenit in perſona dictæ Penelopis, quę fuit relicta vſufructuaria, vt ſupra, quia tunc coniectura eſt, quod teſtator voluerit relinquere verum, & proprium vſumfructum, & non alimenta tantum, vt poſt Corn. conſ 5. num 4. lib 1. in hac conſultatione. Dec conſ.454 nu 3 & 4 iuridicas eſſe arbitror Gabr in tit de vſufruct. concluſ 2. nume.44. Rum. conſ.39. de tribus quæritur, num 3. lib.2. & Canalcan in ſuo tract. de vſufruct. nume. 54. in terminis dicit Menoch. de præſumptio. præſumpt. 139. nu.
9 21. lib 4 fol 24 . qui arguit ex illa dictione vna,
10 quæ ſignificat veritatem, & ęqualitatem, & ex determinatione reſpiciēte plura determinabilia, quæ debet ęqualiter determinare, iuxta regulam l. iam hoc iure vbi notant omnes de vulgar. l quamuis. C. de impub. & alii ſubſtitu. l. hęreditas eod. tit. l. ſi legatarius, §. fin. vbi Bart. de legat. 2. & l in teſta-
11 mento C. de teſtam. & ex dictione cum, quæ eſt copulatiua, & pariter coniunctiua, & talis, quod per eam omnes perſonæ copulatæ ſimul, & æqualiter vocantur, vt late per Vulpel. in ſuo tract. de pręposit. aduerb. & coniunctio. ſignifica. in verbo cum num. 1. & ſeq.

12 Nec vbi fuit legatus vſuſfructus omnium bonorum, & vbi vxor fuit liberata a confectione inuentarii, & a iis dè iure requiſitis, vt fuit factum in caſu de quo agitur, quia tunc vxor dicitur relicta vera vſufructuaria & ceſſat allegata conſuetudo Bulgari, vt per Rot. Bononien. deciſ.58 nu. e 1. in verſ 4 dicitur mens, & alios citatos per Menoch. de præſumpt præſumpt. 139. nu 33. lib.4 fol.2..
* qui teſtatur de communi * Illuſtris. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt tit.7 lib 9. nu.26. in verſ. ſed illud fol.251.

13 Et maximè quia tantum videtur de mente teſtatoris, qui vlterius mandauit d. Penelopem eius vxorem non poſſe moleſtari, nec cogi ad reddendam rationem, vbi cogi poſſet etiam ſi ageretur de debito magnæ quātitatis pecuniæ vel rerum, quia omne id ei donat ob mortē legat & remittit omni meliori modo, quæ vbi aliud non operaretur, eaque non liberaret ab omni eo, quod poſſet teneri, de quo poteſt videri per Gozzadin. conſil 94 facient ſaltem fidem de ampla, & bona teſtatoris voluntate, quæ veriſimiliter non poteſt reſtringi ad
14 alimenta. Nam ſi ſecundum communem * Do-
* ctorum opinionem per dictum verbum vſufructuariam, Dominam, & Maſſariam cenſentur relicta alimenta, cum pręheminentia, fruſtra in dicto teſtamento fuiſſent appoſita alia verba ſæpius pro veritate præmiſſorum ponderata, ſi ipſa quoque ad alimenta eſſent reſtringenda, & nulla eſſet differentia inter caſum, & caſum vnde dicit Surd conſil.21. num. 13 & ſeq. notoria eſt allegando Cornel conſ 3 nume. 11. col. fin. ſuper dicto themate,
15 vol. 2. & alios, quod ſi teſtator poſtquam relinquit vxorem vſufructuariam per verba quæ important alimenta ſubiiciat alia verba, legatum non debet reſtringi ad alimenta, ne ſequentia verba uideantur ſuperflua. quia ſubdendo alia uerba cēſetur uoluiſſe ampliare relictum & non minuere.

Aliud tamen præmiſſis non obſtantibus uidetur in caſu iſto magis uerum. Nam cum plura demonſtrent intentionem teſtatoris fuiſſe relinquere vxori ſuæ vna cum filiabus alimenta tātum non plenum vſumfructum, iſta contraria voluntas eſt
16 obſeruanda etiam ſi eſſet tacita quia una præſumptio tollit aliam, vt in terminis dicit idem Mantica de coniect vltim. uolunt d. t. 7. lib. 9. num 20. & Surd. conſ.218 lib 2. num. 6 & 7. & uerba cātra-
17 rent in contrarium, nam prius attendi debet mens,
18 quam uerba, cum uerba ſeruiant menti, & non mens uerbis l non aliter de legat. 3 & receditur à proprietate uerborum ob uetiſimilem, & præſumptam teſtatoris uoluntatem. Menoc. de præſumpt. pręſumpt. 139. numero primo, libro quarto, folio 297.

19 Prima coniectura eſt, quia teſtator reliquit dictam Penolepem eius uxorem vſufructuariam omnium bonorum ſuorum, & Dominam, & Madonnam, quo caſu legatum reſtringitur ad alimenta, & propriè confert conſuetudo Bulgari, ut per l. ſ. in l. cum hi, § ſi in ſingulos annos in fin. ff. de tranſac. & Menoch. de præſumpt lib.4. præſumpt. 139. nume 4 fol. 247. qui dicit illud nomen Dominam ſi-
20 gnificare præeminentiam & nomen uſufructuariam alimenta tantum: ratio, ultra illam generalē, quæ fauore liberorum aſsignari ſolet, duplex eſſe poteſt, prima ęquitas in qua per tantum temporis ſpatium ceptum à tempore Bulgari fundata eſt memorata conſuetudo,

Digitized by Google

Secundo veriſimilitudo reſultans ex amore paterno, & materno qui nó patitur, quod proprij filij propter vxorem & alios quoſcunque excludantur à ſucceſsione ſibi debita. Nec quicquam faciunt duo aliæ rationes in contrarium adductæ quarum eſt prima, quia verbum vſufructuariam facilius alteratur, quando alia quoque verba alterãtur Surd. d.conſil.218.nume,8.lib.2. notoria eſt conſuetudo. Secunda quia quando verba adiecta in vltima voluntate ſunt contra naturam vſusfructus, & important proprietatem, vt videtur in caſu de quo agitur in quo vxor relinquitur domina, nunquam dicitur legatus vſusfructus l.ſpecies auri ff.auro, & arg. legat. Signoro.conſil.75.num.3.in quæſt.præſenti quia dictum verbum Dominam, quod eſt Do-
23 minij, non capit vſumfructum; vt per eundem Signorol. vbi ſupra num. 4.

24 Nam ex præcedentibus & ſequẽtibus colligitur reſponſio, & facile ſublatæ dicuntur maxime quod legatum vniuerſale, quo ad omnia bona factum etiam per uerba, quæ dominium importare poſsũt reſtringitur ad alimenta, vel vſumfructum vel adminiſtrationem quando alius eſt hæres vniuerſalis inſtitutus, & præſertim quando ſunt inſtituti filij ne plures intelligantur eſſe domini, vel hæredes vniuerſales inſolidum, eodem tempore Rot. Luc. in nou.deciſ.3. clara eſt iuris concluſio nume. 32. fol.10.

24 Secunda coniectura eſt quia d. Teſtator reliquit eius vxorem vſufructuariam Dominam, & Madonnam in domo ipſius Teſtatoris, ob quam legatum ad alimenta reſtrictum videtur Paul.de Caſtr.conſil.416.num 1 lib.2.ad primum quæſitum. Tertia coniectura eſt, quia idem Teſtator declarauit eandem Penelopem eius vxorem non poſſe expelli de domo ipſius Teſtatoris à quauis perſona ſeruando vitam vidualem, & honeſtam, quo caſu dicitur voluiſſe relinquere alimenta tantum, non vſũfructum arg.l.Proculus ff.de vſufruct.Rui. conſ.35. attentis verbis teſtamenti num. 4. lib. 2. vt in terminis caſus de quo agitur habetur per Menoch. de præſumpt. lib.4.præſumpt.140. nume.13. fol.152. Gabr.de vſufruct.concluſ.3.num.35. fol.315. Ra-
25 tio eſt quia cum vſusfructus plus habeat, quã vſus
26 l.qui vſumfructum ff.de verb.oblig.licet ille, qui habet vſum poſsit habitare l. ſi habitatio, §. ſi vſus l. plenum §. ſi Prætor ff. de vſu, & habitatio. fruſtra fuiſſet relicta vſufructuaria omnium bonorum, cũ
27 ſub tali vſufructu contineatur etiam habitatio, vt dicit idem Menoch. vbi ſupra nu.14. fol.eo. Quar-
28 ta coniectura eſt quia d. Teſtator reliquit vxorem Dominam, & vſufructuariam inſtituendo patruũ, & legando dotem filiabus ſuis, quo caſu etiam dicitur voluiſſe relinquere alimenta, & non plenum vſumfructum, vt in ſpecie voluit Capr. conſil. 158. num.1. ſubſcripſi me. Signorol.conſil.175. num. 8. In quæſtione præſenti Mantich.de coniectu.vltim. volunt.tit.7.lib.9.num.5.& Menoch.de præſumpt. lib.4.præſumpt.139.num.71. fol.251. & præſump. ſeq.num.4.fol.252. Ratio eſt, vt inquit Capra vbi ſupra, quia ſicut prætulit fratres carnales ipſi filiæ inſtituendo ipſos hæredes vniuerſales, ita præſumitur voluiſſe præferre vxori in ipſo Dominio rerum, & vſufructu, cum alias fratres perperam, & fruſtra inſtituiſſet, quod non eſt præſumẽdum, neo admiratione dignum quia, vt ipſe dicit conſuetudo Bulgari ex identitate rationis poteſt extendi. Non obſtat primum obiectum, dum dicebatur deberi plenum vſumfructum, quando eſt inſtitutus patruus, qui pro extraneo habetur, quia Bulgari conſuetudo non habet locum, quando extranei ſunt inſtituti.

Nam reſpondetur, quod Doctores allegati in contrarium loquuntur in diuerſis terminis, nempe quando ſimpliciter fuerunt inſtituti extranei, & non quando teſtator reliquit vxorem Dominam, & vſufructuariam, inſtituit Patruum, & legauit dotem filiabus ſuis. Nam tunc licet patruus ſit extraneus ob illud, quod prætulit talem extraneum filiabus dotatis ſumitur coniectura, quod voluerit
29 relinquere alimenta tantum, & non plenum vſumfructum vt per Capr.d.conſil.158.num.1. & ſequaces arguentes non tantum ex identitate ſed ex maioritate rationis, quod eſt permiſſum, vt per Euerard. in ſua topic. iuris loco à ſimili nu.3. fol. 133.

Secundo dicitur, quod ſtantibus prædictis coniecturis non plenum vſumfructum, ſed alimenta
30 tantum relicta fuiſſe aſſerendum eſt, quia cu mens teſtatoris declaretur ex verbis, & coniecturis Paul. de Caſtr. conſ.123. num.2. ad fin. lib.1. viſo teſtamento Michaelis, & Fulgoſ.conſil.13.num.2. verſ. quid namque Dec.conſil.480.in caſu qui cõtingit, num.5. quod ex eis reſultat dicitur de mente teſtatoris, & tollit omnia obiecta. Mantic.de coniectu. vltim.volunt.tit.18.lib.8.num.8. fol.225. quia voluntas teſtatoris cenſetur fuiſſe talis, qualis uerba ſua demonſtrant; verba enim vltra quod ſunt notæ earum, quæ ſunt in animo paſsionum l.Labeo, ff.de ſupellect.legat. inquit Philoſophus nullum eſt maius mentis noſtræ teſtimonium, quam qualitas inſpecta uerborum, in tantum, quod ubi habemus ſonum verborum, non indigemus interprete vt dicit Iaſ.num.142. num.50. lib.2. in præſenti conſultatione, maxime, quod dictæ cõiecturæ non ſunt formatæ ex capite, vel propria cuiuſque opinione, ſed ex verbis in teſtamento expreſsis, à quibus non eſt recedendum.

31 Non obſtat ſecundum obiectum, dum dicebatur, quod conſuetudo Bulgari, quando vſusfructus eſt relictus vna cum filiis, non procedit, quia tunc coniectura eſt, quod uoluit relinquere uerum, & proprium uſumfructum.

Nam contrarium tenet Bald. conſil. 30. lib. 5. num.2. Paul.de Caſt.conſ.218. num.1. uol.1. quod uxor q.Domini Rectoris Gabr.conſil. 127.num.3. & 4.lib.1.& Mantic. de coniect. ult. uolunt. tit. 6. lib.9.num.5 fol.24 quibus addo Gozzad. conſ.80. in princ. In hac cauſa de pluribus Rolan. conſ. 74. num.1.cum ſeq. lib. 2. quia de pluribus, & Rota in nouiſsimis deciſ. 762. part. 2. In una Senenſi Donationis iunç 21. Nouembris 1583. Ratio eſt, ut inquit Gabr.d.conſil.127.nu.3. cum ſeq. lib.1. quia
33 cum per illa uerba Dominam, & uſufructuariam non poſsit conſequi uxor niſi alimenta, illa uerba quæ addita ſunt una cum filiis, quę important diminutionem, non debent interpretari, ut augeãt effectum uerborum præcedentium, ſed ut uoluerit teſtator eam non aliter poſſe alimenta percipere, niſi

niſi vna cum filiis, donec poſsit, maximè, quod talis interpretatio eſt conformis veriſimili menti, & conſuetudini teſtatorum in hæc verba diſponentium.

34 Nec quicquam facit, quod dictio cum ſit copulatiua, & pariter coniunctiua, & talis, quod per omnes perſonæ copulatæ ſimul, & æqualiter vocantur, quia hoc procedit, niſi aliud ſuadeat teſtatoris mens, vel ſubiecta materia, vt latè per Vulpel. in d. ſuo tract. de propoſitio. aduerb. & coniũct. ſignific. in verbo cum num. 1. & ſeq. ſed aliud demõſtratur ſecundum mentem teſtatoris, vt ſæpedixi: ergo.

35

Prout nec facit alia argumentatio ſumpta ex d. determinatione reſpiciente plura determinabilia, quæ debet æqualiter determinare, nam, & ſi pleriq; eam locum habere cenſuerit etiam ſi in vno ex determinabilibus eſſet diuerſa ratio, vt per Cioff. conſ. 1. quamuis num. 32. fol. 4. & Achill. Pedroch. conſil. 1. magni quidem ponderis nu. 77. fol. 9. qui allegat Iaſon. conſ. 162. in cauſa contradictionis nume. 18. lib. 2. fol. 15. Grat. conſ. 18. in caſu mihi propoſito num. 20. fol. 27. & conſil. 129. viſis diligenter num. 6. & 7. lib. 2. fol. 145. non tamen ſemper vera eſt huiuſmodi argumentatio, vt in l. cohæredi §. qui diſcretas de vulgar. & in l. ſi ita ſcriptum de manumiſſ. teſta. & per Alex. conſil. 50. Viſo inſtrumento num. 3. lib. 4. fol. 36. Iaſ. in d. l. Iam hoc iure num. 11. de vulgar. & pupill. Doctor. communiter in l. quamuis C. de impub. Alb. conſ. 322. præter num. 51. lib. 2. fol. 141. Rot. Florent. deciſ. 134. Domina Ghilla num. 11. fol. 380. Viui. in ſuis Deciſio. Barenſ. deciſ. 397. Petrus Antonius nu. 2. lib. 2. fol. 355. Pariſ. conſ. 110. ſtatutum de mulieribus num. 15. lib. 3. fol. 176. Marcabrun. ab Anguil. conſ. 83. quia tota num. 122. fol. 326. Achil. Pedroch. conſil. 20. quamuis ab inſtituto nume. 3. & ſeq. fol. 145. & Sigiſmund. in ſuo tract. de iudic. cauſar. ciuil. criminal. & hæretical. cap. 2. nu. 22. fol. 3.

Et vbi vera eſſet eliditur penitus à ſupedicta teſtatoris mente, quæ in iſta materia tanquam regina dominatur.

36 Nec obſtat tertium obiectum, dum dicebatur, quod quando legatur vxori vſusfructus omnium bonorum eam liberando à confectione inuentarij, & aliis de iure requiſitis ceſſat ſæpedicta Bulgari conſuetudo, & mulier dicitur vera vſufructuaria.

Nam reſpondetur. Primo quod id non fuit factum ad declarandum ipſam eſſe veram vſufructuariam, ſed ad hoc, vt tãquàm tutrix electa vna cum Petro Buracto patruo ipſius teſtatoris eſſet liberata à requiſitis de iure, vt demonſtrant illa verba teſtatoris, & aliis de iure requiſitis, & præcipuè, quod reſpectu mulieris aliquando videbatur difficilis obſeruantia rigoris iuris, à qua ambos tutores eodem tempore liberare placuit, quæ optimè comprobari videntur ex coniecturis ſupra enumera-

37 tis, nam ſi vna præſumptio tollit aliam l. diuus, ff. de in integr. reſtit. c. accedens & c. tuam, & ibi gl. de ſponſa. Marſ. in l. frater tuus ff. ad leg. Cor. de Sicar. num. 50. Roman. conſil. 156. nume. 4. Honorande Domine, & Iaſ. in l. ſi quis in fundi vocabulo num. 32. ff. de legat. 1. à fortiori plures ſupra numeratæ tollent hanc vnam, quia duplex funiculus

38 eſt for. ior cap. 1. vbi Doctor. de tregu. & pac. Dec. conſil. 341. num. 6. . iſ. puncto.

39 Nec quicquam faciunt verba ſubſequentia ſupra ſpecificata, quia iſta, nec præſumptionem, nec coniecturam aliquam præiudicialem facere poſſunt, quia cum dicta Penelopes, & Buractus fuiſſent deputati Tutores, & Curatores filiorum ipſius teſtatoris, per liberationem relictam circa redditionem rationis non dicitur declarata vera vſufructuaria, ſed ſolum liberata ab exactiſsima, anxia, & ſtricta rationum redditione Couar. var. iar. reſolut. cap. 14. lib. 2. nume. 3. fol. 171. faciunt tradita per Catald. de boncompag. in ſuo tract. de ſyndi. num. 14. fol. 11. & Parid. de put. de ſynd. littera C. in verbo electio officialium num. 5. fol. 174. ſed à redditione rationis, adminiſtrationis bonorũm, quæ ſibi competit reſpectu, præeminentiæ gubernationis & promiſcui vſus, [illegible] habebat viuo teſtatore, & qui ei poſt [illegible] etiam ipſius Tutoris conceditur, vt in terminis caſus de [illegible] tur reſpondet Mantic. de coniect. [illegible] d. tit, 7. lib. 9. num. 26. fol. 25. [illegible] ſolutionem præcedentis obie[illegible] quando teſtator liberat vſufructuariam à confectione inuentarij nam [illegible] licet teneatur [illegible] cere inuentarium illud poteſt eſſe non ſolemne [illegible] ſic aliquális ſimplex deſcriptio bonorum ſint [illegible] erit, vt in terminis atteſtando de vera, & communi opinione conſuluit Par. conſ. 61. A diuerſis num. 50. lib. 3. Poſt Paul. de Caſt. in l. cum tale 71. §. titius hæredem nume. 2. in verſ. videbatur cõtrarium ff. de condit. & demoſtra. Alex. conſ. 58. habita nu. 3. in verſ. poſito, & aliis lib. 3.

In hac cauſa non fuit per DD. votatum quia partes ad concordiam deuenerunt.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXXV.

MACERATENSIS

ARGVMENTVM.

Rotæ Prætor feſtiuis diebus, in quibus cauſ. ius dicere vacat.

SVMMARIVM.

Cauſæ ob pietatem, miſericordiam, vel neceſsitatem expediri an valeat in feriatis diebus, nu. 1.
Exceptio confirmat regulam, nu. 3.
Cauſæ an expediri poſſint feſtiuis diebus ſecundum conſtitutionem Marchiæ, nu. 2.
Conſuetudines contra conſtitutiones Marchiæ ſunt ſublatæ, nu. 4.
Statutum an poſſit limitare, & diſtinguere ius diuinum d. nu. 4. in verſiculo ut quoque.
Cauſæ, quæ in curia Prætoris terminari poſſint feſtiuis diebus, nu. 5.
Dies feſtiui, qui dicantur, nu. 6.
Feriarum repentinarũ tempore, an poſſit ius reddi, nu. 7.
Clemens VIII. adueniens ad ciuitatem Maceratæ, nu. 8.
Feriæ repentinæ æquiperantur feriis inductis in honorem Dei, nu. 9.
Ius [illegible] diuinum pari paſſu ambulant, nu. 10.

Reuerentia, quæ fit Papæ, Deo fit, nu 11.
Statutum in loco ſtatuentium præualet, nu. 12.

DECISIO LXXXV.

MAXIMO DEO AUCTORE.

1 PRætor Rotę, an poſsit in diebus feſtiuis ius dicere ſaltē in cauſis, in quibus ob pietatem, & miſericordiā, vel neceſsitatem ius dicere permiſſum eſt, vt in cap. fi. 5. de feri. in verſ. niſi neceſsitas urgeat, vel pietas ſuadeat & per Nau. in ſuo Manual. confeſſa. de tertio præcepto decal. Sabbata ſanctifices cap. 13. num. 13. fol. 163 & Ludouic. Lopez. in ſuo inſtructo conſcien. cap. 52. de obſeru. feſto. in verſ. non licet indic. fol. 168.

2 Videbatur reſpondendum negatiue, quia cum conſtitutio Marchiæ cap. 24. lib. 6. fol. 394. id prohibeat in quibuſcunque cauſis etiam criminalibus, vigore vniuerſalitatis dictæ dictionis, de qua dixi ſup. deciſ. 51. pater diuidens bona, num. 31. & ſeq. etiam cauſæ præfatæ comprahenſe dicuntur præ-

3 ſertim cum ponat deinde tres limitationes, quæ confirmant regulam, & diſpoſitionem antea factā in caſibus non exceptis, l. nam quod liquidē, §. fi. ff. de pecul. legat. l. quæſitum, §. denique, ff. de fund. inſtruct. Socc. conſ. 72. viſis ſtatutis, num. 1 lib 4. & Crot. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. num. 240. lib. 1.

4 Nec quicquam facit aſſerta conſuetudo in contrarium, quia etiam vbi de ea conſtaret, nihil releuat, cum in confirmatione conſtitutionum Marchię facta per Paulum Tertium ſub die 10. Septembris 1544. quę ſolet imprimi ante principium dictarum conſtitutionum, conſuetudines contrariæ ſunt ſublatæ.

5 Sed cum venerit caſus in vna vertente inter Andream Riccium actorem ex vna occaſione cuiuſdam prætenſę mercedis, & Iulium Trolium reum conuentum ex altera. Dixi poſſe in curia Prætoris ius dici dictis diebus feſtiuis, non generaliter, ſed in infraſcriptis tantum caſibus.

Primò in cauſis miſerabilium perſonarum.

Secundò in cauſis pupillorum, & pupillarum.

Tertiò in cauſis viduarum.

Quartò in cauſis pauperum.

6 Quintò in cauſis mercedis famulorum, & mercenariorum, & aliarum perſonarum pro precio ſeruientium, vt ſunt famulę, obſtetrices, & nutrices.

Sextò in cauſis vertentibus inter foreſes ſiue ſis ſit inter eos ſiue cum ciuibus, & habitatoribus Maceratæ.

Septimò in cauſis pretii panis, & vini, vel alterius rei venditæ pro cibo, & potu, ſeu hoſpitio.

Octauo in cauſis alimentorum præſtandorum cuicunque perſonæ alimentandæ.

Nonò in cauſis relictorum ad pias cauſas.

Decimò in omnibus cauſis ad fauorem animæ tendentibus.

Vndecimò in omnibus, & ſingulis cauſis criminalibus, quomodocunque inueniendis, cognoſcendis, & terminandis

Duodecimò in datione tutorum, & curatorum.

Decimotertiò in amotione officii.

Decimoquartò, & in omnibus aliis caſibus à ſacris canonibus permiſsis.

In aliis autem non, etiam de partium conſenſu ſub pœna nullitatis eorum, quæ geſta ſunt, quia ſic ad litteram ſancitum reperitur à ſtatuto Maceratenſi in rubr. 16. de feriis & diebus feriatis lib. 2. fol 14 in quo qui dicantur dies feſtiui ſpecificantur, vt quoque fit per Couarr. var. reſol. c. 19 lib. 4. fol. 348. cum ſeq. de cuius viribus minime ambigendum videtur nam licet feriæ in honorem Dei ſint introducta de iure diuino poteſt tamen huiuſmodi ius diuinum per ius ciuil. diſtingui, & limitari, vt per text. in c. quæ in eccleſiarum de conſtitut. & in l. vlt. C. ſi contr. ius, vel vtilitat. public. ſcribit Tiraquell. in ſuo tract. de priuileg. piæ caus. priuileg 156. prope fin. fol 525 & Couarruu. Variar. reſolution loco proxime citato nu. 5. in verſ. quo fit fol. 349.

7 Idem feriarum repentinarum tempore dici poſſe exiſtimarem ob res publicas fœliciter geſtas, vel ob aliam publicam gratulationem, quarum meminit text in l ied, & ſi, . feriæ extra ordinem, ff ex quib cauſ. ma. or. quæ quidem ſi magna in hac Ma-

8 ceratenſium vrbe fuit die 19. Aprilis 1598 propter aduentum S. D. Clementis Papæ VIII. Pontificis Maximi, cum Ferrariæ imperium rurſus Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ adeptum de quo fuſe per Raudent. deciſ. 4. . pro aliquali ſpecie fol. 499. magna Principum, ac populi frequentia viſitauit, maxima quidem in reditu hac die 13. Decembris dicti anni omnibus & præcipuè his, qui ad videndum S. Pont ſicem acclamationes pro eius ſalute vbique formantes, ac certatim à primo ad vltimū emittendo viſa fuit. cui cum vicini iuuenes extra vrbem occurriſſent ſericis veſtibus diſcoloribus indutis eos equeſtri dignitate inſigniuit, & ſequenti luce antequam diſceſſiſſet cum iſta primum illuxerit incredibili omnium lætitia in templo Diui Frāciſci ordinis minorum miſſam cum mira ſanctitate, ac populi ſumma pietate celebrauit, qui ſibi promiſcue proſtratus aderat. feriæ enim repenti-

9 næ æquiperantur feriis inductis in honorem Dei, vt dicit Bald. in l ſi ut pro bonis in prima, num. 2.

10 C. quomod. & quan. iud cum ius publicum, & diuinum pari paſſu ambulent. Vant in ſuo tractat. de nullit in titul de nullitat. ex defect. iuriſd. nu 129. to. 4. fol. 390. & præſertim quando ſunt pro aduentu Papæ, nam illa reuerentia, quæ ei fit, ipſi Deo

11 fit, vt per text. in l. non diſtinguemus §. ſacerdotio ff de arbitr. dicit Bald. loco citato.

Non obſtat allegata conſtitutio Marchię ca. 24. lib 6 quia recipit limitationem, & declarationem à præfato ſtatuto Maceratenſe, quod in loco ſta-

12 tuentium, & curia Prætoris præualere debet per ea, quæ dixi ſupra deciſ. 2 Non eſt dubium, præſertim cum non ſit dictæ conſtitutioni contrariū, ſed limitatiuum, & declaratiuum prædictorum caſuum rationabiliter.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

D E 4

Digitized by Google

DECISIO LXXXVI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Executio in quibus bonis fieri nequeat.

SVMMARIVM.

Executio in armis, & æquis militum fieri non poteſt, nume. 1.
Et quid quando ſubeſt æquitas, nu. 5. vel tractatur de collectis, vel exactionibus communitatis, nu. 6.
Executio non poteſt fieri in libris ſcolarium, nu. 2.
Executio non poteſt fieri in libris Doctorum, nu. 3.
Executio non poteſt fieri in Breuiario clerici, nu. 4.
An executio poſſit fieri in bonis dotalibus ſaltem quando debitum eſt commune inter virum, & vxorem, nume 5.
Fundus dotalis non poteſt alienari, nec pignorari, nume. 6.
Executio an poſſit fieri in corpore mortuo, nu. 7.
Cadauer an poſſit ſuſpendi, nu. 8.
Executio an poſſit fieri in bonis, in quibus pater habet vſumfructum, nu. 9.
Executio an poſſit fieri in fructibus præbendæ, nu. 10.
Exceptio firmat regulam, nu. 13.
Dictio, quomodo, reſtringitur, quando ſubeſt ratio reſtringendi, nu. 14.

DECISIO LXXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 CLarum & ferè indubitatum eſt, quod executio in armis, & equis militum fieri non poteſt tam ex diſpoſitione iuris communis, vt probat gloſ. in l. nepos proculo in verſic. dignitate, ff. de verbor. ſignific. Iaſ. in §. item ſeruiana, numero 66. fol. 101. & ibi Gomeſ. num. 30. in verſ. ſicut arma fol. 99 Rebuff. in ſuo tractat. de priuil. ſcolar. priuileg. 113 fol 536. & Duen regul. 275 limit. 3. fol 155 quam vigore priuilegiorum conceſſorū de mandato S. D. Clementis Papæ VIII. ſub die vltima Ianuarij 1594. militibus S. Romanæ Eccleſiæ.

2 Prout nec fieri poteſt in libris ſcolarium, vt probat gloſ. in d. l. Nepos proculo in verbo dignitate, ff. de verbor. & ter. ſignificat. Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, num 10. in verſic licet regulariter, ff. de condit. indebit. & in dicto §. item Seruiana, num. 56 Rebuff. dicto priuileg. 113. & Duen. dicta regu. 275. limit. 5. fol 156. In libris Doctorū,
3 vt probat Mandol. in ſuo tract de inhib t. q. 71. num. 6. & 17. reſpectiue to 5. fol. 100.
4 Nec in Breuiario clerici, vt dicit Iaſ. in d. §. item ſeruiana d nume. 56. In bonis dotalibus etiam ſi debitum inter virum, & vxorem cōmune ſit. Bal. in l 66 maritorum, C. ne vxor pro marit. & Io. Boſch. in ſuo tract. de nupt lib. 6. nu. 31. tom. 9. fo. 95.
6 quia fundus dotalis, vt inquit ibi Bald. non poteſt alienari, nec pignorari.
7 In corpore mortuo Cyn. in l ſi is qui num 3. C. qui teſt. facer poſſ. fol. 364. vbi licet dicat errare iudices qui mortuos ſuſpendere faciunt, cum in cadauer ſeuire non liceat. Corſet. in ſuis ſingul. in verbo pœna 5 num. 4 fol 190. quod id limitat in horrendo crimine Menoch. de arb trar caſ. 285. nu. 1 & ſeq. fol. 156. & Vaſq controuerſ illuſtr. cap 96 num 7. & 8. fol. 185. cum cæteris adductis per Farinac. de inquiſit qu. 10. num. 77. fol. 86. p. 1. etiam ſi quis poſt ſententiam capitalem moriatur Io de Anan. in cap. 1. num 8. de torneamen. veritas tamen eſt quod in iudicis arbitrio reſidet vt tradūt Menoc. loco citato nu 7 cum ſeq Cataldin. de Boncomp. in ſuo tract. de ſindic. num. 94. tom 6. fol 356. & latè proſequitur Farinac. d. quæſt 10. nu 78. cum ſequenti, ac alijs caſibus de quibus per Duen. loco citato.
8 Cui dum limit. 7 loquitur in peculio profectitio filij, in quo pater habet vſumfructū addo Guido. Pap decis 526 executio ſententiæ, num 1 fol. 771. capel. Tholoſ. deciſ 120 item fuit quæſitum an condemnato filio, & ibi addit. Patrſ. conſil
9 nobilis olim Franciſcus num 6. cum ſeq vbi
* ſtatur de con mum * Couar var. reſol lib. 2 c 8. num. in verſ hinc apparet fol 145 & Io. Roy in ſua epitom- ſuc eſſ cap 7 num 57 & ſeq tom 8. par. 1 fol. 399 & limit. 1 dum loquitur de fructi-
10 bus præbendæ Io Gutter. in ſuo tract de contrac. iura cap 17 nu 8. tom 6 par. 1 fol. 64 & Rodoan. in ſuo tract. de ſpol eccleſ. quæſt 6. num. 10. tom. 14. fol. 23. & alijs caſibus de quibus per Duenn. d. reg 27.

Sed non propterea ſequitur, quod executio facta contra Capitaneum Hieronymum Pellicanum in quodam eius equo ad inſtantiam Octauij Recchi 10 tūc depoſitarij dictæ ciuitatis Maceratæ pro certa florenorū quantitate debeat, vt petitur reuocari, & annullari, etiam ſub prætextu quod dictus Capitaneus ſit diues, & habeat alia bona, in quibus executio fieri poteſt quo caſu nulla ſubeſt ratio equitatis quod plus fiat in equo, quam in alijs bonis, vt forſan ſubeſſet, quando non haberet alia bo-
11 na vt voluit Gomeſ. in dict. §. item ſeruiana, nu. trigeſimo, inſtit. de action per gl. in l. executores in verbo aratorium in littera K C quæ res pign oblig. poſſ & Duen. dicta regul. 275. nu quinto, folio 156
12 Nam cum dicta executio facta fuerit pro collectis, & exactionibus Communitatis dictæ ciuitatis Maceratæ, qui caſus eſt vnus de exceptuatis in dictis priuilegiis fauore ſolitarum executionum concernentium intereſſe Cameræ Apoſtolicæ, & Communitatum ciuitatum, & terrarum ſtatus Eccleſiaſtici, non dicitur priuilegio prælato, nec dicti iuris communi diſpoſitioni ſuppoſita; nam exceptuata
13 firmant regulam in contrarium.

Nec dicatur, quod Papa in ſeptimo Priuilegio dictæ militiæ conceſſo loquatur de quocunque de-
14 bito, quia iſta vniuerſalitas non debet trahi ad debita priuilegiata, & ſupra per ipſum Principem exceptuata cum adſit ratio reſtringendi Bald conſil. 48 quia verba num. 1. lib. 4 Ang. conſil. 81. Martinus Ioan. de Florentia, num. 2. col. 1. & Cravet, conſil.

Digitized by Google

conſil.136.extat duplex ſtatutum nume.6.& ſeq. fol.471 Et intelligi debeant ne, quæ antecedunt corrigantur iuxta tradita per Alex.conſil. 167.Viſis, & ponderatis num 15 in verſic. & ratio eſt lib. 7.fol.127. Rom conſ.199. vt præſens conſultatio num.11 fol.286.& ibi Mandoſ.in addit littera R. in verbo recepit fol.2 7 & Cranet.conſ70. in con tractu num.21.fol.139. Sed bene, quod reſtringatur, & declarentur per præcedentia, vt voluerunt idem Crauett.conſ.86.magiſter Aymarus num. 5. fol.173.& conſil.221. Emptores num.15. fol.444. Ancharan.conſil 739 Dubietas principaliter nu.1. cum ſeq.fol.158.Corn.conſ.142.licet prima facie num.10 fol 127 & conſil.17. In hac re num. 11. lib 2. fol. 163 Dec.conſil.3.& pro tenui facultate num.2.fol.5. Gozad.conſil.58. Prima facie nu. 17. fol.91 & Iacob.Berret conſ.2. pro ſolutione nume.2. fol 33.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXXVII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Actio, an detur pro pecuniis uinctis ad ludum alearum.

SVMMARIVM.

Vincens ad ludum alearum, an teneatur ad reſtitutionem, eidemque actio detur, nu.1.

Exceptio doloſi facis obſtat petenti pecunias, quas vincit ad ludum alearum, nu.2.

DECISIO LXXXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

PETRVS Nicolæ, qui petit à Valerio de Palancha dictæ ciuitatis certam ſummam pecuniarũ, quã eidem vicit ad ludum alearum, an poſſit obtinere, vel veniat repellendus.

Dicto agenti actionem eſſe dene-
1 gandam cenſui, quia ſi vicens tenetur ad reſtitutionem, vt probatur in aut.alearum vſus,C.de religioſ.& ſumpt.funer.& in l.fin.ff.de aleator. & per glo.in cap. clerici officia. in verbo ad aleas littera D, in verſic.alij dicunt de vit.& honeſt. cleric.& in c.135.diſt.in verbo alia littera C.quãdo ſcilicet ſibi non obſtat aliqua præſcriptio quinquaginta annorum, vel inueterata, & immemorabilis conſuetudo indifferenter ludendi ciuitatis, ſeu probetur, quod ipſe qui vicit, fuit tractus per victum ad ludendum, nam tunc ad reſtitutionem cogi minime poteſt, vt nouiſsime ſcripſit Marcellus Cala in ſuo tract.de modo articulandi, & probandi in prima ſpecie probationis, quę fit per teſt.nu.1053.& ſeq. fol. 206. multo minus dabitur actio, cum petenti
2 obſtet exceptio doli facis petendo, quod reſtituturus eſt, l dolo, ff.de dol.me.ſuæ.

Laus Deo & B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXXVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

In Poſſeſſorio, an ſit quo ad omnem effectum appellationi deferendum.

SVMMARIVM.

Appellatio in poſſeſſorio an admittatur, quo ad deuolutionem tantum, nu.1.

Appellatio in poſſeſſorio ſecundum magis communem opinionem non admittitur etiam, quo ad deuolutiuum, nu.2.

DECISIO LXXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

FVIT incidenter introducta alia quæſtio in cauſa Hieronymi Cunei,& Conſtantiæ Grimaldæ, an ſcilicet dum fuit dictum in poſſeſſorio non eſſe appellationi deferendum intelligatur quoque quo ad deuolutiuum.& fuit reſolutum
1 id procedere quo ad ſuſpenſiuum tantum, non quo ad deuolutiuum, quia talis eſt huius Tribunalis,& curiæ conſuetudo, à qua non videtur iuridice poſſe recedi, vt in terminis dicit Gabr. conſi. 35. Teren-
2 tius egit, nu.1 lib.2. licet ſecundum magis communem * & veram opinionem de iure communi intelligi debeat, quo ad omnem effectum, vt latè per Contard.in intellectu,l.vnica,C.ſi de moment.poſſeſſ.nu.4. in verſ.alij. vero fo. 40. qui vlterius dicit ſeruari quotidie in curia Capitolina, & etiam per Dominos de Rota, quidquid dixerit Ludou.deciſ. Peruſi.20. dum contrariam opinionem magis communem,& æquam appellat.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO LXXXIX.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Locata domo, an veniant omnia in ea exiſtentia.

SVMMARIVM.

Locata domo, an veniant ibi poſita ad vſum temporalem, nu.1.

Venditione facta, quæ veniant, nu.2.

Locatio regulatur ſecundum emptionem, & venditionem, nu.3.

Locata domo veniunt omnia connexa, et in ea affixa, n.4.

Connexa pro vno habentur, & eodem modo iudicantur, nu.5.

Mobile quod eſt, quando aſſumat naturam rei immobilis, nu.6.

Res quando dicatur ad perpetuum vſum deſtinata, nu.7.

Rei deſ . . . . veniunt, nu.8.

DE

DECISIO LXXXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

AHenū petitum per Iuliam viduam relictamq Horatij Buccaronij videbatur omni mora poſt poſita reſtituendum, a Liuia vidua relicta q.Petri Roſſi conductrice domus de qua agitur, quia locata domo non dicitur locatum Ahenum, pręcipuè cū illud in præfata domo poſitum fuerit no ad perpetuum vſum dictæ domus, ſed ad vſum tēporalem dictę Iuliæ & ipſius familię, vt probatur in l. fundi §. Labeo ff de Action. empt & ibi per Apoſtillam & Alberig. Iaſ in l. beneficium, nu. 11. ff de conſtitut. princ. & Tiraq in ſuo tract. de iur. primogen.

Sed contrarium verius viſum fuit, nam ſicut
1 veniunt in venditione omnia exiſtentia intra ipſos confines rei venditæ, niſi nominatim ſint excepta l. ędes ſacra, §. 1. ff. de contrahen empt. l. fin. vbi Angel. de euict. Dec. conſil. 347. prima facie in caſu propoſito, nu. 3 col. 2. in verſiculo. quia vis tota, fol. 374 & Crau. con. 105 Andreas Bottini nu. 1. fo. 202. ita in locatione veniunt omnia contenta in re locata, quia huiuſmodi contractus regulatur
3 ſecundum empt. & vend. l. 1 & 2. ff. locat. & con-
4 duct præſertim cum dictum Ahenum ſit, i. eadem domo affixū quo caſu ea locata, et conceſſa dicitur etiā conceſſum Ahenū, vt probat Iaſ. in d l beneficium, nu 11. ff conſtit princ. Tiraq. de retract Lignager. § 1 gloſſ. 7. nu 115 in verſ. ex quibus potes intelligere fo. 79. et in ſuo tracta. de iure primogen. queſt 48. nu 6. fol. 636 et Rota in nouiſsimis deciſ. 311 Romana ſtatuarum, nu. primo par. 3 fol. 213. nam affixa, et cōnexa pro vno habentur et eodem
5 modo iudicantur, vt ad litteram probat tex. in capitulo translato ſacerdotio de conſtit et in l. ſi finita, §. ex hoc edicto in verſicu o ſi vero vnita, ff. de damn. infect. Rot. Lucan: per ludouic decis 26. Reperitur, nu. 15 fol 148 facit Ferrant. Gargiaret. patrocin. 54. Series informationis, nu. 10 fol. 225. Etiam quod Ahenum ſit quid mobile, domus ve-
6 ro immobilis, nam tunc quod eſt mobile, cum accedat rei immobili, eiuſque naturam aſſumat, cenſetur pars domus, vt conſiderauit Cagnol. in l. cum principalis: 39. nu decimotertio, in verſiculo, nec modum ff. de reg. iur. lib 3 fol 746.

Non obſtat, quod ſupra opponebatur, quia cum præſupponatur dictū Ahenum eſſe, vt vulgariter di-
7 citur *inchiodato, & murato nella detta caſa* dicitur ad perpetuum vſum deſtinatum, vt in terminis reſpondet Cæphal. conſil. 91 teſtator iure legati, nu. vigeſimo ſexto, lib. 1. et in locatione comprehenſum, per ea, quę tradit Abb. in capitulo Raynutius, nu. 4. de teſtam et Crauet. d. conſil. 105. nu.
8 octauo. nam regulariter omnia defixa, et infixa rei veniunt vt per tex. in l. dolia de contrahend. empt. et in l granaria ff. de action. empt. ſcribit Fabian. de mont. in ſuo tractat. de emption. et uendit. q. 9. in uerſic. circa 17 nu. 68. to. 6 fol. 72. facit tex. in. ędibus inſtitut. de legat.

Laus Deo & b. Maria ſemper Virgini.

DECISIO XC.

CINGVLI.

ARGVMENTVM.

Compromiſſo pendente, an poſsit agi coram ordinario.

SVMMARIVM.

Compromiſſum non impedit iudicis aditionem, nu. 1. fallit nu. 4. & ſeq.

Compromiſſum non inducit litis pendentiam, nec facit rem litigioſam, nu. 2.

Compromiſſum quando dicatur factum in arbitratores, nu. 3.

Compromiſſum, quod fit in arbitratores eſt quædam tranſactio, nu. 5.

Pœnitentia non datur in tranſactione etiam ſoluta pœna, nu 6.

Iuramentum habet vim homologationis, nu. 7.

Clauſula rato manente pacto, quid operetur, nu. 8.

Homologatio in compromiſſo, quid operetur, nu. 9.

Actio, & exceptio oritur ex homologatione, nu. 10.

Iuramentum an poſsit poni in compromiſsis, nu. 11.

Ius Canonicum præualet iuri Ciuili in Prouincia Marchiæ, nu. 12.

Compromiſſo pendente, quod poſsit adiri iudex quomodo intelligatur, nu. 13.

DECISIO XC.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SPreto cōpromiſſo, an poſsit agi coram ordinario.

In vna cinguli in qua propoſita fuit d. hæſitatio videbatur reſpondendum, affirmatiue per tex. in l. ſed ſi in ſeruum in fin. ff. de arbitr. & tradita per Rom. conſil. 338. in caſu propoſitæ conſultationis Blanc. in ſuo tractat. de compromiſſ. q. 7. nume. 10. in verbo iudicio to. 3. par. 1. fol. 183. & Lancellot. de attentat. pendente compromiſſ. cap. 15. num. 6. to. 5 fol. 388. Præſertim cum per illud, vt ibi num. 6. non vi-
2 deatur inducta litis pendentia, nec res facta litigioſa, vt dicunt Bald. in l. 1. col. 2. nume. 8. verſ. vlt. quæro, C. commun. diuidun. & Iaſ. in l. is apud quē, num. 9. verſic. reſpondeo, quod litigioſi vitium, C. de æden.

Licet Dominis contraria ſententia tanquam ve-
rior magis placuerit, nam tractatur de compro-
3 miſſo facto in arbitratores, cum illud fuerit factum de iure, & de facto, vt latè tradit Baptiſt. de Sācto Blaſio in ſuo tract. de compromiſſ. in rubr. de differ. arbitr. & arbitrat. in præfat. num. 11. in verſ. 9. quando, & in verſic. 26. quando, & in verſ. 19 quando reſpectiuè tom. 3. p. 1 fol. 298. & de actu irato, nam partes compromiſerunt in dictos arbitrato-
4 res medio iuramento, quo caſu prohibita eſt iudi-
5 cis ordinarij aditio, vt primum probatur, quia cōpromiſſum, quod fit in arbitratores eſt quædam

pars

6 tranſactio, in qua non datur pœnitentia, etiam ſi pars vellet ſoluere pœnam, vt in terminis voluerūt Bald. in aut. hodie §. Apoſtolus num. 17. C. de appellat. Ang. in l. qui fidem col. 1. ff. de tranſact. in verſic. & per hoc, qui dicit hoc eſſe menti tenendū perpetuo. Franc. in c. ex ratione, nume. 33. de appellat. fol. 13. Soc. conſil. 30. capio primam, nu. 47. lib. 4. & Baptiſt. à Sancto Blaſio in d. ſuo tractat. de arbitr. & arbitrat. par. 2. q. 51. num. 2. in verſ. ſed in arbitratore fol. 304. & Lancellot. d. c. 15. de attent. pendent. compromiſſ. num. 187. fol. 392.

7 Secundum uero, quia iuramentum habet vim
8 homologationis cum habeat clauſulam rato manente pacto, immo maiorem vim, ut inquit Bal. in l. ſi quis maior, num. 12. cap. de tranſactio. quæ operatur pœnam, & pacti præſtationem peti poſſe ſecundum Bart. in l. ſi quis maior, num. 8. & ibi Doct. C. de tranſactio. iuncta l. cum proponas, eod. titul. Iaſ. in §. item ſi quis num. 15. inſtitut. de actio. fol. 131. Fel. in cap. ad noſtram, num. 22. col. 5. de iur. iuran. Corn. conſil. 40. viſo proceſſu, num. 9. & cōſ. 246. in hac conſultatione, nu. 4. lib. 4. Io. de Amic. conſil. 113. Doctor præſtantiſsime, num. 13. & Seraph. de priuil. iurament. priuil. 85. num. 3. quæ ſiue
9 ſit tacita, ſiue expreſſa operatur, quod non poſſit
10 quis ire ad alium iudicem, quia ex ea oritur actio, & exceptio Franc. in cap. ex ratione, nume. 32. de appellat. & Lancellot. de attent. dicto cap. 15. num. 193. fol. 392.

11 Nec dicatur, quod huiuſmodi iuramentum non operatur, quia eſt contra text. in aut. decernit, C. de recept. arbitr. & ibi gloſ. in uerbo male in littera F, qua prohibetur fieri compromiſſum cum iuramento.

Nam id procederet ubi ſeruaretur ius ciuile, vt dicit Seraph. in d. priuil. 85. nume. 4. ſecus in hac
12 Prouincia Marchiæ, in qua ei præfertur ius canonicum vigore Conſtitutionis cap. 33. lib. 6. in verſic. 5. loco fol. 411.

Non obſtant adducta in contrarium, quia præter id, quod ex præmiſsis remanent pœnitus ſublata, illa locum haberent quando fuiſſet ſoluta pœ-
13 na, vt probat gloſ. in clement. quam diu de appellatio. Franc. in d. c. ex ratione, num. 30. fol. 13. Felin. in cap. ex tenore, num. 32. & ſeq. uerſ. fallit decimo de reſcript. & Lancellot. de attentat. penden. compromiſſ. d. c. 15. num. 7. tom. 5. fol. 388. per tex. in l. ſi quis rem, ff. de arbitr. de qua ſolutione nullibi conſtat.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii, an poſſit ſoluere de bonis hæreditariis ſi ſolutio in pecunia fuit promiſſa.

SVMMARIVM.

Obligatio iurata an tranſeat ad hæredes, nu. 1.
Actio, quæ competebat contra defunctum competit contra hæredes, nu. 2.
Hæres debet habere hæreditatem cum ſuis oneribus, n. 3.
Creditor in pecunia an cogi poſſit ad accipiendum bona inſolutum, nu. 4.
Statutum quando dicatur diſponere in actu iurato, nu. 5.
Inſtrumenta omnia fiunt cum iuramento, nu. 6.
Conſuetudo apparere debet, nu. 7.
Statuentes an poſſint tollere iuramentum, nu. 8.
Statutum confirmatum à Papa dicitur Papale, nu. 9.
Statutum quodlibet à Papa confirmatum, an tollat iuramentum, nu. 10.
Statutum generaliter loquens non comprehendit cauſam dotis, nu. 11.
Hæredes cum beneficio legis & inuentarii quando hæreditas eſt opulenta, tenentur ſoluere in pecunia numerata, nu. 12.
Statutum non poteſt acceptari ſine ſua qualitate, nu. 13.
Statuta in totum acceptāda ſunt cum ſuis vitiis, & cauſis non autem in partibus d. num. 12. in verſiculo, & propterea.
Hæres cum beneficio legis, & inuentarii an poſſit ſatisfacere creditoribus de bonis hæreditariis, nu. 14.
Debitor in pecunia quādo poſſit dare bona, nu. 15. & ſeq.
Paupertas operatur, vt quis admittatur ad id, quod alias non admitteretur, nu. 16.
Iuramētum ſuper impoſſibili non eſt obligatorium, n. 17.
Iuramentum eſt duplex, nu. 18.
Inuentarium tutorum an proſit pupillis, nu. 19.
Quod non prodeſt, nec nocere debet, nu. 20.
Iuramentum quando videatur tacitè remiſſum, nu. 21.
Iuramentum de iure communi non habet executionem paratam, nu. 22.
Cameralis obligatio an ſit extendenda, nu. 23.
Practica, quæ ſit ſeruanda, quando agitur vigore Cameralis obligationis, nu. 24.
Inſtrumentum cum camerali obligatione habens in agendo, quam formam ſeruare debeat, nu. 25.
Qualitas diuitiarum ab allegante eſt probanda, nu. 26.

DECISIO XCI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Dotis reſtitutio, quando eſt promiſſa in pecunia numerata heredes, an poſſint ſoluere de bonis hereditariis.

Pro parte Hortentiæ vxoris Comitis Pauli Ferretti hæredis quōdam Mineruæ eius Matris dudū vxoris Camilli Ferretti contra Franciſcum, & Palazzinam de Ferrettis hæredes d. Camilli, dicebatur, quod ſic, quia cum dictus Camillus promiſerit medio iuramento reſtituere dictæ Mineruæ ſcuta bis mille, & centum in omnem caſum dotis reſtituendæ in pecunia, vt de hoc conſtat publico inſtrumento. Hæredes eiuſdem perſonam repreſentantes tenentur ad eius obſeruantiam, nam quando inſtrumentum eſt iuratum efficacia obligationis tranſit ad hæredes, & ſucceſſores, qui obligantur ſicut defunctus erat obligatus, preter quā, quo ad reatum periurij, qui in eos non tranſit, vt in terminis dicit Bald. in l. fin. num. 16. in fi. C. de pact. & in authent. ſacramenta puberum num. 17. C. ſi aduerſus

uerſus venditionem Paul.de Caſt. in l. ſi grege legato 22.num.5 ff.de leg.1. Abb. in cap. cum contingat num.8 de iur.iuran. Anchatan.in cap. veritatis,num 4.eod.tit.Federic.de Sen.conſ.281. caſus talis,num.2.in fin. Ang. conſ. 316. ex themate num.1. & 2. Soc. conſ. 38. in cauſa Dominorũ nu. 2.lib.3.Socin.iun.conſ.67. Prima præſentis conſultationis num.36.lib.2. Afflict.deciſ.381. quædam Hyppolita num.8 & Rim.iun.conſ. 814. quoniam
2 nu.26.lib 7. Ratio eſt quia actio; quæ competebat contra defunctum, competit contra hæredes Feder. de Sen. d.conſ.281. in fi & Seraphi. de priuil. iuram.priuil.74.nume.141. qui licet de hoc dubitare videatur,inclinat tamen in hãc partem,quam
3 ego puto veriſſimam, quia cum hæres adeũdo acceptauerit hæreditatem, debet illam habere cum omnibus ſuis oneribus, inter quæ cum adſit obligatio defuncti,illam præciſè ſeruare tenetur.

4 Etiam ſtante ſtatuto Anconæ rubr.8. de executione pub. inſtrum diſponente creditorem in pecunia cogi poſſe ad accipiendum bona inſolutum ab hærede beneficiato, quod etiam de iure communi in debitore non habente pecunias penitus nouum non videtur per ea,quæ tradit Theſaur.deciſ.153.debitor pecuniæ, nume. 2. & ſeq. fol.129. quia id non procedit quando debitum eſt iuratũ, vt in terminis dicit Alexan. conſil.37. viſo, & opportune num.24.verſic.quinimmo,cum ſeq.& nume.27.lib.2.Gozzad. conſ. 27. in cauſa conductor num.28.& conſ. 32. prima facie nume. 10. Gabr. conſ.127.Cornel.num.17. cum ſeq. lib.1. Decian. conſil.13 Duo ſunt,num. 59.lib.2.fol.142. Rimin. iun.conſil.506.& prima conſideratione num. 105. fol.91.& conſil.516 in præſenti cauſa, nume. 56. lib.5.fol.125.Theſaur.d.deciſ.153 nu.14 fol.130.
5 cum nec ſtatutum, nec alia quælibet generalis diſpoſitio cenſeatur diſponere in materia iurata, niſi de iuramento faciat expreſſam mentionem gloſ. fin. in cap.cum non deceat 30. de elect. in 6. Paris conſil.97.vt præſentis conſultationis, nu 9. lib.1. Ferrat.cautel.55.oculata fide,nu.5 & ſeq. fol.116. & Gabr. qui plures allegat lib.6. de ſtatut. concluſ.11.num. 5.

Nec dicatur,quod dictum ſtatutum Anconæ loquitur de inſtrumentis, & ſic quod intelligatur etiam diſpoſuiſſe de actu iurato, cũ omnia inſtru-
6 menta fiant cum iuramento,vt conſiderauit Gabr. dicta concluſ.11.de ſtatut. in fi.

7 Quia pluribus modis reſponderi poteſt primo, quod Gabr. loco citato præſupponit conſtare de dicta conſuetudine tempore, quo ſtatuta fuerunt condita quod non apparet in præſenti ſpecie.

8 Secundò,quod ſtatuentes non poterant ex defectu auctoritatis tollere iuramentum, etiam ſtante confirmatione Apoſtolica, quia cum illa non ſit in forma ſpeciali,ſed communi, non tollit iuramen-
9 tum. Et propterea licet omne ſtatutum confirmatum à Papa,dicatur Papale, non tamen quodlibet ſtatutum Papale tollit iuramentum,niſi confirma-
10 tio ſit ſpecialis,vel generalis, quando ſcilicet ſtatuta fuerunt de mandato Papæ viſa, & conſiderata, non autem quando confirmatio eſt ſimpliciter generalis, & ſine cogitatione ita facta, vt non ap-
11 pareat,nec ipſum Papam, nec alium de eius mandato ea vidiſſe Gabr. conſ.127. Cornelius Gratianus anno. num.23.& ſequ. lib.1. vbi plures allegat Bero.q.50.an ſtatutum, nume.2.in verſic ergo, & ſeq fol.119. & Boni. de ſtatutar. vrb. præſcriptio. gloſ.1.nu.23.& ſeq. fol.7.& ſeq.

11 Nec quando agitur de cauſa dotis,quia tũc ſtatutum quantumcunque generaliter loquens non comprehendit cauſam dotis,vt dixi ſup. deciſ. 34. in vna Recanetenſi,num.1.& deciſ. 39. quia Ioan. nu.16.& deciſ.42. Diana Petri Leonis nu.9. prout eſt iſta de qua tractatur.

12 Et tanto magis videntur d. hæredes poſſe cogi ad ſoluendum in pecunia numerata,quia ſumus in hęreditate opulenta, quo caſu hæredes etiam cum beneficio legis & inuentarij poſſunt de iure communi cogi ad ſatisfaciendum creditoribus in pecunia numerata,vt voluit Phanuc.de inuentar. hæred.part.5.explicitis inuentarij,nu.151.to.8. par.2. fol.293.& Roland. a Vall.in eodem tract. de inuentar. in q. vtilitate in 5.quæro nu 1. & 2. fol.97.

Sed pluries præſens quæſtio examinata, Domini communiter tenuerunt contrarium, quia præ-
13 ter id quod dictus Comes Paulus agendo executiue ad formam dicti ſtatuti Anconæ rubr. 8 non poteſt illud repudiare,nec acceptare ſine illa qualitate quod poſsint ſibi bona inſolutum dari per ea, quæ in fortioribus terminis, nempe in eo, qui non ligatur ſtatutis,conſuluit Paſeth. conſil. 150. quoniam in hoc caſu, num. 9 & ſeq. facit Bald. in l. 1. num.6. C.de contrah empt. Quia cum ſit indiuiſibile, & qualificatum ſine ſua qualitate acceptari non poteſt. Roman conſil.353.quo ad primum,nume. 11. cum ſimilibus vulgatis, et propterea Rot. Florent. deciſ.121. Franciſcus de Neronibus nu. 2. fol.354. in materia ſimilis ſtatuti dicit quod ſtatuta ſunt in totum acceptanda cum ſuis vitiis,et cauſis non autem in partibus, ſatis clarum eſt etiam
14 in terminis iuris communis,quod hæres, qui fecit inuentarium, poteſt de bonis hæreditariis ſatisfacere creditoribus, ac legatariis, etiam quod alias inuito creditore aliud pro alio ſolui nõ poſsit iuxta textum in l.2. .1.ff.ſi cert.petat. vt per Phanuc. in d ſuo tractat.de inuent.hæred.5.par. num.149. tom.8.fol.2.3 et Rolan.in d.tract de inuentar. q.
✻ vtilit. nu 1 et 2. fol.96. vbi atteſtatur * de cõmuni.
15 Prout quoque poteſt ille debitor, qui adhibita omni diligentia non potuit pecunias reperire,nam tunc etiam quod iurauerit, poteſt compellere creditorem ad accipiendum bona inſolutum iuxta formam authen. hoc niſi C.de ſolut. vt per Rot. Bonon.deciſ.28.debitor in pecunia, et latius per Ludonic deciſ.Peruſ.64. Franciſcus Ioachim per tot.
16 par.2.fol.17. Ratio eſt quia paupertas,et impotentia habet hoc priuilegium. Videlicet quod admittatur ad id quod alias facere non poſſet, vt per Hõded.conſil.18.viſis Scripturis tranſmiſsis, num.39. Idem dicit Serap.de priuil iuram.priuil.74. de eo, qui fecit, quidquid potuit num. 22. et de paupere num.74 et de eo,qui propter difficultatem non po
17 teſt implere iuramentum nume. 23. Nam ad impoſsibile etiam cum iuramento nemo obligatur Honded.loco citato, num.37.

Nec dicatur, quod ſtatutum prædictum loquitur de hærede cum beneficio inuentarii facti ſecũ-

Digitized by Google

dum form^m ſtatuti, de quo, & ſi appareat non tamē in eo fuit ſeruata forma requiſita à ſtatuto Anconæ rubr.20.nam non propterea affirmari poteſt obſtare defectum formæ ſtatutariæ, quia cum du-
18 plex ſit inuentarium, vnum quod fieri debet à tutore de quo loquitur tex.in l.tutor, qui repertoriū, ff.de adminiſtrat.tut. & dictum ſtatutum Anconæ rubr.20.aliud hæredis, de quo in l.fin. C.de iur. deliberan. & in ſtatuto Anconæ rub. 23. quorum vnū ab alio valde differt Rot.Florent. dec.2. Dominus Io.num.24.fol.20. ſufficit, quod fuerit ſeruata illa forma ſtatuti, quæ loquitur de inuentario heredis, de cuius obſeruantia bene conſtat in proceſſu, non
19 forma ſtatuti loquentis de inuentario tutorum, quia ſicut huiuſmodi inuentarium non prodeſt pupillis Veronenſ.caut.126.duplex eſt num.2.Ita nec eis debet obeſſe.

20 Et ad primum obiectum de iuramento dicebāt illud non tollere priuilegium introductum ad fauorem hæredum, qui adiuerunt cum beneficio le-
21 gis, & inuentarii, & vbi illud tolleret, quod dictū iuramentum videtur tacitè remiſſum, cū dicta executio dicatur petita, & obtenta in vim dicti ſtatuti, quod ſine ſua qualitate acceptari non potuit, vt dictum fuit precipue cum alio modo haberi nō po-
22 tuerit, nam ſi dictus Comes Paulus eam habere voluiſſet vigore iuramenti, id non potuiſſet, cum iuramentum de iure communi nō habeat executionem paratam, vt probat gloſ. ad conſtitutionem Marchiæ capit.tertio, lib.5. in verbo inſtrumētum littera D, num.2. fol.524. & latè habetur per Theſau. deciſ. 26. inſtrumenta regulariter nume. 7. in verſ.contrariam partem fol.26. quidquid dicat Veron.caut.20.ſi ex forma, num.1. fol.8.

Prout nec potuit vigore Cameralis obligatio-
23 nis, quia agendo non fecit in primis, & ante omnia extendere cameralem obligationem, vt neceſſarium erat iuxta tradita per Galleſ. de form. Cameral.obligat.in ſumma de proceſſ.ipſo num.2.&
24 ſeq fol.121.nec vſus fuit practica, de qua per eundem Galleſ.in eod.tract. de form. Camer. obligat. Reliq.de proceſſ.ſumma, fol.124.num.1.& ſeq. nec
25 forma tradita à conſtitutione Marchiæ in cap. 5. lib.5. fol.330. quæ cæteris præferenda erat cum ſit lex præualens in his, in quibus locorum ſtatuta nō diſponunt.

Ad ſecundum de cauſa dotis, quæ non comprehenditur á ſtatuto etiam generaliter loquente, & tertium, in quo opponebatur de hæreditate opulenta, quo caſu hæredes etiam cum inuentario tenentur ſatisfacere creditoribus in pecunia.

Reſpondebant, primum tolli ab eodem ſtatuto Anconæ d. Rubr.9. de execut. publ. inſtrum. quod expreſſe loquitur de inſtrumento promiſſionis, & reſtitutionis dotis, vt ibi in verſic. (ſiue ſit inſtrumentum &c.) Et ſecundum ex defectu probatio-
26 nis; quia qualitas diuitiarum ab allegante probanda eſt, vt in terminis dicit Paul. de Caſt. in l. ſi vero, §.1.ff.qui ſatiſd.cogant. cum ſimil. vulgatis.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTUM.

Seruitus ſuper re emphyteotica, an poſſit imponi ſine cō conſenſu Domini directi.

SUMMARIUM.

Emphyteota non poteſt alienare, nec ſeruitutem imponere, nu.1. Contrarium, nu.5.
Seruitus continetur ſub verbo alienationis, nu.2.
Emphyteota non habet proprietatem, nu.3.
Emphyteota dicitur quaſi dominus, nu.4.
Reſoluto iure iure dantis, reſoluitur ius accipientis, nu.6.
Seruitus quando imponitur ab emphyteota an præiudicetur Domino directo, nu.7.

DECISIO XCII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

MAgiſter Octauius Sparaciarius tōſor cum impoſuerit ſeruitutem aquæductus in domo, quam habet ad emphyteoſim à Venerabili monaſterio Sancti Franciſci ciuitatis Maceratæ ad fauorem Reuerēdi Canonici Antonii Mariæ Riccij, & pro parte dicti monaſterij petitū fuerit, declarari dictam ſeruitutem nulliter impoſitā, cum demolitione ipſius aquæducti.

Dubitatum fuit, an huiuſmodi petitio de iure ſubſiſtat.

Ratio dubitandi duplex fuit.

1 Prima quia emphyteota ſicut non poteſt alienare l.fin.C.de iur.emphyt. ita non poteſt ſeruitu-
2 tem imponere, cum ſeruitus contineatur ſub verbo alienationis l.fin. C.de reb. alien. non alienan. vbi Bald.in princ.& Salic.num,1.

3 Secunda quia cum emphyteota non habeat proprietatem, non poteſt ſine conſenſu proprietarij ſeruitutem imponere, vt probatur in l.vnus ex Dominis, ff. de ſeruitut. & in l. in concedendo ff. de aqua pluuia arcen. vbi Bart in princ.

His tamen non obſtantibus contrarium verius
4 viſum fuit, nam cum emphyteota dicatur quaſi Dominus, vt in terminis dicit gl.in l.3.ff. de ſeruit.
5 & ibi Paul.de Caſtr.num.1.& 4.potuit dictam ſeruitutem imponere, vt latè conſuluit Rolan. conſil. 60.in quæſtione num.8. & ſequen. lib.2. quo ad ſui præiudicium. Iaſ.in l.3.nu.118. C. de iur. emphyt. fol.192.Boer.deciſ.181.& videtur dicendum nu. 2. & ſeq.fol.391. Capel. Tholoſ. deciſ. 461. item fuit quæſitum vtrum emphyteota in fin. fol. 175. quæ durabit tantum durante emphyteoſi, & non plus, vt uoluit Paul.de Caſtr.& Salic. in l.3. C. de ſeruitut.& Aqu. Afflict.deciſ.280. Vincentius Malfitanus, num.2, fol.319. Natt.conſil.516. in cauſa Callioni, num.12.fol.53.lib.3.Rol.d. conſil.60.nu. 12. Clar.in §.emphyteoſis quæſt.21.fol.88 Rodoan.in

ſuo tract.

Digitized by Google

ſuo tract.de rebus eccleſ.non alienan. q.79. cap.9.
emphyteota quoque num.39.fol,442. & commu-
* niter * Doctores,vt per Rolan. d. conſil.60. nu.12.
lib.2.& Corb. in ſuo tract. de iur. emphyt. de cauſ.
priuat.ob alienationem ampliat. 49. nume.20.fol.
137.& limit.29. fol.167. idem tenet Vrſill. in ad-
dit.ad Afflict.dicta deciſ.380.num.1.fo.319. nu.2.
& Hieron. Pappon. conſ.15. propoſita difficultas
nu.9. fo.37. qui dicit id procedere etiã quoad ſuo-
rũ hæredũ præiudicium. & etiam alienare durante
eius vita Rot.Lucan.per Ludouic. deciſio.65. eccle
ſia num. 37. fol. 312. Ratio eſt, quia reſoluto iure
6 dantis,neceſſe eſt, quod reſoluatur ius accipientis
ſecundum Boer.d.deciſ.181.num.3.in uerſ.quia re-
ſoluto Tiraq.de retract.conuent.§.3.gloſ.1.fo.641.
Rol.d.conſ.60. nu.11.& Vrſil. loco citato.

Non obſtant, ſupra adducta pro ratione dubi-
tandi,quibus primo vſus fuit Bald.in l.3. nume. 3.
C.de ſeruit.& aqu.deinde Veron. in ſuo tractat. de
ſeruitut.vrban.prædio.capit.14.in rubric. qui poſ-
ſint conſtituere ſeruitutes reales, num.2. fol.12. &
Iaſ.in d.l.3. nume.117. C. de iur. emphyteot. nam
etiam illis non obſtantibus tenent poſſe emphy-
teotam imponere dictam ſeruitutem ſuper re em-
phyteotica Domino irrequiſito, cum illa non ſit
7 perpetua, ſed tantum duratura quouſque durabit
ius ipſius ponentis,ratio eſſe poteſt,quia per illam
non præiudicatur Domino directo, vt videtur de
mente omnium ſupracitatorum, & præcipuè Ro-
lan.d.conſil.60. num.15. & Corbol. dicta ampliat.
49.in fin.fol.137.ſecus ſi de eius præiudicio tracta-
retur vt ibi. Nihil fuit pronunciatum, quia mona-
ſterium acquieuit prædictis.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Cedens bonis,an poſſit agere.

SVMMARIVM.

Cedens bonis,nec agere,nec conueniri poteſt, nu.1. Contrarium,nu.2.
Cedens bonis,an remaneat Dominus,nu.3.
Cedens bonis non dicitur habere bona pro derelictio,nu.4.
Bona,quæ ſunt pro derelicto, à quolibet occupari poſſunt nu.5.
Cedens bonis,an poſsit pœnitere,nu.6.
Lex ſi vnus §. ex litigatoribus,ff.de recept.arbitr. quomodo intelligi debeat,nu.7.
Iura iuribus concordanda ſunt,nu.8.
Cedens actiones an poſſit agere,nu.9.

DECISIO XCIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SAleucus Martinellus de Serra Co
mitum cuſtos Sacri montis Pie-
tatis dictæ ciuitatis Maceraten-
ſis, aduerſus quem fuit facta exe
cutio pro certa pecuniarũ quan-
titate ad inſtantiam N. qui iam
bonis ceſſerat,dicebat dictã exe-
cutionem eſſe annullandam,tanquam conceſſam,
1 & relaxatam contra expreſſum caſum legis, nam
ille,qui ceſsit bonis, non poteſt agere, nec conue-
niri,vt probat tex.in terminis in l.item ſi vnus, §.
ex litigatoribus,ff.de recept. arbitr.

2 Sed contrarium verius viſum fuit in præſenti ſpe
cie, nam præfatus N. licet bonis ceſſerit, remanet
3 tamen Dominus antequam eius bona fuerint ven
dita, vt probatur in l. ſi quis bonis la prima, ff. de
ceſsion.bonor.& per Capell. Tholoſ. deciſ.134. itẽ
an cedens bonis,& Brun.de ceſsion.bonor. qu.19.
princ. num.6.to.3. part.2.fol.198.& qu. princ. 15.
num.2.fol.197.idem fuiſſe videtur de mente Bart.
4 in d.l.ſi quis bonis,num.1. dum vult, quod cedens
bonis non dicatur habere bona pro derelicto, ſed
ſolum dediſſe creditoribus poteſtatem alienandi,
5 nam ſi eſſet pro derelicto quilibet occupare poſ-
6 ſet, cum poteſtate pœnitendi ante actus conſum-
mationem,vt voluit Brun.loco citato.

7 Non obſtat tex.in d.l.ſi vnus,§.ex litigatoribus,
ff.de recept. arbit. Quia debet intelligi poſt actus
conſummationem, nempe poſtquam bona fuerũt
vendita,vel tradita creditoribus, non de illo tem-
pore intermedio,quo ipſe cedens remanet Domi-
nus,& pœnitere poteſt ex his,quæ ſupra dicta sũt,
8 vt iura iuribus concordentur, & omnia ſano modo
intelligantur.

9 Hinc non ſemel uidetur, quod cedens actiones
poteſt, antequàm lis fuerit conteſtata à ceſsiona-
rio,ſeu aliquid ex debito acceptum,vel debitori fa
cta denunciatio,agere,vt probatur in l.3. C. de no
uat. & dicit Specu. in titu. de ceſſ. act. in §. conſe-
quenter num.10.lib.2.part.1.fol.229.& in titul. de
procurat.in §.ſequitur,nu.11.lib.1.part.3. fol.169.

Laus Deo,& B.Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCIIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla,an poſsit ex nouis actis retractari.

SVMMARIVM.

Qui patitur fieri probationes ſuper meritis,an dicatur cõſentire,ſi non appellauerit,nu.1.
Sententia nulla non poteſt confirmari,quando defectus eſt in proceſſu,& ſubſtantialib.eiuſdem,nu.2.
Sententia nulla quando principaliter fuit dictum de nullitate non poteſt ex nouis actis confirmari,nu.3.
Exceptio non adimplementi impedit confirmationem ſententiæ,& tollit actionem,nu.4.
Oblatio de adimplendo,parte recuſante ſufficit, nu.5.
Cautela ad hoc, vt oblatio facta remaneat nulla, quæ ſit nu.6.

DECISIO XCIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

INſiſtendum non videtur ſuper nullitate ſententiæ D.Iudicis,à quo cum illam ſatis euidentem, & claram eſſe Domini concorditer exiſtimauerint, non ſolum ex defectu probationis quia nõ fuit producta apocha matrimonialis,cuius vigore fuit actum per D. Aurorã Moziam contra Mercurium Mancinellum, ſed citationis, & mandati.

Sed ſolum an huiuſmodi ſententia nulla potuerit ex nouis actis confirmari.

1 Circa,quæ cæteris omiſsis parti affirmatiuæ inhærendum uidebatur. Nam cũ D.Mercurius paſſus fuerit per D. Auroram fieri probationes ſuper meritis,& non appellauerit, vt tenebatur, dicitur conſenſiſſe,etiam, quod ſimpliciter contradixerit, vt in terminis poſt Aretin.in l.naturaliter, §. nihil commune, colum.7. ff.de acquir. poſſeſſ. Felin. in cap.inter monaſterium, num. 23. in uerſ. forte tamen eſt neceſſarium de ſenten. & re iudic. conſuluit Crauet.conſ.302.in hac cauſa, num.6.& voluit Menoc.in tract.recuper.poſſeſſ. remed.1. nu. 167. & ſeq. & ſic iudex vbi alias non poſſet confirmare ſentẽtiam huiuſmodi, id poterit in præſenti ſpecie ſaltem ex quodam tacito partis conſenſu.

Licet contrarium fuerit per Dominos reſolutũ, quia cum hic non agatur ſimpliciter de defectu
2 exiſtẽte in ſententia, ſed proceſſu, & ſubſtãtialibus eiuſdem iudex appellationis non poteſt illam confirmare,nec reformare, ſed illam nullam declarare debet, vt poſt Crauett. conſil. 140. in cauſa ſpolii num.8.& conſ.270. in cauſa Communitatis nu. 7. in verſ. ſed præmiſsis non obſtantibus ſcripſit Granut.theorem.17.ex Alex.conſil. nume.9. Ratio eſt ſecundum Alex.d. conſil.53. num.14. Vant. in ſuo tract.de nullit.ex defect.proceſſ.num.7. & nouiſsimè per Honded.conſil.19.num.32.ne nullitas, quæ in prima aderat,influat in ſecundam.Idem probare videtur Pedem.deciſ 34.ex actis nu.13.& 25.

Et tanto magis quia dictus Mercurius principaliter dixit de nullitate, quo caſu ſententia nulla
3 etiam ex nouis actis non poteſt,nec cõfirmari,nec reformari, ſed debet omnino nulla declarari antequam de facto principali cognoſcatur, vt voluit Vant.in tit. quomodo,& infra quod tempus,num. 11. & Granut.d.theorem.17.num. 20. Ratio eſt vt ibi ne faciat numerum, & ita conſuluit Turr. conſ. 42.num.3.& conſ.44.num.48.cum ſimil.

Non obſtat quod pro ratione dubitandi opponebatur,quia cũ dicta apocha matrimonialis producta in Rota ſit vltro, citroque obligatoria, non
4 potuit ante adimplementum, quod fieri debebat pro parte dictæ Auroræ, dicta ſententia confirmari l.Iulianus,§.offerri,C.de actio. empt. ex defectu actionis,vt probant Corn. conſ. 179. viſis ſcripturis,num.3.lib.1.Roland.conſ.53.viſo, ac diligenter num.27.lib.1. Surd. conſil.102. nume.1. lib.1. cum cæteris ſupra citatis deciſ.50.cũ Reuerẽdus, nu.13.

Et ſi diceretur dictam Dominam Auroram excuſari per oblationem per eam factam de adim-
5 plendo contenta in apocha pro parte ſua, quæ parte recuſante ſufficit ſecundum Bart. in l. vxorem, §. agri plagam,ff.de legat.3.& in l.1.num.4. C. ne liceat in vna eademque cauſa Neguſau. in ſuo tractat.de pignor.par.3.memb.5.part. princ. num.7. Capic.deciſ.19.in cauſa Franciſci Viualdi, num.2. Boer deciſ. 124. & videtur num. 29. & Ioſeph. Ludouic.deciſ.Peruſ.106.quidam Ioannes Maria,nu. 6. qui atteſtatur de magis communi. Et propterea
6 ſecundum Boer.dicta deciſ.124 nume. 30. cautela eſt, quod facta oblatione per debitorem offerat ſe paratum creditor recipere, quia eo non ſoluente nulla eſt oblatio. Reſpondetur,quod non conſtat, neque conſtare potuit de aliqua recuſatione dicti Mercurij, cum non fuerit præſens,nec citatus tempore quo aſſeritur facta dicta oblatio.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCV.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Concluſio in cauſa,an impediat productionem inſtrumentorum,& ſcripturarum.

SVMMARIVM.

Inſtrumenta,& ſcriptura poſt concluſum in cauſa produci non poſſunt etiamſi ſint de nouo reperta,nu.1.fallit, nu.9.& 12.

Qui declarat nihil de nouo inducit,nu.2.

Iudex an poſſit de ſtylo ſe in camera informare parte nõ citata,nu.3.& 6.

Notorium an iudicant decem,nu.4.

Archiuiſtæ creditur,nu.5.

Conſuetudo vniuerſalis etiam in deciſorijs probatione nõ indiget ſed ſatis eſt quod allegetur,nu.7.

Conſuetudo per plura inſtrumenta probatur,nu.8.

Probationes de nouo emergentes poſſunt recipi etiam ſtante ſtatuto,vel diſpoſitione l.C.quod in cauſa appellationis, vel nullitati non recipiantur nouæ probationes d. nu.9.in verſiculo regulariter.

Cauſa appellationis in tertia inſtantia debet expediri ex eiſdem actis,nu.10.

Iudex parte non inſtante quando poſſit ſupplere ex æquitate,& deuenire ad ſententiam, nu.11.

Cauſa magna dicitur vbi parti perijſſet copia probandi dicito nu 11. in verſiculo precipue.

Sriptura publica quæ dicatur,nu.13.

Fides à publico officiali ſubſcripta,& publico ſigillo munita an probet,nu.14.

Litteræ officialium ſigillatæ & ſubſcriptæ à teſtibus, vel ſaltem à notario an probent,nu.15.

Inuentarium quando non requirat ſubſcriptionem alterius notarij,nu.16.

Statutum Anconæ de inuentariis requirit minorem ſolemnitatem in eorum confectione quàm ius commune, nu.17.

Statutum præfatum Anconæ de inuentariis, an dicatur derogatiuum iuris communis,nu.18.

DE-

DECISIO XCV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN cauſa quæ vertitur inter Excellentiſsimum I. C. D. Antenorem, Caballum Senogalliẽ. ex vna, & hæredes q. Hieronymi Bernabei ex altera.

1 Quia regulariter inſtrumẽta, atque ſcripturæ poſt cõcluſum in cauſa produci non poſſunt capit. cum dilectus extra de fid. inſtrum. & capit. cum cauſam de teſti. cum ſimil. vulgat.

Etiamſi de nouo reperta dicerentur, quia vt inquit Alexan. in l. admonendi num. 21. ff. de iur. iurand. quando agitur de cauſa, à qua poteſt appellari, vt in præſenti ſpecie dicta iura non debẽt poſt concluſum in cauſa admitti per text. in d. cap. cum dilectus, ſed erit expectan. quod feratur ſententia & quod fuerit ab ea appellatum, cum poſsint in cauſa appellationis produci.

Duo ex Dominis dixerunt male iudicatum per D. iudicem, à quo circa admiſsionem fidei productæ ad probandum de prætenſo ſtylo interpretatiuo, ac declaratiuo ſtatuti Anconæ rubr. 23. colla. 2. de ciuilibus circa confectionem inuẽtarii hæredis, maxime quòd exiſtimabant illam eſſe ſcripturam priuatam.

Licet ego inhærẽdo opinioni d. D. iudicis à quo contrarium magis uerum, rectius ſentientis ſemper ſaluo iudicio exiſtimauerim, quia appellatio interpoſita, à pronuntia admiſsionis dictę fidei concernentis probationem ſtyli interpretatiui, ac declaratiui videtur ſuper non grauamine, & conſequenter reiicienda, cum nihil de nouo inducat

2 qui declarat, vt dixi ſupra deciſ. 60. ego dicebam, num. 66.

3 Et tanto magis quia ſicut Domini de huiuſmodi ſtylo poterant ſe in Camera informare ſine partis citatione, etiam ex officio, vt ait Curt. ſen. conſil. 78. Domina Franciſchina ſub nume. 2. ad fin. Alex. conſil. 36. viſo themate num. 9. lib. 2. Apoſtil. ad Bartol. in l. de quibus in 2. lectura, nu. 10. ff. de leg. Rocch. de Curt. in cap. fin. q. 8. nu. 647. in fi. de conſuetud. Aſin. in pract. iud. 9. 22. cap. 16. limit. 3. num. 2. & 7. Ioſeph Ludou. deciſ. Lucen. 36. Reuerendus Dominus, num. 16. ita huiuſmodi informationem habere per dictam fidem, præſertim cũ illa non ſolum à duodecim notariis, & vno I. C. approbata ſit atteſtantibus tam in inuentario hæredis, quàm tutoris requiri ſubſcriptionem duorum notariorum ex interpretatione, ac declaratione data dicto ſtatuto per ſtylum, & obſeruãtiam, à qua minime recedendum eſt, l. minimè, & l. ſi de interpretatione, ff. de leg. Bero. conſ. 91. ſtante conſuetudine, num. 10. lib. 3. etiam ſi non eſſet præſcripta per ea, quæ poſt Antõn. de Butr. Nicola. Aret. & Alex. tradit Dec. conſil. 11. & pro tenui facultate, nu. 10. & aliquo pacto demonſtrari poſſet alium intellectum de iure veriorem eſſe. & diſpoſitionem remanere cum mala interpretatione, vt in terminis cenſuit Rota in nouiſsimis deciſ. 574. difficultas propoſita, num. 2. 3. & 5. par. 1. ſeu ageretur de lege taxatiue, vel excluſiue loqueretur per ea, quę tradit Bero. conſil. 93. viſis dubitationibus, num. 8. lib. 3. ſed etiam à publico Magiſtratu Dominorum Antianorum dictæ Ciuitatis Anconæ de prædictis omnibus plenam, & fidem indubiam ſolito ſigillo de quo per Io. Aloiſ. catala. in ſuo tractat. abolitio. & indult. limit. 9. cap. 36. num. 101. cum ſeq. fol. 302. faciente, & à ſeptem aliis notariis in eadem fide, & ſic viginti in totum cum Archiuiſta inſtrumentorum notariorum defunctorum, pariter ſubſcriptis, quorum atteſtationes circa materiam dicti ſtatuti erant plurimum ponderandæ. Quia etiamſi eſſent

4 decem tantum, facerent rem notoriam Bal. in Authen. quod locum in fine verſ. 10. quæritur C. de collatio. Maſcard. de probat. concluſ. 1101. incip. notorium æquiuoce num. 17. præſertim cum dicto

5 Archiuiſta quia ſtatur deputato ad præſidendum Archiuio, cui plenè creditur cap. ad audiẽtiam de præſcript. Clem. vnic. in fin. de iur. iur. Card. Zabar. conſil. 72. ſigillatim, num. 7. verſ. idem puto ſi nul-

6 la citatio interuenerit. Et in notoriis poteſt iudex de ſtylo, vel de conſuetudine quamuis ſuper deciſoriis extraiudicialiter ſe informare parte non citata. Alexan. conſil. 14. viſo proceſſu cauſ. nu. 1. lib. 5. Dec. conſil. 402. in cauſa Illuſtriſsimi, nu. 10. & conſil. 447. in donatione, nume. 10. 11. & 12.

7 vbi conſuetudo vniuerſalis, etiam in deciſoriis probatione non indiget, ſed ſatis eſt, quod allegetur & iudex ſupplet idem conſ. 284. viſo puncto, nume. 10. Crauet. conſil. 104. in cauſa Magiſtri Andreæ, num. 9. Rocch. de Curt. in cap. fin. nume. 645. in 8. q. de conſuetud. Gabr. concluſ. 1. num. 340. de citatio. Maſcard. de probatio. concluſ. 1378. nu. 6. & 7. lib. 3. Accedente præcipue exhibitione, ac oſtenſione duodecim inſtrumentorum inuẽtariorum, à duobus notariis cum eorum ſignis Anconę publicatorum coram Dominis facta, quia per plu-

8 ra inſtrumenta probatur conſuetudo Barto. in l. de quibus in repet. num. 21. ad fi. verſ. credo etiam ff. de legi. & in terminis ſubſcriptionum tradunt Bal. in l. 1. num. 5. C. ad Vellejan. Dec. conſ. 11. & pro tenui vbi omnino videndum eſt Crauett. conſil. 134. ſcripſi alias nume. 6. nec quicquam efficit allegata concluſio in cauſa, quia præter id quod regulariter probationes de nouo emergentes poſſunt recipi etiam ſtante ſtatuto, vel diſpoſitione iuris communis, quod in cauſa appellationis, vel nullitatis non recipiantur nouæ probationes Marſil. ſingul. 592. adduxi tibi fol. 138. Addit ad Mattheſil. ſingul. 39 nota, quod ab interlocutoria verſic. licet enim appellatio fol. 257. quæ plures enumerat ſpecies &

9 quo ad iudicem nunquam intelligitur in cauſa concluſum, quando ſubeſt aliqua iuſta cauſa, etiã poſt concluſum in cauſa poſſunt iura publica produci Marant. in ſuo ſpec. de inſtrum. productio. nu. 43. fol. 366. & Maſcard. de probatio. concluſ. 6. nu. 141. fol. 17. lib. 1. & concluſ. 925. nu. 26. lib. 2. fol. 205. & etiã teſtes Marſ. ſingul. 297. teſtes de nouo fol. 52.

Quod autem ſubſit iuſta cauſa, & dicta fides poſſit nuncupari ſcriptura publica manifeſtè apparet. Nam primum probatur, quia reiecta dicta nunc nõ poſſet amplius produci in cauſa appellationis ſub-

10 ſequenti, cum illa ſit tertia inſtantia in qua ex forma Con-

ma Conſtit. Marchiæ cap.16.lib.6. fol. 389. cauſa
debet expediri ex eiſdem actis. Ideo debet iudex
ſupplere ex ęquitate, ne pereat ius partis, Marſil.
ſingul.211. teſtes examinati fol. 54. pręcipue cum
magna cauſa dicatur vbi parti periiſſet copia pro-
bandi, vt inquit idem Marſil. ſing. 271. probatio-
nes in fin. fol. 72. Ob quam multa conceduntur
quæ aliàs non concederentur, vt per Lancellott. in
ſuis inſtitut. iuris canon. in §. ſi quidem de probat.
11 lib.3.tit.14.fol.338. ſicut quando videt inſtãtiam
perire, poteſt ex officio parte non inſtante deueni-
re ad ſententiam diffinitiuam Bartol. in l. Seius, &
Augerius, ff. ad l. Falcid. Alexand. in l.4. §. hoc autẽ
12 iudicium, num.27.ff. de dam. infec. immo ad adiu-
uandam priorem probationem ſtatuti admitti de
bent probationes etiam poſt concluſum in cauſa
ad declarandum Abb. in cap. clamor, nume. 2. de
teſtib. Dec. in c.1. num.152. de probat. Afflict. de-
ciſ.216. quotidie habemus, num.5. ex quo ommiſ-
ſis cæteris, quæ poſsint adduci, tollitur allegata do
ctrina.

Secundum vero quia in dicta ſcriptura adeſt pu
blicum ſigillum Magiſtratus dictę ciuitatis Anco-
13 næ, quod facit illam publicam, & authenticam, vt
probat in terminis gloſſ. in capit. 1. in uerbo au-
thenticum, & ibi Abb. & Doctor. de fid. inſtrum.
gloſſ. ad Conſtit. Marchię, cap. 11. in verbo ſigillo
lib.2. fol. 66. quæ dicit huiuſmodi ſigillum habere
authoritatem certam, & iuſtam ſicut inſtrumentũ,
& alia gloſ. ad aliam conſtit. Marchiæ cap.3. lib.5.
in verbo inſtrumentum, num.5. fol.325. & Menoc.
de prę ſumpt. præſumpt.57. nume.26. lib.2. fol.54.
14 Eo magis quia dicta fides eſt à Cancellario Ma-
gnificæ Communitatis Anconæ publico officiali
ſubſcripta, & ſigillo poſtea dictæ Cõmunitatis con
firmata vnde pleniſsimam facit probationem per
text. in l. in fraudem, §. quo his cum gl. ibi. in verſ.
commentarienſis, ff. de iur. fiſci. gloſ. in Authen. ad
hæc in uerbo publicum teſtimonium, C. de fid. in-
15 ſtrum. & ibi Doct. idem de litteris officialium ſi-
gillatis, & ſubſcriptis, à teſtibus, vel ſaltem à nota-
rio dicit Guid. Pap. deciſ.481. litteris nu.1. fol.714.
& Pedem. deciſ.71. in proceſſu num.10. fol.266.

Et ſi diceretur, quod fruſtratoria fuit productio
dictę fidei quia non tractatur de probatione alicu
16 ius ſtyli interpretatiui, ſed derogatiui iuris com-
munis, quia quando hęres ſcripſit, vel ſubſcripſit in
uentarium non requiritur ſubſcriptio alterius no-
tarij, ut latè per Sebaſtian. Montic. in ſuo tract. de
inuentar. hæred. cap.7. num.56. & 59. tom.8. par.2.
fol.214. & Phan. in alio ſuo tract. de inuentar. hæ-
red. par.3. num.66. eod. tom.8. p.2. fol.281.

Reſpondetur quod de dicto præſuppoſito nulli-
bi ſaltem, quod taleuer cõſtat in proceſſu, ob quod
uidebatur multũ periculoſa cauſa ex partę dictorũ
hæredum; nam nedum deficit præſuppoſitum di-
cti inuentarij ſcripti ab hęrede, quod penitus de-
ſtruit, & irritat dictum inuentarium, vt poſt Dec.
conſil. 633. conſului ſuperioribus nume. 13. & 14.
Natta conſil. 24. uiſo, & bene diſcuſſo num. 12. Ro-
lan. à Vall. conſil.73. uiſo inuentario, nu.39. lib.2.
ſed ſolemnitas ſtatuti, nedum circa ſubſcriptionẽ
alterius notarii circa, quæ uidebatur reſtricta dif-
ficultas, ſed circa alia; quæ qui uidit proceſſum, &
ſępedictum ſtatutum optime cognoſcet.

17 Prętereа cum ſtatutum Anconæ de inuentariis
minorem ſolemnitatem in eorum confectione re-
quirat, quàm ius commune, tam in citando credi-
tores, quàm in ſubſcriptione partis, à iure commu-
ni requiſita, l. fin. ubi Iaſ. num. 3.4.5. & 6. C. de iur.
deliber. ubi Doctor communiter, utique dictum
ſtatutum uolens ſufficere citationes per proclama,
18 & ſubſcriptionem alterius notarii loco partis di-
citur non derogatorium, ſed ſubrogatorium loco
ſolemnitatum iuris communis ſecundum Bald. in
d. l. prima, num.5. uerſ. ſed quæro, C. ad Velleian. &
eius diſpoſitio ſubrogata loco iuris communis ſa-
pit omnino eandem naturam in omnibus, & per
omnia Alex. conſil.42. in cauſa, & lite, nu.1. lib.3.
Tiraq. de retràc. par.1. §.1. gloſ.10. num. 82. & ſeq.
Borgn. deciſ.17. ſupra diuiſione; num 20. par.1. &
eſt ius commune in loco Doctor. in l. omnes popu-
li, ff. de iuſtit. & iur. Curt. iun. conſ.128. præſuppo-
nitur in facto, nu.10. Contard. ad Aegid. conſtit.
9. quęſt. num.8. potuit igitur conſuetudo interpre-
tari ſtatutum prædictum quod iam derogauit ſeu
ſubrogauit, ut ſupra, non conſuetudo, quæ ſolum
interpretatur per prædicta.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCVI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Arboris appellatione, an veniant vites.

SVMMARIVM.

Communis vſur loquendi prævalet omni cõſtitutioni, n.1
Verba prolata ab imperitis, quomodo interpretentur, n.2
*Probatio communis vſus loquendi eſt difficilis probatio-
nis, nu.3.*
Arboris appellatione de iure veniunt vites, nu.4.

DECISIO XCVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN contractu inito inter Ioannem de Cardinale, & Hieronymum Fractone, in quo inter dictas partes fuit conuentum, quod ille, qui haberet minorẽ quantitatem arborum in eius poſſeſsione teneretur alteri ſoluere certam pecuniarum quantitatem.

Dubitatum fuit, an in computatione dictarum arborum facienda poſsint numerari vites in dictis poſſeſsionibus exiſtentes.

1 Ratio dubitandi fuit, quia debet attendi com-
munis vſus loquendi, quod pręualet omni conſti-
tutioni l. liberorum, §. quod tamen Caſsius, ff. de
legat.1. l. labeo, ff. de ſupel. legat. & Bart. in l. talis
ſcriptura, num.3. ff. de legat.1. ſecundum quem ar-
borum appellatione non veniunt vites. Et tanto
magis,

2 magis, quod agitur de verbis prolatis ab imperitis, quorum vſus graſſa minerua accipi ſolet. Roman. conſ 4. ſententiam nume. 1. fol. 4. maximè in vocabulis prolatis in vulgari prout in præſenti ſpecie Decian. conſil. 55. primo ergo, nume. 25. lib. 1. & contractibus initis inter imperitos, & vulgares, vt probat Stephan. de Federic. in ſuo tractat. de interpretatio. iur. par. 3. num. 65. tom. 1. fol. 221.

3 Sed huiuſmodi obiectione non obſtante cōtrarium fuit reſolutum, nam cum non fuerit aliquid de aſſerto communi vſu loquendi probatum, qui vt poſt Ioan. de Anan. in cap. 1. col. 7. de ſagitta, & alios dicit Maſca, d. de probat. concluſ. 329. nu. 1. lib. 1. fol. 245. eſt difficilis probationis, non erat de eo curandum, ſed recurrendum ad iuris diſpo-
4 ſitionem ſecundum, quam vites appellatione arboris continentur l. 2. & 3. ff. arbor furtim Cæſar Veronenſ. in ſuo tract. de arbor. cap. 81. tom. 6. par. 2. fol. 209.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCVII.

MONTIS FORTINI.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum appellatione deſerta cum maiore quando ſuccedunt minores, an competat.

SVMMARIVM.

Appellatio dicitur deſerta ſi non fuerint reproducta litteræ infra 20. dies, nu. 1.

Reſtitutionem in integrum qui petit aduerſus lapſum fatalium, an dicatur fateri appellationem eſſe deſertam, nu. 2.

Reſtitutio in integrum non competit minoribus aduerſus id quod cum maiore cui ſuccedunt geſtum eſt nu. 3.

Actio ex contractu oritur in iudiciis, nu. 4.

Reſtitutio in integrum peti non poteſt aduerſus id quod minorum nomine non eſt geſtum, nu. 5.

Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum, nu. 6.

Procurator cum quo cauſa eſt deſerta, an poſſit petere reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum fatalium, nu. 7.

DECISIO XCVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

VErū à me propoſita cauſa, quæ vertitur inter Liberatum Pauonium, & litis conſortes prætendentes ex actis apparere de deſertione appellationis interpoſitæ pro parte Iuliani de Iulianis & Capitanei Nicolai eo, qđ
1 litteræ citatoriæ non fuerint reproductæ infra 20. dies ad formam Conſtitu. capit. 9. lib. 6. & retenta illa opinione, quod poſt lapſa fatalia partes procedendo ad vlteriora non poſsint ea prorogare, vt reſolutum fuit ſupra deciſ. 84. Appellatione deſerta q ia pro parte dictorum appellatorum, et batur reſtitutio in integrum aduerſus dicta fatalia de-
2 cursa ex capite minoris ætatis, per quam videbatur acceptata dicta deſertio l. 3. ff. rem rat. haberi vbi gloſ. & Doct.

Dubitatum fuit, an illa poſſet concedi.

3 Et reſolutum, quod non, quia cum cauſa præfata eſſet cepta cum maioribus, & eorum tempore deſerta fuerit ſucceſſio minorum non præbet iuſtam cauſam reſtitutionis, vt probat text. in l. Aemilius, ff. de minor. vbi Bart. num. 5 & Doctor. omnes, & præcipuè Odd. in ſuo tracta de reſtitu. in integr. q. 2. art. 1. nu. 8. ratio eſt quia cum fuerint maiores in iudicio, in quo dicta cauſa fuit deſerta, or-
4 ta dicitur actio ex contractu, quæ naſcitur in iudicijs, in quibus cōtrahi dicitur l 3. idem ſcribit vbi Bart, nu. 3 ff de pecul. glo in. l 2 §. fin. in vlt. glo. littera N, vbi Bart, nu. 9 ff de Prętor ſtipulatio. & Anguiſſol. conſil. 51 nu. 40. lib 2. aduerſus quem minorem reſtitui non conuenit ſecundum iura precita-
5 ta. præcipuę cum minorum nomine nihil actum ſit, l. nulla vbi notant omnes & præſertim Bald. in l. defunctus. ff. eod.

Et vbi reſtitutio in integrum concedenda foret, id nequaquam in pręſenti ſpecie locum habere poteſt, cum non conſtet adeſſe minorem, nec petentem eſſe procuratorem minoris ad dictam reſtitutionem petendam, hoc eſt habere ſpeciale manda-
6 tum, vt requirebatur ſecundum communem opinionem fundatam in illud. §. ſi de minor. de qua teſtatur Mynſinger. obſeruat. 26 ad petendam, nu. 1. centu. 2 fol 427. Caſtad. deciſ 1 nu. 3 de procurato. fo. 35. & Odd in ſuo tracta. de reſtitu. in integr. par. 1. q. 3. artic. 2. nu 48.

7 Pręcipuè cum cauſa ſit deſerta cum ipſomet procuratore, qui dictam reſtitutionem petit minorum nomine per ea, quæ tradit Caualcan. in ſuo tracta de tutor. nu. 175. fol. 110.

Et tanto magis cum agatur de eius intereſſe, ſtāſtante Conſtitutione Marchiæ, cap. 11. in fin. lib. 6, fol. 378.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCVIII.

FIRMENSIS.

ARGVMENTVM.

Sententia de exequendo inſtrumētum Camerali obligatione vallatum, an debeat retractari ſub prætextu ſimulationis, vel nullitatis, idque generaliter, & indiſtinctè verum ſit.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata clara, & manifeſta, nu. 1.

Exceptiones, quæ admitti poſſint aduerſus inſtrumentum camerali obligatione uallatum, nu. 2.

Teſtis vnicus contra producentem plene probat nu. 3.

Simulatio non attenditur deficiente cauſa ſimulandi, n. 4.

Simulationis ſpecies allegandа an ſit, & quomodo hoc intelligitur, nu. 5. & ſeq.

Diuinare

Digitized by Google

Diuinare quis non cogitur, nu. 6.
Simulatio, an poſſit opponi aduerſus geminatam, receptę dotis confeſſionem, nu. 7.
Simulatio, & exceptio non numeratæ dotis, an poſſit allegari quando præceſſit inſtrumentum promiſſionis, nume. 8.
Geminatio an ualidet primam confeſsionem nullam, n. 9.
Geminatio excludit ſimulationem, nu. 10.
Simulatio, an poſſit allegari quando fuit iuratum omnia & ſingula in inſtrumento contenta eſſe uera, nu. 11.
Iuramentum an confirmet contractum ſimulatum d. nu. 11. in verſiculo, nec dicat.
Confeſſio receptę dotis iurata, an excludat ſimulationem, & exceptionem non numeratæ pecuniæ, & præiudicet cuilibet ſucceßori, & quid ſtāte camerali obligatione, nu. 12.
Notarius ſcribens inſtrumētum ſimulatum quomodo puniatur d. nu. 12. in verſiculo quinto quia.
Cauſa cognitio ex breuitate tēporis nō præſumitur, n. 13.
Quod eſt nimis feſtinatum, non poteſt eſſe ponderatum, nu. 14.
Sententia nimis feſtinata non dicitur ponderata etiam vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta, & agitur de ſententia principis, vel imperatoris d. nu. 14. in verſiculo etiam.
Citatio an ſit nulla ex defectu appoſitionis loci, & horæ, nu. 15. & 19.
Decretum poteſt interponi etiam parte non citata, n. 16.
Statutum quod non exigit, nec alii exigere debent, nu. 17.
Citatio eorum, quorum non intereſt dicitur leuis ſolemnitas, nu. 18.
Citatus ſimpliciter intelligitur citatus propria hora qua Iudex ſedere ſolet, nu. 20.
Libellus generalis admittitur cōtra nō excipientem, n. 21.
Decretum Iudicis, an requiratur in cōtractibus minorum, nu. 22.
Statutum in loco ſtatuentium pręualet generali conſtitutioni Marchiæ, nu. 23.
Statuta quando dicantur iura communia, nu. 24.
Minor iurans cum aßertione cauſæ, vel ſine an licitē contrahere poſſit, nu. 25.
Minor habens curatorem poteſt contrahere ſine iudicis decreto, d. nu. 25.
Dictio niſi quid operetur, quando præcedit negatiua, n. 26.
Duplex funiculus eſt fortior, nu. 27.
Minor contrahens cum pręſentia curatoris, an dicatur lędi, nu. 28.
Decretum quando præſumatur factum cauſam cognita, nu. 29.
Vir prouidus præſumitur omnia ſolemniter, & cauſa cognita facere d. nu 29. in verſiculo maxime.
Decretum ex breuitate temporis an dicatur nullum vbi ſupra in verſiculo, & quod.
Conſanguineorum præſentia quid operetur, nu. 30.
Minoris iuratæ aſſertioni, an ſtandum ſit, nu. 31.
Paria ſunt aliquid facto, vel verbis apparere d. nu. 31.
Iudex in decretis voluntariæ Iuriſdictionis an poſſit ſe extraiudicialiter informare d. nu. 31. in verſiculo preterquamquod.
Scriptura ſeparata cognitionis cauſæ quando interponuntur decreta an fiat, nu. 31.
Conſuetudo plurium notariorum, an poſſit derogare iuri communi, nu. 32.
Conſuetum eſt ſeruandum, nu. 33.
Appellatio non admittitur in cauſa dotis, nu. 34.
Solemnitates in ſpecie in decreto quando enunciari debeant, nu. 35.
Conſuetudo quam probationem requirat, nu. 36.
Clauſulæ ſolitę apponi, an habeantur propoſitis, nu. 37.
Conſuetum pręſumitur factum, nu. 38.
Clauſula omni meliori modo quid operetur, nu. 39.
Decretum an poſſit dici nullum ſub prætextu, quod illud fuerit poſitum in principio, vel medio cōtractus, n. 40.
Notorium conſiſtit in notitiam decem hominum, & non indiget probatione, nu. 41.
Confeſſio dotis præcedente promiſſione probat, nu. 42.
Exceptio ſimulationis eſt probanda, nu. 43.
Contractus minoris an valeat non ſeruata forma conſtitutionis marchiæ, & inſinuatione non interuēta, n. 44.
Fideicommißum an comprehendat caſum reſtitutionis dotis, nu. 45.

DECISIO XCVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

REctè per Reuer. D. Antoniū Bornium Vicarium Generalem Illuſtriſſimi, & Reuerēdiſsimi D. Archiepiſcopi Firmani I.C. probatiſſimum fuiſſe iudicatum cenſui, dum pronunciauit inſtrumētum productum pro parte D. Iudittæ Palmeriæ fore, & eſſe exequendum contra DD. de Falconibus, licet maiori parti excellentiſſimorum Dominorum meorum ex pluribus, quæ opponebantur contrarium viſum fuerit.

Motus quia petita executio cum eſſet fundata
1 in inſtrumento publico, quod dicitur probatio probata, per quam redditur res clara, & manifeſta, non videbatur poſſe impediri, etiam ſtantibus op-
2 poſitis, quę cum non ſint de tribus videlicet falſiſitatis, quietationis, & ſolutionis non poterat aduerſus illud virtute cameralis obligationis in eo poſitę allegari, vt in terminis dicit Galleſ. ad formul. camer. obligat. quæſt. 1. nu. 1. & ſeq. nec conſequenter dici, quod d. D. Iudex à quo male iudicauerit. Et vbi potuiſſet eo prætextu, quod d. D. iudex, à quo pronūtiauit etiā d. DD. de Falconibus teneri, & obligatos eſſe ad reſtituendum florenos quatuor mille, & quadringentos de quibus in dicto inſtrumento illis, vt infra breuibus, ac concluſiue procedendo facile reſponderi poſſe exiſtimabam.

Nam primum obiectum de ſimulatione, quæ deducitur ex pluribus coniecturis, quarum prima eſt, quia tempore primæ quietationis non dum ceſſerat dies ſolutionis dotis promiſſę, ſecunda quia pecuniç quas D. Carol. vir olim d. D. Iudictę habuiſſe confeſſus fuit poſt factam numerationem coram teſtibus, & notario remanſerunt penes D. Palmerium, qui eā d. Carolo numerauit, vt probat quar-
3 tus teſtis d. Iudictæ, qui contra eam plenè probat.

Tollitur ex infraſcriptis, & primò quia ſimula-
4 tio non attenditur, quando non conſtat de cauſa ſimulationis, nam deficiente cauſa ſimulandi deficit ſimulatio, vt probant Bartol. conſil. 65. factum tale eſt, num. 4. & 5. & Veronen. in ſuo tract. de ſimulat.

mul'at.contract.præſumpt.24.num.77.to.7.fol.10. Aretin.in §.1. nu. 30. inſtitut. de except. Alb. cóſ. 9. ex his quæ num.1.fol.13.Pariſ. conſ.54. In præſenti cauſa num.7.lib.1. Cephal. conſ.533. ſtatutũ Mediolan.nu.30.lib.4.fol.314. Rim. Iun. conſ.83. Reuerendus Dominus num.18 lib.1.fol.338.

Sed in præſenti ſpecie non cõſtat de aliqua cauſa ſimulandi ſaltem,quod releuet, quia illa quæ aſſerebatur probata *di diſpiacere alli fratelli* non ſubſiſtit,cum d.Carolus diſponẽdo ad ſui libitum circa d. quietationem fratribus aliquid non tolleret, nec eis aliquod damnum faceret,non enim reperitur dictis fratribus obligatus non diſponere de re ſua,nec alteri quietationem facere, præcipuè cum illam etiam fratribus inuitis facere teneretur.

Immo ex hoc, contractum non fuiſſe ſimulatum manifeſtè colligitur, cum liqueat de intentione quietantis,& ſubſit cauſa, per quam quietatio fieri debuit.

Et tanto magis;quia rei conuenti de ſimulatio-
5 ne contractus opponentes nullam allegant ſimulationis ſpeciem,vt tenebantur,quo caſu ſuccumbere dicuntur,vt poſt Aret.inſti. de except. in rub. nume.28. Alex. conſ.111. viſo ſuperiori themate, num.1.lib.3.& conſ.28.in cauſa,& lite nu.12.lib.5 & Boer.conſil.11.num.8.dicit Anch. q.47. Vilicus quidam,num.5.lib.1.fol.30.& addit.ad Barba. quę plures allegat d. conſil.65. in littera A, ratio eſſe poteſt,vt inquit ibi Bartol. nume. 4. quia intentio eius, qui ſpeciem ſimulationis non al'egat eſt nulla, & ſic ſuper ea nihil fundari, ac fabricari poteſt.

Nec dicatur,quod id non nocet, quia pro parte d.Iudictæ non fuit replicatum, nec petitum declarari dictam ſpeciem ſimulationis, vt faciẽdum de iure videbatur ſecundum Bal.& Salic.in l.ab Anaſtaſio,col.vlt. C. mandat. & Veronen. in ſuo tract. de ſimulat.contract.præſumpt.26.num.29. cum ſimil. quia cum in proceſſu nihil in ſpecie de ſimulatione dictum appareat per dd.de Falconibus,ſed ſolum oppoſitum,quod inſtrumentum exequutionem non mereretur ex cauſis ſuis loco, & tẽpore pro
6 ducendis prout fo.7. non erat de neceſſitate petẽda dicta declaratio, quis enim diuinare non cogitur,Soccin.conſ.6.prædicta num.3.lib.1.fol.5. etiã quod in allegationibus iuris de ea fuerit quandoque diſcuſſum cum in huiuſmodi diſcuſſione interuenerit quoque omnis neceſſaria replicatio, & vbi de d. oppoſitione ſimulationis appareret idem eſſet cum pro parte dictę Iudictæ,d.fol.7.fuerit dictum exceptiones datas eſſe friuolas, inanes, animo protelandi iudicium, ac calumnioſas, per ea quæ tradit idem Veron. loc.cit. præcipuè cum vt ibi aduerſus eas nihil fuerit replicatum.

7 Secundò quia agitur de confeſſione receptę dotis geminata,vt patet ex primo, & ſecundo contractu, aduerſus quam non poteſt opponi de ſimulatione,vt in terminis dicunt Bart.in l. in contractibus in nou.addit.num.9.in verſ.tertius caſus, C.de non num.pec.& Corſet.in ſuo tract.de verb.geminat.num.18.tom.18.fol.268.

Et tanto magis quia ante dd. binas confeſſiones, de quibus in dictis contractibus præcedebat
8 inſtrumentum promiſſionis dotis, ex quo ſolo dicitur excluſa omnis ſimulatio, ac exceptio non numeratæ dotis,vt in terminis probat text. in d.l. in contractibus, §. ſed quantum,C. de non num. pec. vbi Bart.d.num.9.& doct. & Io. Andr. in addit. ad ſpec.in rubr.de donat.inter vir.& vxor.in fi.quibus addo Bal.Nouell.in ſuo tract.de dot. par.10. num. 18.in uerſ.7.fallit, fol.133. Surd. conſil.117. ſuſtineri poſſe num.23 fol.310.lib.1. cum ſimil. vulg.

Nec dicatur, quod confeſſio dotis receptæ, de qua in primo inſtrumento eſt nulla, & etiam ſimulata ob d. retentionem pecuniarum, quia per ge-
9 minationem ſubſecutam prima confeſſio inualida dicitur validata, vt per text. in l. talis ſcriptura, & ibi doct.& Ang.ff.de legat.1 & l.legata inutiliter, & ibi Bar.eod. ti.& Bald in tract.ſchiſmat.col.18. dicit Corſet.in d.ſuo tract.de verb. geminat. num. 20.& Claud. cantiuncul. conſil. 3. quidam comes nume.32. fol.57.& conſil. 17.quod procuratorum
10 nume.23. fol.286. & conſequenter excluſa omnis ſimulatio in vim d.geminationis, & veriſimilitudinis,nam ad quid voluit d. Carolus, qui onera matrimonij ſuſtinebat reiterare d. confeſſionem, ſi reuera pecunias non habuiſſet:quæ etiam iure clarius probari poſſe videntur per ea, quæ tradit nouiſſimè Borel.conſil.56.cum nupſit, nu.43.& ſeq. dum in ſpecie dicit confeſſionem geminatam tollere exceptionem non numer. pec. quod etiam tenet nouiſſime Io.Aloyſ. Catal. in ſuo tract. abolit. & indult. cap.1. nu.191. fol.61.

Tertiò quia in vltimo inſtrumento confeſſionis dotis,cuius executio, vt ſupra conceſſa fuit, narratur cum iuramento,omnia,& ſingula in eo contenta eſſe uera,quo caſu,nec ipſa nec eius hæres poteſt
11 allegare ſimulationem, vt in terminis poſt Rum. conſil.32.lib.4 & conſil.132.eodem lib.& Alex. in l.nemo poteſt,ff.de legat.1. & in l.Seius, & Angelus,ff.ad l.Falc.tradit Anch.d.q.47. nume.2. lib.1. Matſil.ſingul. 474. contractus ſimulatus in verſic. limita tamen. fol.129. Cramat. deciſ. 45. In cauſa magna num.1.fol.208.Seraphin.de priuil.iura priuileg.59.num.12.fol. 307. qui poſt longam diſpu-
** tationem atteſtatur de magis communi & dicit, hanc partem melioribus fulciri rationibus oſtẽdendo quomodo opiniones inuicem pugnantes poſſint reduci ad concordiam Hor ded conſ.46.prætenditur num.35.& ſeq.lib.1.fol 362.& Rot.Rom. in nouiſsim.deciſ.123.in cauſa num.10.part.2. fo. 80.& maxime vbi adeſt cum ealis obliga ioſecun-
* dum communem opinionem de qua ibi nu.10.

Quarto quia d. confeſsio dotis fuit iurata, quæ
12 non ſolum excludit omnem ſimulationem, cum operetur non poſſe opponi exceptionem non numeratæ virtute iuramenti habentis vim iudicialis confeſsionis Borel in præfato conſ.56.cum nupſit D.num.13. & ſeq. ſed præiudicat cuilibet ſucceſſori,& etiam fiſco. Rim. iun. conſ. 83. Publicatis bonis,num.6.lib.2. fol. 86. Prout quoque præiudicat quando concurrunt alia indicia.ſeu coniecturæ, ex quibus ueritas cõfeſſionis coadiuuatur, puta quãdo maritus vxorem retinuit, & alimenta illi præſtitit tanquam dotatæ. Rim.iun. loc.citat.num.15.vt in præſenti ſpecie.

Quinto quia cum notarius ſcribens inſtrumentum ſimulatum puniatur pœna manus, & ſit perpetuo infamis c. imperialem §. ſcriba de prohibit.

Digitized by Google

feud.alienat.per Federic. Marſil.ſingul.563. Parū animaduertunt fol.148. non eſt uerifimile quod illud ſcripſiſſet cum nemo præſumatur velle delinquere,& incidere in tantam pœnam maxime ſtantibus præmiſsis.

Secundum verò obiectum, quòd fiebat de d. inſtrumento aſſerendo illud eſſe nullum, quia in eo non fuit ſeruata forma ſtatuti Firmi, & conſtitutionis,nec adhibita cauſæ cognitio, vt requirebatur,facile eliditur,nam eodem tempore,quo d.Carolo fuit datus tutor, & petita licentia quietandi eodem tempore fuit ſuper hoc interpoſitum decre
13 tum, ex qua temporis breuitate videtur non fuiſſe adhibitam cauſæ cognitionem, & conſequenter decretum eſſe nullum, Alexan. conſil. 123. ſcripſit eccleſiaſticus,num.26.lib.4. Dec. conſil.402. quāuis in caſu num. 12. Marſil in ſua pract. crim. in §. nunc videndum,num.31.& 32.fol 44. Rolan. cōſ. 33.viſis alienationibus num. 10 & ſeq. lib.1. Borgn.de tutor.& curat.num.128 fol 77. Decian.conſil.38.q.69 lib.3.fol.257.Gabr concluſ.6. de ſent. nume 5. Ferrat.caut 60. decreto iudicis, nume.1. & 2.fo.120.Maſcard.de probat.concluſ.126. nu. 36.lib.3.fol.183.Rot Bon.deciſ.36 cauſa ſuſpecti,
14 nume.2 quaſi quod non poſſit eſſe ponderatum, quod eſt nimis feſtinatum,vt ibi & quod ſit omiſſum,quod eſt de iure diuino Rot.Bon deciſ.2. dubitatum fuit,num 7 fol.3.Decian conſil 14.ex præmiſſis ergo num.87.lib 3 fol 112 & conſ.17 quæritur ergo num 34 eod.lib.etiam in cauſis vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta, & ſententia Pōtificis,& Imperatoris Aſin in ſua prax. Iudicior.§. 5.cap 28.num. 1 & 2.reſpectiue fol 89

Pariter tollitur quia quod opponitur de ſolemnitate ſtatutaria & conſtitutionis non ſeruata euaneſcit ex lectura eiuſdem inſtrumenti.

Nec dicatur, quod non interuenerunt fratres d. Caroli,qui erant proximiores, quia vbi fuiſſet neceſſaria citatio id eorum culpa euenit, cum citati noluerint comparere.

15 Etſi replicando opponeretur quod citatio fuit nulla ex defectu oppoſitionis loci; & horæ diei per ea, quæ tradunt Alex.conſil.127.in cauſa,& lite nume.11. lib.2. Bocc. ſuper conſtitu. vt minor lib. 5. gloſ 3 num.119 & Eugen conſil.85.ſub iſto,nu.28 & ſeq fol 232.

16 Reſpondetur primo, quod decretum poteſt interponi etiam parte non citata, vt probat tex. in l. ſi eum,§.penult.ff.de fidei liber. & Petr. de Suzz. in l ea quæ,C.quomod.& quan.iud. etiam ſi decretum deberet interponi ex forma ſtatuti Bal. in l. 1. num.50. C. qui admitt. ratio ſecundum eundē ibi
17 duplex eſt,prima quia quod ſtatutum non exigit, nec alii exigere debent, ſecūda quia citatio eorum
18 quorum non intereſt dicitur leuis ſolemnitas, & propterea eius omiſſio non uitiat. Et vbi requireretur citatio,quod dd. de Falconibus cum fuerint citati coram Capitaneo Ciuitatis Firmi ad præſtandum conſenſum d quietationi faciendæ, & dicendum cauſam quare id fieri non debeat pro die 13. Ianuarii 1595. qui Capitaneus habet certum
19 locum,& tribunal, ceſſat præfata oppoſitio loci, vt in terminis decidunt Bart.Angel. & doct. in l. ſi ut proponis la 2. C. quom.& quan. iud.

20 Prout quoque ceſſat alia de omiſsione horæ per ea,quæ tradunt Innoc.in cap. cum nobis, num 5. de electio.& elect pot. fol. 22. vbi addit. in littera A, dicit quod citatus ſimpliciter intelligitur citatus propria hora,qua iudex ſolet ſed. re. Abb.in c. conſuluit nume 5.& 10 de offic. & pot. iud. deleg. Felin.in cap.cum ſuper num 3.de teſt.cog. & Alexan.in l.liber homo, decem hodie,nume. 6. ff.de verbor.oblig.qui id notatu dignum reputat.Boer. deciſ.235.& videtur nu.1.& 2.fol.547 pro quibus ſtat communis opinio de qua teſtatur Abbas in d. cap.conſuluit num 5 & ibi Felin, nu. 5. in verſ. ſed tenendo vbi dicit ita cōmuniter teneri per omnes.

Secundò dicitur, quod vbi d citatio aliquo pacto impugnari poſſet idem eſſet, cum dd. fratres de Falconibus aduerſus eam nihil oppoſuerint, vt
21 in ſimili dicitur de libello generali,& obſcuro qui admittitur contra non excipientem ſecund. Felin. cap.Paſtoralis num. 54.de except. Corn. conſ.55. viſis,& diligenter num.27.lib.3.Ruin.conſ 119.videtur fortaſsis num 15.lib.5.Pariſ. conſil 67. Capit.de quo num.2.lib.4 & pract. cap.in tit. de iur. product.num. 14 lib. 2.fol.67.

Aliud vero ex infra dicen nam cum agatur de contractu facto, à d. Carolo,qui vt legitur in d. in-
22 ſtrumento non erat minor 25. ſed maior 20. non requirebatur iudicis decretum, nam ei permiſſum erat facere d inſtrumentum quietationis medio eius iuramento,cum conſenſu duorum prox miorum & curatoris abſque aliquo iudicis decreto, quod tantum requiritur in contractibus impuberum, & pupillorum vna cum conſenſu tutoris, vt
23 ad litteram decidit ſtatutum Firmi rub. 31 lib. 3. quod attendi debet magis, quam conſtitutio, vt
24 alias in Rota fuit reſolutum, nam ſtatuta in loco ſtatuentium iura communia dicuntur, vt voluit Peregrin ſuo tract.de iur. fiſci lib 5. tit. 1. nu.136. fol.436.& nouis.tradit.addit. ad Diaz in ſua prac. can.cap.147 in littera C,fol,556 dum affirmat ius Regni dici ius cōmune quod adeo uerū eſt quod ſentent a lata contra formam ſtatuti redacti in volumine ſtaturorum eſt nulla, vt poſt Bald. & Alex. cenſuit Rot. per Vera d.deciſ.136.alias 23. ſententia par.3.

Nec dicatur præfatum ſtatutum Firmi venire additatiue ad ius commune, & conſtitutionem Marchiæ.

25 Quia quo ad ius commune non reperitur iure cautum, quod minor quando iurauit tam cum aſſertione cauſæ quam ſine non poſsit valide contrahere vt pulchre ſcripſit Put.d.deciſ 245. in cauſa Romana lib. 3 fol. 675. nec quod habens curatorem ſit eiuſdem conditionis, & in ſpecie debeat adhibere iudicis decretum in ſuis contractibus, ſed bene oppoſitum vt probat gloſſ. in verbo abſimilis & Doct.in l 3.C de in integr. reſtit.

Et vbi reperiretur dico,quod non venit additatiuè, neque ad illud, neque ad Marchiæ conſtitutionem, quia cum ſtatutum procedat ponēdo ora-
26 tionem negatiuam, & ſubdendo dictionem, niſi videtur dictum, inſtrumenta ita facta valeant per doctr Bar.in l actione, num. 1. C. de tranſact. vbi Dec.num 5.Grat,conſil.126.in præſenti cauſa, nume. 19. lib. 2. Pedem. dec. 131. Decreto Aſtenſi. num 2.

num.2.cum ſimili.quæ videtur tranſire ſine dubio,
vt in terminis ſtatuti Rechanet. cenſuit Rot.in no
uiſſ.deciſ.384. fuit reſolutum,nu.3.par.1. fol.129.
quam ſecuta fuit etiã Rota iſta in vna pariter Re-
chanetẽſi vertente inter Antonium Angeluccium
de Belforte, & Bartholomeum Ceuolum Recane-
tenſem,ſub die 24.Auguſti 1594.vt dixi ſup. De-
ciſ. 2. Non eſt dubium.

Et ſic fruſtra diſputatur, an fuerit adhibita per
iudicem cauſæ cognitio, cum illa non eſſet neceſſa
ria, & propterea cum iudex ex abundanti d. con-
tractum approbauerit interponendo ſuam aucto-
ritatem, conſtitutionique etiam ſatisfactum di-
catur,tanto magis valere debet, cum duplex funi-
27 culus ſit fortior,c.1.vbi Doct. de treg. & pac. De-
ci.conſ.373.viſo conſilio,num.8.

28 Præcipue,quod minor vbi interuenit curator, in
aliquo non læditur, eo quod de male geſtis habet
regreſſum contra curatorem vbi fuiſſet neceſſaria
cauſæ cognitio,prout non eſt vigore d.ſtatuti, idẽ
29 dicendum foret. Nam cum non tractetur de de-
creto interpoſito, à iudice rurali,idiota,& ignaro,
pro cuius decreto non præſumitur, omnia præſu-
muntur ſolemniter,& cum cauſæ cognitione facta,
quia ſicut veriſimile eſt, quod idiota, & ignarus
omittat ſolẽnitates, quas neſcit, ita veriſimile eſt
quod iudex eruditus, vt ſunt illi, qui proponuntur
ad huiuſmodi decreta interponenda in Ciuitate
Firmi fecerint omnia ſolemnia, & quæ facienda
erant. Et propterea dict.decretum debet præſumi
cauſa cognita,& ſolemniter factum per ea,quæ tra
dunt Duen.reg.189.Decretum iudicis limit.3. fol.
97.Rol.conſil.90.Primo quidem aſpectu, num.47.
lib.1.fol.448.& Simone.in ſuo tract.de decret.li.3.
inſpect.3.num.39.& ſeq.tom.6. par.2. fol.38. ma-
xime cum eſſet vir prouidus Alexand. in cap. ſana
quippe in verſic.ſi tamen diſt.10.

Præſertim vbi non agitur de inferiori magiſtra
tu,vt præter citat.Doct.tradunt Marſil. ſing. 438.
lex multum confidit,in fine,fol.120.Neuiz. conſil.
85. Statue ſeruo tuo,num.7.fol.704.& Cott.in ſuis
memor.in ver.decretum minoris iudicis, alias nul-
la eſſet differentia inter iudicem maiorem, & mi-
norem,eruditum, ac ignarum, quod non eſt dicen
dum,cum veriſimile non habeat.

Et ſic præſumatur pro decreto, vt cõſuluit Dec.
conſil.536.in cauſa quę agitur,num.4. & ſeq.& la-
te deducit Maſcard.de prob.concl.276.nu.3. lib.1.
fol. 217. quod ſcilicet fuerit interpoſitum ex iuſtis
cauſis Paſeth.conſ.220.pro reſol.num.8. & Laurẽt.
de Pinu.conſil.65.Reuerende domine num.9. cum
ſeq.fol.86. vbi optime reſpondet ad difficultatem,
quæ obiiciebatur de nullitate contractus ex defe-
ctu, quod Iudex interpoſuerit decretum non de-
clarata cauſa, & quod præſumatur pro decreto, &
huiuſmodi contractus valeat, & teneat abſque eo,
quod curandum ſit de aliqua temporis breuitate
in ſpecie conſuluit Gerard.Mazzol.dict.conſ.109.
contractus venditionis num.8. & 9.14.& 15.reſpe
ctiue fol. 264. etiam ſi iudex eſſet vnus ribaldus,
Ferrat.d.caut.vlt.num.12. in verſ.præſumitur, non
poteſt dici præfatum Inſtrumentum eſſe nullum ex
defectu cognitionis cauſæ,cum pro ſe habeat iuris
præſumptionem,& in eo interuenerint conſangui-
30 nei, qui veriſimiliter non permiſiſſent, fieri ali-
quid ad damnum minoris, nec ipſum falſum fuiſſe
recepiſſe dotem, ſi non nouiſſent vna cum Iudice
rem vere ita ſe habuiſſe.

Et tanto minus poteſt dictum decretum impu-
31 gnari ex defectu cognitionis cauſæ, quia præter
quam,quod dictus defectus ceſſat in decreto iudi-
cis voluntariæ iuriſdictionis, qui extraiudicialiter
potuit ſe informare, vt per Gerard. d. conſil.109.
num.15.de illa ni fallor conſtare videtur,nam ſi aſ
ſertioni d.minoris iurate, de qua in d. inſtrumen-
to,vt inquit Pute.d.deciſ.245.nu.1.& 2.lib.3. ſtan-
dum eſt,conueniens erat quod quictantia fieret, &
ſic huiuſmodi decretum quatenus fuiſſet neceſſa-
rium, non poteſt dici ſine cauſæ cognitione, cum
illud factum fuerit in vim d. aſſertionis, ſed quod
proinde ſit, ac ſi ſpecialiter dictum fuiſſet cauſa co
gnita cum facto & verbis aliquid apparere paria
ſint præter id quod in d. Ciuitate Firmi, quando
decreta interponuntur, non ſolet fieri aliqua ſepa-
rata ſcriptura cognitionis cauſæ, vt per duodecim
inſtrumenta exhibita celebrata a diuerſis notariis
32 probatum extitit, per quam iuri communi dero-
gari potuit,vt in terminis de conſuetudine, quam
plurium notariorum Ciuitatis Regij conſuluit Ri
33 min.iun.conſ.164. Dubitatum,nume.56.lib. 2, à
quo conſuetu non uidebatur recedẽdum, niſi quis
vellet, vt dicebat Bal. de nouo reuangare mundũ,
turbando ſubſequutum matrimonium,& damnifi-
cando d.mulierem in ſua dote, quę ex iuris diſpo-
ſitione,adeo eſt fauorabilis, quod facit ceſſare etiã
34 remedium appellationis,vt dixi ſup.Deciſ.43.ſu-
per propoſita dubitatione,num.1.

35 Nec dicatur,quod in requirentibus magnam, &
diligentem cauſæ cognitionem prædicta locũ non
habent, niſi in ſpecie ſolemnitates enunciatæ fue-
rint,quia opinio eorum,qui tenuerut.t ſufficere, ſi
id in genere factum fuerit, quos ſecutus fuit Ma-
ſcard.d concluſ.276.num.4.lib.1. eſt contra magis
communem,& receptam doct.ſententiam,vt dicit
Menoc.in ſuo tract.de pręſumpt.præſump. 75. nu.
22.lib.2.fol.72.

Et dictam conſuetudinem non obſtare, quia nõ
36 fuit probatum dictis inſtrumentis adhibitam fuiſ
ſe fidem, veniſſeque in notitiam maioris partis po
puli, maxime cum dd.inſtrumenta non ſint de an-
tiquo.

Nam ad primum de ſolemnitatibus enunecian-
dis in ſpecie non autem in genere.

Reſpondetur id non eſſe neceſſarium in caſu de
quo agitur ex his,quæ ſupradicta ſunt, & vbi neceſ
ſaria fuiſſet pręfata enunciatio, idem eſſet cum in
interpretatione alterius decreti, de quo in eodem
inſtrumento,vt in proceſſu, fol.2. conſueuerit ali-
quando idem iudex dicere fac a ſuper præmiſsis
diligenti inquiſitione,cauſa cognita, quo caſu hu-
37 iuſmodi clauſulæ debent haberi pro poſitis, nam
38 præter id quod conſuetum præſumitur factũ Bal.
in l.neque,la 1. num.1. C.de nupt. Soc. iun. conſil.
61.inſpectis, num.34. lib.2. & ſolitum apponi ha-
betur pro poſito,Tiraq. in ſuo tract.de iur. conſtit.
lim.31. num.9. fol. 259. ac maxime circa id, quod
quis eſt ſolitus obſeruare, vt in terminis probat
Simon.de Irat.cōſ.151.cmi.is actio, num.78. &

39 Ludou. concl. vnica, ver. infertur 127. fol. 527. ex clauſula omni meliori modo ſubſequenti in vltimo decreto poſita facile comprobari poſſe videtur, cũ illa ſuſtineat actum eo modo, quo valere poteſt, etiam per ſuppletionem, Decian. conſil. 37. conſulor, an nu. 21. lib. 5. fol. 137. quaſi dictum fuerit habita ſuper præmiſsis diligenti inquiſitione, cauſa cognita, nam d. clauſula habet vim ſpecialis expreſſionis, vt tradit Bald. in l. quoties, num. 3. C. de hæred. inſtit. Alex. conſ. 112. poſt redditum, nume. 3. & ſeq. lib. 3. Paul. de Caſt. conſil. 323. ſuper primo puncto, num. 3. lib. 1. & Fel. in c. cum ſuper, num. 11. verſ. ſecundus effectus, de off. & poteſt. iud. delega.

40 Immo quod plus eſt, dico atteſtationem præfatam cognitionis cauſæ, de qua in princ. d. inſtrumenti ſuſtinere illud, cum nihil referat, an illa adhibita fuerit in principio, ſeu in medio, vel in fine per ea, quæ tradit Put. decis. 364. in una Peruſina hæreditatis, lib. 1. fol. 204.

Ad ſecundum de conſuetudine reſpond. quod cum præſumatur in præſenti ſpecie, vt dictum fuit pro decreto dicta requiſita non erant neceſſario probanda, licet oſtenſa fuerint dd. inſtrumenta ad docendum, quod non agebatur de re noua, vt magis animus iudicantium quieſceret.

Et tanto magis, quod per illa uidebatur indu-
41 ctum notorium conſiſtens in notitiam decem hominum ſecundum Bal. in auth. quod locum, num. 13. C. de collat. quod non indiget probat. Idem, quod ſupra cenſui in cauſa appellationis fuit per Not. Roma. coram R. P. D. Lancellotto lune 26. Iunij, & 27. Nouembris 1600. tentum & comprobatum, vt ex deciſionibus deſuper factis clarius patet, quorum tenor talis eſt.

FIRMANA RESTITVTIONIS DOTIS
Lune 26. Iunij. 1600.

Altera tantum parte informante Domini dixerunt ſecundam ſententiam eſſe reuocandam, quia prima lata pro reſtitutione dotis eſt iuſta, nam caſum reſt[i]tutionis euenille non controuertitur, & ex inſtr[u]mento cum obligatione Camerali conſtat de obligatione Caroli de reſtituendo; necnon de dotis ſolutione, partim actuali, & partim ex confeſsione de recepto, quæ præcedente promiſsione
42 ſufficit iuxta decis. Afflict. 402. l. in contractibus §. 1 verſ. illis etiam. C. de non num. pec. & ibi Salic. Caſtr. & alii, ad quam reſtitutionem tenentur Dominicus, & Ludouicus, qui vt teſtes probant, ſunt heredes Caroli, & eius bona poſſident.

43 Non obſtat exceptio ſimulationis, quia cum nõ ſit probata non admittitur ad retardandam executionem obligationis Cameralis, vt per Galleſ. p. 2. ad 4 part. obligat q. 2. nu. 3. verſ. ſimulatio.

Neque obſtat, quod obligatio fuerit facta à minore 25 annis, nam fuit facta ſeruata forma ſtatuti Firmani cum conſenſu ſcilicet duorum conſanguineorum & iuramento ipſius minoris, imò pinguius fuit ſatisfactum, cùm vltra conſanguineos fuerit adhibitum decretum Iudicis, & Curatoris auctoritas.

IN EADEM CAVSA
27. Nouembris 1600.

Domini non obſtantibus ijs, quæ in contrariũ opponebantur cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis.

44 Neque obſtat primo, quod in cõtractu, ſeu obligatione, de qua agitur non fuerit ſeruata forma conſtitutionis Marchiæ, & in ſpecie non interuenerit. Inſinuatio, quia vt dictum eſt in alia poſitione fuit obſeruatum ſtatutum Firmanũ, & quando adeſt ſtatutum ſpeciale loci, illud attenditur, nõ autem generale Bald conſil. 201. num. 2. verſic. in contrarium lib. 1. fuit dictum coram R. P. D. meo Decano in cauſa Recanatenſ donationis 28. Iunij 1577. quod ſtatutum particulare nullam requirit inſinuationem, & comprehendit in ſpecie hunc caſum, quia loquitur de quietantiis factis a minore 25. annis, cuius ætatis fuiſſe Carolum maiorẽ ſcilicet 20. & minorem 25. annis apparet ex libro Baptiſmi Caputaq. decis. 314. part. 1. & fuit pluries dictum.

45 Non obſtat fideicommiſſum quia non comprehendit hunc caſum reſtitutionis dotis Ancar. conſil 61. in tertia dubitatione Natt. conſ. 61. & fuit dictum in cauſa Romana dotis 4 Iunii 1574. contra D. de Rubeis.

Tertio non obſtant, quæ deducuntur circa ſimulationem quia non probatur ſimulatio, quamuis
46 enim prima quietantia forte fuerit ſimulata, tamẽ circa ſecundam cuius vigore agitur nulla adeſt ſimulatio, imò ex teſtibus illa excluditur, neque hic adeſt aliqua cauſa ſimulandi ſine qua ſimulatio nõ probatur ex coniecturis iuxta conſil Bart. 65. toties in Rota approbatum, & coniecturæ, quod ſolutiones fuerunt factæ ante tempus, & fratres Iudittæ non aſſignarunt eamdem dotem non concludunt ſimulationem vnde cum quietantia, quãuis ſit de recepto probet veram ſolutionem, vt in alia deciſione dictũ eſt ceſſant, quę dicũtur de enormiſsima læſione, & de reſtitutione in integrum, cũ nulla adſit læſio, quantum ad bona propria Caroli, & locaria, quę penes Iudittam relicta prætenduntur nihil fuit firmatum, quia de his agendum erit in executione.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCIX.

MONTIS GRANARII.

ARGVMENTVM.

Regula quod Actor ſequatur forum rei, an procedat in cauſis miſerabilium perſonarum.

SVMMARIVM.

Actor ſequitur forum rei, nu. 1 fallit, nu. 2. & 8.
Furioſus dicitur æger, nu. 3.
Furioſus an dicatur miſerabilis perſona, nu. 4. & ſeq.
Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur, nu. 5 cum ſeq.
Viduarum appellatione an proprie contineantur virgines d. nu. 5. in verſiculo viduæ.
Furioſus æquiparatur viduæ, & pupillo, nu. 6.
Priuilegia cõceſſa pupillis dãtur prodigis, & furioſis, n. 7.
Miſerabiles perſonæ in electione fori an poſſint variare nu. 8.

DE-

DECISIO XCIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Montis Granarii Domini concorditer dixerũt 1 inhibitoriam moderandam, licet prima facie videretur cõtrarium, cũ regulariter Actor ſequ. tur forum Rei cap. ſi clericus laicum de for. compet. nam id non habet locũ, quan-
2 do agitur de cauſa furioſi, vt in preſenti ſpecie, quia cum iſte dicatur æger l. 1. ibi (& tandiu erunt ambo in curatione, quandiu vel furioſus ſanitatẽ,
3 vel ille ſanos mores receperit) & l. conſilio ibi (tueri debet non ſolum patrimonium, ſed & corpus, & ſalus, ff de curat. furio. & infirmus non ſolũm corpore, ſed animo, vnde furioſi male ſani, & inſani appellantur Beatiu. in ſuo tract. de inop. de-
4 bito. c. 9. tom. 3 part. 2. fo. 123. num. 1. tanquã vnus de numero miſerabilium perſonarum inter quas
5 enumerantur non ſolum illæ quæ proprias cauſas adminiſtrare non poſſunt cap. 1. in fi. de poſtulãd. Infantes expoſiti & languidi cuiuſque ætatis Ioan. de Anan. in c 1. num. 24. de Infant. expoſit & languid. Viduæ quorum appellatione, etiam virgines proprie continentur, vt per text. in l. malum ʃ. vi-
6 dua ff. de verbor. ſignificat. cenſuit Franc. deciſio. 100 Virginem num. 12. & 16. fol. 116 & ſeq & Pupilli, quibus æquiparatur furioſus, l. fulcinius, . ita autem, ff. quib ex cauſ in poſſ. eatur & per Bart. in l. 1. ʃ. fuit quæſitum, num. 7. ff. ad Senat. conſult.
7 trebell. vbi Barb. in addit. littera A, qui dicit, quod omnia priuilegia data pupillis dentur prodigis & furioſis, & Hieron. Verius in l. ex facto, nu. 4 ff. de vulg & pupill. lib. 3. fol. 545. ſenes decrepiti, mercatores quandiu ſunt in mercimoniis, ſicut peregrini Io. de Anan. in c. nulli Iudæo 19. num. 3 de Iude. De nouo conuerſi, quando ſcilicet pauperes ſunt ſecundum eundem Io. de Anan. in c. iudæi ſiue 5. num. 8. eod. tit de iude. pauperes Marcell. cala in ſuo tract de mod artic. & proband. Gloſ. 1. ʃ. 1. num. 101. fol. 13. item diuturno morbo exhauſti, & eneruati, & generaliter omnes, qui naturali commiſeratione ob fortunæ iniuriam digni ſunt ſecundum Azon. in ſum. C. quan. imper. in pupill. & vid. vel miſerab. perſon. Afflict. deciſ. 257. dicit cõſtitutio regni. nume. 1. Rolan. conſ. 76. pluribus ex cauſis num. 44. lib. 1. Gayl. obſer. 1. & ſi regulariter lib. 1. num. 40. fol. 3. & Rebuff. in ſuo tract. de ſent. prouiſional. art. 3. Gloſſ. vlt. fol. 294. lib. 1. qui pariter plures caſus enumerat, ſed omnes, qui Iudicibus miſerabiles videntur, vt ſecundum opin. Petri voluit Cyn. in l. vnica num. 3. C. quando imper. inter pupill. & vid. & l. 147. potuit ſuam cauſam agere coram iudice eccleſiaſtico iuxta tradita per tex. in c. ſuper quibuſdam in fi. de verb. ſignific. Gloſ. in c. omnis ætas 12. q. 2. in verbo pupill. Ioan. de Anan. in d. c. Iudæi ſiue num. 7. de Iudæ. Aret. cõſ. 102. Spectabilis num. 1. & ſeq. Rebuff. loco cit. nu. 30. fol. 298. Abb. in c. ſignificantibus num. 6. & ſeq. de offic. delegat. Soccin. in ſuis fallent. regularum iuris in regu a actor fal. 8 ʃ. 7. Marant. in ſuo ſpec. part. 4. vt iudic um mercatorum num. 194. f. 161. Afin. in ſuo tra... de executio. c. 335. nu. 18. fol. 418 qui vlterius dicit huiuſmodi priuilegiatos etiã poſt litem conteſtatam, & concluſum in cauſa ſibi forũ eligere poſſe, & variare ab eo cui conſenſerant etiã quod iurauerint, & Franciſc. Milan. in ſuis Deciſ. regni Siciliæ deciſ. 5. dicebatur primo num. 3. lib. 2. fol. 34. qui idem tenet ſiue agant, ſiue conueniantur dum perorreſcunt potentiam partis aduerſæ Marcell. cala loco proxime citato. præſertim in caſu iſto in quo d. Miſerabilis perſona eſt clericus, vt conſiderauit Abb. in d. c. ſignificantibus, num. 6. in verſic. quo ad primum, & ſic, cum propterea dicta cauſa dicatur effecta de iuriſdictione Eccleſiaſtica, recte per Reuerend. D. Antoniũ Borniam Vicariũ Generalem Illuſtriſs. & Reuerẽd. D. Archiepiſcopi Firmani. I. C. eximium fuit ad vlteriora procedi mandatum, & per Dominos vt ſupra moderata inhibitio.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO C.

MACERATENSIS

ARGVMENTVM.

Aufugiens, an debeat citari.

SVMMARIVM.

Citatio requiritur in quolibet actu, nu. 1.
Fuga quia operetur, nu. 2.
Citari non debet, qui dicit ſe nunquam uenturum, nu. 3.

DECISIO C.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 ETſi regulariter citatio in quolibet actu requiratur, l. qui de ... quoque ff. de re iud. c. cum olim, de teſt. clem. paſtoralis de re iud. Marſil. ſingular. 30. tu ſcis fol. 8. qui id tradit cum duabus limitationibus, & ſing. 75. citatio eſt fol. 16. vbi ponit tres ampliationes, & Afin. in ſua praxi Iudic. ʃ. 7. c. 5. limit. 77. fol. 171. qui ad d. regulam tradit centum & quadraginta quinque limitationes, & Rot Gen. per chartar. deciſ. 95. quãuis, quæ num. 4 fol. 274. & num 7. fol. 275. reſpecti-
2 ue duas ponit limitationes. Id tamen locum non
3 habet in aufugiente, quia cum per fugam declaret ſe amplius non compariturum, non eſt vlterius citandus, vt probatur in c. cum, qui de dol. & cõtum. in 6. & ſimile videtur in eo, qui dixit ſe nunquam venturum, qui propterea citari non debet, vt dicit Bart. in l. ex conſ. 1. ſu, ʃ. fin. ff. de appell. Gloſſ. & Franc. in d. c. cum qui, num. 5. & ita fuit tentum in vna vertente inter Ioſephum Angeli de Penna, S. Ioannis Incolam Maceraten. & fiſcum die 17. Nouemb. 1598.

Laus Deo, & B. Maria ſemper Virgini.

DE-

Digitized by Google

DECISIO CI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Honeſti viri apud quos appellatur quam habeăt auctoritatem.

Aſcribens ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem, quomodo puniatur.

SVMMARIVM.

Appellari poteſt coram honeſtis viris, nu. 1.
Appellari quando ſoleat coram honeſtis viris, nu. 2.
Honeſti viri, qui dicantur, nu. 3.
Honeſti viri poſſunt facere decreta ſpectantia ad iudicē, num. 4.
Honeſti viri an poßint dare Apoſtol. teſtimoniales, nume. 5.
Honeſti uiri habentur uti teſtes, nu. 6.
Apoſtoli non ſunt de neceßitate petendi, quando appellatur in abſentia iudicis, licet ad cautelam peti poſsint, num. 7.
Pœna eius, qui ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem adſcribit, quæ ſit, nu. 8.
Pœna corporalis pro alio ſolui non poteſt, nu. 9.
Fideiußor non recipitur quando tractatur de pœna corporali, nu. 10.

DECISIO CI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SEcuta carceratione Reuerendorum Canonicorum E. & A. ſub prætextu, quod interpoſita appellatione coram eis tanquã honeſtis viris à quadam ſententia lata per Illuſtriſs. & Reuerendiſſimum D. Galeatinm Moronum Epiſcopum Maceratẽſem meritiſsimum eam admiſerunt ſi & inquantum, & litteras citatorias, & inhibitoriales in forma conceſſerunt.

Dubitatum fuit an eis de iure id licuerit, vel ſaltem ſint ſub fideiuſſoribus relaxandi.

1 Fuit concluſum, quod licet poſsit appellari coram honeſtis viris c. fi. de appell. Lap. alleg. 38. an valeat appellatio num. 1. & 2. fol. 36. Franc. in c. ſi iuſtus metus de appell. nu. 31. Papienſ. in ſua pract. in form. appellation. à ſententia diffinit. in verſ. coram vobis, num. 11. mihi fol. 406. & Menoch. de ar-
2 bitr. caſ. 69. non ſemel nu. 9. fol. 112. quod fieri ſolet quando copia iudicis à quo haberi non poteſt, vel infra tempus non poteſt adiri iudex, ad quem ſecundum Crauet. conſil. 140. diuino ſubſidio nu. 3. in verſic. denique quando, qui dicuntur illi, de
3 quibus per Veronenſ. caut. 78. quia in electione fo.
4 26. & ſeq. non tamen poſſunt facere decreta, quæ ſpectant ad iudices, prout ſunt admittere ſi & inquantum, vel non admittere literaſque citatorias, & inhibitorias committere, ſicut fecerunt dicti honeſti viri modo vigore literarum Sacræ Conſul-
5 ta ſub die 19. Iunij præſentis anni 1596. carcerati, ſed ſolum dare Apoſtolos teſtimoniales, vt dicit Specul. in tit. de appellat. iudicial. nume. 14. in verſic. poſſunt autem part. 3. Soccin. conſil. 45. viſa appellatione nume. 2. verſic. præterea iſti boni viri lib. 1. facit Lap. allegat. 121. quantum ad nunciationem num. 1. fol. 142. quia honeſti viri haben-
6 tur quodammodo, vt teſtes ſecundum Soc. loco cit. Si petiti fuerint, nam de neceſsitate quando appel-
7 latur in abſentia iudicis, non ſunt petendi Apoſtoli, licet ad cautelam peti poſsint, vt in terminis tradit Specul. de appellat. §. ſequitur videre, num. 11. part. 4 fol. 139. Franc. in d. c. ſi iuſtus metus, nu. 35. de appellat. Caſſador. deciſ. 8. appellauerat de appellat. num. 8. fol. 125.
8 Et ſic non poſſe relaxari ſub fideiuſſoribus, quia vt prętenditur pro parte fiſci agitur de crimine læſæ maieſtatis de eo, qui ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem adſcribit, vt nouiſsimè tradit Decian. in ſuis tract. crim. tom. 2. cap. 9. quibus modis hoc crimen committatur num. 5. fol. 117. quod facit ceſ-
9 ſare dationem fideiuſſoris, cum pœna corporalis
10 pro alio ſolui non poſsit, nec pro ea dari fideiuſſor ſecundum gloſſ. ſingularem in cap. cum homo 23. q. 5; Bald. in l. neque, C. ne filius pro patre, & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis, num. 5. & in l. neque, C. ne filius pro patre, & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis, num. 5. & in l. Pogramma, C. commina. epiſt. Roman. conſil. 15. Plura ſunt. num. 2. Marſil. in ſua pract. in §. examinanda, nu. 13. fol. 48. & Petr. de Rauen. in ſuo tract. de feud. in lib. de pac. conſt. titul. vnic. to. 10. par. 2. fol. 42. & Farinac. in ſua prax. criminal. in tit. de carcer. & carcerat. quæſt. 33. Regul. 1. nu. 151. & ſeq.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO CII.

FRONTALIS SANCTI Seuerini.

ARGVMENTVM.

Receptatores, quam incurrant pœnam.

SVMMARIVM.

Receptatores quando puniantur tanquam rei læſæ maieſtatis, nu. 1.
Conſtitutio Sixti V. puniens receptatores, de quibus intelligatur, nu. 2.
Verbum ij eſt relatiuum præceddntium, nu. 3.
Verbum illis non ſolum eſt relatiuum, ſed etiam perſonale, & ad oculum demonſtratiuum, nu. 4.
Verbum prædictos eſt relatiuum præcedentium, cum omnibus ſuis qalitatibus, nu. 5.
Receptatores de iure communi ſecundum magis receptam doctorum ſententiam puniuntur arbitrio iudicis, nu. 6.
Pœna non reuelantium delinquentes quæ ſit, nu. 7.

Digitized by Google

DECISIO CII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

REceptans ſcienter exemptum de carceribus, cũ aliquo de his, qui fuit particeps eiuſdem ſceleris, qua pœna plectendus veniat. In cauſa, quæ vertitur inter fiſcum R.C. Apoſtolicæ actorem ex vna & Reuerendum Antoniũ Franciſcum Baglianum de Cingulo Vicarium perpetuum Sancti Dominici à Frontale.

1 Dicebam, quod aut quæritur an dictus Baglianus poſſit puniri tanquam Receptator, & tunc, id poſſe conſiderari duobus modis vno modo reſpectu pœnæ contentæ in conſtitutione Sixti V. quæ in Bullario eſt Bulla 6. puniente receptatores tanquàm reos læſæ maieſtatis, vt ibi legitur in verſic. (qui perduelliones) & dicit Farinac. in tit. de carcer. & carcerat. q. 30. nu. 96. alio modo reſpectu iuris communis.

Primo caſu videtur quod non, quia dum dicta Bulla punit receptatores tanquam reos læſæ maieſtatis non comprehendit hanc ſpeciem, in qua non
2 conſtat, quod d. inquiſitus ſit de nominatis, & ſpecificatis in ea, nempe per duellio, homicida, exul, & bannitus ad quos tantum ſe refert capitulum d. Bullæ puniens receptatores, vt demonſtrãt
3 plura verba ibi poſita nempe verbũ illud ij, quod eſt relatiuum præcedẽtium Aret in l. ſi plures, col. 2. num. 4. verſ nota quarto, ff. de vulgar. & pupill.
4 & verbum illud illis, quod non ſolum eſt relatiuũ, ſed etiam perſonale, & ad oculum demõſtratiuum adeo quod præter nominatos dicitur excluſiuum aliarum perſonarum Paris conſil. 30. dubitatur nu me 55 & ſeq, lib 2 Decian. conſ. 1. & quidem nu. 216. lib. 2 facit Iaſ. in l. filius familias, §. diui, ff. de legat. 1. num. 151. & ibi Rip. num. 111.
5 Et verbum prædictos, quod pariter eſt relatiuũ præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus Bar to. in l. 1 §. hoc ædicto, num. 2 ff de pollu an. Rip. vbi ſupra Pariſ. conſ. 158. ſi ius commune num. 18. lib. 4. Dec. conſ. 465. Perſcrutatis verbis, num 8. & 9. Curt. iun. conſ. 58 circa præmiſſam conſultationem col. 1. num 2. Crauet. conſ 98. nobilis, & potens num. 8, Cephal. conſ. 44. Magnificus Dominus, nu 13. lib. 1. Rimin iun conſ 37 Illuſtris nu. 8. lib. 1. non autem capitulorum ſubſequentium, in quibus puniuntur fractores carcerum, eximentes carceratos, & impedientes iudices executores in eorum officii libera adminiſtratione, vt quãdoque prætendebatur ex parte eximẽtium de carceribus dictum exemptum ad euadendum dictam Bullam, & de neceſſitate dicendum foret ad comprehendendum caſum illum, nam in dictis capitulis dictę tres dictiones non leguntur.

6 Secundò vero caſu, quod ſic, quia de iure com-
✻ muni ſecundum veriorem, & magis communem
✻ receptatores delinquentium puniuntur arbitrio iudicis, vt latè tradit Menoch. in ſuo tract. de arbitrar. q. lib 2. caſu 348 quoniam vno, num. 1 & ſeq. ponderando text. in l. 1. C. de his, qui latron. & pluribus comprobat Marſ. conſil 30. licet in conſil. num. 7 & ſeq. & conſ 47. exaudi Domine, nume. 7.
✻ & 8. vbi teſtatur de communi, ✻ non autem eadẽ pœna, qua tenebatur delinquens receptatus.

Aut quæritur an teneatur dictus Baglianus ad aliquam pœnam contentam in dicta bulla, & iſto
7 caſu eſt diſtinguendum, nam aut tractatur de pœna receptatorum, & tunc á ſupradictis non eſt recedendum, aut de pœna non reuelantium, & tunc dictus Baglianus venit pariter arbitrio iudicis puniendus ex eo, quod non reuelauit præfatos infra tres dies ad formam dictæ Bullæ in verſiculo (Particularibus) in qua non reuelantes huiuſmodi puniuntur arbitrio iudicis pro modo culpæ, etiam vſque ad mortem incluſiuè. Licet ſuper hoc non fuerit aliquid pronunciatum, quia superuenerunt litteræ Sacræ Conſultę mandantes eundem pro nunc relaxari cum cautione de repræſentando toties quoties.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO CIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Pœna, an poſſit mitigari ex probatione bonæ famæ.

SVMMARIVM.

Fama bona ad hoc, vt inducat mitigationem pœnæ quid ſit probandum, nu. 1.
Pœna ordinaria an poſſit à iudice minui, nu. 2.
Scandalum eſt ſtatim pro vno delicto virum punire, n. 3.
Diſpenſatur ſæpe cum probis viris, nu. 4.
Teſtes in cauſa ſcientiæ ſuper fama atteſtantes de ſe ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, an probent, nu. 5.
Acta faciunt notorium, nu. 6.
Teſtes deponentes de omnibus cognoſcentibus non carent ſuſpicione, nu. 7.
Teſtes deponentes ſecundum eorum iudicium an probẽt, nu. 8.
Teſtis officium eſt dicere veritatem, nu. 9.

DECISIO CIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Maceratenſi vertente inter Fiſcum actorem ex vna, & Reuerendum Canonicũ B. & C. eius ſratrem inquiſitos ex altera. Dubitatum fuit, an Conſtitutio Sixti Quinti loquens de eximẽtibus carceratos de carceribus, quæ in Bullario eſt Bulla 6. poſsit ex probatione bonæ famæ mitigari.

1 Et reſolutum, quod non, quia vbi alicui mitigationi locus eſſet id debet intelligi, quando cum fama ſuiſſet probatum prædictos non commiſiſſe toto tempore eorum vitæ aliud delictum, vt per Alex. conſil 121. viſo proceſſu, num. 8. lib. 7. Tiraq. de pœn. temper. cauſ. 51. per tot. Bertaz. conſ. 11. m. 24.

num. 24 lib. 1. Farinac. in tit. de indit. & tortur. q. 47. nume. 185. & Natt. conſ. 458 in cauſa inquiſitionis, num. 13. lib. 2. dum dicit iudicem poſſe pœ-
2 nam ordinariam minuere, immo etiam indulgere, quando perſona, eſt honeſta, & non deliquit
3 niſi ſemel, noxium enim eſt virum ſtatim pro vno delicto punire, immo ſcandaluum, cum ſoleat ſepe
4 cum probis viris diſpenſari, vt probatur in c. Lugdunenſis 9. q. 2. in illis uerbis. (& ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgētiæ proſpexeris promereri) cum pluribus citatis per Tiraq. vbi ſupra num. 150 fol. 453. Gramat. conſil. 65. in cauſa humilis nu. 7. cum ſeq. & maxime coram Iudice eccleſiaſtico vt ibi num. 8. & Deciſ. 5. In cauſa Pauli num. 36. cum ſeq.
5 Secus vbi id non fuit probatum, vt in caſu iſto, nam tunc nullum fundamentum poteſt fieri in prętenſa bona fama, maxime, quod teſtes, nec dicuntur reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ dum dicunt, prædictos inquiſitos reputari bonę famæ ab ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, quia cognoſcentes huiuſmodi poſſunt eſſe minor pars hominum, qui de iure ſunt neceſſarij ad talem probationem, vt in ſpecie conſuluit Bald. conſil. 406. in cauſa, num. 3. lib. 1. & conſil. 447 ad euidētiam, nume. 15. volum. 5. Dec. conſ. 210. viſo puncto, nu. 9. in verſ. & licet. Aym. conſ. 41. venerabilis Dominus, num. 5. & voluit Maſcar. de probat. concluſ. 749. num. 10. lib. 2. Farinac. q. 47. in tit. de indit. & tort. nu. 318. & nouiſsimè Rota Lucan. deciſ. 106. ſtatutum, col. 9. fol. 166.

Nec deponere veriſimile, quia dum ſubſequenter affirmant, quod toto tempore eorum vitę prædicti inquiſiti fuerunt viri probi, ſicut ad præſens ſunt, neque ſcire, quod commiſerint aliquod delictum, nec quod conſenſerint committere volentibus, aliud concludere non uidetur, niſi quod ſicut ad præſens ſunt notoriè delinquentes in præfato delicto, de quo ex eorum confeſsionibus, & actis plenè conſtat, quæ faciunt notorium ſecundum
6 Franc. in d. cap. dilecto, nu. 140. de appellat. Grammat. deciſ. 36. Solon num. 57. & Aym. conſ. 249. in cauſa nobilis Magdalenæ, num. 7. par. 2. ita fuerint in præteritum, vel quod penitus ignoretur, quid dicāt, & an toto tempore eorum vitæ commiſerint aliquod delictum, prout uerius ex eis concludi uidetur.
7 Et tanto magis, quod ſuſpicione non carent, dum in cauſa ſcientię dicunt, vt ſupra reputari bonæ famæ ab ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, quaſi quod ipſi omnes cognouerint, & cum omnibus locuti fuerint, vt conſiderauit Crauet. conſ. 244. in cauſa nobilis Magdalenę, nu. 8. fol. 503. demum fungantur potius officio iudicis, quam teſtium deponendo prædictam Bullam non intrare in caſu de quo agitur, cuius contrarium in ead. deciſ. 105. fuit demonſtratum.

Quæ ſuſpicio ſufficit ad auferendum eis fidem, nam per huiuſmodi indicium oſtendunt affectionem, quam habent ad cauſam, & ſic repelluntur, vt per Crauet. in co citato præſertim cum non conueniat teſtibus aſſumere officium iudicandi ſpectans ad ſolum iudicem Crauet. conſ. 6. plura videnda ſunt num. 123. Rot. Florent. Deciſ. 2. Domi-
nus Ioann. num. 35. & ſeq. fol. 22. officium enim teſtis propriè eſt dicere ueritatem de his quæ percipit ſenſu corporis, vt dicit Innoc. in cap. cum cauſam, num. 2. de teſt. quam ſequitur Bart. in l. qui teſtamento, §. veteres, num. 2. ff. de teſt.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO CIIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Aufugiente de carceribus capto Pœna, an mitigetur.

SVMMARIVM.

Pœna an ſit mitigenda, vel in totum remittenda, quando opera ipſius petentis mitigationem, vel remiſſionem pœnæ aufugiens fuit captus, nu. 1.

Cauſa quælibet non ſufficit ad mitigationem pœnæ, nume. 2.

Fœlix exitus non excuſat delinquentem, nu. 3.

Voluntas inſpicitur in maleficijs, non euentus, nu. 4.

Pœnitentia non operatur, pœnę mitigationem, vel remiſſionem, nu. 5.

Pœnitentia an iuuet in crimine barrattariæ re integra d. nu. 5. in verſiculo qui id limitat.

Captus non eſt liber, nec in ſuo arbitrio, nu. 6.

Penitentia intempeſtiua non operatur, nu. 7.

Pœnitentia non iuuat in atrocioribus nec in delictis conſiſtentibus in faciēdo ſed in omittēdo d. nu. 7. in verſiculo preterquam.

Pœnæ contra eximentes carceratos, de qua in conſtitutione Sixti Quinti, an poſſit mitigari, nu. 8.

Iudex non debet eſſe clementior lege, nu. 9.

Peccandi occaſio datur per indulgentiam criminum, nume. 10.

Iudex qui eſt clementior lege facit litem ſuam, ſicut ille, qui male gerit officium ſuum, nu. 11.

Conatus an de generali conſuetudine puniatur non ſecuto effectu, & quid in terminis bullæ ſixti quinti contra eximentes carceratos d. nume. 11. in verſiculo nec dicatur.

Priuatio præſupponit habitum d. num. 11. in verſic. nam priuatio.

Species derogat generi d. n. 11. in verſiculo, & etiam quia.

Clemētia, & miſericordia proprie ſpectat ad Principem, nu. 12.

Moyſes ad quid lenitatem cum ſeueritate miſcuit, nume. 13.

Subditi, nec multa aſperitate, nec nimia ſecuritate gubernandi ſunt, nu. 14.

Virga quando opus eſt quid agendum, nu. 15.

Iuſtitia ſine miſericordia vertit principem in tirannum, nu. 16.

Lex ſi per alium §. docere, ff. ne quis cura quando procedat, nu. 17.

Delictum conſummatum expectat pœnam, nu. 18.

Contumaciam purgare volens, quando comparere debeat, nu. 19.

Digitized by Google

DECISIO CIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

POena eximentis carceratū de carceribus, an veniat mitiganda, vel in totum remittenda quando talis exemptus fuit redactus ad carceres, vt prætenditur pro parte Paſqualis Solarij Parmenſis.

1 Videbatur dicendum non ſolum pœnā eſſe mitigandam, cum opera eiuſdem Solarij dictus exēptus poſsit dici repoſitus in manibus curiæ. Fuit enim captus in itinere per ipſum reuelato ſtatim, quod pœnituit facinoris perpetrati per ea, quæ tradit Tiraqu. in ſuo tractat. de pœn. temperand. cauſ.60.num.primo. fol.46. ſed penitus remittendam per text. in terminis in l. ſi per alium, §. docere, ff. ne quis eum in illis uerbis (cæterum ſi nihilominus productus eſt ceſſat pœna, quoniam verba cum effectu ſunt accipienda.)

Sed contrarium fuit reſolutum nam quando delictum eſt conſumatum, & eius pœna incurſa eximens eſt ſua pœna puniendus, etiam, quod exemptus vi, ſiue ſponte, & penitens ad carceres reuertatur, vt in terminis voluit Farinac. in ſua prax. crimin. de carcer. & carcerat. q.31. num.64. fo.320. & nouiſsime ſcribit Io. Aloyſius Catalanus in ſuo tract. abolitio. & indultus ampliatio 13. ca.40. nu.

* 125. fol.334. vbi teſtatur de communi, & ad primū

2 obiectum reſponſum, quod non quælibet cauſa ſufficit ad mitigationem pœnę Paris de Put. in ſuo tract. ſindic. in verbo compoſito num.4. fol.163. &

3 Gramm. vot.35. nu. 6. Item quod fælix exitus non

4 excuſat delinquentem, quia in maleficiis voluntas inſpicitur non euentus l.1. §. diuus, ff. ad leg. Corn. de ſicar. Tiraq. in tract. de pœn. temper. cauſ.52.

Secundo, quod nō agitur de caſu in quo omnia per pœnitētem in priſtinum reducta fuerint, vt in obiecto præſupponitur, cum totū euenerit nimia, ac inſuperabili diligentia Rectoris huius Prouinciæ Marchiæ qui tunc temporis erat Illuſtriſ. & Reuerendiſs. Dominus Carolus de Comitibus Epiſcopus Anconitanus nunc Iure optimo S.R.E. Cardinalis ampliſsimus Dominus meus Colendiſsimus vir quidem integerrimus, & nunquā ſatis laudatus, omniumq; virtutum genere ornatiſſimus.

5 Tertio, quod idem eſſet, niſi cum tali reductione in priſtinum ſtatum ſecuta fuerit pœnitentia, vt præſupponit Tiraq. loco citato, hoc eſt antequā delictum fuerit conſummatum Io. Andr. in addit. ad ſpeculat. de conſt. §.1. in verſ. ſed incidit Bal. in l. ſi fugitiui ſerui, num.2. C. de ſeru. fugit. Marſil. ſingul. 326. Pęnitentia qui id limitat in comittente

6 Farratteri iam re integra fol.90. & ante capturā, nō autem poſtquā fuerit captus, quia tunc non eſt amplius liber, & in ſuo arbitrio, vt in terminis probat Bald. in d.l. ſi fugitiui ſerui, nu.5. C. de ſeru. fugit. in verſ. item ſi deprehenſus Florian. in l. arboribus, §. idem tract. nu.6. ff. de vſufruct. per tex. in l. laqueu, ff. de acq. rer. do. Io. Andr. in d. addit. ad Specul. tit. de conſt. §.1. verſ. ſed incidit littera a viden. & firman. in ſuo tract. de gabell. nu.18. co.12. fol.76. ne

7 medio huiuſmodi intempeſtiuę pœnitentiæ vno eodemque tempore deludatur iudex, & lex, vt inquit Bald. in d.l. ſi fugitiui, nu.5. in verſ. alias.

Præter quam quod præſuppoſitum de aſſerta penitentia locum non habet in atrocioribus Menoc. de arbit. Iud. lib.2. centur.4. caſ.360. Rot. Flor. deciſ.88. extant nu.13. fol.271. nec in delictis conſiſtentibus in faciendo, ſed in omittendo, vt poſt Bart. in l. ſi inſulam q.6. de verb. oblig. Aret. conſil. 156. in fin. Tiraqu. de mitiga. pęnar. cauſ. 44. nu. 51. habetur per eandem Rot. Florent. d. deciſ. 88. num.15. & ſic in ſpecie iſta in qua agitur de crimine, cui per infraſcriptam Bullam imponitur pœna leſæ maieſtatis, & de delicto in committendo.

8 Quartò, quod non poteſt de aliqua mitigatione tractari, quia agitur de caſu in quo cōſtitutio Sixti V. contra eximentes carceratos, quæ in Bullario eſt Bulla 6. punit eadem pœna etiam affectum, vt demonſtrant illa verba (violare tentauerint) quo fit,

9 vt iudex non poſsit, nec debeat eſſe clementior lege auth. de iudic. §. oportet, nec flecti cōtra legem l. reſpiciendum, ff. de pœni. vt diſtinguendo in terminis probat clar. in ſua pract. crim. lib.5. §. fi. q.92. in verſ. ego autem dico ſic fo.219. quem poſt longā diſputationē illius articuli an conatus, & affectus puniantur nō ſecuto effectu pro qua hinc inde ad-

* ſunt communes opiniones ſequitur Hieron. de Cebalłos in ſuo ſpecul. opinion. commun. cōtra commun. q.540. Iuris regula nu.14. lib.2. fo.30. & qui-

10 dem recte cum per indulgentiam criminum detur occaſio iterata flagitia committendi l. ſi apparitor in fi. C. de cohortal. lib.12. Gramma. vot.35. in cauſa Elizæ Sagutarij, num.5. contra tex. expreſſum in l. conuenire 5. ff. de pact. dot. & tradit. per Decian. & Farinac. citat. nouiſsime per Io. Aloiſ. Catal. in ſuo tract. abolit. & indu t. cap.2. nu.59. & 63. fo.69.

11 niſi forſan velit facere litem ſuam Bal. in d.l. ſi fugitiui ſerui, nu.5. C. de ſeru. fugit. in verſ. quia tunc, prout facit quilibet iudex male gerens officiū ſuum in damnum alterius. Ferrat. caut.14. Iura ſunt vulgaria, num.8. fo.86. vbi allegat Bald. in l. qui crimē circa fin. C. qui accuſa. non poſſ.

Et maxime vbi proceditur non per denuntiam, ſeu inquiſitionem, ſed per accuſationem Marſil. ſingul. 524. Inquiſitio in verſic. hoc ſolum. fol.540.

Nec dicatur quod omnia iura punientia conatū tanquam factum punibile ſunt correcta per generalem conſuetudinem vt poſt ſpeculator. Bartol. & Alexand. tradit Gramar. deciſ.2 Franceſchella, nu. 14. Hieron. de Cebałlos d.q.540. nu.12. qui teſtatur de communi totius mundi conſuetudine, & Farin. in ſua prax. crim. in tit. de indic. & tortur. q.37. nu.

* 130. qui vltra generalem conſuetudinem teſtatur de cōmuni, & tutiori. quia dupliciter reſpondetur, Primo, quod non agitur de ſimplici conatu cū crimē fuerit conſumatum, vbi ageretur, quod memorata bulla promulgata poſt dictam conſuetudinem non potuit corrigi, nam priuatio præſupponit habitum l. decem. ff. de verb. oblig. l. Titio vſufruct. ff. de cond. demonſtrat. Surd. conſ.52. Magnificus Io. nu.57. fo.145. conſ.73. quia nu.76. fo.157. & conſil. 136. ſuborta. nu.41. fo.371. ſed corrigere omnia in contrarium facientia per clauſulas de quibus in fine eiuſdem, precipue cum ſpecies deroget generi iuxta vulgaria.

Digitized by Google

12 Et tanto magis quia vti clemẽtia, miſericordia,
ſeu venia in caſu iſto proprie ſpectat ad Principẽ
cum aliter iudicandi expreſſe facultatem tollat à
quo humiliter petenda eſt, qui conſiderato caſu cũ
circunſtantiis de quibus in proceſſu, ac longa car-
ceratione poterit ſi videbitur non ſine laude miſe-
13 ricorditer agere exemplo Moyſis qui lenitatem
cum ſeueritate miſcuit, vt nec diſciplinæ deeſſet mi
ſericordia, nec miſericordiæ diſciplina cap. diſci-
plina 45. diſt. Ioan. Redin. in ſuo tract. de maieſt.
Princ. in rubr. ad clementiam pronum tom. 16. fol.
174. num. 27. vbi num. 25. dicit hoc temperamentũ
14 fieri, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſub-
diti, neque nimia benignitate ſoluantur commen-
dando plurimum clementiam, nu. 1. & ſeq. quam
quoque prudentiſsimè conſiderauit ſacrum Ecu-
menicum Concilium Tridentinum, dum ſeſsio. 13.
de reformat cap. 1. loquens de Epiſcopo fol. 91. di-
15 cit vbi ob delicti grauitatem virga opus eſt, tunc
cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudi-
cium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt; vt ſine
aſperitate diſciplina populis ſalutaris, ac neceſſa-
ria conſeruetur, & qui correpti fuerint emenden-
tur, verà enim iuſtitia habet compaſsionẽ ad pec-
catores, non indignationem, ſecus falſa iuſtitia nã
iſta nõ habet compaſsionem, ſed indignationem,
diſtinct. 45. c. vera Afflict. ſuper conſtitut. Rub. 32.
cap. iuſti cultores num. 1. fol. 150.
16 Immo debet cum in Principe iuſtitia ſine miſe-
ricordia ſit ſumma iniuria. Boſſ. in tit. de priuileg.
princ. num. 33. fol. 339. & non ſemper in eos, qui
peccant, vindicta ſit exercenda, nam ſi omnia in
hoc ſæculo vendicanda eſſent, locum diuina iudi-
cia non haberent, vt habetur. In Direct. iud. ec-
cleſ. fori, cap. 5. in fin. fol. 13.
17 Ad ſecundum obiectum de prætenſa omnimo-
da liberatione vigore allegatæ leg. ſi per alium, §.
docere, ff. ne quis eum fuit reſponſum procedere in
cauſis ciuilibus, non criminalibus totus enim ille
titulus loquitur, quando agitur contra eximẽtem
ciuiliter, vt in terminis dicit Iaſ. in l. hoc ædicto,
nu. 2. ff. ne quis eum ſecus ſi criminaliter, cum iſto
iure eximentes diuerſimodè puniantur, ſecundum
eundem Iaſ. in d. l. hoc edicto, §. Prætor, num. 12. &
latè dixi. deciſ. 100.

Secundo quod tex. in d. §. docere habet locum in exempto, qui poſtea fuit productus, quod debet intelligi de ſpontanea non autem coacta productione per ea, quæ dicit Io. Andr. in addit. ad Spec. de conſt. §. 1. in ſepedicto verſic. ſed incidit, nõ autem in eo, qui poſtquam fuit exemptus ex curiæ officio fuit captus, vt demonſtrat littera text. & ſic ex diuerſis non poteſt fieri bona illatio, nã captus ex curię officio, vbi poſſet dici productus, non dicitur productus à parte, ſed à curia captus, & de-
tentus, nec dictus Paſqualis ſentire poteſt aliquod
18 commodum, nam delictum conſummatum nihil
aliud expectat, niſi pœnam.

Tertiò quod tex. in d. §. docere procedit vbi ex-
emptus fuiſſet in continenti productus hoc eſt ea-
dem die ſecundum Odofred. in eodem §. docere,
19 nam volens purgare contumaciam ſuã venire de-
bet iudice adhuc ſedente pro tribunali, vel ſaltem
ante litem conteſtatam, vt in terminis reſpondet
Alber. in l. is qui debitorem, ff. ne quis eum, nu. 8. in verſ. ad §. docere, ſecus ſi ex internallo fuerit productus. Sed in caſu præſenti, neutrum prædictorũ verificatur quia dictus exemptus aufugit die 18. Decembris 1595. hora octaua noctis, & rei confeſſi fuerunt delictum, nempe dictus Paſqualis, & Canonicus B, ſub die 21. Decembris dicti anni Camillus carcerum cuſtos die 24. eiuſdem, & captura dicti exempti, cum alio ſocio, facta fuit die 29. Decembris dicti anni.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO CV.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Pœna eximentium carceratos de carceribus quæ ſit.

SVMMARIVM.

Ciuitas Maceratæ appellatur inſignis à Summo Põtifice, nu. 1.

Eximens aliquem de carceribus ad hoc, vt incurrat crimen læſæ maieſtatis, quæ requirantur, nu. 2.

Pœna l. cuiuſque, ff. ad legem Iuliam maieſta, an generaliter locum habeat contra omnes eximentes, nu. 3.

Bulla Sixti contra eximentes quomodo ſit intelligenda, n. 4. & ſeq.

Proemium mentem ordinatoris oſtendit, num. 5. fallit nu. 45.

Iudices conſiderare debent verba proœmij, nu. 6.

Verba proœmij iuuant ad deciſionem dubiæ quæſtionis nu. 7.

Bandimenta non extenduntur, nu. 8.

Extenſio non fit ad caſus ſimile, nu. 9.

Rubrica declarat nigrum, nu. 10.

Pœna eximentium carceratos de carceribus eſt arbitraria, nu. 11.

Pœna eximentium carceratos fracto carcere eſt capitalis, num. 12.

Pœna commentarienſis, qui pecunia corruptus exemit aliquem de carceribus eſt capitalis, nu. 13.

Pœna l. 1. ff. de affracto intelligitur non de pœna naturali, ſed mitiori, nu. 14.

Lex quando facit mentionem de pœna capitis, an intelligatur de pœna mortis naturalis, vel mitiori, nu. 15.

Factum, & perſonarum qualitas eſt conſideranda, n. 16.

Pœna l. 1. ff. de cuſto. & exhibit. reor. eſt arbitraria, n. 17.

Pœna commẽtarienſis, an ſit capitalis quãdo carceratus, qui aufugit, erat reus mortis, nu. 18.

Commentarienſes puniuntur pro modo culpæ, nu. 19.

Lex loquens de pœna capitis debet intelli de mitiori, n. 20.

Pœna nocturni effractoris carcerum, quę ſit, nu. 21.

Pœna perpetua triremium hodie eſt loco pœnę damnationis in metallum, nu. 22.

Pœnæ per quas imponitur perpetua ſeruitus, non ſunt hodie in vſu, nu. 23.

Pœna triremium imponitur etiam de iure canonico, n. 24.

Pœna diurni effractoris carcerum, quę ſit, nu. 25.

Pœna quando ignoratur crimen eius qui eſt exemptus de carceribus, an ſit temperanda, nu. 26.

Eximere de facto eſt turbare iuriſdictionem iudicis, n. 27.

Senten-

Sententia certa ferri non poteſt ſuper re dubia,nu.28.

Veritati eſt eſt inhærendum,nu.29.quia vt ibi eſt baſis,& fundamentum iuſtitiæ.

Fugiens per oſtium ſibi apertum,an teneatur pœna effracti carceris ,nu.30.

Pœna de iure canonico effractoribus carcerum an ſit impoſita,nu 31.

Iudex eccleſiiaſticus,an poſſit punire ad inſtar regularum ciuilium.nu.32.

Paria ſut quem delinquere,vel delicto cauſam dare,n.33

Pœna plurium , qui acceſerunt animo occidendi , ſi vnus percußerit,quæ ſit,nu.34.

Coadiutor eadem ſeueritate conſtringitur,nu.35.

Pœna dantium auxilium,ſolatium,conſilium,opem,ſuppetias,aut mandatum ad crimen,quæ ſit,nu.36.

Auxiliator quando mitius puniatur , quam principalis , nu.37.

Pœna occultantis latronem poſt delictum,quæ ſit,nu.38.

Conſulens in atrocioribus punitur licet principalis eſſet alias facturus d.nu.38.in verſiculo niſi .

Pœna eximentium carceratos de carceribus hodie in ſtatu eccleſiaſtico,quæ ſit nu.39.

Verba generalia generaliter ſunt intelligenda,nu.40.

Potentia verborum generalium,& vniuerſalium,nu.41.

Carcer dicitur locus ſanctus,nu.42.

Pœna violantis carcerem eſt capitalis,nu.43.

Lex vbi non diſtinguit,nec alii diſtinguere debent,n.44

In claris non recurritur ad proœmium.

Dictio vel,ſeu, & ſiue ſunt ampliatiuè,nu.46.

Interpretatio in claris non eſt neceſſaria,nu.47.

Reſtrictio contra verba , & intentionem fieri non poteſt , nu.48.

Dictio tantũ eſt excluſiua omniũ aliorũ caſuum, nu.49.

Promittens pro ſuo dato, & facto tantum re,euicta non excludit factum auctoris d.nu.49.in verſiculo licet aliquando.

Conſtitutio Sixti Quinti,an reſtringatur tantum ad eximentes exules,& bannitos in rubrica eiuſdem nominatos,nu.50.

Pœna dictæ conſtitutionis in cuius odium poſita fuerit , nu.51.

Verba generalia comprehendunt omnia in qualibet materia,etiam pœnali . Item caſum improprium, & vt cũque inſolitum,& incogitatum, & ampliat diſpoſitionem ad ea,quæ de ſui natura non venirent,nu.52.

Verba non dicuntur poſita ſine effectu operandi,nu.53.

Verborum propria ſignificatio attenditur,etiam in pœnalibus,nu.54.

Verba generalia nõ poſſunt reſtringi abſque diuinatione, nu.55.

Geminatio,quid operetur,nu.56.

Dictio quoquo modo eſt vniuerſalis,nu.57.

Signa duo vniuerſalia latiorem diſponentis voluntatem oſtendunt,nu.58.

Dictio quoquomodo,quomodo interpretetur,nu.59.

Dictio quoquomodo habet vim geminationis,nu.60.

Dictio quoquomodo tanquam ampliatiua comprehendit omnes caſus ,etiam requirentes ſpecialem expreſsionem,nu.61 .

Dictio quoquomodo intelligitur de diſſimilibus, aut maioribus expreſſis , & comprehendit ea, quæ alias ex natura ſermonis non venirent abſque vlla reſtrictione,nu.62.

Reſtrictio pro euitãdo abſurdo an fiat nu.62.in verſ.niſi.

Pœna eximentium de manibus ſatellitum captum ad inſtantiam creditoris,quæ ſit,nu.63.

Quod non licet in caſu minori,non licet in maiori,nu.64.

Argumentatio ex rubrica quãdo procedat,nu.65.& 66.

Verba obſcura declarantur ex rubrica,nu.66.

Rubricæ an ſtandum ſit,nu.67.

Vltima derogant prioribus in qualibet diſpoſitione d.nu.67.in verſiculo nam .

Conſtitutio Sixti Quinti loquitur de omnibus violare tentantibus,nu.69.

Proteſtatio auctoris,nu.70.

Bart.de Saxo ferrato fuit ciuis peruſinus,nu.71.

DECISIO CV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DVbitatum fuit,an Camillus Ghiaritius de Monte Sãcti Petri olim Commentarienſis carcerũ dictæ
1 ciuitatis, quam inſignem appellat Summus Pontifex in conſtitutione erectionis huius Tribunalis Rotæ,cap.3.quæ inter conſtitutiones Sixti Papę Quinti in Bullario eſt Bulla 40.fol.216.Et ſocii cum eo conſpirantes inquiſiti circa fugam Prothonotarij A. de dictis carceribus inciderit in crimen læſę maieſtatis,vt prætẽditur ex parte fiſci, qui facit plura præſuppoſita.

Primò quod ea ſecuta fuerit , cũ fractura vnius oſtij carcerum .

Secundò quod Paſqualis Solarius de Parma pro eius fractura inuenerit forcipes , & ad eam occultandam, & palliandam fabricauerit quandam Scalam Scaphis funiculorum , & gradibus ligneis , eã poſtea ponendo in loco ex quo optabatur in hominum opinionem venire d. Prothonotarium aufugiſſe,ne vllo vnquam tempore appareret per oſtium ſibi apertum conſulto aufugiſſe .

Tertiò quod R. Canonicus B. pro faciliori , ac tutiori eius fuga miſerit,C.eius fratrem cum d. A. qui pariter conſcius , & particeps tanti ſceleris ipſum aſſociauit .

Quartò quod d. Commentarienſis,& Paſqualis pecunia , & promiſsionibus corrupti dictæ fugæ cum prędictis cautelis,inuentionibus , ac complicibus operam nauauerint , prout in proceſſu fol. 270.& 299. reſpectiuè .

Et dicebatur, quod non tam inſpecto iure communi,quã conſiderato tenore conſtitutionis Sixti Papæ Quinti,quæ in Bullario eſt Bulla 6. fol. 18.

2 Nam ſi attenditur ius commune , vt quis incurrat huiuſmodi crimen,requiritur, quod exemptus de carceribus ſit non ſolum confeſſus,& conuictus, vt probatur in l.cuiuſque in fi.in verſic. Item, qui confeſſum ff.ad leg.Iul. Maieſt.cum pluribus citatis per Decian.in ſua pract.crim.c.11.de exim.carcera.nu.1.lib.2.fol.120.& Petr.Plazz. in ſua epito. lib.1.cap.78.num.8. ſed quod fuerit confeſſus, vel conuictus,ſeu condemnatus pro crimine capitali. Burſat.conſ.216.facti ſpecies,nu.5.volum.2. Clar.
* in §.fi.q.68.in verſ eximes, qui teſtatur de cõmuni cum pluribus aliis citatis per eundem Burſat. vbi ſupra Duen.Regul.281.eximens fo.160.Bertazzo.

ſeud.alienat.per Federic. Marſil.ſingul.563. Parū
animaduertunt fol.148. non eſt uериſimile quod il-
lud ſcripſiſſet cum nemo præſumatur velle delin-
quere,& incidere in tantam pœnam maxime ſtan-
tibus præmiſsis.

Secundum verò obiectum, quòd ficbat de d. in-
ſtrumento aſſerendo illud eſſe nullum, quia in eo
non fuit ſeruata forma ſtatuti Firmi, & conſtitu-
tionis,nec adhibita cauſæ cognitio, vt requireba-
tur,facile eliditur,nam eodem tempore,quo d.Ca-
rolo fuit datus tutor, & petita licentia quietandi
eodem tempore fuit ſuper hoc interpoſitum decre
13 tum, ex qua temporis breuitate videtur non fuiſ-
ſe adhibitam cauſæ cognitionem, & conſequenter
decretum eſſe nullum, Alexan. conſil. 123. ſcripſit
eccleſiaſticus,num.26.lib.4. Dec. conſil.402. quā-
uis in caſu num.12. Marſil in ſua pract. crim. in §.
nunc videndum,num.31.& 32.fol 44. Rolan. cōſ.
33.viſis alienationibus num. 10 & ſeq. lib.1. Bor-
gn.de tutor.& curat.num.128 ſol.77. Decian.con
ſil.38.q.69 lib.3.fol.257.Gabr concluſ.6. de ſent.
nume 5. Ferrat.caut 60. decreto iudicis, nume.1.
& 2.fo.120.Maſcard.de probat.concluſ.126. nu.
36.lib.3.fol.183.Rot Bon.deciſ.36 cauſa ſuſpecti,
14 nume.2 quaſi quod non poſſit eſſe ponderatum,
quod eſt nimis feſtinatum,vt ibi & quod ſit omiſ-
ſum,quod eſt de iure diuino Rot.Bon deciſ.2. du-
bitatum fuit,num 7 fol.3.Decian conſil 14.ex præ
miſſis ergo num.87.lib 3 fol 112 & conſ.37 quæ-
ritur ergo num 34 eod.lib.etiam in cauſis vbi pro
ceditur ſola facti veritate inſpecta, & ſententia Pō
tificis,& Imperatoris Aſin in ſua prax. Iudicior.§.
3.cap 28.num.1 & 2.reſpectiue fol 89

Pariter tollitur quia quod opponitur de ſolem
nitate ſtatutaria & conſtitutionis non ſeruata eua-
neſcit ex lectura eiuſdem inſtrumenti.

Nec dicatur, quod non interuenerunt fratres d.
Caroli,qui erant proximiores, quia vbi fuiſſet ne-
ceſſaria citatio id eorum culpa euenit, cum citati
noluerint comparere.

15 Etſi replicando opponeretur quod citatio fuit
nulla ex defectu oppoſitionis loci, & horæ diei per
ea, quæ tradunt Alex.conſil.137.in cauſa,& lite nu
me.11. lib.2. Bocc. ſuper conſtitu. vt minor lib. 5.
gloſ 3 num.119 & Eugen conſil.85.ſub iſto,nu.28
& ſeq fol 232.

16 Reſpondetur primo, quod decretum poteſt in-
terponi etiam parte non citata, vt probat tex. in l.
ſi eum,§.penult.ff.de fidei liber. & Petr. de Suzz.
in l ea quæ, C.quomod.& quan.iud. etiam ſi decre
tum deberet interponi ex forma ſtatuti Bal. in l. 1.
num 50. C. qui admitt. ratio ſecundum eundē ibi
17 duplex eſt,prima quia quod ſtatutum non exigit,
nec alii exigere debent, ſecūda quia citatio eorum
18 quorum non intereſt dicitur leuis ſolemnitas, &
propterea eius omiſſio non uitiat. Et vbi require-
retur citatio,quod dd. de Falconibus cum fuerint
citati coram Capitaneo Ciuitatis Firmi ad præ-
ſtandum conſenſum d quietationi faciendæ, & di-
cendum cauſam quare id fieri non debeat pro die
13. Ianuarii 1595 qui Capitaneus habet certum
19 locum,& tribunal, ceſſat præfata oppoſitio loci,
vt in terminis decidunt Barr.Angel. & doct. in l. ſi
vt proponis la 2. C. quom.& quan. iud.

20 Prout quoque ceſſat alia de omiſsione horæ per
ea,quæ tradunt Innoc.in cap cum nobis, num.5.
de electio.& elect pot. fol. 22. vbi addit. in littera
A, dicit quod citatus ſimpliciter intelligitur cita-
tus propria hora,qua iudex ſolet ſedere. Abb.in c.
conſuluit nume 5 & 10 de offic. & pot. iud. deleg.
Felin.in cap.cum ſuper num 3.de teſt.cog. & Ale-
xan.in l.liber homo, decem hodie,nume. 6. ff.de
verbor.oblig.qui id notatu dignum reputat.Boer.
deciſ.235.& videtur nu. 1.& 2.fol.547 pro quibus
✻ ſtat communis opinio de qua teſtatur Abbas in d.
✻ cap.conſuluit num 5 & ibi Felin. nu. 5. in verſ. ſed
tenendo vbi dicit ita cōmuniter teneri per omnes.

Secundò dicitur, quod vbi d citatio aliquo pa-
cto impugnari poſſet idem eſſet, cum dd. fratres
de Falconibus aduerſus eam nihil oppoſuerint, vt
21 in ſimili dicitur de libello generali,& obſcuro qui
admittitur contra non excipientem ſecund. Felin.
cap.Paſtoralis num. 54.de except. Corn. conſ.55.
viſis,& diligenter num.27.lib.3. Ruin.conſ 119.vi-
detur fortaſſis num 15.lib.5.Pariſ. conſil 67. Ca-
pit.de quo num.2.lib.4 & pract. cap.in tit. de iur.
product.num.14 lib.2.fol.67.

Aliud vero ex infra dicen. nam cum agatur de
contractu facto, à d.Carolo,qui vt legitur in d. in-
22 ſtrumento non erat minor 25. ſed maior 20. non
requirebatur iudicis decretum, nam ei permiſſum
erat facere d instrumentum quietationis medio
eius iuramento,cum conſenſu duorum prox mio-
rum & curatoris abſque aliquo iudicis decreto,
quod tantum requiritur in contractibus impube-
rum, & pupillorum vna cum conſenſu tutoris, vt
23 ad litteram decidit ſtatutum Firmi rub. 31 lib. 3.
quod attendi debet magis, quam conſtitutio, vt
24 alias in Rota fuit reſolutum, nam ſtatuta in loco
ſtatuentium iura communia dicuntur, vt voluit
Peregr.in ſuo tract.de iur. fiſci lib 5. tit. 1. nu.136.
fol.416.& nouis.tradit.addit. ad Diaz in ſua prac.
can.cap.147 in littera C,fol.556 dum affirmat ius
Regni dici ius cōmune quod adeo uerū eſt quod
ſententia lata contra formam ſtatuti redacti in vo
lumine ſtatutorum eſt nulla, vt poſt Bald. & Alex.
cenſuit Rot. per Vera d.deciſ.136.alias 23. ſenten-
tia par.3.

Nec dicatur præfatum ſtatutum Firmi venire
additatiue ad ius commune, & conſtitutionem
Marchiæ.

25 Quia quo ad ius commune non reperitur iure
cautum, quod minor quando iurauit tam cum aſ-
ſertione cauſæ quam ſine non poſsit valide con-
trahere vt pulchre ſcripſit Rot.d.deciſ 245. in cau-
ſa Romana lib. 3 fol. 675. nec quod habens cura-
torem ſit eiuſdem conditionis, & in ſpecie debeat
adhibere iudicis decretum in ſuis contractibus, ſed
bene oppoſitum vt probat gloſſ. in verbo abſimi-
lis & Doct.in l 3.C de in integr. reſtit.

Et vbi reperiretur dico,quod non venit additi-
tiuè, neque ad illud, neque ad Marchiæ conſtitu-
tionem, quia cum ſtatutum procedat ponēdo ora-
26 tionem negatiuam, & ſubdendo dictionem, niſi
videtur dictum, inſtrumenta ita facta valeant per
doctr. Bar.in l actione, num. 1. C. de tranſact. vbi
Dec.num 5.Grat.conſil.126.in præſenti cauſa, nu
me. 19. lib. 2. Pedem. dec. 131. Decreto Aſtenſi,
num 2.

Digitized by Google

num.2.cum ſimili.quæ videtur tranſire ſine dubio,
vt in terminis ſtatuti Rechanet. cenſuit Rot.in no
uiſſ.deciſ.384. fuit reſolutum,nu.3.par.1. fol.129.
quam ſecuta fuit etiã Rota iſta in vna pariter Re-
chanetẽſi vertente inter Antonium Angeluccium
de Belforte, & Bartholomeum Ceuolum Recane-
tenſem,ſub die 24. Auguſti 1594.vt dixi ſup. De-
ciſ. 2. Non eſt dubium.

Et ſic fruſtra diſputatur, an fuerit adhibita per
iudicem cauſæ cognitio, cum illa non eſſet neceſſa
ria, & propterea cum iudex ex abundanti d. con-
tractum approbauerit interponendo ſuam aucto-
ritatem, conſtitutionique etiam ſatisfactum di-
catur, tanto magis valere debet, cum duplex funi-
27 culus ſit fortior, c.1.vbi Doct. de treg. & pac. De-
ci.conſ.373.viſo conſilio,num.8.

28 Præcipue, quod minor vbi interuenit curator, in
aliquo non læditur, eo quod de male geſtis habet
regreſſum contra curatorem vbi fuiſſet neceſſaria
cauſæ cognitio, prout non eſt vigore d.ſtatuti, idẽ
29 dicendum foret. Nam cum non tractetur de de-
creto interpoſito, à iudice rurali, idiota, & ignaro,
pro cuius decreto non præſumitur, omnia præſu-
muntur ſolemniter, & cum cauſæ cognitione facta,
quia ſicut veriſimile eſt, quod idiota, & ignarus
omittat ſolẽnitates, quas neſcit, ita veriſimile eſt
quod iudex eruditus, vt ſunt illi, qui proponuntur
ad huiuſmodi decreta interponenda in Ciuitate
Firmi fecerint omnia ſolemnia, & quæ facienda
erant. Et propterea dict.decretum debet præſumi
cauſa cognita, & ſolemniter factum per ea, quæ tra
dunt Duen.reg.189.Decretum iudicis limit.3. fol.
97.Rol.conſil.90.Primo quidem aſpectu, num.47.
lib.1.fol.448.& Simone.in ſuo tract.de decret.li.3.
inſpect.3.num.39.& ſeq.tom.6. par.2. fol.38. ma-
xime cum eſſet vir prouidus Alexand. in cap. ſana
quippe in verſic.ſi tamen diſt.10.

Præſertim vbi non agitur de inferiori magiſtra
tu, vt præter citat.Doct.tradunt Marſil. ſing. 438.
lex multum confidit, in fine, fol.120.Neuiz. conſil.
85. Statue ſeruo tuo, num.7.fol.704.& Cott.in ſuis
memor.in ver.decretum minoris iudicis, alias nul-
la eſſet differentia inter iudicem maiorem, & mi-
norem, eruditum, ac ignarum, quod non eſt dicen
dum, cum veriſimile non habeat.

Et ſic præſumatur pro decreto, vt cõſuluit Dec.
conſil.536.in cauſa quę agitur, num.4. & ſeq.& la-
te deducit Maſcard.de prob.concl.276.nu.3. lib.1.
fol. 217. quod ſcilicet fuerit interpoſitum ex iuſtis
cauſis Paſeth.conſ.220.pro reſol.num.8. & Laurẽt.
de Pinu.conſil.65.Reuerende domine num.9. cum
ſeq.fol.86. vbi optime reſpondet ad difficultatem,
quæ obiiciebatur de nullitate contractus ex defe-
ctu, quod Iudex interpoſuerit decretum non de-
clarata cauſa, & quod præſumatur pro decreto, &
huiuſmodi contractus valeat, & teneat abſque eo,
quod curandum ſit de aliqua temporis breuitate
in ſpecie conſuluit Gerard.Mazzol.dict.conſ.109.
contractus venditionis num.8.& 9.14.& 15.reſpe
ctiue fol. 264. etiam ſi iudex eſſet vnus ribaldus,
Ferrat.d.caut.vlt.num.12. in verſ.præſumitur, non
poteſt dici præfatum inſtrumentum eſſe nullum ex
defectu cognitionis cauſæ, cum pro ſe habeat iuris
præſumptionem, & in eo interuenerint conſangui-

30 nei, qui veriſimiliter non permiſiſſent, fieri ali-
quid ad damnum minoris, nec ipſum factum fuiſſe
recepiſſe dotem, ſi non nouiſſent vna cum Iudice
rem vere ita ſe habuiſſe.

Et tanto minus poteſt dictum decretum impu-
31 gnari ex defectu cognitionis cauſæ, quia præter
quam, quod dictus defectus ceſſat in decreto iudi-
cis voluntariæ iuriſdictionis, qui extraiudicialiter
potuit ſe informare, vt per Gerard. d. conſil.109.
num.15.de illa ni fallor conſtare videtur, nam ſi aſ
ſertioni d.minoris iurate, de qua in d. inſtrumen-
to, vt inquit Pute.d.deciſ.245.nu.1.& 2.lib.3. ſtan-
dum eſt, conueniens erat quod quietantia fieret, &
ſic huiuſmodi decretum quatenus fuiſſet neceſſa-
rium, non poteſt dici ſine cauſæ cognitione, cum
illud factum fuerit in vim d. aſſertionis, ſed quod
proinde ſit, ac ſi ſpecialiter dictum fuiſſet cauſa co
gnita cum facto & verbis aliquid apparere paria
ſint præter id quod in d. Ciuitate Firmi, quando
decreta interponuntur, non ſolet fieri aliqua ſepa-
rata ſcriptura cognitionis cauſæ, vt per duodecim
inſtrumenta exhibita celebrata a diuerſis notariis
32 probatum extitit, per quam iuri communi dero-
gari potuit, vt in terminis de conſuetudine, quam
plurium notariorum Ciuitatis Regij conſuluit Ri
33 min.iun.conſ.164. Dubitatum, nume.56. lib. 2. à
quo conſuetu non uidebatur recedẽdum, niſi quis
vellet, vt dicebat Bal. de nouo reuangare mundũ,
turbando ſubſequutum matrimonium, & damnifi-
cando d.mulierem in ſua dote, quę ex iuris diſpo-
ſitione, adeo eſt fauorabilis, quod facit ceſſare etiã
34 remedium appellationis, vt dixi ſup.Deciſ.43.ſu-
per propoſita dubitatione, num.1.

35 Nec dicatur, quod in requirentibus magnam, &
diligentem cauſæ cognitionem prædicta locũ non
habent, niſi in ſpecie ſolemnitates enunciatæ fue-
rint, quia opinio eorum, qui tenuerunt ſufficere, ſi
id in genere factum fuerit, quos ſecutus fuit Ma-
ſcard.d concluſ.276.num.4.lib.1. eſt contra magis
communem, & receptam doct.ſententiam, vt dicit
Menoc.in ſuo tract.de præſumpt.præſump. 75. nu.
22.lib.2.fol.72.

Et dictam conſuetudinem non obſtare, quia nõ
36 fuit probatum dictis inſtrumentis adhibitam fuiſ
ſe fidem, veniſſeque in notitiam maioris partis po
puli, maxime cum dd.inſtrumenta non ſint de an-
tiquo.

Nam ad primum de ſolemnitatibus enuncian-
dis in ſpecie non autem in genere.

Reſpondetur id non eſſe neceſſarium in caſu de
quo agitur ex his, quæ ſupradicta ſunt, & vbi neceſ
ſaria fuiſſet præfata enunciatio, idem eſſet cum in
interpretatione alterius decreti, de quo in eodem
inſtrumento, vt in proceſſu, fol.2. conſueuerit ali-
quando idem iudex dicere facta ſuper præmiſsis
diligenti inquiſitione, cauſa cognita, quo caſu hu-
37 iuſmodi clauſulæ debent haberi pro poſitis, nam
38 præter id quod conſuetum præſumitur factũ Bal.
in l.neque, la 1. num.1. C.de nupt. Soc. iun. conſil.
61.inſpectis, num.34. lib.2. & ſolitum apponi ha-
betur pro poſito, Tiraq. in ſuo tract.de iur.conſtit.
lim.31. num.9. fol. 259. ac maxime circa id, quod
quis eſt ſolitus obſeruare, vt in terminis probat
Simon.de Praet.conſ.151.cum is actio, num.78. &

Digitized by Google

39 Ludou. concl. vnica, ver. infertur 127. fol. 527. ex clauſula omni meliori modo ſubſequenti in vltimo decreto poſita facile comprobari poſſe videtur, cũ illa ſuſtineat actum eo modo, quo valere poteſt, etiam per ſuppletionem, Decian. conſil. 37. conſulor, an nu. 21. lib. 5. fol. 137. quaſi dictum fuerit habita ſuper præmiſsis diligenti inquiſitione, cauſa cognita, nam d. clauſula habet vim ſpecialis expreſſionis, vt tradit Bald. in l. quoties, num. 3. C. de hæred. inſtit. Alex. conſ. 112. poſt redditum, nume. 3. & ſeq. lib. 3. Paul. de Caſt. conſil. 323. ſuper primo puncto, num. 3. lib. 1. & Fel. in c. cum ſuper, num. 11. verſ. ſecundus effectus, de off. & poteſt. iud. delega.

40 Immo quod plus eſt, dico atteſtationem præfatam cognitionis cauſæ, de qua in princ. d. inſtrumenti ſuſtinere illud, cum nihil referat, an illa adhibita fuerit in principio, ſeu in medio, vel in fine per ea, quæ tradit Put. decis. 364. in una Peruſina hæreditatis, lib. 1. fol. 204.

Ad ſecundum de conſuetudine reſpond. quod cum præſumatur in præſenti ſpecie, vt dictum fuit pro decreto dicta requiſita non erant neceſſario probanda, licet oſtenſa fuerint dd. inſtrumenta ad docendum, quod non agebatur de re noua, vt magis animus iudicantium quieſceret.

Et tanto magis, quod per illa uidebatur indu-
41 ctum notorium conſiſtens in notitiam decem hominum ſecundum Bal. in auth. quod locum, num. 13. C. de collat. quod non indiget probat. Idem, quod ſupra cenſui in cauſa appellationis fuit per Rot. Roma. coram R. P. D. Lancellotto lune 26. Iunij, & 27. Nouembris 1600. tentum & comprobatum, vt ex deciſionibus deſuper factis clarius patet, quorum tenor talis eſt.

FIRMANA RESTITVTIONIS DOTIS

Lune 26. Iunij 1600.

Altera tantum parte informante Domini dixerunt ſecundam ſententiam eſſe reuocandam, quia prima lata pro reſtitutione dotis eſt iuſta, nam caſum reſtitutionis eueniſſe non controuertitur, & ex inſtrumento cum obligatione Camerali conſtat de obligatione Caroli de reſtituendo; necnon de dotis ſolutione, partim actuali, & partim ex confeſſione de recepto, quæ præcedente promiſsione
42 ſufficit iuxta deciſ. Afflict. 402. l. in contractibus §. 1 verſ. illis etiam. C. de non num. pec. & ibi Salic. Caſtr. & alii, ad quam reſtitutionem tenentur Dominicus, & Ludouicus, qui vt teſtes probant, ſunt heredes Caroli, & eius bona poſſident.

43 Non obſtat exceptio ſimulationis, quia cum nõ ſit probatę non admittitur ad retardandam executionem obligationis Cameralis, vt per Galleſ. p. 2. ad 4 part. obligat q. 2. nu. 3. verſ. ſimulatio.

Neque obſtat, quod obligatio fuerit facta à minore 25 annis, nam fuit facta ſeruata forma ſtatuti Firmani cum conſenſu ſcilicet duorum conſanguineorum & iuramento ipſius minoris, imò pinguius fuit ſatisfactum, cùm vltra conſanguineos fuerit adhibitum decretum Iudicis, & Curatoris auctoritas.

IN EADEM CAVSA

27. Nouembris 1600.

Domini non obſtantibus ijs, quæ in contrarium opponebantur cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis.

44 Neque obſtat primo, quod in cõtractu, ſeu obligatione, de qua agitur non fuerit ſeruata forma conſtitutionis Marchiæ, & in ſpecie non interuenerit. Inſinuatio, quia vt dictum eſt in alia poſitione fuit obſeruatum ſtatutum Firmanũ, & quando adeſt ſtatutum ſpeciale loci, illud attenditur, nõ autem generale Bald conſil. 201. num. 2. verſic. in contrarium lib. 1. fuit dictum coràm R. P. D. meo Decano in cauſa Recanatenſ donationis 28. Iunij 1577. quod ſtatutum particulare nullam requirit inſinuationem, & comprehendit in ſpecie hunc caſum, quia loquitur de quietantiis factis a minore 25. annis, cuius ætatis fuiſſe Carolum maiorẽ ſcilicet 20. & minorem 25. annis apparet ex libro Baptiſmi Caputaq. decis. 314. part. 1. & fuit pluries dictum.

45 Non obſtat fideicommiſſum quia non comprehendit hunc caſum reſtitutionis dotis Ancar. conſil 61. in tertia dubitatione Natt. conſ. 61. & fuit dictum in cauſa Romana dotis 4 Iunii 1574. contra D. de Rubeis.

Tertio non obſtant, quæ deducuntur circa ſimulationem quia non probatur ſimulatio, quamuis
46 enim prima quietantia forte fuerit ſimulata, tamẽ circa ſecundam cuius vigore agitur nulla adeſt ſimulatio, imò ex teſtibus illa excluditur, neque hic adeſt aliqua cauſa ſimulandi ſine qua ſimulatio nõ probatur ex coniecturis iuxta conſil Bart. 65. toties in Rota approbatum, & coniecturæ, quod ſolutiones fuerunt factę ante tempus, & fratres Iudittę non aſſignarunt eamdem dotem non concludunt ſimulationem vnde cum quietantia, quãuis ſit de recepto probet veram ſolutionem, vt in alia deciſione dictũ eſt ceſſant, quę dicũtur de enormiſſima læſione, & de reſtitutione in integrum, cũ nulla adſit læſio, quantum ad bona propria Caroli, & locaria, quę penes Iudittam relicta prætenduntur nihil fuit firmatum, quia de his agendum erit in executione.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XCIX.

MONTIS GRANARII.

ARGVMENTVM.

Regula quod Actor ſequatur forum rei, an procedat in cauſis miſerabilium perſonarum.

SVMMARIVM.

Actor ſequitur forum rei, nu. 1 fallit, nu. 2. & 8.
Furioſus dicitur æger, nu. 3.
Furioſus an dicatur miſerabilis perſona, nu. 4. & ſeq.
Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur, nu. 5. cum ſeq.
Viduarum appellatione an proprie contineantur virgines d. nu. 5. in verſiculo viduæ.
Furioſus æquiparatur viduæ, & pupillo, nu. 6.
Priuilegia cõceſſa pupillis dãtur prodigis, & furioſis, n. 7.
Miſerabiles perſonæ in electione fori an poſſint variare, nu. 8.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XCIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN vna Montis Granarii Do-
mini concorditer dixerũ inhibitoriam moderandam, li-
1 cet prima facie videretur cõ-
trarium, cũ regulariter Actor
ſequitur forum Rei cap. ſi cle
ricus laicum de for. compet.
nam id non habet locũ, quan
2 do agitur de cauſa furioſi, vt in preſenti ſpecie,
quia cum iſte dicatur æger l. 1. ibi (& tandiu erunt
ambo in curatione, quandiu vel furioſus ſanitaẽ,
3 vel ille ſanos mores receperit) & l. conſilio ibi
(tueri debet non ſolum patrimonium, ſed & cor-
pus, & ſalus, ff de curat. furio. & infirmus non ſo-
lũm corpore, ſed animo, vnde furioſi male ſani, &
inſani appellantur Beatiu in ſuo tract de inop. de-
4 bito. c. 9. tom. 3 part. 2. fo. 223. num. 1. tanquã vnus
de numero miſerabilium perſonarum inter quas
5 enumerantur non ſolum illæ quæ proprias cauſas
adminiſtrare non poſſunt cap. 1. in fi. de poſtulãd.
Infantes expoſiti & languidi cuiuſque ætatis Ioan.
de Anan. in c 1. num. 24. de Infant. expoſit & lan-
guid. Viduæ quorum appellatione, etiam virgines
proprie continentur, vt per text. in l. malum §. vi-
6 dua ff. de verbor. ſignificat. cenſuit Franc. deciſio.
100 Virginem num. 12. & 16. fol. 116 & ſeq & Pu-
pilli, quibus æquiparatur furioſus, l. fulcinius, . ita
autem, ff. quib ex cauſ. in poſſ. eatur & per Bart. in
l. 1. §. fuit quæſitum, num. 7. ff. ad Senat. conſult.
7 trebell. vbi Barb. in addit. littera A, qui dicit,
quod omnia priuilegia data pupillis dentur prodi-
gis & furioſis, & Hieron. Verius in l. ex facto. nu. 4
ff. de vulg & pupill. lib. 3. fol. 545. ſenes decrepiti,
mercatores quandiu ſunt in mercimoniis, ſicut pe
regrini Io. de Anan. in c. nulli Iudæo 19. num. 3 de
Iude. De nouo conuerſi, quando ſcilicet pauperes
ſunt ſecundum eundem Io. de Anan. in c. iudæi ſi-
ue 5. num. 8. eod. tit de iude. pauperes Marcell. ca-
la in ſuo tract de mod artic. & proband. Gloſ. 1. §.
2. num. 101. fol. 13. item diuturno morbo exhau-
ſti, & eneruati, & generaliter omnes, qui naturali
commiſeratione ob fortunæ iniuriam digni ſunt
ſecundum Azon. in ſum. C. quan. imper. in pupill.
vid. vel miſerab. perſon. Afflict. deciſ. 257. dicit cõ-
ſtitutio regni. nume. 1. Rolan. conſ. 76. pluribus ex
cauſis num. 44. lib. 1. Gayl. obſer. 1. & ſi regulariter
lib. 1. num. 40. fol. 3. & Rebuff. in ſuo tract. de ſent.
prouiſional. art. 3. Gloſſ. vlt. fol. 294. lib. 1. qui pari-
ter plures caſus enumerat, ſed omnes, qui Iudici-
bus miſerabiles videntur, vt ſecundum opin. Petri
voluit Cyn. in l. vnica num. 3. C. quando imper. in-
ter pupill. & vid. f l. 147. potuit ſuam cauſam age-
re coram iudice eccleſiaſtico iuxta tradita per tex.
in c. ſuper quibuſdam in fi. de verb. ſignific. Gloſ.
in c. omnis ætas 12. q. 2. in verbo pupill. Ioan. de
Anan. in d. c. Iudæi ſiue num. 7. de Iudæ. Aret. cõſ.
102. ſpectabilis num. 1. & ſeq. Rebuff. loco cit. nu.
30. fol. 298. Abb. in c. ſignificantibus num. 6. & ſeq.
de offic. delegat. Soccin. in ſuis fallent. regularum
iuris in regula actor fal. 8 fo 7. Marant. in ſuo ſpec.
part. 4. vt iudicium mercatorum num. 194. fo. 161.
Aſin. in ſuo tract de executio. c. 335. nu. 18. fol. 418
qui vlterius dicit huiuſmodi priuilegiatos etiã poſt
litem conteſtatam, & concluſum in cauſa ſibi forũ
eligere poſſe, & variare ab eo cui conſenſerant etiã
quod iurauerint, & Franciſc. Milan. in ſuis Deciſ.
regni Siciliæ deciſ. 5. dicebatur primo num. 3. lib. 2.
fol. 34. qui idem tenet ſiue agant, ſiue conueniantur dum perorreſcunt potentiam partis aduerſæ
Marcell. cala loco proxime citato. præſertim in caſu iſto in quo d. Miſerabilis perſona eſt clericus, vt
conſiderauit Abb. in d. c. ſignificantibus, num. 6. in
verſic. quo ad primum, & ſic, cum propterea dicta
cauſa dicatur effecta de iuriſdictione Eccleſiaſtica,
recte per Reuerend. D. Antoniũ Borniam Vicariũ
Generalem Illuſtriſ. & Reuerẽd. D. Archiepiſcopi
Firmani. I. C. eximium fuit ad vlteriora procedi
mandatum, & per Dominos vt ſupra moderata inhibitio.

Laus Deo & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO C.

MACERATENSIS

ARGVMENTVM.

Aufugiens, an debeat citari.

SVMMARIVM.

Citatio requiritur in quolibet actu, nu. 1.
Fuga quid operetur, nu. 2.
Citari non debet, qui dicit ſe nunquam uenturum, nu. 3.

DECISIO C.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 ETſi regulariter citatio in quolibet actu requiratur, l. qui de ... quoque. ff. de re iud. c. cum olim, de teſt clem. paſtoralis de re iud. Marſil. ſingular. 30. tu ſcis fol. 8. qui id tradit cum duabus limitationibus, & ſing. 75. citatio eſt fol. 16. vbi ponit tres ampliationes, & Aſin. in ſua praxi Iudic. §. 7. c. 5. limit. 77. fol. 171. qui ad d. regulam tradit centum & quadraginta quinque limitationes, & Rot Gen. per chartar. deciſ. 95. quãuis, quæ num. 4 fol. 274. & num 7. fol. 275. reſpectiue duas ponit limitationes.
2 Id tamen locum non
3 habet in aufugiente, quia cum per fugam declaret
ſe amplius non compariturum, non eſt vlterius citandus, vt probatur in c. cum, qui de dol. & cõtum. in 6. & ſimile videtur in eo, qui dixit ſe nunquam venturum, qui propterea citari non debet, vt dicit Bart. in l. ex conſenſu, §. fin. ff. de appell. Gloſſ & Franc. in d. c. cum qui, num. 5. & ita fuit rentum in vna vertente inter Ioſephum Angeli de Penna, S. Ioannis Incolam Maceraten. & fiſcum die 17. Nouemb. 1598.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

Digitized by Google

DECISIO CI.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Honeſti viri apud quos appellatur quam habeāt auctori tatem.
Aſcribens ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem, quomodo puniatur.

SVMMARIVM.

Appellari poteſt coram honeſtis viris, nu. 1.
Appellari quando ſoleat coram honeſtis viris, nu. 2.
Honeſti viri, qui dicantur, nu. 3.
Honeſti viri poſſunt facere decreta ſpectantia ad indicē, num. 4.
Honeſti viri an poßint dare Apoſtol. teſtimoniales, nume. 5.
Honeſti uiri habentur uti teſtes, nu. 6.
Apoſtoli non ſunt de neceßitate petendi, quando appellatur in abſentia iudicis, licet ad cautelam peti poſsint, num. 7.
Pœna eius, qui ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem adſcribit, quæ ſit, nu. 8.
Pœna corporalis pro alio ſolui non poteſt, nu. 9.
Fideiuſſor non recipitur quando tractatur de pœna corporali, nu. 10.

DECISIO CI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

SEcuta carceratione Reuerendorum Canonicorum E. & A. ſub prætextu, quod interpoſita appellatione coram eis tanquā honeſtis viris à quadam ſententia lata per Illuſtriſs. & Reuerendiſſimum D. Galeatinm Moronum Epiſcopum Maceratēſem meritiſsimum eam admiſerunt ſi & inquantum, & litteras citatorias, & inhibitoria'es in forma conceſſerunt.

Dubitatum fuit an eis de iure id licuerit, vel ſaltem ſint ſub fideiuſſoribus relaxandi.

1 Fuit concluſum, quod licet poſsit appellari co-
ram honeſtis viris c. fi. de appell. Lap. alleg. 38. an
valeat appellatio num. 1. & 2. fol. 36. Franc. in c. ſi
iuſtus metus de appell. nu. 31. Papienſ. in ſua pract.
in form. appellation. à ſententia diffinit. in verſ. co
ram vobis, num. 11. mihi fol. 406. & Menoch. de ar
2 bitr. caſ. 69. non ſemel nu. 9. fol. 112. quod fieri ſo-
let quando copia iudicis à quo haberi non poteſt,
vel infra tempus non poteſt adiri iudex, ad quem
ſecundum Crauet. conſil. 140. diuino ſubſidio nu.
3. in verſic. denique quando, qui dicuntur illi, de
3 quibus per Veronenſ. caut. 78. quia in electione fo.
4 26. & ſeq. non tamen poſſunt facere decreta, quæ
ſpectant ad iudices, prout ſunt admittere ſi & in-
quantum, vel non admittere literaſque citatorias,
& inhibitorias committere, ſicut fecerunt dicti
honeſti viri modo vigore literarum Sacræ Conſul-
5 tæ ſub die 19. Iunij præſentis anni 1596. carcera-
ti, ſed ſolum dare Apoſtolos teſtimoniales, vt di-
cit Specul. in tit. de appellat. iudicial. nume. 14. in
verſic. poſſunt autem part. 3. Soccin. conſil. 45. vi-
ſa appellatione nume. 2. verſic. prætcrea iſti boni vi-
ri lib. 1. facit Lap. allegat. 121. quantum ad nun-
ciationem num. 1. fol. 142. quia honeſti viri haben
6 tur quodammodo, vt teſtes ſecundum Soc. loco cit.
Si petiti fuerint, nam de neceſsitate quando appel
latur in abſentia iudicis, non ſunt petendi Apoſto
li, licet ad cautelam peti poſsint, vt in terminis tra
dit Specul. de appellat. §. ſequitur videre, num. 11.
part. 4 fol. 139. Franc. in d. c. ſi iuſtus metus, nu. 35.
de appellat. Caſſador. deciſ. 8. appellauerat de ap-
pellat. num. 8. fol. 125.
8 Et ſic non poſſe relaxari ſub fideiuſſoribus, quia
vt prętenditur pro parte fiſci agitur de crimine læ-
ſæ maieſtatis de eo, qui ſibi magiſtratum, & iuriſ-
dictionem adſcribit, vt nouiſsimè tradit Decian.
in ſuis tract. crim. tom. 2. cap. 9. quibus modis hoc
crimen committatur num. 5. fol. 117. quod facit ceſ
9 ſare dationem fideiuſſoris, cum pœna corporalis
10 pro alio ſolui non poſsit, nec pro ea dari fideiuſ-
ſor ſecundum gloſſ. ſingularem in cap. cum homo
23. q. 5; Bald. in l. neque, C. ne filius pro patre, & in
l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis, num. 5. & in
l. neque, C. ne filius pro patre, & in l. ſi quis in con-
ſcribendo, C. de pactis, num. 5. & in l. Pogramma,
C. commina. epiſt. Roman. conſil. 15. Plura ſunt,
num. 2. Marſil. in ſua pract. in §. examinanda, nu.
13. fol. 48. & Petr. de Rauen. in ſuo tract. de feud. in
lib. de pac. conſt. titul. vnic. to. 10. par. 2. fol. 42. &
Farinac. in ſua prax. criminal. in tit. de carcer. &
carcerat. quæſt. 33. Regul. 1. nu. 1. 51. & ſeq.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO CII.

FRONTALIS SANCTI Seuerini.

ARGVMENTVM.

Receptatores, quam incurrant pœnam.

SVMMARIVM.

Receptatores quando puniantur tanquam rei læſæ maieſtatis, nu. 1.
Conſtitutio Sixti V. puniens receptatores, de quibus intelligatur, nu. 2.
Verbum ij eſt relatiuum præceddntium, nu. 3.
Verbum illis non ſolum eſt relatiuum, ſed etiam perſonale, & ad oculum demonſtratiuum, nu. 4.
Verbum prædictos eſt relatiuum præcedentium, cum omnibus ſuis qalitatibus, nu. 5.
Receptatores de iure communi ſecundum magis receptam doctorum ſententiam puniuntur arbitrio iudicis, nu. 6.
Pœna non reuelantium delinquentes quæ ſit, nu. 7.

DE-

DECISIO CII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Receptans ſcienter exemptum de carceribus, cũ aliquo de his, qui fuit particeps eiuſdem ſceleris, qua pœna plectendus veniat. In cauſa, quæ vertitur inter fiſcum R.C. Apoſtolicæ actorem ex vna & Reuerendum Antoniũ Franciſcum Baglianum de Cingulo Vicarium perpetuum Sancti Dominici à Frontale.

1 Dicebam, quod aut quæritur an dictus Baglianus poſſit puniri tanquam Receptator, & tunc, id poſſe conſiderari duobus modis vno modo reſpectu pœnæ contentæ in conſtitutione Sixti V. quæ in Bullario eſt Bulla 6. puniente receptatores tanquàm reos læſæ maieſtatis, vt ibi legitur in verſic. (qui perduelliones) & dicit Farinac.in tit.de carcer.& carcerat.q.30.nu.96.alio modo reſpectu iuris communis.

Primo caſu videtur quod non, quia dum dicta Bulla punit receptatores tanquam reos læſæ maieſtatis non comprehendit hanc ſpeciem,in qua non
2 conſtat, quod d. inquiſitus ſit de nominatis, & ſpecificatis in ea, nempe per duellio, homicida, exul, & bannitus ad quos tantum ſe refert capitulum d.Bullæ puniens receptatores, vt demonſtrãt
3 plura verba ibi poſita nempe verbũ illud ij, quod eſt relatiuum præcedẽtium Aret in l ſi plures, col. 2.num.4.verſ nota quarto, ff. de vulgar. & pupill.
4 & verbum illud illis,quod non ſolum eſt relatiuũ, ſed etiam perſonale, & ad oculum demõſtratiuum adeo quod præter nominatos dicitur excluſiuum aliarum perſonarum Paris conſil.30. dubitatur nume 55.& ſeq.lib 2 Decian. conſ.1. & quidem nu. 216.lib.2 facit Iaſ.in l.filius familias, §.diui, ff. de legat.1.num.151.& ibi Rip.num.111.
5 Et verbum prædictos, quod pariter eſt relatiuũ præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus Barto.in l.1 §.hoc ædicto,num.1 ff de poſtu an. Rip. vbi ſupra Pariſ.conſ.158.ſi ius commune num. 18. lib.4.Dec.conſ.465.Perſcrutatis verbis, num 8. & 9. Curt.iun.conſ.58 circa præmiſſam conſultationem col.1.num 3.Crauet. conſ 98. nobilis, & potens num.8, Cephal. conſ. 44. Magnificus Dominus,nu 13.lib.1. Rimin iun conſ 37 Illuſtris nu. 8. lib. 1. non autem capitulorum ſubſequentium, in quibus puniuntur fractores carcerum, eximentes carceratos, & impedientes iudices executores in eorum officii libera adminiſtratione, vt quãdoque prætendebatur ex parte eximẽtium de carceribus dictum exemptum ad euadendum dictam Bullam, & de neceſſitate dicendum foret ad comprehendendum caſum iſtum,nam in dictis capitulis dictę tres dictiones non leguntur.

6 Secundò vero caſu, quod ſic, quia de iure com-
✱ muni ſecundum veriorem, & magis communem * receptatores delinquentium puniuntur arbitrio iudicis,vt latè tradit Menoch.in ſuo tract.de arbitrar.q.lib 2.caſu 348 quoniam vno,num.1 & ſeq. ponderando text. in l, 1, C. de his, qui latron. & pluribus comprobat Marſ.conſil 30.licet in conſil. num.7.& ſeq.& conſ 47.exaudi Domine, nume.7.
✱ & 8. vbi teſtatur de communi, * non autem eadẽ pœna,qua tenebatur delinquens receptatus.

Aut quæritur an teneatur dictus Baglianus ad aliquam pœnam contentam in dicta bulla, & iſto
7 caſu eſt diſtinguendum, nam aut tractatur de pœna receptatorum, & tunc à ſupradictis non eſt recedendum, aut de pœna non reuelantium, & tunc dictus Baglianus venit pariter arbitrio iudicis puniendus ex eo, quod non reuelauit præfatos infra tres dies ad formam dictæ Bullæ in verſiculo (Particularibus) in qua non reuelantes huiuſmodi puniuntur arbitrio iudicis pro modo culpæ, etiam vſque ad mortem incluſiuè. Licet ſuper hoc non fuerit aliquid pronunciatum, quia ſuperuenerunt litteræ Sacræ Conſultę mandantes eundem pro nunc relaxari cum cautione de repræſentando toties quoties.

Laus Deo, & B. Marię ſemper Virgini.

DECISIO CIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Pœna,an poſſit mitigari ex probatione bona famæ.

SVMMARIVM.

Fama bona ad hoc, vt inducat mitigationem pœnæ quid ſit probandum,nu.1.
Pœna ordinaria an poſſit à iudice minui,nu.2.
Scandalum eſt ſtatim pro vno delicto virum punire,n.3.
Diſpenſatur ſæpe cum probis viris,nu.4.
Teſtes in cauſa ſcientiæ ſuper fama dicentes de ſe ipſis,& omnibus eos cognoſcentibus,an probent,nu.5.
Acta faciunt notorium,nu.6.
Teſtes deponentes de omnibus cognoſcentibus non carent ſuſpicione,nu.7.
Teſtes deponentes ſecundum eorum iudicium an probent, nu.8.
Teſtis officium eſt dicere veritatem,nu.9.

DECISIO CIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

In vna Maceratenſi vertente inter Fiſcum actorem ex vna, & Reuerendum Canonicũ B. & C. eius ſtatiem inquiſitos ex altera. Dubitatum fuit, an Conſtitutio Sixti Quinti loquens de eximẽtibus carceratos de carceribus, quæ in Bullario eſt Bulla 6. poſſit ex probatione bonæ famæ mitigari

1 Et reſolutum, quod non, quia vbi alicui mitigationi locus eſſet id debet intelligi, quando cum fama fuiſſet probatum prædictos non commiſiſſe toto tempore eorum vitæ aliud delictum, vt per Alex.conſil 121.viſo proceſſu, num.8.lib.7. Tiraq. de pœna.temper.cauſ.51.per tot. Bertaz. conſ. 11. num.14.

num.24 lib.1. Farinac. in tit. de indit. & tortur. q. 47. nume. 185. & Natt. conſ. 458 in cauſa inquiſitionis, num 13. lib 2. dum dicit iudicem poſſe pœ-
2 nam ordinariam minuere, immo etiam indulgere, quando perſona, eſt honeſta, & non deliquit
3 niſi ſemel, noxium enim eſt virum ſtatim pro vno delicto punire, immo ſcandalum, cum ſoleat ſępe
4 cum probis viris diſpenſari, vt probatur in c. Lugdunenſis 9. q. 2. in illis uerbis. (& ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgētiæ proſpexeris promitteri) cum pluribus citatis per Tiraq vbi ſupra num 150 fol. 453. Gramat. conſil. 65. in cauſa humilis nu 7. cum ſeq & maxime coram Iudice eccleſiaſtico vt ibi num. 8. & Deciſ. 5. In cauſa Pauli num. 36. cum ſeq.
5 Secus vbi id non fuit probatum, vt in caſu iſto, nam tunc nullum fundamentum poteſt fieri in prętenſa bona fama, maxime, quod teſtes, nec dicuntur reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ dum dicunt, prædictos inquiſitos reputari bonę famæ ab ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, quia cognoſcentes huiuſmodi poſſunt eſſe minor pars hominum, qui de iure ſunt neceſſarij ad talem probationem, vt in ſpecie conſuluit Bald. conſil. 406. in cauſa, num. 3. lib. 1. & conſil. 447 ad euidētiam, nume. 15. volum. 5. Dec. conſ. 210. viſo puncto, nu. 9. in verſ. & licet. Aym. conſ. 41. venerabilis Dominus, num. 5. & voluit Maſcar. de probat. concluſ. 749. num. 10. lib. 2. Farinac. q. 47. in tit. de indit. & tort. nu. 318. & nouiſsimè Rota Lucan. deciſ. 106. ſtatutum, col. 9. fol. 166.

Nec deponere veriſimile, quia dum ſubſequenter affirmant, quod toto tempore eorum vitę prædicti inquiſiti fuerunt viri probi, ſicut ad præſens ſunt, neque ſcire, quod commiſerint aliquod delictum, nec quod conſenſerint committere volentibus, aliud concludere non uidetur, niſi quod ſicut ad præſens ſunt notoriè delinquentes in præſato delicto, de quo ex eorum confeſsionibus, & actis plenè conſtat, quæ faciunt notorium ſecundum
6 Franc. in d. cap. dilecto, nu. 140. de appellat. Grammat. deciſ. 36. Solon num. 57. & Aym. conſ. 249. in cauſa nobilis Magdalenæ, num. 7. par. 2. ita fuerint in præteritum, vel quod pœnitus ignoretur, quid dicāt, & an toto tempore eorum vitæ commiſerint aliquod delictum, prout uerius ex eis concludi uidetur.
7 Et tanto magis, quod ſuſpicione non carent, dum in cauſa ſcientię dicunt, vt ſupra reputari bonæ famæ ab ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, quaſi quod ipſi omnes cognouerint, & cum omnibus locuti fuerint, vt conſiderauit Crauet. conſ. 244. in cauſa nobilis Magdalenę, nu. 8. fol. 503. demumq; fungantur potius officio iudicis, quam teſtium deponendo prædictam Bullam non intrare in caſu de quo agitur, cuius contrarium infra deciſ. 105. fuit demonſtratum.

Qua ſuſpicio ſufficit ad auferendum eis fidem, nam per huiuſmodi indicium oſtendunt affectionem, quam habent ad cauſam, & ſic repelluntur, vt per Crauet. in conſ. citato præſertim cum non conueniat teſtibus aſſumere officium iudicandi ſpectans ad ſolum iudicem Crauet. conſ. 6. plura videnda ſunt, num. 13. Rot. Florent. Deciſ. 2. Domi

nus Ioann. num. 35. & ſeq. fol. 22. officium enim teſtis propriè eſt dicere ueritatem de his quæ percipit ſenſu corporis, vt dicit Innoc. in cap. cum cauſam, num. 2. de teſt. quam ſequitur Bart. in l. qui teſtamento, §. veteres, num. 2. ff. de teſt.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO CIIII.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Aufugiente de carceribus capto Pœna, an mitigetur.

SVMMARIVM.

Pœna an ſit mitigenda, vel in totum remittenda, quando opera ipſius petentis mitigationem, vel remiſſionem pœnæ aufugiens fuit captus, nu. 1.

Cauſa quælibet non ſufficit ad mitigationem pœnæ, nume. 2.

Fælix exitus non excuſat delinquentem, nu. 3.

Voluntas inſpicitur in maleficijs, non euentus, nu. 4.

Pænitentia non operatur, pœnę mitigationem, vel remiſſionem, nu. 5.

Pœnitentia an iuuet in crimine barrattariæ re integra d. nu. 5. in verſiculo quod id limita.

Captus non eſt liber, nec in ſuo arbitrio, nu. 6.

Penitentia intempeſtiua non operatur, nu. 7.

Pænitentia non iuuat in atrocioribus, nec in delictis conſiſtentibus in faciēdo, ſed in omittēdo d. nu. 7. in verſiculo preter quam.

Pœnæ contra eximentes carceratos, de qua in conſtitutione Sixti Quinti, an poſſit mitigari, nu. 8.

Iudex non debet eſſe clementior lege, nu 9.

Peccandi occaſio datur per indulgentiam criminum, nume. 10.

Iudex qui eſt clementior lege facit litem ſuam, ſicut ille, qui male gerit officium ſuum, nu. 11.

Conatus an de generali conſuetudine puniatur non ſecuto effectu, & quid in terminis bullæ ſixti quinti contra eximentes carceratos d. nume. 11. in verſiculo nec dicatur.

Priuatio præſupponit habitum d. num. 11. in verſic. nam priuatio.

Species derogat generi d. n. 11. in verſiculo, & etiam quia.

Clemētia, & miſericordia proprie ſpectat ad Principem, nu. 12.

Moyſes ad quid lenitatem cum ſeueritate miſcuit, nume. 13.

Subditi, nec multa aſperitate, nec nimia ſecuritate gubernandi ſunt, nu. 14.

Virga quando opus eſt quid agendum, nu. 15.

Iuſtitia ſine miſericordia vertit principem in tirannum, nu. 16.

Lex ſi per alium §. docere, ff. ne quis cura quando procedat, nu. 17.

Delictum conſummatum expectat pœnam, nu 18.

Contumaciam purgare volens, quādo comparere debeat, nu. 19.

DE-

Digitized by Google

DECISIO CIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

POena eximentis carceratū de carceribus, an veniat mitiganda, vel in totum remit tenda quando talis exemptus fuit redactus ad carceres, vt prætenditur pro parte Paſqualis Solarij Parmenſis.

1 Videbatur dicendum non ſolum pœnā eſſe mi-
tigandam, cum opera eiuſdem Solarij dictus exē-
ptus poſsit dici repoſitus in manibus curiæ. Fuit
enim captus in itinere per ipſum reuelato ſtatim,
quod pœnituit facinoris perpetrati per ea, quæ
tradit Tiraqu. in ſuo tractat. de pœn. temperand.
cauſ.60.num.primo. fol.46. ſed penitus remitten-
dam per text. in terminis in l. ſi per alium, §. do-
cere, ff. ne quis eum in illis uerbis (cæterum ſi nihi-
lominus productus eſt ceſſat pœna, quoniam ver-
ba cum effectu ſunt accipienda.)

Sed contrarium fuit reſolutum nam quando de-
lictum eſt conſumatum, & eius pœna incurſa exi-
mens eſt ſua pœna puniendus, etiam, quod exem-
ptus vi, ſiue ſponte, & penitens ad carceres re-
uertatur, vt in terminis voluit Farinac. in ſua prax.
crimin. de carcer. & carcerat. q.31. num.64. fo.320.
& nouiſsime ſcribit Io. Aloyſius Catalanus in ſuo
tract. abolitio. & indultus ampliatio 13. ca.40. nu.
125. fol.334. vbi teſtatur de communi, & ad primū
2 obiectum reſponſum, quod non quelibet cauſa ſuf-
ficit ad mitigationem pœnę Paris de Put. in ſuo
tract. ſindic. in verbo compoſito num.4. fol.163. &
3 Gramm. vot.35. nu. 6. Item quod fælix exitus non
4 excuſat delinquentem, quia in maleficiis voluntas
inſpicitur non euentus l.1. §. diuus, ff. ad leg. Corn.
de ſicar. Tiraq. in tract. de pœn. temper. cauſ.52.

Secundo, quod nō agitur de caſu in quo omnia
per pœnitētem in priſtinum reducta fuerint, vt in
obiecto præſupponitur, cum totū euenerit nimia,
ac inſuperabili diligentia Rectoris huius Prouin-
ciæ Marchiæ qui tunc temporis erat Illuſtriſ. & Re
uerendiſs. Dominus Carolus de Comitibus Epi-
ſcopus Anconitanus nunc Iure optimo S.R.E. Car
dinalis ampliſsimus Dominus meus Colendiſsi-
mus vir quidem integerrimus, & nunquā ſatis lau
datus, omniumq; virtutum genere ornatiſsimus.

5 Tertio, quod idem eſſet, niſi cum tali reductio-
ne in priſtinum ſtatum ſecuta fuerit pœnitentia,
vt præſupponit Tiraq. loco citato, hoc eſt antequā
delictum fuerit conſummatum Io. Andr. in addit.
ad ſpeculat. de conſt. §.1. in verſ. ſed incidit Bal. in
l. ſi fugitiui ſerui, num.2. C. de ſeru. fugit. Marſil. ſin
gul. 326. Pęnitentia qui id limitat in comittente
6 Earratter iam re integra fol.90. & ante capturā, nō
autem poſtquā fuerit captus, quia tunc non eſt am
plius liber, & in ſuo arbitrio, vt in terminis probat
Bald. in d. l. ſi fugitiui ſerui, nu.5. C. de ſeru. fugit. in
verſ. item ſi deprehenſus Florian. in l. arboribus, §.
idem tract. nu.6. ff. de vſu. uct. per tex. in l. laqueu,
ff. de acq. rer. do. Io. Andr. in d. addit. ad Spec. in tit.
de conſt. §.1. verſ. ſed incidit littera a viden. & fir-
man. in ſuo tract. de gabell. nu.18. co.12. fol.76. ne
7 medio huiuſmodi intempeſtiue pœnitentia vno
eodemque tempore deludatur iudex, & lex, vt in-
quit Bald. in d. l. ſi fugitiui, nu.5. in verſ. alias.

Præter quam quod præſuppoſitum de aſſerta
penitentia locum non habet in atrocioribus Me-
noc. de arbit. Iud. lib.2. centur.4. caſ.360. Rot. Flor.
deciſ.88. extant nu.13. fol.271. nec in delictis con-
ſiſtentibus in faciendo, ſed in omittendo, vt poſt
Iaſ. art. in l. ſi inſulam q.6. de verb. oblig. Aret. conſil.
156. in fin. Tiraqu. de mitiga. pęnar. cauſ. 44. nu.
51. habetur per eandem Rot. Florent. d. deciſ. 88.
num.15. & ſic in ſpecie iſta in qua agitur de crimi-
ne, cui per infraſcriptam Bullam imponitur pœna
læſæ maieſtatis, & de delicto in committendo.

8 Quartò, quod non poteſt de aliqua mitigatione
tractari, quia agitur de caſu in quo cōſtitutio Sixti
V. contra eximentes carceratos, quæ in Bullario eſt
Bulla 6. punit eadem pœna etiam affectum, vt de-
monſtrant illa verba (violare tentauerint) quo fit,
9 vt iudex non poſsit, nec debeat eſſe clementior le-
ge auth. de iudic. §. oportet, nec flecti cōtra legem
l. reſpiciendum, ff. de pœni. vt diſtinguendo in ter-
minis probat clar. in ſua pract. crim. lib.5. §. fi. q.92.
in verſ. ego autem dico ſic fo.219. quem poſt longā
diſputationē illius articuli an conatus, & affectus
puniantur nō ſecuto effectu pro qua hinc inde ad-
ſunt communes opiniones ſequitur Hieron. de Ce-
uallos in ſuo ſpecul. opinion. commun. cōtra com-
mun. q.540. Iuris regula nu.14. lib.2. fo.30. & qui-
10 dem recte cum per indulgentiam criminum detur
occaſio iterata flagitia committendi l. ſi apparitor
in fi. C. de cohortal. lib.12. Gramma. vot.35. in cau-
ſa Elizæ Sagutarij, num.5. contra tex. expreſſum in
l. conuenire 5. ff. de pact. dot. & tradit. per Decian.
& Farinac. citat. nouiſsime per Io. Aloiſ. Catal. in
ſuo tract. abolit. & indult. cap.2. nu.59. & 63. fo.69.
11 niſi forſan velit facere litem ſuam Bal. in d. l. ſi fu-
gitiui ſerui, nu.5. C. de ſeru. fugit. in verſ. quia tunc,
prout facit quilibet iudex male gerens officiū ſuum
in damnum alterius. Ferrat. caut.14. Iura ſunt vul-
garia, num.8. fo.86. vbi allegat Bald. in l. qui crimē
circa fin. C. qui accuſa. non poſſ.

Et maxime vbi proceditur non per denuntiam,
ſeu inquiſitionem, ſed per accuſationem Marſil. ſin
gul.524. Inquiſitio in verſic. hoc ſolum. fol.540.

Nec dicatur quod omnia iura punientia conatū
tanquam factum punibile ſunt correcta per gene-
ralem conſuetudinem vt poſt ſpeculator. Bartol. &
Alexand. tradit Gramat. deciſ.2. Franceſchella, nu.
14. Hieron. de Caballos d. q.540. nu.12. qui teſtatur
de communi totius mundi conſuetudine, & Farin.
in ſua prax. crim. in tit. de indic. & tortur. q.37. nu.
130. qui vltra generalem conſuetudinem teſtatur
de cōmuni, & tutiori. quia dupliciter reſpondetur,
Primo, quod non agitur de ſimplici conatu cū cri-
mē fuerit cōſumatum, & vbi ageretur, quod memora-
ta bulla promulgata poſt dictam conſuetudinem
non potuit corrigi, nam priuatio præſupponit hā-
bitum l. decem. ff. de verb. oblig. l. Titio vſufruct. ff.
de cond. demonſtrat. Surd. conſ.52. Magnificus Io.
nu.57. fo.145. conſ.73. quia nu.76. fo.157. & conſil.
136. ſuborta nu.41. fo.371. ſed corrigere omnia in
contrarium facientia per clauſulas de quibus in fi-
ne eiuſdem, precipue cum ſpecies deroget generi
iuxta vulgaria.

Sententia certa ferri non poteſt ſuper re dubia,nu.28.
Veritati eſt eſt inhærendum,nu.29.quia vt ibi eſt baſis,& fundamentum iuſtitiæ.
Fugiens per oſtium ſibi apertum,an teneatur pœna effracti carceris , nu.30.
Pœna de iure canonico effractoribus carcerum an ſit impoſita,nu 31.
Iudex eccleſiaſticus,an poſſit punire ad inſtar regularum ciuilium,nu.32.
Paria ſut quem delinquere,vel delicto cauſam dare,n.33
Pœna plurium , qui acceſerunt animo occidendi , ſi vnus percuſſerit,quæ ſit,nu.34.
Coaditor eadem ſeueritate conſtringitur,nu.35.
Pœna dantium auxilium,ſolatium,conſilium,opem,ſuppetias,aut mandatum ad crimen,quæ ſit,nu.36.
Auxiliator quando mitius puniatur , quam principalis , nu.37.
Pœna occultantis latronem poſt delictum,quæ ſit,nu.38.
Conſulens in atrocioribus punitur licet principalis eſſet alias facturus d.nu.38.in verſiculo niſi .
Pœna eximentium carceratos de carceribus hodie in ſtatu eccleſiaſtico,quæ ſit nu.39.
Verba generalia generaliter ſunt intelligenda,nu.40.
Potentia verborum generalium,& vniuerſalium,nu.41.
Carcer dicitur locus ſanctus,nu.42.
Pœna violantis carcerem eſt capitalis,nu.43.
Lex vbi non diſtinguit,nec alii diſtinguere debent,n.44
In claris non recurritur ad proœmium.
Dictio vel,ſeu, & ſiue ſunt ampliatiuæ,nu.46.
Interpretatio in claris non eſt neceſſaria,nu.47.
Reſtrictio contra verba , & intentionem fieri non poteſt , nu.48.
Dictio tantũ eſt excluſiua omniũ aliorũ caſuum, nu.49.
Promittens pro ſuo dato, & facto tantum re,euicta non excludit factum auctoris d.nu.49.in verſiculo licet ali quando.
Conſtitutio Sixti Quinti,an reſtringatur tantum ad eximentes exules,& bannitos in rubrica eiuſdem nominatos,nu.50.
Pœna dictæ conſtitutionis in cuius odium poſita fuerit , nu.51.
Verba generalia comprehendunt omnia in qualibet materia,etiam pœnali . Item caſum improprium, & vt cũque inſolitum,& incogitatum, & ampliat diſpoſitionem ad ea,quæ de ſui natura non venirent,nu.52.
Verba non dicuntur poſita ſine effectu operari,nu.53.
Verborum propria ſignificatio attenditur,etiam in pœnalibus,nu.54.
Verba generalia nõ poſſunt reſtringi abſque diuinatione , nu.55.
Geminatio,quid operetur,nu.56.
Dictio quoquo modo eſt vniuerſalis,nu.57.
Signa duo vniuerſalia latiorem diſponentis voluntatem oſtendunt,nu.58.
Dictio quoquomodo,quomodo interpretetur,nu.59.
Dictio quoquomodo habet vim geminationis,nu.60.
Dictio quoquomodo tanquam ampliatiua comprehendit omnes caſus , etiam requirentes ſpecialem expreſſionem,nu.61.
Dictio quoquomodo intelligitur de diſſimilibus, aut maioribus expreſſis , & comprehendit ea , quæ alias ex natura ſermonis non venirent abſque vlla reſtrictione,nu.62.
Reſtrictio pro euitãdo abſurdo an fiat nu.62.in verſ. niſi.
Pœna eximentium de manibus ſatellitum captum ad inſtantiam creditoris,quæ ſit,nu.63.
Quod non licet in caſu minori,non licet in maiori,nu.64.
Argumentatio ex rubrica quãdo procedat,nu.65.& 68.
Verba obſcura declarantur ex rubrica,nu.66.
Rubricæ an ſtandum ſit,nu.67.
Vltima derogant prioribus in qualibet diſpoſitione d.nu. 67.in verſiculo nam .
Conſtitutio Sixti Quinti loquitur de omnibus violare tentantibus,nu.69.
Proteſtatio auctoris,nu.70.
Bart.de Saxo ferrato fuit ciuis peruſinus,nu.71.

DECISIO CV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

DVbitatum fuit,an Camillus Ghiaritius de Monte Sãcti Petri olim Commentarienſis carcerũ dictæ
1 ciuitatis, quam inſignem appellat Summus Pontifex in conſtitutione erectionis huius Tribunalis Rotæ,cap.3.quæ inter conſtitutiones Sixti Papę Quinti in Bullario eſt Bulla 40.fol.216.Et ſocii cum eo conſpirantes inquiſiti circa fugam Prothonotarij A. de dictis carceribus inciderit in crimen læſę maieſtatis,vt prætẽditur ex parte fiſci, qui facit plura præſuppoſita.

Primò quod ea ſecuta fuerit , cũ fractura vnius oſtij carcerum .

Secundò quod Paſqualis Solarius de Parma pro eius fractura inuenerit forcipes , & ad eam occultandam, & palliandam fabricauerit quandam Scalam Scaphis funiculorum , & gradibus ligneis , cã poſtea ponendo in loco ex quo optabatur in hominum opinionem venire d. Prothonotarium aufugiſſe,ne vllo vnquam tempore appareret per oſtium ſibi apertum conſulto aufugiſſe.

Tertiò quod R. Canonicus B. pro faciliori , ac tutiori eius fuga miſerit,C.eius fratrem cum d. A. qui pariter conſcius , & particeps tanti ſceleris ipſum aſſociauit.

Quartò quod d. Commentarienſis,& Paſqualis pecunia , & promiſſionibus corrupti dictæ fugæ cum prędictis cautelis,inuentionibus , ac complicibus operam nauauerint , prout in proceſſu fol. 270.& 299.reſpectiuè.

Et dicebatur,quod non tam inſpecto iure communi,quã conſiderato tenore conſtitutionis Sixti Papæ Quinti,quæ in Bullario eſt Bulla 6. fol. 18.

2 Nam ſi attenditur ius commune , vt quis incurrat huiuſmodi crimen,requiritur, quod exemptus de carceribus ſit non ſolum confeſſus,& conuictus, vt probatur in l.cuiuſque in fi.in verſic. Item,qui conteſſum ff.ad leg.Iul. Maieſt.cum pluribus citatis per Decian.in ſua pract.crim.c.11.de exim.carcera.nu.1.lib.2.fol.120.& Petr.Plazz.in ſua epito. lib.1.cap.78.num.8. ſed quod fuerit confeſſus, vel conuictus,ſeu condemnatus pro crimine capitali. Burſat.conſ.216.facti ſpecies,nu.5.volum.2. Clar.
* in §.fi.q.68.in verſ.eximens, qui teſtatur de cõmuni cum pluribus aliis citatis per eundem Burſat.vbi ſupra Duen.Regul.281.eximens fo.160.Bertazzo.

Dd 2 conſ.

Digitized by Google

exemptus non fuiſſet reus mortis. Nam tunc co-
mentarieſis punitur eadem pœna vltimi ſupplicij,
qua erat puniendus carceratus, qui aufugit, vt di-
cit gl. in l. fi. in verb. capite littera O, & alia gl. in l.
milites, ff. de cuſt. & exhibit. reor. in verbo ſuppli-
cio in littera Q, dum dicit melius eſt dicere ſup-
plicio, quo erat afficiendus accuſatus. Boſſ. in tit.
* de carce. nu. 10. fol. 14. vbi teſtatur de communi, *
prout quoque facit Clar. q. 68. in verbo cuſtos car-
cerum fol. 182. Farin. in tit. de carcer. & carcerat.
q. 31. num. 6. & 8.
Et quod non poſsit intelligi de morte naturali
clarè demonſtrat alternatiua poſita in d. l. fin. in
qua dicitur (fraudulenter autem ſi fuerit verſatus
in dimittenda cuſtodia, vel capite puniatur, vel in
extremum militiæ gradum datur ratio duplex eſ-
ſe poteſt.
19 Prima quia delicta commentarienſium ſũt pu-
nienda pro modo culpę, vt colligitur ex dicta l. mi
lites, & in d. l. fin. ff. de custo. & exhibit. reor.
20 Secunda quia quando lex loquitur de pœna ca-
pitis debet intelligi de mitiori, vt ſupra fuit pro-
batum; etiam ſi propriè, & ſtrictè intelligatur de
* morte naturali ſecundum gl. communiter * appro
batam in l. tranſigere in verbo capitali, C. de tran
ſact. de qua meminit Clar q. 67. vnde dicit Mille.
in ſua pract. criminali nobilis Gerardus, num. 7.
fol. 64 quod in eos varie animaduertitur, nam no-
21 cturni effractores carcerum, qui atrociores ſunt
22 fuſtibus cęſi in metallum dãnantur, cuius loco ho
die de conſuetudine ſolent rei condẽnari ad trire-
mes perpetuo, vel ad tẽpus Capic. decif. 153. nota-
23 rius Petrus, nu. 3. quia pœnæ per quas imponitur
perpetua ſeruitus non ſunt hodie in vſu, vt dicit
Bal in l incredibile, num. 3. de pœn. & Clar. q. 67.
24 verſ. item damnatio in metallum, quæ pœna trire-
mium, etiam de iure canonico imponitur, vt dicit
ibi Clar. etiã in clericos, & ſacerdotes, vt per Gra-
mut. theorem. 3. principalis cum nu. 10. & Farinac.
vbi ſupra, nu 14.
25 Diurni verò effractores poſt fuſtiũ caſtigatio-
nem in opus perpetuum, vel temporarium dandi
ſunt, vel puniuntur etiam eadem pœna, qua puni-
retur ſi delictum is, qui fuit exemptus de carceri-
bus patraſſet, vt per Milea. vbi ſupra, & num. 10.
Sed in hoc vltimo non videtur inſiſtendũ, quia
licet ſit notoria fuga d. Prothonotarij à carceribus
Mantuæ de qua etiã de auditu ab ipſo deponunt
presbyter Anton. Baglianus fo. 96. & d. c. fol. 23.
26 ignoratur tamen cauſa, ſeu crimen pro quo erat
detentus Mantuæ d. A. vltimo loco poſitus in di-
ctis carceribus Maceratæ de mandato ſacræ Con-
ſultæ, quod ſolum etiam vbi Bulla intraret, vide-
tur ſufficiens ad inducendum ſaltem Principem
ad temperandum eius rigorem ſecundum qualita
tem facti, vel iuris communis diſpoſitionem.
Et tantò magis erat arbitraria, quia non vide-
tur equũ, quod imponatur pœna mortis vbi igno-
ratur pœna, & delictũ exempti, à carceribus, ſed
quod mulcteiur pecunialiter ſecundum poteſtatẽ
27 iuriſdictionis iudicis, quia eximere de facto eſt
turbare iuriſdictionem, vt inquit Iaſ. in l. hoc ædi-
cto, §. Prætor num. 11. ff. ne quis eum, & alii citati
per Farinac. q. 30. de carcer. & carcerat. nu. 112. Eu
gen. conſ. 31. quamuis, nu. 29 fol 93. vbi nu. 18 &
ſeq. ponit plures modos, quibus turbatur iuriſdi-
28 ctio, maxime quod ſuper ignorans non quieſcit
animus iudicis, nec in re dubia poteſt certa fieri
ſententia, etiam ſtãte aſſerta fractione clauſtri car
cerum, cum fuerit ficta, & ſimulata, nam ſemper ve
29 ritati eſt inhærendum l. iudices, C. de iud cap. ex-
hibita extra eodem tit. cum ſit baſis & fundamen-
tum iuſtitiæ, vt per Crauet. conſ. 7. Plura videnda
nu. 27. fol. 19. quem ſequitur Ferrant. Gargiar. Pa-
tro. 19. Non ignoro illud vulgare nu. 9. lib. 2. fo. 85.
& quod hoc ſit verum patet, quia d. A. aufugit per
oſtium ſibi apertum à d Commentarienſi, non au-
tem mediante dicta fractura, vt ſupra diſsimulata
ad colorandam nequitiam ipſius cuſtodis carcerũ
& coadiutorum, quo fit, vt ſicut ipſe fugiens nõ te
30 netur pœna effracti carceris Bal. in l. ſuccurritur in
ſecu. lect. ff. ex quibus cauſ maio. & alii citati per
Duen. regula 393. faciens fractis limit. 1. fo. 248. ſed
alia mitiori iudicis arbitrio. vt per Boer. deciſ. 215
& antequàm veniam, nu. 15. & Marſ. in §. attingam
nu. 37. fol. 229. de quibus vbi ſupra meminit idem
Duen ita & pariſormiter coadiutores qui fecerunt
illum fugere non tenentur.
31 Quæ habent locum etiam, quo ad canonicum,
B. & ſic, quo ad clericos, & ſacerdotes, nam licet ef
fractoribus carcerum de iure canonico non repe-
riatur ſtatuta certa pœna per generalitatem regu-
larũ, de quibus in cap. at ſi clerici, & in cap cum nõ
32 ab homine de iudiciis & in c. cum de pœn. poterit
iudex Eccleſiaſticus ad inſtar regularum ciuilium
qualitatibus delictorum, & perſonarum penſatis
punire, & pęnam depoſitionis infligere per notat.
in c. ex litteris de excess prælato. vt dicit Farinac.
d. q. 30. de carcer. & carcerat num. 119.
Et ſic cum dictus Camillus Chiaritius olim Cõ
mentarienſis veniat puniendus arbitrio iudicis ci-
tra mortem, idem erit dicendum. quo ad coadiuto
res, & conſpirantes cum eo, nempe contradictum
canonicum B. & C. eius fratrem, & Paſqualem So-
larium, quia omnes videntur in eadem culpa, & pa
33 ria ſunt, quem delinquere, vel delicto cauſam dare,
vt in ſpecie argumentatur Bertazzo. d. cõſ. crimin.
35. ſubtilia ſed nu. 17. lib. 1. Farinac. d. q. 30. nu. 93.
Gandin. in tit. de furib. & latronib. nũ. 15. fol. 353.
facit additio ad Alex. conſ. 15. viſo proceſſu lib. 1.
in verb. ſi plures littera C, viden. dum firmat. quod
34 ſi plures acceſſerint animo occidendi, ſiue equè
principaliter, ſiue ad auxiliãdum vni ex eis ad ho-
micidium deliberatum, & hoc conſtat tunc omnes
nedũ ciuiliter, ſed etiam criminaliter leg. Corne-
lia tenentur non diſtinguẽdo, an omnes, vel vnus
percuſſerit Marſil. ſingul. 217. ter, vel quater in ver
ſic. ſecus autem ſi conſtaret fol. 56. Rot. Lucan. per
aiſis. deciſ. 16. Bertus Mediolan. nu. 5. fol. 97. Mill.
in ſua pract. crim. nobilis Gerardus, nu. 3. mihi, fo.
35 64. vbi dicit, quod coadiutor eadem ſeueritate
36 cõſtringitur, & Iodoc. in ſua prac. crim. c. 133. nu.
2. fol. 142. qui in ſpecie dicit, quod qui auxiliũ, ſo-
latium, conſilium, opem ſuppetias, aut mandatũ
vllum contulit ad crimen aliquod peragẽdum pu-
nitur, vt principalis perpetrator, quando dictorũ
coadiutorum auxilio delictum fuit cõſummatũ,
& ſine eo nõ fuiſſet perpetratum, vt in caſu de quo
agitur,

Digitized by Google

agitur, nam ſi tale fuiſſet auxilium, quod cauſam
maleficio non dediſſet, aut ſine quo alio quin ma-
leficium fuiſſet per maleficum perpetratum, tunc
37 hic auxiliatior mitius eſſet puniendus, quam prin
cipalis l. 1. & 2. C. de his qui latro vbi occultans la-
38 tronem poſt delictum nulla præcedente conuen-
tione mitius punitur, vt per Iodoc. vbi ſupra. Mar-
ſil. ſingul. 15. ſtatuta communiter fol. 4. niſi agere-
tur de enormibus, & atrocioribus delictis, nam in
illis conſulens punitur licet principalis eſſet illud
alias facturus Bal. in l. 1. col. 2. de ſeru. fugit. & Mar
ſil. ſingul 665. niſi me in verſic. iſtud tamē fol. 172.
Vlterius tamē cōſiderato negotio diligenterq;
ponderatis verbis d. Bullæ, quidquid de iure com-
39 muni magis verum ſit, videtur, quod tam dictus
Commentarienſis, quàm cęteri ſupranominati in-
quiſiti inciderint in pœnam d. Bullæ, quæ eſt mor-
tis, & confiſcationis bonorum. Quia in ſpecie d.
Bulla imponit uerbis clariſsimis, & generalibus,
pœnam non ſolum contra omnes, etiam clericos,
qui carcerem, aut aliam quamcunq; cuſtodiam ef-
fregerint, inuaſerint, aut quoquomodo violare tē
tauerint, ſeu ad hoc homines, vel arma, aliaue mi-
niſtrauerint, ſed etiam contra dantes auxilium,
cōſilium, vel fauorem palam, vel in occulto per ſe,
vel alium, ſeu alios quoquomodo præſtiterint ſeu
præſtare permiſerint.
40 Quo fit, vt adeo dicantur comprehenſi omnes
caſus, & modi, quod non poteſt fieri aliqua reſtri-
ctio, nec reſpectu modi, nec reſpectu perſonarum,
nec reſpectu violentiæ quomodocunque illatæ ob
naturam verborum generalium; & vniuerſalium
41 in d. Bulla exiſtentium, quorum potentia quanta
ſit tradunt Crauet. conſil. 294. verba tranſactionis,
& 290. Egregij nu. 4. Roland. conſ. 5. pulchra pro-
fecto nu. 38. & ſeq. vol. 1. & conſ. 54. doleo profe-
cto, nu. 39. lib. 3. Natt. conſ. 435. iam dudū, nu. 15.
& ſeq. lib. 2. Ceph. conſ. 446. in teſtamento nu. 18.
lib. 3. Alex. conſ. 42. ſuper præmiſſo, nu. 8. lib. 1. &
nu. 13. & conſ. 18. in caſu de quo quæritur num. 5.
lib. 5. qui loquitur in terminis dictionis quoquo-
modo, quia cum conſtet de voluntate Papæ, qui in
diſtinctè voluit punire audaciam, & temeritatem
horum fractorum, inuaſorum, & quoquomodo vio
lātium carceres nullo habito reſpectu, nec ad mo-
dum delinquendi, nec ad perſonas, quæ euaſerint
42 iure quidem optimo, cum carcer dicatur locus ſā-
ctus, quē qui violat capite punitur, vt inquit Natt.
43 conſ 499 inquiritur per D. Prætorem, num. 17. &
ſeq. lib. 3. omnis reſtrictio quæ fieret, eſſet cum le-
44 gis oftenſione, quæ vbi non diſtinguit, nec alii di-
ſtinguere debent ſecundum gloſ. in l. proſpexit in
verbo lex, ff. qui. & à quib.
Et ſic verificato, prout factum fuit qualiter di-
ctus Commentarienſis habito prius colloquio, &
tractatu cum prædictis exemit dictum Prothono-
tarium. A. de carceribus, vt latē cum dictis ma-
gis particularibus, & grauioribus circunſtātijs pro
batur in proceſſu ſtat m exinēs, cum omnibus com
plicibus, & fautoribus dictum incurſu in pœnam
dictę Bullæ.
Non obſtat dum dicebatur primo loco, quod ne-
mo prædictorum debet puniri tanquam reus læſæ
maieſtatis, nec de iure communi, nec ex forma d.
Bullæ bon. memoriæ Sixti Quinti, nam licet verum
ſit, quod de iure communi non inciderit in dictum
crimen, ſed tantum in pœnam arbitrariam ſecun-
* dum magis *veram opinionem de qua ſupra, ſecus
tamen eſt in terminis d. Bullæ; non enim valet dice-
re colligitur ex proæmio, quod Papa fecit dictam
bullam contra exules, bannitos, cęteroſque id genus
facinoroſos homines ergo non comprehendit, niſi
illos tantum vigore illorum ſubſequentium verbo-
rum in quibus dicitur; (quod ita demum Deo au-
xiliante ſperamus nos eſſe cōſecuturos, ſi cautè pro
uideatur, ne vllum domi, foriſq;, intra, extrauè fines
noſtros criminoſis hominibus huiuſmodi pateat
diffugium, aut receptaculum) quia pluribus modis
reſpondetur.
Primo, quod id non procedit in caſu, de quo agi-
tur, vbi expreſsè Papa in eadem Bulla loquitur e-
tiam de alijs, quam ſupra nominatis in præfatione,
nempe de frangentibus, & inuadentibus carcerem,
ſeu aliquam cuſtodiam, aut quoquomodo violare
tentantibus, ſeu ad hoc arma, aliauè miniſtrantibus,
ſiue aliàs auxilium, conſilium, vel fauorem palam,
vel in occulto per ſe, vel alium, ſeu alios quoquo-
modo extra territoria iuriſdictiones, & domus pro
prias præſtātibus, ſeu præſtare promittentibus. Itē
de impedientibus, ſeu verberātibus, vel inſequētibus
aut cōcutientibus, ſeu minis, vel aliàs perterrefaciē
tibus quoſcunq; iudices, miniſtros, aut executores
iuſtitię in perquiſitione, captura, vel adductione, ac
omnino in eorum officij libera executione, ſiue in
vrbe, ſiue extra vbique locorum, aut ad arma cōcla-
mantibus aliosuè concitantibus, ſeu talia fieri man-
dātibus, facientibus adhærentibus ſeu facientibus,
ſeu alicuius magnatis nomē auxilij cauſa aduerſus
curiam, executores, miniſtros prædictos inuocan-
tibus, ſeu franchitias appellantibus.
45 Quare cum ſimus in claris, & vbi omnes præno-
46 minati caſus veniunt ampliatiuę ob naturam illius
dictionis, vel cum qua incipit dictum capitulum
fractorum carcerum, & eximentium carceratos, &
dictionis ſeu, & ſiue de quibus in eodem capitulo,
quæ ſunt pariter ampliatiuè, vt de dictione, vel ſcri
bit Alberig. in verb. vel. & Vulpel. in ſuo tracta. de
præpoſit ad verbior. in eadem dictione vel. fol 126.
& de dictione, ſeu, & ſiue ſcribit Barto. in l. ſi quis
ita, ff. de aur, & arg. legat. nu. 1 Bald. & reliqui in l.
pen. C. de verb. ſignif & ibi addit. in verb octauo op
pono in littera C, late Soc in l. is qui ducenta, §.
verum, ff. de reb dub Menoc. conſ. 1582. de multis,
nu. 2 lib. 5 qui loquitur de dictione, ſiue, non opor
tet recurrere ad præfationem, quia in clari non eſt
47 opus cōiecturis, nec aliqua interpretatione. Crauet.
conſ. 294 verba tranſactionis, nu. 6. verſic. & omnis
interpretatio.
Immo vbi deberet recurri ad proæmium magis
dare poterit reſponderi, quod ſcilicet comprehen-
dat, etiam caſus, & perſonas infra, & poſt præfatio-
nem nominatas, quia verbis manifeſtiſſimis dicitur
in principio dictæ Bullæ, quando fit confirmatio
Bullarum aliorum Summorum Pontificum, quod
intendit comprehendere etiam alios, quam exules,
bannitos, cæteroſque id genus facinoroſos homi-
nes, vt legitur in illis verbis Bullæ ibi (in deteſtabi
le prædictorum, & aliorum infraſcriptorum ho-
minum

minum genus pro temporis, & criminum ratione
editis) cui reſponſioni neſcio, quod poſsit aliquid
replicari ſaltem, quod ſubſiſtat, nec quod poſsit ali
48 qua fieri reſtrictio; quę non fit de directo contra
intentionem, & verba expreſſa bullæ, cuius deter-
minatio, cum habeatur, non eſt vlterius inueſtigã-
dum, quia tunc inanis eſt omnis diſputatio, ceſ-
ſant interpretationes, reiiciunturque penitus ad-
uocatorum cauillationes, vt inquit Rimin. iun. cõ-
ſil. 495. viſis eleganter, num. 30. & ſeq. lib. 5.
Non obſtat d. conſil. Odd. 53. Dominus Franci-
ſcus num. 26. quia vltra, quod loquitur in diuerſo
caſu cum in eo tractetur de certis fideicommiſſa-
riis, nempe an vigore d. Bullæ Sixti V. dicãtur ex-
cluſi à certis fructibus viuente quodam condem-
nato in pœnam capitis, & cõfiſcationis bonorum
in contumaciam uigore bannimentorum ſub præ
textu, quod noctis tempore in hac ciuitate Mace-
ratenſi poſt quandam violẽtiam factam in domo
cuiuſdam ciuis, muros dictæ ciuitatis deſcenden-
dõ tranſgreſſus fuit, & in ſummario dictè bullę,
quod facit in eodem conſilio omnittit expreſsè
caput dictorum frangentium carceres, & eximen-
tium, vt ſupr-carceratos, Bulla, vt ſæpè dictum fuit
non poteſt recipere talem interpretationem.
Prout non obſtat allegatum cõſil. Burſat. 402.
an dominus Clemens, lib. 4. num. 4. pariter in caſu
ſuo arguentis ex proœmio, maximè, quod ibi, vt
ipſe dicit Bannimenta, de quibus loquitur, fuerit
facta tantum occaſione bannitorum, & latruncu-
lorum ob quod nõn poterat fieri extenſio, quia di
49 ctio tantum eſt excluſiua omnium aliorum caſuũ,
l. ſerui nomine, ff. de vſucap. l. his ſolis, C. de reuo-
can. donatio. & omnes alias perſonas præter ex-
preſſas excludit, vt in terminis probat Bart. in l. 1.
ff. ſi quis ius dicenti non obtemp. nu. 1. & cæteri re-
lat. per Vulp. in ſuo tract. de præpoſit. aduerb. &
coniunct. ſignif. in dictione tãtũ fol. 124. in princ.
licet aliquando dum quis promittit velle teneri
de ſuo facto, vel dato tantum re euicta non exclu-
dat factum auctoris Marſil. ſing. 656. Venditor re
gulariter in verſ. ſed pone fol. 170.
50 Secundo reſpõdetur, quod ſi intelligeretur Bul-
la tantum de euadentibus exules, & bannitos, &
alios de quibus in obiecto nominatos ante dictũ
capitulum effractorum carcerum, & eximentiũ car
ceratos fieret reſtrictio non ex mente, ſed contra
51 mentem, vt ſæpè fuit dictũ, nam dicta pœna fuit
poſita in odium contrafacientium, non autẽ qua-
litatum perſonarum, quæ contrafecerint, de qui-
bus nihil Bulla dicit.
Tertiò, quia ſi fieret reſtrictio de qua ſupra illa
verba Bullæ contra dictos effractores, & eximẽtes
carceratos generaliter prolata nihil operarentur,
quod dici non debet, cum verba generalia com-
52 prehendat omnia in qualibet materia etiam pœ-
nali, vt per Crauett. conſ. 308. in franchitia nu. 3.
& conſ. 294. Verba tranſactionis viden. in tantum
quod comprehendunt nõ ſolum omnes perſonas,
ſed etiã in caſum improprium, & vtcunque inſoli-
tum, & prorſus incogitatum, vt per eundem Cra-
uet. d. conſ. 294 nu. 2. & conſ. 290. nu. 4. & ſic cum
ſecundum naturam eorum poſsit comprehendi ca
ſus iſte, quia comprehendunt quemcunque actum,
& ampliant diſpoſitionem ad ea, quæ de ſui natu-
ra non venirent, vt dicit Boccac. ſuper cõſtit. Mar-
ah. in c. vt minorum 25. lib. 5. gloſ. 7. nu. 56. fol. 166
dicta verba generalia, vt aliquid operentur, debet
intelligi generaliter, quatenus eorum proprietas
patitur, vt ibi per Crauet. d. conſ. 294. nu. 3. in ver-
bo quanto fortius verba vniuerſalia, cum non poſ-
53 ſint dici appoſita ſine effectu operandi Alexand.
54 d. conſ. 118. nu. 6. lib. 5. & etiam in pœnalibus non
recedatur à propria verborum ſignificatione l. cũ
lege de teſtam. vbi Aret. & alij in ca. ex parte il 3.
de decimis Bertaz. conſil. 35. ſubtilia ſed num. 7.
lib. 1. & Tur. conſ. 95. quod bulla num. 20.
55 Et tãto magis debet generaliter intelligi, quia
non poſſunt reſtringi magis ad vnum, quàm ad
alium caſum abſq; diuinatione Cephal. conſ. 689.
num. 7. lib. 5. ſtante potiſsimum geminatione di-
56 ctæ dictionis quoquomodo, quæ non ſolum de-
monſtrat ehixiorem intentionem Papæ diſponen
57 tis, cum ſit vniuerſalis Rolan. d. conſil. 5. num. 47.
58 lib. 1. & duo ſignia vniuerſalia maiorem volunta-
tem diſponentis oſtendant Alex. d. conſil. 118. nu.
59 5. lib. 5. ſed perinde eſt, ac ſi bis fuiſſet dictum nul
lo modo, quia ſic interpretatur illa dictio quoquo-
modo cap. quorundam oculos de electio. in 6. & c.
Deus omnipotens 2. q. 1. vt dicit Alberic. in uerbo
60 quoquomodo, imo quater, cum d. dictio de per ſe
habeat vim geminationis, vt inquit Alciat. conſ.
42. teſtamenti hæc lib. 9. num. 3. fol. 260. Alex. con
ſil. 30. Ponderatis narratis, num. 16. lib. 5. Iaſ. conſ.
61 43. videtur prima conſideratione lib. 3. num. 8. &
ſeq. Et propterea tanquam ampliatiua cõprehen-
dit omnes caſus, qui ſuccedere poſſunt. Aretin. in
l. ventre, ff. de acquir. hæred. num. 8. Cæph. conſ. 638
Petimus nos, num. 7. lib. 5. Vulpel. in ſuo tractat. de
propoſition. aduerbio. & coniect. ſignific. in dictio
ne quoquomodo nu. 2. fol. 98. Decian. conſil. 57. &
certè prima facie, nu. 26. lib. 1. qui non ſolum eam
appellat valde prægnantẽ, ſed dicit denotare vni-
uerſaliter omnem modum, qui excogitari poteſt,
etiam improprium facit Mandoſ. in ſuo tract. de
priuileg. ad inſtar gloſſ. 14. quomodolibet num. 1.
tom. 18. fol. 135. Item omnes alios caſus requiren-
tes ſpecialem expreſsionem, cap. qui ad agendum
de procurat. in 6. Clem. non poteſt, vbi Vitalin. &
alij eodem tit. Rota in nouiſſ. deciſ. 106. Domini
ſtant in deciſis, num. 1. part. 1.
62 Proinde dicta dictio quoquomodo poteſt in-
telligi de diſsimilibus, aut maioribus expreſsis cũ
plurimum augeat. Alexand. d. conſ. 30. col. pen. in
6. dub. num. 16. lib. 5. & eſt apta non ſolum cõpre-
hendere ea, quæ aliàs ex natura ſermonis non cõ-
prehenderentur Rolan. d. conſil. 5. Pulchra profe-
cto num. 48. lib. 1. Gabr. conſ. 20. Pro vera reſolu-
tione, num. 18. lib. 3. Rot. Auinion. deciſ. 110. no-
bilis Thomas, num. 1. fol. 123. ſed etiam, quod non
reſtringatur diſpoſitio ad habilitatem, vt ibi in
verſic. immo quando iſta dictiones, maximè cum
fuerit, vt ſupra pluries repetita per ea, quę tradit
Crau. d. conſ. 294. num. 3. in verſ. & multum in ter-
minis, cum aliàs nihil operaretur.
Quæ adeo uera ſunt, quod nec etiam poſſet fieri
reſtrictio ex defectu rationis, Bart. in l. proſpexit,
in prin. ff. qui & a quib. niſi pro euitando abſurdo
iuxta

Digitized by Google

iuxta tradita per Marſil. ſingul. 630. generalitas
verborum in uerſ.tamen ego fol. 163.

Quarto,quia ſi fieret ſępè dicta reſtrictio,de qua
ſupra ſequeretur, quod ſubſequens capitulum de
impedientibus Iudices, miniſtros, aut executores
iuſtitiæ in perquiſitione,captura, vel abductione,
ac omnino in eorum offici, libera executione debe
ret pariter reſtringi.

63 Sed conſequens eſt falſum,quia ſi quis exemerit
de manibus ſatellitum captum ad inſtantiam cre-
ditoris, punitur vigore dictæ Bullæ pœna mortis,
& læſæ maieſtatis,vt in terminis dicit Farinac. in ti
tu.de carcer & carcer.q 36.nu.6.quia vt ipſe dicit
verba ſunt multũ generalia, & comprobat eadem
q.nu.5.vbi in ſpecie dicit d Bullam comprehende-
re eripientes captos pro quocunque crimine, ergo
falſum quoque erit antecedens, quod ſcilicet de-
beat, & poſſit fieri reſtrictio, de qua ſupra in caſu
pręcedenti,qui videtur maioris conſiderationis,&
64 præiudicii.cum carcer,vt alias fuit dictum ſit locus
ſanctus.quia quod non licet in caſu minori, non li-
cet in maiori.

65 Prout non obſtat declaratio, & argumentatio,
quę ſumebatur ex rubrica dictæ Bullæ.

66 Primo, quia verba nigri obſcura declarantur ex
rubrica, vt dicit Alber. Brun.de ſtatu.art.8.nu.95.
non autem verba clara, vt in terminis dicit Iaſ. in
l.1.ff ſi cert.petat.nu.6.in verſi.tertio moueor, ſed
præſens caſus eſt clarus,ergo.

67 Secundo quod ſtãdum eſt nigro magis quam ru
bro,tanquam magis deliberato,& poſteriori, l.pa-
cta nouiſſima, C de pactis,c.1.de conſt.in 6.Paul.
de Caſtr.in l.1.ff.ſi cert. pet.nam vltima derogant
prioribus in qualibet diſpoſitione crot. conſil.11.
Magnificus omnes nu.13.lib.1.fol.14.tergo.

68 Tertio quod vbi nigrum euidenter apparet con-
trarium rubricæ,non licet arguere ex rub. Brun.vbi
ſup.nu.101.& vbi liceret, id eſſet intelligendum,
quando rubrica eſſet generalis omni. to, & haberet
verba perfecta Petr.Gerad ſingula:.7 quando rubr.
nu.i.fol.395. quod non verificatur in præſenti ſpe-
cie. in qua plus continet nigrum,quam rubrum.

Nec quicquam facit, quod conſuluit Turret de
conſ.95 nu.13 quia pręter ea.quę ſupra fuerũt cõſi
derata, loquitur in diuerſo caſu, nempe de eo, qui
aufugit de manibus Satellitum,qui licet,vt ipſe di
xit non comprehendatur ſub d.bulla, non tamen
ſequitur,quod.d bul.loquatur tantum de declara-
tis in Rubrica,quia argumentum à Rubrica recipit
dictas limitationes.

Prout nec facit dum vlt loco dicebatur non eſſe
æquum,quod imponatur pœna mortis vbi ignora-
tur pœna exempti, & vbi talis exemptus exiuit a-
perto ſibi oſtio per cuſtodem,quia verba bullæ tol
69 lunt omnes has dubitationes præcipuè cum loquã
tur etiam de omnibus quoquomodo violare tentã
tibus,vt ſæpe fuit dictum.

Sed mitius fuit actum,quia vigore litterarum Sa
cræ Conſult.ſub die 1.Menſis Iunij Anni 1596.d.
Canonicus B.& C.eius frater fuerunt traditi ſocie
tati ſancti Iacobi Scoſcia cauallo de Vrbe, Camil-
lus vero Commentarienſis, & Paſqualis Solarius,
de quibus ſupra pariter vigore aliarum litterarum
eiuſd.S.C.ſub die 7.Septẽbris eiuſdem Anni 1596.
fuerunt miſſi ad triremes, videlicet Camillus per
annos decem,& Paſqualis per annos ſeptem.

70 Ex quibus ſit iſte liber abſolutus cũ expreſſa pro
teſtatione in principio medio, & in fine de qua per
Bart. in ſuo tract.minoricarũ in princ. in verſ ego.

71 Bart.de Saxo ferrato Perufinus ciuis fo 86.& Ro
doan.in ſuo tract.de reb.eccl. non alienã.q.79.c.14
in fin quæ in omnibus, & per omnia in hoc opere
ſemper pro repetita de verbo ad verbũ habeatur.

Laus Deo, & B.Mariæ ſemper Virgini.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

INDEX SECVNDVS
LOCVPLETISSIMVS RERVM, AC VERBORVM SINGVLARIVM.

Communium opinionum vnico aſteriſco vel hac ★ ſtellula, Communiorum vero ★★ duabus annotatarum, ac omnium in hoc Deciſionum Volumine exſtentium.

Ad laboris leuamen, ac Studioſorum vtilitatem Alphabetica ſerie Ampliatus, & Reconcinnatus.

A.

Abſens cum licentia habetur pro præſente, & ſeruiente. deciſ. 52. num. 22.

Abſolutio à iuramento quando cõtractus eſt nullus, an poſſit peti, & veniat concedenda deciſ. 7. num. 16.

Abſurdum eſt vitãdum deciſ. 10. n. 43.

Acceptatio actus debet fieri cum ſua qualitate adnexa deciſ. 82. num 4.

Acceptatio legati non poſt fieri pro parte deciſ. 39. nu. 4

Accidens adeſt, & abeſt præter ſubiecti corruptionem deciſ. 29. num. 37.

Accidentalia ne dum naturalia, & ſubſtantialia contenta in contractu obſeruare debet agens ex eo deciſ. 50. num. 14.

Accidentalia non ſunt attendenda, ſed ſubſtantialia deciſ. 80. num. 33.

Acquiritur per coniunctum mediante ratihabitione non ipſo iure deciſ. 3. num. 9.

Acta faciunt nototium deciſ. 32. nu. 7. & deciſ. 103. nu 6

Acta cum additionibus diuerſi attramenti, & caſſaturis reperta, an probent deciſ. 80. nu. 3.

Acta ad vnum finem non extenduntur vltra agentis intentionem deciſ. 61. num. 12.

Actio de dolo contra procuratorem ad damna, & intereſſe an detur, deciſ. 37. num. 14.

Actio, & exceptio oritur ex homologatione deciſ. 90. num. 10.

Actio ex contractu oritur in iudiciis deciſ. 97. num. 4.

Actio finium regundorum continet in ſe cauſam proprietatis deciſ. 19. num. 3.

Actio finium regundorum habet latiſsimam naturam dicta deciſ. 19. num. 4.

Actio in rem ſcriptam, quæ concomitatur quemlibet poſſeſſorem oritur ex contractu emphyteotico deciſ. 31. num. 24.

Actio iniuriarum non datur pro modico dec. 77. nu. 18.

Actio impropriè eſt officium iudicis deciſ. 51. num. 33.

Actio nulla oritur ex contractu nullo deciſ. 7. num. 17.

Actio omnis tollitur ex ſolutione eius quod debetur deciſ. 6. num. 2. & deciſ. 50. num. 8.

Actio perſonalis non ſequitur fundum ſed perſonam. deciſ. 31. num. 2.

Actio perſonalis non oritur ex contractu emphyteotico, ſed in rem ſcriptam, quæ concomitatur quemlibet poſſeſſorem dicta deciſ. 31. num. 24.

Actio quæ competebat contra defunctum competit contra hæredes, deciſ. 91. num. 2.

Actione incompetenti expreſſa, an poſsit quis obtinere ex competenti deciſ. 61. num. 20.

Actione perſonali an teneatur quis ex contractu emphyteotico deciſ. 31. num. 1.

Actiones cedens an poſsit agere deciſ. 93. num. 9.

Actionis verbum comprehendit etiam officium iudicis deciſ. 51. num. 32.

Actor an poſsit diuidere confeſsionem rei deciſ. 82. nu. 2.

Actor ſequitur forum rei deciſ. 99. num. 1. fallit, num. 2. & 8.

Actus binus an induat conſuetudinem deciſ. 11. nu. 12.

Actus debet acceptari cum ſua qualitate deciſ. 82. nu. 4.

Actus debet aliquid operari deciſ. 8 num. 35.

Actus debet intelligi de prima vice. dec. 50. num. 37.

Actus in dubio cenſetur validus. deciſ. 12. num. 7.

Actus inualidus in iudicialibus ſuſtinetur parte non opponente deciſ. 29. num. 6.

Actus non operatur vltra agentis intentionem deciſ. 1. Honorius num. 34. & deciſ. 21. Antonius Angeluccius, num. 67. & deciſ. 51. num. 25.

Actus qualificatus quando requiritur non ſufficit probare ſine qualitate deciſ. 21 num. 32.

Actus ſubſequens manifeſtat præcedentem voluntatem dicta deciſ. 1. num. 40.

Actus quando non poteſt ineſſe producit niſi certo modo, ſi ſimpliciter factus reperitur, an præſumatur factus eo modo, quo fieri debuit deciſ. 49. num. 10.

Additiones caſſaturæ, & vitia non ſubſtantialia inſtrumenti, an noceat deciſ. 29. num. 14. & ſeq.

Additiones diuerſi atramenti, & caſſaturæ an operentur, quod acta non probent, deciſ. 80. num. 3.

Adiecto ſolutioni rectè ſoluitur ſed agere non poteſt ſine mandato, deciſ. 80. num. 1.

Adiectu ſolutioni tanquam in rem ſuam agere poteſt dicta deciſ. 80. nu. 1. verſ. vel ageretur.

Adiectus ſolutioni quando præſumatur Procurator d. deciſ. 80. num. 13.

Adminiſtratio non competit patri in peculio caſtrenſi, vel quaſi deciſ. 70. num. 28.

INDEX.

Admiſſio oblationis non datur ſi eſt facta ad diuerſum fructum, deciſ.67. num.12.

Aduocati dicuntur partiales, & eorum conſilia non excuſant, deciſ.9. num.7.

Aedificans ſpreta nunciatione noui operis tenetur demoliri propriis expenſis, deciſ.64. num.9.

Aedificari non poteſt ſuper eo, quod non eſt dec.59. nu.6.

Aedificari aliquid non poteſt in loco publico d. deciſ.64. num.18.

Aedificatio noua, & non refectio dicitur quando deſtructo ponte ligneo ædificatur lapideus, d.dec.64. nu.18.

Aequalitas inter litigantes eſt ſeruanda, deciſ.75. nu.2. & deciſ.21. num.13.

Aequalitas eſt ſeruanda inter filios, deciſ.44.

Aequalitas eſt ſeruanda inter ſocios deciſ.1. num.21.

Aequalitas ſæpe ampliat, & reſtringit teſtatoris diſpoſitionem dicta deciſ.44. num.13.

Aequiperatorum eadem eſt diſpoſitio d.deciſ.21. nu.21.

Aequitas canonica omnibus eſt cõmunis, dec.70. nu.56.

Aequitas non ſcripta, an faciat recedere à iure ſcripto, deciſ.11. num.25. & deciſ.24. num.25.

Aequiualens quibus reddi non poſſit, deciſ.16. num.40.

Affectus an puniatur non ſequuto effectu, deciſ.104. nu.11. in uerſic. nec dicatur.

Affinem non probare quomodo intelligatur, deciſ.7. nume.10. & 12.

Agens actione finium regundorum, quid probare debeat deciſ.19. num.15.

Agens ex contractu debet adimplere contenta in contractu, tam circa ſubſtantialia, quam naturalia, & accidentalia, deciſ.50. num.14.

Agens ex pluribus chirographis ſi probat ex vno obtinere debet, deciſ.80. num.9. & ſeq.

Agens ex veteri ratificatione, an poſſit obtinere ex noua, deciſ.40. num.10.

Agens ex vna cauſa, & probans de alia, & ſi ſuccumbere dicatur, deciſ.61. nu.1. fallit in poſſeſſorio, nu.2.

Agens ſine auctoritate ſcienter an iuuetur quaſi poſſeſſione notariatus, deciſ.21. num.61.

Agens ſine auctoritate æquiperatur tiranno d. deciſ. 21. num.63.

Agens tanquam talis de neceſſitate debet probare ſe talem deciſ.61. num.3.

Agens, vt hæres, an debeat probare ſe talem, deciſ.80. num.8.

Agentium finis, non extenditur vltra eorum intentionem, deciſ.61. num.12.

Agere non ualenti non currit tempus, dec.32. nu.23.

Alienata an imputentur in legitimam, dec.20. num.5.

Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum eſt nulla, deciſ.20. num.1 fallit, num.7. 19. & 21.

Alienatio fraudolenta non ualet dicta, deciſ.20. nu.20.

Alienatio fundi dotalis an ſemper ſit probibita, deciſ. 62. num.26.

Alienatio quæ fit lege permittente non poteſt dici nulla, nec contra mentem teſtatoris dicta deciſ.20. num.9.

Alimenta tantum quando mulier conſequatur, deciſ.84. num.19.

Alleganti rem non extare incumbit onus probandi, deciſ.1. num.8.

Altare vnum detegi non debet pro alio tegendo, dec.62. num.25.

Amor in patre erga filios, & e contra præſumitur, deciſio.10. num. 8.

Amor paternus non patitur, quod proprij filij excludantur à ſucceſsione ſibi debita propter vxorem, deciſ. 84. num.21. in verſic. ſecunda.

Anima cunctis rebus eſt præferenda, deciſ.10. num. 32. & 37. & deciſ. 54. num. 13.

Animas quorundam, etſi breui tempore liberatas fuiſſe de Purgatorio legatur, quorundam tamen pœnæ duraturæ ſunt vſq; ad diem Iudicij dicta deciſ. 54. nu.5.

Animus ex uerbis iudicatur deciſ.1. num.4. & deciſ.64. num.24.

Annuum legatum factum ciuitati, vel eccleſiæ an ſit perpetuum, dec.54. num.1. & ſeq.

Annus conſiſtit ex 365. diebus, deciſ.56. num.5. & deciſ.69. num.3. & 9.

Annus ſecundus, an detur probato impedimento deciſ. 32. num.22.

Apodixæ priuatæ habent executionem paratam, deciſ. 70. num. 44.

Apoſtoli non ſunt de neceſſitate petendi quando appellatur in abſentia iudicis, licet ad cautelam peti poſſint, deciſ.101. num.7.

Apoſtoli reuerentiales à quo dentur, deciſ.56. num.9.

Appellare an liceat, à qualibet declaratione rei, & pœnæ ipſo iure, à lege, vel ab homine fulminatæ, & quare deciſ.25. num.4.

Appellare an poſſit Dominus à die ſcientiæ, deciſ.37. nume.12. & 15.

Appellare an liceat ratione modiciſsimi præiudicii, deciſ.75. num.19.

Appellare coniunctus pro coniuncto poteſt, dec.3. nu.1.

Appellare non eſt opus, à non admiſsione exceptionis quando ſtatutum eam reſeruat in fine cauſæ, nec ab admiſsione articulorum, quando admiſsio habet clauſulam ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum, deciſ.15. num.22.

Appellare quod vnus poſsit, & alter non eſt abſurdum. deciſ.75. num.6.

Appellari ad quem iudicem poſsit in cauſis à quinquaginta infra, deciſ.9. num.8.

Appellari an debeat à pronuncia de examinandis teſtibus poſt concluſum in cauſa, deciſ.8. num.28.

Appellari an debeat in cauſa poſſeſſorii ſi fuerint propoſita, & admiſſæ exceptiones concernentes petitorium, deciſ.15. num.7.

Appellari an poſsit, à pœna legis dicta deciſ.25. num.2.

Appellari an poſsit de iure ciuili ab interlocutoria, deciſ.59. num.2.

Appellari an poſsit à pronuncia legitimationis perſonæ deciſ.77. num.6.

Appellari an poſsit quando iudex declarat ſe iudicem competẽtem, d.deciſ.76. nu.1. & quid ſi tacitè per proceſſum ad vlteriora ſe fecerit, num.2.

Appellari non poteſt ab interlocutoria etiam habente vim diffinitiuæ, deciſ.59. num.12.

Appellari poteſt de iure canonico ab interlocutoria, d.deciſ.59. num.2.

Appellari poteſt coram honeſtis uiris, deciſ.101. nu.1.

Appellari poteſt in cauſa finium regundorum, deciſ.19. num.8. & 13.

Appellari poteſt à ſententia diuiſoria d. dec.19. nu.11.

Appellari poteſt quando conſtat de notoria iniuſtitia deciſ.15. num.10.

Appellari quando ſoleat coram honeſtis viris, deciſ.101. num.2.

Appel-

Digitized by Google

INDEX.

Appellatio ab interlocutoria an detur in ciuitate Anconæ.deciſ.65.nu.1.
Appellatio ab interlocutoria an ſuſpẽdat Iuriſdictionem deciſ.65.nu.5.
Appellatio à ſententia poſſeſſorii regulariter non datur deciſ.15.nu.1.& 13.
Appellatio ad quid fuit inuenta deciſ.66.nu.15.& ſeq.
Appellatio à tribus ſententiis datur quando ſunt diformes.deciſ.55.nu.3.
Appellatio an debeat admitti inſpicienda ſunt verba ſẽtentię deciſ.15.nu.24.& 36.
Appellatio an debeat proſequi infra.20.dies à die qua fuit appellatum deciſ.32.nu.6.& 25.
Appellatio an detur a confirmatoria laudi dec.57.nu.3.
Appellatio an detur à ſententia lata ſuper poſſeſſorio quando libellus,& probationes reſpiciunt petitorium deciſ.15.nu.14.
Appellatio,an detur in cauſa attentatorum.deciſ.75.nume.36.
Appellatio an detur in executiuis d.deciſ.75.n.1.& 18.
Appellatio an detur quando actor, & reus prætendunt parem titulum d.deciſ.15.nu.11.
Appellatio an detur quando appellationi, & reductioni fuit in compromiſſo renuntiatum deciſ.57.nu.4.
Appellatio an detur quando in inſtrumento adeſt Cameralis obligatio.deciſ.29.nu.48.
Appellatio an detur quando iudex pronunciat inſtrumẽtum liquidum,& liquidatum deciſ.29.nu.46.
Appellatio an detur,quando pronunciatur inſtrumentum non eſſe exequendum.deciſ.75.nu.5.
Appellatio an detur quando pronunciatur actorem non eſſe immittendum in poſſeſſionem deciſ.75.nu.22.
Appellatio an detur quando quis eſt declaratus incidiſſe in aliquam pœnam deciſ.25.nu.1.
Appellatio an concedatur ruſtico qui perſonaliter citatus non comparuit decis.37.nu.11.
Appellatio an fateatur deſerta ſi aduerſus lapſum fatalium petatur reſtitutio in integrum deciſ.9.nu.2.
Appellatio an impediatur per contumaciam, quæ commiſſa fuit in non comparendo tantum, deciſ.37.nu.6.
Appellatio datur à poſſeſſorio miſto,& alterato deciſ.15 nu.6.& 33.
Appellatio datur, quando eſt connexa cauſa nullitatis. deciſ.75.nu.12.& 20.
Appellatio dicitur deſerta ſi non fuerint reproductę litteræ infra.20.dies.deciſ.97.nu.1.
Appellatio dum interponitur ab aliqua condemnatione, quæ cautela vtenda ſit.deciſ.25 nu.3.
Appellatio eſt fauorabilis deciſ.19.appellationi,nu.6.
Appellatio eſt defenſio ciuilis, & remedium commune non autem particulare, deciſ.14.nu.16.
Appellatio, & recurſus non poteſt impediri etiam ſtante quolibet ſtatuto quando ex laudis reſultat enormis vel enormiſſima leſio, deciſ.57.nu.4.
Appellatio, & reductio ad arbitrium boni viri æquipollent, deciſ.57.num.2.
Appellatio in ambiguis eſt admittenda dec.75.nu.23.
Appellatio in caſibus prohibitis,an detur deciſ.75.nu.19
Appellatio in dubio eſt admittenda deciſ.15.nu.1.
Appellatio in dubio non debet pronunciari deſerta.deciſ.32.nu.20.
Appellatio in poſſeſſorio an dicatur prohibita,quo ad omnem effectum deciſ.15.nu.15.
Appellatio in poſſeſſorio admittitur quo ad deuolutiuum tantum, vbi extat conſuetudo deciſ.88.nu.1.& deciſ.15.nu.16.
Appellatio in poſſeſſorio ſecundum magis communem opinionem non admittitur etiã quo ad deuolutiuum deciſ.88.nu.2.
Appellatio in poſſeſſorio iuris datur ad omnem effectum deciſ.15.nu.2.
Appellatio inſpectantibus ad viſitationem, & morum correctionem an detur.& ad quę effectũ.deciſ.25.nu 6
Appellatio interpoſita à negotiorum geſtore non poteſt ratificari poſt decem dies.deciſ 3.nu.8.
Appellatio interpoſita per coniunctum an debeat ratifificari infra decem dies d.deciſ.3.nu.4.vel ſufficiat ſi ratificata fuerit poſt decem dies deciſ.3.nu.7.
Appellatio licet detur à pronuncia de exequendo,non tamen datur ab executione ſententiæ,vel ab executione facti deciſ.25.nu.5.
Appellatio non datur. quando ſuper liquidatione non eſt dubium deciſ.29.nu.47.
Appellatio non datur quando agitur vigore publici inſtrumenti,& tractatur de cauſa dotis deciſ.43.nu.1.& deciſ.98 Recte, nu.34.
Appellatio non poteſt interponi ad inferiorẽ,dec.47.nu.2
Appellatio quãdo eſt deſerta non reuiuiſcit niſi ex principis gratia deciſ.83 nu 5.
Appellatio quando eſt deſerta debet fieri condennatio in expenſis, deciſ.38.num.17.
Appellatio quando eſt interpoſita ab interlocutoria an poſſit reuocari, deciſ 65.num.4.
Appellatio quando non reperitur prohibita dicitur permiſſa deciſ.16.nu.5.lib.1.& deciſ.75.nu.24.
Appellatio reſcindit Iudicatum deciſ.78.nu 33.
Appellatio ſi apponatur ab interlocutoria quando non fuit inhibitum an dicatur attentatum, dec.59.nu.11.
Appellatio ſuſpendit,& retardat deciſ.75.nu.11.
Appellatio vbi daretur in poſſeſſorio,an impediat executionem deciſ.15.nu 17.
Appellatione ab interlocutoria admiſſa,an poſſit interlocutoria reuocari deciſ.65.nu.6.
Appellatione deficiente,vel ea nulla exiſtente, an obſtent attentata deciſ.59.nu.5.
Appellatione deſerta finitur effectus inhibitionis deciſ.38.nu.4.
Appellatione deſerta ſententia licet reuocari non valeat poteſt tamen confirmari deciſ.83.nu.10.
Appellatione pendente nihil eſt innouandum deciſ.64.nu.12.
Appellatione pendente an dicatur, quis obtinuiſſe deciſ.75.nu.30.
Appellatione pendente an præſumatur pro ſententia, d. deciſ.75.num.34.
Appellatione prohibita,an poſſit appellari ex capite iniuſtitia deciſ.43.nu.5.
Appellationi an poſſit per procuratorem renuntiari,deciſ.59.nu.9.& quando dicatur tacite renuntiaſſe, deciſ.59.num.10.
Appellationi quando dicatur renunciatum, deciſ.59.nume.8.
Appellationes cauſarum à quinquaginta infra ad quem deuoluantur deciſ.14.nu.2.
Appellationes interpoſitæ ad Papam, an intelligantur deuolutę ad Rotam deciſ.36.num.11 Quid de querelis, recurſibus, nullitatibus, & in integrum reſtitutionibus vide,nu.12.

Appel-

Digitized by Google

Appellatur à pronuntia lata contra caſum legis.dec.65. num.7.

Appellatur à ſententia delegati Papæ ad Rotam dec.47. nu.5.

Approbare an dicatur, qui non opponit contra inſtrumentum, deciſ.29. num.6.

Approbare,& confirmare,qui dicatur, deciſ.64. nu.16.

Approbatio laudi poteſt fieri non dum de lato, ſed ferendo, deciſ.58.nu.17.

Approbatio laudi tollit nullitatē, dec.58. nu.14. & 18.

Arbitrator an poſsit credere probationibus perſuaſiuis, & etiam leuioribus,deciſ.8.nu.58.in verſ. quia ſi arbitrator.

Arbitrator, an poſsit pronunciare parte non citata, deciſ.58.num.9.

Arbitratorem,quem eſſe quomodo cognoſcatur, dec.58. num.81.

Arbitrium,appellatio,& reductio æquipollent,deciſ.57. num.2.

Arboris appellatione de iure veniunt vites, dec.97.nu.4

Archiuiſtæ creditur, deciſ.96.num.5.

Arguere licet ex rubrica, deciſ.2.num.34.

Argumentum ab obſeruantia,an valeat deciſ.50.nu.32.

Argumentum à Rubrica quando procedat deciſ.105.nu. 65.& 68.

Argumentum,à ſimili valet.deciſ.21.nu.43.

Argumentum de tempore ad tempus, an valeat.deciſ. 28.nu.17.

Argumētum ex identitate rationis valet.deciſ.84.n.29.

Articulans non dicitur fateri ſecus ponens deciſ. 1. nu. 58.& deciſ.58.nu.13.

Articulari quomodo debeat quaſi poſſeſſio. deciſ. 21. nu.59.

Articuli poſt concluſum in cauſa, an poſſint admitti d. deciſ.21.nu 94.

Articuli, ſeu poſitiones ſuccedunt loco libelli.deciſ.61. nu.60.

Articulum clauſula codicillaris poſita in teſtamento, in quo poſthumus fuit ignoranter præteritus, ob eius difficultatem aliqui affirmant Principis deciſione indigere, alij vero concordia terminari poſſe.deciſ.10.nume.17.

Artifex quilibet petit florenos mille pro dote.deciſ.28. nu.23.

Aſcendentes nō tenentur vltra quam facere poſſint deciſ. 16 nu.7.

Aſcendentes præſumuntur uelle relinquere bona ſua deſcendentibus deciſ.10.nu.10.

Aſſertioni minoris Iurata an ſtandum ſit deciſ.98.n.13.

Aſsignatio,quam facit pater filijs,an dicatur contractus innominatus.deciſ 51. nu.5. vel mera donatio,nu.13.

Aſsociatio poteſt concedi ſine citatione, deciſ.48.nu.16.

Attentare,an dicatur, qui continuat ſuam poſſeſſionem deciſ.30. num.1.& 12.

Attentare an dicatur miſſus in poſſeſſionem auctoritate iudicis d.deciſ.30. num 5.& ſeq & 20.

Attentari an dicatur quando alter non poſsidet, ſed tantum detinet, d.deciſ.30.num.4.& 8.

Attentata dicitur omnis poſſeſsio ſubſecuta poſt inhibitionem, d.deciſ.30.num.14.

Attentata non fiunt ſilis eſt coram incompetenti, deciſ.64.num.3.

Attentata an obſtent appellatione deficiente, deciſ. 59. num. 5.

Attentata offendunt legem,Iudicem, & partem, d. deciſ. 30.num.9.& deciſ.64.num.13.

Attentata, quando conſtat de notorio non iure, an debeant reuocari, deciſ.53.num.7. etiam in prophanis, num.9.& 21.

Attentata quomodo reuocentur. deciſ.30.num.8.

Attentata ſunt magis priuilegiata, quam ſpolium, deciſ.26.num.6.

Attentatorum remedium quando ceſſet. dec.75.nu.37.

Attentatorum reuocatio non eſt facienda ad inſtantiam eius,cuius non intereſt, dec.53. num.8.

Attentatum an dicatur, quando appellatur ab interlocutoria ſi non fuerit inhibitum, dec.59.num.11.

Attentatum dicitur, quod fit lite pendente, & reuocandum, deciſ.30.num.7.

diuerſitas attramenti an operetur diuerſitatem ſcripturæ, deciſ.80.num.3.

Auaritia eſt omnium malorum radix,dec.22. num.7.

Auditor quilibet in cauſis infra centum iudicat ſolus, deciſ.79. num.5.

Auditores Rotæ quales eſſe debeant, dec.52.nu.24.

Augumentum dotis an dicatur factum de mente teſtatoris,deciſ.28.num.15.

Augumentum dotis an dicatur proprie dos,deciſ.28.nume.5.48 & deciſ.34.nu 4

Augumentum dotis an gaudeat priuilegio dotis, d. deciſ. 34.num 3.

Augumentum quando non dicatur ex cauſa dotis, ſed ſimulate factum ad euitandas ſolemnitates ſtatuti, & conſtitutionis,deciſ.34.num.6.

Augumentum dotis quando habeat vim donationis, deciſ.34.num.8.

Augumentum dotis dicitur dos, dec.27. num.4.

Augumentum dotis factum à viro dicitur donatio propter nuptias, deciſ.27. num 13.

Augumentum dotis,ſeu donatio propter nuptias, an poſſit allenari conſentiente vxore,deciſ.27. num.15.

Augumentum dotis vxore mortua ad quem reuertatur, d.deciſ.27.num.14.

Authentica præterea,C.vnde vir,& vxor, ad hoc vt locum habeat,quæ probanda ſint, deciſ.71. nume.1.& an procedat quando mulier cum ſuis opinionibus viuere non poteſt, d.deciſ.72.nu.6.

Authentica præterea habet locum non ſolum vbi fuit nulla dos,ſed etiam vbi fuit parua,dec.72.nu.7.

Auus,auia,proauia, proauus & alij ſuperiores vtriuſq; ſexus non tenentur vltra quam facere poſſunt. deciſ. 16.nu.7.

Auus paternus habet in poteſtate nepotem pronepotem & cæteros,deciſ.71.num 1.

Auus quando teneatur dotare nepotem, deciſ.61. nu.11.

Auxiliator quando mitius puniatur, quam principalis, deciſ.105.nu.37.

B.

Baccalauri & licentiati an poſſint conueniri vltra quam facere poſsint, dec.16.num.17 in verſ. Item licentiati.

Bandimenta non extenduntur deciſ.105 num.8.

Bartholus de Saxo Ferrato fuit ciuis Peruſinus, deciſ. 105. in fin. num. 70.

Beneficia eccleſia in filio familias indicantur peculium quaſi Caſtrenſe, deciſ.70.nu.27.

Bene-

Beneficia non conferuntur in inuitum, deciſ.24.nu.26.
Beneficij non vacantis collatio per papam facta non valet, deciſ.4.nu.12.
Beneficij vacaturi diſpoſitio an valeat. deciſ.4.numero. 1.& 7.
Beneficium eius, qui eſt infra annum probationis, non poteſt alteri conferri. deciſ.46.nu.16.
Bona alienari prohibita, & præcipuè mulierum, pro quibus erogari non debeant. deciſ.62.nu.6.
Bona an recuperentur per monachum profeſſum ſi licite receſſit, deciſ.46.num.13.
Bona alienari prohibita an capi poſſint pro legitima, deciſ.18.num.8.
Bona dotalia, nec obligari poſſunt, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum. deciſ.27.nu.3.
Bona dicuntur deducto ære alieno deciſ.48.nu.5.
Bona eccleſiæ an poſſint alienari cum licentia legati de latere, deciſ.50.num.31.
Bona eccleſiæ non poſſunt detineri ſine licentia Papæ. deciſ.53.nu.1.
Bona eccleſiæ parui momenti poſſunt alienari ſine ſolemnitate canonica. deciſ.77.nu 23.
Bona eccleſiæ ſine præfata licentia alienata libere ad eccleſiam reuertuntur. deciſ.53.nu.2.
Bona emphyteotica ſi fuerunt legata debetur extimatio, deciſ.39. num. 1.
Bona fideicommiſſo ſubiecta pro dote poſſunt alienari. deciſ 28 nu.14.
Bonis emphyteoticis legatis debetur æſtimatio, deciſ. 39.num.1.
Bona minorum an cadere poſſint in commiſſum, dec.70. num.48.
Bona pro derelicto non dicitur habere qui bonis ceſſit, deciſ.93. num.4.
Bona, quæ ſunt pro derelicto à quolibet occupari poſſunt deciſ.93.num.5.
Bona, quæſita à quærendis differunt, deciſ.50.num.22.
Bonorum poſſeſſio ſignificat merum ius hæreditatis, & poſſeſſio bonorum ſignificat merum factum deciſ.15. nu.19.
Bonorum poſſeſſio, & poſſeſſio bonorum inter ſe differunt. deciſ.15.nu.20.
Bonorum fideicommiſſo ſubiectorum alienatio eſt nulla, deciſ.20.num.1.fallit num.7.19.21.
Bonum ius fouens præſumitur non exercuiſſe cauſam ob aliquod impedimentum. deciſ.32.nu.17.
Bulgari conſuetudo quando, & quomodo procedat, deciſ. 84.num.36.& per totum.
Bulgarus fuit Vicarius Imperialis. deciſ.84.nu.2.
Bulla Sixti contra eximentes quomodo ſit intelligenda, deciſ.105.nu. 4.& ſeq.

C.

CAdauer an poſſit ſuſpendi. deciſ.86.nu.8.
Caducitas non incurritur niſi Domino volente. deciſ.70.nu.19.52.& 54.
Caducitas remiſſa quando dicatur, deciſ.70. nu.43.
Caducitas quando non ſit in conſideratione, & habeatur pro remiſſa deciſ.70.nu.42.
Caducitas, vt inducatur non ſufficit mora ſola niſi adſit declaratio, deciſ.70.num.54.
Cadant & recidiſſe intelligantur quid importent, deciſ. 70.num.14.
Caducitatem ſucceſſor quare declarare non poſſit deciſ 70.nu.40.
Calculi exceptio non impedit executionem. dec.8.nu.30.
Calculatio dierum vtilium antequam cauſa declaretur deſerta, an ſit facienda deciſ.83 .nu.9.
Calculus inter mercatores an præſumatur tranſmiſſus deciſ.80.nu.22.
Cameralis obligatio an contineat pactum, quod quis poſſit vbique, & coram quocunque iudice conueniri. deciſ.87.nu 2.
Cameralis obligatio quando in Inſtrumento adeſt an detur appellatio. deciſ.29. num.48.
Cameralis obligatio vbi adeſt an operetur clauſula motu proprio, deciſ.81.num.8.
Cameralis obligatio an contineat pactum quod quis poſſit vbique & coram quocumque Iudice conueniri, deciſ.87.num.2.
Cameralis obligatio an ſit extendenda, deciſ.91.nu.23.
Cameralis obligatio continet plura fauorabilia, dec.48. num.1.
Cameralis obligatio continet promiſſionem de non alienando, nec faciendo aliquem actum præiudicialem ſub pœna nullitatis, deciſ. 48.
Camerali obligatione inſtrumentum vallatum quibus exceptionibus impugnetur, deciſ 98. num. 2.
Cameralis obligatio, an ſit extendenda. deciſ.91.nu.23.
Cameralis obligatio continet plura fauorabilia. deciſ.48. nu.1.
Cameralis obligatio continet promiſſionem de non alienando nec faciendo aliquem contractum, ſeu aliquem actum præiudicialem ſub pœna nullitatis deciſ.48. nu.20.
Canonica æquitas omnibus eſt communis, dec.70.nu.56.
Cancellationes, & additiones quando in inſtrumento ſunt plures an vitient, quando ſunt in non ſubſtantialibus. deciſ.29.nu.34.
Canonem, qui ſoluit patri legitimo adminiſtratori an liberetur, deciſ 70.num.20.
Canonem recipiens etiam pro tempore futuro hoc eſt decurſo poſt caducitatem an dicatur eam remiſiſſe, ſi proteſtatus fuit recipere ſine præiudicio incurſæ caducitatis deciſ.70.nu.43.
Capitula plura ſi continentur in ſententia an plures dicantur ſententiæ, deciſ 75.num.14.
Capitula Rotæ ſunt ſeruanda deciſ.56.in cauſa Caſalis, nu.9.
Cap.2.& fi. de conceſ. præbendæ quando habeat locum, deciſ. 4. num. 4.
Captus non eſt liber nec in ſuo arbitrio. deciſ.104.numero.61.
Captiuorum fauore contractus celebratus ſine ſolemnitatibus an valeat, deciſ.62. num.2.
Captus pro repræſalijs poteſt repetere, quod ſoluit deciſ. 8.nu.21.
Caput non ſolet eſſe minus cauda, deciſ.34.num.7.
Carcer dicitur locus Sanctus. deciſ.105.nu.42.
Carcerari non poteſt qui habet priuilegium, ne conueniatur vltra quam facere poſſit. deciſ.15.nu.26.
Carcerati pro cauſa ciuili conſiderari poteſt culpa, deciſ. 62. num.23.
Carnem ſuam nemo odio habet deciſ 70.nu.37.
Caſus prohibiti an appellationem admittant, deciſ. 75. num.19.
Caſus fortuitus dicitur, quando princeps non ſeruat promiſſa.

Digitized by Google

miſſa. deciſ.8. num. 8.
Caſſaturæ in aliqua ſcriptura reperta an minuant probationem, deciſ.80.num.3.
Cauda non ſolet eſſe maior capite deciſ.34.nu.7.
Cauendum eſt ne malum præſumatur deciſ.4.nu.20.
Cauſam an amittat, qui adit ſuper vna & eadem re diuerſos iudices, deciſ.9 nume.6. & 7. & punitur, num.1.
Cauſa an operetur, quòd poſſit recedi à diſpoſitione iuris, & ſtatutorum deciſ.8.nu.8.& deciſ.20.nu.14.
Cauſa attentatorum eſt magis priuilegiata quam ſpolium deciſ.26.nu.6.
Cauſa attentatorum ſapit naturam meri poſſeſſorij deciſ.26.nu.4.
Cauſa diuiſionis habet admiſtam causā poſſeſſionis, & proprietatis deciſ.19.nu.12.
Cauſa deſerta an procurator poſſit petere reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum fatalium, deciſ.97.nu.7
Cauſa ceſſante ceſſat effectus, deciſ.46.nu.20.
Cauſa finium regundorum tāgit etiam intereſſe partium deciſ.19.nu.14.
Cauſa grauaminis in appellatione ab interlocutoria exprimi, & probari debet deciſ.59.nu.4.
Cauſa habens initium ordinarium an potuerit in cauſa appellationis fieri executiua deciſ.33.nu.4.
Cauſa honeſta dicitur quando mulier facit aliquid prorедimendo viro deciſ.62.nu.2.
Cauſa Magna dicitur vbi parti periiſſet copia probandi, deciſ.95.num.11.in verſ. præcipuè.
Cauſa non debet redire ad iudicem grauantem deciſ.14. nu.14.& deciſ.47.nu.4.licet poſſit redire an eandem Rotam.nu.17.
Cauſa ob quam fuit facta alienatio durare debet deciſ. 50.nu.38.
Cauſa operatur, quod multa concedantur, quæ alias non concederentur, deciſ.95.num.11.in verſ. ob quam.
Cauſa per negligentiam eius ad quem ſpectabat dicitur effecta de iuriſdictione ordinaria.deciſ.9.nu.15.
Cauſa poſſeſſionis an dicatur temporalis deciſ.69.nu.6.
Cauſa primæ inſtantiæ non poteſt fieri coram iudice appellationis deciſ.33.nu.7.
Cauſa quando dicatur redacta ad non cauſam deciſ.24. nu.28.
Cauſa quando eſt vnica, & alia aſſignari non poteſt habetur pro expreſſa deciſ.21.nu.74.
Cauſa, quæ durat non poteſt dici ceſſata. deciſ.46.nu.34.
Cauſa qualibet non ſufficit ad mitigationem pœnæ deciſ. 104 nu.2.
Cauſa quid operetur deciſ.8. nu.8.
Cauſa redemptionis captiuorum dicitur pia deciſ.42.nume.13.
Cauſa ſpiritualis quæ dicatur deciſ.69.nu.1.& 5.
Cauſa ſub eodem iudice reuideri non debet deciſ.79.numero.2.
Cauſa ſuper qua fundatur reſtitutio in integrum, debet plenè probari deciſ.77.nu.2.
Cauſa concluſum an inſtrumentum & ſcripturæ produci poſſint, deciſ.95.num.1.9.& 12.
Cauſa appellationis in tertia inſtantia debet expediri ex eiſdem actis deciſ.95.nu.10.
Cauſa cognita quando præſumatur factum decretum, deciſ.98.num.29.
Cauſa dotis, quo ad minores non eſt priuilegiata, deciſ. 34. num.10.
Cauſa finali ceſſante an ceſſet contractus quando agitur de contractu innominato, & quid in contractu innominato, deciſ.46. num. 37. verſic. nam preterquam quod.
Cauſa finalis fauore piæ cauſæ habetur pro impulſiua, deciſ.46.num.37. in verſ.ſed magis.
Cauſa vt declaretur deſerta, quæ requirantur, deciſ. 83. num.9.
Cauſa Magna dicitur vbi parti periiſſet copia probandi, deciſ.95.num.11. in verſ. præcipuè.
Cauſa dotis eſt priuilegiata, vt dilationes breuientur non tamen quod inſtantia minus duret, deciſ.34. num.11.
Cauſa dotis ſemper, & vbique precipua eſt hoc eſt omni tempore, & omni caſu, deciſ.39. num.15.
Cauſa nullitatis connexa quando reperitur datur appellatio, deciſ.75. num.12.& 20.
Cauſarum appellatio à quinquaginta infra ad quos deuoluatur, deciſ.14.num.2.
Cauſæ commiſſio per Principem facta cum clauſula recuſatione remota an valeat, deciſ.14.num.15.
Cauſæ an expediri poſſint feſtiuis diebus ſecundum conſtitutionem Marchiæ, deciſ.85.nu.3.
Cauſæ appellationis in caſu neceſſariæ abſentiæ, vel infirmitatis poſſunt delegari deciſ.9.nu.55.
Cauſæ finalis defectu an poſſit reuocari donatio, deciſ.46. num.11.32.& 37.
Cauſæ appellationis ſunt mixti imperij, & pertinent ad auctoritatem ſuperioris deciſ.9.nu.54.
Cauſæ cognitio ex breuitate temporis non præſumitur deciſ.98 nu.13.
Cauſę comitatus Florentiæ tractantur ſola facti veritate inſpecta, deciſ.8.num.43. in verſ. pro qua.
Cauſę eccleſiaſticæ tractantur, ſimpliciter de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij deciſ.26.nu.10.
Cauſę fiſcales publicæ, & eccleſiaſticę pari paſſu ambulant, deciſ.26.nu.9.
Cauſæ maiores, & minores, an pari paſſu ambulent deciſ.56.nu.11.
Cauſæ mercatorum tractantur de bono, & æquo, deciſ. 80. num.15.
Cauſæ minores citius expediuntur, deciſ.56. num.12,
Cauſa concluſum an poſſint admitti articuli, deciſ. 21. num.94.
Cauſarum Auditor infra centum iudicat ſolus, deciſ.79. num.5.
Cauſæ ob pietatem, miſericordiam, vel neceſſitatem expediri an valeant feriatis diebus, deciſ.85. num.1.
Cauſæ, quæ in Curia Prętoris terminari poſſint feſtiuis diebus, deciſ.85.num.5.
Cauſis in minoribus quotidie procedi poteſt, deciſ. 56. num.3.
Cautela ad hoc, vt oblatio facta remaneat nulla, quæ ſit deciſ. 94. num.6.
Cautela eius contra quem petitur executio, quæ ſit, deciſ. 29. num.8.
Cautela pro creditoribus conſentientibus alienationibus, deciſ.31.num. 23.
Cautela pro eo, qui donat, & ingreditur religionem, deciſ.46.num.37, in verſ. vt bene predicta.
Cautio de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo de conſuetudine an detur à curatore deputato ad vnum actum tantum, deciſ.63.num.2. & ſeq.
Cautione deficiente an cura data in perſona non idonea ſit nulla, deciſ.63.num.6.

Cedens

Digitized by Google

Cedens actiones an poſſit agere, deciſ.93. num.9.
Cedens ad quid teneatur, deciſ.6. num.9.
Cedens bonis an poſſit pœnitere, deciſ.93. num.6.
Cedens bonis an remaneat Dominus, deciſ.93. nu.3.
Cedens bonis nec agere, nec conueniri poteſt, dec.93. nu.2.
Cedens bonis non dicitur habere bona pro derelicto, deciſ.93. num.4.
Cedens iura, quæ habet cum affine non liberatur à compromiſſo, deciſ.75. ſententia nu.6. in verſ. facit.
Cenſus an computetur inter immobilia, dec.6. num.4. & deciſ.20. num.18.
Cenſus conſtitutus ſuper re aliena an valeat, dec.6. nu.6.
Certioratio quando eſt facienda ad alium finem, quam certiorandi an facienda ſit ei qui certus eſt, deciſ.35. num.12. in verſic. quicquid ſit.
Certioratio fieri debet mulieribus, minoribus, & ruſticis, deciſ.46. num.8.
Certa ſcientia clauſula, & motu proprio æquiparantur, deciſ.81. num.7.
Certitudo haberi poteſt etiam per demonſtrationes, deciſ.4. num.31. & alijs modis vt ibi in verſ. Item.
Certum & clarum non dicitur id, in quo cadit diſputatio, deciſ.53. num.17.
Certum, quod dicatur, deciſ.4. num.29. & ſeq.
Certus certiorari non debet, deciſ.35. num.12.
Ceſſante cauſa an ceſſet effectus, deciſ.6. num.5.
Ceſſante cauſa ceſſat effectus, deciſ.46. num.20. & deciſ.63. num.5.
Ceſſantibus fraudibus ad quas obuiandum diſpoſuit conſtitutio ceſſat ipſa conſtitutio, deciſ.34. num.15.
Ceſſatum non dicitur quod adhuc durat, deciſ.46. nu.34.
Ceſsibile, quod non eſt, non eſt tranſmiſſibile, dec.5. n.13.
Ceſſio an ſit nulla quando aliud pro alio ceditur, decis.6. num.11.
Ceſſio eſt loco ſolutionis, deciſ.6. num.1.
Ceſſio non debet eſſe inutilis, deciſ.6. num.8.
Ceſſio, & mors non indigent aliqua licentia, deciſ.52. num.24.
Chirographos plures habens ſi probat ex vno obtinere debet, dec.83. num.9.
Circuitus in rota & magnis curijs ſunt euitandi, dec.61. num.30.
Circumſtantiarum conſideratio dat notitiam veritatis, deciſ.41. num.7.
Citari non debet, qui dicit ſe numquam venturum, deciſ.100. num.3.
Citata minime parte decretum interponi poteſt, dec.98. num.16.
Citatio ad examinandum teſtes ad perpetuam rei memoriam eſt neceſſaria quando non ſubeſt aliqua iuſta cauſa, deciſ.43. num.3.
Citatio an ſit nulla ex defectu appoſitionis loci, & horæ, deciſ.98. num.15. & 19.
Citatio an debeat fieri cum dimiſsione cædulæ, deciſ.1. num.28.
Citatio non requiritur in aſſociatione, dec.48. nu.16.
Citatus qui ſemel domi fuit non dicitur verus contumax deciſ.36. num.1.
Citationis defectus an poſſit per Principem ſuppleri, deciſ.8. num.10.
Citationis defectus eſt inſanabilis, deciſ.58. num.2.
Citatio eorum, quorum non intereſt, dicitur leuis ſolemnitas, deciſ.98. nu.18.
Citatio & interrogatoria omiſſa an poſſint per Principem ſuppleri, deciſ.8. num.9.
Citatio minus ſufficiens, an arctet, & deuoluat, deciſ.1. num.29.
Citatio partis non requiritur in decreti interpoſitione, deciſ.98. num.16.
Citatio non commiſſio citationis eſt principium iudicij, deciſ.32. num.5.
Citatio peremptoria reddit monitum cōtumacem expreſſum, deciſ.8. num.3.8.
Citatio quomodo fieri debeat, deciſ.1. num.25.
Citatio requiritur in quolibet actu, deciſ.100. nu.1.
Citatio tertio poſſeſſori an ſit facienda, deciſ.46. num.8. & 25.
Citationis defectus quando non obſtet, dec.58. num.11.
Citatus nulliter ſi comparet non poteſt de nullitate citationis opponere, deciſ.58. nu.11.
Citatus perſonaliter dicitur verus contumax, deciſ.37. num.9.
Citatus perſonaliter non poteſt allegare ignorantiam ſententię latæ, deciſ.37. num.10.
Citatus ſemel domi non dicitur verus contumax, dec.36. num.2.
Citatus ſimpliciter intelligitur citatus propria hora qua iudex ſedere ſolet, deciſ.98. num.20.
Ciuitas Macerata appellatur inſignis à Summo Pontifice, deciſ.105. nu.1.
Ciuitas Neapolitana inter Ciuitates populoſas non tenet vltimum locum, deciſ.60. num.4.
Clarum nihil adeo eſt, quin impugnari non poſſit, dec.41 num.2.
Clarum, & certum non dicitur id in quo cadit diſputatio dec.53. num.17.
Clarum non indiget coniecturis, deciſ.66. num.8.
Clauſula, ad habendum, poſſidendum, fructandum, vendendum, alienandum, & quidquid perpetuo placebit faciendum, inducit tranſlationem Dominij. dec.40. num.40.
Clauſula cadant, & cecidiſſe intelligantur, quid operetur, deciſ.70. num.14.
Clauſula Codicillaris an aſtringat tantum hæredem in primo gradu ab inteſtato ſuccedentem, deciſ.10. num.13. & 40.
Clauſula Codicillaris an dicatur poſita ex capite Notariorum, vel de Teſtatoris voluntate, dicta deciſ.10. num.16. 46. & 47.
Clauſula codicillaris an inducat fideicommiſſum poſthumo ignoranter præterito, deciſ.10. num.1.
Clauſula codicillaris concepta per verba futuri temporis vbi poſthumus fuit ignoranter præteritus ſecundum magis communem operatur, dec.10. num.20.
Clauſula codicillaris non debet cenſeri poſita ſine effectu operandi, deciſ.10. num.39.
clauſula codicillaris non operatur ad fauorem filij, deciſ.10. num.4.
clauſula codicillaris per rogitum Notarij dicitur facta Verbum Teſtatoris, dec.10. num.45.
clauſula codicillaris poſita in teſtamento facto ab imperito an operetur, deciſ.10. num.14.
clauſula codicillaris poſita in Teſtamento, vbi poſthumus fuit ignoranter præteritus, quando operetur, deciſ.10. num.19.
clauſula codicillaris poſthumo ignoranter præterito, an inducat fideicommiſſum, dec.10. num.1.
clauſula codicillaris, quando id importat, quod non poteſt.

dici

Digitized by Google

dici rationabiliter contra mentem teſtatoris,quid ope retur,dicta deciſ.10. num.46.
Clauſula codicillaris, quid operetur quando poſthumus deceſſit poſt mortem patris in pupillari ætate nullo facto teſtamento, dec.10.num.33.
clauſula codicillaris ſubintelligitur fauore piæ cauſæ, & in teſtamento facto inter liberos, dec.10.nu.27.
clauſula conſtituti,& precarij,quid operetur, deciſ.48. num.3.
clauſula conſtituti,quid operetur, dec.21 num.1. & 24.
clauſulam ad habendum dominium & poſſeſſionē transfert,dec.46.num.40.
clauſula ex certa ſcientia,& nullo iure, vel errore ducta, quid operetur, dec.46.num.26.
clauſula, & quodcunque aliud remedium ad cuius inſtar ſit,quid operetur, dec.61.num.74.
clauſula de plenitudine poteſtatis non operatur in his quæ ſunt facti. dec.17.num.7.
clauſula generalis an reſtringatur, dec.39.nu.18.
clauſula generalis derogatoria non operatur, quando requiritur inſinuatio, deciſ.17.num.8.
clauſula ius,& iuſtitiam quid operetur,dec.29.num.53. & dec.61.num.73.
clauſula motu proprio,an operetur, vbi adeſt Cameralis obligatio,dec.81.num.8.
clauſula motu proprio idem operatur, quod clauſula ex certa ſcientia, d.dec.81.num.7.
clauſula non obſtantibus conſtitutionibus,cæteriſq; contrarijs,quid operetur, dec.2.num 12.
clauſula omni iuris,& legum auxilio, an tollat priuilegium ne quis conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, dec.16.num.46.
clauſula omni meliori modo,quid operetur,dec.61.num. 70.71.& 75 & dec.98.num 39.
clauſula quatenus opus ſit,& expediat vtuntur boni, doctique cauſarum patroni, dec.29.num 52.
clauſula quomodocunque euincatur, & alio quouis modo,quid operetur in materia euictionis, dec. 8. nu.8.in verſ. vel in obligatione addiderit.
clauſula rato manente pacto,quid operetur,dec.90.nu 8.
clauſula ſi, & in quantum, quid operetur in admiſſione appellationis, dec.65.num 3.
clauſula ſine ſtrepitu,& figura iudicij quid operetur, deciſ.61 num.24.
clauſula ſi quid hinc inde exequendum fuerit eadem auctoritate exequamini in reſcripto poſita, quid operetur,dec.57.num.4.
clauſula ſola facti veritate inſpecta, an plus operetur, quam clauſula ſimpliciter de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, dec 61.nu.33.
clauſula ſola facti veritate inſpecta an operetur, quod poſſit credi cuilibet veriſimili probationi & etiam ſcripturę priuatæ,ſeu alijs adminiculis,dec.8.nu.6.in verſ. præter quam.
clauſula ſola facti veritate inſpecta an operetur quod poſſit procedi de facto,dec.8. num.56.
clauſula ſola facti veritate inſpecta operatur, quod poſſit credi teſtibus minus ſolemniter examinatis, dec 8. num.64.
clauſula ſola facti veritate inſpecta,& clauſula, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij in quo differunt, d.dec.61 num.35.
clauſula ſola facti veritate inſpecta non tollit quin ſit iudicium de iure,dec.8.nu.44.in verſ. quia d. clauſula.
clauſula ſola facti veritate inſpecta operatur, quod Iudex poſſit credere probationibus perſuaſiuis d.dec.8. num.45. in verſ. quia non propterea.
clauſula ſola facti veritate inſpecta operatur, quod Iudex iudicet, vt Deus, & vt Princeps qui iudicat ſola veritate inſpecta non attenta iuris diſpoſitione, d. deciſ.8. num 49. in verſ. cum iudicet.
clauſula ſola veritate inſpecta dat arbitrium liberamq; voluntatem, d.dec.8.nu.54 in verſ. habeatque.
clauſula ſola facti veritate inſpecta rem reducit ad ius gentium,& ipſam manum regiam, d.dec.8. num.55. in verſ. tandemque.
clauſula ſola facti veritate inſpecta cuius vigore iudex credit probationibus perſuaſiuis d.dec.8.nu.55. an operetur quo ad omnes perſuaſiuas probationes, d.dec.8. num.62. in verſ. credat. cum ſeq.
clauſula ſola facti veritate inſpecta, operatur quod tunc Iudex fungatur poteſtate arbitratoris,d.dec.8.nu.58.
clauſula ſola facti veritate inſpecta operatur, quod Iudex poſſit procedere manu regia inſpecto iure gētium, remoto penitus iure ciuili, dec.8.num.50. in verſ. ſed quod. & num. 55.
clauſula ſummariè, & de plano æquiparatur clauſulæ mera veritate inſpecta, & clauſulæ ſecundum meram voluntatem, dec.61.num.34.
clauſula vna teſtamenti declaratur per aliam, deciſ.44. num.7.
clauſulæ corruunt vna cum inſtrumento,& nihil operantur quando eſt nullum, deciſ 48.num.24.
clauſulæ generales non tollunt priuilegium de quo eſt facienda ſpecialis mentio,dec.17 nu.4.
clauſulæ ſaluis alijs,non ſe aſtringens, deducens, proteſtans,quid operentur,deciſ.61.num.76.
clauſulæ ſolitæ apponi,an habeantur propoſitis, dec.98. num 37.
clementia,& miſericordia propriè ſpectat ad Principem. deciſ.104. num.12.
Clementis VIII. aduentus ad ciuitatem Maceratæ, deciſ. 85.num.8.
clerici in beneficiariū executio dari non poteſt, deciſ.86. num.4.
clericus ex cauſa ſuſpitionis fugæ an poſſit capi à laico, deciſ.9.num.42. in verſ. etiam reſpectu clerici.
clericus non tenetur niſi in quantum facere poteſt, dec. 16.num.15.
coadiutor eadem ſeueritate conſtringitur,dec.105.nu.35
coactè quando dicatur aliquid factum, dec.24 nu.31.
cognitio cauſæ ex breuitate temporis non præſumitur. deciſ.98. num.13.
codicillaris clauſula an aſtringat tantum heredem ab inteſtato venientem in primo gradu, dec. 10.num.1.3. & 40.
codicillaris per verba futuri temporis concepta vbi poſthumus fuit ignoranter prętcritus ſecundū magis communem operatur.dec.10. num.20.
codicillaris an inducat fideicommiſſum poſthumo ignoranter præterito, dec.10. num.1.
codicillaris non debet cenſeri poſita ſine effectu operandi. deciſ 10.num.39.
codicillaris non operatur ad fauorem filij, dec. 10. nu.4.
codicillaris per rogitum Notarij dicitur factum verbum teſtatoris,dec.10.num.45.
codicillaris poſita in teſtamento facto ab imperito an operetur, dec.10.num.14.

codicil-

INDEX.

codicillaris ſubintelligitur fauore piæ cauſæ, & in teſtamento facto inter liberos, dec.10.num.27.

collatio beneficij non vacantis facta per Papam non valet, deciſ.4.num.12.

collator non poteſt promittere beneficium vacaturum, nec alteri dare poteſtatem conferendi, dec.4.num.9.

coloni expulſi per viam attentati, in priſtinum ſtatum reponendi ſunt, dec.30.num.11.

coloni partiarij non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, deciſ.16.num.22.

comitatus cauſę Florentiæ tractantur ſola veritate inſpecta, deciſ.8.num.43.

cõmentarienſes puniũtur pro modo culpæ, dec.105.n.19.

commiſſio cauſæ per Principem facta cum clauſula recuſatione remota an valeat, deciſ.14. num.15.

commodum poſſeſſionis ab aliquo auferri non debet, deciſ.30.num.3.

commodum, qui ſentit, debet ſentire incommodum, dec.1. num.20.& dec.8.num.19. deciſ.51.nu.27.& dec.41. num.32.

commune remedium dicitur appellatio non autem particulare, deciſ.14.num.16.

communis error, & tolerantia ſine auctoritate ſuperioris nihil operatur, dec.21.num.55.

Communis opinio, & fama notariatus dat Robur officio, dec.29.nu.9.

Communis error facit Ius, dec.21.num.50.

communis opinio non operatur, quando defectus eſt in forma, d. deciſ.21.num.53.

communis opinio quando non obſtet, dec.11.num.2.

communis opinio quomodo probari poſſit, dec.21.nu.49

communis vſus loquendi praualet omni conſtitutioni, dec.96.num.4.

communis vſus loquendi eſt difficilis probationis, deciſ. 96.num.3.

Compenſatio an impediatur per negationẽ, dec.24.n.43.

compenſatio non fit de liquido ad non liquidum, dec.24. num.50.

compenſatio opponi poteſt, quando agitur de re liquida vel, quæ facile liquidari poteſt, deciſ.23.num.7.

compenſatio quid ſit, dec.24.num.44.

compenſationis exceptio debet in ſpecie allegari, dec.42. num.48.

compromiſſo grauatur cedens iura quæ habet cum aſſine, deciſ.75.num.6.

compromiſſo pendente, quod poſſit adiri Iudex, quomodo intelligatur, dec.90.num.13.

compromiſſum non inducit litis pendentiam, nec facit rem litigioſam, deciſ.90.num.2.

compromiſſum quando dicatur factum in arbitratores, deciſ.90.num.3.

compromiſſum, quando fit in arbitratores, eſt quædam tranſactio, dec.90.num.5.

computatio ad cognoſcendum, an vſusfructus omnium bonorum excedat dodrantem, quomodo ſit facienda, deciſ.45.num.3.

communis optimo eſt ſequenda, deciſ.8. nu.43 in verſ. à quorum ſententia.

conatus an de generali conſuetudine puniatur, & quid in terminis bullæ Sixti quinti contra eximentes carceratos, dec.104.num.11.in verſ. nec dicatur.

conceſſio in iure patronatus non operatur, niſi ſequuta fuit præſentatio, dec.4.num.22.

conceſſio, quæ fit vni, alteri denegatur, dec.9.num.27.

conceſſio abſolutionis à iuramento quando contractus eſt nullus an ſit admittenda, dec.7.num.16.

Concilium Tridentinum, cap.17.ſeſſ.2. an loquatur de tacita, vel expreſſa profeſſione, dec.46.num.36.

conciſtorium Principis quomodo iudicet, dec.8.nu.53.

concluſio in cauſa, quo ad iudicẽ non obſtat, dec.70.n.46.

concluſio in cauſa ſi eſt facta an inſtrumenta, & ſcripturæ produci poſſint, deciſ.95.nu.1.9.& 12.

conceduntur multa ex cauſa quæ alias non concederentur dec.95.nu.11.

concordare partes, an cogantur, dec.10.num.18.

condemnatio fieri debet appellatione deſerta. V. in expenſis, deciſ.38.num.17.

condemnationis appellatio dum interponitur, quę cautela vtenda ſit, dec.25.num.3.

condemnatio poteſt fieri etiã perempta inſtantia quando adeſt confeſſio, dec.61.num.58.

condemnatus habetur confeſſus in ciuilibus ſecus in criminalibus, dec.61.nu.57.

condemnatio expenſarum facta per iudicem ad quem intelligitur etiam de expenſis factis in prima inſtantia niſi habuerit iuſtam litigandi cauſam, dec.73.num.1. prout quando omittitur victus dicitur abſolutus, deciſ.66.num.3.

condictio in primis, & ante omnia eſt implenda, dec.50. num.35.

condictio non inducitur, quando aliquid adiungitur diſpoſitioni perfectæ, etiam per verba futuri temporis, deciſ.29.num 42.

condictio obligationis ex perſona hæredum non mutatur dec.31.num.20.

condictionem eueniſſe probandum eſt, antequam exequatur, dec.29.num.50.

condictio non inducitur quando diſpoſitioni perfectæ aliquid adiungitur etiam per verba futurum tempus deſignans, dec.29.num.42.

coniunctus admittitur pro coniuncto, etiam ad appellandum, dec.3.num.1.

confeſſio adminiculata quid operetur, dec.41.num.36.

confeſſio certæ partis debiti, an dicatur ſimplex, vel qualificata, dec.82.num.5.

confeſſio dotis præcedente promiſſione probat, deciſ.93. num.42.

confeſſio eſt interpretanda ad fauorem confitentis deciſ. 53.num.19.

confeſſio extraiudicialis facit tantum ſemiplenam probationem, deciſ.13.nu.1. fallit de æquitate canonica, num.2.& 6.

confeſſio facit notorium, dec.61.num.56.

confeſſio facta abſente parte licet plenam probationem non inducat vbi tamen agitur in foro, in quo non rigor iuris, ſed æquitas ſeruatur talis confeſſio plene probat dec.41.num.33.

confeſſio facta a Procuratore male informato, poteſt reuocari etiam non docto de errore, dec.61.nu.63.

confeſſio facta in exceptionibus, an probet, deciſ.28.nume.11.& ſeq.

confeſſio facta in precibus plenè probat, dec.50.nu.25

confeſſio inducitur per ſolam porrectionem precum, dec. 50.num.26.

confeſſio non nocet, niſi fuerit clara, & manifeſta, deciſ. 53.num.20.

confeſſio nulla an validetur per geminationẽ, dec.48.n.9.

confeſſio operatur, quod condemnatio poſſit fieri, etiam perem-

perem-

Digitized by Google

peremptâ in inſtantia, dec. 61. num. 58.
Confeſſio partis in iudicio admiſſa facit notorium, deciſ. 53 num. 14.
Confeſſio procuratoris, an Domino noceat, dec. 61. num. 64. & dec. 28. num. 10.
Confeſſio procuratoris, an probet contra Dominum, dec. 28 num 10.
Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non, dec. 82. nu. 3. fallit, num. 8.
Confeſſio quando facta eſt de parte debiti an peti poſſit pars confeſſata, & reſiduum, dec. 81. num. 1.
Confeſſio quando fit in extremis præſumitur vera, deciſ. 41. nu. 35.
Confeſſio receptæ dotis iurata an excludat ſimulationem & exceptionem non numeratæ pecuniæ, & præiudicet cuilibet ſucceſſori, & quid ſtante camerali obligatione, dec. 98. nu. 12.
Confeſſio ſpontanea validat proceſſũ nullũ, dec. 61. nu. 55
Confeſſio ſuccedit loco libelli, d. dec. 61. num. 54.
Confeſſio in ciuilibus habet vim condemnationis, ſecus in criminalibus, dec. 61. num. 57.
Confeſſio rei an poſſit diuidi per actorem, dec. 82. num. 2.
Confeſſio reſiſtens obiectis dicitur clara, dec. 41. nu. 5.
Confirmare, & approbare qui dicatur, dec. 64. nu. 16.
Confirmatio generalis cenſetur per obreptionem impetrata, dec. 2. num. 24.
Confirmatio generalis, quid operetur, dec. 2. num. 23.
Confirmatio inutilis non vitiat, quod eſt validum, dec. 15. num. 28.
Confitentis intentio colligitur ex verbis, dec. 41. num. 8.
Conformitas in ſententijs quãdo eſſe dicatur, dec. 55. n. 2.
Coniecturæ an requirantur, vt deferatur Iuramentum, dec. 13. num. 3. & 11.
Coniecturis non eſt opus in claris, dec. 66. num. 8.
Coniunctus coniuncto per ratihabitionem minime acquirit, dec. 3. num. 9.
Coniunctus pro coniuncto appellare poteſt, dec. 3. nu. 1.
Coniunctus appellationem interponens per coniunctum an debeat ratificare intra decem dies, dec. 3. nu. 4. & 7.
Connexa pro vno habentur, & eodem modo iudicantur, dec. 89. num. 5.
Conſanguinearum præſentia, quid operetur, dec. 98. nu. 30
Conſcientiam ſuam quiſque conſiderare debet ſecundum rationem naturalem, dec 10. num. 12.
Conſenſus an inducatur ex præſentia patientia & taciturnitate, dec. 64. num. 15.
Conſenſus expreſſus requiritur in re graui, dec. 64. n. 17.
Conſenſus non trahitur ad ignorata, dec. 19. & dec. 17. num. 6. & deciſ. 46. num. 6.
Conſenſus non cadit ſuper ignoratis, dec. 41. nu. 30.
Conſenſus proximiorum non præſumitur etiam ex diuturnitate temporis, dec. 42. in princ.
Conſenſus tacitus an ſufficiat ad inducendum conſuetudinem, dec. 11. num. 15.
Conſequentia de præterito ad præſens, an habeat locum, dec. 1. num. 46.
Conſideratio circunſtantiarum dat notitiam veritatis, dec. 41. num. 7.
Conſignatio probatur per inſtrumentum aduerſus, quod non fuit probatum oppoſitum, dec. 29. num. 44.
Conſiliarij totum populum repræſentant, dec. 11. nu 14.
Conſilia aduocatorum non excuſant, dec. 9. num. 7.
Conſtitutio facta ad obuiandum fraudibus extenditur etiam ſi materia eſſet odioſa, dec. 51. num. 37.
Conſtitutio ceſſat ceſſantibus fraudibus ad quas obuiandum diſpoſuit, dec. 34. num. 15.
Conſtitutio omnis poſtponitur communi vſui loquendi, dec. 96 nu. 4.
Conſtitutiones non amplectuntur contractus nullos, deciſ. 51. num. 10.
Conſtitutio loquens vniuerſaliter de quibuſcunque perſonis comprehendit etiam Patrem, d. dec. 51. nu. 39.
Conſtitutio Marchiæ cap. 12. lib. 6. quando habeat locum dec. 66. num. 19.
Cõſtitutio Marchiæ præfertur iuri canonico, dec. 37. n. 15
Conſtitutio Marchiæ cap. 23. lib. 6. generaliter, prout loquitur, ſemper fuit intellecta, & obſeruata, dec. 22. n. 4
Conſtitutio Sixti V. contra eximentes carceratos, an reſtringatur tantum ad exules, & bannitos, & in rubrica eiuſdem nominatos, vel omnes comprehendat, deciſ. 105. num. 50.
Conſtitutio præfata Sixti V. loquitur etiam de omnibus violare tentantibus, d. dec. 105. num. 69.
Conſtitutio Sixti V. puniens receptatores, de quibus intelligatur, dec. 102. num. 2.
Conſtituti & precarij clauſula quid operetur, deciſ. 48. num. 3. & quid conſtituti, dec. 21. nu. 1. & 34.
Conſtitutum ad hoc, vt operetur tranſlationem poſſeſſionis, quid requiratur, dec. 40. num. 7.
Conſtitutum non operatur ſicut vera traditio, quando cõſtituens remanet in poſſeſſione, dec. 21. nu. 27.
Conſtitutum, quod liberet à traditione quomodo intelligatur, dec. 21. num. 25.
Conſtitutum ratione incertitudinis nihil operatur, deciſ. 40. num. 6.
Conſtitutum ſequitur naturam contractus, dec. 40. nu. 5.
Conſtitutum, vt operetur, quid ſit probandum, dec. 21. num. 28.
Conſulens in atrocioribus punitur licet principalis eſſet alias factus, dec. 105 num. 38. in verſ. niſi.
Conſulens peritos an in eo ceſſet error, dec. 9. nu. 6.
Conſuetudines contra conſtitutiones Marchiæ ſunt ſublatæ, dec. 85. num. 4.
Conſuetudo an excuſet à denunciando, dec. 35. nu. 8.
Conſuetudo, an inducatur per binum actum, dec. 11. Trebellianica filijs, num. 12.
Conſuetudo an operetur, vbi adeſt lex, dec. 56. nu. 8.
Conſuetudo an poſſit introducere, quod à maiore appelletur ad minorem, dec. 47. num. 9. & 12.
Conſuetudo an ſit rationabilis remittitur arbitrio iudicis, dec. 63. num. 14.
Conſuetudo apparere debet, dec. 91. num. 7.
Conſuetudo attenditur in vectigalibus, dec. 35. num. 9.
Conſuetudo Bulgari an ceſſet, quando vxori relinquitur vſusfructus omnium bonorum eam liberando à confectione inuentarij, & alijs de iure requiſitis, dec. 84. num. 36.
Conſuetudo Bulgari an procedat, quando ſunt inſtituti extranei, dec. 84 num. 4. & 26.
Conſuetudo Bulgari habuit ortum Bononiæ, dec. 84. nume. 1. & 3.
Conſuetudo Bulgari quando vxori eſt relictus vſusfructus vna cum filijs, an operetur, dec. 84. nu. 31.
Conſuetudo Bulgari, quæ habet tantum locum liberis inſtitutis non debet extendi ad alios, dec. 84. nu. 5. verſ. ratio eſt.
Conſuetudo circa materiam Trebellianicæ eſt ſeruanda, dec. 11. num. 10.

Con-

Digitized by Google

INDEX.

Conſuetudo eſt concordanda cum iure communi, quando fieri poteſt, dec. 63 num. 11.
Conſuetudo eſt obſeruanda, & quare præſertim in articulo dubio, dec. 11 num. 10.
Conſuetudo examinandi falſos teſtes, illoſque ſubornandi vbi vigeat, dec. 60. nu. 7.
Conſuetudo excuſat à dolo, dec. 35. nu. 13.
Conſuetudo pernicioſa non eſt tolerabilis, dec. 63. nu. 13.
Conſuetudo per plura inſtrumenta probatur, deciſ. 95. num. 8.
Conſuetudo per binum actum an inducatur, dec. 11. n. 12.
Conſuetudo plurium notariorum, an poſsit derogare iuri communi, dec. 98. num. 32.
Conſuetudo quam probationem requirat, dec. 98. nu. 36.
Conſuetudo, quæ ſit, dec. 18. num. 17.
Conſuetudo, quæ dupliciter ſumi poteſt, quomodo ſit intelligenda, dec. 63. num. 10.
Conſuetudo quod in contractibus non ponatur locus loci, an valeat, dec. 60. num. 2.
Conſuetudo ſi atteſtatur à doctore, quando ei ſtandum ſit, dec. 11. nu. 36.
Conſuetudo venit appellatione iuris ciuilis, dec. 18. nu. 16.
Conſuetudo vniuerſalis, etiam in deciſorijs probatione non indiget, ſed ſatis eſt, quod allegetur, dec. 95. nu. 7.
Conſuetudo, vt inducatur an ſufficiat conſenſus tacitus, deciſ. 11. num. 15.
Conſuetum eſt ſeruandum, dec. 1 nu. 13 & dec. 98. nu. 33
Conſuetum fieri præſumitur factum, dec. 50. nu. 33. & deciſ. 98. num. 38.
Conſumatum delictum expectat pœnam, dec. 104 nu. 18.
Contractus à conuentione legem accipiunt, dec. 1. num. 2.
Contractus ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, deciſ. 24. num. 8.
Contractum adimplere debet tam circa ſubſtantialia, quam naturalia, & accidentalia, qui ex eo agere vult, dec. 50. num. 14.
Contractus celebratus fauore captiuorum an valeat ſine ſolemnitatibus, dec. 62. num. 2.
Contractus donationis quando quis ignorat valorem eorum, quæ donat an reſcindatur, dec. 46. nu. 4.
Contractus dotis factus non ſeruata forma conſtitutionis, an valeat, dec. 34. nu. 1. 5. 9. 12.
Contractus factus abſente vno de contrahentibus, an valeat, dec. 40. num. 4.
Contractus factus ad tertiam generationem, an dicatur perpetuus, vel ad certum tempus, dec. 31. nu. 28.
Contractus factus non ſeruata forma ſtatuti non valet, dec. 7. num. 1.
Contractus fauore piæ cauſæ cenſetur nominatus, & non reſoluitur ex defectu cauſæ finalis, dec. 46. num. 37. in verſ. qui operatur.
Contractus innominatus, an poſsit eſſe inter patrem, & filium, dec. 51. num. 2.
Contractus nullus nullam producit actionem, deciſ. 17. num. 17.
Contractu ex quo agitur debet adimplere in eo contenta tam circa ſubſtantialia, quam naturalia, & accidentalia, dec. 50. nu. 14.
Contractus in quo interponitur decretum an poſsit dici decretum nullum ſub prætextu quod illud fuerit poſitum in principio vel medio contractus, dec. 98. nu. 40.
Contractus innominatus an debeat fieri cum ſolemnitatibus conſtitutionis Marchiæ cap. 25. lib. 5. deciſ. 51. num. 10.
Contractus innominatus eſt ſi quis dat vt ſibi detur, dec. 51. num. 1.
Contractus innominatus dicitur donatio ob cauſam, dec. 51, num. 6. & 12.
Contractus innominatus non comprehenditur ſub conſtitutione, dec. 51. num. 10.
Contractus innominatus raro reperitur, dec. 51. nu. 8.
Contractus minorum an valeat non ſeruata forma conſtitutionis Marchiæ & inſinuatione non interueniente dec. 98 num. 44.
Contractus minorum ſolemnitas, dec. 46. num. 1. & 98. num. 12.
Contractus nullus nullam parit actionem, dec. 7. nu. 17.
Contractum innominatum facit dans, vt ſibi detur, dec. 51. num. 1.
Contractus nominatus dicitur donatio, dec. 51. nu. 11. & ob cauſam innominatus, dec. 51. nu. 6. & 12.
Contractus nullus an firmetur iuramento, dec. 48. nu. 22.
Contractus nullus non transfert, neque dominium, neque poſſeſſ. deciſ. 48. num. 23.
Contractus qui fiunt nullo iure cogente, an omnes dicantur donationes, dec. 51. num. 22.
Contractus rogatus ab illo qui ſe gerit pro notario, an ſuſtineatur ſaltem, quam diu toleratur in illo officio, dec. 21. num. 19.
Contractus ſi eſt nullus an abſolutio à iuramento poſſit peti, & veniat concedenda, dec. 7. nu 16.
Contractus ſine partium conſenſu ſuſtineri non poteſt, dec. 70. num. 13.
contractus innominatus an appellari poſſit aſſignatio quam facit Pater filijs, dec. 51. num. 5. vel mera donatio, num. 13.
contractus quando eſt nullus an peti poſſit abſolutio à iuramento, & veniat concedenda, dec. 7. num. 16.
contractus quando eſt innominatus an in eo cauſa finali ceſſante ceſſet contractus, dec. 46. num. 37.
Contractus in iudicijs actionem producunt, dec. 97. nu. 4.
Contrahentes non debent decipi ſub publica fide, dec. 21. num. 7.
Contraria, quæ dicantur, deciſ. 2. num. 30.
Contrarietas excludit ab agendo, dec. 1. num. 59.
Contrarietas non eſt intendentibus ad vnum finem, dec. 2. num. 29.
Contrarietas quid operetur, dec. 50. num. 29.
Contumacia Procuratoris, an ſemper noceat Domino, dec. 37. num. 13.
Contumacia quæ commiſſa fuit in non comparendo tantum an appellationem impediat, dec. 37. num. 6.
Contumacia quæ committitur in non comparendo tantum, an impediat appellationem, dec. 37. num. 6.
Contumaciam purgare volens quando comparere debeat, dec. 104. num. 19.
Contumax verus non dicitur, qui ſemel domi fuit citatus deciſ. 36. num. 2.
Contumax verus dicitur perſonaliter citatus, deciſ. 37. num. 9.
Contumax verus non poteſt appellare, deciſ. 8. nu. 39. & deciſ. 36. num. 1. & 7. fallit de æquitate canonica, nume. 4. & vbi veniret iudice pro tribunali ſedente, dec. 8. num. 39. in verſ. vel vbi.
Contumax verus, quis dicatur, dec. 39. num. 13. & 8.
Conuentio contractibus legem tribuit, dec. 1. num. 2.
Conueniri, nec agi poteſt qui bonis ceſsit, dec. 93. nu. 2.
Conuentio, quæ eſt ex cauſa oneroſa late eſt interpretanda, dec.

Digitized by Google

da.dec.35.num.6.
Conuentiones inter patrem, & filium ſunt ſeruandæ, maximè quando ſunt iuratæ, dec.51.num.3.
Copia inſtrumenti minus ſolemniter ſumpti probat parte non opponente, dec.29.num.7.
Copulatiua quando reſoluatur in alternatiuam, dec.80. num.12.
Correctio iurium non fit per argumenta, ſed expreſsis verbis, dec.11.num.30.
correctio debet non ſolum fieri verbis expreſſis, ſed vt euitetur dantur variæ ſolutiones, & varij intellectus, deciſ.56.num.10.
corrigere non poteſt inferior facta ſuperioris, deciſ.47. num.10.
corporalis pœna pro alio ſolui non poteſt, deciſ.101.nume.9. & 10.
creditor conſentiens alienationi, an videatur remittere ius ſuum, deciſ.31.num.22.
creditor in pecunia an cogi poſsit ad accipiendum bona inſolutum, dec.91.num.4.
creditoribus alienationi conſentientibus cautela, dec.31. num.23.
creditor, vel alius pro eo an admittatur ad licitandum, dec.67.num.18.
credendum non eſt cuilibet ſpiritui, dec.1.num.30.
crimen læſæ maieſtatis, vt quis incurrat eximendo aliquem de carceribus, quæ requirantur, deciſ.105. num.2.
culpa propria conſiderari poteſt etiam in carcerato pro debito ciuili, dec.62.num.23.
culpa viri carcerati, quando toleratur, dec.62.nu.24.
culpæ Domini adſcribitur, quod ſerui faciunt, dec.8.nume.17.
culpoſis, & negligentibus iura non ſubueniunt, deciſ.21. num.48.
cura data in perſona non idonea ſine cautione, an ſit nulla, deciſ.63.num.8.
curator an debeat dare fideiuſſorem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, etiam ſi fuerit ad vnum actum tantum, dec.63.num.1.
curator ad vnum actum dari poteſt, dec.63.num.3.
curator quando eſt idoneus, an debeat fideiubere, dec.63. num.4.
curys in magnis circuitus euitandi ſunt, dec.61.nu.30.

D.

Damnum, & intereſſe an debeatur à Procuratore in actione de dolo, dec.37.nu.14.
Damnum, quod quis propria culpa ſentit ſibi imputare debet, dec.3.num.3.
Dans, vt ſibi detur facit contractum innominatum, deciſ.51.num 1.
Dantis & accipientis differentia eſſe debet, dec.51.n.15.
Datum ab hæredibus, an præſumatur donatum, dec. 28. num 26.
Datum puellæ pauperi dicitur Deo datum, dec.42.nu.11.
Debita detrahuntur tam de legato particulari, quàm vniuerſali vſufructu omnium bonorum, dec.39.nu.13.
Debita omnia, qui tenetur ſoluere an ſit obligatus ad conditionalia, & dotalia, dec.39.nu.14.
Debita ſoluere an teneatur vſufructuarius omnium bonorum, dec.39.num.10.
Debitor donare non dicitur, dec.27.nu.28.
Debitor in pecunia quando poſsit dare bona, dec.91.nu. 15. & ſeq.
Debitor poſt mortem non dicitur amplius debitor, dec.3. num.13.
Debitor ſi confeſſus fuerit partem debiti, an poſsit peti pars confeſſata, & reſiduum, deciſ.82.num.1.
Debitum in certa parte confeſſum an dicatur ſimplex, vel qualificatum, dec.82.nu.5.
Decedens poſt diſdictam infra quindecim dies amittit pecunias datas ad ſocietatem officij, quam lucratur officialis, deciſ.1.nu.27.
Decem an inducant notorium, dec.95.nu.4.
Declarans nihil de nouo inducit, dec.19.nu.2. & dec.61. num.66.
Declaratio defenſiua libelli eſt ſequenda, etiam ſi fieret groſſo modo, vel per impropriationem, deciſ.61. num.49.
Declaratio eius, quod tacitè ineſt, an det nouam formam, dec.61.nu.68.
Declaratum quando eſt aliquid circa pœnam an appellatio admittatur, dec.25 nu.1.
Decreta interponuntur ex aliqua iuſta cauſa, deciſ.62. num.12.
Decretum an poſsit dici nullum ſub prætextu quod illud fuerit poſitum in principio, vel medio contractus, dec. 98.num.40.
Decretum ex breuitate temporis an poſsit dici nullum, dec.98.nu.29.in verſ. & quod præſumatur.
Decretum irritans inducit formam, dec.46.nu.3.
Decretum iudicis, an requiratur in contractibus minorum, dec.98.num.22.
Decretum quando interponitur citatio non requiritur, dec.98.nu.16.
Decretum poteſt interponi etiam parte non citata, deciſ. 98.nu.16.
Decretum quando præſumatur factum cauſa cognita d. dec.98.num.29.
Defectus citationis, & omiſsionis interrogatorium an poſsit per Principem ſuppleri, dec 8.nu.10.
Defectus, & imperitia notarij non debet nocere partibus dec.29.nu.27.
Defectus ſubſtantialis nocet non autem accidentalis, deciſ.29 nu.32.
Defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, dec.50.num.1. & cætera omnia excedit, dec.76.nu 5.
Defectus iuriſdictionis, citationis, & mandati ſunt inſanabiles, dec.58.num.2.
Defectus mandati eſt inſanabilis, dec.8.num.11.
Defenſio ciuilis dicitur appellatio, dec.14.nu.16.
Defenſiua declaratio libelli eſt ſequenda etiam ſi fieret groſſo modo, dec 61.nu.49.
Defuncti hæres iiſdem actionibus venit grauatus, deciſ. 91.num 2.
Delegatio cauſæ facta per iudicem in caſu neceſſariæ abſentiæ reuerſo delegante ceſſat, dec 46.nu.12.
Delegatio facta Prætori eximit ipſū ab iuriſdictione inferioris, dec.9.num.51.
Delegantis verbis ſtatur dec.9.num.56.
Delegato non rite procedenti an poſsit reſiſti, deciſ. 47. num.3.
Delegatus Papæ an ſit maior quolibet ordinario, dec.47. num.1. & 15.
Delegatus tenet vices Papæ, dec.47.num.3.
Delictum conſummatū expectat pœnam, dec.104.nu.18.

Delictum

Digitized by Google

Deliɛtum morte extinguitur, dec.70.num.33.

Deliberatio rei, quæ ſubhaſta venditur quomodo fieri debeat, dec.67.nu.5. & quæ forma in ea ſeruari debeat, vt valeat num.6.9. & 10.

Demoſtrationes poſſunt facere certitudinẽ, dec.9.nu.31.

Demolitio eſt facienda proprijs expenſis ſi fuit ſpreta denunciatio noui operis, dec.69.nu.9.

Denunciatio non requiritur quando eſt data libera facultas deferendi, dec.35.nu.14.

Denunciatio quando non ſit neceſſaria, dec.35.nu.4.

Deo dicitur dari, quod datur pullæ pauperi, deciſ. 42. num.11.

Derogatio apparere debet clare, & expreſſe, dec.2.num. 26. & generalis derogatoria clauſula non operatur quando requiritur inſinuatio, dec.17.num.8.

Deſcendentibus præſumuntur aſcendentes velle bona ſua relinquere, dec.10. num.10.

Determinatio reſpiciẽs plura determinabilia debet æqualiter determinare, dec.84 nu.10.

Detinendo ſimpliciter abſque quod poſsideatur an attentari dicatur, dec.30.nu.4. & 8.

Detineri non poſſunt bona eccleſiæ abſque licentia Papæ, dec.53.num 1.

Dictio cuilibet eſt diſtributiua, & non recipit reſtrictionem, dec.44.nu 9.

Dictio cum an reſtringi poſſit ſecundum mentem teſtatoris, & ſub eſtam materiam, dec.84.nu.35.

Dictio cum, quàm vim habeat, dec.84.nu.11. & 34.

Dictio dummodo quid operetur, dec.50. nu.6. & 34.

Dictio duntaxat eſt taxatiua, & excludit omnes alios caſus propter expreſſos, dec.8.num 18. exponitur negatiue, num.19. & habet vim tacitæ prohibitionis, num. 20.

Dictio duntaxat non ſolum habet vim tacitæ prohibitionis, ſed expreſſe, dec.14. num.1.

Dictio etiam eſt implicatiua, & auget, dec.1.nu.26.

Dictio libere eſt ab omni neceſſitatis obſeruantia, & ſolemnitate abſtracta, dec.53.num.5.

Dictio libere operatur ſine aliquo extrinſeco, dec.53.nume. 4. licet non excludit exceptionem prouenientem ex natura actus, & iuris ordinem, vt ibi, num.5. verſic. licet.

Dictio libere quid operetur in contractu ceſsionis, deciſ. 70.num.30.

Dictio libere quomodo interpretetur, dec.53.nu.3.

Dictio niſi quid operetur quando præcedit negatiua, deciſ.98.nu.26.

Dictio nihil eſt vniuerſalis, & omnino negat, deciſ. 39. num. 2.

Dictio perpetuo quomodo ſecundum propriam naturam intelligi debeat, dec.54. nu.9.

Dictio poſt hoc an comprehendat, quod fit ex interuallo, dec.12. num. 3.

Dictio poſt non importat interuallum magnum, dec.12. num. 4.

Dictio quibuſcunque, quid operetur, dec.51. num.31. & ſeq. & dec.85. num.3.

Dictio quoquomodo eſt vniuerſalis, dec.105.nu.57.

Dictio quoquomodo habet vim geminationis, deciſ.105. num 60.

Dictio quoquomodo intelligitur de diſſimilibus, aut maioribus expreſſis, & comprehendit ea, quæ aliàs ex natura ſermonis non veniunt a. ſ... da reſtrictione, d.6.105. nu. 2.

Dictio quoquomodo quomodo interpretetur, deciſ.104. num.59.

Dictio quoquomodo reſtringitur quando ſubeſt ratio reſtringendi, dec.86.nu.14.

Dictio quoquomodo tanquam ampliatiua comprehendit omnes caſus etiam requirentes ſpecialem expreſsionem, dec.105.num.61.

Dictio ſeu, quam vim habeat, dec.21 nu.21. & 92.

Dictio tantum eſt excluſiua omnium aliorum caſuum, dec.105.nu 49.

Dictio tantum, quid operetur vbi agitur de prorogatione iuriſdictionis, dec.8.num.43.

Dictio taxatiua non qualificat, ſed diuidit, dec.82.nu.6.

Dictio taxatiua quid operetur, vbi agitur de iuriſdictione proroganda, dec.8.nu.49.

Dictio vel ſeu & ſiue ſunt ampliatiuæ, dec.105.nu.46.

Dictio vna quid ſignificet, dec.84.num.9.

Dictio, vt ſupra eſt relatiua omnium præcedentium, deciſ.8.nu.25. in verſ memorata dictio.

Dicto alicuius quando eſt ſtandum, an requiratur iuramentum, dec.7.num.8.

Dictionis perpetuo aliqua remiſſiue, dec.54.nu.8.

Dierum feſtiuorum tempus Deo tribuendum eſt, dec. 22. num.9.

Dies biſextilis quomodo computetur, & cui tribuatur, dec.69.nu.4.

Dies feſtiui, qui dicantur deciſ.86.nu.6.

Dies quindecim diſdictæ currunt de momento ad momentum, dec.1.num.36.

Dies 365. annum conſtituunt, deciſ.56.num.6. deciſ.69. num. 3.9.

Diebus feſtiuis an cauſæ expediri poſſint ſecundum conſtitutionem Marchiæ, dec.85. num.3.

Dies tantum in quibus Rota ſedet, an calculari ſoleant, quando opponitur de deſertione appellationis, dec.56. num.1.

Dies vtiles, qui dicantur d.dec.56.nu.4.

Diformitas ſententiarum trium datur appellatio, dec.55 num.3.

Differentia eſſe debet inter dantem, & accipientem, deciſ.51.num.15.

Dignitas, & ſcientia haberi non poteſt ſine magnis laboribus, dec.52.num.17.

Dilatione pendente nihil eſt innouandum, dec.64.nu.11.

Dilectio erga proximum qualis eſſe debeat, dec.4.nu.19.

Diſcipulus obligat magiſtrum, dec.8. nu.68.

Diſcordiæ, & ſeditiones ſuſcitantur ex inæqualitate, dec. 44.num.5.

Diſdicta infra quindecim dies non reproducta non poteſt fieri communis vtrique parti, dec.1.nu.18.

Diſdicta quando dicatur effecta de actis, dec.1.nu.33.

Diſdicta ſocietatis officiorum poſſit fieri extraiudicialiter, dec.1. num.5.

Diſdictæ ſocietatis officiorum non afficiunt, niſi à die illarum productionis apud acta notarij, in cuius officio ſcriptura fuit eo facta, dec.1.nu.15.

Diſdictæ ſocietatis officiorum infra quantum tempus debeant reproduci, dec.1.nu.16.

Diſdicta ſocietatum officiorum de ſtylo curiæ, an ſoleãt reproduci, dec.1.num.9.

Diſdicta dierum quindecim currunt de momento ad momentum, dec.1.nu.36.

Diſdictam non reproducens videtur declaraſſe nolle vti, dec.1.num.19.

Diſpenſare an poſſit Papa, quod teſtes non iurati probent, dec.8.num.3.
Diſpenſare an poſſit Papa, quod frater fratris vxorem ſibi matrimonio coniungat remiſſiue, dec.8.nu.8.
Diſpenſatur ſæpe cum probis viris, dec.103.nu.4.
Diſponere nemo præſumitur ſuper his, quæ non releuant dec.29 num.17.
Diſpoſitio beneficij vacaturi an valeat, dec.4.nu.1.& 7.
Diſpoſitio capit.2.& vltimi de conceſſ. præben. quando habeat locum, dec.4.num.4.
Diſpoſitio contra ius, quod valeat nemo facere poteſt, deciſ.4.num.25.
Diſpoſitio de conferẽdo beneficio ſolum illis de ſua agnatione, & ſuo generi an valeat, dec.4.nu.3.
Diſpoſitio ceſſat ceſſantibus fraudibus ad quas obuiandum diſpoſuit conſtitutio, dec.34.nu.15.
Diſpoſitio de illicitis non valet, d dec.4. nu.26.
Diſpoſitio generalis an comprehendat dotem, dec.39.nu.16. dec.34 nu.1. & dec.42.nu.9.
Diſpoſitiones, & gratiæ ad vacatura ſunt ſublatæ, dec.4. num.14.
Diſpoſitio teſtatoris ſæpe ampliatur & reſtringitur ob æqualitatem, dec.44.nu.13.
Diſpoſitioni perfectæ quando aliquid adiungitur etiam per verba futuri temporis non inducitur condictio, deciſ.29. nu.42.
Diues aſſerens ſe talem probare debet, dec.21.nu.35.
Diues, qui nuncupari poſſit, dec.72.num.11.
Diuinare, quis non debet, deciſ.1.num.24. & deciſ. 99. Recte num.6.
Diuiſio non ita comode cadit in domo, vt in pecunia, deciſ.20.nu.13.
Diuiſionis cauſa habet admiſſam cauſam poſſeſſionis, & proprietatis, dec.19.nu.12.
Diuiſum an dicatur de qualitate eius, à quo fuit facta diuiſio, dec.82.num.7.
Diuiſoria ſententia patitur appellationem, dec.19.nu.11
Diuitiæ probantur per famam, dec.72.nu.10.
Diuturnitas temporis facit præſumere ſolutionem, deciſ. 61.num 14.
Doctor debet intelligi ſecundum iura, quæ allegat, dec.38 num.19.
Doctor non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, dec.16 num.17.
Doctores aliqui volunt deciſiones per ſyllabas & alphabeta, dec.8. nu.57.
Doctores antiqui ſunt magna veneratione digni, dec.11. num.22.
Doctores contrarij non faciunt numerum, dec.11.nu.18.
Doctores dicuntur legere dum vacant de licentia ſuperiorum, dec.52.num 9.
Doctores in lecturis an plus attendantur, dec.11.nu.23.
Doctorum in libris executio fieri non poteſt, deciſ. 86. num.3.
Doctori atteſtanti de conſuetudine quando ſtandum ſit, dec.11.nu.36.
Doctrina Bald. in l. cum de poſſeſſione, C. ſi de moment. poſſeſſ. quando procedat, dec.15.num.35.
Dodrans quæ eſt quarta pars, deciſ.45.nu.2.
Doli actio an detur contra Procuratorem ad damna & intereſſe, dec.37.nu.14.
Dolum interuenire re ipſa, vel ex propoſito paria ſunt, dec.62.num.18.
Dolus eſt contra ius gentium, dec.7.nu.17. in fin.
Dolus incipiens à reo conuento quid operetur, deciſ. 64. num.31.
Dolus præſumitur ex enormi læſione, dec.62 nu.16.
Dolus requiritur ad hoc, vt quis incidat in commiſſum, dec.35. num.3.
Dolus, metus, & fraus an præſumatur in donatione, in qua interuenerunt conſanguinei, & iudicii decretum, dec.46.num.31.
Dominij tranſlatio an dicatur impedita per obligationẽ, & hypothecam, dec.6.nu 3.
Dominum cui acquiratur, quando res emitur, deciſ. 40. num.21.
Dominium, & poſſeſſio non transfertur ex contractu nullo, dec.48.num.23.
Dominium transfertur ex clauſula ad habendum, &c. dec.46.num.40.
Dominium non infertur ex titulo in mero poſſeſſorio, deciſ.15 nu.34.
Domini in conductione ſeruorum debent illorum conditionem perſcrutari, deinde aduertere, ne aliquem lædant, dec.8.num.22.
Dominus, an poſſit repetere à famulo, quod pro eius delicto ſoluit, dec.8. num.20.
Dominus an teneatur pro familiaribus, & domeſticis vilis conditionis, dec.8. nu.15.
Dominus an teneatur pro ſeruo ſi dederit illum pro noxa, dec.8. num.24.
Dominus directus emphyteoſis durante vita ipſius emphyteotæ dicitur ipſum acceptare pro debitore canonis poſtea vero ſucceſſores in ea, dec.31. nu.7.
Dominus non tenetur pro delicto famuli, dec.8.num.12.
Præſertim quando erat vir probus, nu.13. contrarium num.14. 18.& 45.
Dominus, qui poſuit famulum ad aliquid officium an teneatur pro eius delicto quando ciuiliter agitur, dec.8. num.69.
Dominus recipiens canonem etiam pro tempore futuro hoc eſt decurſo poſt caducitatem, an dicatur eam remiſiſſe ſi proteſtatus fuerit recipere ſine præiudicio incurſæ caducitatis, dec.70.nu.43.
Domini culpæ adſcribitur quod ſerui faciunt, dec.8.n.17.
Domus non ita commode, ſicut pecuniæ diuidi poteſt, deciſ.20.nu.13.
Donans ex cauſa ingreſſus religionis videtur donaſſe cauſa mortis, dec.46.nu.14.
Donans ex cauſa ingreſſus religionis ſi crediſſet remanere in ſæculo, an veriſimiliter donaſſet, dec.46.nu.17
Donare eſt animi nobilis, & liberalis, dec.51.nu.28.
Donanti, & ingredienti religionem cautela, dec.46.n.37.
Donare dicitur frater dotans ſororem, dec.28.nu.7.
Donare non dicitur debitor, d.dec.27.nu.28.
Donare non dicitur, qui neceſſarijs oneribus ſuccurrit, deciſ 28.num.27.
Donare ſibi ipſi nemo poteſt, dec.51.nu.4.
Donaſſe an præſumatur mulier quando tacet, & permittit virum ſuum alicui dare rem ſuam, dec.40.nu.14.
Donatio an poſſit reuocari ex defectu cauſæ finalis, dec. 46.num.11.32.& 37.
Donatio an reſcindatur per læſionem vltra dimidiam, deciſ.45.nu.23.
Donatio propter nuptias an poſſit alienari vxore conſentiente deciſ.27. nu.15.
Donatio propter nuptias facta à viro augmentum dotis dicitur, dec.27.num.13.

Digitized by Google

INDEX.

Donatio cauſa mortis non tranſit ad hæredes, deciſ.46. nu.42.
Donationis cõtractus quando quis ignorat valorem eorum quæ donat an reſcindatur, dec.46.nu.4.
Donatio ob cauſam dicitur contractus innominatus, dec. 51.num 6.& 12.
Donationes an omnes dicantur contractus qui fiunt nullo Iure cogente, dec.51.num.22.
Donatio cauſa mortis, quando ſit irreuocabilis deciſ.46. nu.39.
Donatio cauſa mortis, quæ eſt impropriè donatio, an cõprehendatur ſub conſtitutione loquente per verba vniuerſalia dec.51.nu.34.
Donatio eſt contractus nominatus dicta deciſ.51.numero.11.
Donatio expreſſa quando non valet ex defectu conſtitutionis non ſeruatæ, nec etiam valet donatio tacita dec. 40.nu.28.
Donatio facta prodote, an dicatur facta ex pia cauſa dec. 42.nu.10.
Donatio facta pro dote non poteſt impugnari ex defectu ſolemnitatis ſtatutariæ non ſeruatæ d.deciſ.42.nu.8.
Donatio facta ſine interuentu proximiorum etiam iurata, an valeat d.dec.42.nu.1.&.7.
Donatio fit ex mera liberalitate, dec.51.nu.18.
Donatio in dubio cenſetur inter viuos, non cauſa mortis, dec.46.num.43.
Donatio inter patrem, & filium quãdo ſubſtineatur dec. 46.num.21.
Donatio inter patrem, & filium validatur iuramẽto, dec. 51.nu.16.
Donatio inter viuos quãdo facta dicatur dec.46.nu.41.
Donatio inueriſimilis præſumitur fraudulenta, dec.46. nu.5.
Donatio non præſumitur quando alia coniectura capi po poteſt, dec.28.nu.29.
Donatio ob cauſam dicitur contractus innominatus dec. 51.nu.6.&.12.
Donatio propter nuptias facta à viro dicitur augmentũ dotis, dec.21.nu.13.& an poſſit alienari, nu.15.
Donatio quando fit ad effectum, quod ſoluantur certa debita, dicitur ob cauſam, dec.51.nu.26.
Donatio quando fit intuitu in ingreſſus religionis an poſſit recedi à regulis iuris, & forma requiſita pro earũ validitate in alijs donationibus, dec.40.nu.22.
Donatio quando quis ignorat valorem eorum quæ donat an reſcindatur, dec.46.nu.4.
Donatio quando interuenerunt conſanguinei, & iudicis decretum an poſsit dici doloſa per metum facta, & fraudolenta, dec.46.nu.31.
Donatio quãdo donatur ex cauſa ingreſſus religionis an dicatur cauſa mortis, dec.46.nu.14.
Donatio reſultat ex verbis dare, & concedere, deciſ.51. num.19.
Donatio videtur cauſa mortis quando non poteſt valere, vt donatio inter viuos, dec.46.nu.43 in verſic.non recederem.
Donatio, quæ fit ex mera liberalitate, non poteſt cenſeri ob cauſam dec.51.nu.21.
Donator in donatione poteſt ponere pactum, conditionẽ, & modum, & facere illum ad tempus, & reuocabilẽ prout ſibi videtur, dec.51.nu.20.
Donatores non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, dec.16.nu.20.
Donatum an præſumatur ab hæredibus datum, deciſ.28. num.26.
Donatione in qua interuenerunt conſanguinei dolus, metus, & fraus an præſumatur, dec.46.nu.31.
Dos congrua, & honeſta præſumitur à patre relicta, dec. 28.nu 2.
Dos congrua, quæ dicatur, dec.28.nu 2.
Dos eſt deducenda de omnibus rebus hereditarijs, dec. 39.nu.9.
Dos conſideratur, vt æs alienum dicta deciſio.39 nu.8.
Dos hodie non datur in modica ſumma deciſ.44.nu.23.
Dos non comprehenditur ſub generali diſpoſitione, deciſ. 39.nu.16.dec.34.nu 1.& dec.42.nu.9.
Dos parua dicitur, quæ non ſufficit ad alimenta dec.72. nu.3.
Dos ſiue parua, ſiue magna ſit, ſiue nulla ex authentica præterea regitur, dec.72.nu.7.
Et hæc auth. vt locum habeat quæ ſint probanda, ibidem num.1.
Dos promitti poteſt à muliere dec.35.nu.13.
Dotis ratione quilibet Artifex mille florenos petit, dec. 28.num.23.
Dos quando debeat compenſari cum legato vſusfructus omnium bonorum dec.39.nu.11.
Dos, quid ſit, dec.27.nu.5.& dec.28.nu 26.
Dos ſcutorum mille an dicatur congrua, deciſio 28.numero.3.
Dos vt conſtituatur bono fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari, dec.28.nu 14.
Dotalia bona obligari non poſſunt, dec.27.nu 3.
Dotandi onus ſpectat ad patrem, dec.61.nu.11 in verſic. cum huiuſmodi.
Dotata non dicitur filia ante nuptias, etiam quod Dos ſibi in teſtamento à patre fuerit relicta d.deciſio.28. nu 19.
Dotalis fundi alienatio an ſemper ſit prohibita. dec.62. num.26.
Dotationis tempus attendi debet d.dec.28.nu.28 nu.18.
Dotem magnam quærunt non ſolum mercatores, ſed nobiles, & inferiores dec.20.
Dotes à communiter accidentibus ſolent ſolui, & exigi dec.61.nu.15.
Dotes filiabus, à patre dotatis an poſſint augeri, dec.28. num.14.
Dotari neptis quando per Auum teneatur, dec.61.n.11.
Dotes inter ſorores debent eſſe æquales deciſio.44.numero.4.
Dotes magnæ quare petantur, dec.18 nu.21.
Dotes non ſemper currunt vno modo, quia variãtur dec. 28.nu.16.
Dotes non ſolum mutantur ex tempore, ſed ex qualitate ſponſi, dec.28.nu.10.
Dotis augmentum an dicatur factum de mente teſtatoris, dec.28.nu.15.
Dotes quotidie creſcunt dec.28.nu 9.
Dotes ſunt conſtituendæ ſecundum qualitatem temporum dec.28.nu.13.
Dotis augumentum an dicatur factum de mente teſtatoris, dec.28.nu.15.
Dotis augumentum dicitur propriè dos, dec.28.nu.5.& 8.& dec.34.nu.4.
Dotis augumentum gaudet priuilegio dotis deciſ.34.numero 3.
Dotis augumentum quando non dicatur ex cauſa dotis, ſed

Digitized by Google

ſed ſimulatè factum ad eu'tandas ſolemnitates ſtatuti, & conſtitutionis deciſ.34. nu.6.
Dotis receptæ confeſſio quid operetur, dec.98. nu.12.
Dotis cauſa bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur, deciſ.28.num.14.
Dotis contractus factus non ſeruata forma conſtitutionis an valeat, dec.34.nu.14.
Dotis confeſſio præcedente promiſſione probat, dec.98. num.42.
Dotis donatio facta an dicatur ex pia cauſa, deciſ.42. num.10.
Dotalia,& conditionalia debita an teneatur ſoluere obligatus ad omnia debita, dec.39.nu.14.
Dos an comprehendatur ſub generali diſpoſitione, deciſ. 34.num.1.& dec.42.num.9.
Dotis augumentum quando habeat vim donationis dec. 34.nu.8.
Dotis cauſa eſt priuilegiata,vt dilationes breuientur non tamen,vt inſtantia minus duret,dec.34.nu.11.
Dotis cauſa ſemper,& vbique præcipua eſt hoc, eſt omni tempore,& omni caſu dec.39.nu.15.
Dotis augumentum quando dicatur ſimulate factum, deciſ.34.nu.6.
Dotis cauſa,quo ad minores non eſt priuilegiata,dec.34. nu.10.
Dotis contractus celebratus non ſeruata forma conſtitutionis an valeat, deciſ 34.nu.1.5.9.& 12.
Dotis debitor vere, & proprie an dicatur maritus conſtante matrimonio, dec.39.nu.14.
Dotis cauſa quando agitur vigore publici inſtrumenti appellatio non datur,dec.43.nu.1. & dec.98.nu.34.
Dotis augumentum quando habeat vim donationis, deciſ.34.num.8.
Dotis reſtitutio,quæ fit ex vergentia viri ad inopiam nõ dicitur propria reſtitutio dec.43.nu.6.
Dubia appellationem admittunt, dec.15.nu.1.
Dubietas non patitur pronuntiari appellationem deſertam,dec.32.num.20.
Dubio in articulo conſuetudo obſeruatur, dec.11.nu.10.
Dubium,quod dicatur dec.41.nu 1.
Dubius eſt litis euentus dec.24.nu.49.
Duplex funiculus eſt fortior dec.98.nu.27.

E

Eccleſia æquiperatur poſt humo deciſ.10.numero.25.
Eccleſia contra eccleſiam,an reſtituatur deciſ 77. nu.10.
Eccleſia quo ad ſui vtilitatem non poteſt haberi pro extranea dec.10.nu.24.
Eccleſiaſtica bona non poſſunt detineri ſine licentia papæ.dec.53. num.1.
Eccleſiaſtica bona parui momenti poſſunt alienari ſine ſolemnitate canonica,dec.77.num.23.
Eccleſiaſtica bona ſine licentia papæ alienata libere ad eccleſiam reuertuntur, dec 53 num.2.
Eccleſiaſticæ cauſæ tractantur ſimpliciter & ſine ſtrepitu,& figura iudicij, dec.26.nu.10.
Eccleſiaſticæ cauſæ,& fiſcales pari paſſu ambulant, dec. 36. num.9.
Eccleſiæ præiudicare,an poſſit rector dec.50.nu.21.
Eccleſiæ bona an poſſint alienari cum licentia legati de latere,deciſ.50.num.31.
Eccleſiæ bona parui momenti abſque ſolemnitate canonica alienari poſſint, deci' 77.nu.23.
Eccleſiæ bona ſine præfata licentia alienata libere ad Eccleſiam reuertuntur, dec.53.num.2.
Eccleſiam,qui vult inſtituere,& filium ex hæredare, alium quærat conſultorem,quam Auguſtinum deciſ.10. nu.34.
Effectus aliquis non oritur ex actu nullo,dec.48.nu.21.
Effectus ceſſat ceſſante cauſa,dec.46.nu.20.
Effectus vbi habetur non quæritur de modo,dec.80 n.10.
Effectu non ſequuto affectus non punitur, dec.104.n.11.
Electio mala eſt in culpa deciſ.8.nu.66.& deciſ.21.nume.47.
Electus in teſtamento executor ad diſtribuendum bona pauperibus an poſſit eligere ſe ipſum, dec.70.nu 37.
Emens ab eccleſia an teneatur probare pecunias eſſe verſas in vtilitatem eccleſiæ dec ſ.50 nu.10.
Empta re dominium cui acquiratur,dec.40.nu.21.
Emphyteoſis ſolutio ad quem ſeu quos ſpectet deciſ.31. nu.8.
Emphyteoſis ſi vendatur cum cõſenſu domini directi liberatur ab omni ſolido, dec.31.num.32.
Emphyteota an poſſit alienare durante eius vita, deciſ. 29.num.5.in verſ. & etiam.
Emphyteota dicitur perſonaliter obligatus ad canonem dec 31.nu 2.
Emphyteota dicitur quaſi Dominus deciſ.92.nu 4.
Emphyteota non habet proprietatem dec.92.nu.3.
Emphyteota non poteſt alienare, nec ſeruitutem imponere deciſ 92.nu.1.Contrarium nu.5.
Emphyteota quando cadat ab emphyteoſi ob lapſũ ſex menſium tantum,dec.70.nu 40.in verſ. & tamen.
Emphyteota, qui impoſuit ſeruitutem an præiudicet domino,dec.92. nu.1.& 5.
Emphyteoticus contractus actionem in rem ſcriptã concomitatur,dec.31 num 2.& 4.
Emphyteoticum prædium an dicatur hypotecatum pro canone, dec.31.num. 10.
Emphyteotica bona ſi fuerunt legata debetur æſtimatio. dec. 29.nu.1.
Enormis læſio dolum demonſtrat,dec 62.nu.16.
Emptor an poſſit dicere de nullitate Contractus ſub prætextu, quod res libera ſibi tradita non fuerit dec.10. nu.24.
Emptio facta de pecunia viri quando nomen vxoris eſt in inſtrumento poſitum ad quem ſpectet,dec.40.nu.3
Epiſcopus,quam in Notarios habeat authoritatem dec. 29.nu.30.
Error an ceſſet in eo,qui conſu'uit peritos dec.9.nu.6.
Error à nemine melius probari poteſt, quàm à ſuo Auctore dec.7.nu.6.
Error communis & tolerantia ſine auctoritate ſuperioris nihil operatur,dec.21 num.55.
Errore non ductus ſed ſcientia quid operetur, deciſ. 46. num.26.
Error communis facit Ius dec.21.nu.50.
Error Notarij cum dicto vnius Teſtis an dicatur probatus dec.7.nu.2.
Error Notarij poteſt probari Coniecturis dec.7.nu.5.
Error præſumitur ex imperitia dec.9.nu.5.
Euentus ſubſequens eſt ponderandus dec.5.
Euentus non inſpicitur in maleficijs ſed voluntas, deciſ. 104. num.4.
Exactio de qua non conſtat quid exactum, nihil operatur,dec.29.nu.46.

Exceptio

Exceptio an poſſit opponi poſt litem conteſtatam deciſ. 24.nu.46.
Exceptio calculi non impedit executionem dec.80.n.30.
Exceptio confirmat regulam deciſ.85.nu.2.& deciſ.86. nu.13.
Exceptio defectus mandati, an poſſit à Iudice opponi dec. 21.nu.79.
Exceptio defectus Iuriſdictionis reo non opponente an poſſit per Iudicem opponi dec.33.nu.13.
Exceptio falſi Procuratoris, an poſſit opponi poſt concluſum in cauſa dec.21.nu.78.
Exceptio impertinens an dicatur relecta, deciſ.15.nu.38.
Exceptio incompetentiæ quando dicatur tarde oppoſita, dec.9.nu.44.
Exceptio incompetentiæ quando ſuperuenit, poteſt opponi etiam poſt litis conteſtationem, dec.9.num.10.
Exceptio incompetentiæ tanquam dilatoria debet opponi in principio non poſt litis conteſtationem, deciſ.9. num.9.
Exceptio non implementi impedit confirmationem ſententiæ & tollit actionem, dec.94.num.4.
Exceptio, & actio oritur ex homologatione, dec.90. nume.10.
Exceptio compenſationis debet in ſpecie allegari, dec.42. num.48.
Exceptio non implementi an operetur ſi oppoſita non fuerit, dec.50.num.16.
Exceptio non implementi, quid operetur, deciſ.50.nume. 13.& ſeq.
Exceptio per malitiam in prima cauſa non oppoſita an poſſit opponi in cauſa appellationis, dec.24.nu.5.
Exceptio, quæ non ineſt, & venit extrinſecus debet de neceſſitate probari, dec.21.nu.17.
Exceptio, quod ſocer non teneatur niſi inquantum facere poteſt, an poſſit opponi contra Inſtrumentum, dec.16. num.45.
Exceptio ſimulationis eſt probanda, dec.98.nu.43.
Exceptio tangens defectum Conſenſus, & habilitatis an ſemper opponi poſſit, dec.21.num.77.
Exceptionem habere, & nolle vti idem eſt, quod non habere, dec.24.num.27.
Exceptiones generales an releuent, deciſ.21.nume.71. & ſeq.
Exceptiones omnes dicuntur requirere altiorem indaginem præter illas, quæ reſultant ex actis, dec.15.nu.21.
Exceptiones requirentes altiorem indaginem an dicantur admiſſibiles, dec.15.num.21.
Exceptiones quæ admitti poſſint aduerſus inſtrumentũ camerali obligatione vallatum, dec.98.num.2.
Exceptiones propoſitæ & admiſſæ concernentes petitorium appellari an debeat in cauſa poſſeſſorij, dec.15. num.7.
Exceptionibus inſerta confeſſio probat, dec.28.nu.11.
Exceptioni, ne quis conueniatur niſi inquantum facere poteſt, an poſſit renunciari, dec.16.nu.50.
Excomunicatus, qui per annum perſiſtit in excommunicatione priuatur beneficio, & habetur, vt hæreticus, deciſ.9.num.4.
Excipiens an dicatur fateri, dec.28.nu.12.
Ex diuerſis non fit illatio, dec.79.nu.6.
Dxecutio ad hoc, vt poſſit obtineri, quid ſufficiat, dec.29. num.25.
Executio an dicatur iniuſta prætextu liquidationis non factæ, dec.80.nu.28.
Executio contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam à debitore an fieri poſſit, dec.48 num.2.& 7.
Exceptio doli facit obſtat petenti pecunias, quas vicit ad ludum alearum, dec.87. num.2.
Executio conceſſa à ſtatuto intelligitur de liquidis, deciſ. 29.num.39.
Executio facta in bonis alterius, quàm debitoris an valeat, dec.48.num.9.
Executio in armis, & equis Militum fieri non poteſt, deciſ.86.nu.1. Et quid quando ſubeſt æquitas, nu.5. vel tractatur de collectis, vel exactionibus Communitatis, num.6.
Executio an poſſit fieri in bonis dotalibus; ſaltem quando debitum eſt commune inter virum & vxorem, deciſ.48.nu.5. & dec.86.nu.4.
Executio an poſſit fieri in corpore mortuo, dec. 86. nu.7.
Executiua an appellationem patiantur, dec.75.num.1. & 18.
Executio an impediatur vbi daretur appellatio in poſſeſſorio, dec.15.nu.17.
Executio contra quem petitur quæ ſit eius cautela, deciſ. 29.num.8.
Executio non datur antequam conditionem eueniſſe probetur, dec.29.nu.51.
Executio an poſſit fieri in bonis, in quibus pater habet vſumfructum, dec.ead.num.9.
Executio an poſſit fieri in fructibus præbendæ, deciſ.ead. num.10.
Executio inſtrumenti non liquidi an peti poſſit, deciſ.29. num.40.
Executio non impeditur quando aliquid eſt factum in fraudem, vel paratæ exceptionis, vel miſſionis, deciſ. 48 num.6.
Executio non poteſt fieri in breuiario Clerici, dec.86.n.4.
Exequutionem paratam habent apodixæ priuatæ, deciſ. 79.num.44.
Executio non poteſt fieri in libris Doctorum, dec.86.nu.3
Executio non poteſt fieri in libris ſcolarium, dec.86.nu.2.
Executio pro debito Vxoris quando fieri poſſit contra virum non citatum, deciſ.48.num.4.
Executio, quod fieri poſſit contra Tertium poſſeſſorem vigore Clauſulæ Conſtituti, ac præcarij quomodo intelligatur, deciſ.48.num.15.
Executio rei non liquidæ an peti poſſit, dec.80.nu.31.
Executio retardari non debet occaſione melioramentorũ non liquidorum maxime data cautione, dec.23. nu.1.
Executio retardatur, quando melioramenta poſſunt liquidari, etiam data fideiuſſione, dec.23. num.6.
Executio Sententiæ debet peti coram Iudice à quo, non coram Iudice ad quem, dec.38.num.3. fallit, nu.21.
Executor teſtamenti electus ad diſtribuendum bona pauperibus an poſſit eligere ſe ipſum, dec.70. nu. 37.
Executio ſententiæ poteſt obtineri etiam antequam cauſa declaretur deſerta, dec.38. nu.15.& 18.
Executionem petens contractus, in quo non fuit ſeruata forma ſtatuti, quam pœnam incurrat, dec.42.nu.2.
Executionis reuocationem an debeat obtinere, qui obtinuit in cauſa nullitatis, dec.75.num.7.
Executiua cauſa an in appellatione fieri poſſit ordinaria dec.33.num.4.
Exigere, & non ſoluere an conueniat, dec.24.nu.36.
Eximens aliquem de carceribus ad hoc vt incurrat crimen læſæ maieſtatis, quæ requirantur, deciſ.105. nume.2.

Digitized by Google

Eximere de facto eſt turbare iuriſdictionem Iudicis, deciſ.105. nu.2.
Eximentium bulla Sixti Quinti quomodo ſit intelligenda, dec.105. num 4. & ſeq.
Exitus acta probat, dec.1. num 39.
Expenſarum condemnatio eſt, facienda quando appellatio declaratur deſerta, deciſ.38. nu.17
Expenſarum condemnatio facta per Iudicem ad quę intelligitur etiam de expenſis factis in prima inſtantia, niſi habuerit iuſtam litigandi cauſam, dec.37. nu.1.
Expenſarum condemnatio quando fuit omiſſa, victus dicitur ab expenſis abſolutus, dec.66. num.3.
Expenſas quando vnus ex litigantibus ſoluere non tenetur an idem de alia parte dicendum ſit, dec.73. nu.3. in verſic. vbi dicit.
Expenſæ debentur appellatione deſerta, dec.38. nu.17.
Expenſę funeris, teſtamenti, inuentarij, & aliarum cauſarum neceſſariarum an debeantur, quæ ſint, & quo vtantur priuilegio, dec.42. num.6.
Expenſis proprijs ędificans ſpreta nuntiatione noui operis tenetur demoliri, dec.64. num.9.
Expreſſe, quod fieri debet alio modo factum non releuat, deciſ.17. num.3.
Expreſſio quando nominatim eſt facienda, ſi adſunt verba, quæ nihil operarentur, niſi trahantur ad illud nominatio an habeatur pro expreſſa, dec.21. nu.76.
Expreſſum illud dicitur in quo vnica adeſt cauſa, dec.21. num. 74.
Expreſſum quod dicatur, dec.41. num 10.
Expulſio Calonorum ad hoc, vt poſſeſſio capta dicatur, debet fieri cum tota familia, & bonis, dec.30 nu 13.
Extenſio datur in conſtitutione ad obuiandum fraudibus etiam ſi materia eſſet odioſa, dec.51. num.37.
Extenſio non fit in bannimentis, dec.105. num.8.
Extenſio non fit ad caſus ſimiles, dec.105. nu.9.
Extenſio non fit vltra intentionem, dec.59. nu 62.
Extimatio prædiorum fit ad quinque pro centenario, deciſ.72. num.14.
Extraiudicialis confeſſio facit tantum ſemiplenam probationem, dec.13. num.1. fallit de æquitate canonica, num.2. & 6.
Extranei, qui dicantur, dec.84. num.5.

F.

Facere extra tempus, & non facere idem eſt, deciſ.1. num.17.
Facta poſt inhibitionem ſunt irrita, dec.30. nu.10.
Facta pro infectis haberi non poſſunt, dec.24 nu.35.
Facta vbi requiruntur verba non ſufficiunt, dec.80. n.16.
Factum aliquid coacte quando dicatur, dec.24. nu.31.
Facti ſola veritate inſpecta quid operetur, dec.61. n.33.
Factum debet intelligi eo modo, quo de iure fieri poterat dec.41. num.29.
Factum, & perſonarum qualitas eſt conſideranda, deciſ. 104. num.16.
Factum non ita facile tollitur ſicut impeditur, deciſ.50. num.22.
Facultas teſtandi eſt libera, dec.11. nu.28.
Falcidia an detrahatur de legato vſusfructus omnium bonorum, & quando, dec.45. num.1.
Falcidia, & Trebellianica æquiparantur, dec. 11. nu.31.
Falſi ſuſpictio an habeatur pro plena probatione, deciſ. 80. num.5.
Falſificans in non ſubſtantialibus an puniatur pœna falſi, dec.80. num 35.
Falſitas actorum quando non noceat, dec.80. nu.32.
Falſitatis ſuſpitionem inducunt additiones caſſatura, & vitia inſtrumenti, dec.29. num.1.
Falſitatis inſtrumenti præſumptio eliditur probata veritate, & cognito, quod falſitas non eſt in ſubſtantialibus, dec.29. num.31.
Falſitatis imaginem habet, quod non eſt veriſimile, dec. 60. num.7.
Fama bona ad hoc vt inducat mitigationem pœnæ quid ſit probandum, dec.103. num.1.
Fama, & communis opinio notariatus dat robur officio, dec 21 num.9.
Fama probat diuitias dec.72. nu.10. & etiam paupertatem, vt ibi, nu.12.
Familiares, & domeſtici an teneant dominum obligatum, dec.8. num.15.
Famulus coductus an debeat habere ſalarium temporis, quo fuit abſens cum licentia, dec.52. num.10.
Fatalia cauſarum ſpiritualium quomodo regulentur, deciſ. 69. num.2.
Fatalium reſtitutio petita an fateatur appellationem deſertam dec.9 nu.2.
Fateri non dicitur articulans, ſecus ponens, deciſ.1. num. 58. & dec.58. num.13.
Fatalium lapſus reſtitutio an per procuratorem peti poſſit cauſa deſerta, dec.97. nu.7.
Fatalia conſtitutionis Marchiæ habent locum, etiam in cauſis ſpiritualibus, dec.69. num.7.
Fateri an dicatur excipiens, dec.28. nu.12.
Fatalia dantur non ſolum ad proſequendum appellationem, ſed finiendum, dec.32. num.2.
Fatalia ſi lapſa fuerunt probant negligentiam, dec 56. num. 7.
Fatuus eſt iudex, qui pronunciat ſuper non petitis, deciſ. 38. num.10.
Fauor publicus, quid operetur, dec.64. nu.45.
Fauor vnius cum fauore, aut præiudicio alterius compenſari debet, dec.11. num.27.
Fauorabile eſt redire ad opinionem antiquorum, d. deciſ. 11. num.21.
Fauorabilia late interpretantur, dec.21. num.95.
Fauori ſuo poteſt vnuſquiſque renunciare, præſertim cum iuramento, dec.16. num.24.
Fauori ſuo, quod quiſque poſſit renunciare quomodo intelligatur, dec.16. nu.31.
Feriæ an obſtent quando petitur aſſociatio, dec.26. nu.3.
Feriatis diebus an cauſę ob miſericordiam expediantur, dec.85. num.1.
Feriæ in cauſa ſpolij non obſtant, dec.26. nu.4.
Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorij, dec.26 nu.2.
Feriæ non obſtant in cauſis fiſcalibus, & publicis, deciſ. 26. num.8.
Feriæ non obſtant vbi agitur de cauſa eccleſiaſtica, dec. 26. num.7.
Feriæ repentinæ æquiperantur ferijs inductis in honorem Dei, dec.85. nu.9.
Feriarum tempore non cogitur quis litigare, dec.26. n.1.
Feriarum repentinarum tempore an poſſit ius reddi, deciſ.85. num.7.
Feſtiuis diebus an cauſa expediri poſſint ſecundum conſtitutionem Marchiæ, dec.85. nu.3.
Feudum, & emphyteuſis æquiperantur, & ſunt eiuſdem natu-

natura, dec.70.nu.24.
Fideicommiſſo bona ſubiecta pro dote alienari poſſunt, dec.28.num.14.
Fideicommiſſarius vniuerſalis,in quibus ſuccedat, deciſ. 17.Rota. num.11.
Fideicommiſſo bonorum ſubiectorum alienatio eſt nulla, dec.20.num 1.
Fideicommiſſum an comprehendat caſum reſtitutionis dotis, deciſ.98.num.45.
Fideiuſſor an ſit praſtandus ab idoneo curatore, dec.63. num.4.
Fideiuſſor non recipitur quando tractatur de pœna corporali,dec.101. num.10.
Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere libere ſine aliqua exceptione non dicitur renunciaſſe beneficio de fideiuſſoribus,dec.53.nu.5.in verſ. vbi in ſpecie.
Fides, à publico officiali ſubſcripta,& publico ſigillo munita,an probet, dec.95.num.14.
Fides publica contrahentes decipere non debet, deciſ. 21. num.7.
Fides contra producentem probat, dec.1.nu.57.
Filia dotata non dicitur ante nuptias etiam, quod dos à patre in teſtamento fuerit ſibi relicta, dec.78.nu.19.
Filij grauati ſub conditione an poſſint detrahere duas quartas,dec.17.nu.2.
Filij honeſte faciunt ſi paterna voluntati minime reluctentur,dec.16.nu.40.
Filij omnes debent habere eandem legitimam, deciſ. 44. num. 8.
Filij omnibus præferuntur, dec.10.num.3.
Filij præſumuntur omnes æqualiter dilecti,dec.44.nu.16
Filij,quod præferantur Eccleſiæ,quomodo intelligatur, deciſ.10. num.35.
Filij ſine conſenſu parentum nubere non poterant, deciſ. 16. num.41.
Filij ſunt Domini bonorum Patris, licet exhæredari poſſint, dec.10. nu.5.
Filijs eſt magis fauendum, dec.10. num.7.
Filijs ſeruanda eſt æqualitas, dec.44.
Filium exhæredare,& eccleſiam inſtituere, qui vult alium quærat conſultorem,quam auguſtinum,dec.10.nu.34.
Filius agendo præſumitur hæres ſecus ſi conueniatur, deciſ.61 num.7.
Filius an debeat probare ſe talem, dec.61.nu.5.
Filius emancipatus an teneatur vltra quàm facere poſſit,dec.16.num.9.
Filius in beneficialibus eſt extra patriam poteſtatem,deciſ.70.num.26.
Filius ſine culpa non debet priuari bonis paternis, deciſ. 10. num.2.
Finis inſpicitur in actionibus agentium, dec.61.nu.12.
Finium regundorum actione agens quid probare debeat, dec.19.num.15.
Finium regundorum cauſa tangit etiam intereſſe partiũ, deciſ.19.num.14.
Finium regundorum actio continet in ſe cauſam proprietatis, dec.19.num.3.
Finium regundorum actio habet latiſſimam naturam, dec. eadem. nu. 4.
Finium regundorum cauſa appellationem patitur, deciſ. 19.num.8.& 13.
Finis litium concernit publicam vtilitatem,dec.38.n.13
Finis ſi vnum ſuadet, & principium aliud iudicatur ſecundum principium, dec.33.num.6.
Fælix exitus non excuſat delinquentem, dec.104.nu 3.
Forma accipitur pro ſolemnitate, dec.34.nu.14.
Forma à lege requiſita an poſſit adimpleri per æquipollens, dec.67.num.7.
Forma certa quando requiritur in priuilegij reuocatione ea ommiſſa non dicitur priuilegium reuocatum, deciſ.17.num.2.
Forma contractus ſunt verba ipſius cõtractus,dec.1.n.3.
Forma inducitur à decreto irritante,dec 46.nu 3.
Forma ſtatuti præſumitur ſubſtantialis, & ab ea recedi non poteſt etiam de conſenſu partium,dec.67.num.7. in verſ. quia preſumitur.
Formæ defectus facit communem opinionem non operari deciſ.21. nu.53.
Forum rei ſequitur actor,dec.105.nu.1.fallit.nu.1.& 8.
Forma noua dat nouum eſſe, dec.64.num.39.
Forma, quæ ſit ſeruanda in ſubhaſtationibus, deciſ. 67. num.19.
Forma ſtatuti eſt ſeruanda alias actus non valet, deciſ. 46. num.2.
Frater dotans ſororem dicitur donare, dec.28. num.7.
Frater non tenetur niſi in quantum facere poteſt, dec.16. num.10.
Fratrum malorum copia non deeſt, & gratiarum eſt, deciſ.51.nu.3.
Fraudes ſi ceſſant ceſſare debet diſpoſitio facta ad eas obuiandum, dec.34.num.15.
Fraudibus ceſſantibus ad quas obuiandum diſpoſuit conſtitutio ceſſat ipſa conſtitutio,dec.34.nu.15.
Fraudolenta alienatio non valet, dec.20. nu 20.
Fraus inter patrem, & filium, ac coniunctos non præſumitur, dec.46.nu.19.
Fraus non præſumitur quando agitur cum probo viro, dec.35.num.11.
Fraudum præſumptio non cadit inter patrem, & filium, dec.51.num.38.
Fructus conſiſtentes in pecunia,vino, vel oleo facile poſſunt conuerti in frumento,dec.72.nu.15.
Fructus,quo temporis curſu coequent ſortem, deciſ. 42. num.5.
Fruſtra fit per plura,quod poteſt fieri per pauciora, deciſ.58. num.12.
Fruſtra petitur,quod habetur, dec.80.num.23.
Fruſtra,quis ſibi proſpexiſſe non dicitur, dec. 49.nu.9.
Fuga quid operetur,dec.100.citatio,nu 2.
Fugiens per hoſtium ſibi apertum, an teneatur pœna effracti carceris, dec.105.num.30.
Fundamentum quando deficit, corruunt omnia ſupra ædificata, dec.21.num.61.
Fundus dotalis non poteſt alienari, nec pignorari, deciſ. 86.num. 6.
Fundi dotalis alienatio an ſemper ſit prohibita, dec.62. num.26.
Funeris expenſæ quæ ſint, dec.41.
Funiculus duplex eſt fortior, dec.61. nu.50. & dec.84. num. 38.
Furioſus æquiperatur viduę,& pupillo, dec.99. nu.6.
Furioſus an dicatur miſerabilis perſona, dec.99. num.4. & ſeq.
Furioſus dicitur æger, dec.99.num.3.
Futurum tempus diſpoſitioni perfectæ adiunctam conditionem non inducit, dec.29.num.42.

Gabel-

Digitized by Google

G.

Gabellam ſoluere, qui non debet, an teneatur denunciare, dec. 35. nu. 1. & ſeq.
Gabellarij ſunt, vt plurimum homines peruerſi vulgo canes publici nuncupati, dec. 35. nu. 18.
Gabellarij regulariter non ſunt homines omni exceptione maiores, dec. 35. nu. 17.
Geminatio an validet primam confeſſionem nullam, deciſ. 98. num. 9.
Geminatio excludit ſimulationem, dec. 98. nu. 10.
Geminatio, quā vim habeat, dec. 105. dubitatū fuit, n. 56.
Geminatio quid operetur, dec. 105. num. 56.
Generalis derogataria clauſula non operatur in his, quæ inſinuationem requirunt, dec. 17. nu. 8.
Generalis diſpoſitio quando in vno tantum poteſt verificari habetur pro ſpeciali, dec. 21. nu. 75.
Generalitas libelli debet intelligi eo modo, quo euitatur contrarietas, & ad fauorem libellantis, dec. 61. nu. 59.
Generalitas non debet intelligi, vt alicui partium ſit dānoſa, ſeu captioſa, dec. 41. nu. 27.
Generalitas reſtringitur ad rem, ſeu cauſam expreſſam, dec. 39. num. 18.
Generalitas reſtringitur, ne ſequatur inconueniens, deciſ. 20. num. 17.
Generationem in tertiam contractus factus an dicatur perpetuus vel ad certum tempus, dec. 31. nu. 28.
Gerens ſe pro notario præter id quod nihil agit tenetur partibus ad intereſſe, dec. 21. num. 64.
Gloſſa Clemen. 1. de re iudicat. quomodo ſit intelligenda, dec. 75. num. 28. & 33.
Gloſſæ auctoritas quanta ſit, dec. 8. nu. 57. in verſ. cum maxima.
Gloſſæ ceruoſi non admittuntur, dec. 22. num. 1.
Gradus probationis ſunt tres, deciſ. 8. num. 43. in verſ. qui eſt.
Gratiæ ad vacatura ſunt ſublatæ, dec. 4. nu. 14.
Gratitudo eſt demonſtranda erga eos, a quibus eſſe nutrimentum, & documentum habetur, dec. 16. nu. 39.
Gratitudo eſt iuris naturalis, dec. 16. nu. 33.
Grauamen in appellatione ab interlecutoria exprimi, ac probari debet, dec. 59. num. 4.
Grauaminis cauſa in appellatione ab interlocutoria exprimi & probari debet, dec. 59. num. 4.
Grauaminis noui ratione conceditur appellatio vbi eſſet prohibita, dec. 75. nu. 27.
Grauatus ſoluere omnia debita teſtatoris an teneatur ad conditionalia, & dotalia, dec. 39. nu. 14.

H.

Habilitas eſt probanda, deciſ. 21. nu. 40.
Habilitas perſonæ ex quibus probetur, deciſ. 21. nu. 58.
Habitare licet habenti vſum, dec. 84. nu. 27.
Hebræi quomodo intelligant ſcripturas, dec. 33. nu. 9.
Hæredem potius inſtituens Eccleſiam quam filios, & conſanguineos alium quærat conſultorem quam Auguſtinum, dec. 10. nu. 34.
Hæredem ſe probare debet qui agit tanquam hæres, deciſ. 80. num. 8.
Hæredes adeundo hæreditatē obligantur ex quodā quaſi contractu, deciſ. 28. nu. 25.
Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij quando hæreditas eſt opulenta, tenentur ſoluere in pecunia numerata, dec. 91. nu. 12.
Hæres an debeat probare ſe talem deciſ. 61. nu. 6.
Hæres an poſſit declarari cecidiſſe ab emphyteoſi propter culpam ſui prædeceſſoris, cuius eſt hæres, dec. 70. nu. 31.
Hæres cogitur ſtare confeſſioni eius cuius eſt hæres, dec. 41. num. 34.
Hæres grauatur eadem actione qua erat defunctus, deciſ. 91. num. 2.
Hæredes ex aditione obligantur ex quodam quaſi contractu creditoribus, deciſ. 31. nu. 14.
Hæredes, & ſucceſſores emphyteotæ tenentur in ſolidum, dec. 13. nu. 19.
Hæreditas eſt magis debita filijs, quàm extraneis, deciſ. 84. nu. 6.
Hæreditas in codicillis neque dari, neque adimi poteſt, nec confirmari, dec. 15. á ſententia nu. 8. nu. 26.
Hæreditas quibus ſit magis debita dec. 10. nu. 6.
Hæreditatis aditio an probetur ex poſſeſſione hæreditariarum rerum, dec. 61. nu. 8.
Hæredum mutatio non facit mutare conditionem obligationis, dec. 31. nu. 20.
Hæres cum beneficio legis, & inuentarij an poſſit ſatisfacere creditoribus de bonis hæreditarijs, deciſ. 91. nume. 14.
Hæres debet habere hæreditatem cum ſuis oneribus, dec. 91. nu. 3.
Hæres dicitur vna, eademque perſona cum defuncto deciſ. 61. nu. 48.
Hæres Domini an poſſit declarare aduerſus emphyteotam caducitatem, quam defunctus Dominus non declarauit, dec. 70. nu. 32.
Hæres efficitur indignus hæreditate defuncti, ſi eius culpa vxor prædefuncti cogitur alteri ſeruire, deciſ. 72. nu. 19.
Hæres grauatus ſoluere omnia debita teſtatoris an teneatur ad conditionalia, & dotalia, dec. 39. nu. 14.
Hæres inſtitutus in vſufructu omnium bonorum nemine alio inſtituto an dicatur hæres in proprietate, dec. 15. nu. 4. & 21.
Hæres mortuo iurante non tenetur petere abſolutionem a iuramento, dec. 70. nu. 55.
Hæreticus & ille dicitur qui excomunicatus per annum perſiſtit, dec. 9. nu. 4.
Hypotheca, & obligatio an impediat dominij tranſlatione, dec. 6. num. 3.
Hypotheca tribuit ius in re, & eſt quandoque magni momenti, dec. 27. nu. 8.
Hypotheca non tollit poſſeſſionem, dec. 27. nu. 9.
Hypothecæ diſcuſſio an poſſit tractari in iudicio Saluiani interdicti, dec. 27. nu. 6.
Homologatio in compromiſſo, quid operetur, deciſ. 90. num. 9.
Homologatio natura eſt actionis exceptioniſque ſimul, dec. 90. nu. 10.
Honeſtas adeſſe non dicitur, vbi adeſt repugnantia, dec. 2. nu. 28.
Honeſtas eſt ſeruanda, deciſ. 47. nu. 11.
Honeſti viri coram quibus appellatur, non poſſunt facere decreta ſpectantia ad iudicium, dec. 101. nu. 4.
Honeſti viri poſſunt dare apoſtolos teſtimoniales, deciſ. 101. num. 5.

Honeſti

Digitized by Google

Honeſti viri habentur, vt teſtes, dec.101.nu.6.
Honeſta cauſa dicitur quando mulier aliquid facit pro redimendo viro, dec.62.num.2.
Honeſti viri, qui dicantur, dec.101.nu.3.
Honor ſumitur pro honorari, dec.52.nu.3.
Honorarium datur ad remunerandum, deciſ.52.nu.4.
Honorarium dicitur ſalarium deciſ.52.nu.2.

I

Identitatis ratione valet argumentari, deciſ.84.numero.29.
Idoneus an teneatur fideiubere, deciſ.63.nu.4.& ſeq.
Idoneus non dicitur, qui conueniri nequit, deciſ.67.nu.4.
Idoneus quis dicatur, relinquitur arbitrio iudicis, deciſ.63.nu.7.
Ignorantia debet eſſe omni ex parte excuſabilis, alias nõ releuat, dec.21.nu.46.
Ignorantia iuris non poteſt allegari, deciſ.10.nu.44.& ſeq.
Ignorantia ſtatuti non poteſt allegari, deciſ.21.nu.45.
Ignorantiam ſententiæ latæ non poteſt allegare citatus perſonaliter, dec.37.nu.10.
Ignoratorum non creditur conſenſus, dec.19.& dec.17.nu.6.& dec.11.nu.15.& dec.41.nu.30.
Ignorantia ſupina an excuſet, dec.21.nu.46.
Illicitorum diſpoſitio non eſt valida, dec.4.nu.26.
Immiſſio in poſſeſſionem facta auctore pretore idem operatur, quod expulſio, deciſ.30.nu.15.
Immiſſus in poſſeſſionem auctore pretore quando conſtituatur verus poſſeſſor, dec.30.nu.16.
Immobilium an cenſus ſit natura, deciſ.6.nu.4.& deciſ.20.num.18.
Immunitas conceſſa per contractum eſt fortior, dec.35.num.7.
Impedimento probato an detur annus ſecundus, dec.32.num.22.
Impedimenta ante biennium poſſunt interuenire, deciſ.32.num.18.
Impedimenti probatio, & reprobatio conſiſtit in facto, dec.32.nu.19.
Imperator & Papa iudicat ſecundum conſcientiam, deciſ.8.nu.53. in verſ. qui Iudicat.
Imperitia, & defectus notarij non debet nocere partibus, dec.29.nu.27.
Imperitia notariorum eſt periculoſa, d.dec 29.nu.29.
Impugnatum, quod eſt, an iuuare poſſit, deciſ.80.nu.21.
Impugnari poteſt quodlibet clarum, dec.41.nu.2.
Inhabilitas vnius notarij non ſuppletur per habilitatem alterius quando ex diſpoſitione ſtatuti requiruntur duo notarij cũ certis qualitatibus, dec.21.n.93.in fin.
Inæqualitas an toleretur inter reum, & actorem, deciſ.75.nu.4.
Inæqualitas eſt mater diſcordiæ, & bellorum, deciſ.44.num.6.
Incertitudinis ratione toleratur conditio, quæ alias non toleraretur, deciſ.4.nu.33.
Incertitudo, quid operetur, dec.4.nu.6.
Incompetentia tanquam exceptio dilatoria debet opponi in principio non poſt litis conteſtationẽ, dec.9.nu.9.
Incompetentiæ exceptio quando dicatur tardare oppoſita, dec.9.nu.44.
Incompetentiæ exceptio quando ſuperuenit poteſt opponi etiam poſt litis conteſtationem, dec.9.nu.10.
Inconuenientia, & abſurda ſunt euitanda, dec.10.nu.43.
Indignum eſt venire contra factũ proprium, dec.20.n.4.
In dubio pro validitate actus, dec.8.nu.25.in verſ. in dubio tamen.
Infamis, quis non efficitur pro modica iniuria, deciſ.77.nu.19.
Inferior non corrigit factum ſuperioris, dec.47.num.10.
nec poteſt quod poteſt ſuperior, dec.4.nu.15.
Infinitas eſt euitanda, dec.54.nu.10.
Informari an poſſit diebus feſtiuis, dec.22.
Ingrediens monaſterium veriſimiliter non cogitat de bonis temporalibus, dec.46.nu.25.
Ingreſſa religionem per lapſum anni an dicatur profeſſa alio non probato dec.46. nu.33.
Ingreſſus religionem quando præſumatur voluiſſe vitam mutare, & cogi poſſit ad ingrediendum aliam religionem, dec.46.nu.44.
Ingreſſus religionis, & mors æquiperantur, dec.46.n.38.
Inhibitio debet intelligi rebus ſic ſtantibus, deciſ.64.nume.19.
Inhibitio obtenta ante lapſum fatalium non releuat niſi fuerit infra dictum tempus executa, dec.52.nu.4.
Inhibitio quælibet an tollat iuriſdictionẽ, dec.64. nu.26.
Inhibitione ſpreta ſi quid fit eſt nullum, dec.4. nu.7.
Inhibitionis effectus finitur deſerta appellatione, deciſ.38.nu.4.
Inhibitionis moderatio debet fieri ex eiſdem actis, deciſ.82.nu.9.
Iniuſtitia notoria appellationem patitur, dec.15.nu.10.
Iniuſtitia notoria parit nullitatem, dec.66.nu.10.
Iniuſtitię caput amplecti poteſt appellatione prohibita, dec.43.num.5.
Iniquitas eſſet videre filium contra naturalem æquitatem reſtituere hæreditatem extraneo, dec.10.nu.23.
Initium & origo attendi debent, dec 33.nu.5.
Iniuriarum actio non datur pro modico, dec.77.nu.18.
Inliquidum an dici poſſit aliquid prætextu calculi non facti, dec.80.nu.26.
Inquiſito ſcrupuloſa non fit de minoribus, dec.77.nu.20.
Inſolutum accipere bona creditor in pecunia an cogi poſſit, dec.91.nu.4.
Inſtantia eſt introducta fauore publico, dec.83.nu.2.
Inſtantia an poſſit prorogari de conſenſu partium, deciſ.83.nu.3.& 7.
Inſtitutio per cõfirmationem, & relationem, an fieri poſſit, dec.15.nu.31.
Inſtrumenta, & ſcripturæ poſt concluſum in cauſa produci, an poſſint, dec.95.nu.1.9.& 12.
Inſtrumenta omnia fiunt cum iuramento deciſ.91.nu.6.
Inſtrumentum an vitietur quando in eo adſit cancellationes & additiones ſi ſunt in ſubſtantialibus, deciſ.29.num.34.
Inſtrumentum conditionale non meretur executionem, dec.29.nu.38.
Inſtrumentum cuius copia minus ſolemniter ſumpta eſt probat parte non opponente, dec.29.nu.9.
Inſtrumentum cum camerali obligatione habens in agẽdo quam formam ſeruare debeat, dec.91.nu.25.
Inſtrumenti liquidi, & liquidati an appellatio detur, deciſ.29.nu.46.
Inſtrumentum dicitur approbatum, quando pars non opponit, dec.21.nu.81.
Inſtrumentum factum à notario non habente qualitatẽ à ſtatuto requiſitam non valet, dec.21.nu.62.

Digitized by Google

Inſtrumenti in quo adeſt cameralis obligatio an detur appellatio, dec.29.nu.48.
Inſtrumentum non vitiatur, licet contineat aliquid falſum, quod non tangit id de quo agitur, dec.29.nu.4.
Inſtrumentum non liquidũ an poſſit exequi, dec.29.n.40
Inſtrumentum præſumitur verum, & ſolẽne, dec.21.n.3.
Inſtrumentum non eſſe exequendum quando pronuntiatur an detur appellatio, dec.75.nu.5.
Inſtrumenti copia minus ſolemniter ſumpta probat partem non opponente, dec.29. nu.7.
Inſtrumentum camerali obligatione vallatũ quibus exceptionibus impugnari poſsit, dec.98.nu.2.
Inſtrumenti non liquidi an peti poſſit executio, deciſ.29. num.40.
Inſtrumento in quo adeſt nomen vxoris emptio de pecunia tamen viri ad quem ſpectet, dec.40.nu.3.
Inſtrumenti cancellationes, & additiones an vitiẽt quando ſunt in non ſubſtantialibus, dec.29.nu.34.
Inſtrumentum quando eſt nullum & in eo omnes clauſulæ annullantur, dec.48.nu.24.
Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata clara, & manifeſta, dec.98.nu.1.
Inſtrumentum quando deficit ratione ſolemnitatis probatoriæ non iuuatur iuramento, dec.21.nu.23. in verſic. etiam.
Inſtrumentum quando eſt nullum clauſulæ corruunt, & nihil operantur, dec.48.nu.24.
Intentio bona & liberalitas patris ex quibus colligatur, dec.51.nu.28.
Intentio regulatur ſecundum agentis finem. dec.61.n.12
Intentio cognoſcitur ex verbis, dec.64.nu.22.
Interdictum Saluianũ, quæ habeat requiſita, dec.27.nu.1
Interdictum Saluianum competit cuilibet creditori, & tanquam pinguius magis frequentatur, d.dec.27.n.2.
Interdictum ſeu remedium quorum legatorum, an competat contra vſufructuarium omnium bonorum, dec. 45.nu.5.
Intereſſe, an debeatur à die petitionis, vel litis conteſtatæ, dec.24.nu.18.
Intereſſe, an debeat probari ante ſententiam, dec.24.nu. 2.& 22.
Intereſſe, an poſſit liquidari in executione, dec.24.nu.24.
Intereſſe à quo die debeatur, dec.24.nu.21.
Intereſſe oritur ex mora, dec.24.nu.5.
Intereſſe quando poſſit excedere id, quod petitum eſt, deciſ.5. nu.5.in fin.
Intereſſe quanti plurimi ſuccedit loco rei, & debetur ex mora, dec.25.nu.17.
Intereſſe an debeatur à procuratore in actione de dolo, dec.37.nu.14.
Intereſt noſtra potius non ſoluere, quam ſolutum repetere, dec.24 nu.12.
Interlocutoria, an poſſit reuocari poſtquam fuit ab eo appellatum, dec.65.nu.4.
Interloquutoria appellatio an ſuſpendat iuriſdictionem, dec.65. num.5.
Interloquutoria appellatio ſi opponatur quando nõ fuit inhibitum an dicatur attentatum, dec.59.nu.11.
Interloquutoria appellatio quando eſt interpoſita an poſſit reuocari, dec.65.nu.4.
Interloquutoria de Iure Ciuili appellationem patitur, deciſ.59. num 2.
Interloquutoria appellatio non admittitur etiam habens vim diffinitiuæ, dec.59.num.12.
Et an hoc de Iure Canonico procedat, num 3.
Interloquutoria admiſſa appellatione an poſſit interloquutoria reuocari, dec.65.nu.6.
Interloquutoria interpoſita an poſſit reuocari appellatio, dec.65.nu.4.
Interpellatio, quid operetur, dec.24.nu.17.in fi.
Interpretatio ampla ſit in fauorabilibus, dec.21.nu.93.
Interpretatio, an admittatur ſtante ſtatuto, quod eius verba intelligantur ad litteram, dec.29.nu 15.
Interpretatio ea ſumenda eſt, quæ includit auctoritatem faciendi, non autem illa, quæ excludit, dec.49.nu.8. Itẽ illa, quæ ſtat pro validitate actus, deciſ.8. num.25.in verſic. quia iuramentum.
Interpretatio illa ſumenda eſt, quæ reprehendi non poteſt, dec.10.num.42.
Interpretatio in claris non eſt neceſſaria, dec.105.nu.47.
Interpretatio hebraica quomodo fiat, dec.33.nu.9.
Interpretatio lata ſit fauore dotis, dec.44. nu.29.
Interpretatio qualibet tendere debet ad æquitatem, deciſ.75. num.3.
Interpretatio reſtrictiua eſt à iure permiſſa, dec.29.n.16
Interpretatio ſe reſtringens ad ſubſtantialia eſt laudabilis, dec.29.num.18.
Interpretatio ſignificatiua eſt neceſſaria, dec. 29.nu.22.
Interpretatio ſtricta ſit in legatis, dec.44.nu.2.
Interpretatio quomodo fiat in verbis prolatis ab imperitis, dec.96.num.2.
Interuallum an ſit magnum, vel paruum, eſt in arbitrio iudicis, deciſ.12.nu.5.
Interrogatoriorum omiſſio an poſſit per Principem ſuppleri, dec.8.nu.10.
Intimatio ſententiæ ad cautelam fieri debet, dec.37.nu.3. fallit, num.4.
Inuentarium eſt duplex, dec.91 num.18.
Inuentarium tutorum, an proſit pupillis, dec.91.nu.19.
Inualiditas actus ſuſtinetur in iudicialibus parte non opponente, dec.29.nu.6.
Inuentarij expenſæ quæ ſint, dec.42.nu.6.
Inuentarium quando non requiret ſubſcriptionem alterius notarij, dec.95.num.16.
Inuentarium ſi omittatur an perdatur trebellianica, deciſ.11.num.4.
Inutiliter quod fuit idem, & hodie eſſe præſumitur, deciſ. 1.num.41.
Iudaica interpretatio quomodo fiat, dec.33.nu.9.
Iudex admittendo appellationem abdicat à ſe omnem iuriſdictionem, dec.65.num.2.
Iudex ad quem eſt maior iudex à quo, dec.47.nu.16.
Iudex an dicatur attentare dilatione pendente quando aliquid agit ad fauorem eius cui fuit conceſſa dilatio, dec.64.num.29.
Iudex an poſſit de ſtylo ſe in camera informare parte non citata, dec.95.num 3.& 6.
Iudex an poſſit pronunciare appellationem deſertam ſi petitum non fuerit, dec.38.num.11.
Iudex an poſſit pronunciare ſuper maiori ſumma, dec.5. num.4.
Iudex declarans ſe competentem an appellari poſſit, deciſ.76.nu.9.
Iudex ſolus infra centum iudicat, dec.79. nu.5.
Iudex an poſſit pronunciare ſuper petitorio tantum, deciſ.15.num.23.
Iudex appellationis cauſa deſerta non eſt amplius iudex, dec.38. num.5.

Iudex appellationis de quibus cognoſcat, dec.33.nu.8.

Iudex appellationis quando debeat cauſam delegare, deciſ.80.num.1.& 3.

Iudex appellationis quando Iudex a quo condemnauit in quinque de quantitate centum petita, & appellatum fuit ab eo, qui prætendit condemnationem fieri debuiſſe in dictis centum an poſſit abſoluere etiam, à dictis quinque in quibus minime fuit appellatum dicas quod ſic, dec.33.nu.8. in verſ. quod eſt adeo verum.

Iudex appellationis, qui iudicauit in prima inſtantia, an poſſit cauſam alteri delegare, dec.14.nu.9.

Iudex appellationis reuocat attentata, dec.75.nu.9.

Iudex debet admittere idoneum, dec.63.nu.9.

Iudex debet prouidere ne iudicium remaneat eluſorium, dec.33.nu.14.

Iudex de facto an poſſit ſupplere, dec.38.nu.12.

Iudex delegatus iudicat ſuper facto probato ſicut Princeps, dec.61.num.23.

Iudex dum pronunciat ſe competentem grauamen an per appellationem, à diffinitiua reparari poſſit, deciſ. 76.num.5.

Iudex dum pronunciat ſe competentem nõ ſperatur alia prouincia, dec.76.nu 4.

Iudex Eccleſiaſticus, an poſſit punire ad inſtar regularũ ciuilium, dec.105.nu.32.

Iudex ex cauſa poteſt alium ſubrogare, dec.14.nu.10.

Iudex in decretis voluntariæ Iuriſdictionis an poſſit ſe extraiudicialiter informare, dec. 98.nu.31.

Iudex in dubio non extendit eius arbitrium ad deſtructionem actus, dec.12.num.6.

Iudex in dubio ſeruare debet æqualitatem, dec.44.nu.12.

Iudex iudicans contra comunem facit litem ſuam, & reputantur multum ignarus, dec.8.nu.59.

Iudex non debet aliquem authorizare in ſuo delicto, deciſ.53.num.6.

Iudex non debet eſſe clementior lege, dec.104.nu.9.

Iudex non debet tangere iuriſdictionem alterius, dec.14. nume. 4.

Iudex non petenti ſuum officium impartiri non tenetur, dec.38. num. 9.

Iudex nullitatis, an poſſit attẽtata reuocare, dec.76.n.8.

Iudex nulliter iudicans non dicitur iudicaſſe, dec.32.n.12

Iudex omnis eſt competens ad concedendum capturam contra ſuſpectum de fuga, dec.9 nu.43. in verſ. ſed ubi.

Iudex parte non inſtãte quando poſſit ſupplere ex æquitate, & deuenire ad ſententiam, dec.95.nu.11.

Iudex poſt admiſſam appellationem ex interuallo, an poſſit præfigere terminum ad arripiendum iter, & comparendum coram iudice à quo, dec.12.num.1.

Iudex poſt admiſſam appellationem poteſt facere, quod tendit ad faciliorem cauſæ appellationis expeditionẽ, dec.12.num.2.

Iudex prohibitus non poteſt prorogari, dec.9.nu.45.

Iudex, quam auctoritatem habeat in ſummarijs, dec.61. num.28.

Iudex quando abſoluit ab obſeruatione iudicij an teneatur expreſſe reſeruare ius agenti, dec.66.nu.6. in verſic. & ſic non tenentur.

Iudex quando functus eſt officio ſuo, an poſſit alicui præiudicare, dec.36.num.10.

Iudex quando iudicare poſſit, vt Deus, dec.8. num.43.

Iudex quando non habet iuriſdictionem, niſi quo ad certam ſummam, an poſſit prorogari, d.dec.9.nu.26.

Iudex quando poſſit iudicare, vt Princeps, & Deus, deciſ.61.num 27.

Iudex quando ſit ſupra legem, dec.8.nu.51. in verſ. ſitque propria.

Iudex, qui iudicat, vt Deus, & Princeps quibus probationibus perſuaſiuis credere debeat, dec.8. num.62. in verſic. credet probationibus.

Iudex, qui iudicet ſecundum conſcientiam, d.dec.8.nu.51 in verſ. Iudex.

Iudex inferior appellationem recipere non debet, dec.47. num.2.

Iudex probationibus perſuaſiuis quando credere poſſit, dec.8.nu.45. cum ſeq. vbi, num.50. Iudex manu regia agere poteſt.

Iudex, qui allegatur ſuſpectus poteſt cauſam alteri non ſuſpecto delegare, dec.14 nu 12.

Iudex, qui audit litigantes feſtiuis diebus, an peccet mortaliter, dec.22.nu.6.

Iudex qui cognoſcit liquidationem eſſe factã debet reijcere appellationem in executiuis, dec.29.nu.49.

Iudex, qui detulit appellationi etiam friuolæ non poteſt eam amplius reuocare, dec 68.nu.2.

Iudex, qui eſt clementior lege facit litem ſuam, ſicut ille, qui male gerit officium ſuum, dec.104.nu.11.

Iudex qui proponit cauſam in Rota, an habeat votum, dec.79. num.4.

Iudex appellationis non poteſt cognoſcere cauſam primæ inſtantiæ, dec.33.num.7.

Iudices diuerſos adiens ſuper vna, & eadem re an cauſã amittat, dec.9 nu.3.& 7. & puniatur, num.1.

Iudicis decretum requiritur in contractu minoris, deciſ. 98.num.22.

Iudex qui ſententiam tulit ſi ſuccedit iudici appellationis poteſt iterum iudicare, dec.14 in cauſis, nu 6. nu.8.

Iudex qui ſuper vtroque pronunciare debet, an ſi pronunciat ſuper vno nempe poſſeſſorio ſententia ſit nulla, dec.15.nu.25.

Iudex quod iubet contrario imperio tolli poteſt, dec. 68. num.1.

Iudex reducens præceptum ad viam iuris videtur dicere ſe competentem, dec.64. num.46.

Iudex ſecularis, an teneatur exequi ſententiam iudicis eccleſiaſtici nullam ſiue iniquam; vel præceptum, de cuius iniuſtitia ſcit, vel ſuſpicatur, dec.32.nu.15.

Iudex ſciens cauſam ſuæ iuriſdictionis ventilari coram alio iudice, an dicatur prorogare iuriſdictionem, dec.9. num.13.

Iudex ſpecialis, quando adeſt, actus non debet fieri coram alio iudice, dec.9 num.33.

Iudex ſpecialis quando adeſt, actus non debet fieri corã alio, dec.14.num.3.

Iudex vetitus, qui dicatur, dec.9.num.2.

Iudex vnus pro alio aſſumi, an poſſit, dec.9.nu.12.

Iudex condemnatus, in ſyndicatu, an vtatur priuilegio quod non poſſit conueniri vltra quam facere poſſit, dec.16.num.16.

Iudex ex cauſa credit teſtibus non plene deponentibus, & quandoque ſingularibus, dec.8.nu.47. in verſ. qui ex cauſa.

Iudicandi habitus eſt apud dignitatem, ſed apud perſonã eſt actus tanquam apud vnum organum ipſius dignitatis, dec.14.num.7.

Iudicatum per appellationem reſcinditur, dec.78 nu.33.

Iudices conſiderare debent verba proœmij, dec.105.nu.6.

Iudicia ex contractu actionem producunt, dec.97.nu.4.

Digitized by Google

Iudici aſſerenti de cauſa, qua monetur ad delegandum an credatur, dec.14.num.11.
Iudicis auctoritas in cauſis leuibus, quæ ſit, dec.13.n.12.
Iudicis impetratio, an ſufficiat, niſi etiam pars citetur ante lapſum fatalium, dec.32.nu.3.& 24.
Iudicis in arbitrio eſt declarare quando mora dicatur celeri ſatisfactione purgata, dec.70.in verſ. cum totum.
Iudicis in arbitrio eſt iudicare an conſuetudo ſit rationabilis, dec.63.nu.14.
Iudice ſub eodem cauſa reuideri non debet, dec.79.nu.2.
Iudicis in arbitrio eſt iudicare, an interuallum ſit magnũ, vel paruum, dec.12.num.5.
Iudicis præcipitata voluntas eſt nouerca iuſtitiæ, dec.32. num.10.
Iudicium dicitur ordinarium non executiuum, quãdo eſt introducta queſtio nullitatis, dec.75.nu.17.
Iudicis officium impropriè actio appellatur, dec.51.n.33
Iudicialis actus inualidus ſuſtinetur parte non opponente, dec.29.num.6.
Iudicij figura ceſſante, ac ſine ſtrepitu quid operetur huiuſmodi clauſula, dec.61.nu.24.
Iudicium finium regundorum, an ſit diuiſorium, dec.19. num.10.
Iudicium finium regundorum de ſui natura eſt declaratorium. dec.19.num.1.
Iudicium incipit, à citatione non à commiſſione de citando, dec.32.nu.5.
Iudicium ne reddatur eluſorium iudex, an poſſit ſupplere de facto, dec.21.num.80.
Iudicium non debet eſſe ludibrio, dec.48.nu.12.
Iura ambarum partium ex proteſtatione reſeruantur, dec.24.nu.34.
Iura non ſubueniunt culpoſis, & negligentibus, deciſ.21. num.48.
Iura ciuilia ab vrbe originem habuerunt, dec.13.nu.9.
Iura iuribus concordanda ſunt, dec.63.tam de iure, num. 12.& dec.93.num.8.
Iura noua quantumcunque generaliter, & vniuerſaliter loquentia non comprehendunt caſus habentes ſpecialem fauorem, dec.34.nu.2.
Iura prohibitiua cenſentur remiſſa fauore piæ cauſæ, deciſ.42.num.12.
Iuramentum ad hoc, vt deferatur, an concurrere debeant coniecturæ, dec.13.num.3.& 11.
Iuramentum an obliget ſocerum vltra quam facere poſſit, dec.16.nu.46.
Iuramentum an confirmat contractum ſimulatum, dec. 98.nu.11.in verſ. nec dicatur & quid in contractu nullo, dec.48.nu.21.
Iuramentum an operetur validitatem alienationis, dec. 62.num.31.
Iuramentum an poſſit poni in compromiſſis, deciſ.90. nume.11.
Iuramentum an validet contractũ nullum, dec.7.nu.14.
Iuramenti abſolutio quando contractus eſt nullus an poſſit peti, & veniat concedenda, dec.7.nu.16.
Iuramentum contra bonos mores iuris ciuilis, iuriſdiuini, & naturalis non operatur, dec.16.nu.44.
Iuramentum de iure communi non habet executionẽ paratam, dec.91.num.22.
Iuramentum debet intelligi ſecundum communem, & veriſimilem mentem iurantis, dec.16.nu.45.
Iuramentum dum dicitur regulari ſecundum naturam contractus, intelligitur in ſubſtantialibus, non accidentalibus, dec.80.num.34.
Iuramentum eſt ſeruandum, dec.2.num.20. quando ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, dec.57.nu.6.
Iuramentum eſt vinculum ſpirituale, dec.70.num.55.in verſic. quia vinculum.
Iuramentum generaliter præſtitum non debet extendi, dec.33.num.17.
Iuramentum habet vim homologationis, dec.90.num.7.
Iuramentum in teſte an ſit de iure poſitiuo, dec.8.nu.25. in verſ. quia iuramentum.
Iuramentum, vt deferatur an requirantur coniecturæ, deciſ.13.num.3.& 11.
Iuramento an firmetur contractus nullus, dec.48.nu.21.
Iuramentum in teſte cum ſit de iure diuino, an poſſit ſuper eo diſpenſari, dec.7.num.9.
Iuramentum licet addat maius robur actui, non tamen aliquid vltra intentionem dat, dec.16.nu.47.
Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, deciſ. 62.num.17.
Iuramentum non habens in ſe turpitudinem eſt ſeruandum, dec.62.num.30.
Iuramentum non operatur, vbi enormis læſio, deciſ. 62. num.15.
Iuramentum non requirit expreſſionem verborum, & tactum ſcripturarum, ſed ſufficit, quod generaliter iuretur de veritate dicenda, dec.8.num.26.
Iuramentum non tollit auctoritatem legis, quia in eo ſemper intelligitur excepta, dec.16.num.48.
Iuramentum non tollitur abſque ſpeciali mentione, deciſ.81.num.3.fallit, num.4.
Iuramentum, quam vim habeat, dec.90.num.8.
Iuramentum quando videatur tacitè remiſſum, dec.91. num.21.
Iuramentumm quo ad pœnam non tranſit ad hæredes, deciſ.70.num.55.
Iuramentum quomodo dari debeat, dec.8.num.2.
Iuramentum ſuper impoſsibili non eſt obligatorium, deciſ.91.num.17.
Iuramentum validat donationem inter patrem, & filiũ, deciſ.51.num.16.
Iura non corriguntur per argumenta, ſed verbis expreſſis, dec.11.num.30.
Iuris diſpoſitio an ob cauſam non attendatur, deciſ.20. nu.14.& dec.8.num.8.
Iuris ciuilis appellatione venit conſuetudo, deciſ.18.nume.16.
Iurans dicitur veniſſe certioratus, & deliberatus, deciſ. 46.num.28.
Iurans non dicere ſententiam nullam, an poſſit opponere nullitatem ex defectu iuriſdictionis, dec.33.nu.16.
Iuratæ aſſertioni minoris an ſtandum ſit, dec.98.nu.13.
Iuratæ conuentiones ſunt obſeruandæ, dec.51.nu.3.
Iurans non poteſt ſuum iuramentum impugnare, niſi petita abſolutione, deciſ.16.num.3.
Iurans ſoluere canonem quolibet anno ſi deficiat per unũ annum totum an priuetur emphyteoſi, dec.70.nu.16. in verſ. ſed bene etiam, nu.40.in verſ. etiam.
Iure ſuo vti vnicuique licet, dec.30.num.2.
Iuriſdictio à magiſtratu, an poſſit prorogari, deciſ. 9.nume.14.
Iuriſdictio an poſſit prorogari de conſenſu ſui iudicis, deciſ.9.num.38.& 48.
Iuriſdictio an ſuſpendatur, quando appellatur ab interlocutoria, dec.65.num.5.

Iuriſ-

Digitized by Google

Iuriſdictio an tollatur per quamlibet inhibitionem, deciſ. 64. num. 6.
Iuriſdictio an prorogari poſſit de cauſa ad cauſam, dec. 9. num. 23. & 41.
Iuriſdictio datur pluribus modis, dec. 9. num. 30.
Iuriſdictio In cauſa appellationis non poteſt prorogari, dec. 33. num. 11.
Iuriſdictio per voluntatem co actam, an poſſit prorogari, dec. 24. num. 42.
Iuriſdictio limitata limitatum producit effectum, dec. 5. num. 4.
Iuriſdictio non ſuſpenditur per appellationem ab interlocutoria, dec. 66. num. 7.
Iuriſdictio pacto priuatorum, an dari poſſit, dec. 83. nu. 8.
Iuriſdictio per proceſſum ad vlteriora appellatione deſerta dicitur prorogata, dec. 83. nu. 1. contrarium, nu. 4.
Iuriſdictio poteſt tacitè, & expreſſe prorogari, dec. 9. n. 11
Iuriſdictio quando eſt data diſcretiuè an poſſit prorogari, dec. 9. nu. 31.
Iuriſdictio quando eſt limitata, non poteſt prorogari, deciſ. 9. nu. 22.
Iuriſdictio quando eſt limitatum tempus arbitro per ſtatutum, an poſſit prorogari, dec. 9. nu. 39.
Iuriſdictio voluntaria, an poſſit prorogari; dec. 9. nu. 36. & ſeq.
Iuriſdictio ſuſpenditur per appellationem ab interloquutoria, dec 65. num. 5.
Iuriſdictione conceſſa Prætori ſuper certo genere cauſarum, an dicatur adempta poteſtas alterius iudicis, ſaltem vbi poſita ſunt verba taxatiua, dec. 9. nu. 17.
Iuriſdictionis articulus priuſquam ad alia procedatur eſt neceſſario, & ex ordine diſcutiendus, dec. 76. in princ.
Iuriſdictionis defectus cætera omnia excedit, dec. 76. nu. 3. & eſt inſanabilis, dec. 50. nu. 1.
Iuriſdictionis voluntariæ quę ſint, dec. 9. num. 37.
Ius canonicum præualet iuri ciuili, dec. 13. nu. 8. dec. 90. num. 12. & dec. 75. nu. 47. in verſic. præterquā quod.
Ius ciuile non dedignatur ſequi ſacros canones, deciſ. 78. nume. 6.
Ius ciuile ſeruatur in ciuitate Anconę, dec. 59. num. 1. & dec. 18. num. 4.
Ius ſcriptum an compatiatur cum ęquitate non ſcripta, dec. 11. nu. 25. & dec. 24. nu. 25.
Ius detrahendi duas quartas, an poſſit tranſire ad hæredes, & cedi, deciſ. 18. num. 15.
Ius bonum fouens præſumitur non exercuiſſe cauſam ob aliquod impedimentum, dec. 32. nu. 17.
Ius ex facto oritur, dec. 75. num. 26.
Iuri patronatus conſtituens an poſſit conueniri vltra vires, dec. 16. nu. 19.
Ius patronatus non prodeſt conceſſio, niſi ſequuta fuit prę́ſentatio, dec. 4. num. 22.
Ius publicum, & diuinum pari paſſu ambulant, dec. 85. num. 10.
Ius ſpeciale tanquam incogitatum non habetur in conſideratione, dec. 8. nu. 8. in verſ. quia, vt inquit.
Ius iurandum quid ſit, dec. 70. num. 5.
Iuſte poſſidet, qui auctore Prætore poſſidet, dec. 30. nu. 6.
Iuſtitia ſine miſericordia vertit Principem in Tirannum dec. 104. nu. 16.

L.

Laboribus magnis dignitas, & ſcientia acquiritur, dec. 52. nu. 17.
Laicus an poſſit capere clericum ſuſpectum de fuga, deciſ. 9. nu. 43.
Læſio an ſit conſiderabilis, quando mulier ſe obligat pro redemptione viri, dec. 62. num. 14.
Læſio vltra dimidiam an reſcindat donationem, dec. 46. num. 23.
Læſio an poſſit allegari à muliere quæ iurauit non venire contra ex capite enormis læſionis, dec. 46. nu. 30.
Læſio an ſit probanda, quando petitur reſtitutio in integrum, dec. 77. num. 4.
Læſio enormis facit prę́ſumere dolum, dec. 62. nu. 16.
Læſio modica non habetur in conſideratione, dec. 77. n. 16.
Læſio non conſideratur in ingrediente religionem, ſed magna vtilitas, maxime quando donatio eſt facta ad fauorem venientis ab inteſtato, dec. 46. num. 24.
Laudi confirmatoria an appellationem patiatur, deciſ 57. num. 3.
Laudi appellatio admittitur quando adeſt enormis læſio, d. dec. 57. num. 4.
Laudi approbatio poteſt fieri nondum de lato ſed ferendo, dec. 58. num. 17.
Laudi approbatio nullitatem tollit, dec. 57. nu. 14. & 18.
Laudi homologatione oritur actio & exceptio, deciſ. 90. num. 10.
Laudum ne dum latum, ſed ferendum approbari poteſt, deciſ. 58. num. 17.
Laudum pendente appellatione, vel recurſu non poteſt exequi, deciſ. 57. num. 1.
Laudum ſuſtinetur in vim pacti quando adeſt iuramentum, dec. 58. nu. 19.
Laudum ſi fuerit approbatum tollitur nullitas, deciſ. 58 num. 14. & 18.
Legalis ſapientia precio nummario æſtimari non poteſt, dec. 52. num. 16.
Legans duobus centum, quinquaginta cuilibet legaſſe dicitur, dec. 44. num. 1. fallit, num. 18. & ſeq.
Legata ſororum debent eſſe æqualia, dec. 44. nu. 3.
Legatarius largo modo dicitur hæres, dec. 51. nu. 35.
Legati de latere, an poſſint concedere licentias aliendandi bona Eccleſię, dec. 50. nu. 31.
Legato principis ſine litteris legationis quādo credatur, dec. 35. num. 15.
Legatum annuum factum ciuitati, vel Eccleſiæ non finitur ſpatio centum annorum, ſed perpetuo durat, deciſ. 54. num. 1. 3. & 12. contrarium, num. 2.
Legatum bonorum emphyteoticuorm valet, quo ad æſtimationem, dec. 39. num. 1.
Legatum dotis latè interpretatur, dec. 44. nu. 27.
Legatum factum per verba vſufructuariam, Dominam, & maſſariam, quid importet, dec. 84. nu. 14.
Legatum latè interpretatur, quando agitur de modico præiudicio, dec. 44. nu. 21.
Legatum late interpretatur fauore piæ cauſæ, deciſ. 44. num. 24.
Legatum an late interpretatur quando eſt vniuerſale, d. dec. 44. num. 24.
Legatum latè interpretatur quando concurrunt aliæ coniecturæ, deciſ. 44. nu. 22.
Legatum latè interpretatur quando eſt factum perſonę ad quam teſtator habet magnam affectionem, prout ſunt filiæ, dec. 44. nu. 24.
Legatum latè interpretatur quando filius eſt hæres vniuerſalis, & filiabus eſt factum particulare legatum, dec. 44. num. 26.

Digitized by Google

Legatum latè interpretatur, quando ſit interpretatio,ſecundum propriam verborum ſignificationem, dec.44. num.23.
Legatum latè interpretatur,quando militat ratio ſeruãdæ æqualitatis dec.44.nu.25.
Legatum non debet eſſe damnoſum, & inutile, deciſ.39. num.14.
Legatum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non,dec.39.nu.4.
Legatum annuum factum Ciuitati,vel Eccleſiæ an ſit perpetuum,dec.14.nu.1.
Legatum omnium bonorum factum vxori per verba dominam, & vſufructuariam reſtringitur ad alimenta, dec.84.nu.19.
Legatis bonis emphyteoticis debetur æſtimatio, dec. 39. num. 1.
Legati vſusfructus omnium bonorum quando cum dote fiat compenſatio, dec.39.nu.11.
Legatum quadrigæ,quando pereat,dec.64.nu.41.
Legatum quando acceptatur à muliere an ſibi præiudicet in dote, dec.39.nu.5.
Legatum quando adeſt ambiguitas verborum latè interpretatur,dec.44.num.20.
Legatum vniuerſale quando reſtringatur ad alimenta, vel vſumfructum,vel adminiſtrationem, dec.84.n.24.
Legatum vſufructuariæ omnium bonorum an poſſit accipere propria auctoritate, dec.45.nu.4.
Legatum vſusfructus factum vxori cum conditione, quod non poſſit expelli de domo, an reſtringatur ad alimẽta,deciſ.84.nu.25.
Legatum vſusfructus factum vxori inſtituto patruo, & legata dote filiabus,an reſtringatur ad alimenta, dec. 84.nu.28.
Legatum vſusfructus factum vxori in domo ipſius teſtatoris,an reſtringatur ad alimenta, dec.84.num.24.
Legatum vſusfructus factum vxori, vna cum filijs, an reſtringatur ad alimsnta, dec. 84. nu.8. & 29.
Legatum vſusfructus factũ vxori cum conditione, quod non repetat dotes quomodo intelligatur, dec.44. num. 24. in verſ. quando vxori.
Legati particularis, & vniuerſalis vſusfructus omnium bonorum detrahuntur debita, dec.34.nu.13.
Legatum vſusfructus mulieri relictum, quando non reſtringatur ad alimenta, dec.84.nu.15.
Legatum vſusfructus omnium bonorum vxori relictum cum liberatione à confectione inuentarij, & alijs de iure requiſitis,an reſtringatur ad alimenta, dec.84.nu. 12. & 31.
Legere,docere,& conſulere, an ſint opera ſeruilia, deciſ. 52.num.14.
Lege permittente alienatione ſequuta non poteſt dici nulla,nec contra mentem teſtatoris, dec.20.nu.9.
Legis pœna appellationem patitur, dec.25.nu.2.
Lege non obſtante exiſtens clauſula quid operetur, deciſ. 26.num.12.
Et quid omni iuri,& legum auxilio renuntians, deciſ. 16.num.46.
Legis diſpoſitio ſemper intelligitur ſalua, dec.20.nu.10. & non corrigitur per argumenta ſed verbis expreſſis, dec.11.nu.30.
Legitima an capi poſſit ſuper certis bonis alienari prohibitis,dec.18.nu.8.
Legitima an imputari debeant alienatio, dec.20.nu.5.
Legitima an capi poſſit in bonis alienari prohibitis, deciſ.18.nu.8.
Legitima competit iure naturæ: Trebellianica vero iuris diſpoſitione,dec.42.nu.14.
Legitimationis perſonæ pronuntia appellationem patitur,dec.77.nu.6.
Lex an tollatur per non vſum, dec.22.num.8.
Lex Barbarius quando habeat locum, dec.21.nu.41.
Lex cum te c.de pact.inter empt.& vendit. quomodo declaretur ſecundum Bald.& Tiraq. dec.46. num.37. in verſic. & non obſtat.
Lex habebat,de inſtitor.actio.an habeat locum in variatione perſonæ,dec.61.nu.21.
Lex loquens de pœna capitis debet intelligi de mitiori, deciſ.105. nu.20.
Lex multum confidit de patre, dec.46.nu.18.
Lex noua ſuperueniens loquens de vno habet locum, etiã in reliquo, dec.11.num.32.
Lex prohibitiua,an dicatur annullare, quod in contrarium fit, ſi non procedit vlterius annullando actum, deciſ. 67.num.8.
Lex,quæ præbet occaſionem perperam interloquendi tanquam iniqua attendi non debet, dec.76.nu.7.
Lex quando ad plura procedit ſtatuendo, quod vltra fit, dicitur fieri lege,prohibente,dec.9.nu.28.
Lex quando facit mentionem de pœna capitis, an intelligatur de pœna mortis naturalis,vel mitiori, dec.105. num.15.
Lex quando requirit actum qualificatũ, non ſufficit probare actum ſine qualitate,dec.21.nu.32.
Lex Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor. an habeat locum quando lis eſt cum extraneo, deciſ.40. num.20.
Lex quod iuſſit, ff. de re iudic. habet locum in interlocutoria,dec.68.num.3.
Lex quod non dicit,non poteſt ab alio ſuppleri, deciſ.52. nu.23.& dec.2.nu.32.
Lex ſeu conſtitutio,an reſpiciat futura,vel præterita, deciſ.50.nu.36.
Lex ſi per alium, §. docere,ff.ne quis eum quando procedat, dec.104.nu.17.
Lex ſi quis maior,& eius pœna habet locum in omni cõtractu iurato & irrogat ipſo iure, dec.70. nu.2.
Lex ſi vnus,§.ex litigantibus,ff.de recept.arbit. quomodo intelligi debeat,dec.93.nu.7.
Lex vbi adeſt conſuetudo an operetur, dec.56.nu.8.
Lex vbi non diſtinguit,non eſt diſtinguendum, deciſ.99. num.44.
Lex vniuerſalis nunquã ſe extendit ad caſum ſuper quo lex particulariter facta fuit, dec.2.nu.3.& 7.
Libelli loco ſuccedunt articuli,ſeu poſitiones,dec.61.n.60
Libelli defenſiua declaratio eſt ſequenda etiam ſi fieret groſſo modo,deciſ.61.nu.49.
Libelli verba ſunt attendenda,dec.5.nu.1. fallit, nu.2.
Libellus an detur in cauſis poſſeſſorij, dec.61.nu.39.
Libellus generalis an admittatur,dec.21.num.72. & deciſ.98.num.21.
Libellus generalis debet intelligi eo modo quo euitatur contrarietas,& ad fauorem libellantis, dec.61.nu.59.
Libelli loco ſuccedit confeſſio, dec.61. nu.54.
Libellus licet lite conteſtata non poſſit variari, & mutari, poteſt tamen declarari vſque ad ſententiam, dec. 61.num.67.
Libellus quando continet contraria,an procedat, dec.61. num.29.

Digitized by Google

Libellus quando requiritur, agens an poſſit obtinere ſuper probatis,& in libello non deductis vigore clauſula ſola facti veritate inſpecta, dec.61.num.40.
Libellus reſtitutionis in integrum aduerſus ſententias quid continere debeat, dec.77.nu.23.
Libellus ſaluatur ab omni ineptitudine per clauſulam ius,& iuſtitiam, dec.61.nu.72.
Liber non dicitur, neque in ſuo arbitrio, qui captus eſt, dec.104.nu.6.
Liberatio a redditione rationis in legato vſusfructus mulieri relicto, quid operetur, dec.84.nu.13.& 34.
Liberatio carceratorum, an ſit opus pium, & pro hac cauſa poſſit alienari fundus dotalis, dec.62.nu.27.
Libri doctorum an poſſint auferri pro executione, deciſ. 86.nu.3.
Libri gabellæ plene probant, dec.24.nu.18.
Libri ſcolarium non poſſunt auferri pro executione, deciſ.86.nu.2.
Licentia alienandi bona eccleſiæ eſt de reſeruatis Papæ, dec.50. num.2.
Licentiatus
Licentia alienandi bona Eccleſię concedi poteſt, dec. 50. num.3.
Licentia alienandi nulla, per ſubſecutam obſeruantiam ſuſtinetur, dec.50.num.28.& ſeq.
Licentia & beneplacitum appellatum, an præſumatur ex curſu quadraginta annorum, dec.53.nu.16.
Licentiati, & Baccalauri an poſſint conueniri vltra quã facere poſſint, dec.16.nu.17.in verſ. Item licentiati.
Licentia operatur quod quis abſens habeatur pro præſente,& ſeruiente, dec.52.nu.22.
Licitatio qualis eſſe debeat, dec.67. nu.3.& ſeq.
Limitata prohibitio limitatum producit effectum, deciſ. 20.num.23.
Limitationis natura,& virtus, dec.9.nu.29.
Liquidatio cuius expenſis ſit facienda, dec.80. nu.29.
Liquidatio intereſſe, an poſſit fieri in executione, dec.24. nu.13.
Liquidum cum debitore non poteſt dici liquidum cũ ſingulari ſucceſſore, dec.48.nu.28.
Liquidationis non dubitabilis non datur appellatio, deciſ.29.nu.47.
Liquidi ad non liquidum non fit cõpenſatio, dec.24.n.50.
Liquidari quod facile poteſt compenſationi opponitur, deciſ.23.nu.7.
Liquidum, quid dicatur, dec.80.nu.27.
Lis coram incompetenti non facit attentata, dec.64.n.3.
Lis non dicitur pendere coram iudice incompetenti, deciſ. 64.num.2.
Litigantibus ſeruanda eſt æqualitas, dec.75. num.2. & dec.21.nu.13.
Lite conteſtata an poſſit opponi exceptio, dec.24.nu.46.
Litis euentus eſt dubius, dec.24.nu.49.
Lites non ſemel in his, quæ communiter poſſidentur, oriũtur, dec.20.nu.15.
Lites oriuntur in diuiſionibus, dec.51.nu.29.
Lites coram iudice non ſuſpecto tractari debent, dec.14. num.13.
Litteræ officialium ſigillatę,& ſubſcriptæ à teſtibus, vel ſaltem à notario, an probent, dec.95.nu.15.
Litigioſi vitium ceſſat in cauſa dotis,& alijs caſibus exceptis, dec.48.nu.25.
Litis conteſtatio an requiratur ad hoc, vt quis teneatur ad intereſſe, dec.24.nu.20.
Litem pendente factum attentatum dicitur, & reuocatur, dec.30.nu.7.
Litigioſam rem compromiſſum non inducit neque litis pendentiam. dec.90.nu.2.
Locari non poteſt probitas animi,& intellectus, dec.52. num.15.
Locata domo an veniant ibi poſita ad vſum temporalẽ, dec.89. num.1.
Locata domo veniunt omnia connexa,& in ea affixa, d. dec.89. nu.4.
Locatio,& conductio an cadat in doctore, aduocato, Prætore,& ſimilibus, dec.52.nu.13.
Locatio regulatur ſecundum emptionem, & venditionẽ, dec.89.nu.3.
Locatio vltima non poteſt dici, niſi reſpectu primæ, deciſ.41.num.21.
Locator dicitur, qui recipit mercedem conuentam, conductor autem, qui ſoluit, d.dec.41.nu.15.
Loca publica non patiuntur ædificari, dec.64.nu.18.
Locus loci in contractibus, an de neceſſitate poni debeat, dec.60. num.1.& ſeq.
Lucrum conductionis ad quem ſpectet, dec.41.nu.13.
Lucrum Dotis debetur ex forma ſtatuti Anconæ, dec.27. num.16.

M.

MAcerata Ciuitas appellatur inſignis à ſummo Põtifice, dec.105.nu.1.
Magna cauſa dicitur vbi parti periſſet copia probandi, dec.95. num.11.
Maiores,& minores cauſæ an pari paſſu ambulant, deciſ.56.num.11.
Malum ne præſumatur cauendum eſt, dec.4.nu.20.
Malum minus eſt contra ordinem Iuris pro veritate iudicare, quam ſeruato ordine contra veritatem. Malum non debet præſumi, dec.80.nu.17.
Mandati defectus, an obſtet agenti ad caducitatem, deciſ. 70.num.17.
Mandati defectus eſt inſanabilis, dec.58.nu.1.
Mandati fines nemo tranſgredi præſumitur, dec.80.n.18.
Mandatum ſpeciale ad agendum an requiratur in patre, dec.70.nu.18.
Mandati defectus an poſſit a Iudice opponi, deciſ.21. num.79.
Mandatum quandocunque produci poteſt, dec.8.nu.40.
Mandatum ſpeciale requiritur ad prorogandum, deciſ.9. num.57.
Maritus conſtante matrimonio non dicitur vere, & proprie debitor dotis, dec.39.nu.14.
Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum, dec.97.nu.6.
Marchiæ conſtitutio cap.12.lib.6. quando habeat locum dec.66.nu.19.
Marchiæ conſtitutio præfertur Iuri Canonico, deciſ.37. num.15.
Marchiæ conſtitutio, cap.23.lib.6. generaliter prout loquitur ſemper fuit intellecta,& obſeruata, dec.22.n.4.
Maritus non tenetur niſi inquantum facere poteſt, deciſ. 16.num.11.
Mater an teneatur dotare filias, dec.61.nu.11.
Mater dicitur habere eandem pietatem, quam pater habet, licet poteſtas ſit inæqualis, dec.44.nu.10.& 14.
Mater non tenetur niſi in quantum facere poteſt, dec.16. nu.5.

Digitized by Google

nu.5.fallit.16.
Matricula,quam probationem faciat,deciſ.21.nu.70.
Matrimonium turbari non debet,deciſ.46.nu.17.
Matura deliberatio non cadit ſuper in cognitis, deciſ.81. num. 5.
Melioramenta,qui facit an habeat pro eis retentionem, dec.23.nu.2.
Melioramenta ſecundum quod tempus ſolui debeant,dec. 23.nu.5.
Melioramentorum prætenſio an detur quando ſunt facta in re ſubiecta ſideicommiſſo, vel agitur de aliquo caſu ſpeciali priuilegiato nempe dotis, dec.23.nu.2.
Melioramenta ſi poſſunt liquidari retardatur executio etiam data fideiuſsione, dec.23.num.6.
Mens attenditur magis quam verba.dec.84.nu.17.
Mens Teſtatoris declaratur verbis,& coniecturis, deciſ. 84.nu.30.
Menti teſtatoris non contrariatur alienatione ſequuta lege permittente. dec.20.nu.9.
Mens Teſtatoris eſt attendenda etiam, quod fiat contra verba,deciſ.20.num.20.
Menſes Tres fatales in cauſa appellationis dati non capiunt nonaginta duos dies vtiles, dec.56.nu.6.
Mercatorum cauſæ tractantur de bono,& equo, dec.80. num.15.
Mercatorum calculus an præſumatur tranſmiſſus, deciſ. 80.num.22.
Metu laudabili,quod fit non reſcinditur, dec.24.nu.33.
Metus an excuſet à contumacia,dec.75.nu.7.
Metus ordinatus ad executionē Iuſtitiæ non dicitur metus,dec.24.nu.32.
Metus reuerentialis cum enormi læſione, quid operetur, dec.46.nu.10.
Metus ſemel illatus an præſumatur perſeuerare, dec.24. nu.1.& 29.
Metus ſolus Reuerentialis ad reſciſsionem actus geſti an ſufficiat,dec.46.nu.10.
Miles non tenetur niſi in quantum facere poteſt, dec.16. nu.18.
Militum in armis,& equis executio fieri non poteſt, deciſ.86. num.1.
Minor contrahens cum præſentia curatoris an dicatur deciſ.98.nu.28.
Minor contra minorem reſtituitur,dec.77.nu.7.& 12.
Minor donans cum Iuramento an reſtituatur, deciſ.46. nu.29.
Minor habens curatorem poteſt contrahere ſine iudicis decreto.ſeq.98.nu.26.
Minor Iurans cum aſſertione cauſæ vel ſine licite contrahere poſſit,deciſ.98.nu.25.
Minor excuſatur,à pœna,dec.70.nu.50.
Minor,& eccleſia æquiperantur,deciſ.77 nu.11.
Minor in præſcriptionibus iudicialibus reſtituitur, deciſ. 70.nu.50.
Minori non conceditur reſtitutio in integrum,niſi tria cōcurrant,dec.77.nu.1.
Minoris iuratæ aſſertioni,an ſtandum ſit, dec.98.nu.31.
Minoribus præſcriptiones extraiudiciales non currunt, dec.70.nu.49.
Minoribus cerciratio fieri debet, dec.46.nu.8.
Minorū bona an poſſint cadere in cōmiſsū,dec.70.nu.48.
Minorum protectio tenenda eſt,dec.70.nu.60.
Miſerabiles perſonæ in electione fori an poſſint variare, dec.99.num.8.
Miſerabiles perſonæ,quæ dicantur,dec.99.nu.5.
Miſericordia,& clementia proprie ſpectat ad principem, dec.104.nu.12.
Miſtura nullitatis proceſſus reſpicit petitorium, dec.75. nu.13.
Mobile quod eſt quādo aſſumat naturam rei immobilis, dec.89.nu.6.
Modiciſſimi præiudicij non datur appellatio, deciſ. 75. num.19.
Modicum,& nihil æquiparantur, dec.62.nu.13.& dec. 77.nu.17.
Modus non attenditur vbi habetur effectus,dec.80.n.10.
Monachus profeſſus ſi licitè receſſit, an recuperet bona, dec.46.nu.13.
Monachus quo ad comedendum, & alimenta non habetur pro mortuo,dec.46.nu.38.
Monitio facta per iudicem,an intelligatur facta partibus præſentibus,dec.8.nu.32.& 36.
Monitio habet vim citationis,dec.8.nu.29.
Monitio iudicis habet vim peremptoriæ citationis,dec.8. nu.37.
Monitiones iudicis ſolent fieri partibus præſentibus, dec. 8.nu.34.
Mora æquiparatur dolo,dec.24.nu.6.
Mora celeri ſatisfactione purgata quando dicatur, deciſ. 70.nu.30.in verſ. & ſi ego.
Mora de iure canonico, an purgari poſſit, dec.70.nu.29. & 41.
Mora in non reſpondendo poſitionibus, an poſſit purgari,dec.74.nu.1.
Mora in quibus caſibus purgari non valeat, dec.70.nu. 12.& ſeq.
Mora operatur,vt debeatur intereſſe, dec.24.nu.5.
Mora purgari poteſt etiam ſtante iuramēto indiſtincte, dec.70.nu.57.
Mora ſola non ſufficit ad caducitatem, niſi fuerit facta declaratio,dec.70.nu.54.
Morum correctio inſpectantibus ad viſitationem ad quē effectum appellationem patitur,dec.25.nu.6.
Moræ purgatio non tollit obſeruantiam Iuramenti,deciſ. 70.nu.30.
Mors,& ceſſio non indigent aliqua licentia, deciſ.52.numero.24.
Mors delictum extinguit,dec.70.nu.33.
Mortis cauſa donare videtur donans ex cauſa ingreſſus religionis,dec.46.nu.14.
Morte delictum extinguitur, dec.70.nu.33.
Mors,& ingreſſus religionis æquiperantur, deciſ.46.numero.38.
Mortuus Thomas non dicitur amplius thomas,deciſ.31. num.13.
Mos Hebræorum,qui ſit in interpretandis ſcripturis, deciſ.33.num.9.
Motu proprio clauſula idem operatur quod clauſula ex certa ſcientia,dec.81.num.7.
Moyſes ad quid leuitatem cum ſeueritate miſcuit, deciſ. 104.nu.13.
Mulier an poſſit acceptando legatum ſibi in dote præiudicare,dec.39.nu.5.
Mulier an poſſit permittendo a viro bona ſua alienari. ſibi præiudicare,deciſ.40.nu.27.& ſeq.
Mulier an poſſit uendere pro liberando viro, & pro eo liberaliter ſoluere,dec.62.nu.7.
Mulier debet reſtitui ad effectum, quod poſſit examinare

Mulier

poſt didicita teſtificata ſuper eiſdem.& directo contra riſs,dec.77.nu.2.Contrarium,nu.7.

Mulier ex æquitate non debet remanere indotata, deciſ. 62.nu.19.

Mulier facilius inducitur ad fideiubendum,quam ſoluendum,& donandum,dec.62.nu.9.

Mulier quando alimenta tantum conſequi debeat, deciſ. 84.nu.19.

Mulier in ſoluendo,& repetendo,an poſſit dici læſa, dec. 62.nu.22.

Mulier iurans non venire contra, ex capite enormis læſionis,an poſſit allegare ſe enormiter læſam, dec.46 numero.30.

Mulier non præſumitur dare omnia eius bona in dotem, dec.48. num.17.

Mulier non tenetur niſi in quantum facere poteſt, deciſ. 16.nu.13.fallit.nu.14.

Mulier poteſt dici non ingreſſa monaſterium, quando nō fecit profeſſionem,dec.46.nu.15.

Mulier poteſt ſe obligare pro dote,deciſ.35.nu.13.

Mulier quando poteſt habere regreſſum in bonis viri,non dicitur in totum læſa, dec.62. num.20.

Mulier quando tacet, & permittit virum ſuum donare an ſibi præiudicet, dec.40.nu.14.

Mulier ruſticus,& miles in tacita prorogatione iuriſdictionis an habeant priuilegium reuocandi vſque ad ſētentiam.dec.9.nu.13.

Mulier ſi facit aliquid pro redimendo viro dicitur cauſa honeſta,dec.62.num.2.

Mulier aliquid faciens pro redimendo viro cauſa honeſta dicitur,dec.62.num.2.

Mulier an præſumatur donaſſe quando tacet, & permittit virum ſuum alicui dare rem ſuam,dec.40 nu.14.

Mulieribus certioratio fieri debet, dec.46.nu.8.

Mulier vendens vna cum viro, an dicatur pro viro fideiuſſorio nomine interueniſſe,dec.27.nu.11.

Mulier vidualiter viuēs,cenſetur in primo matrimonio, dec.72.nu.17.

Mulieres minores, & ruſtici, an excuſentur per generalem renunciationem,dec.46.nu.9.

Mulieres minores, & ruſtici ſunt certiorandi, deciſ.46. nu.8.

Mulieres ſunt auariſſimæ, dec.62.nu.10.

Mulieres vitam quandam ſellulariam,& otioſam degūt, dec.40.nu.27.& ſeq.

Muliere,& ruſtico,an ſuccurratur in his, quę inducta ſūt ad iuris rigorem conſeruandum,dec.78.nu.8.

Mulierum pro ornatu, non ſufficit vniuerſum, deciſ.28. nu.22.

Mundus non debet reuangari,dec.47.nu.8.

Mutuum quando præſumitur,dec.24.nu.1.& 29.

N

NAtio ſeruarum eſt conſideranda,dec.8.nu.23.

Natum quid facere non poſſit, dec.64.nu.41.

Naturalia,accidentalia,& ſubſtantialia ſimul tenentur obſeruare agens ex contractu in eo contenta, dec.50. num.14.

Neceſſarijs oneribus ſuccurrens donare non dicitur,deciſ. 28.num.27.

Negans ea, quæ ſunt de neceſſitate actus non tenetur probare,dec.21.num.82.

Negans, expoſitione negata commodum reportare an poſſit,dec.58.num.6.

Negans incidit in pœnam dupl. dec.70. nu.45.

Neganti an incumbat onus probandi, deciſ.21. num. 4 & 83.

Negari quando poſſit tota poſitio, dec.58.nu.7.

Negatio an impediat compenſationem, dec.24.nu.43.

Negatio an excludat notorium,dec.53.nu.12.

Negatiua eſt ſuſpecta de falſo,& improbabilis, dec.58. num.16.

Negatiua probatur per inſpectionem actorum, deciſ.21. num.31.

Negatiua ſolutionis an ſit probanda, dec.61.nu.13.

Negligens accipere poſſeſſionem ab eo, qui conſtituit ſe poſſidere quando cenſeatur eam amiſiſſe,dec.21.n.26.

Negligentibus,& culpoſis iura non ſubueniunt, dec.21. num.48.

Negligens in exercendo eius iuriſdictionem punitur, dec. 9.num.15.

Negligens in non faciendo expedire cauſam in termino, an dicatur renunciare iudicio nullitatis, & eius allegationi, dec.33.nu.2.

Negligentiæ cauſa operatur quod non eius ad quem ſpectabat,ſed de iuriſdictione ordinaria effecta dicatur, deciſ.9.nu.15.

Negligentia probatur ex lapſa fatalium,dec.55.nu.7.

Negligentia quando aliquid omittitur an poſſit, ſuppleri,dec.24.num.47.

Negotiorum geſtore appellatione interpoſita non poteſt ratificari poſt decem dies, dec.3. nu.8.

Nemo cogitur ſtare in communione, dec.20.num.15.

Nemo dat quod non habet, dec.27.nu.10.

Nepos Tronepos, & cæteri an ſint in poteſtate Aui paterni,dec.71.nu.1.

Nigrum declaratur à rubrica, dec.105.nu.10.

Neptis quando per Auum dotari teneatur, dec.61.n.11.

Nobilis debet melius tractari, dec.16.nu.30.

Nobilis quis dicatur ead. dec.16. num.30.in verſ. nobilis autem.

Nomina ad recognoſcendum homines ſunt reperta, ſed ſi alio modo cognoſcantur nihil intereſt, dec.4.nu.28.

Non entium nullæ ſunt partes,dec.33. Præſupponitur in facto,nu.10.& dec.59.nu.7.& dec.64.nu.25.

Notariatus eſt qualitas inhærens homini ex accidenti, dec.21. nu.38.

Notarius fictus contractum rogans an ſubſtineatur ſaltem quamdiu tolleratur in illo officio, dec.21.nu.19.

Notariatus quaſi poſſeſſio,an ſufficiat ſine ſuperioris authoritate, dec.21.nu.60.

Notarij fides an habeat maiorem vim,quam vnus teſtis, dec.7.nu.3.

Notarij imperitia,& defectus non debet nocere partibus dec.29.num.27.

Notarij perſona quando dicatur approbata,dec.21.n.11

Notarij quaſi poſſeſſio circa confectionem inſtrumenti, an ſufficiat ad validitatem inſtrumentorum de quibus eſt rogatus, vel transferat onus probandi in aduerſarium,dec.21.nu.10.

Notarij quaſi poſſeſſio,qualibet nō ſufficit, dec.21.n.56.

Notarij ſimplicitas nocere non debet, dec.29.nu.28.

Notarij ſub certa pœna an teneantur litteras præceptorias, notificatoriales, executoriales, ſeu alio nomine nuncupatas conſignare computatori,& ad quem effectum, dec.1.nu.42.

Notarij ſunt,vt pica & pſittacus gallus, dec.29.nu.29.

Digitized by Google

Notariorum plurium conſuetudo an poſſit derogare iuri communi, dec.98.nu.32.
Notario an credatur dum dicit aliquid de mandato iudicis feciſſe, dec.1 num.32.
Notarij error cum dicto vnius teſtis an dicatur probatus, dec.7.nu.2.& nu.7.
Notario an credatur in extraiudicialibus, ſine teſtibus, dec.1.nu.31.
Notarius an teneatur pro delicto ſubſtituti delinquentis in officio, dec.8.nu.8.
Notariatus communis opinio, & fama dat robur officio, dec.29.num.9.
Notario aſſerenti cum Iuramento ſe talem an credatur, dec.21. nu.39.
Notariorum imperitia eſt periculoſa, dec.29.nu.29.
Notarius ad tollendum dubium, quod oriri poſſet ex additionibus & caſſaturis, quid facere teneatur, dec.80. num.6.
Notarius Apoſt.an poſſit ſe rogare in Reg. dec.60.nu.6.
Notarius de conſenſu partium ſine iudicis præſentia an poſſit recipere Iuramenta Teſtium ſi id ſibi commiſſum non fuerit, dec.9.nu.35.
Notarius habet vim duorum teſtium, & quandoque triū dec.7. num.4.
Notarius in dubio præſumitur idoneus, dec.10.nu.41.
Notarius in matricula notariorum non ſcriptus, an dicatur talis, dec.21.nu.69.
Notarius non poteſt præiudicare partib. dec.80.nu.36.
Notarius non poteſt ſcribere in cauſa, etiam de partium voluntate, quando adeſt vnus notarius deputatus a ſuperiore, dec.9.num.24.
Notarius præſumitur qui fuit in poſſeſſione notariatus longo tempore, dec.21.nu.57.
Notarius quando computetur in numero teſtium, dec.7. num. 7.
Notarius quando debeat probare ſe talem, dec.21.n.15.
Notarius quilibet rogatus de actis debet eſſe diligens ne infilzæ, & acta deperdantur, dec. 1.nu.43.
Notarius, quod ſe geſſerit probabili, & pro tali fuerit habitus, quid operetur, dec.21 num.5.
Notarius ſcribens inſtrumentum ſimulatum qua pœna puniatur, dec.98.nu.12.in verſ.quinto quia.
Notarius tranſumptans inſtrumentum an debeat facere mentionem de cancellationibus & additionibus in originali exiſtentibus, dec.29.nu.26.
Notitia veritatis habetur ex conſideratione circunſtantiarum, dec.41.num.7.
Notoria iniuſtitia parit nullitatem, dec.66.nu.10.
Notorietas qualibet an ſufficiat, dec.53.nu.22.
Notorium per confeſſionem inducitur, dec.61.nu.56.
Notorium an excludatur per negationem, dec.53.nu.12 & inducatur per ſententiam, dec.10.nu.11.
Notorium an inducant decem, dec.95.nu.4.
Notorium ius non habenti poſſeſſio non reſtituitur, ſed ſequeſtratur, dec.53.nu.10.
Notorium non ius an poſſit dici probatum per inſtrumentum, dec.53.nu.11.
Notorium non ius alicuius ante concluſum in cauſa, an conſtare dicatur, dec.53.nu.13.
Notorium quod ſit, dec.53.nu.18.
Notorium efficitur per acta, dec.32.nu.7.& dec.103.n.6
Notorium an per decem inducatur, deciſ.95.nu.4.
Notorium conſiſtit in notitiam decem hominum, & non indiget probatione, dec.98.nu.41.
Nouum inducere non dicitur declarans, dec.19.nu.2.
Nouum opus reſiſtenti nunciari non poſt nec opponi de attentatis, dec.64.nu.5.
nullitas affectata, & procurata allegari non poteſt, dec. 3. num.2.
Nullitatis cauſa connexa appellatio datur, dec.75.num. 12. & 20.
Nullitas ex defectu iuriſdictionis cenſetur oppoſita perpetentem executionem ſententiæ nullæ, dec.53. nu.15.
Nullitas intentata facit iudicium ordinarium non executiuum, dec.75.nu.17.
Nullitas non implementi, quod operetur, dec.50.nu.15.
Nullitas oritur ex notoria iniuſtitia, dec.66.nu.10.
Nullitas non implementi quid operetur, dec.50.nu.15.
Nullitas per approbationem laudi dicitur ſublata, deciſ. 58.nu.14. & 18.
Nullitas quando opponi non poſſit, dec.58.nu.10.
Nullum quod eſt an poſſit ſuſtineri in vim pacti, dec.58. num. 18.
Nullum, quod eſt aliquem non parit effectū, dec.48.n.21
Nullum eſt, quod fit contra inhibitionem, dec.4.nu.7.
Nunciatio noui operis eſt quædam pronocatio, ſeu extraiudicialis appellatio, dec.64.num.7.
Nunciatio noui operis habet vim inhibitionis, d.dec.64. num.6.
Nunciatio noui operis minus legitima, non eſt in conſideratione, dec 64.nu.4.
Nunciatio noui operis poteſt fieri etiam per partem, deciſ.64. nu.32.
Nunciatio noui operis quando nō procedat, dec.64.n.44.
Nunciatio noui operis ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timenda, dec.64.nu.8.
Nunciatio proueniens à Iudice inhibito poteſt ſperni, deciſ.64. num.1.
Nunciatio quando conſtat de non iure nunciantis debet remitti, dec.64.nu.10.
Nunciatione noui operis ſpreta debet fieri demolitio proprijs expenſis, dec.64.nu.9.
Nunciatione noui operis ſuccurritur aduerſus futura opera, ne fiant, dec.64. num.20.

O.

Oblatio de adimplendo parte recuſante ſufficit, dec. 94.num.5.
Oblatio debet eſſe pura, & non conditionalis, deciſ. 67. num.13.
Oblatio faciendi omnia ad quæ quis tenetur, an aliquid operetur, dec.80. num. 25.
Oblatio faciendi omnia ad quæ quis tenetur, an aliquid operetur, dec.80.num.25.
Oblatio facta ad diuerſum finem non eſt admiſſibilis, dec.67. num.12.
Oblatio facta vt remaneat nulla, quæ ſit cautela, deciſ. 94.num.6.
Oblatio ſerotina, an releuet, dec.67.nu.14.
Oblatio verbalis, an releuet, dec.89.nu.24.
Obligari non poſſunt bona dotalia, neque veniunt in generali obligatione, dec.21.nu.3.
Obligata an ſit perſona, vel res pro tributo Principis, deciſ.31. nu.5.
Obligatio an ſit perſonalis, vel realis, quomodo cognoſcatur, dec.31.nu.25.
Obligatio, & hypotheca an impediat dominij tranſlationem,

ſionem,dec.6.num.3.
Obligatio an poſſit fieri à muliere pro liberando viro à carceribus, dec.62.nu.1.7.& 8.
Obligatio iurata,an tranſeat ad hæredes,dec.91.nu.1.
Obligatio naturalis oritur inter patrem,& filium, deciſ. 51.num.17.
Obligatio cameralis quando adeſt in inſtrumento an detur appellatio, dec.29.nu.48.
Obligatio cameralis an contineat pactum quod quis poſſit vbique & coram quocumque Iudice conueniri, deciſ.87.num.2.
Obligatio cameralis an ſit extendenda, dec.91.nu.23.
Obligatio cameralis continet plura fauorabilia, dec.48. num.1.
Obligationis conditio ex perſona hæredum non mutatur dec.31.nu.20.
Obligatio cameralis continet promiſſionem de non alienando nec faciendo aliquem contractum ſeu aliquem actum præiudicialem ſub pœna nullitatis,dec.48.n.20
Obligatio cameralis vbi adeſt an operetur clauſula motu proprio, dec.81.nu.8.
Obligatio omnium bonorum,quomodo intelligatur,deciſ. 41.nu.16.& 26.
Obligatio quælibet eo vinculo,quo ligatur,diſſoluitur, deciſ.50.nu.18.
Obligationes,quæ fiunt pro maritis magis probibentur, quam cum aliis, dec.62. num.13.
Obligationis conditio ex perſona hæredum non mutatur, dec 31.num.20.
Obſeruantia an præiudicet ſcientia non probata, dec.29. num.32.
Obſeruantia eſt attendenda, dec.1.nu.54.& dec.77.nu. 5.& dec.80.nu.14.& dec.21.nu.8.
Obſeruantia iuramenti non tollitur ex purgatione moræ, dec.70.num.30.
Obſeruantia non allegata non eſt in conſideratione, deciſ. 77.num.6.
Obſeruantia,quid operetur, dec.29.num.10.& dec.50. num.30.
Obſeruantiæ argumentum valet, dec.50.num.32.
Obſeruantia quomodo probari poſſit, dec.29.nu.11.
Obſeruantia Rotæ eſt fundata in æquitate canonica, dec. 36.num.5.
Obtinuiſſe an dicatur appellatione pẽdente, dec.75.n.30.
Obtineri an poſſit ex actione competenti incompetenti expreſſa,dec.61.nu.20.
Obtinens in cauſa nullitatis an obtinere debeat executionis reuocationem, dec.75.nu.7.
Occupare quilibet poteſt bona habita pro derelicto, dec. 93.num.5.
Occupari poſſunt bona à quolibet quę ſunt pro derelicto, dec.93.num.5.
Odio nemo habet carnem ſuam, dec.70.nu.37.
Officium aduocationis,vel aſſeſſoris,legationis,& doctoratus,an reſpiciat ſcientiæ probitatem, vel laborem, dec.52.num.12.
Officium iudicis eſt actio impropria, dec.51.nu.3.
Officium Societatis in parte declaratur, dec.1.nu.27.
Officium iudicis datur pro detentione, qua quis fuit priuatus,dec.30.num.19.
Officium ſibi commiſſum,quis excedere non debet, dec.9. num.25.32.& 33.
Omiſſum per negligentiam an poſſit ſuppleri, deciſ.24. num.47.
Onus probandi an incumbat neganti,dec.21.nu.4.& 83.
Onus reale dicitur ſolutio quæ fit propter rem, deciſ.31. num.26.
Onus ſoluendi canonem dicitur reale, dec.31.nu.9.
Onus probandi rem non extare allegant incumbit, deciſ. 1.num 8.
Opinio æquior,& fauorabilior eſt ſequenda,dec.11.n.11.
Opinio antiquior tutior eſt, d. dec.11.num.20.
Opinio communis non operatur, quando defectus eſt in forma,dec.21.num.33.
Opinio ſingularis Doctoris,quando præferatur communi, dec.10.nu.26.& dec.11.num.35.
Opinio communis,quando non obſtet, dec.11.nu.2.
Opinio communis quomodo probari poſſit, dec.21.n.49.
Opinio fauens Eccleſiæ eſt ſequenda in varietate opinionum,dec.10.nu.26.
Opinio per quam ſubſtinetur teſtamentum dicitur, non ſolum humanior ſed fauorabilior,dec.11.nu.33.
Opinio quando præfertur veritati, dec.21.nu.51.
Opinio Rotæ eiuſque obſeruantia facit communem opinionem,dec.15.nu.16.& dec.31.nu.26.
Opinio Soti qui dicebat neminem in purgatorio vnquam fuiſſe viginti annis, imo fortè, nec decem eſt reprobata, dec.54.nu.14.
Opiniones duæ, quando ſunt æque communes, vel aliqua eſt magis communis, quæ ſit ſequenda, dec 11.nu.8.
Opiniones quando ſunt hinc inde inter Doctores iuris Ciuilis,recurritur ad ius Canonicum, dec.29.nu.5.
Oppoſitiones per partem non facta actus inualidus in Iudicialibus ſubſtinetur, dec.29.nu.6.
Ordinarium initium habens cauſa an potuerit in cauſa appellationis fieri cauſa executiua, dec.33.nu.4.
Ordinarius an ſit maior delegato Papæ, dec.47.num.1. & 15.
Ordo iudiciorum an poſſit tolli per papam, dec.8.num.4. & dec.61.nu.26.
Ordo prioris denominationis maiorem affectionem demoſtrat, dec.44.nu.15.
Origo ſocietatis officiorum remiſſiue, dec.1.nu.14.
Opponi an poſſit de vitio, quo quis laborat, dec.64.n.30.
Originali ſtandum eſt, dec.29.nu.9.
Origo & initium attendi debet, dec.33.nu.5.

P.

PActo de ingrediendo propria auctoritate, quando dicatur renunciatum, dec.48.num.10
Pactum contra naturam contractus,an teneat,deciſ.50. num.5.
Pactum eſt ſeruandum, dec.1.num.1.
Pactum,& ſtatutum equiparantur, dec.35.nu.5.
Pactum in compromiſſo poſitum, quod exequatur laudum,& deinde appelletur,an ſit ſeruandum, deciſ.57. num.5.
Pactum reſolutiuum in contractu,quid operetur, dec.70. num.11.
Pecuniæ eccleſiarum, an debeant reinueſtiri in vtilitatem eccleſiæ, dec.50.nu.9.& 38.
Pecuniæ tranſlatæ in alterius dominium, an habeantur pro conſumptis, dec.50.nu.23.
Papa an poſſit diſpenſare, quod teſtes non iurati probent, dec.8.nu.3.
Papa an poſſit tollere ordinem iudiciorum, dec.8.nu.4.
Papa Sixti Bulla contra eximentes quomodo ſit intelli-
genda

genda,dec.105.nu.4.& ſeq.
Papæ vice delegatus tenet, dec.47.num.3.
Papæ delegatus an ſit maior quolibet ordinario, dec.47. nu.1.& 15.
Papa an diſpenſare poſſit teſtes non iuratos probare, deciſ.8.nu.3.& ibidem an fratres ſorores in vxores coniungat. num. 8.
Papa & Imperator iudicat ſecundum conſcientiam, deciſ.8.nu.52. in verſ. qui iudicat.
Papæ licentia requiritur in bonis eccleſiæ detinendis, deciſ.53.nnm.1.
Papa faciens collationem beneficij non vacantis non valet,dec.4.nu.12.
Papa habet alas latas,& liberas,& nulli ſubeſt,& vbique dominatur, dec.8.nu 6.
Papa non præſumitur voluiſſe facere contra ius commune,deciſ.4.nu.13.
Papa non poteſt tollere id,quod probabiliter ignorat,dec.17.nu.5.
Papa omnia poteſt,dec.8.nu.5.
Parentum appellatione,qui veniant,deciſ.16.nu.8.
Paria ſunt aliquid eſſe liquidum, vel de breui liquidandum,dec.23.nu.8.
Paria ſunt aliquid facto,vel verbis facere, dec.40.nu.9. & deciſ.98.nu.31.
Paria ſunt compelli, vel ſcire ſe poſſe compelli, dec.24. num. 30.
Paria ſunt dolum interuenire re ipſa, vel ex propoſito, dec.52.nu.18.
Paria ſunt exceptionem habere, & nolle vti, quàm non habente, dec.24. nu.27.
Paria ſunt facere extra tempus,& nõ facere, dec.1.n.17.
Paria ſunt non agere,& nulliter agere, dec.70.nu.53.
Paria ſunt non facere,& nulliter facere,dec.6.nu.12.
Paria ſunt non eſſe,& nulliter eſſe,dec.10.nu.30.& ſeq.
Paria ſunt quem delinquere,vel delicto cauſam dare,deciſ.105.num.33.
Paria ſunt ſcire,& ſcire debere, dec.21.nu.42.
Pars non poteſt eſſe maior ſuo toto, dec.18.nu.3.
Pars quando nimium ſe arctauit in fine anni ad proſequendum, an releuetur probato legitimo impedimento,dec.32. num.1.
Parte non opponente in iudicialibus actus inualidus ſuſtinetur, dec 29.nu.6.
Parte etiam non citata decretum interponi poteſt, deciſ. 90.num.16.
Parte confeſſata quando & alia pars peti poſſit, deciſ. 82.num.1.
Partes concordare an cogantur, dec.10.nu.18.
Particeps in locatione non poteſt dici talis in conductione,dec.41.nu.14.
Partium aſſertione merita cauſæ panduntur, deciſ. 48. num.29.
Parum,& nihil æquiparantur, dec.72.nu.9.
Paruum qui tranſgreditur non vituperatur,dec.77.n.21.
Pater comprehenditur ſub conſtitutione vniuerſali loquente de quibuſcunque perſonis, dec.51.nu.39.
Pater comprehenditur in conſtitutione loquente vniuerſaliter de quibuſcunque perſonis, dec.57.nu.39.
Pater ſpiritualis, an poſſit conueniri vltra quam facere poſſit, dec.16.nu.4.
Patris loco,qui habentur, non poſſunt conueniri, niſi in id,quod facere poſſunt, dec.ead.nu.4.
Pater an poſſit agere ſine ſpeciali mandato, dec.70.n.18.
Pater dicitur legitimus adminiſtrator filij in illis, in quibus habet vſumfructum non in alijs, dec.70.nu.21.
Pater,& filius natura reputantur vna eademque perſona,dec.61.nu.45.
Pater familias aſſignando an dicatur facere contractum innominatum, dec.51. nu. 5. vel meram donationem, num. 13.
Pater in bonis feudalibus non habet vſumfructum, dec. 70.nu.22. Idem eſt in emphyteoſi, num.23.
Pater in bonis filij clerici non habet vſumfructum, deciſ. 70. num.25.
Pater in caſtrenſi peculio, vel quaſi non habet aliquam adminiſtrationem, dec.70.nu.28.
Pater melius,quam alius conſilium capit pro liberis, deciſ.28.nu.1.& de eo lex multum cõfidit,dec.46.n.18.
Pater non tenetur niſi in quantum facere poteſt, dec.16. num.4.
Pater præſumitur amare filios ſuos, & econtra, dec.10. num.8.
Pater præſumitur relinquere dotem congruam & honeſtam,dec.28.nu.2.
Pater quando contrahit cum filio, an requiratur ſolemnitas ſtatutaria, dec.46.num.18.
Pater quando eſt legitimus adminiſtrator bonorum filijs recipiendo cautionem,an ei præiudicet, dec.79.n.20.
Pater præſumitur voluiſſe præponere in dubio filios omnibus alijs,dec.10.nu.9.
Pater viri dicitur pater vxoris,& econtra, dec.16.n.37.
Paternus amor non patitur quod proprij filij excludantur à ſucceſſione ſibi debita propter vxorem, dec.84. num.21.
Paternus Auus habet in poteſtate nepotem, & pronepotem,& cæteros, dec.71.nu.1.
Patri non competit adminiſtratio in peculio filij caſtrenſi,vel quaſi, dec.70. nu.28.
Patri non poteſt moueri quæſtio incongruæ dotis, dec.28. num. 4.
Patris amor erga filios præſumitur, dec.10.nu.8.
Patris bona intentio,& liberalitas ex quibus colligatur, dec.51.nu.28.
Patronus an teneatur vltra eius vires, dec.16.nu.19.
Patronus habet poteſtatem præſentandi ante vocationem,ſed ligatam, dec.4.nu.17.
Patronus infra quantum tempus teneatur præſentare, dec.4.nu.23.
Patronus liberique eorum,& parentes,an teneantur vltra quam facere poſſint, dec.16.nu.19.
Patronus non poteſt permittere præſentationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare poteſtatem præſentandi cum vacabit, dec.4.nu.13.
Patronus quare non poſſit præſentare ante vacationem, dec.4. nu.18.
Pauper an dicatur idoneus ad licitandum, dec.67. nu. 2. & ſeq.
Pauper factus ſua culpa an gaudeat priuilegio ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit,dec.16.nu.12.
Pauper qui exiſtimatur,an poſſit habere pecunias, dec. 67.num.15.
Pauper quis dicatur, dec.72. num.13.
Pauper quis dicatur in terminis, Auth.Præterea, C. vnde vir,& vxor, dec.72.nu.5.
Paupertas ex quibus probetur, dec.73.nu.4.
Paupertas operatur, vt quis admittatur ad id,quod alias non admitteretur,dec.91.nu.16.

Digitized by Google

Paupertas probatur per famam dec.72.nu.12.
Paupertatem deducens probare debet, dec.21.nu.36.
Peculium quaſi caſtrenſe iudicantur beneficia eccleſiaſtica, dec.70.nu.27.
Peculium caſtrenſe, vel quaſi non adminiſtrat pater, deciſ.70.nu.28.
Peccandi occaſio datur per indulgentiam criminum, deciſ.104.nu.10.
Peccat mortaliter, qui audit litigantes in diebus feſtiuis, dec.22.nu.6.
Peccatum periurij ponitur in prima tabula decalogi, homicidium vero in ſecunda, dec.70.nu.9.
Pediſſequa in his partibus quem habeat ſalarium, deciſ. 72. num.24.
Peierans negat nomen Dei, dec.70.nu.7.
Penſio, ſeu cenſus, quando imponitur ad certum tempus, non cenſeatur obligata res ſuper qua imponitur, deciſ.31.nu.4.
Peritos conſulens an in eo ceſſet error, dec.9.nu.6.
Periurij peccatum ponitur in prima tabula Decalogi, homicidium vero in ſecunda, dec.70.nu.9.
Periurium principaliter committitur ad Dei iniuriam, homicidium vero non, dec.70.num.4.
Periurium quam graue ſcelus ſit, dec.70. num.3.
Periurus occidit animam, dicta deciſ.70.nu.6.
Periurus quis dicatur, & quam pœnam incurrat, dec.70. nu.1.
Permiſſum dicitur quod non reperitur prohibitum, dec, 19.nu.5. & dec.75.nu.24.
Perpetuum durat pluſquam centum anni, deciſ.54.nu.6.
Perpetuum, & ſpatium centum annorum differunt, dec, 54.nu.7.
Perpetuum, quid dicatur, dicta deciſ.31.nu.29.
Perſonalis actio non ſequitur fundum ſed perſonam, dec. 31.num.3.
Perſona certa, quæ dicatur, deciſ.4.nu.27. & ſequenti.
Perſona duplex inſeparabilibus repræſentari poteſt, dec. 41. num.37.
Perſona incerta, quę dicatur, dec.4.nu.5.
Perſonæ obligatio, an ſe extendat ad fundi poſſeſſores, dec.31.nu.27.
Perſonam ſequitur actio perſonalis, & non fundum, deciſ.31.nu.3.
Perſona notarij quando dicatur approbata, dec.21.n.11.
Petens ſententiam videtur ſe nolle aliam proponere defenſionem, dec.58.nu.13.
Petitio dupliciter ſumitur, dec.24.nu.19.
Petitio intelligitur facta cum omni eo ſine quo res petita obtineri non poteſt, dec.38.nu.15.
Petitor pecuniarum, quãdo dicatur amiſiſſe cauſam, dec, 80.nu.4.
Petitorium nihil habet commune cum poſſeſſorio, deciſ. 27.nu.7.
Pia cauſa dicitur cauſa redemptionis captiuorum, deciſ. 43.num.13.
Piæ cauſę fauor operatur, quod contractus non reſcindatur ex defectu cauſæ finalis, dec.46.num.37. in verſic. qui operatur,
Pignori incumbere melius eſt, quam habere fideiuſſorem, dec.23.nu.3.
Pluralis locutio non verificatur in vno, dec.39.nu.7.
Pluritas an poſſit reduci in ſingularitatem, dec.21.n.20. & 91.
Pœna ab eccleſiaſticis perſonis non ita de facili exigitur, dec.70.nu.59.
Pœna adeuntis iudicem incompetentem, quæ ſit, deciſ.9. num.1.
Pœna an ſit mitiganda, vel in totum remittenda, quando opera ipſius petentis mitigationem, vel remiſſionem pœnæ aufugiens fuit captus, dec.104.num.1. & quid per penitentiam, dec.104.nu.5.
Pœna commentarienſis, an ſit capitalis, quando carceratus, qui aufugit erat reus mortis, deciſ.104.nu.18.
Pœna legis appellationem patitur, dec.25.nu.2.
Pœna commentarienſis, qui pecunia corruptus exemit aliquem de carceribus eſt capitalis, dec.104.nu.13.
Pœna conſtitutionis Sixti V. contra eximentes in cuius odium condita fuit, dec.104.nu.51.
Pœna contra eximentes carceratos de qua in conſtitutione Sixti V. an poſſit mitigari, dec.104.nu.8.
Pœnam in aliquam aliquis incidiſſe declaratus an poſſit appellare, dec.25.nu.1.
Pœna corporalis, pro alio ſolui non poteſt, deciſ.101 numero.9.
Pœna dantium auxilium, ſolatium, conſilium, opem, ſuppetias, aut mandatum ad crimen, quæ ſit, deciſ.105. nu.36.
Pœna de iure canonico effractoribus carcerum, an ſit impoſita, dec.105.nu.31.
Pœna diurni affractoris carcerum, quæ ſit, deciſ.105.numero.25.
Pœna eius, qui ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem aſcribit, quæ ſit, deciſ.101.nu.8.
Pœna excommunicati per annum perſiſtentis in excommunicatione, quę ſit, dec.9.nu.4.
Pœna eximentium carceratos de carceribus eſt arbitraria, dec.105.nu.11.
Pœna eximentium carceratos de carceribus hodie in ſtatuto eccleſiaſtico, dec.105.nu.39.
Pœna eximentium carceratos ſi facto carcere eſt capitalis, dec.105.nu.2.
Pœna eximentium de manibus ſatellitum captum ad inſtantiam creditoris, quæ ſit, dec.104.nu.63.
Pœna expectatur à delicto conſumato, dec.204.nu.18.
Pœna falſi an irrogetur falſificanti in non ſubſtantialibus, dec.80.nu.35.
Pœna grauiori punitur homicida, quam periurus, deciſ. 70.num.10.
Pœna legis cuiuſque ff. ad leg. Iul. maieſt. an generaliter locum habeat contra omnes eximentes, dec.105.nu.3
Pœna l.1 ff. de effracto. intelligitur non de pœna naturali, ſed mitiori, dec.105.nu.14.
Pœna l.1 ff. de cuſtod. & exhibit. reor. eſt arbitraria, dec. 105.nu.17.
Pœna legis ſi quis maior habet locum in omni contractu iurato, & irrogatur ipſo iure, dec.70.num.2.
Pœna mitior quando imponatur auxiliatori, deciſ. 105. num.37.
Pœnam expectat conſumatum delictum, dec.104.n.18.
Pœna nocturni effractoris carcerum, quæ ſit, deciſ. 105. num.21.
Pœna non reuelantium delinquentes, quæ ſit, deciſ.102. num.7.
Pœna occultantis latronem poſt delictum, quæ ſit, deciſ. 104.num.33.
Pœna omnis hodie non exigitur, dec.70.nu.58.
Pœna ordinaria an poſſit a iudice minui, dec.103.nu.2.
Pœna patrocinãtiũ in diebus feſtiuis, quæ ſit, dec.22.n.3.

Digitized by Google

Pœna perpetua triremium hodie eſt loco pœnæ damnationis in metallum, dec.105. nu.22.
Pœna plurium, qui acceſſerunt animo occidendi ſi vnus percuſſit, quæ ſit, dec.105. nu.34.
Pœna quando ignoratur crimen eius, qui eſt exemptus de carceribus, an ſit temperanda, dec.105. nu.26.
Pœna ſubtrahentium iura, & probationes alicui, quæ ſit, dec.9. num.3.
Pœna t,iremium imponitur etiam de iure canonico, dec. 105. num.24.
Pœna violantis carcerem eſt capitalis, dec.105. nu.43.
Pœna vt mitigetur non ſufficit quelibet cauſa, deciſ.104. num.2.
pœna, vt mitigetur ex bona fama quid ſit probandum, dec.103. nu.1.
Pœnæ mitigationi non ſufficit qualibet cauſa, deciſ.104. num.2.
Pœnę per quas imponitur perpetua ſeruitus non ſunt hodie in vſu, dec.105. nu.23.
Pœnitentia an iuuet in crimine barratteriæ, in atrocioribus & delictis conſiſtentibus in faciendo, dec.104. nu. 5. & 7. in verſic. præterquam.
Pœnitentia an operetur pœnæ mitigationem, vel remiſſionem, dec.104. nu.5.
Pœnitentia intempeſtiua non operatur, dec.104. nu.7.
Pœnitentia non datur in tranſactione etiam ſoluta pœna, dec.90. nu.6.
Piſtorium dicitur ciuitas ſocia Inclitę ciuitatis Florentiæ, dec.2. non eſt nouum. num.1.
Ponderatum non dicitur, quod eſt feſtinatum, deciſ.32. num.10.
Piæ cauſæ fauore contractus cenſetur nominatus, & non reſoluitur ex defectu cauſæ finalis, dec.46. nu.37.
Ponens dicitur fateri ſecus articulans, dec.1. num.58. & deciſ.58. nu.13.
Ponte ligneo deſtructo, & ædificato lapideo ædificatio noua, & non refectio dicitur, dec.64. nu.18.
Poni ſolitum an habeatur propoſito, dec.98. nu.37.
Poſitio ſi fuerit negata non poteſt negans ex ea commodum reportare, dec.58. nu.6.
Poſitio tota quando negari poſſit, d. dec.58. nu.7.
Poſſeſſio abſenti per clauſulam conſtituti, cum acquiratur ante ratihabitionem poteſt interim ad alium tranſire, dec.40. num.8.
Poſſeſſio neque dominium transfertur ex contractu nullo, dec.48. nu.23.
Poſitiones ſiue articuli ſuccedũt loco libelli, dec.61. n.60.
Poſitiones, ſeu articuli ſuccedũt loco libelli, dec.61. n.60.
Populus an repræſentetur à conſiliarijs, dec.11. nu.14.
Populus per conſiliarius repręſentatur, dec.11. nu.14.
Poſſeſſio an præſumatur vxoris, vel viri, dec.40. nu.19.
Poſſeſſio bonorum ſignificat merum factum, & bonorũ poſſeſſio ſignificat merum ius, dec.15. nu.19.
Poſſeſſionis commodum ab aliquo auferri non debet, deciſ.30. nu.3.
Poſſeſſio bonorum, & bonorum poſſeſſio inter ſe differũt, d.dec.15. nu.20.
poſſeſſionem continuando an attentare dicatur, deciſ.30. nu.1. & 12.
poſſeſſio citra ratihabitionem fieri non poteſt, deciſ. 40. num.24.
poſſeſſio dicitur iuris quando tollit ius ſucceſſionis, deciſ. 15. num.5.
poſſeſſio, & dominium non transfertur ex contractu nullo, dec.48. nu.23.
poſſeſſio non tollitur per hypothecam, dec.27. nu.9.
poſſeſſio & quaſi poſſeſſio quomodo articulari debeat, deciſ.21. nu.59.
poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, dec.40. nu.15. & dec.61. num.9.
poſſeſſio pro credito, vt euitetur hæreditatis aditio debet eſſe correſpectiua, dec.61. nu.8. in verſ. nam ſi.
poſſeſſionis cauſa an dicatur temporalis, dec.69. nu.6.
poſſeſſio quando præſumitur iure familiaritatis, dec.40 num.16.
poſſeſſio vere, & corporalis non poteſt dici tradita per clauſulam conſtituti, dec.21. nu.24.
poſſeſſio, vt per conſtitutum transferatur, quid requiratur, dec.40. nu.7.
poſſeſſionem continuans an dicatur attentare, dec.30. nu. 1. & 12.
poſſeſſio qualibet poſt inhibitionem dicitur attentata, d. dec.30. nu.14.
poſſeſſio vt capta dicatur per expulſionem colonorum debet fieri cum tota familia & bonis, dec.30. nu.13.
poſſeſſio omnis poſt inhibitionem ſubſequuta attentata dicitur, dec.30. nu.14.
poſſeſſionis commodo, quis priuari non debet, dec.30. n.3.
poſſeſſor emphyteoſis, an teneatur ad ſolutionem canonis, dec.31. nu.10.
poſſeſſor quilibet rei emphyteoticæ tenetur ad canonem, dec.31. num.31.
poſſeſſor ſemper eſt citandus, dec.48. nu.8. & 25.
poſſeſſor verus quando conſtituatur immiſſus in poſſeſſione auctore prætore, dec.30. nu.16.
poſſeſſionem miſſus an attentare dicatur, dec.30. num.5. & 20.
poſſeſſorij in cauſa proceditur ſimpliciter & ſummariè ſine ſtrepitu, & figura iudicij, dec.26. num.3. & deciſ. 61. num.32.
poſſeſſorij mixti, & alterati datur appellatio, dec.15. nu. 6. & 33.
poſſeſſorij appellatio an dicatur prohibita quo ad omnẽ effectum, d.dec.15. nu.15.
poſſeſſorij appellatio admittitur quo ad deuolutiuum tantum vbi adeſt conſuetudo, dec.88. nu.1. & dec.15. n.16 quod tamen ſecundum magis communem opinionẽ denegatur, d.dec.88. nu.2.
poſſeſſorij iuris appellatio datur ad omnem effectum, d. dec.15. num.2.
poſſeſſorij vbi daretur appellatio an impediat executionem, d.dec.15. nu.17.
Bald. in l.cum de poſſeſſione C. ſi de moment. poſſeſ. quando procedat, dec.15. nu.35.
poſſeſſorium iuris a poſſeſſorio facti, quomodo cognoſcatur, dec.15. nu.18.
poſſeſſorium ſtatutarium non competit, niſi vero hæredi, dec.15. num.33.
poſſidentis conditio melior eſt, etiam in pariter priuilegiato, dec.77. num.9.
poſſidere eandem rem duo inſolidum non poſſunt, dec. 1. num.50.
poſthumo ignoranter prætèrito clauſula codicillaris, an inducat fideicommiſſum, dec.10. nu.1.
poſthumus ab inteſtato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti, dec.10. nu.21.
potentia verborum generalium, & vniuerſalium, deciſ. 104. num.41.

poteſtas

Digitized by Google

poteſtas abſoluta in Principe, an admittatur, dec.8.nu.6.
poteſtatis plenitudo eſt ſupra debitum papalis officij, & ea generaliter vtendum non eſt, dec.8.num.8.
poteſtatis plenitudo non operatur in his quę ſunt facti, dec.17.nu.7.
practica illorum, qui producunt inſtrumentum in paſſibus, & punctis pro ſe facientibus eſt inutilis, dec.61. num.53.
practica, quæ ſit ſeruanda, quando agitur vigore Cameralis obligationis, dec.91.nu.24.
præcedentia declarant ſequentia, & è contra, dec.2.num. 35. & dec.41.nu.9.
præcarij, & conſtituti clauſula quid operetur, dec.48.n.3
præcepto nunciationis noui operis reſoluto, an poſſit agi coram eodem Iudice, dec.64.nu.47.
præceptum an reſoluatur in vim ſimplicis citationis, deciſ.64.nu.28.
præceptum quodlibet iudicis, an tollat iuriſdictionẽ, dec. 64.num.27.
prædiorum æſtimatio fit ad quinque pro centinario, dec. 72.num.14.
prædium emphyteoticum, an dicatur hypotecatum pro canone, dec.31.nu.30.
prælatus quando conſueuit bene adminiſtrare præſumitur in vtilitatem Eccleſiæ prætium rei conuertiſſe, dec. 50.num.10.
præſens & ſeruiens reputatur qui abeſt cum licentia, deciſ.52.nu.22.
præſentatio in iure patronatus quomodo fiat, dec.4.num. 21. & infra quantum tempus ſit facienda, d.dec.n.23
præiudicium quando eſt modiſſimum an poſſit appellari, dec.75.nu.19.
præſentia in eodem loco in dubio præſumitur, dec.8.n.31.
præſentia non præſumitur, niſi probetur, dec.8.nu.30.
præſentia, patientia, & taciturnitas, an inducat conſenſum, dec.64.nu.15.
præſentia præſentati, a patrono requiritur, dec.4.nu.24.
præſentia propinquorum conſanguineorum quid operetur, dec.98.nu.30.
præſens non additur pro modico, dec.77.nu.24.
prẹſens, & ille prẹſumitur qui cum licentia abeſt, dec.52 num.22.
præſentia, & taciturnitas conſenſum inducit, deciſ.64. num.15.
præſumitur actum, quod eſt conſuetum, dec.1.nu.52.
præſumitur aſcendentes velle relinquere bona ſua deſcendentibus, dec.10.nu.10.
præſumitur de præterito in prẹſens, dec.1.nu.7.
præſumitur factum ex titulo præambulo, dec.50.nu.11.
præſumitur in dubio pro marito, dec.40.nu.17.
præſumitur potius pro appellatione, quam pro ſententia dec.19.nu.7.
prẹſumitur pretium perueniſſe ad manus viri, quando mulier vendit vna cum viro, niſi aliud probetur, dec. 27.num.12.
præſumitur pro regula donec exceptio probetur, dec.35. num.40.
præſumitur tacita remiſſio natis liberis, dec.10. nu.11.
præſumptio ad hoc, vt releuet debet allegari, dec.1.nu.48
præſumptio eſt pro inſtrumento publico, dec.21.nu.2.
præſumptiones perſuadentes cum vno teſte probat, deciſ. 61.num.17.
præſumptio fraudum ceſſat, quando agitur cum probo viro, dec.35.num.11.
præſumptio vna tollit aliam, dec.85.nu.16. & 37.
præteriti ad præſens an habeat locum conſequentia, deciſ.1.nu.46.
prætor in Rota habet primum locum, dec.9.nu.52.
pretium perueniſſe ad manus viri præſumitur quãdo mulier vendidit vna cum viro, niſi aliud probetur, deciſ. 27.num.12.
præcium variatur reſpectu locorum rerum, & bonorum, dec.42.nu.5.
præcium repeti, quando poſſit, dec.6.nu.7.
præcibus inſerta confeſſio plene probat, dec.50.nu.25.
princeps an poſſit commutare voluntates teſtatorum, deciſ.8.num.8.
princeps an poſſit derogare priuatorum voluntatibus, et teſtamentis, dec.8.nu.7.
princeps an poſſit ſupplere defectum citationis, & interrogatoriorum omiſſionem, dec.8.nu.10.
princeps id prẹſumitur velle, quod ſua iura volunt, deciſ. 4.num.16.
princeps, quæ facere non poſſit, dec.8.num.8.
princeps qui de facili committit reuiſionem rei iudicatæ male agit, d.dec.8.nu.8. in verſ. dum dicit.
princeps poteſt pronunciare vltra contenta in libello, deciſ.61. num.25.
princeps poteſt ſequi ſolam veritatem omiſſo iuris ordine, dec.61.nu.26.
princeps quando dicatur circumuentus, dec.8. num.8. in verſ. immo.
princeps quod ſit dominus officiorum quomodo intelligatur, dec.8.nu.67.
princeps veriſimiliter non confirmat ſtatuta iniuſta, dec. 2.num.25.
principis factum dicitur caſus fortuitus, qui re tradita imputatur emptori, d.dec.8.nu.8.
princeps non poteſt venire contra promiſſa etiam cõmittendo cauſam, d.deciſ.8.nu.8. in verſ. & præcipue.
princeps non ſeruans promiſſa dicitur caſus inſolitus, deciſ.8.num. 8.
princeps vertitur in tirannum quando vtitur iuſtitia ſine miſericordia, dec.104.nu.16.
principis conſiſtorium iudicat de bono & equo & non curat de iuris apicibus, dec.8.nu.53. in verſ. qui eſt.
principalis poſitionibus, quomodo reſpondere teneatur, dec.74.nu.6.
principium, quando ſuadet vnum, & finis aliud indicatur ſecundum principium, dec.33.num.6.
Priores an habeant Iuriſdictionem, deciſio.21.nu.68.
Prioris denominationis ordo maiorem affectionẽ demonſtrat, dec.44.nu.15.
Prioritas tribuit Ius, dec.2.nu.19.
priuatæ apodixæ habent exequutionem paratam, dec.70. num.44.
probandi onus rem non extare alleganti incumbit, deciſ. 1.num.8.
priuatio præſupponit habitum, dec.104.nu.11. in verſ. prẹterquam.
Priuilegia an debeant regiſtrari, & infra quantum tempus, dec.81.nu.11.
Priuilegia Cameræ circa alienationes bonorum eccleſiarum ſunt reuocata, dec.50.nu.4.
Priuilegia conceſſa pupillis dantur prodigis, & furioſis, dec.99.nu.7.
priuilegia non trahuntur ad ficta, & impropria, dec.49. num.7.

priuilegia

Digitized by Google

priuilegiatus non vtitur priuilegio cõtra priuilegiatum, dec.77.nu.8.

priuilegio conceſſo miſerationis cauſa, an poſſit renũciari, dec.16.nu.48.

priuilegium conceſſum, ne quis conueniri poſſit citra mare, an comprehendat eum, qui certo loco ſoluere promiſſit, dec.81.nu.1.

priuilegium de quo debuit fieri ſpecialis mentio, non tollitur per clauſulas generales, dec.17.nu.4.

priuilegium dotis, an habeat, quod extra dotem datur, quando adeſt fraudis ſuſpicio, dec.34.nu.6.

priuilegium dotis, durat quouſque durat dos, deciſ.39. nu.15.

priuilegium dotis in corpore iuris clauſum per quęcumque verba pro lata de lege, vel teſtatore non intelligitur derogatum, dec.34. in vna, nu.12.

priuilegium habens ne conueniatur niſi in quantum facere poteſt non carceratur, dec.15.nu.25.

priuilegium ne quis conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, an conpetat ei, qui propria culpa factus eſt pauper, dec.16.nu.12. vel ex delicto, num.23.

priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere, poſſit, quare eſt introductum, dec.16.nu.27.

priuilegium non debet eſſe fruſtratorium, deciſ.10.numero.28.

priuilegium quod non operatur idem eſt, quod nihil, dec. 10.nu.29.

probare ſcripturam eſſe in manibus notarij, an releuet, ſi non probetur apud eum eſſe tanquam ſcripturam de actis, dec.1.nu.47.

probare ſe talem, quis non tenetur parte non opponente, dec.21.nu.14. & 18.

probans ex alia agendo ex vna an ſuccumbere debeat, deciſ.61.num.11.

probandi onus rem non extare alleganti incumbit, dec.1. num.8.

probatio communis vſus loquendi eſt difficilis probationis, dec.96.nu.3.

probatio debet de neceſſitate concludere, alias non releuat, dec.67.nu.16.

probatio dubia non releuat dec.72.nu.15.

probatio plena quandoque habetur per coniecturas, dec. 8.nu.48. in verſ. probationem per coniecturas.

probatio facta per vnum teſtem, vel famam quando habeat vim plenæ probationis, dec.13.nu.12. in fin.

probatio obſeruantiæ quomodo fieri poſſit, dec.29.nu.11.

probatio paupertatis quomodo fiat, dec.73. nu.4.

probatio ſemiplena quando adeſt, an poſſit quãtitas probari per iuramentum, dec.13.nu.2.

probatio valoris quando fiat, dec.24.nu.3.

probatio veriſimilis ſufficit ob difficultatem probandi, dec.21.nu.30.

probationes de nouo emergentes poſſunt recipi, etiam ſtãte ſtatuto, vel diſpoſitione iuris communis quod in cauſa appellationis, vel nullitatis non recipiantur nouæ probationes, dec.95. In cauſa, n.9. in verſ. regulariter.

probationes perſuaſiuæ, & minus concludentes ſufficiũt, quando proceditur ſola facti veritate inſpecta, dec.8. nu.42.

probationis gradus tres ſunt, deciſ.8. num. 63. in verſic. qui eſt.

probationis virtus magis dependet a publica fide, quam à titulo, dec.21 nu.6.

proceſſus nullius validatur per exponṫaneam confeſſionẽ, dec. 61.nu.55.

proceſſus ordinatus non requiritur in notoriis, deciſ. 61. num.57.

procurator ad damna, & intereſſe teneatur in actione de dolo, dec.37.nu.14.

procurator an poſſit appellationi renunciare, deciſ.59. num.9.

procurator contumax an ſemper noceat domino, dec.37. num.13.

procurator an poſſit appellationi renunciare, dec.59.n.9.

procurator cum quo cauſa eſt deſerta, an poſſit petere reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum fatalium, dec.97.nu.7.

procurator an præſumatur qui adiectus eſt ſolutioni, deciſ 80.nu.13.

procurator an cauſa deſerta petere poſſit reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum fatalium, dec.97.nu.7.

procurator deputatus ad vnum actum tantum an præſtare debeat de conſuetudine cautionem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, dec.63.nu.2. & ſeq.

procuratoris mali informati poteſt reuocari eius confeſſio, dec 61.nu.63.

procuratoris confeſſio an domino noceat, dec.61. nu.64. & dec.28.nu.10.

procuratoris contumacia an ſemper noceat domino, dec. 37.num.13.

procurator quando dicatur tacitè appellationi renũciare dec.59.nu.10.

procurator quando præſumatur adiectus ſolutioni, deciſ.86.num.13.

procurator quando poſſit reſpondere poſitionibus, deciſ. 74.nu.5.

procurator quomodo fieri poſſit, & quibus verbis, deciſ. 80.nu.16.

procuratoris confeſſio an domino noceat, dec.61. nu.64.

probitas intellectus & ſcientia omnem meretur prærogatiuam, dec.52.nu.18.

prodigus, & furioſus habent priuilegia conceſſa pupillis, dec.99.nu.7.

producens an dicatur fateri omnia contenta in re producta, dec.1.nu.49. & dec.24.nu.4. & dec.50.nu.27. & dec.61.nu.52.

productio facta poſt concluſum in cauſa, an releuet, dec. 80.nu.20. & dec.95.nu.1.9. & 12.

Productio, quid operetur, dec 61.nu.18.

profeſſa an dicatur mulier religionem ingreſſa per lapſũ anni alio non probato, dec.46.nu.33.

Prohemium mentem ordinationis oſtendit, dec.105.nu. 5. & 45 & à iudice debet conſiderari ut ibi nu.6.

proprium habere vxor non præſumitur, dec.40.nu.18.

Prouocans ad iurandum aliquem ſciens eum, falſum dicturum grauius peccat, quam homicida, dec.70.nu.8.

prohibita caſus an appellationem admittant, deciſ. 75. num.19.

Profeſſio tacita, quomodo fiat, dec.46.nu.37.

profeſſus monachus an bona recuperet deſcedendo, deciſ. 46.num.13.

promittens pro ſuo facto & das tantum re euicta nõ excludit factum auctoris, dec.105.num.49. in verſ. licet aliquando.

promiſſa non ſeruans dicitur caſus inſolitus, dec.8.nu.8.

promiſſio facta per mulierem vicino de non edificando per ſe, vel alium feneſtram in quodam pariete tanquã perſonalis nõ afficit ſingularem ſucceſſorem, nec egreditur

Digitized by Google

ditur perſonam ipſius promittentis, dec.31.nu.3.
Promiſſio de ſoluendo anterioribus creditoribus de quibus intelligatur, dec.31.nu.6.
Pronuncia ſuper deſertione, an ſit neceſſaria, dec.38.nu.2.6.& 20.
pronuntiari an poſſit parte non citata, dec.58.nu.9.
Pronunciatur in dubio contra Gabellarios, dec.35.nu.19.
prorogata iuriſdictio dicitur per proceſſum ad vlteriora appellatione deſerta, dec.83.nu.1.contra, nu.4.
Prorogatio an poſſit fieri, quando adeſt Iudex limitatus, deciſ.9.nu.34.& 41.
Prorogatio debet fieri in his, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, dec.9.nu.42.
Prorogatio fieri non poteſt, quando adeſt Iudex particulariter datus, deciſ.14.nu.5.
prorogatio poteſt fieri tacite & expreſſe, dec.9.nu.11.
prorogatio in cauſa appellationis fieri non poteſt, dec. 9. num.53.
prorogatio iuriſdictionis de cauſa ad cauſam, an fieri poſſit, dec.9.nu.23.& 41.
prorogatio iuriſdictionis ſicut non poteſt fieri ad parem, ita nec ad inferiorem, d.dec.9.num.50.
prorogatio non conceditur in termino legali, dec.9.n.40.
prorogari, nec negligi poteſt, quod ignoratur, dec.9.n.58.
proſſimum quis diligere debet ſicut ſeipſum, dec.4.n.19.
proteſtatio auctoris, dec.105.nu.70.
proteſtatio conſeruat iura ambarum partium, deciſ.24. num.34.
proteſtatio contraria facto nihil operatur, dec.24.nu.37.
proteſtatio contraria facto, an ſubſtineatur ex tacito conſenſu, dec.24.nu.38.
proteſtans tamẽ, & deducens ſaluis alijs, & non ſe aſtringens cum ſimilibus quid operentur, dec.61.nu.76.
proximiorum defectus, quando obſtet, dec.46.num.22.
punitur mitius auxiliator quam principalis, & quando hoc locum habeat, dec.105.nu.37.
purgare contumaciam volens quando comparere debeat, dec.104.nu.19.
publica loca non patiuntur ædificia, dec.64.nu.18.
puellæ pauperi datum Deo dicitur datum, dec.42.nu.11.

Q

QValificata probatio, vel cõfeſſio non poteſt pro parte acceptari, & pro parte nõ dec.82.n.3.fallit.n.8
Qualitas a ſtatuto requiſita eſt probandam, deciſ.21. nu.23.
Qualitas certo tempore requiſita debet probari interueniſſe tempore limitato, dicta, deciſ.21.nu.87.
Qualitas cum conſiſtat in facto non poteſt præſumi niſi probetur, dec.21.nu.33.
Qualitas diuitiarum ab allegante eſt probanda, dec.91. nu.26.
Qualitas extrinſeca, quæ ſit affirmatiua ſiue negatiua ſemper eſt probanda ab eo, qui ea ſe fundat, deciſ.21. nu.34.
Qualitas notariatus inheret homini ex accidenti, dec.21. num.28.
Qualitas perſonarum, & id, quod eſt veriſimile eſt conſiderandum, dec.70.nu.35.
Qualitas, quod quis non ſit hæres, an debeat allegari, & ſufficiat, ſi id in Iuris allegationibus factum fuerit, dec. 80.nu.7.
Qualitas probanda eſt in actu qualificato quando requiritur, dec.21.nu.32.
Qualitas requiſita à quo articulari, & probari debeat dec.21.nu.3.
Qualitas requiſita certo tempore ſi ſuperuenerit ex poſt facto an ſufficiat, dec.21.nu.88.
Qualitas requiſita, etiam parte non opponente probanda eſt, dec.21.nu.89.
Qualitates quando ſunt variabiles non poteſt dari certa determinatio, dec.72.nu.3.
Qualitatis non probatæ negatio an dicatur inadmiſſibilis tanquam ſerotina, & facta poſt concluſum in cauſa, vel ſaltim talis, quod poſſit aduerſus eam probari, dec.21.nu.12.
Qualitas cum actu accipienda eſt, dec.82.nu.4.
Quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio, deciſ.64. nu.21.
Quæ ſunt in ſpe, an dicantur debita, & in conſideratione, dec.62.nu.21.
Qualitas an poſſit probari per iuramentum, dec.13.n.5
Quarta pars dicitur dodrans, dec.45.nu.2.
Quarta non poteſt eſſe maior fideicommiſſo, dec.18.nu.2.
Quarta vna tantum de iure ciuili detrahitur, dec.18.n.5.
Quartę duo aſcendunt ad ſemiſſem hæreditatis, deciſ.18. num.13.
Quartæ debentur abſque onere, & de eis ad libitum diſponere poteſt, dec.18.nu.14.
Quæſita bona à quærendis differunt, dec.50 nu.22.
Qui declarat nihil de nouo inducit, dec.95.num.2.
Quartæ duo detrahuntur de Iure Canonico, dec.18.nu.6.
Quatenus opus ſit, & expediat vtuntur boni, doctiq; cauſarum patroni, dec.29.nu.52.
Qui habet regulam pro ſe habet intentionem fundatam, dec.15.nu.41.
Qui non laborat non manducat, dec.52.nu.6.
Qui non poteſt, quod eſt plus non poteſt minus, deciſ.11. num.21.
Qui omnia dicit nihil excludit, dec.48.nu.18.
Qui patitur fieri probationes ſuper meritis an dicatur conſentire ſi non appellauerit, dec.95.num.1.
Qui ſentit commodum debet ſentire incommodum dec.8. quidam famulus, nu.19.& dec.39.nu.6.
Quid requiratur, vt aliquid dicatur de actis, dec.1.nu.35.
Quiſque poteſt ſuo fauori renunciare, & ſibi præiudicare, dec.83.nu.6.
Quod eſt nimis feſtinatum non poteſt eſſe ponderatum, dec.98.nu.14.
Quod non poteſt ſuperior multo minus poteſt inferior, dec.4.nu.15.
Quod non ſuſtinetur in vim conſuetudinis ſuſtinetur in vim confirmationis, dec.47.nu.14.
Quod non ſuſtinetur vno modo valet alio, dec.64.nu.34.
Quod non valet de rigore valet de æquitate, dec.64.n.35.
Quod non licet in caſu minori, non licet in maiori, deciſ. 105.nu.64.
Quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt, deciſ. 20.num.3.& dec.24.nu.9.

R.

RAdix, & origo eſt attendenda, dec.19.num.9.
Raſura an vitiet inſtrumentum, dec.29.nu.12.
Ratificaſſe an dicatur omnia geſta per falſum Procuratorem in prima inſtantia qui vtitur proceſſu in ea, deciſ. 8.num.41.

I N D E X.

Ratificatio debet eſſe ante litem motam, dec.40.nu.11.
Ratificatio appellationis an ſufficiat poſt decem dies, deciſ.3.nu.7.
Ratificatio poſt decem dies appellatione interpoſita à negocio. um geſtore non poteſt ratificari, dec.3.nu.8.
Ratificatio noua an excludat agentem ex veteri, dec.40. num.10.
Ratificatio debet fieri re integra, dec.40.nu.12.
Ratificatio non operatur, quando res non eſt integra, dec. 3. num.6.
Ratificatio poteſt fieri facto, & verbis, dec.40.nu.23.
Ratihabitio ad hoc, vt trahatur retro, quid requiratur, dec.3.num.5.
Ratihabitione an acquiratur ipſo iure ex actu pro coniunctum celebrato, dec.3.nu.9.
Ratio eadem vbi militat, militare quoque debet eadem iuris diſpoſitio, dec.77.nu.13.
Ratio non tantum ſui reddenda eſt, ſed etiam eorum, qui in ſeruitio ſunt, dec.8.nu.16.
Ratio quæ militat in collatore militat quoque in præſentatione, dec.4.nu.10.
Ratio quando eſt vnica habetur pro expreſſa, dec.38.nu. 16.& dec.50.nu.12.
Ratione identitatis argumentari valet, dec.84.nu.29.
Ratum haberi non poteſt, quod meo nomine non eſt geſtum, dec.31.nu.12.
Rato manente pacto quid operetur talis clauſula, deciſ. 90. num.8.
Receptatores de iuri communi, ſecundum magis receptā Doctorum ſententiam puniuntur arbitrio iudicis, deciſ.102. num.6.
Receptatores quando puniantur tanquam rei læſæ maieſtatis, dec.102.num.1.
Recedere à diſpoſitione iurium, & ſtatutorum an ob cauſam liceat, dec.20.nu.14.& dec.8.nu.8.
Receſſum quando dicatur ab inhibitione, dec.64.nu.14.
Recurſum ſi fuerit per calumniam pendente appellatione an poſſit exequi, dec.57.num.4.
Recuſatio eſt de iure naturali, dec.14.nu.15.
Rector Eccleſiæ ei preiudicare an poſſit, dec.50.nu.21.
Rector prouinciæ non poteſt facere contra legem, dec.2. num.27.
Redemptio captiuorum, an differat a redemptione carceratorum, dec.62.nu.11.
Reductio ad arbitrium boni viri, & appellatio æquipollent, dec.57.num.2.
Refectio non dicitur ſed noua ædificatio quādo deſtructio ponte ligneo ædificatur lapideus, dec.84.nu.18.
Refectio quando eſt vtilis communioni non poteſt prohiberi, deciſ.64.num.43.
Reficere quid ſit, dec.64. num.36.
Reficienti nouum opus nunciari non poteſt, nec opponi de attentatis, dec.64. num.5.
Regulæ inhærendum eſt, dec.15.num.39.
Rei defixa & infixa regulariter veniunt, dec.89.nu.8.
Relatio an operetur, quo ad ſpecificata, & diſpoſita in referente, deciſ.49.num.6.
Relatio citationis, an ſufficiat, quod quandocunque ſuperueniat, dec.1.num.44.
Relatio quæ fit ad aliquid certum, ſecundum id intelligitur, dec.49.nu.4.
Relationis natura, quæ ſit, dec.49.num.3.
Relator cauſæ in Rota non habet votum, dec.75.nu.38.
Relatum an ſit in referente ſi alio modo referatur, quam ſit in relato, dec.49.nu.7.& 11.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, dec.8.nu.25.& dec.47.nu.7.& dec.49.num.5. & deciſ.57.nu.7.& dec.69.num.8.
Religioni ingredienti, & donanti cautela, dec.46. nu.37.
Remedium attentatorum quando ceſſet, dec.75.nu.37.
Remedium, Auth. Præterea vnde vir & vxor, an locum habeat quando mulier cum ſuis operibus viuere non poteſt, dec.72.nu.6.
Remedium dictæ Auth. Præterea locum habet non ſolū quando mulier nullam habuit dotem, ſed etiam quando illam habuit, ſed paruam, dec.72. num.7.
Remedium læſionis vltra dimidiam, an habeat locum in donatione, dec.46.nu.23.
Remedium reintegrandæ non competit quando, quis culpa, & facto ſuo cecidit, dec.40.nu.13.
Remedium commune non particulare dicitur appellatio, dec.14. nu. 16.
Remedium reſciſſorium non datur vbi preſumitur ſcientia, dec.46. num.27.
Remiſſio non operatur vbi obſtat defectus iuriſdictionis, dec.80.nu.20.
Remiſſio ſui iuris an fiat per creditorem conſentientem alienationi, dec.31. nu.22.
Remittere ius ſuum videtur creditor alienationi conſentiens, dec.31.nu.22.
Remiſſio tacita præſumitur natis liberis, dec.10.nu.11.
Renuncians tacitè nullitati non poteſt contrauenire, dec. 33.num.3.
Renunciatio generalis, an ſufficiat, dec.16.nu.47.
Renunciari per procuratorem an poſſit & quando dicatur tacite renunciare, dec.59.nu.10.
Renunciatio poſita in executiuis verbis inſtrumenti, an alteret diſpoſitionem, d.dec.16.num.49.
Renunciatio priuilegiorum, quę conceduntur miſerationis gratia an admittatur, dec.16.nu.48.
Renunciatum appellationi quando dicatur, dec.59.nu.8.
Renunciari an poſſit appellationi per procuratorem, d. dec.59. nu.9.
Renuncians cōſtitutionibus, & omni legum auxilio quid operetur, dec.2.nu.12.& dec.16.nu.46.
Reo in dubio eſt fauendum, dec.70.nu.47.
Repetitio an detur domino pro eo quod ſoluit pro delicto famuli, dec.8.nu.20.
Repræſentatio non cadit in iure actiuo, & paſſiuo non formato in perſona defuncti, dec.61.num.51.
Reproductio diſdictæ ſocietatis officij debet fieri infra quindecim dies diſdictæ, dec.1.num.45.
Reproductio diſdictæ ſocietatis officij eſt neceſſaria ad euitandas fraudes, dec.1.nu.6.& 14.
Reſcriptum in quo adſit clauſula ſi quid hinc inde exequē dum fuerit eadem auctoritate exequamini quid operetur, dec.57.nu.4.
Reſeruatio an excludat donationem ob cauſam, deciſ.51. num.24.
Reſoluto iure datoris, an dicatur reſolutum ius acceptoris, dec.17.nu.27.
Reſponderi quando poſſit per inconueniētia, dec.51.n.23
Reſponſio poſitionibus quando per procuratorem fieri poſſit, dec.74.nu.5.
Res empta de pecunia viri, quando nomen vxoris eſt in inſtrumento poſitum pertinet ad virum, dec.40.nu.3.
Rebus omnibus præferenda eſt anima, dec.10. nu. 32. & dec.54.nu.13.

Res

Digitized by Google

INDEX.

Res indicata pro veritate habetur, dec.75.nu.35.

Res mea ſi peruenit ad aliquem, qua actione debeat reſtitui, dec.24.nu.6.

Res quæ ſub aliqua condictione auocari poteſt minus valet, dec.50.nu.7.

Res quando dicatur ad perpetuum vſum deſtinata, deciſ. 89. nu.7.

Rem non extare alleganti onus incumbit, dec.1. nu.8.

Rei alienæ cenſus an valeat, dec.6.nu.6.

Reſoluto iure dantis reſoluitur ius accipientis, deciſ. 92. num.6.

Reſtitutio dotis, quæ petitur per vergentiam viri ad inopiam petenda eſt per habentem ſpeciale mandatũ, deciſ.43. nu.1.

Reſtitutio dotis, quæ ſit ex vergentia viri ad inopiam non dicitur propria reſtitutio, dec.45.num.6.

Reſtitutio in integrum conceditur mulieri ad effectum, vt poſſit examinari poſt didicita teſtificata, dec.78.nu.2. contra, num.7.

Reſtitutio in integrum non conceditur ſuper modico, deciſ.77.num.15.

Renunciatum appellationi an detur appellatio, deciſ.57. num.4.

Reſtitutio in integrum non competit minoribus aduerſus id, quod cum maiore cui ſuccedunt geſtum eſt, deciſ.97. num 3.

Reſtitutione in integrum petita aduerſus lapſum fatalium an fateatur appellationem deſertam, dec.9.nu.2.

Reſtitutio in integrum quando petitur eſt probanda cauſa, dec.77.nu.2.

Reſtitutionis in integrum cauſa ſuper qua fundatur debet plene probari, dec.77.nu.2.

Reſtitutio in integrum an peti poſſit per procuratorẽ & aduerſus lapſum fatalium, dec.97. nu.7.

Reſtitutio in integrum non datur in poſſeſſorio ſummariſſimo, dec.77.nu.14.

Reſtituto in integrum peti non poteſt aduerſus id, quod minorum nomine non eſt geſtum, dec.9. nu.5.

Reſtitutio in integrum, quando petitur contra ſententiã libellus, quid continere debeat, dec.77.nu.3.

Reſtitutionem in integrum, qui petit aduerſus lapſum fatalium, an dicatur fateri appellationem eſſe deſertam, dec.9.num.2.

Reſtitutio in integrum quando petitur an leſio ſit probãda decis, dec.77.nu.4.

Reſtitutio ex mente non eſt interpretatio proprie, ſed quædam declaratio ex mente ſtatuti, dec,29.nu.20.

Reſtrictio contra verba, & intentionem fieri non poteſt, dec.105.nu.48.

Reſtrictio pro euitando abſurdo an fiat, dec.105.nu.62. in verſic. niſi.

Reuerentia erga ſocerum apud veteres qualis erat, deciſ. 16. num.29.

Reuerentia eſt iuris naturalis, & non poteſt pacto remitti, dec.16.nu.32.

Reuerentia quæ debetur Patri eſt de iure diuino, naturali, Canonico, & Ciuili, dec.16.nu.38. & ſeq.

Reuerentia quæ debetur ſocero, quo iure ſit introducta, deciſ.16.num.35.

Reuerentia, quæ ſit Papæ Deo ſit, dec.85.nu.11.

Reuerentiales apoſtoli à quo dentur, dec.36.nu.9.

Reuiſio cauſæ non eſt danda ſub eodem iudice, deciſ. 79. nu.2. nec paſſim à principe eſt concedenda, dec.8.nu.8. in verſ. dum dicit.

Reuocatio attentatorum quomodo fiat, dec.30.nu.8.

Reuocatio attentatorum non eſt facienda ad inſtantiam eius cuius non intereſt, dec.53.nu.8.

Reuocatio donationis an dari poſſit ex defectu cauſæ finalis, dec.46.nu.11. & 32.

Reuocari an poſſit appellatio quando eſt interpoſita ab interlocutoria, dec.65.nu.4.

Reuocari an poſſit appellatio quando eſt interpoſita ab interloquutoria, dec.65.nu.4.

Reuocari debent attentata quando conſtat de notorio nõ iure, dec.53.nu.7. etiam in prophanis. n.9. & 21.

Reuocantur quæ lite pendente fiunt, dec.30.nu.7.

Reuocationem executionis an debeat obtinere qui obtinuit in cauſa nullitatis, dec.57.nu.7.

Rex ob inſignem negligentiam a regno deturbari poteſt, dec.9. nu.16.

Rex quod ſit dominus officiorum quomodo intelligatur, dec.8.nu.67.

Rite facere non dicitur qui contra Iuſtitiæ regulam facit, dec.30.nu.17.

Roma appellatur à Iuſtiniano legum origo, & fons Sacerdotij, deciſ.13.nu.10.

Rota an ſit competens in cauſis Reuerendorum Patrum Ieſuitarum, dec.17.nu.1.

Rotæ capitula ſunt ſeruanda, dec. 56.nu.9. & circuitus euitandi ſunt, dec.61.nu.30.

Rota an intelligatur ſubintrare in locum Papæ in appellationibus ipſi Papæ interpoſitis, dec.36.nu.11. quid de querelis recurſibus, & nullitatibus, nu.12.

Rota Florentina in cauſis comitatus in quibus proceditur ſola facti veritate inſpecta credit probationibus perſuaſiuis, dec.8.nu.58. in verſ. pro qua.

Rotę Romanæ opinio non ſolum facit communem opinionem, ſed & maioris auctoritatis, quam communis opinio, dec.15.nu.16. & dec.31.nu.25.

Rota in diebus in quibus ſedet an calculari ſoleat quando opponitur de deſertione appellationis, dec.56.nu.1.

Rota appellationem admittit à ſententia delegati Papæ, dec.47. num 5.

Rota quando ſedere ſoleat, dec.56.nu.2.

Rotæ Auditores quales eſſe debeant, dec.52.nu.24.

Rubrica declarat nigrum, dec.105.nu.10. & c. verba obſcura, nu.66.

Rubricæ an ſtandum ſit, dec.105.nu.67.

Rubricæ verba, quid operentur, dec.2 nu.33. & 37.

Rubrica argumentari licet, dec.2.n.34.

Item quando procedat, dec.105.nu.65. & 68.

Ruſticus perſonaliter citatus non comparens, an poſſit appellare, dec.37.nu.11.

Ruſticis certioratio fieri debet, dec.46.nu.8.

S.

SAgimen comedere, an liceat illis diebus, quibus licitum eſt comedere oua, dec.64.nu.40.

Salarium abſenti cum licentia debetur, dec.52.nu.8.

Salarium amittit negligens redire in termino ſibi præfixo, a licentiante, dec.52.nu.26.

Salarium an debeatur abſenti ſine licentia, deciſ.52.numero.11.

Salarium datum Rotæ Auditoribus, an cenſeatur datum tantum pro tempore, quo laborauerint, dec.52.nu.7. vel ratione peritiæ, & dignitatis, nu.12. & ſeq. ſeu ex cauſa laboris, nu.19.

Sa-

Salarium dicitur ſolatium, & honor Doctorom, dec. 52. num. 1.

Salarium dicitur etiam honorarium, deciſ. 52. nu. 2.

Salarium pediſſequæ in his partibus eſt florenorum decem quolibet anno, dec. 72. nu. 24.

Salarium, quod Rotæ Auditoribus datur quolibet mẽſe, an dicatur datum ex cauſa laboris, dec. 52. nu. 5.

Salarium Rotæ Auditoribus datur pro alimentis, deciſ. 52. na. 21.

Saluiani interdicti requiſita, quæ ſint remiſſiue, deciſ. 27. num. 1.

Saluianum interdictum competit cuilibet creditori, & tanquam pinguius magis frequẽtatur in palatijs, dec. 27. nu. 2.

Saluis alijs, non ſe attingens ſed deducens, & proteſtans quid operetur, dec. 61. nu. 76.

Saluianum interdictum eſt merè poſſeſſorium, deciſ. 27. num. 8.

Sanctus locus dicitur carcer, dec. 105. nu. 42.

Sapientia legalis pretio nummario extimari nõ poteſt, dec. 52. nu. 16.

Scandala ſunt fugienda, dec. 20. nu. 17.

Scandalum facilius naſci permittitur, quam veritatis oppreſſio, dec. 61. nu. 38.

Scandalum eſt ſtatim pro vno delicto virum punire, dec. 103. nu. 3.

Scientia certa clauſula, & motu proprio æquiparantur, dec. 81. nu. 7.

Scientia ad hoc, vt afficiat, qualis eſſe debeat, dec. 1. nu. 27. & dec. 9. num. 47. & dec. 41. nu. 28.

Scientia eſt probanda, dec. 40. nu. 25.

Scientia, & dignitas haberi non poteſt ſine magnis laboribus, dec. 52. nu. 17.

Scientia & probitas intellectus omnem meretur prorogatiuam, dec. 52. num. 18.

Scientia & dignitas non niſi magnis laboribus acquiritur ſcientia, dec. 92. nu. 17.

Scientia non probata an præiudicet obſeruantiæ, dec. 29. nu. 32.

Scientia quando præſumitur non datur remedium reſciſſionum, dec. 46. nu. 27.

Scientia, & nullo iure vel errore ductus quid operet, deciſ. 46. nu. 26.

Scientia præſumitur inter conſanguineos, deciſ. 70. nume. 34.

Scientia valoris bonorum donatorum, an præſumatur, dec. 46. nu. 7.

Scientia vera requiritur ad excluſionem appellationis, dec. 37. nu. 2.

Scriptura quando incipiat eſſe de actis, dec. 1. num. 51.

Scriptura publica, quæ dicatur, dec. 95. nu. 13.

Scriptura ſeparata cognitionis cauſæ, quando interponuntur decreta, an fiat, dec. 98. nu. 31.

Scrupuloſi in quo deficiant, dec. 77. num. 22.

Seditiones & diſcordiæ oriuntur ex inæqualitate, dec. 44. num. 5.

Senectus eſt veneranda, dec. 72. nu. 23.

Senectus quando incipiat, d. dec. 72. nu. 21.

Senex non eſt aptus ad ſeruiendum, dec. 72. nu. 22.

Senex qui dicatur, dec. 72. nu. 20.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij de ſui natura habet vim reſeruationis, dec. 66. nu. 6. in verſ. non ſolum, & propterea non tenet iudex expreſſe reſeruare ius agenti, vt ibi in verſ. & ſic.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, vt plurimum eſt diffinitiua, deciſ. 66. nu. 1.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, præſumitur lata ex defectu probationis, dec. 66. nu. 2.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij regulariter eſt interlocutoria, licet aliquando poſſit eſſe diffinitiua dec. 66. num. 5.

Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, ſi ab ea fuit appellatum poteſt contrario imperio tolli, dec. 66. nume. 6.

Sententia ad cautelam debet intimari, dec. 37. nu. 3. fallit, num. 4.

Sententia an ſit nulla quando ſit abſolutio ab expenſis ſine expreſſione cauſæ, nume. 13. & quid quando fuit omiſſa expenſarum condemnatio ſine cauſa, deciſ. 66. num. 14.

Sententia certa ferri non poteſt ſuper re dubia, dec. 105. num. 28.

Sententia debet eſſe conformis libello, dec. 29. nu. 51.

Sententia declaratoria an requiratur, quando aliquid inducitur ipſo iure, dec. 38. nu. 20.

Sententia delegati à ſolo Papa retractari poteſt, dec. 47. num. 3.

Sententia diffinitiua non profertur niſi cum magno, & longo conflictu partium, dec. 11. nu. 13.

Sententia interlocutoria, ſi non fuit petita reuocatio eadem die vel ſequenti an poſſit reuocari, dec. 66. nu. 4. & 18.

Sententia iuſta eſt confirmanda, dec. 41. nu. 31.

Sententia lata contra expreſſum caſum legis eſt ipſo iure nulla, dec. 15. num. 9.

Sententia lata contra mulierem non poteſt exequi in bonis dotalibus per maritum poſſeſſis, dec. 48. nu. 9.

Sententia lata contra regulam eſt ipſo iure nulla, dec. 15. num. 43.

Sententia lata, prout quiſque eſt condemnandus, vel abſoluendus exactis an valeat, dec. 4. nu. 30.

Sententia lata ſine cognitione cauſæ an valeat, deciſ. 32. num. 9.

Sententia licet reuocari non poſſit appellatione deſerta, poteſt tamen confirmari, dec. 83. nu. 10.

Sententia diuiſoria patitur appellationem, deciſ. 19. nume. 11.

Sententia non poteſt exequi quando poſt confeſſionem, & condemnationem liquet de innocentia rei, dec. 32. num. 16.

Sententia lata ſuper poſſeſſorio quando libellus & probationes reſpiciunt petitorium an appellationem patiatur, dec. 15. nu. 14.

Sententia laudi confirmatoria an appellationem patiatur, dec. 72. nu. 3.

Sententia licet reuocari non valeat, poteſt tamen confirmari appellatione deſerta, dec. 83. nu. 10.

Sententia notorie iniuſta eſt nulla, dec. 32. nu. 8.

Sententia notorie iniuſta non poteſt exequi, deciſ. 32. numero. 14.

Sententia nimis feſtinata non poteſt dici ponderata etiã vbi proceditur ſola facti veritate inſpectæ & agitur de Sententia Pontificis, vel Imperatoris, deciſ. 48. nu. 14. in verſic. etiam.

Sententia nulla ex defectu proceſſus, an poſſit reformari in cauſa appellationis, dec. 8. nu. 9.

Sententia nulla non eſt ſententia, dec. 32. nu. 11. & deciſ. 66. nu. 12.

Senten-

Digitized by Google

Sententia nulla non poteſt conſenſu partium ratificari, dec.33.nu.18.nec confirmari quando defectus eſt in proceſſu,& ſubſtantialib,eiuſdem,dec.94.nu.2.
Sententia nulla non poteſt deſeri, dec.33.nu.9.& deciſ. 58.nu.3.
Sententia nulla non poteſt exequi,dec.32.nu.14.
Sententia nulla quando eſt confirmata an ceſſet vitium nullitatis,& quid quando conſtat de iuſtitia cauſę, & ſumma eſt infra.100.dec.66.nu.17.
Sententiæ verba ſunt inſpicienda quando appellatio petitur,dec.15.nu.23.& 36.
Sententia nulla, quando principaliter fuit dictum de nullitate non poſt ex nouis actis confirmari, deciſ.94.
Sententia quādo eſt pronunciata nulla irrita eſt poſeſſio cum inde ſecutis,dec.75.nu.10.
Sententia quando eſt nulla an poſſit de nouo pronunciari dec.66.nu.11.
Sententia quando profertur verbis negatiuis, an militet eadem ratio,dec.75.nu.21.
Sententia, quæ non habet perpetuam cauſam abſolutionis dicitur interlocutoria, dec.66.nu.5.
Sententia vbi venit exequenda an diſcuti debeant merita,dec.15.nu.32.
Sententia bene lata quandoque in peius reformatur, dec. 66.nu.16.
Sententiæ quando dicantur conformes,dec.55.nu.2.
Sententiam petens non videtur velle proponere aliam defenſionem, dec.58.nu.13.
Sententiam vnicam pro ſe habens,an dicatur obtinuiſſe, dec.75.nu.32.
Sententia contra caſum legis appellationem admittit, deciſ.65.nu.7.
Sententia delegati Papæ ad Rotam appellationem admittit, dec.47.nu.5.
Sententia continens plura capitula an plures dicantur ſententiæ,dec.75.nu.14.
Sententiæ capitula ſi plura ſunt, an plures dicantur ſententiæ,dec.75.nu.14.
Sententiæ in Iudicatum tranſactæ faciunt notorium, dec. 11.nu.11.
Sententiæ lata ignorantiam non poteſt allegare citatus perſonaliter,dec.37.nu.10.
Sententiæ eſt præſumptio appellatione pendente, dec.75. num.44.
Sententiæ executio poteſt obtineri etiam antequam cauſa declaretur deſerta;dec.38.nu.1.& 18.
Sententiæ executio debet peti coram iudice à quo non coram iudice ad quem, dec.38.nu.3.fallit, nu.4.
Sententiandum eſt ſecundum regulam,dec.15.nu.43.
Sentias tres conformes habenti, executio negari non poteſt,dec.55.nu.1.
Sequentia declarant precedentia, & e contra, dec.2.nu. 35.& dec.41.nu.9.
Seruitus continetur ſub verbo alienationis,dec.92.nu.2.
Seruitus quando imponitur ab emphyteota, an præiudicetur Domino,dec.92.nu.1.&.5.
Seruiens, & præſens reputatur, qui abeſt cum licentia, dec.53.nu.22.
Seruorum culpa aſcribitur domino, dec.8.nu.17.
Si & inquantum quid operetur huiuſmodi clauſula, deciſ.65. nu.3.
Sigillum,quid operetur, dec.95.nu.3. in verſ. in dubiam.
Signa duo vniuerſalia latiorem diſponentis voluntatem oſtendunt,dec.105.nu.58.
Simplicitas notarij non debet nocere partibus, deciſ. 29. num.28.
Simulatio non attenditur deficiente cauſa ſimulandi,dec. 98.nu.4.
Simulatio an poſſit allegari,quando fuit iuratum omnia, & ſingula in inſtrumento contenta eſſe vera, dec.98. nu.11.
Simulatio an poſſit opponi aduerſus geminatam receptę dotis confeſſionem,dec.98.nu.7.
Simulatio,& exceptio non numerata dotis,an poſſit allegari quando præceſſit inſtrumentum promiſſionis, dec.98.nu.8.
Simulatio præſumitur quando titulus eſt in perſona mulieris,& tradito in perſona viri,dec.40.nu.2.
Simulationis exceptio eſt probanda, dec.98. nu.4.
Simulationis ſpecies alleganda an ſit, & quando hoc intelligatur,dec.98.nu.5.& ſeq.
Simulatum an dicatur,quod non eſt verum,deciſ.21.numero.73.
Sixti V. conſtitutio contra eximentes carceratos, an reſtringatur tantum ad exules,& bannitos, & in rubrica eiuſdem nominatos,vel omnes comprahendat, deciſ. 105.nu.50.
Sixti V. præfata conſtitutio loquitur etiam de omnibus violare tentantibus,d.dec.105.nu.69.
Sixti V. conſtitutio puniens receptatores de quibus intelligatur,dec.102.nu.2.
Socijs ſeruanda eſt æqualitas, dec.1.nu.21.
Societas eſt Fraternitas, dec.1.nu.22.
Societas officiorum vnde originem habuerit, dec.1.n.14.
Societas officiorum an poſſit extraiudicialiter diſdici,deciſ.1.nu. 5.
Societas quomodo finiatur, dec.1.nu.22.
Socij non tenetur,niſi in quantum facere poſſunt,dec.16. nu.21.
Socius an obligetur ex iuramento vltra quam facere poſſit,dec.16.nu.46.
Socer an poſſit cum Iuramento renunciare priuilegio ne conueniatur,niſi in quantum facere poteſt, dec.25.nu 25.& 43.
Socer habet priuilegium ne conueniatur,niſi in quantum facere poteſt,dec.16.nu.1.fallit,vt ibi nu.2.
Socer habetur loco parentis, deciſione.16.numero.28. 34.&.42.
Solemnitas contractus minorum, dec.46.nu.1.
Solemnitas leuis dicitur citatio eorum quorum non intereſt,dec.98.nu.18.
Solemnitas non requiritur in alienatione bonorum eccleſię parui momenti, dec.77. nu.23.
Solemnitas ſtatutaria an requiratur quando filius contrahit cum patre, dec.46. nu.8.
Solemnitates in ſpecie in decreto, quando enunciari debeant,deciſ.98.nu.35.
Solemnitates omnes interueniſſe, an præſumatur, deciſ. 53.nu.15.
Soluens alteri, quam vero creditori, an liberetur, deciſ. 49.nu.1.
Soluens creditori nihil ab eo recipere poteſt, deciſ.24. nu.11.
Soluens nulla habita ceſſione an poſſit agere,dec.31.numero.18.
Soluenti pro aliquo,quæ actio competat,deciſ.31.nu.11.
Soluere ſponte non dicitur,qui poteſt compelli, deciſ.24. nu.39.

Digitized by Google

INDEX.

Solutio an dicatur facta in vim præcedentis obligationis, etiam quando ſolutio, & traditio non conuenit ſũmę præcedentis obligationis, & obligatio præcedens eſſet inutilis, dec.31.nu.17.

Solutio canonis dicitur onus reale, dec.31.nu.9.

Solutio debiti dicitur facta proprio nomine, & non alieno, dec.31.nu.15.

Solutio adiecto ſolutioni facta tenet, licet agere non poſſit ſine mandato, dec.80. num.1.

Solutio emphyteoſis ad quem ſeu quos ſpectet, deciſ.31. num.8.

Solutionem facit præſumere temporis diuturnitas, deciſ. 61.num.14.

Solutio facta reſpectu vnius perſonæ, an trahatur ad aliã, quãdo quis repræſentet duas perſonas, dec.49.n.5.

Solutio præſumitur ex tẽporis diuturnitate, dec.61.n.14

Solutio quæ fit propter rem dicitur onus reale, deciſ.31. num.26.

Solutione eius, quod debetur tollitur omnis actio, deciſ.6. num.2. & dec.50.nu.8.

Solutionis loco eſt ceſſio, dec.6. num.1.

Solutionis negatiua, an ſit probanda, dec.61.num.13.

Sorores debent habere dotes equales, dec.44.nu.4.

Sororem dotans, frater videtur donare, dec.28.nu.7.

Sors quo tempore coequetur à fructibus, dec.42.nu.5.

Species derogat generi, dec.2.nu.2 .& dec.104. num.11. in verſic. & etiam.

Spiritualis cauſa, quæ dicatur, dec.69. nu.1.& 5.

Spiritui cuilibet non eſt credendum, dec.1.nu.30.

Spoliatio re ipſa apparet, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione, dec.61.num.44.

Spoliator poteſt condemnari etiam ad fructus perceptos etiam ſi in libello id non fuerit petitum, dec.61.nu.2. in verſ. facit.

Spoliatus dicitur ille, qui ſemel poſſedit, dec.61.nu.43.

Spolium eſt minus priuilegiatum quam attentata, deciſ. 26.num. 6.

Spolium non eſt ita priuilegiatum, vt cauſa attentatorum, dec.26.nu.6.

Statuentes an poſſint tollere iuramentum, dec.91. nu.8.

Statuentes non tollunt legitimas interpretationes, deciſ. 29.num.4.

Status productionis attenditur, dec.29.nu.2.

Statuta an ſeruentur, vbi diſponit generalis conſtitutio Marchię, dec.2.nu.9.& 11.

Statuta contra conſtitutiones Marchiæ, an valeant, dec. 2.nu.14.& 20.

Statuta, & omnes diſpoſitiones ſemper recipiunt interpretationem a iure communi, dec.29. nu.23.

Statuta generaliter loquentia non comprehendunt dotẽ, dec.42.num.9.

Statuta in loco ſtatuentium præualere debent, deciſ.67. nu.21.etiã ſtante generali conſtitutione, dec.98.n.23.

Statuta in loco ſeruantur pro lege, dec.2.num.1. & ſeq. maxime quando queſtio eſt de re ſita in territorio ſtatuentium, nu.8.

Statuta iniuſta, à principe veriſimiliter non confirmantur, dec.2.num.25.

Statuta loci dominantis non locorum ſeruari debent, deciſ.2. nu.13.

Statuta particularia non habens regi debet ſtatutis Ciuitatis Dominantis, d.dec.2.num.4.

Statuta quando dicantur iura communia, dec.98.nu.24.

Statuta ſunt in totum acceptanda cum ſuis vitijs & cauſis non autem in partibus, dec.91.nu.13. in verſic. & propterea.

Statuti beneficio non vtitur, qui non probat qualitatem ab eo requiſitam, dec.21.nu.38.

Statuti verba ſunt ſtrictè interpretanda, dec.21.nu.22.

Statutum Anconæ de inuentarijs requirit minorem ſolẽnitatem in eorum confectione, quam ius commune, deciſ.95.nu.17.

Statum Anconæ præfatum de inuentarijs, an dicatur derogatiuum iuris communis, dec.95.nu.18.

Statutum Anconæ, an debeat intelligi ad litteram, deciſ. 29.nu.13.

Statutum an poſſit limitare, & diſtinguere ius diuinum dec.86.nu.4.in verſ. & quoque.

Statutum an ſit ſeruandum coram iudice appellationis, dec.81.num.10.

Statutum an veniat appellatione iuris ciuilis, dec.2.n.10

Statutum Bononiæ præualet Aegidianæ, dec.2.nu.16.

Statutum concedens executionem inſtrumenti omiſſo iuris ordine locum habet etiam in inſtrumentis factis extra territorium ſtatuentium, dec.81.nu.9.in verſiculo, & propterea.

Statutum concedens executionem intelligitur de liquidis non autem in liquidis, dec.29.nu.39.

Statum confirmatum a Papa dicitur papale, dec.91.n.9.

Statutum & pactum æquiparantur, dec.35.nu.5.

Statutum Exij cap.13.lib.2. quomodo intelligatur, dec. 67.num.20.

ſtatutum ceſſat ceſſantibus fraudibus ad quas obuiandũ diſpoſuit conſtitutio, dec.24.nu.15.

ſtatutum generaliter loquens non comprehendit cauſam dotis, dec.91.num.11.

ſtatutum in loco ſtatuentium præualet, dec.85.num.12. & dec.99.nu.23.

ſtatutum loci inferioris non dicitur honeſtum ſi contradicit legi ſuperioris, dec.2.nu.22.

ſtatutorum, ac iurium diſpoſitio ob cauſam an ſit attendenda, vel potius reijcienda, dec.20.nu.14. & deciſ.8. num.8.

ſtatutum non poteſt acceptari ſine ſua qualitate, dec.91. num.13.

ſtatutum particulare attenditur etiam concurrente ſtatuto generali, dec.2.num.5.& Conſtitutione, num.15. & 18.

ſtatutum prohibens exceptiones opponi an comprehendat exceptionem non implementi, dec.50.nu.17.

ſtatutum quando dicatur diſponere in actu iurato, deciſ. 91.num.5.

ſtatutum quando inualidat obligationem, vel cõtractum factum abſque certa ſolemnitate, an poſſit talis contractus iuramento firmari, dec.7.num.15.

ſtatutum quando ponit orationem negatiuam, poſtea ſubdendo dictionem, niſi quid diſponere dicatur, deciſ. 2. num.17.

ſtatutum quando præfigit terminum ad appellandum, & dicendom de nullitate, & appellationis cauſam, & nullitatis terminãdum elapſo termino, an de nullitate amplius dici poſſit, dec.33. num.1.& 12.

ſtatutum quando requirit in Curatore fideiuſſorem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, an poſſit omitti, dec.63.num.6.

ſtatutum quando ſeruari debeat etiam fauore forenſis, dec.81.nu.9. in verſ. & principaliter.

ſtatutum, quod ex diſpoſitione alterius ſtatuti debet in-

telligi

Digitized by Google

telligi ad litteram abſque aliquo extrinſeco intellectu non excludit interpretationem ſignificatiuam, dec.29. num.21.
Statutum quolibet à Papa confirmatum, an tollat iuramentum, dec.91.nu.10.
ſtatum quod non exigit nec alij exigere debent, deciſ.97. num.17.
Statutum recipit reſtrictiuam interpretationem, dec. 29. num.19.
Statutum ſpeciale derogat generali, dec.2.num.6.
ſtipulatio appoſita ſuper contractu innominato aſsumit naturam illius, contractus, dec.51.nu.9.
Stipulatio facit contractum nominatum, dec.51.nu.7.
Strepitu ceſſante ac figura iudicij quid operetur huiuſmodi clauſula, dec.61.nu.24.
Stylus contra rationem non eſt ſeruandus, dec.1.nu.55.
ſtylus debet attendi, dec.38.nu.8.
ſtylus deciſionis eſt legitimè probandus, deciſ.1.num.12, & 56.
Stylus habetur pro lege, dec.32.nu.27.
ſtylus nutritiuus doli, & fraudis non eſt ſeruandus, dec.1, num. 53.
Stylus quod adſit an iudex poſſit in camera ſe informare, deciſ.1.nu.10.
Stylus reſpiciens ordinem procedendi eſt modici præiudicij, ſecus quando reſpicit deciſionem, dec.2.nu.11.
ſtylus Romanę curię quandoque eſt albus quandoque niger, dec.15.nu.16.
Stylus Rotæ circa reproductionem inhibitionis, deciſ.32. num.26.
ſubditi nec multa aſperitate, nec nimia ſeueritate gubernandi ſunt, dec.104.nu.14.
ſubhaſtata res apud quem remanere debeat, dec.67.n.12
ſubhaſtatio an dicatur domino rei venditæ damnoſa, d.deciſ.67.nu.4. & quomodo fieri debeat ibidem, nu.5.6, 9. & 10.
Subhaſtatio debet fieri plus offerenti, dec.67.nu.1.
Subhaſtatio, quando fit, debet eligi magis idoneus, deciſ. 67.nu.17.
Subhaſtatio quando fit, qui terminus detur ad reluendum, dec.76.nu.11.
ſubiecti ſubſtantia non deſtruitur adſit, vel abſit accidēs, dec.29.nu.37.
Subſcrptio eſt attendenda, ded.58.nu.15.
Subſtantia eſt illa, quę remanet, & cōſideratur, deciſ.29. nu 36.
Subſtantialia, & non accidentalia attendi debent, deciſ. 80.nu.33.
Subſtantialis defectus nocet non autem accidentalis, dec. 29.nu.33.
ſubſtantialia naturalia, & accidentalia contenta in contractu ex eo agens adimplere debet, dec.50.nu.14.
Subtilitates plerumque faciunt errare, deciſ.41.nu.4.
ſubſtitutus periculo eius qui poſuit adminiſtrat, deciſ.8. num.44.
Subueniendum non eſt his, qui communiter ſtant in carceribus pro ſua culpa, deciſ.62.nu.4.
Succeſſor caducitatem declarare, quando poſſit, deciſ.70. nu.15. & quare non poſſit.nu.40.
ſuſpectus de fuga poteſt capi de mandato cuiuslibet iudicis, dec.9. nu.43.in verſ. ſed vbi etiam ſi eſſet clericus, vt ibi. in verſ. etiam reſpectu clerici.
Suſpitio falſitatis in ciuilibus habetur pro veritate, dec. 60.nu.5. & dec.80.nu.5.
ſuſpitio falſitatis inducitur ex additionibus caſſaturis, & vitijs inſtrumenti, dec.29. nu.1.
Suſpitio non ſufficit ad aliquem puniendum, deciſ.35 nu.16.
ſuſpenſio cadaueris an fieri poſſit, dec.86.nu.8.

T

TAcens dicitur conſentire, dec.47.nu.13.
Taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, deciſ.40.n.29.
Tacitus conſenſus an ſufficiat ad inducendam conſuetudinem, dec.11.nu.15.
Taciturnitas cum præſentia, & patientia an conſenſum inducat, dec.64.nu.15.
Tacitum, & expreſſum, an differant, deciſ.41.nu.11.
Taciturnitas in iudicialibus inducit conſenſum, deciſ.20. num.2.
Talem de neceſſitate probare ſe debet qualem ſe agit, deciſ.61.num. 3.
Tempora vtilia requirunt inquiſitionem facti, & nō currunt ignoranti, vel impedito, dec.38.nu.7.
Tempus non currit agere non valenti, dec. 32. nu.23.
Tempus futurum diſpoſitioni perfectæ adiunctum conditionem non importat, dec.29. nu.42.
Temporis ad tempus valet argumentum, dec.28.nu.17.
Temporalis cauſa poſſeſſionis an dicatur, dec.69.nu.6.
Temporis diuturnitas facit præſumere ſolutionem, dec. 61.nu.14.
Temporis breuitate cognitio cauſæ non præſumitur, dec. 98.nu.13.
Temporis diuturnitate conſenſus proximiorum non præſumitur, dec.42. in princ.
Temporis breuitate decretum an poſſit dici nullum, deciſ. 98. num.2.
Tempus continuum currit de momento ad momentū, dec. 69.nu.11.
Tempus in dubio intelligitur continuum, & non vtile, dec.69.nu.10.
Tempus ſoluendi canonem ipſo iure non currit minori, dec.70.num.48.
Termini ad finiendum lites quare inuenti fuerunt, deciſ. 38.nu.14.
Terminus ad aliquid agendum quando non eſt datus quid faciendum remiſſiue, dec.81.nu.12.
Terminus ad liquidandum melioramenta, an detur antequam fiat immiſſio in poſſeſſionem rei melioratæ, dec. 23.nu.4.
Terminus datus ad appellandum currit a die ſcientiæ nō latæ ſententiæ, dec.37.nu.1.fallit, nu.8.
Terminus datus ad appellandum, quando currat a die latæ ſententiæ, non ſcientia, dec.36.nu.6.
Terminus datus a ſtatuto Fanenſi ad appellandum, reductionem petendum a laudo, ſeu alio modo reclamandum qualis ſit, dec.58.nu.1.
Terminus legalis non poteſt prorogari, dec.9.nu.40.
Terminus quatuor menſium ad præſentandum in iure patronatus quando incipiat currere, dec.4. nu.23.
Tertius non dicitur habens cauſam, à debitore, ſed ſingularis ſucceſſor in quem non poteſt plus iuris transferri, dec.48. nu.6. & 27.
Tertius comparens pro ſuo intereſſe in executiuis an appellet, dec.75.nu.19.
Teſtamento plus fauetur, quam filio exhæredato, dec.12. nu.34.

Teſta-

Digitized by Google

Teſtamentum facere non poteſt, qui eſt in alterius poteſtate, dec.71.nu.2. Quid ſi ageretur de profectitijs, & aduentitijs, ſeu de illud ſuſtinendo in vim codicillorũ, donationis, nu.3.
Teſtamentum non poteſt pendere ex alieno arbitrio, dec.71.nu.3.
Teſtamentum, vt valeat requiritur, quod relictum ſit iure inſtitutionis, deciſ.44.in princ.
Teſtamentum quando eſt nullum an poßit ſuſtineri in vim pacti, dec.58.nu.18. in verſ. qui loquuntur.
Teſtamenti vna clauſula per alteram declaratur, dec.44. num.7.
Teſtamentum nutu factum ad pias cauſas valet, dec.10. nu.36.
Teſtamentum validum poteſt in codicillis cõfirmari, dec.15.nu.29.
Teſtandi facultas eſt libera, dec.11.nu.28.
Teſtator in dubio præſumitur ſe cõformare voluiſſe cum diſpoſitione iuris communis, dec.20.nu.12.
Teſtator non poteſt facere, quod leges nõ habeant locum in ſuo teſtamento, dec.20.nu.11.
Teſtator per clauſulam codicillarem, dicitur etiam cogitaſſe deruptura teſtamenti, dec.10.nu.22.
Teſtatoris menti non contrariatur alienatione ſequuta lege permittente, dec.20.nu.9.
Teſtatoris diſpoſitio quando amplietur, & reſtringantur dec.44.num.13.
Teſtator per codicillos non videtur receſſiſſe ab his, quæ non ademit, dec.15.nu.27.
Teſtator quando liberat vſufructuariam à confectione inuentarij an ſufficiat ſimplex deſcriptio, & ſic inuentarium non ſolemne, dec.84.nu.40.
Teſtatoris diſpoſitio ſæpe ampliatur & reſtringitur ob ęqualitatem, dec.44.nu.13.
Teſtes an poſſint examinari poſt cõcluſum in cauſa dec.21.nu.85.
Teſtes debent rite, & legitime examinari, etiam ſi eßent recepti à cardinalibus, deciſ.7.num.7.
Teſtes deponentes contra auctorem an præiudicent ſingulari ſucceſſori, dec.91.nu.41.
Teſtes deponentes de omnibus cognoſcentibus nõ carent ſuſpictione, dec.103.nu.7.
Teſtes deponentes ſecundum eorum iudicium, an probent dec.103.nu.8.
Teſtes examinati ſine iuramento non probant, deciſ.8. num.1.
Teſtes in cauſa ſcientiæ ſuper ſama dicentes de ſe ipſis, & omnibus eos cognoſcentibus, an probent, deciſ.103. num.5.
Teſtes in cauſa ſummaria, an poſſint recipi, & examinari poſt concluſum in cauſa, dec.8.nu.27.
Teſtes non iurati, vt probent an poſſit per papam diſpenſari, dec.8.nu.3. & an poſſint recipi, num.25. in verſ. nam tunc.
Teſtes poſt didicita teſtificata ſuper eiſdem, & directo contrarijs examinari poſſunt. dec.78.nu.1. cõtrarium, num.4.
Teſtes quando admictantur ſine iuramento, dec.7.nu.9.
Teſtes quando coadiuuantur ex ſcripturis an ſit cis ſtandum, dec.61.nu.18. in verſ. ratio præmiſſorum.
Teſtes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, an requiratur aliqua interlocutoria, deciſ.43. num.4.
Teſtes quando examinantur ad perpetuam rei memoriã, quæ concurrere debeant, dec.43.nu.2. & ſeq.
Teſtes ſine iuramento regulariter non examinantur, deciſ.8. nu.25. in verſ. nam tunc.
Teſtes falſos examinandi illoſque ſubornandi vbi vigeat conſuetudo, dec.60.nu.7.
Teſtes non iuratos probare an diſpenſare poßit Papa; deciſ.8.num.3.
Teſtes ſua ſponte deponentes non probant, dec.21.nu.68
Teſtibus minus ſolemniter examinatis quando credi poſſit, dec.8.num.64.
Teſtis contra producentem probat, dec.58.nu.4.
Teſtis de auditu plene probat contra producentem, deciſ. 61.nu.41.
Teſtis deponens extra articulos non probat, dec.7.n.11.
Teſtis deponens per verbum videtur non probat, deciſ.7. nu.13.
Teſtis de viſu cum vno de auditu, an probet in poſſeſſorio dec.61.nu.17.
Teſtis officium eſt dicere veritatem, dec.103.nu.9.
Teſtis vnicus an in poſſeßorio ſufficiat, dec.61.nu.17. in verſ. præterquam.
Teſtis vnicus cum alijs indicijs facit plenam probationem, d.deciſ.61.nu.17. in verſ. non ſolum.
Teſtis vnicus probat contra producentem, dec.24.nu.23. & dec.72.nu.3. & dec.98.nu.3.
Teſtis vnicus quando releuet, dec.35.nu.15.
Tiranno æquiparatur agens ſine auctoritate, deciſ. 21. num. 63.
Titulus reuocatus, non eſt titulus, dec.15.nu.30.
Titulus vbi agitur de mero poſſeſſorio, non infert dominium, dec.15.num.34.
Titulum parem prætendentes Actor, & Reus an detur appellatio, dec.15.num.11.
Toleratio quid operetur, & an præſumatur, dec.21.n.90.
Traditio præſumitur facta ex cauſa pręcedenti, deciſ.24. num.9.
Traditio plus operatur quam conſtitutum quando conſtituens remanet in poßeßione, dec.27.nu.27.
traditio rei, quæ non poſſidetur, auferri non poteſt, deciſ. 21.num.29.
traditio tam in coniunctis, quam in extraneis operatur translationem dominij, deciſ.40.num.22.
Tranſactio appellatur quando ſit compromiſſum in Arbitratores, dec.90.nu.8.
Tranſigentes, & compromittentes, quando ſunt ignari quid agendum, dec.10.num.15.
Translatio dominij an impediatur per obligationem, & hypothecam, dec.6.nu.3.
Tranſlatio dominij inducitur per clauſulam ad habendum, poſſidendum, fructuandum, alienandum & quidquid perpetuo placebit faciendum, dec.46.nu.40.
Tranſmiſſio calculi inter mercatores an pręſumatur, deciſ.80. nu.22.
Tranſmißibile quod non eſt non eſt ceßibile, dec.6. n.13.
Tranſumpto ſtatur, quando in ſubſtantia non differt ab original, dec.29. nu.3. Idem quando non fuit oppoſitum, num.5.
Trebellianica, an poßit compenſari cum fructib. perceptis, dec.42.nu.4.
Trebellianica an poßit detrahi ex rebus non prohibitis, dec.18. nu.1.
Trebellianica an poßit detrahi, quando teſtator iußit debere reſtitui omnia bona ſua poſt mortem primi hęredis, dec.42.nu.3.

Digitized by Google

INDEX.

Trebellianica an poſſit prohiberi nepotius, dec.11.nu.3.

Trebellianica an poſſit prohiberi, vbi hæreditas eſt reſtituenda filiæ deſcendenti, dec.11.nu.5.

Trebellianica detrahenda eſt integra, dec.18.nu.9.

Trebellianica & falcidia equiperantur, dec. 11. nu. 31.

Trebellianica per non confectionẽ inuentarij, an amittatur, dec.11.n.4.

Trebellianica per particularem prohibitionem de non alienando certas res non dicitur prohibita, quo ad alia bona alienari non prohibita, dec.18.nu.7.

Trebellianica, quod non poſſit prohiberi filijs primi gradus, an habeat locum, quando teſtamentum fuit approbatum, & eſt contraria conſuetudo, dec.11.nu.9.

Trebellianica vbi detrahuntur duo quartæ filijs primigradus, an poſſit prohiberi, dec.11.nu.1. & 3.

Trebellianicę materia conſuetudine regitur, dec.11.n.16.

Trebellianicæ detractio non importat detractionem corporum, ſed iuris hæreditarij, dec.18.nu.10.

Trebellianicæ quæſtio circa eius prohibitionem in filios primi gradus indigeret deciſione Cæſarea, vel ſentẽtia ruſticorum, qui per medium decidũt lites, dec.11.n.17.

Trebellianica an amittant filij primi gradus, quando eſt prohibita ſi adiuerit hæreditatem ſine preteſtatione, & inuentarij confectione, dec.11.nu.6.

Tributum principis an obliget perſonam, vel rem, deciſ. 31.num.5.

Tridentinum Concilium cap. 17. ſeſſ. 25. an loquatur de tacita vel expreſſa profeſſione, dec.46.nu.36.

Turbatio Iuriſdictionis eſt, eximere de facto, deciſ. 105. num.27.

V.

Vacaturi beneficij diſpoſitio an valeat, dec.4.nu.1. & 7.

Validitas actus preſumitur, dec.12.nu.7.

Valor quando probetur, dec.24.nu.3.

Valor conſideratur inſpecto loco publici fori, etiam ſi res vendi poſſet multo plus, vel multo minus alibi, dec.24 num.3.

Variare an liceat habenti cameralem obligationem, dec. 48.nu.13.

Variare in proſecutione cauſę, an liceat, dec.61.nu.19.

Variare quando licet, de qua variatione intelligatur, dec. 18.nu.14.

Variatio perſonæ an noceat, quando re integratio venit effectuanda in vna eademque perſona, dec.61.nu.4.

Veriatum non dicitur, quod prouenit ex declaratione, deciſ.61.nu.65.

Vendens emphyteoſim cum conſenſu directi Domini liberatur ab omni ſolido, dec.31.nu.21.

Vendens ſimpliciter in dubio dicitur vendere proprio nomine, dec.31.nu.16.

Vendita re ſubſtantia apud quem remanere debeat, dec. 67.num.12.

Venditio an mulieri permittatur pro liberando viro, dec. 62. num.7.

Venditione facta, quæ veniant, dec.89.nu.2.

Venditione facta ſubhaſta an res viliori pretio vendita dicatur, dec.67.nu.4.

Venditor vendendo rem transfert omnem caſum fortuitum, & violentum in emptorem, dec.8.nu.8.in verſic. dum dicit.

Verba adiecta in vltima voluntate, quando ſunt contra naturam, vſusfructus, & inportantia proprietatem, nunquam videtur legatur vſusfructus, dec.84.nu.22.

Verba apta ad infinitatem reſtringuntur, ſecundum mentem, & ſecundum ſubiectam materiam, dec.54.nu.8.

Verba caſu quo an importent modum, vel conditionem, dec.29.nu.41.

Verba conſtitutionis, cui non conueniunt, nec etiam conuenit diſpoſitio, dec.66.nu.20.

Verba conſtitutionis quando reſpiciunt perſonalitatem, an poſſit procurator reſpondere poſitionibus, dec.74. num.4.

Verba contractus ſunt forma contractus, dec.1.nu.3.

Verba correſpectiua, quando operantur, dec.75.nu.16.

Verba dare, & concedere important donationem, dec.51. nu.19.

Verba debent intelligi, quæ antecedunt corrigantur, ſed quod reſtringantur, & declarentur per pręcedentia, dec.86. in fin.

Verba Domina, & vſufructuaria, quid ſignificent, deciſ. 84.nu.20.

Verba Doninam, & vſusfructuariam, quid importent, dec.84.nu.32.

Verba generalia camprehendunt omnia in quolibet materia, etiam pęnali. Item caſum improprium, & vtcunque inſolitum, & incogitatum, & ampliant diſpoſitionem ad ea, quæ de ſui natura non venirent, dec. 105.nu.52.

Verba generalia generaliter ſunt intelligenda, deciſ. 105. nu.55.

Verba generalia, & vniuerſalia quam potentiam habeant, dec.105.nu.41.

Verba prolata ab imperitis, quomodo interpretentur, dec.96 nu.2.

verba illa, quod ſocietas intelligatur finita poſita in inſtrumentis ſocietatum officiorum, quomodo intelligantur, dec.1.nu.23.

verba locationis, & conductionis, an differant, deciſ.41. nu.19.

Verba non cenſetur poſita ſine effectu operandi, dec.44. nu.19. & dec.105.nu.53.

Verba non ſufficiunt vbi facto opus eſt, deciſ.80.nu.16.

Verba demonſtrant confitentis intentionem, deciſ. 41. nume.8.

Verba obſcura declarantur ex rubrica, deciſ.105.nu.66.

Verba prohemij iuuant ad deciſionem dubiæ quæſtionis, dec.105.nu.7.

Verba quando ſunt apta ad infinitatem toleratur infinitas, dec.54.nu.11.

Verba quando ſunt poſita in vna, eademque oratione, an conſtituant unum Capitulum, vel plura, deciſ.75 numero.15.

Verba quando plures habent ſenſus, quæ ſignificatio ſit accipienda, dec.41.nu.22.

Verba qualibet actio comprehendunt etiam officium Iudicis, dec.51.nu.32.

Verba quod non demoſtrant ſupponi non poteſt, dec.20. nu.22.

Verba ſententiæ à qua fuit appellatum attendi debent, dec.5.nu.3.

Verba ſeruiunt intentioni non è contra, deciſ.41.nu.25.

Verba ſilent conſlito dec.41.nu.24.

Verba ſunt accipienda in ſuo proprio ſignificatu, dec.41. nu.23.

Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam,

m deciſ.

dec.2.nu.31.
Verba vna cum filijs important diminutionem,deciſ.84. nu.33.
Verborum à proprietate, an recedatur, deciſ.84.nu.7. & 18.
Verborum propria ſignificatio attenditur, etiam in pœnalibus,dec.105.nu.54.
Verbum celeri ſatisfactione an poßit ſignificare magnum tempus, dec.70. in verſ. cum nouum non ſit.
Verbum diſcedere an importet Licentiam, deciſ.52.numero.25.
Verbum diſcedere de ſui natura intelligitur ſine animo redeundi,dec.52.nu.27.
Verbum Dominij non capit vſumfructum, deciſ.84.numero.23.
Verbum incontinenti quid importet, deciſ. 70. in verſic. vt loquens.
Verbum ij eſt relatiuum præcedentium, deciſ.102.nu.3.
Verbum illis non ſolum eſt relatiuum,ſed etiam perſonale,& ad occulum demoſtratiuum,deciſ.102.nu.4.
Verbum locatio an poſſit ſumi pro conductione,deciſ.41. nu.20.
Verbum monuit an importet præſentiam, deiſ.8.nu.35 & ſeq.
Verbum obtinere præſupponit ius,deciſ.75.nu.31.
Verbum omnia nullam recipit reſtrictione, deciſ.41.numero.17.
Verbum prædicti eſt relatiuum, & reſtrictiuum,deciſ.47. num.6.
Verbum prædictos eſt relatiuum præcedentium cum omnibus ſuis qualitalibus,dec.102.nu.5.
Verbum quodlibet cum effectu operandi debet cenſeri appoſitum,dec.75.nu.25.
Verbum recuperare præſupponit anteriorem poßeſſionem,dec.61.nu.61.
Verbum totum non operetut vltra intentionem, dec.39. nu.16.
Verbum totum quid operetur,dec.39.nu.3.
Verbum vſufructuaria facilius alteratur, quando alia verba alterantur,dec.84.nu.21.
Veriſimile attendi debet, dec.70.nu.38.& dec.8.nu.65. in verſiculo veriſimilitudo.
Veriſimile eſt teſtatorem uoluiße potius inſtituere eccleſiam, quam extraneum virtute clauſulæ codicillaris, dec.10.nu.38.
Veriſimilia præſumuntur vera prout è contra non veriſimilia fraudolenta, dec.46. nu.5.
Veriſimile eſt, quod quis voluerit euitare infamiam periurij,dec.61.nu.16.
Veriſimile habet vim expreſſi,dec.41.nu.2.
Veriſimile habetur pro expreſſo,dec.24.nu.10.
Veriſimile non eſt,quod frater declaret caducitatem contra fratrem,dec.70.nu.36.
Veriſimile,quod non eſt falſitatis habet imaginem, deciſ. 60.nu.7.
Veritas eſt adeo ſequenda, quod non curatur de actionibus iuris,dec.61.nu.36.
Veritas eſt certa,& immutabilis,licet poſſit per ſubtilitates obumbrari,dec.41.nu.3.
Veritas eſt ſequenda in magnis Curijs reiectis ſubtilitatibus,dec.61.nu.31.
Veritas eſt res ſolidißima & murus ineſpugnabilis, dec. 41.nu.4.in verſ. vti res ſolidißima.
Veritas nimia ſubtilitate confuſa remanere non debet, dec.41.nu.4.in verſ. ne veritas.
Veritatis notitia datur ex conſideratione circumſtantiarum, dec.41.nu.7.
Veritas non eſt opprimenda ne ſequantur ſcandala, dec. 61.num.38.
Veritas per obiecta fit clarior,dec.41.nu.6.
Veritas regulariter opinioni preualet,dec.21.nu.51. tanquam baſis & fundamentum iuſtitiæ,dec.105.nu.29
Veritate facti tantiſper inſpecta quid operetur, dec. 61. num.33.
Veritate facti ſola inſpecta dum adeſt clauſula non tollit quin ſit iudicandum de iure,dec.8.nu.44.
Veritate facti ſola inſpecta operatur quod Iudex poßit credere probationibus perſuaſiuis,d.dec.8.nu.45.
Veritate facti ſola inſpecta operatur quod iudex iudicat ut Deus,& vt Princeps,qui iudicat non attenta iuris diſpoſitione,d.dec.8. nu.49.
Veritate inſpecta dat arbitrium liberamque voluntatē, d.dec.8.nu.54.& rem reducit ad ius gentium,& ipsā manum regiam, num.55.& plura alia quę per te videas in d.dec.8.per totum. vbi 64. cuilibet veriſimili probationi crede poteſt iudex.
Veritate ſola inſpecta, & clauſula ſimpliciter de plano ſine ſtrepitu,& figura iudicij in quo diſtent, deciſ.61. nu.34.& 35.
Veritas vel falſitas per locum loci comprobatur,dec.60. nu.3.
Veritati eſt inhærendum,dec.105.nu.29.
Via vna ſemel electa non poteſt deſeri,dec.48.nu.11.
Victus victori,an debeat condemnari in expenſis,quando fit abſolutio ab obſeruatione iudicij, dec.66.n.1.& 9.
Victus victori condemnatur in expenſis,dec.24.nu.14.
Vidua cenſetur in primo matrimonio, dec.72.nu.18.
Vidua non tenetur exercere vilia officia,dec.72.nu.18.
Viduarum appellatione an proprie contineantur virgines, dec.99.nu.8.
Vincens ad ludum alearum,an teneatur reſtituere, eidemque actio detur,dec.87.nu.1.
Victus dicitur ab expenſis abſolutus quando fuit expenſarum condemnatio omiſſa, dec.66. nu.3.
Vir emēs pro vxore ſi poßeßionem rei emptę miſſus fuit ſibi acquirit,& nomen vxoris ſimulate appoſitum dicisur,dec.40.nu.1.
Vir,& vxor ſunt vna caro,dec.16.nu.36.
Vir non præſumitur poßidere titulo dotis pręambulo, ſed iure familiaritatis,dec.61.nu.10.
Vir non tenetur pro vxore,dec.48.nu.19.
Virga quando opus eſt,quid agendum,dec.104.nu.15.
Viri,& vxoris vnitas in quo conſiſtat,dec.62.nu.29.
Vir prouidus pręſumitur omnia ſolemniter, & cauſa cognita facere,dec.98. nu.29.in verſ. & maxime.
Virtualiter,quæ in ſunt conſiderari debent,dec.51.nu.69.
Vitium quo quis laborat an poßit opponere, deciſ. 64. num.3.
Vitium viſibile impedit,nō autem inuiſibile,dec.15.n.37.
Vltima derogant prioribus in qualibet diſpoſitione, dec. 105.nu.67.in verſ. nam.
Vitis ſub arborum appellatione continetur, dec.97.n.4.
Vniuerſalis ſermo quæ cōprehendat,dec.51.n.31.& ſeq.
Voluntas coacta dicitur voluntas,dec.24.nu.40.
Voluntas domini requiritur, vt quis incurrat caducitatem,dec.70. nu.19.52.& 54.
Voluntas inſpicitur in maleficijs,non euentus,deciſ.104. num.4.

Voluntas

Digitized by Google

Voluntas precedens manifeſtatur ex actu ſubſequenti, dec.1.num.40.
Voluntas principalis agentium ſpectanda eſt, deciſ.33. num.4.
Voluntas teſtatoris an poſsit à principe commutari, deciſ.8.num.8.
Voluntas ex verbis colligitur, dec.41.nu.8.
Voluntas probatur, etiam ex actu nullo, dec.4.nu.2.
Voluntas ſola patroni non ſufficit abſque præſentatione, dec.4.nu.21.
Voluntas ſuperioris eſt attendenda, dec.9.nu.60.
Voluntas teſtatoris eſt ſequenda, dec.44.nu.17.
Voluntati Patris magis quam filijs fauendum eſt, deciſ. 11.nu.35.
Voluntatis eſſe eſt quod ſit libera, decſ. 24. nn. 42
Votum captandæ mortis quando iudicitur, dec.4.nu.11.
Vox Patris dicitur vox filij, & è contra, dec.61.nu.46. Idem in Matre, cum militet eadem ratio nu.47.
Vſufructuaria omnium bonorum an poſsit accipere legatum prropria auctoritate, deciſ.45.nu.4
Vſufructuarius omnium bonorum an teneatur ad debita, deciſ.39.nu. 10.
Vſufructuarius omnium bonorum an teneatur ſoluere debita tanquam Procurator proprietarij, deciſ. 39. num.12.
Vſus communis loquendi præualet omni conſtitutioni, dec.96.nu.4. qui tamen eſt difficilis probandi, nu.3.
Vſum qui habet, poteſt habitare, deciſ.84.nu. 27.
Vſusfructus omnium bonorum quando cum dote compēſetur, dec.39.nu.11.
Vſusfructus omnium bonorum an excedat dodrantem, & quomodo ſit computatio facienda, dec.45.nu.3.
Vſusfructus non competit patri in bonis feudalibus, deciſ.70.nu.22. Idem in emphyteoſi, nu.23. Idem in bonis filij clerici, nu. 25.
Vſusfructus vniuerſalis, & legati particularis detrahuntur debita, dec.39.nu.13.
Vſusfructus plus habet, quam vſus, deciſ.85.num. 26.
Vtile per inuitile non uitiratur, dec. 80.num.11.
Vtiles dies, qui dicantur, dec.56.nu.4.
Vtilitas priuata an ſufficiat ad ſuſtinendum Inſtrumentum, deciſ.21.nu.52.& 54.
Vtilitas publica reſultat ex fine litium, decis.38.nu.13.
Vxor, & vir ſunt vna caro, dec.16.nu.36.
Vxor non præſumitur habere proprium, dec.40.nu.18.
Vxor cauſa eſſe non poteſt quod filij excludantur à ſucceſsione patris, dec.84.nu.21.
Vxore conſentiente an poſſit alienari donatio propter nuptias, ſiue dotis augumentum, dec.27.nu.15. Et iſta donatio vxore mortua ad quem reuertatur, d. deciſ. 27.num.14.
Vxoris debitum quando pariat executionem contra virum non citatum, dec.48.num.4.
Vxor pro liberando viro à carceribus an poſſit ſe obligare, dec.62.num.1.7.& 8.
Vxor relicta vſufructuaria vna cum filijs, & liberata à redditione rationis, quid conſequatur, dec.84.nu.39.
Vxore moriente dotis augumentum ad quem reuertatur dec.27.nu. 14.
Vxores Ciuium non ſolent exercere vilia officia, dec.72. num.16.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

FINIS INDICIS.

ERRATA SIC CORRIGITO.

diſdiſta,	diſdicta	pa.1.dec.1.in ſum.n.18
clauu:	claum.	ibidem, num.35.
Nos dicere debemus.	alij dicere debent.	pag.3.d.2.in ſum n.32.
dominabitis	dominantis	ibid. nu. 5.
prouinciær	prouinciæ	pag.4.dec.2.nu.22.
icite	licite	ibid. nu.33.
nullius	nullitas	p.5.dec.3.in arg.
inuallida	inualida	p 6.dec 4.nu.2.
teſtatur	teſtator	ibid. nu.5.
paulns	paulus	p.7.dec.5.nu.4.
Adriauus	Adrianus	p.7.dec.6.in princ.
qood	quod	ibid. nu 2.
pſobando	probando	p.8.dec.7.nu.7.
dicar	dicat	ibid. nu.16.
atas	letas	ibid. nu.5.
princeps	principes	p.10.dec.8.nu.7.
gratiam	gratam	ibid. eod.nu.7.
operetur	operatur	p.ead.dec.48.nu.3.
deuon.	deciſion.	p.58.dec.ead.nu.3.
ſi ſupiratus	ſi ſuperatus	ibid. nu.6.
burſa	burſæ	p.58.dec.48.nu.8.
Petti	Petri	p.61.dec.49.nu.1.
Quia natura relationis	ex natura relationis	ibid.nu.3.
conditio	condictio	p.62.d.50.n.34. in ſum.
conſtitutioni	conſtitutionis	p.62.dec.50. in princ.
cius	Ius	p.ead.dec.ead.nu.9.
60	69	p.62.dec.51.nu 20.
poſt illa verba & 20. adde fol:		p.ead.dec.51.n.20.in fi.
uro	vt	p.65.d.51.nu.35.
ſinguli	ſingula	p.ead.dec.51.nu.38.
conſiderauit	conſiderauerint	p.65.dec.51.n.38.
uu	nu.	p.65.d 52 n.4.in ſum.
vditorum	Auditorum	p.ead.dec.52.nu 23.

Digitized by Google

moneri	monere	p.11.dec.8 nu.34.
opeicatur	operatur	p.13. d.9. in ſum. n.43.
facies	faciens	ibid. nu.7.
primp	primo	ibid. nu.9.
additione	aditione	ibid. nu 12.
mugis	magis	p.15.dec 10.nu.1.
ceuallos	cauallos	ibid nu 2.
verbi	verbis	ibid. nu.15.
codicillaris	codicillaris	p.15.dec.10.nu.19.
Arebellianica	Trebellianica	p.17.dec.11. in princ.
Grat.conſ.106.	Grat conſ.160.	p.ead.dec.11.nu.3.
Principium	Principum	p & dec.ead.nu.10.
varianda	variandum	p.18.dec.11.nu.16.
dubium numqid	dubium numquid	p.19.dec.11.nu.29.
c.ad trebellian.	C.ad Trebel.	p.19.dec.11.nu.28.
hoa	hoc	p.20.nu.3. in ſum.
Dicenendum	dicendum	p. & dec.ead. in princ.
requiſiit	requiſit:	p.21 dec.13.nu.10.
faieuda	facienda	p. & dec.ead. nu.10.
eſſerenti	aſſerenti	p.21.dec.14.nu.11.
lib.	l.	p.26.dec.15 nu 8.
de interdicto	interdicto	p.26.dec.ead.nu.13.
poſſnut	poſſunt	p.24 d.16.n 21. in ſum.
unt	ſunt	p. & dec.ead.nu 7.
poſt illa verba tertio 4.adde q n.23.		p. & dec.ead.nu.22.
poſt illa verba alia cauſa adde §.		p.25.dec.16.nu.54.
ſture	ſtare	p.27.d.20 n.16. in ſum.
deſſert	differt	p.20.dec.21.nu 20.
notariorn	notariorum	p.31.dec.cad nu 62.
donatarius	Notarius	p. & dec.ead.nu.76.
compeſſatio	compenſatio	p.33.d.23.nu.6. in ſum.
ſcribr	ſcribit	ibid. nu.7.
Valeic.	Valaſc.	p.33.dec.23.nu.5.
decluratum	declaratum	p. & dec.ead.nu.7.
ancta	artea	p.34 dec.24 nu.8.
eecutiuum	executiuum	p.35.dec.24.nu.28.
fuiſſe	feciſſe	ibid. nu.31.
allas	alias	p.36.dec.26.nu.4.
non obſtan	non obſtant.l.	ibid. nu. 28.
cunſ.	conſ.	p.37.dec.27.nu.5.
eonfeſſ.	confeſſ.	p.37 dec.28 nu.10.
aqualia	æqualia	p.38.dec.28.nu.28.
donato	donatio	p.53.d.44.nu 3. in ſum.
cenſetur	cenſentur	p.54.d.44.n.19. in ſum.
caneſtrum ipſius teſtatricis æqualiter diuidatur inter ipſos & corrige ipſas		p.54.dec.44.in princ.
quilibe	quilibet	p.54.dec.44. nu.9.
Matthie	Math.	p.54.dec.44.nu.14.
de nuo	denuo	p.54.dec.44.nu.14.
totam per	per totam	p.55.dec.44.nu.24.
au	an	p.55.d.45.n.3.in ſum.
petita	petitam	p.ead.dec.45.in princ.
ſeruanda?	ſeruanda	p.55. d.46. n.2. in ſum.
exuſentur	excuſentur	p.ead d.46. n.9. in ſum.
fuit	ſit	p.ead d.46. n.22. in ſū.
ab	à	p.55 d.46.n.22. in ſum.
reciſſorium	reſciſſorium	p.ead.d 46 n.27.in ſum
cura	quia	p.57.dec.46.nu.37.
3mportet	importet	p.ead dec.ead.nu.eod.
clit.	dict conſ.	p.57.dec.46.nu.43.
deuuluuntur	deuoluuntur	p.58.dec.47.nu.5.
petris	prætis	p.ead.dec.47 nu 6.
ſentiatum	ſententiatum	p.58.dec ead.nu.7.
tertinm	tertium	p.58.d.48.n.2. in ſum.
meritum	maritum	ibid n.9.in sum.

prætenſia	prætenſa	p.67.dec.53.nu.13.
cenſum	centum	p.67.dec.54.nu.2.
tentatur	teneatur	p.67.dec.54. nu.4.
& lege annuam dele huiuſmodi verba		p.ead.dec.ead.nu.5.
iuſta	iſta	p.68.dec.54 nu.11.
poſt illa verba nu.adde.1.		p.68.dec.55.nu.2.
proue	prout	p.68.dec.56. in argum.
ſeruendum	ſeruandum	p.68.dec.ead. nu.5.
moni	mom.	p.69.dec.57.nu.5.
etiam	et	ibid. nu.5.
etenim	entis	p.70.d.59.nu.7.in ſum.
renunciari	renunciare	p. & dec.ead. nu.10.
prohem.	proem.	p.70.dec.59.nu.6.
li et	licet	p.71.dec 60.nu.6.
arditio	aditio	p 71.d.61.nu.8.in ſum.
volerit	voluerit	p. & d.ead n.16.in ſum.
fiaguræ	figura	p. & dec.ead. nu.3.
ſtrequitu	ſtrepitu	p. & dec.ead.nu.35.
peſſona	perſona	p. & dec.ead.nu.45.
militet	militet	p.71.dec.61.nu.47.
76. 67.	76	ibidem.
traditas	tradita	ibid.nu.18.
tanqua	tanquam	p.74 dec.61.nu.63.
aſſentit	aſſentita	p. & dec.ead.nu.76.
incarcarato	carcerato	p.74.dec.62.nu.22.
quas	quos	p.75.dec.62.nu.26.
arbitriu	arbitrio	p.76.dec.63.nu.14.
fol. 2.	tom.2.	p.76.dec.63.nu.14
ſubſtinetur	ſuſtinetur	p.76.d.64.n 34. in ſum.
Firman	firmandum	p.78.dec.66.nu.4.
expreſſum	expreſsim	p.79.dec.66.nu.17.
aa	à	p.79.dec.67.nu.12.
per	pro	ibidem.
publei	publici	p.80.dec.67.nu.20.
prima inſtantia	primæ inſtantiæ	p.85 dec 72 in argum.
petenee	petente	p.83 dec.78.in arg.
in uitegrem	in integrum	p.88.dec 78 nu.3.
teſta.	teſti.	p.83 dec.78.nu.3.
Peſſit	poſſit	p.89.d 80.n 16. in ſum.
Imperaltum	Imperialium	p.89. dec.80. in princ.
chirographia,	chirographa	p.90.dec.80. nu.9.
alternetiuam	alternatiuam	p.90 dec.80. nu.12.
ſæpepicto	ſæpedicto	p.90.dec.80.nu.26.
executione	executionem	p.90 dec 80.nu.30.
approbatum	approbatam	p ead.dec.ead nu.30.
conſid.	conſil.	p.ead dec.ead.ibid.
d,s,&,ſ,d ſubſt.	de sēt.& re iudic.sūt de ſubſtantia	ibid.nu.32.
moto	motu	p ead.d.81. in sum. n.8.
nouir	nouiter	p 91 dec.81.nu.9.
fol. 36.	fol. 386.	ibid. nu.12.
reſidu,	reſidua	p.ead dec.82. nu.1.
perfectam	profectam	p.92 dec.84. nu.2.
pondeat	ponderata	ibid nu 14.
Cui dum limit.	qui cū limitationibus	p 95.dec.86.nu.8.
homoiagationis	homologationis	p.ead.d.90.in ſum.nu.7.
ſupplexe	ſupplere	p.98.d.95 in ſum. n.11.
dicen	dicendis	p.102.dec.98. nu.22.
banus	bannitus	p.104.dec.102. nu.2.
deludator	deludatur	p.105.dec.104 nu.7.
Ceballios	Cauallos	p.105.dec.104.nu.9.
diſsimibus	diſsimilibus	p.107.d.105.n.62.in ſū.
auxiliatior	auxiliator	ibid.nu.37.
dare	clare	ibid.nu.47.
ſiderata	conſiderata	p.108.ibid.nu.48.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA DI LIBRI
R. CICCIORICCIO
Borgo Vittorio, 26
ROMA
Digitized by Google